

### هوالمعین

ترجمه صاحب پندالشیخ فریدالدین محمد بن  
ابراہیم العطار قدس سرہ بقلم اسعد الفقیر

اول تعطیر ساز کام اتقان و انوار انداز بزم عرفان حضرت تریبک جوهر  
وجودی اعمال نیشا بوردن کد کن نام کندده بشیوز اون اوج سنه  
هجریه سی شعبانده زیور صد فحمة عالم شهود اولشدر و علی قول  
همد انیدر \* فاتحه حالنده پدرینک روشی اوزره عطار و خواجه  
بازار یسار ایکن توفیق باری یاری اولوب ناکاه صورتده دیوانه  
بلکه طریق تخر دده فرزانه بر مردا کاه پیشکاه دکانه کلوب  
اشک ریزان و تلهف کان صغیه صغیه نظر وآه جانکاه ایله ذات  
عطاری دیدہ تصرفه مظهر ایدر حضرت عار اول دیوانه  
هشیار کردارک حالنی کورد کده ای درویش بو نظر تحسیرک سببی ندر  
صاوش کیت و بزی کار و کسبزه ترک ایت دید کده اول آکاه  
ارشاد پناه ای خواجه بن انجق مالک یک خرقه و بازار بر مرد  
سنبکبارم شمدی بو بازاردن کیدرم لکن سن بو قدر احوال و اتقال  
ومان و ملال ایله هنکام ارتحالده نه کونه تدبیر ایدر سک دوشک طاشک  
همان قالدربه باق دوشکده کی طاشک دید کده حضرت شیخ اول  
مجنوب آلهینک بو سخن جانکد ازندن پردرد و متأثر و التهاب عشق  
وسوز تنور دلنده پیدا و ظاهر اوله رق اشبو قصه پر حصه بادی  
کسب عرفانی و بوی فنا رسیده دماغ جانی اولد قده \* بوی ازهار  
فنا قبلدی دماغم یغما \* کندی سرمایده عطار امان نواسون بو \*  
دیه رک رأس المال دکانی برباد داده یغما و ترک کار و کسب ماسوی  
ایدوب اول عصرده محقق عارفان و منور چشم روشندلان اولان  
رکن الدین اکافی حضرت تریبک صومعه ارشاد لرینه رومال و دست  
کرامت پیوستلرندن اخذ اناجیله صافی البال اولوب چند سال در دانه  
وجودین تسلیم سبجه لایلز درویشان پیر و فانوس دل خلوص  
مائوسلرین اشغال قتیله توجهمله تنویر ایدوب بعده زیارت بیت  
الله الحرامه شد رحال و سفر و حضرده خلی کلین صحبیه  
اکتساب کمال ایتد کد نصکره یکرمی طقوز سنه نیشا بوردده

وسکسان

وسکسان لش یل شهر شاد یاخده درگاه ارای جمع خاطر عاظم  
 و مو قد سمع عرفان لمع نوادر و آخر عمر نده صدر عزت بده نشسته  
 و در صحبت روی غیردن بسته اولوب هزاران نگار اسرار بجه کاه  
 حافظه سنده خلوت ساز و شبستان عرفانده عروسان حقابق  
 و دقایق محرم راز اولدیغی حالده تألیف و عبادنه مشغول و نفحات  
 قدسیه ایله مشمول ایکن آخر فتنه جنکیریه ظهوری خلالی طوطی  
 روح مبارکی قفس تنده ملول و شکرستان وصال آرزوسی بال صفا  
 اشتیاقنه لذت بخش حلول اولوب دست غدر مغول ایله التیوز اون  
 طقوز و بایکرمی بدی باخود اوتوز ایکی و علی قول بکرمی طقوز جادی  
 الاخره سنک اوننده شوکیفته شهید یعنی حضرت شیخ برتاتار  
 خداده اسیر و رقبه رضاسی بند زنجیر قضای رب قدیر اولغله هر چند  
 اول بدر فک و لایقی هاله قید اسردن بیک اتون ایله تخلصه مشتری  
 بولمش ایسه ده بن بوندن زیاده بها ذکر بر پیر معتبرم صاقل صاتم  
 دیوب اولخلالده بر شخص آخر یو پیری بر طوره صمانه بکاه صاتم بیک  
 دیو خریدار اولدقه اشته بهامی بولدم همان ال صات دیجک اول  
 مغول غضبناک و فی الجال شمیر جور سمریله خون ناحق اغشته خاک  
 و بعض محبانی بدیله نفس رحمت نقشی خارج شهر شاد یاخده  
 بازار کان نام محله واقع مرقدا نوار مرصده رسید اولشدر \* بعد زمان  
 صدر شعر او عرفا ووز بر حسین بقرار مبرعلیشیر نوایی تربته حضرت  
 شیخی تعمیر و مجددا عمارت احیاسیله فقراسنی دل سیرایتدیکی بعض  
 توار بخرده مسنودرد \* مترجم مشارالیه صبت سجال التقدیسات علیه  
 بحر زار شریعت و عمان بیکران طریقت مرتبه عرفانی والا و منهل  
 العنب مشربی صفا آرا نطق و گفتاری واردات غیبی اوله رق  
 نازبانة اهل سلوک و تجرید و مؤلفات عالی طبقاتی نماینده ره توحید در  
 مشویات شریفه سندن بشقه فرق بیک بینی مشتمل دیوان شعری  
 اولوب از انجمله اون ایکی ربیک رباعی بولمش و کتب طریقتدن  
 تذکره اولیا تألیف ایلشدر اخوان الصفا و غیر یلری کی بعض  
 رسائل قلم تصنیف لرینه منسوب و مشویات سندن \* اسرار نامه \*  
 الهی نامه \* مصیبت نامه \* جواهر نامه \* و صبت نامه \* مختار نامه

منطق الطیر \* بلبل نامه \* کل وهرمز \* شتر نامه \* واشبویند  
 منظومه لری مشهور مأخذ اهل قلوبدر \* نظماً قرق عدد کتاب  
 کشیده کلك مستطابری اولش ایسه ده ذکر اولن انلردن  
 ماعداسی ضیا عکرده دست روزگار اولدینی منقولدر  
 \* خاتمه حالنده ترك اشعار واشبوایی رباعی ایله طی طومار  
 گفتار ایتشد ر \* رباعی \* هر چیز که آن برای ما خواهد بود \*  
 ان چیز همه بلای ما خواهد بود \* چون تفرقه در بقای ما خواهد  
 بود \* جمعیت ما فسای ما خواهد بود \* دیگر \* مرغی  
 بودم پریده از عالم راز \* تا بو که برم زشب صیدی  
 بفراز \* چون هیچ کسی نیاقم محرم راز \*  
 زان در که درامدم برون  
 رقم باز

### ترجمه شیخ اسماعیل حق قدس سره نیر بکک شکسته زبان اسعد الفقیر

اول ذوالجناحین علوم ظاهره و باطنه و مجمع النهرین معارف بارزه  
 و کامنه حضرت تهرینک پدر خیر مظهرری استانبولده کائن افسرای  
 محله سی سکا نندن مصطفی نام بر مرد صلاح ارتسام اولوب حریق  
 کبیر وقوعندن ناشی اثابله خانه سی سوزان و کاخ انتظامی اساسندن  
 ویران اولغله فیض حق طلب وجست و جوی قسمت رب داعیه سبله  
 متوجه جهت هجرت واجله رجال جلونیه دن آت بازاری دیتد کله  
 معروف السید الشیخ فضلی الهی عثمان افندی قدس سره  
 حضرت تهرینک اول هنکامده جای ارشاد لری اولان روم ایلی  
 قصبای تندن ایدوسده منزل ارای اقامت اولمشیدی \* حضرت حقیقک  
 وجود بدری الشهودی سنین هجریه علی صاحبها افضل الصلوة  
 والتعیه دن بیسک التمش اوج سنه سن ذی القعدة سی اوائلنده  
 بر روز فیروز یکسنه قصبه مر قومه ده طالع ورتو مهدی ایله  
 افق میلادی انوار لایع اولوب کودک سه ساله ایکن بادالت پدر  
 اول شمس سماء عرفانک نظرا کسیر اثر لینه مظهر واقنباس نور  
 توجهر ایله

نو چهلریله قرص مه استعدادی ضیا کسٹر و سنلری رسیده  
 اس عشرات و عشرایات حسنات اولدقده مرشد مشار الیهک  
 اقدم خلفا واکرم اقر باسندن عبدالباقی افندینسک محبیه ادرنه ده  
 کائن زاویه تربیه لرنده ارسال محاسنه قدر تعلیم قرآن کریم و کتابت  
 و بعض مقدمات علوم عربیه بی قرائت ایتد کدنصکره اول عصرده  
 مدینه قلبه دن استانبوله هجرت و آن بازاری سمته ده واقع جامعی  
 تدریس و مشیختلریله همرنک جنت ایدن مرشد مشار الیه حضرتلرینک  
 درگاه ارشاد پناهلرینه مالیده روی استرشاد و اخذ انابتله داخل  
 سلسله مریدان پاک نهاد اولوب درس و دورینه حاضر واکنسان  
 مقامات و نوادر ایدرک چوقی کچمدن \* یکریمی یاغندن تجاوز ایکن  
 استعداد خدا داد ایله مأذون بالارشاد و امر شیخ ایله محروسه  
 بروسه ده سجاد نشین نشر طریقت و علوم شتاده تألیفات رایقه  
 و تصنیفات فائعه به بانفیض الالهی وضع قلم ککبت ایدوب بعده  
 اون سنه قدر مدینه اسکو بده تربیه قلوب و پیر شیخ اکبر نغزینی  
 منقاسی اولان ماغوسه ده زیارت و اخذ انواع فیوضات و برکتدنصکره  
 ینه محروسه مزبوره به عودتله افاده معنویه و لفظیه به مداومت  
 بعده ایکی دفعه اجرای فریضه غزا و ایکی کره زیارت یدت خدا  
 ایتد کدنصکره با اشارت معنویه بیکبوز اوتوز سنه سی اهل و  
 اولادله دمشق الشامی عزیمت و اوچ سنه قدر مکث و اقامت ایدوب  
 بعد ذامدینه اسکداره کلوب براز مدت کوشه نشین ازوا و خلوت  
 اولدقدنصکره باسوق معنوی ینه محروسه بروسه جاننده سائق  
 مطیه نقل و حرکت و دائره قدیمه لرنده مرکز نشین ارشاد و عبادت  
 اولوب بیکبوز اوتوز بشده باتنبیه معنوی خیر الوری جامع  
 محمدی ایله مسمی و حالا مطاف قدسیان و جای اجابت  
 دعای زائران و مسافران اولان معبد لطیف و خاتناه منینی بنا  
 و درون نور نمونده خاکی اکثر ساینه جبهه سا اولان مرده دلای  
 همت مرشدانه لریله احیا ایدوب تألیف الیف و تصنیف لطیفه  
 گذارنده ابام ایکن بیکبوز اوتوز یدی سالی عزم عالم وصال  
 ایدوب جامع مذکورک محرابی طرفنده واقع خطیره سنده دفین

خاك پاك تربت اولمشلردر \* دوالی دوریه دن بروسه لی هادی  
 مرحومك ارتحالرینه یازدقلری \* حق حق دیوب عزم ایلدی  
 حق افندی جنه \* تاریخ متینی سنك مزار باهر الانوارینه نقش  
 اولمشدر عزیز سالف 'تحریر' علی روجه تقدیسات الملك تقدیر  
 كلام صفتنه مظهر وحق بو کیم نظما ونثراتحریراتی همرنك درر  
 جامی روم وجامع شتات علومدر سلسله جلوتیه سنددرشته بند  
 تحریر اولدقلری اوزره یوزدن متجاوز مؤلفانه موفق وکتابه دخی  
 نیچه نسخ وجماع تحریریه مظهر لطف حق اولوب ( ازجمله اوج  
 مجلد کبر) روح البیان نام تفسیر، ویضاویتك جزء، بناء تفسیرینه  
 حاشیه سی) (وشرح حدیث اربعین) (واصول حدیثدن نخبه الفکر  
 (وكتاب الخطاب) (وكتاب النجاة) (وكتاب کبر) (ونقد الحال) (وكتاب  
 الحق الصریح والكشف الصحیح) (وكتاب النتيجة) (وشرح المحمدیه  
 (وشرح المنوی) (وواردات کبری) (وشرح الکبائر) (وپند عطار اوزره  
 اشبوش شرح اطیاف) (وتحفه خا صکیه) (وتحفه رجبیه) (وتحفه خلیلیه  
 وتحفه اسمعیلیه) (وشرح تفسیر الفاتحه) (وتمام الفیض) (وكتاب الذکر  
 والشرف) (ووسيلة المرام) (وطاشکبری زاده مرحومك فن آداب  
 مناظره دن رساله سی اوزره شرح) و سائر لری کبی که معلوم انام  
 اولدیغی اوزره کیمنی لسان عربی ایله تحریر و کیمنی زبان ترکی ایله  
 تقریر یورمشلردر معانی دقیقه اهل حال ورموزات رقیقه ارباب  
 بالی حاوی نعوت والهیات و سائر اشعار تجلیات آباء اونی بیکدن  
 ازید اولدیغی مشهور و مشهور و جایجـا تحریر یورهش اولدقلری  
 مکتوبات عربیه و ترکیه سی حقا که استادانه اولدیغی مسلم جهوردرد  
 کندنندن صکره نجل نجللاری شیخ بهاء الدین افندی بالاستحقاق  
 جانشین ارشاد لری اولوب لکن چوق کچمه دن وفات یعنی بیکوز  
 اوتوز سکز سنه سی عزم جنات عالیات ایدوب والد خاندانجامد لری  
 جنبه دفن اولمشدر انلردخی قیامت و فیوضات استیاس  
 سخن ساز و سخن شناس ایدی قدس الله تعالی

سرهم و افاض  
 علینا برهم



\* فهرست پند \*

۰۰۳	بیان حد و ثناء حق سبحانه	۳۲۲	صفت مدبری
	و تعالی	۳۲۸	بیان صفت دانش
۰۵۰	نعت سید المرسلین صلی الله	۳۴۰	بیان صفت ناجس
	علیه وسلم	۳۴۶	بیان صفت شکر
۰۵۶	مدح اصحاب کربین رضوان	۳۶۱	صفت خاموشی و سخاوت
	الله علیهم اجمعین	۳۶۸	اخلاق چند ی که چند
۰۶۷	مناقب ائمه دین رحیم		ازان حاصل و ظاهر
	الله تعالی		آید
۰۷۹	مناجات قاضی الحاجات	۳۷۵	دشمن داشتن و وام
۰۹۴	نکوهش نفس اماره		کردن
۱۲۶	بیان عمل خالص	۳۸۱	بیان حق والدین و فرض
۱۳۶	بیان آنکه پادشاهان را زبان		آوردن
	دارد	۳۸۴	بیان نباید عمر
۱۴۴	بیان اخلاق حیده	۳۸۷	بیان نقصان عمر
۱۵۲	بیان چارچیز که در خطر	۴۱۶	بیان تنبیهات اخیری
	است	۴۳۱	بیان احتراز از
۱۶۹	بیان اسباب عاقبت		دشمنان
۱۹۴	صفت درویشی و حب	۴۳۹	بیان صفت خواری
	درویشان	۴۴۶	صفت بار موافق
۲۰۵	صفت بد بختی	۴۵۷	بیان اهل سعادت
۲۱۲	صفت ریاضت	۴۶۰	بیان رستگاری
۲۲۱	بیان مجاهده نفس	۴۶۴	صفت صدق و امانت
۲۶۰	بیان ترك زینت		و سخا
۲۶۹	بیان نشان ابلهان	۴۶۹	صفت ترك خشم و قهر
۲۷۵	بیان عاقبت	۴۷۳	بیان بی وفای جهان
۲۸۴	علامت عقل و دانش	۴۷۸	صفت معرفت حق
۲۹۱	بیان دستکاری	۴۹۴	صفت ورع
۲۹۷	صفت ذکر الله تعالی عزوجل	۵۰۱	صفت شرف خدمت

۶۰۲	بیان فوائد صبر	۵۰۸	اکرام مهمان
۶۰۸	بیان نجرید	۵۲۱	علامتهای احسان
	و تفرید	۵۲۷	صفت شفی
۶۳۶	بیان ربایت	۵۳۱	صفت بخیل
	مهمان	۵۳۳	بیان حاجت خواستن
۶۳۸	بیان فضیلت صدقه	۵۳۵	صفت سخت دل
۶۴۲	بیان کرامتهای حق	۵۳۸	صفت قناعت
	عز وجل	۵۵۱	فضل سخا
۶۴۵	بیان آنکه دوستی را	۵۵۷	افعال شیطانی
	نماید	۵۶۰	صفت متافق
۶۵۹	بیان صله رحم	۵۶۴	علامت اهل تقوی
۶۶۲	بیان مردی و فتوت	۵۶۵	بیان شکر نعم
۶۶۶	بیان فقر کوید	۵۶۸	فضیلت صدقه
۶۶۹	بیان انبیا از غفلت	۵۷۷	بیان نصایح





بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

\* حبیبی حد آن خدای باکرا \* بی لفظی ادات نفیدر که جامده داخل اولور بی هنر کی تنکم نالفظی مشتقه داخل اوو رناینا کبی که کور میچی یعنی اعمادر (و بی حد محذوف اولان که رابطه سببیه جده صفندر جد که بی حد است دیمکدر لسان عربده آندن الحمد الفیر المناهی ایله تعبیر اولنور یو خسه جدک اضافت بیانیه سی دکلدر که آندن لسان مذکور ده الحمد الذی هو غیر متناه ایله تعبیر اولنور تنکم اصطلاح فرسدن بی خبر اولنور و هم ایدر لر (زیرا بولسانده مرد جو مرد دیر مرد که جو مرد است دیمکدر و لکن رابطه اولان که لفظی تخفیف حذف اولنور (تنکم زید قائم اصلنده زید هو قائم ایدی که هو نسبت حکمیه نیک رابطه سیدر صکره لفظدن حذف اولنوب قائم نمونده مشترقندی و که رابطه سنک حذفی فار سیده بسیار در (حتی کتاب بوستان اولنده (بنام خداوند جان آفرین) نظمنده جان آفرین دخی خداونده وجه مذکور اوزره صفندر یو خسه اضافت بیانیه دکلدر (ان او دیمکدر که هو کی ضمیر غائب مفرد در آنان جمع اولوب آنلر دیمک اولدینی کبی (و این اسم اشارتیر که بو و شود دیمکدر اینان جعدر که بونلر و شونلر معناسنه در

ولکن

ولکن لغات فرسده مسامحه ایدوب آن اول معناسنه اسم اشارتدر  
 دید کوری وجیه دکلدرز برا لغت عربیده هوابله ذانک فرق اولدیغی  
 کبی فارسیده دخی آن ابله این میاننده فرق ظاهر در ( خدای یابله  
 ویاسز همای وهما و امثالی کبی واجب الوجودک علم خاصی در اصلی  
 خود آبنده در وجودی کندی ذاتندن معناسنه که غیریدن مستفاد  
 دکلدر ( وجود ممکن کبی زیرا وجود ممکن مرجعی وجود واجبدر  
 انکچون ممکنه هالک و باطل و حقه حی و باقی دندلی ( پس حقندن غیریه  
 خدا دتلز مکرکه معنای لغویسی جهنبه اولاکه کندی کلیمی دیمکدر  
 ولکن مرجو حدرز برا اعتبار عرفه در ولی به نبی اطلاق ایتک کبی که  
 حقندن خبر و بر پی معناسنه در ( فاما عرفده نبی وساطت ملک ابله صاحب  
 الوحیه دیرل ولی ده ایسه بومعنی مفقود در ( و ترک تنکری دید و کنه  
 عرب الله و اهل فرس خدا و روم اثبا وارمنی اصفاح و افرنج کر بطور  
 وحش واق دیر که بوالفاظ مختلفه ده مقصود معنای واحد در عنب  
 و انکور و اوزم کبی ( چونکه خدا علم خاصدر بوجهندن آن لفظنک مرجع  
 و مشار الیهی شعبین اولور هو الله ده ( هو کبی و ما بعدنده اولان اوصافی دخی  
 فی کل تمیز ابله تمیز ایلر ( از جمله پاک لفظیدر که عرب اندن ظاهر و ترک  
 آری و محصل ابله تعبیر ایدر ( و حقه طهارتی عیب و نقص اندن میراووهم  
 و خیال و عقله کجایشدن معر اولدیغیدر تنکم سبوح و قدوس لفظلری  
 مذکورده دالدر ولکن حق تعالی بی اوصاف امکایه دن تبره ایتک و هم  
 خلقندن ناشیدر و الاحق تعالی قدس ذاتی ابله مقدسدر تنکم کله  
 نو حیدده اولان نبی و اثبات دخی بویه در والافی نفس الامر شریک  
 حق معتددر ( پس نبی و اثبات اعتباری در که متوهمک توهمنه دأردر  
 ( و خدای لفظی پاکه مضاف دکلدر بلکه بودخی ماقبلی کبیدر ( یعنی  
 پاک خدایه که رابطه مسبله صفتدر و آخرنده اولان را ادات مخصوصدر  
 تنکیم دیرلر این شعر فلان راست یعنی بوشعر فلان کسبه مخصوصدر  
 و کاهیه ادات مفعول دخی اولور وفا کن مارا کبی ( معنای مصرع )  
 دیمک اولور که بی حد و غایه حد و ثنا اول عیب و آفت و نقصان و و هم و  
 خیال و عقل انساندن بری اولان خدایه مخصوصدر یعنی محمود انجق اودر  
 و غیر یسی بالکلبه حامددر تنکیم قرأنده کلور ( و ان من شی الا بسبح

حمد (و بومقامده ایکی سؤال وارد (اولکبسی بودر که حدی حدایتک  
مقدور بشر دکلدر ز برامشا هیدن غیر متناهی اولان حد متصور  
اولماز ( جواب بودر که مقصود حق تعالی بی حد حده مستحقدر  
دیمکدر کرک قدرت بشر اکا و غایتسون و کرک ایتسون ( و بردخی  
وجود تجدید ایتدیکه جدخی مستردر و وجودک اطوار مختلفه ده ظهونه  
نهایت بوقدر ز برادنیاده و برزخده مخلد دکل ایسه ده جسته ابدی در  
و هر حالتک آخری جددر تنکم قرآنده کلور (و آخر دعواهم ان الحمد لله  
رب العالمین) ( و بردخی جبع السنه حسبیه حدی حسابدر ( و بردخی  
اکامل ناسه کوره در یعنی هر کسک جدی اخلاصنه کوره قوت بولوب  
بعضیلرینک بر کره جدی نیچه یوزیکه بدل اولور تنکم تنزیل ده کلور  
( انما یوفی الصابر ون اجرهم بغیر حساب ) و مرویدر که حضرت  
داوددن علیه السلام بهر یوم عمل اهل ارض قدر عمل مرفوع اولوردی  
( و ایکنجی سؤال بودر که حدک حقه اختصاصی نوجمله در که خلق دخی  
محمود و مشکور در تنکم حد یتده کلور (من لم یشکر الناس لم یشکر الله)  
( جواب بودر که خلقک محمود اولدیفی واسطه نعمت اولوق جهنله در  
( پس منعم حق اولیعنی فی الحقیقه جدا کار اجمع اولور کرک  
بالواسطه و کرک بلا واسطه و لکن حکمتده واسطه بی محافظه لازم  
اولغله ترتیب اسبابه نظر اولندی چونکه نعمت بلا واسطه اوله  
بوصور رنده اسباب مفقود اولور و حدک بالذات الله رجوعی ظهور  
بولور فاعرفه \* آن که ایمان داد مشی خلق را \* آن خدا که تقدیرنده در  
( ایمان تصدیقدر یعنی مخبرک حکمنی اذعان و قبول ایدوب کر چکدر  
دیمکدر ( پس ایمان دعوت آنبایه ناظر ونو حید اعمدر و ایمان اجالی  
شهادتک مفهومی و ایمان تفصیلی آمنت بالله الی آخره مضمونی در  
یعنی کلیاتدن آلتی عدد مؤمن بهی تصدیقدر که سائر مداد و معاده متعلق  
اولان جزئیات آنده داخلدر و اعطاء ایمان وصفی تقدیم ایلدی ز بر ایمان  
اسباب سعادتک اعظمی در تنکم معرفه الله باعث درجات عالیه در  
و ایمان فیض ازلی اولغله آندن داد ایلده تعبیر ایتدیکی دادن و بر مکدر  
مقصود استعداد ایمان محمول اولبوب افاضه الهیه صورت پذیر اولدیفن  
بیاندر اگر چه فی الحقیقه امر غامضدر ( مشی ده یا وحدت ایچونددر مشی

بو مرق و آوج معنانه کلور مشت سنک ال قیاسی دیمکدر ننکم لغت  
 حلیمی ده مصر حدر ( خاك طیرا قدر که عناصر را به یک بحسب  
 الصورة اعظمیدر آنکچون (خلقکم من تراب) وارد اولدی اگر چه آب  
 بحسب المعنی عنصر اعظمیدر که سبب حیاتدر (و کله را بوراده علامت  
 مفعولدر (معنای مصرع) بودر که اول خدا به حد بی شمار اولسونکه  
 عزرائیل و جبرائیل و میکائیل و اسرافیل و اسرافیل و اسرافیل و اسرافیل  
 و نفخ الروح ایمان و اسلام احسان ایلدی مع هذا ترابله انسان و ایمان  
 میانده مناسبت یوقدر آنکچون دیمشردر که (مالک تراب و رب الارباب  
 (بعد ذابوراده بر آوج طیراق دیدیکی بزه نسبتله تمثیل و شائنی تقلیل  
 و تحقیر طریقیله در لافی نفس الامر قبضه عزرائیل قیاسدن خارجدر  
 آنکچون زمینک جلّه اجزا سندن اخذ ایدوب الوان ترابده تفاوت  
 و اختلاف اولغله الوان بنی آدم دخی بواسلوب اوزرنه ظهور ایلدی که  
 کیمی سفید و کیمی سیاه و کیمی زرد و کیمی سرخدر و کذلک چتراردن  
 اخذ اولنانلر ملحمی و شوره زاردن مأخوذ اولنلر کوسج اولدیلر و بجهلر  
 دخی طبیعت ارضه کوره میانه بولندیلر سبحان الله \* آن که در آدم  
 دمیداور و چرا \* بونک دخی تقدیری سلبی کی در ذرا خدا ناک وصف  
 آخری درو نفخ روح وصف اولدن مقدم ایکن سر تا خیر بالاده بلندی ادر  
 ظرفیت افاده ایدر عریده فی کبی و ظرو فیه توسع اولغله عالمی اولان  
 دمید اوزرنه تقدیم اولندی مع هذا ضرورت وزن دخی معتبردر (آدم  
 اسم اعجمیدر فالخ تالخ آزرها جرو امثالی کی آدمدن التمش یلک سنه مقدم  
 مخلوق اولان قومه جان دلدیکی کی که انلر بلادخان اولان لهب نارذن  
 صورت بولشلردر ترابدن مخلوق اولان صورت بدیع به دخی ابتدادن آدم  
 و بشر و انسان دیو اسموضع اولندی و بعض علماء انده اشتقاق اعتبار  
 ایدوب ایدیم ارضندن و یا ادمه دن و یا غیریدن اخذ ایلدی ایدیم وجه ارضدر  
 زیراتراب آدم وجه ارضندن مأخوذ در ادمه کسندم کون در که عرب سمعرت  
 دخی دیرلر و حلیه نبویه ده اسم اللون دلدیکی اوصاف مدوحه دندر که  
 بیاضی نواعا سیاهه مائل دیمکدر تا که آینه الهی اوله فافهم (ولکن کاه اولور  
 که اشتقاق اعتبار اولنمسه دخی ایکی لغتده توافق بولنور (ادریس ده کثرت  
 درس بولندیغی کی و ابرهیم اصلنده ابراهام در که ابرحیم دیمکدر و علی



هذا (دمید فعل ماضیدر که دمیدن اوفورمکدر عرب اندن نغله تعبیر  
 ایدرتکم قرأند کلور) و نغمت فیه من روحی) و نفخ حق تمثیل طریقله در  
 مقصود ماهیته وجودک مقارنتی و نفس معنوی رحانی ک موجود ده  
 اثرینک ظهوریدر که قدرینک مقدوره تعلق ایله در اگر چه که کیفیت  
 تعلق هیچ بر فرد بلمشدر و بو نفخ بالذاتدر و مریمه رضی الله عنها نفخ  
 و ساطت جبریل ایله و بطین امده اولان جنبته نفخ غیری ملک و ساطتیه در  
 که جله سندن مقصود صورنده اولان روحی اظهاردر یو خسه  
 خارجدن القاء روح دکلدر (و بوراسی غوامض آوردندر که بطریق  
 الکشف آسان بنور (اواصلنده اوی در که ضمیر غائب منفصلدر عرییده  
 هو کبی خدای دن و امثالدن یاه حذف اولندیغی اوی دن و نظائرندن  
 دخی تخفیفاً حذف اولتیق قاعده فرسدر (بوراده اودمیدک تحتده  
 مستر اولان فاعلنی تأکید ایچونددر که فاعلی خدادر (روح راده  
 اولان راعلامت مفعولدر زیراً روح دمیدک مفعولیدر (پس بوندن اخذ  
 اولندی که نافع الله تعالی و منفوخ روح و منفوخ فیه آدمدر و بوراده روحدن  
 مراد روح انسانی در که محل تعینی دماغ در اگر چه فی الحقیقه تمیز دکلدر  
 بلکه بدنه تدبیر و تصرف طریقله تعلق ایتمشدر انکچون و سفنده لا  
 داخل و لا خارج دیر و بورو روح منفوخ بر اثری واردن که اگر روح حیوانی  
 دیر که مبدأ حس و حرکتدر و انک مقرو محل تعینی قلب و کبدر یعنی بورک  
 و جکر در (زیر آدم در که عروق و ساطتیه جیع اجزاء بدنه ساریدر اگر  
 بودمک بخاری اولسه بدنده اثر حیات ظاهر اولازدی و مفلوج اولنر  
 بو بخارک انقطاعبله مفلوج اولور و وسست قالور انکچون بورو روح  
 ولیکی روحله جسد اراسنده واسطه در نظیری غضروف دبدکلدر  
 که بعض عظام اوزرنده لحم لایم کبی نسنه در و افاقد و سائط حق دخی  
 بویه در انبیا و اولیا کبی اشته روح حیوانی روح انسانی به تابعدر و بویا کیدن  
 ماعد نفس ناطقه جزئیته دخی وارددر که نفس کلدن مستفاد در که  
 علم و عقل و ادراک بونده در و بونکله ارواح انسانییه اوج اولور  
 (معنای مصراع) بودر که حددن افزون جد و ثنا اول خدایه  
 و لسنکه ابوالبشر آدمه و اولاد آدمه الی قیام الساعه نفخ روح الهی ایدوب  
 انکله زنده و متحرک قبلدی و بو معنای شریف مقابله سنده جد کثیره



سزاوار اولدی زیر سر خلافت بور و حک افاضه سنه منوط و ظهور  
 حقائق اسماء بونفس نفیسه مربوط در تنکیم تنکیر روح عظم شانه دلات  
 ایدر اگر چه فی الحقیقه مراد روح معهود در که روح بانی در یعنی من روحی  
 کلمه سنده ذات الهیه به مضاف اولان روح در و کار و حک بیک بدنک  
 انکله حیاته نسبتله در و لاحق تعالی ده روح اولاز (پس بونک مائی  
 حیات حق اولور) \* داد از طوفان نجات اونو حرا \* اوکله سی کالاول  
 فاعل فعلی تأکید در (ازمن جاره معناسنه در متعلق نجاتدر زیر تقدیر  
 کلام داد نوح رانجات از طوفان دیمکدر که نوح مفعول اول و نجات  
 مفعول ثانی در و ثانی بی اول اوزنه تقدیم ضرورت وزن ایچوندز و بردخی  
 طوفاندن نجات بولمق کلامده عمده کبی اولغله یانی مسارعته داردر  
 و بوندن معلوم اولدیکه داد لسان عربیده اعطا کله سی کیدر که ایکی  
 مفعوله تعدیه ایدر (طوفان اصلنده طوفاندنر که برنسنه نك چوره سنده  
 دورا یمکدر طواف کعبه کبی وطائف دید کلری شهر که مکّه مکرمه نك  
 ماوراسنده اوج مرحله موضعه وضع اولمشدر اصلنده قرای شامدن  
 ایدی صکره دعاء ابرهیم ایله علیه السلام اور دان ارض سجازه نقل  
 اولندقدّه مکّه به مرورنده کعبه بی طواف ایتمکله طائف دندلدی (و مطر  
 غالبه طوفان دیرلر زیر اکثرته متاهی اولغله محیط جمیع اشیا اولور  
 و قوم نوحه واقع اولان حادثه ماء اولغله آنده متعارف اولدی (و طوفان  
 نوح هبوط آمدن ایکی بیک ایکی یوز سنه دن زیاده مرورنده واقع  
 اولمشدر (نوح آدم ثانی و نجاتی امر عظیم اولغله افراد بالذکر ایدوب  
 آنده مقارن اوصافده ادخال ایلدی (نجات خلاص معناسنه در  
 (نوح اسم اعجمیدر ~~که~~ انصرافی خفتندن او توریدر و (نوحک  
 اصلنده اسمی عبدالغفار در که کثرت نوح یعنی رفع صوتله زیاده بکاستدن  
 نوح دندلدی (و نوحک ولادتی هبوط آمدن بیک التیوز قرق ایکی  
 سنه سنده در و عمری بیک سنه دن زیاده در طغوز یوزاللی سنه دید کلری  
 نبوتی اعتبار یله در تنکیم قرآنده کلور (فلث فیهم الف سنه الاخسین  
 هانما) یعنی بعد النبوه قومی اراسنده بو قدر مکث ایدوب بعده طوفان  
 واقع اولدی و نبوتی قرق سالتدن صکره اولوب بعد الطوفان دخی  
 نجه مدت حیاته اولدیلر (معنای مصراع) بودر که اول خدای

✱

حضرت شارح ابراهیم  
 اسمن رسم عثمانی اوزره رادن  
 صکره الفسز یازمق ملتزمیدر که  
 خط دستبیله اولان سائر نازنده  
 دخی کو رلشدر تبرک لرسمه  
 تغییر اولندی  
 للطابع الفقیر  
 اسعد

قادر که نوح پیغمبر علیه السلام اوج اولادیه و سائر مؤمنان اولان قومیه  
 که سکسان نفره انجق بالغ اولورلر حادثه طوفانندن نجات و یردی  
 و سفینه سوار اولغله تخلص ایلدی و کنعان اوغلنی و سائر بی حساب  
 و بجه ارضده اولان کفره بی اغراق ایلدی زیرا طوفان باران جبال  
 شاهقنه نك فرق ذراع فوقه چشمش ایدی بوسیدن هیچ بر فرد و سبله  
 خلاص اولاجق بر سنه بولمیلر و اوغلی کنعان زیچاجدن بر طرف  
 ایچنه کیروب آخر کندی بولنه غرق اولدی دیمشالر (و کنعان مذکور  
 نوح صلی اوغلی اولدیغنه ابن کبرک (ونادی نوح ابنه) قرآنی دلالت  
 ایدوب یعنی ابنه بی هانک فنجبله قرأت ایشدر که اصلنده  
 انبهار که ضمیر تأتیت نوح خانوته راجعدر صکره اکتفاء بالقحه  
 الف حذف اولمشدر \* آن که فرمان کرد قهرش بادرا \* تاسمزی  
 دادقوم عاد را \* فرمان امر و یوبرق معنسانه فرمودندن اخذ  
 اولمشدر که یورمقدر فرموده خدا فرائض اعماله دیرلر که آنی حق  
 بیورمش و امر ایشدر (کرد کاف عربنک فنجبله فعل ماضیدر کردندن  
 کردن ایلک و ایشلکدر حق تعالی به کاف عربنک کسره سبله کرد کار  
 دیک کلری فعال معنسانه در) قهرشده اولان ضمیر متصل که شین در  
 خدایه راجعدر قهر غلبه و تذلیلدر انکچون مقابله اطفاده مستعملدر  
 زیر الطفده اعزاز وارد (بوراده قهر کردک فاعلیدر و فرمان ایلین  
 فی الحقیقه خدای قاهر در ولکن قهر سبب فرمان اولغله قهر امر ایچکی اکا  
 نسبت قبلدی) و باد را فرمان کردک مفعولیدر زیر فرمان کردک مجموعی  
 ماضی اولان امر معنسانه در که لسان عربده اندن امر قهره الزیج دیمکله  
 تعبیر اولتور (پس بادر یحدر یعنی اصلنده مطلقا یلدر بوراده مرادیم  
 عقیم دیکلریدر که عاد قومی اوزرنه یدی کیجه و سکن کون اسوب اناری  
 اهلاک ایشدر تا بوراده ادات تعلیل در لام جازه معنسانه آمدم تا زاینم سنی  
 کور مکدن او توری کلام دیمکدر سزالایق و جزا معنسانه و آخرنده یاه  
 اولی اصل کلمنددر که سزای در خدای و همای کبی و یاه ثانیه تنکیر  
 افاده ایدر تنوین کبی قوم رجاله مخصوص اسمدر زیرا (الرجال قوامون  
 علی النساء) موجبجه امور نسائه فاعلدر در قوم عاد و قوم فرعون  
 و امثالنده ذکور و انثه شمولی ائلاک انده دخول طریق سبله دکلدر

بلکه رجاله تابع اولدقلری جهتیه در احکام الیهیه ده تابع اولدقلری  
 صکی (عاد هود علیه السلام قومی در که عاد بن عوص بن ارم  
 بن سام بن نوح علیه السلام اولادیدر که بابارینک اسمیه تسمیه  
 اولمشلردر ) تنکم بنوها ششم هاشم و بنو تسمیه تسمیه دیدیلر ( پس  
 عاد شول قبیله نک اسمیدر که عاده منسوبه اوله وانلرک اوائلنه  
 عاد الاول و او اخر نه عاد اخیره دیرلر و قوم نک منازل احقاف  
 دیدکلری برده ایدی که بن سمند در وانلر عظم جثه اوزر نه مخوق  
 اولوب قانلری التشر و یوز ذراع کلوردی و هر برینک باشلری برقه  
 کبی ایدی که کوزلر نه و بو زلرینک دلکلر نه سباع حیوانات یوا  
 یایوب یاور یلردی حضرت هودی تکذیب اوزر نه مصر اولدقلر نه  
 حق تعالی ریح صرصر ارسالدوب انلری اهلک ایلدی ( و هبوط  
 آدم دن اوج بیک قرق سنه دن صکره عاد اولی طوفان ریحله احقافه  
 هلاک اولدیلر و حضرت هود انلرک اسلبه صالندن صکره یمش سنه دن  
 زیاده دخی مهر اوایوب سال عمری دور توالتش درت سنه یه بلوغده  
 دار دیادن دار اخر نه انتقال و ارتحال ایلدی ( معنای یت بودر که  
 اول خدای قهار که قهری باده امر ایتدی عاد قوم نک لایق و عللر نه  
 موافق اولان جزالری و یرک ایچون یعنی باد دخی مأمور اولدیغی  
 اوزر حد دن زیاده و جهله برهفته قدر هبوب ایدوب ز برزینده تستر  
 ایدنلری بله زور ایله اخراج و هوا به صاوردی و جهله سی قهار ذی الجلالک  
 ید قهر و قدر تنده مقرر و مقرر اولدیلر و عظم جثه و قوت  
 بدیه لری مفید اولدی و بوندن ریحک فی نفس الامر نه مرتبه ده شدید  
 اولدیغی فهم اولندی و حدینده کلور که ( نصرت بالصبا و اهلک  
 عاد بالدبور ) صبا مشرق دن و دبور انک مقابلندن اسن یله دیرلر که  
 مغرب طرفندن وزان اولان باد در و حدیث مذکور دن فهم اولندی که  
 غزوه اخرا بده کفار قریش و غیر یلر اوزر نه هبوب ایدن ریح صبا  
 ایدی تنکم قرأ نده کلور ( فارسلنا علیهم ریحاً ) \* آن که لطف  
 حقیش را اظهار کرد \* با خلیاش نار را کترار کرد \* لطف تحفه  
 و هدیه در که انکله مودته توصل اولنور و شول نفعی ایصال ایتکه  
 دیرلر که انده دقت واردر انکچون حق تعالی به لطیف دلدی زیر



دقائق اموری پیلور وحاسه ایله ادراك اولتماز و عبادی هدایتده  
 رفقله معامله ایدر (خویش خاه معجهك كسری وواو رسمبله كندی  
 معناسنه خود کبی) و اظهار اخقائک مقابلیدر یعنی بصر و بصیرته  
 بارز اولان نسنه به ظاهر واتی ابرازه اظهار دیدبلر اصلنده ظهور  
 ظهر ارضنده اولوب خفی اولمقدرد نتکیم بطون بطن ارضنده اولوب  
 ارض اولمیان نسنهك حالیدر (بالف ایله بوراده ب معناسنه بلا الف که  
 مجرد تعلق ایچوندر یعنی خللی کرد فعلنه متعلق قلب ایچوندر (کر  
 رسد ستم بوصول) کلامنده وصل ایلر سد کبی واکا باء تعدیه دخی  
 دیرلر فعلی معمولته ایصال معناسنه بوخسه فعل لازمی متعدی قلبی  
 معناسنه دکل الحاصل کرد ماغیدر که فعل معناسنه در فعل ایسه  
 بالله تعدیه ایدر فعل به کذا کبی (خلیلدن مراد حضرت ابرهیدر  
 علیه السلام زیرا خلت ضمه انک وصفیدر که محبتک جمیع اجزاء  
 وجوده سر بایدر زلیخا و یوسف و مجنون و ابلی حالری کبی انکچون  
 زلیخا و مجنون فتصاد ابتد کلرنده دملردن وجه ارضنده یوسف و ابلی  
 منتفش اولدی (آخرنده ش ضمیر متصل غائبدر که خدایه راجعدر  
 و پوشین اسمده مضاف الیه معناسنه اولور و فاعله وادوات آخرنده  
 مفعولیت افاده ایدر و شین مذکورک ماقبلنی بعضیلر فتحله و بعضیلر  
 کسرله تلفظ ایدرلر وگاه اولور که ضرورت وزن ایچون اسکان دخی  
 اولتور (نار اتشددر که عناصر ار بعتهك بر یسیدر کرک محسوس و کرک  
 غیر محسوس اولسون اگر چه محسوس جزئی و غیر محسوس کلیدر  
 آخرنده را علامت مفعولدر (کلزار کل الک در بنفشه زار بنفشه لك  
 دیمک اولدیغی کبی زیرا زار اسم جامد اولیچق لك معناسن افاده ایدر  
 و وضع ترکیبی دن میکره کل لکه علم خاص اولمغله کل زاره متصل  
 بارتقی قاعده املادر و بعض مواضعده که زار مشتق اولور مرغ  
 زار کبی که زار بلیق ایدیچی قوش معناسنه در بوراده زار مرغ صفتدر که  
 وضع ترکیبی سی اوزرنه قالمش و علم خاص اولماشدر بو جهندن بری  
 برندن منفصل باز یلور (وکل معروف قرمزی چیچکدر وهر چیچک که دخی  
 اطلاق اولتور و لکن اضافله متعین اولور مثلا زنبق و بادام و شغفالو  
 چیچک لرنه کل زنبق وکل بادام وکل شغفالو دیرلر نتکیم لسان عربی ده

ورد لفظی فتحه هر چیکه اطلاق اولور ولیکن قلبه استعما له  
 حوج یعنی قزل کلداه شایعدر و تخصیص مراد اولسه ورد ایض  
 وورد اصغر وورد فلان دیر (وکار اراغظندن مفهومدر که کل دیدکیزی  
 چیک قبل النبوه دخی بو عالمده وار ایدی اگر چه ایله مهر اجده  
 جناب نبوت صلی الله علیه وسلم تجلی الهیدن عرفریز اولدقد  
 در زدن دخی کل بتدیکی معروفدر وکل حقنده وارد اولان حدیثه  
 موضوعدر دیدکیزی لفظی حسبیه در والا کمالات نبویه اندن اوفر در  
 (معنای بیت) بودر که اول خدای لطیفه جد بسیار اولسونکه  
 کندی لطفی اظهار ایلوب ابرهیم خلیله علیه السلام نار غرودی  
 کلزار ایلدی و آتش سوزانی برد و سلام ایدوب یرنه کل بنوردی  
 و بلبل دخی اول حالد ابرهیمه موافقت ایتمکله بیک براسمه داستان  
 سراق احسان اولوب خلیک سائر انبیادن تمیزی کپی بلبل دخی  
 مناز اولدی زیرا ابرهیم جناب مصطفیان ماعداسی اوزر نه  
 مفضل اولدیغی متفق علیه در و مذهب سنی بودر که آتش بالذات  
 محرق دکلر حکیم زعم ابتدییکی کپی (پس نار قدرت الهیه ایله برودت  
 و حرارتدن هر یرنه قابلدر یعنی جبره ایله قائم اولان نازک نارینی زائل  
 اولیغ برد اولوب و شب اسراده جناب رسالتک کره هوا و کره  
 اثیر دن مروری دخی وجه مذکور اوزره دو اگر چه جسم نبوی ده  
 منافی آخر عارض اولق دخی محتملدر فاما ابرهیم محتمل دکلدر  
 نسکیم (با نار کونی بردا و سلاما علی ابرهیم) خطابندن مفهومدر که  
 منافی احتراق طرف نارد در طرف ابرهیمه دکل اود بمشردر که  
 هبوط آدمدن اوج بیک اوجیوز بکرمی سنه دن زیاده مرورایتد که  
 حضرت ابرهیم شهر بابلده دنیا به قدوم ایدوب اوج بیک اوجیوز  
 الشمس اوج سنه سنده قرای بابلدن کوئی دیدکیزی قریه ده که طوبی  
 وزنی اوزده در قصه نار واقع اولدی پس عرفه که غرفه و زننده در  
 نار غرود اوراده واقع اولدی و حالا آثار منجینیق باقی دزد دیدکیزی  
 قول جمهوره مخالفند و بوقوعه دن مکره حضرت ابرهیم ارض  
 عراقده اوتوز سنه دن زیاده مکث ایدوب بعده قدس شریف طرفنده  
 ارض فلسطینه هجرت ایدوب خلیل الرحمن نام موضع که الی الان

شارح حضرت نوری ابرهیم  
 اسمی رسم عثمانی اوزره رادن  
 صکره ابرهیم صورتنده یازقی  
 ملتزمی اولدیغی خط دستیه  
 کوردیکند سائر امارنده دخی  
 مقب مدد  
 للطابع



آنره منسوبدر وآسوده اولدقلری قبه دخی اوراده در که بانی  
 مطابق اولوب بالادن قنادیل ایفاد و آویخته اولنور \* آن خداوندی  
 که هنگام مهر \* کرد قوم لوط را زیر وزیر \* خداوندی ده پاه  
 وحدت ایچونددر خداوند مالک و بزرگوار در اصلی خود آینده در  
 خدای کبی و او یادن بدلددر ( پس اصلی ایکی کلمه در که بعض  
 حروفی حذف اولنوب کلمه مفرد حکمنده قلنددی و بحسب  
 التركیب معناسی کنددی کلیمیدر که واجب الوجود در تنکیم  
 خداده می و رایتدی و ملوک خداوند اطلاق اولندبغی معنای  
 وضعی حسبیه در که مالک و بزرگوار در و پردخی واجب الوجود کبی  
 وحدت وجودی وار در اگر چه بحسب الاصل ممکندر و وحدتی  
 شوله در در که منازعه مملکت ایدن فصله مقتولدر ( هنگام وقت معین  
 و محدود در وقت بهار و امثالی کبی انکچون وقت معین ده اولان جمعیه  
 هنگامه دیر که آخرنده هاء اختصاص افاده ایدر ( سحر فتنین  
 ایله سدس آخردر یعنی بحر صادق و بحر کاذب میبانه اولان و قندر  
 سحر کسرله اندن مأخوذ در زیر مابین الفجرین ظلمت لیل و نور نهار  
 مختلط اولدبغی کبی مسحور اولان کسبه دخی برنسنه نک وجود وعدی  
 مخیل و مشبه در بوراده سحر در مراد وقت صبا حدر زیر سحر ک  
 صباحه اتصالی وار در و قرأنده کلور ( ان موعدهم الصبح ) وینه  
 کلور ( فاخذتهم الصبحه مشرقین ) یعنی ابتداء حلول غدا و وقت  
 صباحه و تمامی وقت اشراقده اولدی ( لوط حضرت ابرهیم  
 برادر زاده سیدر که هاران اوغلیدر و ابرهیم سکسان یاشنده ایکن  
 لوط الی اوچنده ایدی و واقعه نمرود دن صنگره ابرهیم ارض عرافده  
 فلسطینه نزول و هجرت ابتدایی و قنده لوط دخی شام ناحیه لردن اردن  
 دیدکلری طرفه نازل اولوب الله تعالی اتی اهل سدومه ار سال ابتدی  
 ذال معجمه ایله و آنلر خبائث اهل ایدی رسالت لوطی قبول یتیموب مصر  
 او ایچق هبوط آدمدن اوچ بیک در میوزیکری ایکی تاریخنده جبرئیل  
 علیه السلام آنلر شهر لینی ارض لرله بله قلع ایدوب سمایه رفع  
 و بعده سرنگون قیلوب صبحه عطیه ایله صبحه ابتدی و او زر لنه طاش  
 یاغوب برلندن قاره صولجقدی که الی الان آثار باقیه سی واردر ( زیروز بر

مردوم دال آله لغت ایسته ده  
 صوابی ذال ایله در  
 لطایع

زیر کسر له آندر نحت کبی آشفه دود آغه لب زیرین دیرل آغزک آکنده  
 اولد یغندن اوتوری زیر فحله اوستدر کوجلو کشی به زبردست دیرل ایلر دین  
 الی اوستون اولد یغندن اوتوری یوفارودود آغه آغزک اوستده اولد یغیچون  
 لب زیرین دیدیلر ایکسند به یعنی زیرین وزیرین ده اولان یالز نسبت ونونار  
 ناکید ایچوندر (ولغت قره حصار ی ده کلور که ز بر اصلنده ز بر در یعنی زای  
 مکسوره در ز بر حرف جر در ز بر اوزندن دیمکدر بعد الت ترکیب علم اولغله  
 حرکتی تغیر اولندی نکت لغت فارسیه ده نظائری چوقدر (معنای بیت)  
 بودر که اول خداوند یعنی الله عظیم و متعالی که سحر و صباح وقتند و  
 لوطی آلت و اوست یعنی باشی اشاعه ایلدی و اهلاک قیلدی و بوفعل  
 کر چه جبر ملک عبادتیه در لکن فرمان حق اولغله حقه نسبت اولندی  
 و قرآنده نظائری چوقدر (الله یوفی الانفس) (قل یتوفاکم ملک الموت)  
 و امثال کبی \* سوی او خصمی که تیراند آخته \* پشه کارش کفایت  
 ساخته \* سوی بالله و یاسر جهت معناسنه در که زک آندن یکا بله تعبیر  
 (پس این سویو یکا و آن سو او یکا رسوی او انک جانبنه دیمکدر) که ضمیر  
 منفصل خداونده راجعدر و جائزدر که سوی او و کسوی دلبر و امثالنده  
 یالز اصناف ایچون اوله زیر بو مقوله مده لده کلمه مابعدنه ایصال  
 واضافت منعذر اولغله بالله توسل ایدر ل ز بر احرف علتدر که کاه حذف  
 و کاه اثباتله تصرف اولنور (خصمی ده اولان یاه وحدت و یان تکبر  
 ایچوندر که تحقیر مجروردر) خصم فحله مخاصم معناسنه در و خصوصیت  
 منازعه دیمکدر خصم اصلنده ضمه در که جانب معناسنه در ایکی خصم  
 و منازع بری برینک خصم و جانبنه تعلق ایدوب دست و کر بیان اولغله  
 احدهما آخری جذب ایتمکله حاللر نه مخاصمه دیدیلر (تیرا و قدرندن اولور سه  
 گزک قامشدن و کرک انما جندن انداخته ماضی دن قسمدر که آتمش دیمکدر و اکا  
 ماضی مقید بر قرر یعنی بله مقیدر که ماضی بی حاله تقریب ایچون آخری  
 مفتوح اولوب فتحه بی بیان ایچون هاء رسمی الحاق اولنور الحاصل انداخته  
 اصلنده انداختدر که تاء ساکنه ایلله ماضیدر و مصدری انداختن در که  
 آخرندنون حذف اولغله ماضی اولمشدر صکره قرب مذکوره اشارت  
 ایچون تامفتوح اولوب حرکتی بیان و حفظ ایچون هاء الحاق اولندی زیرا  
 هانک وجود بله تاساکن اولمق متعذر در و الا هالغوا اولور و بو مقوله ماضی نک



آخره ضماژ دخی لاحق اولور و لکن همزه سی ماقط اولماز انداخته  
اندو کرده اندو کرده اش کی که آتشلر و آتشلر وانی آتش معالنه زیر  
هائ غیر ملفوظه نك توسطی و اتصالی و اسقاط همزه بی منافی و مانعیدر  
( پشه بآء بحجبتك فتحبله سوری سكاك در پشه خانه سوری سكاك  
چوق اولان برلده چادر کی قوردقلری نسته پشه صلبند پشه ای در که  
بآء وحدت ایچوندر حذف اولنوب عین بترآء آء علامت وضع اولندی  
زیرا هاء غیر ملفوظه دن صکره بآء مفرده یازماز (کارش ضمیر متصل  
خصمه راجعدر) کار کافی عریله ایش در کافر مای ایش بیورچی  
و کاردان ایش بیلیچی در (کفایت عربی در سد ضرورت و قیام بالامر  
معنا سنه که اندن حسب و بسنده ایله دخی تعبیر اولنور) ساخته دخی ماضی  
مقید در که دوزمش دیمکدر مضارعنده خازایه قلب اولنور. بلا سازد  
و سازنده و سازند دیرلر انداخته نکه. مستقبلنده خای زایه قلب ایدوب  
اندازد و اندازنده دیرلر زیرا قواعد فرسدن در که ناك ماقبلی خاء بیجه  
اولسه اول خای زایه قلب ایدرلر تایی داله قلب ایتدکلری کی مثلا  
آموختن کله سنك مضارعنده آموزد دیرلر که زاحادن بدلدرد (پس اصل  
اولان آموزدی آموختن دن اخذ ایتمکدر اگرچه بعضیلری فرعه نظر  
ایدوب آموزیدن دن مشتق طوترلر فاما صیغ اولان اولکی در و بوهی  
عرییده اشتقاق کبر و اکبر کی در مثلا کیرده تریننه نظر اولما یوب  
جذب جذبندردیرلر و اکبرده مجرد مخرجده تناسب ایله نعی نعی دندر  
دیرلر (معنای بیت) بودر که برعدو که اول خداوند عظیم طرفند اوق اندی  
برسوری سکی انك ایشنه کفایت دوزدی و بر مخلوق ضعیف یوزندن  
انك کارن بتوردی و مقهور و مدمر قلدی بعدد عدودن مراد نمرود بن  
کعباندر فرعون کی دعوائ ربو بیت آتش و بتون دنیسایه مالک  
اولمش ابدی تنکم مجاهد دن منقولدر که دیمشدر درت کسه مشازق  
و مغارب ارضه مالک اولمشدر که ایکسی مؤمنلردر که (بری سلیمان  
بن داود علیهما السلام) و بری دخی اسکندر یونانی در که ذوالقرنین  
تعبیر اولنور (و ایکسی دخی کافر لر در که بری نمرود و بری بخت نصر در  
و بعضیلر شداد بن عاد دیمشلر و مذکور نمرود عدو ابرهیم او اوب  
ابرهیمی منجسق ایله طرح آتش ایتدکدن صکره بابل و لابتنده برقصر

مطلوب



عالی بنا آندی که طوی بش یک ذراع و عرضی ایکی فرسخ برآیدی تا که  
 انک اوزرنه چبقوب اهل سماءه مقائله ایده واله ابرهجه مطلع اوله  
 وبعض روایتده برصندوقه غریبه دوزب وانی کر کس قوشلر بیک  
 قنادرنه بند ایدوب وایجنه کیروب یاننده برمصا حی ایله هوایه بران  
 اولدیلر و صحابه دك صعود ایدوب طرف سماءه اوق اتدیلر حق تعالی  
 حکمینه اول اوق بحر معجورده که بین السماء والارض مکفوفدر  
 برالفه اصابت آتدی که یونس بالغدر و قزل قانله منطبخ  
 ولوب اناره عودت آتدکده سماءه اولتیری قتل زعمیله ینه زمینه نزول  
 ایلدیله و برریج شدید هبوب ایدوب قصر مذکورک کله سی دریایه  
 و ماعداسی وجه ارضه خروار ایدوب تحتده اولان قومی هلاک اولدیله  
 (وبعض روایات اوزره نمرود بدکار ابرهجه حق سنگله جنک ایده لم دیو  
 صحرايه جذب ایدیچک اشته بنم عسکرم قتی سنگ اشکرک دیدکده ابرهیم  
 شمدی کلور دیو جواب و یروب اول ائنده خداوند قهار عسکر بعوض  
 یعنی بی حساب سوری سکک کوندرب هر برینک برولرنه دخول ایدوب  
 هلاک اولدیله و پشه نمرود دماغنده قانوب درتوز سینه قدر دنیاده  
 انکله معذب اولد قدن صکره بالاخره تسلیم جان خبیث آتدی  
 و طوغری دوزخه کتدی (تکم ناظم منطق الطیر ام کتابنده دیمشدر که  
 (بنم پشه بر سر دشمن کاشت (دیسرا و چار صد سالش بداشت) اشته  
 ظهور برهاندن صکره عناد و مخالفتک نتیجه سی بویله اولور (و بوندن  
 مفهوم اولدی که خصمدن مراد فی الحقیقه خصم ابرهیمدر و لکن ابرهیم  
 مخالفت و دعوی ربویت آتدیکی جهندن حق تعالی به دخی خصم  
 اولدی که جانب آسمانه اوق آتدی (زیراسوی اودید و کندن کر چه  
 بحسب الظاهر حقّه اثبات جهت لازم کلور (فاما مقصود طرف  
 علوی در که اوراده آثار قدرت عظیم و جسم و بسیار درو بردخی ابرهیم  
 آله السماء دیو وصف آتد و کندن نمرود بحسب الزعم سماءه قرار نه ذاهب  
 اولدی و ناظم دخی انک اعتقادنه کوره تعبیر آتدی و بویله مکان  
 ایهام ایدر آیات و آثار چوقدر (و عجبت الیک رب لترضی) (ولقد رآه نزلة  
 اخری هند سدره المنتهی) (الرحمن علی العرش استوی) و رفع اعمالده

خروار خاک و رانک ضعیفه  
 سقوط کری و شعل معانسه در  
 للطایع

حتی الی السعده الی فیها الله (و امثالی کبی و لکن جمله سی مؤاثر و بر دخی  
 فوقیتدن جهت لازم کلز (وهو القاهر فوق عباده) کبی فافهم جدا  
 (و یو مقامده دخی تفصیل عربض وارد و لکن اطناب و تطویلدن  
 حذر ترک اولندی و ینت مذکورک تقدیری بودر که (خصمی که انداخته  
 تیر بسوی او ساخته پشه کفایت کارش یعنی خصمی مبتدا و تیر انداخته نک  
 مفعول صریحی و بسوی او غیر صریحی اولوب بعد الجملة مبتدایه  
 مستقدر که لفظی بین الموصوف والصفة رابطه در و پشه ساخته نک  
 مفعول اولی و کفایت کار مفعول ثانی سی اولوب بعد الجملة خبر مبتدا  
 اولور و جمله اولاده فاعل انداخته ضمیر خصم و جمله ثانیه ده فاعل  
 ساخته خداوند در (و کارش ده اولان ضمیر متصل جمله ین میاتی  
 رابط در فاعرف \* آن که اعداد ایدر یاد رکشید \* اعداد عدونک  
 جمعیدر دشمن معناسنه هد واصلنده تجاوز و منافات التیام دیمکدر که  
 بومعنی اگر قلبه اولور سه عداوت و معادات و اگر مشبیه اولور سه  
 (عد و صحو و زنی اوزرنه و اگر بغیر علم اخلال عدالت ایله اولور سه  
 هدوان دیر و عد و مقام جمعه دخی مستعملدر تنکم رجل عدو و قوم  
 عد و دیر و جمعی اعداء کلدی کبی عدی دخی کلور الی وزنی اوزرنه  
 و قامو سده عدی اسم جمعدر دیمشدر پورا ده اعدادن مراد فرعون  
 و انک قومی اولان قطعه در تنکم مابعدی قرینه در و آلر حضرت  
 موسی علیه السلام و معجزاتی تکذیب ایتملیله مصره اوچ مرحله  
 اولان قلمزم در یاسنده غریبق اولمشلردر (پس در باله مراد بحر قلمزمدر  
 یو خسه نهر نیل دکلدر زبرانهر نیل نهر جندیر و قلمزم و سائر بحار  
 و اذا البحار مجرت) و فقیحه آب صورتنده آتشدر بوجهندن اعداه  
 مناسب اولان آتش غضبدر یو خسته آب رجح دکلدر و قرآنده  
 (النار یعرضون علیها غدوا و عشیا) آبی دخی اکاد آلدردر (بدریاده  
 اولان بالی معناسنه: ر که اعدادر که کشیدک مفعول صریحی و بدر  
 یا غیر صریحی در که ایکسی دخی ضرورت انظم ایچون عامل اوزرنه  
 تقدیم اولمشلردر اگر چه ظروف حدیث بحر دندر که آلمده و انلره ملحق  
 اولنلرده توسع وارد و در یاقاره مقابلیدر که حرب بحر و بر ترک دکر  
 یقاره و عجم در با و خشک و خاک دیر و دریادی در که بحر روم و بحر

مقابلہ و بحر جرجان و بحر قلزم و بحر فارس و بحر صین و بحر ہند و رو بو  
 مجموعک مادہ سی بحر محیط دیدکریدر کہ بتون ارضی احاطہ ایشدر و اسانی  
 یونانی دہ انک اسمی اوقیانوس در فتحلہ (در کشید در لفظی مصادر و افعال  
 او زرنہ داخل تحسین و مقابہ و ظرفیت و ایجر و معنالن افادہ ایدر بورادہ  
 معنای اخیر مراد در تنکیم ہدایہ در آمد دیرلر ایجر و کلدی معناسنہ و در آوردن  
 دیرلر ایجر و کثور مک ادخال معناسنہ و در رسدن ایجر و کیر مک دخول معناسنہ  
 و کشید فعل ماضی در کشیدن دن کہ چکمک معناسنہ در آب کش صو چکیجی  
 و بار کش بولک چکیجی در (معنای مصراع) بودر کہ اول خداوند کہ اعداسی  
 اولان فرعون و جنودنی قلزم در یادی ایجر و سنہ چکدی و اغراق ایلدی یعنی  
 حضرت موسی علیہ السلام انلری مدت طویلہ توحید و تصدیقہ دعوت  
 ایدوب قبول ایتدکرنہ موسی دخی اذن حقلہ انلرک اللرنہ ایکبوز سنہ دن  
 زیادہ اسیر اولان بنی اسرائیلی بر کیجہ مصر دن چقارب بحر قلزم طرفنہ  
 شوجہ اولیجی فرعون بو معنادن اکاہ اولوب جنود کثیرہ ایلہ روبرہ  
 ساحل قلزمہ ایردکدہ موسی ضرب عصا ایلہ فلزمی شق ایدوب بنی اسرائیل  
 ایلہ مرور ایتش بو لیجی انلر دخی من الاول الی الاخر داخل در یا اولدقہ  
 (فغشیم من الیم ما غشیم) موجبجہ موج هائل سردن آشوب بالکلیہ  
 غریب اولدیلر و بو واقعہ ہبوط آدمدن اوچ یلک سکز بو زیگیری  
 سکز نار یخندہ واقع اولدی \* ناقہ را از سنک خار ابر کشید \* ناقہ  
 عریسدر کہ دیشی دوہ در مقصود نمود قومنہ مبعوث اولان حضرت صالحک  
 علیہ السلام معجزہ سی اولان ناقہ اللہ در کہ زیادہ نشر یفدن جلالہ  
 مضاف اولمشدر بیت اللہ و اہالی کی (از من جارہ معناسنہ در کہ ابتدای  
 غایت ایچون وغیرہ معانی ایچرن دخی کلور بورادہ ابتداء غایت مراد در کاه  
 اولور کہ ہمزہ سن حذف ایدوب زانی کسرلہ تحریک ایدرلر و کاه اوور کہ  
 مجموعی محذوف اولور تنکیم دست بدست دیرلر از دست بدست معناسنہ کہ  
 الدن الہ دیمکدر (سنک طاش و خاراقتی طاشدر پس تجرید طریقہ  
 سنکہ صفت اولور کہ سنک سخت دیمکدر) و بوندن معلوم اوور کہ  
 طاشک طبعندہ تفاوت وارد (بوجہ تندن غایتہ برک اولان طاشہ خارا  
 و خارہ دیرلر وانکلہ وصف اولنور و بوندہ ناقہ بر کشیدک معقول صریحی  
 و جار و مجرور غیر صریحدر کہ برای قافیہ عامل او زرنہ تقدیم



اولش در ( بر برفاچ معنایه کلور بوراده استعلا ایچوندر عربیده علی  
 کبی که یوقاریلق معناسنه افاده ایدر (معنای مصرع ) بودر که قوم  
 فرعون صونک ایچروسنه چکد بکی کبی قوم صالح که نمود دیرلر  
 مطلوبلری اولان ناقه بی قانی طاش ایچندن یوقاری وطشره چکدی  
 وخلق ایدوب اورادن چقاردی واطهار قدرت ایلدی تا که صالحه معجزه  
 وقومنه وسیله ایمان اوله و تفاسیرده کلور که قوم نمود که عاد اولادندن  
 برقیله دن مجرده کسرله ساکن اولورلر دی که حجازله شام اراسنده محل  
 معروفدر که حجاج شام ذهابا وایابا اورایه مریور ایدر لر برکون عبدلرنده  
 مجتمع اولش لر کن حضرت صالح یونلری ایمانه دعوت ایدیچک صالحدن  
 صدقنه معجزه طلب ایتدیلر صالح دخی نه مقوله آیت استر سکر دیدکده  
 سیدلری اولان جندع بن عمرو اوراده بر صخره منفردیه که کاتبه دیرلر دی  
 اشارت ایلوب شوطاشدن بزه بر واسعه الجوف کثیر الو بر اون ایلوق  
 یوکلور دوه چقاردیوچک حضرت صالح دخی نماز و دعادن صکره  
 اول طاش یوکلور خاتون کبی اکلیوب و منشق اولوب اورادن مطلوبلری  
 اولان ناقه وصف مذکور اوزره بیرون اولدی و بو آیت هائله بی  
 مشاهده ایتدکده جندع مزبور قومندن برفاچ نفر کسه ایله کر بند ایمان  
 اولوب باقیر امتناع ایتدیلر و برفاچ زماندن صکره بزم حیواناتمز یونا فهدن  
 متضرر دیردیو قدرنامه برکسه برکون اول ناقه بی عفر و اهلاک ایلدی و آخر  
 جمله سنک صورتلری متغیر اولدقدن صکره صحیح جبریل ایله استیصال  
 اولندیلر تنکم قرآنده و تفاسیرده مشروحدر و بو واقعه هبوط آدمدن  
 اوچ بیک یوز یکریمی دن زیاده سنه مرورنده واقع اولدی (پس یونلرک  
 هلاکری قوم عاددن صکره در که هر بری قدس قاهره الکبه به دلالت  
 ایدر و لکن ناظم قدس سره مطلقا آثار قدرت و حکمتی بیان و نتائج  
 غضب و رحمتی عیان صد دنده اولمغله بعض مواضعده مرعات  
 ترتیب ایتدی \* چون عنایت قادر و قیوم کرد \* در کف داو د آهن موم  
 کرد \* ( چون بلا اشباع الواو حرف تعلیلدر چونکه معناسنه و شرط  
 ایچون دخی کلور چون نمی دانی مکوکبی یعنی اگر بلز سسک سوبله  
 بوراده مراد اولکیدر ) عنایت قصددر و حق تعالی دن ارادت  
 مخصوصه در که عبدی مطلوبی اولان نسنه ک اسبابنه توفیق اتمکدر

انکچون اهل عنایت قلبلدر زیر هر کس هر یوزدن موفق دکلدر  
 بلکه توفیقک کلباتی خواصده و جزئیاتی عواده در و عنایت کردک  
 مفعولیدر چون قادر و قیوم کرد عنایت تقدیرنده در (وقدرت صفت  
 الهیه در ~~ص~~ عجزک مقابلیدر (قیوم قائمک مبالغه سیدر قیام  
 کبی تشدیدله هر نسنه اوزنه قائم و قوای انکله اولان نسنه بی معطی  
 معناسنه بواپسه صفت الهیه در زیر هر شبیه اولار و خ ویرهش  
 و ثابا اسباب بقاسنه موفق قلمدر و وجهندن دیرلکه هرشی حقله  
 قائمدر و انک نوری هر نسنه ده دائمدر که انک سبیله فنا بولماز و بولسه  
 دخی وجوددن طور آخره انتقال ایدر فافهم (کف عریدر اصلنده  
 تشدیدله در بوراده ضرورت وزن ایچون تخفیف اولمشدر قاموسده  
 یدایله تفسیر اولمشدر فامام مشهور اولان آیه سیدر (داود بن ایشی انبیاء  
 بنی اسرائیل دندر که قاتل جالوت در هبوط آدمدن درت بیک اوچبوز  
 اوتوزسنددن زیاده مروایتدکده تشریف عرصه وجود ایشدر عمرلری  
 بیش سنه در و کتاب زبور که حکم و مواظبی مشتملدر داوده منزلدر  
 و انک صوت حزینی مشهور و احوال عجیبه سی معروفدر (آهن دموردر  
 و آهنکر دمورجیدر و آهنکار دمور الوپ صناندر (وموم ضمه عریدر  
 شمع معناسنه کافی القاموس (وشعمده ملائمت اولقله پوزاده موم ملام  
 معناسنه اخذ اولندی و یاخود بطریق التثبیه در و آهن کردک مفعول  
 اولی و موم ثانی و ظرف دخی اکا متعلق در (معنای بیت) بودر که  
 چونکه قادر و قیوم اولان خداوند بزرگ عنایت ایلدی و اثرآدت  
 خاصه سی ایله صنع عجیبی کوسترک مراد ایدی (حضرت داود علیه  
 السلام النسنه و ایه سنده دموری موم قلدی و یاخود شمع کبی نرم قلدی  
 تا که داود اندن زره دید کلری درعی عمل ایلدی و ائشده دموری  
 تلین اتمدن طریق قدرندن آتی حلقه خلقه ایلدی تا که مؤمنلرا اول  
 قیص آهنین ایله جنسک و حربه آفتندن توفی و تحصن ایده ر  
 و انک خصوص اوزرنه تلبس اندوکی درع (جناب رسائنه  
 صلی الله علیه و سلم) انتقال ایش ایدی صکره نابیده اولدی  
 \* باسلامان دادملک و ضروری شد مطیع خاتمش دیو پری \*  
 بوراده دخی) بابو قروده با خلیش ده اولان با کبی تعلق و تعدیله ایچوندز



اصلی بدر که مفرد در ولد کن سلاست وزن ایچون اشباع اواندی  
 وائک منطقی داد کلمه سیدر عریده اعطی سلیمان دیمک کیدر  
 اگر چه اعطی بلا حرف دخی تعدیه ایدر ( سلیمان حضرت داودک  
 اوغلیدر که اون اوچ باشنده سر بر ملکه جلوس ایتشددر  
 ولادت هبوط آدمین درت پیک او چبوز طغساندن صکره در  
 والد ماجدی داود کی علیهما السلام ملک و نیوی جمع ایتشددر ( ملک  
 ضمله سلطنت یعنی پادشاهلقددر که برنسنه تحت ید و نصرفنده اولمقددر  
 کرک استیلا و تسلط ایله و کرک غیری و جهله بو مقوله ملکک  
 صاحبنه مالک و ملک و ملک دیرلر ( ملک ایسه کسرله بو یله دکلدر  
 بلکه اخمصددر که شری و باهیه و یارث طریقله تحت ایله و التصرف  
 اولمقددر استیلا و غلبه ایله دکل وائک صاحبنه مالک دیرلر فقط ( ملک  
 دادک مفعول صریحی در ) سروری یا موصدر به در سرور مرکبدر  
 سر ایله وردن که سر اصلنده باشد و لکن بو یله برده غلبه استعمالله  
 ریاست و متبوعیت معناسنه در ( و رلسان عریده ذو کی صاحب  
 معناسنه در پس سرور صاحب ریاست معناسنه اولور ( شد ماضی در  
 اولدی معناسنه مصدري شدن کلور مضمونی انتقاله داردر عریده  
 صار کی ( مطیع اطاعنددر که امر و فرمان اوزرنه مرتب اولان  
 اقتباد در عبادته ایسه بو معنی معتبر دکلدر و لکن عبادت حقندن  
 غیر به جائز اولسا از اطاعت ایسه اعمدر یعنی مخلوفه اطاعت اولور  
 تکم قرآنده کلور ( لا تعبدوا الا اياه ) وینه کلور ( اطیعوا الله و اطیعوا  
 الرسول و اولی الامر منکم ) مطیع شدک مفعولی و اشغه ده دیو و پری  
 فاعلیدر تقدیری شد دیو و پری مطیع خاتمش دیمکدر ( مطیع مفعولنه  
 مضافدر ) شین ضمه پری سلیمانه راجعدر و اطاعت کر چه فی نفس  
 الامر سلیمانه در و لکن تسخیره سبب خاتم اولغله سببه استاد اولندی  
 ( خاتم تانک فتح و کسر یله پر مغه طاقدقلری زیتندر که انکله نسنه  
 مهر نور خاتم النبیین انبیاء انک مجیی ایله ختم و تنجیم اولندی معناسنه در  
 ( کشف الاسرارده کلور که ملک سلیمان خاتمنده ایدی یعنی اکا  
 منوط ایدی وائک نکینی یعنی فاشی که بریت احمر ایدی که نایاب  
 نسنه در انک سطر اولی ( اسم الرحمن الرحیم ) و سطر ثانسی ( لا اله الا الله )

وسطی ثانی (محمد رسول الله) ابدی و اول خاتم آدم علیه السلام  
 جانشده ابکن اصبحده ابدی صکره زله واقع اولدقده ارکان  
 عرشدن برکنده وضع اولنوب زمان سلیمان اولدقده (جبریل  
 علیه السلام فرمان الهی ابله اورادن اتی آکوب سلیمان کنوردی  
 و پرمغه کجوردی و انک نورانیت و هیبتدن سلیمان اعین ناسدن  
 غائب اولدی اوراده یانی الله مطالعه جمالکله مشرف اولق استرز  
 دیدکلرنده سلیمان علیه السلام پیوردی که (اذکر والله) یعنی  
 الله تعالی بی ذکر ایدیکوز انلردخی ذکر ایدیجک سلیمانی مشاهده  
 اتیدیلر دیو شیطان علیه مایستحق (پری جنی و بو عطفدن دیو و پری  
 پری برلنه مغایر اولمق فهم اولنور نیکم محبوبی پری به تشبیه ایدیلر  
 زرا پرینک ملک کبی حسن رائتی و جمال فائقی وارد رانکچون چشم  
 آدمی به ظاهر اولرل زبرامشاهده سنه تحمل اولماز دیوایسه غایت زشت  
 هیکل و قبیح صورتنر یعنی شیطان آدمه سجده ابله مأمور اولمزدن  
 مقدم نعلیم اسمنه عزازیل دیلر ابدی و حسن تعبده بناء زیاده صورت  
 حسنه ده ایدیکی ملائکه دن متمیز اولمزدی صکره اباواستکبار اتمکله  
 اسم و جسمی تغیر و مسح اولمزدی حتی جاحظ دیدکلری متکلم  
 اولقدن فیه المنظر ایدیکه اگر شیطان بر کره دخی مسح اولسه  
 جاحظ قدر اوله مردی دیو لطیفه ایدرلدی (اشته بورادن فهم اولدیکه  
 پری دخی کرچه اصلنده جان قومندندر و لکن انلرک متمرزلنه  
 شیطاین دیلر که شکل اصلیری اوزرنه قبیح قالمشلدنر و انلرک مؤمنلرنه  
 جن اطلاق اولنور که ایمانلری سببیه نورانیت صوریه دخی  
 بولشلدنر و بونلرله ازدواج قابل اولغله بلفس سلیمانک والدیه سی  
 انسیه و پدری جنی ابدی دیمشلدنر نیکم محنده میندر (مضای  
 ینت) بودر که خداوند قادر و قیوم حضرت سلیمان بن داوده علیهما  
 السلام سلطنت و ریاست عامه و پردی شویله که یدنده اولان خاتم  
 رحانی سببیه انسان و شیطاین و جنیان اکامطیع اولدی و اکامطیق  
 الطیری تعلیم ابدی و ربی و سایر مخلوقات اکا مسخر قیلدی و من  
 المشرق الی المغرب حکم اتیدی و نسخبر مذکور سببیه قدسده منجید  
 اقصا بی طرز بدیع اوزره بنا اتیدی که هجرتدن ینک سکر یوز سنه



مقدم ایدی و آخر عمری الی ایکی ساله بلوغده وداع عالم فانی  
 قلوب باد رفع اتدیکي سریری بر باد اولدی \* از تن صابر بکرمان  
 قوت داد \* تن کوده در باش وال ایاق انک مسماسندن خار جدر  
 عربی ده کی بدن کپی زیرا بدن من المنکب الی الالیه در بوسیدن  
 ( امام ابو حنیفه رحمه الله ) فالیوم تجیک بابدانک ( قراءت ایلدی  
 و کشاف صیغه جسی توجیه ایدوب ییدنک کله وافیا باجزانه  
 دیدی تا که اطراف دخی بدنده داخل اوله و برنسنه تمام طوناق  
 اولسه تنه والایم تنه دیرل که بیه دك اوله آخرنده کی هااختصاص  
 ایچوندی ( صبربانک سکونیه نفسی کراحت اتدوی نسنه اوزرنه  
 حبس ایتمکه دیرل که جزعک نقیضی در انکچون صبر دیدیلر کسر  
 باثله شول آجی اغاجک عصاره سنه که عطاردل صتارل ( صابردن مراد  
 ایوب پیغمبر در علیه السلام که نسبی حضرت اسحاقه علیه السلام  
 منتهی اولور صبری بودر که قوردر بدتی اکل ایدوب همان لسان  
 وقلی فلش ایکن جزع ایتدی انکچون حق تعالی اتی مدح ایلدوب ( نم  
 العبد ) یوردی ولسانی محفوظ اولدیغی بودر که لسانه صدر ذ کرومورد  
 توحیددر وقلی مصون اولدیغی بودر که موضع معرفت و معدن نبوت  
 و ولایتدر وانک ( رب اتی مسنی الضر ) دیدوی حقه شکایت طریقله در  
 خلیفه د کل بوا یسه عند العارفین ممد و حدر واکر بومعنی حضرت  
 ابرهیم علیه السلام ( جسی من سؤالی علمه بحالی ) مقاله سیله مقابله  
 او انورسه ( جواب بودر که دعاء ایوب علیه السلام انتشاء بلاده  
 داعیه قویه ایله در که اذن الهی در بناء علی هذا بومقام کلام مقامیدر  
 سکوت وقتی دکل ( بکرمان کریمک جمعیدر کاف عربی نك کسر یله  
 قوردر معناسنه دوده کی آخرنده الف و نون ادات جمعدر که انسانده  
 و حیوانده و نباتده استعمال اولتور مردمان و کواون و درختان درل  
 زبرادرخت کسلزدن اول جسم نامی اولمقد انسان و حیوانله مشترکدر  
 کسلدکدن صکره درختها دیرل زیرا الف ایله ها دخی ادات جمعدر  
 و انسانک فاشلر نه ابروان دیرل زیرا نامی اولدیغدن ماعدا ذی روحک  
 اجزاسندندر و کرمانک سر جمعی بودر که حضرت ابو بک بدننه  
 مسلط اولان اون ایکی یسک قوردر ایدی که عدد نام در و بودرد ایله



اشهر روایات اوزره اون سکز سنه مبتلی اولدی صکره دود  
 بدندن تشاریلوب صحبت بدن ابوب سبیلله (الله تعالی اول  
 ذلیلی عزیز ایدوب اندن شجره صعود ایدن دود القز یعنی ایسک  
 قوردی وصویه دوشن سولک دید کلری اولدی که خلق بونلرله  
 انتفاع ایدر لر (و بعضیلر بال آروسی دخی بونلردندر دیمش لر) اشند  
 اکامل ناسه مضاف اولان نسنه لرده بویه خاصه ل وارد رزیرا  
 برکت روح مطهر بدنه و برکت بدن نطفی دخی لباسه و سائر  
 مضافاته ساریدر رزیرا حکم جوار وارد ر (قوت هریدر مایقوم به  
 بدن الانسان معناسه یعنی انسانک بدنی انکله قوام بولا جق قدر  
 خدا انکچون مشهور در که قوت لایموت دیر لر بوراده مطلق غدا  
 معناسه در و بومصر اعک تقدیری داد قوت اذن صابر بکر مان  
 دیمکدر که دادک فاعلی خداوند تعالی در و قوت مفعول صریحی و مابعدی  
 غیر صریحی در (وازا ابتدای غایت) وب تعلق و تعدیه ایچون اولغله  
 انکسک بر فعله تعلق عجم اولدی (معنای مصرع) بودر که خداوند  
 تعالی ابوبک بدندن قوردلر غدا و نفعه و یردی یعنی لسانندن و یرمدی  
 زیرالسان سردندر و سر تنده داخل دکلدر تنکم مرورایتدی و قبلندن  
 دخی و یرمدی زیر اقلب مورد لسان در که لسان انک ترجایدر پس فرع  
 محفوظ اولیحق اصل بطریق الاولی مضمون اولور \* هم زیونس  
 لقمه باحوت دادا \* هم داد لقمه زیونس باحوت تقدیرنده در که لقمه  
 دادک مفعول صریحی و مابعدی غیر صریحی در (وازا دن مخفف اولوب  
 انک و بانک فعله تعلق مصراع اولده اولنر کیدر و لکن بوزانه زهن  
 تجرید به معناسه اولور کویا لقمه اولان بونسک کندی دکلدر بلکه اندن  
 تجرید اولنمش بر نسنه در که بنه بونسدر که لقمه واحده کیدر (هم  
 موافقت ایچون کلور بله معناسه تنکم همراه دیرلر بولده مشترک اولانه که  
 اخرله کندی اراسنده طریقده جهت اتحاد وارد ر و بر معنای دخی  
 کلور که ترکیده اندن ده ایله تعبیر اولنور مثلاً عجم اوهم نیامد دیر ترک  
 اوده کلدی دیر تنکم ابن کالک دفاقتنده مسطور در و لکن بوفقیه ظاهر  
 اولان بودر که ده لفظی دخی دن مرخدر (پس هم دخی معناسه  
 محمولد ر کلام ناظمده ده هم بومعنایه در) یونس بن متی فتح ميم

و تشدید نائله که یونسک بعض روایاتده والده سی اسمیدر بوصورنده  
 عیسی علیه السلام کبی والده سنه اضافتله مشهور در و یونس عجمه  
 و نعر یقندن اوتوری غیر منصرف در ( و یونس علیه السلام اولاد  
 هرون دندر که موصلدن ینوی دیدکری قریه اهلنه مبعوث ایدی که هبوط  
 آدمدن درت بیک بشیوز طقساندن زیاده سال مرور ایتشدی قومی اتی  
 تکذیبه مصر او ایحق نزول عذابله تخویف ایلدی ( فاما انلر امارات عذاب  
 حس ایند کده توبه نضرع و نیاز ایدیچک اوززلندن عذاب منکشف  
 اولوب یونس بو حال مشاهده ایند کده سوزمده یلان چقدم ظنیه اندفاع  
 هذابندن غضب ایدوب اذن الهی اولمدن بحر رو مه طوغری جقوب  
 کندی واوراده بر سفینه به سوار اولوب وسط دریاه ابریچک سفینه  
 حرکتدن قالدی اوراده ملاحر بونده برعاصی ویا برعبد ابق وارد در بو  
 عادتلی اوزره اوج قرعه ایلدیلر اوجنده دخی حضرت یونس اوزره  
 کلیمچک یونس دخی کندی در یاه طرح ایدی واوراده بر عظیم بانق کلوب  
 یونسی ابتلاع ایدوب قعر دریاه طالدی ( و یونس انک بطمنده نسیم  
 ایدوب ( لاله الا انت سبحانک انی کنت من الظالمین ) دیدی که بعض  
 احادیثده بودعانک اسم اعظمی اولسی مرویدر و درت ساعت ویا اوج  
 کون و یادی کون ویا قرق کون بحار قاصیه بی دور و منهای ارض سابعه به  
 وصولدن صکره اذن حق اولوب یونسی ساحله قذف ایدی و یونسک  
 وفاتی هبوط آدمدن درت بیک التیوز سکسان اوجده در ( لقمه همزه که  
 عین بترهء شکلنده یاز یلور سابقا مذکور اولدیغی اوزره یاه ملفوظه  
 بدلدز که فی الحقیقه هاء مر سومدن صکره یاه مفرده یازملق قاعده  
 فرس اولماغله یاه حذف اولوب همزه ابقا اولندی که همزه یاه توسل  
 ایچوند و بوراده یا، و خدت ایچوند و همزه به دخی بدلیت و علامتیچون  
 همزه وحدت دینلور والواحدت ایچون اولان یادر همزه دکل ( لقمه  
 ضمه ابتلاعه مهیا اولان نسه در یعنی بریودم صوبه جرعه دیدکری کبی  
 برچیم طعامه دخی لقمه دیرلر و لقمه بلاد و مده معروفدر کویا هر بری  
 بریودم اواق ملا حظه صبله وضع اولمشدر ( حوت بالقدر نون کبی  
 ولکن محل نعر یضده حوت ابله تغییر اولندی تنکم قرآنده کلور ( ولانکن  
 کصاحب الحوت ) و موضع تشر یفده نون دندلی تنکم نزلده کلور

(وذا النون اذ ذهب مغاضبا) (معنای مصراع) بودر که دخی یونس  
 پیغمبرك عليه السلام جسدندن بحر و مده برسمك عظیمه برلقمه  
 و یردی یعنی لقمه کبی اغرنه اندی و سمك دخی انی یوندی (پس سمك  
 ابتلاع ایندوکی جسد یونس در که برلقمه مثالدر و لکن بطریق المبالغه  
 یونسدن برلقمه و یردی دیو تجرید اعتبار ابلدی و جائز در که حرف  
 جرتبین جنس ایچون اولوب یونس لقمه بیان اوله (فاجتوا الی جس  
 من الاوان) نظمنده اولان رجسی یسان اولدیغی کبی \* بنده رازه  
 برسر می نهد \* (یونك تقدیری) می نهد خداوند تعالی اره برسر بنده  
 را در که (اره می نهدك مفعول صریحی و برسر غیر صریحیدر) بنده  
 قولدر مرد وزن و کودك و خانه زاد (اولانه یعنی مولا سنك اوئده طوغمش  
 اولانه شاملدر آخرنده همزه یادن بدل و حدث ایچوندر تنکم مروا بندی (اره  
 همزه نك فتحی و رانك تشدیدله و تخفیفیه لغتدر یحقی معناسنه که عرب  
 منشار و ترك دستره در که اصلنده دست اره درال یحقیسی معناسنه بر حرفدر  
 علی معناسنه یعنی استعلاء ایچوندر که مثلا بر کاغد نوشتم دیمك کاغد اوزرنه  
 یازدم دیمکدر) (سر باش در سار کله اولدیغی کبی یعنی سار سردن بعضدر می  
 نهد معلوم اوله که مضارع فارسی مضارع عربی کبی بین الحال والاستقبال  
 مشترکدر بو جهتدن اولنه باء موحدده داخل اولسه و می داخل اولسه  
 حانه و یاتقریب حاله تخصیص ایدر بورا دندر که دیمشدر را کر برشاهد  
 (کواهی میدهم دیرسه شهادتی مقبوله در زرا حال حاضرده بالفعل شهادت  
 ایتمش اولور و اگر کواهی دهم دیرسه مقبول اولماز زرا شهادت ایتمکه  
 وعد در بورا ده می نهد مضارع حالی دکلدر بلکه تقریبی در) (نهادن  
 قومقدر وضع معناسنه مضارع عنده الف حذف اولنوب نهد و نمنده دیرل  
 قور و قویچی معناسنه که اسم فاعلدر بعد ذبوراده بنده دن مراد حضرت  
 زکریا در علیه السلام که پیغمبر عالمشان و مهتر اخبار بیت المقدس و صاحب  
 قربان ایدی که روایت امام فخرالدین رازی اوزره اولادر و دندر که  
 لایوی بن یعقوب بن اسحاقه منتهی اولور و کاشفی روایتی اوزره حضرت  
 (سلیمان اوغلی رجیعیم اولادندر که سبط یهو ذابن یعقوبدن در و ائندن بنده  
 ابله تعبیر قرآنمه موافقت ایچون تنکم کلور) که بعض ذکر رجعه ربك عبده  
 ذکر با (و خواص ناسك عبودیتی ماسوی الله دن حر و آزاد اولمق

✱

معناستند در که حق تعالی به اجلا لا تعبد ایدر لر یو خسه غرض ایچون دکل  
و حضرت زکریا و علی حضرت یحیی علیهما السلام از میل نام بر فاحشه ناک  
تحر یکی ایله والی قدس اولان هر دوس نام یهودی النده استشهد  
اولدقدن صکره حضرت زکریا دخی فرار ایدوب بر اغاجه تخصن  
ایتد کده طائفه یهود واقف اولوب کلوب اتی اغاج ایچنده اغاج ایله بله  
بجدیلر (و بو واقعه هائله هبوط آدمدن بش بیک بشیوز سکساندن  
زیاده سال مرور ایتد کده واقع اولدی که اول وقتدمز کریاتک عمر لری  
یوز ساله قریب ایدی (معنای مصرع) بودر که خداوند تعالی حکمیه  
بر بنده سنک باشی اوزره یحیی قور واتی ایکی یجر ولکن بوندن دوست  
ذلیل و دشمن عزیز اولقی لازم کلز بلکه خواص ناسه واقع اولان ابتلال  
رفع درجات ایچوندن تنکم حضرت یحیادن اصلا کلاه و هم کلاه صادر  
و واقع اولما مشیکن الله تعالی اکا زیاده مجتندن شها دت نصیب ایلدی  
و پدری زکریا ک دو نیم اولسی دخی بو بایندنر (وز کریانک شجره  
تخصنی حضرت لوطک) (او آوی الی رکن شدید) دیمسی کیدر که اسباب  
ظاهره به استاد در اذن آلهی و مظاهره ظاهره مشاهده دن ناشی  
اولیحق مفید در \* وان دکر تاج در سری نهد \* و اعاطفه در (آن دکر را  
یرنه بعض نسخه ده دیگری راد و شمشدر که آخرنده یا وحدت ایچوندن  
و دیگر با ایله و دکر یاسز بردخی دیمکدر که اصلده بر دیمک ترکیبدن  
خارجدر فاما مقامدن تراش اولنور تکرار اولان نسنه ناک ایکنجی سندن  
دیگر ایله تغییر ایدر لر مثلا کندی نمازیه نماز دیگر دیر لر بردخی نماز معناستنه  
زیرا معراجدن تولدن صکره ابتدا جاعته حرم کعبه ده صلاة ظهر  
یعنی او یله نمازی قنوب ا کندی اکا بردخی یعنی اناک غیری نماز اولدی که  
ایکنجی نماز در بوم احد و بوم اثین کی (آن دکر را اول پر غیرینک  
دیمکدر که حضرت یوسف و سلیمان علیهما السلام و سائرنا جدار  
اولنره شاملدر و بو مصرعک) تقدیری (وی نهد تاج در سران  
د کر را دیمکدر که تاج نهدک مفعول صریحی و مابعدی غیر صریحی در  
( تاج عربی در اکلیل دیدکری نسنه در که جواهرله تزیین ایدوب  
پادشاهلر باشلرنه کیر لر) و تاج فلک آفتابدر که فلکک باشند تاج کیدر  
و نشیها هدهده تاج پوش و سلطان و یک بورکی دیدکری چیچکه

تاج خروس دیرلر وحیدینه کلور که (العمائم تیجان العرب) یعنی عربک  
 دستاری بنجیمک تاجی برنه در وصدرا سلامده قلنسوه کبرلردی صکره  
 مهجور اولدی بعد زمان علماء عرب حالازومده ملبوس اولان کبی قاوق  
 تلبیس ایتدیلموالی الا آن مستعمل اولوب قالدی (در ظرفیت افاده ایدر  
 عربی ده فی کبی) ونهادن کده وضع معناسنه در وضع فی ایله استعمال  
 اولندیغی کبی نهادن دخی بویه در یعنی موضوع فیه کوره والاموضوعه  
 بلا حرف تعدیه ایدر تنکم دیرلر وضعه فی محله تاجک دخی محلی سر اولمغله  
 تاج در سریدی و بونکله قافیه ده تکرار لازم کلز (معنای مصرع)  
 بودر که واول برغرک باشنه تاج قور هرکیم اولورسه یعنی کینک باشی  
 اوزینه اره قویوب قهرله معامله ایتدوکی کبی کینک دخی باشنه تاج شاهی  
 قویوب لطفله معامله ایدر که هر برنده حکمت بد یعه سی وارد واهل  
 ایمان اراستنه بو مقوله معامله لده تفاوت اولدیغی کبی سارلارالنده  
 دخی وارد در ملوک کافره و رعیت فاجره کبی ولکن ناظمک روی کلامی  
 اهل ایمانه در خواص ناس ذکر ی قرینه سیله فاعلم ذلک \* اوست  
 سلطان هر چه خواهد آن کند \* اوست ایکی کله در تقدیری اوست  
 در که او ضمیر منفصلدر عربی ده هو کبی مرجعی خداونددر است  
 ادات خبردر که اکارابطه دخی دیرلر قاعده سی بودر که ماقبلنده اولان  
 کله نک آخری ساکن ایسه استک النی لفظا وکاتبه وجوبا حذف اولنور  
 (بو مقامده اولدیغی کبی ولکن مده اوایسان پرلر ده متصل یاز یاور  
 من است ده منست کبی واکرما قبلنده اولان کله نک آخرنده هاء رسمی  
 واریسه الف وجوبا اثبات اولنور آمده است کبی زیر هاء دالک  
 قتمه سنی محافظه ایچوندر که حذف ممکن دکلدر (پس فاصله وازیکن  
 استی ماقبلنه ابصال ایتمک قابل اولمدیغندن الف ثابت اولور  
 و بو مقوله نک غیریده یعنی هاء اصلیه اولدیغی کله ده هاء حذف  
 اولنوب استک النی یایه قلب اولنور چیست نیست کبی که اصللری چه است  
 نه است در فاحفظ (سلطان غلبه واستیلا معناسنه در بو معنی پادشاهلرده  
 غالب اولمغله بطریق المبالغه مصدر له تعبیر اولندی (خلیفه ایله  
 سلطانک فرقی بودر که خلیفه اولدر که انک طریقت و حکومتی  
 طریقت و حکومت نبویه اوزینه اوله که آنده اصلا شائبه ظلم و قدر



ائمه اشی عشر کبی سلطان ایسه اعمد و سلاطیندن خلافته قریب  
 اولن اقل قلیدر ملوک شامیه دن نورالدین الشهید زنگی و ملک صالح  
 کبی که بونلر زمانلرنده اولسادن عد اولنورل دی بوراده سلطان  
 اطلاقه محمولدر زیرا مراد الله تعالی در که سلطان السلاطین در  
 و اوست مقدم خبر و سلطان مؤخر مبتدادر که سلطان مطلق  
 اودر دیمکدر و ما بعدی ائی بیاندر نتکم قرأنده کلور (له ملك السموات  
 والارض یخلق ما یشاء یموت لمن یشاء انما) الی آخر الآیه (هر چه  
 هر تعیم ایچوندر که کل افرادی معناسنه در هر بار هر کره و هر چند  
 هر نه مقدار اولور سه و هر کز زمانلردن هیچ بر زمانده و هر کس  
 هر بر فرد و امثالی کبی (و چه جیم عجمینک کسر یله نه معناسنه در نه دیه یح  
 دیه جک رده عجم چه کویم در و هر چه مبتدادر که ما بعدنده خواهد که  
 رابطه سیله اکافستدر خبری آن کند جله سیدر (خواهد فعل  
 مضارع در خواستن دن دیمک معناسنه ارادت کبی مضارعنده سین  
 هایه قلب اولنوب خواهد و خواهند دنیلور و اورسمی والف ثابته ایله  
 و واولک اصلی بودر که خاستن بلا و اوایاغ و زرنه طور مق معناسنه در  
 پس خواستن و اوله رسم اولندیغی معنای ارادته تخصیص ایچوندر  
 و بعضیلر خواهدی خواهنددن اخذ ایدر ل ظاهر قلب اعتبار یله  
 و لکن قاعده فرسه مخالفدر (و خواستن لغت قره حصاریده و خواهند  
 لغت نعمه الله ده ضمه ده یازمشدر و بوندن فهم اولنور که مضارعده  
 دخی خالک حرکتی ضمه اماله ایدر ل (آن کند آن بالاده ذکر  
 اولندی ما بعدنده فعله مفعول اولور کند کاف عربی نک ضمه یله  
 مضارعدر کردند که اشلک و ایلک معناسنه مضارعنده رایرنه  
 نون کتوب کند و کشنده دیرل (معنای مصراع) بودر که سلطان  
 مطلق اول خداونددر انکچون هر نه دلر سه آئی اشار و مرادی ارادتندن  
 تخلف ایتمز و الا عجز لازم کلور تعالی الله عن ذلک و بوندن ملکنده  
 شریکی اولمغه رمز واردنر بر بالفرض شریکی اولسه (و عللا بعضهم  
 علی بعض) و فقیحه غالب اولانک مرادی حاصل اولوب مغلوب عاجز  
 اولن لازم کلور پس صانع عالم فرد واحد در که کسه نک اکا ملکنده  
 مزاجه سی یوقدر که (فعال لما یرید) اودر انکچون عالم نظام واحد

اوزنه در و بر منازعك تراعیله تغیر و اختلال قبول ایتماشد و منازعه  
 ایدنر بالاخره مقهور اولمشد و غمرو و فرعون و سائر طغاة جباریه  
 کبی \* عالمی را دردی ویران کند \* عالمی ده اولان یا تنکیر و یا وحدت  
 ایچوند و لکن سوق کلامه مناسب اولان اولکیدر که مراد فی الحقیقه  
 بو عالمدر که عالم کون و فساد در وانك اول سماء سابعه نك مقهری  
 و آخری ژادر (و عالم مایعلم به الصانع معناسنه در اصلنده علم در که  
 ما وضع لشیء بعینه در جیع اشیا دخی حق تعالی نك اسم علیدر که  
 اسم مسمایه دلالت ایدوکی کبی مصنوعات دخی صانع دالدر انکچون  
 عند العارفین اسماء لفظیه اسماء مجازیه و اشیا موجوده اسماء  
 حقیقه در و بو مصرعك تقدیری (کند عالمی را ویران دردی) در که  
 عالم کسندك مفعول اولی و ویران مفعول ثانسی و ظرف اكا متعلق در  
 (دی ده اولان بیه وحدت ایچوند) دم فتنه نفس معناسنه در فتح فائله  
 و دمور جیلرک آتش ایقصاد ایدت کلری کور که دم دید کلری نفسندن  
 یعنی آندن خارج اولان بلدن اوتور یدر ویران خرابدر (معنای  
 مصرع ) بودر که عالمی برنفسده ویران و خراب ایدر زیرا انك  
 امری لمحی در که لمحة انبصرده وجود بولور مقصود بودر که کرچه  
 بو عالمی طریق ثانی و تدریجی تعلیم و نیجه حقائقه رمز ایچون آلتی  
 کونده خلق ایتمشد (فاما مراد ایتسه برآنده ایجاد و برنفسده اعدام  
 ایدر تنکم نفخه اولاده جیع اشیا صورت اصلیه سندن چقوب هلاک  
 اولسه لکر کدر \* هست سلطانی مسلم مرورا \* هست واریست بوق  
 و هستی و اراق و نیستی بوقلق در که یازی مصدر به در و هستك اصلی  
 هاست در که هانك و استك الفتری حذف اولتمشد و دیمشدر در که  
 هانك اصلی دخی هاء در وار معناسنه که است ادات خبر در که در  
 دیمکدر بو صورنده محذوف اوج اولور (بوراده هست است مقامنده  
 مستعملدر تقدیر کلام سلطانی مسلم است مرورا دیمکدر که سلطانی  
 مبتداء مسلم است خبر و مرورا اسلمك مفعولیدر) سلطانی ده اولان بیه  
 مصدر به در که سلطانیلق دیمکدر یعنی صاحب الملك و السلطانه  
 اولیق (مسلم تسلیمین اسم مفعولدر تسلیم بوراده تفویض معناسنه در  
 سلام و یرمک و سالم فلیق معنای دخی کلور معافی و مسلم: ه کی تسلیم

کبی که سلامتند در معافی عافیتدن اولدیغی کبی اگر چه عوام یاسنی  
 طی ایدوب معافی و مسلم دیرلر فاحفظ فانه غلط فیه بعضی المشاهیر  
 (مرورا میك و واولك فتحه لریله اصلنده مرورادر که مر علامت  
 مفعول اولان رای نأ کید ایچوندیر یعنی را که فعلی مفعوله ایصال ایچوندیر  
 مردخی بویله در ورا نخصیص ایچون اولدیغی کبی مر دخی لام جاره  
 معناسند کلور که مرفلان دیمك فلاته وفلانك دیمكدر (واو اصلنده  
 اوی در که ضمیر غائب منفصل در عریده هو کی کا اولور که الف حذف  
 ایدوب واو اوزنه ضمه ثقیل اولمغله فتحه حرکت و یروب وی دیرلر  
 وگاه اولور که اویك اولندن النی و آخردن یایی حذف ایدوب واو  
 ساکن فالوب ساکنله ابتدا متعذر اولمغله اخف حرکاتدن اولان  
 فتحه بی و یروب ورا دیرلر مکر که ماقبلنده کلمه آخری اوله بوسورتده  
 سکونله استعمال اولتور کو کی که اصلنده که اودرها والف حذف  
 و کافی واوه ایصالله کو دینلور (معنای مصراع) بودر که سلطانلق  
 و پادشاهلق اول خداونده مسلم و مغوضدر و هر کس انک سلطنتنه  
 مضیع و منقاد اولشادر در كرك شاه و كرك كدا نكتم قرآنده کلور  
 (ان كل من فی السموات والارض الا آتی الرحمن عبداً) زیرا خواص  
 بشر اولان انبیا و اولیا و خواص ملائکه اولان ملائکه اربعه و سائر  
 ملائکه عیب اولدقاری صورتده فسر یلر بطریق الاولی در كرك  
 جن و كرك ماعداسی \* نیست کس را زهره چون و چرا \* نیست  
 اصلنده فی استدر که کسرله نفی و سلب ایچوندیر که معناسی بوقدر  
 واست ادات خبردر الف حذف اولتوب متصل فلتشدر و فی ده نون  
 مکسور اولدیغی صورتده یا لله یازیلور و اگر مفتوح اولور سه هائله  
 یازیلور که نه دینلور و اگر نون مذکور کلمه آخری به متصل اولسه  
 باوهادن هیچ بریسی یازلمز نیاموخت کبی زیرا نیاموختده اولان  
 یااموختك همزه سندن متقلبدیر یوخسه فی ده اولان یادکلدر (کس  
 کشی و کسه دیمکدر کسان ادیباندر آخرنده را لام جاره معناسند در  
 (زهره فتحه اود دیدکلری نسنه در که زیاده اجیدرانسانده و حیوانده  
 اولور دوه قوشندن و دوه دن ماعداد هرب اندن مراره ایله تعیر ایدر  
 جگره متصل بر نسنه در زهره که آغودید کلرنده اعلام غالبه دن اولمشدر

✱



اوده زهره دید کلری اکانسته در ( آخرنده ها تخصیص ایچوند  
 یعنی خصوص اوزنه اود مراد اولدیغنه علامتدر زهره سی چاك  
 اولدی دیرلر منشق اولدی دیمکدر که انك انشقاقی یعنی جاتلبوب  
 اوزله سی سبب هلا کدر پس قوت انسان زهره سنده اولغله زهره نفی  
 اتمک قوت و قدرتی نفی در ( زهره اخرنده اولان همزه و سبله اضافت  
 ایچوند نغمه زید و زخه طنبور کی ) چون بوراده جیم عجمینک ضمی  
 و واولک اشباعله در که لسان فارسیده استفسار ایچون در لسان عربی ده  
 کیف کی ترک نیجه سن و عجم چونی و عرب کیف حالک دیر کنه  
 اطلاع اولیوب حق بقشدن استفسار جائز اولدیغندن اوتوری ( حق تعالی  
 حضرتی بیچون ایله تو صیف ایدوب ایزد بیچون دیرلر ) چرا جیم  
 عجمینک فتح و کسر یله لکن کسره افصحدر زیرا اصلنده مرکیدر که  
 بر جزئی چه در نه معناسنه و بر جزئی را در که ترکیده ایچون معناسن  
 افاده ایدر ( مثلاً الله ایچون دیه جک برده خدا را دیرلر ) پس چرا  
 نه ایچون دیمک اولور عمر پیده لم کی لامک کسری و ممیک فتحیله که حرف  
 استفهام در لم ذبیت نه ایچون کتدک سبب و علتی ندر دیمکدر ( بعدذا  
 بومصر اعک لسان عربی اوزره ترجمه سی لبس لاحد قدره السؤال عن  
 کنهه دعالی و لا الاعتراض له فی افعاله دیمکدر پس زهره بحسب المعنی  
 نفیک فاعلی و کس را مفعولی اولور و چون مضاف الیه و چرا انک  
 اوزنه معطوفدر و مصراع اولک مضمونه مناسب اولان چرایی تقدیم  
 ایدی و لکن وزن ایچون تأخیر اولندی فافهم ( معنای مصراع ) بودر که  
 کسه ایچون خداوند متعال حقند چون و چرا قدرتی بوقدر یعنی  
 نه انک کنهندن سؤال ایده بلور ( زیرا کنهنه اطلاع محالدر انکچون  
 اعرف الخلق دن ( ماعرفناک حق معرفتک ) صادر اولشدر و نه خود  
 نیچون دیو اعراض اتمک ممکندر ( زیرا ) بیورر که لایسأل عما یفعل  
 حتی بغداد ده تاآر اسبلا سنده درت بشیو ز قدر اولیا اسشهاد  
 اولند قلمرنده بقیه السیف اوللردن بری مناجاتنده یارب بونی نیچون  
 بوبله ابتدک دید کده خطاب غیبی وارد اولوب سکوت ایله و الالسانکی  
 قطع ایدرم دیو عتاب اولندی \* آن یکی را کج و نعمت می دهد \* یک بر  
 و یکی بری دیمکدر ( یعنی یک مبدأ عدد اولان واحد که بردر ) یکی

✱

شول معدود در که معنای يك ايله موصوفدر آن یکی را میدهدك  
مفعول اولی و کج و نعمت ثانسی در (کج کاف عجمینک فحمله کتر  
و خزینه کجینه گی) یعنی اموال نفیسه که مجموع و محرز و مدفون اوله  
بوراده مراد مال کثیر در مطلقاً (نعمت طبعه ملایم اولان امور  
لذیذ در تنعم نعمت ولین ايله موصوف اولان ما کولات و ملبوساتی  
استعمالدر و نازله تعیش در) می دهد مضارع حالی در زیر اب  
مضارع اولنه داخل اولوب استقباله تخصیص اتدوکی  
کپی می داخل اولدقده حاله تخصیص ایدر دهد مضارعدر  
دادن دن که ویرمک معناسنه در اعطا کپی مضارعنده الف ها به  
قلب اولنوب دهد و دهنده دیرلر (معنای مضارع) بودر که خداوند  
غنی اول برینه هر کیم اولور سه خزینه و نعمت اذیده و حاتم طیه  
و یروب مالدار و متع ایلر تنکم حضرت یوسف و داود و سلیمان  
و امثالنه علیهم السلام انعام ابتدی و غرود و شداد و فرعون و قارون  
و نذائنه دخی بطریق الاستدراج نلر و بردی و امت و رعیت اولنلری  
دخی تفاوت اوزره قیلوب نیچه لرن ابناء جنسندن سر افراز و نعم الهیه ايله  
ممتاز ایلدی (پس بومعنی فاعل مختار کاریدر که حکمتنه دار و سلطان  
اعظم حک حکمی در که قدرته ناظر در \* دیگر ی رارنج و محنت می دهد \*  
دیگری راده باوحدت ایچوندر و اادات مفعولدر برغبیه دیمکدر که  
مضارع اولده اولانک غیر ی و مقابلدر تقدیری میدهد دیگری رارنج  
و محنت دیمکدر که دیگری فعلک مفعول اولی و رنج و محنت ثانسی  
(در رنج امک و زحندر که کدیمین و عرق جبین ايله تخصیص لالدر  
بونکله ایسه خزینه اله کیرمز بلکه قوت لایموت و فی الجمله مال حاصل  
اولور (محنت امتحانن اسمدر که امتحان و محن اختیار و تجربه در  
و محنت انسان اوزرنه شاق اولان امور در که) (الله تعالی انکله عبادی  
مبتلی قیلور تا که بری برلرنه حقیقت حال ظاهر اوله (پس محنت امور  
شاقه در که انسان انکله متالم و متغص اولور یو خسه متلذذ و متم  
ولماز پس بومعنی ايله مضارع اوله مقابلدر درست اولور (معنای مضارع  
بودر که خداوند حکیم برغبیه دخی کج مقابله سنده رنج و نعمت  
مقاله سنده محنت و یروب قهر ايله مبتلی ایلر اولک یی اطفاله منعم علیه



قلدیغی کی (پس بویکی نك حاللری بری برینه مغایر او اور و غالب  
 و مغلوب و خاد م و مخدوم سری بوه قوله معامله ایله ظهور بواور  
 تنکیم بی اسرانیله تبه ده ایکن عالم قدریدن من و سلوی نزول ایدردی  
 صکره عالم حکمتک اسبابیله مبتلی اولوب اول حال الی الان اکثر ناسه  
 میراث کیی قالدی \* آن یکی بر تخت باصد عز و ناز \* تخت خاه مجله ایله  
 غلبه استعماله سریر سلطانه اعلام غالبه دن اولمشدر شویله که  
 اطلاق اوزرنه ذکر اولنسه مراد سریر مذکور در اصلده مطلق  
 سریر در حق تعریب ایدوب سریر میده یعنی نشیره تخت دیمشدر  
 تنکیم فصل جنازده معتمد عریضا یونلش اغاجه تخت دبد کلری  
 اغاجدن دوزیلان تخته انسانی اعتبار یله در که آخرنده هانست ایچوندر  
 (با بوراده معیت و مصاحبت ایچوندر) صد یوزدر مانه معناسنه اصلده  
 صادسین در و سنبله دخی استعمال اولتور بوراده صد کثرتدن کتایه در  
 تنکیم قرق ایاق دید کلرینه صد پاورنوع کله کل صد برک دبرل که صد ایله  
 تعبیر اولندیغی کثرته دأردر (عز عز پیدر که ذلک مقابلدر یعنی عزت غالب  
 و ظاهر اولق و ذلت مغلوب و مقهور اولقد در که خوار اولغی مستلزمدر  
 (ناز معروفدر که نیازک مقابلدر نازیدن ناز لمقد در) بوه صراعه آن یکی  
 مبتدا و بر تخت خبریدر تقدیری بر تخت است دیمکدر (ولکن مقامدن معلوم  
 اولغله حذف اولمشدر لسان فارسیده نظارتی چوقدر و باصد عز و ناز  
 مبتدا دن حالدر (معنای مصراع) بودر که اول بری تخت اوزرنه در نیجه  
 عزت و ناز و فخره صاحب اولدیغی حالدن ملوک حالی کی بوراده تخت  
 اوزرنه اولق جالسک اهل عز و ناز اولدیغی مستلزمدر ولکن واقعی بیان  
 ایچون تدریج ابتدی تنکیم بالاده خصوص اوزرنه سلطنت سلیمانی  
 و عموم اوزرنه تاجدار اولنلری بیاندن صکره اوراده تاجی ذکر ایتدوی  
 کی بوراده دخی تختی ذکر ایدوب اهل تاج و تخت اولنلرک عزت و نازنه  
 اشارت ایلدی (پس اوصافده تغایر اولیحق کلامده تکرار لازم کلز  
 \* دیکری کرده دهان از فاقه باز \* دیکری بیانی مر و ایتدی) کرده  
 ماضیدن برنوعدر که اکاماضی مفید بالقربی دبرلر که نظیری بوقاروده  
 شرح اولندی کرده ایلش دیمکدر (دهان آغزدر الفی حذف ایدوب  
 دهن دخی دبرلر دهن بند عورتلر یا شفته دبرلر که انکله اغزلر بغلر

دهانه اغزلق دیدگر بدر که جا اهل اصطلا خندند را حرنده عادهای اول  
 معنای تخسب می ایچوند (از فاقه بوراده از من اخلیه معناسنه در که  
 تعلیل ایچوند فاقه عریس در فقر و احتیاج معناسنه تنکم فقر و فاقه دیرل  
 مشهور در (باز آجق دیمکدر کشاده کبی بونده دیکری مبتداء و دهان  
 فعلک مفعول اول و باز ثانیهی و از فاقه فعلی تعلیل در و فعل بعد الجمله  
 مبتدایه خبر در (معنای مصراع) بودر که بر غیر یسی اغزنی آجق  
 ایش فقر و فاقه اوچندن یعنی آجلندن اغزنی اچش قالمشدر  
 (پس بومقوله نعمتدن دور و عزت و نازدن مهجور اولان کسه سر بر  
 سلطنتده اوتورب اهل ذوق و صفا اولر ایله نیجه برابر اولور هیهات  
 (و بو معنی حکمت الهیهیه و تصرف سلطان ازله دائر در که اندن  
 سوال اولمز \* آن یکی پوشیده سنجاب و سمور \* آن یکی مبتدأ  
 و مابعدی خبر در زیر پوشیده ماضیدن قسمدر که نمخنده فاعل ضمیری  
 مبتدایه را جملدر سنجاب پوشیده نک مفعولیدر و بعد الجملة خبر در  
 (پوشیده اورتمش و کیمش دیمکدر مصدری پوشیدن در که اورتمک  
 و کیمکدر (سنجاب فنجان و زننده و سمور تشدیدله تور و زننده که بوراده  
 ضرورت ایچون تخفیف اولنمشدر ارض ظلماتده ایکی نوع حیواندر که  
 پوستلندن کورک انخاز اولنور سمور سنجابدن فیتلودر و بوندن فهم  
 اولنور که کلام ناظمده سنجاب و سمور یا کلن جزء اوزرنه اطلاق  
 طریقله در و یا حذف مضافله در که تقدیری پست سنجاب و سمور در  
 (معنای مصراع) بودر که اول بری آغزالی سنجاب و سمور کورکنی  
 کیمش و تلبس ایتمشددر که انلر ملوک و سائر اغنیاسدر یعنی لباسلرک ادنی  
 و اوسطی دکل ملکه کلان اقتدارلندن اعلی مرتبه سیله ترین و بین الناس  
 زیاده غبطه اولنسان نسنه ایله نچل ایشدر \* دیکری خفته برهنه  
 در تنور \* خفته پوشیده کبی ماضی مقیددر که شرحی بالاده گذرایتمشددر  
 معنای یاتمش و او یومش در که مصدری خفتن ریاتمی و او یومش  
 معناسنه (برهنه باء موحده نک کسریله عر اندر که ترک اکا جلاق  
 و بالحق دیر) تنور بودخی سمور کبی اصلنده مشدددر که ورنچون  
 تخفیف اولنمشدر و امام قرطبی دیمشددر که تنور اسم اعجمی در صکره  
 عرب زبر اصل بنامی نذر کلام عربده ایسه رادن اول نون اولور

✽

✽

مطالعه

کله یوقدر تنور حطب قلت اوزرنه اولان دیارده بر ایچنده ابتدکاری  
 اوجاقدیر که انده نان پشورلر بوجه تندیر که تنوره بل ایده جک یلپیزه به  
 تنور تاب دیرلر و آتش فارشدر دقلری کوسکی به تنور آشوب دیرلر زیر  
 تنور معهود بوایک بسنه دخی محتاجدر و بعض اهل تفسیر (وفارالتور)  
 آینده دیمشدر که بوراده تنوردن مراد طاشدن منقور شول اوجاقدیر که  
 حضرت حواری الله عنهما انده نان پشوردی صکره توارث ایله  
 حضرت نوح علیه السلامه انتقال ایلدی که اول طاشک ایچندن  
 فوران آب علامت طوفان اولغله سفینه سوار اولدیلر (وتنوره که  
 آخرنده هارسمی وارد ستر پوش در عریانلر ودر ویشلر یلپیزه  
 طوتور ظاهر بودر که تنور خد منته مباشر اولنلر یلپیزه پیشمال کبی  
 نسته قوشانق حسبیلله آخرنه هار اختصاص کتوزب تنوره دیدیار  
 صکره تشبیها در ویشلر و عریانلر کیدکاری معهود نسته به دخی  
 اطلاق اولندی اول تستر ایچون کیرلدی صکره نجیل طریقه تابس  
 ایتدیلر پالهنک و امثالی کبی والله الحفیظ الحسب در (بعدها دیکری  
 مبتدا و خفته جله سی خبر و برهنه خفته تحننه اولان فاعل دن حال  
 ودر تنور فاعل ظرفیدر (معنای مصراع) بودر که بر غیر یسی دخی  
 عریان اولد یغی حالده تنور ایچنده باتش وار یوش و تنور له تستر  
 ایتدیر که فقر اضعفا حالیدر زیر اکیچک واورتجک نسته بولدقلندن  
 تنوره دخول ایدرلر و بقدر الامکان انکله دفع ضرورت ایدرلر تنکم  
 فقراء مهاجرین دن رضی الله عنهم بعضیلری رهل یعنی قومی آشوب  
 بله دك انکله تستر ایدرلر دی و اویس القرنی نك رحمه الله ازارنی  
 همشیره سی غسل ایتدوکی و قنده کندی تستر ایچون برصندوقه ایچنه  
 کیرلدی زیرا دیکر اباسی بوغیدی و بوتقر یردن مفهوم اولدی که  
 تنور کلخانک غیر بدر زیر کلخان حام اودنی یاندیغی بدر \* آن یکی  
 بر پستری کخا و نغ \* پسترباء عجینک کسریله دوشک در آخرنده یا  
 وحدت و یا نوعیت ایچوندیر کخا رابطه تقدیر یله اکا صفتدر تقدیری  
 آن یکی خفته و نشسته است بر پستری که کخا است دیمکدر و بوینده  
 برافطی استعلا ایچوندیر متعلق معلوم اولدی و بعض نسخده یا یوقدر  
 بلکه پستر کخایه اضافله در واکا اضافه العام الی الخاص درلر



بلد بغداد کی زیر بلدك بغداده وغیرہ شمولی کی بسترک دخی کخاندن  
 ونخدن وغیریدن عمومی وارد در (کخا کسرله معروف فاشدر که غلیظ  
 اولور ساثر فاشلردن سندس دن استبرق کی در ترکیده کافک فتحه سیله  
 استعمال اولنور کافی نعمه الله (نخ فتحیله قالیچه که ایکی بوزلو اوله زیلوئی  
 روی دخی دیرل وحریر واینجه ابرشیم معنایزده ده کلور بوراده کخا  
 ونخدن مراد عموم اوزرنه وچیتلو دوشکلر و بساطلردر) (معنای مصراع)  
 بودر که اول بری دخی کخا ونخ اوزرنه باتش وچیتلو بساطلر اوزرنه  
 اوتور مشدر که اکار ناسدر زیر دوشك بالکز ترك دلنده معهود اولان  
 نسنه دکلدر بلکه اوتور ارجق بساطله دخی شاملدر که مبسوط  
 ومفر وشددر پس عمومه محمول اولقی اولادر \* دیگر بری برخاک خواری  
 بسته یخ \* خواری خامقنوح وواور سعی والف نابتدر دار وچار  
 وزننده) (ویامصدر به در خوار ذیلدر که عزیزک ضدیدر (خواری  
 ذلندر که ضد عزتدرو خاک خواری خک مذات بدکلری کییدر مقابلی  
 سر بر عزتدر (پس خاک خواری ده اضافت تحقیر و سر بر عزتده  
 تشریف ایچوند زبر خاک اوزره اولقی نشان ذلت و سر بر اوزره اولقی  
 علامت عزتدر پس بواضافت حقیقته محمولدر تا که ماقبلنه موافق اوله  
 فافهم (بسته بای عربی تک فتحیله ماضی مقیددر بغلش معنایسته مصدری  
 بستن در که بغلفدر مضارعند سین نونه قلب اولنوب بندد و بندنده  
 دیرل (یخ بایه مثانه تختایه تک فتحیله و خاء معجمه ایله بوزدر که عرب  
 جمد دیر تنکم یخجه طلودر که عرب برد دیر فتحین ایله پس یخجه آخرنده  
 اولان هاء رسمی اختصاص ایچوند که طولو بوزک برنوعیدر زیر  
 سمدن قوت زمهریرله منجمد نزول ایدر بوزایسه زمینده اولور  
 وطولونک بروفته اختصاصی بوقدر بلکه ایام صیفده دخی اولور (یخ  
 بسته تک مفعولیدر و بسته مجموعی بادیگریدن حالدر که تقدیری خفته  
 ونشسته است برخاک خواری در حال که بسته یخ (وبومعنا تک مصراع  
 اوله مناسبت نامه سی وارد در ولیکن بحسب الحقیقه انسب اولان  
 بسته یخ که رابطه سی تقدیریه خاکه صفت اولمقدردر) (اولکی به کوره  
 معنی دیمک اولور که بری دخی باتش وایومش در حقارت دلالت ایدن  
 طبراق اوزرنده بوز باغملش اوا دینی حالده یعنی دوشنه جکی او لمانغله



مطلو

قور و طبراق اوزرنده فالوب برودت هوادن بوز بغلش و طوکشدر  
 (ایکچی به کوره دیمک اولور که برغیری دخی بوز طومش خاك  
 بارد اوزرنده فالمش و بی بساط و فراش حالی خراب اولمش در) پس  
 بوندن عدم بساطه و فقدان فراشه دلالت اولدیغندن ماعدا ابلغیه  
 دخی اشارت وارد در زیر بالکر خاك اوزره اولمقدن بوز باغلش  
 خاك اوزرنده اولمق ابلغدر و علی کل تقدیر مقصود کما و ابرشیم  
 قالیمه دکل بلکه ادنی مرتبه برکهنه کلیم و یا بر پوست پاره بولدیفن  
 اناده در \* آن یکی را زرد و صدهمیان دهد \* تقدیری دهد خداوند  
 تعالی آن یکی را دو صدهمیان زردیمکدر که معناده زرهیمیانک مضاف  
 الیهی در بلد بغداد اضافتی کبی تنکیم مر و رابلدی بو صورتده دهدک  
 مفعول ثانسی دوصد اولور و یا خود آن یکی دهدک مفعول اولی وزر  
 مفعول ثانسی اولوب دوصدهمیان زردن حال اولور (زر التوندر که  
 رائک تشدید و تخفیفی جائز در بالذ التونسه زر طلا دیر لر زر سیاه  
 شاملدر دین خطا ایتدی) (دو ایکدر اثین کی اصح بودر که او تلفظ  
 اولمیه گاه اولور که ضرورت وزن ایچون تلفظ اولتور اما آخرنه یاه  
 مصدری لاحق اولسه دویی کی که اثینیت معناسنه و او البته سلب  
 وتلین اولتور دوصد ایکوز دیمکدر فاما استعمال عجم اوزرنه کثرتدن  
 عبارتدر عرب سبعة واربعین و سبعین ايله کثرت مراد ایتدی کی (همیان  
 هانک فحمله طفر جق معناسنه بوراده زرقرینه سیله کبسه مراد اولور  
 زیرا الفه و التونی طفر جقه قومزل بلکه انک ایچون مهیا و مخصوص  
 اولان کبسه به وضع ایدر لر شوقدر واردر که مال کثیر طفر جق اسلوبنده  
 مختیان و مبین کبسه ره قونیلور (معنای مصراع) بودر که اول  
 برنه دخی ایکوز کبسه و طفر جق اتون و پرر و یا خود التون و پرر  
 ایکوز همیان اولدیفنی حالده یعنی اسم غنی ايله تجلی و معامله ایلوب  
 مال کثیر احسان ایدر که انکله مرادی اوزره هر بوزدن تنم  
 ایدر تنکیم اغنیاده مشاهده اولتور اگرچه ناظم کی عاشق و مجذوب حق  
 اولان کسه مان و مانلی بغما ایدر و عبش و عشرتی آخرنه آبقور  
 \* دیگری در حسرت نان جان دهد \* حسرت عمر ایدر که حسر  
 اصلنده کشف معناسنه در یوم قیامته یوم الحسره دندلی زیرا دنیاده



خافل اولان کسه اوراده نولایدی حقیقه الامر بکا دنیاده منکشف  
اولمش اولایدی دیونمخی انسه کرکدر و یاخود ایتدوکنه زادم اولوب  
غم و خصه به دوش سه کرکدر زیر دنیاده جاهل اولدیفی مفسر  
ومنکشف اولورالحاصل حسرت اودر که قلب انسان غم و هم و حزنه  
نهایت بالغ اوله (بومقامده حسرت ایله مراد آرزو در تنکم نعمه الله حسرتی  
آرزو و فرقت ایله تفسیر اینمشد زیر آرزو اهلی حسرتدن خالی دکلدر  
(نان اتمکدر که عرب خبر دیر) نان چین تنور اینجده اتمک چقار ابق  
آتمدر که عرب اکا ملقط دیر) نان خورش و اورسمبله اتمک قاتخنه دیرل  
نان خداه و ناخداه اتمکچی باشد راصلی خدای نادر ثابده ناندن نون ثانی  
حذف اولمشدر (جان بوراده روح روان معنایه در زیر موت روح  
روانک بدنن مفارقتیله حاصل اولور که روح حیوانی اکاتا بعدر) دهد  
تقدیری دیگری دهد جان در حسرت نان دیمکدر که دهدک فاعلی تحتده  
اولان ضمیردر که مبتدا اولان دیگری به راجعدر جان دهدک مفعولیدر  
و فعل بعد الجملة خبر مبتدادر (معنای مصراع) بودر که بر غیر بی دخی  
نان حسرت و آرزو سنده جان و یرب هلاک اولور یعنی ایکیوز کبسه  
التونه مالک اولمق دکل بلکه نان پاره به محتاج اولور و آخر جوع مفرطدن  
فنا بولور تنکم مرویدر که مکة مکرمه ده بین الصفا و المروه اوچوز قدر  
انبیا علیهم السلام آچلقدن هلاک اولدیلر \* طرفه العین جهان  
برهم زند \* کس غمی یارد که انجاسدم زند \* بعض نسخده طرفه العین  
ان جهان دوشمشدر طرفه العین نسخه سنه کوره یاء وحدت  
ایچون اولوب طرفه نک تاسنی تأ کیده محمول اولور زیر طرفه ده  
تا مره ایچوندر (طرف ضرب یابندندر) طرفه العین برکزه کوز قباغن  
آچوب قیامقدر که آتی در یعنی آن غیر منقسمده اولور برانسه نک زباده  
سرعتدن طرفه العین و لمح البصر له تعبیر ایدرل و ترک دخی کوز آچوب  
یومنجه کلدی کجی دیر عمر و دولت و امشالی کبی الحاصل طرفه برکزه  
کوز قباغن نحر یکدر ایکی دکل (وعین جارحه در یعنی کوز دیدکری  
عضودر و صو کوزنه دخی تشبیه عین دیرل زیر هیثمده و سیلان آبد  
کوزنه بکرز و جاسوسه عین دیرل زیر تجسس عینله اولور تنکم مرکوبه  
ظهر دیرل قیمله زیر مقصود اولان ارقه سیدر و التونه عین دیدکری



مطل



بطریق تشبیه در زیر این افضل الجوارح اولدیفی کی النون دخی  
افضل الجواهر درو بورا ندر که افضل قوه اعیان دیلر (این قریب  
ایچون اولان اسم اشارتدر عربی ده هذا کی گاه اولور که آخره تصغیر  
ایچون کاف عربی کتور باینک دیلر بونجفر معناسنه (جهان دنیا در که  
ابتداء حدی سماء سابقه نك مقعدن تحت الثرایه نك در که بوجه سی  
عالم کون و فساد ندر فاما عرف ناسده دنیا مشرق و مغرب لراسیدر  
انکچون پادشاهلر جهاندار دیلر جهانی ضبط و حفظ اید بی معناسنه ز پرا  
ملوک انجق زمینه مالک اولور سمایه مداخله اید مرزل (برهم براسنه) هم  
شرکت و معیت و جمع معناسن افاده ایدرانکچون پادشاه همراه معناسنه  
ایچون درو قو کشتی به همسایه دیلر نظر اتری بسیار در (زند مضارع در اور  
یضرب کی مصدری زدن در اور مق معناسنه ضرب کی مستقبل تنده  
نون زیاده ایدوب زند و زند دیلر زیرا قواعد فرسده کلور که مصدر  
دال نك ماقبل حرف صحیح متحرک اولمق درت کلمه ده کلمشدر انجق که  
الترک مضارع علری سماعی در آمدن آید و زدن زند و عمردن عمرند و شدن  
شود کی (نمی یارد فعل مضارع نمی در زیر نون نافیه وی لفظی  
مستقبلی حاه تقریب ایچون در نمی یارد قادر اولماز دیمکدر مصدری  
یاریدن در یاه مثله تختابه یاردم ایتک معناسنه و لکن معاونت قدرت  
اوازمندن اولمغله اگر کندی و اگر فعلی توسعا مطلق قدرنده دخی  
استعمال اولندی (که بوراده کلامک مابعدنی ماقبله ربط ایچون در  
(آنجا آن لسان فارسیده اسم اشارتدر بعید ایچون عربیده ذلک کی  
کافی الدقائق (جا اصلنده جای در خدای همای کیلرده یا حذف  
اولندی کی اندن دخی حذف اولمشدر جای یردر مکان معناسنه  
جایگاه اوتوراجق یردر آنجا اصلده مکان حقیقی حسی ده مستعملدر  
عربیده حبث و ثمه کی فتح تاء مثله ایله و لکن بوراده مجازا مکان  
اعتباری ده استعمال اولمشدر در بعض مواضعه حبث و ثمه استعمال  
اولندی کی پس آنجا مصراع اولک مضمونه اشارتدر تنکم تصویر  
معناده کلور (دم نفسدر) معنای بیت (بود که خداوند تعالی کوراچوب  
یومجیه اولان زمان قلیل و سریعه جهانی بری برینه اور یعنی دنیای  
شبهه کی منکسر و پریشان و بر باد ایلر بویه ابتدیی برده کسبه

مطالعه



قادر اولماز که دم اوره و نیچون بونی بویه ایدرسن دیمکه اقتدار بویه  
 زیرا فعال لما یریددر و فعلی قدرت ذاتیه سته مستنددر پس بویه قاهر  
 و قادره معارضه اولماز و بویته اعراب جهندن تقدیری برهم زند  
 جهازا در طرفه العین و هیچ کس نمی یارد که دم زند انجا دیمکدر که  
 جهازا زندک مفعولی و ظرف دخی اکا متعلقدر انجا ایکنجی زند  
 متعلق اولد بخی کبی زیرا اودخی در انجا تقدیر نده در ( و کس  
 مبتدا و ما بعدی بعد الجملة خبردر زند که رابطه سیله نمی یارده  
 مفعولدر و کس بوراده نکرده عامه در نمره خبر من جراده صکی  
 بوسیدن ابتدائیه صالح اولمشدر انکیچون هیچ کس ایله تقدیر و تصویر  
 اولندی فاعلم ذلك \* آنکه بامرغ هوا ماهی دهد \* بند کا زادوات  
 شاهی دهد \* آن که آن خدا که تقدیرنده در که خداوند ماقبلنه کوره  
 مشار الیه و ما بعدنه نسبتله موصوفدر زیرا ما بعدی که رابطه سیله  
 اکا صفتدر تقدیر کلام آن خداوندی که دهد ماهی بامرغ هوا در  
 و ماهی دهدک مفعول صریحی و بامرغ غیر صریح اولوب بعد الجملة  
 خداونده صفت و آن خداونده مبتدا اولوب خبری مصراع ثانی جمله سی  
 اولور (بامرغده اولان اصلنده ب اولوب تعلق مجرد ایچوندر که اکا  
 حرف تعدیه دخی دیرل مرغ قوشدر مطلقا) هوا مدله جسم لطیف  
 سیالدر که جهات سته سریع الحر که در هوا معنای خلوه دلالت ایچکله  
 مابین السماء و الارضه هوا دیدیلر نیکم قرآنده کلور (واقفتهم هوا)  
 یعنی کافر لک قلبیری کمال حیرت و دهشتدن عقل و فهمدن خالی در  
 وهوی قصرله نفسک شرعا مذموم اولان نسنه طرفنه میل و انحرافنه  
 دیرلر بوراده مراد اولکیدر که ممدود در (ماهی بالقدر مطلقا ماهی  
 خور بالتعجیل قوشیدر) بند کان بنده نک جعیدر قول مناسبه مطلقا  
 بوراده حر الاصله دخی شاملدرز برا عبد حقددر آخرنده اولان کان ده  
 ایکی اعتبار وارددر اولکبسی بودر که کان کاف فارسی ایله ادات جعیدر  
 بوصورنده بنده وکننده وخواجه و فرشته و امثالی جمع قلند قده آخرنده  
 اولان یار ثابت اولوب بنده کان وکننده کان وخواجه کان دینلور  
 ایکنجی اعتبار بودر که کان ده ادات جمع الف و نوندر انجی که آن در  
 و کاف عجمی مثلا بنده آخرندن هاء غیر ملفوظه حذف اولنوب اکا

بدل وضع بولنشدر بوسورته حال جعده هاء رسمی طی اولتوب  
 بند کان دینلور زیرابدل ومبدل منه مجتمع اولماز وبوعتبار اولکیدن  
 اقوادر زیراکرچه ادات جمع مرکبدر فاما ادات اولدیغی جهندن  
 حرف مفرد حکمنده در هاء رسمیدن صکره ایسه حرف مفرد وانک  
 حکمنده نسنه یازلیق قاعده فرسه مخالف وفی نفس الامر دخی فیجدر  
 وقرآنده اکا نظیر واردر ( واذاکالوهم اووزنوهم ) کی زیراکر  
 هم ضمیری مفعولیت ایله منتصب اولورسه وواجعندن صکره الف  
 یازلمز نصرولده اولدیغی کی زیراضمیر مفعول ماقبلندن جزء کبدر  
 اجزاء کلمه اراسه ایسه اجنبی حرف دخول ایتمز واکر ضمیر منفصل  
 فتملک تحتده اولان فاعلی تأکید محمول اولورسه بوسورته مؤکد ما  
 قبیلندن جزء کی اولمغله وواجعندن صکره الف یازیلور بوخود  
 معلومدر که ادات جمع کلمه به متصل در بوسورته کاتک مجموعی ادات  
 جمع اولدیغی تقدیری اوزره دخی هاء رسمی فاصل یازلمق لازم کلور  
 مع هذا یازدیلمر فاعرف ( دولت برالدن براله انتقال وبرقومدن برقومه  
 تحول ایلین ملک ومالدر زیراتداول متاوبه ایله بری برندن اخذ ایتمکدر  
 و ملک ومال دنیاک بربرنده قراری اولمایوب الدن اله دور ایتمکله  
 بومقوله نسنه به دولت دیدیلر ( شاهی ده اولان بامصدریه در ویا  
 وحدت ویا تنکیر ایچوندر ) هر نسنه نک ایریسنه والوسنه شاه دیرلر  
 مثلا اولو یوله شاهراه وایری دانه به شاه دانه دیرلر اما بحسب العرف  
 اطلاق اوزره استعمال اولنسه شاهدن مراد سلطان اولور ( بعدذا  
 مصراع ثانی نک تقدیری دهد بند کاترا دولت شاهی دیمکدر که  
 بند کاترا دهدک مفعول اولی ودوات مفعول ثانیه در وفعل بعد الجملة  
 مصراع اولده مبتدایه خبردر ( معنای بیت ) بودر که اول خداوند تعالی که  
 هواده اوچان قوشه بالفجیل وماردین وغراب وامشالی کی بطریق  
 الرزق دریاده بالقی ویرر بنده لرنه شاهلق ویا برشاه وباشاه دولتن  
 احسان ایدر یعنی برعبد مملوکک الن آلوب سر بر سلطنته اجلاس ایدر  
 چرا کسه مصرع و امشالی کی ویا برحر الاصل قولنی بنده وار ایکن  
 شاه ایلر اصحمة نجاشی کی ویا خود ملک ودوات وغناده پادشاه کی  
 ایلر بعض اعیان کی پس بومعنی انک قدرت تا مه ومزید فضل وکرده

دلالیت ایدر (ومصراع اول ایله ثانی بی جمعه مناسب بود که صورت  
 ظاهره ده ایکسی دخی مستبعد در زیر ماهی ایله مرغک مناسبی  
 اولدیغی کی شاه ایله کدانک دخی مناسبی یوقدر \* بی پدر فرزند پیدا  
 اوکند \* بومصراعک تقدیری اوکند فرزند پیدا بی پدر دیمکدر که  
 (او مبتدا در بوراده خبری اولان فعل اوزرنه تقدیمی قصرا یچوندر  
 هو یفعل کی فرزند کندک مفعول اولی و پیدا ثانسی و بی پدر فرزند دن  
 حالدر و جائزدر که فرزند بی پدر تقدیرنده اولوب فرزند صفت اوله  
 زیرا اگر چه صورتده صفت موصوف اوزرنه تقدم اتمز ولکن معنی  
 حسبیه تقدم ایدر که تأخیری تقدیرله ظاهر اوور تنکیم تصویر اولندی  
 (بی ادات سلبدر که جامده داخل اولور مثلاً بی وفادیر و فاسز و وفاسی  
 یوق معناسنه (پدر بآء عجمیه انا معناسنه که عجم بابا دخی دیر تنکیم  
 ترکیده دخی مشهوردر (فرزند اصلنده اوغله و قره شاملدر عریده  
 ولد کی (و حلیمی ده کلور که اکثر بودر که اوغل مراد اوله انتهی اوغل  
 معناسنه مخصوص اولان بودر بآء عجمینک ضعیله (پیدا لغتارده آشکاره  
 معناسنه در که ظاهر در ولکن ابن کمال دیمشدر که پیدا غبرک فعلیه  
 اولان ظهور در یعنی اظهار یله اولان ظهوردر پیدا مظهر دیمک  
 اولور مکرم و زنی اویرنه ظاهر دیمک اولماز که بواندن اعمدر ولکن  
 بعض مواضعده آشکاره ظاهر معناسنده استعمال اولنور که مقابلی  
 نهان و خفی در بوراده پیدا اظهار معناسنه در (معنای مصراع) بودر که  
 باباسز اوغلی انجق خداوند تعالی پیدا ایلر یعنی خلق ایدوب وجوده  
 و ظهوره کتورر غیریسی بومعنایه قادر دکلدر بواندن مراد حضرت  
 عبسی علیه السلام که جبر یلاک نفخیه حاصل اولشدر و اول نفخه ماء  
 متوهم دیرلر که مریمک رضی الله عنهما ماء محقق ایله مجتمع اولوب رجنده  
 عبسی متکون اولدی زیرا نفخ بولند بجه جان بولتماز نطفه مرد اولدی بجه  
 بالکرمی زدن ولد اولدیغی کی تنکیم عالم حکمتک حکمی بودر  
 \* طفل را درمهد کویا اوکند \* بونک تقدیری اوکند طفل را کویا  
 درمهد دیمکدر که طفل کندک مفعول اولی و کویا ثانسی (و درمهد  
 انک ظرفیدر و یا خود طفله صفتدر که بومعنی اظهار در بوصورنده  
 درمهد کویا دن مقددر (طفل کسرله عرییدر که بطن مادر دن

✽

مطلب

✽

سقوط وقتندن بلوغ زمانته دك صبي به اطلاق اولنور وديشدر در كه  
 حد طفل ابتدای ولادتدن التي سنه انقضاسنه دكدر اصلي طفل دندر  
 حركت ايله طفل صباح وقتنده واخشامده سماندن نزول ايدن ضعيف  
 قطره لر در كه رش و وبل ديد كلرنندن اضعفدر پس ضعف بنيه  
 و بشريندن اوتوري صبي ناعمه طفل ديديلر (مهددخي فخله عريدر  
 اوشاقلر ايجون تمهيد و تهيه اولسان بشك ديد كلري نسنه در كه عجم  
 كهواره دبر (كوييا صفت مشبهه درسو يلكن معناسنه اصلي كوي در كه  
 يونك دخی اصلي كوينده در ترخيم اولنوب كوي قالمشدر صكره آخرنه  
 مبالغة اتصاف ايجون الف سا كنه زباده قلوب كوييا دندلي رخشان  
 و كريان و امثالنده معنای مذکور ايجون الف ونون زياده قلندبغی كچي كه  
 معناری يلدراغن واغلاغن ديمكدر كه بودخي صفت مشبهه نك برنوعيدر  
 اوضمير منفصلدر هو كچي (معنای مصراع) بودر كه انجقي خداوند تعالی  
 طفلي سويلكن ايلر بشكده ويا بشكده اولان طفلي زياده سويلدر  
 غير ينك حدی دكلدر كه بو انطاقه قادر اوله تنكم قرأنده كلور (انطقنا لله  
 الذي انطق كل شيء) بعد ذامصراع اولدن مراد حضرت عيسى اولغه  
 مخصوص صدر زيرا كچه آدم عليه السلام دخی بی پدر درولكن كسه نك  
 فرزندی دكلدر عيسى ايسه مريمك فرزنديدر تنكم عيسى بن مريم  
 ديلورولكن مصراع ثاني ده اولان طفلك عيسى به اخذصاصی يوقدر  
 بلكه اندن اعمدر زيرا حد طفليته كوييا اولنلر برقاچ واردر رسول الله  
 صلى الله عليه وسلم ونوح و ابراهيم وموسى وعيسى و يحيى وشاهد يوسف  
 و طفل ذى الاخدود ومبارك اليمامة حج و داعده نبوت مصطفایه شهادت  
 ايدن طفلدر وصاحب جريح الراهب و امثالی كچي تنكم تفسير مزروح  
 البيان ده مفصلدر ومهد ديدوكي مهده سزا معناسنه در پس بالفعل  
 مهده اولوق لازم كلز تنكم وصف عيسى ده كلور (كيف نكلم من كان  
 في المهد صبيا) يعنى عيسى عليه السلام تكلم ابتدوكي وقتنده والده سى  
 مريمك حضانه سنده ايدى يوخسه بشكده دكل ايدى \* مرده صد  
 ساله راجى ميكند \* مرده ضمله ميندر كه مردن اولمكدر آخرنده همزه  
 ياء محذوفه دن بدل اولوب يا وحدته ويا تنكيره مجمولدر تقدیر مصراع  
 ميكند مرده را كه صد ساله است حى ديمكدر كه مرده ميكندك مفعول

مطلـ



اولی وحی مفعول ثانیهی وراعلامت مفعول (و صد ساله محذوف اولان  
 که رابطه سببه مرده به صفتدر و صد ساله تکثیره محمولدر) (و ساله  
 آخرنده اولان هاء رسمی مقدار زمانی ایچوندر که ترکیده آندن لق  
 و لك ایله تعبیر اولنور مثلا یکساله بریلاق و یک روزه برکونلك در  
 و شاهدی لغتده کداده ساله اولدقده دیدوی بوفقیرون ییلاق یعنی  
 اون یا شنده اولدیغی وقتده دیمکدر (پس صد ساله بوزیلاق دیمک  
 اولور (حی عریدر که میتک ضدیدر انساك حیاتی نفخ روح اثریدر  
 نتکم روح حیوانی دخی ذکر اولنان روح منفوخ الهی نك اثریدر) (میکنده  
 فعل مضارعدر که اولنده اولان می ادات حال و یا مستقبل حاله تقریب  
 ایچوندر بویله برارده استمرار ایچون اولق اولادر عربی ده مضارع کی  
 یعنی بو حالده و جمیع احوالده علی الاستمرار ایلمو ایتکه قادردر معناسنه  
 (معنای مصراع) بودر که خداوند قادر بوزیلاق اولی بی زنده ایلمر  
 یعنی مدت طویله دن بری هلاک اولان ذی روجه افاضه حیات ایتکه  
 کالاول زنده قلمقه قادردر نتکم نیچه لرنی واسطه بوزندن احیا ایلدی  
 مثلا حضرت عیسی علیه السلام باذن الله تعالی نفخ نفس ایتکه  
 دزت یک سنه دن زیاده دن وفات ایدن سام بن نوحی احیا ایلدی  
 و نیچه لرنی دخی بلا واسطه احیا ایلدی حضرت عزیر علیه السلام  
 کی که حق تعالی انی امامه ایدوب بوزسنه دن صکره احیا قیلدی نتکم  
 قرآنده مصر حدر و جمله ذی روحی دخی نفخه ثابته ده احیا اینسه  
 کر کدر پس صد ساله عمومنده عزیر و امثالی داخل اولدی \* این بجز حق  
 دیگر کی میکنده \* تقدیری این را که میکنده دیگری بجز حق دیمکدر  
 (دیگری فعلک فاعلی و این را مفعول مقدمی و یا خودی میکنده این را  
 دیمک اولور که مفعول فاعل اوزرنه تقدیم اولنور شاننه اعتقادن او توری  
 (و بجز حق دیگریدن حال اولور استناد بر بوضو رنده کی ده نفی تقدیر  
 اولنور (من الذی یشفع عنده الا باذنه) آینده اولدیغی کی و یا خود  
 حال اولور اول دیگر حق تعالی بی محاوز اولدیغی حالده دیمکدر قرآنده  
 (و یبعدون من دون الله) کیدر که تقدیری و یبعدون الا له حال کونهم  
 مجاوزین الله ای عباد الله دیمکدر (این مصراع اولک مضمونسه  
 اشارتدر و ما قبلنده اولان افعال الهیه نك مجموعه اشارت اولق دخی



صحیح‌تر بود که اولان افعال معناسنه بجزده بازایده در نحسین  
 ایچون (جز غیر معناسنه در قواعد فرسده جز کله سنی حروف استثنان  
 عد ایتمشله در مثلاً مردمان آمدند جز زید دیمک عربیده جاء القوم  
 الا زیدا کییدر وگاه اولور که مستثنی منه دن متأخر اولور اگرچه صورتا  
 حقیق مددر (حق اسماء ذاتیه الهیه در ثابت وقائم معناسنه) کی زمان  
 سنوالدن چن ونه وقت معناسنه بوراده استفهام انکاریدر ای لایفعله  
 فی وقت من الاوقات (معنای مصراع) بودر که صد ساله مرده بی  
 حقدن غیر بی چن احبابلر یعنی احبابلر الا واحبابلر فقط ویاخود  
 اول دیکر حق تعالی بی مجاوز اولدیغی حالده چن ونه وقته احیا  
 ایده بیلور یعنی ابدی احیا ایده میوب عاجز فالور الحاصل احیاسی  
 واقع دکل و منکر در \* صانعی کز طین سلاطین میکندد \* صانع  
 صنعدنر اجاده الفعل دیمکدر یعنی برایشی جودت صفتی اوزرنه اشملک  
 وکما ینبغی اکا صورت ویرمکدر انکچون هر فعل صنع اولماز زرا بلکه  
 آنده قصور اوله فاما هر صنع فعل اولور پس فعل اعمدر وقرآنده کلور  
 (صنع الله الذی اتقن کل شیء) یعنی الله تعالی کندی فعلندن صنعله تعبیر  
 ایلدی زرا اتقان واحکام اوزرنه در که صفت کانددر پس صانعی ده یا  
 وحدت ایچون و صانع حق تعالی در که عالمی وصف کمال ایله ایجاد  
 ایلشدر تنکیم بیوزر (مازی فی خلق الرحمن من تفاوت) کز فحمله اصلنده  
 که ازدر همزه تک حرکتی کافه نقل اولنوب هاء رسمی و همزه تک مجموعی  
 لغظاً وکتابه تخفیف ایچون حذف اولنوب کز دئلشدر نظیری کت در که  
 اصلنده که ات در بو مصراعک تقدیری خداوند تعالی صانعست که  
 میکندد سلاطین از طین دیمکدر که صانعی ادات خبر تقدیر یله مبتداء  
 محذوفه خبردر و سلاطین میکنددک مفعول صریحی و از طین غیر صریحی  
 و بعدد الجملة که رابطه سببه صانعه صفتدر (طین آبله مختلط اولان  
 زاید که ترکیده بالحق دینلور) سلاطین سلطانک جمعدر که پادشاه  
 دیمکدر تنکیم مروری ایلدی (میکندد بوراده ایجاد وخلق ایلر دیمکدر که  
 فعل مقیددر) (معنای مصراع) بودر که خداوند تعالی بر صانع اکبر  
 وعظیم وقادر در که بالحقدن پادشاهلر خلق ایلر زرا ابوالبشر اولان  
 آدم علیه السلام طیندن تصویر اولند یغی وقتنده انبیا و مرسلین

\*

و ملوك و سلاطين و سائر اغنيا و مساكن انك ضمنده ايدى پس فى الحقيقه  
اعلى وادنى طيندن مخلوق اولمش اولد بىلر تنكم كلور (خلقكم من طين)  
اكر چه صورتا توالد و تناسل از دواج طريقبيله نطفه دن حاصل اولدى  
تنكم كلور (الميك نطفه من منى بنى) الحاصل ناظم ديمك استر كه  
سلاطين كه جواهر له مرصع تا جلا و لباسلر كيوب كند بىلر ينك و لباسلر ينك  
بر وجهله طينله مناسبلى ظاهر دكل ايكن حق تعالى دمدن مسك  
خلق ايدوب مسكى دم اوزرنه ترجيح ايندوكى كى طينه دخى بو صورت  
بديعه بى و بردى (فتبارك الله احسن الخالقين) بونلر خود سلاطين  
صوريه در پس ملوك معنويه اولان انبياء و اوليانك شانلى دخى عاليدر  
زيرا صورته احسن تقويم اوزرنه اولد قنرندن ماعدا معناده دخى  
صفات كاليه ايله هيئت الهيه اوزرنه كلشدر تنكم حديثه كلور  
(ان الله خلق آدم على صورته) اى على صورة الحقيقة اذ ليس لله تعالى  
صورة و هيئه فاعلم ذلك واسلك خيرا المسالك \* نجم را رجم شياطين  
ميكند \* نجم ميكندك مفعول اولى و رجم ثانيسى در (نجم كو كب  
طالعدر يعنى طلوع ايدن يلدز در زيرا نجمده ظهور معناسى وارد در  
تنكم يردن اوت چقوب ظاهر اوايه نجم النبات ديرلر (رجم طاشقندر  
زيرا رجام طاشدر پس طاش ايله اورمغه رجم ديرلر تنكم زناسى ثابت  
اواوب متأهل اولتلى رجم ايندلى و حديثه كلور (لا ترجوا قبرى)  
قبرم اوزرنه رجام و طاش وضع ايتكوز تا كه نصارايه تشبه لازم كليه  
(ولكن سووه بالارض) ولكن جالا قبر شريف نبوى صلى الله عليه  
وعلى روضته و سلم تسليما كثيرا مسند زيرا ملوك مصر به دن اشرف  
قابليى زماننده حريق واقع اولد قنده حرم نبوى عمارتنه موكل اولان  
كسه حنى المذهب اولغله حصباء مغسول و مطهر ايله تسنيم ايلشدر  
تا كه متعين و متميز اوله (ورجم طرد معناسنه ده كلور تنكيم ابلبسه شيطان  
رجم دينلدى زيرا خيرا تدن و منازل ملائكه دن مطر و ددر و كلام  
ناظمده رجم مايرجم به اى مايرمى به معناسنه در كر كسه طاشله اولسون  
(شياطين شيطانك جعيدر كه جان قومك متمر دلنه شياطين و مؤمنلر نه  
جن اطلاق اولنور اكر چه ملائكه به و شياطينه دخى اعين ناسدن مستر  
اولد قنر بچون جن دينلور شيطان الله تعالى نك رجشندن بعيد ديمكدر





ولیکن رحمت امیدنده اولدیغندن رحمن اسمک الفنی سرقه ایدوب  
 کندی اسمنه ضم ایتشدیر کا وقع فی بعض الاحادیث (معنای مصراع)  
 بودر که اول صانع اکبر یلدری رجم شیطاین ایلر یعنی یلزدن و کره  
 ائیردن حاصل اولان شعله ناری رمی ایدوب انلری سمواته عروج  
 واستراق سمع ایتکدن طرد و منع ایدر شویله که اول آتش پاره ایله کیمی  
 محترق و کیمک اعضاسی فاسد و مختل و مشوش اولوب وجه ارضه  
 ساقط اولور لر و قرأ نده کلور (وجعلناها رجوما للشیاطین) بعدذا  
 مصرعین ده تقریب و تبعید مناسبتی اولغا. سلاطین و شیاطینی یت  
 واحده جمع ایلدی مع هذا سلاطین و شیاطین میائده التزام مالایزم  
 صنعتی دخی وارد رتکم علم پیانده مبین در\* از زمین خشک رویاند کیه \*

زمین بر در ارض معناسه مقابلی آسماندر کؤک معناسه که عرب سماء دیر  
 بر و کؤک دیک برده عجم زمین و آسمان دیر (زم صوقلغه دیر لر طیراغه  
 طبیعتی بارد اولدیغندن او توری زمین دیمشدر زمی زمه منسوبدر که  
 یانست و نون تا کید نسبت ایچوندر زیر نسبتی تا کید مراد ایتسلر  
 حرف یانن صکره برون زیاده ایدر لر مشکین و عنبرین و امشالی کبی  
 (خشک قوری در مقابلی تر در که باشد خشک زمینک صفتی و از زمین  
 رویاندک مفعول غیر صربی و کیه مفعول صربی در و زمینی خشک ایله  
 وصف ایتدیخی اخترا ایچون دکلدیر بلکه واقعی بیان و ایضاح ایچوندر  
 اگر چه زمین بعض عوارض ایله تراولور و لکن صفت ذاتیه سی بیوستدر  
 (رویاند فعل متعدی در بتور معناسه روید بتزدیمکدر که لازمدر قاعده  
 فرس اوزره اصل مصدری رستن در ضمه بتک لک معناسه مضارعنده  
 سین و او قلب اولوب و بریادخی زیاده قلنوب روید و زوینده دیر لر  
 بتز و بتیجی معناسه و بومقوله دن امر اخذ اولمقی لازم کلسه روی دینلور  
 و قاعده تعدیه بودر که امرک آخره الف و نید لفظی ضم اولنوب ماضی ده  
 رویاند دینلور بتوردی و مضارعنده رویاند دینلور بتورر معناسه  
 الحاصل رست ضمه بتدی و روید بتز رویاند بتورر دیمک اولور و تعدیه  
 دخی بامطلق مفعوله و بامفعول ثانی به تعدیه در مثلاً زاد طوغدی و زیانید  
 طوغدی و طوغدی و غندی دیمکدر (کیاه کاف عجمینک کسر ایله او تدر که  
 برده بتز و کاه اولور که زخیم اولنوب آخرندن ها حذف اولور و کیه دینلور

✱

مظا

پادشاهده پادشادینلدوکی کبی بورادندر که اونی چوق اولان یره کبارا دبرلر  
 بعدذا بومصراع ماقبلی ومابعدی که صنع الهی بی بیسان طریقله  
 استیغافدر (معنای مصراع) بودر که صانع حکیم وقادر حکمت وقدرتیه  
 قوری بردن تازہ اوت بتورر یعنی طبع ارضله طبع نباتک مناسبتی یوغیکن که  
 بری بیوست وبری رطوبتله متصفدر ینہ نباتی ارضدن اخراج ایلر ذری  
 ارضده قوت منبتہ ایداع ایلشددر که ادنی رطوبتله نباتہ حامل قبولر نتکم  
 قرأندہ مواضع متعدده ده مذکوردر وخارج اولان نباتک نفی حیوانہ  
 وثمراتک فائده سی انسانہ در نتکم قرأندہ کلور (کلوا وارعوا انعامکم)  
 \* آسمانہاراهم اوداردنکاه \* آسمانہادہ اولان ہادادات جمعدر کہ جادہ  
 داخل اولور آسمانہا زمینہا کوکلر ویرلر دیمکدر آسمان مرکبدر آس ایلہ  
 مانند مان اسم فاعلدر مانستن دن بکزیجی معناسنہ آس دکر مندر  
 صود کرمٹنہ آسیاب دیرلر اصلی آس آب در دفع ثقلت انچون ہمزه یایہ  
 قلب اولنشددر آسمانک معنای ترکیبی سی دکر ٹنہ بکزر در یعنی حرکت  
 ودورده دکر من کبیدر (ہم بالادہ مرور ابتدی (اوصانہ راجعدر ہمو  
 دخی یازیلور حذف الف وایصالہ بومصراعک تقدیری ہم اودارد  
 آسمانہار انکاه دیمکدر ہم اوہبتدا وآسمانہا داردک مفعول اولی ونکاه  
 ثانیسی وبعد الجملہ خبردر دارد مضارعدر داشتن طو تمق معناسنہ  
 زیر قاعدہ لی اوزرنہ مضارعندہ شین مجہد رايہ قلب اولنوب دارد  
 ودارندہ دینلور وداشتن صقلق وحفظ ایلک معناسنہ ده کلور حاطردہ  
 محفوظ) ولان نسنہ ییاد داشت دبرلر (نکاه کسرلہ وکاف عجبیلہ باقی  
 وحفظ معنای کلور بورادہ دارد قرینہ سبلہ محفوظ دیمک اولور نتکم  
 قرأندہ کلور (وحفظناہا من کل شیطان رجیم) وینہ کلور (وجعلنا السماء  
 سقفا محفوظا) (معنای مصراع) بودر کہ ہم اول صانع اکبر کوکلری  
 محفوظ بطور یعنی تغیر وتبدلدن وسائر آفاتدن انچون مرور دہورلہ  
 کھنہ لک کلز وارضدہ اولنلر اندامن اوزرہ ساکن اولوب بی پروانعبش  
 ایدرلر زیرا فی الحقیقہ انشقاق واختلال واقع اولایدی ٹخنشدہ اولنلر  
 بیحضور اولور لدی کھنہ خانہ لڑہ بیحضور اولدقلری کبی ولکن  
 قیامتہ دک محفوظ بطور تاکہ خلقک بناسیلہ خالفک بناسی مقبر اولوب  
 اہل بصیرت اولنلر وحہ نظر واستدلال اولہ وھرکس سلامت بولہ



مطل



فاما اهل اعتبار قليل اولمغه قرانده نوبیخات کثیره وارد اولمشدر  
 \* هیچ کس در ملک اوانبازی \* هیچ نسنده کل معناسنه تنکیم نعمه الله ده  
 مصر حدر ولکن هرگز عموم زمان ایچون کلدیکی کی هیچ کس دخی  
 بویله مواضعده عموم افراد معناسنه اولمق کوستر کس کشی وکشته  
 دیمکدر ملک ضمله سلطنتدر که ذوی العقولده وغیریده نصرفدر  
 انباز قحله و آخرنده زاه هوز ایله اورتاق معناسنه در عزیزده شریک کی  
 نی کسرله یوق معناسنه در که عرییده لاکبی حرف نفیدر مثلاً برنسنده در  
 وارمی دیوسؤال اولنسه عجم نی دیر عرب لادیرونی اصلنده نادر که  
 دکل معناسین افاده ایدرانی حذف ایدوب پرینسه هاء غیر ملفوظله  
 کتورب نه دخی دیرل وهادن بدل یا کتورب نی دخی دیرل کسرله  
 زیرا یا ما قبلنک کسرن اقتضا ایدر وهم کسره ده دفع التباس واردر  
 الحاصل نه وناونی و بی باه موحده ایله جمله سی ادوات سلب وحروف  
 نفیدر ( معنای مصراع ) بودر که افراد دن هیچ بر فرد آنک ملک  
 وسلطنتنده اورتاق دکلدر والوهیت و بر بیتنده شریک ونظیری  
 بوقدر والا ارض وسما واوشنده وایچنده اولنلره اختلال وفساد  
 عارض اولوردی تنکیم کلور ( له ملک السموات والارض ) وینه کلور  
 ( لوکان فیها آلهة الا الله لفسدنا ) پس ملکنده شریکی اولما یحقی  
 عبادی او خلق ایتد وکی کی افعالی دخی او خلق ایدر والا خلق  
 ایتکده خلق خالق شریک اولمق لازم کلور تعالی الله عن ذلك قال  
 تعالی ( افن یخلق کن لا یخلق ) وبونده دعوائی ربو بیت و ملک ادا  
 ایدنلری فرعون وغرود و امثالی کی رد وابطال واردر وریا وسمعه دن  
 تخذیری دخی مشتملدر فافهم \* قول اورا لحن نی وسازی \* قول



مطلـ

عریدر سوزی سر بسته سوبلك و كلامی صوب صوابدن اماله ايلك  
 و خطا ايتك معالنه كلور بوراده مراد معنای اخير در مخطیء اولان  
 كسيه لاحن ديرل (ونی دن صكره اولان واو مصغوم او قنور زيرا  
 معطوف عليه آخری حركته محتمل دكلدر پاوسر و آينده ورونده كبی  
 زيرا واو اصلده معطوف عليه آخرنده اولان ضمه به دلالت ایچو ندر  
 بناء علی هذا حرف متحرك اولان یرده مرسوم اولور ولیکن تلفظ  
 اولماز جان و دل كبی والا ضمه ايله تلفظ اولنور زيرا ضمه به نشاندن  
 اوائل تركیده و اودن ضمه و یادن كسره ايله اكثفايدن رزدي تنكیم مجديه  
 كآينده نظاثری چوقدر غلط ايتك كركدر صكره كنلر واو وياه املا  
 ايلد بیلر خطا و ايهامدن مصون اولمق ایچون مثلاً ملك و مال ديرل  
 و اوله تا كه مالك معطوف اولديغی اظهار اوله و كلدی و كندی ديرل  
 یا ثله و اعتبار متقدمین اوزنه در كه بروسه ده آسوده اولان شیخ افتاده  
 قدس سره تریه سنده ( كوچد افتاده بروسه نك قطعی ) دیو نارنج  
 یازلشدر یعنی كوچد لفظی بلا یادر ( بعض نسخده لحنی آوازی واقع  
 اولمشدر كه تعداد صورتنده كلشدر پس واو تكلفنه حاجت قالمز ) آواز  
 اون درت صوت معانسه ساز دوزن در كار ساز و نغمه ساز ایش و نغمه  
 دوزنجی در و غیري مضاره دخی كلور ( معنای مصراع ) بود كه  
 حق تعالی نك كلامك خطاسی بو قدر زيرا خطا و نسیان بشرده  
 و مخلوقده اولور پس هر نه پیوردی ایسه حق قدر و صوابدر و انك قول  
 و كلامك صوتی و كلام مخلوق كبی تركیب و تألیف و دوزنی بو قدر  
 بلكه كلامی آنی در كه صوت و لفظدن بری و ترتیب حروف و كلمات ايله  
 اولقندن عریدر اگرچه لسان عربی مرتبه سنه نزولده كسوه عربیه ايله  
 مكنتسی اولمشدر فاما بو كسوه بحسب الموطن در یوخسه كلام نفسی  
 اولديغی جهندن بحسب الخقیقه دكلدر انكچون قرآنه مخلوقدر دین  
 كافر اولور زيرا ذات واجب و قدیمه مضاف اولان صفت ممكن  
 و حادث اولماز و بوندن تكثیر قد ماہ لازم كلز تنكیم محلنده میندر و ناظم  
 قدس سره نعت باری بی كلامه ختم ایتد و كنده اصابت ایلدی زيرا  
 كلام صفات كآلیه نك آخريدركه ایجاد عوالم اكما منوطدر فاعلم ذلك  
 \* \* \* در نعت سید المرسلین صلی الله تعالی علیه وسلم \* \* \*



\* سید الکوین ختم المرسلین \* آخر آمد بود فخر الاولین \* سید  
 سیادتند که مهتر یعنی اولورق دیمکدر و اولوغی ایله غیره غالب اولمقدرد  
 انکچون حدیثه کلور (انا سید الناس یوم القیمه) زیرا مقصود جمله ناک  
 انک شفاعتته احتیاجن بیاندر تا که غیر ی بابیه کتبوب طوغری اورایه کله در  
 سید اصلنده سواده یعنی جماعت کثیره به متولی وضابط اولانه دیر ل  
 وسید القوم دیر ل سید الثوب دیمز ل چونکه متولی جماعت اوله ناک  
 شرتنددر که مهذب النفس اوله لاجرم فی نفسه فاضل اولانه سید  
 دیدیلر والا وصف مجرد اولوب جبانه اسد و حبشی به کافور دیمک  
 اولور و بین الخلق سید مطلق رسول الله در صلی الله علیه وسلم و لکن  
 رؤساء قبائل انت سیدنا و مولانا دیو خطاب ایتد کلرندن حدیثه کلدیکه  
 (السید هو الله) یعنی سیادت مطلقه به سزا وار اولان الله تعالی در که  
 خالق العبد و متصرف الامور در انکچون جناب نبوت کندی سیادتله  
 و صفدن صکره (ولا فخر) بیوردی تا که وصف مذکور تعریف مقام  
 فیلندن اولوب بطریق الافتخار اولدیغی معلوم اوله و بو اخباردن  
 نهی لازم کلز بناء علی هذا تصلیه ده اللهم صل علی سیدنا محمد دیمک  
 اولادر و مولانا لفظی دخی بویه در زیرا عظم شاتی مشعردر و بونده  
 سید الکوین مبتدا و مصراع ثانی مضمونی خبردر و لکن کوین معرف  
 باللام اولیحق قاعده عربیه اوزرنه مرفوع والامکسور و اقنور جان پدر  
 و شاه جهان کبی (کوین کونک تنبیه سی در کون امر وجودی در که  
 باطلک خلافتدر زیرا باطل مطلق عدم اصلبسی اوزرنه قلاندر بوراده  
 کون مکون مضانسه در اسم مفعول صیغه سی اوزره پس کوین دنیا  
 و آخرندر که ابیکبسی دخی حالا موجود ل در (و بونده حذف مضاف  
 واردر که سید اهل کوین دیمکدر و بو اضافتدن انس و جن و ملک  
 اوزرنه فضل و رحمانی لازم کلور و نسخسه لده کوین اولنده حرف  
 تعریف بو قدر و لکن اولدیغی اولادر زیرا محمد عربی ناک و صفیدر  
 و کثرت حروفده دخی مزید ثواب واردر سلام علیکم السلام علیکم کبی  
 ختم المرسلین بوراده و او عاطفه تقدیر اولنور و اعرابی ماقبلی کبی اولور  
 ختم آخر دیمکدر خاتمه کبی زیرا برنسنه بی ختم اتمک آخرنه وصولدر  
 ختم قرآن کبی و بوراده تقدیر ختم الانبیاء و المرسلین در زیرا ختم رسل

احصدر انکچون قرآنده ائمه اضافت اولنوب وخاتم النبیین دندلی  
 ناکه خاتم الانبیاء والمرسلین اولدینی ظاهر اوله الحاصل نبوت ولایتدن  
 ورسالتدخی نبوتدن خصوص مرتبه درو مشهوردر که سلب اخصدن  
 سلب اعم لازم کلز انسان و حیوان کی پس بوندن فهم اولندیکه جناب  
 نبوتدن صکره نه نبی متابع ونه رسول مشرع یوقدر وبعض اولیانک  
 نبوتی ادعا ایتک خرق اجاع قیلندندرزیرا لغته موافق ایسه ده  
 عرفه مخالفقدر ورسول تبلیغ احکام ایچون مبعوث اولان بشردر  
 وملکه ده دخی مستعیدلر نیکم قرآنده کلور (الله یصطفی من الملائکه  
 رسلا ومن الناس) وکتب الهیه یوزدرت وعددر رسل اوچیز اون  
 اوچدر پس رسل صاحب انکاب اولاندن دین زولده تکرره ذاهب  
 اولمش اولور آخر اولک مقابلیدر (آمد ماضیدر کلدی معناسنه  
 مصدری آمدندر که کلک دیمکدر) بود وجود معناسنه اسم مصدر  
 وبودن لفظندن صیغه ماضیدر که حکایت حال ماضی به محمولدر  
 واکثر بودر که ایدی معناسنه رابطه اولور آینه بود کی و بود نابود  
 اولدی اولدی ایدی وکل ایدی معنایه در بوراده ظاهر اولان بود  
 ماضیدر اگر چه ایدی معناسن وپرر لریزیرا ایدی معناسنه رابطه  
 اولسه قاعده فرسه مخالف کلور شول جهندنکه رابطه فعل ضمیر  
 بارزدن مجرد اولدینی برده اولور مثال مذکور کی بوراده ایسه فعل  
 مجرد یوقدر بلکه کان معناسنه بود واردر فافهم فخر بعض خصائل  
 وفضائل ایله تمدح ایتکدر (اولین اولک جمعیدر که آخرک مقابلیدر  
 (معنای بیت) بودر که اهل دنیا و آخرتک اولوسی وجمع انبیا ومرسلینک  
 ختمی صلی الله علیه وسلم حضرتلریکه کر چه جله انبیادن صکره  
 و آخر زمانده کلدی ولکن اول کلنرک مابه الاقتضای ایدی زیر  
 اول ما خلق الله روحی موجبجه ابوالارواح ایدی (وکتبت نبیا و آدم  
 بین الماء والطين) فخراسی اوزره عالم ارواحده بالفعل نبی اولوب جله  
 ارواح انبیا به مبعوث ایدی وعامة انبیا ائک وجودی وختی ایله  
 مبشرلردی وعهد الهی شوله وجهله ماخوذ ایدیکه بالفرض قننی  
 نبیک وقتنده کلورسه اول نبی اکا اتباعله ما مورایدی حتی حدیثده  
 کلور که (لوکان اخی موسی حیا لما وسعه الا اتباعی) پس ائک آخرینی

افضليتنی متافی اولدی و جمع اولین و آخرین انکاه فخر ایلدی و لکن  
 ناظم قدس سره ضرورت ایچون اولین اوزینه اقتصار ایلدی و بردخی  
 فخر الاخرین اولدیغی ظاهر در زیر آخر یسندن مراد بوامت  
 مرحومه در و اثرده کلور که (آدم و من دونه تحت لوائی یوم القیمه)  
 مقصود اولین و آخرینک تحت الواده اولدیغن بیاندر و بو مقامک  
 تفاسیلی چوقدر و لکن بوشرحک اکا تحمیلی یوقدر \* آن که آمد  
 نه فلاك معراج او \* آن سید الکونین که دیمکدر مقصود وصف آخره  
 انتقالدر نه فلاك آمدک فاعلی و معراج او مفعولدر (نه نونک ضمی و هاء  
 ملفوظه ایله طغوزدر) فلاك فتحین ایله اصلنده هر مستدیر اولان  
 نسنه در فلكه: المغزل اندن مأخوذدر که آخر شق دید کلریدر بوراده  
 فلاك مجری الکوا کدر یعنی بلندزل انک اوزرنده جریان و دوران  
 ایلدیکی جسم کری در که فلاك ضمله یعنی سفینه یه تشبیها فلاك دیمشدر  
 و فلاك سمواتک غیریدر زیر سموات برنده ثابت در فلاك ایسه قار دکلد  
 بلکه دائم حرکتده در نه فلکدن مراد سبع طباق و کرسی و عرشدر  
 زیر لسان شرعده عرشه سما دیمزل بلکه عرش و فلاك اطلس دیرل  
 پس سموات یدی طبقه در که مجموعی عالم کون و فساددندر عرش  
 و کرسی ایسه عالم ارواحه ملحقدر انکچون فوق العرش عالم ارواحدر  
 یوخسه حکما دید کلری کبی لاخلا و لاملاء عالمی دکلد (معراج کسرله  
 آلت عروج و ارتقادر که زبدان و انک امثالی مصاعددر بوراده نه فلکی  
 زبدانه تشبیه وارد و جائزدر که معراج عروج یعنی محل عروج معناسنه  
 نتکم تصور بر مضاده کلور بوراده ناظم قدس سره اول امردن معراج  
 وصفنه انتقال ایلدی زیر بدایع اوصافدندر نتکم قرأند و تفاسیرده  
 خصوصاً تفسیر مزروح البیانده مفصل و مشروحدر (معنای معراج)  
 بودر که اول سید الکونین که نه فلاك اکا زبدان کبی یعنی طغوز پایدلو  
 آلت کبی کادیکه اورادن علی اعلا یه حرکت ایتدی اگر چه جناب  
 حق تعالی تجیز و جهنده اولمقدن مزهدر و لکن مخلوق ایچون تعین  
 اولمقدن اکا تعین لازم کلز نتکم فلان اغاج التسنده آبی کوردم دیرل  
 مع هذا آی اوراده دکلد بلکه کورن اوراده در و یاخود معنی بودر که  
 وجه ارضدن نه فلكه عروج ایلدی ناکه حقیق آيات کبراسنی مشاهده



ایلیه و بلیکه بجائی سیرایده زیرا مستوای عرشه دك جسمه عروج  
ایدوب اورادن سیر بسط ایله عالم غیبه سیر و سفر ایلدی یعنی سرله  
حرکت قیلدی زیرا جان و جسد مخلوق اولغله انکله خالق و وصول  
منبر اولماز و بو مقامك اسراری حددن بیرون و درون اهل دله  
مخزوندر \* انبیا و اولیا محتاج او \* انبیا نبینك جمیدر حقندن خبر  
و یریحی معناسنه ( بوراده انبیا مبتدا و محتاج خبریدر ) ( اولیا ولی نك  
جمعیدر نبی و زنی اوزرنه اصلی ولی در و اوک و لامك سکونیه که قرب  
دیمکدر ولی عرفی ایسه خرق حجابله مشاهده حقه قریبدر زیرا ذات  
و صفات و افعال سالک حجابدر چونکه بو اوچ نسنه دن فنا بوله  
هر یوزدن باب حق مفتوح اولور نتکم اهلنه معلومدر ) ( احتیاج نیازمند  
یعنی فقیر و ضرور نلو اولق ) ( معنای مصراع ) بودر که انبیا و اولیا  
اگر روحانیده و اگر جسمانیده و اگر کالانده سید الکویننه محتاجلردر  
زیرا ( انا من الله و المؤمنون من فیض نوری ) موجبجه ارواح انبیا  
و اولیا روح نبوی به تابع و انك اوزرنه منفرعدر بو جهتدن اولاد  
وجودده وجود والده محتاج اولدیفی کی ارواح دخی روح نبوی به  
محتاج اولدی و جسمانیتلرنده احتیاج بودر که جناب نبوت علت غائیة  
عالمدر پس علمده متقدم و وجودده متأخر در و متأخرک وجودی  
متقدمک وجودده موقوفدر بناء علی هذا متأخردن اونوری متقدمک  
وجودی لازم کلدی فافهم جدا و کالانده احتیاج بودر که جناب  
رسالت صلی الله علیه و سلم مظهر اسم رحمن در بو سیدن تقدیر  
رحمت الهیه و اریسه انواع اوزرنه عوالمه اول رحمت مطلقه دن  
بخش اولمشدر کرک کتب سماویه و کرک بلا واسطه اولان فیوض  
رحانیه و معنویه یعنی کرک ملک و ساطتیه و کرک اولسون زیرا جمله سی  
باب رجندن صله و شفاعت نبویه ایله هبه در پس جناب نبوت مقدم  
الکل در مطلقا \* شد وجودش رجه للعالمین \* ماقبلنی بیاندر  
وجود شدك فاعلی و رجه للعالمین مفعولیدر که نظم قرآن اوزرنه وارد  
اولمشدر پس لسان عربی ایله تقدیری کان وجوده رجه للعالمین دیمک  
اولور ( شد فعل ماضیدر شدند اولق معناسنه اصلنده صبر و رت  
و انتقال ایچوندر کان فقیر اصار غنیا کی بوراده کان مقامنده مستعملدر که





تحقق وجود افاده ایلد (وجود برنسته نك ذاته وعینده ظهور یدر  
یعنی ذات اطلاقی ظهور دن قطع نظر و وجود اطلاقی ظهور  
اعتباریله در (ش ضمیر غائب متصلدر مثلا رویش دیدم انك یوزنی  
كوردیم دیمكدر) رحت غضبك ضدیدر یعنی ایصال خیر ودفع شری  
اراده در بوصورته صفت ذاتیه در و یا خود خیری ایصال و شری  
دفعدر بوصورته صفت فعلیه اولور (عالمین عالمك جیدر مایه علم به  
الصانع معناسنه یعنی انكله صانعك وجود نه و وحدته وكالاته  
استدلال وانتقال اولنور اشیاك جمله سنه عالم دیرلر كه عوالم بعضیلر  
قولی اوزره اون سكز بیكدر كه بودیا انك بریدر اصلنده علمدر ماوضع  
لشی بعینه معناسنه صكره الف اشباعله عالم دندلی زیر اجمع اشیا  
حقك علمی واكا دالدر واكا اسماء حقیقه دیرلر ملحوظ اولره اسمله  
لفظیه دیدكلی كبی (معنای مصراع) بودر كه سید الكونینك وجودی  
اكر روحا واكر جسماء عالمه رحت اولدی زیر الله تعالی انك سببیه  
عالمه رحت ابدوب خلعت وجود الباس ایلدی ومضائق عدمدن  
محروا شهوده اخراج قیلدی انكچون حدیث قدسیده كلور (لولاك  
لما خلقت الافلاك) یعنی یا محمد اكر سنك وجودك هلت غایبه اولمایدی  
افلاكی یعنی معنیم اجرام اولان سمواتی وسائر انلره مضاف وغیر مضاف  
اولنلری خلق ایتیمز بوجهندن سنی اسم رحانه منظر قیلدم دیمك  
اولور و بوندن انبیا و اولیایك شاتی تحفیر لازم كلز زیر احواص  
اولدقلری جهندن لولاك خطابك اشارتنده داخلدر فافهم جدا  
سؤال اولنور سه كه شیطان وسائر اسم مضل تحتنده داخل اولنلره  
رحت مذكوره دن نصیب وارمیسدر جواب بودر كه وجود خارجی  
جهشندن واردر سائر سعادات یوزندن یوقدر زیر رحتی قبول ایتیمسه  
رحت اولماز پس هرگاه قابلیت لازمدر نظرایله كه صفراوی المزاج  
اولان كسه عملی قبول ایتمز بوسبیدن سوز عسلده دكل بلكه انك  
مزاجنده در و بوامتك متمرذلی عذاب استیصالدن مصون اولدقلری  
رحت نبویه دندر یعنی بالفعل وجود لری بوامت ایچنده اولدیغند ندر  
شكم قرآنده (وما كان الله ليعذبهم وانت فيهم) ائم سالغده اولان  
مسح واستیصال ایسه وجود روحانی ایله وجود جسمانی بی فرقی



ایچوندر \* مسجد اوشد همه روی زمین \* مسجد اوشدك مفعولی  
 و همه روی زمین فاعلیدر (مسجد سجده اید. جک و نماز قلاجق بر در  
 ) همه دوکلی معناسنه جمله بی و بردی دیکجک برده عجم همه راداد بر  
 هر نه اولورسه بلنه همه دان دیرل آخرنده ها معنای عامدن معنای  
 خاص علمی به نقل علامتیدر (روی یوزدر که قفا و ارقه مقابلیدرگاه  
 اولور که یاسن حذف ایدوب رو دیرل رو بار و دید کبری بوندندر که  
 یوز یوزه دیمکدر چهره خصوص اوزرنه بکزد در جانب ظاهره ده  
 مجازا روی دیرل مثلاً ارضك سطح ظاهره عجم روی زمین و عرب  
 وجه ارض و ترك یر یوزی دیرل زمین بالاده شرح اولنشددر  
 (معنای مصراع) بودر که جمله یر یوزی سید الکنونینه (و جعلت  
 لی الارض مسجد و طهورا) موجب سجده کاه قلندیکه امت اجابت  
 هر نه پاك موضعه نماز قلندر قبوله قرین اولور یوخسه ام سالغه کپی  
 قبولی معبد مخصوصه مخصوص اولماز ز پرا انده حرج وار در  
 حرج ایسه بواامدن مرفوعدر بونده استغراق مشاهده به ترغیب  
 واردر ز پرا صلوة مناجات و مشاهده ایچوندر و اهل مسجد جلس  
 حقدر پس هر موضعه بو حضوره ایرمک کر کردر قال الله تعالی (فايضا  
 تولوا فتمه وجه الله \* آن رسول حق که خیر الناس بود \* عم پاکش خزه  
 و عباس بود \* رسول مرسل معناسنه در که مباحه افاده ایدر ز پرا فاعول  
 مفعولک مبالغه سیدر آن رسول مبتدا و خیر الناس که رابطه سیله ا کا صفات  
 و عم پاکش مبتداء ثانی و جزه و عباس خبردر (حق اسم ذاتدر ثابت  
 و قائم معناسنه) خبر مرغوب فیه اولان نسته در که شرک ضدیدر (ناس  
 انسانک اسم جمعیدر که خلاف جن در یا ظهورنه و یا انسنه و یا انسیانسه  
 بناء تسمیه اولنشددر قاموسه الناس یکون من الانس و من الجن  
 دیدوکی مشهوره مخالفدر بوراده ناسله مراد فضلاء ناسدر که انلرده  
 معنای انسانیت بالفعل موجوددر والا من لاخبر فیه مقوله سنه اضافنده  
 فائده ندر بلکه تحقیر لازم کلور (عم بابا قرننداشیدر کثیر اولوق  
 ملاحظه سیله عم دنلدی ز پرا عموم شمول دیمکدر شکم عامه ناس دیرل  
 ز پرا شهرده کثرتلری و عموم لری واردر و شمول اعتبار یله دستاره عمده  
 دبیدلر و حدیثده کلور (عم الرجل صنوايه) گویا جد برکوک اناج



کیبدر که ابی شایخ وارد در بری پدر و بری دخی انک برادر پدر  
 بو معنادن عم دبدکری پدر برینه در عمه بابا همشیره سی انارینه اولدیغی  
 کی و خاله انا همشیره سی دخی بویله در و لکن خالی یعنی دایسی پدر  
 برینه وضع اولماشدر بلکه انک پایه سی عم دن ادنادر (جزه و عباس  
 عبد المطلب اوغلار پدر و اعمام بی اون ایکیدر که بری صغرنده وفات  
 ایش و زمان بعثه ایریشلردن جزه و عباسدن ماعداسی جاهلیت  
 اوزر نه کتشدر انکچون تخصیص بالذکر اواندی و عتای التدر که  
 صفیه که ام الزبیردن اسلامی متفق علیه و عاتکه نک مختلف فیه در  
 ماعداسی جاهلیت اوزر نه کذرا یتیمشدر جزه احد غزاسنده شهید  
 اولوب یتیم تکیره نمازی قلمشدر قبرلری دامن جبلده در که زیارتگاه  
 عالیدر و مقبره بقعه قبه عباس دخی مشهور در که امام حسن دخی  
 تحت القبه در و اصح روایات اوزر نه حضرت فاطمه زهرا نک دخی  
 قبرلری اول قبه نک جدارنه متصلدر رضی الله تعالی عنها و عنهم جزه  
 و عباس عربی اسملردر که ایکسی دخی اسد دیمکدر زیرا اسدده شدت  
 و عبوس صفتلری وارد در و جزه نک اسد الله اولدیغی حدیثده  
 مصر حددر (معنای یتیم) بودر که اول رسول حق که انبیا و اولیا و سائر  
 افاضل ناسک خیرلوسی و افضل ایدی انک عم باکی جزه و عباس ایدی  
 یعنی بوایکسی خصوص اوزر نه عمی ایدیکه جاهلیتدن پاک اولدقلری کی  
 عرضنه شین و یرن نسنه لردن دخی طاهر ایدیلر انکچون آل رسول  
 و اهل بیت رسولدن معدود اولدیلر و قدر و شرفده در جده علیا بولدیلر  
 قال الله تعالی (لینذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا)  
 \* آن که شد یارش ابو بکر و عمر \* آن رسول حق که تقدیرنده در که  
 موصوف محذوفد ابو بکر و عمر شذ فاعلی و یارش مفعولیدر و عکس  
 دخی جائزدر (یاردوست و صاحب) انکچون اصحاب صفایه یاران دیرلر یارک  
 معین معناسنه کلدیکی مجاز در ز برادر و ستغفه و صحبت به اعانت لازمدر ابو بکر نک  
 اسمی عبد الله در ابو بکر له تکتبه اولندیغی عادت عرب اوزر نه تفوّل  
 طریقله و الا بکر له مسمی ولدی بوقدر بعضیلر دیمشدر در که ابو بکر له  
 مکنی اولدیغی خصال حیده به ابتکار و مسار عشدن او توری در  
 انکچون پیرلردن ابتدا کرند اسلام اولان ابو بکر در عمر قرقبی در

❦

عمر له نسیمه دخی بطریق التفؤل در که طول عمر و بقا مراد در حاصلی  
 عمر عمارتند در که بدتک حیات له معمور او لما سیدر و عربک حجر و جندل  
 و صخر و جبل و امثالی اسماء وضع ایند کلمه دخی ثبات و منازت  
 ملاحظه سیدر (معنای مصراع) بود که اول رسول حق که ابو بکر  
 و عمر انک یار و مصاحبی ایدی زیرا وجه ارشده ایکی وزیر ایدی  
 و زبردن ایسه صاحب ایله تعبیر او انور تنکم میکایل و جبرائیل کو کده  
 ایکی وزیر ایدی که ابو بکر میکایل و عمر جبرائیل مقابله سیدر شول  
 معنادن که میکایل امین رزق اولدیفی کی ابو بکر دخی مالی رسول حقه  
 صرف ایدی و جبریل سیفله نزول ایلدی کی حضرت عمرده  
 صاحب السیف ایدی انکچون فاروق دینلدی که حق و باطل میانی  
 فصل و فرق ایدی بعده بوراده ناظم قدس سره جزء و عباسی تقدیمده  
 اصابت ایلدی اگرچه بعضی نسخده انلرک ذکر لری تأخیر اولمیشدر  
 ولکن مرجوح در زیرا جزء و عباس نسب جهنندن اقرب و سن بوزندن  
 دخی اکبر در تنکم ابو بکر و عمر مقدم خلفادر و لسان نبوی ده اکثر یا  
 ذکر اولنان دخی بو ایکسی در فاعرفه \* از سر انکشت او شق شد قر \*  
 عمر لفظی مناسبته برای قافیه بطریق التزام مالا بلزم قره انتقال  
 ایلدی که انشقاق قر اشهر مخزن اتنددر که نقل مستفیض ایله منقولدر  
 حتی (افترت الساعة و انشق القمر) آیتده مفسرین انشقاق قر در مراد  
 بطریق المجزء اولاندریو خسه قرب قیامتده (اذا السماء انشقت) افاده  
 ابتدیی انشقاق دکادر دیو ذاهب اولمشدر (سرباش در بوراده اوج  
 مراد در طرف معناسنه انکشت فتح همزه و ضم کاف مجعیده پارمق در  
 سر انکشت پارمق او جیدر بونک تقدیری شد قر شق از سر انکشت  
 او دیمکدر که قر شدک فاعلی و شق مفعولی و جار و مجرور اکا متعلقدر  
 مقصود سر انکشت ایله اشارتدر که مراد شهادت پارمقی او جیدر  
 (شق فتحله عریدر مذشق معناسنه که برسنه یاریلوب ایکی حصه  
 اولمقدر زیرا بعضی مواضعده مصدر مفعول معناسنه او لور ضرب  
 و مضروب و حل و محل کی (قر ماهدر که فلک اولک نیری در معلوم  
 اولا که نیرا صغر شمسدن اون ایکی درجه مفارقت ایند کده هلال  
 و اوچخی کیجه قر و عنسد الامتلاء در دیرل قر درندر ضمله که کدورت له

✱

مختلفا ولان لونه دیرل (معنای مصراع) بودر که اول رسول حق  
 پرمخی اوجنک اشارتیه آی یاربلوب ایکی نصف اولدی معلوم اولاکه  
 نبوتک طغوزنجی سنه سی اولدقده اهل مکه متمرذلری رسول الله دن  
 صلی الله علیه وسلم انشفاق قرآین طلب ایند کلرنده اولدخی لیلته  
 بدره جبل ابی قیسسه چقوب اصبع شهادت ایله قره اشارت اید. یحک  
 قر باذن الله تعالی ایکی پاره اولدی تنکم تفصیلی تفاسیرده در (و بو حال  
 هائی مشاهده دن صکره ایماندن امتناع ایدوب واقع اولان مجزه بی  
 صکره نسبت ایندیلر و بوندن بعض مواضعده شهادت پرمخی رفع ایتک  
 جائز و بلکه مشروع اولدیغی فهم اولندی (تنکم اصحابدن بری ایکی  
 پرمغنی رفع ایدوب شهادت کتور ردی جناب نبوت آتی اول هیئتده  
 کورد کده احدیوردیلر وحد معناسنه یعنی اشارت توحید ایند کده  
 انجق سیاه بی رفع ایله که اکا حال شهادت پرمخی دیرل و عرب مسجده دیر  
 زیرا بو پرمق سائر پرمقاردن اعتدالده زیاده در ائک ایچون تلقین ایمانده  
 توحیده اشاره اتی تخصیص ایتشلدن واعتدال مزید حیاتی مشعردر  
 پس شهادت پرمخی مظهر صفت حیات اولمش اولدی کافر ایسه میت  
 و مؤمن ایسه حی در بو معنادن اوتوری حیات معنویه اشارتنه مناسب  
 اولان صفت حیات مظهر اولان اصبعدر و عند الشافی صلوتده  
 اشهدان لا اله الا الله دیدوکی و قتده دخی رفع ابهام ایدرار یعنی نفیده  
 لا اله رفع و اثباته الا الله وضع ایدرار تا که نفی و اثبات کبی اوله \* آن یکی اورا  
 رفیق غار بود \* رابوراده تخصیص ایچوندر ائک معناسنه رفیق بولد اش  
 دیمکدر زبرامراق یعنی همراه اولنلر بری برلنه رفیق وزله معامله ایدرلر  
 وایشی سهولته طوئرلر (غار طاغده مغاره دید کاریدر که طاش ایچنده  
 منفور اولمش کوچرک موضعدر اگر بیت کبی واسع اولورسه اکا کهف  
 دیرلر غور چقور بردر بوراده غاردن مراد مکه مکرمه قربنده جبل نور  
 مشتمل اولدیغی مغاره در که رسول الله صلی الله علیه وسلم هجرتده  
 ابو بکر صدیقله رضی الله عنه اوج کیچه اوراده پنهان اولشدر تنکم  
 قرآنده و تفاسیرده مسطور و مشر و حدر و اکا جبل نور دید کلری  
 یا کندی و یا خود زو سه سنده اولان مغاره مذ کوره نور هیئتده  
 اولغله در و اول مغاره ائک بره برابر پرمغذ صغیری وار در ابتدا اورادن



دحول ایدوب وقت خروجده جبرائیل علیه السلام اوته طرفنی ضرب  
 جناحه قیو آچلوب چیمش لردر حالاً اثر جناح باقیدر که بوفقیهه ایکی کره  
 زیارتی مبسر اولمشدر والمحمد لله تعالی (معنای مصراع) بودر که  
 اول بری یعنی ابو بکر حضرت نوری انک یعنی رسول حق (اذه مافی الغار)  
 موجنبه مغاره جبل ثورده یولد اشی ایدی که او چنجیلری الله تعالی  
 ایدی تنکم (لأنه ان الله معنا) ومغاره مذکورده ده رفیق نبوی اولوق  
 ابو بکر کثامه فاضل لندن اولمغله تخصیص بانذ کرایلدی زیر اهر کس  
 اویله حرکت هائله ده انسانه یار اولماز و اویله محل ضیقده یاننده بله بولماز  
 بلکه یار وفادار کر کدر که اول زهری نوش ایلمه تنکم ابو بکر  
 اوراده زهر مارله مبتلی اولمش ایکن بنه حلاوت محبت دماغندن کتیب  
 بنم افته تفرقه ویرمدی و بوم مصراع تقدیری آن یکی بود اورا رفیق  
 غار دیمکدر که آن یکی مبتدا و اورا بود متعلقدر لام تخصیص معناسنه  
 و رفیق بودک مفعولیدر که بعد الجملة خبر اولور و بوم مصراع عربی ایله  
 ترجمه سی الواحد منهما کان له رفیق الغار دیمکدر یعنی رفیق غار اولوق  
 ابو بکر مخصوص ایدی که فضیلت عظمادر \* و آن دکر لشکر کش  
 ابرار بود \* بونک تقدیری و آن دکر لشکر کش ابرار در که و او عاطفه و آن  
 دکر مبتدادر و لکن و او آنه وزن ایچون وصل اولوب همزه مقصور اولور  
 دکر و بالله دیکردخی و آیرق معناسنه بار دکر بردخی و دکر کون پردورلو  
 دخی دیمکدر و آن دکر له اشارت حضرت عمره در زبرا ابو بکر غیر یذر  
 و لشکر کش بودک مفعول اولوب بود بعد الجملة خبر اولور لشکر عسکر  
 معناسنه در که ترک چری در (لشکر کش وصف ترکیبی در که اصلنده  
 کشنده لشکر در لشکر چکیبی و سر عسکر معناسنه تنکم آب کش  
 و بار کش دیر کاف عربی ایله صو چکیبی و بونک چکیبی معناسنه زبرا  
 کشیدن چکمکدر و وصف ترکیبی ده قاعده بودر که ایکی جزئیه  
 مشتق اولور کشنده کی که اسم فاعلدر صکره نده لفظی حذف اولوب  
 اسم جامد منلا بوراده لشکر مشتق اوزرنه تقدیم اولوب لشکر کش  
 دینلور جمع نظارتی بواسلوب اوزرنه در (ابرار بونک جمیدر فتمله رب  
 و ارباب کی و یبارک جمیدر شاهد و اشهاد کی برخانقه مطبع و خیر  
 واحسانده توسع اوزرنه اولان کسه در و توسع اودر که انواع بونک

✱

مطلب

جمله سنی وجوده کنوره پس خصوص اوزرنه آبا و امهات و اولاده ایلوک  
ایتمک دخی بونده داخل او لور بوراده ابراردن مراد صحابه کزین در  
رضی الله عنهم زیرا انلر عموم اوزرنه ابراردن اگرچه ارالزنده خصوص  
اوزرنه مقربین دخی وارد پس بر کسراه مرتبه جامعه در صلاح کبی فافهم  
معنای مصراع بودر که (واول بری دخی یعنی حضرت عمر رضی الله عنه  
ابرار و اصحابک سر عسکری ایدی که غزالده انلر مقدم اولور و چکر  
کوتور ردی خصوصاً که ایام خلافتنده و اوقات استقلالنده زیرا  
صاحب السیف و زیاده جسور ایدی شویله که شیطین الانس و الجن  
آندن خوف و فرار ایدر ردی و انک اسلا بیه دین قوت بولندی و اهل  
ایمان شراعدادن سالم اولدی \* صاحبش بودند عثمان و علی \* بهر آن  
کشنددر عالم ولی \* صاحبش بودندک مفعولی و عثمان و علی فاعلیدر که  
ادات جمله فاعل مظهرک اجتماعی استعمال عجمه کوره ضرر و پرز  
و یا خود عثمان و علی میشدا اولوب بودند ضمیری انلر راجع اولور زیرا  
لغت فارسیده صیغه تثنیه و جمع بر در تکم کنند دیرل ایلر معناسنه  
ایکی اولسون اوج اولسون بهر آن کشندی تعلیلدر کشندک فاعلی  
عثمان و علی مفعولی ولی در و در عالم انک ظرفیدر (صاحب مصاحب  
دیمکدر اصلنده کثرت ملازمتی اولانه اطلاق اولنور و لکن شرف صحبت  
نبویه دن اوتوزی جمله صحابه اطلاق اولندی کرک ملازمتی چوق  
اولسون و کرک از اولسون بودند بودک تثنیه سی و جمعیدر ایدلر معناسنه  
و علامت تثنیه و جمع ند لفظی در که ایکسی دخی ساکندر انکچون  
نوک ما قبلنی مفتوح قبلور ل تا که اوج ساکن مجتمع اولیه عثمان عثم دندر که  
بر عظم یعنی استخوان مکسور اولوب صکره منجبر اولدوده استواء  
اوزرنه اولوب اوراده فی الجملة ارتفاع قالمغه دیرل و عثمان اندن  
مشتق در دیو امام بیعتی ازا هیر نام کلبده تصریح ایشددر و امام  
مطرزی دیمشدر که عثمانیه دید کلری مسائل جد امیر المؤمنین حضرت  
عثمانه رضی الله عنه منسوبدر و عثمان ولد الحبه در که حضرت عمر  
کوفه بیه تولیه ایندیکی عثمان بن حنیف آنکله مسما در انتهمی بالمعنی و لکن  
حضرت عثمانک نسبه سنه مناسب اولان وجه اولدر زیر عادت عربدر که  
ادنی مناسبله نسبه ایدرل اسماء انا ندن خدیجه کبی بوراده عثمانک نونی

مضموم اوقنور ما بعدنده اولان و او اول ضمه نك علامتيدر تنكم نظيرى  
 مى ورايندى على علو واز تفاعدندرجين ولادنده پدرى ابو طالب حاضر  
 اولديغندن والده سى فاطمه اسديه انك نامنى اسد وضع ايتشيدى صكره  
 پدرى كلكده على به تسديل ايلدى و بونظمى سويلدى سمبته بعلى  
 كى بدوم له ( عز العلوم و خير العزادومه ) بهر تعليل ايچوندر  
 براى كې اندن اوتورى وانك ايچون ديه جك يره بهر آن و براى آن ديرل  
 اولند از زياده قيلول از بهر آن دخی ديرل عرب لاجل ذلك ومن اجل  
 ذلك ديديكى كې بهر بوندن ما خوددر كه كسم ايچون قونيان پاى در  
 آخرنده كى ها اختصاص ايچوندر بهر آن صاحب اولد قلر ايچون ديمكدر  
 آن صاحبش بودندك مضمونى اولان صحبته اشارتدر ( كشتند كاف  
 عجمينك فتحيله كشت لفظنك تنبيه سى و جميدر كشتن اولمقدركه  
 صبروت معناسن افاده ايدر ولى بوراده ولايت عرفيه مراد در تنكم  
 مرور ايتدى و بوندن اخذ اولندي كه ختم الاتيادن صكره نبوت يوق  
 بلكه ولايت وارذريس ولى به نبي ديمك خرق اجماع قيلنددر  
 معنای پيت ) بودر كه عثمان و على رضى الله عنهما اول رسولك  
 صاحبلى و مجلسه ملازملى ايديلر بوسيدن عالمده ولى و بلكه برنه  
 خليفه اولديلر زيرا خلافت مطلق ولايتدن اخص صدر يعنى بوراده  
 خلافت ظاهر و باطنه شاملدر كه خلفاء اربعه هم قطب ظاهر و هم  
 قطب باطن اولشلردر هر ولى و قطب باطن ايسه قطب ظاهر او امار  
 الحاصل خواصله صحبتك نتيجه حيده سى واردر هر نه بورزدن اولورسه  
 وقتى كلكده اثرى ظهور ايدر و بونده ولى لفظنك على به مزيد تعلقى  
 واردر زيرا ولايتله مشتهر اولان اودر \* آن يكي كان حيا و حلم بود \*

✱

آن يكي عثمانه اشارتدر و مبتدادر خبرى بود جله سبيدر كان بوده  
 مفعولدر تقديرى آن يكي بود كان حيا و حلم ديمكدر ( كان كاف عربيله  
 معدن و مثبت الجواهر در يعنى لعل و ياقوت و امثال قيتلو نسنه ل حاصل  
 اولديغى بزه عجم كان و عرب معدن بر كسر دال ايله ( حيا مدله نفسك  
 بر نسنه بى اشلكدن منقبض او لما سبيدر عار و يا عقابندن حذر ايچون  
 و كرماتى ده كلور كه حياك اشتقاقى حيا تندر زيرا احبا اهلنك حياى  
 خوف مذمت سبيله نقصان اوزرنه در و بوفقيه لائح اولان بودر كه حيا

مقصود را



مقصودا و محدودا مطر در که آنکه ارض حیات بولور حیا انسانی  
 دخی بویه در که آنکه نیجه امور دنیویه و اخرویه حیات بولور زیر  
 اهل حیا فاعل معروف و تارك منكر اوله كلشدر انكچون حق تعالى  
 حیا لله موصوف اولادی زیر اهل دعای صفر الیدرد ایتمز و حق اولان  
 نسنه بی اشر که بر مانع اتی منع ایلمز (حلم خلفه کوره شدت و غضب  
 و غلیان و قنده سکون و طماننت اوزرنه اولمقدرا اگر چه انتقامه  
 قادر در بصورتده حلم کیفیت نفسانیه اولور و حق تعالى به کوره عبدی  
 جریه ایله مؤاخذه ایجاب بر زمان حالی اوزرنه ترك ایتمکدر که مأنده  
 عفو غالبدر صبر ایسه بویه دکلدر یعنی صبرده مؤاخذه غالبدر  
 بعد ذا بونده حیا و حلمی قیمت و اعتبارده جواهره تشبیه وارد که  
 حیانت محلی عین و حلم قلبدر و بموقوله صفات الهیه به جواهر  
 مغویه درلر که عبد کامل انلر کانی و مظهر یدر (معنای مصراع)  
 بودر که اول بری یعنی حضرت عثمان رضی الله عنه جواهر نفسیه کی  
 اولان حیا و حلم صفتلرینک کانی و محلی ایدی حتی برکون جناب نبوت  
 صلی الله علیه وسلم حضرت ابوبکر و عمر رضی الله عنهما بانلرنده قدم  
 مبارکه لرندن بطریق الانبساط مد ایتمشدر ایدی ناکاه حضرت عثمان  
 اومحه کلیمک حضرت رسالت قدملرن چکدیلر سری سؤال اولاندقده  
 ملائکه استخیا ایدیکي کسه دن نیجه حیا ایتمه بن دیو یوردیلر و حبلسی  
 غالب اولان غالباً حلیم اولور زیر کمال حیا سندن مجرمی حالی اوزرنه  
 ترك ایدر و بلکه عفو ایلر و بلکه مسی اولانه محسن اولور نتکم عادات  
 حسنه انبیا و اولیادنلر \* و آن دکر باب مدینه علم بود \* بونک دخی  
 اعرابی اولکی کیدر (باب مدخل الشیء معنای در صکره انکله مقصوده  
 توصل اولنر نسنه معنای اطلاق اولندیکه باب معنویدر (مدینه  
 شهردر که انده اقامت اولنور یعنی مدن بالمکان اقام معنای اولمغله  
 مدینه اندن اخذ اولمشدر بومعنا به مبع اصلیه اولور (علم جهلک  
 مقابلیدر که اعلاسی علم الکهدر یعنی ذات و صفات و افعال حقه متعلق  
 اولان علمدر که خواص ناسک معتظم علومی بودر بوراده مدینه علمه  
 مضافدر همزه توسل ایله ولكن سلاست و زینچون کسره سی اختلاس  
 اولنور و بونده حضرت علی بی بابه و جناب نبوتی مدینه تشبیه وارد



نتکم حدیثه کلور (انا مدینه العلم وعلی بابها) ومدینه نک علمه اضافتی  
 تخصیص ایچوندرد (معنای مضارع) بودر که واول بری دخی یعنی  
 حضرت علی کرم الله وجهه شهر علمک قیوسی ایدیکه شهر علمه  
 دخوله انکه توسل اولتور و باب یتدن ومدینه دن معدود اولدینی کی  
 اولدخی مدینه علمدن عد اولندی نتکم تکبیر افشاح صلوتدن قلندی  
 معلوم اوله که جناب نبوتک صلی الله علیه وسلم وجود شریفی جمع  
 اوصافی حاوی و جله کالاتی محتوی ایدی بوجهندن اول آفتاب  
 کاتک صدقی پرتوی حضرت صدیقه و عدلی پرتوی حضرت فاروقه  
 و حباسی پرتوی حضرت ذی النورینه و علی پرتوی حضرت مرتضایه  
 رضی الله عنهم عکس ایدوب هر بری صفت غالبه ایله ظهور ایلدیلر  
 بومغناذندر که امام علی شرایع و حقایق تبیین و حتی علم کیمیا و جفری  
 تعبیرن ایا یوب علوم غریبه دن اشارت ایتدک نسنه قومادی آنکجون  
 جمیع نوادر اکا مضافدر اکر چه جله خلفاء اکمل الاکملین واعرف  
 العارفین در فاعلم ذلک جدا \* هر دم از ماصدرد و دوصد سلام \*  
 بر رسول و آل و اصحابش تمام \* بویتنک تقدیری صدرد و دوصد سلام  
 هر دم از مابرسول الخ دیمکدر که صدرد و مبتدا و صد سلام انک  
 اوزرنه معطوفدر هر دم مبتدائک ظرفی و ازما مبتدادن حالدرد بر رسول  
 و آل و اصحاب خبر در تمام رسول و آل و اصحابی تا کید در عرییده  
 ابعین کی (هر دم عموم زمان افاده ایدر که هر برنفسده دیمکدر (ما  
 بز دیمکدر که ضمیر مکلم مع الغیردر نحن کی من بن دیمکدر ضمیر متکلم  
 و خیده بر انا کی پس نحن انا لفظنک جمعی اولدینی کی ما دخی من  
 کلمه سنک جمعیدر مارا بزه دیمکدر بوراده ما عرییده نون تعبد کیدر که  
 عامه مؤمنینی صلوة و سلامده تشریکدر تا که قبوله بمانه اوله عبادته  
 تشریک واقع اولدینی کی و جائزدر که لسان و جناتک مجموعه مصروف  
 اوله عبادت لطیفه انسانیه نک جله اجزاسنه شامل اولدینی کی فافهم  
 (صد بویله مواضعده تکثیره محمولدر نتکم مرور ایتدی (درود ضمه  
 اسنک سلام معناسنه دیونفسیر اولمشدر بوراده ظاهر اولان صلوة  
 معناسنه محمول اولمقدرد تا که تکرار لازم کلیه زیره سلام تحیتدر و تحیت  
 فصلیه به دخی شاملدر فصلیه حق تعالی دن رحمت مخصوصه طلب



ایتمکدر که شان حبیبه صلی الله علیه وسلم لایق او (سلام تسلیمدر که له مؤمنردن اکا راجعدر الحاصل صلاة و سلام دیمک الصلوة والسلام عليك یا رسول الله دیمکدر یعنی سکا صلوة ایلسون و بزخی سکا سلام ایدرز پس بوسلام کرجه تحیت معناسنه مجولدر فاما فی الحقیقه جناب نبوی تکذ بیند سالم قلغه دائر بر رسول باد بر رسول دیمکدر که حرف استعلا نك متعلق باددر که اولسون معناسنه د عادر (رسول مرسل معناسنه اولدیغی کذر ایندی (آل رسول اللهک دین و ملت اوزرنه اولانه دبرلر کرک نسب اولسون هاشمی کبی و کرک اولسون غیر یلر کبی زیرا حدیثه کلور که (آل کل نق) یعنی هر متقی اولانک بکا اختصاصی وارد هر کسک اهلنک کنندنه اختصاصی اولدیغی کبی تنکم آلی ده اولان اضافت تخصیصیه نك مؤداسی بودر پس ابولهب و ابوجهل کبیلر انک آل واهلندن دکلردر الحاصل آل اولدندر فتحله رجوع معناسنه و آل الرجل رجلاک خاصه سیدر که انلرک امری اول رجله آئل و راجع اوله یا قرابت و یا محبت و یادینده موافقتدن اونوری و عرف تحقیقه آل اودر که میراث علوم و مقام حال اکا انتقال ایلله که فی الحقیقه قریب بودر کرکسه هاشمی اولسون پس نقدر اولیا وار یسه انلر اقارب رسول و آل رسولدر (اصحاب صاحبک جعیدر صحب کبی تنکم فاموسده مصر حدیثه ملازمت کثیره لازم اولدیغی کبی بالاده ذکر اولندی و تقریر سابقدن مفهوم اولدیکه اصحاب آلد داخلدر ولکن برآی تعظیم خاص عام اوزرنه معطوف اوله کلشدر (تنزل الملائكة والروح) کبی زیرا برنسنه خاصه زائده ایله جنسندن خارج کبی اولور دم و مسک کبی محبت رسوله اولان فضلیت عنطی ایسه ظاهر در زیرا عالم حسده واقع اولدی انبیایه ایسه عالم مثاله در مکر که ادر یس و عبسی و خضر اوله علیهم السلام فافهم جدا (اصحابش ده اولان شین ضمیر متصل غائبدر که رسوله راجعدر (تمام نقصه انک ضدیدر یعنی برنسنه بر حده منتهی اولمقدر که بردخی شیء آخره محتاج اولیه تنکم عشره یه عدد تمام دبرلر زیرا عشره اولمقدره غیرک انضمامنه محتاج دکلدر و تمام که برنسنه تام اولمقدر تام معناسنه ده کلور بوراده اجمین معناسنه در تا که صلوة و سلام جمله افراده شامل اوله و نعیم صلوة

و سلام كرك انبياء و كرك آل رسوله حديثه معلوم اولشدر تنكم دبر  
 اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آل محمد وسلم وعلى جميع الانبياء  
 والمرسلين وجهي بودر كه انبياءك عليهم السلام جمله سي مبعوث  
 اولفده مشترك اولفله اصالة تصلبه به مستحق اولور اولبادخي بالتبعيه  
 ذكر اولتور لر زرا ورثه انبيادر فاعرفه (مضاي بيت) بودر كه هر دمده  
 و هر نفسده جوق صلوة و جوق سلام اولسون رسول الله صلى الله عليه  
 وسلم وانك آل واصحابي اوزرينه ججعا سؤل اولتور سه كه هر نفسده  
 لا يقطع صلوة و سلام متعذر در پس فوجمله تعيم ازمان صحيح اولور  
 جواب بر فاج وجهله در اولكسي استخفافه دار در يعني هر زمانده  
 على الاستمرار صلوة و سلامه مستحق اورد ديمكدر كه بواعتزاف دخي  
 بالامل صلوة و سلامدن معدود در ايكنجسي بودر كه زبان قال ساكت  
 اولمته يته زبان حال ناطق در مؤمن بطريق لا اعتقاد دانا مصليدر  
 تنكم جتده خلو دي اعتقاد نه راجع در او چنجسي بودر كه اهل  
 ايمان دن هر نفسده صلوة مواصلدر زرا مشارق و مغارب ارض  
 هر دمده مصليدن خالي دكلدر و جمله اهل ايمان نفس واحده حكمنده  
 اوليحق جمله سندن استمرار همان برندن استمرار كيدير تنكم ازما  
 ديونعميندن مفهوم در درنجي بودر كه مؤمن بنفسه تصلبه دن عاجز  
 اولمكه حق توكل ايشدر حق ايسه على الدوام حبيي اوزرنه تصلبه  
 ايدر بشني بودر كه انسان نسخة عالمدر و خصوص اوزرنه ملائكه  
 و خواص كائنات اندن جز در اجراء عالمك ايسه جناب نبوة اتصال  
 و توجهي دائمر فاعلم ذلك و احذر الله تعالى و تحرير بمقامه بالغ  
 اولد قده بر وجه دخي لا تح اولديكه مقصود بالذات اولان انسان  
 كامل صلوة و سلاميدر زرا خليفة الله در انسان كامل ايسه خوابده  
 اولسه دخي بقطعة دائمه اوزرنه در انكچون مدت معلومه دنك جهات  
 ستي حفظ ايجون تعين اولمشدر بناء على هذا امر صلوة مسترد  
 و ناظم قدس سره دخي اكامل ناسدندر حتى امثل المؤلفين و افضل  
 المصنفين سيد شريف جرجاني رحمه الله تعالى ديمشدر كه شيخ علاء  
 الدين عطاره ملاقي اولد بجه حق اكلامدم فاعتبر من ذلك و بوندن  
 فهم اولنديكه ناظم قدس سره شروط نظاره و باطنه سبيله اهل

ناظم بند شيخ فريد الدين محمد  
 بن ابراهيم عطار همداني  
 اولوب استنبلاي جيجيزده  
 دست جور مغول ايله نيسابورده  
 التيز اون طقوز و على رقابة  
 دخي صكره جدرى شهيد  
 اولد بغي و سيد شريفك  
 ملاقاتيله تشرف ايتديكي  
 خواجه محمد علاء الدين  
 عطار بخاري ايسه شاه  
 نقشبند حضرت تارنيك دامادي  
 و مستخاني اولوب انتقالي  
 سگن يوز ايكيده وقوع  
 بولديغي ككتب تواريج  
 و نفحات و رشكات و سائر  
 طبقاتده مصرح ايكن  
 بو مقامده محرك دست بسترته  
 قلم ناسخدن ظاهر اولان  
 سكتة نك اول الناس اول  
 الناسي مهنره سنج عظمي  
 مؤلفيندن ظهوري بعيد  
 اولديغي محمديه صاحبي كمي  
 ذات عالي كعبك حسين رض  
 الله تعالى عنهما افنديلر  
 مرتبه سي بخشده بوليه بر  
 سهرني شارح حضرت تارنيك  
 نعيم ايلد كرندن مستاندر  
 للطايع الفقير اسعاده

سندند ز بر اجمع خلفا وجه آل واصحابی مدح و ثنا و صلوة و سلامده  
 درج ایلدی و فرق ضاله کبی بعضبنک ذکر کنی طی ایتمدی و سید  
 مذکور انک نلمندن مستفید و جلال الدین مولانا قدس سره الاعلی  
 انک اسرار نامه سندن مستفیض اولوب شریعت و طریقتده عدم  
 قصوری متبیین و بلکه درت مرتبه کمالی متعین اولدی زیرا ار باب  
 ارادت آراسنده انحراف و الخاد اعلی بسیار و مدعی و اهل شطیح  
 بیشمار در حفظنا لله وایاکم من کل ذلک و اسئلکنا وایاکم خیر المسائل  
 \* \* مناقب ائمه دین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین \* \*  
 معلوم اوله که ناظمک قدس سره کمال معرفتی و تمام انصافی اولدیغی دخی  
 ائمه دینک جله سنی سلاک بیان و ثنایه نظمندن ظاهر اولور زیرا مذاهب  
 اربعه اهلنک اکثری بری برینه تعصب اوزرنه اولوب حتی نیچه لر  
 صاحب المذهب لرینک مدیحی حقنه احادیث وضع ایتمشله و آخر اوزرنه  
 ترجیح و تفضیلده طریق افراطه کتمشله در و العیاذ بالله تعالی حتی  
 بومعناده بغداد ده حننی و شافعی میسانده محاربه دخی واقع اولوب  
 مخاصمه لری شهر رمضانده مصادفه ایتمکله حربه تقوی ایچون افطار  
 ایدوب نهار رمضانک حرمتی موجب شرعی بوغیکن هنک ایلمشله در  
 \* آن امامانی که کردند اجتهاد \* رحت حق بر روان جله باد \* بونک  
 بقدری آن امامانی که کردند اجتهاد رحت حق باد بر روان جله  
 دیمکدر که آن امامان مبتدا و کردند اجتهاد بعد الجماله که رابطه سیله  
 اکاصفندر و رحت حق مبتداء ثانی و باد جله سی خبر ثانی و اولدرو جله  
 لفظی خبر جله سندن مبتداء اوله عائذ ضمیر برینه در عرییده رجه الله  
 علیهم دیمکدر (آن امامان بعدنه اشارتدر امامان قاعده فرس اوزره  
 امامک جمعیدر یوخسه قاعده عرب اوزره امامک تنبیه سی دکلدر امام  
 مقتدا دیمکدر انسان اولسون کلاب اولسون و لکن انسانک قول و فعلنه  
 و کتابک مضمونی اولان احکامه اقتدا اوانور نمازده قرآنه اقتدا ایتمک کبی  
 و امام محق و مبطله شاملدر که تعینی مقامدن مستفاددر مثلا (بوم  
 ندعوا کل اناس بلامهم) نظمنده امام محق و مبطله عام در (انی جاعلک  
 للناس اماما) نظمنده امام محق در (فقاتلوا ائمة الکفرده) مراد امام  
 مبطلدر و اصحاب مذاهبه امام دیمک اجتهاد ایتد کبری مسائل شرعا



مولانا حضرت نوری حضرت  
 فزید الدین عطاری قدس  
 سرهما نیسا بورده صحبنه  
 ابرشد کبری و شیخ اسرار  
 نامه سن اکا و برد کبری  
 و حضرت مولانا انک از محالی  
 هجرتک التوزیمش ایکیبسنده  
 و قوصبولد یغی  
 مسطوردر  
 للطابع

معمول به اولفله در و بمقوله له امام ظاهر دیرل که سلطان و امام  
محرابدخی بونده داخلدر زیر ظاهر دینه خدمت ایدرل که احکامدر  
وامام باطن قطب وانک تحت اللواسنده اولان ار باب ارشاددر که  
باطن دینه خدمت ایدرل حکم و حقائقدر بوراده امامانی ده اولان یا  
تنکیر ایچوندر که تعظیه محمولدر (کردند ایلدیلر دیمکدر که تحتنده اولان  
ضمیر جمیع امامانه راجعدر مصدری کردندر اجتهاد مفعولیدر) اجتهاد  
جهنددر فتحله و ضمه ط ق ت و مشقت معناسنه لغتده بر امرده بذل  
مقدور ایتکدر و اصطلاحده فقیه استغراغ طاقف ایلوب ادله  
شرعیه دن استخراج احکام ایتکدر یعنی هر مسئله ده حکم معین  
وارد که حکم الهیدر و لکن تصریح بولمیدیفندن قبل الاجتهاد معلوم  
دکدر پس فقیه اولان چالشور که اول حکمه اصابت ایده یعنی ظن  
تحصیل ایلبه زیر حقیقی الله تعالی به معلومدر انکچون اجتهاد بانی  
انکارله کفر لازم کلمز زیر کفر قطعیانی انکارله اولور (رحمت حق مرور  
ابتدی) روان روح انسانیدر جان روح حیوانی اولدیغی کبی الحاصل  
روح حیوانی هر ذی روحده اولور فاما روان که نفس ناطقه دیدکدر یدر  
انسانه مخصوصدر که مستحق رحمت اولان بودر زیر هیاکل طبعیه به  
مجاورتله آرایش قبول ایدوب مستحق غضب اولور بوجهندن رحمتله  
دعا اولنور (باد معلوم اوله که امر غائب بر قاج صورتده کلور فاما دعاده  
قبل الدال الف زیاده ایدرل یعنی مضارعی الفله تکسیر اولنوب مثلا  
کننده کاد دیرل ایلسون معناسنه رحمت کاد کبی اما باد اصلنده  
بودر که واولفه قلب اولنوب بو سیددن دخی ضمه فتحه به مبدل  
اولوب باد دینلور اولسون معناسنه و بعض مواضعده تفخیم ایچون  
آخرنه الف اطلاق کتوروب بادا دیرل فاحفظه (معنای یت )  
بودر که اول معظم و محترم اماملر که دینده اجتهاد ایلدیلر و علت  
متحدله ایله فرعی اصله قیاس ایتدیلر و مشکلات انامی مفضل قلدیلر  
جهله سنک روح دوانلر نه حق تعالی تک رحمتی اولسون یعنی دعا  
ایدرل که الله تعالی انلره اجتهاد واستنباطلری مفايله سنده خیرله  
مجازات ایلبه و درجائرفع ایده زیر اجتهادلری بوزندن ممنونلری  
بوزکه تشکرا اوزر بمنزه دعاء امور واجبه دندر انکچون جنساب

مطلـ

✱

نیوته تصلبه اولنور زیر و واسطه حقدر \* بوحنیفه بود امام باصفا \*  
 آن سراج امتان مصطفی \* بوایودن مخفقدر که عجم اکا ترخیم دیر زیر  
 قاعده فرس اوزره ترخیم اول کلمه ده و وسطده و آخرنده اولور لسان  
 عربی ده کی کبی آخره مخصوص اولماز حتی افتاده فتادواز من ده زمن  
 و امثالی ترخیم یابندندر و ابوحنیفه نعمان بن ثابت الکوفی نک کنبه سیدر  
 زیر اب و یام ایلله مصدر اولانه کنبه دیرل مدح و ذمه متعلق اولانه لقب  
 دید کلری کبی و کنبه ده اصل اولان اول اولادنه اضافتدر تنکم رسول الله  
 صلی الله علیه و سلم ابو القاسم دینلدی و امامک دخی ابتدا حنیفه نام  
 قزی اولقله اکا اضافت اولندی و حنیف جیع ادیانندن دین اسلامه  
 مائل دیمکدر که صفت حضرت ابرهیدر علیه السلام و ناظمک قدس  
 سره ابوحنیفه ایلله بده ابتدایی دلالت ایدر که حنیف الیذهبدر تنکم  
 شافعی المذهب اولور شافعی ایلله ابتدا ایدرل انکیچون احیاء العلوم  
 و تهذیب نووی و امثالنده شافعی تقدیم اولمشدر ابوحنیفه مینداو بود  
 بعد الجملة خبردر آن سراج با آن که تقدیری ایلله ابوحنیفهیه مقتدر  
 و یاخود بلا تقدیر آندن بدلدرد بود ایدی معناسنه فعل ماضیدر و بعض  
 نسخده بدو شمشدر بانک ضمیمه بلاو او بودخی بود معناسنه در زیر  
 اصلی بوددر که و او ترخیم اولنوب بدقالمشدر امام کسرله باصفا نک  
 موصوفیدر تقدیری امام که مقارن و مصاحب است باصفا دیمکدر  
 و بامعیت ایچوندرد و صفاغش و کدورتدن خالی و آری دیمکدر که بوراده  
 قلبک صفتیدر کویا امامک ارباب حقا ثقدن اولدیغنه رمزدر زیر  
 حقائقه نصفیه قلب اهلی نائل اولور و اتفاق عرفانک اوزره در که ائمه  
 اربعه خلفاء اربعه کیدر که مراتب اربعه ده یعنی شریعت و طریقت  
 و معرفت حقیقته کاملارد و بعض مغلوبلرک انلری جرح ابتدکلری  
 ظاهر حاله بناءدر زیر اجتهاده اشتغالله عشقندن بحث ایتماشدر  
 و حقا ثقدن دم اورمشدر و مکر که قلت اوزره اوله و امام ابوحنیفه نک  
 فارسی الاصل اولدیغنی کانی متانی دکلدرد زیر رجال اللهک نیجه لری  
 مجوس و نیچه لری نصاری و بلکه نیچه انبیا عبده اصنام صلیبندن  
 کلدوکی معلوم علما و علما ناندرد (سراج عربیدر چراغ معناسنه که قتیل  
 و دهن ایلله شعله دار اولان نسنه در مصباح کبی دهن جیو باتدن و سمن

حیوانان بدن اولان یاغدر و عجم مطلق یاغده نذن اولورسه ر و غن دیر  
 فاحشینه ( امتان ائتک جمعذرات شول جاعتدر که انلره رسول  
 ارسال اولنه ام فتح و تشدیدله قصد معناسنه در صکره جماعته امت  
 دیزیلر زرا متفرق اولنر جماعتی قصد و انلره اقتدا ایدر لرتکم علیکم  
 بالسواد الاعظم اکاد الدریس امت مقصود معناسنه اولور و یاخود  
 رسول و دین و طریقت مأموم و مقصود در بوسورتده قصد ایدن  
 جاعتدر و امتی جمع ایراد ایلدیکی اصناف اعتبارله در که عرب و عجم  
 و هند و روم و انشالی کبی و یاخود هر فردی کالده جماعت مقامنه قائم  
 اولغله در نتکم قرآنده کلور ( ان ابرهیم کان لمة ) ای قائما مقام جماعه  
 فی عباد الله تعالی و حدیثده کلور ( بحشر زید بن عمرو بن نفیل لمة  
 وحده ) ای يقوم مقام الجماعة بوراده امتدن مراد امت اجابتدر زرا  
 امت اجابت حی و بصیردر و سراج له منتفع اولمق حیات و بصره  
 موقوفدر امت دعوت ایسه بویه دکلدر انکچون قرآنده ( و ذکر  
 فان المذکری تنفع المؤمنین ) بوراده سراج کسر له امتانه و امتان دخی  
 کمزله مصطفایه مضافدر مصطفی اصلنده رسول الله صلی الله  
 علیه و سلم او صاف شریفه سندندر که الله تعالی انی بنی هاشمدن و بنی  
 هاشمی دخی قریشدن و قریشی دخی تکانه دن و ککانه بنی ولد اسمعیلدن  
 علیه السلام اصطفایا ایشدر یعنی صفوت و زبده سنی اخذ ایشدر  
 و کذلک ناسدن رسل و رسلدن دخی مختار و مصطفاسی اودر صکره اجد  
 و محمد کی علم مجراسنه اجر اولنوب جناب مصطفی جناب اجد و محمد دیمک  
 کبی اولدی ( معنای یمت ) بودر که ائمه مجتهدین دن از جمله امام ابوحنیفه  
 اول سراج امتان مصطفی امام باصفایدی و یاخود او یله ابوحنیفه که  
 مصطفی امتلرتک سراجی و چراغی ایدی که امت مرحومه ائتک علم  
 و اجتهادی نورندن مستضی اولدیلر شویله که آفاقده شمس و هاج  
 اولدیفی کبی اولدخی وجه ارضده سراج الامه اولدی و سراجک قنبلی  
 دهندن استمداد ایتدیکه ضیائی منقطع اولدیفی کبی ائتک دخی فیضی  
 منقطع اولوب الی قیام الساعة اثری باقی قالدی حتی امام شافعی  
 یوردی که الناس عیال ابی حنیفه فی الفقه یعنی ناس ابوحنیفه تک فقهده  
 عیالی کبی در که ائتک علیه منتفع اولور ( بعد ذابوتقریردن مفهوم

اولدی که



اولدی که ابو خنیفه به سراج دیمک علی حبیبه در زیر هدایتده علم  
نور کیدر بو جهندندر که سراج الدین دیو تسمیه ایدر لرور و روضه  
الاجارده کلور که قال ابن عباس رضی الله عنه یکون بعد النبی صلی الله  
علیه وسلم نور یکنی بانی خنیفه انتهى یعنی جناب نبوتدن صکره بر نور  
کلور که انک کنبه سی ابو خنیفه در و بو معنی امور مستقبله دن اخبار  
متعلق اولغله و مقوله مواضعده کلام صحابی حدیث مرفوع حکمنده  
اولوب اجتهاده مجمل اولدیغی اصول حدیثده مصر حدرو بعض  
روایتده نور یکنی بانی خنیفه دید کدن صکره هو سراج هذا الامه لفظی  
واقع اولمشدر و بورادن اخذ اولنوب عین العلم نام کاید و رد ابو خنیفه  
سراج امتی یعنی حدیثده ابو وجهله وارد اولدی دیمکدر تنکم اضافت  
امتدن مأخوذدر و لکن بعض اهل حدیث اتی موضوعاتده درج ایتشددر  
فاما بزم مبلغ علمز بودر که نظمی جهندن صحتی بو غبسه دخی معناسی  
جهندن صحتی اولغله تنکم کلام ابن عباس اتی تأیید ایدر صورت حدیثده  
افراغ اولندی هدایه دال اولان کلامی ایسه اطلاقدن منع اولمادیغی  
امام راغبک کتاب الذرعه سنده مسطوردر مع هذا شیخ الشافعی و کعب  
بن الجراح دیمشدر که احادیث شریفه خلقک ضبط و حفظ ایتدیکی  
مرتبده دن اکثر در انکیچون ظاهر شرعی مصادقه ایتین حدیثه  
بو موضوعدر و باباطلدر دیمک کر کدر \* باد فضل حق قرین جان او\*  
شاذ باد ارواح شاکردان او\* بادیت سابقده شرح اولندی فضل حق  
بادک فاعلی و قرین جان او مفعولیدر ایکنی بادک فاعلی ارواح و مفعولی  
شاذدر و بو مقوله لک جمله سی دعایه اولور عریده غفر الله له و رحه الله  
و امثالی کی فضل زیاده در بوله یرلده سائر اوزرنه زائد اولان لطف  
و عطاءدر اصل زیاده عطاء الهی دیمک اولور قرین مقارن معناسه در  
جلبس و مجالس و امثالی کی (جان بوراده روح انسانی در یو خسه مطلق  
جان حیوانی دکلدر تنکم بالاده مرور ایتدی (شاذ فرحناک و شن در که  
اصلی شاذان در که صفت مشبهه نک برنو عیدر قاعده فرس بودر که  
ما قبل حرف صحیح ساکنی اولان ذال مهمله و الایضی اگر وای حر فلزیدن  
بری اولور سه ذالدر بو جهندن شاذی معیاده درج ایتشددر و شولکه  
شاذ روان دیرلر بو شاذ عریدر که خلاف قیاس اوزرنه اولانه دیرلر صوده



ایسه قیاس اسلفه جریاندر پس اعلایه روان اولدینی خلاف وضع  
اوزرنه در (ارواح روحك جعیدر که بونده دخی روح انسانی مراد در  
اگرچه حیوانی و انسانی اوزرنه اطلاق اولنور و تخصیص مراد اولسه  
روح انسان و روح روان دیرل جان ایسه انجی روح حیوانی به اطلاق  
اولنور غیره اطلاق مجازدر ز پراروح انسانی روح حیوانی بی مستلزمدر  
شول معنادن که هیکل ایله روح انسانی میانده واسطه در (شاگردان  
کاف عجمیله شاگردك جعیدر که استاذدن ایش اوکرنجی در بوراده  
صناعت علیه ده شاگرد معناسنه در (معنای بیت) بودر که فضل حق  
ومزید لطف الهی اول امام ابوحنیفه نك روح روانه قرین اوله یعنی  
اجتهادی مقابله سنده اجور زایده و ترقیات عالیله بوله و انك شاگردلر نك  
ارواحی دخی شاذ اوله زیرا انلردخی استاذلری کی نیچه مسائل فرعیه  
استنباط ایشلر و اوقاتی علوم نافعه صرف قلمشلردر اکر بوم قوله  
اجتهاد کلی اولسه ایدی عبادات و معاملاتده اهل ایمانك حالی مضطرب  
اولوردی و بعض علما دیشلردر که فی الجمله اجتهاد باقیدر و لکن مسائل  
مجهوله ده ( فاسئلوا اهل الذکر ان کنتم لاتعلمون ) مو جنبه ممالک  
اسلامیه ده اهل ذکر و قرآنه سوال ایدوب جواب بولمندیخی صورته  
اجتهاد کرکدر یو خسه هر مقلی اجتهاد و قیاس ایله عمل ایدمه \* صاحبش  
بو یوسف قاضی شده \* شاگردلری اطلاق اوزرنه ذکر و دعادن صکره  
مشهور اولنلری بیانه شروعدر (صاحبش ده شین متصل ضمیر در که  
ابوحنیفه راجعدر بو یوسف ابو یوسفدن تخفیف و ترخیم اولنمشدر  
ابو یوسف ابوحنیفه کی کتبه در اسمی یعقوب ابن ابرهیم بن حبیب  
الامام الکوفی در و یوسفك سینی تثلیث اولنور دیو قاموسده مصرحدر  
اسفدن اخذ اولنمشدر که اشد حزن معناسنه در و اسیفعبددر و لطائف  
اتفاقیه دندر که ایکسی دخی حضرت یوسف علیه السلامده مجتبع اولمشدر  
(قاضی قضا دندر حکم و فصل الامر معناسنه و اکا الزام الامر علی الغیر  
لازم کلور که اندن اول لازم دکل ایدی انکچون ایکی خصم قاضی  
حضورندن رضائله چغمرل زیر احکم بر نك علیه نه در (معلوم اوله که  
امام ابو یوسف بغدادده ساکن اولوردی خلفاء عباسیه دن موسی الهادی  
اکا قضاء بغدادی تقلید ایدوب بعده هارون الرشید خلافتده دخی



مطل

مقرر قلندی و اسلامده ابتدا قاضی القضاة کا اطلاق ایتش لر در و ابتدا  
لباس علمایی تغییر ایدن و مذهب ابی حنیفه اوزرنه اصول فقه وضع ایدن  
ابو یوسف در و پیش لر در که اگر ابو یوسف او لمبایدی ابو حنیفه یاد  
اولمز دی زیر اهر کسک صورتی آینه دن ظاهر اولور انکچون صورت  
و معنی سلسله به محتاج در (شده ماضیدن بر قسمدر که اکا ماضی معید  
دیرلر تنکم مرور ایتدی شدن اولمقدرا انتقال و صیوروت معناسنه تنکم  
بودن کینونت معناسنه اولور و گاه اولور که بزی برینک مقلنه قائم اولور  
شده اولمش دیمکدر بوراده شده نك فاعلی ابو یوسف و مفعولی  
صاحبش در و قاضی ابو یوسفه صفتدر و جا نژدر که صاحبش مبتدا  
اولوب جله اکا خبر اوله (معنای مصراع) بودر که انک یعنی ابو حنیفه نك  
صاحبی و مجلسنک ملازمی قاضی بغداد اولان ابو یوسف اولمش یعنی  
ابو یوسف انک صاحبی و تحصیل فقه ایچون دائره سنک مترددی ایدی  
تا که کثرت ملازمتله علم امامی نقد ایلدی و اولدخی مستقل مجتهد اولدی  
و امام کندی قضا قبول ایتیموب انک اوزرنه محبوسا دیادن انتقال ایلدی  
ولکن قضا بالحق افضل اعمالدن اولوب خصومات ناسی فصل ایدر  
بر فقیهه احتیاج ضروری اولمغه اصلاح ناس ملاحظه سبله ابو یوسف  
قبول ایلدی و قضا و فتوی و امثال خلع الهیه مقوله سنددر که تدبیر  
ایتیمیک اهل ظاهره تقلدی لا بأس در لان اهل الباطن لا یقبلون ما هو  
من قبیل المناصب فافهم جدا \* وز محمد ذوالمنن راضی شده \* و زلفظی  
و ازدن ترخیم اولمشدر که و او عاطفه و ازمن جاره معناسنه در که راضی به  
متعلقدر راضی دخی شده نك مفعولی و ذوالمنن فاعلیدر که بولسانده  
فاعله فعل اوزرنه تقدیمی عریسده کی کی ممنوع دکدر و یا خود تقدیر  
و ذوالمنن شده راضی از محمد دیمک اوله بوسورنده ذوالمنن مبتدا و ما بعدی  
خبر اولوب محذور فالماز (محمد دن مراد امام محمد بن الحسن الشیبانی در که  
واسطه نام شهرده ولادت ایدوب کوفه ده نشو و نما بولمغه امام ابو حنیفه به  
شاگرد اولدی و قرآنی برهفته ده حفظ ایدوب صحبت امامه لیاقت بولدی  
و تحصیل کالات ایدوب آخر اولدخی رتبه اجتهاده ایردی و انک فضائل  
جهه سی واردر که تخریر له تمام اولماز و رشحات نام کابده کلور که امام  
ابو حنیفه ایله امام محمدک قرابت قریبه سی واردر که ایکسی دخی ملک

✱

بغداد لولان هرمزین نام پادشاهه منتهی اولور لکه امیر المؤمنین  
 حضرت عمر رضی الله عنه ایام خلافتده ایدی که عرک دأره اطاعتنه  
 داخل اولمشیدی وملا جامی نک نسی دخی امام مجده بالقدر محمدک  
 معنایی اقوال وافعالده مرة بعد اخری محمود دیمکدر ذوالمنن ده  
 ذو صاحب معناسندهدر اهل فرس آندن ور افطی ایله تعبیر ایدرلر  
 سرورده کی کبی سر صاحبی یعنی متبوع دیمکدر من کسر مبله منتک  
 جعیدر منت اصلده شول نعمت ثقیله به دیرلر که معطی اولان کسه  
 معطی له دن اجر وعوض طلب ایتیه نتکم اوصاف الهیه ده منان  
 کلیدیکی الله تعالی من غیر طلب المعوض ابتداء معطی در صکره  
 امتنان یعنی عد نعمت معنایسته استعمال اولندی و بوندن فهم اولندی که  
 قبل ایله اولان منت مستحسن در نتکم وصف الهیه ده کلور (لقد  
 من الله علی المؤمنین) وینه کلور (بل الله یمن علیکم ان هداکم  
 للایمان) زیرا بعث رسول وهدایت ایمان منت فعلیهدر واکر قول ایله  
 اولور سه فیما بین الناس مستقیدر آنکیون وارد اولدی که المنه  
 تهدم الصنیعة مکر که کفران نعمته مستحسن اوله نتکم دیمشدر که  
 اذا کفرت النعمة حسنت المنه پس جاهل اولانه علی وجه التعليم  
 تقریر نعمت ایتکه منت تنبیهیه دیرلر که مذموم دکلدر سائر من واذادن  
 حذر کر کدر که اکا منت تو یخیه دیرلر منت تنبیهیه نک مثالی بودر که  
 برکته آخره جمیع مؤناتنه کفایت ایده جک قدر مال و پرفش ایکن  
 بوقته اول آخری مثلاً توبه محتاج کورسه بر سره محتاج اولدیقکن  
 نسنه لک جله سنه وفا ایده جک مال اعطا ایتش ایدک دیوتقریر نعمت  
 الملك جائزدر ولسان عامه ده شایعدر که سکا منتم واردر دیرلر معنایی  
 بودر که سندن مطلوب واردر اگر حصوله کنوررسک اولقدر احسان  
 وانعام ایتش اولورسونکه مقابله سنده بکا امتنان ایتسک وجهی واردر  
 دیمکدر بوراده ذوالمنن دن مراد الله تعالی در که عبادہ نعم ظاهره و باطنه  
 احسان ایتش بدر نتکم (انعمت علیهم) تفسیرنده مشروحدر (راضی  
 رضادندر که غضبک ضدیدر یعنی خفک عیددن رضاسی اودر که  
 طاغتنی قبول ایلله واکا انعام واحسان ایدوب هیچ بوجهله معامله  
 غنیمت ایتیه نتکم عدک حق ن رضاسی بودر که ویردیکی نعم دینییه

ودنیویه به حسن تلقی ایده وشکر ابله و جریان ایدن قضاده قلبیه  
 کراحت کلبه (معنای مصراع) بودر که واتواع من ونعم صاحبی  
 اولان الله تعالی امام ابوحنیفه شاگردی اولان امام محمد بن خشنود  
 اوله و هیچ بر وجهه غضب یوزنی کوسزیه که انک اهل جنت و قربت  
 اولسی نشا نیدرز را رضا نهاییه الصفاتدر که اهل جنت جمع  
 نعمدن صکره انکله مبشر اولسه لر کر کندولکن مقرینه اولان رضا ابراره  
 اولان رضانک فوقنده اولغله لاجرم درجانه دخی تفاوت واقع اولدی  
 فافهم جدا و جنت محل رضا اولغله خزنه جنتک کیرنه رضوان دندلی  
 و بومقامده ذوالمن وصفنی ایراده وجه رضایه اشارت وارد ریس  
 دیمک اولور که ای واهب العطایا چونکه امام محمدی دنیاده کنندی  
 صیفت جلیله اولان علمه موصوف و بین الناس اجتهداله معروف  
 قیلنک لاجرم بوخاصه زائده سببیه اندن راضی اول و درجات عالیه  
 واصل قبل نا که دنیاده درجات معنویه نک ذروه سنده اولدایخی کبی  
 آخرتده دخی درجات حسب و معنویه نک اعلا سنده اولاکه رضا  
 مطلق علامتیدر \* شافعی ادریس و مالک بازفر \* شافعی دن مراد  
 محمد بن ادریس الشافعی الامام در که نسبی جد نبوی اولان عبدالمطلب  
 بن هاشمک عی اولان مطلب بن عبید منافه منتهی در انکچون اکا  
 امام مطلبی دیرلر (شافع امام مذکورک اجدادندن برینک اسمیدر که  
 اکا نسبت اولتمشدر کندنه شافعی دندلوی کبی مذهبی اوزرنه اولانه  
 دخی شافعی دیرلر تحقیف ایچون فافهم بوراده شافعی محمد برنه وضع  
 اولتمشدر تقدیری شافعی ابن ادریس و یا محمد بن ادریس دیمکدر که  
 استعمال عجم اوزرنه ابن کلهسی حذف اولتمشدر ابرهیم آذر و ابرهیم ادهم  
 و ابوعلی مینا و حسین یقرا و سیف ذی یزن و امشالی کبی ذیرا بونلرک  
 تقدیرلری ابرهیم بن آذر و ابرهیم بن ادهم و ابوعلی بن مینا و حسین  
 بن یقرا و سیف بن ذی یزن دیمکدر شافع شفعدندر که کندندن اعلی  
 اولان کسه بی حصول مرادی ایچون رجاده جفت قلمقدر که اکا شفاعت  
 دیرلر (ادریس غیر منصرفدر عجمه و علمیتندن اوتوری پس ادریسدن  
 مشتق اولق منوعدر شوقدر واردر که لغت سریانیده معنای ادریس  
 معنای درسه قریب ایسه ادریسه علیه السلام کثرت دراستندن



اونوری ادریس دندلی دیمک جائز اولور زیرا حضرت ادریس  
 اونوز صحیفه تنزیل اولندیغی تفاسیرده مصر حدر و بونک نظیری  
 ابرهیم در که لسان سر یانیده معناسی ابر حیم دیمکدر سربانی ایله عربی  
 از اسنده ایسه اتفاق و یالغفلنده تقارب واقع اولوق کثیردر (مالک امام  
 دارالهجرة اولان مالک بن انس در که فضائلی حصر دن خار حدر  
 اصحابدن اولان انس بن مالک ایله قرابتلی یوقدر اگر چه بعضیلر  
 توهم استدیلم مالک شری و یا هبه و یا ارثله برنسنه به متصرف اولانه  
 دیرلر بوصورنده ملکدن اولور کسرله و مالک قوی و شدید معناسنه دخی  
 کلور بوصورنده ملکدن اولور قح میم و سکون لامله که قوت و شدت  
 دیمکدر انکچون خازن ناره مالک دندلی زیرا بر الیله نیچه بیک کافری  
 دفعة ناره طرح ایدر و امام مالک ده دخی اولقدر شدت دین واریدیکه  
 ضابط مدینه تک هوا سنه موافق فتوی ویرمد کیچون مضروب اولدی  
 و صبر الیوب کندیجه عزتی زیاده اولدی و حدیثده کتاب موطائی  
 امام مالک تألیف ایلشدر در که حدیثده ابتدا تألیف بودر (باز فر با  
 مصاحبت ایچوندر) زفر صرد وزنی اوزرنه اسد و شجاع و بھر معنارنه  
 کلور مقصود زفر بن هذیل الکوفی الامام در که پدری هذیل والی  
 بصره ایدی و کندی دخی قاضی بصره اولدی اصحاب ابی حنیفه تک  
 اشهرلندن ایدی بودخی امام ابو یوسف و محمد کی فقهده فائقی اولوب  
 آخر درجه اجتهاده ایردی تنکم مذهب امام اعظم اوزرنه اقوالیله  
 فتوی ویرلر و بوراده شافعی مبتدا و ادریس محدوف اولان ابنک  
 مضاف البهی و ابن شافعی به معتقد و مالک شافعی اوزرنه معطوف  
 وزفر ماقبلندن خالد و بومصر اعک معناسی مابعدنه مرهوندر زیرا  
 خبر مصراع ثانیده در تنکم کلور \* یافت زیشان دین اجد زیب و فر \*  
 یافت بولدی دیمکدر که ماضی در مصدری یافتن در که بولقد  
 مضارعنده فاباه موحدیه قلب اولوب یابد و یابنده دینلور زیشان  
 از ایشاندن محققدر ایشان ضمیر منفصل لولان اونک جعیدر شان ایسه  
 متصل اولان شبنک جعیدر که کله آخرنه لاحق اولور جانش کی (دین  
 کسرله وضع الهیدر که جمیع متعبده اولنلرک اسمیدر اطاعت اولندیغی  
 جهندن دین و کتابت اولندیغی جهندن ملت دیرلر و یوم قیامت



يوم دين درلر بوراده دين جزا معناسنه در خيرا وشرا مجازات ايسه  
 يوم قيامنده اولور قال الله تعالى (مالك يوم الدين) اجد رسول الله  
 صلى الله عليه وسلم اسم روحا نيسيدركه بمعنى الفاعل اولمق ارجهدر  
 و يوم معنادندر كه كثرته جده نه بناء بدنه لواء الحمد و يرلدى شكيم محمد اسم  
 جسمائيلر يدر كه مبالغه ايله محمود عالميان و ممدوح اهل ملك و ملكوتدر  
 (زيب كسرله فارسيدر برك و زينته معناسنه زيبا زينتلور و يراشقلور  
 ديمكدر) فر تشديد له بودخى فارسيدر بوراده تخفيف اولنديقى  
 وزن ايجونددر معناسى قوت و رونق و طراوت و فروغ ديمكدر (معناى بيت  
 بودركه امام شافعى و امام مالك و امام زفر بونلرله به اولديقى حالده  
 بو اماملردن دين اجد و ملت محمد و شرع مصطفى عليه الصلوة  
 و السلام زينته و جمال و قوت و رونق و ضيا بولدى زير اسمانك زينتى  
 كواكب الله اولديقى كى ارضك دى زينتى علمائله در و خلقى نجومله  
 مطلقا مهتدى اولديقى قرآنده منصوب و صدر كه كلور (و بالنجم هم يهتدون  
 و حديثه كلور) اصحابى كالنجوم باهم اقتديتم اهتديتم (يعنى نجوم حسبه  
 ايله مقصده و نجوم معنويه ايله مقصوده و وصول حاصل اولور و هر زمانك  
 ركن قويسى علماء در خصوصاً اهل اجتهاد اقوى الاركاندر  
 و حق تعالى نك هر رأس مائه ده تجديد دين ابتدايى حديثه و اقعدر  
 و بونقر يردن فهم اولنديكه دين اجد يافتك فاعلى و زيب و فر مفعولى  
 و جله سى ميتدايه خبردر و جله ده ضمير ايشاندر و بونك لسان عربى ايله  
 تقديرى الامام الشافعى و الامام مالك و الامام زفر و جد الدين الاحدى  
 منهم و من اجتهادهم زينته و قوه ديمكدر و دى حقيقى وجد الدين  
 الاحدى من الائمة الثلاثة زينته و قوه ديمكدر بعد ذا بوراده ائمة اربعه دن  
 اوچنى ذكر ابتدايىكه ابو حنيفة و شافعى و مالكدر امام احدى ذكر  
 ابتدايى كويبا اجد ذكر ايله بطريق الرمز اكتفا ايلدى و شافعى ايله  
 اجدك ميانده فرق انجق اوج درت مسئله اولفـ له ايكنسن برعد  
 ايلدى ولكن اولى اولان ذكر ايدى زيرا امام اجد بن محمد بن حنبل  
 فقه و حديثه امام اولوب اجتهاد رتبه سنه واصل ايدى و انك زهد  
 و تقوى و ورعى شوبله ايديكه موتى كوفى نيجه ييك نصارى و يهود  
 و مجوس ايمانه كلديلر و امام اجد خضر عليه السلام شهادتيله

صدیقارندن و حضرت عمر رضی الله عنه مشربى اوزرنه کلن اقطابدن  
ایلی امام شافعی اوتاد ار بعدن اولدینی کبی و حبسلی دید کلری  
جدنه نسبتله در نکم حسین بن المنصور الحلاج پدری اسمیه مشتهر  
اولمشدر بعد ذلک اکثری معاصر لر در وجهه نک مقصدی  
ابوحنیفه در که هجر نک سکسانده دنیایه کلوب یوز الیده انتقال  
ایلمشدر در که قبری بغدادده زیارتگاه در و امام شافعی ابوحنیفه نک  
ارتحال سنه سنده غره ده طوغوب ایکیوز تاریخنده مصرده مدفون  
اولمشدر قبری مز دحم الزوادر و امام مالک خلفاء نبی امیه دن سلیمان  
بن عبدالمک خلافتنده رحم مادرده اوچ سنه قراردن صکره وجوده  
کلوب یوز یمش طغوز تاریخنده خلافت رشیدده و داع عالم فانی  
ایدوب مدینه منوره ده بقیعده آسوده در و امام احمد بغدادده قدوم  
دنیا ایدوب یمش ایکی یاشنده ایکن ایکیوز قرق برتار یخنده عزم عالم بقا  
ایدوب ینه بغدادده فتواری خالک اولدی و امام ابو یوسف یوز اون  
اوچ تاریخنده تشریف عالم وجود ایدوب یوز سکسان ایکیده  
بغدادده دفین خالک اولمشدر و امام محمد الی سکز یاشنده ایکن  
یوز سکسان طغوز تاریخنده هر ون رشیدایله خراسان طرفنه چقمش  
ایدی ری دید کلری شهره وصولده شراب موت نوش ایدوب اوراده  
مقبور اولدی و امام زفر یوز اون تاریخنده جلوه کرساحه ظهور اولوب  
فرق سکز یاشنده ایکن یوز الی سکز تاریخنده بصره ده جرعه نوش  
اجل اولوب ترابه دوشمشدر سق الله تراهم و اعطی فی مقام العزیزیه  
قراهم \* روحشان در صدر جنت شاذ باد \* بالاده ذکر اولمشدیکه  
شان صمیر متصل اولان شبنک جمیدر مثلاً روحش انک روحی و روحشان  
انلرک روحلری دیمکدر ز راجعه اضافله مفرد عام اولور بوجهتدن  
رسمی متصل کرکدر روح و شاذ باد شرح اولمشدر (صدر هر نسنه نک  
مقد منک اعلا سیدر) جنت شول بستانه دبرلر که انده اشجار مثمره اوله  
دار الثوابه جنت دید کلری اشجارله اجتنان واستسازدن اونور یدر  
و ماده جیم ونون قننی کلمده بولنور سه ستر معناسنی متضمن اولور  
جنین و مجنون و جن و جنه کبی بعد ذلک بومصر اعک تقدیری باد روحشان  
شاذدر صدر جنت دیمکدر که روحشان بادلک فاعلی و شاذ مفعولی





و در صدر کا ظرف در (معنای مصراع) دیمک اولور که ائمه مذکوره نک  
 روحاری شاذ و خندان اولسون جنتک اعلی طبقه سنده که جنت عدن  
 و فردوس در و بوطبقه انبیا و کمال اولیا ساکن اولور که انلر مقریندر  
 مکر که بعض ابرار بطریق الاخلاق مناسبت قرابت ایله انلره منضم  
 اولال \* قصردین از علمشان آباد باد \* بونک تقدیری قصردین آباد باد  
 از علمشان دیمکدر که قصردین باندک فاعلی آباد مفعولیدر و قصردین  
 مبتدا اولوب فعل بعد الجمله خبر اولوق دخی وجهدر (قصردین مدینه  
 العلم کبی مشبه بیک مشبهه اضافتی قیبلنددر لجن الماء کبی قصر ببناء  
 عالیدر که لسان فارسیده کوشک دیرلر قصر برنسنه نک بعضنی بعضنه  
 ضم ایتمک دیرلر قصر معهود دخی بوندندر دیو امام راغبک مفرد اتیده  
 مصر حدر زیر اسرای طالبک بعض اجزاسی بعضنه ضم و رفع  
 اولنشددر که سائر بناره قیاس اولنمز و یا خود قصر مقصور و محصن  
 بر در که سائر بقاعدن افزا اولنش و اصحابی ایچون تخصیص قلمشدر  
 جوامعه ملوک ایچون ایتمک لری مقصوره لری (آباد و آبادان مدله  
 و ذال معجزه ایله معهودوشن بر در) (معنای مصراع) بودر که سرای عالی  
 و قصر منیف کبی اولان دین رفیع القدر و شرع علی الشان اول ائمه نک  
 علمدن معهود و آبادان اولسون یعنی قیاسه تک معمول به اولوب معهود  
 بنار کبی خراب اولسون فالسون و اصول و فروعی استعمال اولنوب  
 کهنه لیسون و دائم تر و تازه اولسون و خانه سی شلکله طولسون پس  
 بوندن مفهوم اولدیکه دین بر بناء عالی کیدر که الک عمارتی علم علما لهر در  
 شکم و اعنزه ناصح دبدیلر زرا خلقک دینده منخرق اولان یرلری نصیح  
 یعنی دیکوب ملتئم قیلور و علمی ایله اول یرتلان یرلری یمار و اصلاح ایدر  
 \* \* در مناجات قاضی الحاجات \* \*

\* پادشاه اجرم مارا در کزار \* ما کنه کاریم و تو آمرزگار \* معلوم  
 اوله که ناظم قدس سره مقصوده شروعدن مقدم تزییه رعایت الیوب  
 اولانعت باری ایله بدء ایلدی و بعده اوصاف نبویه و فضائل آل و اصحاب  
 سوبلیدی و دعاء ائمه دین ایله تثلیث قلوب اندن مناجاته شروع ایتدی تا که  
 مقصوده آمار ایلک آسان اوله و قلم طریق نجر برده حسن و سمت اصابت  
 توفیق بوله والله المستعان و علیه التکلیل پادشاه آخرنده الف ند ایچونددر

ای پادشاه دیمکدر مراد حق تعالی در مابعدی قرینه سببه و اکا پادشاه دیمک  
 بحسب العرف در ذرا عر فده سلطان معناسنه در حق تعالی ایسه سلطان  
 السلاطین در یعنی غالب و قاهر مطلقدر و پاد بآء عجمیله ابن کال تحریر  
 ابتدکی اوزره دفع ضرر و اصلاح فسادیدن نسنه به دیرل بورادندر که  
 زهرک مضرتن دفع ایدن طاشه پاد زهر دیرل و شاه اولودر که سلطان  
 مراد در وزراء مدبر و مشیر و مصلح سلطان اولغله فصحاء فرس انشالزنده  
 وزرایه پادشاه اطلاق ایدرلردی صکره سلطان معناسنه عرف اولدی  
 و شاه اولو معناسنه کلدیکی کبی و یل و نفرین معناسنه دخی کلور و یل  
 یعنی حلول شر و هلاک و نفرین یعنی ایلنج و بیزاری و بکرمک آثار  
 ظلمدن اولغله رافع ظلم و مصلح فساد عالم معناسنه بحسب التریب سلطانه  
 دخی پادشاه دیمک و جهدر (جرم ضمه ذنب معناسنه در جریمه کبی یعنی  
 شول کسب مکر و هدر که کاسبتک حق تعالی دن قطعه سنه دلالت ایدر  
 زیرا جرم فتحله اصلنده قطع و کسب معناسنه در (مارا مامن لفظنک  
 جمیدر که من انا و مانحن یعنی بن و بز دیمکدر (و راتخصیص ایچوندر  
 مارا یزم دیمکدر (در کذار در بوراده تحسین لفظ ایچوندر) کذار کاف  
 عجمینک ضمی و ذال معجمه ایله امر در کذاشتن دن واز کلک و برپردن بریره  
 یکمک معناسنه بوراده مراد اولکیدر مضارعنده شین رایه قلب اولتوب  
 (کذار دو کذارنده دیرل و بومه مرا عک تقدیری پادشاه در کذار  
 جرم مارادیمکدر که اگر کذاره معنای عفو تضمین اولتورسه جرم مفعول  
 صریحی و اگر تجاوز معناسنه اخذ اولتورسه غیر صریح اولور زیرا  
 حرف جر محذوف اولوب تقدیری از جرم مارا دیمک اولور (ما کنهکاریم  
 ماسبق ابتدکی) کنه کاهدن تخفیف اولمشدر زیرا قاعده فرس اوزره  
 وسط کلمه ده واقع اولان الف حذف اولتور شاه و شه و مامومه و کباه و کبه  
 و مثال کبی (کنامع و قدر که تعریب ایدوب جناح دیرل اتم معناسنه) عجم  
 کناه دیدیکی کبی بزه دخی دیرل بآء موحدہ نک فتحیله بزه کار کنهکار در  
 کار کاف عربیله ایش معناسنه کار فرمایش پیوری در پس کنهکار  
 دیمک ایشی کاه دیمک اولور و بومقوله به صفت مشبهه دیرل لسان  
 فرسده صفت مشبهه ده ایکی جزء لک ایکی بله جامد اولور کان ابرو  
 کبی که جزء ثانی جزء اولک فاعلیدر عریسده حسن الوجه کبی که

اصلی حسن وجهه تنکیر له پس عریبده جناح فعله وقوس حاجبه  
 نیجه ایسه فارسیری دخی اویله در تنکم معنارندن واضحدر (وکار کاف  
 فارسی ایله براداندر که معنای مبالغه افاده ایدر مثلاً ماضی آخریه لاحق  
 اولوب پروردگار دیر رب معناسنه و آفریده کار دیر خلایق معناسنه  
 و امر آخر نه کلور آمرز کار کی غفور و غفار معناسنه و آموز کار کی  
 کثیر العلم و التعلیم معناسنه و بعضی اسماء آخریه کلور یاد کار کی آکدر یچی  
 معناسنه و خداوند کار کی صاحب و مالک او لمقده مبالغه معناسنه پس  
 بواسلوب اوزر نه کنهکار کاهیمی وایشی دائم کاه معناسنه اولور  
 و کاهنکار لفظنی تصحیحده نیجه خطا ایدوب کنهکار اولشدر حق  
 و صواب بودر که ذکر اولندی و کنهکار یم آخرنده اولان ایم کسرله ضمیر  
 فاعل متصلدر که نفس متکلم مع الغیر ایچوندر الی لفظاً و کاتبه تخفیف  
 ایچون محذوفدر مفردی ام لفظیدر که نفس متکلم وحده ایچون وضع  
 اولمشدر (توضیح تأله سن دیمکدر انت معناسنه فصیح بودر که ضرورت  
 قویه اولدیه و اولفظ اولماز بوراده خطاب الله تعالی به در زیر  
 الله تعالی نک وحدته اعتقادی تصحیح ایچون افراد له خطاب اولوب  
 سن دینلور سز دینلر و لکن الله تعالی کندی نفسندن افراد وجهک  
 هر بریله اخبار ایدر جعلت و جعلنا و امثالی کی ایکسنگ دخی مائی بردر  
 زیر انون جمع سن کبر یا اوزر نه جریان ایچوندر و جائزدر که افراد مجرد  
 ذات و جمع ذات و صفاتک مجموعی اعتباریله اوله (آمرز کار غفور معناسنه  
 اولدینی کذار ایتدی زیر آمرزیدن بار لغمی و آمرز کار بار لغمی در  
 و لکن بار لغمی کاهدن کچمک معناسنه اولور سه تنکم ماقبلی قرینه در  
 عفو و مغفرتک هر برینه احتمالی اولور زیر عفو عن اصل ذنبی محو در  
 مغفرت ایسه ستر در و ستر سبائی حسنه تبدیل ایله اولور پس هر عفو  
 مغفرت اولماز و بلکه میانلرنده مابینت اولور بعد ذابو مصراعه مامبتدا  
 و کنهکار یم خبردر که جمله سی تطیلیه در و توابله آمرز کار دخی بویله در  
 و بعد الجملة ماقبلته معطوف اولور (معنای بیت) دیمک اولور که  
 ای سلطان عظیم و مولای کریم بزم جرم و کاهیزی عفوایله و یا اندن  
 و انک مواخذه سندن کچ زیر بزم ایش، ز دائم کناه و سن بار لغمی سن  
 تنکم قرآنده کلور (ان الله لا یغفر ان یشرک به و یغفر ما دون ذلك لمن یشاء)

مطلـ

واعتراف ذنب اتمک رجوع وندامتند پس بی توبه اولان کرچه  
 نجت مشبده در ولکی تائبه موعود در (ان الله لا یخلف لمیعاد) قال  
 شرح القاضی (یارب لبس فی صحیفی شرک وقد وعدت ان تغفر  
 مادونه) وکناهده ذنب وجود دخی داخلدر واک دخی ذنب  
 شریعت کبی حالته مناسب اولان مغفرت واردزنتکم اهلنه معلومدر  
 \*تونکوکاری و مابد کرده ایم \* جرم بی اندازه بی حد کرده ایم \* نکو  
 نونک کمر به اصلنده نیکوی در ضرورت حالنده یار حذف اولنوب  
 نیکو و نکو دیرل اضافت حالنده یاه ثانیه اظهار اولنوب روی نیکویش  
 دینلور موی هند ویش کبی نیکو کو یککدر مقابلی زشتدر که چرکندر  
 و نیکوید و او و یا نسبت لازمه بی افاده ایچوندر که خلقی در مثلاً برکسه  
 هندی الاصل اولسه اکا هند و دیرل کو یکک لکده کسبی اولسه اکا نیکو  
 دیرل کذا فی دقائق ابن الکمال و بعضیلر نیکویش و هندویشده اولان  
 یاری ابروی توده و امثالنده اولان یار کبی یاه توسل اعتبار ایدوب  
 زائد عدد ایلر یعنی بر اسمک آخری حرف مددن الف و یا واو اولسه  
 حال اضافتده آخرنه یاه مکسوره کنور لر پروای او ابروی تو کبی  
 مفتوح الاخر اولدیغی محله همزه کنور دکتری کبی پروانه شمع  
 کبی اگر چه بو همزه دخی یادن قصر اولمشد در که اصلی پروانه ی  
 شمعدر ولکن بو مقوله مواضعده یاه مفرده یا زلق قاعده لزه مخالف  
 اولمشله عین بتزایی اکا بدل وضع اتمشدر درنتکم بالاده مرور ابتد  
 و ظاهر اولان بودر که توجیه مذکور ابن کالک توجیهندن اصولدر  
 یعنی معنای نسبتی افاده ایدن یا لکن و او در که آخر کلامه لاحق اولمشدر  
 ترکیده لی و او دیرل عزتلو و مرؤتلو کبی (نکوکاری آخرنده اولان یا  
 خطاب ایچوندر که تویی تا کبد ایدر نیکوکار ایکی کاف عربیله ابو  
 ایشلواطف اسی معنایه پس نکوکار دخی کنهکار کبی صفت مشبهه در  
 بد نیک مقابلیدر که برامز دیمکدر نیک ایدیمک اولدیغی کبی بوراده  
 نیکو مقابلیدر (کرده ماضیدن قسم اولدیغی بالاده مذکور در کرده  
 و نکوکار دلالت ایدر که کنهکارده اولان کار کاف عربیله در فاحفظه  
 (بی اندازه بعضی نسخده جرم بی پایان و بی حد دوشمشدر مال بردر  
 اندازه بر مشهور اغاجدر که در زیر و بازدر کاندلر قاشی انکله او چلرل

✱

پس بی اندازه دیمك اولی سز و قیاس سز دیمكدر تعریب ایدوب  
هنداز دیرل كسرله و مهندس دخی بوندنر كه زای سینه مقلوبدر  
(پایان آخر وحد و سینوردر كه ایکی نسنه اراسنده حاجر در كه انتها  
معناسن مستاز مدر بویتنه تو مبتدا و نكوکار خبر و ما دخی مبتدا  
و بد کرده ایمده بد کرده ایم مفعولی اولوب بعد الجملة خبر و عطف الاسمه  
علی الاسمه اولور جرم بی اندازه ایکنجی کرده ایم مفعولیدری حد  
بی اندازه دن بدلدر (معنای بیت) بودر كه ابو و كوچك ایشلو و لطف  
اسی پادشاهسن و بز بدکار یعنی پرامز ایشلو یوز كه دائم پرامز ایش  
طورنر جرمز دخی بری بکزر دکل بلکه بی قیاس و بی حد ایشلس ایز  
یوندن مراد مبالغه در زیر بجرمك جرمنه نهایت وارددر و لکن  
حق تعالی نك دریای عفو و غفرانسه غایت بوقدر و دوام اوزنه  
مرتکب اولوق طاعتده اولان تقصیره کوره در والا اوقات معصبت  
اولدینی کی اوقات طاعت دخی وارددر و معنای لفظدن و مقامدن  
مفهومدر فافهم و ما بعد نده اولان آیات دخی قرینه در \* سالها  
در فسق و عصیان کشته ایم \* آخراز کرده پشیمان کشته ایم \* سال ییل  
سنه معناسنه آخرنده ها اداث جعدر الف و فوله جمع اولسه بریا  
زیاده سبيله سالیان دیرل سالان دیمزلر سالیانه دیدکلری ائدن  
ما خوددر كه آخرنده هاء غیر ملفوظه اختصاص ایچوندر (فسق  
طاعتدن خروجدر فسقیه دیدکلری بوندندر كه خلاف عادت خروجی  
وارددر و فاره به فویسقه دیرل زیر دلوکندن خروج ایدوب افساددن  
خال اولماز (عصیان خلاف طاعتدر كه امره مخالفتدر) کشته کاف  
عجیله کشتن دن ماضی مقیددر اولش و اولوق معناسنه شده و شدن کی  
(آخرا اولك مقابلیدر كه بوراده آخرا کار دیمكدر) کرده کاف عربیله  
اسم مفعولدر ایلتمش معناسنه اسم مفعولك معنای مضی یه ده دلالتده  
ماضی به مناسبتی اولمغله ماضیدن مشتق اولشدر یعنی کرد كه ماضیدر  
ایلدی معناسنه آخری مفتوح اولوب فتحه به علامت ایچون آخرنه هاء  
غیر ملفوظه الحاق اولمشدر سنه کی كه بغلتمش دیمكدر (پشیمان نادم  
معناسنه (معنای بیت) بودر كه جوق ییلر و نیچه سنه نكتم کثرت  
مقامدن ما خوددر فسق و عصیان ایچنده اولشور و فسق و عصیان

بزم هر جا نبزی احاطه ایش و برانده مستقر اولمشوز ظرف مظروفی  
 احاطه ایدرب مظروف انده قرار ایدیکی کی آخر کار ایشلد بکمن  
 ایشلردن پشیان ونادم اولمشوز ناظم قدس سره بونده کندی جوانلغی  
 زماننده اولان حالندن حکایت ایلر ز برامشهور اولدیغی اوزره عطار  
 دکاننده اوتورب چوق ماله و نیجه بندله مالک ایدی آخر درویش  
 اسلوبنده رجال الله دن برکسته نك ارشاد و اشارتیه قلبه وجد  
 و جذبه واقع اولوب قوللرن آزاد و مالن بغما ایتد روب طریق نجرده  
 سالک اولدی و بالکن معا صیدن توبه دکل بلکه جمع ماسوایه تعلقدن  
 منقطع اولوب نه دولت بولدیسه اندن صکره بولدی \* روز و شب  
 اندر معاصی بوده ایم \* غافل از یوخذ نواصی بوده ایم \* روز کوندر که  
 شمک طلوعنندن و شب کیجه در که انک غروبندن حاصل اولور  
 و مجموعی بکرمی درت ساعتدر که شمس و فک خلقندن اول اکا بوم  
 دیرلری صکره شمس و فک مخلوق اولوب بکرمی درت ساعتی تقسیم  
 ایدیکه روز و شب دندیکه عرب لیل و نهار دیر (اندر ظرفیت ایچوندر  
 آخرنه و او نسبت و نون تا کید کتوروب اندرون دیرل سلطانک ایچ  
 آغازنه اندرون اغاری دیدکری کئی وگاه اولور که اولندن الف و نونی  
 حذف ایدوب درون دیرل و و و و نونی دخی حذف ایدوب در دیرل  
 و بوجه ده ظرفیت معناسی ملحوظدر (معاصی معصبتک جمعیدر که  
 خلاف طاعتدر عصبان کبی) بوده ایم بودندن مشتقد اولوق معناسنه  
 پس اصلی بود و مضارعی بود در فتح و اوله ماضیدن قسم اولوق اوزره  
 ذال ساکنه به فتحه و بریلوب و فتحه به علامت اولوق اوزره آخرنه  
 هادرسمی وضع اوانوب بوده دندلی اولمش معناسنه شده کبی و جائزدر که  
 بوراده بود سود و زنی اوزره وجود و بوده موجود معناسنه اسم مفعول  
 اولوب تقریر محمول اوله بعض مواضعده کان کله سی کی تنکم تصویر  
 معناسه کلور بوراده روز و شب بوده نك ظرف زمان حقیقیسی  
 و اندر معاصی ظرف مکان مجاز یسیدر و ایکی جار معنین مختلفین فعل  
 واحده تعلق ایشک لا بآسدر (غافل غفلتندر که مهم اولان نسته نك  
 خاطر دن غائب اولمش و حقیقه الامری عدم تذکر در و بومعنی غیره  
 شغلک اثریدر یعنی مطلوبه شغل ایشک یقظه و غیره شغل ایشک



مطلوبدن غفلتد زرا ایکی شغل بریده اولماز (بوخذ نواصی) یعرف  
 المجرمون بسپاهم فیوخذ بالنواصی والاقدام) آیتندن اقتباس اولمشدر  
 ولکن ضرورت وزن ایچون بوخذ اولندن فا و بالنواصیدن با والاف  
 ونون محذوفدر (نواصی ناصیه نك جمعیدر که مقدم الراسدر بوراده  
 مراد اول محله نابت اولان ساجدر شعرکی بوراده جار و مجرور یعنی  
 بالنواصی بوخذ فعلنك قائم مقام فاعلیدر و بوخذ بالنواصی جمله سنك  
 مضمونی مراد اولغله اوزرینه از لفظی ادخال اولمشدر و بونك تقدیری  
 بوده ایم غافل از مضمون فیوخذ بالنواصی دیمکدر که غافل بوده نك  
 مفعولی و ایم فاعلی و جار و مجرور غافله متعلقدر (معنای یت) دیمکدر که  
 کوندز و کیجه یعنی جمیع اوقانده دورلو معصبتلر ایچنده اولمشوز تنکم  
 صیغه جعدن مستفاددر و یاخود معاصی ایچنده یوز شویله که اهل  
 معصیت اولدیغیز مقرر و تحققد زرا (فیوخذ بالنواصی والاقدام)  
 مضمونندن غافل و غائب و آگاه ایزا کر غافل اولسق و حضور داتمه  
 بولنسق بو معصبتلردن امتناع ایدر و طریق طاعتیه کیدر دك پس  
 مصراع ثانی جمله تعلیلیه اولور و معنای آیت کریمه بودر که  
 روز قیامتده مجرملر سیالز یله بلنور لر یعنی سواد و جو و آثار حزن  
 و زرق عیونله سوء حاللری معلوم اولور و صالحلر بونلرک خلافتیه  
 کوزلر سیالله معلوم اولدقلری کی زرا (کل اناء یترشح بمافیه) موجبجه  
 هر کسک حال باطنی ظاهره عکس ایدوب صفت غالبه سیله تمثل ایدر  
 پس ملائکه عذاب انلرک آنلری ساجلرندن و ایاقلرندن طوتوب جهنمه  
 قذف ایدر لر و یاخود بر کره ساجلرندن طوتوب یوزلری اوزرینه  
 و پرد فعدخی ایاقلرندن اخذ ایدوب سورر لر اعاذنا الله وایاکم \* دائما  
 در بند عصیان بوده ایم \* هم قرین نفس و شیطان بوده ایم \* دائم  
 دوامنددر که رنسنه نك اوزرینه تمتد اولمقدر انکچون دملردر که دوام  
 اصلده سکون معناسنه در زرا سکون ذاتی و باقی و حرکت عارض  
 و زائلدر تنکم دملردر غایبه کل متحرک سکون و نهاییه کل متکون  
 ان لایکون (بند بایه عربیله باغ و بوقغو و دوکم و قید معناسنه) هم  
 اصلنده موافقت معناسن افاده ایدر تنکم با لاده ذکر اولندی بویله  
 پرلده دخی معناسنه اخذ اولنور و او عاطفه کی تنکم معنادن ظاهردر



(نفس مراد نفس اماره در که مأوی الشرور و منبع الاخلاق الذمیه در که طبیعت بدنیه به میل ایلر و لذات و شهوات حسبیه ایلر امر ایلر و قلبی جهت سقلیه به چکر و بونفس فی الحقیقه نفس حیوانیه دیدکله بر در که بر یوزی طبیعت و بر یوزی دخی روح الهی به در ز پر روح الهینک اثر پدرا نیکچون فنا بولماز و انک تنفسی سببیلر اولمغله نفس دندلی سائر نفوس حیوانات ایسه عناصر دردن اولمغله فنا بولور و بومقامک تفصیل بدیهه سی وارد ز که بوراسی موضعی دکلدر (شیطان ابلبس در علیه مایستحق و هر کسک قرینی اولان و سواسه دخی شاملدر که بوقرین انک اغواندندرا بلبس دائم انسانه مقارن دکلدر قرین ایسه مقارندر بوسیدن اعوذ بالله من الشیطان الرجیم ده شیطان جنس اولوب جله سندن حقه استعاده اولنور بلکه انسک متمر در لی دخی داخلدر شکم قرانده کلور (شیاطین الانس و الجن) و شیطان شطوندن مأخوذ در که بعد معناسنه در و بویتده دائمًا فی کل زمان معناسنه و مابعدی بوده به ظرفدر قرین ایکنجی بوده به مفعولدر (معنای یت) بودر که بزجیع زمانده هصبان بندنده و قیدنده اولمشوز که اول قیددن خلاص اولد یغیز یوقدر و دخی نفس اماره و شیطان رجیه قرین یعنی مقارن اولمشوز و یا خود بوبله اولد یغیز مقرر و متحققدر کویا استقصار عمل ابتدیکنندن طاعتی حسابیه قومابوب جیع اوقاتی معاصی به صرف ایتمش کی قیلدی و بومعنای تحقیق ایلدی و بوراده کند فی نفس و شیطانه قرین قیلدی مع هذا قرین اولان انلردر زیر انسان انلره موافقت ایتمدیکجه انلر انساندن دور کییدر کرکسه قرین اولسون و نفس اضلال و ازلال ده اصلدر زیر شیطان دخی نفسه اویماغله ملعون و مطرود اولدی و نفس و شیطان شهوت بطن شهوت فرج کییدر که ایکبسی دخی اصعب امور دندر و شهوت بطن شیطان و شهوت فرج نفس مقابله سنده در یعنی صعوبت یوزندن فاعرف \* بی کنه نکذشته برما ساعتی \* باحضور دل نکرده طاعتی \* نکذشته فعل ماضی متنی در اصلی نه کذشته در که نون مفتوحه نی ایچوندنی و نا و بی کی آخرنده هله رسمی فصحی بیان ایچوندر اشته منفصل اولد یغی زمان رسمی بودر اگر کله اخرایه متصل اولورسه بومحمله اولد یغی کی



هاء رسمی حذف و نون مفرده فاعله وصل اول نور و گذشته ماضیدن  
 قسمی که مصدری گذشته در یکمک معناسنه مرور کی و بوراده  
 نکذشته سلاست و زنجیون کاف عجمینک ضمیه سی اختلاسه اوقنور  
 (ساعتی ده یا وحدت ساعتیدن مراد ساعت نجومیه و غیره ساعت  
 عرفیه دکلدر یوم جمعه ده ساعت اولی و ساعت ثانیه کی بلکه  
 اقصی وقتدر زیر قلت مدته مثل اولمدر و بلکه بطریق المبالغه  
 ساعت آینه غیر منقسمه مراد در تنکیم مقام اعتراف و اعتذار اتی  
 مستلزمدر ساعتی نکذشته نک فاعلی و بر ماضی غیر صریحی و بی کنبه  
 ساعتیدن حالدر (حضور غیبتک ضد بدر که حقیدن غایب اولماق  
 و حقه حاضر اولمقد) دل بورك و کوکل ایله تفسیر اولتمشدرد بورك  
 دیدیکی مضغه صنوبریه و کوکل اول مضغه نک یعنی لجم پاره نک حاوی  
 اولدیفی قوتدر که روح الهی الله در نفس قالب النده اولدیفی کی  
 انکیچون روح مرآت و محل کالاتی در که قطب باطندر زیر اعلی  
 و اسفلده تصرفی جاریدر و انسان اهل دل اولدیفیه کامل اولماز  
 (نکرده نکذشته کی در نفیده و فعلیت مخصوصه ده تقدیری  
 نکرده ایم در و لکن ضرورت و زنجیون ضمیر جمع متصل حذف اولتمشدرد  
 طاعت امره مقارن اولان انقیاددر تنکیم مرور ایندی و بونک دخی  
 آخرنده اولان با وحدت ایچوندرد و لکن بحسب المقام عموم مستفاددر  
 هیچ بر طاعت و هیچ بر ساعت دیمکدر طاعتی نکرده نک مفعولی  
 و با حضور دل دخی اکا متعلقدر (معنای بیت) بودر که بزم اوزریمزه  
 هیچ بر ساعت مرور ایجا مشدر که اول ساعت کاهدن خالی اولدیفی  
 حالده یعنی هر آمده کاهدن خالی دکلوزنه طریقه اولور سه زیر  
 کاهک مواردی چوقدر و حضور دل ایله هیچ بر طاعت اشلامش ایزدر  
 بلکه جله طاعا غفلت و حجاب مقارندر و حضور دلدن مراد  
 وقت ذکر و عبادت و طاعنده حقه و مشاهده و مراقبه سیله اولمقدرد که  
 سبب قبول و باعث جرجز بلدر و صبغه جمده اشارت واردر که لطیفه  
 انسانی نک هر جرجزیدن بر عبادت مخصوصه مقصود در انکیچون  
 نون جمله ایله نعبه دلدی اگر چه غیر تشریک دخی و جهدر  
 تنکیم قرآنه کلور (کلامایقض ما امره) یعنی جنس انسان مأمور اولدیفی



خد متك كما ينبغي عهده سندن گلدی مكر كه انبا و كل اولیا اوله زیرا  
 بونلر مستنار در تنك اهلنه معلومدر \* بر در آمد بنده بكر یخته \*  
 آب روی خود بعضیان ریخته \* برزاید در كه تحسین لفظ و تا كیند  
 ایچون گیشدر در دوا و فرا کی (در آمد قیویه گلدی دیمكدر بدر آمد  
 كیندر بیه موحده ایله) بكر یخته ب معفده خصادر اولنه داخل اولان  
 با كیندر كه كا باه فصاحت دخی دیرلر و بو با مكسور در مكر كه ماضینك  
 اولی مضموم و یا با و یا میم اوله بوضو نلرده ضمه به و حرف شفوی به  
 تنبیت ایله مضموم اولور بخورد و پیورید و بمضید کی بوراده با مكسور در  
 زیرا کر یختن كلف بمضینك كسر یله قاچقددر فرار کی و كر یخته ماضی  
 مقید دیدنكر بدر بوراده بنده همزه وحدت ایله آمدك فاعلی و بكر یخته  
 محذوف اولان كه رابطه سیله بنده به مستندر تقدیری بنده كه بكر یخته  
 است دیمكدر (آب روی بوز صوی كه حرمتدن كایه در زیرا محترم اولان  
 آدم بوزی صولی و ترو تاز و و ونقلو اولور بی حرمت اولان شخصك  
 بوزی قور یوب قلوب بی نور و فر اولدیغی کی) (خود كندی دیمكدر كه  
 و اورسم اولنور و لكن تلفظ اولماز جنك كونه نلنده كیندكری دمر تبقیه  
 معناسنه اولدیغی برلده ضمه اشباع و و اولتلفظ اولنور) (بعضیانه اولان  
 با سبیه در عصیان مر و رابتدی) (ریخته دخی ماضیدن قصدر دو كیش  
 معناسنه صب کی مصدری ریختن در كه دو كیندر مستقبلنده خابی زایه  
 قلب ایدوب ریزد و ریزنده دیرلر كر یختن ده كر یزد و كر یزنده دیدكری  
 کی زی را مصدر ثانی ده تانك ماقبلی حروف اربعه تك پری اولسه  
 خ س ش ف کی اول تا داله قلب اولنوب ماقبلی دخی زایه تبدیل اولنور  
 آموختن کیكه مضارعنده آموزد دیرلر فاحفظه (بعدا روی ریخته تك  
 مفعول صریحی و بعضیان غیر صریحیدر) (معنای یت) بودر كه  
 حق تعالی تك عفو و مغفرت و عطاسی قیوسنه گلدی بر عبد ابق یعنی  
 نفس و شیطان او یوب افندیسی خدمتدن فرار ایدن قول كه كندی  
 آب روی عصیان و مخالفی سببیه دو كیش و سوء حالتدن كینده  
 حرمت قومامش در زیرا اباق ایدن بنده هر نقدر رجوع ایدوب معفو  
 اولسه دخی فصاحت و نجالتدن خالی اولماز تنك شیخ شبلی قدس سره  
 عرفاتدن هودنده واسواته وان عفوت دیوب کریان اولدی \* مغفرت

مطلـ





دارد امید از لطف تو \* زانکه خود فرموده لاتقنطوا \* بونک تقدیری  
 دارد امید مغفرت از لطف تو دیمکدر که داردک فاعلی ذکر اولسان  
 بنده و مفعولی امید و مغفرت و جار و مجرور را کا متعلق در (مغفرت  
 ستر ذنوبد ز پرا غفر ستر معناسنه در و با آلا ده مذکور در که مغفرت  
 مقام تبدیلند در که عفو دن اعلا در انکچون قرأند (واعف عنا  
 واغفر لنا) دیو مغفرتی تأخیر ایلدی ز پرا عفو عام و مغفرت خاص در  
 (دارد مضارع در داشتن دنکه طومنی معناسنه در مضارعنده شین  
 رایه قلب او الثوب دارد و دارند دینلور ز پرا لغتده دار بدن بو قدر  
 بلکه بو اعتبار بعد القلب اولان حاله نظر ایله در (امید رجا (الطف  
 رفقه معامله و هدیه و انعام (توسن دیمکدر انت معناسنه و لکن  
 با آلا ده مرور ابتدا یک و او بلا ضروره تلفظ اولنماز بوراده قافیه  
 ضرور تیچون ضمه اشباع اولثوب و او اوقنور (زانکه اصلنده زانک  
 کسر یله زانکه در و لکن همزه مفتوحه و وصل حسبله مفتوح قلنمشدر  
 و بویله دیمک دخی اولور که اصلنده ازانکه در همزه ایله صکره همزه  
 حذف اولثوب زای ساکنه یه فتحه و یریلوب وصل اولندی ازانکه زان  
 سبب که دیمکدر که ماقبلنه تعلیلدر (خود مرور ابتدا دی خود مبتدا  
 و فرموده جمله سی خبر و لاتقنطوا فرموده نک مفعولیدر ز پرا تقدیر انت  
 قلت هذا اللفظ دیمکدر (فرموده ده همزه خطاب ایچوندر که یادن  
 بدیدر فرموده ماضیدن قسمدر مصدری فرمودندر پیور مق معناسنه  
 فرمان پیورق فرمان ده پیورچی فرمان بردار پیورق طوبیجی یعنی مطیع  
 مضارعنده و او یرینه الف و یا خود یا کلوب فرماید و فرماینده دیرل  
 (لاتقنطوا قنوطدن نهیدر که قنوط خبر دن مأیوس اولمقدر قرأندن  
 اقتباسدر که کلور (لاتقنطوا من رجه الله (معنای یت) بودر که اول  
 بنده بکر یخته سنک لطف و احسانکدن رجاء مغفرت طو تر اول سبیدنکه  
 قرأند (لاتقنطوا من رجه الله) پیورمش سن اول دخی لطف و احسان  
 و وعد که اعتماد ایدوب معاصیدن تأتب و مستغفر اولدیغی حسبله  
 مغفرت امیدنده در ز پرا قنوط و رجندن نا امید اولقی اکبر کار دندر که  
 کفر در امن کی یعنی الله تعالی نک غضبنسدن امن اوزره اولقی حتی  
 عجزه نسبت ایتیمکدر که حاشا او بکا برنسنه ایتیمکه قادر دکلدر دیمک



اولور قنوط دخی لثیم اولنلردن اولور یعنی برکسه لثیم اولسه لثوی  
جهنیمه ائک خیرندن ناامید اولورلر حق تعالی ایسه کریمدر لثیم دکلدر  
پس بو اعتقاده اولوق کفردر \* بحر الطاف توبی پایان بود \* ناامید  
از رحمت شیطان بود \* بویتهک تقدیری بود بحر الطاف توبی پایان  
بود ناامید از رحمت شیطان دیمکدر که بحر کسرله بودک فاعلیدر ز برا  
استعمال فرسده مضافک آخری مکسور اولور بی پایان مفعولیدر  
ناامید ایکنجی بودک فاعلی وجار و محرومیده متعلق و شیطان مفعولدر  
(بحر در یادری یعنی شول مکان واسعه در که ماء کثیری جمع ایشدر وسعته  
بناء علمده توسعی اولنله متبحر فی العلم دیرلر و بحر اصلنده عذب ایدی  
صکره عفونت هواپی دفع ایچون ملح اولوب بدی قسمه تقسیم اولنلبکه  
هفت در یادیرلر تنکیم شرح اولندی (الطاف لطفک جمعیدر بحره  
توسع اولوق حسبیه جمعه اضافتی مناسب دوشمشدر پس بونده الطافی  
بحره تشبیه وارددر که مشبه بهک مشبهه اضافتی دیرلر ذهب الاصل کپی  
(ناحرف نفیدر که اسمه داخل اولور مشتق اولسون وغیری اولسون  
نادان کپی که بلجی دکل جاهل معناسنه و نامرد کپی که کشتی و آدم دکل  
معناسنه) ناامید دیمک امید سن معناسنه در که اصلنده حروف نفیدن  
اولان بی معناسیدر و نا کلمه سنک الی حذف اولنسه آخر نه هاء غیر ملفوظه  
کتوروب نه دیرلر یوق معناسنه و کاه اولور که ها یرینه یا کتوروب  
کسر نوله تی دیرلر و یا خود بعد حذف الالف نون مفرده قالیجق کسره  
ویروب اندن یا تولداید (رحمتده ایکنجی نا خطاب ایچوندر اصلی  
ات در که بوراده الی اتصال ایچون حذف اولنمشدر مفردات باقیه  
محلنده مشروحه در (معنای یت) دیمکدر که یارب سنک در یا کپی اولان  
اطفالتک بی پایان اولور یعنی ائک آخری یوقدر بلکه در یائله تمثیل ائک  
فی الجملة تفهیم ایچوندر والا در یا کثرت الطاف یاننده برقطره کییدر  
و ممکناندن اولوق حسبیه متعبددر الطاف ایسه غیر متعبددر ز برا  
واجب الوجوده مضافدر و یارب سنک رحمتکدن ناامید و مأیوس  
اولان شیطان صفتده اولور ز برا شیطان مقطوع الکفر و مذموم  
العاقبه اولوق سببیه ظاهرده ناامید در اگر چه بحسب الزعم رحمت  
واسعه به نظر ایدوب بندخی رحمتده داخل دیمشدر و رحمت امیدیه اسم

رحمانك الفنى شيطان سرفه ايتشدرديو بعض آثارده وارد اولشد  
 فاما الف مبدأ اوله دلالت ايدر ومبدأ اوله اتصالدن رحمت مطلقه  
 لازم كلوركلام ايسه رحمت مقبده دمدر فافهم جدا \* نفس وشيطان  
 زدكر بما راه من \* رحمت باشد شفاعت خواه من \* بويتك تقدیری  
 كرم بازد نفس وشيطان راه من باشد رحمت شفاعت خواه من ديمكدر كه  
 نفس وشيطان زيك فاعلى وراه من مفعوليدرتكم رحمت باشدك فاعلى  
 وشفاعت خواه مفعوليسدر ( زد ماضيدر اوردی معنا سنه مصدری  
 زدن در كه اورمقدر ضرب كي مستقبلاتنه نون زياده ايدوب زند  
 وزنده دبرر بوراده زد مفرد ايراد اولسدبغى ضرورتلدر والا زندن  
 كر كدر و جا زدر كه نفس وشيطانك هر بری اعتباريله اوله راهزن  
 عربك قاطع الطريق ديدوكيدر زيراطر يقدن مرور ايدنلك كنديلرن  
 ضرب وما للرن نهب وغصب ايتك ناسك اورادن انقطاعنه باعثدر  
 ( كرم الف ندا ايجوندراستعمال عجم اوزرنه كرم لثبكم ضديدر وكرم  
 بعد السؤال اولان عطا در كه انده عوض ونفع ملاحظه سى اوليه  
 ومحله دفع اولنه مثلاً قاطع الطريقه سيف و يرمك كرم بانندن دكلدر  
 ( راه بول راهر و بولجى راهبر مرشد همراه بولداشدر ) ( من انا معنا سنه در  
 جمعى مادر نحن كي ) باشد مضارعدر مصدری باشيدنر راه عرييله  
 اولمق معنا سنه ( شفاعت خواه وصف تركييدر شفاعت دلجى معنا سنه  
 اصلى خواهنده شفاعتدر صكره تخفيفاً اسم فاعلك نده سى حذف  
 ومفعول تقديم و تركيب اولمشدر شفاعت كندندن اعلايى حصول  
 مقصودى ايجون كندنه شفع و ضم ايتكدر ( معنای يث ) بودر كه اى  
 كرم الله نفس وشيطاندن هر برى بنم بولمى اوردی وطريق آخرنده  
 مناع خير اعمالمى بغيا و افساد ايلدى وبغى مفلس قبلدى الحاصل  
 بوبولده انك سبيله بويله ضال ويد حال اولدم سنك رحمت واسعهك  
 بنم شفاعت خواه ومعذرت جويم اوله كو يا ناظم قدس سره حصول  
 مرادى ايجون اسم زجانه التجا ايلديكه انك مظهر تاجى رسول الله در  
 صلى الله عليه وسلم و مر ويدر كه جميع شفاعدن صكره اسم رحن دخی  
 خصوص اوزرنه شفاعت ايسه كر كدر كه بوشفاعت صفتدن ذانه در  
 بوخسه مخلوقدن خالقه دكلدر \* چشم دارم كز كنه پاك كنى \* پيش

ازان که اندر جهان خاک کنی \* چشم اصلنده کوز در عین معناسنه  
 بوراده امید معناسنده مستعملدر زیر کسه دن امیدی اولان کوشه  
 چشمه انک طرفنه التفات ایدر (دارم مضارع متکلمدر داشتن دن که  
 طوتمقدراصلی دارام در که ام فتح همزه ایله متکلم وحده ضمیریدر  
 اتصاله تخفیفاً همزه حذف اولمشدر) کز قحله اصلنده که اذدر  
 کسراه و همزه ایله صکره هاء رسمی و همزه حذف اوانوب کافک  
 کسره سی فتحیه تبدیل قلمشدر پاکم یونک دخی اصلی پاکم در که بوراده  
 اسمع متصل اولغاله مضاف ایله دوشمشدر پاکم کنی کله سنه مفعول  
 مقدمدر تقدیری دارم چشم که کنی پاکم از کاه دیمکدر که چشم دارمک  
 مفعولی و مابعدی بعد الجمله که رابطه سببه صقندر از کاه پاکم لفظنه  
 متعلقدر زیر پاک طاهر معناسنده در (کنی امر حاضر در مصدری کردندر  
 مضارعنده را یرینه نون کتوب کند و کونده دیرل بالکز کن لفظی ایله  
 سن و کنی ایلسن دیمک اولور که امر آخرنه حرف خطاب لاحق اولسه  
 معنای مذکوری افاده ایلر) پیش باء مجمله اوکدر مقابلی پس در که  
 آردر پس ایکیسی دخی جهات ست دندر آخرنه هاء اختصاص کتوب  
 صنعته پیشه دیرل زیر صنعتی اولان کسه ایشی اوکنه الوب ایشلر  
 پیشه در و پیشه کر استاذ و ماهر اولان صنعت اهلی پیش ازان اندن  
 اوک و اول دیمکدر (که اندر اصلنده اندر فتح همزه ایله در که ظرفیت  
 افاده ایدر بورده وزن ایچون همزه درج و کاف رابطه مفتوح قلمشدر  
 و کافک فتحه و همزه تک درجی تلفظه کوره در پس رسم ها و همزه  
 باقیدر) جهان و خاک مرور ایتدی و خاک متصل اولان میم متکلم  
 پاکم میی کیدر و یونک تقدیری کنی پاکم از کاه پیش ازانکه کنی خاکم  
 اندر جهان دیمکدر که پیش ازان اولکی کنی به ظرفدر عرییده قبل کی  
 و خاکم ایکنجی کنی به مفعول و بعد الجمله ما قبلنه صفت اولور  
 (معنای ینت) دیمکدر که امید طوتم یعنی امید ورجاء و تقم واردر که  
 بنی کاهدن پاک و طاهر ایله سن و وجود می آب مغفرته یویه سن اندن  
 مقدم که بنی جهاند و قبرده خاک ایلسن یعنی موتدن و بودم کلزدن  
 مقدم حامی تدارک ایله والا اگر بوجهاندن آلایش معاصی ایله کیدر رسم  
 حال موده و پر زخده و بعثده و حشرده کارم مشکل اولور سوال

اولنورسه که مغفرت یوم قیامتله مقیددر شکم قرآنده کلور (والدی  
 اطمع ان یغفرلی خطیبتی یوم الدین) وینه کلور (ربنا اغفرلی ولوالدی  
 وللمؤمنین یوم یقوم الحساب) پس دنیاده نوجهله مغفرت طلب اولنور  
 جواب ایکی وجهله در اولکسی بودر که مغفرت دنیاده مطلوب بدر  
 تا که یوم دین ده آثار معاصی ظهور اتمیه پس یوم دینله قید اولندیغی  
 جزاء اعماله کوره در یعنی دنیاده مغفور ایله و آخرتده آثار اعمال سیئه بی  
 کوسترمه دیمکدر ایکنجسی بودر که حقیقتده خلاص اولقی آخر الایام  
 اولان قیامتده درزیرا دنیاده اولبخه اعمال بد مقابله سنده تکفیر ایچون  
 بعض مجازات واقع اولور حتی ایاغی سورچک و دکن باتمی و اشالی  
 مکافات قیلندندر که انکله تخفیف بار حاصل اولور فاعرفه \* اندران  
 دم کز بدن جائم بری \* از جهان بانور ایمانم بری \* بونک تقدیری  
 اندران دم که بری جائم از بدن بانور ایمان ازجهان دیمکدر که اندران  
 فی الحقیقه ایکنجسی بری نک ظرفیدر جائم اولکی بری نک مفعول  
 صریحی و از بدن غیر صریحی در (با حرف مصاحبندر که بری به  
 متعلقدر) ازجهان دخی بویله در (دم نفسدر بوراده مراد آخر  
 نفسدر که) انما العبرة بالخوا نیم موجبجه اعتبار اکادر (بدن باآلاده  
 ذکر اولندیغی اوزره منکبدن الیه به دکدر که اطراف یعنی ال وایاق  
 وباش وپیون آنده داخل دکلدر جائم بوراده نفس ناطقه در که حال موند  
 بدندن مفارقت ایدر جائم فتح نوله در که اصلنده جان ام در همزه نک فتحیله  
 صکره اتصاله ساقط اولوب جان مپمه مضاف اولشدر جان من معناسنه  
 شکم نامن ان من دیمکدر (بری امر حاضر در ایلدر سن معناسنه مصدری  
 بدن در ضم بالله که ایلمکدر مضارعنده بانک ضمه سی فتحه به تبدیل  
 اولنوب برد و برنده درلر و بری ده اولان باکنی ده اولان کبی خطاب  
 ایچوندر اصلی برد ایلت معناسنه طریق اشتقاق اوزره مضارع دالی  
 حذف و ماقبلی اسکان اولنور مکرر که آخرنه بالاحق اوله بوصورنده  
 مکسور اولور بومقاسمه اولدیغی کبی و امرک اولنه تا کید طلب ایچون  
 بیه موحده مکسوره کنورمک دخی قاعده در منلا بیردرلر و لکن بانک  
 مابعدی حرف شقوی اولیچق مضموم اوقنور مابعدی مضموم اولدیغی  
 کبی ایمان بکن کبی (بانور ایمان بامصاحبت ایچوندر ایمان مرور ابتدی

\*

ایمانه نور اضافت ایلدی زیرا کفر ومعاصی نك ظلمی اولدیغی کبی ایمان  
 وطاعتك دخی نوری اولور نتکم قرأ نده کلور (نورهم یسی بین ایدیم  
 وایمانهم) حتی دیمشلدرد که مؤمن مطیعك دفتر عملی بله آقی ونور ایدر  
 غیرینک سیاه وظلماتی اولدیغی کبی نور ظلمتک مقابلیدر نور شمس ونور برق  
 ونور قرونور سراج وامثال کبی که بونلره انوار حسیه دیرل ونور ایمان  
 ونور ابقان ونور احسان ونور اعمال که بومقوله لره انوار معنویه دیرل  
 ولکن روز قیامتده آثار حسیه سی ظاهر اولسه کر کدر ونور فی الحقیقه  
 مایدرک به ولایدرک دیمکدر (معنای یت) بودر که اول نفس اخیرده که  
 جائمی بدنمدن ایلدرسن یعنی اخذ ایدرسن وهلاقه سنی قطع ایلرسن  
 جهاندن بنی نور ایمانله کوجور وشیطان شرنند که فتنه الحیادر محفوظ  
 ایله بوراده دنیادن نقلی حقه نسبت ایلدی مع هذا ملک الموت قبضیله  
 اولور زیرا فرمان وثأثیر حقکدر شو یله که اگر تأثیر الهی اولسه جان  
 بدین هیچ بوجهله مفارقت ایتمزدی آنکچون قرأ نده کلور (پیده ملکوت  
 کل شیء) یعنی هر نسنه نك روحی حق تعالی النده در که فی الحقیقه  
 قابض الارواح ومتوفی النفوس اودر نتکم قرأ نده کلور (الله یتوفی الانفس  
 پس بومعنی (قل یتوفاکم ملک الموت) مضمونه مخالف اولماز زیرا ملک الموت  
 منظر قدرتدر ومعالجه قبضی دخی اذن حقله در فاعلم ذلک ناظم قدس  
 سره بومقامده حسن اختتام ایله ختم ایلدی زیرا نعت باری دن بومحله  
 کلجه کشیده سطور اولان معانی مقصده شروعک مقدمه سی ایدی  
 پس بام موحد ایله بدء ایلدی که بام بسمله در وآخر حروف اولان یاء  
 مثالتله ختم ایلوب صورتی محافظه قبلدیغی کبی معنی طرفنی دخی  
 مراعات ایلدی که حسن خاتمه ایله درگاه وآلای کبر یاه دعا و نیاز در  
 بعده پند ونصحه آغاز ایلدی زیرا بومحله ذلک اولان کلام بروادی دن  
 وشمدن صکره ترتیب اولنه حق وادی آخر دندر که مفهوم لری بری برینه  
 مغایر اولغله کویا ایکی کاب حکمنده اولدی که هر بری برکونه خاتمه  
 سزا اولدی والله الاول والاخر ومنه العون فی الباطن والظاهر  
 \* \* در نکوهش نفس اماره می گوید \* \*

عافل آن باشد که او شا کر بود (عقل لغتده حبس در شول قوت روحانید که  
 انسان آنکله کسب علوم ایلرا کا عقل دید کلری انسانی قیامتدن جین



و منع ابتداء یکی بجزوند و آنک مفری دماغ در و حک محل تعینی قلب  
 اوند یعنی کبی ناظم قدس سره عقل ایله بدء ابتداء یکنده اصابت ایلدی  
 زیر اول مخلوق عقلدر که اکا قلم و روح محمدی دخی دیرل و ابوالبشر  
 آدم علیه السلام عقل و ایمان و حیا میننده مخیر اولیحق آدم دخی  
 بالهام الله تعالی عقلی قبول ایدوب ایمان و حیا اکا تابع اولدیلم مقصود  
 اولان عقل قدسیدر که اکا عقل معاد دیرل و بوعقله درجات عالیله  
 حاصل اولور بوخسه عقل معاشله دکل و حدیثده کلور که اکثر اهل الجنة  
 البله و العقلاء فی علین ) و بو مقامک تفاصیلی مالانهایه در که قید  
 و ضبطدن خارجدر شکر قلب ایله نعمتی تصور ولسانله منعمه ثنا  
 و جوار حله مکافاندر مقابلی کفراندر که نسیان نعمتدر ناظم قدس سره  
 شکرله بدء ابتداء و کنده دخی اصابت ایلدی زیر ابتدای موجود که عقلدر  
 مقابله سنده شکر لازمدر آنکچون مقام روحانیده جناب نبوته صلی الله  
 علیه و سلم احد تسمیه اولتوب آنک کثرت جنددن لوا المجد خلق اولندی  
 پس فیض وجود و سائر نعم تابعیه شکر ایتک واجبدر تا که حق منعمی  
 مرادات حاصل اوله بوراده تقدیر عاقل آن باشد که او بود شاکر  
 دیمکدر که عاقل مبتدا و آن باشد آنست دیمکدر که خبردر و او مبتدا  
 و بود شاکر بمدالجه ماقبلنه صفت اولور (معنای مصراع) بودر که  
 عاقل اول اولور یعنی اولدر که او وجود و علم و سائر نعم الهیهیه شکر ایدچی  
 اولور والا اکا عاقل دیمزلر بلکه احق دیرل و حضرت عیسی علیه السلام  
 بیورمشدر که هر دور لومر ضمه معالجه ایتدم فاما احق بنی بی تاب ابتدی  
 پس علم اولدیغی برده باری عقل کر کرد و عقلک مادونی شهوت  
 و حقددر که برایشه برامز بو معنادندر علما و عقلا لله مشاوره ایدر لار باب  
 شهوت و هوی و حق و سفاغت یله دکل \* و آنکهی بر نفس خود قادر بود  
 آنکهی و آنکاهی و آنکاه و آنکه کاف عجمیله اصلنده اول وقت دیمکدر که  
 آنکهی و آنکاهی لک یاری زانده در اندن صکره معناسنده دخی استعمال  
 اولندی پس بعده معناسنه بود فعلند ظرف اولور قادر بودک مفعولی  
 و بر نفس خود قادره متعلقدر و آنکهی و او عاطفه بی وصله در قدرت  
 بحزنک ضدیدر یعنی برصفتدر که حی اولان آنک سببیه بر نسنه آنک فعل  
 و ترکنه متمکن اولور پس قدرت حیات صفتنی مستلزمدر یعنی مثبت





قدرتله متصف دکلدر و قدرت ارادته تابعدر یعنی اول حیات صکره  
 ارادت صکره قدر تدر (معنای مصراع) بودر که واندن صکره یعنی  
 عاقل شاکر اولد قدن صکره کندی نفس اماره سی اوزنه دخی قادر اوله  
 یعنی هواسته غالب اوله وانک الله عاجز اولوب قالمیه زیر نفس خانه  
 وجود ده زن کیدر پس مرد اولان عاقل زنه زبون اولماز وهوی  
 وشهوت یولن قویوب هدی وعفت جاننسه میل ایدر زیر افلاح تزکیه  
 نفسنده در \* هر که خشم خود فرو خورد ای جوان \* باشد اواز رستکاران  
 جهان \* هر تعیم ایچوندر کل افرادی معناسنه هر که هر کسی که  
 تقدیرنده در و که رابطه سیله مابعدی کسی به صفتدر خشم فحمله  
 اصحدر اگرچه کسرله مشهور در قافیق معناسنه اسم مصدر در (خشم  
 آلود غضبیه فالششم و پراولش معناسنه (فرو آشفه) (خورد ماضیدر  
 اکل ایتدی معناسنه (فرو خورد بود قندی فرو برد یوتدی دیمکدر فرو  
 رفت باتدی معناسنه اولد یعنی کبی) (ای کسرله حرف ندادر عریده فحله  
 اولد یعنی کبی) (جوان بکت که مقابلی پیر در قوجه معناسنه) (رستکاران  
 رستکارک جمعدر قورتلش خلاص اولش معناسنه آخرنده الف ونون  
 ادات جمعدر اصلی رستن در قورتلش معناسنه مضارعنده سین هایه قلب  
 اولنوب رهد ورهنده دیرل خلاص اولور و خلاص اولیجی معناسنه  
 (رسته ماضیدن قسمدر آخرنه افاده مبالغه ایچون کار لفظی الحاق  
 اولمشدر کاف عجمیه تنکم نظیری مرور ایتدی) (بعد ذا یتنک تقدیری  
 ای جوان هر کسی که فرو خورد خشم خود باشد او دیمکدر که هر کسی  
 مبتدا و خشم خود فرو خوردک مفعولی و بعد الجملة کسی به صفتدر  
 او باشدک فاعلی و یا خود نحتنده اولان ضمیر فاعلی تأکید و بعد الجملة  
 خبر مبتدا اولور (معنای یتنک) دیمکدر که ای جوان هر کسه که کندی  
 غضبنی بود قندی و اظهار ایتدی اول کسه جهانک اهل نجاتندن اولور  
 و ابکی عالمک بلا و عذابندن قور تلور و حدیثده کلور که کشتی کبر یعنی  
 کور شجعی او دکلدر که آخری پره اوره بلکه پهلوان اودر که غضب حالنده  
 نفسنه مالک اوله و غضبک حکمنی و برمه والا ارسلان اولسه دخی  
 دلکو قدر حالی یوقدر و بونده جوانی ندا و خطابه تخصیص ایتدی زیرا  
 صفات ذمیه ده جوانک حالی پیردن اشددر آنکچون حق تعالی عند



الملائكة جوان عقیف ابله مباحات ابلر و بردخی انسان پیر اولسه ده  
 ینہ تعلیم مرتبه سنده جوان کی اولمق کرکدر (نتکم مشهوردر که سو یانور  
 تعلیم یافتی فالجمل عار\* آن بود ابله ترین مردمان\* کز پی نفس وهوی  
 باشد دوان\* آن مبتدا و محذوف کسه اشارتدر که مصراع ثانی مضمونی  
 اتی تبیین ایدر بعض نسخه ده هست آن ابله ترین دوشمشدر هستک  
 معنای واردر بوراده است کبی در ابله ترین مردمان بودک مفعولیدر که  
 بعد الجملة خبردر از پی دوانه متعلق و دوان باشدک مفعولی و بعد الجملة  
 مصراع اوله مبتدایه صفتدر تقدیری آن کس بود ابله ترین مردمان که  
 دوان باشد از پی نفس وهوی دیمکدر ابله بی تمیز اولان احقده شایعدر  
 اگر چه اوغوز معناسنده مستعملدر (نتکم حدیثه کلور اکثر اهل الجنة  
 البله یعنی اکثر اهل جنت اوغوز و سلیم الصدر و شر و شور دن غافل  
 اولنردر) نتکم ناج المصادره کلور الابله الذی غلب علیه سلامة الصدر  
 بوراده مراد معنای اولدر و ابله بین البلاهه دیمکدر که علم بایندن نفتر  
 ترین ترادات تفضیلدر که مدخولنک مدلولنده مزیت و ترقی افاده ایدر  
 بآنسبت و نون تأکید نسبت ایچوندر بهترین و امثالی کبی مردمان مردمک  
 جمعیدر ممک فتحی و دالک ضمیمه آدم اوغلانی و کوز بیکی (نتکم انسان  
 لفظی لسان عربده یوایکی معناده مستعملدر) کز اصلنده که از در کسره  
 و قطعله نتکم مرور ایتدی (پی باء بحجینک فتحه سیله ایز معناسنه که عرب  
 اثردر) نفس نفس اماره در هوی قصرله انک صفتیدر قال الله تعالی (واتبع  
 هواه یعنی میل نفس اوزر نه مبی اولان مرادنه اتباع ایتدی که اوراده برهان  
 سماوی و دلیل عقلی بو قدر پس شرعا مذموم اولان نسنه به میل ایتک  
 هوادر دوان فتحله صفت مشبهه در یله کن معناسه مصدری دویدندر که  
 بلکه در مضارعی دود واسم فاعلی دونده کلور (معنای بیت) بودر که  
 اول کسه اولور آدم اوغلاننک زیاده ابله و احقی که نفس وهوی  
 آردندن و ایزندن یله کن اوله یعنی نفسک مرادنه تابع اوله و تحصیلنه سعی  
 ایلیه شول برکشی کبی که آخرک ایزنه دوشوب آردنجه کیدر واکا ابریشم  
 دیو یلرو بو مقوله بی ابله تر عد ایتدی یکنک وجهی بودر که نفس  
 اعدی الاعداد و هواسی وجود بولدجه اولدخی قوت بولور و انسان که  
 کندی دشمنک بسلیه و مرادنجه اوله اتدن احق اولماز زرا کندی



فائده سلا حله امداد ایتش کی او اور \* وانکه هی پنداردان تار یک رای \*  
 خواهد امر زید نش آخر خدای \* وانکه هی بیت اولده شرح اولمشدر  
 پندارد بآه عجمینک کسر یله مضار عدد صانور معناسنه ظن ایلر کی  
 مصدری پنداشتن در که صانع قدر مستقبلنده شین رایه قلب اولنوب  
 پندارد و پندارنده در بر آن تار یک پنداردک فاعلیدر تار یک رای صفت  
 مشبه در وصف ترکیبی دکل (نتکم فاعده سی بالاده شرح اولندی  
 تار فارزمش معناسنه تار یک قره کودر شب تار یک قره کو کیچه در اصلی تار در  
 آخرنده یا و کاف معنای تاره بر نوع انتسابی اولدیغندن او توریدر رای  
 عربیدر که اصلنده همزه ایله در بوراده فافیه ایچون الفه قلب اولمشدر  
 رأی لغتده اعتقاد در صکره نظر واجتهاد دن مکنسب اولان اعتقادده  
 استعمال اولندی کرک متفق علیه و کرک مختلف فیه اولسون اشته رأی  
 فکرک مؤداسیدر دید کلری بودر بویه بر لده مطلق اعتقاد و فکر  
 معناسنه اطلاق اولنور خواهد هرور ابتدی آمر زیدن مصدر در  
 یار لغتی و اسرکک معناسنه شین متصلدر ضمیر غائبدر که تار یک رایه  
 و یا تابع نفس و هوایه و یا ابلهه که مال بر در (آخر اگر آخر کار دیمک  
 اولور سه اولک ضدی اولور و نعمة الله دیمشدر که آخر فارسی صحیح در که  
 تعریض مقامنده مستعملدر (نتکم شیخ سعدی بیورر (عشق بازی  
 نه من آخر بجهان آوردم) یعنی عشق بازی جهان بن کنور مدم بونی  
 دخی بلورسن شو بلیه در (بومصر اعک) تقدیری خواهد آمر زیدن  
 خدایش آخر دیمکدر که آمر زیدن خواهدک مفعولی آمر زیدن دخی  
 فاعلنه مضاف و شین مفعولیدر ضرب زید عمر اکی و خواهد جله سی  
 پندارد جله سندن بدلدر (معنای بیت) بودر که و بوندن صکره اول  
 ظلمانی اعتقادی و فکرلی ظن ایلر یعنی قوری صانویه دوشمشدر که آخر  
 حق انی معرفت ابلیه یعنی مغفور اولدیغن استر مع هذا اخلاق ذمیه  
 اهلی و نفس و هوای اسیری و نگاه اوزر نه مصر و ترکیه طرفدن  
 معرضدر پس کرچه حق تعالی شرکدن ماعداسن بار افاغ فاما بومقوله  
 امنیه مجرده یه دوشندنه دیملودر و بونده اعتقادی ظلمته وصف ابتدکی  
 ذکر ولان امنیه مجرده دن اونور یار پس اگر ایمان و عمل صالح بایندن  
 دخول ایتش ولایدی خانه قلبی سنور اونوردی و ظلمت قور تلور دی

کرچه

\* کرچه درویشی بود سخت ای پسر \* هم ز در ویشی نباشد خوبتر \*  
 کرکات عجمینک فحیمله حرف شرطدر اصلی اگر در چه اصلنده  
 حرف استفهامدر بوراده حرف شرطه انضمامله معناسندن مستخدر  
 کرچه مال اعتباریله رانحه استفهام واردر (درویشی مبتدا سخت بودک  
 مفعولی و ضمیر مستتر فاعلیدر و بعد الجمله فعل شرطدر جزاء شرط  
 مصراع ثانیدر درویشی ده اولان یا مصدریه در درویش فقیردر که  
 ترک یو خسول دیر در ویشی فقیر لقدر (سخت قاتی پسر پاه عجمینک  
 کسر یله اوغلان ابن معناسنه صقللو اولسون امرد اولسون ولکن  
 شعر امرد معناسنه استعمال ایدر لر (هم موافقت ایچوندر که بونکله یله  
 دیمکدر (خو بترده زادات تفضیلدر که خوبک دیمکدر خوب کوزلدر  
 حسن معناسنه خوبتر نباشدک مفعولی ز در ویشی خوبتره متعلقدر  
 معنای یت) بودر که ای اوغل اگرچه در ویشک و یخسول قاتی  
 و محتلو نسنه اولور یعنی اندن شد تلو نسنه وارمیدر یوقدر ولکن  
 بویله ایکن بنه اهل آخرت یاننده فقیر لقدرن زیاده سوکلو و کوزل نسنه  
 یوقدر زبرا فقیرک حسابی یسیر و غنی نک حسابی عسیردر و پردخی فقر  
 اگرچه دنیاده خوار و مؤخردر ولکن آخرتیه مغزز و مقدم در که  
 اغنیادن بشیوز سنه مقدم دق باب جنت ایدر لر و دنیاده دخی حاللری  
 هر یوزدن خفت اوزرنه اولوب کید اعداء و مکر حساددن امن اوزره  
 اولور لر و مصراع ثانی ده در ویش حقیقی به دخی رمز واردر که مقتدر  
 الی الله معناسنه در که کندی وجودندن فنا بولش و نقد تعلقاتنی بغیا  
 ایتدروب حقیقت اوزرنه مفلس اولاشدر \* هر که اورا نفس شومش رام شد  
 از خردمند ان نیکو نام شد \* هر که هر کسی که تقدیرنده در که موصوف  
 محذوفدر (راادات مفعولدر تقدیری هر کسی که شد اورا نفس شومش رام  
 دیمکدر که هر کسی مبتدا نفس شوم شدک فاعلی اورا مفعول اول و رام  
 ثانیدر و بعد الجمله کسی به صفتدر و مصراع ثانی خبردر تقدیری شد از  
 خردمندان نیکو نام در شوم نفسک صفتیدر اصلی شوم در همزه ایله  
 ولکن ماقبلی مضموم اولغله تخفیفاً واوه قلب اولتور موصده کبی شوم  
 یمینک ضدیدر که نامبارک و بی مینت دیمکدر (رام مطیع معناسنه  
 خردمندان خرد مندک جمعیدر خرد کسرله خاله عقلدر (مندادات

نسبتند که لی معناسن افاده ایدر خرد مند عقلی در (نیکو نام نیکو  
کوچک در تنگم مرور ابتدی نام آدر نامه هاء اختصاصه مکتوبدر  
ایچنده نام یازلد غیچون نامه دید یلر نیکو نام صفت مشبهه در وصف  
ترکیبی دکل نیکو نام خرد مند انک صفتیدر (معنای بیت) بودر که  
هرکسه که اکا نفس شکوی مطیع اولدی اولکسه کوچک ادلو اولان  
عالمردن اولدی یعنی دنیا و آخرتده ایلو کله نامی یاد اولدی زیراً ترکیبه  
نفس ایدن کسسه انک خلق عالم شردن امن اوزده اولوب خبرله یاد ایدرلر  
وروز قیامتده دخی خبرله اکلور و عقلا دن اولمغله درجات عالیه بولور  
وهر کچک که نفسی سرکش اولوب مشوم قالدی انک حالی بونک خلافتنه  
اولدی که دنیا و آخرتده اجملردن و بدنام لردن اولدی پس هر نه مدحت  
و مذمت کلور سه انسانه نفسندن کلور و نفس اکا مطیع اولق ترکیبه  
حسیله در زیر اعونت نفس زائل اولدقده نفس قلبه و قلب روحه  
و روح سره تابع اولوب بیکجهت اولور و اوراده خلاف و نزاع قالماز  
و بعض نسخده نفس توسن دوشمشدر تانک ضمی و سبنک فحیله سرکش  
و کوره معناسنه که حرون دخی دیرلر و لسان عامه ده توسن دید کلمری اندن  
غلطدر \* در ریاضت نفس بدرا کوش مال \* نائنده اذدر تاندر و بال \*  
ریاضت صعب الانقیاد اولان نسنه بی تذلیل اینکجه دیرلر ریاضت نفس  
اودر که انی امور شرعبه ده استعمال ایده و مجاهدات شاقه ایله اخلاقی  
تهذیب ایلده (نتکم الله تعالی نفسی ابتدا خلق ایندکده ربو بیت حقه  
اعتراف اینمیک انی درت پیک ییل جوعله مبتلی ایلدی تا که انت ربی  
دیو اقراره کلدی بورا دندر که مجاهد فی سبیل الله اولنر تغلیل خدا  
و تحملاری قدر صوم وصال ایدرلر (بدیرامزدر مقابل نیک در که ابودر  
(کوش قولاق مال امر در مالیدن دن که اصلنده او مقدر که عرب دلاک  
و فرک دیر کوش مال تأدیه قولاق بور مقدر بوراده کوش مال و صف ترکیبی  
قیلندن دکلدر زیراً وصف ترکیبی اسم فاعل ایله اولور امرله اولماز  
(پس کوش مفعول مقدم اولور مال لفظنه انکچون منفصل یاز یلور  
بونک تقدیری بمال کوش نفس بدرا در ریاضت دیمکدر که کوش نفسه  
مضافدر و بونده نفسک ریاضتی مؤدبلرک تأدینه تشبیه وارد تاوراده  
تعلیل ایچو ندر لام جاره معناسنه (مثلا آمدم تا رایتم دیرلر کلم سنی



کورمک ایچون معناسنه یعنی غایت غرض سنی کورمکدر (نهندازد)  
 اصلنده نه اندازد که تخفیف ایچون همزه یابه قلب اولنوب نون نافیه  
 متصل قلمشدر اندازد مضارعدر مصدری انداختن در اتمق معناسنه  
 عربیده طرح ورمی کبی مستقبلنده خانی زایه قلب ایدوب اندازد و اندازنده  
 دیرلر (ترا را ادات مفعولدر اصلی تورادر که توسن دیمکدر انت معناسنه  
 واورسمی ایله صکره حذف وایصال اولندی ( و بال شدت و ثقلت  
 معناسنه در و مراعات ثقل ایچون ضرر نندن خوف اولنورنسنه به و بال  
 دینلندی قال الله تعالی (فذاقوا وبال امرهم) (معنای بیت) بودر که  
 ریاضت ایچنده پرامن نفسک قولاغنی بور وانی تأدیب ایله تا که سنی و باله  
 آتیه و دوشورمه یعنی اگر نفسی کندی حالته قومایوب هواسنی قمع  
 و سرکشکنی مجاهدات و معاملات صعبه ایله دفع ایدرسک ضرر روزیان  
 و عذابیدن نجات بولورسن والا بالاخره شدت و ثقلتی چکرسن و ناره داخل  
 اولورسن واسب سرکش و حرون را کینی دوشورب هلاک صور یسنه  
 سبب اولدیفی کبی نفس بد دخی صاحبی حد شرعدن اخراج ایدوب  
 هلاک معنو یسنه باعث اولور بعض نسخده اندر ضلال دوشمشدر که  
 اهداندک ضدیدر \* هر که خواهد تا سلامت ماند او \* از جمیع خلق  
 روگرداند او \* بونک تقدیری هر کسی که (خواهد تا ماند و سلامت  
 کرداند او و از جمیع خلق دیمکدر که هر کسی مبتدا و مابعدی صفت  
 و مصراع ثانی جمله سی خبر در و او ماندک فاعلی و سلامت مفعولیدر  
 و ایکجهی (او گرداندک فاعلی و و مفعولیدر تا بوراده حتی معناسنه در  
 سلامت مصدر بمعنی الفاعل در که سالم دیمکدر که آفتدن معافان  
 بولشدر معناسنه مقابلی مبتلادر (ماند مضارعدر مصدری ماندندر  
 فاعلی معناسنه مضارعنده نونه فتحه حرکت و یریلوب ماند و مانده دیرلر  
 جمیع جمله دیمکدر که مجموع معناسنه در مقابلی متغیردر (خلق مصدر  
 بمعنی المفعول یعنی مخلوق معناسنه در که انس و جن و سائر شاملندر  
 (روی یوز در که قفا مقابلیدر آخرندن یا ضروره حذف اولنمشدر  
 (گرداندکاف عجمینک فحیمیه مضارعدر مصدری گردانیدندر بر حالندن  
 برجاه و دندر مکی صیورت معناسنه لازمی گردیدن در دوئمک معناسنه  
 جمیع ماصدقارنده استعمال اولنور مثلاً بریانشدن بریانشه دوئمک و بر حالندن



برحاله دو نمک و بولده کیدر کن دو نمک عودت معناسنه و کردان دونکن  
 دیمکدر که فلک کردان دیرل دوند کیچون و یوه معادن او توری فلکه  
 و قکلی عرب به سنه کردون دیرل فحله (معنای بیت) بودر که هر کسه که  
 دلیه تا که جله آفاندن سالم قاله و بر بلا الله مبتلی اولبه اول کسه جیع  
 خلیقن یوزنی دوندر و چویر یعنی اگر جله دن اعراض ایدر سه  
 دارین ده آفاندن سلامت بولور و لاچوق دورلو بلا الله مبتلی اولور  
 ناظمک قدس سره مرادی کرچه السلامة فی الوحده ناسدن عزلته  
 ترغیدر که ناسله اختلاطده آفات کثیره واردر بوضورته خلق انسانه  
 تخصیص اولنور و عموم دخی فی الجملة اولور و لکن کندی سالک اولدیغی  
 جهندن جیع مخلوقاتن قطع علاقه به تخریض ایلر بر اعلایه ماسوی  
 کرک انسان و کرک غیر ی باعث آفتدر که حقن بعد و قطیعندر بناء  
 علی هذا عاقله کرکدر که مطلقاً آفاندن منعطف اوله تا که ظاهر او باطنا  
 سلامت بوله \* مردمان اسر بسر در خواب دان \* کشت بیدارانکه او  
 رفت از جهان \* بونک تقدیری (دان مردمان اسر بسر در خواب دیمکدر  
 که مردمان اوانک مفعولی و سر بسر مردمانی تا کیدر انکه کشتنک فاعلی  
 و بیدار مفعولی) و اورفت از جهان بعد الجملة موصوف محذوفه صفندر  
 تقدیری آن کسی که دیمکدر نتمک فذاتری مرور ایدری سر بسر اسر  
 تابسر دیمکدر که سراوچدر طرف معناسنه تا انتهای غایت ایچوندر  
 براوچدن براوجه دیرل مقصود احاطه در بوجهندن سر بسر مردمانک  
 جمعیتی و شمولی تا کید ایدر تا که بعض افرادک عدم دخولی و هم اولمبه  
 خواب و اورسمی ایله او یخونوم معناسنه و واقعه یعنی دوش زبرا واقعه  
 منامده کور نمکله واقعه دن دخی خوابله تعبیر اولندی (دان امردر که  
 مستقبلدن مأخوذدر مصدری دانستن در بلك معناسنه مضارعنده  
 سین حذف اولنوب داند و داننده دیرل وامرده قاعده بودر که اولته  
 تا کید طلب ایچون باکتورر له ثلاثان ده بدان دیرل و لکن ضرورت  
 وزنچون ناظم قدس سره اکثر مواقعه ترک و طی ایدر کشت کاف  
 عجمینک فحله ماضیدر اولدی معناسنه شدکی (بیدار بانک کسر یله  
 اویانق) رفت ماضیدر مصدری رفتن در یوریمک و کیمک معناسنه  
 مضارعنده فانی واوه و تابی داله قلب ایدوب رود و رونده دیرل بوراده



جهانند کینک موندن کایه در (معنای بیت) بودر که آدم اوغلا شک  
 جلاه سنی خوابده میل او یانق اول کسه اولدی که بوجهاندن کیندی یعنی  
 موت طبیعی ایله ارتحال ایلدی الحاصل اولد کجه او یانمادی تنکم اثرده کلور  
 الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا و یبْقَظُوا یعنی خلق خواب غفلتده دروانلرک  
 او یانمسی مویه موقوفدر براموت هر پرده بی کشف ایدرتکم کلور فکشفنا  
 عنک غطائك فیصرک الیوم حدید) بوندن مقصود انسانک غفلتی خواب  
 حالت تشبیه در که خوابده اولان کسه بیدار اولد کجه امور حسیه به مطلع  
 اولد یغی کبی غفلتده اولان کسه دخی بو عالمدن انتقال ایتد کجه حقیقت  
 حاله واقف اولماز مکر که موتو اقبل ان تموتوا و فکشف موت اضطراری ایله  
 موتدن مقدم موت اختیاری ارادی ایله مرده اوله پس بو صورتده اطلاع  
 نامه موت طبیعی لازم کلز و فرآنده کلور (ومن آياته منامکم باللیل والنهار)  
 و بوندن بطریق الاشارة مراد بودر که سز کوندز بیدار اولسکوزده کجه  
 خوابده اولد یغکز کبی ینه غفلتده سکوز الحاصل کجه کوز و کوندز یکوز  
 غفلتده کچر مکر که بصیرتکر آچاه بو صورتده خوابده اولسکوز دخی ینه  
 بیدار سکر\* انکر رنجاند ترا عذرش پذیر\* نایابی مغفرت بروی مکبر (بهض  
 نسخده وانکه رنجاند ترا عذرش نایابی مغفرت مکبر بروی دوشمشدر  
 بوک تقدیری آنکس که رنجاند ترا پذیر عذرش نایابی مغفرت مکبر بروی  
 دیمکدر که) (اکس مبتدا و ترانجی نده مفعول و بعد الجملة مبتدایه صفتدر  
 وعذر پذیرک مفعول اولوب بعد الجملة مبتدایه خبر در مغفرت نایابی نک  
 مفعول اولوب بعد الجملة خبر جملة سته تعلیلدر و یا خود ما بعد نه تعلیل  
 اولوب مکبر بروی جملة سی پذیر عذرش دن بدل و یا خود جملة استیافیه  
 او اور رنجاند مضارعدر مصدری رنجانیدن در انجتمک معنایه لازمی  
 رنجیدن در که انجتمک دیمکدر ایکی نونه و متعدی نک قاعده سی بودر که  
 امرک آخر نه الف و بعده ماضی سنده نید لفظی الحق اولتور  
 و مضارعنده یا حذف اولتور رنج و رنجانید و رنجاند کبی ترا هرور ابتدی  
 عذر عریدر انسان ابتدیی کلهی محوایده جک نسته تحری انجتمک  
 عذر دیرلر که اوچ وجهله در بری ایشلدم دیوانکار در و بری ایشلدم اما  
 فلان معاندن او توری ایشلدم دیو ذبی ذنب اولمقدن اخراج ایدر نسته  
 ذکر انجتمکدر و بری ایشلدم اما بردخی ایشلیمدن دیمکدر و بو اوچخی به



توبه دیرل پس هر توبه عذر اولور فاما هر عذر توبه اولماز پذیر بآه عجمی  
ایله و ذال مجله ایله امر حاضر در قبول ایله معناسنه مصری پذیرفتن در که  
قبول ایتمکدر مضارعنده پذیرد و پذیرنده دیرل که فاداله قلب اولور  
نا تعلیل ایچوندر بیانی اولنده بآه مکسوره و آخرنده بآه خطاب ایله  
تاسن بولاسن یعنی بولمقدن اوتوری دیمکدر مصدری یافتن در بولمق  
معناسنه مضارعنده فابآه موحده بیه قلب اولنوب یابد و یابنده دیرل ز پرا  
پائله فالت ایکیسی دخی حرف شفوی اولمغله ارالنده مبادله واقع اولور  
زبان وزفان کی و مضارع اولنه استقباله تخصیص ایچون بداخل اولور  
حاله تخصیص ایچون می داخل اولدییی کی مغفرت تحت قدرتنده اولان  
کسه دن صادر اولان قیچی ستر ایتمکدر پس قول افندیسنک  
عقابندن خوفای عینی ستر ایلسه اکا مغفرت دیمزلر بروی بر استعلا  
ایچوندر علی معناسنه (وی اصلنده اویدر ضمیر غائب منفصلدر  
عربیده هو کی کاه اولور که الفن حذف ایدوب و او اوزرنه ضمه ثقیل  
اولمغله فتحه حرکت و یروب وی دیرل و کاه اولور که اولندن البی و آخردن  
یانی حذف ایدوب بالکنر و اوقالیجی ساکنله ابتدا متعذر اولمغین اخف  
حرکات اولان فتحه ایله ورا دیرل اکا معناسنه مکرر که اولنده کله آخری  
اوله بوصورنده تحریر که حاجت قالمیوب سکونله استعمال اولنور مثلاً  
کودیرل که اصلی که اودر کذا فی دقایق ابن الکمال (مکبر میم نافیة و کبر  
کاف عجمی ایله امر در طوت معناسنه مصدری گرفتن در طومعق  
معناسنه فصیح بوند که مضارعنده یا زیاده ایدوب کبرد و کیرنده دیرل  
بروی مکبرالتک اوزرنه صوچ طومعه و مؤاخذه قلمه دیمکدر (معنای بیت)  
بودر که اول کسه که سنی انجیدر و سکا اذیت ایدوب الم و یرر سن التک  
عذرنی قبول ایله اگر اعتذار ایدرسه تا که سن اتی عفو ایتمکله سندخی  
حقندن مغفرت بولاسن ز پرا قرأنده کلور (الانجیون ان یغفر الله لکم)  
و یاخون مغفرت بولمغیچون اتی مؤاخذه ایتمه ز براسن غیرک جرمن عفو  
ایدیجک حق تعالی دخی سکا سنک غیره ایتمکک معامله کی معامله ایدر  
واکراستقصای حق ایدرسک اکا کوره حق دخی سندن حقنی استقصا  
ایلر و تشدید اوزره اولان دخی اکا کوره بولور و مد یونشه مهلت  
و یرمک و یاحقنک بره قدرنی و یاکلنی هبه دخی بویه در \* حق ندارد

✱

\*

دوست خلق آزاردا \* نیست این خصلت یکی دینداردا \* تقدیری  
ندارد حق خلق آزاردا دوست این خصلت نیست یکی دیندار را  
دیکدر که حق مبتدا و خلق آزارندارد که مفعول اول و دوست مفعول  
ثانی و بعد الجملة خبر مبتدا در این خصلت مبتدا و نیست خبری  
و یکی دیندار نیست که بحسب المعنی مفعولیدر ز پر لسان عربی ایه تقدیری  
لا تخاص احد من اهل الدین ولا تصح له دیکدر و جا زدر که نمی غائب  
معناسته اوله که اولسون دیکدر (حق اسم ذاتر ثابت و قائم معناسته  
(ندارد اصلنده نه دارد در که نه نفی ایچوندر فعله و صلاعه هایدی ملاحظه  
ساقط اولمشدر) دوست دشمن مقابلیدر (خلق آزار وصف ترکیبیدر  
اصلنده آزارنده خلق در که) آزارنده اسم فاعل و خلق انک مفعولیدر  
صکره نه حذف و مفعول تقدیم اولتوب خلق آزار اولدی خلق انجیدی  
معناسته مصدری آزر دن و آزار دندر انجیمک معناسته مستقبلانده  
زائله را آراشده برالف زیاده ایدوب آزارد و آزارنده دیرل (نیست  
اصلنده نه است در که نون مکسور اولیجی باتولد ایدوب ها و همزه تک  
حذفندن صکره ملقبلی مابعدنه وصل اولندی معناسته یوقدر دیکدر  
(این اسم اشارتدر هذا کی مابعدنه اشارتدر) خصلت عربیدر که  
فضیلنده و رذیلنده مستعملدر اگر چه فضیلنده غالبدر بوراده مراد  
رذیلندر یعنی صفت قبیحه در که خلق آزار اولمقددر (یکی آزارنده یا  
زارنده در زرا یک بر در یکی بری در بوراده ایسه مناسب اولان اولکیدر  
و مقامندن عموم مستفاد اولمظه هیچ یک دین دار دیمک اولور دیندار  
وصف ترکیبیدر که اصلی دارنده دیندر نکم نظائری مرور ابتدای  
مصدری داشتن در که طومق و صغلق و مراعات انجکدر مضارعنده  
شیم رایه قلب اولتوب دارد و دارنده دیرل پادشاهلره اهل جهاتی  
حایت و رعایت ایند کلهر یچون جهاندار دیرل دینی محافظه ایدوب  
مدین اولان کسمه میدخی دیندار دیرل (معنای ینت) بودر که حق تعالی  
خلق آزار یعنی خلق رفیده و قلیجی کسه بی دوست طومقز بلکه بوصفنده  
اولان آدم حقه دشمنی و مغوض و مغضویدر زرا خلق انجیمک  
خاطر یقیندر کولک ایسه کعبه مناشرفدر زرا بنشاء حضدر کعبه ایسه  
بنشاء خلقدر که بناء حضرت ابرهیمدر علیه السلام بو خصلت هیچ

در بنداره بوقدر یعنی دل آزارانی مؤمن متدین اولاته مناسب ولایق  
 بلکه بروجهله صحیح دکلدر زبرا صفات ذمیه تک افبی در و با خود  
 بوخصلت ذمیه هیچ بر مؤمن متدین ایچون اولسون یعنی حق تعالی  
 مؤمن متدینی بوقوله بد صفتدن صفتسون والا متدین اولماز زبرا  
 دینک کالی فضائل ایله در یوخسه رذائل ایله دکل بلکه رذائل مسب  
 نقصان دیندر و دینک شرحی بالاده در \* از ستم هر کوبلی راریش کرد  
 \* آن جراحت بروجود خویش کرد \* تقدیری هر که او کردلی راریش  
 از ستم کردان جراحت بروجود خویش دیمکدر که (هر که مبتدا و او  
 مبتداه ثانی دلی را کردک مفعولی وریش ثانیسی و بعد الجملة خبر اودر  
 اودخی ماقبلنه صفتدر آن جراحت ایکنجی کردک مفعولیدر و بعد  
 الجملة هر که به خبردر) ستم کوچ جور معناسنه ستمکار ظالم یعنی کوچ  
 ایدیچی (هر کو اصلنده هر کسی که اودر هاه غیر ملفوظه والف حذف  
 و کافک کسره سی ضمه به تبدیل و واوه وصل اولنوب کو دلدلی ننکم  
 بالاده شرح اولنمشدر) دلی ده باوحدت ایچوندر دل کو کلددر ننکم  
 مرور ابتدی (ریش راک کسره سنی قحه جانبسه اماله ایله که اکا  
 کسره مجهوله دیرل یعنی کسره به بکزر و لکن کسره دکلدر جراحت  
 معناسنه و اماله سبز یعنی کسره صریحه ایله صفتدر لویه کی ننکم شرکه  
 قلب ریش راکسره مجهوله ایله اسد و صریحه ایله لکن در (جراحت  
 کسره حیا یان در قرچ کی (وجود ذات انساندر ظهور اعتباریه  
 (خویش خا میجه تک کسری و واور صمیه و کذلک خویشتن کندی  
 دیمکدر) مضای یت) بودر که هراول کسه که ستم و جوری اوچندن  
 بر کرکلی مجروح ایلدی اول جراحتی کندی وجودی اوزرنه ایلدی  
 زبرا بی آدم ری برینک عتداسی کییدر و جمع نفوس نفس واحده  
 حکمنده در و کذلک ول ستم و بالی کندی ضعی اوزرنه در ننکم  
 قرأته کلون (ومن اساء فعلیها) بس اول قباحک بالآخره ثقلتی کنی  
 جکیچن فی الحقیقه کندی کسده ایش اولور ننکم مشهوردر که دیرل  
 (هر چه کسد بخود کسد \* اسکه در بند دل آزاری بود \* در عقوبت  
 کار آزاری بود \* به عن نسیخته هر که دو شمشیر ایکنه سنده دخی  
 موصوف مح و قدر انکسی که و هر کسی که بیکدر ننکم اشالی مرور

\*

\*

ابتدی

ایندی و بودند معلوم اولد بیکه انکسی مبتدا (و که لفظی صفت  
و موصوف میاننده با بطله در که مابعدی بعد الجملة اکا صفت و مصراع  
ثانی جمله سی خبر در (و تقدیر کلام دیمکدر که انکسی که بود در بند دل  
آزاری بود کارا و زاری در عقوبت بند قید دیمکدر (دل آزار و صفت  
ترکبیدر که مرور ایندی آخر نده یا مصدر به در (عقوبت عمل قیام  
جزا و عذابیدر که عذاب عکاک عقینده و آخر نده اولغله عقوبت  
و عقاب ذلیدی زیرا عقب کتف و زنی اوزره مؤخر الر جل در که  
ترکیده اکا او بیکه درل و حد یشده کاور (ویل للإعقاب من النار) کار  
کاف عربله ایش معناسنه (زاریده یا مصدر به در زارایکیلی نالان  
معناسنه زاری ایکلیدی ناله معناسنه زاریدن ایکلک نالیدن معناسنه  
(معنای بیت) بودر که اول کسه که دل آزارلق و خاطر الحزن و کوکل  
بقمق قیدنده اوله و قول و فعلی ایله کند بی اکا بظلیوب ایش ایدینه  
انک کاری عقوبت و عذاب ایچنده زار بلیق اولور یعنی عاقبت جزاسنی  
بولوب تالان و کر بان اولور و ابتدایی یانسه قالماز تنکم درل (عمل بد  
کشی نک قفاداریدن و بونده اشارت وارد در که دل آزارانک عقوبتی  
سائر معاصی نک عقوبت باشند بتردر \* ای پسر قصد دل آزاری مکن  
\* از خدای خویش بیراری مکن \* تقدیری مکن ای پسر قصد دل  
آزاری مکن بیراری از خدای خویش دیمکدر که (قصد مکن لفظتک  
مفعولی بیراری ایکنجی به مفعول اولدیغی کی) ای نعمه الله ده فحده ده  
و کسره ده یاز لشددر که حرف ندادر و لکن قواعد قرسه مناسب اولان  
کسره ایله اولقدر عربنده فحده ایله کی وزنی اوزره نداء قریب ایچون  
اولدیغی قاموسده مصر حذر پس عربیده کسره ایله اولق مجوز دکدر  
(پسر براه عجمینک کمزریله اوغلان یعنی ابن معناسنه اولدیغی مرور  
ابتدی کرک ملتی و کرک امر داوله ایکسسه ده شاملدر اهل هوی تخصیص  
ایدوب صبیح الوجه و بالک یوزلوده استعمال ایدرلر) قصد معروفدر که  
فارسیده آهنگ کردن ایله تفسیر اولنور (مکن نمی حاضر در زیرا میم  
نافیه در مصدری کردن ذرا بشلک و ایلک معناسنه مضارعنده کند  
دینلور رای فونه قلبه و امر مضارعدن مشتق دالتی حذف ایله تنکم  
مرور ابتدی (بیراری بری اولق و قور بلیق معناسنه (معنای بیت)

✱

بود که ای اوغل دل آزارلق قصدنی ایله واکا آهنگ ایغه کنندی  
 خدا کدن بیر آراق ایله یعنی اگر دل آزارلق قصدن ایدرسک سن  
 حقندن وحق سندن بری اولوب بردخی آراده ارتباط قائماز نتکم قرآنده  
 کلور (براهه من الله ورسوله) مقصود انقطاع عصمت وعدم بقاء  
 علاقه در (براهت و بیزاری اصلنده بحسب اوری مکرره اولان نسنه دن  
 خلاص اولمقدن مثلاً درلر که برص زچشدن بره حاصل اولدی و فلان  
 کسه دن بری اولدم یعنی اول کسه و آنک صحیحی مغوضی اولمغه براهت  
 کو سزدی و خلقندن بری اولقی حقته اتصالدر نتکم کلور (قل الله  
 ثم ذرهم) فاما حقندن براهت کفردر وحقک عیددن براهتی دخی عیدک  
 کفر و امثالی معاصیدن عدم امتناعک نشا نیدر پس بونده ر مز  
 وارد که دل آزارلق صفتی شرکه برابر در که سبب براهت حقدر و العیاذ  
 بالله تعالی من ذلك \* خاطر کس را مرتجیان ای پسر \* ورنه خوردی  
 زخم بر جان ای پسر \* بونده مصراع اولک تقدیری مرتجیان ای پسر  
 خاطر کس را دیمکدر که خاطر کس مرتجیانک مفعولیدر زخم خوردینک  
 مفعولی اولدیغی کی بر جان زخمه متعلقدر (خاطر عیددر که خطوردن در  
 کوکله فکر و اندیشه کلک وقلیده بر نسنه حرکت ایتک معناسنه پس  
 خاطر قلبه وارد اولیجی وقلیده تحریک ایدیجی نسنه معناسنه در کر ربانی  
 و کرک غیری ولکن اگر قلیده اقامت انجیوب تبر کلوب بکرسه خاطر  
 و هاجس اگر اقامت ایدرسه حدیث نفس دیرلر وگاه اولور که ذکر حال  
 و اراده محل طریقه نفس قلب مراد اولور بو مقامده کی کی (مرتجیان  
 نهی حاضر در که متعدد بدر انجیمه معناسنه تفصیلی بالاده در (ورنه  
 بوخسه معناسنده مستعملدر اصلی واکرنه در که و او عاطفه و اگر  
 حرف شرطدر تخفیف اولتوب و رقالمشدر آخرنده نه لفظی نفی ایچوند  
 یوقی معناسنه و بونی فی الحقیقه میم نافیه به راجعدر نفی نفی ایسه  
 اثباتدر پس مالی و اگر رنجانیدی دیمکدر (خوردی ماضی مخاطبدر  
 زیر ایا خطاب ضمیر بدر کنی ده کی) خوردن دیمکدر اکل کی بوراده مجازدر  
 (زخم خا معجمه ایله باره و برتی و بره معناسنه (معنای بیت) بود که  
 ای پسر هیچ برکسه نک خاطرنی و قلبنی انجیمه و بی حضور اولاجق  
 وضع انجیمه و اگر انجیماتک انجیوب بلکه انجیدرسک کنندی جانک اوزنه

زخم برسن یعنی والا کنسلی قلبی و جانکی زخمتك ایتش اولورسن  
 تنکیم سری مرورایتدی ناظم قدس سره جای خاطر یرینه قودی زیر  
 روحك محل تعینی قلبدر پس اذیتدن جان و کوکل انجنور و متکدر  
 و بی حضور اولور و بوندن فهم اولور که جان کر چه عالم لطافتدن  
 اولغله کدورات خارجیه دن اکا برنسنه مس انجیه ولیکن جسمه مجاورتله  
 مس ایلد و مشهور در که عالم جسمانیده عذاب جسمانی و عالم روحانیده  
 عذاب روحانی دیرلر که عذاب حسرت و ندامت دید کلر یدر پس  
 جان متأذی اولقی جائز اولیق بعضی روائع کر یهدن ملائکه دخی  
 متأذی اولقی جائزدر تنکم صوغان و صر مساق رایحه سندن ملائکه  
 متأذی اولور دیو حدیده وارد اولشدر یعنی بر مصلی نوم و بصل  
 اکل ایدوب مسجدده داخل اولسه اوراده مجتمع اولان ملائکه به و بی  
 آدمه لذیت ایتش اولور پس اذیت ملائکه بی تأویله حاجت قالمز  
 تنکیم بعضیلر تکلف ایتشدر ز را جاده دن خر و جدر \* کر همی خواهی  
 که کردی معتبر \* نام مردم جز بنیکوی میر \* بوییت نصیحت آمیزده  
 معتبر کر دینک مفعولی اولوب بعد الجمله که رابطه سیله خواهی به  
 مفعول اولور و مصراع ثانیك تقدیری میر نام مردم جز بنیکوی دیمکدر  
 که نام میرك مفعولی و خز بنیکوی استثنا وجهه سی شرطك جزاسی  
 اولور که کر همی خواهیدر (کر حرف شرطدر که اگر لفظندن مخففدر  
 (همی خواهی بونده خواهی مضارع مخاطبدر می مضارعی حاله  
 تخصیص ایچون و هاء مفتوحه معنای حالی تأکید ایچوندر همی  
 خواهد او طلب ایدوب طور و همی خواهی سن استوب طور و سن  
 دیمکدر و همی تقریر ایچون کلور بویله می مضاسنه یعنی مقرر میدر  
 دیه جك پرده همی دیرلر ولیکن عرب بعضی کلمات اولی ایله اکتفا  
 ایتدیکی کی بودخی اوقیلدندر مثلاً همی بود بویله می ایدی دیمکدر  
 یعنی بویله اولدیغی مقرر میدر صکره فعل حذف اولوب بحسب  
 المقام مراد معلوم اولغله همی دندلی (کردی کاف مجمله فعل  
 مخاطبدر کر دیدن صیورت مضاسنه در که بر حالدن بر حاله نحو لدر  
 کشتن کی مضارعنده شین رایه قلب اوانوب کردی دینلور و یا خود  
 کر دندن تخفیف اولنور (معتبر اسم مفعولدر اعتباردن که اصلنده پرامر

\*

نظر در تا که انک جنسندن شیء آخر معلوم اوله صکره بومقوله مواضعده  
 نظر والتفاده استعمال اولندی پس معتبر نظر قبول ونحسین ایله  
 منظور وملتفت دیمکدر (جز حرف استناده غیر و مکر و لکن کبی  
 و بواسنایه مفرغ دیرلر که علی حسب العامل مفر بدیرلر غیر موجب  
 و مستثنی منه محذوف در تقدیری نام مردم مبرمجیری ارجیرها الایکوی  
 (بیکوی ده اولان ب معیت و مقارنت ایچوندر که اکا باء مصاحبت  
 دیرلر بیکوی کویچکدر ایکنجهی با مصدر به در کویچکک دیمکدر) مبرهنی  
 حاضر در زیر می نافیله در اصلی بردن در بانک ضمیمه ایلتمک معناسنه  
 مضارعنده ضمه فححه په ابدال اولنوب برد و برنده دیرلر ایلدر ایلدیجی  
 معناسنه تا که قطع معناسنه کلن بریدنک مضارعی برده التباس لازم  
 کلیه زیر بورد بانک ضمیمه در (معنای بیت) بودر که اگر در سک که  
 عند الله وعند الناس معتبر و نظر قبوله منظور والتفات تحسینله  
 ملتفت اولاسن آدم اوغلاننک نامنی بریدن بریره ایلکدن غیری و جمهله  
 ایلتمه یعنی لسانه کتورمه الا ایلکله کتور کلکله دکل زیر ایللی ایلکله  
 یاد ایدنی ایلکله وکلکله یاد ایدنی دخی کلکله یاد ایدرلر که عملنه کوره  
 جزاء و فاقدر مع هذا (اتم شهداء الله فی الارض) موجبجه آخر شهادت  
 شر تأثیر ایدوب عند الله اهل شر اولق لازم کلور بوراندنر که میت  
 اوزرنه حاضر اولان جاعنه حسن شهادت ایتدرلر تا که شهادت لری  
 شفاعت اوله پس خلقک عینی ستر ایتلودر فکیف که عیب اولمسان  
 نسنه بی عیب صورتنه قویوب افترا ایدکی وزر عظیم اهلی اولمش  
 اولورنکم اهالی زمان مبتلادر خصوصاً که از باب انکار دن اهل  
 غلواولنلر اولیابی به بیوجه علنا سب و شتم ایدرلر \* قوت نیکی نداری  
 بد مکن \* بوجود خود ستم بی حد مکن \* تقدیری نداری قوت نیکی  
 مکن بد مکن ستم بی حد بوجود خود دیمکدر قوت نداری به مفعولدر  
 بد اولکی مکن و ستم ایکنجهینک مفعول اولدیجی کبی (قوت ضعفک  
 مقابلیدر) نیک ایدور آخرنده یا مصدر به در نیکی ایلکدر نیک مقابلی  
 بددر که برامزد بودخی یا مصدر به ایله بدی کرک ایدی تا که مقابله  
 نام اوله فاما ضرورت وزن ایچون ترک ابتدی مع هذا با سزدخی معناسی  
 درستدر (نداری فعل مضارع مخاطب منفیدر مصدری داشتن در

✱



طوتمی دیمکدر مضارعنده شین وایه قلب اولنور نتمک مرور اینسدی  
 باقی مفردات دخی بالاده شرح اولمشدر (معنای یت) چونکه ایلک  
 قوتن طوتمز سن یعنی کسه به ایلک ایتمک طاقتم بوقدر باری بدایش  
 اشله و بدلک ایتمه تا که (بضر ولا ینفع) قیلندن اولمه سن و کنسدی  
 نفسک اوزرنه بی حد ستم و جور و ظلم ایلمه یعنی اگر بدلک طرفنده  
 اولورسک کنسدی وجود که ظلم ایدرسن زبرا آتدیت اوقی بیه سکا دوز  
 پس ینفع ولا یضر کرو هندن اوله کور تا که حسن جزائله مجازات  
 اولنه سن و بونده ستمی بی حد اولغسله وصف ایلدیکی بدلک خوی  
 طبیعی اولغه ناظر در یعنی برکسه نک خوی علی الاستمرار بدلک اولسه  
 جزاسی دخی اکا کوره بی حد ولا ینقطع اولور زبرا هر بر بدلک ایچون  
 بر جزاء مخصوص ترتیب اولنور\* روز بان از غیبت مردم یند\* تانی  
 دست و پای خود به بند\* بونک تقدیری رویند ز بان از غیبت مردم  
 مصراع ثانی حال اوزرنه در (رویند ایکی جمله در که ثانی اولی ینادر  
 مصراع ثانی مضمونی ماقبلنه تعلیلدر دست ینینی به مفعول و به ینسد  
 اکانظر قدر و امر حاضر در مصدری رفتن در یوریمک و کیتک معناسنه  
 مضارعنده فابی و اووه قلب ایدوب و تابی دال قیلوب رود و رونده دیرل  
 مصدری رو ینددر دیمک اصلدن عدول و قواعد فرسه مخالفدر  
 (زبان زانت فتحه و ضمه سیله لساندر) ضیبت کسرله غایبی بر وجهله  
 ذکر ایتمکدر که اگر مسموعی اولسه محزون اولور پس اگر ذکر ایندیکی  
 نسنه اول کسه ده و ارایسه اکا غیبت والا بهتان دیرل و غیبت نصله  
 حر امدر و دیمشدر که غیبت کسرله اعتیابدن اسمدر و فتح غین غلطدر  
 ز برا فتحه غیبوبت معناسنه مصدردر (یند بند امر حاضر در بغله  
 معناسنه مصدری بند بدن در که بغلقدر اولنده باه مضمومه معنای  
 طلبی تا کد ایچوندر که طلب استقبال اوزرنه ینیدر زبرا امر استقبال  
 ایچوندر انکیچون با تا کسد مذکور ایچوندر بوخسه حال ایچون دکل  
 و سبب ضمه بنده اولان بانک شفوی اولدیغیدر زبرا قاعده فرس  
 اوزره بانک مدخول حرف شفوی و یا مضموم اولسه اتباع ایدرل (تا  
 بوراده تعلیل ایچوندر لام جاره معناسنه) ینینی فعل مضارع مخاطب  
 متغیر غای یند و اسمی یننده کلور و بورادندر که خود یند دیرل

\*

کندنی کور یچی مجب بنفسه معناسنه و پونلرک مصدری خلاف قیاس  
 اوزره دیدندر که کور مکدر (دست و پای ال وایا قدر و او عاطفه ضم  
 ناک نشاندیر زیرا بولسانده ضم و او عاطفه برینه در انکچون بویه  
 مواضده کلام قدماده و او یوقدر صکره متأخرین رسم ابتدیلر و اصابت  
 ایلدیلر زیرا و او ک رسمنده بعض مواقع کوره التباسی رفع وارد  
 (به بند بوراده یا ظرفیت ایچوندر بند اسمدر قید معناسنه انکچون  
 اولنده یا مضموم اولماز و مطوع یا زیلور زیرا ضم و اتصال افعاله کوره در  
 (معنای یت) بودر که بوری وار دلکی بنی آدم غیبت و مساو یسندن  
 بند ابله و اول مقوله کلماتله آغزاچه تا که کندی الکی وایا غنکی بند و قید  
 ایچنده کور مبه سن یعنی اگر سن اول صددده اولور سیک عاقبت  
 کندیکی بویه قید ده کور رسن زیرا جزاء عملک در شول جهنمنکه  
 اغزکی مهر ملک و سکو تله مقید قلی ال وایا غک اطلاقه و عکس  
 ایتک قید نه باعثدر الحاصل اطلاق کلی حق تعالی نکدر که نه در سه  
 سویلر وایشلر عبد ایسه شرعله مقید در که حدنی تجاوز ایتک  
 جرامدر و بوراده لسانک نیجاووزی کلام حرامه رخصت و اطلاقدر  
 و بو معنا دندر که دنباده حقدن خائف اوللره عقاده لانتخافوا دیرلر  
 والا خوفه دوشمکدن خوف وارد پس بوراده بی قید اولانه دخی  
 قید وارد و قید الد وایا قدر و پیونده معروفدر و مهر اغزده در قال  
 الله تعالی (البوم یختم علی افواهم) اشته بو معنی مراد قید حسی اولدیغی  
 صورته در و جائزدر که قید دست و یا مطلق قیددن عبارت اوله یعنی  
 بوراده لسانی اطلاق اوزره اولان کشی آخر بر قیده دوشلر هر نه اولور سه  
 \* هر که از غیبت زبانش بسته نیست \* آنچنان کس از عقوبت رسته  
 نیست \* تقدیری هر کسی که زبانش بسته نیست از غیبت آنچنان کس  
 رسته نیست از عقوبت دیمکدر که هر کسی مبتدا و انک خبری مصراع  
 ثانی جمله سیدر و زبانش مبتدا و بسته نیست خبر اولوب جمله سی  
 هر کسی به صفت اولور آنچنان کس مبتدا و رسته نیست خبر یدر (بسته  
 اسم مفعولدر بظلمش معناسنه ماضیدن مشتقدر که بست در طریق  
 بودر که ماضینک آخری مفتوح و آخر نه بیان قهقهه ایچون هلاز باده قتلور  
 و اسم مفعول قر بلا مقید اولان ماضی ابله لفظیه مشق کدر و لکن قرائی

\*

حالیه و یا مقالبه معاده فرق اول نورل و ماضی مقید که ماضیدن قسم  
دید کلریدر بالاده امله کثیره سی مرور ایتمشدر و بوراده رسته دخی اول  
قیلنددر که قورنلش دیمکدر رستن فتحله خلاص و نجات بولمقددر  
مضارعنده سین هایه قلب اولنوب رهدورهنده دیرل (آنچنان انجیلین  
و شویله دیمکدر که آن بعیده اشارتدر عربیده ذلک کی وچنان ادات  
تشبیهدر که اصلی چون آن در زیر چون تشبیه ایچون وتعلیل ایچون  
کلور و چون آن دن بعد ترکیب و او حذف اولنوب اسم اشارت  
معناسدن منسلخ اولوب مجرد تشبیهه محمول اولمفلله اولنه اسم اشارت  
ادخال ایتدیلر آنچنین دخی بویله در یعنی تشبیه ایچونددر که بونجیلین  
دیمکدر اصلی چون این در بوراده ادات تشبیهه تحقیرده مبالغه ایچونددر  
یوخسه حقیقه تشبیه ایچون دکلدر و تحقیر اسم اشارتدن مأخوذدر  
وانجیلاین کس دیمک اول خوار کشی که صفت مذکور ایلله متصفدر  
دیمکدر و جائزدر که تشبیهدن مراد بطریق انکنایه کشدی اوله  
معنای یت) بودر که هرکسه که انک دلی غیث و مساویدن بغلود کلدر  
او مقوله کسه حقیق عقوبتندن قورنلش دکلدر زیر ارتکاب منهی  
ایتمکله غضب الهی به مستحق اولور اثر غضب ایتسه عقوبت و عذابدر  
انکچون دیدیلر که رضای حق اودر که حق بنده سن امر ایتدیک یکرده کوره  
و غضب اودر که نهی ایتدیک محملده کوره الحاصل برکسه بو مقوله ذبی  
ارتکاب ایدوب قبل التوبه وفات ایتسه استحقاق جهتیه بحسب الغالب  
معذب و معاقب اولور نتکم وعید قرآنی اکادالدر اگر چه ایمانی جهتیه  
مشیت الهیه ده زیرا الله تعالی اوزرنه برنسنه واجب دکلدر و وعیدده  
خلف ایتک کرمدندر نتکم بعض اکابر علما ذاهب اولمشدر در مکر که حق  
عبد اوله غیث و امثالی کی بو صورتده هم استغفار و هم استخلال  
لازمدر و برکسه ابن عباسی رضی الله عنهما غیث ایدوب صکره کلوب  
استخلال ایتدکده ابن عباس دخی بن حقیق حرام ایتدیک نسنه بی  
حلال ایده هم ولیکن سنک ایچون استغفار ایده یم دیدی فافهم جدا

\* \* \* در فوائد خاموشی میگوید \* \*

✱

\* ای برادر اگر توهستی حق طلب \* جز بفرمان خدا مکشای لب \*  
بونک تقدیری ای برادر اگر میطایب توهستی حق مکشای لب جز بفرمان

خدا در که هستی حق میطلبی نك مفعولی و بعد الجمله فعل شرط و لب  
 مكشائك مفعولی و بعد الجمله جزاء شرط در جز بفراست خدا استناد  
 تنكم نظیری موروایتی (برادر کسر بائله ارفرنداش در) هستی ده  
 یا مصدر به در که هست و ار هستی و ارفرند آخرنده همزه اضافت توسل  
 ایچوندر که اصلی یاد و کسره سی اختلاس اولنور یعنی سلاست وزن  
 ایچون بعض حرکت ایله اکتفا اولنور و هستی و ارفرند غیر معناله  
 دخی کلور وجه و ذات کی تنكم حلیمی ده مصر حدر بوراده مراد بودر که  
 رضا معناسنه محمولدر و اراق دکدر تنكم قرأنده کلور (الابناء وجه  
 ربه الاعلی) ای الاطلب رضاء ربه الاعلی وینه کلور (وینی وجه ربك)  
 ای ذاته المقدسه و وجهك رضا معناسنه کاد یکی بودر که اثر رضایوزده  
 ظاهر اولور و ذات دخی من حیث هی مطلوب اولماز بلکه بر وصف  
 اعتباریله مطلوب اولور اشرف صفات ایسه رضادر (طلب عربیدر  
 استمك معناسنه مصدر بنده طلبیدن و مضارعنده میطلبید و امر بنده بطالب  
 و نه بنده مطلب و مخاطب بنده میطلبی دیرلر که بوراده مراد بودر و لکن  
 ضرورت و زنیچون آخرندن یاه خطاب و اولندن می حذف اولمش  
 و یادن عوض توکله سبیل اکتفا قلمشدر و جاژدر که هستی ده همزه  
 اضافت اولیوب حق مطلب وصف ترکیبی اوله طلبنده حق معناسنه  
 (جز غیر معناسنه حرف استثنا) فرمان بیورق (مکشای نهی حاضر در  
 آنچه دیمکدر مصدری کشادن در که آچتدر مضارعنده باز یاده  
 ایدوب کشاید و کشاینده دیرلر و نهی حاضر اودر که امر حاضر اوزرنه  
 میم مفتوحه زیاده قلتور و امر حاضر دخی مستقبلدن اخذ اولنور  
 آخرندن دالی حذفه مثلا کشایدل دالی حذف اولیچق کشای قلوب  
 امر اولور و اوزرنه میم نافیه ایله مکشای اولور (لب طودا قدر و طرف  
 معناسنه لب جوی کی کار جوی دیمکدر و بدغم اتمکه لی دیرلر ظاهر  
 بودر که بتون اتمك اولیوب بر طرفی اولق حسبیه در) معنای بیت  
 بودر که اگر برادر اگر حقك رضاسن طلب ایلسك و یا خود طالب  
 حق اولد کسه فرمان خندان غیر و جهله دودق درغمه و اغر آنچه  
 یعنی اغر کی آنچه الاحقك اذن و پردیکی و شرعك رخصت کوسر دیکی  
 و جهله کشاده قبل بوخسه نهی ابتدیکی و بیور مدبغی نسنه بی لسانه

مطالعه

کتورمه زیرا سن عبد ضعیف وحق ولای قوی در چون سندن  
 نامشروع سوز ایستیده مؤاخذه دن خوف ایله و غضبی اوزر بیکه حواله  
 ییل بعدذا ناظم قدس سره بو پندده ابتدا اغری اغز آفتندن آجیدی  
 زیراروز قیامتده اولان عقوباتک اکثری حصائد السنه در بوجهتدن  
 صدر اولده بعض خلفاء تحت اللسان بر حجر باره قورل و ضرورت  
 قویه اولدجه سوز سو یلزلدی پس آفت لسان آفت عظیمه در  
 کر خبر داری زسی لایموت \* بردهان خود بنه مهر سکوت \* بونک  
 تقدیری اگر داری خبر از سی لایموت بنه مهر سکوت بزدهان خود  
 دیمکدر که خبر داری نک مفعولی و جار و مجرور خبره متعلقدر و لایموت  
 حقه صفتدر و جمله سی فعل شرطدر و مهر سکوت بنه مفعولی و بردهان  
 مهره متعلقدر خبر و قوف و علم که بطریق الاخبار حاصل اوله (داری  
 فعل مضارع مخاطبدر مصدری داشته تن در مضارعنده شینی رایه  
 و نای داله قلب ایدوب دارد و دارنده دیرلر (حی ذواخیاتدر حقل حیاتی  
 ذاتی در بوخسه امر عارض ایله دکلدر آدمک حیاتی فغله اولدیغی کبی  
 پس حیات روحله اولغله ذاتندن اولمک فرقی وار در و حیات ذاتیه سی  
 اولانه موت یوقدر زیرا موت روحک بدندن مفارقتی در پس لایموت  
 حیک صفت کاشفه سی اولور (دهان و دهن اغزدر (بنه بانک کسره سیله  
 امر حاضر در اولنده با معنای طلبی تا کید ایچوندر مصدری نهادن در  
 قومق معناسنه وضع کبی مضارعنده الف حذف اولتوب نهده و نهده  
 دیرلر و امر بالاده ذکر اولدیغی اوزره مستقبلدن مشتقدر که آخر  
 مستقبلدن دال حذف و ماقبلی اسکان اولنور و مستقبله باومی داخل  
 اولدیغی کبی امره دخی داخل اولور (مهر ضم میله مشهور در سکوت  
 کلامه قدرتی وار ایکن ترک ایتمکدر (معنای بیت) بودر که  
 اگر حی لایموت یعنی حی و باقی اولان الله تعالی دن و امرندن خبرک  
 وار ایسه و یا خود فی نفس الامر ذات و صفات و افعالی فی الجملة  
 بلدک ایسه کندی اغزک اوزنه مهر سکوت اور و سوبله زیرا حقندن  
 آگاه اولنلر (من عرف الله کل لسانه) موجبجه سو یلزلر خصوصاً که  
 سو یلدیگی اسرار اوله و بونده دهانی مهر لیمکه صالح نسنه و سکوتی  
 مهره و خاتمه تشبیه واردر کویا مهرلتن نسنه اچلدیغی کبی اغز دخی



اچلیه مکرذ کرو تسبیحه و یا ضرورت قویه وقتنده آچله وشولکه  
 (من عرف الله طال لسانه) دئلددر مأمور اولنره کوره درکه انلر حقله  
 تکلم ایدرلر زیر معرفت تامه اغراض فاسده ایله کلامه مانعدر  
 \* ای پسر بند و نصیحت کوش کن \* کرنجانی بایدت خاموش کن \*  
 بونک تقدیری بودر که ای پسر کن بند و نصیحت کوش کر بایدت  
 نجاتی کن خاموش (پس بند و نصیحت کن کله سنه مفعول اول و کوش  
 ثانی و بایدت ده تا مفعول و نجاتی فاعل و بعد الجملة فعل شرط و خاموش  
 مفعول کن اولوب بعد الجملة جزاء شرط اولور و مجموع شرط و جزا  
 بند و نصیحتی بیاندرد) ای پسر مرور ایتدی ندانوع کلام اولغله تقدیم  
 ایتدی و پسرله تعبیر ایتدی بکی شفقت و مرحمت طریقه در تنکم بعض  
 مواضعه برادرله تعبیری توقیردن خالی دکلدر که سبب تنفیذ نصیحتدر  
 (بند با، عجمینک فتحیله ترك اوکوت و عرب نصیحت دیر) نصیحت اسمدر  
 نصیحتدن ضمه نصح صلاحی متضمن اولان قول و فعلی تحریر و نصح  
 فتحیله جامه دکلدر که ناصح خیاط در و بونده ناصحک فعلنی خیاطک  
 عملنه تشبیه وارددر یعنی خیاط نیجه خلل ثوبی سد ایدر سه ناصح دخی  
 منصوح له اولان کسه نک دین و دنیا ده خروقتن دیکر و بعضیلر  
 دیدیلر که نصح علی شمعدن تصفیه در پس بونده کلامک غل و غشدن  
 تخلیصنی علی خلطدن تخلیصه تشبیه وارددر بوسورتده نصیحت نقیضی  
 غش اولور (کوش کاف عجمینک ضمیله قولاق معناسنه و لکن کوش کن  
 استماع ایله دیمکدر که استماع قولاغک لوازمنددر) کن امر در مصدری  
 کردندر اشلک وایلمک معناسنه مضارعنده را یرینه نون کتورب کند  
 وکننده دیرلر ایکنجی کن اول معناسنه امر در زیر برنسنه بی اشلکه  
 وایلمکه اولقی لازم کلامه ننکم عربیده مطاوعت ایچون بابلرده اعتبار  
 اولنور ایله معناسنه اولان کله بی اول معناسنده استعمال ایتدیلر مع هذا  
 بری لازم و بری متعددر (نجاتی ده باتنکیر ایچوندر نجات خلاصدر که  
 هلاکک مقابلدر) بایدت ده تا خطاب ایچوندر که تقدیری بایدت ترا  
 دیمکدر باید یاد عربیه مضارعدر مصدری بایستن در کرک اولقی  
 معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب باید دیرلر عجم کرک دیه جک  
 برده باید و کرک دیه جک محله نیاید دیر (خاموش اپسم دیمکدر و اونی

حذف ایدوب خامش دخی دیرل (معنای بیت) بودر که ای اوغل  
 او کویت دکه سکا نصیحتم اولدر که اگر سکا دوجها آفاندن خلاص  
 کر که اسم اول و بلاضروره سکوت اختیار ایله مکر که کلامه  
 ضرورت اوله بوصورنده مواقع سکوتدن مستشادر و خاموش اولق  
 زیاده مهماتدن و کلام بلاضروره آفاندن اولغله ارشاده نلطف  
 و محاض نصیحه مبالغه طریقله مخاطبه پسراطلاق ایلدی نیکم مقام  
 مناصحه ده سن بنم اوغلم کی بلکه دخی ایلرین دیرلر و بونده صحبت  
 ناسدن تحذیر و عزله ترغیب واردر زرا صحبتده خاموشلق اولماز  
 پس سد ذرائع ایتک کر کدر زرا خیره مؤدی اولان خیر و شره منجر  
 اولان شر در فاعل بذلک \* هر کرا گفتار بسیارش بود \* دل درون  
 سینه بیمارش بود \* بونک تقدیری هر کرا که بود گفتار بسیارش بود  
 دل درون سینه بیمارش دیمکدر هر کرا مبتدا و گفتار بودک مفعولی و بعد  
 الجملة محذوف اولان که رابطه سببه مبتدایه مقتدر و دل ایکنجی  
 بودک فاعلی و درون ظرفی و بیمار مفعولیدر و بعد الجملة خبر مبتدادر  
 (هر کرا هر کیمک دیمکدر که راه لیل ایچوندر و که اسمدر) گفتار  
 کافی عجمینک ضمیمه هنوز دله کلن سوزدر سخن اعددر گفتار اصلنده  
 آرنده گفت در که وصف ترکیبدر این کمال دیمشدر که گفتار سوز  
 دیمکدر ایچو دیزر کی عرب اکانظم کلام دیر نظم کلام سوزی کنور مکه  
 باعث اولدیغندن اوتوری گفتار دیدیلر باعث فعله فاعلک اسمی  
 اطلاق ایتک هر دلدده شایددر (بسیارش ده شین ضمیری که به راجعدر  
 بسیار گفتاره مقتدر بسیار چوق دیمکدر ظاهر اولان بودر که اصلی  
 آرنده بسی در که وصف ترکیبدر چوق سوز کنور یچی و دیز یچی معناسنه  
 (بود مضارعدر مصدری بودندر اولق معناسنه مضارعنده و او  
 مفتوح قلوب بود دینلور امر غایده باد دیرلر که اصلی بواد در که کثرت  
 استعمالله و او حذف اولمشدر حافظه (درون اصلنده در در که  
 ظرفیت ایچوندر و اونسبت و نون تأکید نسبت ایچوندر درون سینه نیک  
 معناسی سینه ایچو رسنده دیمکدر (سینه کوکس در مصدر  
 معناسنه دل که کوکدر سینه ایچو رسنده در که سینه انک ظرفی  
 و ظاهر بندر شکم قرآنده کلور (ولکن تعمی القلوب التي في الصدور)

✱

مطل

(بیمار خسته در که ترك صبر و دیر اصلی آرند بیم در که وصف ترکیبدر  
 فور فوکتور میبدر زیرا بیم فور خودر انسانک مرضی موت فور خوشن  
 کتور دیک ایچون مر یضه بیمار دیدیلر و بعضیلر دیمشدر در که بی  
 حرف نفی و مار بلاندر حیه کی و بلان بیک سینه ودخی زیاده صحت  
 و حیاته اولور پس بیمار دیمک بی صحت دیمک اولور بیمار آخرنده اولان  
 ضمیر غائب اولنکی کیبدر و اولنکی ضمیر معناده بوده متصلدر که هر کرا  
 بودش گفتار بسیار دیمکدر و ابکنی سینه به متصلدر که دل درون  
 سینه اش بیمار بود دیمکدر و دله متصل اولق دخی و جهدر دلش کی  
 (معنای یت) بودر که هر کیمک که کلام کثیری اوله یعنی چوق سوبلیه  
 انک سینه سی ایچنسنده اولان کوکلی خسته اولور یعنی چوق سوبلیک  
 کوکله مضردر که حقله حضوره مانعدر مکر که کلامی ذکر و تلاوت  
 قرآن و امثال اوله و بردخی چوق سوبلیک معصبتدر و معصبتدن  
 کوکل قرارر و فطرت اصلیه سندن انحراف بولور مر یضک طبعی  
 منحرف اولدینی کی پس بونده دلك اصل خلقتندن انحرافده حانی  
 مزاجک اعتدالدن انحرافنه تشبیه واردر و بونده اشارت واردر که  
 قلبک بیمار اولدینی جمیع اجزاء بدنه مضردر زیرا قاب مدار وجوددر  
 نیکم حدیثده کلور (ان فی الجسد لمضغه اذا صلیحت صلیح الجسد کله  
 و اذا فسدت فسدت الجسد کله) الحاصل ظاهرک خیر و شرله باطنه  
 و باطنک دخی ظاهره تأثیری واردر و باطنک خیری حسن اعتقاد  
 و نیت و شیری خلا فیدر \* عاقلانرا پیشه خاموشی بود \* پیشه جاهل  
 فراموشی بود \* بونک تقدیری بود خاموشی عاقلانرا پیشه بود پیشه  
 جاهل فراموشی دیمکدر که خاموشی بودک فاعلی و پیشه مفعول اولی  
 و عاقلانرا ثانسی در پیشه جاهل فاعل و فعل و فراموشی مفعولدر  
 (عاقلان عاقلک جمیدر آخرنده راعلامت مفعولدر) (پیشه صنعتدر  
 نیکم تفصیلی مرور ابتدی) (خاموشی ده اولان یا مصدریه در) (پیشه  
 جاهلده همزه اضافیه توسل ایچوندر زیرا آخرنده اولان هاء غیر  
 ملفوظه اتصاله مانعدر) (جاهل عالمک ضدیدر احق عاقلک مقابلی  
 اولدینی کی و جهل ایکی نوعدر بری جهل بسطدر که انک صاحبی  
 قابل علمدر و بری دخی جهل مرکبدر که صاحبی قابل علم دکلدر زیرا

\*



جهل مرکب اودرکه صاحبی بلدیکن یلز و بلکه یلک ادعا ایلرنتکم  
 جهل بسطک صاحبی بلدیکن یلور و بلکه سعی ایدر بلدیکن یلین  
 ایسه تعلیم صدندنه اولماز بوراده ناظم قدس سره پیشه احق دیسه  
 مقابله درست اولوردی و لکن احقه جهل لازم کماکله لازم ایله مقابله  
 ایلدی زیرا جهلده تشنیع زیاده در ( فراموشی ده اولان یا دخی  
 مصدریه در فراموش اوتتی فراموشی اوتقلقدر و حلیمده مصر حدرکه  
 فراموش اوتتی معنانه اسم مصدر در فراموشی اوتقلقدر مصدریت  
 اسم اعتباریه حاصلده همان اسم مصدر قیلنددر (معنای یت)  
 بودرکه عاقلاره پیشه خاموشلق اولور یعنی عقل کامل اهلی اولان  
 ایسم اولور و چوق سو یلز زیر مقتضای حکمت سکوتدر تنکم لغمان  
 حکیمدن واقع اولمشر فاما پیشه جاهل و نادان و بی شعور یوبند  
 و نصیحتی اونیدوب اکثر کلام ایلک لکدر پس انک که یو اوکوت  
 قولاغنه کیرمش و بصیرتله حسننی کور مشدر خلافنه قولاق طونوب  
 اغزن اچاز و یا خود پیشه جاهل خاموشلغی اوتتی اولور زیرا اگر  
 حضوری دائم اولایدی خاموشلغی اوزنه مستر اولوردی و لکن  
 غافلک حالی نولا جقدر بللوردر \* خامشی از کذب و غیبت واجبست  
 \* ابلهست آن کو بکفتن راغبست \* خامشی مبتدا و جار و مجرور  
 اکامتلقدر ابلهست مقدم خبر آن که مؤخر مبتدا و او مبتدا و راغبست  
 خبری و جار و مجرور راغبه متعلقدر و بعد الجملة مبتدایه یعنی آن که به  
 صفتدر زیرا اصلنده آن کسی که اودیمکدر پس فی الحقیقه مبتدا  
 اولان آن کسی در (و که بین الموصوف والصفة رابطه در) کذب  
 صدقک مقابلیدر یعنی خلاف واقع اوزنه اخبار در (غیبت کسرله  
 شرح اولنددی) واجب وجود ندر که لزوم وثبتدر بوراده مراد  
 واجب شرعیدر که تاریک ذم و عقابه مستحق اولور (ایله بالاده شرح  
 اولنددیغی اوزنه اوغوز دید کلر یدر که سلیم الصدر در بوراده مراد  
 احق در که حق صفت مذمومه در (بکفتن ده بام مفتوحه بام تعدیه  
 دید کلر یدر که مجرد تعلق ایچوندی یعنی یو بافعلی معموله ایصال ایچوندی  
 یو خسه بلصه دید کلری دکلدر که زانده در و کفی بالله ده کی کبی (کفتن  
 سو یلمکدر) راغب رغبتدندر که برنسنه بی ارادت و اوزنه حر یص



اولی (معنای بیت) بود که کذب و غیبت و امثال منکرات قولیه در سکوت و برهیزانک شرعا واجب در شویله که تاری ذم و عقابه مستحق اولور زیرا برنسنه نك که حقنده و عید قرآن اوله فطنك قبیج و نتیجه سی ظاهر در ابله و احقدر اول کسه که سوبلکه حر یصدر زیرا سوبلدیکی حرام ایسه حال بلو در و حرام اولیوب شهوت کلامدن ناشی ایسه صورتده حسن و معناده قبیج اولمش اولور الله تعالی ایسه انسا نك باطنه و غرض صحیحنه نظر ایدر صورتده و عملنه باقز زیرا صورت قشر و معنی لب در و بی لب اولان نسنه نك حالی جوز و بادام پوسیده و امثال کبی باقذف و یا آتشده احراق اولور بعدذا ناظم قدس سره عموم اوزرنه سکونه ترغیدن صکره خصوص اوزرنه کذب و غیبتدن سکونه دخی نخریض ایلدی زیرا کذب و غیبت الخش منکرات قولیه دندر \* ای برادر جزشای حق مکو \* قول حق را از برای دق مکو \* بونک تقدیری ای برادر مکو جزشای حق مکو قول حق را از برای دق دیمکدر که جزنا اولکی مکو نك مفعولیدر استثناء مفرغ طریقیله که علی حسب العوامل هر بدر ای لاقلب ثناء من الاثنیه لا ثناء الحق پس مستثنی منه حذف اولنوب جز لفظنك مدخولی عامله کوره اعراب اولندی و قول حق ابکجهینك مفعولیدر و از برای دق انی تعلیلدر (ثناء عظیمی مشعر اولان قول و فعلدر حالا بعد حال اعاده اولنمغه ثناء دندلی زیرا ثنی برنسنه بی ایکی قات ایتمکه و مکرر قلمغه دیرلر (ثنای حق آخرنده اولان یا همزه دن بدلدی زیرا ثناء ناقصدر مهموز دکل و لکن بموقوله ناقصا ممدود و مقصور اولی جائز عطا و غطا و رداء و امثال کبی و ثنای ده یایه بدل همزه رسم و تلفظ اولنق و وجهدر و لکن قواعد فرسه مناسب اولان یادری زیرا آخری الف و و اولان کله ره اضافت جالنده یای توسل کتوردرلر (مکو نهی حاضر در کاف مجمله مصدری گفتن در سوبلک معانسه مضارعنده فانی و اوه قلب و مابعدنده بر باز یاده ایدوب گوید و گوینده دیرلر پس مکو نك اصلی مگوی در که مضارعك دالنی حذف ایله امر و میم مفتوحه ادخال ایله نهی اولور (از برای و بهر و زیرا حروف تعلیلدر اصلنده برای در اولنه تا کسد تعلیل ایچون از لفظی ادخال اولنوب از برای



مطلوب

و از بهر دیرل زیرا از دخی من جاره مضاسنه تعلیل ایچون کلور شکم  
 از آنکه دیرل از آن سبب و علت که معناسنه (دق عربی) بر نسنه بی  
 دوکک و کسرا یکن در که فارسیده کوفتن ایله تعبیر اولتور و بوندنر طحینه  
 یعنی مطحون و مدقوق دانه به دقیق و بایضه دفاق دیرل یعنی د قله  
 اون اولان نسنه بی صائجی معناسنه که اوائلده دق ایدن بیع ایدردی  
 بوا عصارده ده خاص اولنرده عربده و رومده جاریدر و دق دیمکه  
 سبب آلت ایله اولدیفنه بنادر و اول آلت که مدق کسرله و مدق دیرل  
 ختمین ایله بوا عصارده صو و باد و آت دگر منلریله دق اولتور و بوراده  
 دقله مراد طعن و تشنیعدر (معنای بیت) بودر که ای برادر حقل  
 مدح و ثنا و ذکر و تسبیحیدن غیر بی سو یله (زیرالسان کذارگاه قرآن  
 و واحده و رشتا رجاندن یوخسه آلت کذب و ضحیت و مسامی دگر  
 و سن قول حقی خلقه طعن و تشنیعدن اوتوری سو یله باطل سو یلیوب  
 حق سو یلدیکک صورتده غرض نفسانی ایله سو یله و الا بودخی باطل  
 اولور زیرا دق و طعن حرامدر پس حرامی متضمن اولان دخی حرامدر  
 شکم برخارجی ناحیه مسجد نبوی ده لاحکم الا الله دیو امام علی به  
 کرم الله وجهه طعن و تعریض ایتدکه امام علی دخی بوسوزی گوش  
 ایدیمک جوابده کلمه حق ارید به باطل دیدی اشنه بو بر اصل  
 صحیحدر که فروع کثیره بی مشتملدر یعنی تقدیر صورت حقه رب و سمعه  
 و اغراض نفسانیه بی متضمن امور واریسه آنده داخلدر زیرا صورت  
 مضالیه داردر چونکه مضادن عاری اوله بی فائده در \* هر که در بتد عبارت  
 میشود \* هر چه دار دجله غارت میشود \* بونک تقدیری هر کسی که  
 میشود در بتد عبارت میشود هر چه دار دجله غارت دیمکد که هر کسی  
 متدء مایعندم جله اکلا صفتدر هر چه ایکجی میشود فاعلی  
 و غارت مفعولی و دارد جله سی محذوف که رابطه سببه هر چه به  
 صفت و جله لفظی هر چه بی تأکید و میشود بعد الجمله مبتدایه خبردر  
 (عبارت معانی او زبده دلالت ایدن الفانطرد زیرا اورادن معنای  
 مقصوده عبور و نیلوز واقع اولور شکم موعظه به عبرت دیدیلوز بر  
 آنکه جهلدن عله عبور اولتور و بروخی تفسیر رؤ یله تعبیر دیدکاری  
 کی الفاظه دخی عبارت دیدیلوز بر صمبرده مستور اولان معنای

تفسیر ایدر کذا قیل فاما ظاهر اولان بودر که تعصیر رؤیاده دخی معنای  
عبور واردر زیر عالم مثاله تمثل ایدن خیالک بو عالمده حقیقی  
واردر مثلا کنندنی سود ایچر کورسه علمه دلالت ایدر (پس معبر  
بو مقوله معنایه واقف اولیحق خیالدن حقیقه عبور ایدوب اول  
وجهله تفسیر ایدر) هرچه بوراده چه چیر معناسنه در که نینهدر  
(داردداشتن دن اولدیغی کذر ابتدی که طومغی معناسنه در بوراده  
مالک اولمقدر مضارعنده شین رایه قلب اولتوبس دارد ودارنده دیرلر  
( غارت اغارتدن اسمدر طاقت اطاعتدن و طاعت اطاعتدن اسم  
اولدیغی کی زیر افعالی اغار واطاق واطاع اولق مصادر مذکور به  
دلالت ایدر غارت و اغارت مشیده یعنی یوریمکده عجله و سرعت  
ایتمکدر و نهب و یغما ایچون عسکر و خیل بر قوم اوزنه سرعتله هجوم  
ایتمک (معنای بیت) بودر که هرکسه که عبارات والفاظ قیدنده اوازب  
اظهار فصاحت ایچون لبلرن بو کوب سوبلیه و آوردن طوادوره  
کلام ایلبله اول کسه هرینه مالک ایسه عمل و طاعتدن جمله سی غارت  
و یغما اولور ( یعنی نفس و شیطان اتمک اعمالنی افساد وابطال سبب  
اولور زیر ( و ما انا من المنکلفین ) و جنبه دینده تکلف اولماز  
انکچون دعاده سجعندن نهی اولمشدر ( پس الفاظی دوزب آنده  
تکلف اتمک آرایش طاهر و شعرایه تشبهدر قرآن ایسه شعر دکلدر  
بو جهندن اهل قرآن دخی شعر کی مخیل نسنه دن حذر ایملودر  
\* دل زپر کفتن بمرود در بدن \* کر چه کفتارش بوددر عدن \*  
بونک تقدیری بمرود دل در بدن زپر کفتن اکر چه بود کفتارش در عدن  
دیمکدر که دل بمرود فاعلی و ظرف و جان و مجرور اکامه ملقدر و کر چه  
اگر چه حرف شرطدر و لکن بوراده عربی ده از وصلیه کیسدر که  
تفسیری اکر چه بود کفتارش در عدن و اکر چه نبود دیمکدر که  
ایکی صورتک میاننی تسویه در ( پس جزایه حاجت قالماز کفتار بودک  
فاعلی و در عدن مفعولیدر ( پر باء عجمیک ضمیله طولو معناسنه در  
پرفتن طولو سوبلیمکدر که اکثار کلامدن عبارتدر میرد مضارعدر  
مصدری مردندر که اولمکدر مضارعنده فصیح بودر که میی مکسور  
ایدوب مابعدنده بریا زیاده سبیله میرد و میرنده دیرلر ( و کاه اولور که



ضرورت وزن همچون یاسزدخی استعمال ایدرلر میرد اولنده بامضارعی  
استقباله تخصیص ایچونددر مضموم اوقندیغی بیم حرف شفوی اولمغه  
تناسب ایچونددر ز برا ضمه شفویه در و سائر حروف شفویه دخی بیم  
کیدر و مضارعک اولی مضموم اولدیغی محله دخی کسره دن ضمه به  
خروج لازم کلسون ایچون مضموم اوقنوز (کرچه مرورایتدی (دل  
و کفتن و گفتار و بدن و بوکی (در ضمله و راتک تشدید ایله عرییدر  
انجو و معناسنه (عدن فحمتین ایله یمنده بر شهر در عدن ایله تسمیه به وجه  
بودر که تبع دیدن کبری پادشاه اهل جراحی اوراده جنس ایدر دی  
عدن ایسه اصلنده اقامت معناسنه در آنکیچون جنات عدنی جنات  
اقامتیه تفسیر ایدرلر و معدن دخی کسره داله بویندندر که منبت جواهر در  
ودری عدنه اضافت قیلدی ز برا اویسی یمنه مضاف اولان در بادن  
چقیر هر من انجوسی دیدن کبری کی هر مزدخی بر شهر در و دیمش لردر که  
بجر هند و بحر بمن اهل توحیدک سفینه ایله اوزر زنده جلنی قبول  
ایتد کبر ایچون حق تعالی تشریف انجوبی انلره تخصیص ایتدی  
شونله که اعتبار انلردن اخراج اولسان انجویه در و انجو خلق آدمدن  
مقدمدر اگر چه حوائک کوزی یاشندن دخی انجو حاصل اولدی  
لیله معراجده عرق نیویدن کل حاصل اولدیغی کی اگر چه اندن  
مقدم عالمده کل موجود ایدی (معنای بیت) بودر که بدن ایچنده سینه  
مشتمل اولدیغی دل چوق سوزیلکدن مرده اولور و قوی کیدر و نوری  
سویثور اگر چه نندم ایتدیگی کلام یمنده شهر عدنه مضاف اولان  
در بادن چقان انجو کی معتبر و لطیف اولور سه دره پس بونده فصاحت  
و بلاغتی مشتمل اولان کلامی لطافت و اعتبارده انجویه تسمیه واردر  
و تشبیهن غرض ترغیبدر و بوئدن ناظمک قدس سره موصودی  
اکثار کلامدن تغیر در یوخسه مجله کوره سویلتن کلام مرغوبی  
قدح دکلد ز بر سامعه فائده زائده می واردر کلام حسان و سحبان  
و امثال کی فافهم \* ای که سعی اندر فصاحت میکنی \* چهره درلر  
جراحت میکنی \* بعضی نسخیده انکه سعی اندر فصاحت میکند  
دوشمشدر و لکن خطاب مابعدنه مناسبدر بوئک تقدیری دیمکدر که  
ای کشتی که میکنی سعی اندر فصاحت میکنی چهره درلر جراحت



پس سعی میکنی به مفعول و اندر اسکا ظرف اولوب بعد الجملة  
 کسی به صفت اولور و جهره اینکجهی میکنی به مفعول اول و جراحث  
 ثانی اولوب مصراع اولدن ماخوذ اولان شرط محذوفه جواب  
 و جزا اولور تقدیری اگر تو میکنی سعی اندر فصاحت میکنی  
 چهره دلرا بر جراحث دیمکسدر (سعی مثنی سر بعه دیرلر که بملک  
 دینکاری مرتبه دن آشفه در صکره مجازا بر امر ده جد ایچون دخی  
 استعمال اولندی کرک خیر و کرشر و لکن افعال مجموده ده اکثر در  
 (فصاحت لغتده بیان در و روشن زبان اولمقدر که سوزنده لکنست  
 وفار بشق دل اولیه اصطلاحده مفردده و کلامده و متکلمده  
 اولور که علم پیانده مبین در) چهره فتحله و کسرله بکزد در باقی مفردات  
 مرور اینشد در (معنای بیت) بودر که ای کسه که کلامنده فصاحت  
 و مزین عبارتده سعی اید رسن وجد ایلرسک که ارایشلی الفاظله  
 خلقه صنعت صتارسن اگر سن بویله اید رسک کوکل یوزنی یاره  
 و مجروح ایلرسن ز براسن خارجده تصنع ابتدجکه کویا چهره دلی  
 خراشیده قبلورسن زیر سوز تراش اید وب سویلک معصبت اولمقله  
 اثری کوکل چهره سنده ظاهر اولور که هر عملک کندنه مناسب اثری  
 واردر پس کلامده تکلف ایتمک مجروح اولیحق اثری دخی جراحث  
 اولور و خلقک یوزنه سویلسد یلک سوزک اثری کوکل یوزنه  
 عکس ایدر \* روز باترا در دهان محبوس دار \* از خلایق خویش را  
 ما بوس دار \* بونک تقدیری رو دار زبانا محبوس در دهان  
 دار خویش را ما بوس از خلایق دیمکدر که زبان دارک مفعول اولی  
 و محبوس ثانسی و در دهان محبوسه ظرفیدر و بعد الجملة رو جله سنی  
 بیان اولور و کتکک خویش دار ثانینک مفعول اولی و ما بوس ثانسی  
 و بعد الجملة استینافیه اولور که فی الجملة ماقبلنی تعلیلدن خالی اولماز  
 زیرا خلقدن ما بوس اولحق حبس لسان اینکه سبیدر و شولکه طمع  
 و خلقدن جلب اوزرنه در سویلکدن لابد در (رو رانک فتحله  
 امر حاضر در مصدری رفتن در فتحله یوریمک و کتمک معناسنه  
 مضارعنده فای واوه و تابی داله قلب ایدوب رود و رنده دیرلر (زبان  
 فتحله و ضمه دلد زبانی بد دل باغی و دل بغلیجی در (دهان آغزدر

محبوس اسم مفعولدر مصدری جسد رکه حر کنندن منعبر اینکچون  
 علی التائید ناس اوزر نه موقوف اولان نسنه به حبیس فی سبیل الله  
 دیرل زهرا موقوف اولان نسنه شرط واقف اوزر نه وقوف ایدر  
 ونصرفیدن منع اولنور (خلایق خلقه نك جمیع در ناس معناسنه  
 خلق کی و بهیائمه و سائر مخلوقات دخی اطلاق اولنور (ما یوبس  
 اسم مفعولدر ایاس دن نایمید اولنق و قطع امل ایتك معناسنه یأس کی  
 ولکن اولکی صمع وایکنجی منع بایندندر دار بالاده ذکر اولنبدیغی  
 اوزر داشتندن مأخوذ امر در یعنی داشتن که طوتمقدر مضارعنده  
 شین راه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرل ودارد که مضارعدر دالی  
 حذف اولتیق دار قالور که امر در (معنای یت) بودر که یودی  
 آغز کده دل کی محبوس طوت و سوبله وکندیکی خلقدن نامید طوت  
 وانلرک جانبدن طبعه دوشوب آغزک آچه زیرا طبع بلاسیدر که  
 آغز یکی آچدر و مشهور در که سوبلر دل بر در ایکی قولق بر سوبله  
 ایکی دکه سوال اولنور سه که دل آغزده اولور پس دهانی ذکر ایتکه  
 حاجت ندر جواب یودر که دهانی ذکر ایتك تعبیح ایچوند (بقولون  
 بافوا هم) کی فم ولسانله اولور کن فم تصریح اولندی کویا دیمکدن که  
 دهان لسانی حبس ایچوند زندان خلق اولنمشدر پس آئی اورادن  
 اطلاق ایله و آغز قلبده اولیان نسنه بی سوبلك ایچون دکلدر  
 بلکه صدق ایچوند پس او مقوله نسنه بی لسانه کنورمک قبیحدر که  
 دهان ولسانی ما خلق لهنک غیریده استعمال ایتکدر \* هر که او بر عیب خود  
 یناشود \* روح اورا قوتی پیدا شود \* بونك تقدیری هر کسی که  
 اوشود ینسا بر عیب خود شود قوتی روح اورا پیدا یتکدر که هر کسی  
 مبتدا و او مبتداء ثانی و شودك فاعلی تختنده اولان ضمیر او و مفعولی  
 ینسا و بر عیب ینناه متعلقدر اطلاع معناسنی تضمین ایله زیرا ینسا  
 یا ینفسه و یا بائله تعدیه ایدر برایله دکل و در نسخه سنه کوره در  
 زایده اولور سه و شود و بعد الجملة مبتداء ثانی به خبر اولوب جمله سی مبتداء  
 اوله صفت اولور قوتی ایکنجی شودك فاعلی و یندامفعولی و روح اورا  
 قوته متعلقدر زیرا را تخصیص ایچوند که لام جاره معناسنه در  
 و فعل مذکور بعد الجملة مبتداء اولك خبری در (غیب هر بیدر که



شول امر در برنسته آنکه نقصانه مقر اولور ز برا عیب فخله ظرف  
مقوله سیدر (یناصفت مشبهه نك بر نوعی در که آخر کلمه دن بدل  
القه اولور معنای کور ~~کن~~ در و بوباک مصدری دید ندر  
علی غیر القیاس پس ماضیسی دید و مضارعی ینسد واسم فاعلی  
پیشده در خود بین کشندی کور یچی در و ینساده بین مضارعده اولان  
بین در که مضارعك آخر حرفه بدل الف کتور مشلردر کویدده  
کویا دید کتری کبی امر اولان بین دخی مضارعك دالنی حذفله در  
(روح نفس ناطقه در که هر کس اندن انا ایله تعبیر ابتدایی ذاتدر  
(قوی ده یا نوعیت افاده ایدز قوت ضعفك مقابلدر یعنی بنیه نك شدت  
وصلا بنیدر که حیوان افعال شاقه به آنکه ممکن اولور (معنای بیت)  
بودر که هر اول کس که کشندی عیبی کور کن وانك اوزرنه مطلع  
و غیرك عیبی سوبل کدن فارغ و کشندی نفسنه مشغول اوله انك روح  
و نفس ناطقه سی ایچون باشقه بر قوت نظاها و اوله که اول قوت شبیهله  
اهل ملکوتله مکالمه به قدرت بولور و هر کسده باطن اولان هنزه اطلاع ایله  
کالی صورت کور تنکم عیبی روح الله علیه السلام حوارین ایله  
کیدر کن بر خیزره راست کلوب حواریون آنی تعقیب ایتدکده  
حضرت عیبی دخی ما احسن بیاض اسنانه دیو اول خیزرک دند انارینك  
بیاض لغدن تعجب صورتی کو ستردی و اشارت ایلدی که هر نسته نك  
عیندن انماض عین ایدوب محاسنی طرفنه نظر ایتک لازمدر

\*\*\* در عمل خالص مگوید \*\*\*

هر که باشد اهل ایمان ای عزیز \* پاك دارد چار چیز از چار چیز \* بونك  
تقدیری ای عزیز هر کسی که باشد اهل ایمان دار چار چیز پاك از چار چیز  
دیگر در که هر کسی مبتدا و اهل ایمان باشدك بمفعولی و بعد الجملة مبتدایه  
صفت اولور و چار چیز دارك مفعول اولی و پاك ثانیهی و چار و مجرور  
پاك متملقدر زرا پاك عربیده ظاهر دیگر و لغت عربیده تاویل ایله  
بعضی جوامده چار تعلق ایتدیکی کبی اسد علی کبی شجاع علی  
دیگر در فارسیده دخی جازیدر و دارد بعد الجملة مبتدایه خبر اولور  
(باشد باء عربیله مصدری باشند کور اولتی معنایسته) اهل برنسته نك  
خاصه سیدر که اکانسبت اولور اهل الله کبی که خواص حق قدر

واهل



واهل البلد واهل الدار واهل القبيله واهل الحی در بر اول بنسبه به  
 و امثالنه منسوب در و اهل الزجن دخی بونله در که ازواج و اولاد  
 و اقارب و اصحاب و عیید و امایه شاملدر زیر جله سی رجله مضافدر  
 و اهل قرآن و اهل حدیث و اهل ایمان علم قرآن و علم حدیث و تصدیق  
 و اقرار انلری جع ایلین جا عندر که قرآن و حدیث و ایمانه  
 منسوب در (عزیز عزتندر که ذلتک مقابلدر و عزیز نادر بولسان  
 نسنه در کونش کبی و اهل کاله عزیز دیکلری دخی موقر و نادر  
 بولند یغسندر (چارد رتدر چهار لفظندن مخففدر که چهار جیم  
 عجمینک قتیله در چهار بار در بر خلفاء اربعه به و چارپا در بر  
 درت آیان اوزرنه بورین حیواناته (چیز جیم عجمیله نسنه معناسنه  
 نسنه سی یوق دیه جک برده عجم بی چیزست دیر و نسنه دکل  
 دیه جک برده ناچیز دیر (معنای یت) بودر که ای عزیز الوجود  
 و محترم به بود هر که که اهل ایمان کامل اولاکه قلبنده تصدیق  
 و اسانده اقرار و ارکانده اجمال صالحه بولنه درت نسنه بی درت  
 نسنه دن پاک و طاهر طویر و نجاست حسیه دن پرهیز ایندیکی کبی  
 قدر مضوی دن دخی حذر ابد و تکمیل طهارت ایدر و بوطهارتی  
 با بنده عزیز ابله خطاب ایندی زیر عزت نفس و شرف انسان  
 پاک دامن اولغله در مطلقا و ملوث ذلیلدر که اکا حرمت یوقدر  
 \* از حسد اول تودلرا پاک دار \* خویشتن را بعد ازان مؤمن شمار \*  
 بونک تقدیری دار تو اول دلرا پاک از حسد شمار خویشتن را  
 مؤمن بعد ازان دیمکدر که تودار تحته اولان ضمیر خطابی تا کیددر  
 اول دایره ظرفدر زیر اول و قبل الكل دیمکدر دل مفعول اول  
 و پاک ثانی و از حسد پاک متعلقدر خویشتن شمارک مفعول اولی  
 و مؤمن ثانیسی و بعد کله سی ظرفدر و مصراع اول جمله سی ماقبلنی  
 بیان اولور اگر ماقبلی دخی بونجاین امر اولایدی اندن بدل اولوردی  
 و مصراع ثانی اوله معناده تعلیلدر (حسد کشی عدو سنک نعمته باقوب  
 غیظ و اضطرابه دوشمکدر و بوغیظ و اضطراب نعمتک محسود دن  
 زائل و حاسده انتقالتک تمنی سنه سبب اولغله حسد بومعناده یعنی  
 تمنی مذکورده استعمال اولندی و حدیثه (لا حسد الا فی اثین)

وارد اولدینی غبطه نك حسده مؤدی و سبب اولدیفچوندر پس  
 حدیثه حسد دن مراد غبطه در یعنی ایکی تنه به غبطه ایدیکوز  
 بری تصدق مال و بری تعلیم علمدر که بونیرافاضل اعمالدن اولغله  
 مغبوط فیه اولغله سزادر و بعضیلر حقیقت حسده حل ایتدیلر  
 زیر قدر مال و حرمت علمی بلینر مال و علمی قدر و حرمت بلنر  
 انتقال ایتك مناسب و متمنادر (اول قبل منعاسنه در و زنی افعلد در  
 نك مؤثی اولی کلدیکی ا کالدرد و یا فوعلی در نك ایتسه اولاده  
 انصرافی آتی مؤیددر (خویشتن کندی دیمکدر خویش کی واولری  
 رسمیدر تلفظ اولغز استخوان و خوان و امثالنده کی کی (بعد  
 صکره در که قبل مقابلیدر بعد از انندن صکره دیمکدر (مؤمن کافرك  
 مقابلیدر کویا تکذ بیدن امن او زرنه قلبی دیمکدر و حقك مؤمن  
 اولدینی مؤمن خائفی عذابدن امن او زره قلد یقیدر و دیمشردر که  
 مؤمن اهل اعتقاد و شهادت و عملدر و کافر مطلقا ایمانی اولمیدندر  
 اگر اظهار ایمان ایدر سه منافقدرد و اگر بعد ایمان کافر اولور سه  
 مرتددر و اگر ایکی الهه قائل اولور سه مشرکدر و اگر بدین ایله تدین  
 ایدر سه کابی در و اگر قدم دهره ذاهب اولوب حوادثی دهره اسناد  
 ایدر سه دهری در و اگر دهری اولدینی اعتراف نبوت و اظهار شرعه  
 مقارنله ایتسه زندیقدر (شمار شین میجه نك صمبله بوراده امر در  
 وعدد معناسنه دخی کلور بوم حسابه روز شمار دیدکری کی شمردن  
 و شماریدن صایمقدرد و حلیمی ده کلور که شمار شمردن لغظندن صیغه  
 امر در مضارعنده الف زیاده ایدوب شمار و شمارنده دیرلر و جارتدر که  
 الف سز شمرد و شمرنده دیه ز ا کرد پرسنکه شمار و شمارنده شماریدن  
 لغظندن مشتقدر جواب بودر که شماریدن لغظ مضارع و زنه بنا و لنان  
 مصدر قبیلندندر استهی و بعضیلر دیدیلر که شمرد ماضیدر امری  
 شمار کلور میك صمبله نك شمارید دخی ماضیدر امری شمار کلور  
 و مضارعنده شمرد و شمارد دیرلر (معنای بیت) بودر که اولاسن حسد  
 دید کیری صفت مذمومه دن قلبی و نفسکی پاک و طاهر طوط و انك  
 الایشی ایله ملوث ایله اندن صکره کندیکی مؤمن کامل عبد ایله  
 یعنی صفت مذکوره نجسه دن نفسکی ترکیه و تطهر ایتدیکه سکا

مؤمن کامل دیمزله بلکه عند الحقیقه مطلق مؤمن بله دیمزله شول  
 جهتد نکه قسمت حقه قائل اولدک وکندیکی حقه شریک قیلوب  
 بحسب العقل بشقه تصرف کوسزدک والعیاذ بالله تعالی وناظم قدس  
 سره چار چیزده حسددن بده ابدوب اتی اول قیلدیغی زیاده فیمنه  
 دلالت ایدر زیر صفت شیطانیه درکه نفس انسانیه یه اول لعیندن  
 میراندر \* پاك دار از کذب واز غیبت زبان \* تا که ایمان نیفتد در  
 زبان \* بونک تقدیری دارز بان پاك از کذب واز غیبت نیفتد ایمان  
 دیزبان دیمکدرکه زبان دارک مفعول اولی وپاك ثانیهی وچار وچرور  
 پا که متعلقدر تنکم نظیری مرور ایتدی وجهه سی استیفا فیه در وایمانت  
 نیفتدک فاعلی ودر اکا ظرف وجهه سی تعلیلیه در بویتنک اکثر  
 مفرداتنک شرحی گذر ایتدی (تا تعلیل ایچوندر ایمانته ده اولان ناه  
 خطاب مضاف الیه در جانت ده کی کی سنک ایمانک وسنک جانک  
 معناسنه زیر مضاف اسمدر اکر فعل آخر نه کلسه مفعول اولور  
 مثلاً دبدت ودیدمت ویندت کوردی سنی وکوردم سنی وکوزر سنی  
 معناسنه واوزنه الف ونون زیاده قلنسه جمع اولور مثلاً رویان  
 دیدم سزله یوزن کوردم دیمکدر (نیفتد اصلنده نه افتددر که نون  
 مفتوحه نایفه در) وافتد فعل مضارعدر مصدری افتادن وافتیدندر  
 دوشمک معناسنه مضارعنده الف ویا ساقط اولوب افتد وافتنده  
 دیرل وگاه اولور که تخفیفاً وضروره فتد دخی دیرل تنکم دفع ثقات  
 ایچون نه افتدک همزه سی یایه قلب اولنوب نونی وصلله نیفتد دلتشدر  
 بواسانده نظاری چوقدر یا دخی بو باید ندر (زبان زای عربینک  
 کسریله سودک مقابلیدر تنکم اصی وزیان دیرل معروفدر) (معنای بیت)  
 بودر که دلکی کذب و غیبتدن پاك وظاهر طوت تا که ایمانک زبان  
 وخسارته دوشمبه یعنی انسانک ایمانی رأس مال کیندر وکذب و غیبت  
 انک آفاتنددر پس هر قنده که بوسوء معامله اوله لاجرم صاحبی زبان  
 چکر وخاب وخلصیر او اور وارده کلور که ایمان وکذب بر برده مجتمع  
 اولماز وکذب نازه وصدق جتنه جر ایدر وکف لسان شه ایماندندر  
 \* پاك ا کرداری عمل را از ریاء \* شمع ایمان ترا باشد ضیاء \* بونک تقدیری  
 اکر داری عمل را پاك از ریاء باشد ضیاء شمع ایمان ترا دیمکدر که (ا کر

حرف شرط و داری مضارع مخاطب و عمل مفعول اول و پاك ثاني  
 و جار و مجرور پا که متعلق و بعد الجملة فعل شرط و ضیا باشد  
 فاعلیدر بحصل الضیا معنایه و شمع مفعولی و بعد الجملة جزاء شرط  
 اولور (عمل فعلدر که قصده مقارن اوله پس مطلق فعلدن اخصدر  
 زیر فعل بغير قصد حیوانانندن دخی صادر اولور و جاداته دخی نسبت  
 اولنور عمل ایسه نسبت اولنماز و صنع عملدن اخصدر زیر اجاده  
 الفعل معنایه در هر جمله ایسه جودت صفتی اولماز (ریا مفاعله  
 باینک مصدر ثانیهی در مرآت معنایه که برکاری ایل کورمک ایچون  
 اشمکدر که باطننده اولان حالک خلافیدر شرعه ریا و در که اظهار  
 عبادت ایلله خلق اتی کورب واکامدح و ثناء ایدوب حسن اعتقاد  
 ایتمکدن اونوری حاصلی ماسوی ملاحظه سبله عبادتده اخلاصی  
 ترك و عبادت و اعمال خیر یوزندن قلوب ناسده مرتبه طلب ایتمکدر  
 پس عبادات و اعمال دیندن اولیان افعالله قلوب ناسده منزلت دلسه  
 ریا اولماز کثرت مال و غلمان و حسن ثلب و حفظ اشعار و علم طب  
 و حساب و نجوم و نحو و فقه و بونلرک غیری اعمال و احوال کبی (شمع  
 مچک سکونیلله و حرکتی ایلله بال مومنده شایع لفظ مولددر و سائر  
 مولره دخی اطلاق اولنور سراج بشقه در که جوبیدن استخراج  
 اولنان دهندن فتیل ایلله انقصاد اولنان چراغدر (ضیاء و ضوه اجسام  
 نیرهدن منتشر اولان اجزاء نوریه در انکچون لغتده ضیا و نور بر در  
 و بعضیه لر دیدیلر که ضیا بحکم الوضع والاستعمال نور دن اقوادر  
 انکچون ضیا شمس و نور قره نسبت اولنور و عند الحکما ضیا بالذات  
 اولانه دیرلر شمسده کی کبی نور بالعرض اولانه دیرلر قرده کی کبی انکچون  
 دیرلر نور القمر مستفاد من الشمس و سعد الدین حاشیه کشافده  
 دیمشدر که بوفرق لغتده یوقدر بلکه نور الشمس و نور القمر دیمک  
 شایعدر (معنای بیت) بودر که اگر عملکی ریا دن پاك طورتسک سنک  
 شمع ایمانکه نور و ضیا اولور یعنی شمع کبی اولان ایمانک نور اولور  
 و خلوصک سببیلله روشنائی بولور و الاقرار بقالور زیر ایمانه نور  
 و فروین اعمالدر چونکه اعمال صالحه و خالصه اولید لاجرم حصر  
 ریا اتی سوبندر و یا خود ضعفنه سبب اولور حتی بعض اعمال بله

بری برنه قوت و پر و پرشمع که دامنه ابرسه برینسه بری دخی منصب  
 اولوب خانه و خود بی نور قالمز فاما ایمانک انطفا وزوالی کفره مؤدی  
 \* اولور \* چون شکم را پاک داری از حرام \* مردایمان دار باشی والسلام \*  
 بونک تقدیری چون داری شکم را پاک از حرام باشی مرد ایمان دار  
 والسلام دیمکدر که (چون حرف شرطدر اگر معناسنه و شکم  
 داری به مفعول اول و پاک مفعول ثانی و جار و مجرور پاکه متعلق  
 اولوب فعل بعد الجمله فعل شرط اولور (و باشی مضارع مخاطبدر  
 داری کبی مرد انک مفعولیدر و بعد الجمله جزاء شرط اولور (و ایمان  
 دار مرده صفتدر) والسلام آخر کلامده استعمال اولسان نحتدر که  
 ختامه نشاندر تقدیری والسلام علیک در که جمله مستأنفهدر (شکم  
 شین معینه نک کسر یله فارندر بطن معناسنه فارن اغریسنه شکم درد  
 دیر) حرام و محرم لغته ممنوع و معجور معناسنه در و شرعه حزمی  
 دلیل قطعی ایله ثابت اولان نسنه در که انکاری و با استحلالی و یا حلی  
 نمی اتمک کفر در اگر جمیع ادیانده حرام ایسه قتل نفس وزنی و لواطه  
 و امشالی کبی خبر بویه دکلدر یعنی کرچه حرمتی مخصوص و متفق  
 علیه در فاما جمیع ادیانده حرام دکلدر و بو مقوله نک مباحثی کبی علم  
 کلامده و کبی فقهده در و مسجد حرام کعبه در و جمله حرمه دخی  
 اطلاق اولور زیرا محترمدر (مرد ار آدمدر مقابلی زندر و لیکن حکمده  
 زن دخی داخلدر زیرا احکامده زن مرده تابعدر (ایمان دارد دیندار کبی  
 وصف ترکیبدر اصلنده دارنده دین و ایماندر دین و ایمان طوئیی  
 و حفظ ایدوب حقوقن مراعات ایدی پی بس بو ترکیب کمال دین و کمال  
 ایمانی اولان اوزرنه اطلاق اولور مطلقا دکل (معنای بیت)  
 بودر که اگر فارنکی حرام اولان ما کولات و شر و باتدن پاک و طاهر  
 طور سک ایمانی قوی ار اولور سن کرکسه عورت اول زیرا غداء  
 حلالدن ایمانه قوت و حرامدن ضعف کلور حاصلی حرامدن عفت  
 و برهیز و بطنی اندن کف اتمک شعب ایمانک اقواسندن اولغسله  
 بو معنی حاصل اولان ایمانه ایمان دیمک سزادر که دالو و بد اقلو  
 میوه دار اغاج کبی اولوز \* هر که دارد این صفت باشد شریف \*  
 و ندارد دار ایمان ضعیف \* بونده هر که هر کس دیمکدر که مبتدادر

این صفت دارد که معنوایدر که بعد الجمله مبتدایه صفتد باشد که  
 فاعلی فاعله مبتدایه راجع و شریف مفعول و بعد الجمله خبر اولور  
 (و را کر دیمکدر که حرف شرطدر) ندارد فعل شرط و ایمان دارد که  
 مفعولی اولوب بعد الجمله جزاء شرط اولور صفت موصوفه قائم  
 معنادر که محمود و مذمومه شاملدر بوراده این صفت بیت سابقه بطنی  
 حرامدن پاک طومغه اشارتدر (شریف صفت مشبهه در شرفدنکه  
 علومعنا سینه در واکر آباء واجداد له اوله و یا حسب و مکارم ابله  
 اولور سه مجد دیمک اولور) (ضمیم قوینک ضدیدر که بدنده و حالده  
 اولور) (معنای بیت) بودر که هر کسه که بوصفتی طوته و انده بولنه  
 یعنی بطنی حرامدن حفظ ایده دینده و یا اهل دین اراسنده شریف  
 و عالی اولور و بوصف شریفله مجد و سنا بولور واکر بوصفتی  
 طومغسه یعنی ذاتده بوصفته دکل ایسه بلکه حرام خور ایسه  
 اول کسه ایمان ضعیف طوتر قوی دکل ایمان ضعیف ایسه زائل  
 و نوری بانکلیه منطقی اولقی احتمالی غایبدر و بونده و سائر مواضعده  
 هر کسی ده مرد وزن داخلدر و مردنخ حصص اولنان محله دخی بویه در  
 تنکم بالاده اشارت اولنددی وزن که اهل هنر و کمال اوله حکما اول  
 زن مرددر \* هر که باطن از حرامش پاک نیست \* روح او راره سوی  
 افلاک نیست \* بونک تقدیری هر کسی که باطنش پاک نیست از حرام  
 راه نیست روح او را سوی افلاک دیمکدر که هر کسی مبتدا و باطنش  
 مبتداء ثانی و پاک نیست خبر ثانی و بعد الجمله مبتداء اوله صفتدر و راه  
 نیست معنای نفیده اولغله روح و سویک هربری اکا متعلق اولوب  
 جمله سی مبتداء اوله خبر اولور و اسان عربیله دیمک اولور که (کل من  
 باطنه لبس بطاهر عن الحرام لبس لروح طریق الی جانب الافلاک  
 و بوندن فهم اولنور که راه نیستک فاعلی و اوراده را لام جارر  
 معناسنددر که تخصیص افاده ایدر) (و سوی ده حرف جر محذوفدر که  
 بسوی دیمکدر و متعلقی راه در زیر متعلق مشتقه مولد در مع هذا  
 بواعبار عربیده در فارسیده تاویل لازم کلدیکی معلوم دکلدر بلکه  
 جامده دخی تعلق صحیحدر زیر مقصود اولان جانب معنایی مراعاتدر  
 (باطن ظاهر که مقابلیدر یعنی ظاهر اودر که حاسه ابله ادراک اولنه



و باطن اودر که حاسه دن خفی اوله بوراده باطندن مراد بطندر که  
 خلاف ظاهر در زیر باطن بطنی مشتملدر پس باطن باطندن اعمدر  
 (حرامش حرام شرح اولمشدر شین ضمیری معناده باطنه متصلدر که  
 باطنش دیمکدر زیر انظم فازسه بده شین زیه اولورسه متصل اولور  
 کر که حرقه اولسون مثلاً اگرش دیرلر و لکن معناده مناسب اولان  
 محله متصلدر اکثر دخی بویه در تاء خطابه زیر حرقه ضمیر متصل  
 اولماز (ره راهنم مخففدر بول معناسنه و بورادندر که بوله وامثالنه  
 کوندر ب استخداً ابتدکری بنده به رهی دیرلر (سوی ضم سبئه یا نه  
 و یاسر سو طرفی وجهت معناسنه که ترک بکا ایله تعیر ایدر بوراده  
 وزن ایچون و او قصر اولنور و سوبک افلا که اضافتی یاه توسل ایله  
 دکلدر زیر بوراده یا اصلیه در همزه توسل کبی دکلدر جانانه ما کبی  
 (افلاک جمع فلیکدر که مجری الکوا کدر تنکیم بالاده شرح اولندی  
 (معنای بیت) بودر که هر کسه که انک باطنی و فارنی حرامدن اولان  
 مأ کول و مشر بیدن پاک و طاهر دکلدر انک روحی ایچون افلاک جاننده  
 یعنی عالم علوی به بول بو قدر زیر روحک عالم بالایه عروجی کمال  
 لطافت و مزید خفته در و حرام اولان مأ کول و مشروب بدنی تکلیف  
 و تنقیل ایدر کثیف و ثقیل بدنه تعلق ایدن روح دخی انک کبی اولوب  
 حرکتدن فالور حتی حلال و مباحی اکثر ایدن بله مناجاتدن فالور  
 الحاصل حرامک قلیل و کثیری مضر در حلال و مباح الاصلک ایسه  
 کثیری مضر در و مباح الاصل اولد یغی مشوش اولان دخی حرامه  
 ملحقدر و خواص ناس عنده مشته نسته بو قدر بلکه هر ماده نک  
 حقیقتی شرعه و نور کشته فرقی ایدرلر و خبیث و طیبی بری برندن  
 تمیز ایلرلر و غوره ایدرلر \* چون نباشد پاک اعمال از ریا \* هست  
 بی حاصل چون نقش بوریا \* بولک تقدیری چون نباشد اعمال پاک از ریا  
 بی حاصل هست چون نقش بوریا دیمکدر که چون حرف شرط و اعمال  
 نباشد قاعلی و پاک مفعولی و بعد الجمه فعل شرط اولور بی حاصل  
 هست اینها بی حاصلست تقدیرنده مبتدا و خبر و بعد الجمه جزاء  
 شرطدر پس بوراده هست است معناسنه رابطه در که معناده حاصله  
 متصلدر حاصل محصول معناسنه بی حاصل بی فائده در بی لب قشر

و بی دانه صمان و امثالی کبی (چو واور سمبله چوندن تخفیف اولمشدر که  
 ادات تشبیه در) نقش اصلینده مصدر در بفسنه بی ایکی و یا زیاده  
 لوله تلویح اینکدر بوراده منقوش معناسنده در (بور یا مدله هریدر  
 کما فی القاموس وائمه لغتدن اصمعی دیمشدر که بور یا فارسیدر عربی  
 بوریدر و لغات معتبره دن مفهوم اولان بودر که بور یا فشدن طوققان  
 و حصیر سازدن اولاندر حتی برکسه بور یا اوزرنه جلوس ایتمه دیو  
 قسم ابلسه و بور یا اوزرنه حصیر قویوب انک اوزرنه جلوس ایتمه  
 حاش اولماز (معنای یت) بودر که اگر غلار ریادن پاك یعنی خلوصه  
 مقارن اولمازسه اوغلار نقش بور یا کبی بی حاصلدر بونده ریانه اولان  
 عملک صورت حسنه سنی حصیر بی فیتک نقشه تشبیه واردر که  
 برنسنه نك ماده سی فامش و یاساز اولدقدن صکره انک نقشه اعتبار  
 اولمديخی کبی ریایی مشتمل و غرض و سمعه به مبنی اولان عمل دخی بویه در  
 و من الله الحفظ بورادندر که الله تعالی صورته و اعمال ظاهره به نظر ایلر  
 بلکه قلوبه و نبات صادقه به نظر ایدر پس اگر خلوص واریسه قبوله  
 قرین اولور و الا رد اولنور و بومقوله عمل شول خانه به بکزر که پرده  
 دری زربفت و ایچرونه بساطی حصیر اوله \* هر که را اندر عمل  
 اخلاص نیست \* درجهان از بندکان خاص نیست \* بونک تقدیری  
 هر کسی را که اخلاص نیست اندر عمل نیست از بندکان خاص  
 درجهان دیمکدر که هر کسی مبتدا و را لام جاره معناسنده در و اخلاص  
 نیست مبتدا و خبر اولوب بعد الجملة هر کسی به صفت اولور اندر عمل  
 اخلاصه ظرفدر نیست اونست تقدیرنده در که مبتدا و خبر اولوب  
 بعد الجملة هر کسی به خبردر و جار و مجرور و ظرف نغیه متعلقدر  
 خاص بندکانه صفتدر اخلاص برنسنه بی شوبدن خاص قلمقدر  
 تصفیه کبی که صافی قلمقدر وگاه اولور که اصلندن شوی اولمیه دخی  
 خالص دیرر بوضوئنده خالص قلمقه حاجت قالمز بوراده مراد عملی  
 شوب ریا و سمعه و اغراض نفسانیه دن خالص قلمقدر اولندن آخرنه دل  
 و اگر غمازه خالصا لله تعالی افتتاح ایدوب صکره قلبیه ریادخول ایتمه  
 افتتاح ابتدایی اوزره در که ریاسی اصل صلونه مضرد کلدن وریا  
 اودر که ناسدن خالی اولسنه قلبیه و ناسله اولسه قلبه و اگر ناسله اولدقدن



ایو قیلوب یالکز قالدقده اوهر تبه ده کوزل قلمز سه اصل صلوتک توابه  
 نائل اولور انجیق ایولمکنه دکل و دیمش لر در که صومده ریا اولماز  
 (بندکان بنده نک جعبدر قول معناسنه مطلقا مذکر اولسون مؤنث  
 اولسون و سبی اولمش اولسون و خانه زاد یعنی مولاسی اوند طومش  
 اولسون (کانده کاف عجمی بنده آخرنده اولان هاء غیر ملفوظه دن  
 بدل) والف و نون ادات جعدر و بعضیلر کاک مجموعی ادات جعدر  
 دیدیلر تنکم بالاده شرحی کذر ایندی (خاص عامک خلافیدر یعنی  
 بعضی الشیء جمله اتده مشارک اولیان نسنه ایله تفرددر بوراده بندکان  
 خاصدن مراد کالات انسانیه ایله عوام ناسدن ممتاز اولان خواصدر  
 و بو مقوله له بنده دیمک ماسوی الله دن حر و حقه عید محض  
 اولدقلر یچوند که عبادتی اجلالا لله و مراعاة الحقوق الزبویه اشلر  
 بوخسه کندی جائیلر نه عائد اولور ملا حظنه ایله دکل حتی اخلاص لری  
 شوقدردر که اخلاصی به رؤیتدن خالص لردر (معنای بیت) بودر که  
 هر کیمک که عملنده اخلاص یوقدر الله تعالی نک خاص و مقرب بنده لردن  
 دکلدر بلکه عام و بعد قوللر نندرنز بر اخلاصی اولمادیغی صورته  
 عبادتی مردود و کندی رضادن ساقطدر قال الله تعالی (فمن کان  
 یرجو لقاء ربه فلیعمل عملا صالحا ولا یشرک بعبادة ربه احدا) و جناب  
 رسالت صلی الله علیه و سلم یورمشلردر که (اگر قرآند بوآیتدن قبری  
 اولسه بوآیت کفایت ایدردی الحاصل ریا اهلی باب حقندن خارجدر  
 و خلوص اهلی کر چه داخلدر فاما خلوصک مراتبی واردر که اهل  
 خلوصک درجه ده تفاوتی اکا کوره در و کانی کندی نفسندن بالکلیه  
 منسای اولغله در که بو مقوله نک عملی اکسیر اعظم طرح اولمش ماده  
 کییدر تنکم بعض آثار مزده تفصیل اولمشدر \* هر که کارش از برای  
 حق بود \* کار او پیوسته بارونق بود \* بونک تقدیری هر کسی که بود  
 کارش از برای حق بود کار او پیوسته بارونق دیمکدر که هر کسی مبتدا  
 و کارش بودک فاعلی و جار و محرور اکا متعلقدر که بعد الجملة مبتدایه  
 صفت اولور و اینجی بودک فاعلی و پیوسته اکا ظرفدر دائما معناسنه  
 و بارونق اکا متعلقدر که معناسنه در برای تعلیل ایچوند که  
 نازکله سببه مرکبدر (از برای از هر دیرلر تنکم مرور ایندی (پیوسته

✱

اولاشمش واولاشق دیمکدر که اسم مفعولدر موصول کی پیوستن  
اولاشتی واولاشدرمی مضارعنند سین حذف اولنوب برینسه نون  
ودال کتوردر لر پیوند وپیونده دبرلر (رونق یراشق واطسافت  
(معنای بیت) بودر که هرکسه که انک کاری حقندن اوتوری اوله یعنی  
اشلدیکی ایشده غرضی حق ورضاء مولی اوله انک کاری دائما و متصل  
رونق ايله اولور یعنی هر نه ایش طو ترسه لطافتدن خالی اولمز زیرباطنی  
صافدر و شول عمل که غرض حق ایچون اولمه بی نور و فرقالور زیر (کل  
اناء بترشح بمافیه) موجبجه متکدر نسته نک اثری دخی اکاکوره اولور  
فافهم جدا \* \* در بیان آنکه پادشاهانرا زیان دارد \* \*  
\* چار خصلت ای برادر در جهان \* پادشاهانرا همی دارد زیان \*  
بونک تقدیری ای برادر چار خصلت در جهان همی دارد پادشاهانرا  
زیان دیمکدر ندایی تقدیم اینسه اولی اولوردی زیراهم وزنه خلل کلز  
وهم نوع کلام برن بولوردی چار خصلت میندا ودر جهان اکا  
ظرفدر پادشاهان داردک مفعول اولی وزینک ثانیسی وبعده الجمله  
خبر اولور خصلت بالاده ذکر اولند یعنی اوزره فضیلتده ورنبلتده  
مستعملدر بوراده مراد ثابندر (پادشاهان پادشاهک جمیدر تفسیری  
کندر ایشدر) همی معلوم اولاکه (می لفظی ماضی و مضارع و امره  
داخل اولور ولکن ماضیده بعده وهاء مفتوحه تأکید معنای بعده محمول  
اولور و مضارعده حاله دلالت ایدوبها معنای حالی تأکید محمول  
اولور و امرده می معنای طلبی تأکید محمولدر پس بوراده هابه حاجت  
قالمز باقی مفردات بالاده نحریر اولمشدر (معنای بیت) بودر که ای برادر  
درت خصلت دیناده پادشاهانرا البت زیان و خسارت طو تر و اول  
خصلتدرک فائده سن کوزمزلر پس اول خصلتدن حسدر لازمدر که  
آنره مضردر اگر چه عامه ناسبه ضرر ویرمز و شاندن تنزیل ایتمز  
\* پادشاه چون درملا خندان بود \* بی کانددر هییش نقصان بود \*  
بونک تقدیری چون بود پادشاه درملا خندان بود نقصان بی کاندر  
هییش دیمکدر که چون حرف شرطدر پادشاه بودک فاعلی در و خندان  
مفعولی ودرملا ظرفدر ولکن ظرفده توسع اولفله مفعول صریح اوزرنه  
تقدیم اولنور نقصان ایکمی بودک فاعلیدر بموصل النقصان معناسنه

\*

\*

بی کسان بلا شک معناسنه فعله متعلقدر درهینش نقصانه ظرفدر  
 پادشه پادشاهدن مخفدر مه ماهدن وسپه سپاهدن وکبه کیهادن  
 تخفیف اولندیغی کی ملا اصلنده ملا در جبل وزنی اوزرنه که مهموز  
 اللام در بوراده وزن ایچون همزه الفه قلب اولمشدر ملا شول  
 جاعتندر که بر رأی اوزرنه مجتمع اولوب عیون ونفوسی حسن و بها  
 وجلالت ایله پرایدر لاخللا ولاملا عندالحکما فوق العرش در که  
 اوراسی نه خلو ایله ونه بر مخلوق ایله پر اولغله موصوف دکلدر وعند  
 الصوفیه عالم ملا در که ارواحله طولودر بوراده در فلا ناس ارا سنده  
 وخلق ایچنده دمک ننکم شو ایشی علی ملا الناس اشدی دیرلر که  
 خلق کوزنه قرشو دیمکدر (خندان صفت مشبهه در کولکن  
 معناسنه مصدری خندیدندر که کلمکدر ضحک کی و بر سبیل  
 استعاره انساندن غیریده دخی استعمال اولنور مثلا کل خندان  
 دیرلر آچلمش کله و انار چاتلامش اولسه خندان ایله وصفه  
 ایدرلر وخنده اسم مصدر در که کلمه تک اسمیدر (قبله ضمه او به تک  
 اسمی اولدیغی کی) (کان کاف مجمینک ضمه ظن که ترکیده  
 صانو و سرنمک دیرلر) هیت اصلنده مخافتندر که قول فسق در  
 بوراده مشاهده جلالتدن قلبده حاصل اولان اثر در پس هیت خالت  
 قلب اولغله نعت کونی در که تعظیم ایدن کسه تک حالت راجعدر  
 عظمت ایسه نعت الهیدر ز بر مقتضای حبادر که حق تعالی انکله  
 منعوتدر و بوندن هیت وعظمت ارا سنده فرق ظاهر اولدی (نقصان  
 کالک ضدیدر که نصیده خمراندر که فارسیده ایدن کم شدن ایله  
 تعبیر ایدرلر برنسته آخره کوره از واکسک اولمق معناسنه) معنای بیت  
 بودر که اگر پادشاه خلق ارا سنده وناسک بوزنه و کوزنه قرشو کولکن  
 اولورسه شبهه سز انک هیتنه نقصان عارض وحاصل اولور یعنی  
 خلق انک جلالتدن قلبرنده اثر بولوب تعظیم ایدرلر کن ضحکی سبیل  
 قلبرندن ساقط اولوب عامی کی مبتذل اولور پس کال هیت خنده  
 ایتموب لب بسته اولمقدور و بومعنی رسول الله صلی الله علیه وسلم ذاتی  
 وخلق ایدی انکیچون اکثر حالده تبسم ایدرلر دی وضحکاری قلت  
 اوزرنه واقع اولوب قهقهه ایسه اصلا صادر اولماش ایدی وهیت



کامله را چون انلره ملوکدن زیاده تعظیم ایدر لردی تنکم وصفلرنده  
کلور کان فحما مقنما یعنی کندی ذاتلرنده عظیم و صدور ناسده دخی  
معظم ایدی \* باز صحبت داشتن باهر فقیر \* پادشاهانرا همی دارد حقیر \*  
بعض نسخده پادشه را عیب باشد کوش کبر و بعضنده همی دارد یرینه  
همی سازد دوشمشدر باز کرو معناسنه در و بردخی دیمک اولور عریده  
و ایضا دیرل ظاهر اولان بار اسم اولقدز ز پرا کرو دن غیر ی دخی  
معانیسی واردر (صحبت داشتن مبدادر یعنی داشتن مبتدا و صحبت الیک  
مفعولیدر) بامع معناسنه صحبت متعلقدر پادشاهانرا همی دارد مک مفعول  
اول و حقیر ثانیسی و بعد الجملة خبر اولور (صحبت معاشرندر که ملازمته  
حاصل اولور صاحب ملازمدر تفصیلی بالاده در هر کل افرادی  
معناسنه در) فقیر صیغه بالغه در نصیر کبی مقنم معناسنه که ذوالاحتیاج  
الکثیر دیمکدر ائیم کبی که کثیر الائم دیمکدر فقر غنائک مقابلیدر که  
احتیاجدر حقیر عظیمک مقابلیدر صغیر کبرک مقابلی اولدینی کبی  
حقارت ذلتدر حقیر استخفافدر که ذلتدن ناشیدر (معنای بیت) بودر که  
کرو یعنی اولدنت خصلتدن بری دخی بودر که هر فقیر و ادنی ایله صحبت  
طوئقی پادشاهلری خوار و حقیر طوئر یعنی سریر عزتدن دوشور  
و ذلیل ایدر ز پرا هر کسک مقداری رتبه همی قریندن بللور چونکه قرینی  
ادنی اوله کندی دخی ادنی اولور که ادنایه مقارنت ایتمک دناءت طبع  
و سفولت همتدندر و مثلددر که دیرل اوزم اوزمه کوره قرارر چونکه  
سلطان جاهله غیر بدن اعلى اوله کرکدر که مصاحبی و اخلاقی و هر حال  
دخی اکا کوره اوله تا که علو صورت علو معنایه عنوان و عظوهمت  
شرف طبعه نشان اوله مکر که صحبت ابتدیکمی فقراء باب الله دن  
اولا که اومقوله عباد صالحین ایله صحبت عین عزتدر بعد ذالسخنه نایه ده  
واقع اولان سارد و عیب و سائر مفردات بالاده شرح اولمشدر فلانعبده  
\* بازنان بسیار اگر خلوت کند \* خویشتر شاه بی حرمت کند \* بعض  
نسخده شاه بی قیمت دوشمشدر بونک تقدیری اگر خلوت بسیار کند  
بازنان کند خویشتر را شاه بی حرمت دیمکدر که اگر حرف شرط  
و خلوت کند مک مفعول مقدمی و بسیار خلوتک صفتی و بازنان خلوته  
متعلقدر و قبل بعد الجملة فعل شرط اولور و خویشتر اینکمی کندک



مفعول اولی و شاه بی حرمت ثانیه و بعد الجملة جزاء شرط اولور  
 زنان رنگ جمیدر که مرد مقابلیدر (بسیار چوق معناسنه در ظاهر اولان  
 بودر که اصلنده آرنده بسی در چوق کنور یی معناسنه صکره وصف  
 ترکیبی قلمشدر تنکم نظارتی مرور ابتدی بلنک حرکتی تغییر اولندی  
 بعد التزکیبدر تنکم عربیده تغییر نسب دیر لخلوت جلوتک مقابلیدر  
 یعنی تنها و خالی اولمقدردر که یاننده کمسه اولیه حرمت مهابتشدر کا  
 فی القاموس و احکامدر سنن و فرائض و امثالی کبی که تنکی حلال دکلدر  
 یعنی پرده سن بر تنق و عرضنی بوز مقبوا اولماز و نسخنه خرابه کوزه قیمت  
 بر نسنه نك مقدار نه موافق و معادل اولانه دیر لرس بی قیمت بمقدار  
 و بی وزندر (معنای یت) بودر که شاه اگر زنان و نسوان ايله چوق  
 خلوت ایلنه و انلرله ملعبه و اجراء شهوت ایچون چوق کره تنها قاله  
 کندینی شاه بی مهابت و بی عرض ایلر و بی مقدار ایلر زرا انلرک یاننده  
 وقعی قالمیر یغندن غیری اشیدنلردخی حالتی تقبیح ایدوب یوزه کلجک  
 صورتی قالماز پس سلطان عالی هر کس ايله علونه کوره معامله ایلوب  
 حرمت مقامی محافظه ایتک کر کدر و خلوتی کثرت ايله تعیندن فهم  
 اولنور که خلوت قلیله مضر و عرضی بخل دکلدر زرا ان لنفسک علیک  
 حق اولر و جک علیک حقا موجبجه حق شرعی رعایت ایتش اولور  
 و بر دخی بودر که ازدواج شرعی باعث تناسل و سبب ظهور ذر بتدر که  
 تناسلوا تکثروا و موجبجه سواد اهل دینی تکثیر و اهل ذکر و توحیدی  
 توفیر ایتش اولور و سلسله سندن الی یوم القیام دعا جیلری قالدور و مواته  
 علی منقطع اولماز تنکم بعض احادیثده وارد اولمشدر \* هر کرا فر  
 جهاننداری بود \* میل اوسوی کم آزاری بود \* بونک تقدیری هر کسی که  
 اورا بود فر جهاننداری بود میل اوسوی کم آزاری دیمکدر که هر کسی مبتدا  
 و اورا بودک مفعول اول و قرآنیه و بعد الجملة مبتدایه صفت اولور  
 میل او ایکنجی بودک فاعلی و سوی مفعولی و بعد الجملة خبر مبتدادر  
 (فر تشدید له قوته و رونق و دولت و سیاست (جهاننداری ده  
 یا مصدریه دو جهاندار و صفت ترکیبی در جهان صفتیجی و اهل  
 جهانی حیات و رعایت ایدجی معناسنه اصلی دارنده جهاندار  
 مصدری داشتن در که طومنی و صفتی در میل لسان فرسده جسدین

ایله قعیر اولئان معنادر خجیک فحیله نتکم اوقدر جسبان دکل دیرل  
 یعنی ملایم و خاطر میل ایده جک مرتبه دکل معناسنه ! کم آزاری ده  
 بامصدریه در کسم آزار بولسانده صفت مشبهه در که آزار کم  
 لغظنک فی الحقیقه فاعلیدر (کم کاف عربی تک فحیله اکسک که  
 ابتدادن کسک خلق اولنه اگر اکسک ایله ناقص اولورسه اکا کاست  
 دیرلرکم عزیز معناسنه ده کلور که از بولنور دیمکدر بوراده قلت معناسی  
 افسرد و قلت دخی عدمدن کایه در (آزردن رنجیده ایمکدر آزاردن کبی  
 مستقبلا تنده زائله را اراسنده بر الف زیاده ایدوب آزارد و آزارنده  
 دیرلر آزاردن اشتقاقه کوره زیاده به حاجت قالماز (معنای بیت) بودر که  
 هر کیم که سلطنت قوتی اوله و یا خود هر کیمه که رونق و سلطنت  
 مطلوب اوله انک میلی کم آزارلق جانبیه اولور یعنی رعیتی از رنجیده ایدر  
 یعنی هیچ رنجیده ایتمز زیر سلطنته قوت بونکله حاصل اولور و الاضعف  
 قبول ایدوب اساسدن منهدم اولور نتکم نیجه نرندن منقولدر و بو  
 اعصارده اولنلردن دخی نه عبرتله مشاهده اولندی پس جور و ظلم  
 باعث هلاک و علت بلاه و سبب عبرت عالمدر و بعضی سلاطین دن  
 منقولدر که دیمشدر لاسلطان الابرجال و لارجال الایمال و لامال الای  
 یعمارة ولا غمارة الابدل و حسن سياسة فافهم جدا \* عدل باید پادشاه  
 تراودان \* ناز عدلش عالی کردند شاذ \* بونک تقدیری باید پادشاهانرا  
 عدل و داد تا کردند عالمی زعدلش شاذ دیمکدر که عدل بایدک فاعلی  
 و پادشاهان مفعولیدر عالمی کردندک مفعول اولی و شاذ ثانیه سی وجهه سی  
 تعلیلیه در عدل میل معناسنه در که حقه اولورسه عدل و باطله اولورسه  
 جور دیرلر و تعدیل و تقویم عالم حقه میل و افراط و تفریط میاننده نوسه  
 و اقتصادله اولغله عدل دینلدی و گاه اولور که عدل فضل مقابله سنده  
 دخی اطلاق اولنور نتکم حدیثده کلور الظالم عدل الله فی ارضه ینتقم به  
 کم ینتقم منه یعنی ظالمک خلقله معامله سی قهر معامله سیدر که بومعنی  
 کند نه نسبتله ظلم و مقهور اولنلره کرره جزاء عملدر که عدل الهی به  
 دائر در باید بلاء عجزیه مضار عذر کرک اولورمه مناسنه صدری بایستن در  
 کرک اولیق معناسنه مضار عنده سنی حذف ایدوب باید دیرلر (ودان  
 عدل اوزرنه مظلوم قدر و لکن و او مضموم اوقنور پاوسر کبی زیر



اگر چه معطوف علیه آخرتك حرکتی نمحلی وارد در جان و دل کبی  
ولکن آراد فصل واقع اولفله و او وزن ایچون تلفظ اولور و مضموم  
قلنور زیر اصلنده معطوف علیه آخرنده اولان ضمه تک صورتیدر  
داد و شاذ ذال معجه ایله در زیر مده دن صکره کلشدر اگر چه عامه  
لسانده مهمله ایله شایعدر داد عدل در پس عدل اوزرنه عطنی عطف  
تفسیری قیانددر تا بوراده تعدیل نیچونددر عدلش اصلی عدل اش در  
اتصال ایچون همزه حذف اولمشدر (گفتش و امثالی کبی و بوشنه  
ضمیر غائب مفرد دیر که جمعی شان کلور بوراده عدلشان کرک ایدی  
زیرا جمعه را جعدر که پادشاهان در ولکن وزن ایچون و یا هر بری  
اعتبار یله افراد ایلدی و بومقوله اعتبار عریده دخی جاریندر عالمی ده  
پازانده در کردند عالم را دیمکدر کردند فعل ماضی جعدر ایلدیلر  
معنای اصلی کرده اندر که اند ادات جعدر همزه سی حذف و بری  
برینه وصل اولمشدر بوراده ماضی صیغه سی بطریق التفعول در کویا  
عدل ایلدیلر و اتان اخبار ایدر رجه الله کبی (معنای بیت) بودر که  
پادشاهلره عدل و داد و انصاف کر کدر تا که عدل لرندن اهل عالمی  
شاد و خندان ایلدیلر پس اهلی طی ابتدیکی مبالغه طریقه در و اهل  
عالمده مورچه لره و انجبه داخلدر زیر داد کر لک یعنی عاد لک  
عدلندن انلر دخی متفع و ظلمندن متضرر اولور زیر عدل باعث خصم  
رخادر که عالم نباتک به یوزی اندن کلر و شن و شاذ اولور فکیف ذی  
روح ابدی خلق عالمی شاد و خندان ایتدن اوتوری عدل و داد لازمدر  
دیو توصیه ایلر و بونده مصالح ناسده سعیک فضیلتی اولدیغنه رمز  
وارد در زیرا کندی نفسی اوزرنه سائری زجیم ایتکده نفسدن خلاص  
وارد در و حضرتک علیه السلام آب حیانه وصولی عسکر اسکندره  
صوطلبیچون اولدی فاعلم ذلک \* کر کند آهنگ تظلمی پادشاه  
سودنکدر مر ورا خیل و سپاه \* بعض نسخده کر کند آهنگ ظلم آن  
پادشاه سودکی دارد باو خیل و سپاه دوشمشدر تقدیر بیت بودر که (کر کند  
پادشاه آهنگ تظلمی نکند خیل و سپاه مر ورا سود) کرا کر معنای حرف  
شرط (پادشاه کندک فاعلی و آهنگ مفعولی و بعد الجملة فعل شرطدر  
خیل و سپاه نکندک فاعلی مر ورا مفعول اولی و سود تانیسی و بعد الجملة



جزاء شرطدر آهنگ مدله قصد وعزم ایتک معناسنه اسم مصدر در  
 وخیر آهنگ وشر آهنگ دیرلر صفت مشبهه در آهنگیدن مصدر در  
 قصد ایتک معناسنه وکله اولور که آهنگ خله معناسنه ده کلور زبرا  
 حله عزمک لازمیدر ظلمی ده یا زائده ویا تقلیل ایچوندر ظلم برنسنه بی  
 موضعنک غیریه وضع ایتکدر پس حقندن باطله تعدی ایتک ظلمدر که  
 غیرک ملکنده تصرف وحدی تجاوز ایتک دخی انده داخلدر الحاصل  
 حقندن عدول ایتک کندی نفسنه ویاغیره ظلمدر سود فائده که زیانک  
 مقابلیدر ترک اصی دیر سود مند اصلودر ( نکند کلف عریینک ضمیمه  
 فعل مضارع منفی بر بوراده سلاست وزن ایچون ضمه اختلاس اولور  
 یعنی بعض حرکتیه اوقفور مرورا اصلنده مرورا در که مرتحسین  
 لفظ ایچوندر مرزا کی ولام جاره معناسنه دخی کلور او ضمیر منفصلدر  
 عرییده هو کی اصلی اوی در النی حذف اولوب فتح واوله وی دخی  
 دیرلر ویا لکن واوی دخی استعمال ایدوب ورا دیرلر که را ادات مقبولدر  
 بو مقامده اولدینخی کی وهریزه سنی حذف ایدوب ضم را وسکون واوله  
 مروراد دخی دیرلر هیولی وزنی اوزرنه (خیل عرییندر که افراسدر و فرسانه  
 یعنی را کب اولنلره دخی اطلاق اولنورنکم حدیثدم کلور یاخیل الله اراکی  
 بورادره اراکبوا دینلر کی خیلی جماعتله تأویل حسبیلله در وخیل خیلاءدن  
 اخذ اولنمندر تکبر معناسنه زیرا هر را کب فرس اولان کسه نفسنده  
 بر نخوت وکبر بولنور سپاه لشکر در که عرب عسکر و ترک چری دیر  
 (سپاهی لشکره منسوب یعنی پادشاه عسکرندن معدود دیر عسکر  
 سلطانک اصنافی وارد در که معلومدر (معنای یت) بودر که اکر پادشاه  
 قصد ظلم ایلله یا بر ادنی مرتبه ده جوړه عریینسه فکیف که کثیرا کا  
 عسکر و سپاهی فائده ایلر زبرا امر سلطنت ظلم اوزرنه مبنی اول ایچق  
 سپاه کرک آز و کرک چوق اوله چه سود که اساسی خراب اولان ارکان  
 و بنا کیدر و ظلم ظلمدر عسکر اعدا کی پس ظلمات ظلمتله متدفع اولاز  
 بلکه نورله زائل اولور چونکه نور ایمان و تقوی و عدل بولنیه وجود  
 عسکر عدم و کثرتی قلت برینسه اولور وچونکه نور مد کور پرتوانداز  
 اوله (کم من فقه قليلة غلبت فقه کثیره بان الله) و جبهه وقلیل  
 اذاعدوا کثیر اذاشدوا معتضه استبحه ادنی بهائیه دخی انیش بتره امده





روحانی و سماوی ایلہ انجام کار ظفر و نصرت اولور اشته بیت مذكورك  
مضمونندن آگاه اولان پادشاه اكا كوره عمل ايدر وسير خلفاء راشدين  
اوزنه بكيدر فاعلم ذلك \* چونكه عادل باشد وفرخ لقا \* باشد اندر  
مملكت شه را بقا \* بعض نسخده شه چو عادل باشد وميمون لقا باشد  
اندر مملكت اورا بقا دوشمدر بونك تقديرى چونكه باشد عادل وفرخ  
لقا ديمكدر كه باشدك فاعلى نختنده ضمير در كه شاهه راجعه در عادل  
مفعوليدر وجهه سى حرف شرط وفعل شرط در شه ايمكني باشدك  
مفعول اولى وبقا ثانیسى وبعد الجملة جزاء شرط اولور پس (چون  
بوراده شرط ايجوندر اوكه لفظى حرف شرط وفعل شرطى برى برينه  
و بطن ايجون كلسدر (فرخ فاء مفتوحه وراء مضمومه تك تشديدى  
و شاء معجده ايله قوتلو و بختلو و مبارك معانسه ميمون كپي ذرا بمن و برکت  
و سعادتدر و اصحاب يمين كه اصحاب سعادتنر يمندر (لقا فار شمع  
و كورمكدر بوراده فرخ لقا حسن المنظر ديدكلر يدر كه ايكسى دخی  
صفت مشبهه در (مملكت سلطانك تملك ايتديكى بقعه لر در كرك  
كندى قبح ايلسون و كرك آباء واجدادندن بطريق الارث انتقال  
ايلسون پس سلطانك وفقدن و آخره تملك ايتديكى برلردن ماعدا  
اراضى كندى ملكيدر (بقا استمرار الوجود در يعنى برنسه حالت  
اولاسى اوزنه ثابت وقائم اولمقدر (معناى بيت) بودر كه اكر سلطان  
عادل و حسن اللقا و نورانى الوجه اولا كه اكا ملاق ولا كسه  
لعا سندن نساط و انبساط بوله مملكتنده اكا دوا و بقا و ثبات اولور  
يعنى هيچ كسه انك ملكنى يندن تغلب ايدوب الماز بلکه حسن حان  
و جالى سبيله سر برد دولت و سلطنتده استقرار بولور و بعد لمرت  
دخی خيره ياد اولوب عمر ثاقى ايله مغير اولور بونده حسن لغابى دخی  
درج ايتدى ذرا حديثده كلسدر كه (خواجه كبرى حسان الوجوه  
اولنردن طلب ايد بكونر يعنى حسن الوجه اولق آفندن سلامت  
ايله در كه اعتدال مزاجه تابدنر پس صاحبان بحسب الظاهر خير  
مأمولدر و جناب نبوى صلى الله عليه وسلم بيور مشردر كه بكا برايش  
ايجون آدم كوندرد كده حسن الوجه و حسن الاسم اولانى بعث  
ايد بكونر يعنى بوصفك ار باندن بمن و برکت اولق ملاحظه سله



تقولدر صدق الرسول الجلیل \* چون کند سلطان کرم بالشکری \*  
 بهر او بازید صد جان و سری \* چون حرفی شرطدر سلطان کند  
 فاعلی و کرم مفعولی و بالشکری کرمه متعلقدر وجهی فعلی شرطدر  
 بهر بازندی تعابیدر که معلول اوزرنه تقدیمی ضرورت وزن ایچوند  
 بازند فعل مضارع جمعدر اوینار لر دیمکدر مصدری بازید ندر که  
 اوینامقدیر فاعلی لشکر ضمیر بدر صد جان مفعول و بعد الجمله جزاء  
 شرطدر (سلطان اصلنده تسلط و استیلا معنایسته مصدر در صکره  
 اسم قلندی (کرم بعد السؤال اولان عطا در بوراده مطلق احسان  
 مراد در) بالشکریده بازنده در سریده کی (بهرا دات تعابیدر) صد جان  
 و سر کزیدن نگایه در (معنای یت) دیمکدر که اگر سلطان لشکر  
 و چری به کرم و لطف و احسان ایله لشکر دخی سلطانیدن او توری  
 و انک بولنه چوق جان و باش اوینار لر واکا فدا ایدر لر واعداسنه  
 زبون و مغلوب اولغه قومز لر زرا دیمشدر که الانسان عیب  
 الاحسان بونده سلطانک کندی ذاتنده عدانی پساندن صکره  
 اوصافندن خصوص اوزرنه کرم و احسانه انتقال ایلدی زیرا که چه  
 ایکی دخی پنبه و بین الناس معامله در و نکن عدله سیاست دخی  
 داخلدر که عدل لطف محض دکلدر کرم ایسه خالصدر

\* \* در بیان اخلاق حیده گوید \* \*



\* چارچیز آمد بزرگی را دلیل \* هر که اودارد بود مرد اصیل \* چارچیز  
 مبتدا دلیل آمدک مفعولی و بزرگی را دلیل متعلقدر و بعد الجمله خبر  
 مبتدا در را ادا ت مفعول و لام جازه معنایسته تعلیل اولغه قابلددر هر که  
 هر کسی که تقدیرنده مبتدا در او مبتداء ثانی و داردک تختنده اولان  
 فاعلی او و مفعولی محذوفدر که هر کسی که اودارد آن چارچیز دیمکدر  
 و بعد الجمله هر کسی به صفت اولور مرد بودک مفعولی اولوب بعد  
 الجمله مبتدای اوله خبر اولور (بزرگی ده یا مصدر به در) بزرک انک و زانک  
 ضمه سببه و زانک سکونیه اولودیمکدر عظیم معنایسته مقابلی کوچکدر  
 کیچی معنایسته بزرک منش متکبردر بزر جهر بزرک مهردن معریدر  
 (دلیل مرشد و مایه الاور شاد در مصدری دلالتدر که بول گوسر متکدر  
 لحاصل برنسته نک معرفته وصوله وسیله اولانه دلیل دبرل الفاظک

معنا به دلالتی و رموز و اشارات و عقود و امثالی کبی ( اصل حسب و فضیلت و شرف صاحبی انجیون کشتی زاده زه اصل و اصلدن خطا کمزیر ز زیر مکارم اخلاقی میراث کبی اولشدر و مختار صحاحده کلوز که فلان لا اصل له و لا فصل الاصل الحسب و الفصل اللسان انتهى یعنی فلان کسه نك اصل و فصلی یوقدر ديك حسب و لسان یوقدر معناسنه در زیر فصل و فرق غالباً لسانله اولور و حسب مفاخر آباء و ما تر اجداد در که انك سبيله اولاد دخی عامه ناس ارا سنده اهل مناقب و فضائلدن محسوبدر و یا خود حسب کند بـنـك و آباء واجد ادنك افعال حسنه سبب در زیر دیمشدر در که من فاته حسب نفسه لم یفـع حسب ایه وینه دیمشدر در که و ما یفـع الاصل من هاشم اذا كانت النفس من باهله ( معنای بیت ) بودر که درت نسنه اولولغه و عظم قدره دلیل و نشان کلدی هر کیم اول درت نسنه بی طو قوب و آنده بولنور سه حسب و شرف و قدر صاحبی ار اولور و فضائل اهلی رجال میاننده کرچک ار دیمکه لیاقت و استحقاق بولور بورادندر که نیچه ز نذر کماله مرد و نیچه مردل نقصانله زن اولدیلر \* علم را اعزاز کردن بی حساب \* خلق را دادن جواب با صواب \* بونك تقدیری کردن علم را اعزاز بی حساب دادن خلق را جواب با صواب دیمکدر که کردن چار چیزدن بداند ما بعدنده اولان اوچ خصلتک انضامی اعتباریه ( زیرا یک چیز چار چیزدن بدل اولماز و مبتداه محذوفه خبر اولتی دخی جائز در نخستین او کردن تقدیریه نتکم عرب الاول کذا دبر کردنک مفعول اولی علم و اعزاز ثانسی بی حساب اعززه متعلقدر که مقصود اعزازده مبالغه در خلق دادنک مفعول اولی و جواب ثانسی و با صواب جوانک صفتیدر زیر ابا مع معاسنه در که صوابه مقارن اولان جواب دیمکدر زیرا هر جواب صوابه مقارن اولماز پس صفت تخصیصی انجیون اولور ( علم نظر عقلی و یا کشف الهییدن حاصل اولان ادراک جازمدر ! کر شبهه بولنسه ا کا علم دیمز بوراده علمدن مراد علم نافعه یعنی علم قران و حدیثدر که احکامه و حکمه متعلقدر که اولکی سنه عالم اولانه عالم با حکم الله وایکین سنه واقف اولانه عالم بالله دیزر و بویکی علمدن ما عدا سنه و سائل دیزر و شول

✱

علم که وسیله معرفت اولیه هر دود و محقر در ( اعزاز اذلالک  
مقابلیدر یعنی عزیز ایلک ذلیل و خوار طوتما مقدر بوراده ایلک  
معناسی کردندن مستفاددر پس اعزاز تجریده محمول اولور حساب  
عد ایتمکدر ( و یوم قیامتہ روز حساب دندلدی زیرا اول کونده  
اعمال عباد عد اولنور تا که خیرا و شررا مجازات واقع اوله ( خلق  
مخلوق معناسنه در که مقام قرینه سیله انسان مراد اولور ( جواب  
جو بدندر که قطع معناسنه در زیرا جوابله کلام خصم منقطع اولور  
صواب خطا ک ضدیدر یعنی حقه اصابتدر ( معنای بیت ) بودر که علم  
نافعی که قرآن وحدیثدن مستنبطدر بی حساب یعنی زیاده سیله و مبالغه  
ایله حسابدن خارج اعزاز ایلکدر یعنی علم شریفه تعظیم ایدوبانی  
عزیز طومقی اولولفه نشاندر زیرا علم صفت الهیه در وصف الهیه  
تعظیم ذاته تعظیم در و مقتضای تعظیم موجبجه عمل و اهل علمی  
دخی اعزاز و دخی خلقک جوابه محتاج اولنلرنه طوغری جنواب  
ویرمکدر و خطا و یککش سویلامکدر والا جناب نبویه عرض اولنوب  
خطا سیله مفتضح اولور اشته بودردک اوچندن نیچهل قضا و فتوای  
ترک ایتمیدیلر و نیچه لر دخی عن اصل قبول ایتمیدیلر امام اعظم کبی  
رحمه الله ( و هرندن که انسانه سؤل ایدر علمی مرتبه سی راست  
سویلمکدر والا آفات لسانله مبتلی اولمش اولور ( مثلا بولدن سؤل  
ایدن اعی و بصیره یولی طوغری سویلیه وضال اولاتی ارشاد ایلیه  
والا صفت شیطانیه ایله متصف اولمش اولور که اضلالدر  
\* هر که دارد دانش و عقل و تمیز \* اهل علم و عقل را دار د عزیز \*  
اولکی مصرعک اعرابی معلومدر که نیچه کره نظائری شرح اولندی  
اهل علم ایکنی داردک مفعول اولی و عزیز ثانیهی در و بویینک مضمونی  
چارچیرک اوچنی سیدر و بیت آتی مضمونی در دنجی سیدر و سائر آیات  
تئاتندندر شکم اهل تأمله ظا هر در دانش اسم مصدر در بلو معناسنه  
دانش کر و دانشمند و دانشور بلولی دیمکدر زیرا بوشین علامت اسم  
مصدر در که امر مجرد آخرنه لاحق اولور مثلا دانش و ینش و روش  
ورنجش و امثالی کبی و بوشینک ماقبلی مکسور اوغفور ( تمیز اصلنده  
تمیز در ایکی یالنه تخفیف بری حذف اولمشدر تمیز عربیدر که بحکم

آندن هوش و ترك اولك ايله تعبير ايدر اوکی كتمش و مغشی و مغبی علیه  
اولش یعنی بایلیش کسبه بهوش دیرلر که هوشک مقابلی اغمار پس هوش  
عقل اوزرنه متفرع بر حائندر نفس عقل دکلدر انکچون عقل  
اوزرنه عطف ابتدی عطف العمام علی الخاص زیرا بویه برلرده  
تمیز مطلقا ادر ا کدر که انسان خیر و شری آنکه فرق ایدر عقل  
ایله عقل ابتدکی کبی و تمیز حیوانده دخی بولنور که حلو و مر و ضار  
و نافی آنکه ادر ا کدر اص او کدن غیر بدر زیرا اص عقلدر که  
مقابلی جنوندر اصلونک مقابلی دلور در هوشبارک مقابلی مستدر  
الحاصل ناظم قدس سره بوراده دانش یعنی علم و عقل و تمیزی جمع  
ایلدی زیرا بری برلندن فرقلری وارد علم معلوماته و عقل معقولانه  
تعلق ایدر و معقولات عقل اولدن آشفا سیدر معلومات اسما و صفاته  
دخی اطلاق اولنور پس علم عقلدن اعدر و تمیز دخی عقلدن اعدر  
زیرا کاه اولور که تمیزی عقل معناسنه دخی استعمال ایدرلر (عزیز  
ذابل مقابلیدر که بالاده اشارت اولندی (معنای یت) بودر که  
هر کیمک که علم و عقل و تمیزی اوله اهل علم و عقلی عزیز طوتر خوار  
و ذلیل طومنز زیرا علم و عقل و تمیزک شرفی نه ایدوکن یلور واکا کوره  
ار بایک قدرن فهم ایدوب (ازلوا الناس منازاهم) (ولا یعرف  
ذا الفضل الا ذوه) مقتضاسی اوزرنه رعایت و عزت قبلور و دیمشدر در که  
علمائله مشاوره ایله والا عقلایه مراجعت قبل و عقلدن آشغه سی  
سهودر که انک اهلته اعتبار یوقدر \* ای برادر کر خردداری تمام \*  
\* نرم و شیرین کوی بامردم کلام \* بونک تقدیری ای برادر کرداری  
خرد تمام کوی کلام بامردم نرم و شیرین دیمکدر که خردداری نک  
مفعولی و تمام تام معناسنه خردک صفتیدر و بعد الجملة فعل شرطدر  
کوی امر حاضر در کلام مفعول اولی نرم و شیرین ثانسی بامردم کویه  
متعلقدر که بایه با تعلق ایدر (خرد خاء مجه نک کسر یله جیع لغتده  
عقل ایله تفسیر اولمشدر و این کمال دیمشدر که خرد عربیده کی کبی  
بصیرت معناسنددر و اول وصفله موصوف اولانه خرد مند دیرلر  
و شول حالت که عارضی اوله آنده ادات توصیف مند در سغیله چشم  
بصیرت آچلمق وارد اول اعتبار ایله خردک ادات توصیفی مند

مطالعه



اولسدر وینه بر محله دیمشدر که عقل خلق در وهوش او کدر که  
 کسبه متزاید اولور وینه دیمشدر که خردک مقابلی بی خرد در که  
 ترکیده ابله دید کلریدر اتھی و بونده نظروا رد زرا عقل خلق  
 اولیحق بصیرت معناسنه خرد دخی خلق اولور زرا بصیرت قلبک  
 فوت مدر که سیدر که عقلدر بوخسه بشقه نسنه دکادر و بصیرته  
 چشم اضافتی بصرک مقابلی اولق اعتبار یله در که چشم بصر چشم  
 حس و چشم بصیرت چشم عقلدر که بری حسیاتی و بری عقلیاتی  
 ادراک ایدر و خردک مقابلی بی خرد در که اجقه در ابله دکادر زرا  
 ابله اوغوزدر که سلیم الصددر و ابله ترکی دکادر بلکه عریدر تمام  
 مصدر در خردک صفتیدر مبالغه طریقله واصلی خرد تام در بر نسنه  
 بر حده متھی اولمقدر که شیء خارج محتاج اولیه عدد تام و عدد  
 ناقص دیرل و معدود دن غیریده دخی جازیدر مساحت کی (زم  
 یومشقدر که مقابلی در شت در که قاتیدر زم کوش قولانغک یومشق  
 برینه دیرل اصلنده اضافتله در (شیرین طائلو لذیذ معناسنه عجم آجی  
 و طائلو دیه جک برده تلخ و شیرین دیر شیر سوددر یا نسبت و نون  
 تا کید نسبت ایچوند طائلو لده انسانک اول طنذیفی لذیذ نسنه  
 سودا ولدیفندن اوتوری طائلو بی اکا نسبت ایتمشدر لر در و شیرین  
 خسروک زوجه سیدر که عشقباز لقارندن خسرو و شیرین دیو  
 شهرت بولشدر مجنون و لیلی و وامق و عذرا و امشالی کی (کوی کاف  
 عجبیه امر حاضر در مصدری گفتن در سو بلك معناسنه مضارعنده  
 فاواوه قلب و مابعنده بر باز یاده ایدوب کوید و کوینده دیرل گفتکو  
 سوز ساودر (کلام مقید اولان سوزه دیرل تکلم او مقوله سوزی  
 سوبلکدر (معنای پیت) بودر که ای برادر اگر عقل تام طوزسک  
 یعنی عقلک کامل ایسه مردمه یعنی آدم اوغلاننه کلامی زم و شیرین  
 سوبله یعنی کلامکی رفقه ابله و سوزکی طائلو قیلوب یاغله بال قارشدر  
 تا که خلقه تأثیر ایلله و حسن استماعه استماع ایدملر زرا ملایم سوزی  
 هر کس قبول ایدر و طائلو کلامه قولاق طوزنتکم لقمان حکیم اوغلنه  
 و صبت ایدوب آجی اوله سنی آغزدن آتارل و بک طائلو دخی اوله که  
 سنی بودرلر دیمشدر پس اگر کلام و اگر غیری اعتدال و توسط اوزینه

✱

کر کرد که اکا استقامت اعتدالیه دیرل اکا-ل ناسه مبسر در غیره  
 دکل ✱ هر که باشد ترش روی و تلخ کوی ✱ دوستان ازوی بگردانند  
 روی ✱ تقدیری هر کسی که باشد ترش روی و تلخ کوی بگردانند  
 دوستان ازوی روی دیمکدر که هر کسی مبتدا و ترش روی باشد  
 مفعولی و بعد الجمله مبتدایه صفت اولور دوستان بگردانند فاعلی  
 و روی مفعولی و بعد الجمله خبر مبتدا اولور (ترش اکشی اصلی ضمتین الیه  
 استعمالدرگاه اولور که تخفیف را بی ساکن اوقوزلر رسیدن اکشیم  
 بوراده را طول کلمه دن اوتوری وجو با ساکنسدر (ترش روی صفت  
 مشبهه در اکشی یوزلو معناسنه و صغ ترکیبی دکل (تلخ کوی دخی  
 بویله در که آجی سوزلو دیمکدر بوراده کوی کویدندن مأخوذ اسمدر  
 یعنی سويله نك و انچه نك اسمیدر (دوستان دوستك جمعیدر که مقابلی  
 دشمندر (ازوی اصلنده از اویدر که ضمیر غائب منفصلدر صکره همره  
 حذف اولتوب واوه اخف حرکات اولان قفحه و پریشدر (بگردانند  
 کاف عجمیه فعل مضارع غائبك جمعیدر که اولنده بام مکسوره  
 استقباله تخصیص ایچوندنر و ناکید و فصاحت ایچون دخی داخل  
 اولور آخرنده ند ادات جمعیدر که اصلی انددر گردانیدن متعدیدر  
 دوندنمک معناسنه گردیدن لازمدر که دوندنك دیمکدر (معنای یت)  
 بودر که هر کسه که اکشی یوزلو و آجی سوزلو اوله دوستلراندن یوز  
 دوندنر یعنی اعراض ایدرلر و یوزنه بقمزلر و سوزن دکلرلر زرا اقبال  
 والتفات و استماع قلبك قبولنه منوطدر او مقوله و صفله موصوف  
 اولان آدمی ایسه کسه سومز و قلبی قبول ایتمز حسن معاملته  
 خارجیه ایسه داخل و باطنده اولان حسن قبولك ثمره سیدر مکر که  
 حسن معامله سی ضروری اوله که اکا مدارا دیرلر نتمک دیمکدر که  
 کسه مدیکل الی اوپ پس سوء اخلاق سببیه دوستلر و اشنار  
 آدمدن فرار ایدیمک اجانب و اعدا اولنلره سوز قالمدی و قرآنده کلور  
 (ولو کنت قنیا غلظ القلب لانفضوا من حولك) چونکه حق تعالی  
 اکابرله یعنی اکابر یوزندن اصغری تأدیب ایلدی پس بماقله عبرت  
 الحق لازم کلدی ✱ هر که از دشمن نباشد بر حذر ✱ عاقبت بیند از ورنج  
 و ضرر ✱ بونك تقدیری هر کسی که نباشد از دشمن بر حذر بیند

✱

از عاقبت رنج و ضرر دیمکدر که اعرابی ظاهر و نظائری ماضی سیدر  
 (حذر احتراز در یعنی اخافه ایدیمی نسنه دن پرهیز در دیمش لردر که  
 محذور امکن و محذور مباحک ضدیدر پس الضرورات یتبع المحظورات  
 ظاه مجبه ایله در زیر اباحتیه مقارن در ذال مجبه ایله اغلاط عامه دندر  
 (عاقبت آخر معناسنه زیر عقب مؤخر الرجل یعنی آبق او کچه سیدر  
 فلا نك عقبنده دیرل ارذینجه معناسنه عقبید دید کلری یا ناله بطریق  
 الاشباعدر والا اصلده یا یوقدر و عریده اشباع طریقۀ مسلو که در  
 دوانق ده دوانیق و مخاد مده مخادیم وجوالقده جوالیق واهشالی کمی  
 (رنج زجت معناسنه اسمدر مصدری رنجیدن کلور که انجمنکدر  
 متعدیسی رنجانیدندر) ضرر نفعک مقابلیدر که عجم اندن کزنه ایله  
 تعبیر ایدر که ضرر و زیان و رنج دیمکدر (معنای یت) بودر که  
 هر کسه که دشمندن احتراز اوزرنه اولیه و مکر و کیدنی دفعله مقید  
 اولیوب اندن بی پروا و بلکه خصمی استحقار اوزرنه اوله عاقبت اندن  
 رنج و ضرر و زیان و زجت کورر و آخر انک دامنه طونلوب خاك مذلتیه  
 یوز اورر و دیمش لردر که دشمن انسانک قفاسنده در فرصت کوزدب  
 کلور پس غافل اولماق کرکدر و دفعنه بر چاره بوللورد و دشمن سکا  
 ظفر بولمزدن اول سن اکا غالب اوللورد زیر صوك بشیمانلق فائده  
 و یرمز دیرل مشهوردر \* در میان دوستان مسرور باش \* کرخرد  
 داری زدشمن دور باش \* بونک تقدیری باش مسرور در میان دوستان  
 اگر خرد داری باش دور زدشمن دیمکدر که باش امر حاضر در مسرور  
 انک مفعولیدر و جمله سی مستأنفه در (اگر حرف شرطدر خرد دارینک  
 مفعول مقدمی و جمله سی فعل شرطدر دور اینکچی باشک مفعولی  
 و جمله سی جزاء شرطدر) میان بیل واورنه وسط معناسنه فتح سببته  
 وارانق بوراده مراد بودر (مسرور اسم مفعولدر سروردن صدرده منکنم  
 و مستبطن اولان لذت و انشراحدر خارجده و ظاهر بشره ده اثری  
 محسوس دکلدر اصلی سردر زیر لذت مستبطنه قلبده سردر باش امردر  
 مصدری باشندن و اولق معناسنه دور اوراق بعید معناسنه (معنای یت)  
 بودر که دوستلارا سنده مسرور اولوب اوتور زیر دوستلره قریب اولق  
 واراننده بولنقی باعث انس و حضور و سرور در و اگر عقل تاملک

\*



وار ایسه وادراك كامل طوترسك دشمندن ودارنه سندن و صحنندن دور  
 و بعيد اول زير انلردن دور اولق سبب راحت دل وزيديك اولق موجب  
 كدر متصل در الحاصل دوستان دائره سنده بولمق باغ و بوستان ايچنده  
 اولق كيدير كه آدمك دماغی پر بوی انس و فلي داخل بزم عالم قدس  
 اولور دشمنان مياننده اولق ایسه خار زار ايچنده قالمق كيدير كه  
 دامن دل و حاشيه جامه خاطر دريده اولمقدن خلی اولماز و چشم جان  
 روی الم كوز مكدن چاره بولماز و ديمشتر در كه دشمنلرله زندگانی اتمك  
 خطا و افساد عمر و اسراف سرمایه وجود در فاعلم ذللك \* ای پسر  
 تدبیر راهی توشه كن \* پس حديث این و آن يك كوشه كن \* بونك  
 تقدیری ای پسر كن توشه تدبیر راهی پس كن يك كوشه حديث این  
 و آن ديمكدر كه توشه كن كله سنك مفعول و تدبیر راهی تعلیلدر و يك  
 كوشه ايكجی كن كله سنك ظرفیدر و حديث این و آن مفعولدر و پس  
 باد بحمی ايله عرییده فاه جزائیه معناسنه در تقدیری فاذا نداركت الزاد  
 فاجعل حديث فلان و فلان فی طرف و امض حيث اردت من طریق  
 الاخره تدبیر پر سنه نك آخر و عا قبینه نظر ایتكدر راهی ده بازانده  
 و یا تعظیم ایچوندر تدبیر راهی تعلیلی متضمندر برای تدبیر و ندارك  
 راهی ديمكدر توشه آرق وزاد معناسنه حديث لغتده جدید و عرف  
 عامه ده كلام و عرف محدثین ده خبر رسولدر و كلامك قلیل و كثیرنه  
 شاملدر ز برایشافشیا حادث اولور پس حديث قدیم مقابله سنده اولور  
 بوراندنر كه خبر رسوله حديث دیدیلر ز بر قرآن مقابله سنده در  
 قرآن ایسه قدیمدر ز بر غیر مخلوقدر این و آن فلان و فلانه یعنی زید  
 و عمرو اشارتدر كوشه بوجقدر يك كوشه بر طرف ديمكدر كوشه ايكی  
 جزء دن مرکبدر بری كوش كاف عجمیه كه قولقدر و بری دخی هاء  
 تخصیصدر كه كوشه قولاعه تشبیهدر و بونده مشابیه جهشدن اولان  
 مناسبتی اظهار واردر نكتم بدوع آبه عین دیدیلر ز بر هیئنده و سیلانده  
 كوزه بکزر (معنای بیت) بودر كه ای پسر بول ایچون و یا خود راه  
 عظیم اولان راه آخرت تدبیری و ندارك ایچون توشه ايله یعنی زاد و آرق  
 تهیه و تحصیل ايله پس بونك و آنك یعنی زید و عمروك سوزنی بر كوشه به قو  
 و بر طرف ايله و ایل سوزنی دكله و ایشو كه مشغول اولوب بولكه

\*

طوغری کت زیرا مضل و مفسد چوق و شیطاین الانس و الجن حددن  
آرتوقدر که رهز نلک ایدر لر و ملامت سمته کیدر لر و سکا لازم اولان  
لائمک لومنه و غافلک غفلتنه مقید اولیوب ندار کده و سلوک طریق حقه  
اولاسن والا تادم اولورسن معلوم اولاکه سالکله لازم اولان ابتدا  
تبعین مطلب و ثابا اسباب معینه یه تشبث و ثابا بالفعل ل حرکت  
وسلو کدر و بو مقامده مطلب متعین اولغله ناظم قدس سره اول  
تدارک زادله توصیه ایدوب بعده استصحاب زادله سلوک طریقه  
ترغیب ایلدی فاما زاهدک مطلبی درجات جنت وزادی اعمال صالحه  
و عاشقارک مطلوبی قربات حضرت وزادی فنا فی الله در که  
هریری بشقه تدارک ایله یوللرینه کیدر لر فاعلم ذلك

\*\*\* در بیان چار چیز که در خطرست میگوید \*\*\*

چار چیزست ای برادر باخطر \* توانی باش ازینهار حذر \* بونک  
تقدیری ای برادر چار چیز باخطرست دیمکدر که ادات خبر خطر  
متصلدر زیر چار چیز مبتدا و باخطر خبر در تا مادام معناسنه در که  
استمرار مراد اولور توانی فعل مضارع مخاطر طیدر جمله سی تأویل  
مصدرده اولوب باش کله سند ظر قدر باش امر حاضر در و مابعدی  
اکا متعلقدر و بعد الجملة مستأ نه در خطر فحتمین ایله هلاک اوزرنه  
اشرافدر توانی نلک مصدری توانستن و توانید ندر که کوچ یتکدر  
توان کوچدر قدرت معناسنه توانا کوچلودر که صفت مشبهه در شکیب  
صبر و شکیا صبر لو اولدیغی کی اما توان شول کوچدر که خلق اوله  
کسبله یعنی اد مائه حاصل اولان کوجه زور دیر لر قضا توان وصف  
ترکیبدر که اصلی تواننده قضا و مضایه قادر اولیجی معناسنه  
قدر توان دخی بویه در ازینهار اصلنده ازاین درها ادات جمعدر  
اینهار چار چیزه اشارتدر (معنای یت ) بودر که ای برادر درت نسنه  
خطره مقارندر که هر کیمده اول درت نسنه بولورسه باظاها و باباطنا  
هلاکه مشرف اولور مادامکه قادر اولاسن یعنی علی الاستمرار بونلردن  
اجتر از اوزرنه اول والا هلاک اولورسن زیرا قول ناصح ایله عمل ایتمین  
آخر تادم اولور و بر معنای بلن ایله یلین برابر کدر و تجربه ایدن ایله  
ایتمین مساوی اولماز پس عاقل اولان بویه بندی قییدار کوشوار کی

قولاغنده



قولا غنده طومنی کر کدر \* رغبت دنیا و صحبت با زنان \* قربت سلطان  
 و الفت با بدان \* رغبت کسر ناله و مایه دهنده اولان معطوفات نلته ایله  
 چار چیزدن بدلدن قربت اولنده و او ضرورت وزن ایچون حذف  
 اولمشدر رغبت برنسنه بی حوصله ارادتدر دنیا عقیقی مقابله سنده در که  
 دنو و قری اولدیغیچون دنیا دلدی و آخرنه بوم آخر دلدیکی دنیا دن  
 طغوز یک ییل مؤخر خلق اولمغله در و دنیا به رغبتدن منع متاعندن  
 واکا تعلقدن منعدر و دنیا نیک حدی بالاده ذکر اولندیغی اوزده سماء  
 سابعه نیک مقصودن ثریا به دکر که عالم کون و فساد در قربت قرب  
 معنایه در که بعدک ضد بدیدر و قرب و بعد اعتباری در که انلر ایچون  
 حد محدود یوقدر ( الفت النیامله اولان اجتماعدر اجزاء محیطک بری  
 برینه اتصالی کی و نواح المصادره کلور که الالفه دوستی گرفتن یعنی  
 دوستلق طومغله الفت دیرلر دوستلق ایسه اجتماع و النیای مستزمدن  
 ( بدان بدک جعیدر بد برامزد در مقابلی نیک در که ابودر ) معنای یت  
 بودر که اول درت نسبه که امور مهملکه دندر اولایه دنیا به رغبت و ناله  
 ستاعنه حریص اولمغله در حب دنیا ایسه جمیع خطایانک رأسیدر و دنیا  
 ملعونه در مکر که ذکر و توحید و سایر امور که حق تعالی شرعه انلری  
 استننا ایلشدیر بونلر محبوبدر الحاصل علاقه دنیا انسانک قلبی مرده  
 و نفسی زنده قبلور مکر که سلیمان عم اولایه که ظاهری دنیا به و باطنی شهود  
 مولاده اولایه زیرا دریا اولان متغیر اولماز و ثابا زتلرله صحیحدر زیرا نیک  
 دنیا به تعلق مرددن زیاده در پس صحبت زن انسانی آرایش دنیا به  
 جذب ایله اهلک ایلر و نالته قربت سلطاندن زیرا ملوک و فاسی  
 یوقدر و ادنی بهائیه آدمه قیاسلر پس سلامت انلر دن کلرده اولمقدن  
 و رابعابدلر و یازملر ایله الفت و اختلاط ایتمکدر که او صاف زده نیک  
 صریا نلته سیدر زیرا حکم حوار اشتراکدر \* قرب سلطان آتش  
 سوزان بود \* بونک تقدیری بود قرب سلطان آتش سوزان دیمکدر که  
 قرب سلطان بودله فاعلی و آتش سوزان مفعولدر سوزان صفت  
 مشبهه در یتاغنی و یفاغنی معنایه بوراده آتش صفت اولمغله معنای  
 متعدی مراددر که یا فیهی در مصدری سوزیدن و سوختن در که یا فیهی  
 و یاندرفی معنایه کلور که کونیک و کونیدر ایله دخی تعبیر اولنور



(معنای مصراع) بود که قرب سلطان یا قیچی آتش اولور یعنی آتش  
 نیجه احراق ایدرسه اولدخی احراق ایدر سوال اولور سه که آتش  
 اصلندن محرقدر پس نوجهله سوزانله وصف اولور جواب بودر که  
 مبالغه محمولدر که زیاده محرق آتشدر دیمکدر و بومقوله آتسه قریب  
 اولقی اتلاف نفس واهلاک وجود در بوراده ناظم قدس سره لف  
 ونشر مرتب طریقه سالک اولدی بلکه اعظم اسباب هلاک اولان  
 قرب سلطانی تقدیم ایلدی حتی دیمکدر که برکسه طالب علم ایکن  
 تقوی اوزر نه اولسه الله تعالی فی بالاخره اوچ نسنهک برله مبتلی ایدر  
 یا عمر نه طو بمیوب جوان ایکن دنیادن کیدر و یا اهل قری صحبیه  
 معذب ایلر و یا خود صحبت سلطانه مبتلی ایدر که باوا برلندن اشددر  
 بایدان الفت هلاک جان بود \* بوتک تقدیری بود الفت بایدان هلاک  
 جان دیمکدر که الفت بودک فاعلی بایدان الفت متعلقدر هلاک فاعلک  
 مفعولیدر هلاک موندک وجود اوزر نه فنا وعدم طاری اولمقدرد  
 و یا خود بر نسنه استعماله و فساد قبول ایمکدر بوراده مضاف محذوفدر  
 تقدیری سبب هلاک جان دیمکدر (معنای مصراع) بودر که برامزله  
 الفت واختلاط اتمک جانک سبب هلاکی اولور زیرا فساد لری ساری  
 اولوب مرده حکمنده اولور پس قلبک حیاتی صلاحه وایلاک ایلهدر  
 و بمانی فسادله و کتلاک ایلهدر و انسان جار سوء صحبیه فی نفس الامر  
 برامز اولسه دخی بحکم الصحبه برامزه نازل اولان بلا نازل اولور نتکم  
 قرآنده کلور (واتقوا فتنه لا تصیب الذین ظلموا منکم خاصه \* زهر دارد  
 در درون دنیا چومار \* کرچه بینی ظاهرش نقش ونگار \* بوتک تقدیری  
 دارد دنیا درون زهر چومار دیمکدر که دنیا داردک فاعلی و در درون  
 نلرق و زهر مفعولیدر کرچه شرط بر هر یمنه ان وصلیه کیدر که جزادن  
 مستغنیدر ظاهرش بینی نک مفعول اولی و نقش ونگار نایمی در بینی فعل  
 مضارع مخاطبدر کورد سن دیمکدر مصدری علی غیر القیاس دیدن در  
 مضارعی ینند واسم فاعلی یننه کلور نگار نوک کسری وکاف بحسبیه  
 نقش معنای اسم مصدر در نگاریدن و نکاشتن نقش ایلک و صورت  
 یازمق نتکم نگار خانه چین درل مشهور در و محبوبله نگار دید کلری  
 حسن نقشندن او تور بدر مضارعنده واسم فاعلنده نگار د و نگارنده

دیرلر بوراده نقش منقش معناسنه در زیر نقش اصلنده الواله تلویز دو  
 بوراده ایسه معنای مصدری مناسب دکلدر مفر دات باقیه بالاوه  
 یازلمشدر (معنای یت) بودر که دنیادر وننده یلان کی زهر و آغوطوز  
 اگر چه ظاهری منقش و نکاریده کورر سن یعنی ظاهرده اولان نقشه  
 الدامه زیر باطنی ظاهری کی دکلدر بلکه باطنده مهلك نسنه طوزر که  
 زهر در و یلانک آغزیدن درون ایله تعبیر ایلدی زیر باطن فی فی الجمه  
 درویندر یعنی یلانک زهری اغزنده دیشلرنده در که اصر دقده اثری  
 ظهور ایدر یوخسه فلرنسیده دکلدر که فی طریقله کلور و یلانک  
 زهرندن غیری بعضی اجار و نیات دخی زهر نا کدر الماس کی که  
 برقیراطی آدمی اهلاک ایلر و سم هلاهل کی که اوله بر او ندر که سند  
 اقلیمده هلاهل شهرنده بترنزه ایکن یرل ضرر و یرمز اما غیری اقلیمده  
 اولدر در نقل اولوب ساتلان انک کوکیدر \* می نماید خوب و زیاده نظر  
 لیکن از زهرش بود جازا خطر \* نماید فاعلی دنیا مفعول خوب در  
 خطر بودک فاعلی و جان مفعول و از زهرش خطر متعلقدر می نماید  
 فعل مضارع غائبدر که اولنه می ارادت حال و یا مستقبل حاله تقریب  
 ایچون داخل او اور نمایدک مصدری نمود ندر کو ستر مک و کور نمک  
 معنارنه مضارعنده و او یرینه الف و یا کتورب نماید و نماید دیرلر  
 کو ستر و کو ستر می و کورینور و کورینجی معنارنه و بعضی اغنده نمودن  
 و نمایدن دخی دیشلدر و لکن ظاهر اولان بودر که مصدر ثانی نماید  
 نمودنن اخذ اولند قدن صکره اعتبار اولمشدر اگر مصدر اصلی اولنه  
 مضارعنده الف و یا کتور مک حاجت فالماز (زیبا صفت مشبهه در که  
 زیب برکدر زینت معناسنه زیبا بر کلو و یراشقلودر مصدری زیدین  
 کلور بر شقی معناسنه نظر بر نسنه بی ادراک ایچون تقلیب بصر  
 و بصیرت ایدوب ای کور مکدر بوراده رؤیت بصر مراد در  
 لکن لامک کسر یله و یا ثله حرف استندرا کدر اصلی لکن در که  
 هریدر و لکن استعمال عجم اوزرنه یا اد خال اولتیجی لام مکسور  
 قلندی تر خیم ایدوب لیک دخی دیرلر و لکن لفظ سندن ولی دخی  
 دیرلر استندراک لغته شامک تدارکنی طلبدر و اصطلاحده کلام  
 شایقن تولد ایدن توهمی دفعدر خطر مرور ایندی که هلاکه

مشرف اولمقدر (معنای یت) بود که اول مارکی اولان دنیا انسانک  
 نظر نده محبوب و پرا شقلو کور بنور و لکن انک زهرندن جان  
 خطر و هلاک وارد پس آرایشنه باقیوب زهرندن حذر کر ~~کدر~~  
 و قرآنده کلور (انا جعلنا ماعلی الارض زینة لها لنبلوهم ایهم احسن  
 عملا) یعنی زینت دنیا انسانی امتحان ایچوند زینت اولدیغی هر کسک  
 امنیه سنه کوره چشمه مستحسن کورند کیدر و زهر اولدیغی اکا تعلق  
 وانک بوزندن باصوره و یا معنی هلاک کدر تنکم دنیا به حریص اولنلرک  
 نتیجملری ظاهر در کرک ملوکدن و کرک رعیتدن \* زهر این مار منقش  
 قاتلست \* باشد ازوی دور هر کو عاقلست \* زهر کسر راکه مبتدا  
 و مابعدنه مضافدر منقش مارک صفتیدر قاتلست خبرد اصلی قاتل  
 استدر که است در معناسنه در همزه سی حذف اولنوب قاتله متصل  
 قلمشدر ز پرا قاتل آخرنده وصله مانع بوقدر هاء رسمی و انشالی کی  
 دور مفعولیدر فاعلی مابعدنه اولان کسی در ز پرا هر کو کاف عریله  
 اصلنده هر کسی که اودر تنکم مرور ابتدی او مبتدا عاقلست خبر  
 و جلد سی فاعله صفتدر (منقش اسم مفعولدر تنقش دن که یرسنه بی  
 الوان مختلفه ایله تلویین و رنگامیز ایتمکدر) قاتل قتلنددر که چسددن  
 روحی ازاله در موت کی و لکن مباشرک فعلی اعتبار یله قتل و فوت  
 حیات اعتبار یله موت دیر (عاقل عقلمندر که وسیله علم اولان قوت  
 مدبر که در وانک محل تعینی دماغدر بوراده مراد کال عقلمدر که عقل  
 قدسی و عقل معاددر و عقل اوج قسمها وزنه در بری عقل اولدر که  
 عقل کلد و بری عقل اوسطدر که عقول افلا کبر و بری عقل  
 آخردر که عقول جزئییه در و عقل ایله روحک فرقی بودر که کرچه  
 ابکی دخی جسمیدن جزء دکلدر و لکن روحک جسمه تدبیر و تصرف ایله  
 تعلق واردر عقلمده بومعنی بوقدر بلکه نفسی قیامندن عقل وقیده  
 واسطه در (معنای یت) بودر که بومنقش یلانک زهری آدمی قاتلدر  
 هر اول کسه که کال عقل ایله موصوفدر اول مار منقشدن دور و بعید  
 او اورناکه اکا قریب اولغله زهر لنوب هلاک اولیه الحاصل انسان  
 مارک زهرندن هلاک اولدیغی کی دنیا نکه متاعنه تعلق و آرایشنه  
 فریفته اولمقدن دخی هلاک او اور که اولی به هلاک صوری و ابکنی به

✱



هلاك معنوی دیرل و قالک موتشدن قلبک موفی اشد دوز برا موت  
 قلبدن کفر لازم کلود که مقتضای خلود فی النار در موت قالب ایسه  
 بویه دکلدر یلکه مؤمن کامله تحفه در نتیجه سی درجات قرباندر  
 \* همچو طفلان منکر اندر سرخ وزرد \* چون زنان مغرور و تک  
 و بومکرد \* بونک تقدیری منکر اندر سرخ وزرد همچو طفلان مکرر  
 مغرور و تک و بوجون زنان دیمکدر که امرای ظاهر در (همچو جو  
 ادات تشبیهدر که چوندن تحفیف اولمش برهم لفظی ادخالده فائده  
 بودر که هم لفظی موافقت ایچون موضوعدر مشلاهم جنک دیرل  
 جنکده برابر معناسنه بونده دخی طفل اولقده واکا تشبیهده برابرک  
 دیمک اولور تنکم افواه ناسده دخی بومقولهل جاریدر مشلا یا اوشاق  
 اولمش یا اولمش دیرل ایکسیده برابر معناسنه (طفلان طفلك جمعدر  
 مولوده التي ویدی یاشنه دك طفل دیرل و بعضیاردیمشله در که  
 بلوغه دك اطلاق اولنور تنکم مفصلامر ورا بیدی (منکر نهی حاضر در  
 اصلنده نکر در نونک کسری وکاف عجمینک فتحیه و لکن بوراده  
 سلاست وزن ایچون نونک کسره سی اختلاس اولنور یعنی بعض  
 حرکت ابله اوقنور تنکم نظایری مرور ایندی اولنده مین مفتوحه نهی  
 ایچوندر یعنی امر طلب فعل ایچون و ممله ترك طلب فعل ایچوندر  
 مصدری نکر سین در باقی و نظر والتفات معناسنه مضارعنده سین  
 جذب اولنوب نکر در و نکر دره دینلور (سرخ قزل عارضه و معروضه  
 اطلاق اولنور مشلا رنگ سرخ و سرخ رنگ دیرل مرد جو مرد کی  
 موصوف و صفت وایکجهی صفت مشبهه در (زرد صارور در بودخی  
 عارض و معروضه اطلاق اولنور معروف آشه زرده دید کلری  
 صارو لغندن اوتوریدر آخرنده ها تخصیص افاده ایدر (مغرور  
 غرور دندر که الدائم دیمکدر (رنگ بویا بوی باء عربینک ضمیمه  
 قوفی رایحه معناسنه (مکرر نهی حاضر در کرددن ایانک وایشانک  
 معناسنه مستقبلانده را پرینه نون کتوب کند وکنده دیرل بوراده  
 ناظم قدس سره مکرر دی مکن پرینه وضع ایندی زیرا مصدر دن امر  
 اخذ اولملز یلکه مستقبلات اخذ اولنور پس مکرر خلاف قیاس  
 اوزنه مساحتندر تنکم بومظومه ده بعض نسخده بر مجله دخی

کلور کرد (کیز و عجب و رسوایی مکرر قدر خود بشناس و خود را بی  
مکرد ز پرا اولکی مکرر کاف عجمیله اصلی اوزنه در که مصدری  
کر دیدن در دوتک معنایسته و مضارعی کرد کلور و دال تانبه تک  
حذفیله امر اولور ایکنجی مکرر ایسه اصلدن خراجدر زیر کاف  
عریسله در که مصدری کر دندر فاعلم ذلک (مضای یت) بودر که  
اوشاقلر کی قرل و صارویه یعنی الوانه مطلقا نفیر والتفات ایله  
وزنلر کی تک و بویه مغرور اوله و یا خود غرور ایله که مفعول یعنی  
المصدر اولور بایکم المغنون و امثال کی الحاصل کنیدیکی اطفال  
و نسیایه تشبیه ایله و انلر کی الوان و الاله و بویه باقیه والا  
الدانور و رکنور سن زیر هر نسته استلنده لوندن خالیدر و لون آکا  
امور عارضه سببیه حاصل اولشدر بوسیدن عارفه اصلنده نظر  
ایدوب الدائمز ورنکی خیال ییلور جاهل اولان ایسه فرعه بقوب  
خیالی حقیقت قیاس ایدر و الدانوب قالور و آخر پشیمان اولور اول  
عارض اولان تک معروضنده باقی فالماز بلکه صولار و فتا بولور پس  
عافل اولان عاقبت اندیش کر کنر فافهم \* زال دنیا چون عروس  
آرا سنست \* هر دوروزی شوی دیگر خواسنست \* رالی دنیا میند  
و آرا سنست خبریدر و چون عروس آراسته قیددر و شوی دیگر میندا  
و خواسنست خبری و هر دوروزی خواسته ظرفدر (زال پیر فر توت  
یعنی یونامش و یکمیش قوجه او اولسون زن اولسون بوراده مراد  
زند ز پرا دنیا مجوزیه تشبیه اولمشدر پس بوراده زالك دنبله اضافتی  
لجین الماء کییدر که مشبه بهک مشبهه اضافتی قیلندیدر و دنیای  
پیرلک ایله وصف ایلدی زیرا انما احدوتی الله تعالی دن غیره هیچ کسه  
یلز و ابو البشر آدم علیه السلام خلق اولند قدده دنیا اکا خطاب ایدوب  
یا آدم تک قوجه لغ زمانده کلیدک دیمشدر آدمدن برو خود بو قدر یلک  
سنه دخی مرور ایشدر که دور سنبله تمام اولغه اقل قلیل قالشدر  
(عروس صحاحده لغت مشترکه در یعنی اسان عریده و عجمه مستعمل  
کن و کویکو اوزنه اطلاق اولنور کلمه در رجل عروس و آرا عروس  
دیرل و لکن مؤنثک جمعی عرائس و منذ کمرک عروس کلور ضمیتن ایله  
و عروس دوکون حالنده دینلور (دخوله دک مکره مجاز اطلاق اولنور

\*



بلوغدن صکره بنیم دندلیکی کبی ( آراسنت اصلنده آراسته است  
 در که است ادات خبردر همزه سی و ماقبلنده اولان هاء غیر ملفوظه  
 حذف اولتوبیری برینه وصل اولتمشدر و لغاتده کلور که استک ماقبلنه  
 بر کله لاحق اولسه النی لفظا و کتابه ساقط اولور منست و اوست کبی  
 مکر که متصل اولان کله تک آخرنده هاء علامت اوله اول وقتده  
 افعه اولان النی ثابت اولمقدرشویه است کرده است کبی فاماظا هراولان  
 بودر که ثبوت و تلفظنی ضرورت وزن ایچون در پس اگر ضرورت  
 سقوط و عدم تلفظنی اقتضا ایدر سه بو مقامده اولدیغی کبی لفظا  
 و کتابه طی اولنور اراسته فعل ماضیدن قسمدر بزه مش وزن تلش معناسنه  
 مصدری آراستن و آراستن در بزه مک وز بثلک معناسنه مستقبلاتده  
 سین یایه قلب اولتوب آراید و آراینده دیرلر ( هر دوروزی هر ایکی  
 کونده دیمکدر که یازاید در سوی وسوهر ضمه عورت اری و جامه  
 شوی ار جامه سیدر عامه غلط ایدوب چاشمیردر ( دیگر بردخی  
 دیمکدر تکرار اولان نسنه مک ایکنجی سندن دیگرله تعیر ایدرل مثلا  
 ایکندی نماز نه نماز دیگر دیرلر بردخی نماز معناسنه تنکم تفصیلی  
 مرور ابدی خواستدخی اصلنده خوانسته است در که خواسته  
 واور سیمله دلمش یعنی طلب ایلش معناسنه مصدری خواستن در که  
 طلب و ارادتدر مضارعنده سین هایه قلب اولتوب خواهد و خواهنده  
 دیرلر واور سیمی والف ثابته ایله بومصدری که دیمک معناسنه در خاء  
 مضمومه یازیلر و خاستن که بلا و او اوری طور مق معناسنه در قیام  
 کبی خاء مفتوحده یازیلر ( معنای یت ) بودر که دنیا بر قوجه قاری کبی  
 ایکن کندنی کلن کبی زینتلش و دوزوب قوشمشدر تا که اهل دنیا  
 واریلب شهوتی افساد ایلیه و بلا نکاح نعلق ایله و فعل فاحش ایله  
 مبتلی ایله هر ایکی کونده غیری ار طلب ایلش و اوینش ایدتمشدر  
 یعنی عجوز دنیا کرچه بر حیل ایله سکا بو کون کلن اوایوب سکا یار  
 اولق صورتن کوستر فاما ایکنجی کون سنی ترک ایلیوب غیری و آشنا  
 پیدا ایدوب اکار اولور پس انک مطرب و چنکی به بکرر که هر کون  
 برخانه چالوب چاغروب اوینار و برخانه قرار اتمز چونکه بیوفادر  
 سندنخنی انک یوزنه باقه وصیت و صدا سنه قولاق طوتوب اول جانبه

\*

آفه وارايشنه فريفته اوله و مرد اولغه سعی ايله نتمک زينب شاعره  
 ديمشدر ( زينب قوميلي زينب دنبابه زن کي مردانه وارساده دل اول  
 ترک زبور ايت \* مقبل آب مردی که شد زين جفت طاق \* پشت بروی  
 کرد و دادش سه طلاق \* مقبل مبتدا آن مردی خبر و طاق شدک  
 مفعول صریحی و زين غیر صریحی و بعد الجمله خبره صفت اولور  
 و کردک تمخذه فاعل ضمیری مقبله راجعدر پشت مفعول و بعد الجمله  
 ماقبلنی پسندر دادش جمله سی دخی انک تمه سیدر مقبل مدبرک  
 مقابلیدر حقه اقبال ایدیچی واکا بوز طویچی و سعادت اهلیدر  
 فریده بازنده ویا وحدت ایچوندر ادات خبر محذوفدر که مرد پشت  
 دیمکدر ( زين اصلنده زاین در که این اسم اشارتدر بوراده همزه سی  
 ضرورت وزن ایچون تلفظا و کتابة ساقط اولمشدر ) جفت جیم  
 بحر بینک ضمی و کسر یله زن و مرد یعنی زوج و زوجه و آتش یعنی مقارن و  
 تعلیمی ده کلور که جفت شول عدددر که کسر سرته صیغه قبول ایله عربجه  
 زوج دیرلر فرد مقابلیدر و نعمه الله ده کلور که جفت ایکی نسبتیه دیرلر که  
 بریده بلبلجه اوله مثلاً ار عورتک و عورت ارک چفتدیز وایچی اوکوز که  
 سیوند رفته اوله جفت دیرلر اول اجلدندر که فلان جفت سورر دیرلر  
 ( و طاق و جفت دیرلر که طاق نمهدر فرد معنانه پس جفتک مقابلی  
 اولور ) و مفتاح اللغة ده کلور که طاق مصدره دراما صحاح فرسده  
 اسطوانه و فاعل معنانه یک طاق دبه جک برده برقات دیرلر اتمهی  
 بوراده مرد و جفت و طاق و طلاق ذکر ایتدیچی مناسباتی جمع  
 قبیلندندر ( پشت بابه بحکمینک ضمیمه ارقه در ظاهر معنانه بورادندر که  
 ما یون اوعلانه پشت دیرلر پشت دوتا ایکی قات اولمش ارقه در پشت  
 بست ارقه حالنک ارقه سنه بسته قبیلدیچی یعنی بطلدیچی بالاندر  
 ) سه اوچدر ثلثه معنانه آخرنده کی ها فقهه بی بیان ایچون علامت  
 اولغله تلفظ اولتماز و لکن سینک فتمخذه سی کسره جانبته اماله ایله تلفظ  
 اولتمق کرکدر واکثر یا اشباع اولنوب باثله تلفظ اولنور ( سه پای  
 و سه پایه ساج ایاقدر و مسجدلر ده ابقاد قناییل ایچون اتخاذ ایتدکری  
 معهود اتاجه دخی سه یا دیرلر ( طلاق عمر پیدر تطلیق معنانه که  
 تقییدک مقابلیدر یعنی بر نسنه نک قبیلدی ایزاله ایدوب و ناقصدن تحایه

ایمکدر بعرك عقالتی اطلاق وحل کی صکره شرعه خاتوننی حباله  
 نکا حدن تخلیه معاسنه استعمال اولندی زیرا نکاح قید کی برنسنه در که  
 حل واطلاقی زوجنه مفوضدر که الفاظ معلومه ایله حاصل و نصابی  
 اوچ عدددر که اندن صکره حله سزر رجعت حرامدر (معنای بیت)  
 بودر که مقبل و اهل قبول و سعادت اول مرد و یا اول بر مرد در که  
 بو جفتدن یعنی زن دنیادن طاق و یکا اولدی واکاش اولفسدن  
 مفارقت قبلدی وارقه سنی ائک اوزرنه ایلدی یعنی برنسنه به یان  
 و یروب و ارقه سن دوندرن کی اعراض ایلدی و یوز و یروب اقبال  
 ایتدی واکا اوچ طلاق و یروب بالکلیه سرر شتبی قطع ایتدی  
 و بوندن فهم اولندی که دنیابه مدبر اولانه حقه مقبل و مقبل اولانه  
 مدبر دغلدی و بودخی اخذ اولندی شهوت طبعیه و هوای نفس  
 و ماسوا به میل قلب منقطع اولد بجه طلاق ثلثه حکمنده اولان مفارقت  
 حاصل اولماز \* لب به پیش شوی خندان میکند \* پس هلاک از زخم  
 دندان میکند \* بونک تقدیری میکند لب به پیش شوی خندان پس  
 میکند هلاک از زخم دندان دیمکدر که لب میکند مفعول اولی و خندان  
 ثانسی در و بعد الجملة ما بعد یله زن دنیانک حالنی بیان اولور و هلاک ابکنجی  
 میکند مفعولیدر و جار و مجروردخی اکا متعلقدر به پیش اولکی میکند  
 ظرفی اولدیغی کی (به پیش ب مفرده بوراده ظرفیت ایچوندر تنکم پیش  
 پس مقابلی اولق اکا دالدر زیرا ایکسی دخی ظروف مکانیه دندر  
 امام و خلف کی باء مذکورک آخرنده اولان هاء غیر ملفوظه سه  
 آخرنده اولان ها کیسدر که فتحه بی بیان ایچون علامتدر فاحفظه  
 (پس باء عجمی ایله بوراده صکره معاسنه بعده کی) (زخم یاره در  
 عرب جراحت دیر) دندان دیش در که اونوز ابکی در که بکرمی سکرزی  
 حروف عریسه و دردی حروف عجمیه مقابله سنده در (معنای بیت)  
 بودر که زن دنیا اری اوکنده دوداغنی خندان ایدر یعنی اکا تعلق  
 و محبت ایدن کسه تک ابتداده یوزنه کورل و انبساط و بشاشت کوستر  
 صکره اصروب دیشی زخندن اهلاک ایلر پس ائک خنده سنه مفرور  
 اولاجتی دکلد ز بر المظنی اردنجه قهر اولق دکل بلکه زهر  
 و شکری ممز جلد تنکم کفره و غیره حیسات دنیاده معذب لردر و لکن

\*

مطلب

مغلوب بشریت اولد قلرندن احساس عذاب ایتزل  
 \* \* در بیان چار چیز که علامت نیک بختی است میگوید \* \*  
 \* شد دلیل نیک بختی چار چیز \* هر که این چارش بود باشد عزیز \*  
 بونک تقدیری دیمکدر که شد چار چیز دلیل نیک بختی هر کسی که  
 بودش این چار باشد عزیز یعنی چار چیز شدک فاعلی و مابعدی  
 مفعولیدر و هر کسی مبتدا این چار بودک فاعلی و شبن مفعولی و بعد  
 الجملة مبتدایه صفتدر باشدک تحتاده فاعل ضمیری کسه راجعدر  
 و عزیز مفعولیدر و بعد الجملة مبتدایه خبردر (نیک بختی ده یا مصدر به در  
 نیک بخت صفت مشبهه در ابو بختلو معناسنه بختیار و بختاور کی  
 بخت دولت و طالع معناسنه و قاموسده کلور که البخت الجدد معرب  
 انتهی یعنی بخت اصلنده فارسیدر صکره عربی قلوب جد فحمله  
 یعنی حظ و نصیب معناسنه استعمال اولندی (چارش ضمیری اصلنده  
 بوده متصلدر که وز نیچون محلتک غیر به وضع اولمشدر یعنی ش که  
 اصلنده اش در ضمیر مفعول متصلدر و بورا ده مضاف الیه واقع  
 اولد بیغی ضرورتله در زیر اضافته صلاحیتی یوقدر جاننده کی کبی که  
 انک جانی دیمکدر بوابسه صحیحدر (معنای بیت) بودر که درت نسنه  
 ابو بختلولک دلیلی و دولت و سعادت و طالع نشانی اولدی هر کچکه  
 اکا بودرت نسنه حاعل اوله خلق اراستنده عزیز و محترم اولور زیر  
 هر کسک ذلت و عزتی کوکینه راجعدر \* اصل پاک آمد دلیل نیکبخت  
 \* نیست بی اصلی سزای تاج و تخت \* بونک تقدیری آمد اصل پاک  
 دلیل نیک بختدر که اصل پاک آمدک فاعلی و دلیل مفعولیدر و جاتر در که  
 اصل پاک مبتدا و آمد جمله سی خبر اوله نیست لبس معناسنه اولمغله  
 بی اصل فاعلی و سزا مفعولیدر (اصل بورا ده متفرع علیه معناسنه در که  
 آبا و اجداد مراد در زیر این اب اوزرنه متفرعدر اغصان بدن شجره  
 اوزرنه متفرع اولد بیغی کبی (پاک طاهر دیمکدر بورا ده اصل پاک زنا  
 و عبو بدن طاهر حسبو نسب دیمکدر) بی اصلی ده یا زائده در بقیه  
 مفردات شرح اولمشدر (معنای بیت) بودر که شرها و عقلا عیو بدن  
 پاک و سالم اولان اصل ابو بخت نشانی کلدی یعنی برکسه نک اصلی  
 پاک اولق دلیل سعادتبر اگر باشند دولتی اولسه اصل پاکدن کلزدی

✽

✽

پس بومقوله كسه هر مرتبه به لا بقدر سلطنته وارنجه زيرا (ان الاصل  
لا يخطئ) موجبجه اصلدن خطا كلز وهر كاري بحسب الغالب  
صواب اوزرنه اولور انكچون بي اصل تاج شاهي به وسرير سلطنته  
جلوسه يعني اهل جاه اولغه سزا دكلدر زيرا اصلنده بي بختدر وبي  
بختدن غالبا اثر سعادت ظاهر اولماز و بو معنادندر كه خضراء دمنی  
نكا حدن نهی اولمشددر یعنی دمنه كه بعربلدر انك اوزرنده بنن بشل  
اونه اعتبار اولمديني كي كه ظاهرده حسن و باطنده قبيحدر كذلك  
منبت سوده يعني بدبرده حاصل اولان زن دخی بويله در كه اندن خير  
كلز پس انك حسن و جهاننه رغبت ايتماك كر كدر زيرا بي اصلدر  
\* نيك بختان را بود رأي صواب \* انكه بدر ايبست باشد در عذاب \*  
نك بختان بودك مفعول اولی و رأي ثانيسی و صواب صفتيدر انكسی كه  
مبتدا و بدر ايبست صفت و باشد جله سی خبردر (رأي فكر و مادی  
اليه الفكر و نظر و استدلالدن مكاسب اولان اعتقاددر) بدر ایدده  
اولان بآء ثانيه زانده و يانست ايچو ندر (بدرأي صفت مشبهه در كه  
برامز فكر لو و اعتقاد لو ديمكدر) عذاب تعذيبدن مشتقدر كه ازاله  
العذب در زيرا مزيد فيه اشهر و اظهر اولسه ثلاثی اندن مشتق اولور  
وجه مواجهه دن اخذ اولديني كي و يا خود ايجاع شديده عذاب  
دنلدیكي بودر كه مؤمن اولان كسه اعداء الله ايله قائم اولان آلام  
و شدائدی استعذاب ايدر يعني اكا عذب و طالتوكلور پس عذب  
اولد یغی مؤمنه و عذابی ازاله كافرله نظرله اولور (معنای یت)  
بودر كه نيك بختلر ايچون رأي صواب اولور يعني هر كيكه نيك بخت  
واصيل و نسب اوله انك رأي و فكري بحسب الغالب صواب اولور  
خطا اولماز زيرا ملهم من عند الله در اول كسه كه بد اصل اولمق حسیله  
بد فكر اولور و راه صوابدن چقوب خطا ایتسیله عذابده اولور يعني  
مبتلاي عذاب اولوب جهنمده قالور زيرا بدللك جزاسی بدللك  
و ايلولك جزاسی اولو كدر انكچون مجازات عمله مكافات دیدلر  
زيرا خيرا و شرعا عملك كفوی و برابر بدر \* هر كه ايمن از عذاب حق بود  
\* نیست مؤمن كافر مطلق بود \* بونك تقدیری هر كسی كه بود ايمن  
از عذاب حق نیست مؤمن بود كافر مطلق ديمكدر كه هر كسی مبتدا

و مابعدنده اولان جله سائر نظائری کبی صفت ونیست مؤمن خبر در  
 زیر لبس مؤمن تقدیرنده در و مابعدنده اولان جله بطریق الالتزام  
 مفهوم اولان معنایی نصریح و کفر له تسجیل ایچوندر که انده زیاده  
 تقبیح وارد در (ایمن همزه نك کسر یله قیغوسز و غصه سز دیمکدر  
 ) کافر لغنده سزاید یجیدر کیجه ظلمتله اشیا بی واکنجی برده تخیس سز  
 ایتدی کیچون کافر دزدلی و کفران نعمت اولان دخی اداء شکری ترکله  
 ستر نعمت ایتدی و کفران نعمت اولق انکار نعمتی مستلزم اولغله وحدانیت  
 و نبوت و شریعتی انکار ایده نه شرعا کافر و ایمان سز دزدلی پس کافر  
 مطلقا ایمانی اولمائه دیرلر که نختنده اصناف مختلفه سی وارد شکم با لاده  
 تفصیل اولندی و بوبله برلده کافر مطلق تاویل کوزمن کافر دیمکدر که  
 من کل الوجوه کافر در مثلا بعض کافر وارد در که کفری اضطراب در  
 و قلبنده اعتقادی درست ایکن ناچار صممه سجده و یااتی تقبیل و یا شد زنا  
 ایدرو بومقوله به نصله کافر مطلق دیمزلر زرا کفری اختیاری دکل بلکه  
 اگر اهله در و یا خود کمال خوف اوزرنه مبنی در پس ا کافر مقید دیرلر  
 (معنای بیت) بودر که هر کسه که حق تعالی نك عذابندن قیغوسز  
 و بی قید اوله اول کسه مؤمن دکل بلکه کافر مطلق در زرا عذاب  
 حقندن امن اوزرنه اولق حق تعالی حقنده عجز اعتقاد ایتمکدر که  
 او بکا عذاب ایتمکه قادر دکلدر دیمکدر بو اعتقاد و بو نسبت ایسه  
 کفر در بلکه حق تعالی قادر مطلقدر بعد ذا ناظم قدس سره بیت  
 سابقده سبب عذاب اولان فکر بد و کار ناصوابی یاندن صکره عذاب  
 حقنده سوء اعتقاد واتی انکاردن تحذیر ایلدی تا که هر ظالم و مرتکب  
 ایتدو کم یاتمه فالور دیمه و عذاب آخرته عذاب دنیا لیه استدلال ایده  
 فاغرفه \* عمر دنیا پنج روزی بیش نیست \* غافلست انکس که پیش  
 اندیش نیست \* عمر دنیا میند او پنج روزی خبر ویش نیستک فاعلی  
 و جله سی معنای قصر افاده ایدر غافلست مقدم خبر و مابعدی مؤخر  
 مبتدا در ویش اندیش نیستک فاعلی و جله سی آن کسه صفتدر شکم  
 نظائری مرور ایتدی (عمر دنیا مدت بقادر که دنیا اول بقائه معمر  
 اولور حیاته بدن عمارت بولدینی کبی انکچون مدت عمارته عمر دیرلر  
 و عمر مدت حیاتک قلیل و کثیر نه شاملدر انکچون عمری آز و عمری چوق



دبرل (پنج روزی ده یازده در اصلی پنج روزست در که بش کوندر که  
 مراد تقلیل مدندر نتکم کستانده دخی کلور (مکر ابن پنج روز در یابی  
 وترك دخی بورادن اخذ ایدوب بش اون کونلك عمر دبر و دنیاك عمری  
 بش کون دكل بلکه بر ساعتدر نتکم دیمشدر در که (الدنيا ساعة فاجعلها  
 طاعة) و بونده دور افلاكل سرعته اشارت واردر کوباشمس کبد  
 سمدان نقطه اخیره به بر ساعتده دور ایدر و بلکه بر لمحہ ایچنده بازقبش  
 و دنیا آخرت اولور (پیش باء عرینك کسریله آرنوق دیمکدر زیاده کبی  
 پیش و کم دبرل زیاده و نقصان معناسنه پیش اندیش وصف ترکیبی زد  
 اولك فکر ایدیی معناسنه زبرا پیش باء عجمی ایله اوکدر و اندیشه فکر در  
 اندیشیدن فکر ایتکدر پس پیش اندیشك تقدیری اندیشنده پیش در  
 و پیش اندیش معناده عاقبت اندیش کبی در زبرا انسانك مستقبلی اوکی  
 و عاقبتی در نتکم قرآنده کلور (یعلم ما بین ایدیهم و ما خلفهم) یعنی امور  
 مستقبله و ماضی بی بلور اگر چه عکس دخی ایتشدر در فاما اوضح اولان  
 معنا اولدر (معنای بیت) بودر که مدت دنیا و عمر انسان بش کوندر  
 زیاده دکلدر یعنی شیء قبلدر که بش کون فی الحال کلوب یکدیکی کبی اول  
 دخی سریع الانقضادر پس غافل و بارده در اول کسه که عاقبت اندیش  
 و اوکنی فکر ایدیی دکلدر یعنی اوکدن صوکنی صایمز و عاقبتی نه اولاجفنی  
 فکر ایلز زبرا فکر عاقبت امور مهمه دندر و مهمی ترك ایدوب غیری  
 مشغول و اندن محجوب اوله غفلت دبرل فافهم \* ترك لذات جهان  
 باید گرفت \* دامن صاحب دلان باید گرفت \* گرفت بایدك فاعلی  
 وترك گرفتك مفعولدر دامن دخی ایکیجی گرفتك مفعولدر (معلوم اوله که  
 ماضی اولنه می توان لفظی ضم اولنسه اول ماضی مصدر معناسنه اولور  
 می توان دانست و می توان آورد کبی می توان دانستن و می توان آوردن  
 دیمك اولور که معنای بلک اولور و کنور مك اولور دیمکدر و كذلك  
 اولنه باید و بیاید و می باید و خواست و خواهد ضم اولنسه بوضوئدر  
 دخی ماضی مصدر معناسنه اولور باید دانست کبی که بلک كرك دیمکدر  
 شمدیکی حالده و با کلجك زمانده و بیاید دانست کبی که بلک كرك کلجك  
 زمانده دیمکدر و می باید دانست کبی که بلک كرك شمدیکی حالده دیمکدر  
 و خواست دانست کبی که ملك دادی و خواهد دانست کبی که بلسه كرك

✱

مطلـ

دیمکدر پس بوندن فهم اولندیکه بوکماندن ایکی فعل مجتمع اولسه  
 ثانی مصدر معناسنه اولور و بومقامده باید گرفت دخی بویله در باید  
 گرفتن دیمکدر طومقی کرک معناسنه ننکم حلبی ده کلور که گرفت  
 صیغه ماضیدر و مصدر معناسنه دخی استعمال اولنور گرفتار طومقاسا قدر  
 گرفتن طومق قدر فصیح بودر که مضارعنده باز یاده ایدوب کیردو کیرنده  
 دیرل لذات لذاتک جمعیدر که نفیض الم در و قرآنده کلور لذت للشار بین  
 ای لذتة الحاصل لذت ادراک ملائم در حاسة ذوقه کوره طعم حلاوت  
 و بصره کوره نور وقوت و همیسه به کوره مرجو ک حصولی وقوت  
 حافظه به کوره امور ماضیه نک حضور و تذکری کبی و بعضی اشیا وارد در که  
 من وجه ملائم و من وجه منافرد در دواء مر کبی که نافع اولدیغی جهتدن  
 ملائم و لذت و مر اولدیغی جهتدن منافرو الم در باید کرک معناسنه و نباید  
 کرک ز دیمکدر مصدری بایستن در کرک اولمق معناسنه مضارعنده سین  
 حذف ایدوب باید دیرل (دامن داماندن تخفیف اولنمشدر انک معناسنه که  
 عرب ذیل دیر) دلان دلک جمعیدر صاحب دل اهل دل دید کلریدر که  
 دل بوراده لحلم صنوبری دید کلری دکلدر بلکه انک مشتمل اولدیغی  
 قوت اطمینان در و صاحب دل اودر که احدیت جمیع اسما اولان اسم  
 اعظمه عارف اوله که اول اسم الله در پس اصلا عارف بالله اولمیانک  
 و یا بعضی اسمایه عارف اولانک قلبه قلب دیمزل مکرر که مجازا دیه لر  
 اشتها اهل دل اولوب حقندن آگاه اولمق بو وجهله اولور که اکا حقیقه  
 اهل دل دیرل و الادعوائله و یا بعضی اسماء جزیه بلکه کشتی عارف بالله  
 اولماز (معنای بیت) بودر که لذات جهانک و امور شهویه نک ترکی  
 طومقی کرک طریق ندر دیر سک اهل دل اولنلرک دامانی اخذ اینلک  
 لازمدر که انلر تسلیک ایله بطریق التدریج مشتهیات طبع و هوای  
 نفسانیدن خلاصک جواره سن یلور لر و باذن الله تعالی تزکیه به باعث  
 اوورلر ننکم قرآنده کلور (یتلو علیهم آیاته و یرکبهم و یعلمهم الکتاب  
 و الحکمة) یعنی بو آیتده و غیریده تزکیه جناب رسالته صلی الله  
 علیه و سلم نسبت اولنمشدر بناء علی هذا اهل دل اولنلر دخی  
 بطریق الارث اول معاندن حصه مند اولمشلر در و لذات جهان  
 معظم حجاب و اول الباب اولغله ناظم قدس سره آتی تصریح ابتدی

ولذات





ولذات ایچنده سائر تعلقه صالح اولئرلی دخی درج ایلدی پس مقصود  
 ماسوادن اعراض وحقه اقبالدر قال الله تعالی (وَبَدَّلَ إِلَيْهِ تَبَاتِلًا)  
 ای انقطع الیه انقطاعا کلیا بس فوقه انقطاع فاعلم بذلك \* در پی لذات  
 نفسانی مباش \* دوستدار عالم فانی مباش \* دره باشک ظریف در دوستدار  
 ایکنجی مباشک مفعولیدر فانی عالمک صفتی وعالم دخی دوستدارک  
 مضاف الیهی در پی باء عجمینک فتحیله ایزمعنا سنه در که عرب اثر دیر  
 مباش نهی حاضر در مصدری باشیدن در باء عربیله اولقی معنا سنه  
 حاضر باش حاضر ومهب اول دیمکدر لذات نفسانی لذات روحانیدن  
 احترازدر پس بوراده نفسله مراد نفس حیوانیه در نفس ناطقه دکل  
 آخرنده یا نسبت والف ونون زیاده در وحدانی وصنعانی وحلوانی  
 وامثالنده اولدیفی کپی دوستدار وصف ترکیبی در اصلنده دارنده \*  
 دوستدر مصدری داشتن در طوتمق معنا سنه مضارعنده شین رایه  
 قلب اولتوب دارد ودارنده دینلور پس دوستدار دوست طونجی  
 دیمکدر فانی باقی مقابلیدر مراد عالم آخرتدر که باقی وقائمدر  
 (معنای یت) بودر که لذات نفسانیه ایزنده وانک اردنجیه واکا  
 طالب اولمه بلکه لذات روحانیه طلبکاری اول زیرا انسان حقیقی نک  
 غداسی بودر لذات نفسانیه ایسه انسان حیوانی نک غداسیدر  
 وروح پرورایله تن پرورک فرقی بین السماء والارض در که بری سفلی  
 ویری علوی در وعالم فانی نک دوستداری اولمه یعنی آتی کندیکه  
 دوست و محبوب طومعه زیرا بقاسی بوقدر بلکه دارین قیدندن  
 خلاص اولوب یارباقی اولان حتی کور ولذات فانیه پی علوم وفیوض  
 باقیه به تبدیل ایله تا که هرموطنده همیشینک اولسون \* نیست  
 حاصل رنج دنیا بردنت \* عاقبت چون می بیاید مر دنت \* رنج دنیا  
 بردنت کلام سنک مفعولی وناه خطاب فاعلیدر که اکا مضافدر  
 وبردنت دخی نیستک فاعلی وحاصل مفعولیدر زیرا بوراده نفی لبس  
 معنا سنه در عاقبت بیایدک ظریفدر مر دنت بیایدک فاعلیدر بردن  
 مصدر در ایلتمک معنا سنه مضارعنده بانک ضمیه سی فتحیه ابدال  
 اولتوب برد و برنده دیرل چون بوراده حرف تعلیلیدر می بیاید ده  
 بامضعمودر زیرا حرف شفوی به ملاقیدر ومضارع اولنده باعلامت



استقبال و می ادات حالد و حال و استقبال اجتماعی ممکن اولماغله  
 می لفظی تحسین لفظ ایچون اولور زیرا بوراده مضمون فعل استقبال  
 اقتضای ایدر ارادت با ترجیح اولنور (مردنت سنک موتک دیمکدر که  
 مردن تابه مضافدر ولکن بردنت اضافتی کپی فاعلنه دکلد ز زبرا  
 جامددر (معنای یت) بودر که سنک دنیا ز جتنی ایلدوب  
 چکد بکوکک حاصلی یوقدر یعنی دنیا ایچون امک وزجت چکمک  
 بی حاصلدر شول معنادن اوتوری که آخر اولمک کرکدر یعنی اولبسر  
 وفنا بولبسر سن پس فایده فانی ایچون نه جالشور و وجود که زجت  
 و برسن بلکه (الدنیامزعه الاخره) و فقیحه دنیاده آخرتک ایچون  
 سعی ایله که امکک ضایع اولسون و آخرتده پر حاصل اوله سن  
 \* ازنت جان چون برون خواهد شدن \* خاک اندر استخوان  
 خواهد شدن \* بونک تقدیری چون خواهد شدن جان برون ازنت  
 چون خواهد شدن خاک اندر استخوانت دیمکدر که شدن بوراده  
 رفتن معناسنه در خواهد شدن کیمک دلر یعنی کیدیسر دیمکدر  
 بوصورنده جان خواهدک فاعلی و شدن مفعولیدر و مفعولی تقدیم  
 اتمک خواهد شدن ایله بله مستعمل اولدیغندندر و برون شدنک  
 مفعولیدر و جار و مجرور اکا متعلقدر و خاک ایکچی خواهدک فاعلیدر  
 و خاکه متصل اولان ضمیر خطاب معناده استخوانه قیددر تنفده اولان  
 ضمیری ایسه جانه قید اتمک حاجت یوقدر زبرا جانت ازتن و جان  
 ازنت دیمه نک میاننده معناده فرق یوقدر چون بوراده تعلیل اولی  
 تا کیددر زبرامال بردر (برون ضم بائله طشره دیمکدر برون آمدن  
 طشره جقمقی و برون رفتن طشره کیمک و برون آوردن طشره  
 چقرمقددر) اندر ظرفیت ایچوندر اصلی اندرون در که ایچودر و او  
 ونون حذف اولنوب اندر فالمشدر (استخوان ضمله و واور سمیه مکدر  
 عظم کپی کرچه کنکران وزنی اوزره در فاما بوراده لاجل القافیه  
 خانک فقهه سی ضمه جانبیه اماله اولنور (معنای یت) بودر که چونکه  
 جان تن جسمکدن طشره کیدیسر و دنیا سکا فالبسر در بوسیدن زبرنج دنیا  
 چکمک بی حاصلدر چونکه قبرده عظمکه طبراق کیدیسر و طولبسر در  
 بومعنا دن اوتوری سندخی کار دنیا بی قوا حاصل موت وفنا



و خا کله یکسان اولمق واستخوانه و کوزه طبراق طولمق مقررا و لیجی کفره  
و غیره کبی (یعلمون ظاهرا من الحیوة الدنیا و هم عن الآخرة هم غافلون)  
و فقیحه بناء قصور و حفر آبار و اجراء انهار و غیره اشجار و امثال امور  
فایده اشتغال و اضاعت عمر ایجا مک کر کدر و الاعاقی خسارت و ندامت در  
\* \* در بیان اسباب عافیت گوید \* \*

\* عافیت را کر بجوی ای عزیز \* می توانی یافتن در چار چیز \*  
عافیت بجویی و یافتن می توانی نك مفعول لریدر عافیت بلا و آفتن  
سلامت در شکم دعا ده کلور ( استلك العفو والعافیه ) ای ترك  
العقوبة والسلامة ( بجویی فعل مضارع مخاطبدر مصدری جسته  
و جوییدن در طلب ایلك معناسنه بجویی ده یا جیمك ضمه سنه  
اتباعا مضومدر بکویی کبی آخرنده یاه ثانیه خطاب ایچوندز ( می توان  
دخی فعل مضارع مخاطبدر مصدری توانستن و توانیدن در  
کوبج یلك معناسنه توان کوجدر قدرت کبی توانا کوجلودر ( یافتن  
بولمقدز مضارعنده فایده قلب اولتوب باید و یا بنده دیرل و بعض  
لغزاده یابیدن دخی یازیلور ولکن استعمال قدیم اولکیدز ( معنای  
یت ) بودر که ای عزیز و محترم کشی اگر عافیت و سلامتی طلب  
ایدر سنك درت نسنه ده بولمقدز قادر اولورسن یعنی اگر درت نسنه  
بولنورسه سلامت دخی بولنور فاعلم \* ایمنی و نعمت اندر خانه دان \*  
\* تندرستی و فراغت بعد ازان \* یوبیت چار چیزی مشتملدر که  
بری ایمنی و بری نعمت و بری تندرستی و بری فراغتدر و اندر  
قرینه در که بوراده دان دانستن در امر در یلك معناسنه مضارعی  
داند و داننده کلور و صفت مشبهه ده داندیرل بلکن معناسنه یوخسه  
اسم جامد دکلدر ظرفی مکان معناسنه جامه دان ده و امثالنده  
اولدیفی کبی پس ایمنی اکا مفعول اولور ( ایمنی ده یا مصدریه در ایمنی  
کسز همزه یاله فیغوسز و غصه سزدر ) نعمت انکله تنعم و تعیش اولتوب  
طبعه ملائم اولان امور لذیذ در ( خانه اصلنده خاندر که مطلقا منزلدر  
انسانك اولسون سائر حیواناتك اولسون بولمقدز قوندقلری بره خان  
دید کلرئی کندیلرله و حیواناتلرله منزل اولمقله در ( خانه خصوص  
اوز نه آدم ساکن اولدیفی منزلدر که ترکیبده اکا او دیرل آخرنده

هااختصاص ایچوندن یعنی معنای عامدن معنای خاصه تفلك علامتیدر  
 وپوراده خانه دان دن منفصل یازیلور قاما خاندان که حرمدن  
 کتیه دروانک امثال هانک حذفه متصل رسم اولفق دخی نظارتده  
 قاعده تخفیفه مناسبدر زیرپوراده دان ظرف مکندر که اسم جامددر  
 (تندرستی اصلنده درستی تن دراضافله دولت خانه کبی اصلنده خانه  
 دولتدر تخفیفاهمزه حذف ومضاف الیه تقدیم اولتوب ترکیب قلمشدر  
 وپوترکیب وصف ترکیبی نك وصفت مشبهه نك غیری ترکیبدر غفلت  
 اولنیمه (درستی ده یامصددریه دردرست بتون در که شکسته نك  
 مقابلیدر نك بتونلکی صحتله واقتدن سلامتله در زیرامرض وآفت  
 بدنی شکسته کبی قبلور انکیچون مزاجم ناخوش وشکسته لکم وارددر  
 دیرلر پس تندرستی صحت بدن وصاعلق دیدکلریدر (فراغت شغلك  
 ضدیدر که بین الناس اکا ایشسزلك دیرلر برکار وعملده بولنیمه سن  
 وخلقه قارشیمبوب آسوده خاطر اوله سن (بعد ازان یعنی عافیت  
 مذکوره بی مصراع اولده ذکر اوانسان ایکی نسنه دن صکره که بری  
 ایمنی وبری نعمت در بوایکیده ییل که بری تندرستی وبری فراغدر  
 (معنای بیت) بودر که عافیت وسلامتی قیغومزلقده ییل زیر  
 مغفوم ومغفوم اولان غائله دن خلاص اولماز ودخی نعمت حانه ده  
 ییل یعنی اگر مزالکده نعمتک و تعیش ابدہ جک نستهک وار یسه  
 بلای فقردن قورتلدک واجلق برز خندن نجات بولدک زیرا فقر  
 غالبدن الله تعالی به استعاده اولتمشدر ودخی عافیتی تندرسلکده یعنی  
 صحت بدن وصاعلقده ییل زیرامرض انسانی حقدن عانقدر وصاحبی  
 بی حضور ومتکدردر انکیچون خواص بشر طالب موت اولدیئر قاما  
 مرضی است یلرلر براموت نخته مؤمندر که سبب لقاء الهی درمرض ایسه  
 بوبله دکلر ودخی عافیتی فراغده ییل یعنی ظاهر حالده بر نسنه به  
 شغلك وانکله تقیدک اولیه که اول ایش سنی بی تاب و پرتعب ایلیه  
 ومقصود اولان کاردن قاله سن تنکم حدیثده کلور که (شغلکدن اول  
 فراغکی غنیمت ییل) یعنی فارغ وآزاده ایکن کارحق وشغل آخرت طوب  
 والا برکون بر مغلطه ومشغله وقبوده دوشرسن که ردخی اولقبوددن  
 خلاص اولمه مجال بولنسن پس فراغله مراد فراغ دل دکلر زیر

بو معنی ایمنی لغظتدن مفهومدر بلکه شغل و نیاز که آنده بلانہ اید یکی  
 معلومدر مکر که فراغت غم معا شدن فراغ دل و ایمنی مطلق  
 قبغو سز لغه محمول اوله تنکم آشغه ده بادل فارغ دید یکی یتندن  
 مستفاددر و جائزدر فراغ دل ایله مراد فراغ ظاهرک مستلزم اولدیغی  
 فراغ دل اوله پس فراغ دل لازم ایله ملزومدن تعبیر اولمش اولور که  
 بو معنی بزم ذاهب اولدیغیمز معنائی سابقدر \* چونکه بانعمت امانی  
 \* عافیت را زان نشانی باشدت \* بونک تقدیری چونکه  
 باشدت بانعمت باشدت زان عافیت را نشانی دیمکدر که چون حرف  
 شرط بانعمت ده بامصاحبت ایچون و تاء خطاب باشدک مفعول  
 صریحی و نعمت مفعول غیر صریحی و امانی فاعلیدر و بعد الجملة فعل  
 شرطدر عافیت ایکنجی باشدک مفعول ثانسی و ضمیر متصل منصوب  
 مفعول اول و نشانی فاعلی و بعد الجملة جزاء شرطدر ( امانی ده  
 اولان یا زانده در امان و امن خوفک ضدیدر بوراده امان دن مراد  
 ایمنی در زیر قبغو سز اولان کسه ده خوف اولماز پس بونک اصلده  
 تقدیری چونکه باشدت ایمنی و نعمت دیمکدر که چار چیزک ایکسیدر  
 تنکم بیت آیدن روشندر ( و باشدک تقدیری باشد ترادر لسان عربله  
 دیمک اولور که اذا حصل لك الامان مع النعمة ای مع حصول النعمة  
 ایضا واجتمعا ( نشانی ده یا زانده در نشان علامتدر نشانه کنی و اکثر  
 بودر که نشانه اوق نشانده مستعملدر تنکم هاء اختصاص اتی  
 اقتضایدر ( معنای بیت ) بودر که چونکه سکا نعمت ایله به امان و ایمنی  
 حاصل اوله یعنی بوایکسی سنده موجود و یا بالافعل حصوله کله سکا  
 انک یعنی اول ایکی نسنه نک خصوص لندن عافیتدن نشان و سلامنکه  
 علامت اولور تنکم تقریری مروایتدی \* بادل فارغ چو باشی تندرست  
 \* دیگر از دنیا نباید هیچ جست \* بونک تقدیری چو باشی تندرست  
 بادل فارغ دیگر نباید هیچ جست از دنیا دیمکدر که تندرست باشی نک  
 مفعول صریحی و بادل فارغ غیر صریحیدر و بعد الجملة فعل  
 شرطدر زرا چو افطی چوندن مخفف حرف شرطدر و هه صراع ثانی  
 جمله سی جزاء شرطدر جست نبایدک فاعلیدر زرا نباید دن صکره  
 کلن فعل ماضی مصدر معنایده اولدیغی بالاده بلندی پس بورادیم

جست جستن دیمکدر که طلب ایتمکدر جویدن کبی و از دنیا جسته  
 متعلقدر واک تقدیری هیچ نباید جستن چیزی را از دنیا دیمکدر که  
 چیزی مفعول و از دنیا انی بیان اولور و دنیادن مراد متاع دنیادر (باشی  
 فعل مضارع مخاطبدر) دیگر بردخی در تنکم تفصیلی مروریه سدی  
 (نباید فعل مضارع منفیدر کرکز معناسنه) (هیج جیم عجمیله اصلا  
 معناسنه در هیچ نکف اصلا نسنه سو یلدی دیمکدر) (معنای یت)  
 بودر که چونکه دل فارغ ایله تندرست اوله سن یعنی نشان عافیتدن  
 و ابکی نسنه دخی سنده بولنه بردخی دنیادن اصلا بر نسنه استمک  
 کرکز بر عقلی اولان کسه به بولنر کافی و حالته و افیدر الحاصل بی غم  
 اولمق و خانه ده نعمت اولوب نامرده محتاج اولماق و صحت بدن و شغل  
 دنیادن فراغ نشان سلامتدر و گاه اولور که نعمت و فراغ و جوانی مفسده به  
 سبب اولور تنکم شاعر دیمشدر (ان الشباب و الفراغ و الجدة) (مفسده للمرء  
 ای مفسده) \* بر میاور قاتوانی کام نفس \* تانیفتی ای پسر در دام نفس \*  
 اولکی تامادام معناسنه میاوره طردرو کام میاورک مفعولیدر ابکی تا غرض  
 و تعطیل ایچوندر در دام نیفتی به طرفدر بر اصلنده استعلا ایچوندر علی  
 کبی و افعال و مصادرا و ائلنده تحسین لفظ ایچون زائد کلور و لکن  
 بوراده علو معناسنه رمزدن خالی دکدر زیرا میاور نهی حاضر در که  
 اصل مه آوردن تخفیفاً همزه یایه قلب و هاء رسمی حذف و میم وصل  
 اولمشدر مصدری آوردنر و اوک فتحه سبله کتور مک معناسنه  
 و بر آوردن یعنی بر کله سنک انصافاً میله یوقار و کتور مک یعنی قالدردمقدر  
 قالدردمق ایسه اعلادر و مستقلبنده رایه حرکت و یروب آورد و آورنده  
 دیرلر کثرت استعمالنه بناء تخفیفاً و اوی حذف ایدوب آرد و آورنده دیرلر  
 و مصدرنده آوردن دخی مستعملدر کام کاف عربیله مرار معناسنه و شول  
 کام که کاف عجمیله در آدم معناسنه در خطوه کبی و لکن طباق معناسنه  
 اولان کامده اختلاف ایدوب بعض اهل لغت کاف عجمیده درج  
 ایشدیلر و بعضیلر کاف عربیله اولغه ذاهب اولدیلر تنکم مولانا  
 چامینک بوینی اولکیه داندرد (بهر عشق تو شستم ز کام دست امید  
 چر کام سعی بکام نهنگ من اید) و بوینی دخی ابکیجی به نشاندرد  
 (کسی که کام رین بهری نه سدی کام) بکام میرسد آخر ولی بکام

✱

نهنك (ظاهر بود که ایکسنگ دخی جواز نه اشارت در پس طماق  
 معناسنه اولان کاف بحمله دکدر دیو دخل ایدن جهلندن دخل  
 ایتدی (نیفتی مضارع مخاطب منفی در دوشمبه سن معناسنه بونک دخی  
 اصلی رن افتی در که تخفیفاً همزه بایه قلب اولمشدر مصدری افتادن  
 واقدن وافتیدن واقتن کلور دوشمک معناسنه سقوط کی مستقبلده  
 الف ویا دوشوب افتد وافتده دنیلور وگاه اولور فتد دخی دیرلر (دام  
 طوزاق و آغ اسم جنسدر بوراده مراد مکر و حبله نفسدر استه ره  
 طریقله (معنای بیت) بودر که ای پسر مادامکه قادر سن نفسی  
 یوقار وکتورمه و قالدر و تحویل ایدوب شهواتک حصولله اتی  
 بر مراد ایته تاکه اتک طوزاغنه و آغنه دوشمبه سن زیر سن اتی بسلیوب  
 مراد تجمه اولدجه قوت بولور و آخر حبله ایله سنی مسد ایدوب زار  
 وزبون قبلور پس اول سنی قتل ایتزدن اول سن اتی مجاهده وریاضتله  
 قتل ایده کور تاکه شیردن خلاص اوله سن \* زیر پای آور هوای  
 نفس را \* کم بدوده بهنره های نفس را \* هوای نفس آورک مفعول  
 وزیر پای ظرفیدر کمده کله سنک مفعول اولی بهر تائسی بد و غیر صریحی  
 زیر آلت در تحت کی مقابلی زیر در اوست معناسنه پای یالله و باسن  
 آیاقدر (آور قبح واوله امر حاضر در کستور معناسنه تفصیلی بیت  
 سابقده در هوای ده اولان یااضافت ایچندر پروای و امثالی کی هوای  
 قصرله نفسک میل و اشتها واستلذاذ ایلدیکی نسنه در که آمده برهان  
 سماوی یعنی داعیه شرع و دلیل عقلی اولیه اتکچون برکسه بی ذم  
 ایتسدر هواسنه تابعدر دیرلر وفلان بکسه اهل احوادندر یعنی متعمدا  
 سستندن زایغ و منحرفدر دیمکدر (کم کاف هرینک فتحیه ! کسک  
 ناقص معناسنه مقابلی پیش در باء عرینک کسریله که ارتوقدر زانگنی  
 نتکم بالاده دخی گذر ایتدی (بدو اصلنده باودرا کاهناسنه بدان کی که  
 اصلنده یان در ایکسند دخی همزه تخفیفاً داله ابدال اولمشدر (بد  
 دالک کسری و هاء ساکنه ایله امر حاضر در و بر معناسنه مصدری  
 دادندر (که ویرمک در اعطای معناسنه مضارع عنده الف هایه قلب  
 اولنوب دهد ودهنده دیرلر بعد ذایه ضیلر که امر حاضر مصدردن  
 مشتقدر دادن لغظندن امرده کلک سماعی و شاذ در زیر مصدرده

دهیدن دخی لغت اولی قول ضعیفتر و به ضعیلر که امر مضارعن  
 مأخوذ در دیدلر انلره کوره دهدن ده اولی قیاسیدو شوقدر واردر که  
 امرده دالک کسره سی سماعیدر ز برا قیاس فتحه در (بهره هنی ده اولان  
 یادخی یاه اضافندر بهره ها بهره نک جعفر که ترکیده پای دیرلر آخرنده  
 ها اختصاص ایچوندر فلان ایچون فوندی دیه جک یرده عجم بهره فلان  
 نهاده دیر بهره معنای مذکور ده بوندن مأخوذ در کافی الد طلق  
 (معنای بیت) بودر که هوای نفسی آیتک الله کتور بوخسه الله  
 اوزرنه یوقلرو قلندر مه یعنی نفسی هوای خصوصی صند ز یون و مغلوب  
 ایله بوخسه مساعده ایچه پس برسنه بی ایاق الله الحق عدم اعتباردن  
 و خوار و مقهور ایتمکدن کایه در ونفسکک نصیبی نفسه اکسک ویر  
 مقصود قلت اوزر نه ویر دیمکد ر و برا ناقص اولان سنه زانده کوره  
 قلنی مستلزمدر ولیکن یوراده قلت عدمدن عبودت دکلدر تنکم (نفسک  
 مطینک) و دخی (ان لنفسک علیک حقلا) کاد الد رپس دیمک اولور که  
 نفسی ثقلیل غدا لله ضعیف قبل بوخسه ایچلقدن بالکلیه اولدرمه  
 ز برا راه حقه سنک مطیه کدر وی جو وی علفه مطیه یول یوریمو  
 بلنکه هلاک اولور اشته نفسی اولدومک دید کلری قمع هوی ایچون  
 بعضی اسبابه مباشرتدر بالکلیه بدنی افساد دکلدر تنکم قرآنم کلور  
 (لا تغفلوا فی دینکم) یعنی دین ده غلو انواع اوزرنه در که از جمله افراط  
 زیاضته زهیان و امثالنه تشبهدر قاعلم ذلك \* نفس و شیطان می  
 برند از ره ترا \* تا بیند از نداندر چه ترا \* نفس و شیطان مبتدا ترا  
 برندک مفعولی و بعد الجملة خبر در ایکنی تر ایند از دلک مفعولی  
 و جمله سی تعلیلیه در برند فعل مضارع و نون علامت جمع  
 غایبدر مصدری برندن جمله ~~که~~ ایلمکدر مضارعنده ضمیه  
 فتحه به ابدال اولنوب برده و برنده و برنده دیرلر (ترا اصلنده تورا در  
 بلا اشباع الواو انت معنای دو واو اذات مفعولی اولان وایه اتصاله  
 تخفیف حذف اولمشدر (بیند از نه اصلنده بلاد از نددر تخفیفاً همزه  
 بایه ابدال اولمشدر انداز ندده نون ثانیه علامت جمعدر مصدری  
 انداختن در مستقبلنده خانی زایه قلب ایدوب انداز و اندازنده دیرلر  
 و نون فعلده علامت جمع در (چه جیم عجمینک قبی و آخرنده هانک

\*



سکونیه مطلقا قیودر جامدن تخفیف اولمشدر (ره راه دن شه شاهین  
 ونیم تپاهدن اولدیفی کبی (معنای پیت) بودر که نفس و شیطان  
 سنی یولدن یعنی طریق مستقیمدن که طریق حقندن ایلتورلر یعنی حقیرلر  
 و جامده دن منحرف قیلورلر تا که سنی جهنم چقورنه آتار و سنجینه  
 براغدرلر ذیرا نفس اماره طاغیه در که طریق حقندن عاده در ذیرا  
 مقضاسی هوی و شهوات ولذا در جهنم ایسه شهواته محفوفه در  
 و شیطان مضل استنده در که دائما کاری رهزنلکدر و هدادن ضلاله  
 نحو یلدر چونکه بوعلتندن اوتوری سیکا مسلط اولورلر پس سن دخی  
 نقوی و طاعت قویله تسلطلرن دفع ایدوب بولکه طوغری کیت  
 و مفسد و مضله اویمه فاعلم \* نفس راسرکوب دائم خواردار \* ناتوانی  
 دوزش ازمر داردار \* سرنفس را کوب دیمکدر که سرکوب مکعولیدر  
 و دائم داره ظرف و خوار مکعولیدر دوزش ده شین که ضمیر غابدر داره  
 قیددر تقدیری دارش دور از مردار دیمکدر که شین دارک مکعول اولی  
 و دور تانیسی در ناتوانی با لاده ذکر اولندیفی اوزده مادام معناسنه  
 استمرار افاده ایدر و توانی تاویل مصدرده اولوب لغت عربیه ایله  
 تقدیری خذها فاجعلها بعبده عن جیفه الدنیا مادمت تقدرای علی  
 اندوام و فی کل وقت من الاوقات اوفی کل حال من الاحوال پس داره  
 ظرف اولور (کوب کاف عربیه امر در مصدری کوفتن در دکن  
 معناسنه ضرب کبی مضارعنده قایه قلب اولنوب کوبد و کوبنده  
 دیرلر) خوار و اورسمیله ذلیلدر افاتده خاء مضومده یازلمشدر مع هذا  
 یار و خار قافیه سنده در دیمشدر در (دار امر در مصدری داشتن در  
 طومحق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد و دارنده دیرلر  
 (مردار جیفه مردار خور چبلاق در که دولکچ دخی دیرلر) (معنای پیت)  
 بودر که نفسک باشنی دولک و ضرب و تأدیب ایله ذیرا حروندر و دائم آتی  
 خوار و ذلیل طوط ذیرا دنی الاصلدر که خاکی در ویر اصلدن خطا  
 چوق واقع اولور بو مقوله ایسه عزته پرامز و قادر اولدجه اتی مردار  
 داردن دور طوط یعنی جیفه دنیادن و حرام و خبیث اولان نسنه لر  
 میل ایند کده تقریب اتمه ذیرا جمیع اعضا و قوایه ضرری ساری اولور  
 و حدیثه کلور که (اعدی عدوک نفسک الی بین جنبیک) یعنی اشارت

\*

ایلو که نفسک صفات ذمیه سنک اکثرا اثری ایکی پہلو ارا اسندن  
 ظاہر اولور اکل و شرب و شهوت فرج وغیری کی \* نفس بد را هر که  
 سیرش میکنند \* در کسه کردن دلیرش میکنند \* بونک تقدیری  
 هر کسی که میکنندش نفس بد را سیر میکنندش در کسه کردن دلیر  
 دیمکدر که هر کسی مبتدا میکنندش ده شین مفعول اول و انشمار قبل  
 الذکر طریقہ نفس بدہ را جعدہ نفس بد شین دن بدلیر سیر مفعول  
 ثانیدر و بعد الجمله مبتدایہ صفتدر دلیر ایکنی میکنندک مفعول ثانیسی  
 و بعد الجمله خبر مبتددا در (سیر اما له ایله طوق معناسنه شمعان کی  
 مقصود فتحه جانبہ اما له در تا کہ عمر مصاق معناسنه اولان سیردن متمیز  
 اوله زیرا بوسیر سینک کسره سیله در) کسه کاف عجمینک ضمیمه کاهدن  
 مخففدر معری جناحدر (دلیر کسر دال ایله بهادر در ظاهر بودر که  
 اصلندہ دلاور در تصرفات عجمیله و او یایہ مفسوب و لام مکسور  
 اولسدر کویا و کوی کی دلیر و دلاوردن مراد قوت قلبدر که آورندہ  
 دلدر دل کتور مکدن مراد قوت دلک اثارن اظهار دو کہ بهادر انی  
 دیدکلر بدر شکم نظیری گفتار در که مزور ابتدی (معنی یت) بودر که  
 هر کچکہ نفس بدی طوق ایلو و آج طومر کاه ایلمکده انی بهادر  
 و توانا ایلو زیرا الله تعالی نفسی اصلندہ درت یلک ییل جوعله مبتلی  
 ایدوب تربیه فاش و اعتراف در بویت ایتدر مشدر پس هر نه زمان شهواتی  
 یوزندن طرق اولسه و هواسنه مساعده بولسه معصیت دکل بلکه  
 کفره بلکه ادعاه ربوینته داعی اولور شکم نیچہ لرنه واقع اولدی چشمید  
 و غمرو و فرعون و امثال کی بوسیدندر که قرآنده کلور (ولو بسط الله  
 الرزق لعباده لبقوا فی الارض) و دیمشدر در که شهوت بطنه مساعده  
 بولند جہ شهوت فرج متبیط لولہماز و بویکی قوتی تضعیف ایچوندر که  
 بو قدر ریاضات شاقه چکرل \* خلق خود را دور دار از هر مزه \*  
 تانیغی در بلا و در بزه \* خلق دارک مفعول اولی و دور تانیسی در خلق  
 حاء مهمله ایله بوغازدر که عرب حلقوم دخی دیر (خود و اور ضمیمه کندی  
 دیمکدر (مزه مچک فتحی وزاء عربی ایله لذات و داد چاشنی معناسنه  
 بی مزه داد سزدر مزیدن طامع معناسنه مزه دن تصرف اولتمشدر  
 یلا سبب الم اولان نسنده در امراض و امثال کی بلودندر که امتحاندر

زیرا انسان آنکه امتحان اولنور و یا بلی دندر کسرله که لباس استیکم  
 وچوریمکدر غم و غصه و امشالی ایسه انسانی کهنه ایدر وفاتی قبلور  
 (بزه بیه عرینک قحجیله کاه (معنای بیت) بودر که کندی بوغازکی  
 هرلذندن دور طوط یعنی هر مشتهای طبعک اولان نسنه بی حلقومکه  
 قومنه تا که بلا و کاهه دوشیمه سن زیرا اکل ایندییک نسنه اگر  
 حلال ایسه استیفاء لذات ایندییک ایچون مشول اولورسن و افراط  
 ایدرسن امراضله مبتلی اولورسن و نیجه لر تخمه دن هلاک اولمش لردر  
 واکر جرام ایسه عاصی و عذابه گرفتار اولورسن چونکه برهر حال  
 لذاته نهالکده غائله واردر اگر دارینده باشم و بدغم اسن اولسون  
 دیر ایسک تناول مطعومات و مشرو باده اعتدال اوزرنه اول و هر باید  
 ارزوی نفسه مساعده ایتمه زیرا قرآنده کلور (اذهیم طیباتکم فی حیاتکم  
 الدنیا) و حدیثده کلور که برکسه بر مشتهای نفسندن منع اینسه  
 قدرتی وار ایکن بله انک ایچون بوز حسنه یاز یله فافهم و اعمل بذلك  
 \* زاب و نان تالب شکم رار مساز \* همچو حیوان بهر خود آخور مساز \*  
 شکم معساده مسازک مفعول اولی و پرنایسی در جار و مجرور اکا  
 متعلقدر و آخور ایکنجی مسازک مفعولی و بهر تعلیل و همچو تشبیهدر  
 تا بوراده انتهاء غایت ایچوند (برضم بیه فارسيله طولو مملو معناسنه  
 (مسازنهی حاضر در مصدری ساختن در دوزمک معناسنه مضارعنده  
 خا زایه قلب اولنوب مسازد و سازنده دیرلر) همچو ادات تشبیهدر  
 مثل معناسنه و لکن هم لفظی موافقه دلالت اینکله تشبیهده برابرک  
 افاده ایدر که اکا تشابه دیرلر زیر ایکی طرفدن دخی اعتبار اولنور ننکم  
 کلام عربده کلور (رفی الزجاج و رفق الخمر) قشابه او تشاکل الامر  
 یعنی انسان حیوانی حیوانه تشبیه اولنور کن حیوان دخی او مقوله  
 انسانه تشبیه اولنور ننکم دیرلر که اگر حیوان کورمک استرسک فلان  
 آدمه نظر ایله زیرا اکل و شرب و خوابده همان حیواندر حیوان حسن  
 و ادراکی اولانه دیرلر و فرقی ایدوب دیمشلد رکه هر حیوان اولان حی  
 اولور فاما هر حی اولان حیوان اولماز ملک کبی که اکا حی دیرلر حیوان دیرلر  
 زیرا حیوانات حیوانیه دم ایله اولور که مقتضایی طبیعت کشیفه در  
 ملکده ایسه نوردن مطبوع اولمغله طبیعت کشیفه اولماز و حق تعالی



نور الانوار اولغله حی دندلی زیر احیائی ذاتیه در خار جدن ر وحله  
 ویادم ایله دکلدر انسانده وغیریده اولدیغی کبی حیوان حرکتله در  
 یعنی بامفتوحه در که حیوانک مسماسنده اولان حرکتیه دلالت ایچون  
 حرکت ویریشدر کلام ناظمده قدس سره سکونی لاجل الضروره  
 ولسان عامه ده اغلاطدندر (بهرادات تعلیلدر) خود بعض نسخده  
 دالله در که کندی معناسنه در و بعض نسخده رائله دوشمشدر  
 بیچک معناسنه در ایکیمی دخی موجه واولیکسی اوجهدر (خورمدله  
 وواو مدفوظه ایله حیوان یاتوب طور احق بر که عرب اصطبل دواب  
 در موقوف دواب معناسنه که لغت شامیه در بوراده بر لفظی ایله  
 ظافیه اولق ایچون واولفظ اولمز (معنای بیت) بودر که طوداغکه  
 کلنجیه فارنکی آب و ناندن پرد وزمه و طولدرمه مقصود بوناغ که  
 کلنجیه دیمکدر و لکن بطریق المبالغه لبه دک دبندی و حیوان کبی  
 کندک ایچون ویا بیچک ایچون یعنی بیکدن اونوری آخورد وزمه  
 الحاصل جوق بدیکک صورته بطنکی حیوان آخوری کبی قلمش  
 اولورسن بوصورته سندخی حیوان اولورسن پس بونشیده اکول  
 اولورک حالی تقبیح واردر واعتدال اودر که بطنی اوج حصه ایدوب  
 بر حصه سن طعام و بر حصه سن شراب و بر حصه سن نفس الموق  
 ایچون نهیسه ایده ایته - نه عامه ایچوندر والا خواص ناسقات اکلدن  
 ضامر البطن اولور فاعل بذلک \* روزکم خور کرچه صائم نیستی \*  
 \* بر نخور آخر بهائم نیستی \* بونک تقدیری کم خور روز کرچه صائم  
 نیستی نخور پر آخر بهائم نیستی دیمکدر که کم لفظی خورک مفعول  
 مقدمی وروز ظرفی و صائم نیستی نک مفعولیدر کرچه بوراده ان وصلیه  
 کیدر که جزادن مستغنی در بر نخورک مفعولیدر بهائم نیستک مفعولی  
 اولدیغی کبی روز کوندزدر که شب مقابلدر (کم کاف عربینک فخبه  
 ناقص معناسنه در) خور امر حاضر در خوردن دن بک دیمکدر اکل  
 کبی لغت حلبی ده واور سمیه دیمشدر (کرچه اگر چه دیمکدر که  
 اصلده حرف شرطدر وجه نسبه دیمکدر چیر کبی ونه دیمکدر که  
 ذوی العقولک غیری دن سؤالدر که لفظی ایله ذوی العقولدن  
 سؤال اولدیغی کبی بوراده الله اعلم رابطه برنه استعمال اولمشدر که



کبی صائم صومند در صوم اصلند. مطلقا فعلدن امسا کدر که مطعم و کلام  
 و مشیه شاملدر صکره شرعه مکلفک طلوع بخردن غروب شمس ده  
 نیتله اطمینی یعنی اکل و نکاحی تناول و استمناء و استفادن امسا کننده  
 استعمال اولندی (نیستی ده تا خطاب ایچوند ر کر چه صائم نیستی نک  
 لسان عربیله تقدیری وان لم تکن صائما دیمکدر) نخور نهی حاضر در  
 زیر انون حرف نفیدر که کله لک اوللرنه داخل اولوب ننی حکم قصد  
 اولنورولکن افعال و مصادر و اسماء فواعل و مفاعیلده متصل یازیلور  
 (ندانست و نداند و ندانستن و نداننده و ندانسته کبی و اسماء جوامد ده  
 و اسماء زمان و مکان و نعوت و مبالغه ده و امثالنده هاء علامتله منفصل  
 یازیلور) آخر مکر معناسنه تعریض مقامند. استعمال اولنور تنکم  
 تفصیلی میروایتدی (بهائم بهیمه نک جمعیدر بهیمه تمیز و نطق اولبان  
 حیواناتد که صورتلرنده ایهام و اشکال اولوب مفهوم اولمافله بهیمه  
 دندلدی و قاموسده کلمور که بهیمه حیوانات برو بخردن چاربا اولنلره  
 شاملدر و مفردانده کلمور که صکره تعارفده سیاعدن ماعداسنه اسم  
 اولدی بهائمک جمعینی افراد خورنده اعتبار یله در فاعرف (معنای  
 بیت) بودر که صائم دکل ایسکده کوند ز آزا اکل ایله یعنی صائم دکلیم  
 دیو کثرت اکلدن حذر ایله و چوق بیه مطلقا کیجه ده و کوند زده  
 آخر سن حیوان دکل سن یعنی چوق بیک حیوان صفتیدر پس سن  
 مکر حیوان سنکه چوق برسن بومعنی تعجب اولنه جق معنا در  
 دیمکدر \* ای که در خوابی همه شب تا بروز \* بهر کور خود چراغی  
 بر فروز \* ای کسی که تقدیرنده در که مبتدا و ما بعدی صفتدر چراغی  
 بر فروزک مفعولی بهرانی تعلیل و بعد الجملة خبر و مبتدا و خبرای کلمه سنک  
 منادی سیدر خوابی ده یا خطاب ایچوند خواب و اور سمبله منامدر  
 و منامده اولان واقعه معناسنه دخی اطلاق اولنور (همه جمله دوکلی  
 معناسنه در هر نه اولور سه بلنه همدان دیرل اصلنده هم در که موافقت  
 ایچوندر آخرنده ها اختصاصه دالدر که معنای عامدن معنای خاص  
 علی به نقل علامتیدر تا انتهاء غایت ایچوندر کور کاف عجمینک ضمیله  
 قیددر ترک سنله دیر (چراغ کسر جیم عجمیله قیلده ینان اودک اسمیدر  
 آلت مخصوصه به چراغ دیدکاری مجازدر بر فروزده بر تحسین لفظ



ایچون زایددر (فروز فاك ضمیمه اصلنده افروز در كه امر در مصدری  
 افروختن در یافتن و باحق معناسنه لازم و متعددی كلور مستقبلنده  
 خازانه قلب اولوب افروزد و افروزنده دیرل (معنای یت) بودر كه  
 ای كسه كه بتون كیجه صباحه دك او یقوده سن كندی قیرك ایچون  
 بر چراغ و موم افروخته قبل یعنی باقی و بانگنهدر تا كه ظلمت قبردن  
 خلاص اولاسن الحاصل كوندزه دك او یوبوب ظلمت خوابده قائمه  
 بلكه كیجه نك بر مقدارنی طاعتله احیایله تا كه طاعتك نوری قبركه  
 سكا چراغ كبی اوله و اگر بن طاعتی كوند زایدرم دیرسك كو نك  
 نوافلندن كیجه نك فضائلی چوقدر زرا نهجدر مرغوب فیه در و  
 عاشقربالی نه مناجات و معراج ایده كلشدر پس عبادتی كوندزه قصر  
 ایتك دخی رغفلندن زرا متابعت نبویه دن و سیرت حسنه صلحادن  
 خروچدر \* خواب و خور جز پیشه انعام نیست \* خفتكا زرا بهره  
 زین انعام نیست \* تقدیری خواب و خور نیست جز پیشه انعام  
 بهره زین انعام خفتكا زادیمكدر خواب و خور مبتدا و نیست خبر  
 و جز استثناء در و جائزدر كه خواب و خور نیستك فاعلی اوله زرا  
 عریده لبس معناسنه در یعنی لبس المنام والا كل الافضل الانعام  
 بهره ايله بوايكنجی نیست دخی بوايكی اعتبار اوزرنه در خفتكان  
 ايكنجیك مقعوبیدر كه را تعلیل و تخصیص ایچوندر (خور بیچكدر  
 تنكمت قره حساری ده مصرحدر) (جز حرف استثناء در) (پیشه  
 صنعت و كارد در تفصیلی مرور ایتددر) (انعام فتحیه نعمك جمیدر  
 حركت ايله انعام انواع اربعه در كه ابل و بقروضان و معزدر ذكر  
 و اشی اعتبار ايله ازواج ثنایه دینلور وجه تسمیه بودر كه ابل عند العرب  
 و سائرلی عند غیرهم اعظم نعمتدر (خفتكان خفته نك جمیدر الف  
 و نون ادات جمع و كافی فارسی خفته آخرنده اولان هاء غیر ملفوظه دن  
 بدلدن و بعضی لر دیدلر كه كاك مجموعی ادات جمیدر بوصورنده خفته  
 منفصل و صورت اولی نه متصل یازیلور تنكمت بالاده بلندی (بهره  
 مرور ایتدی (زین اصلنده زاین در همزه سی تخفیف و كآبه حذف  
 اولمشددر) (انعام كسرله ایصال الاحسان الی غیر معناسنه در و لكن  
 موصل ايله ناطق اولقی شرطدن پس فلان كسه فرسی اوزرنه انعام



ایندی دلتز بلکه زید و عمرو انعام ایندی دینلور (معنای یت)  
 بودر که خواب و خورد یعنی منام و اکل دکلدر الاحیوانک کاری در زیر  
 حیوان اندن غیری سن یلز خفته اولانلره یعنی او بویانلره بوانعام  
 واحساندن بهره ونصب بوقدر یعنی کیچه عبادتندن ونعم آخرندن  
 و بلکه حنذ دنیادن بله حصه لری بوقدر زیر چوق او بومق  
 وخصوصا عندالصباح خوابده بولنق نقصان رزقه سیدر وطاعت  
 نقصان اوزرنه اولدجه نصب آخرت دخی اکسلور ولکن نقصان  
 وقلندن عدم ایله تعیر ایندیکی بطریق المبائغه در و جائزدر که  
 این انعام خصوص انعام اشارت اولاکه عنداهل الخصوص انعام  
 معهود در که ینهم و بین الله حالت طیبه در \* ای پسر بسیار  
 خواهی خفت خیر \* کر خبرداری ز خود بی کفت خیر \* بعض  
 نمجنده کر خبرداری زر و زرستخیز دوشمشدر بسیار خفته قید در  
 خیر جمله مستأنفه در مصراع ثانی جمله شرطیه در بی کفت  
 خیر ثانی به قید در خواهی خفت خواهی خفتن تقدیرنده در که  
 خواهی واور سیمیه مضارع مخاطبدر و خفتن کامفعولدر زیر بالاده  
 کز ایلندی که خواهی ایله و بعض کلمات معروفه ایله ترکیب اولسان  
 فعل مصدر تا ویلنده در زیر ایکی فاعل فعلیت اوزرنه اجتماعی صحیح  
 دکلدر خفتن یتق و او بومقدر خواهی خفت بسیار چوق او بومق  
 در سن او بویسر سن دیمکدر (خیر امر حاضر در مصدری خبریدن در  
 سور ینوب ایتمککم و فالقمی معنای مضارع خبر دواسم فاعلی خبرنده  
 کلور (بی کفت سویلندن و دیمندن دیمکدر بی حرف نفیدر که جوامده  
 داخل اولور (معنای یت) بودر که ای اوغل چوق او بومق و آخرنده  
 راحتده اولق در سن و باخود چوق او بویسر سن یعنی قبره کبردکه  
 اوراده چوق یاور سن و قیامتده دك باشك قالد رمز سک ایمدی خبر  
 یعنی اولدی باد ایدوب شمدی کیچه ایچنده فراشندن قالدی و سرك  
 یصدردن قالدی و بر مقدار حقه عبودیتده اول اگر کنندکدن و باخود  
 روزرستخیز یعنی قیامت کونندن خبرک واریسته و میت دکل ایسک  
 قنخ صورله قبرکدن قالدی دیمدن و اسرافیک خطایی کوشکه ایرمدن  
 سن اختیارکده شمدی برندن قالدی تا که قبرندن قیامت آسان اوله

زیرا هر عملك جزاء مناسبي وارد و نوم اخ الموت در و انسان فراشنده  
 قبرده ميت كمي در پس قبردن قياسي نامك فرامشندن قياسي كمي در  
 فافهم جدا \* دل درين دنياي دون بستن خطاست \* دامن ازوي  
 كرتودر چيني رواست \* تقصد بري بستن دل درين دنياي دون  
 خطاست كه در چيني دامن ازوي رواست ديمكدركه بستن دل مبتدا  
 و درين ظرف و خطاست خبردركر حرف شرط و تودر چيني لك  
 فاعلي و دامن مفعولي و بعد الجملة فعل شرط و رواست جزاء شرطدر  
 (در ظرفيت همچوندر ولكن بستن كه بفلمقدربا لله تعديه ايدر پس  
 بوراده درين برينه بدین كرك ابدی ولكن دلبسته دنيا و ملق اكادخول  
 و توغلي مستلزم اولغسله في معنائه اولان درايه استعمال اولندي  
 دنياي دونه اولان با آخرنده حرف مد اولان كلماته متصل اولان  
 يادركه حرف توسل ديرل اضافنده و صفتده كلور پرواي او و پروي  
 مشكين كمي بوراده موصوف اليه صفت مياننده بكشدركه برا دون  
 دنياك صفتيدر دون ادني ديمكدركه اعلي لك مقابليدر زيرا دنياك حالي  
 درجه آخرتدن آشفه دركه دنيا فاني و آخرت باقيدركه بستن بفلمقدركه  
 مضارعنده سين نونه قلب اولثوب بنددو بندنده ديرل (در چيني ده در  
 تحسين لفظ همچون زابددركه چيني واقع اولان نسخده دخی بزدر كمي در  
 (چيني فعل مضارع مخاطبدر كه يا خطاب همچوندر مصدری چیدن در  
 دبوشرمك معنائه مضارعنده نون زياده ايدوب چيندو چيننده ديرل  
 (روا لايق و درست و جائز عجم جائز كورر ميسن ديه بك برده و اداری  
 ديرل زيرا جوازده معنای هرور وارد و روانك معناسي ايسه هرور  
 ايديجي در (روا اصلنده رفتن دن مشتقدر كافي الد فائق (معنای بيت)  
 بودركه بودنباي دني به كوكل بفلمق خطادر زيرا علوهمني اولان كسه  
 ادنا لله علاقه و اشنایي ايمز بوجهتدن سن اكراندن دامن دبوشروب  
 ال سلكرسك شان عالي كه لايق و مناسبدر والادنيا و آخرنده دني  
 اولورسن زيرا دنلمشدر كه علو الهمة من الايمان يعني علوهمت ايمانك  
 شعب عاليه سندندر و حديثده كلونكه (ان الله يحب معالي الامور  
 و يبغض سفاسفها) و دنيايه تعلق ايمك انك حياتي سومك و زخارفه  
 ميل و تحصيلنده تكلفدر و حديثده كلور (حب الدنيا رأس كل خطيئة)



✱

زیرا دنیا معظم جایدر که کتبغدر و حجاب مانع مشاهده در \* از چه بندی  
 دل بدنیای دنی \* چون نه جاویدست دروی بودنی \* دل بندینک  
 مفعولدر بدنیاده با تعدیه ایچوندر که اهل فرس اصطلاحنده اکا  
 تعلق مجرد ایچون اولان بادرلر یوخسه تعدیه اصطلاحیه دکلدلر  
 نه جاویدست مقدم خبر بودنی مؤخر مبتدا در دروی بودنی ته  
 متعلقدر ( از چه مقام تعلیلده استعمال اولنورندن دیمکدر ) بنسبی  
 فعل مضارع مخاطبدر مصدری بستن دریت سا بقده شرح  
 اولنشدر و بعض لغاتده بندین دخی بعلقی معناسنه مصدردر  
 بوصورته بندد و بندیده اولان نون اصلی اولور یوخسه سیندن  
 مقلوب اولماز فاما اصطلاح مجمله کوره ظاهر بودر که بندیدن مصدر  
 فرعیدر اصلی دکل (دنی مدغمدر که اصلی دنی فعیل و زنی اوزنه  
 صکره اذغام اولنوب دنی دلتشدر خستس و حقیر معناسنه بوراده  
 تخفیف و ضرورت احدى البائین حذف اولنشدر ( چون تعلیل ایچوندر  
 ) جاوید ذال معجه ابله در ابد معناسنه ز پرامده دن صکره کلتشدر تنکم  
 قاعده سی مرور ایندی ( بودنی ده یا زانده در بودن مصدردر اولوق  
 معناسنه مضارعنده و او مفتوح قلنوب بود دیرلر ( معنای یت )  
 بودر که دنیای دنی و حقیر و بی همتیه نه سیدن کوکل بفلدک چونکه  
 انده اولوق و قرار اتمک ابد دکلدلر یعنی سنک ایچون دنیا ده بقا  
 اولد یغیچون کرک ابدیکه اکا دلبسته اولیه سن فاما کمال غرور  
 و غفلتدن ( بحسب ان ماله اخلاصه ) موجبجه کنیدیکی اوراده باقی  
 قیاس ایتدک و کوکل و یروب عمارته مشغول اولدک مع هذا کوپری  
 اوزرنده سن که محل بنا دکلدلر انکچون دلتشدر که ( الدنیاقطره  
 فاعبروها ولا تعمروها \* ظاهر خود را میبارای فقیه \* ناچو پدری  
 باطنت کردد منیر \* ظاهر خود میارایک مفعول مقدمی در باطنت  
 کرددک مفعول اولی و منیر ثانسی وجه سی تعلیلیه در زیرات بوراده  
 غرض و تعلیل ایچوندر تشبیه که چویدر پدر منیره قیددر ( میبارا نهی  
 حاضردر که میم مفتوحه نافیه و یا همزه دن بدلدر اصلی آرادر  
 مصدری آرستن و آراستن کلور یزه مک و زینت اتمک معناسنه  
 مستقبلانده سین یابه قلب اولنوب آرابد و آراینده دیرلر و بعض لغاتده

✱

آراییدن دخی مصادرده درج اولمشدر بوصورنده قلبه حاجت قالماز  
 ولکن ظاهر اولان بودر که بیت سابعده مرور ایدن بند بدن کی  
 آرایدن دخی مصدر فرعیدر (فقیر کثیر الاحتیاج دیمکدر که مرور  
 ایتدی) جوادات تشبیهدر که چون دن مخفقد (بدی ده یا زانمدر  
 ویا تنکیر ایچوندر که تعظیمه محمولدر) بدر نوره نمثلی یعنی طولمش فر  
 معناسنه که ایک اون دردنجی واون بشنجی کیجه سنده اولور ماه چهارده  
 اون درت کیجه لک آی دیمکدر ونورله طولدیغی انعکاس طریقه در  
 یوخسه سریا لله دکل اگر چه رای نك کوزنه لذاته نور کورینور  
 و بدرده طلوع وامتلا دن هر بری معتبر در زیر قمر طوعی شمسدن  
 مقدمدر که طلوعله انی مبادرت و معارعت ایدر و امتلا سی اعتبارله  
 بدره بی یعنی طولوکسه بی اکا تشبیه ایدر و جائزدر که عکس اوزره  
 اولوب امتلا سندن اوتوری قمر بدره یه تشبیه اولده (کرد کاف عجمیه  
 فعل مضارع در مصدری کردیدن کلور صیورت و تحول معناسنه  
 منیر انارتدندر متعدی و لازم استعمال اولور روشن قاتی و روشن اولق  
 معنارنه بوراده ایکسی دخی موجهدر (معنای بیت) بودر که ای فقیر  
 کنسیدی ظاهر کی اراسته و مزین قلمه تا که باطنک بدر کی روشن اوله  
 ویا بدر آفاقه روشن سالی ویرد یکی کی باطنک دخی انفسده بو حال  
 اوزرنه اوله قال الله تعالی (واشرق الارض بنور بها) یعنی نور  
 شمسه وجه آفاق منور اولدیغی کی نور الهی ایله دخی وجه انفس  
 منور اولور الحاصل کشتی ظاهر کی ترین ایتک انی تنور ایتک کبیر  
 خصوصاً که تلبس ایتدی قیاس قسمندن اوله فاما ظاهری ترین  
 و تنور دن باطنه خسوف واقع اولور کل ایتدی زن کی ظاهر کی اراسته  
 قلمقن فارغ اول تا که بوفراغ و ترک اثری باطنکده ظهور ایدوب  
 ظاهر کی برینه باطنک منور اولسون زیر اهر عملک جزاء موافق واردر  
 وایکی مرتبه ده عربانلق یعنی هم ظاهرا و هم باطنا بریده مجتمع اولماز  
 وقتی طرف ملبس اولور سه طرف آخر مجرد اولور و فقیر تعبیرنده  
 نکته بودر که ظاهری ملبس اولق فی الحقیقه غنای مستلزم اولماز  
 بلکه باطنی لباس معرفتن و نور طاعتدن مجرد اولدجه ینه اکا فقیر  
 دینور تنکم عکسنده غنی دینور فافهم جدا \* طالب هر صورت





و خصوصاً امور حسبه نك مزین و منقش اولرنه در زیر حسله القلری  
 غالبدر اگر معنی جانینه التفاتلری اولایدی دنیانك كوزلی انلره زشت  
 كور نور دی \* از هوی بكذر خدارا بنده باش \* زنده کی نمی بایدت  
 در رتبه باش \* بوتك تقدیری بكذر از هوی باش خدارا بنده می بایدت  
 زندگی باش در رتبه دیمكدر كه خدارا باشك مفعول اول بنده ثانیهی در  
 می بایدت ده تا ضمیر منصوب متصل زندگی فاعلدر و بو كلام شرطی  
 متضمندر كه اگر می بایدت زندگی دیمكدر پس باش در رتبه جزاء  
 شرط اولور (بكذر ده با كافك ضمیه سنه اتبعا مضمومدر زیر كاف  
 اصلسنده مضمومدر پوراده وزن ایچون اسكان اولمشدر) بكذر امر  
 حاضر در مصدری كذاشتن و كذاشتن در صالیورمك و كچمك معناسته  
 یعنی و از كلمك ویریدن بریره كچمك مضارعنده شین رایه قلب  
 اولوب كذارده و كذارنده دیر زنده کی ده با مصدریه و كاف زنده اخرنده  
 هاء غیر ملفوظه دن بدلدر (زنده زای عربی نك كسر یله مرده مقابلدر  
 حی و میت دیمكدر) رتبه زای عجمك قحیله كهنه و پلاس و پاره پاره  
 اولمش قفتان و مرقع (معنای پیت) بودر كه هوای نفسدن كچ و حقه  
 قول اول زیر ا هوادن مبغوض نسنه یوقدر شول جهندن كه هوا  
 برهان سماوی و دلیل عقلی اوزنه مبنی دكلدر بلکه شهوت مجردیه و  
 شرع مطهر ایسه هوا و شهوتی رفع ایچون موضوع و امور  
 جاهلییه هدم ایچون منصوبدر و بوندندر كه قرآنده كلور (افرایت من  
 انخذ آتیه هوا) و بو معنی ایچون ناظم قدس سره خدا ایله هوایی  
 مقابله ابتدی زیر هوا اكثر ناسك معبودیدر و سكا زنده لك یعنی حیات  
 حقیقه باقیه طیه كركسه زینت دنیایی ترك ابدوب پلاس ایچنده  
 اول كه فقر اخر قدسیدر زرادرو بشلك سرمایه سعادت و سبب حیات  
 قلبدر تنكم غنا باعث ممت دلدر بو جهندندر كه اغنیادن موتی ایله  
 تعبیر و محبتلرندن تحذیر اولمشدر زیر موتایه مقارن اولان دخی میدر  
 و بوراده ناظم قدس سره زنده ایله رتبه بی جعی لطافتدن خالی دكلدر  
 و ناظمك لطافتدندر كه بو نظمنده بعض مواضعده التزام مالا یلزم  
 و بعض مواقعده تجنیس طریقنه سالك اولمشدر و لكن تطویلدن  
 حذرا بو فقیر خامه سندن یسانی طی اولمشدر \* خرقة پشهینه را

\*

\*

بردوش کن \* شربتی ازنا مرادی نوش کن \* بونک تقدیری کن خرقه  
 بشمینه را بردوش کن نوش شربتی ازنا مرادی دیمکدر که خرقه کن  
 کله سنک مفعول و جار و مجرور اکامتلقدر ونوش ایکنجی کن لفظنک  
 مفعول اولی و شربت ثانسی و جار و مجرور شربتن حالدر خرقه  
 کسرله خرق دندر فخله که یارمی و بیرتمی در خرقه بزپاره سیدر  
 و مرقطر بزپارلندن مرکب و محبط اولغله جزئی کل او زرنه اطلاق  
 ایدوب مجموع ثوبه خرقه دیدیلر (بشمینه ده پشم پاه عجینک فخله  
 یولک در قیون و امشالی یوکی کبی) مرکب لبقه سنه پشم دوات دیزر  
 یا نسبت ونون تا کید نسبت وهاء اختصاص ایچوندز را پشمه  
 منسوب اولان نسبه چوقدر پس خرقه مراد اولیجی بشمینه دیرلر  
 یعنی اطلاق اوزرنه ذکر اولندقد هائله تخصیص اولنور فاما خرقه  
 بشمین دلسنه بلاها دخی استعمال اولنور و پشمه نسبتدن مراد  
 منسوب ماده وجودنی بیاندز (پس بشمینه یو کدن دوزلمش عبا  
 و خرقه دیمکدر لوزینه کبی که لوز بادام و لوزین بادم ایچله اولان  
 نسبه ولو زینه خصوص اوزرنه شکر بورلدر (دوش اوموز که چکن  
 دخی دیرلر غرب منکب دیر) کن امر حاضر در مصدوی کردن در  
 ایشلک و ایشلک معناسنه مضارعنده را برینه نون کنورب کند وکننده  
 دیرلر شربتی ده اولان یا وحدت ایچوندز شربت اصلنده بنا مره در که  
 بر کره ایچمک دیمکدر بوراده شراب یعنی مایشراب معناسنه در زیزا  
 یاه وحدتدن مفهوم اولان شراب جنسندن نوع غریبدر یوخسه  
 شربدن دکل قال الله تعالی (وهلی ابصارهم غشاوة) ای نوع  
 من جنس الغشاوة غریب (ناحرف تغیدر که مشتقه داخل اولور نا  
 مرادیده اولان یا مصدریه در نوش ایچمک اسم مصدر در اصل مصدر  
 نوشیدن در (معنای یت) بودر که یولک خرقه بی یعنی عبای اوموز که  
 ایله یعنی آن وائی تلبس ایله (و بر مراد اولایم دیرسک نامرآد لقسندن بر  
 نوع غریب شراب ایچ یعنی نامرآدلی بر نسبه در که سائر امور واحواله  
 کوره انده غرابت واردور که هر کس بو شرابی نوش ایده مز بلکه  
 بر مرادلی شربینه طالبدر ناظم قدس سره دیمک استر که درویشلک  
 و خرقه پوش اولمقلقی نامرآد لقدر و دنیا ده بویه نامرآد اولان



آخرته بر مراد اولور که خرقه پشمینه برینه حله سنده  
 واسنیرق تلبس ایدر و سائر احوال دخی اکا کوره اولور  
 و دیمشدر که (المی دمن لا اراده له یعنی مرید ارادت مستقله سی  
 یوقدر بلکه انک ارادتی ارادت حقه تابعدر اشته ارادته فنا بودر  
 \* ای که در بری کشی پشمینه را \* پاک سازاز کبر اول سینه را \* تقدیری  
 ای کسی که می کشی پشمینه را در بر سار اول سینه را پاک از کبر دیمکدر که  
 کسی مبتدا و ما بعدی اکا صفت و اول سازه ظرف و سینه سازک  
 مفعول اول و پاک ثانیسی و جار و مجرور پاک متعلقدر و بعد الجمله  
 مبتدایه خبر در (پروراده حرفدر علی معنای بر من بنم اوزریمه  
 و بر تو سنک اوزریمه دیمکدر) کشی فعل مضارع مخاطبدر مصدری  
 کشیدندر چکمک معنای (ساز ساختن دن امر در دوزمک معنای  
 مضارع عنده خازایه قلب اولثوب سازد و سازنده دیرل و مصدری  
 سازیدن دخی کلور و لکن مصدر فرعیدر بصورتده قلبه حاجت  
 قائم از تنکم نظاری مرور ایندی (کبر کاف عربینک کسر به انسان  
 کندنی غیریدن اکبر ظن اتمکدر تکبرانی اظهاردر) سینه کوکس در  
 صدر معنای بوراده سینه ایله مراد دلدرد که سینه نک باطنی در یعنی  
 سینه دله ظرف واقع اولمشدر تنکم قرآنده کلور (ولکن تعمی القلوب الی  
 فی الصدور) معنای بیت) بودر که بالکز عبا پوش اولمق کفایت ایلز  
 بلکه ای کشی که خرقه پشمینه بی اوزریمه چکرسن و کبرسن اول  
 سینه و قلبی کبر صفتشدن پاک دوز و انک لوئندن ظاهر قبل بعده  
 صوفی و درویش اول والا متکبر درویش اولماز ناظمک قدس سره  
 مرادی فنا فی الله ایله نفسی خاک ایلکدر زیر اکبر که کندنی غیریدن  
 اکبر واعظم واعلی کوزمکدر زائل اولدقدده کندنی غیریدن اصغر  
 واحقر و ادنی کوزمکدر که حقیقت تواضع و سجده بودر و کبراشد  
 اوصاف نفسانیه دن اولمغله ناظم قدس سره انی تصریح ایلدی  
 سؤال اولنور سه که فقراده کبر صفتی تصور اولنور می بلکه بومعنی  
 اغنیاده ملحوظدر جواب بودر که کبرک حقیقتی بلك دید کلریدر  
 انایت هر کسده اینسه حائنه کوره وارددر زیرا مقتضای جبلت در و نفس  
 انسان ترکیه اولمق اندن و انک انما اندن پاک اولمغله و اوصاف قلبیه ایله



قالفصله در\* کرهمی خواهی نصیب از آخرت\* رو بدرکن جامهای  
 فاخرت\* نصیب خواهی نك مفعولی و جار و مجرور نصیب متعلقدر  
 وجه سی فعل شرطدر و بدرکن کله سنه ظرف و جامها مفعول  
 و جمله سی رودن بدلدر و رو یعنی بدل و مبدل منه جمله شرطدر  
 همی خواهی فعل مضارع مخاطبدر همی نه هاء مفتوحه که حاله دال  
 اولان می اوزنه داخل اولشعر عظامی خالی تا کیسد ایچو ندر نتکم  
 ماضی ده معنای بعدی تا عید ایچو ایدر پس ماضی به داخل اولان  
 می لفظی بعده دلالت ایفرا (همی کتم کی که زمان قدیمه سو یلدم  
 و سو یلدیکم فقره دزدیمکدر و مضارعده همی دایم کی که بوزمان  
 حاضرده یلورم و بلدیکم مقرر دزدیمکدر زیرا همی تقریر ایچون دخی  
 کلور مقرر مبدل دریه جک برده عجم همی در (نصیب حفظ منصوب  
 یعنی معیندر اصلی نصیبدر که وضعدر) آخرته دار آخرت دیمکدر نتکم  
 (لبس لهم فی الآخرة الاثار) نظم جلیلنده حذف اولشعرد و کاه اولور که  
 دار افضی آخرته مصاف اولور (ولدار الآخرة) کبی که ولدار الحیوة  
 الآخرة تقدیرنده در و امام راغب دار آخرتی نشاء ثانیه و دار دنیایی  
 نشاء اولی الیه تفسیر ایشدر فاما مال اعتیبار یله در و الاصحیح دکلدر  
 بلکه دار آخرت دار البقادر که سعادیه کوره جنت و اشقیایه نسبتله  
 جهنم در و آخرت دندلیکی دنیادن طغوز بیک یسل مؤخر خلق  
 اولنغله در و آخرت عاقبت کی ددکه اطلاق اوزنه ذکر اولنسه جنت  
 مراد اولور نتکم قرأند کلور (والعاقبة للمتقين) یعنی عاقبت مطلقه که  
 جنتدر متقی اولنلر ایچوندر وینه کلور (وان الدار الآخرة لهی الحيوان)  
 یعنی جنت و نعم جنت ایچون بقاء ابدی و ازدر که اهلی حیات حقیقه  
 صاحبی در دنیا و اهل دنیا ایچون ایسه بقا یوقدر و جهنم کر چه یاقیدر  
 فاما (لا یعوت فیها ولا یحیی) الیه موصوفدر (رو امر حاضر در مصدری  
 رفتن در یوریمک و کتلمک معنایه مضارعنده فانی و او و تانی داله  
 قلب ایدوب رودورونده دیرلر (در بوداده قبور که عرب اکا باب در  
 ولکن در الیه طشره چقمقدن ده کایت ایدزل مثلاً بذر آمدک معنای  
 حقیقی سی قبویه کلدی و در آیدک قبویه کلور در فاما خرو جندن  
 کایه در پس بدرکن اخراج الیه دیمک اولور (جامها جامه نك جعبدر

آخر نه یا صفت و موصوف میبایند توفیل ایچوندر جامه معنای  
اصلی اعتباریله ملبوس و مفروشیدن اعمد ملبوسه تن جامه دیرل  
اصلی جمله تندر مفروشه جمله خواب دیرل اصلنده همزه ايله جامه  
خوابدر اما جامه کثرت استعمالده ملبوسده اعلام غالبه دن اولمشدر  
اطلاق اوزنه ذکر اولنسه آرقیه کیچک مراد اولور و جامه اوکی اچق  
و طوق لباسدن عامدر اوکی اچق قضانه قبا دیرل (فاخرت ده تا  
خطاب ایچوندر اصلی فاخرات درها و همزه حذف و ماقبل مابعدنه  
وصل اولمشدر و جائزدر که فاخره آخرنده تا اولیه زیر اقرار سیده  
عربی ده کی کبی صفت و موصوف اراستنده مطابقت شرطه کلدر  
فاخر نفیس نسته به دیرل که انکله مضاحرت و مباهاة صالحدر ثوب  
نفیس کی زیر افسر اصلنده مالک و جاه و امثالی اشیائله مباهاةدر  
(مضای بیت) بود که اگر نعم آخرنده نصیب وافر و حظ کامل  
استرسک بوری جامه لی فاخره لی طشره ايله یعنی اوزر کتن خلغ  
ایم و براق قلکه جنباده زاهد اوله سن و آخرتک نعم البدل بوله سن  
و جامه لی فاخره ايله توصیف ایلدی زیرا نفسک اکا تعلق واردر  
غیریه دکل تجرد ایسه اودر که علاقه دن صوینده سن پس تجرد ایتدیکه  
تجرد حاصل اولنسه بالضروره صویندر سن ابرهیم اد هم کی والا  
اولکی لباسک ايله تستر اینسک دخی اولور اگر چه اولی اولان زی  
فقرامه اولمقدیر زیر انده صلحایه تشبه و غیر یلره دخی ترغیب واردر  
\* بی تکلف باش و آرایش مجوی \* ترک راحت کیر و آسایش مجوی \*  
باش و مجوی و کیر امر حاضر لدر که ماقبلاری مفاعیلدر (تکلف  
بر نسته نك کلفت و مشقتن چکمک و زحمتلی ایش طومق زیر  
بو مقوله نك پوزنده کلف یعنی لکه صکی اثر ظاهر اولور سهل  
اولان کارلر ده ایسه بلور مز و تکلفلی اولان نسته ل خلطک  
کوزنه سائرلر اصل اولقله مکلف اولش دیرل و قافل و بالغه  
مکلف دیک یلر زیر تکالیف شرعیه ايله مأموردر و طاعات تکالیف  
دنلدیکی نفس اوزنه کلفتلی و مشقتلی اولدیغیچوندر و بعدالقر که  
قورق جلوی اولور و اشته تکلف دین و بعضی حصان مجموده ايله  
نفاق ایچون اولورسه ممد و حدر و اگر دنیا و اغراض نفسانیه ایچون



اولور سه مذموم در تنگم قرآنده کلور (وما انا من المتكفين) وحديشه  
 کلور (انا والا قبله من امتي برآه من التكلف) يوجهندن دعاده سجع  
 وتكلفندن وكلامده لي لسان وتشدقندن نهي اولندي وسائر امور دخی  
 اكافياس اولنه آرایش بزیش دیمك اولور كه اسم مصدر در اما برك  
 یعنی زینت معناسنه شایع در معلوم اولاكه امر مجردك آخرنه لاحق  
 اولان شین علامت اسم مصدر در دانش وینش وروش وامثال کبی  
 پوشینك ماقبل قطعا مكسور لوقنور وضیم غائب اولان شین جافش  
 کبی وضیم مضول اولان دیمش کبی بونلرك ماقبلاری معنوج اوقنور  
 و بعض طائفه کسرله دخی تلفظ اینشدر فاحا مختار اولان فتحه در  
 (راحت بروجدن در فخله یعنی آسودگی یعنی ذکلمك و وجدان  
 حضور و سرور ایله نفس الملق) کبرکاف بجمیله امر در مصدری  
 گرفتن در طوق معناسنه فصیح بودر كه مضارع شده باز یاده  
 ایدوب کیرد یو کیرنده دیتلور آسایش راحت ایتك ود کلمك وتغنم ایتك  
 معناسنه اسم مصدر در اصل مصدر آسودن درد کلمك ود کلندر مك  
 معناسنه كه لازم و متعدی کلور وآسایدن د کلمكید وآسایاندن  
 متعدی در كه دکلندر مك در کافی فعمه الله وسائر لغاتده آسودن لازم و  
 آسایاندن متعدی در یو باز لشدر آساییدن لفظنك ذکری طی اولمشدر  
 (معنای بیت) بودر كه لباس خصوصنده بی تکلف اول وزینت  
 استمه یعنی زینتو لباس استمك و کچك تکلف قییلندند ریس اگر سن  
 درویش ایتك بوقیده اوله وغداه سرسری ایله قناعت ایتدیتك  
 کبی ثوب سرسری ایله دخی استغنا ایله اگر چه اهالی زمانه ده دکل  
 بلکه درویش نام اولنلرده بله بوحصلت بوقدر بلکه حرقه و مرفع  
 نامنه تلبس ایتدیلری هب تکلفی مزین نسته فردر دخی ترك راحت  
 طوت وآسوده لك طلب ایتمه زرا دنیا قهر و لطفه مغر جدر خصوصا  
 راه حقه عاشق بکنلرك شب و روز راحتی بوقدر كه بلا و زرنه  
 مبی در وهش وعشرت و راحت دار البغاده اولور دار الفسلده اولماز  
 و بوابده سلطان عالم ایله رحمت برابر در بلکه سلطان آسودگی  
 رحمت ایچون ترك خواب و راحت ایتك لازم وا وجیدر \* در برت  
 کور کسوت نیکو مباش \* زیر پهلوی جامه خوابت کومباش \* کسوت

مطل

✱

نیکو میباشد مفعول و در بیتا کاظرف و جمله سی مفعول قولد بر که  
 کورد مصراع ثانی دخی بعینه بو اسلوب اوزره معربدر برت ده  
 تا خطاب ایچون و برعلی معنایه در تنگم می و رابتدی (کوکاف بحمینک  
 ضمیمه امر حاضر در مصدری گفتند در سونلک معنایه و مصدر  
 فرعی سی کویدن در اولکبه کورم مضارعننده فایه و تا داله قلب  
 اولتوب پروا و زیاده سبیله کوید و کویتده دینلور و کولفظی امر و تخی  
 اوله و آخرنه ایراد اولتور کو بکن و بکن کو کبی که ایلدی و سوبله  
 معنایه بوراده نهی اوزرنه داخل اولمشدر کو مباح دی اوله  
 دیمکدر کسوه کسرله و ضمیمه لباس در و فاصله جامع کیدر مکدر  
 قال الله تعالی (فکسوناللفظام الحما) ککله لم کیدر دک یعنی جسد لباسه  
 ستر اولندی بی کی لاله دخی عنطای ستر ایلدک واکتساء جامه بورنمک  
 واورتمکدر و کسوت کرچه عریبدر فاما بحجم تاء طویلله ایلله بازر و تلفظ  
 دخی ایلدر عرب تلفظ ایتر و تاء می یو طه ایلله رسم ایدر (نیکو کاف عربیله  
 کو بکن معنایه مقابلی رشتد بر که چرکین در نیکو اصلنده نیک در  
 ایودر آخرنده و اونسبت ایچوندر (زیرا آلتدر نحت کی آشفه طوداغه  
 لب زیرین دیر) ایلو باء بحمیمه یان و ایکو دیمکدر بجامه خوابده  
 تا خطاب ایچوندر جامه خواب دوشکدر اصلنده جامه خوابدر  
 اضافتله علمیه نقل اولتیحق علامت اضافت که همزه مکسوره حذف  
 اولتوب قاعده ترکیب تغیر اولمشدر و بوقیلدن بعض ترکیب وارد  
 بعد العلمیه مضاف الیه تقدیم اولنورن جامه کی که اصلنده جامه تندر که  
 ترکیب اضافیدر (معنای بیت) بودر که اوزر که کو بکن و فاخر ثوب  
 اولسون دی و یانک و ایکو ک آکنده دوشک اولسون دی یعنی کندی  
 نفسکه بویله سوبله و شهرتک ایچون لباس قیدندن کج و راحتک ایچون  
 دوشک تدارکنده اوله زیر کهنه لباس ایلله و بی فراش اولق دخی  
 ممکندر که نیجهل بو اسلوب اوزره کلوب کتشلردر و پادشاه ایلله کدا  
 آخر برابر اولمشلار و برغایته یتشلردر تأمل ایلله که پاسبان ایلله حریر  
 دوشکده یتان صاحب خانه صباحه برابر جقزل و برینک نعمیم و برینک  
 بؤللی منسی اولور و اولمشه دوز فاعلم \* همچو صوفی در پلاس  
 و صوف باش \* باصغتهای خنده موصوفه باش \* بو بیتک اعرابی

ظاهر در (همچو کلمه تشبیه در مثل معناسنه شرحی گذر ایتمشدر  
 (صوفی صوفیه منسوبد که یو کدر زاهد لر عبا تلبس ابتد کلمه یچون  
 صوفی دید یلر تنگم پلاس و صوف اکاقرینه در ولکن بوراده صوفی ایله  
 مراد مطلق زاهد دکلدر بلکه طریق عشقه سالک اولان زاهد در  
 تنگم مصراع ثانی مضمونی اکادالد زبرا ظاهر و باطن اخلاق الهیه  
 وصفات رجائیه ایله تخلق و اتصاف کار عاقلدر فقط پلاس  
 یو کدن طوقمش شال و لغت حلیمی ده کلور که پلاس باء عربیله  
 شال و کهنه لباس باء فارسيله مشهور در انتهی و نسمه الله ده  
 کلور که پلاس اسکی رک جل و شال و کشیشلر قفتانی انتهی و شال  
 بوراده پلاس و عبادر یو خسه بیونه تعلیق ابتد کلمه ی معهود نسنه  
 دکلدر با معناسنه در که و صوفیه متعلقدر صفتها صفتک جمعیدر آخر نه  
 باء توسلدر که بوراده مضاف ایله مضاف الیه میاننده واقع اولمشدر  
 و کاه اولور که بین الموصوف و الصغه دخی واقع اولور صفت موصوف  
 ایله قائم اولان معنادر بوراده اوصاف آلهیه مراددر که اسماء حسنان  
 مأخوذدر رضی و رحمت و صبر و حلم و عفو و امشالی کبی (مضای ینت)  
 بودر که صوفی صافی دل کبی یو کدن طوقمش لباسده و عباده اول  
 و ثوب کهنه ایله اکتفا ایله زبرا مقصود اولان لباس ظاهر ایله تلبس  
 دکلدر بلکه صفات آلهیه متصف اول که فی الحقیقه لباس بودر  
 زبرا زینت باطنه در که زینت ظاهره دن اعلی و اعلی در یعنی سمو  
 و رفعتی وارد در وهم بهاده زباده در زبرا حق تعالی اعتبار ایتدیکی  
 نسنه در و وحدیده کلور که (تخلقوا باخلاق الله) یعنی تخلق اخلاقه  
 امر ایلدی تلبس البسه فاخره ایله امر ایتمدی بلکه اندن نهی و تنغیر  
 ایتمدی و بو یندن مفهوم اولدی که صوفینک لباسی عبادر غیر یلرک  
 قبا اولدیغی کبی پس اهل خصوصه اهل عموم ایله مشترک اولمق  
 دوشمز و اهل عبا یه قبا براشمز عکسی براشمیدیغی کبی زبرا هر طبقه نک  
 بر لباسی وارددر مکر خلفاندن اول که اهل عرفه مخالفت ایله فاعلم بذلک  
 \* مرد ره را بوریا قالین بود \* زانکه خشتش عاقبت بالین بود \*  
 تقدیری بود بوریا قالین مرد راه را زانکه بودش خشت عاقبت بالین  
 دیمکدر که بوریا بودک فاعلی قالین مفعول اول و مرد ثابدر ولکن



را تعلیل ایچوند رلام جاره معناسنه پس معناده مفعول غیر صریح  
اولور زانکه ماقبلنه تعلیلدر خشت ایکنچی بودك فاعلی و ضمیر غائب  
معناده فاعله متصلدر عاقبت ظرفدر بالین مفعولدر مرد راه بولاری  
دیمکدر مراد سالک راه حقدر بور یا قامشدن اولان حصیردر تفصیلی  
بالاده در قالین ده قالی معروف نسنه در که دوشنورلر ترکیده حالی دیرلر  
حائله قالیچه تصغیر ایچوند که حالیهقی یعنی کوچورك حالی در قالین ده  
نون اصلنده تأکید نسبت ایچوند ر بوراده بیه اصلی بیه نسبت  
برینه وضع اوانوب آخرنه نون الحاق اولنمشد در که بودخی اطلاقشدن  
برنوعدر اما بالین که باعسقدر بونده بانسبت ایچون اولوق قابلدر زیر  
قوش قسندن قنات و بی آدمه قولدر یصدق قول آئنه کلور  
بوجهندن باله منسوب اولدی (زانکه اصلنده زان سبب که دیمکدر) که  
تعلیل ایچوند ر خشت خاء معجمه نك کسریله کریچ در که پشد کده  
کرم اولور و اکا خشت پخته دیرلر عاقبت آخر معناسنه در که شرحی  
مرو را بتمشد (معنای بیت) بود در که سالک طریق اولان کسبه  
قامش حصیر قالیچه در یعنی انک حالیهی حصیردر و حاضر حالی دن  
بدل اکا کافی در زیر طریق فقرایی اختیاراید ن کسه اغنیای کبی لباس  
زینت کیزود و شمنز شول سبدن که آخر قهرده باشی آئنده یصدیقی  
کریچ اولور بوجهندن کریچ یصدق ایله فیتل و حال نك مناسبی اولماز  
پس صوکن صبیان آدم اوکدن اکا کوره ایش طوژنتکم بوا نه دك  
عاقبت اندیش اولنلر طریق فقر و فنا به کتیشلر و دنیا نك زخارفن ترك  
ایتمشلر در پس عاقل اولنلر طریق سلفه سالک و اثر صلحایه مقفی  
کرکدر دیو توصیه در

\* \* در صفت درویشی و حب درویشان می گوید \* \*  
\* کز ترا عقل است با نانش قرین \* باش درویش و بد رویشان نشین \*  
بونک تقدیری کر عقل هست ترا دیمکدر که عرییده آندن ان کان لك  
عقل دیمکله تعبیر اولنور پس بوراده است هست برینه در که معنای  
وجود افاده ایدر وار در یعنی موجوددر دیمکدر است ایسه بالکنز در  
معناسنه در و عقل مبتدا و هست خبر اولوب جمله سی حرف شرط و فعل  
شرط اولور زیرا معناده اولان شرطیت کافیدر صورتده عرییده کی کی

مدخول حرف شرط فعل مضارع اولی لازم دکل در فاحفظه با مع  
 مناسنه در که جار و مجرور مؤخر قرینه متعلق در قرین عقل  
 صفتید درویش باشک مفعولید بدرویشان مؤخر نشین متعلق در  
 زیرا نشین امر حاضر در تکم کاور و بعد الجملة باش درویش جمله سی  
 اوزرنه معطوف در عقل سبق ابتدی که قوت در که در دانش  
 اسم مصدر در بلو مناسنه دانشور و دانشمند بلکولو دیمک ولكن  
 بعض مواضعه اسم مصدر نفس مصدر برینه استعمال اوانور پس  
 دانش بلك دیمک اولور علم کی دانشمند عالم در قرین مقارن دیمک در  
 عقلی علم قرین قبلدی زیرا علم اولد فجه عقل کفایت ایتم بلکه عقل  
 علمک آتی و وسیله سید پس دانش قرین اولان عقل تام الادراك  
 اولان عقلدر هر عقل دکل و بوندن فهم اولند بکه مقصود بالذات  
 علم در درویش لغته فقیر در که غنی نك مقابله در ولكن عرفده  
 طریق فقر و فساد سالک اولان اهل تجمرد در (نشین امر حاضر در  
 مصدری نشستن در اوتور مق جلوس مناسنه مضارعنده سین مهمله  
 برینه یا ونون کنور ب نشیند و نشیننده در بر امر حاضر ایسه  
 مضارعك دالتی حذفه اولور (معنای بیت) بود که اگر سنك علمه  
 مقارن عقلک واریسه یعنی ادراکک تام اولوب عاقل و عالم ایسک  
 درویش و فقیر الی الله اول و بومقوله درویش لره اوتور ب صحبت ایله  
 تا که قابکدن حب دنیا بیرون اوله والادینا محبتله مبتلا اولوب رأس  
 خطایا اولان دامه گرفتار اولور سن نه باشک قالور سرسام اولدق  
 نه ایاغک قالور یورلمیق وفي الحديث (اللهم اغنی با الافتقار الیک یعنی  
 افتقار الی الله دیدکری معنائک حصولی همان غنائک حصولید زیرا  
 غنیان مراد استغفار حقه مفتقر اولان ایسه خلقدن مستغنی در  
 و خلفه مفتقر اولان غنی ایسه ده فقیر در زیرا فقیرک فقیر احتیاجی  
 کبیر فاعل بلك \* همنشین جز بدرویشان مکن \* تاتوانی غیبت  
 ایشان مکن \* همنشین مکن لفظنک مفعولید و تامادام مناسنه اینکجی  
 مکن کله سنه ظرفدر غیبت کسر غین مجمله ایله اکامفعولدر همنشین  
 آورنده یا مصدریه در همنشین همنشین دیدکرید که اوتور مقدمه  
 و صحبتده موافق و مشترک در زیرا هم لفظی موافقت مناسن افاده



اید ر نكتم همراه دیرل یولداش اولوب یولده مشترك اولنلره و بله  
طوغش که وقت ولادنده مشارکدر همزاد دیرل و علی هذا نظارتی  
چوقدر سائر مفردات بالاده مکرر یازلمشدر (معنای بیت) بودر که  
درویشلردن غیریہ ہمیشیلک ایلہ یعنی مصاحبک و بله اوتور ب  
طوردیفک حق یولنک درویشلردن غیری اولسون مادامکه قادرسن  
انلری غیت ایلہ زیرانلرک لجنی اکل ایتک دکل بلکه زهرانوب هلاک  
اولورسن زیرا انلره تعرض ایتک غیریله تعرض ایتک کچی دکلدر  
بلکه اشد در که درویشلر الله تعالی نك محبوب بلریدر حق ایسه  
محبوبلری ایچون غضب ایدر شول غضوب ارسلان یا و ر بسی ایچون  
غضب ایتدیکی کچی و بونده اشارت واردر که درویشانی غیت ایلک  
آنلره بغض ندر و آنلره بغض اهل دینک کاملارنه عداوتدر و کامله  
عدو اولان کامل اولماز بلکه نقصان ایچنده قالور \* حب درویشان  
کلید جنت است \* دشمن ایشان سزای لعنت است \* جنت مبتدا  
و کلید خبر و کذلک دشمن مبتدا و سزا خبردر و محبت و عداوت  
بری برینه ضد اولغله ایکی جله بی بری برندن قطع ایلدی اگرچه  
ضدیت مناسبیله عطف دخی صحیح ایدی لکن وزن ایچون عطف  
ترك اولندی حب و محبت خیرطن اولنان نسنه بی قلبک ارادتی و انک  
جانبه میلی در و علما و درویشانه محبت ایتکه محبت فضل دیرل زیرا  
علماک فضل ظاهری و درویشانک فضل باطنی واردر و اکثر ناسک  
بری برینه محبتنه حب طبیعی دیرل زیرا نبل اغراض ایچوندر ( کلید  
کاف عمرینک کمره سبیلہ انخزدر مفتاح معنایه اگرچه ترکیده  
قفلده شایددر جنت دار البقادر اصلنده شول بستانه دیرل که  
اشجار بله ارضی سزایله و دارالبقا به جنت دلدیکی هند العرب معلوم  
اولان وجهله تعریفدر و الا جنت ایلہ دنیا بستانلرینک میانده بون  
بعید واردر و هر ماده که جیم و نونی مشتمل اوله سز و استاز معناسندن  
خالی دکلدر جن و جنان و جنین و جنه و جنون کچی (ایشان ضمیر جمع  
غایبدر کاه اولور که همزه سی حذف و ماقبلی مابعدنه وصل اولتور  
کفتیشان کچی که اصلی کفته ایشاندر و ایشانله شانک فرقی بودر که  
ایشان اونک جمعدر که ضمیر منفصلدر شان شینک جمعدر که ضمیر

متصلدر مثلاً جانش ده اولان شین مفرده در (سزا لایق معناسنه در  
 آخرنده یا اضافت ایچوندر (لغت ولعن بد عادر و رجح حقندن ابعاد  
 و علی سبیل السخفط طرد در قطعی العاقبه اولنره ابو جهل و ابلیس  
 و دجال و امثالی و کافرو ظالم و فاسق و جاهل و ماعداسندن امساک کرکدر  
 مکر که حقیقت لغتی مراد ایتموب مقصودی شتم اوله و نصوصده  
 اهل ایمانه اولان لعنت درجه ابراردن اسقاط معناسنه محمولدر  
 من احتکر فیهو ملعون کبی (مضای بیت) بودر که درویشان حقیقه  
 و فقر آء باب الله محبت ایتک مفتاح جنددر و انلره دوشمن اولان لایق  
 لعنتدر کرک لغت حق و کرک غیری ذر الله تعالی لعنت ایتدیکنه ملائکه  
 و اهل ایمان دخی لعنت ایدر و بوراده ایکی مهت وارد اولکسی بودر که  
 مفتاح جنت نصلا کلمه شهادتدر بوخسه حب درویشان دکلدر  
 جواب بودر که حب درویشان اعظم دندان مفتاح اولغله مفتاح  
 برینه وضع اولندی مع هذا مؤمنی ایمانندن او توری سومک محض ایمان  
 و نه ایمانندن او توری بغض و عداوت ایتک محض کفر در خصوصاً که  
 بغض اولسان مؤمن کامل اوله درویش حقیقی کبی بالکلبه تارک دنیا  
 و مقبل علی المولی در و ابکنجی مهت بودر که سزای لعنت اولمقدن  
 نفس لعنت لازم کلز جواب بودر که کرچه جوازله فعلک میاننده فرق  
 وارددر و لکن بالکلبه ترکی مستلزم دکلدر بورادندر که بعضیلر ابلیسه  
 لعن ایتدیلر لسانتمزی انک ذکر یله تلویث ایتیه لم دیو و اکثر اهل ایمان  
 شارعه اقتدا ایدوب اکا و امثالنه لعن ایتدیلر زرا بزیده لعنت اولیچق  
 ظلم و فسق ظاهر نه بناء مع هذا مجهول العاقبه در قطعی العاقبه اولنره  
 قطعا لعنت اولنور و او مقوله لعنیده ثواب دخی بولنور زرا حقک  
 اعداسنه معاداتک اثریدر نتکم درویشانه خیر دعا ایتک حقک احبابنه  
 موالاتک ثمره سیدر \* پوشش درویش غیر از دلق نیست \* در پی کام  
 و هوای خلق نیست \* پوشش مبتدا نیست خبر غیر استناد در در پی  
 ایکنجی نیست طر فردر پوشش شین اولی نک **ک** سر یله اصلده  
 اسم مصدر در اورنش و اورنش معناسنه و لکن کثرت استعمالله اورتی  
 و کیچک معناسنده حقیقت مرتبه سنده وارد شددر پوشیدن اورتک  
 و کیمک دیمکدر دلق درویشا خر قه سی (کام کاف عربیله طماق معناسنه

✱

و بعض لغاتند کاف عجمیه اولوق دخی نجویز اولمشدر تنکم تفصیلی  
 مرور ایتندی خلق خاء مهمله ایله بوغاز معناسنه حلقوم کی بوسورتده  
 مصراع نائینک اوله تعلق اولماز بلکه هریری بر مضمونی مفید اولور  
 تنکم اکثر یا عادت ناظم بودر و جائزدر که خلق خاء عجمیه ایله مخلوق  
 معناسنه اوله بوسورتده کام مراد دیمک اولور طباق دکل و ثانی اوله  
 مرتبط اولور تنکم تصویر معناد کلور (معنای یت) بودر که  
 در ویشلرک اورتسی و اباسی خرقه و عبادن غیره دکلدر زیر طریق  
 فقر و فسادیه سلوکک مقتضاسی بودر مکرکه بلاجی درویش اوله  
 و کذلک درویش طماغنک ایزنده ولذت و چاشنی سی آرد نجسه  
 و بوغازی هوی و مشتهیاتنده دکلدر بلکه غداء سرسری ایله قناعت  
 ایلر و نعم لذیذ بولسه دخی التفات ایتمز و نعيم و طبیات آخرتی کوزلر  
 بلکه جله دن فانی اولور و یا خود درویش اودر که پلاس ایله اکتفا  
 ایلوب خلق عالمک مراد و هواسی آردنجسه اولماز یعنی انار نیم خرقه  
 پوش اولدیغمه طعن و تشنیع ایدر دبو آنلرک مراد لانه تابع اولماز  
 و کید کلرن کیمز بلکه لباسده و غدا ده فقراء سلفه اقتدا ایلر و انلره  
 تشبیه ایله فائده جلیله بولور و عبش و عشرت و زینتی آخرنه آلیفور  
 \* مرد نانهده بفرق نفس پای \* ره کجا باید بدرگاه خدای \* مرد  
 مبتدا تا مادام معناسنه مابعدنه ظرف و پای نهدهک مفعولیدر ره  
 بایدک مفعولی کجا اکا ظرف و بعد الجملة خبردر نهدهک نون اولی  
 ناقیه و نون ثانیه لاجل الوزن ساکنه در مصدری نهادن در که  
 قوم مقدر وضع معناسنه مضارعنده الف حذف اوانوب نهد و نهنده  
 دیرلر (فرق عربیدر بولمک و ایرمق معناسنه وسط رأسه یعنی دپه به  
 فرق دیدلر زیر ساچک بواندیکي برادر بوراده مراد بودر و رأسک  
 جانب اعلاسنه قرن دیرلر من القرن الی القدم دید کلری بودر که  
 باشند ایاغه و دپه دن طرفه دک دیمکدر (کجا کاف عربینک ضمیمه  
 قنده دیمکدر که حرف استفهام معناسنی متضمن اولان اسمادندر  
 (کجا بی قنده سن دیمکدر) بدرگاه ده با تعلق مجرد ایچوندر که عاملی  
 معموله ایصال ایلر درگاه لغته قیوبریدر زیر در قیو وگاه کاف عجمیه  
 زمانله مکان یئشده مشترکدر بوراده مراد مکاندر و قیوبردن مراد





قبول کندیدر واشک یعنی آسانه ایله دخی تعبیر ایدر لرو بوتیمیر  
 لاجل التفهیم بطریق التمثیل در والاحق تعالینک قیوسی واشبکی  
 اولماز (معنای بیت) بودر که مادامکه ار اولوب نفسنک دپه سنه ایاق  
 قومده یعنی مغلوب و مغهور قلمه به حق قیوسنه واشکنه قنده یول  
 بولور یعنی نفس حیوانیه ارادن چقوب تعلقاتی فنا وزوال بولدجه  
 حقه وصول و درگاهنه دخول مبسر اولماز تنکم ابو یزید بسطامی به  
 خطاب غیبی ولرد اولوب دندلیکه (دع نفسک ثم تعال یعنی عالم قدسه  
 دخول ایتک لوث نفسله اولماز بلکه اتی ادناس وارجاس تعلقاتدن  
 ترکیسه و تطهیر ایله اولور و یومرتیه ایسه اقل قلبه حاصلدر زیر  
 نفسی مألوفاتندن قطع زیاده دشواردر \* هرکه اوزک تن آسانی کند  
 \* پس خلاف نفس سلطانی کند \* بوییت غیری نسخه لرده بوقدر  
 بزم ید مزده اولان بر نسخه عتیقه ده بولندی ترک کنندک مفعولی  
 و ما بعد نه مضافدر و سلطانی ایکنی کنندک مفعولی اولوب بعد الجملة  
 هرکه به خبر اولور زیر هر کسی که تقدیرنده در تنکم نظارتی مرور  
 ایتدی پس فاء جزائیه معنای در که مبتدا شرط معنای متضمن  
 اولسه خبریه داخل اولور و محمله کی کبی زیرا او مبتدا و کند جمله می  
 اکا خبر اولوب مجموعی هر کسی به صفت اولور عریده مثال کل رجل  
 یا ثانی فله درهم در (خلاف نفس علی خلاف النفس دیمکدر) آسانی ده  
 یا مصدریه در اصلی آسانی تندر اضافه آسان ککر و قولاید آسانی  
 دیدکری آسودندن دکنک زیر ما بعدیله قافیه اولماز (سلطانی ده  
 اولان یا دخی مصدریه در) (معنای بیت) بودر که هرکسه که بدنتک  
 قولای ترک ایله یعنی مقتضای اوزره کتبه واکا راحت و یرمه واکل  
 و شرب و نماده حیوانله مشترک اولیه پس اول کسه خلاف نفس  
 اوزره سلطانلق ایدر زیر مقتضای نفس و هیکل اوزره کیدر سنه  
 زمام امر نفس النده اولوب اکا حکومت ایتدر مز و سریر قلبه کچوب  
 اوتور و قرال اسلام قلعه سن المش و سلطان اوزره مستولی اولمش کی  
 اولور ابدی اگر اقلیم وجوده سلطان اولوب تخت دل ضبط ایتک  
 استرک خلاف نفس و طبع اوزره اول وهوی و شهواتی ازاله ایله  
 وارض انفسی محالغردن تخلیه قبل فاعل بذلك \* هر دره در بند

✱

✱

قصر و باغ نیست \* در دل او غیر درد و داغ نیست \* مرد مبتدا در  
 نیسته ظرف در نیست خبر در غیر ایکنی نیست مک مبتدا سیدر یا فاعلیدر  
 در اکا قید در (قصر کوشک در تفصیلی مرور ایتمشدر) باغ بفتح  
 و نفر جگاه و اهل روم باغی عنب حاصل یرده استعمال ایدر و لکن  
 ظاهر اولان بودر که بطریق التغلیب در زیر اکثر بلاد ده اوزم  
 اولان یرده اشجار دخی وارد (درد اغری و صیزی که عرب و جمع دیر  
 بوراده مراد درد حق و درد عشق و محبتدر) داغ اعضاده یا غفله  
 اولان نشان کرک انسانده و کرک حیوانده یعنی انسانه دفع مرض  
 و حیوانه یا دفع مرض و یا نشان ایچون ابتد کلمی تمغادر بوراده مراد  
 حرارت عشق بدن دلد حاصل اولان اثر در لاله نک بغرنده اولان  
 داغ کبی (معنای یت) بودر که سالک راه خدا اولان کسه قصر  
 و باغ قیدنده دکلدز بر یول اری اولانه سیر و تفرج و شغل دنیا  
 قیوسی اولماز زیر یولدن اتی البقور بلکه انک تفر جگاهی مشهد  
 حسن اولان آثار الهیه و اسماء حسنا در مطلقا پس باغ سالک یا غفله  
 بند و باغ اولور و سنک قصر و باغ و امثالی دیدیک انک جمله سی  
 تسبیح لریله حقه مشغولدر پس سندخی انک کبی حقه مشغول اول  
 و حقه مشغول اولانه مشغول اولغفله حقدن غافل اولمه و سالک  
 قلبنده در دعشق و حرارت محبتدن غیری بوقدر یعنی بونلره مغایر  
 و مخالف نسته اولماز سودای ماسوی و تعلقات دنیای دینه کبی  
 \* کرمات را بری بر آسمان \* عاقبت زیر زمین کردی نهان \* عمارت  
 بری نک مفعولی و بعد الجملة فعل شرط اولور نهان کردنک مفعولی  
 و عاقبت وزیر زمین اکا ظرفدر و بعد الجملة جزاء شرطدر (عمارت  
 کسرله اصلده مصدر در معمور و آبادان ایلک و آبادان اولق معنا سنه  
 ضدی تخریدر که ویران ایتکدر و خراب در که ویران اولقدر اگر چه  
 ضد معمور معناسنه دخی مستعملدر بوراده عمارت بمعنی المفعولدر که  
 معمور در (بری فتحله مضارع مخاطبدر مصدری بردن در ضمیه  
 مضارعنده ضمه فتحیه آبادان اولنوب برد و پرند درلر) آسمان کو کدر که  
 زمینک مقابلیدر که بر در اصلنده مانده آس در که آس در کمرندر صو  
 در کمرند آسباب دیر که اصلی آس آب در پس مان ماننده دن ترخیم

اولمشدر

اولنشد در که اسم فاعل در بکنه یی معناسنه مصدری مانستن در که  
 بکنه مکدر مانیدن دخی کلور مضارعنده سین حذف اولنوب ونونه  
 فقه حرکت ویریلوب ماند وماننده دیرلر پس آسمانک معناسی در کمنه  
 بکنر دیمکدر زیر دکرمن کپی دوزر و بوندن فهم اولنور که آسمان  
 افلاکدر که دواردر سموات دکلدر که ثابت در (زمین بالاده هرور  
 ایلدی) کردی کاف عجمی ایله مشهور در و فارسی الاصل اولنره  
 سؤال اولندقدنه بوججهله جواب ویرمشردر که مصدری کردیدندر که  
 دوتمک در کردانیدنک لازمی در که دوندر مکدر یعنی برحالدن برحاله  
 تحول که شدن معناسیدر کردی شدی درولکن ظاهر اولان کردیدی  
 ایدی اوله سن معناسنه تخفیف بعض حر وفی حذف اولندی  
 (معنای بیت) بودر که اگر عمارتی آسمان اوزرنه ایلده سن نمرودک  
 صرحی کپی وفی المثل باشک کوکله ایره بنه عاقبت برآکنده نهان و خفی  
 اولور سن یعنی بروج مشیده اهلی اولغله میتکی سمواته رفع ایتزلر  
 و آخر برآکنده مدفون اولور سن و علوی دن سفلی به دوشر سن پس  
 بویله خا کله بکسان اولما که رفع بنا ایندیکک دکنز هملن نفسکه  
 اویوب اسراف مال ایدرسن و آخر محل محاسبیه کلور سن کل ابدی  
 قبل الموت هر وجهه الحقلرده و الحقلقدنه اول تا که (من تواضع  
 رفعه الله) موجبجه خاک سفلیده قالمیوب مرتبهک عالی و درجهک  
 متعالی اوله \* کر چورستم شوکت وزورت بود \* جای چون بهرامدر  
 کورت بود \* شوکت بودک فاعلدر جای اینکجهی بودک فاعلیدر  
 کورتده تاجیه قیددر جاییت دیمکدر در بوده ظرفدر (رستم بن زال  
 ملوک فرسدن کقبساده جهان پهلوانی یعنی امیرالامراستی ایدی  
 صکره یکاوس بن کقبساده رستم خواهری مهرنازی عقد ایدوب  
 رستم پهلوانی و امارت مرتبه سندن پادشاهلق درجه سنه ایرشیدی  
 ورستم داستانک برکیمی وار ایدی جنک کوننده کیردی واکا بیر بیان  
 دیرلر ایدی و دیمشردر که اول کیمی جتندن کستور مشلردی که قیلان  
 پوستی صورتنده بنک بنک ایدی و توار یخده هبوط آدمدن علیه السلام  
 درت یلک طغوز یوز فرق بدی سنه سنه رستم مذکور زاوستان  
 ملککنده اسفندیار بن کشتاسب ایله جنک ایدوب ایکی چتال اوق



ایله اسفندیارک کوزلنه اوروب اهلک ایتشد زبرا اسفندیارک  
 جسنی بالق پولی کبی ایدی که سلاح کار ایتزدی و رسم آخر  
 قرنداشی شغاد النده برحیله ایله هلاک اولدی ( شوکت عربدر  
 دقیق و صلب الرأس اولان اوتدر که دکن دیرلر سلاح مقوله لرینک  
 اوجلری سوری و کسکین اولمخله سلاحدن شوکت ایله تعبیر اولنور  
 و شوکتلو بو مقوله سلاح واسباب ولوازمه قادر اولاندر که سلاطین  
 و ملوک القابندندر (زور ادمانله حاصل اولان کوچ و قوتدر که  
 کسیدر بو مقوله ک ادات توصیفی مندر زورمند کبی که زور لودر  
 ) توان خلقی اولان قدرندر بونک ادات توصیفی الفدر تو انا کر که  
 کوجلودر ( بهرام ملوک فرسدن بر مشهور پادشاه اسمیدر  
 بو بهرامدر که فارسیه دریه بونک درنه یعنی قبوسنه منسوبدر که اول  
 زمانده فرمانلری و سائر انشالری فارسیه صحیحه ایله تحریر ایدرلردی  
 و بو بهرامدر که صید کوره زیاده حریص ایدی کور کاف عجمینک  
 ضمیمه بیان اشکی دیدکلریدر که عرب چهار وحش دیر بو ملاسه ایله  
 اضافت ایدوب بهرام کوردیدیلر ولکن کورک بر معناسی دخی قبرد که  
 بو یئنده مراد بودر پس ناظمک قدس سره کلامی لطافتدن خالی  
 دکلرک لایق (معنای بیت) بودر که اگر سنک رسم داستان کبی شوکت  
 و زور و قوتک اوله عاقبت بهرام کور کبی یرک کورده اولوب دللرده  
 داستان اولور سن زبرا قضاء الهی کلد کده زور و زور و شوکت که  
 باقبوب صید کور ایدرکن سنی صید ایدوب کوره یعنی قبره ادخال ایدر  
 و رسم و بهرام اولق فایده و رمز بناء علی هذا غرور و غفلتی قوبوب  
 عجز و افتقارله حقه متوجه و اعمال صالحه ایله قبره منهی اولق کرکدر  
 \* کرچو کبخسرو بمانی پایدار \* آخرت باید شدن در بطن غار \*  
 پایدار بمانی نک مفعولیدر و بعد الجمله فعل شرطدر شدن بایدک فاعلی  
 و آخرت و در ظرفلریدر و بعد الجمله جزاء شرطدر کبخسروده کی اولو  
 دیمکدر خسرو ملک یعنی پادشاهدر پس کبخسرو اولو پادشاه دیمکدر  
 بوراده کبخسرو سیاوش بن کیکاوس او غلبیدر که کبان سلاطین  
 قدیمه دن بر جاعتدر اولی کیومرث و آخری مذکور کبخسرودر که  
 جشید کبی صاحب شوکت و عظیم الشان پادشاه ایدی و حکمدان

فیثاغورت انک معاصری اولق اوزره مرویدر دنیا ای عدله معمر  
و آبادان ایدوب آخر مدت طویله سلطنتدن صکره سلطنتدن فارغ  
و بر کجه پلاسار کیوب غایب اولدی و رسم و اثری بلخندی و بلورمدی  
( بماتی بانک ضمیمه فعل مضارع مخاطبدر مصدری ماندندر قالمق  
معناسنه مضارعنده نونه فتحه حرکت و یروب ماند دیرلر ( پایدار وصف  
ترکیبی در اصلی دارنده پای در ایاق طوبیجی و ثابت قدم اولیجی معناسنه  
مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب  
اولنوب دارد و دارنده دینلور ( آخرت ده آخر اول مقابل و تاه خطاب  
باید قیدر که آخر بایدت دیمکدر ( شدن بوراده اولق و کیمک معنارنه  
متممدر مضارعنده و او زیاده ایدوب شود و شونده دیرلر ( بطن غار  
مغاره فانی دیمکدر که بالاده مشروحدر بوراده بطن تشبیه طریقه در  
زیرا بطن اصلده جارخه در ( معنای بیت ) بودر که اگر کیمسروکی  
پای دار قلاسن یعنی چوق زمان سلطنت سوروب دنیا ظهورنده  
طوره سن آخر سکا مغاره کی اولان قبرک فارنده اولق و یا خود اوزایه  
کیمک کرکدر پس ظهرا رصده ایکن عاقبت بطن ارضی قرارگاه  
ایدر سن و موت ابریشوب برزخه طوغری کیدر سن ننکم دیرلر چوق  
باشه از یاشه صوکی اولدر و بوراده بطن غار بر قصه یه تلج اولق  
احتمالی دخی وارندر ولکن بزده اولان کتیده بولندی و بوییت دخی  
اکثر نسخته یوقدر \* ای پسر از آخرت غافل مباش \* بامناع این  
جهان خوش دل مباش \* غافل مباشک مفعولی و جار و مجرور غافله  
متعلقدر تقدیری مباش غافل از آخرت دیمکدر خوش دل ایکنی  
مباشک مفعولیدر و بامع معناسنه اکا متعلقدر ( آخرت دنیا مقابلیدر  
( غافل دنیا به مشغول اولاندر زیرا آخرتدن غافل اولق دنیا به  
اشتغالده در ( متاع انکله تمتع و انتفاع اولنور نسته در و صاحب بن عباد  
دیمشدر که قبائل عربی دور ایلدم بلد مکه متاع چناق بزیدر یعنی  
انکله مسح قصه ابتدکاری نسته در که مبتدادر پس دنیا و متاع دنیا  
چناق بزى کی مالا بقده به مقوله سیدر ( خوش دل صفت مشبهه در  
خوش دلو معناسنه حسن الوجه کوزل بوزلو دیمک اولدیغی کی  
( معنای بیت ) بودر که یعنی ای پسر آخرتدن غافل اولمه یعنی دنیا به



مطلـ

مشغول اولوب آخرتی اوتته بوجهاك متاعيله خوش دل اولمه يعنى  
 متاع دنيا به سكون ايدوب انكله خاطرلك خوش اولسون زيرا خاطر  
 مطمن اولاجق نسنه دكلدر بلكه (الا يذكر الله تطمن القلوب)  
 وفقه سعى ايله كه قلبك ذكر حقله مطمن اولسون الحاصل ذكر  
 خدا ايله انس بالله تحصيل ايدمه كور كه بومعنى ماسودن توحش ايله  
 وجوده كلور تا كه حسن عاقبت ايله مختوم اولاسن واكرانس بغير الله  
 پيدا ايدوب حقدن متوحش اولورسك سوء عاقبتله انتقال ايدمه چكك  
 امر ظاهر در و معنای مقرر در \* در بليات جهان صبار باش \* كاه نعمت  
 شاكر جبار باش \* بعض نسخده مصراع ثانی اولدر ولكن قرأه  
 موافق اولان اولكيدر تنكم كلور (ان في ذلك لآيات لكل صبار  
 شكور) در صباره ظرف و صبار دخی باشه مفعولدر تنكم كاه شاكره  
 ظرف و شاكر دخی باشه مفعولدر (بليات بليه لك جعيدر بليه دخی  
 بلاك اسميدر بلاء شول امور واحوالدر كه حق تعالى انكله انسانی  
 ابتلا واختبار ايدر واكثري طبعاً امور مره و مكره وه اولغله غوم  
 و همومه انسانی ار ايدر و چور ايدر صبار صبارك مبالغه سیدر صبور كي  
 مبالغه متعلقات صبره راجعدر يعنى هر امر مكره وه صبر ايتك صبرده  
 نهايته بلوغدر (صبر نفسی كراهت ابتدكي نسنه اوزنه حبس ايتكدر  
 پس صبارق مبتدیل و صباريت متتهیل و صفة ايدر) كاه كاف مجمى ايله  
 زمان معناسنه در صبحگاه صباح وقتي ديمكدر (نعمت بالاده شرح  
 اولئمدر) شاكر شكر دندر كه قلبه تصور نعمت ولسانله ثناء على النعمه  
 و جوارحه مكافات نعمتدر پس شكر معنای اظهارى مشتمل اولدی  
 ذكرى مقتضى اولدبني كبي شكرك ضدی كفران در كه نسیان و ستر  
 نعمتدر بوراده صباره كوره شكور كرك ایدی ولكن (وقليل من عبادى  
 الشكور) موجب مبالغه بی ترك ایلدی والا هم شكور نعمت جبار  
 باش دیسه دخی موزون اولور (جبار اسماء الهیه دندر جبر كسرك  
 ضد ایدر زيرا الله تعالى نعم فايفضه سى ايله عبادك كسور بی جبر  
 و اصلاح ایدر بوضوئده شاكری جباره اضافت ايتك مناسبتدن  
 خانی اولماز و شكرده وجه مبالغه دخی ظاهر اولور زيرا هر جبره برشكر  
 لازم كلوب عهدده سندن خارج اولان شكور اولمش اولور و كنلك

✽

جبر برنسنه بی نوح قهرله اصلاحدر پس جبر قهر در زیر الله تعالی  
عبادی کنندی مرادی اوزرنه جبر وقهر ایدر مرض و موت و بعث  
کبی که انسان بومقوله معاینده مفهوم در زیر امر اولفله منفور در  
پس مقتضای حکمت اوزرنه قهر ایتمکده جبر معهود بوقدر و کلام  
علی ده کلور رضی الله عنه (یا باری المسمو کات و جبار القلوب علی  
فطرئها سعیدها و شقیها) و قاموسده کلور که جبار متکبر در زیر انجیر  
تکبر در پس جبار (وله الکبریا فی السموات والارض) معناسن  
افاده ایدر حقیقی امام راغبک بولامندن مفهوم در که دیمشدر  
والجبار فی صفة الانسان یقال لمن نجبر نقیصته باد عاء منزله من  
الغالی لا یتحققها وهذا لا یقال الا علی طریقة الذم کقوله تعالی  
(وخاب کل جبار عنید) الحاصل تعالی و تکبر حقه کوره مدح  
وحقیقت و خلقه کوره ذم و مجاز در (معنای بیت) بودر که جهاند  
واقع اولان بلالزه زیاده صبر اوزرنه اول و هر بلا که توجه ایدر صبرله  
مقابله ایله و جزع ایتمه و شکایت و اربسه الله تعالی به ایله و اخوانک  
اراسنده حکا به ایله اکتفا قبل زیر امیلی الله تعالی در واکر بلاده  
میلی بی مطالعه ایده ییلور سک بار دردی حکمک سکا آسان اولور  
و کذلک نعمت و قنده یعنی طبعاً حلوا اولان نسنه ل ظهورنده مفیض  
الخیر و الجود اولان الله تعالی به شکر بلیغ ایله بلکه فضل و نعمته  
مفضل و منعمی مشاهده ایله و هر صورت سکا بر سره نذر آینه  
اولسون و بوندن ظاهر اولور که مقتضای بلا حد و موجب  
نعمت شکر در پس بلاده شکر اولساز و الا (لئن شکرتم لازیدنکم)  
و فتنجه مزید بلا به سبب اولور حد ایسه بویه دکلدر تنکم  
الحمد لله رب العالمین دن مفهوم در فافهم جدا فاعمل بذلك  
\* \* در صفت بد بختی میگوید \* \*

\* \*

\* چارچیر آثار بد بختی بود \* جاهلی و کاهلی سختی بود \* چارچیر  
مبتدا آثار بد بختی بودک مفعولی و بعد الجملة خبر در و کاهلی مبتدا  
سختی ما بعد نده بودک مفعولی و بعد الجملة خبر و چارچیرک ایکبسنی  
بیاندر بد بختی ده یا مصدر به در (بد بختی یرامن طالعلو و الحق و محسن  
بلد زلو اولقدر بد بخت اسلنده صفت مشبهه در دخی کبی) جاهلی

و کاهلی یازی دخی مصدر یهدر (جاهل عالمك مقابلیدر که علم حالدن  
عاطلدر ز پرا هر علمی بلك لازم دکلدر و علم حال مبدأ و معاد و عبادات  
و معاملات ه علمه شاملدر و لکن کندی اوزرنه توجه ایدن مرتبه ابله  
مقیددر (کاهل جاهل وزنی اوزرنه سست کسه در که عملده بطلالت  
و کسل اهلیدر کاهل لك سستك و پرفتور اولمقلقدر که جد و نشاط  
و انبعاثك مقابلیدر) سختی ده یا مصدریه و یازانده در دقائغه کلور که  
سخت محکم در که مقابلی سست در که ککشدن سختك ترکیده معناسی  
برك در برك بوزاو ديجك برده عجم سخت روی دیر برك لکه قاتلق لازم  
اولدیغندن اونوری مجازا قاتی به سخت دیرل قاتی ککشدك ديجك برده  
عجم سخت سست دیر قاتلغه سختی دیرل (معنای بیت) بودر که درت  
نسنه بد بختلق آناری اولور یعنی بی ستاره لکه و نخوسته اثر و نشاندر  
جاهل لك و سستك قاتلق و یاقاتی اولور حاصلی اول درت نسنه نك  
بری معلومات ضروری به کوره جهل و بری دخی مقدورات عملیه به  
کوره سستك تنبلك در که قاتی اولور یعنی بوا یکبسی مشکل درد و بلای  
عظیمدر که بونلرله مبتلی اولان کسه نك رفعته متعلق کوکی یوقدر  
بلنکه خلقك نازل و بی حاصلی در و بوصفتلو اشخاصی کورن آدم  
حقه استعاده ایتلودر \* بی کسی و ناکسی هر چارشد \* بخت بد را  
این همه آثارشد \* بی مبتدا چارشدك مفعولی و بعد الجمله خبردر  
ما قبلنده جاهلی و کاهلی اعتباریه و جائز در که جاهلی و کاهلی  
و بی کسی و ناکسی مجموعی چارچیردن بدل و سختی بودجمله مستأنفه  
و هر چارشد و هر یکی ازیشان بحسب الجمله چارشد تقدیرنه مبتدا  
و خبر اوله تنکم ما بعدی اکا نشاندر (این همه مبتدا آثارشدك مفعولی  
و بخت بد آثاره صفت تنکم لام جار ه معناسنه اولان اکا دالدر  
و بعد الجمله خبردر) بی کسی ده اولان یا مصدریه در ناکسی ده کی کبی  
بی حرف نفیدر که جوامده داخل اولور معناسی یوقدر عرییده لاکبی  
در و دلسزد ديجك برده عجم بی زبان دیر (ما مشتقاته داخل اولور  
ذکل معناسنه عرییده لبس کی نادان دیرل بی دان دیمزلر بی دل دیرل  
نادل دیمزلر بعض برده ایکبسنك دخی استعمالی صحیح یهدر بی کس  
و ناکس کی اما معنا ده مختلفدر که بی کس کسه سزدر ناکس کسه

دکلدر



دکدر (هر کل افرادی معناسنه در هر بری جماعت اولدی دیمکدر  
 (این همه بودوکلای یعنی درت نسسه و همه بالاده مشر و حدر  
 (معنای یت) بودر که بی کس لک و ناکس لک هر بری بریره کلوب  
 جماعت درت اولدی یعنی بودرت نسسه که ذکر اولندی هر بری بخت یده  
 بر دشاندر زیرای کس لک یعنی فرید و حید اولق و غریب کی زنده لک  
 عندالناس سعادات عرفیه دن دکدر پس بویه اولق یلدز سر لغدندر  
 و کذلک ناکس یعنی خوار و بقمقدار اولوب آدم پایه سنده وضع  
 اولق املق دخی نحو سندنر و عرف عامه ده ناکس بخیل و خسبسته  
 شایعده بونک خود نحو سستی اولکیدن اشددر و العیاذ بالله تعالی  
 \* هر که در بند عبارت میشود \* بی شک از اهل خسارت میشود \*  
 بعض نسخده عبارت یرینه عمارت دوشمشدر بومصرع بالاده مرور  
 اینشدر و بونک اعرابی ظاهر در (شک اعتدال انقیضین عند الانسان  
 معناسنه یعنی ایکی نقیض منساوی اولوب احدهما آخر اوزرنه راجع  
 اولماق) خسارت زیاندر که رأس مالده انتفاصدرا مور دنیویه ده  
 مستعمل اولدیغی کی آخر ویه ده دخی مستعملدر قرآنده ذکر اولنسان  
 خسارتی کی قال الله تعالی (الذین خسروا انفسهم) و قال ذلك  
 (هو الخسران المبين) (معنای یت) بودر که هر کسه که مقفی و فصحیح  
 عبارتله آرایش کلام و یا عمارت دنیا قیدنده اوله بی شک و شبهه  
 اهل زیانندن اولورز برا تکلف منهیدر و شولکه حدیثده کلور (جال  
 الرجل فصاحة لسانه) بوندن مراد خلقی اولان حسن تکلم و ضواب  
 مقالدر و پردخی فصاحتندن مراد حروفی تبیین و کلماتی تصحیح و لحنندن  
 حذر در و اهل لحن اولنلر اصلاح لسانله مامور لدر نیکم بعض احادیثده  
 مذکور در ابعدهی لسان لحن و خطادن محفوظ اولق متکلمه ایراث  
 حسن و جمال یدر \* پرهوای خود قدم هر کونهاد \* می تواند کرد  
 بانفسک جهاد \* بونک تقدیری هر که اونهاد قدم پرهوای خود  
 می تواند کرد جهاد بانفسک دیمکدر که هر که هر کسی که تقدیرنده در که  
 مبتدا و او مبتداء ثانی و قدم نهادک مفعولی و بعد الجمله مبتداء ثانی  
 خبر و جمله سی مبتداء اوله مقتدر کرد می تواندک مفعولیدر زیرا کردن  
 معناسنه در که مصدر در نیکم بالاده گذر ایندی جهاد کردک مفعولی

و با اكا متعلق در زرا مصاحبت ایچون ندر (قدم ایقدر که انکله بصر  
 ومشی ایدر تقدم و تاخر اعتبار یله قدم دندلی (رجل کسرله اویلق  
 باشندن بر مقلر اوجنه کلجه در (نهاد کسر نوله ماضیدر مضارعنده  
 الف حذف اولنوب فحمله نهیدر (نفسك ده اولان کاف عربی  
 تصغیر ایچون ندر و تصغیر تحقیر ه محمولدر ظاهر حسبیه والا اعدی  
 الاعدا اولدینی جهندن شری عظیمدر (جهاد دشمنی مدافعه ده  
 استغراغ و سعاددر كرك عدو ظاهر اولسون و كرك نفس و شیطان  
 اولسون ننگم حدیثه کلور (جاهدوا اهواءکم کا تجاهدون اعداءکم)  
 (معنای یت) بودر که هرکسه که اوکندی هواسی اوزرنه قدم قودی  
 وهواسنی مغلوب و مقهور قیلدی اول کسه قادر اولور نفس حقیرله  
 جهاد ایتکه که اكا جهاد اکبر دیرل حاصلی جهاد اکبر دیدکری  
 اعدی الاعدا اولان نفسله محاربه در وانکله محاربه هواسیله مقاتله در  
 و انک هواسی دیدکری داعیه شرع یعنی برهان سماوی و دلیل عقلی  
 اولیان امور شهویه یه میل ایتکدر اشته انسان بومقوله اموره وجود  
 و برمه هواسن اباغی الته الوب نفسی خوار و حقیر ایتش اولور  
 و مقام قلب روحه ترقی ایدوب مرتبه عالییه بولور وهوای نفسیه  
 مساعده ایده نك حالنی دخی اكا کوره فهم ايله فافهم جدا فاعمل بذلك  
 \* هرکه باشد در جهان با خواب و خور \* در قیامت نبودش زاتش  
 گذر \* بعضی نسخده باشد برینه سازد دوشمشدر دوز یله و قوشبیل  
 معناسنه هرکسی که دیمکدر هرکسی مبتدا و مابعدی که رابطه سیله  
 اكا صفتدر گذر نبودك فاعلی و بعد الجملة خبر مبتدادر باقیلر ینك  
 اعرابی ظاهر در (خور یچکدر گذره موافقت ایچون ضمه سی فحظه  
 جانبیه اماله ايله اوقنور (قیامت قیام ساعتدن عبارتدر اول کونه  
 یوم قیامت دیدیلر زرا ناس قیورندن قیام ایدرلر و قیام دخی رب  
 العالمینه در زرا اول کونده فصل و قضا ایچون (هل ينظرون الا  
 ان یأتیهم الله فی ظلل من الغمام) موجبجه محشره امری کلسه  
 کزکدر (گذر و گذار ذال میجه ايله حکمک معناسنه گذر نامه شول  
 مکتوب جوازدر که بوللرده انی کوسزوب کچرلر (معنای یت) بودر که  
 دنیاده او یومغه ویمکه وایچمکه مصاحب و مقارن اولان یعنی ابشی

او اوله قیاسنده اکا آتشدن کند اولماز یعنی صراطی مرور ایده مز  
 بلکه آتشد دوشرزیرا دیساده معده سنک غدایه حرارتی و حرارتک  
 دخی صوابجه که ضرورتی و ارایدی و بوراده نار طبع و حرارت شهوتی  
 ازاله ایتمین البت اوراده نار دوزخه مبتلی اولور پس معذب اولدیغی  
 نارینه عناصرک صوربتدر (خواب دخی ثقلت طعام و حرارت طبعنددر  
 وصف حیوانیه در حیوان ایسه جثه ثقیله در که روح حیوانیه  
 عفوناندن حاصل اولمشدر صراطی عبور ایسه لطافت روح و جسدله  
 اولور که اکامل اهل ایمانه مخصوصدر \* روی کردان از مراد و آرزو \*  
 \* پس بدرگاه خدا آور تورو \* روی کردانک مفعولیدر تو آورک  
 نمشده اولان ضمیر مخاطبی نا کیددر و آورک مفعولیدر کردان کاف  
 عجمیله امر در مصدری کردانیدندر دوزمک معنایه (ارزو کوکل  
 دلکی که عرب امنیه دیر پس صوک و آرد بوبله مواضعده اندنصکره  
 معنایه مستعملدر (درگاه قبولی یعنی باب و آستانه) آور واورک فتحیله  
 امر حاضر در مصدری آوردن در که کتورمک معنایه مستقبلانده  
 راه فتحه حرکت و پروب آورد و آورنده دیر (معنای بیت) بودر که  
 یوز دونددر مراد دلکدن بعده درگاه خدایه یوز کتور یعنی توجه ایله  
 الحاصل (خطونان وقد وصلت) موجبجه اول دنیادن ادبار و قلبکی  
 تعلقتدن تجلیله ایله بعده حقه اقبال و باطنکی انوار الهیه و تجلیات  
 رحمانیه ایله تجلیله قبل اشته بنابر بین نورین دیدکلی دخی بودر که  
 نورین نور ادبار و نور اقبال و تاردن مراد نار عشقدر زیرا بومعنی  
 واسطه اولسه ادبار و اقبالک حقایقی ظهور ایتمز و سالک یول الوب  
 منزله طوغری ایتمز \* کامرانی سر پنا کامی کشد \* مر دره خط  
 در نکونامی کشد \* کامرانی مبتدا و سر کشدک مفعولی و بعد الجملة خبردر  
 و کذلک مر دره مبتدا خط مابعدنده کشدک مفعولی و بعد الجملة خبردر  
 کامرانی ده یامصدریه و کام کاف عریله مراد معنایه کامران و صف  
 ترکیبی در که اصطنده راننده کام در مرادن سورچی یعنی مرادنجه  
 اولیعی معنایه ز براریدن سورمک معنایه در (ناکامی ده یامصدریه  
 و نا حرف نفیدر که بوراده فی معنایه در که سزدر (خط قلم و غیره  
 ایله باز مقدر اصلنده طولی اولان نسبه دیرلر خطک بعضی حرفونده

و سطورنده طول اولغه خط دیدیلر نکو نامی ده یا مصدر به در و نکو  
 نوک کسر به و کاف عربینک خیمه کوچک در اصلی خیمه در که  
 نیکه یعنی ایوبه منسوب در زیر او نسبت ایچوندر صکره تخفیف ایچون  
 یا حذف اولمشدر (نکو نام صفت مشبهه در کوزل آدلو دیمکدر  
 (معنای بیت) بودر که دنیاده کامرانی و مراد نجه اولوب هر مراده نائل  
 اولغلق انسک باشنی آخریده کام سزلقه و محروم اولغه چکر زیر  
 ایکی مراد بریده اولماز انکچون زاهدل آخرتی و عاشق الله تعالی بی  
 اختیار ایلدیلر و سالک راه اولان کسه کوزل آدلو و مدوح و شهرتلو  
 اولغه خط چکدیلر یعنی اوزنه قلم قضا و بی نامی قویوب جز دیلر  
 و ابطال ایلدیلر زیر شهرت آقندر و بو امتک خیر لسی اخفا اولنلردر  
 زیر مرتبه نبوت ظهور اقتضا ایندیکی کبی مرتبه ولایت دخی خفا  
 اقتضا ایلشددر انکچون جناب نبوت صلی الله علیه وسلم معارف  
 و حقائق یابنده بحسب الغالب رمرتله اکتفا ایلشدر و دیمشدر در که  
 بو طریقه بر کسه به بد دعا ایتسه ل اذ اقلک الله طعم نفسک دیرلر  
 طعم نفس اودر که خلق اکا عین تعظیله نظرندن التذاذ ایلله اگر  
 مرادی شهرت اولمایه ایدی خلقک اتی تعظیم و تحقیری یابنده بر  
 اولوردی \* امر و نهی حق چوداری ای وحید \* پس مرودر وایه  
 نفس پلید \* امر داری نک مفعولی (چو حرف شرطدر که پس فاء  
 جزایه معناسنه در) امر فائلك کنندن آشفه اولانه افعل دیمسی در  
 (نهی ضد امردر که کنندن دون اولانه لاتفعل دیمسیدر امره امثاله  
 اتمار و نهیدن اجتناب به انتهاء دیرلر) حق اسم ذاتدر (وحید صفت  
 مشبهه در که اصلی واحد در منفرد معناسنه یعنی بالکزه غیر بسی  
 انکله مختلط دکلدر صکره علم ده ناس ارا سنده متقدم معناسنه استعمال  
 اولنسی زیر اهلینک متوحدی و بردانه سیدر بوراده تقول  
 طریقه در (مر و نهی حاضر در مصدری رفتن در بوریمک و کیمک  
 معناسنه مضارعند فایی واوه و تایی داله قلب ایدوب رود و رونده  
 دیرلر) وایه حظ و ذوق و لذت معناسنه (پلید باء مجمله مردار و خبیث  
 دیمکدر) (معنای بیت) بودر که ای فرید روز کار و وحید دیار اولقی  
 شاییدن اولان کسه اگر امر و نهی حق طورتسک و عاصی اولمایین دیوسک

نفس مردارک حظ ولذتنه کینه وشهواته مساعده اینه زیرا اگر اناک  
 مراد فیه اولور سک طاعت حقدن قالور سک وعصیان سبیلہ آخر  
 جزاء بد بولور سن ونفس کبی خوار وذلایل اولور سن پس بوندن  
 مفهوم اولدیکه هوای نفسله شرع بریزده مجتمع اولماز چونکه  
 شرعی وشرعله حقه وصول استرسن ارزوی نفسدن کج وهواسنی  
 خاکله برابر ایله وتعلقات ماسوادن فنا بول \* هرکه ترک کامرانی  
 میکند \* برخلافش زندگانی میکند \* هرکه مبتدا ترک میکندک  
 مفعولی وبعد الجملة مبتدایه صفتدر برخلافش زندگانی نک صفتیدر  
 زیرا تقدیرده مؤخر در شین ضمیری نفسه راجعدر زندگانی مابعدنده  
 میکندک مفعولی وبعد الجملة مبتدایه خبردر (خلاف وفاقک  
 ضدیدر) زندگانی ده یا نسبیه در زندہ دریدر حی معناسنه  
 وزندگانی دیرلکدر معبشت و حیات معناسنه دخی کلور زندگانی ده  
 کاف زندہ آخرنده اولان هاء غیر ملفوظه دن بدلدن بوصورنده  
 زندہ آخرنده ها یازلن وبعضیلر عنسدنده کاف زانده در بوصورنده  
 آخرنده ها یاز بلور زیرا هاء غیر ملفوظه دن صکره یاء مفرده یاز باب  
 زنده ی دلدیکی کبی شول جهندن که ها فاصلدر و پردخی هانک وضع  
 اصلبسق ماقبلنده دالک قنجه سنی بیان ومخافظه ایچوندن یاء نسبت ایسد  
 ماقبلنک کسره سنی اقتضا ایدر کذلک بلا کاف نسبت مبسر اولماز والا  
 زندگانی ده زندہ آتی دیمک لازم کلور ها ایسه فاصلدر که بو وصلی قول  
 ایتمز واکر ها حذف اولنسه التیاس لازم کلور زندگانی کبی اشته کاف  
 زیاده اولدیفنک سری بومر که بو فقره بووجهله ظاهر اولمشدر  
 ولکن جوابده لانج اولان بودر که کافک زیاده لکنندن بدلتی اولادر  
 شول معنیلندن که هانک فائده سنی کاف دخی افاده ایدر که اول فائده  
 ماقبلنک حرکتی بیان ومخافظه در نیکم زندکی و بندکی کیلردم  
 ماقبلنک کسره سنه مساع بو قدر پس هائله کافی جععه حاجت قالماز  
 وزندگانیده الف ونون تا کید نسبت ایچوندن دستورده کلور که  
 بوکاف نسبتورده زیاده اولنه کششدر پس کاه اولور که یائله کافی جمع  
 ایدر زندکی و بندکی کبی وجدان کانه دیرلجده یا نسبتده یعنی الف  
 ونوندن صکره هاء نسبت ایراد اولتبان برده کاف دخی زیاده قلنوز

✱

مطلـ

اگر چه بویه پر زده اصلی بیه نسبت اولوب کافه قلب اولتی دخی  
 جائز در بازار کان کبی اصلی بازاریان در بیه نسبت در والف ونون تأکید  
 نسبت ایچوندر و دقائقه کلور که زندگی دیری لکدر که لسان عربیده  
 اکا حیات دیرل آخرنده یا نسبت و کاف هادن اوتوری زیاده در  
 زند کافی دیرلک در حیاتدن تمنع معناسنه دیرلک دیری لکه متفرع  
 و مختص در و کاف و یا زندگی ده کی کبی کاف و یاد که الف ونون  
 نسبتده مبالغه ایچون قلمشدر و زندگی و زند کانتیک معناری و فرقلری  
 تعبیر لیدن ظاهر در شکم کلور (کر بجان زند کبست حیوان) زند کافی  
 نومیده (جائز) یعنی اگر چه حیوانک دیری لکی جانله در اما جانله  
 دیرلکی و معاش و تمتی سن و پررین یعنی حیوانک بقاسی و حیاتی جانله  
 و جانک دخی سنکله در (معنای یت) بود که هر کسه که کامر از لغی  
 ترک اید و نفسنک مراد نجه اولیه نفسنک خلافی اوزرنه دیرلک ایلر  
 یعنی نفسه مخالفت ایتمک ارزولرنی ترکله در و بویه اهل ترک اولد بجه  
 حقیقی دیرلک اولماز پس فی الحقیقه دیرلک دید کیری مخالفت و مجاهده  
 نفسله اولان دیرلکدر که اهل آخرت و اهل الله دیرلکی در بوخسه  
 نفسه موافقت اید و ب هواسنه تبعیت ایله اولان دیرلک دکلدر که  
 اهل دنیا دیرلکی در زیرا حیاتدن مقصود معرفتدر و معرفتک دخی  
 طریق عبادتدر و شروط و قیودنه مقارن اولیان عبادت مورت معرفت  
 اولد یعنی ظاهر در کامر اتلق ایله عبادت بریده اولماز پس کامران  
 اولان کسه دیادن حیوان کی انتقال ایدر که حیوانک نتیجه سی اولماز  
 \* \* در صفت ریاضت میگوید \* \*



\* کر همی خواهی که کردی سر بلند \* ای سحر بر خود بر راحیت  
 نه بند \* سر بلند کر دینک مقعولی و بعد الجملة خواهی به مقعول  
 و خواهی بعد الجملة فعل شرط بر بنده متعلق و در بندک مقعولی و بعد  
 الجملة جزاء شرطدر (خواهی فعل مضارع مخاطبدر مصدری  
 خواستن در و اورسمی والف ثابت ایله دیک ارادت معناسنه مضارعنده  
 سین خایه قلب اولوب خواهد و خواهند دیرلر (کردی کاف  
 بحجمی ایله فعل ماضی مخاطبدر شدی معناسنه در که شدن اولمقدر  
 زیرا کردن که کاف عربی ایله ایلک و اشلک در بو مقامه مناسب دکلدر

وماضی

وماضی دخی مضارعه یعنی مہسوی بہ محمولدر ولکن تفوّل طریقیہ  
ماضی اراد ایلدی (سر بلند اصلندہ بلند سر در کہ صفت مشہد در  
یوجہ باشلو معناسنہ یعنی رفعتلو و عالی القدر و سامی الدرجہ معناسنہ  
نشکم فلانک باشی کو کہ ایر مشہد در دیرل یعنی کوک کبی رفعت و علو  
درجہ بولشد در صکرہ سر کہ فاعلدر بلند اوزرنہ تقدیم اولمشہد  
زیرا لسان عجم تخفیفہ مایلدر و سرخوش لفظی دخی بویہ در کہ اصلی  
خوش سر در ابن کمال خوشی سرہ صفت طوئد یعنی یعنی فی الاصل  
رانک کمنرہ سیلہ قاعدہ فرسہ مخالفدر) بہ بنددہ باہ اولی مضمومہ در  
زیرا بند امر در و فعل اولنہ داخل اولان بافعلک یا حرکتنہ و یا بحرجنہ  
پس بورادہ باشقوبہ اولغلہ اول امرہ تا کبید طلب ایچون داخل  
اولان با مضموم اوقنور آخرندہ ہا رسمیدر بندک مصدری بستن در کہ  
بغلق معناسنہ در مضارعندہ سین نونہ قلب اولنوب بندد و بندندہ  
دیرل (معنای بیت) بودر کہ ای پسرا کر بو حالہ دلسک کہ کلجک  
زمانندہ رفیع القدر اولہ سن و علو درجہ بولہ سن و سروسہمی آسا  
باشک فلک اعلا بہ ایریشہ کندی اوزر یکہ راحت و آسودہ لک  
قیوسن بغلہ و قیابوب آچہ زیر انسانک قدر و شرفی و درجات عالہ  
بولد یعنی ترک راحت ایلدہ یعنی آدمک وجہ ارضہ ہبوطی بومعناہ  
منی در اگر مقصود اصلی راحت و حضور و اسایش اولایدی مقضای  
حکمت جتنہ بقاییدی و ترک راحت مجاہدات و لیل و نہار عبادات  
و طاعات اشتغالہ در زیر نفس تنبل در کہ خواب و حور و راحتہ مایلدر  
و بطلالت انک صفت ذاتہ سیدر پس منزل استین طریق حقہ اتی  
اعمال ایدر و کندی جائہ قومیوب مسارعت امتزسہ باری آہستہ  
آہستہ اولسون کیدر \* ہر کہ بر بست اودر راحت تمام \* باز شد  
\* بروی در دار السلام \* بعض نسخندہ باز شد بر روی اودار السلام  
دوشمشدر اولکی اولادر او بستک فاعلی و در مفعولی و تمام بالکلیہ  
معناسنہ بستہ قیددر باز لفظی شدک مفعولی و ایکنجی در فاعلی و بعد  
الجلہ ہر کہ بہ خبر اولور (بر بست دہ بر تحسین لفظ ایچون زائد در  
اوائل افعالہ کلدیکی کبی مصادر اوللرندہ دخی کلور) بست ماضیدر  
بغلدی معناسنہ مصدری بستن در کہ بغلق دیکدر مضارعندہ

سین نونه قلب اولنوب بندد و بندنده دیرلر تکم قریبا مرور ایتدی  
 (باز آچی معناسنه باز شد آچلدی دیمکدر هرب انکشف وانقح دیر  
 دارالسلام جنتدر که سلامت حقیقه آنده در زیر باغی بلاغنا  
 وغناسی بلا فقر وعزی بلاذل وصحتی بلاسقم در و جائزدر که سلام  
 اسماء الله دن اوله بوصورنده جنته دارالسلام یعنی داری حقه اضافت  
 دارالله و دار حق دیمک بطریق التشریف اولور یت الله و نافع الله  
 کی و بوصوله به مخلوقک خالقه اضافتی دیرلر که مضاف آنکه غیریدن  
 ممتاز اولور و جائزدر که دارالسلام مطلقا سلامت اوی اوله زیر  
 ترك راحت و خصوصا تقلیل غذا و امثالنده انسانک بدن و دین و دنیا  
 و آخرتنه سلامت مطلقه واردر (معنای یت) بودر که هرکسه که  
 راحت قبوسی بالتام و بالکلیه با غلندی و آچدی آنک اوزرنه  
 دارالسلام قبوسی آچلدی یعنی دنیاده راحت قبوسی بسته اولد بجه  
 آخرتنه جنت قبوسی باز اولماز زیر جنت راحت اوی در دنیا زحمت  
 و محنت اوی اولد بیگی کپی پس دنیا ناک دار محنت اولد بیغی بلایوب  
 طالب راحت اولان کسیه اوراده باب راحت مفتوح اولماز زیر راحت  
 سبب راحت اولماز بلکه بی راحت اولماز اولور بوجهندن کرکدر که  
 انسان نفسنه راحت و بر محبوب دائما خدمت عبودیتده اوله تا که  
 جنتده جسم و روحا مستریم اوله جسم استراحتی نعیم جنان و روحا  
 استراحتی رضاء رحمن و لقاء مناله در فاعل بد لک \* غیر حق را هر که  
 خواند ای پسر \* کبست در عالم از و کراه تر \* بعض نمخده خواند  
 برینه خواهد دوشمشیدر مال بر در زیر برینی مستلزم در غیر حق  
 خواند که مقبولدر و بعد الجملة مبتدایه صفتدر که هر که در کبست  
 مقدم خبر و کراه تر مؤخر مبتدایه بعد الجملة مبتدای اوله خبردر و در عالم  
 کراهه قید و جار و مجرور اکا متعلقدر کراه تر از و فاعل من کپی در  
 خواند و اور جملة فعل مضارع در مصدری خواندن در اوفق و دعوت  
 ایلک معناسنه مضارعنده نونه قحیه و برلر خواند و خواننده دیرلر  
 اوقور و اوقبی معنای نه (کبست اصلنده که است در که لفظ که کسرله  
 ذوی العقولدن سؤالدر کیم معناسنه آخرنده ها علامتدر تلفظ اولماز  
 صکره که است و صل اولنوب هاء رسمی ساقط و همزه یایه منقلب اولوب



کبست دندلی کبدر معناسنه (کراه ترکم کاف عجمینک ضمیمه نابید  
 یعنی بلورسز ویتول که عرب ضاله دیرکم شده یا وقلمشدر کراه بولی  
 آزمشد که اصلنده صفت مشبهه در (ترادات تفضیلدر بهتریکرک  
 دیمکدر دفا نغده کلور که فارسیده افعل تفضیل صیغه سی یوقدر  
 اول معنای ترکیب ایله ادا ایدر لر مثلاً اکسکلکده وار تفلقدده برنسنه نک  
 فضلن بیان ایدسه لر کتر و افزونتر دیرلر (معنای بیت) بودر که ای پسر  
 هر کسه که حقل غیر بی اوقیه و ما سوائی چاغروب اکا دعا ایلده تنکم  
 کفار و بت پرست اولنلر یا الله برینسه صمئلن چاغر لر و مهماتده  
 آنلردن استمداد ایدر لر مع هذا لایضر و لاینفع مقوله سیدر پس عالمده  
 آندن زیاده بول آزمش و طریق حقندن چغمش و ضال بعیدله ضال  
 اولمش کیم وارد یعنی کسه یوقدر بلکه اوجله ضال اولنلردن  
 اصل در که ائک فوقنده ضال یوقدر زیر ا خالق قادری نسیان ایدوب  
 مخلوق عاجزدن طلبکار مدد اولق اصل و فرعی فهم ایتمکدن  
 ناشیدر و برنسنه فی الجمله اسم معینه مظهر اولسه دخی معین مطلق  
 الله تعالی در پس یا الله یا کافی المهمات دیمک کرکدر که مطلوب  
 و مدعو الله تعالی در \* ای برادر ترک عز و جاه کن \* خویش را شایسته  
 درگاه کن \* ترک کن کله سنک مفعولدر خویش ایکنجی کن لفظنک  
 مفعول اولی شایسته ثانسی و بعد الجمله ماقبلته نتیجه و بیان کیدر  
 (برادر بانک کسریله ار قزنداشدر همشیره قز قزنداش اولدیغی کبی  
 بوراده برادر تعبیرله مخاطبی استمالت واردر پسر تعبیرله اولدیغی کبی  
 مع هذا کل مؤمن اخوة موجبجه کمال و نقصاندن قطع نظر اهل ایمان  
 بری برینسه اخوان در زیر ا با باری آدم و اناری جواد که برظهر  
 و بررچدن تولد ایتمشدر و سنا اصغر اولنر سنا اکبر اولنلره  
 پسر کی اولدقلری کبی بعض سنا اکبر اولنلردخی سنا اصغر اولنلره  
 پسر کی در اکر اصغرک علم و کماله حرمت عظیمه سی واریسه انکچون  
 شاب عالم شیخ جاهل اوزر نه تقدیم اولنلور ائک فرزند اوزر نه تقدیمی  
 کبی (عز ذلک مقابلدر یعنی عزیز و محترم و ذلیل و خواردر جاه قدر  
 و منزلت و قبول عند الناس معناسنه در و جهندن مقلوبدر که یوزدر  
 زیر اهل جاه عند الناس بوزلو و حرمتلودر که سوزی نافذدر کرک

✱

اهل منصب اولسون و كرك اولسون فاما عرفنامه ده ار باب مناصبه  
 شایع در زیر ار باب مناصبك حرمی غیریدن زیاده در (خویش  
 خاء منجه نك كسری و واور سمبله كندی دیمكدر خود کبی شایسته  
 برار ویراشق شایان صیغه مبالغه فاعلدر مصدری شایستن در پرامق  
 معاسنه مضارعنده سین حذف اولنوب شاید و شایسته دیرل د فاعله  
 کلور که عرب لایق دید یکی برده ترك بر اشور عجم شاید دیر احتمال  
 وارد دیمك برده بح ز لسان ترکیده برار دید ککری کبی لسان فارسیده  
 شاید دیرل (معنای بیت) بود که ای برادر من تبه سی شفیق جانم  
 عزت و جاهي ترك ایله ابرهیم ادهم ترك ایلدیکی کبی اگر ار باب عز و جاه  
 و مناصب دن ایسك و بویه اهل ترك اولغله کندیکی لایق درگاه حق ایله  
 زیرا انسان اهل ترك اولمده جبه داخل درگاه وصول و واصل مجلس  
 قبول اولماز الحاصل وارقله یوقلق بریده اولماز و اخذشمله  
 درویشلاک بر محمله یولماز پس حقك و ارافنه طالب اولان کندی  
 بنسکدن بوشالدر و درویشلاک ایستین سبب بعند و غرور اولان  
 مناصبه رغبت ایتمز بناء علی هذا پمشلرد که مشایخ قاضی و مفتی اولماز  
 عبادن صکره قباکیم کیدر که مذمومدر فاما قاضی و مفتی شیخ  
 اولور زیرا قبادن صکره عبا نلبسی مد و حدر که بومقوله تجردله  
 الی هذا الان خیرله یاد اولور لر جمله دن بری ناظم پنددر قدس الله سره  
 و عزم بره \* خوار کرد دهر که کرد دجاه جوی \* ای برادر قرب این  
 درگاه جوی \* اولکی کرد دك فاعلی هر که و مفعولی خوار جاه جوی  
 ایکنجی کرد دك مفعولیدر تقدیری هر کسی که کرد دجاه جوی کرد  
 خوار دیمكدر فافهم قرب ایکنجی جویك مفعولیدر خوار واور سمی ایله  
 ذلیل معناسنه که نظردن ساقط در (کردد کافی عجمی ایله فعل مضارع  
 غایبدر مصدری کردیدن در د و نمك یعنی تحول معناسنه که شدن  
 کلمه سی معناسنه در پس کردد میشود دیمكدر بومصیدر اوزرنه  
 کردیدن دن کردد قیاسدر و اما کشتن دن اخذ و انور سه بودخی  
 د و نمك و شدن معناسنه در بوضورته کردد خلاف قیاسدر زیرا  
 شین رایه و ناله قلب اولنیجی مضارعی دال و اعده ایله کرد كرك  
 ایدی اشته کشتن مخاطب کردی كلك کشتن لغظی اوزرنه در اکر

\*

مطلب

کردد

گردد و کرد بدن او زرنه او اسه کرد بدی كرك ایدی فاعرفه (جاه جوی  
 وصف ترکیبی در که اصلنده جوینده جاه در جاه طلب ایدیچی معناسنه  
 مصدری جستن و جویندن کلور مصدر راوله کوره مضارعنده  
 سین واوه و یا به قلب اولنوب جوید و جوینده دیرلر کافی لغت حلیمی  
 ولیکن قواعد فرسده کلور که سین یا به قلب اولنوب ماقبلی مضموم ایسه  
 ضمه اشباع اولنوب واو تولدایدرا نکیچون جستن ده جوید ورستن ده  
 روید و شستن ده شوید دیرلر جوی ثانی امر در که مضارعی جویددن  
 اخذ اولنمشدر (معنای یت) بودر که هر کسه که جاه جوی اوله یعنی  
 عز و جاه و عند الناس قدر و منزلت طلبنده اوله خوار و ذلیل اولور  
 زیرا اهل دنیاك اهل آخرت باندده مقداری یوقدر اهل آخرت اهل الله  
 عندنده مقداری اولمدیغی کی زیرا طالب فانی طالب باقی به برابر کلدلر  
 و طالب مخلوق دخی طالب خالقه مساوی اولماز انکیچون دیر که  
 ای برادر درگاه حقت قربنی طلب ایله یعنی حقه قریب اولغه چالش  
 یوخسه خلقه دکل پس اگر دنیا ده جاه دلرسن و عملک مقابله سنده  
 نعیم جنت استرسک طالب مخلوق و راغب صحبت ماسوی اولمش  
 اولدک بوصورتنده حقندن ابدبارک مقرر اولدی حقندن مدبر اولان  
 ایسه حق یاننده و حقه مضاف اولنلر فائنده ذلیلدر بناء علی هذا  
 واجبدر که هر یزه اضافله عز یز اوله سن والا ذلیلله اضافله ذلیل  
 اولور سن بوصنادندر که دنیا ده تحت الاطهار ملوک و ملوک صورتنده  
 صعلوک وارد رز بر صورتیه نظر اولنماز فاعرفه \* عز و جاهت  
 سوی پستی میکشد \* مرترا برتن پرستی میکشد \* عز و جاه مبتدا  
 سوی پستی میکشدک مفعولی و بعد الجملة خبردر مرترا ابکنجی  
 کشدک مفعولی جار و مجرور دخی اکا متعلقدر جاهت ده اولان تا  
 میکشده قید در که میکشدت دیمکیدر یعنی صورتا جاهه مضاف الیه  
 و معناده میکشده مفعولدر پستی ده یا مصدریه در پست الیقدر که  
 مقابلی بلند در که یوجه و یوکسکدر (مرترا مرتسین لفظ ایچون  
 زاید در اصلنده تراتورادر که تخفیف و او حذف اولنمشدر) تن پرستی ده  
 یا مصدریه در تن پرست ترکیب و صفیدر که اصلنده پرستنده تن در  
 تن و بدنه طایچی معناسنه مصدری پرسیدندر که طایمقدر مضارعنده



با حذف اول نوب پرست دیرلر (معنای بیت) بودر که عز و جاه سنی صورنا  
 بلندلک و معناده پستلک جاننه چکر و سنی تن پرستلک اوزرنه چکر  
 یعنی عز و جاه اله دنیا بولور و اهل غنا اولور سن و تنکی اغدیه  
 لذیذله ایله بسلمکه باشلر سن تن پرورلک ایسه صفت حیوانیه در  
 اشته بویوزدن ذلیل اولور سن کویا بیت سابقده اولان ذللتک وجهی  
 پیاندر اگرچه معانی و لطائفده مزاجه یوقدر \* نفس در ترک هوی  
 مسکین بود \* کوشمال نفس نادان این بود \* نفس بودک فاعلی و مسکین  
 مفعولی و دراکا ظرفدر کوشمال ایکنجی بودک فاعلی ابن مفعولیه در  
 وقواعد عربیه موافق اولان بودر که نفس مبتدا و مابعدنده جمله  
 خبر و کوشمال دخی مبتدا و مابعدی خبر در مسکین عربی در ذلیل  
 وضعیف معناسنه کویا فقراتی اسکان ایتمش یعنی ساکن قلمش و حرکتی  
 تقلیل ایلمشدر (کوشمال اصلنده وصف ترکیبی در ماننده کوش معناسنه  
 مصدری ماییدن در که اومق در دلک و فرك معناسنه اوغمق  
 و بورمقدر که تأدیدن کما یه در) نادان صفت مشبهه در بی دانش و بی  
 تمیز معناسنه (معنای بیت) بودر که نفس اماره ترک هوی ایتمکده  
 مسکین اولور یعنی هواسنه مساعده ایتمز سک مسکنت و تواضع بولور  
 و حقه منقاد اولور و زمامه کلور اشته نفس نادانی کوشمال و تأدیب  
 ایتمک بواولور که هواسنی ترک و شهواتنه مخالفند و الاغیری وجهله  
 تأدیب کوترمز و ادبیه اوتورمز پس آنی تأدیب ایدیم و یوله کتوره بم  
 دین مکسه ایشی بولندن طوتار \* چون ذلت بریاد حق ایمن بود \*  
 \* نفسک اماره هم ساکن بود \* چون حرف شرط و مابعدی فعل  
 شرط و مصراع ثانی مضمونی جزاء شرط در تقدیری چون بود ذات  
 ایمن بریاد حق بود نفسک اماره هم ساکن دیمکدر و بوتقدیردن  
 اعراب بیت ظاهر اوانی (یاد ذکر در ایمن که سرله قیغوسزدر بوراده  
 مراد طمانینت دل و زوال خوفدر (نفسک ده کاف عربی تصغیر  
 و تصغیر دخی تحقیر محمول اولدینی بالاده بلندی) اماره مبالغه ایله  
 امر ایدمچی در نفسده امر اولماز و لکن تزیین و تسویل ایتمی  
 مرربنه تنزیل و لشمدر خصمه و محاسبه که انسان هوای نفسه میال اولغله  
 مأمور امره و مطیع مطاعه اتباع و مطاوعت ایدر کی اکا انقیاد کوستر

کویا که

کوبا که نفسک مملوکیدر که انک فرمائیدن طشره چغیز بوجهندن قرآنده  
 کلور (الشيطان بعد کم الفقر و یا مرکم بالتحشاء) وینه کلور (ان النفس  
 لامارة بالسوء) پس نفس وشیطان سوء و غشایی ترین و تسو یلده  
 برادر آکر چه نفسک قوتی زیاده در که تسو یلی داخلدندر شبیطانک  
 اغواسی ایسه خارجدندر وشیطانی دخی نفسی ازال و اضلال ایتمیدر  
 (ساکن متحرک مقابلیدر یعنی سکون ایکی آنده بر مکانه و حرکت  
 ایکی آنده ایکی مکانه اولمقددر الحاصل حرکت و سکون صفات  
 جسمدندر که سکون حرکتدن صکره ثبوت و حرکت بر مکاندن بر مکانه  
 اتقالددر وحق تعالی حرکت و سکونله متصف دکلددر اتصافه قائل  
 اولمق کفردر حکما کبی بوراده ساکن کافک فتحه سبيله او قنور قافیه  
 ایچون نیکم کافر کسر فائله کافر او قنور فتحه استعمال عجم اوزره  
 معنای ینت) بودر که اگر سنک قلبک ذکر حق اوزرنه ایمن و مطمئن  
 اولور سه نفس حقیر اماره ک دخی اماره لکن ترک ایدوب حرکت هوادن  
 قاعد و ساکن پس بونده (الابد کرا لله تطمئن القلوب) مضمونه اشارت  
 وارددر الحاصل کثرت ذکر له قلبه اطمئنان کلوب ظلمات شک و شبهه  
 ساحه در وندن دور اولیحق داعیه نفس اماره دخی و مجبور اولوب  
 انک جرکتی قلبک حرکت و قلب دخی روحه و روح دخی سره اتباعله  
 بری برینه اتصال بولور و فساد ارض وجود صلاحه میدل اولور  
 قال الله تعالی (ولا تفسدوا فی الارض بعد اصلاحها) والله الحفیظ  
 و بونده رمز وارددر که نفسک مطمئن مرتبه سنه وصوله وسیله ذکر در  
 و اطمئنان کمال بولسه بردخی مرتبه طبعه رجوع ایتمک اولماز نیکم  
 دیمشدر در لو وصلوا مار جمعوا فافهم \* هر که اونا تکیه بر صانع بود  
 در جهان بالقمه قانع بود \* تکیه بودک فاعلی و اورا مفعولی و جار  
 و مجرور تکیه به متعلقدر قانع مابعدنده بودک مفعولی بالقمه قانع متعلقدر  
 (تکیه سو بکنمک و طیانقی اعتماد و اسناد کبی و سو بکنجک بر بصورتده  
 اصلی تکیه گاه اولور که اختصارا ظرف مکان حذف اولنوب تکیه  
 دئمشدر نیکم خرمنی خرمنگاه برنده استعمال ایدر لر مع هـ ذا خرمن  
 غله در و خرمنگاه اول غله نک محلیدر و تکیه وزاویه و خانقاه صوفیه  
 سکناسنده شایعدر زراسو بکنجک و مراقبه و توجه ایده جک کوشه در

مطلـ

✽

(صانع الله تعالى در صنع انك فعلیدر كه اجاده طریقله در زیر جودتله  
 منصف اولمبانه صنع دیمزل بلکه مطلق فعل دیرل پس هر فعل صنع  
 اولماز بلکه صنع اخصدر (لقمه ده اولان همزه وحدت ایچوندر كه یاء  
 مفرده دن بدلدلر لقمه ضمله و فتحله ابتلاع ایچون تهیئه اولنان نسنه در  
 پس بر لقمه بریودم غدادلر جرعه بر ایچم صو اولدیغی کبی (قانع قناعت  
 لقمده قسمته رضادو و قانع اودر كه النده موجود اولان مرتبه دن  
 زیاده سنی استمه و محتاج الیه اولان نسنه دن قبلل الیه اکتفا ایده  
 واصطلاح اهل حقیقده قناعت مألوفات اولدیغی برده سکوندر  
 یعنی قلبی مضطرب اولمبوب تمکین اوزرنه اولمقدر (معنای یت) بودر كه  
 هر کیمك كه صانع عالم اوزرنه توکل واعتمادی اوله جهانده بر لقمه یه  
 قناعت ایدیچی در زیر اخلاق رزاق در كه مخلوقی رزقیله خلق ایلشدر  
 وادنی الرزق بر لقمه در و بسط و قبض حکمته دائر در چونكه انسان  
 صنایع حق ایچنده صنع بدیعدر پس اکا انتفات سائر درن زیاده در  
 والتفاتك حقیقی صوری اولان مرتبه دکلدر والا هر کس رزق واسع  
 اهلی اولوردی بلکه معنایه ناظر نسنه در واجد معنی ایسه صورتك  
 قبلنه قناعت ایدر ورزقك قلبی مفیددر و مفید اولدیغن یلن قلبی  
 حقه ربط ایدر و آرزو و حریق دیمبوب سکون بولور واکا طبا نور قال الله  
 تعالی (ومن توکل علی الله فهو حسبه) \* اکتفا بر روزی هر روز کن  
 کرداری از خدا در یوزه کن \* اکتفا کن کلمه سنك مفعولیدر و جار  
 و مجرور اکتفایه متعلقدر کر حرف شرط ونداری فعل شرط در  
 نداری ك مفعولی محذوفدر كه روزی در و در یوزه مابعدك مفعولیدر  
 و جار و مجرور در یوزه یه متعلقدر اکتفا کفایت مقدار یله قناعتدر  
 کفایت سد فقر ایده جك قدر نسنه در (روزی ده اولان همزه اضافت  
 و توسل ایچوندر) روزی یا الله کون بکون تقدیر اولنان وظیفه در ترك  
 کونلاك و ابلق دیدیکی برده عجم روزی و ماهی و عرب یومی و شهری دیر  
 روز كه کوندر اکانسبتدن اوتوری کونلاك دیمشدر در پس آخر نه کی یا  
 نسبت ایچوندر شهری ده کی کبی نعمه اللهك روزی ده یا نفس کلمه دندر  
 نسبتدن صکره رزق معنایه اولمغله در زیر انعم ایدوب مطلق رزق  
 مقدره اطلاق ایتلدر در بلکه گاه اولور كه تقدیر معناسن دخی اسقاط



ایدوب مطلقاً رزقه روزی دیدیلر (روزی ده رزق و بریحیدر که  
الله تعالی در روزه اورجدر که عرب صوم دیر روزه دار صائمدر صومه  
روزه دید کلری روز که کوندر ا کا اختصاصی اولدیفندن اوتوری در  
انچون آخرنه هاء اختصاص وضع اولمشدر قال الله تعالی (ثم اتموا  
الصيام الى الليل) یعنی نهار شرعی طلوع فجر صادقدن غروب شمس  
دکدر و کون و صوم بومدندن عبارت اولمغه ناظم قدس سره کوندن  
روزه یعنی صومه تعبیر ایلدی مقصود بهر یوم افطار ایده جک قدر  
نسنه ایله اکتفایه تحریر صومدر و جائزدر که روز در یوزه مقابله سنده  
واقع اولمغه لاجل الضروره هاء ملحق اوله تنکم لطیفی دیمشدر (ای  
شاه ستمکاره وی دلبر عیاره) (ناکه دل بیچاره کشته بفراق خون)  
زیرا ستمکاره و عیاره اخر لرنده اولان هاء بیچاره مقابله سنده واقع  
اولمغه در و لکن بومقوله هاء الف ایله هاء یئسنده تلفظ اولمقی  
کر کدر (نداری فعل مضارع منفی مخاطبدر مصدری داشتن در  
طوتمق معنای مضارع شن رایه و تاداله قلب اولنوب دارد  
ودارنده دیر صکره اولنه نون نافیه مقتوحه زیاده قلوب ندارد  
د ندی پس مستقبل نون نافیه ایله فک زمان آتی ده عدم  
وقوعی اخباره دلالت ایدر امر اولنده میم مقتوحه نهیه دلالت  
ایتدیک کی (در یوزه دلمک جر اتمک معنای سنده اصلنده یوز استمکدر  
خواستن کی صکره اولنه در و آخرنه هاء تخصیص کتوروب دلمک  
ایچون وضع اولندی (معنای بیت) بودر که هر کون ایچون مقدر اولان  
رزق مقسوم اوزرنه اکتفا ایله و سکا افطار ایده جک قدر نسنه  
کفایت ایلسون زیاده سن استمه اگر کفایت قدر رزق یعنی قوت  
یومی طوتمز سک خلقه ال اچه بلکه حقندن در یوزه ایله و آندن سؤال  
ابت ناکه سکا کفایت کی احسان ایلیه تنکم نیچه لرنه افطار ایچون  
ضرورت قویه واقع اولدقده (ام من یحبب المضطر اذا دعا) و فقجه  
رجا و دعا لرنه علی الفور اجابت واقع اولدی و منحصه ایله هلاکدن  
نجات بولدی لرا حاصل حقندن استین محروم قالماز و بولدیغی نسنه ده  
برکت دخی بولور خلقندن سؤال ایدن ایه بونک خلاقی اوزرنه اولور  
\* \* \* در بیان مجاهده نفس کوید \* \* \*

\* نفس نتوان کشت الاچار چیز \* چون بگویم باد داش ای عزیز \*  
 بونک تقدیری نتوان کشتن نفس را الاچار چیز دیمکدر که چار نتوانک  
 فاعلی و کشتن مفعولی و نفس کشتنک مفعولیدر بعض نسخده  
 چار چیز برینه باسه چیز دوشمشدر غلط در زیر ما بعدند مسطور  
 اولان چار چیز در یو خسه سه چیز دکل چون بگویم شرطدر یاد  
 داش مفعول ثانسی و شین اولی در و بعد الجملة جزء شرطدر  
 نتوان ده نون ناقبه در تا وزن ایچون اسکان اولنور (توان اصلنده  
 تواند در که مضارعدر که اکثر دالک حذفله استعمال و ما بعدند ایراد  
 اولسان فعل ماضی مصدر معناسنه اولور بوراده کشت کبی که کاف  
 هرینک ضمیمه کشتن معناسنه در که قتل ایتمکدر توان کوچدر قدرت  
 معناسنه توانا کوچلودر تنکم با لاده مرور ایتمشدر (الاحرف استنادر که  
 عربیدر (بگویم بانک ضمیمه سیله کافه اتباعا فعل مضارع نفس متکلم  
 وحده در زیر ما کا علامتدر یعنی نفس متکلم ایچون ضمیر فاعل  
 متصلدر اصلنده ام در فتحله اتصالله همزه یا به قلب اولمشدر (یاد  
 ذکر) دار امر در داشتن دن که طوتمقدر مضارعنده شین رایه و تا داله  
 قلب اولنوب دارد و دارنده دیرلر یاد دار خاطر کرده طوت و نسیان ایتمه  
 دیمکدر (عزیز ذلیلک مقابلیدر بوراده عزیزله نداسنده لطافت واردر  
 زیر قتل نفس ایدن هر وجهله عزیز اولور (معنای بیت) بودر که  
 نفس اماره بی اولدره بلز الادرت نسنه اولدر زیر ای عزیز چونکه  
 اولدرت نسنه بی سکا سوبلیم خاطر کرده ضبط ایله و یاد کردن کیدر مه  
 یعنی عمل ایله زیر حفظدن مراد عملدر زیر اگر حفظ ایدوب و مقتضاسیله  
 عمل ایتمز سک نفسکه زبون و مغلوب اولور سن و آخر نفسک سنی قتل  
 ایدر پس نفس سنی قتل ایتمز دن اول سن نفسی قتل ایله تا که شرنیدن  
 خلاص اوله سن \* خنجر خاموشی و شمشیر جوع \* نیرنه تنهایی  
 و نرک هجوع \* چار چیز دن بدلدنر خنجر خا و هجه ایله جعفر و زنی  
 اوزرنه بیوک بچاق معناسنه کرک آلت معروفه اولسون و کرک غیره  
 اولسون خاموشیده یا مصدیره در خاموش ایشمدر ساکت معناسنه  
 و شمشیر استعمال عجم اوزرنه و او عاطفه نک ضمیمه تلفظ اولنور شمشیر  
 فتحله و کسرله فلیجدر و برنوع آغاچدر که غایبده برک و محکم اولور



جوع آچلقدرد که معده طعمادن خالی اولد قده حیوانه حاصل اولور  
 شبعك ضدیدر که طوقلقدرد مجامعه زمان جدیدن عبارتدر عام مجامعه  
 خط اولان سنه دیرلنیزه تنهایی هنزه اضافت ایچون و تنهایی آخرنده  
 باء ثانیه مصدریه در نیزه سکو دید کلریدر که حربه دن اوزوندر  
 انکچون قصاجق سکویه و حریره نیرك دیرل کاف تصغیره نیزه  
 کسرله تعریب اولتوب نیرك دیرل فحسله و کاف عربی ابله جعی  
 نیازك کلور مصدر و مصدر کبی که فصحاء عرب آنکله تکلم ایشلردر  
 تنکم جوهری ده و غیریده مصرحدر و بولکله معربه نك لطائفنددر که  
 کاف مذکور کرچه نیزه آخرنده اولان هاء رسمیدن بدلدردر و لکن  
 معنای تصغیری دخی ایهام ایدردر زیرا لغت فارسیبه ده کاف عربی  
 تصغیر ایچون کلور پسرك و دخترک کبی که اوغلنچق و قزجقز کبی  
 معرب اولان نیرك دخی رخ قصیر معناسنه اولغسله کاف تصغیرك  
 افاده ایندیکی معنایی افاده دن خالی دکلدر اگرچه کاف هادن بدلدردر  
 بوخسه فارسیبه کی کبی تصغیر ایچون دکلدر بعد ذا خنجرك  
 خاموشی به و شمشیرك جوعه و نیزه نك تنهایی به اضافت لری  
 مشبه بهك مشبهه اضافتی قبیلنددر و بیان ایچون دخی اولور حیل  
 الورد کبی (هجوع کیچه ده اولان نومدر قال الله تعالی) کانوا قلیلا  
 من اللیل مایهجون (یعنی اوقات لیلدن هجوع علری قلیل ایدی که  
 اکثرنی احیایارلردی) (معنای بیت) بودر که قتل نفس اماره نك اسباب  
 قویه سندن بری خاموشلق یعنی صمت و سکوت خنجر بدردر که ايسم  
 اوتورمق نفسی خنجر کبی کسر و طرغرر زیرا هواسنه مخالفدر و بری  
 دخی آچلق قلیچی در که آچلق اتی سیف صارم کبی ایکی بجر وحدنی  
 بلدردر و اعترافه کتورر انکچون آچلق زنداندنده درت بیک ییل  
 حبس اولدیدی تا که انت ربی دیواقراره کلدی و بری دخی تنهالقی  
 و خلوت ر محبدر که وحدتده اولق رحله آنی طعن کیدر که مجروح  
 ایلر زیرا بودخی هواسنه زیاده مخالفدر که الفتی دائما ککثرت  
 حسیاتله در و بری ترك هجوع و نومدر یعنی کیچه بی خواب  
 و بی راحت اولقدردر زیرا صفت حیوانیه سی مقتضاسیله غالب المنام  
 و مانل الزاحه در اشتهار باب ریاضت و مجاهده بودرت نسنه بی قتل



هوای نفس سبب بولش و شهوتی از الهیه مدارا بولش و آنک اوزرنه  
 عمل ایشلر و میان بند اولشرد رکه جوع و ترك هجوع ریاضت  
 طریقله و خاموشی و تنهایی مجاهده اسلوبی اوزرنه در ترك هجوع  
 ریاضتدن عد اولندی زیر بونك غلبه سی شعبدن و بخارات  
 دماغیه دن کلور بناء علی هذا تقلیل غدا ده نوم دخی قلت اوزرنه  
 اولور و نکثیرنده دخی کثرت خواب وار در فافهم جدا \* هر کرا  
 نبود مرتب این سلاح \* نفس او هرگز نمی باید فلاح \* بعض نسخه  
 نفس او هرگز نیاید با صلاح دوشمشدر اولکسی معیندار در بونك  
 تقدیری هر کسی که نبود اورا مرتب این سلاح (سلاح نبودک فاعلی  
 و اورا مفعول اولی و مرتب ثانسی و بعد الجمله مبتدایه صفتدر نفس او  
 مبتدا و فلاح یا بدک مفعولی و بعد الجمله خبر مبتداء ثانی و بود دخی  
 بعد الجمله مبتداء اوله خبردر (مرتب اسم مفعولدر ترتیبدن که هر نسنه بی  
 مرتبه سنده و بری بری آردنجه قلعدر بوراده مراد تهیه در زیر  
 اگر مراد ترتیب طبیعی اولسه ابتدا جوع و اندن ترك هجوع و بعده  
 خلوت و صکره خاموشلقدر این سلاح مذکوره اشارتدر که چار چیزدر  
 (سلاح انکله مقاتله اولنان آلاتدر سیف و سهم و رمح و امشالی کبی  
 و قاموسده کلور که سلاح آلت حربدر و یاد مردن اولاند و بوندن  
 فهم اولنور که عصا مطلق آلت حربده داخلدر (هرگز نعم اوقات  
 ایچوندن) باید فعل مضارعدر مصدری یافتن در قابیه قلب اولنوب باید  
 و باینده دیرل نمی باید منفی در نون نافییه نك می اوزرنه تقدیمیه و می نیاید  
 دخی دنیلور نونی فعل اوزرنه ادخال ایله اشته بونیاید نسخه سنه کوره  
 در که یاه مشاتک تقدیمی و بیه موحده نك تأخیری ایله نسخه اخرایه  
 کوره نیاید ایکی یاه مشاتله در که اصلی نه آیددر تخفیف ایچون همزه  
 یاه قلب اولمشدر بونك مصدری آمدن در کلک معناسنه مستقبلنده  
 میم یاه تبدیل اولنوب آید و آینه دیرل (صلاح برنسنه نك حالت مستقیمه  
 نافع اوزرنه اولمی در ضدی فساددر که برنسنه نك حال استقامتدن  
 و منتفع به اولمقدن خر و جیدر) فلاح ظفر و مطلوبه و وصولدر  
 معنای ینت) بودر که هر کسه که اکابودرت عدد سلاح مرتب و مهمیا  
 اولیه انک نفسی هرگز فلاح بولماز و اوقاتدن بروقتده اهل نجات اولماز

و صلاح

وصلاح قبول ایتیموب فساد ذاتیسی اوزرنه قالور کل ابدی اول  
 سلاحی نقلدایله تاکه نفسی قتل ایدسن و میدان وجود وقلعه دل سنک  
 اوله واول سلاحک هر تقدیر تغلنی وار ایسه تحمل ایت ذیرا بالکمز  
 برعصائله عصیانی قوی اولانک حقندن کلنمز والله المین \* چونکه  
 دلی بی یاد الهیت بود \* دیو ملعون یار و همراهت بود \* اللهیت ده تا  
 دله قید در دات دیمکدر دل بودک فاعلی و جله سی شرطدر دیو  
 ایتکچی بودک فاعلی و ملعون دیوک صفتی و یار مفعول بود و بعدالجمله  
 جزاء شرطدر (بی یادی ذکر در) دیو شیطاندر (ملعون رحمت حقندن  
 مطرود و غضبه مفر و ندر) یار معنای اصلیه سی حسبیه مصاحبدر  
 اعجاب صفایه یاران دیر یاردجی معناسنه اولدییی مجاز در اول  
 مفاده حقیقت اولان لفظ یاوردر (همراه یولداشدر که یولده  
 مشترکدر زبراهم لفظی موافقت اچوندر) معنای ایت) بودر که  
 چونکه سنک قلبک بی یاد اوله وحقی ذکر ایتیمه بومورنده ملعون  
 و مطرود اولان شیطان سنک یار و یولداش اولور یعنی شیطان  
 و وسوسه سندن خلاص اولغه قلب انسان حقی ذا کر وحقله  
 حاضر کر کدر زبراهق ذکر اولان پرده شیطان اکلمز انکچون  
 خناس دندلی زبراهق قلب ذا کر اولدجقه شیطان خنوس و تأخر ایدر  
 چونکه غفلت و نسیان غالب اوله و حضور قلب بولیمه شیطان آورده  
 حاضر در بوراده ناظم قدس سره یادی دله نسبت ابتدی زبراهق لسانله  
 اولان ذکر بحر دک دفع دیو ایتیمده تأثیری یوقدر بلکه حضور قلبله  
 اولورسه مقبرلدر و سائر اذکار لغتیه دخی بویله در \* اهل دنیا را  
 چو دیو یار آیدش \* لقمهای چرب و شیرینی بایدش \* بونک تقدیری  
 چو آیدش دیو اهل دنیا ریا ر بایدش لقمهای چرب و شیرینی دیمکدر که  
 دیو ایتک فاعلی و شین مفعول اولی و یار ثانیسی و جله سی فعل شرطدر  
 شین ضمیری اضمار علی شریطه انفسیر طریقه مایه مدنده اهل  
 دنیا به کیدر اهل دنیا شین دین بدلدو بایدش ضمیری دخی اهل دنیا به  
 راجعدر لقمها بایدک فاعلی و بعدالجمله جزاء شرطدر (اهل دنیا  
 اودر که دنیا به اختصاصی اوله و آخرت و مولادن فارغ و غافل اولوب  
 آنجق اکا اشتغال کوسره نعوذ بالله تعالی) لقمها لقمه نک جمیدر

آخرنده یا توسلدر که صفت و موصوف میبایند و واقع اولشد در (چرب  
 جیم عجمبله و باء عربله فربه معناسنه یعنی سبز و یا غلو و اوزلو) شیرین  
 بالاده ذکر اولندیغی اوزره طاتلودر لذیذ معناسنه مقابلی تلخدر که آجی  
 در شیرسود و یا نسبت و نون تا کید نسبت ایچونددر طاتلودر انسانی  
 اول طندیدیغی لذیذ سد اولغله طاتلوی اکانسبت ایتملدر  
 (معنای یت) بودر که چونکه اهل دنیا به دیو یار کله یعنی نسیان  
 ذکر آلهی ابتدکدر ایچون شیطان انلره مصاحب اوله اومقوله یا غلو  
 و اوزلو و سبز طاتلو لغیر کرک اولور زیرا حق قیدبنده و آخرت  
 تدارکننده دکلدر که برهیز ایلیمه وزاد قلیل ایله اکثفا ایدیه بلکه  
 شیطان اتی هوای و شهواتی طرفته جذب ایدوب تن پرورلک اسبابنه  
 نسبت ایتدر و کثرت طعامله آخر لقمه عقارب و حیات دوزخ اولور  
 \* هر که اودر بدسیم وزر شود \* در عقوبت عاقبت مضطر شود \*  
 اومبتدا شود جمله سی خبر و هر کسی که مبتدا را کامضطر مضطر  
 شوبدک مفعولی و عاقبت ظرفی و در مضطرک ظرفیدر و بعد الجمله  
 هر کسی به خبردر (سیم کش وزر آلتوندر زر طلا بالدر اتونیدر زر  
 کته دخی شاملدر دین خطا ابتدی قراضه زر دیدکلری برده مقصود  
 کش اولسه بطریق التغلب در یوخسه زرک فی الحقیقه سیم اوزرنه  
 اطلاق حقیقت اولمقدن دکلدر (عقوبت ذنب مقابله سنده اولان  
 عذابدر ذنب تعقب ایتمکله عقوبت دندلی زیر عقب مؤخر القمددر  
 پورادندر که برنسنهک آخرنه عاقبت دیدیلر) مضطر اضطراردن در که  
 اختیارک مقابلیدر یعنی انسانی مضرومکروه اولان سنه اوزرنه حل و جبردر  
 قال الله تعالی (ثم اضطره لی عذاب النار) (معنای یت) بودر که هر کسه که  
 اجزه و اتون قیدبنده اوله و تعلق قوی ایله تحصیلنده بذل مقدور ایدیه  
 و محبت ایدوب حفظ ایلیمه عاقبت و آخر قیامتده عقوبتیده مضطر  
 اولور زیرا حب دنیا جیع خطایانک باشیدر و امور دنییه ویه دن  
 خصوص اوزره حب مال باشدن باشدر زیرا جیسع مفاسدک  
 واسطه سیدر که نفس و شیطان انک و ساطیه له شرب خمره و زنی  
 و نواطه و قتل نفس و رفع اذیه و تفاخر و تکاثره حل ایدر بوجه ایسه  
 اسباب عذابدر و اسبابک حصولی مسدک حصولی مستلزم اولور

بو جهندين اهل دنيا محشرده قهرا مأخوذ و مضطرا دوزخه طرح  
 اولور و بواساب اولموب بالکن محبتی دخی حقندن بعد و فراقنه کافی  
 \* وعدم تزکیه به کوره اطرافنه کی اولمغه وافی در فافهم \* آنکه بهر  
 آخرت کارش بود \* از خدا تشریف بسیارش بود \* بونک تقدیری  
 آن کسی که بود کارش بهر آخرت بود از خدا تشریف بسیار دیمکدر که  
 کار بودک فاعلی و بعد الجمله کسی به مقتدر و تشریف ایکنجی بودک  
 فاعلیدر و بعد الجمله آن کسی نک خبریدر (تشریف اصلنده شریف  
 و عالی القدر قلندر بوراده مراد انعام و احساندر نتکم خلعت تشریف  
 دیرلر برا اول خلعت ایله مخلوع علیه اولانه شرف عظیم حاصل  
 اولور) (بسیار کثیر معنایسته در اصلنده آرنده بسی در که وصف  
 زکییدر نتکم مرور ایندی (معنای یت) بودر که اول کسه نک که  
 آخرت ایچون کاری اوله یعنی اعمال صالحه اخلیه اگر فرائض و اگر  
 سنن و مستحبات اول کسه به حقندن احسان کثیر اولور یعنی خلوص  
 نیت و صدق طوینته کوره چوق اجر بولورلر برا اهل ایمان و اعمال  
 صالحه به جنات فردوس و مقامات عالییه وعد اولمشددر و عدده ایسه  
 خلف اولمازلر برا کریمه متعلق و حق العبد علی الله در وعید ایسه  
 بویه دکلدرلر برا حق الله علی العبد در پس دلرسه اخذ ایدر و دلرسه  
 عفو ایدر \* مال دنیا خا کسارلر ازا دهند \* آخرت پرهیز کارلر ازا دهند \*  
 \* مال دنیا دهندک مفعول اولی و خا کساران ثانسی در و فاعلی فی الحقیقه  
 الله تعالی و بو اعتبارله دهد کرک ایدی و لکن حقک ذات وصفاتی  
 اعتبارله جمع ایراد اولندی (وما خلقنا السماء و الارض و جعلنا)  
 و امثال کبی و یا خود افاضه ماله و سائل اولان ملائکه اعتبارله در  
 و یا خود دهندک جمعیتی خا کسارانک جمعیتنه ناظر در یعنی فاعل  
 کرچه بر در و لکن هر خا کساره کوره معطی حق اولمغه جمع قلندی  
 (وما انا بظلام للعبید) کبی که ظلامده اولان مبالغه عبیدک جمعیتنه  
 ناظر در و ما انا بظالم للعبید دیمکدر و كذلك آخرت ایکنجی  
 دهندک مفعول اولی و پرهیز کار ثانسی در (خا کساران خا کسارک  
 جمیدر خا کسار خا که قار شمش نسنه در و طیراقی معناسنه  
 ز براسار پرفسنه نک کثرتنه دلالت ایدر بوراده خا کسار شمسار

کبیر یعنی خاکسار طبر اقلو و شرمسار اودلودر و طبر اقلو اولمغه  
 خوار اولق لازم کلور انچون تیمده باشه مسح اولماز زیرا خلق فراق  
 و مصیبت وقتده باشلر نه طبراق صاچر لر نماز ایسه وصلت ایچوند  
 (دهند فعل مضارع جمع غایب در مصدری دادن در اعطاء معنای سته  
 مضارعنده الف هایه قلب اولنوب دهد و دهنده دبر لر) پرهیز کاران  
 پرهیز کارک جمیدر پرهیز صافتمق و اجتناب ایتک در پرهیز کار  
 کاف عربی ایله صفت مشبهه در کنه کار و امثالی کبی تنکم مرور  
 ایتسدر (معنای بیت) بودر که مال دنیایی بحسب الغالب عند الله  
 خوار و ذلیل اولنلره و بر لر آخرتی ایسه دنیادن و مال دنیادن پرهیز  
 ابدنلره و بر لر الحاصل ماله مائل اولنلر و دنیایی حقوق بولنلر اهل دنیا  
 وقت و پرهیز اهل اهل آخرت اولورلر پس بونی استر ایتسک اندن  
 کچ زیرا اهل آخرتک دنیاسی و اهل دنیاک آخرتی اولماز و دنیا  
 و آخرت ایکی ضره کبی در که بریره کلز و مشرق و مغرب مثالدر که  
 سرری بر محله بغلنمز همان ادنی اوزرنه اعلایی اختیار ایده کور  
 \* هست شیطان ای برادر دشمن \* غل آتش خواهد اندر  
 کردنت \* شیطان هستک فاعلیدر زیرا هست که وارد دیمکدر  
 بودکی وجود معنای افاده ایدر عربیده کان کبی تنکم سبویه ذاهب  
 اولمش و ارباب تحقیق اول معنایی مقرر فلستدر دشمن هستک  
 مفعولیدر غل خواهدک مفعولی و اندر غلک ظرفیدر (غل غین معجمک  
 ضمیمه عربیدر شول در طوق در یعنی بوغمقدر که بدنی و عنقی بریره  
 جمع ایدوب باشنی حرکتدن منع ایدر که تعذیب و تشدید ایچون ایدر لر  
 و بعضیلر حدید دن و غیر بدن اولانه تعیم ایتسدر در قال الله تعالی  
 (انا جعلنا فی اعناقهم اغلالا فیهی الی الاذقان فیهم مقبضون) افاح  
 رفع رأس و انخاض عین ایتکه دبر لر (کردن فتح کاف عجمی ایله بیون  
 رقبه معنای بیت) بودر که ای برادر شیطان سنک دشمنک  
 اولدی یعنی سکا دشمنکی مقرر و محققدر که سنک بیونکه آتشیدن  
 بوغق شد ایتک استر تنکم دنیاده مجرمله تعذیب ایچون ایدر لر پس  
 شیطانہ تابع اولوب کردنکش لک ایله والا جزاء وفاق بولوب آخر  
 کردنک غل ایله مشدود اولور و باشک صالوب کررکن بردخی نحر یک



رأسه قادر اولماز زيرا غل آهين اولد يغي صورته حال يمان ايكن  
 آتئين اولديغي زمان حال نيجه اولور پس بونده شيطان وغل ذكردن  
 مفهوم اولديكه كبر وكردنكش لك صفت شيطانيه در \* مدبري كوز  
 و بدنيا آورد \* بهره كي از عالم عقي برد \* بونك تقديري مدبري كه  
 او آورد و بدنيا كي برد بهره از عالم عقي ديمكدر كه مدبري مبتدا و او  
 مبتداه ثاني ورو آوردك مفعولي بدنيا اكا معلقدر و بعد الجملة مبتدا  
 ثاني به خبر اولوب جمله خبريه دخی مبتداه اوله صفت اولور بهره كي  
 بردك مفعول و جار و مجرور بهره به صفتدر و بعد الجملة مبتداه اوله  
 خبردر (مدبري ده يا وحدت ايجوند مدبر مقبل و زني اوزنه بري برينك  
 ضميدرتكم مر و رابتي الحاصل ادبار اعراض ايتك و دبرن يعني  
 اوردن دو نمكدر اقبال متوجه اولق و بوزن دو نمكدر بوراده مراد  
 اولان معنويدر حسي دكل اگر چه ياد حق و ذكر آخرت اولد قدقه قلبي ايله  
 قبولدن اعراض ايتديكي كبي قالبي ايله دخی دو نمك واقع اولور (اورد  
 و لوك و رانك فتحيله مضارعدر مصدري آوردن و آوردن دخی كلور  
 كنور مك معناسنه) بهره نصبيدر تفصيلي كذر ايتشدرد (كي چن در كه  
 استفهامي متضمن اولان اسماندر كدام و كجا و امثالي كي) برد بانك و رانك  
 فتحيل ايله مضارعدر مصدري بردنر بانك ضمي و رانك سكونيله ايتلك  
 معناسنه (معنای ييت) بودر كه برمدبر كه بوزني دنيا كنوره و چوپره  
 يعني دنيايه اقبال و آخرتدن اعراض ايايه عالم عقبادن چن نصيب  
 ايلدر يعني حفظ الور و حصه بولور يعني بولاز زيرا استفهام انكار يدر  
 الحاصل هر كسك يوزي نه طرفه ايسه نصبي او طرفدندر پس  
 اهل دنياك نصبي دنيا دندر كه آخرت انلره حرام و ممنوعدر و اهل  
 آخرت حظي آخرتدندر كه دنيا انلره حرام و ممنوعدر و اهل الله اولنلره  
 ايكيبي دخی حرامدر يعني انلر دنيا و عقبادن منع اولمشلر و حق ايجون  
 اصطفا قلمشلر در قال الله تعالى (واصطنعتك لنفسي) و اهل دنياك  
 دنيا سي قدر چوق اولسه يته اهل آخرت نصبي ياننده شي قلدلدر  
 و اهل آخرت دخی بهره سي قدر كشير اولسه يته اهل اللهك بهره سي  
 اندن اكثر در زيرا نعيم صوري و معنوي بي جامعدر خصوصاً كه نعيم  
 معنوي بحر ز خاري پاياندر \* اي بسر با ياد حق مشه قول باش \*



از خلأئق دور همچون غول باش\* بایاد مشغوله متعلق و مشغول دخی  
 باشه مفعولادر و دخی ازدویه متعلق و دور دخی ایکنجی باشه مفعولادر  
 (خلأئق خلیفه نك جمیدر که ناسد خلق کی و بهائمه دخی اطلاق  
 اولنور) غول غین مجبه نك ضمیله بعضیلر قاتنده موجود الاسم و معدوم  
 الجسم قییلندندر عنفا و جودی کی و بعضیلر دیدیلر که غول جندن  
 برنوخ مخلوقدر که بریه زده الوان مختلفه ده کورینور و ابناء سبیلی  
 طریقدن اخراج و اهلاک ایدر و بواعث قادی عربك نی اولنوب  
 حد یشده کلور (لاعدوی و لا طیره و لا غول) سؤال اولنور سه که  
 اذا تغلب الغیلان فملیککم بالاذان یعنی غوللر کورنور دین سزی صددند  
 چقرسه و هلاک محلیسه کتورسه پس بوندن وجود غول ثابت اولق  
 لازم کلور جواب بودر که بوندن مقصود بریه لده کراه اولنلره اذانی  
 تعلیمدر تا که اذانه فی الجملة تصرف شیاطین مندفع اوله وصیت  
 و صدا کسله مع هذا کرچه غول نی اولنمش و لکن سعالی که سعاتک  
 جمیدر کسرله اثبات اولنمشدر که سعات سحره جن در تحیل و تشکل  
 ایدر و فی الجملة غولک وجودی اولغاله که سعاله غول جنسنک  
 اخشی در دیمشدر و بعض اکا بر کلاننده دخی درج اولنمشدر ننکم  
 مشنوبده دخی کلور (ذکر حق کن بانک غول ترا بسوز) یعنی ذکر حق  
 صلبای غولی باق و نابد ایله زبرا غول و شیطان ذکر رحمان اولان  
 محمله اکلمز و آبش ذکرانی احراق ایلر شهاب فلك کی (معنای بیت)  
 بودر که ای پسر ذکر حق مشغول اول چونکه ذکرک مقتضای  
 خلوت و ترک الفتدر سن دخی حلافتدن دور و بعید اول غول بریه کی  
 پس غوله تشبیهدن مقصود بومعنادر بوخسه غول کی اولق دکلدر  
 مطلقا ننکم اکا بر اولسادن نیچه لر بریه لده سیاحت ایدوب کز دیلر  
 و کسبه ایله مخالطه ایتدیلر و نیچه لر دخی مغاره لده وحدت اختیار  
 ایتدیلر و علی هذا هر کس حالجه عزات اختیار ایلدی مکر که ارشاد  
 انامله مأمور اولاکه اکا قطب ارشاد درلر قطب الاقطاب بو طائفه نك  
 رأسیدر زبرا سلطانه اختفا ایتک بو قدر مطلقا الحاصل ذا کر حق  
 اولان سالك بیان آدمیسی دید کلری کی خلقدن نوحش و تباعد  
 ایتک کر کدر و بیان آدمیسی ناس دیکلریدر که اوصاف



مختلفه ایله موصوفدر ومثل ایدوب دیمشدرکه ذهب الناس  
و بقى الناس بو تفریدن غوله مضی آخر دخی طهر اولدی  
\* \* درینان صبر در فقر میگوید \* \*

\* فقر میدانی چه باشد ای پسر \* بانو کویم کرداری زان خبر \*  
بونک تقدیری میدانی چه باشد فقر اگر نداری زان خبر کویم بانو  
دیمکدرکه چه استفهام اولغله مبتدا وفقر باشدک فاعلی و بعد الجمله  
خبر و جمله خبریه دخی میدانی به مفعول اولور ما شرط و جزا در  
(میدانی فعل مضارع مخاطبدر مصدری دانستن در بلك مضاسنه  
مضارعنده سین حذف اولنوب داند و داننده دیرر) (کویم فعل  
مضارع متکلم و حده در مصدری گفتن در سو بلك مضاسنه  
مضارعنده فانی و اوه قلب ایدوب مابعدنده بریاء زانه ایله گوید  
و کوینده دیرر) (نداری فعل مضارع منفی مخاطبدر مصدری  
داشتن در طو تمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد  
و دارنده دینلور انباشتن ده انبارد دندلیکی کی (خبر اخباره اولان  
عیدر) (مضای بیت) بودرکه ای پسر فقر دید کلری معنی نه اولور  
و حقیقتی ندر ییلور مبسن اگر اندن خبر طو تمز سک یعنی بلز سک  
سویله بن زیر باخبارات جاهله کوره در یوخسه عالمه کوره دکل  
اگرچه دیمشدرکه علان خیر من علم واحد یعنی کرچه عالمه تعلیم ایتک  
مظاهرده حاصلی تحصیل کی کوزینور و لکن فائده جدیده دن خالی  
دکلدر و ادنی الامر تا کبد افاده ایدر تا کبدده ایسه ایراث الهمشان  
وارد در مثلاً برکسه برمسأله اجتهاده واقف و یا خود کشفه نائل اواسه  
نقلی کور یجک قوت قلب و مزید وضوح و کمال الهمشان حاصل اولور  
\* کرچه باشد بی نوادر زبردلق \* خویش را منعم نماید پیش خلق \*  
مضارع اول فعل شرط و ثانی خزاء شر شرطدر باشدک فاعل ضمیری  
اهل فقره راجعدر زیر بیت اولدن مفهومدر بی نوا باشدک مفعولدر  
زیر باشدک ظرفدر خویش نمایدک مفعول اولی و منعم ثانیه و پیش  
ظرفدر (بی نوانونک قحی و ضمیمه بی نعمت و بی بهره و بی غنا) (دلق  
درویشلر خرقه سیدر ندن اولورسه) (منعم اسم فاعل صیغه سی اوزرنه  
انعامدندرکه ایلک ایلک و کسه به نعمت و یرمک معناسنه اشته منعمک

اصل وضعی بودر صکره غنی و دولتلو معناسنه استعمال اولندی کرک  
انعام واحسانی اولسون و کرک اولسون زیرا انعام ایتک شاننددر  
ومنم دیمکده دخی تفؤل واردر (نماید نون مضمومه اصلیه ایله فعل  
مضارع معلومدر مصدری نمودن در که کوستر مکدر مضارعنده  
واویرینه الف و یا کتوب نماید و نماینده دیرلر (معنای یت) بودر که  
کرچه اهل فقر اولان کسه درویشلر خرقه سی التیده بی بهره در  
یعنی خرقه درویشان تلبس اینستدیکندن اهل فقر اولوق ظاهر در  
ولکن بن اهل فقرم دیو کسه به ال ایجاز بلکه عقیف اولوب کندی  
خلق اوکنده منم و بی احتیاج کوسترز والا خرقه و مرقع کیمکدن  
فائده ایتمز زیرا فقیر مذمومدر ریوخته ممدوح دکل اشته بودند  
در یوزه ایدنلرک ذل و سائل اولنلرک قبح حالی معلوم اولدیکه اومقوله  
درویش و اهل فقر دیمزلر زیرا فقر عند الصلحا منصب عالیدر که  
هر کسه به نصیب اولماز بلکه او بی نصیبک نصیبی و اهل پر هیزک  
مقامیدر \* کرسنه باشد دم از سیری زند \* دوستی بادشمن خودکی کند \*  
کرسنه باشدک مفعولی و دم زندک مفعولی و ازدمه متعلقه در دوستی  
مبتدا و با اکا متعلق و کی کند جمله سی خبردر (کرسنه کافک صمده سی  
ورانک کسریله و سکونیه و سینک کسره سیله دخی لغتدر یومقامده  
واقع اولدینی کی آج جابع معناسنه کرسنکی اچلقدر (سیری طوقلقدر  
زیرا سیر طوق و یا مضدر به در (دوستی ده یا دخی مصدریه در) خود  
خویش کی کندی دیمکیدر (کی اسماء استغهامدندر تنکم مرورایتدی  
(کند مضارعدر زند کی مصدری کردندر زندک زند اولدینی کی  
ماضیلری کرد وزدر (معنای یت) بودر که اهل فقر حقیقی اورد که  
آج اولور و طوقلقدن دم و نفس اورر یعنی اچ ایکن طوقلق صورتن  
کوسترز و قول و فعلندن اچلق نسانی کوستر مز بلکه اهل صغه کی  
مقام صبرده و استغفاده زیرا حق ائک حائنه عالم اولدینی بسدر پس  
حالی خلقه تعریضله مذلتدن نه حاصل اولور و کندی دشمنه  
دوستنی حق ایلر یعنی (فاتهم عدولی الا رب العالمین) و جنبه جیع  
عالم اکا عدو ایکن توجهله عدوسنه دوست مقامه سی ایدوب حالی  
عرض ایلر و یا خود نفسی اکا اعدی الاعدا ایکن انکچون جررزق

\*



ایدر و مساعده سیچون ذل سؤال ارتکاب ایلر پس اکا واجبدر که  
 حالنی خالق رازقه عرض و یا توکل تام اوزرنه ثابت اوله و یا کسب اینه  
 فافهم \* کر چه باشد لاغر و زار وضعیف \* وقت طاعت کم نباشد  
 از حریف \* لاغر باشدک مفعولی و بعد الجملة شرطدر وقت نباشد  
 ظرف و کم مفعول و از که متعلق و بعد الجملة جزاء شرطدر (کر چه ده  
 کر اگر معنای حرف شرطدر چه لفظنک بویه پرده مناسبی یوغبکن  
 زیرا لغته مخالفدر و لکن الحاق ایدوب استعمال ایدر لر (لاغر آرق اتسر  
 و یا غسر که حرب اعجف و مهزول دیر (زار نالان یعنی اکلیبی (ضعیف  
 قوی مقابلیدر که بناء وجودنده شدت و صلابت اولیه (وقت دهر دن  
 بر مقدار زمانه دیر لر که برنسنه انده واقع اوله کرک اول وقتده اول شبک  
 وقوعنی بر تقدیر اید بی تقدیر ایتسون و کرک ایتسون میقات ایسه  
 بر عمل انده واقع اولمی ایچون تقدیر اولسان و قندر میقات موسی کی که  
 فرق کونددر که انده کلام الهی و اعطاء تورات وعد اولمشدر (طاعت  
 امر الهی به مقارن عملدر که حق مطاع و عبد مطیع و فعلی اطاعتدر  
 عبادت ایسه اعمدر (پس طاعت اصلنده اطاعتدر که اطاع دن  
 مصدر در طاعتده بویه در که اصلی اطاعتدر که اطاق دن مصدر در  
 (کم اکسکدر شکم با آاده شرح اولنندی قلنده دخی استعمال اولنور  
 زیرا ناقصک زانده کوره اجزاسی قلیلدر (حریف یار و دوست  
 و صاحب و باده مصاحبی و حرفنده الیشفک اولان کسه (معنای بیت)  
 بودر که اگر چه اهل فقر بدن جهندن آرق وضعیف و خسته کی  
 اکلیبی اوله یننه طاعت وقتنده مصاحبندن و بولداشندن قالماز زرا  
 بدنی اوله اولسه ده قلبی صاغ و قوتلو و غیرتلو و همتلودر و هر نسنه نک  
 قوتی تمکنده یر و یدن کنند و سست و کسلنک اولمی صفت اهل نفاقدر  
 زیرا در و نلرنده توجه و اقبال یوقدر انکچون قرآنده کلور (واذا قاموا  
 الى الصلوة قاموا کسالی) و مؤمنده فی الجملة قنور بولنمی مقتضای  
 طبعدر که ایمانیه خلل و یرمز فاما اهل ترکیه نک بویه دکلدیر بلکه  
 انلر نشاط دائم اوزرنه در مکر که انحراف مزاج اوزرنه اوله لر زیرا انلر  
 حظ شیطان و مغمز دیو اولان علقه بی تطهیر و ترکیه ایتسه لر در  
 بوجهنندن طاعت انلره اطعمه لذیذه کی کلور بلور لر که غداء روحدر

مطل



\* فقر خود را پیش کس پیدا مکن \* محنت امروز را فردا مکن \*  
 تقدیری مکن فقر خود را پیدا پیش کس مکن محنت امروز فردا  
 دیکبر که فقر مکن کلمه سنک مفعول اولی و پیدا ثانسی و پیش پیدانک  
 ظرفیدر محنت مابعدند مکن لفظنک مفعول اولی و فردا ثانسی در  
 فردا اگر چه پیش کی ظرفدر و لکن بعضی علما ظرفک مفعولیت  
 اوزنه معمولیتی بنحو بزمانش در (واذ قال ربك) و امثالند ابتدکاری کی  
 ز بر تقدیری یا محمد واذ کر لقومك وقت قول ربك دیکدر و یا واذ کر  
 الحال الواقع وقت قول ربك در فاعرف) پیدا اظهاردر یعنی بر اظهار  
 اید بیجیک اظهار یله اولانه پیدا و کنندن ظاهر اولانه آشکارا د بوب  
 بنفسه و بغیره اولانک مبای فرق ایدر را اگر چه مقامنه کوره بری برینک  
 مقامنده دخی استعمال اولنور (محنت امتحانیدن اسمدر که قلبه الم  
 ویره جک نسنه در) امروز اصلنده این روز در نونک مپه قرب مخرجی  
 اولغله مپه تبدیل و رسمدن یادخی حذف او انوب تخفیفام دیمشدر  
 دقایقه ام این معناسنه در دیدیکنده نظر واردر زیرا ام این دن غیری  
 بشقه برکله دکلدر والا افت اهل مستقل بازدر دی بلکه جمله لغافده  
 امروز بوکون معناسنه متصل بازدر یعنی ام ایله روزی بریده درج ایدر  
 و ام ایله مصدر اولان کلمات درندر که امروز و امشب و ام ساعت و ام سالدر  
 واضع لغاتک تخصیصا ننددر انکچون ام ماه و ام هفته و ام دم دیمزلر والا  
 من جهة المعنی اختصاصا ایدر نسنه بو قدر و بو نك کیلر لغت  
 هریده دخی واردر کافی الدقائق (فردا یا ریدر که بوراده مراد یوم  
 قیامتدر زیرا دنیا و آخرت بومله غد کی ذرنتکم قرأ نده کلور) و لتظفر  
 نفس ما قدمت لغد) و اول کونه فردا دیدکاری هر کس بالکنز کلدیکندن  
 او تور بدر قال الله تعالی (وانتد جنتم وافرادی) یعنی سز بزه قیامت کوننده  
 فردا فردا کلور سکن پس فردانک اصلی فرد آی اولور یعنی فرد کل  
 معناسنه یعنی آی امر در آمدن دن یا حذف او انوب آقا لشددر فرد  
 کلکیدن مقصود ترك و مجرد و قطع تعلقدر (معنای یت) بودر که  
 کندی فقر کی کسه ت او کنده اظهار ایله و حال شودر دیمه بلکه  
 کند یکی سز ایله و حالکی درگاه عرض ایت که قاسم الارزاق و رزاق  
 الانفس و الافاق اودر و اگر پندی طوموز و مقتضاسیله عمل ایتز سنک

مطلـ

بو کونک

بوکونک محنتی یارینه آیه قوش اولور سن کل بویله ایله یعنی بوکون اگر  
 محنت فقری چکوب صبر اوزرنه اولور سن یارین سنک ایچون محنت  
 و بلا یوقدر بلکه یوم قیامت صابر له اجر بی حساب کونیدر کما قال الله  
 تعالی (انما یوفی الصابر ون اجرهم بغير حساب) والا بوکون راجنده  
 یارین محنتده سن محنت دنیا ایسه محنت آخرتدن اهنودر پس کوچلکی  
 چک تا که سهولت بوله سن یوخسنه خلاقی اوزرنه اوله \* مرزا انکس که  
 فردا جان دهد \* غم مخور آخرت یاک نان دهد \* بونک تقدیری انکس که  
 دهد فردا ترا جان غم مخور آخر دهد تریاک نلن دیمکدر که انکس مبتدا  
 و دهک ضمیر فاعلی مبتدایه راجع و فردا دهده ظرف و مرزا مفعول اول  
 و جان ثانی و بعد الجملة مبتدایه صفتدر غم مخورک مفعول و بعد الجملة  
 مبتدایه خبردر و مابعدی جمله تعالییه در عریسه تقدیری بودر که  
 الله الذی یحییک یوم القیمه لانتم فانه یعطیک خبرا (مرزاده مرتحسین  
 ایچون زانددرد) غم ماضی یه و هم مستقبله کوره در غمدن سهر حاصل  
 اولور که بی خوابلی در و هم دن نوم عارض اولور (غم اصلنده ستر  
 معنایه در آنکچون سحابه غمام دیدیلر زرا ضو شمس ستر ایدر و نفس  
 انسانی اخذ ایدن ضیق و شدته غم دیدیلر زرا قلب انکله پرده لنور  
 و جلاسی کیدر آخر بالاده در (هک نان برائتمک که مقصود قوندر یعنی بدن  
 انسان قوام بولا جق قدر نسنده در آنکچون تقلیل ابتدی (معناییت  
 بودر که اول الله تعالی که یوم قیامتده سکا جان و پر و یکیدن احبا  
 قبلور هم بعد زرا اکا قادر اولان بوکا دخی قادر در پس حال آخرت ایله  
 حال دنیایی تعلیل و تمثیل ایلدی اکا ایمان بوکا دخی ایمانی مستلزمدر  
 زرا قدرتک مقدوراته تعلیق بر ایدر و خالق و مخلوق دیمک فی الحقیقه  
 مالک و مملوک دیمکدر مالک ایسه مملوکنی مراعات و محافظه ایده کلشدر  
 بوجهندن جوع ایچون غمناک اولماق کر کدر والا ضعف بقینه دال  
 اولور و رزاقنده شاله اولان خلافتده دخی شاله اولوب بالاخره ایماندن  
 جدا اولور \* تابکی چون مور باشی دانه کش \* کر تو فردی فاقه را  
 مردانه کش \* تابکی باشی یه متعلقدر دانه کش باشی نک مفعولدر چون  
 موردانه کشه قیدر کر حرف شرط تومیندا مردی خبر و بعد الجملة فعل  
 شرطدر فاقه کشک مفعول و مردانه دخی معنی حسبله اکا متعلقدر

تا انتهاء غایت ایچوندر دك معناسنه تابکی قچنه دك دیمکدر مور قرنجه  
 مور چه قرنجه جقدرد (باشی مضارع مخاطبدر مصدری باشندن در  
 اولق معناسنه) دانه کش وصف ترکیبی در اصلنده کشته دانه در  
 دانه چکیچی معناسنه (مردی ده یا خطاب ایچوندر مرد کامله مصر و قدر  
 شکم لسان عامده دخی اگر آدم وار ایسک دیر لر مع هذا آدمی  
 ورجو لیتی ثابتدر) فاقه فقر و حاجتدر (مردانه ده هاء غیر ملفوظه  
 معنای نسبت و یاقوت افاده ایدر کافی نعمة الله و دقا تقد کور که کاه  
 هاء نسبتله تشبیه قصد ایدر مثلا بیکاره کوزه بکزدیچون چشمه  
 دیرلر و کاه اولور که تشبیهه مبالغه قصد ایدر لر و مذکور هائله الف  
 و نون زیاده قیلور لر بیه نسبتده زیاده قلد قلدی کی مثلا دیوه تشبیهه  
 دیوانه و جانانه تشبیهه جانانه دیر لر انتهی بالاجال (فانظر ماذا ترى  
 و اهل الاول احق بالاعتبار و اخرى) معنای بیت (بودر که فچانه دك  
 قرنجه کی حرمه دانه چکیچی اولور سن و نفس حیوانیه کی تربیه ایچون  
 ذخائر ادخار ایلرسن اگر سن مرد و کرچک ار ایسک مردلره لایق وانلره  
 منسوب اولان وجهله فقر و فاقه بی چک تا که قرنجه بصفندن خلاص  
 اولاسن و انسانیت حالن بولاسن و الایوم قیامتده حشرک قرنجه کی  
 اولور هر کسک صفت غالبه سیئه ایسه حشرده صورتی اکامناسب اولان  
 وجهله در پس صورت انسانیده محشور اولق قنده صورت حیوانیه  
 ایلله مشکل اولق قنده قال الله تعالی (یوم ینفخ فی الصور فتأتون افواجا  
 فافهم) بر توکل کر بود فیر و زیت\* حق دهد مانند مرغان روزیت\*  
 فیر و زیت بودک فاعلی و جار و مجرور اکا متعلق و بعد الجملة فعل  
 شرط در حق مبتدا در روزیت دهدک مفعولی و مانند دخی اکا متعلقدر  
 معنی حسنیهه زیرا تشبیه در و بعد الجملة مبتدایه خبر و اندن جزاء  
 شرط اولور (توکل حقه اعتماد و امری اکا تفویضدر تا که حق  
 سنک تأبک اوله و کارک ائک یوزندن حصوله کله شکم قرآنده کلور  
 فاتخذ و کبلا) وینه کلور (و علی الله فتوکلوا) ای اعتمادوا (فیروز  
 و پیروز) فالت و بیه عجمینک کسره لر بیه غائب و مظهر معناسنه  
 آخرنده یا مصدریه در و مفتاح اللغه ده کلور که فیروز و پیروز ظفردر  
 و بوندن فهم اولتور که لسان فرسده فائله یا از اسنده مبادله وارد

مطل



زبان وزغان کی (مانند شبیه و نظیر معناسنه در که مانستن دن مأخوذ  
 بکتر ملک در پس مانند اذات تشبیه دزوش و وار و چون وآسا و بسان  
 و هام کی) مرغان مرغک جمعیدر قوش معناسنه مطلقا (روزی رزق در  
 تنکم مرور ایندی) (معنای یت) بودر که اگر سنک توکل اوزرنه فیروز لنگ  
 و ظفر و غلبه ک اولور یسه یعنی توکل غالب اولسه و سنده قوت بقین  
 و اعتماد بولنسه حق سکا رزق قوشلره و یرد یکی کی و برر که قوشلر  
 صباح و قنده آشیانه لرنن آج کیدرلر و اخشام و قنده طوق کلورلر  
 مع هذا کسب لری و رزق معلوم لری بوقدر تنکم حدیثده کلور (لوانکم  
 تنوکلون علی الله حق توکلہ لرزقکم کما یزق الطیر تغد و खासा و ترجع  
 بطانا) ای تذهب اول النهار ضامرة البطون و ترجع آخر النهار  
 مملئة البطون و بونده ارباب توکلی مرغانه تشبیه ایندی زیرا طيور  
 حیوانات ارضیه کوره روحانی و علوی در یعنی اجسامدن ارواح  
 وارضدن سما منزله سنه در کویا دیمک اولدیکه مرغان کی روحانی  
 و عالی همت اولو کینتا که (الله تعالی اجسام مکرزی بلا نعب پرورده  
 قیله) \* از خدا شاکر بود مرد فقیر \* کرد هد قوتش لب نان فطیر \*  
 مرد فقیر بودک فاعلی و شاکر مفعولی و جار و مجرور شاکر متعلقدر  
 قوت دهدک مفعول اولی و نان ثانسی و فطیر لب نانک صفتی در  
 و بوراده کران و صلیبه کیدر که جزا استه مرز قوت حوت و زنی اوزرنه  
 مایقوم به بدن الانسان معناسنه در یعنی انسانک بدنی انکله قوام بولا حق  
 قدر غدایه قوت دیرلر تنکم ز محشری بلا غننده کلور (اذا حصلک  
 یا قوت هان علی الذر و الباقوت) لب نان ایتک دئمدر بردنمی لبه تشبیه  
 طریقیله (فطیر فانک فحبله خیر و زنی اوزرنه عریسدر شول عجینه  
 دیرلر مایه ایله طوتلیه همان علی الفوز یو غریله و خیر اوله بلاد عرب  
 و عجمده بحسب الغالب یجمل طریقیله بویله اختیاز اولمغله نانظم  
 قدس سره دخی عادت ناس اوزرنه جاری اولدی و پردخی کر چه بی مایه  
 عجیت خبرتی اول امر دن لذیدر فاما زمان قلیبلده بیوست غلبه ایدوب  
 بردور لودخی اولور که فقرا غداسی اولور انکی چون اکابر ناس اکثر یا  
 مایه لو خیر اتمکی اکل ایدرلر (فطر قصله اصلنده شق معناسنه در  
 ) و فطر کسرله ترک صومدر زیرا صائم و جائع اولان کسه اکل



کبیر یعنی خاکسار طبر اقلو و شرمسار اودلودر و طبر اقلو اولمقله  
 خوار اولق لازم کلور انچون تیمده باشه مسح اولماز زبرا خلق فراق  
 و مصیبت وقتنده باشلره طبراق صاجر لر نماز ایسه وصلت ایچوندر  
 (دهند فعل مضارع جمع غائب مصدری دادن در اعطا معنا سنه  
 مضارعنده الف هایه قلب اولنوب دهد ودهنده دیرل (پرهیز کاران  
 پرهیز کارک جمعیدر پرهیز صافمنق و اجتناب ایتمک دیرل پرهیز کار  
 کاف عربی ایله صفت مشبهه در کنهکار و امثالی کبی تنکم مرور  
 ایتمشدر (معنای یت) بودر که مال دنیایی بحسب الغالب عند الله  
 خوار و ذلیل اولنلره و برلر آخرتی ایسه دنیادن و مال دنیادن پرهیز  
 ایدنلره و برلر الحاصل ماله مائل اولنلر و دنیایی حقوق بولنلر اهل دنیا  
 و قلت و پرهیز اهلی اهل آخرت اولورلر پس بونی استر ایسک اندن  
 کیچ زبرا اهل آخرتک دنیاسی و اهل دنیاك آخرتی اولماز و دنیا  
 و آخرت ایکی ضربه کبی در که بریره کلز و مشرق و مغرب مثالدر که  
 سرلری بر محله بغلنمز همان ادنی اوزرنه اهلایی اختیار ایده کوز  
 \* هست شیطان ای برادر دشمن \* غل آتش خواهد اندر  
 کردنت \* شیطان هستک فاعلیدر زیرا هست که وارد دیمکدر  
 بود کبی وجود معنایی افاده ایدر عربیده کان کبی تنکم سیدویه ذاهب  
 اولمش وارباب تحقیق اول معنایی مقرر قلمشدر دشمنک هستک  
 مفعولیدر غل خواهدک مفعولی و اندر غلک ظرفیدر (غل غین مجیهك  
 ضمیمه عربیدر شول دمرطوق در یعنی بوغمدر که بدنی و عنقی بریره  
 جمع ایدوب باشنی حرکتدن منع ایدر که تعذیب و تشدید ایچون ایدرلر  
 و بعضیلر حدید دن و غیر بدن اولانه تعیم ایتمشدر لر در قال الله تعالی  
 (انا جعلنا فی اغناقهم اغلالا فهمی الی الاذقان فهم مقمحون) اماح  
 رفع رأس و اغناض عین ایتمک دیرلر (کردن فتح کاف عجمی ایله بیون  
 رقبه معناسنه (معنای یت) بودر که ای برادر شیطان سنک دشمنک  
 اولدی یعنی سکا دشمنکی مقرر و محققدر که سنک بیونکه آتشیدن  
 بوغق شد ایتمک استر تنکم دنیاده مجرملره تعذیب ایچون ایدرلر پس  
 شیطانہ تابع اولوب کردنکش لك ایله والا جزاء وفاق بولوب آخر  
 کردنت غل ایله مشدود اولور و باشک صالوب کررکن بردخی نحریک



رأسه قادر اولماز زيرا غل آهنيں اولد بغي صورتده حال بمان ايكن  
 آتسين اولديغي زمان حال نيجه اولور پس بونده شيطان وغل ذكرندن  
 مفهوم اولديكه كبر و كردنگش لك صفت شيطانيه در \* مدبري كوز  
 و دنيا آورد \* بهره كي از عالم عقي برد \* بونك تقديري مدبري كه  
 او آورد و دنيا كي برد بهره از عالم عقي ديكدركه مدبري مبتدا و او  
 مبتدا ثاني ورو آوردك مفعولي دنيا اكا مة ملقدر و بعد الجملة مبتدا  
 ثاني به خبر اولوب جمله خبريه دخی مبتدا اوله صفت اولور بهره كي  
 برك مفعولي و جار و مجرور بهره به صفتدر و بعد الجملة مبتدا اوله  
 خبردر (مدبري ده يا وحدت همچوندر مدبر مقبل وزني اوزنه بري برينك  
 ضبدر تنكم مي ورايتدي الحاصل ادبار اعراض ايتك و دبرن يعني  
 ادين دو نمكدرك اقبال متوجه اولق و بوزن دو نمكدرك بوراده مراد  
 اولان معنويدر حسي دكل اگر چه ياد حق و ذكر آخرت اولد قدده قلبي ايله  
 قبولدن اعراض ايتديكي كبي قالبي ايله دخی دو نمك واقع اولور (آورد  
 واولك وراثك فتحيله مضارعدر مصدري آوردن و آور بدن دخی كلور  
 كنورمك معناسنه) بهره نصبدر تفصيلي گذر ايتشدرك (كي چن در كه  
 استفهامي متضمن اولان اسماء ذكره كدام و كجا و امثالي كي) برد بانك وراثك  
 فتحيله مضارعدر مصدري بردن بانك ضمي وراثك سكونيله ايتلك  
 معناسنه (معناي ييت) بودرك برمدركه يوزني دنيا كنوره و چوره  
 يعني دنيايه اقبال و آخرتدن اعراض ايايه عالم عقبا دن چن نصب  
 ايلدر يعني حظ الور و حصه بولور يعني بولاز زيرا استفهام انكار يدر  
 الحاصل هر كسك يوزي نه طرفه ايسه نصبي او طرفدندر پس  
 اهل دنياك نصبي دنيا دندر كه آخرت انلره حرام و ممنوعدر و اهل  
 آخرت حظي آخرتدندر كه دنيا انلره حرام و ممنوعدر و اهل الله اوللره  
 ايكيبي دخی حرامدر يعني انلره دنيا و عقبا دن منع اولمشلر و حق همچون  
 اصطفا قلمشلر در قال الله تعالى (واصطفتك لنفسي) و اهل دنياك  
 دنيايي تقدیر چوق اولسه ينه اهل آخرت نصبي ياننده شي قليلدر  
 و اهل آخرت دخی بهره سي تقدیر كثير اولسه ينه اهل الله بهره سي  
 اندن اكثر در زيرا نعيم صوري و معنوي بي جامعدر خصوصا كه نعيم  
 معنوي بحر زيار بي پاباندر \* اي پسر با باد حق مشغول باش \*

از خلایق دور همچون غول باش \* بآباد مشغوله متعلق و مشغول دخی  
 باشد مفعول در و دخی از دور متعلق و دور دخی ایکنی باشد مفعول در  
 (خلایق خلیقه نك جمعیدر كه ناسد خلق كی و بهائمه دخی اطلاق  
 اولنور) غول غین مجیه نك ضمیمه بعضیلر قائده موجود الاسم و معدوم  
 الجسم قبیلند در عتقا و جودی كی و بعضیلر دیدیلر كه غول جندن  
 بر نوع مخلوقدر كه بریه زده الوان مختلفه ده كور بنورل و ابناء سبیلی  
 طریقدن اخراج و اهلاك ایدرلر و بو اعتقادی عربك نی اولنوب  
 حد شده كلور (لاعدوی ولاطیره ولاغول) سؤال اولنور سه كه  
 اذا قبلت الغیلان فملیکم بالاذان یعنی غوللر كورنمز بدن سزی صدیدن  
 چقرسه و هلاك محله كتورسه پس بوندن وجود غول ثابت اولق  
 لازم كلور جواب بودر كه بوندن مقصود بریه زده كراه اولنلره اذانی  
 تعلیمدر تا كه اذانه فی الجملة تصرف شیاطین مندفع اوله و صبت  
 و صدا كسله مع هذا كرجه غول نی اولنمش و لكن سعالی كه سعاتك  
 جمعیدر كسرله اثبات اولنمشدر كه سعات سحره جن در تخیل و تشكیل  
 ایدرلر و فی الجملة غولك وجودی اولغله كه سعاله غول جنسك  
 اخبی در دیمشدر و بعض اكابر كلامنده دخی درج اولنمشدر تنكم  
 مشنوبه دخی كلور (ذكر حق كن بانك غولازباسون) یعنی ذكر حقه  
 صدای غولی باق و ناید ایله زیرا غول و شیطان ذكر رحان اولان  
 محله اكلمز و آیش ذكرانی احراق ایلر شهاب فلك كی (معنای بیت)  
 بودر كه ای پسر ذكر حقه مشغول اول چونكه ذكر مقتضای  
 خلوت و ترك القندر سندخی حلافتدن دور و بعد اول غول بریه كی  
 پس غوله تشبیهدن مقصود بومعادر بوخسه غول كی اولق دكلیدر  
 مطلقا تنكم اكابر اولیادن نیجه لر بریه زده سیاحت ایدوب كز دیلر  
 و كسه ایله مخالطه ایتدیلر و نیجه دخی مغاره زده وحدت اختیار  
 ایتدیلر و علی هذا هر كس حالجه عزات اختیار ایلدی مكر كه ارشاد  
 انامله مأمور اولاكه اكقطب ارشاد دیلر قطب الاقطاب بو طائفه نك  
 رأسیدر زیرا سلطانه اختفا ایتك بو قدر مطلقا الحاصل ذا كرجق  
 اولان سالك بیان آدمیسی دید كلری كی خلقدن توحش و تباعد  
 ایتك كركدر و بیان آدمیسی نساك دید كلریدر كه اوصاف

مختلفه ايله موصوفدر ومثل ايدوب ديمشاردر كه ذهب الناس  
و بقی الناس و تقرر بدن غوله مضلی آخر دخی ظاهر اولدی  
\* \* \* در میان صبر در فقر میگوید \* \*

\* \*

\* فقر میدانی چه باشد ای پسر \* با تو گویم کرداری زان خبر \*  
بونك تقدیری میدانی چه باشد. فقرا اگر نداری زان خبر گویم با تو  
دیکدر كه چه استفهام اولغله مبتدا و فقر باشدك فاعلی و بعد الجمله  
خبر و جمله خبریه دخی میدانی به مفعول اولور ما شرط و جزا در  
(میدانی فعل مضارع مخاطبدر مصدری دانستن در بلك معناسنه  
مضارعنده سین حذف اولنوب داند و داننده دیرلر (گویم فعل  
مضارع متكلم و حده در مصدری گفتن در سو بلك معناسنه  
مضارعنده فایی واوه قلب ایدوب مابعدنده بریاء زانله ايله گوید  
و گوینده دیرلر (نداری فعل مضارع مننی مخاطبدر مصدری  
دانستن در طوتمقی معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد  
و دارند دینلور انباشتن ده انبارد دندلیکی کی (خبر اخبارله اولان  
علمدر (مضای بیت) بودر كه ای پسر فقر دیدك لری معنی نه اولور  
و حقیقتی ندر یلور مین اكر اندن خبر طوتمز سك یعنی بلك سك  
سویله بن زیر باو اخبارات جاهله كوره در بوخسه عالمه كوره دكل  
اكر چه دیمشاردر كه علان خیر من علم واحد یعنی كره عالمه تعلیم ایتك  
مظاهرده حاصلی تحصیل کی كوزینور و لكن فائده جدیده دن خالی  
دكلدر و ادنی الامر تا كید افاده ایدر تا كیده ایسه ایراث اطمینان  
وارد ر مثللا بر كسه بر مسأله اجتهاده واقف و یا خود كشفله نائل اولسه  
تقلبی كور یچك قوت قلب و مزید وضوح و كمال اطمینان حاصل اولور  
\* كره باشد بی نوادر زبردلق \* خویش را منع نماید پیش خلق \*  
مضارع اول فعل شرط و ثانی خزاء شر شرطدر باشدك فاعل ضمیری  
اهل فقره راجعدر زیر بیت اولدن مفهومدر بی نوا باشدك مفعولدر  
زیر باشدك ظرفدر خویش نمایدك مفعول اولی و منع ثانیه و پیش  
ظرفدر (بی نوانونك قهی و ضمیمه بی نعمت و بی بهره و بی غنا (دلق  
حرف و شرخرقه سید بدن اولور سه (منع اسم فاعل صیغه سی اوزرنه  
انعامدندر كه ابلك و كسه به نعمت و برك معناسنه اشته منعمك

\* \*

اصل وضعی بودر صکره غنی و دولتو معناسنه استعمال وانندی کرک  
 انعام واحسانی اولسون و کرک اولسون زیر انعام ایتمک شاننددر  
 ومنم دیمکده دخی تفؤل واردر (نماید نون مضمومه اصلیه ایله فعل  
 مضارع معلومدر مصدری نمودن در که کوستر مکدر مضارعنده  
 واورینه الف ویا کتورب نماید و نماینده دیرلر (معنای پیت) بودر که  
 کرچه اهل فقر اولان کسه درویشلر خرقه سی التنده بی بهره در  
 یعنی خرقه درویشان تلبس ایتمه دیکندن اهل فقر اولق ظاهر در  
 ولکن بن اهل فقرم دیو کسه به ال ایجاز بلکه عقیف اولوب کندی  
 خلق اوکنده منم و بی احتیاج کوستر والا خرقه و مرقع کیمکدن  
 فائده ایتمز زرا فقیرم مذمومدر یو خسه مدوح دکل اشته بوندن  
 در یوزه ایدنلرک ذلی وسائل اولنلرک قبح حالی معلوم اولدیکه اومقوله  
 درویش و اهل فقر دیمز زرا فقر عند الصلحا منصب عالیدر که  
 هر کسه به نصیب اولماز بلکه او بی نصیبک نصیبی و اهل پر هیزلر  
 مقامیدر \* کرسنه باشد دم از سیری زند \* دوستی بادشمن خودکی کند \*  
 کرسنه باشدک مفعولی و دم زندک مفعولی و ازدمه متعلقه در دوستی  
 مبتدا و با اکامتعلق و کی کند جمله سی خبر در (کرسنه کافک ضمه سی  
 وراثک کسر یله و سکون یله و سینک کسره سیله دخی لغتدر یومقامده  
 واقع اولد یغی کی آج جابع معناسنه کرسکی اچلقددر (سیری طوقلقددر  
 زرا سیر طوق و یا مضدر یه در (دوستی ده یا دخی مصدر یه در) خود  
 خویش کی کندی دیمکدر (کی اسماء استفهامدندر نکم مر وایتدی  
 ) کند مضارعدر زند کی مصدری کردندر زندک زند اولد یغی کی  
 ماضیلری کرد وزددر (معنای پیت) بودر که اهل فقر حقیقی اودر که  
 آج اولور و طوقلقدن دم و نفس اورر یعنی اچ ایکن طوقلقدن صورت  
 کوستر و قول و فعلندن اچلیق نشانی کوستر مز بلکه اهل صفه کی  
 مقام صبرده و استفاده زرا حق ائک حالته عالم اولد یغی بسدر پس  
 حالتی خلقیه تعریفه مذلتدن نه حاصل اولور و کندی دشمنه  
 دوستلی جن ایلر یعنی (فاتهم عدولی الارب العالمین) و جنبه جیح  
 عالم اکا عدو ایکن نوجهله عدوسته دوست معامله سی ایدوب حالی  
 عرض ایلر و یا خود نفسی اکا اعدی الاعدا ایکن انکچون جر زرق

✽

ایدر و مساعده سیچون ذل سؤال ارتکاب ایلر پس اکا واجبدر که  
 حالنی خالق رازقه عرض و یا توکل تام اوزرنه ثابت اوله و یا کسباید  
 فافهم \* کر چه باشد لاغرو زار و ضعیف \* وقت طاعت کم نباشد  
 از حریف \* لاغر باشدک مفعول و بعد الجمله شرطدر وقت نباشده  
 ظرف و کم مفعول و از که متعلق و بعد الجمله جزاء شرطدر (کر چه ده  
 کر اگر معنای حرف شرطدر چه لفظنک بویه برده مناسبی بوعیکن  
 زیرا لغته مخالفدر و لکن الحاق ایدوب استعمال ایدر (لاغر ارق اتسز  
 و یا غسز که عرب اعجف و مهزول دیر) زار نالان یعنی اکلیجی (ضعیف  
 قوی مقابلیدر که بناء وجودنده شدت و صلابت اولیه) وقت دهر دن  
 بر مقدار زمانه دیر که بر سنه انده واقع اوله کزک اول وقتده اول شبک  
 وقوعنی بر تقدیر ایدچی تقدیر ایتسون و کزک ایتسون میقات ایسه  
 بر عمل انده واقع اولوق ایچون تقدیر اولسان و قندر میقات موسی کبی که  
 قرنی کونددر که انده کلام الهی و اعطاء تورات وعد اولمشدر (طاعت  
 امر الهی به مقارن عملدر که حق مطاع و عید مطیع و فعلی اطاعتدر  
 عبادت ایسه اعمدر) پس طاعت اصلبنده اطاعتدر که اطاع دن  
 مصدر در طاعتده بویه در که اصلی اطاعتدر که اطاق دن مصدر در  
 (کم اکسکدر شکم بالاده شرح اولندی قلنده دخی استعمال اولنور  
 زیرا ناقصک زانده کوره اجزاسی قیلدر) حریف یار و دوست  
 و صاحب و باده مصاحب و حرفنده البشغک اولان کسه (معنای بیت)  
 بودر که اگر چه اهل فقریدن جهندن ارق و ضعیف و خسته کبی  
 اکلیجی اوله ینه طاعت و قنده مصاحبیدن و بولداشندن قالماز زیرا  
 بدنی اولیه اولسده قلبی صاغ و قوتلو و غیرتلو و همتلودر و هر سنه نک  
 فوق تملنده در و بدن کند و سبت و کسلناک اولوق صفت اهل نفاقددر  
 زیرا درونلرنده توجه و اقبال یوقدر انکچون قرآنده کلور (واذا قاموا  
 الى الصلوة قاموا کسالی) و مؤمنده فی الجمله فتور بولتوق مقتضای  
 طبعدر که ایمانیه خلل و یرمز فاما اهل تزکیه نک بویه دکلددر بلکه  
 انلر نشایط دائم اوزرنه در مکر که انحراف مزاج اوزرنه اوله زیرا انلر  
 حفظ شیطان و مغمز دیوا اولان علقه بی تطهیر و تزکیه ایتش - لر در  
 بوجهندن طاعت انلر اطعمه لذیذه کبی کلور بلورلر که غداء روحدر

مطلـ



\* فقر خود را پیش کس پیدا مکن \* محنت امر وزرا فردا مکن \*  
 تقدیری مکن فقر خود را پیدا پیش کس مکن محنت امر وز فردا  
 دیگر که فقر مکن کلمه سنک مفعول اولی و پیدا ثانسی و پیش پیدانک  
 ظرفیدر محنت مابعدنده مکن لفظنک مفعول اولی و فردا ثانسی در  
 فردا اگر چه پیش کی ظرفدر و لکن بعضی علما ظرفنک مفعولیت  
 اوزرنه معمولیتی بنحویز اینست در (واذ قال ربك) و امثالند ایندکری کی  
 زیر تقدیری یا محمد واذ کر لقومک وقت قول ربك دیگر و یا واذ کر  
 الحال الواقع وقت قول ربك در فاعرف (پیدا اظهاردر یعنی بر اظهار  
 ایدیمچینک اظهار یله اولانه پیدا و کنندن ظاهر اولانه آشکارا د بوب  
 بنفسه و بغيره اولانک میاتی فرق ایدر را اگر چه مقامنه کوره بری برینک  
 مقامنده دخی استعمال او انور (محنت امتحانن اسمدر که قلبه الم  
 ویره جک نسنه در) امر وز اصلنده این روز در نونک میچه قرب مخرجی  
 اولغله میچه تبدیل و رعمدن یادخی حذف او انوب تخفیفام دیمشدر  
 دقایقه ام این معناسنه در دیدیکنده نظر وارد در زیر ام این دن غیر  
 بشقه برکله دکدر والا لغت اهل مستقل یازر لدی بلکه جمله لغاتده  
 امروز بوکون معناسنه متصل یازر یعنی ام ایله روزی بریده درج ایدر  
 و ام ایله مصدر اولان کلمات در تدر که امروز و امشب و ام ساعت و ام سالد  
 واضع لغاتک تخصیصاتند در انکیچون ام ماه و ام هفته و ام دم دیمزل والا  
 من جهة المعنی اختصاص ایدر نسنه بو قدر و بو نک کیلر لغت  
 هریده دخی وارد در کافی الدقائق (فردا یاریندر که بوراده مراد بوم  
 قیامتدر زیر دنیا و آخرت بومله غد کی در نتم قرأ نده کلور) و لفظ  
 نفس ما قدمت لغد) و اول کونه فردا دیدکری هر کس بالکنز کلدیکندن  
 او تور بدر قال الله تعالی (واتقوا جهنم وافرادی) یعنی سز بزه قیامت کونده  
 فردا فردا کلور سکن پس فردانک اصلی فردای اولور یعنی فرد کل  
 معناسنه یعنی آیمردر آمدن دن یا حذف او انوب آقالشدر فرد  
 کلکدن مقصود ترك و مجرد و قطع تعلقدر (معنای یت) بودر که  
 کندی فقر کی کسیه ک او کنده اظهار ایله و عالم شودر دیمه بلکه  
 کند یکی سز ایله و حالکی درگاه عرض ایت که قاسم الارزاق و رزق  
 الانفس و الافاق اودر و اگر بندی طومنز و مقتضاسیله عمل ایتز سنک

مطالعه

بو کونک



بوكونك محنتی یارب نه آییقومش اولور سن کل بویه ایله یعنی بوکون اکر  
 محنت فقری چکوب صبر اوزرنه اولور سنک یارب سنک ایچون محنت  
 و بلا بوقدر بلکه یوم قیامت صابرله اجر بی حساب کونیدر کما قال الله  
 تعالی (انما یوفی الصابرون اجرهم بغير حساب) والا بوکون راجنده  
 یارب محنته سن محنت دنیا ایسه محنت آخرتدن اهنودر پس کو چلکی  
 چک تا که سهولت بوله سن یوخسه خلاقی اوزرنه اوله \* مرزا انکس که  
 فردا جان دهد \* غم مخور آخرت ریاک نان دهد \* بوک تقدیری انکس که  
 دهد فردا زان غم مخور آخر دهد تریاک نلن دیمکدر که انکس مبتدا  
 ودهدک ضمیر فاعلی مبتدایه راجع و فردا دهده ظرف و مرزا مفعول اول  
 و جان ثانی و بعد الجملة مبتدایه صفتدر غم مخورک مفعولی و بعد الجملة  
 مبتدایه خبردر و مابعدی جمله تعلیلیه در عربیله تقدیری بودر که  
 الله الذی یحییک یوم القیمه لا تنغم فانه یعطیک خبرا (مرزاده مرتحسین  
 ایچون زاندر (غم ماضی به وهم مستقبله کوره در غمدن سهر حاصل  
 اولور که بی خوابلق در وهم دن نوم عارض اولور (غم اصلنده ستر  
 معناسنه در انکچون سحابه غمام دیدیلر زرا ضوء شمس ستر ایدر و نفس  
 انسانی اخذ ایدن ضیق و شدته غم دیدیلر زرا قلب انکله پرده لنور  
 و جلاسی کیدر آخر بالاده در (پک نان برائکم که مقصود قوتدر یعنی بدن  
 انسان قوام بولاجق قدر نسنه در انکچون تقلیل ایتدی (معنای بیت  
 بودر که اول الله تعالی که یوم قیامتده سکا جان و پر و یکیدن احبا  
 قیلور غم بیه زرا اکا قادر اولان بوکا دخی قادر در پس حال آخرت ایله  
 حال دنیایی تعلیل و تمثیل ایلدی اکا ایمان بوکا دخی ایمانی مستلزمدر  
 زرا قدرت مقدوراته تعلیق برابردر و خالق و مخلوق دیمک فی الحقیقه  
 مالک و مملوک دیمکدر مالک ایسه مملوکنی مراعات و محافظه ایده کلمشدر  
 بوجهندن جوع ایچون غمناک اولماق کر کدر والا ضعف یقینه دال  
 اولور و رزاقنده شاک اولان خلافتده دخی شاک اولوب بالاخره ایمانندن  
 جدا اولور \* نابکی چون مور باشی دانه کش \* کر تو مردی فاقه را  
 مردانه کش \* نابکی باشی به متعلقه مردانه کش باشی نک مفعولیدر چون  
 موردانه کشه قیدر کر حرف شرط تو مبتدا مردی خبر و بعد الجملة فعل  
 شرطدر فاقه کشک مفعولی و مردانه دخی معنی حسبیله اکا متعلقدر



تا انتهاء غایت ایچوندر دك معناسنه تابکی قچنه دك دیمکدر مور قرنجه  
 مور چه قرنجه جقدر (باشی مضارع مخاطبدر مصدری باشندن در  
 اولق معناسنه) دانه کش وصف ترکیبی در اصلنده کشنده دانه در  
 دانه چکیچی معناسنه (مردی ده یا خطاب ایچوندر مرد کامله مصر و قدر  
 تنکم لسان عامده دخی اگر آدم وار ایسک دیر لر نع هذا آدمی  
 ور جولیتی ثابتدر (فاقه فقر و حاجتدر) مردانه هاء غیر ملفوظه  
 معنای نسبت و لیاقت افاده ایدر کافی نعمة الله و دقا نقده کلور که کاه  
 هاء نسبتله تشبیه قصد ایدرر مثلاً بیکاره کوزه بکزد کیچون چشمه  
 دیرلر و کاه اولور که تشبیهده مبالغه قصد ایدرلر و مذکور هائله الف  
 ونون زیاده قبلور لر باء نسبتده زیاده قلدقلری کی مثلاً دیوه تشبیهده  
 دیوانه و جانانه تشبیهده جانانه دیرلر انتهی بالاجال (فانظر ماذا نری  
 و اعل الاول احق بالاعتبار و احرى (معنای بیت) بودر که قچانه دك  
 قرنجه کی حرصله دانه چکیچی اولور سن و نفس حیوانیه کی تربیه ایچون  
 ذخائر از خار ایلرسن اگر سن مرد و کرچک ار ایسک مردلر لایق و انلره  
 منسوب اولان وجهله فقر و فاقه بی چک تا که قرنجه بصفتدن خلاص  
 اولاسن و انسانیت حالن بولاسن و الایوم قیامتده حشرک قرنجه کی  
 اولور هر کسک صفت غالبه سی نه ایسه حشرده صورتی اکامناسب اولان  
 وجهله در پس صورت انسانیهده محشور اولق قنده صورت حیوانیه  
 ایله منسک اولق قنده قال الله تعالی (یوم ینفخ فی الصور فتأتون افواجا  
 فافهم \* بر توکل کر بود فیر و زیت \* حق دهد مانند مرغان روزیت \*  
 فیر و زیت بودک فاعلی و جار و مجرور اکا متعلق و بعد الجملة فعل  
 شرطدر حق مبتدا در و روزیت دهدک مفعولی و مانند دخی اکا متعلقدر  
 معنی حسنیهله زبر تشبیه در و بعد الجملة مبتدایه خبر و اندن جزاء  
 شرط اولور (توکل حق اعماد و امری اکا نفو یضدر تا که حق  
 سنک نایک اوله و کارک انک یوزندن حصوله کله تنکم قرآنده کلور  
 فانتخذه و کبلا) وینه کلور (و علی الله فتوکلوا) ای اعتمادوا (فیروز  
 و پیروز) فانک و بیه عجمینک کسره لر بیه غالب و مظفر معناسنه  
 آخرنده یا مصدریه در و مفتاح اللفظه کلور که فیروز و پیروز ظفر در  
 و بوندن فهم اولنور که لسان فرسده فائله با اراستنده مبادله وارد

مطالعه





زبان و زلفان کی (مانند شبیه و نظیر معناسنه در که مانستزدن مأخوذ  
 بکزمک در پس مانند اذات تشبیه دروش و وار و چون و آسا و بسان  
 و قام کی (مرغان مرغک جمعیدر قوش معناسنه مطلقا) روزی رزق در  
 تنکم مرور ابتدی (معنای بیت) بودر که اگر سنک توکل اوزرنه فیروز لنگ  
 و ظفر و غلبه ک اولور یسه یعنی توکلک غالب اولسه و سنده قوت بقین  
 و اعتماد بولنسه حق سکا رزقی قوشلره و پردیکی کی و برر که قوشلر  
 صباح و قنده آشیانه لرندن آج کیدرلر و اخشام و قنده طوق کلورلر  
 مع هذا کسبیری و رزق معلوماری یوقدر تنکم حدینده کلور (لوانکم  
 تتوکلون علی الله حق توکلله لرزقکم کما یرزق الطیر تغد و खासा و ترجع  
 بطنانا) ای تذهب اول النهار ضامرة البطون و ترجع آخر النهار  
 ممتلئة البطون و بونده ارباب توکلی مرغانه تشبیه ابتدی زیر اطور  
 حیوانات ارضیه کوره روحانی و علوی در یعنی اجسامدن ارواح  
 وارندن سما منزله سنه در کویا دیمک اولدیکه مرغان کی روحانی  
 و عالی همت اولو کز تا که (الله تعالی اجسام مکرزی بلا تعب پرورده  
 فیله) \* از خدا شا کر بود مرد فقیر \* کرد هد قوتش لب نان فطیر \*  
 مرد فقیر بودک فاعلی و شا کر مفعولی و جار و مجرور شا کره منطلقدر  
 قوت دهدک مفعول اولی و نان ثانیهی و فطیر لب نانک صفتی در  
 و بوراده کران و صلیه کییدر که جزا استه مرز قوت حوت وزنی اوزرنه  
 مایقوم به بدن الانسان معناسنه در یعنی انسانک بدنی انکله قوام بولا حق  
 قدر غذایه قوت دیرلر تنکم ز محشری بلا غنده کلور (اذا حصلتک  
 باقوت هان علی الذر و الباقوت) لب نان ابتمک دغمدر بردنمی لبه تشبیه  
 طریقیله (فطیر فانک قمحیه خیر وزنی اوزرنه عربیدر شول عجمیه  
 دیرلر مایه ایله طونیه همان علی القوز یوغریله و خیر اوله بلاد عرب  
 و عجمه بحسب الغالب تعجیل طریقیله بویله اختیار اولمغله ناظم  
 قدس سره دخی عادت ناس اوزرنه جاری اولدی و پردخی کر چه بی مایه  
 عجیب خبری اول امردن لنبیدر فاما زمان قلیبلده بیوست غلبه ایدوب  
 بردورلودخی اولور که فقرا غدا سی اولور انکجهون اکابر ناس اکثر یا  
 مایه لونجهر اتمکی اکل ایدر (فطر قصه اصلنده شق معناسنه در  
 ) و فطر کسرله ترک صومدر زیرا صائم و جائع اولان کسه اکل



و شربله امعاشنی شق ایدر (معشای یت) بودر که مرد فقیر حقیدن  
 شا کر اولور اگرچه الله تعالی انک قوت و کفافی مایه سز انک دغمی  
 و بر سرده یعنی ویردیکی بردم قوری نان اولور سه ده بنه عطشاء  
 الکهی به شکر ایدر و بردم خبر یابیدن نولاجق دیون تحفیر نعمت ایتز  
 و کفران اوزرنه اولماز بلکه تعظیم ایدر و قانع اولور اشته بوصفت فقیر  
 حقیقی اولان مردک حالیدر و قانع و صابیرک شائیدر و حدیثده کلور  
 (اگرماو الخبز فان الله اکرمه و یخزله برکات السماء و الارض) مقصود  
 بودر که خبر آدم مکرمه ابتداء غذا اولغله مکرّم در انکچون صدقه  
 فطرده ابتدا معین اودر و انک حصولنک سموات وارضه اسباب  
 کثیره سی اولغله برکات کثیره بی جامعدر \* نهم مشو پیش توانکر  
 همچو طاق \* تا نکر دی یار با اهل نفاق \* نهم مشو کله سنک مفعولیدر  
 پیش انک ظر فیدر همچو دخی معنی جهتیه اکامتعلقدر یار نکر دی نک  
 مفعولی و یار معلقدر زیر امصاحب معنانه در مع هذا لغت فرسده  
 استعمال معنایه ناظر در لفظی کرک مشتق اولسون و کرک اولسون  
 و عربیده دخی مشتق ابله مؤل جوامد چوقدر (نهم فتحله اگری در  
 خجیده اکلمشدر مخنی کی خجیدن اکلمکدر انحنای کی) مشو نهی حاضر در  
 مصدری شدن در اولمق معنانه مضارعنده و او زیاده ایدوب شود  
 و شونده دیرل (پیش او کدر که جهات ست دندر) توانکرده توان کوجدر  
 قدرت معنانه توان نکر قدرتی و کوجی بترکسه زیر کر لفظی کاف  
 بحمله ادات فاعلدر که اسمک آخر نه لاحق اولوب فاعلنه دلالت ایدر  
 حاصلی بی معنانه ده مثلاً زر کر قیو بجی و کوزه کر برد جی و توانکر  
 کوج جی یعنی قادر و غناده قدرت نامه او لغله غنی به توانکر دیدلر  
 (طوق کر در) نا بوراده غرض و تعلیل ایچوندز (نکر دی کاف بحمله  
 ماضی مخاطبدر مصدری کر دیدن در دو نمک معنانه در بوراده اولمق  
 دیمکدر شدن کی و جائز در که مصدری کشتن اوله بوصورنده شین رایه  
 و تا داله قلب اولتوب کردن اولور پس بوراده نکر دی نکشتی برینسه  
 و نکشتی ده نشوی مقامنده اولور و بومقامک بر مقدار تقصیلی مرور  
 ابتدای حاصلی بو کله نک مثبت و منفیسی استعماله موافق و لفته مخالفدر  
 (یار مصاحب) نفاق ابطان کفر و اظهار ایماندر که شرعه بر قیودن

✽

مطالعه

دخول و برقبودن خروج بدر پس نفاق نافقاء بر بوعدن اخذ اولمشدر  
 زیرا عیب طوشانی دید کلری حیوانک ایکی سوراخی وارد که برینه  
 نافقاء و برینه قاصعاء دیرل و بر بو ع حبله ایدوب قاصعاء طرفنی  
 اظهار و نافقاء طرفنی ستر و اخفاء ایدر پس اتی قاصعاء طرفندن صیده  
 کاذکرنده نافقاء طرفندن باش اورب طشیره چقرو فرار ایدر  
 و ذکر اولشان اظهار و ابطاناه نفاق شرعی دیرل و بر نفاق دخی وارد که  
 اکانفاق عرفی و عملی دیرل که سری علانیتک خلاقی اوزرنه اولمقدور  
 مضای یت) بودر که اغنیاء و ذی قدرت اوکنده مکر کبی اکری اولمه  
 یعنی غنا لیدن اونودی انلره طابوقیله تا که اهل نفاقه یار اولیه سن  
 یعنی عرض دنیا ایچون دوللولره منهنی اولسک منافق اولور سن زیرا  
 بر یوزک ایمانله حق و بر یوزک دخی عرض حاجتله خلقه اولور  
 حکم مجده ایسه بود ککلدن بلکه ظاهرا و باطنا حقه انقیاد در  
 و بمشدر که سلامده و غیریده رکوع کبی اکلیک مکر و هدر  
 پس ضرورت قویه اولد فحجه خلقدن سؤالده مذلت اولدیغی  
 کبی انحناده دخی کراحت وارد و ایکیسی مجتمع اولمق مذلت  
 اوزرنه مذلدن \* مرده را نام و نیک از خلق نیست \* نفرتش  
 از جامهای دلق نیست \* نیست مضای فعلی متضمن اولمه  
 نام انک فاعلی و مرده اکا متعلقدر زیرا لام جاره معناسنه در از نام  
 و نیک متعلقدر نفرت دخی ایکنجی نیستک فاعلیدر و جار و مجرور نفرت  
 متعلقدر (مرده سالک راه حق دیمکدر که راه فنادر نیکم مابعدی اکا  
 قرینه در) نام آددور بوراده مراد شهرتدر (نیک ایکی نوله عاردر و العار  
 کل شیء لزیم به عیب کاف القاموس) نفرت درمیدن یعنی اوریک و اتزعاج  
 و تفرق (جامه جامه نیک جمیدر ملبوس یعنی آرقبه کیچک معناسنه  
 شکم تفصیلی باآلاده در آخرنده یا بین الموصوف و الصغه توسل  
 ایچوندن (دلق درویشلر خرقة سیدر) (معنای یت) بودر که سالک  
 راه خدا اولان کسه ایچون خلقدن نام و عار یوقدر یعنی نام و شهرت  
 اکا سدر راه اولانز نیکم قرأ نده کلور (ولایخه فون لومه لائم) بلکه  
 قویه دیرلر سه دیسونلر طوته کور بار انکن مضمونله عمل ایدر و آنک  
 درویشلر خرقة سی نامنه اولان جامه لردن نفرت و فراری یوقدر

✱

یعنی عبا و کهنه نسنه کچمکن عاز و نفرت ایتزبس بوراده عاری  
جامه دلفه تخصیص کی کلور و لکن مراد مصراع اولدن مفهوم  
اولان عمومدر نعمیدن صکره دلقی تخصیص ایتدیکی عاراولان  
امورک اشدی اولقله در زیر عوام لباسه نظری زیاده در الحاصل  
سالکده مطلقا عار اولماز کرک لباسده و کرک غیرده زیر اعلایتمک  
جانب خلق مرعاندندر ملا حظة خلق ایله ایسه مطالعه حق پر برده  
مجمع اولماز بناء علی هذا اعتبار ناسی نظردن اسقاط ایتمک کرکدر تا که  
خفه منظور اولق مبسر اوله و بومقامدن بی مایه اولانلر ورطه قیودده  
قالمشلردر انکیچون دیمشلردر که مال و حال و آئی سونلر مفتون  
و محنون و مغنونلردر \* هر کرادوق نکونای بود \* خاص مشمارش که  
او عامی بود \* بونک تقدیری هر کسی که بود اورا ذوق نکونای  
مشمارش خاص که او بود عامی دیمکدر که اعرابی ظاهر و نظائر  
کثیره سی دخی سابقدر (ذوق طامق یعنی برنسنه نک طبعی آغزده  
بولمقدر قلنده مستعملدر اکل کثرتده مستعمل اولدیغی کبی و لفظ ذوق  
قرآنده عذابده استعمال اولندیغی قلت عذابدن دکلدر بلکه اوراده  
ذوق لسله ابراک معناسنه در مثلاً (ذوقوا العذاب) عذابی وجود کزده  
احساس و ادراک اید بکوز دیمکدر (نکو نامیده یا مصد ربه در نکونام  
صفت مشبهه در نونک کسری و کاف عربینک ضمیمه معنای کوبک  
آدلودر نکونای کوبک آدلولقدر خاص و عام ایکبسی دخی اصلده  
تشدید ایله بری برینک مقابلیدر عامک شهر ایچنده عموم و شمولی اولقله  
عام دندلی خاص ایسه بویله دکلدر زیر احواس ناس قلت اوزرنه در  
بوراده خاص و عام ضرورت ایچون تخفیف اولمشلردر (عامی عامه  
منسوبد که یا نسبت ایچوندر) مشمارشده شین اولی نک ضمیمه سی سلاسه  
وزن ایچون اختلاس اولنور مشمارنهی حاضر در مصدری شماریدندر که  
صایمقدر (معنای یت) بودر که هر کسه که آنک کوبک آدلوانق  
ذوق لذتی اوله یعنی خلق اراستنده شهرت شایعه سی اولوب ایلوکلله  
سویلندیکنندن حظ ایدنه سن او مقوله آدمی آلون برینه قویوب  
خاص صایمه بلکه نحاس برینه قوکه او خاص صورتنده ایسهده  
ینه عامه منسوبد که اعتباردن ساقط در زیر احواس اودر که مدح

✽

✽

و ذم نقشیدن لوحی ساده ایلبه و نام و شهرت قیبنده اولبه و ذم و استهزا  
 ایتمسلا آنی مصلحت بله واذی و جفا لیه متأذی اولیوب قلیبنده عین  
 صفا بوله زیرا حیبه اولان معامله خلیله دخی اولور و خلقت برکسبه  
 نظر نعطیله نظر ایملری برزخ عظیم و مکر جسمدر شوقدر واردر که  
 بومقوله معانی بدایلت اهلنه کوره در والامقام ارشاده اولنلر  
 صد و روعیون ناسده مهیب و معظم اولد قلرن استرل زیر بوله  
 اولد قلی دعوتلرینک قبولنه داعی در \* کر ترا دل فارغ از زینت  
 بود \* کی هوای مرکب و زینت بود \* بونک تقدیری کر بود ترا دل  
 فارغ از زینت کی بودت هوای مرکب و زین دیمکدر که تراده را  
 لام جاره معناسنه بوده متعلقدر دل بودک فاعلی و فارغ و جار و مجرور  
 فارغه متعلقدر و بعد الجملة فعل شرط در هوایمکنی بودک فاعلی  
 و تا مفعولی و جمله سی جزاء شرطدر ( فارغ مشغولک ضدیدر  
 ( زینت آنکه ترین و نیمجل اولنورنسنه در کرک بدننده و کله فرسنده  
 و کرک خانه سنده و غیریده که بومقوله زینتله زینت حسیبه ظاهره  
 دیرلرتکم علوم و اعتقاداتنه حسنه و نیات خالصه و اخلاق و ملکات  
 حیده زینت عقلیه باطنه در مرکب آت و قاطر و امشالی که اوزرنه  
 رکوب ایدرل زین کسرله اگر که آت آرقه سنه اوررل سرچ معناسنه  
 زین بوش غاشبیه که اگر اور توسیدر حاشیه دید کلری بوندن  
 غلط در زین کوه و زین کوهه اگر فاشیدر قر بوس معناسنه زین کر  
 ایرجی در سراج معناسنه و بوتقر بردن فهم اولندیکه ایکنی زینت  
 افطی نمجنس صورتنده کلشدر که ناسی اولنکینک کی اصلیه دکلدر  
 بلکه تاه خطاب در که معناده بوده قیبد در وزین بشقه کله در  
 (معنای یت) بودر که کر سنک ایچون دل زینتدن فارغ اوله یعنی  
 قلبک فکر زینته مشغول اولبه و جان دماغنده اوسودا قالمیه بجن  
 سکا هوای مرکب وزین او اور یعنی اولماز قالمی قلبکده زینت دنیا به  
 محبت اولمغله زینتلو فرسه بزرسن و بلکه زین سرچ اوزرنه  
 اوتوررسن و سیمین رکابه بصرسن و احشامله دور ابواب ایدرسن  
 نتکم قرآنده بطریق اشاره کلور (و منهم من یشی علی اربع) یعنی  
 چار پا حیوانه رکوب اید و بآمد و شد دن خالی اولماز و زینتلر بچنده

\*



لباس فاخر دن صکره کخیلان آنه بنگ وزیب وزینت وخدم الیه بوریمک  
 هوای نفسک معظماتندن اولمغسله ناظم آتی تخصیص بالذکرابتدی  
 \* روی دل چون از هوای برتافتی \* بعد از آن میدان که حق را یافتی \*  
 تقدیری چون برتافتی روی دل از هوای میدان که یافتی حق را بعد از آن  
 دیمکدر که صراخ اول شرط وثائی جزا در یافتی حق جلاله سی میدانه  
 مفعولدر پس که لفظی فعل ومفعول اراستنده واسطه و رابطه در  
 تافتی ماضی مخاطبدر مصدری تافتن در بوکک معناسنه مضارعنده  
 فای پایه قلب ایدوب تابد و تابنده دیرلر ومصدر فرعبسی تابیدن در  
 ودقا نغده کلور که تاب اسمدنر تابیدنن که قور مقدر بوکدن خاص  
 معنادر مثلاً برنسنه بی ابکی فات اینسار بوکلدی دیرلر قورلدی دیمزلر  
 ترک یلم بوکلدی دیر قورلدی دیمز ای بر وضع مخصوص اوزرنه قورلر  
 بوکنه رسن تاب دیرلر معناسی ایب بوکیچی در موناب ده بوندندر وینه کاب  
 مذکورده کلور که خم بوکلدر بوکلم بوکلم اولان نسنه به پرخم دیرلر تاب  
 قورمدر قورم قورم اولان نسنه به پرتاب دیرلر تمام قورلش اولسه نیم  
 تاب دیرلر انتهی (میدان کسرله امر حاضر در که اولنده می تا کبند  
 طلب ایچوندن مصدری دانستن در بلمک معناسنه مضارعنده سین  
 حذف اولنوب داند و داننده دیرلر (یافتی ماضی مخاطبدر مصدری  
 یافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فایه قلب اولنوب باید و باینده دیرلر  
 بولمق نسنه به نایاب دیرلر (معنای بیت) بودن که چونکه روی دلی  
 هوادن بوکک واندن اعراض ایلدک اندن صکره بیل که حق بولدک  
 یعنی اگر هوادن روگردان اولورسک حق بولورسن والا بولورسن زبرا  
 هوای نفسک معبودی در که نفسک یوزی خلقه در شکم حق جائک  
 معبودی در که جائک یوزی جقه در شول جهندن که جان یعنی روح  
 روان نفس رحانی نک اثر در واول جانبه تعلق قویسی واردر  
 نفسک ایسه ملی عناصر و طبائع احکاسه در پس هر نسنه که هوا سنه  
 موافق در اکا سجده ایدر قال الله تعالی (افرایت من اتخذ آلهه هواه)  
 الحاصل معبود بالاطل ترک اولمغده معبود بالحق اله کیرمز وکله  
 توحید که لایه لا اله الا الله در آله منکر در مراد معبود بالحق در ای لا معبود  
 بالحق الا الله فاعرف \* هر که اواز حرص دنیا دارشد \* بی کایان از وی



خدا بپیرارشد \* تقدیری هر کسی که او شد دنیا دار از حرص شد خدا  
 بپیرار از وی بی جان دیمکدر بویتک اعرابی دخی مرور ایدن نظارتی  
 کیدر (حرص مشتهاسنه اصابت ایچون اجتهادله طلبدر پس حرص  
 بر نشانی اشد طلب ایله طلبدر و دیمشله در که حرص بر جوعدر که  
 نتون دنیا له طوبیماز و بر مرصندر که تر ایدن غیری علاجی اولماز انکچون  
 دیرلر که حریصک کوزخی طبراق طویرر (دنیادار وصف ترکیبی در که  
 اصلنده دارنده دنیا در که دنیا و مال طونچی دیمکدر (جان کاف  
 عجمینک ضمیمه نلی معناسینه در که ترکیده صابو دیرلر (بپیرارزای  
 هوزایله نفرت یعنی اورکک و قاجقدر (معنای بیت) بودر که هر کسه که  
 اهل حرص اولدی و حرصندن دنیا جمع ایلدی و جمع ایلدیکی مالک  
 حقوقی رعایت ایلدی بی شبهه حق تعالی اندن بپیرار و بری اولدی  
 زیرا حرص صفات ذمیمه دندر و جمع مال ایتک اهل دنیا حالیدر و حقوقی  
 مراعات ایتوب حفظیله مقید اولتی حد شرعی نجاوز در و معادی  
 انکار در پس حریص اولورسک علمه حریص اول نشر ایچون و کذلک  
 حریص اولورسک مال حلال طیبه حریص اول خیر ایچون والا حرص  
 و محبت ماسوی آخر سنی مولادن جدا ایدر و حجاب غلیظه ایچنده  
 فالورسن و حق سندن بپیرار اولیچق جمیع خلق سکا تقرب ایلسه مقید  
 اولماز ولکن اگر خلق سندن بپیرار اولوب یالکزر حق سکا تقرب اولسه  
 دولت عظمایه ایررسن کل ایلدی مال و وجودی ناظم کبی بالکلیه حقد ویر  
 تا که حق سنک اوله فافهم جدا \* چون بیشتر مرغی شناس این نفس را  
 نه کشد بازونه پردی رهوا \* این نفس شناسک مفعولیدر چون شناسه  
 اطر تشبیه در نه حرف نفیدر کشدک تحتبده فاعلی نفس و بارانک  
 مفعولیدر بیشتر مرغی ده یارایده در (شتر دوه در شتر بان دوه جیدر شتر مرغ  
 شترده رانک سکونیه دوه قوشیدر اصلنده مرغ شتر در دوه به بکرز  
 قوش معناسینه صکره ترکیب تغییر اولوب جزئیاتی تقدیم واسکان قلوب  
 دوه قوشنه علم اولدی دولت خانه کبی که اصلنده خانه دواندر و پادشاه  
 عالم پناه کبی که اصلنده پادشاه پناه عالم در زیرا بویه مرکب علم اولیچق  
 حضاف الیه تقدیم اولتی قاعیده لریدر مطرد دکل ایسده (شناس  
 امر حاضر در مصدری شناختن در الکلی معناسنه مضارعنده خاصینه



مط

قلب اولنوب شناسد و شناسنده دیرل ( بار بآه موحده ایله یو کدر جل  
 معنای بار پر خالدر بار گیر فرسدر ( پرد مضار عدد مصدری پریدن  
 بامعجی ایله اوچق معنای رانک تشدید و تخفیف ایله لغتدر ( هوا مدله  
 جسم لطیف خفیف سیال شفافدر که جهات سته سریع الحر که در  
 اصلنده خلوه دلالت ایدر بوسیدن مابین السماء والارضه هوا دیدلر  
 زیرا اجسامدن خالی وار واحله مملودر اشته بو هوا مدله در شول  
 هوی که نفس مضافدر مقصور و رسمی بآله در وهوا محترق دید کلری  
 بر هوادر که قوی الحراره و غیر مشتعل در ایالی صیفده بعض افاقده  
 ظاهر اولور ( معنای پت ) بودر که بونفس حیوانیه بی دوه قوشی کبی  
 آکله و او یله یل یا نو جهله اکا بکزد پرسک و جهی بودر که  
 نه یوک چکر دوه کبی ونه خود قوش کبی هوا اوزرنده اوچرا کرچه  
 ایکی صورتی جمع ایلشدر که دوه صورتی و قوش صورتیدر ولکن  
 ایکسینک دخی معنا سندن خالی در انکچون ایضاح ایدوب دیر  
 کر پر کویش کوید اشترم \* ورنهی بارش بکوبد طائر \* تقدیری  
 کر کویش پر کوبد من اشترم دیمکدر که پر جهله سی مقول قولدر زیرا  
 کر کوبی لسان عربیده ان قلت کبیدر و اشترم دخی مبتداء بخذ و قه  
 خبر اولوب بعد الجملة کوید مقولی اولوب کوید جهله سی دخی شرط  
 جزا اولور و مصرع ثانی ناک اعرابی طاهر در پرکله سنده امر اوزرنه  
 داخل اولان بادر ولکن پر لفظنده اولان باشقوی اولغله اکا اتبعا  
 مضموم اوقنور ( پر بآه عجمینک قحیله امر حاضر در مصدری پر بندر  
 اوچق معنای شکم پرده سبق ابتدی ( کویش ایکی بآله در زیرا  
 کوبی مضارع مخاطبدر که اولکی یا اصلیه وایکچی خطاب ایچوند  
 وشین ضمیر غایبدر که کوبی به مفعولدر و بومقوله شینک طاغی  
 عند الاکثر مفتوحدر بوراده ضرورت ورنیچون اسکان اولغشدر ( ورنه  
 حرف شرطدر که واکردن تخفیف اولغشدر ( نهی نونک کنسریله  
 مضارع مخاطبدر مصدری نهادن در قومق معنای وضع کبی  
 مضارعنده الف حذف اولنوب نهید و نهنده دیرل بوراده بارش ده  
 شین نهی به قید در ( طائر اصلنده یائی در که حق رسم بآله اولغدر  
 ولکن مصحف عثمانه تبعیت ایله همزه ایله مر سوم اوله کلشدر



(معنای بیت بودر که) اگر سن دوه قوشنه اوج دیسک لوجغه قادیر  
 اولوب بن دوهیم دیر واکر اوزرنه یوک قویه سنن بن قوشم دیر  
 الحاصل اوجغه کلنجه دوه نه ییلور اوجنی که جسم ثقیل در دیر  
 وجهه کلنجه قوشه یوک یو کلمه نک مناسبتی وارمیدر استبعاد ایدر  
 یعنی علی کل حال تعلل دن خالی دکدر زیر مجاهده بی سومز بلکه  
 \* کندی قولایت کیمک استرفهم جدا\* چون کیه زهر رنکش دلکش  
 است\* لیک طعمش تلخ و بویش ناخوش است\* رنکش مبتدا دلکش  
 است خبر در چون رنکی تشبیه واکافیدر لیک حرف استدر را کدر  
 لیکن معناسنه و لیکن حرف استثنا دیو تعبیر ایدرل زیرا استدر اگله  
 استثنایک مؤداسی برد تنکم (ان شاء الله کله سنه استثنا ددیلمر مع هذا  
 شرطدز زیرا لاجرن ان شاء الله ولاخرج الا ان شاء الله معنای واحد  
 اوزرنه در طعمش مبتدا و ما بعدی خبر در کیه کاف عجبینک کسریله  
 فوزی اوتدر تازه چنه سیزه دیرل کاه اولورهای حذف ایدرل خفا سندن  
 اوتوری ویکا دیرل کیه زهر دیدیکی زهر اوتیدر رسم هلاهل کبی که اسند  
 اقلیمده هلاهل شهرنده بتر زهر ناک اوتدر و دیمشله در که (آدم علیه  
 السلام جنده دانه کندی اکل ایتد کدن صکره وجهه ارضه هبوط  
 واقع اولدقده فی ایدوب انک قینندن زهر اغابی و اوقی بنمشدر  
 (دلکش وصف ترکیبی در که اصلنده کشنده دلدلر کوکل چکیچی  
 و جذب ایدیچی معناسنه پس کوکل میل ایتدیکی و خاطر منجذب  
 اولدینی مستحسن نسندیه دلکش دیرل (طعم فحله طامق و بمک  
 و ما کوکل اولان نسنه نک کنندنه دخی دیرل بورلده مراد داد در تلخ  
 آجیدر (معنای بیت) بودر که نفیک رنکی زهر اوتنک رنکی کبی  
 دلکش و رعنا بد که صورتیه خاطری جذب ایدر و کندی هوی  
 و مشتیانته میل ایتددر و لیکن دادی ورنحه سی دخی ناخوش و بددر  
 پس هر کیم انک نمایشنه فریفته اولوب مشتیانته تناول یا استشمام  
 ایدر سه آخر زهر لنور و دماغنه خلل کلور بونده بویی دخی در چ  
 ایتدیکی ادنانک وقوعنی استبعاد ایچوندی یعنی زهری بمک شو بله  
 طور سون بلکه رنحه سنی شم ایتک بله مضر در بو جهندن طالب  
 حقه کر کدر که هوای نفسه اصلا مساعده ایتبه و شهواتی یواند کتمه

\*

مطلـ



والاهلاك اولور \* کر بطاعت خوانیش سستی کند \* لبك اندر  
معصیت چستی کند \* بونك تقدیری اگر خوانیش بطاعت کند  
سستی و کند اندر معصیت چستی دیمکندر که مصراع اول شرط  
و جزادر و اعزاب ثانی ظاهر در (خوانی مضارع مخاطبدر شین ضمیر  
مفعول متضلدر که نقشه راجعدر مصدری خواندن در واور سیمی ایله  
اوقتی و دعوت ایلك معناسنه سستی ده یا مصدر به در سست ککشك  
دیدکدر یدر که مقابلی بخشددر معصیت طاعتك مقابلیدر که امره  
تحالفدر (چستی ده یا مصدر به در چیست جیم عجمینك ضمیمه چاپك  
و چالاکدر (معنای بیت) بودر که اگر سن نفسی طاعت حق اوقوسك  
و دعوت قلبك سستك ایلمر و کسل و فتور کوسنر و فرمان الهی به  
انقیاد ده منافق کبی کوشك اولور ولیکن معصیت و مخالفت یابنده  
چاپك و چالاک اولور زیرا اطاعت خلاف جبلتی اولغله مسجد  
قبوسنه کلد کده پیر ناتوان کبی اشیکن اتلایه مز و معصیت مقتضای  
ذاتی اولغله میخانه نزد بانه پهلوان و جوان کبی چقار پس هر کسك  
میلی نه لطفه ایسه نشاطی دخی اکا کوره در \* نفس را آن به که  
در زندان کنی \* هر چه فرماید خلاف آن کنی \* تقدیری آن به که کنی  
نفس را در زندان و هر چه فرماید کنی خلاف آن دیمکندر که آن مبتدا  
و به خبری و کنی جمله سی که رابطه سیله اتی بیانددر و هر چه مبتدا  
و فرماید جمله سی صفت و کنی جمله سی خبر در زیرا عربی ایله تعبیری  
بودر که کل شیء یا امر به النفس یحب علیك ان تفعل خلافه (به باء  
موحده نك کسری و هاء ساکنه ایله يك معناسنه بن سندن يك بیلورم  
دیه جك برده عجم من از تو به دائم دیر بهتر بیکر کدر زیرا ترادات تفضیلدر  
بوراده فعلك ترکدن اولویق منع ترکله اولان فعلدر بوخسه مطلق  
دکدر پس فعل واجب اولش اولور فاحفظه (زندان خپس اولاجتی  
برکه عرب سبعین دیر زندان باب زندانی زندانیان اهل زندان (هر چه  
هر نه که دیمکندر که هر کل افرادی معناسنه) فرماید مضارع غائبدر  
مصدری فرمودن در بیور مق معناسنه مضارعنده و او بر بنه الف  
و یا کنورب فرماید و فرماینده دیرل بوراده بیور مق ایله تعبیر ایندیکی  
(ان النفس لامارة بالسوء) مضمونی اوزرنه در یعنی کرچه فی نفس الامر

نفسه امر یوق بلکه تربین تسویل وارد و لیکن اهل هوی اکا  
 مأمور و مطیع کی اولغله اول معنادن بیوز مقی ایله تعبیر ایلدی  
 (خلاف و فافک ضدیدر) (معنای یت) بودر که اول یکدر بلکه  
 واجددر که نفسی مخالفت زنداننده جنس ایلیه سن و هر نه امر ایدسه  
 انک خلاقی اوزنه اوله سن زیر بر ذیلاک حکمنه محکوم اولقی سنک  
 سلطانلغکه دوشمن بوجهتدن اکر طرق اولقی استر سه سن انی اچلق  
 زنداننده جنس ایله و انواع شهواتی حلال طبیعه و هواسنی هدایه  
 نحو یل ایله بلکه مشتهیاتدن بالکلیه فارغ اولوب نان پاره و خبز  
 یابس ایله قناعت ایله که جهاد اکبر اتمش اولور سن زیر نفس دشمن  
 حقدر و دشمن حق قتل اتمش کرکدر نا که دوستان آسوده اولار که  
 قوای روحانیه در و عالم انفس انک شرندن امین اولیحق عالم افاق دخی  
 خلاص اولور و ارسلان زنجیرده اولسه افساد فی الارض ایدر پس  
 انک مقید و مغلول اولدیغی عین صلاحدر \* نیست در مانش بجز جوع  
 و عطش \* تا که سازی رام اندر طاعتش \* درمان بحسب المعنی نیسته  
 فاعلدر زیر لسان عریله لبس للنفس. دواء دیمکدر بجز نفیه متعلقدر  
 تا غرض و تعلیل ایچوندر رام سازینک مفعولدر طاعتش ده اولان  
 بشین معناده سازی به قیددر تا که سازیش دیمکدر (درمان چاره و علاج  
 ) جوع اچلقدر که معده نک طعامدن خلوتیدر (عطش تشنه  
 اولمقدر که صومسر اقدر) سازی مضارع مخاطبدر مصدری ساختن در  
 دوزمک معناسنه مضارعنده خازیه قلب اولنوب سازد و سازنده دیرلر  
 و نعمه الله ده کلور که ساختن دوزمک و سازیدن دوزمک و یر اخلق  
 (رام مطیع و منقاد) (معنای یت) بودر که نفسی اصلاح اتمک اچلغک  
 و صومسر لغک غیری و جهله چاره و علاج یوقدر تا که آنی طاعت  
 حقه مطیع دوز سن و امر نه انقیاده تمیسه ایده سن یعنی اعظم اسباب  
 ترکیه جوع و عطش در زیر اصلنده جوعله اعتراف ربو یت  
 اتمشدر پس بو عالمده دخی صلاحی اکا منوط در والا اول درده  
 دکه نسنه در مان اولماز و اول بر بدخویدر که دکه تربیه ایله طاعت  
 و عبادته دوزینلوب قوشلن سیر ایله اکل و شرب اهلی اولملری که  
 نه مریده سرکشار و انقیادتدن خارجلر در و بالضرع انقیاد لری

\*

\*

اولسه دخی جان و کوکلدن نشاطله دکل بلکه کراحت واستغفاله در  
 والله المعین علی ترکیبها\* چون شتر در ره در آی و بارکش\* بار طاعت  
 بر در جبارکش\* در ره در آیه ظرفدر و چون اول مضمونی تشبیه در و بار  
 مابعدنده امرک مفعولیدر و بار طاعت ایکنجی کشک مفعولیدر بر در  
 دخی اکا متعلقدر (بر پوراده با معناسنه در و یا تاویل ایله استعلاء  
 معناسنه در زیر کشیده اولان بارک تنزیلی قیواوزرنده و انک حکمنده  
 اولان برده اولور (در آی ده در ایچرو معناسنه آی امر در مصدری  
 آمدن در کلک معناسنه مضارعنده میم یا به قلب تبدیل اولنوب آید  
 و آینده بر ل آمد شد کردن کاش کیدش ایلک (کش امر در مصدری  
 کشیدندر چکیمک معناسنه مضارعنده یا حذف اولنوب کشد و کشنده  
 ذیرل (جبار بالاده تفصیل اولنمشدر (معنای یت) بودر که دوه کی  
 بول ایچرو سنه کل و بول چک یعنی طاعت و تقوی یوکنی درگاه جبار  
 چکوب کوتر زیر تکالیف شرعیه نفسک اوزرنده یارکی در بول صراط  
 مستقیمدر و محل نزولک یارگاه حقدر بس دوه کی آهسته آهسته یارگاه  
 یارخدانک رضاسی منزلته کیت و فوجمله دعوت ایندیه اول وجهله  
 اجابت ایله و طریقدن انحراف کوسترمه حذر ایت والا بولک کعبه یه  
 چقر بلکه ترکستانه چقر بعد ذا بومعنی نفسله زاهد حائنه کوره در  
 والا روحله عارفه کوره درگاه حقه کیدن فنا فی الله در زیر اودرگاهده  
 زیاده مقبول اولان فقر و عجز و ذلت و امثالی صفاتدر\* چون شتر مرغ  
 انکه از بارش کر یخت\* از گلستان حیاتش برک ریخت\* تقدیری  
 آنکس که کر یخت از بارش چون شتر مرغ ریخت برک از گلستان حیاتش  
 دیمکدر که اعرابده نظایری مرور ابتدی حاسلی مصرع اول مبتدا  
 وثانی خبردر و که لفظنک مدخولی اولان جمله مبتدیه صفتدر  
 بارش ده ضمیر مبتدیه راجعدر آنکس که از بار خود دیمکدر (کر یخت  
 کاف عجمینک کسریله فعل ماضیدر مصدری کر یختن در قاجق  
 فرار معناسنه مضارعنده خازایه قلب اولنوب کر یزد و کر یزنده دینلور  
 و بعض لغاتده کر یزیدن دخی درج اولنمشدر ولیکن اصل مصدر  
 اولیکدر (گلستان کاف عجمینک ضمی و لامک کسره سبله و کذلک  
 لامک سیکونی وسینک کسره سبله ایکنسی دخی جائزدر وزنه تانددر

\*

هر قنخی وزن اوزره مستقیم ایسه استعمال اولنور اصله اولان بانید  
 ز پراستان کسرله ظرف مکنادر اگر چه هر یه اطلاق اولماز بلکه  
 شول یه دیرلر که منشاء اوله پس کلستان کل لک در یعنی چوق کل بتن  
 پردر یه وافر کل کتورب دو کسر اول یه کلستان دیمزلر (برک ییراق  
 و یراق و دقایقه کلور که برک ییراقدر کل ییراغنه برک کل دیرلر اما  
 بحاز در معنای حقیقی ییراقدر یول ییراغنه برک راه دیرلر اغاجک  
 اولسون و چچکک اولسون لوازم و مهماتندن اولغله ییراغنه برک  
 دیدیلر) ریخت فعل ماضیدر مصدری ریختن در دو کلک و صب  
 معناسنه رییدن دو کلک انصباب کی مضارعنده خای زایه قلب  
 ایدوب ریزد و ریخته دیرلر یو صورنده حیاتش ضمیری برک قیید  
 اولوب برک دخ ریختک مفعولی اولور از کلستان حیات ریخت برکش  
 تقدیرنه (معنای یت) بور که اول کس که دوه قوشی کی کنیدی  
 بو کنیدن فرار ایلدی و بار طاعت چکمیدی کلستان حیاتدن عمری  
 ییراغنی دو کدی و بهاری صولدردی و کنیدی اهلاک ایتدی ز پرا  
 طریقه بارکش اولیان حیوانی طاعده قورد پر و کذلک حیات قلب  
 و نغمه روح فیض طاعته در پس یو معنی اولیحق وجودنه پیوست غلبه  
 ایدوب بالاخره کنیدی صولدر و عمرنه دخ برکت بولوب کنیدی  
 تیر اولدر \* باراین در را بجان باید کشید \* ورنه همچون سک زبان  
 باید کشید \* تقدیری باراین در را باید کشید بجان و دنه باید کشید همچون  
 سک دیمکدر که بار کشیدک مفعولی و کشید بایدک فاعلیدر که ایکی  
 فعلک اجتماعی و ثانی نک مصدر به تین اقتضایدر پس کشید بوراده  
 کشیدن معناسنه در رنه واکرنه کشید دیمکدر زبان ایکیجی کشیدک  
 مفعولید سک کاف عجمی ایله کلندر (معنای یت) بودر که بو قیونک یعنی  
 بلب حق یو کنی جانله چیمک کر کدر یعنی ازل و جار خدمته بولملودر  
 وکیل و فتور کوسر میوب نشاط و انبساط طاعته قائم اولملودر  
 واکر یووجه اوزره بارکش اولمزه کلب کی لسانی چیمک کر کدر یعنی  
 سکوت اتملودر ز پرا بومعنی لاف و کذاب و قیل و قالله تمز بلکه  
 خدمتله وجوده کلور بونده مدعی بی کلبه تشبیه ولردر تنکم نامل ایله  
 ظاهر اولور فافهم \* هر که اوکردن کشد این بارها \* باشد از نفرین



برو انبارها \* کردن کشدن مفعولی و بعد الجمله اویه خبر و بعد الجمله مبتداء  
اوله صفتد رکه هر که در انبارها باشدك فاعلیدر و از انباری بیاند و بعد  
الجمله هر که به خبر در کردن كاف عجمی ابله پیوند رهنق کی زین اصلنده  
زاین در همزه سی ادر جده رسما دخی حذف اولمشدر بارها بارك  
جه بدر زیراجادك اادات جمی الف و هادر نفرین ابلنج و لغت ایتك  
قارش و پردی دیمك پرده نفرین دادد پرل اصلی ناآفرین در که لسان  
فارسیده نانی ایچوندن نفرینك مقابلی تحسبند مستعمل اولان آفرین در  
كافی الدقائق (برواصلنده بر او در که راستعلا ایچون و اوضه بر منفصلدر  
صكره الف حذف و رایه ضمه حرکته وصل اولمشدر انبارها انبارك  
جه بدر ایچنه غله قوید قلری اوه و کیلاره دیرل و بعض لغتاده انبار  
نبرك جه بدر که سرله که عریدر دیمشدر فاما بومعنايه قاموسده انبار  
ونبر یوقدر و حلمی ده کلور که انبار انباشتن و انباریدن لفظندن  
مشق در دیمشدر که طولدر مق معناسنه در بوضو رنده عربی اولمدیغی  
ظاهرا ولور الحاصل انبار انصار و زنی اوزرنه کلمه مفرده فارسیده در  
عربییه و جمع دکلدر عرب پراوستده اولان انباره بیت الغله ویرالتنده  
اولان چقوره مطبوره دیر (معنای بیت) بودر که هر کسه ~~سکه~~  
ذکر اولسان طاعت یوکلرندن یعنی انواع طاهاندن کردنکش اوله  
واعراض و ایا ابله انك اوزرنه انبارل طویلسی ایلچلر و بددعا لعنلر  
اولور یعنی الله تعالی ك وملائكه ك وناسك لعنی انك اوزرنه اولور  
نتکم قرأ نده کلور (اولك عليهم لعنة الله والملائكة والناس اجمعين)  
پس بوراده انبار ذکر کثرت لعنی تمثیل ایچوندن نتکم اکل اولانه  
فلاک قاری انباره بکرز دیرل مراد کثرت اکلنی وسعت بطنی تمثیل در  
و کبر الطن اولانه دخی دیرل انبار کی فارنلو معناسنه و بوندن اخذ  
اولتدیکه خدمتده بولنق و بارکش اولق رحت الهیه به و خبر دعا به  
واخذ نفسه وسيله در فافهم \* کرده بارامانت را قبول \* از کشیدن  
پس نباید شد ملول \* بار کرده نك مفعول اولی و قبول ثانسی در  
مصرع ناینك تقدیری پس نباید شدن ملول از کشیدن دیمکسدر که  
پس فاء جزایه معناسنه در شد مصدرله مؤلده که نبایدك فاعلیدر  
ملول شدنك مفعولی و جار و مجرور ملوله متعلقدر کرده ماضی مقید

✽

وهمزه خطاب ایچوندر معناسی ایتش سن سن کچمش زمانده دیمکدر  
 رسم اصلبسی کرده ای در که الف ماقبلنده های و فتح دالی محافظه  
 و یا خطاب ایچوندر یاء خطاب حذف و الف عین بتراء صورتده  
 رسم اولتوب یاء خطاب دن بدل قلندی اشته همزه نك خطاب ایچون  
 اولدیغی بدلیت ايله در و الا خطاب ایچون اولان یادر بعض مواضعده  
 که کردی کلور ایلدک سن معناسنه بو صورتده ماضی مقید قسمندن  
 اولماز امانت خیانتک ضد یدر اصلنده مصدر در صکره انسان انک  
 اوزر نه مأمون اولدیغی نسنیه اسم قلندی پس امانت اداسی لازم  
 کلان حقدر قال الله تعالی (انا عرضنا الامانة) مقصود ظاهرده وضع  
 الهیه در که شرائع و احکامدر و حقیقته بلا واسطه قبض ربانی  
 و سر رجائی در (قبول ردك مقابلید که فارسیده پذیرفتن ايله تعیر  
 اولتور مصادر شاده دندر و لکن ابن اعرابی قافک ضمه سن دخی  
 حکایه ایتشدر دخول و زنی اوزر نه (ملول ملالتنددر سئامت معناسنه  
 یعنی برنسنه دن اوصانوب سیر اولتی (معنای بیت) بودر که سن  
 باراماتی و حلهما الانسان موجبجه قبول ایتش سن پس اول باری  
 چکمکدن ملول اولتی کرکز بلکه جد و نشاط اوزر نه الی آخر العمر  
 خدمته بولتوب باب حقه تردد ایتلودر و فلهرك احکام شرعیه ايله  
 تعبده مشغول اولوب باطنک دخی استفاده ایچون حقه قبل کرکدر  
 و امور تعبدیه به ریا صغیوب اظهار دخی لازم کلدیکی کبی اسرار حق  
 دخی تکلفدن مصون و ستر و اخفایه مقرون اوللودر و الاظهار و باطنیا  
 خیانت لازم کلور و صاحبی ظلوم و جهول اولور \* روز اول خود  
 فضولی کرده \* دآن فضولی از جهول کرده \* فضولی کرده نك  
 مفعولی و روز آنک ظرفیدر دان فضولی مبتدا و جهولی مابعد نك  
 مفعولی و بعد الجملة خبر و ماقبلته معطوفدر بو صورتده عطف الاسمية  
 علی الفعلیه اولور و جائزدر که آن کرده به مفعول اولوب عطف الفعلیه  
 علی الفعلیه اول که بلاغته مناسب اولان بودر روز اولدن مراد  
 یوم میقدر که اول کونده آدمک علیه السلام ذریتی ار و اخندن عهد  
 آلتش و ایمان و علم عرفان و عمل اوزر نه روح و قلب و جسد عقد  
 اولمشدر و اول امانتک صورتی اولان بر جری آدم اوموزنه آلوب

اوراده قالمشدر واندن اولادك اوزرنه ركوب ظاهر و باطن بو باركرانی  
 الی هذا لان والی قیام الساعه حامل اولمشدر (خود لغت حلمی ده  
 كلور كه كندی دیمكدر واورسمیدر واداندركه براسك آخرنه اولاشور  
 حكم مرتبه خصوص حائنه دلالت ایدر فضولی ولی و وکیل واصل  
 اولوب مالایعنی به مشغل اولانه دیرلر (فضول اصلنده فضلك جعیدر  
 كه نقصك ضدیدر) و امام راغب دیمشدر كه فضلك اكثر استعمالی  
 بمدوحه و فضولك مذمومه در بوراده فضولی ده یا مصدیره در  
 (وان اصلنده و آن مدله صكره و زنجیون درج اولنمشدر) جهولی ده  
 یادخی مصدیره در جهول صیغه مبالغه در صبور وزنی اوزرنه زیاده  
 جاهل معناسنه (معنای یت) بودر كه روزازل و اولده كه یوم  
 میثاقدر خود فضوللق ایتمش سن و اول فضوللغی دخی زیاده جهلكدن  
 ایلمش سن یعنی اینستدیکك عهدك عاقبتن یلیوب در عهده ایتمكك  
 فضوللق ایلدك زیرا سموات وارض و جبال حل اماندن اباء ایندیکی  
 وقته سنك اوزریكه التزام ایچون قلیج و جبر و قهر یوغیدی بلکه  
 سن همان كندی یانكدن بن بونك عهده سندن كلورن دیو التزام  
 مالایلزم ایلدك ولكن (انه كان ظلوما جهولا) موجنبه ظلم نفس ایتدك  
 و امانتی موضعه وضع ایتمیوب خیانت ایتدك و عاقبت خیانتك سببیه  
 مؤاخذه اولنه جفکی یلدك و بر امر سهل صاندك و آخر صعب چقدی  
 فاما عارف بوراده ظلومیت و جهولیتی خلافتنه دخی حل ایتمشدر  
 (پس اكثر انسان كریه ظلم لنفسه در فاما مقصود اولان انسان  
 كاملاک ظهور یدر كه حامل امانت ظمهره و باطنه فی الحقیقه اودر و انك  
 وجودی واحد كالف در و اعلیکم بالسواد الاعظم) ده سواد اعظم  
 واحد علی الحق در (پس ناطقك قدس سره تقبیح و تشنیع ناقصه  
 كوره در و بو عالم زمان مهدی به دك سواد اعظم دن خای دكلدر  
 (والحمد لله تعالی و بو محل كریه زیاده تفصیل اقتضایدر ولكن تطویل  
 مؤدی اولور پس تفاسیر و سایر مواضع دن طلب اولنه \* جنبشی كن ای  
 پسر كاهل مباح \* چون بلی گفتن بن نبل مباح \* جنبشی كن كاه سنك  
 و كامل دخی مباحك مفعوللر یدر بلی كفتی نك مفعولیدر نبل مابعدنه  
 مباحك مفعولی (و بن نك صفتیدر) جنبش اسم مصدر در یا وحدت





ایچوندر که نوعیه محمولدر مصدری جنبیدن کلوردر یمک تحریک معناسنه  
تعدیه سنده جنبانیدن دیرل که تحریک دیمکدر (کاهل سست در تنبل کبی  
تنبل ایله مقابله دن هامفتوح اولوق و جائزدر که ها اصلنده مکسور اولوب  
بوراده فافیه ایچون مفتوح اوقته (بلی لامک فتحیه عربیدرا کرچه عجم  
کسرله اوقور بلی منفی بی اثبات و کلامی محمد دن تحقیقه رد در که  
بل منزله سنه در حتی به ضیلر دیملر در که بلی اصلنده بل ایدی صکره  
الف زیاده قلندی تا که اوزرنه سکوت حسن اوله پس الست بر بکم  
استفهامنده بلی ایله جواب و یرد کلری الله تعالی ک مخاطلرک  
پروردکاری اولماغی نفی اولدیغن ییاند زیرانفی نفی ایتک عین اثبات در  
اشته بولکه اقرار و ایمانه دالدر اگر انک یرینه نعم دیسلردی انکار و کفر  
لازم کلوردی زیرا نعم نفی تحقیق و جمعی تصدیق ایچوند رکه لست  
بربنادیمکدر (کفی ماضی مخاطبدر مصدری گفتن در سو یمک معناسنه  
مضارعنده فانی و اووه قلب ایدوب بریا زیاده سیله کوبد و کوبنده  
دیرل مخاطبی کوبی کلور (معنای یت) بودر که ای پسر مقام خدمت  
حقده بر جنبش ایله و بر نوع عظیم حرکت کوستر سست اولمه چونکه  
روز میثاقده الست بر بکم خطابه جواب و یروب بلی دیدک و اعتراف  
ربوبیت ایلدک و بومرته ایله عالم ارواحده قرار و ایمان فطری ثابت  
و متحقق اولدی پس عالم اجسامده دخی تنکله تنبل اولمه و اقرار و ایمان  
ازلی عمل صالح اید ایله تأکید و تقویت ایدوب ارکانکی شرائع  
واحکامده اعمال و استخدام ایله تا که اقرار که نشان اوله و قلب و قلوبک  
شداد و استغاثت بوله و دخی (اعملوا فکل ميسر لما خلق له) سری  
ظهروه کله اشته بهت رسولدن مراد بو ایمانی تذکیر و امر امانتی  
تجدید و عهد قدیمی تجدید در زیرا غواشی بشریه و حجب ظلماتیه  
و وسائط کثیره و عوائق و فیه نسیان و خیانت و نقض ابراث ایدر  
والله الخفیظ \* هر که اندر طاعنش کسلان بود \* حامدش کراهی  
و خذلان بود \* هر کسی که تقدیرنده در که هر مبتدا اندر کسلانه ظرف  
و کسلان بوده مفعول اولوب بعد الجملة مبتدایه صفت اوور حاصلش  
مبتداء ثانی و کراهی بودک مفعولی و بعد الجملة مبتداء ثانی به خبر  
و بودخی بعد الجملة مبتداء اوله خبردر کسلان عطشان وزنی اوزرنه

مطل

✱

صفت مشبهه در کسل برنسنده تناقل و فتور در که آنده نکاسل لایق  
 دکل بلکه تحصیل ایچون قیام وجد و اهتمام لازمدر انگچون کسل  
 مذموم اولادی و صفت نفاق قلندی حاصل بوراده محصول و نتیجه  
 دیمکدر (کراهی ده یا مصد ریه در کراه ضال معناسنه در که صفت  
 مذمومه در و بوا عصارده عوام ناس غلط ایدوب مدحده استمه سال  
 ایدر و فلانک کراهلغی وارد در یرل یعنی یولنده و صوینده و معمر در  
 دیمک استرل بوا یسه لغتدن خارج بر غلط فاحشدر و بالاده گذر  
 ایتشد در که کراه اصلنده صفت مشبهه در کنهکار و سیاه کاسه  
 و کان ابرو و امشالی کی خذلان کسرله ترک نصرتدر یعنی بر کسبه  
 نصرت اولنوب حالی اوزرنه ترک خذلان دیرل پس مخذول  
 منصورک مقابلدر انگچون د عاده دیرل) اللهم انصر من نصر الدین  
 واخذل من خذل المسلمین (معنای یت) بودر که هر کسه که حقت  
 طاعتده کسلانک و اهل فتور اوله زیرا طاعتی شینه اضافت ایتک  
 مطاع اولان حق اولغی اشعار ایدر مع هذا ایات سابقه دخی مرجعه  
 فرینسه در پس او مقوله کسه نک محصول و نتیجه سی و مال حالی  
 ضال و مخذول اولق اولور زیرا مهتدی اولان طریق عاده بولنور  
 و نصرت دین ایدن دخی حقندن منصور اولور نتکم قرآنده کلور  
 (ان تنصروا الله بنصرکم) پس طریق شرعدن خارج اولانه کراه  
 و نصرت دین ایتینه خذلان دیرل والعیاذ بالله تعالی \* وقت طاعت  
 تیرز و چون باد باش \* وز همه کار جهان اراد باش \* بونک تقدیری  
 روتیر و وقت طاعت باش چون باد و باش اراد از همه کار جهان دیمکدر که  
 تیر لفظی رولک تحتده فاعلندن خالدر زیرا مسرعاً معناسنه در وقت  
 روه ظرفدر باش چون باد ماقبلنده اولان تیری یعنی سرعتی بیان  
 و آئی تشبیهدر و ازاد ایکنجی باشک مفعولی و از همه ازاده متعلقدر  
 (تیر تانک کسره سنک اماله سیله کسکن و بحله ایتک معناسنه) (رو امر  
 حاضر در مصدری رفتن در کیتک و یور بک معناسنه مضارعنده  
 فای و او و تائی داله قلب ایدوب رود و رونده دیرل) و زاصلنده و ازدر که  
 و او فی الحقیقه باش اوزرنه داخلدر که بوراده جمله فعلیه بی جنبی  
 و زبیه عطف ایچوندر (همه جمله و دو کللی اصلی هم در صکره معنای



حامدن معنای خاص علمی به نقل علامتی چون آخر نه هالحاق اولندی  
 (آزاد حر الاصل و معنی و سرو اغاجنه دخی آزاد درلر روایت  
 اولنور که مجنون برکون بر باغبانی کوردیکه بر سرو اغاجن کسمک دلر  
 قدیاره بکزر بونی کسمه دیو شفیع اولوب بهاسن و یروب آزاد ایتدی  
 خصوصله اول سروه آزاد دیدیلر بعد شایع اولوب هر سروه آزاد  
 دندلدی و بر سروک قدی غایت موزون اولسه خصوصله اکا آزاد  
 درلر (معنای بیت) بودر که طاعت وقتنده سرعت و عجله ایدیچی  
 اولدیک حالده یوری و سرعتده باد کبی اول زبرا طاعنه مسارعته  
 مأمور سن شکم قرآنده کلور (وسار عوا الی مغفرة من ربکم) الایه  
 زبرا مقصود اسباب طاعنه مسارعته که جسته رویت حق ایچون  
 مقام کثیبه مسارعت بوراده طاعنه مسارعت قدر در و کار جهانک  
 جله سندن یعنی تعلقندن متقطع و آزاد اول الحاصل وقت طاعته  
 کار دنیاه شغلاک وار یسه اندن کسل زبرا مقبول کار کار آخر ندر  
 بوخسه کار دنیا دکل و بالکنز بر کار دکل بلکه جله علائقندن انقطاع  
 ونجرد تام ایدوب اهل تفرید زمره سندن اول که حقندن کلرکینه  
 حقه کیسدر سن پس نجرد ده نجی و ذهابی بری برینه تطبیق الیه  
 \* مغزات دور ست و بارت بس کران \* کوششی کن پس نمان  
 از دیکران \* منزلت دور ست مبتدا و خبر و بارت کران دخی بویه در  
 کوشش کن کلمه سنک مفعولی و از نمانه متعلقدر (منزلت ده تا خطاب  
 ایچوندر که منزل اکا مضافدر) منزل زول ایده جک مکان حسی در  
 بوراده مقام مغزیدر که مقام وصولدر) دور ابراقدر مقابلی نزدیکدر که  
 قریبدر (بارت ده دخی تا خطاب ایچوندر که بار اکا مضافدر) بس  
 باده بیه زیله معناسنه در (کران کات فار سینک کیمر یله آخر  
 معناسنه در تغیل کبی) کوششی ده یا وحدت ایچوندر که نوعیت ده  
 محمولدر کوشش کاف عمیک ضمیمه کوشیدن لغظندن اسم مصدر در  
 دور بیش معناسنه بوراده همان مصدر معناسنه در که دور شقی  
 و اجتهاد ایدوب چالشه قیر (پس یو پس باده عجمی الیه در فاء جزایه  
 معناسنه) نمان نهی حاضر در که اصلی نه ماندر یعنی نون مقبوله  
 ناخیه در مان امر در مصدری ماندن تالیق معناسنه مضارعنده نونه



فحقه حرکت و پروب ماند و ماننده دیرلر مایستن که بکر مکرر  
 مضارعنده سین حذف اولوب انده دخی ماند وماننده دیرلر ولکن  
 التباس مقام وقرینه دن مندفع اولور (دیگران دیگرک جمعیدر که  
 دخی وغیری معناسنه نتمک تفصیلی بالاده کندر ایتدی (معنای بیت)  
 بود که سنک منزلك اوراق و یوکک زیاده آغردر پس چالش  
 غیر یلردن کری قالمیه سن زیر ااتلر واصل اولوب سن فراقده قالور سن  
 بوندن مقصود بار علاقه بی تخفیفله بلکه اصلندن اسقاط وازاله ایله  
 توصیه در نتمک خدیشده کلور (وخفف الحمل فان العقبه کؤد) یعنی  
 آخرت عقبه و یوقشی صر پدر که یوکلی آدم اول عقبه بی مرور  
 ایله مزیس سعی ایدوب بار وجود و علاقه بی اوزرندن رفع ایتمک  
 کر کدر اهل تجرد اولتلا ایتد کلری کبی والا کار مشکل اولوب برزخده  
 قالمق اقتضایدر اهل برزخ ایسه جقندن مجبوریدر و آئی اکا که یاردن  
 جدا اوله منزل وصله ایرمیه و جمال حق کوریه و قد وصل الاحبه  
 و انقطعنا\* راه پر خوفست و دزدان در کین\* رهبری بر تائمانی بر زمین\*  
 راه مبتدا و پر خوف خبری و دزدان دخی میتلدا و در کین خبری در  
 رهبری بره مفعولدر تا غرض ایچوندن (پر ضم باء فارسی ایله طولو  
 بملموعناسنه) خوف امنک ضدیدر که توقع مکر و هدر یعنی امارت مظنونه  
 و یا معلومه دن زمان مستقبلده توقع و انتظار اولنان امر مکر و هدر  
 لاحق و عارض اولان غمدر (دزدان دزدک جمعیدر که اوغری  
 دید کلریدر دزدیدن اوغر لقدر که عرب سرقه دیر) کین کاف عربینک  
 قحیصله پوسی کین کاه پوسی یری یعنی استخفا ایله جک یر که عرب  
 مکیمن دیر کوندنکه پنهان اولوق معناسنه (رهبر و رهنا قول اغوز که  
 عرب دلیل دیر یول کوستریچی وایلدیچی معناسنه اصلنده وصف  
 ترکیبدر که برنده راه دز رهبری ده یا وحدت ایچوندن (بر باء عربینک  
 قحیصله امر حاضر در مصدری بزدن در ضمه ایتمک معناسنه مضارعنده  
 بآک ضمه سی قحیه ابدال اولوب بزد ورنده دیرلر) ثانی فعل مضارع  
 نجاطبدر اصلنده رسمی نه مانی در که نه حرف نفیدر صکره آخرنده  
 هاء یلان حرف ونون مانی به متصل قلمبدر (معنای بیت) بودر که  
 راه حق خوفله طولیدر یعنی زیاده خطر ناکدر و خوفلودر و اوغر یلرد



پوسیده در یعنی اول بولده پوسیده اوخر بلر و حرافیرا و لغله ابناء سیدله  
 زیاده خوف وارد و ائک حرامیسری نفس اماره وهوی و شیطان  
 و شهوات و افکار فاسده و ظنون و شکوک و شبهات در بوجهت سدن  
 بانگجه سلاح کوز توحید و ذکر و قوت یقین و عفت و صلاح و تقوی  
 و موافقات شرعدن تا که اول مخالفه زبون اولیه سن و سلامتله کنیز  
 ایدوب کیده سن و لکن برزهر و رهنما ایلت یعنی اول بولده یا لکن  
 سلاح کفایت ائمز بلکه سکا بقولا غوز و مرشد دخی کر کدر ایدوب  
 بویه برکسه بولوب بو طریق مخوفده اکا تابع اول تا که براوزرنده وقفه  
 ایدوب قائمه سن بلکه طوغری بولدن منزله ایره سن اشته بوندن  
 سالک بر مرشد کامل لازم اولد یعنی ظهرا ولدی زرا خود بخود سلوک  
 اولد یعنی مقرر در قال الله تعالی (اهدنا الصراط المستقیم) یعنی هادی  
 و مرشد اول و بالذات الله تعالی در و اندن خلیفه سیدر که ائک صغایه  
 قائم و متخلیدر \* هر که در ره از کران باران بود \* هر دمش از دیده  
 خون باران بود \* مصراع اول مبتدا و ثانی خبر در هر دمش ده شین  
 معناده دیده به قید در هر دم از دیده اش دیمکر خون بود فاعلی  
 و باران مفعولیدر از دیده باران متعلقه در هر دم دخی اکا ظرفیدر  
 (کران باران صفت مشبهه در آخر بو کلیلر دیمکر پس باران بارک  
 جی بولک معناسنه) دیده دقایقه کلور که دیده کوز ایننده قیاق  
 التده اولان پردر چشم کوز در که قیاق و کرک انده داخلدر دیده ده  
 داخل کر کدر اما سواد و بیاض دیده ده داخلدر دیده مرکبدر پر جزئی  
 دید در که اسم مصدر در دیدن دنکه کور مکور کفت کفتن دن اسم  
 مصدر اولد یعنی کبی کوزه دیده دید کلری مذکور اسم مصدرله معناسنه  
 انتساب خاصی اولد یعنی دن اوتور بدر پس جزء ثانی که هادر نسبت  
 ایچوندر تنکم الودو ککنه دسته دید کلری دست که الدر اکا انتسابی  
 اولد یعنی دن اوتور بدر و کاب مذکورده بر محله دخی کلور که دیده ده  
 ها معنای عامدن اسم خاصه نقل علامتیدر و بو تقریر دن فهم  
 اولور که بانک مدلولی نسبت ایچون اولد یعنی کبی هانک مدلولی دخی  
 نسبت ایچون اولور تنکم دستورده کلور که الف و نوندن صکره یادن  
 بدل برهه نسبت زیاده ایدر مثلا ملوکانه عاقلانه عارفانه دیر زرا

\*

بیا

بوهار لیاقت و نسبت افاده ایدر (خون قاندر که عرب دم در باران  
 صفت مشبهه در یفاغن معناسنه کریان اغلاغن و نالان اکلکن  
 دیمک اولدیفنی کبی مصدری باریدن در که یاغقدر و بوجهندن یغوره  
 بلزان دیرل و یغور لغه بارانی دیرل و یغور دن قاچوب تحمصن  
 ایده جک آلاچغه یعنی قاره اوه که اهل غنم چادر کبی قوردرل باران کریز  
 دیرل و بوراده ایکی باران اراستنه نجینس تام واردر مع هذا بری جیع  
 و بری صفتدر (معنای یت) بودر که هر ککه راه حقه آغر یوکلیردن  
 اوله هر دم انک کوزندن قان یاغیجی اولور یعنی ثقیل الحمل اولان کشی  
 یوکن چکمکدن عاجز اولوب قان اغار و هر دی بو محنتله بویه پکر  
 ز راعقه صعب و طویل المسافه در وانک بر صورتی صراط و بر صورتی  
 دخی (سار هقه صعودا) ده صعوددر و صعود آتشدن بر طاغدر که  
 صعود و نزولی بتشر سنه ده حاصل اولور که مالا یوصف بر نوع  
 هذابدل الحاصل انسان طریق آخترده هر نقدر سبکبار اولور سه  
 اولقدر مستریج اولوب سهولتله کیدر و عفتات مشقتی چکمز و الا  
 شداندله مبتلی اولور و اول بار انسانک و جودی و احکام طبایع  
 و عناصری و تعلقاتی در و بومقاسمه متعلق حدیث شریف واردر که  
 کتاب محمدیه اوزرنه اولان شرحزده ایراد اولمشدر و علی التفصیل  
 فوائدی تحریر قلمشدر پس داوردان مطالعه اولنه \* لاشه داری  
 سبک کن بار خویش \* ورنه در ره سخت بینی کار خویش \* لاشه  
 داری نک مفعول و سبک کن کلمه سنک مفعول اولی و بار ثانیسی در  
 ورنه واکر نکنی سبک دیمکدر که شرط و سخت بینی نک مفعول اولی  
 و کار ثانیسی و در اکا نظرف و بعد الجمله جزا در (لاشه جیفه در که  
 فردار در آخرنده یادن بدل اولان همزه یارائده و یا تنکیر ایچوندر  
 ) داری فعل مضارع مخاطبدر مصدری داشتن در که طوتمقدر  
 مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد و دارنده دیرل (سبک سینک  
 قحی و بیه موحده نک ضمیمه بینی خفیف معناسنه) سبکبار بینی یوکلودر  
 (بینی مضارع مخاطبدر مصدری دیدن در کسر داله که کورمکدر  
 مضارعنده علی خلاف القیاس دال بیه قلب اولنوب بیند و بیننده  
 دیرل (معنای یت) بودر که اوزر کهده جیفه دنیا طوترسن کنندی

مفل



یوکنکی خفیف ابله یعنی اول جیفه بی بالکلیه ترک ابله پس تخفیفله  
 ترک مراد اولور قلت ابله عدم مراد اولدیغی کی والا راه آخر تده  
 کندی کاری سخت یعنی قاتی وشدید کوررسن وایشک یمان و مشکل  
 اولور زیرا مواقف واسو له چوقدر که هر موقفده بر سوال واردر که  
 جوابه قادر اولمان اوراده پیک سنه عرق ایچنده قالور بوراده دنیای  
 لاشه یه تشبیهدن اهل دنیایی کلا به تشبیه لازم کلور که کلاب کی  
 جیفه دنیایی اجتناب ایدر لر و آخر سیر اولسازلر و جیفه دن مرادی  
 دنیا اولدیغی تصریح ایدوب دیر که \* چیست بارت جیفه دنیای  
 دون \* کز پی او کرده خود را زبون \* بارت مبتدا و چیست خبر  
 مقدمه جیفه مبتدای محذوفه خبر در که تقدیری آن جیفه دنیای  
 دونست دیمکدر که جمله سی باری بیاندر خود را کرده نک مفعول  
 اولی وزبون ثانیسی و کز پی او آتی تعلیلدر و بعض نسخده  
 کز پی آن کشته خوار وزبون دشمندر ( چیست اصلنده چه است  
 در که چه کسرله ذوی العقولک غیریدن استغها مدر ( بارت ده  
 تا خطاب ایچوند که باراکا مضافدر ( جیفه کسرله قوقش میت  
 جثمه سیدر ( کز پی او اصلنده که از پی او درها والف حذف اولنوب  
 کاف زایه وصل اولمشدر ( پی بامعجمینک فتحبله ایزمعناسنه بوراده  
 از پی او بهره معناسنه در که تعلیلدر اندن اوتوری دیمکدر از پی  
 توسندن اوتوری دیمک اولدیغی کی ( کرده کرده فعل ماضی مفیددر  
 و همزه خطاب ایچوند رنکم مرور ایندی ( معنای یت ( بودر که  
 سنک بارک ندر دنیای دنیه نک جیفه سیدر یعنی جیفه به بکره بن  
 قوقش دنیادر پس جیفه نک اضافتی لجین الماء کی در شول دنیای  
 دون در که آندن اوتوری کندیکی خوار و ذلیل وزبون ایلدک یعنی  
 تحصیل دنیا ارنده دوشوب اهل دنیا اراسنده عزیز اولدکسه ده  
 آخرتده اهل آخرت اراسنده ذلیل اولدک زیرا دنیانک عنده الله  
 وعند العرفاء والزهاده جناح بعوضه قدر و زنی یوقدر پس بویله  
 بی مقدار آردنه دوشن کیمه نک ندکلور عزتی اولسه کر که رکل ایمدی  
 اول باری ظهر کدن کیدر تا که عقبه آخرتده خفیف الجم اوله سن  
 واول جیفه نک چورسنه دولاشمه تا که عزت دارین بوله سن و آخرته



عزیز را کله سن \* کرچه این جاهست در ره خفتن \* هیچ رجح  
 نیست بر جان و تن \* بویت اکثر نسخه بوقدر و اولان برده دخی  
 اختلاف فاحش ایله یا زلمشدر که بی معنی در ناچار نسخه مزتهی اولماق  
 ایچون بری اختیار اولندی (خفتن یا توب او یومق خفته یا تمش  
 و او یومش در خفتن آخرنده ناخطاب ایچوندر) رجحده نا دخی  
 خطاب ایچوندر (هیچ نسنه دکل معناسنه بویه مواضعده اصلا و قطعاً  
 معناسنه استعمال اولور (معنای بیت) بودر که کرچه بوراده راه  
 آخرنده خواک و غفلتک واردر فاما جان و تنکه هیچ رجح یعنی  
 مرحتک بوقدر ز بر یول اوزرنده او یومق اولماز و طالب راحت  
 اولان یولدن قالور و رفقا دن جدا اولور پس انک که کندنی  
 جان و تنه مرحتی واردر جان و تنک راحتی قیدنه دو شمن و منزله  
 ابرمد بکجه خواهه وارمز و الا چوق نادم اولور  
 \* \* در بیان ترک زینت کوید \* \*



\* سرحه آرای بد ستار ای پسر \* تاتونی دل بدست آرای پسر \*  
 سر آرای نک مفعولیدر تامادام معناسنه آرا مرته ظرفی دل دخی اکا  
 مفعولیدر چه استفهامدر (آرای مضارع مخاطبدر مصدری آراستن  
 و آراستن در بزه مک و زینت ایتمک معناسند مضارعنده سین یاه قلب  
 اولوب آراید و آراینده دیرلر) دستار دلبند که باشه صرر لر ال ایله  
 صرر لفته دستار ندای اصلنده وصف ترکیبی در که آرنده دست در عقد  
 دلبند ایله معالجیه باعث اولغله دستار دیدیلر پس آراسم فاعلدر که  
 تنورچی در مصدری آوردن دیر و اوک فحیحیه کتور مک معناسنه  
 مضارعنده آورد دیرلر اصل اوزرنه و کثرت استعمالنه بناء و اوی  
 حذف ایدوب آرد دخی دیرلر آرمده بوندن امردر (معنای بیت)  
 بودر که ای پسر نه ایچون دستار و دلبند به باشکه زینت و یر سن  
 مادامکه قادر سن بر کوکل اله کتور و خاطر یاب که سکا بوندن یکدر  
 الحاصل ظاهری کوز تمه بلکه باطن ایله مقید اول ز بر الله تعالی قولک  
 ظاهر نه انتفات ایتم بلکه باطننه نظر ایدر و خصوص اوزرنه باطن  
 غیری دخی اصلاحه مقید اولور در ز بر اگر کل کعبه در پس انی بنا  
 ایتمک کی و همدی دخی اکا کوره در و خصوص اوزرنه قابول اولیبانی





مراعات و محافظه لازم در که نظرگاه حقد را لاجرم تعلق و محبت  
 ایندکری که مقبول مولادر \* تا نکیری ترك عز و مال و جاه \* از همه  
 بر سر نیانی چون کلاه \* ترك نکیری ترك مفعولیدر و بعد الجملة نیانی به  
 ظرف در زرا تا مادام معناسنه در بقیه ترکیب دخی نیانی قید و متعلقدر  
 نکیری ترك اصل رسمی نه / کیری در که نون مفتوحه نافیه در صکره ها  
 حذف و نون وصل اولندی کیری مضارع مخاطبدر مصدری گرفتن در  
 طوتمی معناسنه مضارعنده یا زیاده ایدوب کیردو کیرنده درلر (نیانی ده  
 نون دخی بویه در اصلی نه آبی در که همزه تخفیفایا به قلب اولنشدر) آبی  
 مدله مضارع مخاطبدر مصدری آمدن در کلك معناسنه مضارعنده  
 یم یا به تبدیل اولنوب آیا، و آئنده دینلودر (کلاه کاف عربینك ضمیمه  
 بیرکدر سلطان بورکی دیدکری چیچک تاج سلطانه تشبیه طریقه در  
 پس بودند معلوم اولسدی که عرب تاج دیدیکنه عجم کلاه و ترك  
 بوزک دیر صکره کلاه بورکده و طاقیه ده و مطلقا باشه کیچک نسنده  
 استعمال اولندی کر که کله پوش دیدکری اولسون کلاه قاضی  
 بر نوع طاقیه در کلاه تنزی کلاه امیرانه در و کلاه زر التون اسکف در  
 (معنای یدت) بودر که مادامکه عزت و مال و قدر و منزلت ترکی  
 طوتمیه سن و ذات و فقر و بی مقدار اولغی اختیار ایتبه سن جله خلق  
 لراستندن طاقیه و تاج کی باش او زرنه کلر سن یعنی باشلرتاجی و خندالله  
 مقبول و معتبر اولر سن پس اعتبار بولغنه ترك اعتبار لازمدر زرا  
 خلق قیدنده اولان خالقه تقرب ایتز بلکه بومعناك وسیله سی رفع  
 قبود و ترك و مجرد در احوال انبیا و اولیا کی فاعرف \* نیست مریدی  
 خویشتن آراستن \* قصد جان کرد هر که اواراستن \*  
 خویشتن آراستنك مفعولی و آراستن دخی نیستك بحسب المعنی  
 فاعلی و مریدی مفعولیدر قصد جان کردك مفعولی و هر که  
 فاعلیدر زرا هر کسی که تقدیرنده در او مبتدا و تن آراستنك  
 فاعلی و مبتدا جمله مبتدایه خیر در بود دخی بعد الجملة هر کسی به  
 صفت اولور (مریدی ده یا مصدریه در مردك ارك و انسانیت  
 دیدکریدر (خویشتن و اور ضمیمه و خویش و خود کندی دیمکدر  
 خویشتن دارنفاقد و غیریده کندن اعتدال اوزره طوتمی و حفظ



ایندی در (آراستن مصدر در زینت ایتک معناسنه که ترک بزه مک دیر  
 آراست فعل ماضی در بزه دی معناسنه تن لفظی ایله ماقبلنه تجنيس  
 نام اولور ز بر ا بوراده تن بدن معناسنه در آراستن ایسه مصدر تاي در  
 (معنای بیت) بودر که کندینی لباس فاخر ایله تزین ایتک حقیقتده  
 ارلك وانسانیت دکلد ر بلکه ارلك ترنلر کبی خرقه پوش اولمده در که  
 بومعنی انلرک اوزر لرند حربه اعدا ایچون زره دیدکلری درع کید ز  
 کویا مرقعک پاره لری زره حلقه لیدر لباس زینت ایسه قوری  
 شهرت و صورتدر قصد هلاک جان ایلدی هر کیمکه بدتی بزه دی ز بر ا  
 حریردن قیص زره بدل اولماز الحاصل جسدنی وعالم صورتی احیا  
 وتقوم ایلین کسه جاتی وعالم معنایی اهلاک وهدم ایتدی ز بر ا یکی  
 آرایش بریده اولماز وهر نه مقوله معنی که صورتده ضعیف قبول ایدر  
 آنک قوتی معنایه کیدر و خلاقی دخی بویله در فافهم جدا و بوندن  
 فهم اولسد بکه اهل ارادت و تصوفه لباس زینت تلبس ایتک حرام  
 کیدر و کندی کسوه مخصوصه سندن عریان اولق مقتضای حاله  
 جهلدر و جاهل علم بالله دعواسن ایتک امر قبیحدر والعیاذ بالله  
 من الجهل والدعوی \* نیست در تن بهتر از تقوی لباس \* در تکلف  
 مرد را نبود اساس \* لباس نیستک بحسب المعنی فاعلیدر از بهتره  
 متعلقدر اساس نبودک فاعلی و مرد مفعولیدر (بهتر بیکرک دیمکدر ز بر ا  
 ترادات تفضیلدر که ترکیبی رله دیمک اولدینی کبی (تقوی شرک جلی  
 و خفی وتعلق ماسودن توتی واحترازدر تقوی مک اصلی وقبی در و او  
 تابه و یادخی و اوه قلب اولوب تقوی دنلدی (لباس مایلبس معناسنه در  
 یعنی بمعنی الملبوس در (تکلف بر فعلیده کلفت و مشقت کو ستر مک  
 وز حمله اشملک که کلنی یعنی اثری بوژنده ظاهر اولمقد ر نکم مقاسات  
 اعمال شاقه ایدنلرک چهره لرند نمایاندر (نبود وز نیچون بانک سکونیه  
 اوقنور اصلنده بود در بانک ضمیمه و اولنده نون مفتوحه نافیه در ا بود  
 مضارع در مصدری بوده در اولق معناسنه (اساس عربیدر تالی  
 معناسنه در قاعده کبی که به آنک اوزرنه وضع اولنور (معنای بیت)  
 بودر که انسانک بدنده تقوی لباسدن اوزر که لباس یوقدر نیکم قرآنده  
 کلور (ولباس التقوی ذلک خیر) ز بر ا لباس ظاهر وجودی وتقوی

باطنی ترین پدر باطن ایسه ظاهر دن خیر لودر زیر نظرگاه حقدور  
 پس ظاهرده لباسده تکلف انعامک کر کرد ز زیر تکلفک عملی بوقدر که  
 غرض نفس و حب زینت و شهرت اوزرنه مبنی در بلکه تکلف لباس  
 باطنده کر کرد که لباس اسمادر زیر باطنی اخلاق الهیه الیه منجلی اولیحق  
 ظاهرده اعضا و جوارح دن هر بری دخی محفوظ و ماخلق له ده  
 \* استخدام و استعمال اولنور \* هر که اودر بند آرایش بود \* در جهان  
 فرزنده آرایش بود \* تقدیری هر کس که بود در بند آرایش بود  
 در جهان فرزنده آرایش ایمکد و بوندن اعرانی ظاهر اولور  
 خصوصاً که نظائر کثیره سی سبق ابتدی (آرایش زینتد آرایش  
 آسوده اولمقددر که دکلمکدر) (فرزند اسلنده اوغل و قزدر ولد معناسنه  
 ولکن اکثریا اوغل مراد در) (معنای یت) بودر که هراول کسد که  
 زینت قیدنده اوله و لباسده تکلفدن خالی اولیه اول صفتله متصف  
 اولان کسه بودنیاده ابن راحت اولور یعنی راحتنه تابع اولوب کندی  
 هواسن و ذوقن آرر یوخسه نفسله مجاهده قیدنده دکلد ز زیر  
 اهل مجاهده اولان جوع و عطش و عرایه باقر و نان پاره به و جرعه به  
 و خرجه به قائل اولور و شولکه جتک سندس واستبرقن دلر و حقندن  
 لباس اسما و صفات طلبکاریدر اگاه زینت قبوسیدر  
 \* عاقبت جز نامرادی نبودش \* بهره از عیش و شادی نبودش \*  
 عاقبت نبود شک ظرفیدر جز حرف استنادر نبودک شین مفعولی  
 و فاعلی محذوفدر تقدیری نبودش چیزی از چیزها الانامرادی بهره  
 اینکجه نبوده فاعلدر از بهره به متعلقدر بهره ده همزه وحدت ایچرندر  
 بهره نصیبدر تفصیلی باآلاده در (عیش فخله حیاتدر که حیات نامه  
 مراد در و مایعاش به معناسنه دخی کلور و اکامعشت دخی دیرل  
 وحدت شده کلور) (لاعیش الاعیش الاخرة) و شولکه عیش و عشرت  
 دیرل کسرله غلط مشهور قیلندندر که اصلی عیشت در زندگانی  
 معناسنه یعنی دیرل که حیاندن تمتع در (شادی ده یا مصدریه در  
 (معنای یت) بودر که قید زینتده اولانه آخر نامرادلقدن غیر  
 یرنسنه اولماز دنیاده لباس و غیره جهندن مراد نه اوردیسه دخی  
 آخرتده نامراد قالدور زیر دنیا و آخرت بربرده اولماز انکچون دیر که

حیات و سرور و آخرت و با خود عیش و عشرت جستن اکابر نصیب  
اولماز زیر انصیبی دنیاده استیفا یلیدی قال الله تعالی (وما له فی الآخره  
من خلاق) یعنی شوقی کسی که دعا ایدوب یارب بنم نصیبی زیاده و بر دیر  
انکچون آخرتده نصیب اولماز پس تاظمک کلامی یا کفار کوره  
و یا مبالغه و تغلیظ طریقه بقیه مؤمن ناقصه نصیبده در زیر دنیادن نصیب  
نقد در زیاده اولور سه حال آخرت اکا کوره نقصان اوزرنه اولور  
و ناقص لاشی حکمنده در \* خود ستایی پیشه شیطان بود \* هر که  
خود را کم زدن سلطان بود \* خود ستایی بود که فاعلی و پیشه  
مفعولید و یا خوشنمایی مبتدا و بود جمله سی خبر در خود را زندک مفعول  
اول و کم ثانیسی و جمله سی هر کسی صفتد که هر که هر کسی تقدیر یله  
مبتدا در سلطان بود که مفعول اولوب بعد الجمله خبر در خود ستایی ده  
یاء ثانیه مصدریه در (خود ستایی و صف ترکیبی در که اصلنده ستاینده  
خود در مصدری ستودن در او کت مدح معناسنه) ستایش او کش در که  
ستودن اسم مصدر در مضارعنده و او برینه الف و یاز یاده قلنوب  
ستاید و ستاینده دیرل پس ستاینده خود کردن او کیچی و مدح ایدیچی  
دیمک اولور (پیشه کار و بمنعند تفصیل او ائی کاید مرور ایتمدر  
شیطان و ابلیس عزاز یلاک بعد اللعن اولان اسماسنندندر که رجندن  
بعنده و ایاسنه دلالت ایدر) کم کافی عربینک فحیهله کسک معناسندر  
بنده کینه دیرل اکسک و قول معناسنه (زنده فعل مضارع در مصدری  
زدن در ارمق ضربه معناسنه مضارعنده تون زیاده ایدوب زند  
وزنده دیرل (معنای یت) بود که کشتی کنندنی او کتک و مدح و ثنا  
ایتمکک شیطان کار یلدر زیر شیطان کندی آتش علوی اولمغله  
مدح ایدوب یه معنی الک سجده آمدن اباء و استکبارنه سبب اولمشدر  
(و هر کسی که کندی کم اوره و ناقص کتوره سلطان اولور یعنی سلطان  
کبی در جه علو و کمال بولمشدر کو یا تاظم قدس سره دیمک استر که  
(آدم علیه السلام خاکدن مخلوق اولمغله اکسک ککنی بلدی و آخر خلیفه  
حق مرتبه غالبه بولدی انکچون شیطاین سلیمان علیه السلام منخر  
بولدی فاما شیطان دعواسیله خوار اولدی و انسانا کامنخر اولدی  
بلکه نفوس متمرده به اغوا و تزیین یله و راه پرده دن مسلط اولوب نفوس

\*

✽

فاصله به بروجهله ظفر بولامدی \* گفت شیطان من از آدم بهترم  
 \* تا قیامت کشت ملعون لاجرم \* شیطان لفظی گفتک فاعلی ومن  
 مبتدا و از بهرزه متعلق و بهتر خبر و بعد الجملة مقول قولدر (ملعون  
 لفظی گفتک مقعول و تا انتهاء غایت ایچوندر که کشته قیددر) لاجرم  
 قسم معناسنه در (من انا دیمکدر که بهترم آخرنده اولان میم کی متکلم  
 وحده ایچوندر و اول میم اصلنده ام در نامن ان من دیمکدر کشت کاف  
 عجمینک فخبیله فعل ماضیدر مضد ری کشتن در شدن معناسنه که  
 اولقدر مضارعنده شین رایه قلب اولتوب کردد دینلور که علی خلاف  
 القیاس در زیر قیاس دال واحده ایله کرد ایدی و بعضیلر دیمیلردر که  
 کردیدن دخی لغتدر بلکه کثیر الاستعمال در بوصورنده کردد یعنی  
 ایکی دالله قیاس اوزرنه وارد اولش اولور (ملعون مطرود من رحمة  
 الله معناسنه در) لاجرم لابد و لا محالة معناسنه در صکره حقا معناسنه  
 استعمال و قسم مجراسنه اجرا اولندی پس مؤداسی تحقیق و تأکیددر  
 حقا کی و بونده اقوال مختلفه وارد در سورة هودده (لاجرم انهم  
 فی الآخرة هم الاخسرون) آئینده تفاسیره نظر اولنه (بعد ذا الله تعالی  
 ابلیسه لعنتی یوم دین ایله توقیت ایلدی شکم کلور (وان علیک اللعنة  
 الی یوم الدین) زیرا لعنت ابلیس من حیث هو دکلددر بلکه آدمه  
 سجده دن ابا ایتدی کیچوندر پس من حیث انت ملعون اولش اولدی  
 انسانک ایسه انکله ابتلاسی یوم دین ایله منتهی در بو معنادن اوتوری  
 انسان ایچون الی یوم الدین ملعون اولوب بعده لعنت ابدیه اصلیه  
 ایچنده قانور فاعرف جدا (معنای یت) بودر که شیطان بن آدمدن  
 بهتر یعنی یکر کم دیو انانیت دعوی ایلدی نتکم کلور (قال انا خیر منه  
 خلعتنی من نار و خلقتنه من طین) لاجرم لابد و تحقیق نص کریمله  
 قیامته دله ملعون و مطرود اولدی و بلکه لعنت ابدیه بولدی  
 بوجهتدن دیدیلر که قیاس دیدکلری معنی ابتدا ابلیسدن قالدی پس  
 نص وار یکن قیاسه حاجت یوقدر حقل سجده ایله امری نص  
 قاطع ایکن ابلیسک خاکه نسبتله جوهر علوی نورانی اولدیفیله  
 کسندی فضیلتی اظهار و حالنی ترجیح ایتدی کی لغو اولدی (فافهم  
 قطعاً و علیک بالکتاب و السنة فانهما من اعظم المنه \* از تواضع خاك

مطلبه

✽

مردم مېشود \* نور نار از سر کشي کم مېشود \* خاک مېشود که فاعلی  
و مردم مفعولی و از بطریق التعلیل اکا متعلقدر نور ایکنی مېشود که  
فاعلی و کم مفعولی و از دخی بطریق التعلیل اکا متعلقدر و خاک و نور دخی  
هر بری مبتدا اولوب مابعدنده کشي اولان جمله فعلیه خبر اولوق دخی  
جا نژد (تواضع وضعنددر که کندی نفسک ذات و عبودینی ییلوب  
آشفه قومقدر ضدی ریاست و کبردر غلغلی بویه دکلدر بلکه هر کس  
مطلوبی و مطلوب منه مقداری سرفرو ایتمکدر که عوام ناس اراسنده  
جاری در حقیقت تواضع اهل ترکیبیه مخصوصدر انکیچون انلرده  
طلب ریاست و رئیس القوم اولوق یوقدر مکر که خلیفه اوله ائمه اتی  
عشر کبی (مردم آدم اوغلانی بوراده نوع انسان مراد در که آدم  
و اولادی در (نور نار اضافتله مراد آتشدن مشتعل و مرتفع اولان  
لهب در من وجه صورت نورده اولغله نوره تغییر ایلدی والا نارد  
شدت ضوه وارددر نور ایسه اندن اخفدر سر کشي ده یا مصدر به در  
(سرکش وصف ترکیبی در که اصلنده کشنده سر در باش چکیچی  
و مطیع و منقاد اولوب باشن هوایه طوبیچی (کم کافی عجبیک ضمیمه  
نابید معناسنه (معنای یت) بودر که خاک تواضعندن اونوری آدم  
و انسان اولور و آتش شعله سی سرکشکنندن اونوری نابید اولور  
یعنی زمین راه حقه خاک اولوب تواضع کوسر مکه الله تعالی اندن  
نخمیر ایتدیکی بر قبضه ترایدن کندی ذاته خلیفه اولقه لایق آدم  
خلق ایلدی و اکا نفخ ایلدیکی روح علوی ک نورنی عرشه دکه  
چغقردی و عالمی اول نوره بر قیلدی شعله آتش ایسه خفتندن نابود  
اولدی یعنی شیطان که لهب ناردن مخلوقدر آمده کوره بقیه داردر  
زیرا نظر ایله که شله نار هوایه بر خوش تصاعد ایتدین منطقی اولور  
و وجودی عدم پرده سن بولور اشته ار باب کبر و اهل ترفعک حالی  
بودر \* رانده شد ابلیس از ستمکبری \* کشت مقبول آدم از ستمغری \*

✱

ابلیس لغظی شد که فاعلی رانده مفعولی و از علت فعلدر آدم کشتک  
فاعلی و مقبول مفعولی و از تعلیلی در (رانده اسم مفعولدر سور لاش  
معناسنه مصدری راندن سور مک معناسنه و اسم مفعول ماضی دن  
مشغولدر یعنی ماضی که اندر سورلدی معناسنه آخری مفتوح و فححه سی

بیان ایچون ها زیاده قلیجی اسم مفعول اولور و ماضی مقید دخی  
 کرچه اسم مفعول هیئنده در ولکن مقامدن و سوق کلامدن فرق  
 اولتور مثلاً کرده ایتمش ویدلمش وخواسته دلمش و دلتمش در وکرده شد  
 ایلندی وکرده شد نده ایلندیلر دیمکدر (ابلیس ایلادن مشتقدر که  
 شدت یاسدن عارض اولان حزنلر و بعضیلر دیدیلر که ابلیس اسم  
 اعجمیدر که انده اشتقاق اولماز آدم وامشالی کبی (از مستکبری ده از  
 تعلیل ایچون و یامصدریه در استکبار کبر باطل اظهار یتکدر شکم  
 ابلیس حقه کور (ابی واستکبر) و کبرکنندی ضیریدن اکبر کورمکدر  
 و تکبر دخی استکبار کبی اظهار کبردر ولکن کبر حق و کبر باطلی نظهاردن  
 اعمر کبر حق اسماء الهیدن کلن متکبردن مأخوذ در و کبر باطل  
 (صامرف عن آباء الذین یتکبرون فی الارض بقیر الحق) آئینده  
 اولان تکبردن مستفاد در (از مستغفری ده دخی از تعلیل ایچون  
 و یامصدریه در استغفار ذنوبی مغفرت و ستر طلب یتکدر که مالی  
 بنیدله راجع اوله (معنای یت) بودر که ابلیس متکبرلکندن اوتوری  
 درگاه قریدن سورلدی شکم قرآنده کور (قال اخرج منها مذموما  
 مدحورا) یعنی یا ابلیس حق جنندن مذموم و مطرود اولدیغک حالده  
 زیرامستکبرلک مالی رسوای و ذلیل اولمقدرو آدم مستغفرلکندن اوتوری  
 مقبول اولدی شکم کور (فتاوی آدم من ربه کلمات قتاب علیسه) و اول  
 کلمات (ربنا ظلمنا انفسنا وان لم تغفر لنا وترحمنا لنكونن من الخاسرین) در  
 یعنی آدم اعتراف ذنب ابدوب خاک ذلته جبهه سوده قلمقه فی المشل  
 برده اولان یوز باصلر موجبجه الله تعالی اتی خاکدن رفع و مقام عالی  
 قریده نصب ایلدی و مقبول اعلی الاعالی اولدی و ابلیس سرن هوایه  
 دفعله سرنکونلق رتبه سن بولدی و خاک مذلتده قالدی علیه ما یتحق  
 \* شد عزیز آدم چواستغفار کرد \* خوار شد شیطان چواستکبار کرد \*  
 آدم شدک فاعلی و عزیز مفعولی چو تعلیلده در استغفار کردک مفعولی  
 و فاعلی ضمیر آدم در شیطان شدک فاعلی و خوار مفعولی و ما بعدی  
 ماقبل کیدر بویینک مفرداتی من ارا شرح اولندی (معنای یت)  
 بودر که آدم استغفاری سببیه عزیز و شیطان استکبارندن اوتوری  
 ذلیل اولدی پس بوندن اعتذارله اصرارک نتیجه سی بلندی زیر

✱

استغفار اعتذار درواستکبار اصرار نو عتددر و بونده رمز واردر که کشی  
 قضائله بر حادن بر حاله تحول ابد مرثـ لا عزیز ایکن ذلیل اولور  
 ابلبس کبی زیرا حقه سعادت ازلیه بو قدر بو جهتدن سعادتی  
 عارضه اولور و ذلیل ایکن عزیز اولور آدم کبی زیرا حقه سعادت  
 ازلیه واردر بو جهتدن شقاوتی عارضه در قال الله تعالی (یمحوا الله  
 ما یشاء ویثبت وعنده ام الکتاب) یعنی علمده محو و اثبات یوقدر بلکه  
 لوح محفوظده واردر بو تغیر ایسه لوح علمک نقشی سبز فافهم جدا  
 \* دانه پست افتد زبرد سبش کند \* خوشه چون سر بر کشد  
 پشش کند \* دانه افتد فاعلی و پست مفعولیدر زبردست کند  
 مفعولیدر و فاعلی معلوم اولغله محذوفدر که خاکدن رفع اتمک شانندن  
 اولر در خوشه بر کشد فاعلی و سر مفعولی و جمله سی فعل شرطدر  
 زیرا تقدیرنده چون بر کشد خوشه سر دیمکدر پست کند مفعولیدر  
 فاعلی محذوفدر که اورا غه مباشرت اید نلر در و بعد الجملة جزاء  
 شرطدر (زبرد سبش و پشش ده اولان ضمیر لر کنده قید در کنش  
 زبردست و کشش پست دیمکدر) (دانه حبسه در و دانه دل حبه  
 القلب در که مضغه صنوبریه در) (پست بامعجمی ایله الجقدر) (افتد  
 فعل مضارع در مصدری افتادندر که دوشمکدر مضارعنده الف  
 ساقط اولوب افتد و افتده دیرل و گاه اولور که تخفیف ایدوب فتد  
 دخی دیرل و مصدری افتیدن دخی کلور بو صورتده مضارعنده  
 یا دوشر) (زبردست اصلنده صفت مشبهه در اوست اللو و قوی  
 و کر بر معنائنه پس فی الاصل رانک سکونیه در و بوراده اصلده  
 رانک کسره سببه و اضافتله در ال اوستی معنائنه وزن ایچون  
 اسکان اولنمشدر) (خوشه بغدادی واریه و سارا کن باشیدر که بشق دیرل  
 اصلنده خوش در خشک معنائنه صکره علمینه نقل اولنوب آخریه  
 علامت نقل ایچون ها وضع اولندی) (معنای بیت) بودر که دانه الحقه  
 دوش سه اتی ال اوستنده ایلرل نیکم خرمگاهده دوشروا کا (من  
 تواضع رفعه الله) سربله معامله قبلورل چونکه بشق باش چکه  
 و کردن فرازلق ایلیمه اتی پست ایدرل و اورا جیلرانی بچوب دسته  
 دسته بره براغورل اشته کردن کش اولانک حال کا دوشمکدر





ویره دوشه نك حالى يوقارورفع اولمقده در خرمن دانه لری کبی  
 \* \* \* در بیان نشان ابلهان گوید \* \* \*

✽

\* چار چیز آمد نشان ابلهی \* بانو کویم تایابی آ کهی \* چار چیز  
 مبتدادر آمدك ضمیر فاعل اکارا جعدر نشان مفعولیدر و بعد ابله  
 خبر در بانو کویمه متعلقدر آ کهی یسای نك مفعول و جمله سی  
 تعلیلیه در ابلهی ده یا مصدریه در ابله اوغوز دید کلریدر که سلیم  
 الصدر در احمق دید کلری دکلد زبرا اوغوز عاقلدر احمق ایسه  
 عاقل مقابله یلیدر بوراده ناظم قدس سره ابلهی معنای اصلبسی  
 اوزره استعمال ایتما مشدر بلکه ذم اوزرنه اجرا ایتمشدر نك ایسان  
 آینه دن معلوم اولور ( یابی اولنده بیه مکسوره علامت استقبالیدر  
 یابی بیه مشاء و بعده بیه موحده ابله مضارع مخاطبدر مصدری یافتن در  
 بولق معنای مضايعنده فایه قلب اولنوب یابد و یابنده دیرلر (ا کهی  
 مدله اصلنده ا کهی در که یا مصدریه در که خبردار در که اهدیدن که  
 اولمقدر که تنبه در واکاه ایتمک که تنبیه و اخبار و اعلامدر (معنای یت)  
 بودر که درت نسنه ابله لك و بی رشد اولق نشانی کلدی اول درت  
 نسنه بی سکا سوبیلیم تا که اگاهلق بوله سن یعنی خبردار اولوب اکا  
 کوره حرکت ایده سن واول درت نشانلردن حذر اوزرنه اولاسن  
 والاسن دخی ابله اولوب بدکام و بدنام اولور سن \* عیب خود ابله  
 نه یبنددر جهان \* باشنددر جستن عیب کسان \* ابله نه یبندك فاعلی  
 و عیب مفعولیدر ودر اکارا ظرفدر باشندك فاعلی ضمیر ابله در جستن  
 عیب و عیب کسانه مضافدر عیب شول امردر که بر نسنه انکه عیب یعنی  
 نقصان مفراولور عیب سختیاندن زنبیل و ایچنه ثیاب وضع ایتمکدر  
 صندوق و سبت و امثالیدر و حدیثه کلور که (الانصار کرشی و عیبتی)  
 ای موضع سری (نه یبند فعل مضارع منفی در مصدری دیدن در کورمک  
 معنای مضايعنده علی غیر قیاس دالی بیه قلب ایدوب یبند و یبند  
 دیرلر اندر ظرفیت ایچوندر (جستن جیم عربی نك ضمیه استمکدر  
 مضايعنده سین واوه و بیه قلب اولنوب جوید و جو یبند دیرلر و دقائده  
 کلور که جستن و جویدنك معنای بر برینه فریبدر که جستنك استمک  
 و جویدنك ارا مقدر بوسبیدن اندن اخذ اولنه جفی بوندن اخذ ایدرلر

✽

شستن و شویدن کبی که بری بومق و بری آرمقدر جستن و شستن دن  
 نه فاعل کلور ونه امر کلور اینکسیده جویدن ابله شویدن دن کلور  
 بوده برنوع نوسعدر که لسان فارسی به مخصوص صدر عربی ده بوقدر  
 (کسان کسک جمعدر کشتی و کسه معناسنه) (معنای بیت) بودر که  
 ابله دنیا ده کندی عیبی و عار اولاجق نسنه بی کورمز غیر یلرک عیبی  
 طلبده اولور بوا یسه قباحت عظیمه و حقاقت ظاهره در اگر عقلی  
 اولایدی کندی حالی کورر دی و غیریدن اغراض عین ایدر دی زبرا  
 مؤنک شانی غیرک عیبی ستر و کندی عیبی کشفدر والا و قدخاب  
 من دساها) داخل اولور و دیمشدر در که فضوح الدنیا اهن من  
 فضوح الاخرة و حدیده کلور که (سزدن بریکوز قرنداشنک کوزنده  
 چور و چوبی کورر کندی کوزنده اغاجی کورمز) و عنسد الملائکه  
 ستر عیوب و ذنوب افضل اعمال بنی آدم دن در فاعل \* تخم بخل اندر دل  
 خود کاشتن \* انکه امید سخاوت داشتن \* تخم کاشتنک مفعول و اندر  
 اکا ظرفدر انکه داشته ظرف و امید اکا مفعولدر تخم تاه مثانک ضمی  
 و خاء مجبه ابله معروفدر هر نسنه نك اصلنه و ماده سنه تخم در بر حیوانانده  
 و میوه ده و غیریده استعمال اولور تخم مرغ بمرطیسه دیرلر که مرغک  
 ماده سیدر) بخل باه موحد نك ضمی و خاء مجبه ابله عرییدر که کر مک  
 ضدیدر و مفردانده کلور که بخل مکسوب و مدخر اولان نسنه بی حبسی  
 لایق اولیان محلدن امسا کدر و مقابلی جود در و شرح مناویده کلور  
 که بخل سائل محتاجی حاجتدن فضله اولان نسنه دن ماعدر) کاشتن  
 کاف عریله اکک حراست معناسنه مضارعنده شین مجبه راه مهملیه  
 قلب اولنوب کارد و کارنده دینلور و کاشتن کبی کاریدن دخی مستعلدر  
 (سخاوت و سخا کریم و جومرد اولنق) انکه انگاه دن مخففدر که لغتده  
 اول وقتیه دیمکدر و لکن اندن صکره معناسنه استعمال اولور  
 و دیمشدر که سخا اول عطادر که بحسب رأی المعطی حاجت مقداری  
 اوله زیرا مصلحتدن زیاده اولسه بلکه معطی لهک هلاکنه سبب  
 اوله (داشتن طوتمقدر مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد و دارنده  
 دیرلر) (معنای بیت) بودر که بخل و امساک تخمینی کندی قلبنده اکک  
 اندن صکره جومر ذلک امید ورجاشنی طوتمق یعنی قلبی مزعه سنه



تخم امساك اكوب انك حاصلی اثر بخل ایکن بنه حائنه اولوب  
 دعوائی سخاوت ایدر (وكل آناه بترشح بما فيه سرني بلز بس استخيا  
 دفرزنده اولمه ظاهرده نقش سخاوت استر والا کدا سلطان صفتی  
 امیدانکله اولان بلکه خزان و بذل و اتفاق دخی لازمدر الحاصل  
 بخلك امید سخاوت ایتمی دلوجه دیدکلی تخمی اکوب دخی خاص  
 بغدادی امید ایتمک کبی اولور هر نسنه نك ایسه تخم مخصوصی وارد ر  
 قال الله تعالی (والله خلق کل دابة من ماء) ای من نوع من انواع لیاة  
 \* هر که خلق از خلق او خشنود نیست \* هیچ قدرش در در معبود  
 نیست \* بونک تقدیری هر کسی که خلق نیست خشنود از خلق او هیچ  
 قدرش نیست در در معبود دیمکدر که هر کسی مبتدا و خلق مبتداء ثانی  
 و خشنود نیستک بحسب المعنی مفعولی اولوب بعد الجملة مبتداء ثانی به  
 خبر و بود دخی مبتداء اوله صفتدر از خشنوده متعلقدر قدرش مبتداء  
 نیست خبر و بعد الجملة مبتداء اوله یعنی هر کسی به خبر اولور در قدره  
 ظرفدر نصحه رده در برینه بر واقع اولمشدر و لکن استعلاء مناسب  
 اولان در در فی معناسنه و عربی الیه تعبیری بسله قدر فی باب المعبود  
 دیمکدر (بوصورتده قدر نیستسته فاعل اولن دخی و جهدر خلق اول  
 خاء معجمه نك فتحبله مخلوق معناسنه در که مصدر بمعنی المفعولدر  
 و خلق ثانی خاء معجمه نك ضمی و لامک سکونیه و ضمه سبيله دخی  
 جائزدر طبیعت دید کلریدر که فارسیده خوی دیرلر (تفصیلی  
 بودر که خلق نفسک هیئت را سخه سیدر که بلا فکره  
 و لارؤیة سهولت و بسره آندن افعال صادر اولور اگر  
 صادر اولان عقلا و شرعا افعال جبلة ایسه اول هیئته خلق  
 حسن و اگر افعال قبیحه ایسه خلق سبیء دیرلر و شول برده که رسوخ  
 اولسه اگا خلق دیمزل بعض احوال عاضه سبيله بذل مال ایتمک  
 کبی که اکا سخاوت نلرز بر نفسنده ثابت اولمش خوی دکلدر و کذلک  
 عند الغضب بطریق التکلف سکوت اینسه شونک خوی و خلقی  
 حایلدر دئلز و خلق فعلدن عبارت دکلدر زیر کاه اولور که برکسه نك  
 خلقی سخا اولور و لکن خارجده یا فقد ماب و یا ممانع سبيله بذل  
 بولمناز و کاه اولور که برکسه نك خلقی بخل اولور و لکن بر باعث و باریا

\*

مطلب

ایچون بذل ایدر پس اولکنه پنجل وایکنجی په بنجی دنلز و بوتقر بردن  
 معلوم اولدیکه خویی عادت وتوره ایله تفسیر ایتمک اخطا در نتمک بعض  
 لغات فارسیه ده واقع اولمشدر زیر ترک توره دیدکلی رسم وقانوندر  
 (وعادت عودتند رکه بر فعلی ویا انفعالی تکریر ایتکدر تا که کند نه  
 طبع کی اوله یعنی تعاطبی قولای کله آنکچون عاده طبعیت ثانیه  
 دیمشدر پس عادت نفسده اولان خوی وخلق غیری د رکه طبعیت  
 اصلیه دکلدر (خشنود راضی معانسه در واول حذ فیه خشنود  
 دخی در بر خشنودی فاعلک دیمکدر) قدر مقدار و وزن (معبود  
 الله تعاد رکه مرتبه الوهینه اطلاق اولنور زیر اعا بد مقابله سنده در که  
 امور اضافیه دندر یعنی عابدک عبودیتی اللهم الوهیتی حذا سنده در که  
 اللهم ارتباط عبودیتله در وکله توحیدک معنای صوریسی لامعبود  
 الا الله دیمکدر و حقیقیسی لاموجود الا الله در (معنای یت) بودر که  
 هرکشی که خلق عالم انک خونیدن خوشنود و راضی دکلدر الله تعالی  
 قیوسنده و درگاهنده انک اصلا قدر و وزنی یوقدر زیرا بد خوی اولان  
 کشی کسر خاطر ایتکدن خالی دکلدر کسر قلب ایسه هدم بیت الله در  
 تخریب کعبه ایده نک ایسه الله تعالی عندنده اعتباری یوقدر زیرا  
 کعبه معظم و قلب انسان اندن اعظم در که کعبه بناء ابرهیم و قلب  
 بناء رب ابرهیمدر و خالق و مخلوق میاننده تفاوت بین السماء و الارض در  
 بلکه جادک قدیم یاننده اسمی یاد اولماز پس چه مناسبت \* هر که اورا  
 پیشه بد خویی بود \* کار او پیوسته بد روی بود \* بد خویی بودک  
 فاعلی واورا مفعول اولی و پیشه ثانسی و بعد الجمله هر که به صفت  
 اولوز زیرا هرکشی تقدیرنده در که مبتدا در کار او ایکنجی بودک فاعلی  
 و بد روی مفعولی و پیوسته کاره ظرفدر (بد خویی ده یاه ثانیه  
 مصدریه در و یاه اولی اصلیه در اگر چه بلا یا خودخی استعمال اولنور  
 (خوی خلق و طبیعتد رکه مرور ابتدی) پیوسته متصل دیمکدر که  
 دوام مراد در اصلنده ماضی مقیددر مصدری پیوستن در اولاشتیق  
 واولاشدره ق معانسه مضارعنده سین حذ ف اولنوب برینه دال  
 ونون کتوررل پیوند و پیونده در بر (بد روی ده یاه اولی و ثانیه  
 بد خویی ده کی کیدر بعض نسخهده بی روی دوشمشدر بوز سزک

✱

معنا سنه (معنای بیت) بودر که هرکشی که بد خو بلیق اکا پیشه  
 وصنعت اوله ائک دائما کاری بد یوز اولک و یا خود یوز سز لک اولور  
 یعنی بد خوی اولان کسه بد چهره و منقبض یوزلو او اور تنکم  
 بد خوی اولنلرده مشاهد در و یا خود یوز سز یعنی بی حیا و بی ادب  
 اولور و فی المثل کلب کبی هرکسک یوزنه بادشور و بی حضور و مشوش  
 دل ایدر بو معنی ایسه سباء صالحینه مخالف و آداب وارکان اهل حیا  
 و تقویه ناملایم در \* خوی بد برتن بلای جان بد \* مردم بد خو  
 نه از انسان بود \* خوی بد بودک فاعلی و بلا مفعولی و بر بد خویه  
 متعلقه بد بد خویک صفتی در بد خو مردمک صفتی اولدیغی کبی  
 مردم مبتدا در نه بوده قید در نبود دیمکدر (ولکن فاصله اولغله  
 اصلی اوزر نه هاء رسمی ایله یازلدی و نبودک تحتیده فاعل ضمیری  
 مردمه راجعدر و بعد الجمله مبتدایه خبر اولور و بویتنک مفرداتی  
 شرح اولنمشد (معنای بیت) بودر که تن اوزرنده برامز خوی بلا  
 و محنت جان عزیز اولور یعنی جان ثقلت چکر انسانک ظاهر نه اولان  
 بد خوبندن زیرا بدا اولان خوی صفت نفسانیه در بوخسه روحانیه  
 دکل و بد خوی اولان کسه انساندن اولماز بلکه حیوانات ایچنده  
 سبع فسمندن اولور و بوم قیامته دخی صفت غالبه سی اوزرنه کلور  
 یعنی اول وجهله صورت بولور زیرا دنیاده سیرت انسانیه دن بیرون  
 اوراده دخی صورت انسانیه دن خارج اولور زیرا دنیاده ظاهری  
 انسان و باطنی حیوان ایدی پس نشر و حشری دخی اکا کوره اولور  
 \* بخیل شاخی ازدرخت دوزخست \* آن بخیلک ازسکان مسکست \*  
 بخیل مبتدا شاخی خبردر دوزخستده اولان است شاخه قید در که  
 شاخبست دیمکدر ازدرخت شاخه صفتدر آن بخیلک مبتدا ازسکان  
 حرددر شاخی ده یا زایده و یا تنکیر ایچون شاخ بوداق و ناخسار  
 بوداقلقددر که سار ائک کترتدن عبارتدر و دقا قعده کلور که شاخسار  
 بوداق دپه سیدر زیرا ساردپه در درخت اغاجدر مطلقا که هنوز  
 کسلماش اوله یاش اغاجه و قوری به ویمش اغاجنه و غیره شاملدر  
 (دوزخ جهنم که ترک طامودیر) بخیلک ده بخیل باخلک بباغه سیدر که  
 کشر لبخل اولانه دبرلر (رخیم راجک مسالقه سی اولدیغی کبی

کثیرالرحمه در آورنده کاف تصغیر ایچوندر که تحفه بره محمولدر نفسک ده  
اولد یغی کبی (سکان کاف فارسیله جمع سکدر کاب معناسنه) مسلخ  
سلخ خله دید کلریدر یعنی حیوان بوغازلیوب در یسنی بوزد کلری بر  
زیرا سلخ خاه معجه ایله جلد حیوانی نزع ایتمکدر سلخ شهرای آخریدر  
سلخ نهار غروب شمصدر (معنای یت) بودر که بخل وامساله  
وادخار جنهم اغاچندن برید اقدر که بخیاک قلبنه اورادن تدلی ایتمشدر  
جود و سحنا جنت اغاچندن برید اقل اولوب کریمک قلبنه تدلی  
ابتدییکی کی شوال او انور سه که جسته اشجار اولور زیر انهار  
مشتملدر فاما جهنمه نوجمله درخت اولور که نار محرفدر منت دکلدر  
جواب بودر که درخت دوزخ بنه کندی جنسندن در که آتشین در  
وقر آنده ذکر اولتان شجره زقوم اشجار جهنمدر پس درخت دوزخک  
تر به سی آتش ایله در صوایله دکل تنکم آتشدن متلذذ اولان مرغ  
سغندرک ریشندن مندیله اتخاذ ایدوب متسخ اولدقده یعنی وسخ  
ودنس قبول ابتد کده اول مندیله آتسه مطرح ایدر وانش اناک و سخی  
اکل وازله ایدر وکالاول صابونه غسل اولمش ثوب کی اولور واتشده  
یاغمز حصاروب استعمال ایدر و مصرع نائینک معناسی بودر که  
اول بخیل جک یعنی حقیر و مهین سلخ خانه کلرند در که جیفه دنیا به  
حرص قوی و مزید طبعی اولفله خوار و ذلیل اولمشدر و بلادیقی  
قانددر که دم حیوانی در دم ایسه نصله حرامدر \* روی جنت را  
کجا یند بخیل \* پشه افتاده اندر پای پیل \* بخیل یندک فاعلی وروی  
مفعولیدر پشه مبتداء محذوفه خبردر تقدیری بخیل پشه است  
دیمکدر (افتاده پشه نك صفتیدر اندر افتاده به ظرفدر بعض نسخته  
افتاده زیر پای پیل دوشمشدر زیر دخی ظرفدر زیر انحت معناسنه در  
که فوقه مقابلیدر (کجا استفهامدر قنده معناسنه یندک مصدری  
دیدندر تنکم مرور ابتدی (پشه ده همزه وحدت ایچوندر) پشه  
باه عجمینک قحبله سوری سکک در که عرب بعوض در زیر جسته ده  
ذباک بعضی کبیدر (پیل باه عجمینک کسر یله عرب فیل دیدیکی حیوان  
عظیمدر که هند ستانده اولور واک او صاف کثیره سی وارددر که  
حیوة الحیوان نام کایده مسطور در (معنای یت) بودر که بخیل

✱

اولان که جنت یوزنی قنده کوره زیر باب جنت بنجمله قند و د  
 و سخی به مفتوح در حتی مشهور در که دیرل خشتك قبوسنی جو مرد  
 آجر بنجل فیل ایاغنه و یا ایاغی التنه د و شمش بر سوری سكل کبید رکه  
 صنف بصری اولد یغدن ماعدا ایاقلر التنده از بلوب خرد و مرد  
 اولور و یا خود قبل کی توانا اولان نفس اماره نك ایاغی التنده قالمش  
 پشه کی در یعنی انك زار و زبونی در نفس ایسه جنته کبره ز بر اصلی  
 ناردند ر پس صفت نفسانیه اهلی دخی بویه در و بنجلی پشه ایله  
 نمیلنده وجه بودر که پشه نك و ذبابك کوزی قباقری یوقدر انکیچون  
 ایاقلریله داغما کوزلرینه مسح ابدوب جلا و برلر زیر اغیر اولمقدن خالی  
 دکلدر \* باش از بنجل بنجیلان بر کران \* تانیاشی از شمار ابلهان \*  
 از کرانه و بر باشه متعلقدر باش امر در مصدری باشیدن در اولمق  
 معنانه بنجیلان بنجیلک جمیدر (کران و کرانه کاف عربینک فیهله  
 کار معنانه در که ترك قرک در) شمار صاعش عدد معنانه قیامت  
 کونه روز شمار درلر یوم الحساب معنانه شماریدن صایمقدن زیر  
 اول کونده خبر او شرافت علیه و مکافات ایچون عملار عد اولور شمارگاه  
 عرصات در که صوری و حساب بریدر (الملهان ابلهك جمیدر که  
 معنای عنوان کلامده تبیین اولندی بعد ذا نظم قدس سره کرچه  
 چارچیز دیدی فاما ظاهر او چ نسنه عدايتدی که بری عیب جو و بری  
 بنجیل و بری بد خوی اولمقدن مکر که بد خوی اولغله خلقی رفحیده  
 قلمق میاننده فرق اوله فافهم (معنای بیت) بودر که بنجیلارک بنجلی  
 صفتندن کار اوزرنه اول و اول در یاه دوشمه کری چکل ناکه ابلهله  
 عداوتندن و زمره سندن اولیه سن یعنی اختیار کنار ایتدیك  
 ابلهله ردن عد اولغماق ایچوندر زیرایت مذ کورده تا غرض و غایت  
 ایچوندر رنتکم مرارا شرح اولندی فاعمل

\* \* در بیان عاقبت گوید \* \*

\* از بلا تارسته باشی ای عزیز \* باز باید داشتن دست از سه چیز \*  
 رسته باشی نك مفعولیدر از رسته به متعلقدر و جمله سی مصراع ثانی نك  
 مضمونی تعلیلدر داشتن بایدك فاعلی دست داشتنك مفعولی از داشته  
 متعلقدر باز معناده داشته داخلدر باید باز داشتن دیمکدر (بلا ثول

امر شاق در که انکله امتحان الهی واقع او اور بوصور تنده بلودن  
 اولور و یا خود بلی دند رکه کمر یله اسکچک و فنا بولمقد ر زیر طبع  
 مکروه اولان نسنه اصله ابتله انسان غم و غصه یه دوشوب اول سیدن  
 چور یوب فنا بولور (تا تعلیل ایچوندر) رسته رانک فتحله اسم مفعولدر  
 قورتلش معناسنه مصدری رستن در قورتلمقد رکه خلاص و نجاتدر  
 مضارعنده سین هایه قلب اولنوب رهد و زهنده دیرلر (باز کبر و  
 دیمکدر) (باید مصارعدر مصدری بایستن در کرک اولمق معناسنه  
 مضارعنده سین حذف اولنوب باید دینلور داشتن طوعمقد ر  
 مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد و دارنده دیرلر (دست ال در که  
 عرب یددیر حدی رؤس اصابعدن قولنغه وارنجه در پنجه دسته  
 داخلدر که منتهای کف اولان رسفدن یعنی بلکدن اعتبار اولنور  
 (سه فتحله و هاء غیر ملفوظه ایله که فتحه بی بیان ایچوندر که اوچدر  
 ثلثه معناسنه و لکن سین فتحه صریحه ایله اوقمبوب اماله اولنور  
 (معنای یت) بودر که ای عزیز بلادن قورتلوب عافیت بولمقدن  
 اوتوری اوچ نسنه دن الی کبر و طومقی یعنی ال چکمک کرکدر که اول  
 اوچ نسنه اسباب عافیتدندر بعض نسنده سه چیز برینه دو چیز  
 واقع اولمقد ر و لکن صحیح دکلدر زیر ایات آیه ده مذکور اولان اوچ  
 نسنه در ایکی دکل و بوکابک بومقوله تحریفاتی کثیر بر تقدیم  
 و تأخیر ایات شویله طور سون سامع الله التامخ لانه لبس براسخ  
 \* رو تودست از نفس و دنیا باز دار \* تا بلاهارا نباشد باتوکار \*  
 تور و تخشده اولان ضمیر خطابی تأکید در دست باز دارک  
 مفعولیدر و از اکا متعلقدر وجهه سی بیانییه در کار نباشدک  
 فاعلی و بلاها مفعولی و با دخی اکا متعلقدر و فتحله امر حاضر در  
 مصدری رفتن در یوریمک و کیمک معناسنه مضارعنده فاواه و تا  
 داله مقلوب اولوب رود و رنده دیرلر (دار امر در مصدری داشتن در  
 نتمک مرور ایدی) (بلاها بلات جمیدر تا غرض ایچون و با معیت  
 و صاحب ایچوندر) (معنای یت) بودر که یوری سن نفس و دنیادن  
 الی کر و طوت یعنی بویک بوسندن ال چک و انلره مشغول اولمقدن  
 فارغ اول تا که بلال ایچون سنکله کار اولمه و سکا ظفر بولمه زیرا

✱



هوای نفس تابع دنیایه مشغول اولان کسه نك باشندن بلا اكسك ولماز  
 شول جهندن كه نفس مبدأ فساد و دنیا مصدر نزاع وجدل و عناد در  
 پس دنیای اهل دنیا اوزرنه طرح ایدوب حلاك علی غار بك ديمك  
 كركدر \* و بر بحرص و آژ کردی مبتلا \* باتوروی آرد زهر سو صد بلا \*  
 مبتلا کردی نك مفعولی در بحرص مبتلايه متعلقدر وجهه سی فعل  
 شرطدر زیر اور و اگر معناسنه در حرف شرطدر كه معناده فعله  
 داخلدر تقدیری و اگر کردی مبتلا بحرص و آژ ديمكدر صد بلا آردك  
 فاعلی و روی مفعولی و بادخی اكاملتعلقدر و بعد الجمله جزاء شرطدر  
 و بعضی نسخده زهر سویی بلادوشمشدر بیه ثانیه زائده در و مائل كچه  
 بر در كه وصول بلاددر و لكن نسخه اولی ابلغدر فتنطن (حرص عربی  
 و آزمده فارسیدر كه ايكسبی بر معنایه در یعنی بر نسنه بی فرط ارادت  
 و اجتهاده طلب و حصولی آرزو در تنكیم مرور ایتدی (کردی كاف  
 عجمی ایه كشتی و شدی ديمكدر مصدری كشتن در كه اولمقدر یعنی  
 نحول معناسن افاده ایدر و لكن مضارعی كرد دلك خلاف قیاسدر  
 و كردك مصدری كردیدن اولدیغی صورته دخی مخاطبی كردی كلك  
 تخفیفه محمولدر مبتلی ایتلادندر اخبار و امتحان معناسنه (آرد مدله  
 مضار عذر مصدری آوردن در واوك فتحيله كنور مك معناسنه  
 مضارعنده رایه فتحه حركت و بیروب آورد و آورنده دیرل و كاه اولور كه  
 كثر استمالتندن اوتوری تخفیف قصد ایدوب و اوی حذف ایدرل  
 آرد و آورنده دیرل یوز كنور مك توجه و اقبالدن عبارتدر (سو و سوی  
 جهت معناسنه در كد ترك بكادیر مثلاً بویكادیمك محلنده عجم این سودیر  
 (صد بلا كثریدن ككایه در لغت عربده دخی جاری در مثلاً سبعة وار بعین  
 و ماه دیرلر و عدد مخصوص مراد ایتیبوب كثریدن ككایه در زیر اصد  
 عشرات مرتبه سنده اولان كثر نك منهاسیدر (معنای یت) بودر كه  
 اگر حرص و طمع و آرزویه مبتلی اولد كسه كه بلای سی مفعوله سیدر  
 هر جانبدن سكا یوز یعنی چوق بلا توجه و اقبال ایدر و انلردن خلاصه  
 مجال بولمز سن زیر مایه سی یا نكجه در پس صفت حرصدن نفسی  
 تركیه ایدوب بعده بلا و قضادن نجات بول و ديمكدر در كه حرص صفت  
 غایبه مورددر انكچون ایا قرا التنده یا بمل اولور \* آنكه نبوده هیچ نقدش

در میان \* هر کجا باشد بود اندر امان \* هیچ نقوش نبود که فاعلی  
 و در آکا طرف در و بعد الجمله آنکه به صفت اولور که آنک تقدیری آن کسی که  
 دیمکدر که مبتدا در کجا باشد طرف در و بعد الجمله مبتدا محذوفدن حال  
 اولور که عربیله تقدیری هو کائناتی ای مکان یکون دیمکدر بود جمله سی  
 محذوف مذکوره خبر اولوب بعد الجمله آن کسی به خبر اولور (نقدشده  
 ضمیر غائب یانیده و بامیان قید در آنکه نبودش و یاد در میانش دیمک  
 اولور (نقد خلاف النسبه یعنی و برسی دید کلربنک خلاف در که تاجز  
 و حاضر در و دراهم و امثالی تمیز ایتکدر یعنی زبوف و نهر جنی چیدندن  
 ایزمقدز و بومعناده ماهر اولانه نقاد دیرل بوراده نقد له مراد منقود در  
 یعنی دراهم و دنانیر در که مصدر بمعنی المفعولدر (وسط میان در که  
 آورته دیرل انسانک وسطی بلی اولغله بله میان دیدیلر میان بند قشاق  
 و او جقور در امان خوف زائل اولوب طمانینت نفس حاصل اولمق  
 امن کپی پس امن و امان خوفک ضدیدر (معنای بیت) بودر که اول  
 کسه که آنک بلند بفلو اولان کردند اصلا نقده نتاق نسنه سی اولسه  
 اول کسه هر قنخی مکنده اولور سه امن و امانده اولور انکچون دیرار که  
 مال آدمه دشمندر یعنی مالی اولان ادمک مانندن اوتوری دشمنی اولور  
 انکچون قوافل قطع و خانه لردن سرقه اولور و بجه سی دخی مالی  
 اوجندن قتل اولور علم ایه بویه دکلندر بلکه علم صاحبی خار سدر  
 و منظور و ماتفت اولمانسه باعثدر الحاصل اسباب عاقبتدن بری دخی  
 خصوص اوزرینه استصحاب مال ایتیمکدر زیرا در و بیه هر قنده  
 اولور سه زیان اولمز زیرا بوقلغه کسه طولاشمز وارلق ایه اگر ظاهر  
 و اگر باطن بویه دکلندر \* نفس و دنیا را رها کن ای پسر \* باز رستی  
 از بلا و از خطر \* نفس و دنیا را کن لفظنک مفعولیدر رستی ماضی  
 مخاطبدر ما بعدی اکا متعلقدر بوراده شرط معنای وار در تقدیری  
 اگر رها کردی باز رستی دیمکدر رها کن امر حاضر در مصدری  
 رها کردن در که صالی و یرمکدر رها نیدن و رهاندن دخی بویه در باز  
 بوراده تحسین ایچون زائد در خطر هلاک اوزرینه اشراقدر (معنای بیت)  
 بودر که ای پسر نفس و دنیا بی صالی و بر یعنی صفات نفسانیه  
 و اشتغال دنیا ترک ایل و ذائل و عرض دین اولیان نسنه لری براق

\*

\*

اگر بویله ایدرسک بلا و خوف و هلا کدن سالم اولورسن والا عافیت  
 یولمازسن \* ای بسا کس کز برای نفس زار \* در بلا افتاد و کشت  
 از غم زار \* بسا کس مبتدا و افتاد جمله سی خیر در کز افتادی تعلیل  
 و در دخی اکا ظر فدر کشتک فاعلی بسا کس ضمیری و زار  
 مفعولی و بعد الجملة افتاد اوزرینه معظوفدر ای کسرله فارسیده  
 و فتحله عرییده حرف ندادر بوراده منادی محذوفدر ای پسر  
 و امثال کبی (بسا و بسی نیچه معناسنه استعمال اولنور الف و یا نسبت  
 افاده ایدر و بعضیلر دیدیلر که بسا و بسی اصلنده بس در نیچه معناسنه  
 صکره مبالغه ایچون الف و یا زیاده قلوب نیچه نیچه یعنی زیاده  
 چوق معناسنه استعمال اولندی و بوقعیر عنیدنده ظاهر اولان  
 بودر که بولکه لر عرییده کم خبریه معناسنه در که تکثیر ایچوندر  
 مثلا (و کم من قریه) و کثیر من القری دیمکدر که مواضع استعمالاندن  
 مطلق کثرت مفهومدر مبالغه دکل پس قول اول اولی کورینور  
 (برای بهر کی تعلیل ایچوندر) زار نالان که اکلیچی در بوراده می ادهوی  
 و مشتهیاتی ایچون اکلیچی در که انک تحصیلی در دندن می رض کبی  
 اولور (افتاد فعل ماضی در مصدری افتادندر دوشمک معناسنه) (کشت  
 کاف عجمینک فتحله ماضی در شد معناسنه) غم اصلنده ستر معناسنه در  
 اندوه غم دیدیلر زرا غماه شمسک یوزنی سترایتدی کی کبی اول دخی  
 وجه قلبی تغطیه و صفاسنی مکدر ایلر و غم ماضی به کوره در واندن  
 نوم عارض اولور و بعضیلر دیدیلر که سهر یعنی بی خوابلی عارض  
 اولور ولیکن اولکمی احمدر (زار کسر نوله آرق که عرب اعجف  
 و مهزول دهر) (معنای یت) بودر که ای پسر چوق کسه واردر که  
 نفس نالاتدن اوتوری بلا و محنته دوشدی و انک غم و غصه سن  
 چکمکدن آرقلدی و ضعیف اولدی اشته بو قدر نجارات و مزاوله  
 اعمال شاقه و بلکه علما و ارباب جهالتک تد ریس و وعظ و امامت  
 و خطابت و تأذین و تعلیم و سایر خدماتی هب نفسک مراد ایچون  
 خد متدر تا که اکل و شرب ایده لر و نفائس ایله تنعم ایلیه لر و لباس  
 فاخره کبه لر و مساکن غالبه و فرش غالبه ده اوتوره لر و هر نوعدن  
 حاجاتی بنوره لر و العباد بالله تعالی \* از برای نفس مرغ نادراد \*

\*

آمد و در دام صیاد افتاد \* مرغ آمدك فاعلی و ازانی تعلیلیدر  
و جائزدر که مرغ مبتدا و آمد جمله سی خبر اوله و در افتاده ظرفدر  
و بعد الجملة جمله آمد اوزرینه معطوفدر (دام طوزا قدر که جنس در  
یعنی هر دو را طوزاغه دام دیرل که برنوعه اختصاصی یوقدر (صیاد  
شکار ایدچی که ترك آوجی دیرصید بنفسه ممتنع و کسه به مملوك اولیان  
حیوانی شکار ایتکدر یعنی ظفر بولوب تناولدر (افتاد و افتاد پردر که  
مصدرلری افتادن و افتادن کلور دوشمك معناسنه و ظاهر اولان  
بودر که واوهمزه نك ضمّه سندن تولد ایدر که اکا طریق اشباع دیرل  
خصوصا که ضرورت وزن اولان مواضعده بومقوله توسعات اوله  
کلمشدر (معنای یت ) بودر که مرغ نامراد نفس حیوانید سندن  
اوتوری کلدی و صیادك دامنه دوشدی و طوتلوت اله کلدی مرغی  
نامراد لق ايله وصف ایلدی زیر آج اولان نامراد اولور و مرغك  
مرادی دانه در ولیکن چونکه نفسنه اویدی و آرزوسی اوزرینه  
دوشدی نفس ائك هلا کنه سبب اولدی شویله که اگر نفسه تابع  
اولیایدی نجات بولوردی اشته نفس انسانی بویله و رطبه القا ایدر  
\* تادلت ارام یابد ای پسر \* بود و نابود جهان یکسان شمر \* دلت  
یابدك فاعلی و ارام مفعولیدر بود مبتدا و یکسان شمرك مفعولی و بعد  
الجملة خبر در و مصراع اول ثانی به تعلیلدر (یابد باء مثناك تقدیمی  
و باء مو حده نك تأخیری ايله مضارعدر مصدری یافتن در بولوق  
معناسنه مضارعنده فایله قلب اولتوب یابد و یابنده دیرل (بود وجود  
و نابود عدمدر (یکسانده يك بردرسان اسلوبدر ترك پردوزه به دیدوکی  
برده عجم یکسان دیر (شمرشین هججه نك ضمی و میك فتحیله امر حاضر در  
مصدری شمر دندر صایمق معناسنه شینك و میك ضمّه ل یله ماضیسی  
کچی که شمر کلور ضمتین ايله و مضارعی شمر د کلور شینك ضمی و میك  
فتحیله امر کچی زیرا امر مضارعدن مأخوذدر دالك حذفیله بوصورنده  
اسم فاعلی شمرنده کلور و جائزدر که مضارعی الف زیاده سیله شمارد  
و شمارنده اواه پس شمار ددن امر شمار کلور ولیکن شمارك اصلی شمر دندر  
شمار یدندن دکلدر یعنی امرنده شمار د نلك شمار یدندن اخذینی اقتضا  
ایتمز زیرا شمار یدن لفظ مغیر اوزرینه بنا اولنه ان مصدر قیاندندر

ومغیر

مغیر اولان شمارده ایسه اعتبار بلکه اصل اولان شمرده و شمردن معتبر در  
 فاحفظه (معنای یت) بود که ای پسر تاسنک قلبک ارام واستراحت  
 بوله یعنی قلبک سکونی و تحصیل اطمینانی همچون جهانک وجود  
 و عدمی برابر صای و او یله عدایله زیر و ازلق و یوقلق یانکده یکسان  
 اولدجه نفسک اضطرار بدن خالی اولمز و سنی وجود جانبته جذب ایدر  
 و مرادی تحصیل ایتدی که ارام ایتز اهل فنا ایسه بویله دکلدر فافهم  
 جدا \* از عذاب و قهر حق ائمن مباش \* از پی آزار هر مؤمن مباش \*  
 ائمن مباشک مفعولی و از ائمنه متعلقدر و ایتکی از مباحشه متعلقدر (ائمن  
 همزه نك و میم کسره ل یله قیغوسز معناسنه (از پی تعلیل افاده ایدر  
 تنکم مر و ایتدی (آزار مدله اسم مصدر در از ازلق و سوکک ورنجیده  
 قلب معناسنه مصدری آزدن و آزاردن و از اکر دندر انجتمک معناسنه  
 (معنای یت) بود که حق تعالی نك عذاب و قهر ندن قیغوسز  
 و لا ابالی اوله زیرا کفر در که امن عاجز ندن اولور الله تعالی حقنده ایسه  
 بجز اعتقاد ایتک کفر در پس اسباب عذاب و قهر ندن اجتناب  
 و موجبات ثواب و لطفی اکنسب لازمدر و هر مؤمنی انجتمکدن اوتوری  
 اوله یعنی هیچ بر مؤمنی رنجیده قلبی ایزنه و آردنه دوشمه زیرا سن  
 ملت ابرهیم اوزرینه سن که کعبه بی بنا همچون خلق اولندک یوخسه  
 هدم ایچون دکل و بونده مؤمنی تخصیص بالذکر ایتدوکی شرفندن  
 اوتور ایدر والا هیچ بر ذی روحه اذیت و بخش جائز دکلدر کر کسه  
 کافر اولسون مگر که اوراده ضرورت قویه و برهان اوله یا عقلا  
 و یا شرعا \* در بلا یاری نخواه از هیچ کس \* زانکه نبود جز خدا  
 فریادرس \* یاری نخواهک مفعولی و از اکامتعلق و در یاری به و یا نهیه  
 ظرفدر زانکه با قبلنه تعلیلدر جز استثناء مفرغدر که علی حسب  
 العوامل معر بدر مستثنی منه مخدوفدر تقدیری نبود کس فریادرس  
 الا خدا دیمکدر (یاری ده یا مصدریه در معاونت دیمکدر یار معین در  
 (زانکه زان سبب که دیمکدر) نبوده با ورنجیچون اسکان اولتور اصلی  
 مضمومدر (فریادرس و صنف ترکیبدر اصلنده و سنده فریاد در  
 فریاده ابریشچی و موده کلیمی معناسنه زیرا فریاد مدد دیو اغلق  
 و چاغرمقدر رسیدن ایزتمکدر و رساندن و رسانیدن ایشدر مکرر

(معنای بیت) بود در که بلا حالنده و مصیبت و محنت نزول اینست و کی  
 وقتده هیچ بر کسده دن معاونت و امداد طلب ایتمه زیرا الله تعالی دن  
 غیری فریاده ابریشبی و مدده کلیمی یوقدر آنکچون حضرت ابرهیم  
 علیه السلام آتش نموده طرح اولند قدده اول اثناده جبریل علیه  
 السلام کلوب البس لك حاجه یا ابرهیم دیوجك ابرهیم دخی اما البك  
 فلا دیوجواب و بردی یعنی یا جبریل سكا عرض حاجت ایلم و سندن  
 مدد خواه اولم بلکه لسان عالم ایله حاجتم معین و ظهیر اولان الله  
 معروضدر و ایوب علیه السلام دخی (رب انی مسنی الضر) دیو حالی  
 حقه عرض ابتدی و بوراده ناظمك قدس سره مرادی عالم حقیقته  
 و یاحق نسبتانه کوره منع استمداد در والا اذا نحریم فی الامور فاستعینوا  
 من اهل القبور مطالعه اولنه \* هر که رنجنا نبیده عذرش بخواه \*  
 تا نباشد خصم تودر عرصه کاه \* هر که نك تقدیری هر کسی که دیمکدر که  
 مبتدادر رنجنا نبیده فعل مخاطبدر که ماضیدن بر قسمدر که اکا ماضی  
 مقید دیرل مفعولی محذوفدر که اورادر معنای سن انی انجتمش سن  
 دیمکدر بعد الجمله مبتدایه صفت اولور عذر بخواهك مفعولیدر  
 و بعد الجمله خبر در تا تعلیل ایچوندر نباشدك تختنده فاعل ضمیری  
 هر کسه راجعدر (رنجنا نبیده همره خطاب ایچوندر رنجنا نبیده ذکر  
 اولند بیغی اوزره ماضی مقیددر اگر رنجنا نبیدی دنلسه ماضی مطلق  
 اولوردی مصدری رنجنا نبیدن در که انجتمك ورنجیده قلمقدر مضارعی  
 رنجاند ورنجاننده کلور رنجنا نبیدن رنجیدك مفعولیدی در رنجبندن  
 لازمدر که انجتمك و آزرده دل اولقدر (عذر عریبدر که محو ذنب  
 ایده جك بهمانه تحری ایتکدر شوایشی بن اشلدم دیو انکار ایتك  
 و یا اشلدم اما مرادم شوایدی دیمك و یا ایندم اما بردخی ایتمه بن  
 دیمك کی (بخواه ده با تا کید طلب ایچوندر زیرا خواه امردر مصدری  
 خواستن در که طلب ایتکدر مضارعنده سین هایه قلب اولنوب  
 خواهد و خواهند دیرل (خصم فتحله خصومتنددر که منازعه در  
 محاصم اولانه خصم دندلی زیرا هر بری آخرك خصمنه تعلق ایدر  
 خصم ضمله جانبدر تنکم عجم دست و کرپان شدند دیر و ترك یاقه یاقه  
 اولدیلر دیو تعبیر ایلر (عرصه کاه ده عرصه عریبدر بنادن خالی اولان



بقعه واسعه به در (گاه کاف فارسیه ظرف مکان در عرصه گاه محشر در  
یعنی خلقك حشر و جمع اولاجق بر بدر که میدان واسعد زرا ارض  
اول وقتند بکرمی بر جزء دن طقسان طقوز جزء دك مد و توسیع  
اوانسه کرکدر پس عرصه گاه شول بر در که حشرك بقعه و میداند  
(معنای بیت) بود که هر کس که اتی سن الحش و آزرده خاطر  
ایتمش سن انك عذری دله و حلالق طلب ایله تا که محشرده سکا  
خضم و منازع اولیه والا اوزرنده حقم وار در دیو سنکله دست  
و کریبان اولور و فضاخته دوشرسن و بلکه اسنیفاء حقوق واقع  
اولورسه باحظ آخرتک منقص اولور و یا مفلس فالورسن زیر بوم  
عدله مسامحه اولمزهمان بوموطنده ایکن قبل المحاسبه محاسبه نفس  
ایده کوز و حقوق حق و حقوق عبادی ادا و قضا ایله والله الموفق  
\* کرغنا خواهد کسی از ذوالمن \* در قناعت می توانش یافتن \*  
کسی خواهدک فاعلی و غنا مفعولی و از اکا متعلق و بعد الجملة فعل  
شرطدر در یافته ظرف و یافتن توانه مفعولدر فاعلی کسی به راجع  
ضمیمه بر زیر توان بوراده تواند دیمکدر و بعد الجملة جزاء شرطدر  
و توانش ضمیری معضاده یافته قید در می تواند یافتن دیمکدر که  
مصدری مفعولنه مضافدر (غنا فقرک مقابلیدر که عدم احتیاج  
و بلکه کثرت اموالدر (ذولمنده ذو صاحب معناسنه من کسر جمله  
منتك جعیدر که نعمت ثقیله و عطاء بی عوضدر و انتك تفصیلی بالاده در  
قناعت قسمته رضا و موجود اوزرینه زیاده طلب ایتماکدر شکم بیانی  
مرور ایتمدی توان قدرت در مصدری توانستن در مضارعنده سین  
حذف اولنوب تواند دینلور دانستن دن حذف اولنوب داند دندلورکی  
کبی (یافتن یاه مثاله بولمقد مضارعنده فاباه وحده به قلب اولنوب  
باید و یا بنده دینلور (معنای بیت) بود که اگر بر کسه ذوالمن  
و ذوالعطایا اولان الله تعالی دن غنا و دولت طلب ایدر سه اول دولتی  
قناعت و قسمته رضا ایچنده بولمغه قادرا اولور زیر قناعت کتزلایفی در  
پس هر کیمکه بوکیزه واصل و بود فینه به نائل اوله فقریوزنی کورمن  
وانك دولته زوال ابرمز والا حریص اولان کسه غنی اواسه دخی  
غنا ی نفس اولیچق بنه فقیردر و بونده اشارت واردر که قوت و کفاف



و کفایت اولیجی طلبکار غنا اولماق کرکدر زیر مقصود اولان  
 تعیشدر وحق متکفل اولدیغی رزق واصل اولیجی مزیده حاجت  
 فالماز مع هذا من یدک محاسبه سی واردر وسوء حسابدن خوف ایتلودر  
 \* \* در بیان علامات عقل وراش نصیحت گوید \* \*  
 \* هر کرا عقلست و دانش ای عزیز \* دور باید بودنش از چارچیر \*  
 بونک تقدیری هر کسی که عقل و دانش هست اورا دیمکدر که هر کسی  
 مبتدا عقل و دانش مبتداء ثانی و هست مبتداء ثانی یه خبر در زیر  
 بوراده است هست معناسنه و بعد الجمله که رابطه سیله مبتداء اوله  
 صفتدر اورا هستی تعلیلدر زیر الام جاره معناسنه در بودن بایدن  
 فاعلی و شین مضاف الیه یعنی بودن فاعلنه مضاف و دورانک  
 مفعولی و از دوره متعلقدر بویتنک مفرداتی مرارا شرح اولمشدر  
 (معنای بیت) بودر که هر کس که انک ایچون عقل و دانش وادراک  
 وار در اول کسه درت نسنه دن دور وبعید اولق کرکدر که اگر  
 بودرت نسنه دن دوز اولور سه اهل علم نافع و اهل عقل معاد  
 اولدیغی بالو اولور واکر بونشاندن خالی اولور سه جاهل و احق قالور  
 \* کار خود با ناسزا نکندرها \* مردمی نکند بجای ناسزا \*  
 نکند فاعلی عاقل و اهل دانشدر که بیت اولدن مفهومدر کار مفعول  
 اول ورها ثانیسی و بارهایه متعلقدر مردمی ایکنجی نکندک مفعول در  
 بجای اکا متعلقدر ناسزا نالایق دیمکدر سزیدن فتنه لایق اولمقددر  
 رهاصالی ویرمکدر که رها کردن ویا رهانیدن ویا رهانندن تخفیف  
 اولمشدر (مردمی انسانیت دیمکدر که یا مصدریه در) بجای ناسزا  
 عرفلرنده ناسزاتک حقنده دیمک معناسنده مستعملدر (بجای اوانک  
 حقنده دیمکدر تنکم شیخ سعدی دیمشدر) تو بجای بدر چه چه  
 کردی خیر (که همان چشم داری از پیرت) یعنی سن پدرک حقنده  
 نه خبر ایتدک که اوغلکدن همان امید طوئرسن (معنای بیت) بودر که  
 کندی کارکی ناسزایه صالی ویرمه و محل اولمایه ایش احمرله زیر  
 هر کارک بر جلی واردر و کذلک ناسزا حقنده انسانیت اینه زیر ضایع  
 اولور تنکم دیمشدر در که معروفی احسان اهلنه اصطناع ایتک کرکدر  
 و الا حرامی بده سیف قاطع ویرمک و سباع حیواناتی تربیه ایتک کی





اولور \* عقل داری میل بد کاری مکن \* زین چو بگذشتی  
 سبکساری مکن \* عقل دار ینک مفعول مقدمی در و بعد الجمله فعل  
 شرط در زیر او کلام شرطی متضمنند که تقدیری اگر عقل داری  
 دیمکدر میل مکنه مفعول در و بعد الجمله جزاء شرط در مصراع ثانی  
 دخی بواسلوب اوزرینه شرط و جزا در تقدیری چو بگذشتی زین  
 سبکساری دیمکدر یعنی چو حرف شرط در که اگر معناسنه در عقل  
 بوراده مراد عقل کامل در عقل معاد و قدسی در (داری مضارع مخاطب در  
 مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارع عنده شین رایه قلب اولنوب  
 دارد و دارنده دینلور بد کاری ده یا مصدریه در (بدکار صفت مشبهه در  
 بد اشلو معناسنه و بد کاری بد اشلو لک در (زین اصلنده زاین در که  
 حالت در جده الف تلفظ اور سما ساقط اولمشدر) بگذشتی بانک ضمه سی  
 و کاف عجمینک لاجل الضروره سکونیه ماضی مخاطب در مصدری  
 گذشتن در یکمک معناسنه مضارع عنده شین رایه قلب اولنوب کزدر  
 و گذارنده دیرلر (سبکساری ده یا مصدریه در سبکسار دخی صفت  
 مشبهه در یینی باشلوی یعنی خفیف العقل سبک سرکی زیرا سار کله در که  
 سر درن جز در مجاز اسراوزدینه اطلاق اولنمشدر کله پوشه ساره دیرلر  
 دپه به اختصاص اولدیغندن او توری سبکساری یینی باشلوی لقسدر  
 (معنای یت) بودر که اگر عقل کامل و علم شامل طور تسک یعنی بومعنی  
 و بوصفت سنده وارایسه بد و برامزایش اشله کرک عقلا قبیح اولسون  
 و کرک شرعا زیرا خلاق ارا سنده تشنیع اولندیغندن غیر من بعمل سوء  
 یجز به مضمون بجه عمل بده جزاء بدایله مقابله اولنور تنکم مقتضای عدل  
 بودر و بونی کچد کدن صکره یینی لک ایتمه که خفیف العقل اولقدندر  
 یعنی بو خصلتی کچر سک سکار پند دخی بودر که عقلا کی اغر باشلوا اول  
 و خفت و طیشدن حذر ایت والا بین الناس رذیل و مبتذل اولور سن  
 و عنده الله دخی وزن و مقدارک فالماز و صراف معنی سنی بر پوله الماز  
 \* هر کرا حل و دل روشن بود \* در زمانه باصلاح تن بود \* هر کسی که  
 او را دیمکدر که هر کسی مبتدا و او را بوده مفعول و حل فاعل و بعد الجمله  
 مبتدایه صفتد ایکجی بودک فاعلی هر کس و ذرا کا ظرف و با ا کا  
 متعلقدر و بعد الجمله مبتدایه خبر در حل کسر حائل مجرمی جز میله



مؤاخذة ده عجله اتمامك قدرت و ارتفاع مانع واريكن بله پس خالفه  
 كوره ترك مؤاخذة و مخلوقه كوره كيفيت نفسانيه در كه ترك مذكوري  
 مستلزم در و حلم كسر له عقل معناسنه دخی كلور قال الله تعالى  
 (تأمرهم احلامهم بهذا) اي عقولهم كافي القاموس والمفردات ولكن  
 مفرداته ديمشدر كه حلم حقيقتده عقل ذكلدر ولكن عقله تفسير  
 ايند كلري عقلك مسيبتندن اولمغله والا حلم نفس و طبعي همچان  
 غضبیدن ضبط ايتكددر پس اگر ناظمك قدس سره حلم ايله مرادي  
 عقل ايسه عقل پرينه حلم ديدكي بطريق التفن در (دل روشن  
 كدورتدن صافي اولمش كوكل پس روشن كه آيدن در صفا و جلامراد  
 اولور زمانه آخرنده ها تخصیص ايجوندردن زرا هر وقت من الاول  
 الى الاخر زمان دبرل زمان مخصوصه ايسه زمانه دبرل مثلاً هر كسك  
 زمانی كي صلاح فسادك ضدی اولديني و معناری مرور ايتشدردن  
 (معنای بیت) بودر كه هر كسه كه ائك حلم و با عقل صفتی و دل صافبسی  
 اوله زمانه ده صلاح تن ايله اولور یعنی بدن و جسمی فساددن خلاص  
 و آسوده اولور شول جهتدن كه حدیثده كلور (اعوذبك من ان اجهل  
 او یجهل علی) یعنی نادان اولمقدن و نادانلریكا نادانلق معامله سن  
 ايتكددن سنی پناه گاه ایده رین پس شول كسه ده عقل و قلب حالی  
 كمال بولیه البت ناسرا ایش طوعمقدن خالی اولمز و اخراجانب الندن  
 مبتلی اولور و بردخی بودر كه سوء اخلاقی اولان كسه نك اضطراب  
 قلبی بدنه دخی ساری اولوب ظاهرا و باطناراحت بولمز و ساكن اولمز  
 \* تاشوی پیش از همه در روزگار \* دست بر نان و نمك بكشاده دار \*  
 پیش شوی نك مفعولی و از پیشه متعلقدر وجهه سی تعلیلده اولور  
 دست دارك مفعول اولی و بكشاده ثانیه و بر بكشاده په متعلقدر نا  
 تعلیل ايجوندردن (شوی فعل مضارع مخاطبدر مصدری شدن در  
 اولق معناسنه مضارعنده و اوزیاده ابدوب شود و شونده دبرل  
 پیش باء عجمینك كسر یله اولك كه جهات ست دندر امام معناسنه  
 فقهله روز كار اصلنده شدنی كوندردن زرا كار كاف عجميله مبالغه افاده  
 ایدر صكره مطلق زمانه محمول اولدی و شدت معناسنی متضمن  
 اولدبغنه قرینه در كه وقت محدثده بویه اولور روز كار در بودرل یعنی

✱

زمان

زمان محندن خالی دکلدر که آنده بویه شد تلی کونلر اولور  
 و روز کار جهان معناسنه کلامیکی نعمة الله ده مصر حدر ولکن  
 روز لفظی معنای اولی ترجیح ایدر اگر چه بومقامده ایکی معنی دخی  
 در سندر نمک طوز در ملح معناسنه نمکدان طوز لقدر بوراده نمک ایله مراد  
 ادام در کسرله قاتی دید کلر یدر زیر بحسب الغالب طوز دن خالی اولمز  
 و حقیقی مراد اولق دخی جائز در زیر طعامده نمک ایله بدأ ایتنک  
 مسنوندر بوضورنده قوام طعام اولان لمحه اکتفا و ماعدا بطریق  
 الاستنباع مراد اولور و نان اصل الککل اولمغه تقدیم اولندی انکچون  
 حدیثه کلور (اگر موالخبز) بکشاده بانک ضمه سی و لاجل الضروره  
 کافک سکونیه اسم مفعولدر آچلمش معناسنه مصدری کشاندن در که  
 آچقدر مضارعنده یا زیاده ایدوب کشاید و کشابنده دیرلر  
 و اسم مفعول ماضیدن مشتقد ر زیر ماضی به دلالتده مناسبتری  
 وارد ر پس ماضی نک آخری مفتوح قلنوب فتحه بی بیان ایچون هاء  
 علامت وضع اولنور دار امر در مصدری داشتن در طوتمق معناسنه  
 (معنای بیت) بودر که زمانده و یا جهاندده جله دن مقدم اولق  
 ایچون دسنی نان و نمک اوزر بنه آچلمش طوت یعنی مقبوض البید اولوب  
 طعامکی مسافردن و مجاوردن امساك ایتمه بلکه اطعامله مبسوط البید  
 اول چونکه کشاده دست اولاسن اهالی زمانه بی عملده سبق ایدرسن  
 و جله به اوک اولور سن و ابیلر و کیدرسن زیر سخاوت ملکاتک  
 اکلی و اطعام صالحاتک اکلی در حتی بین الملائکه بو عمل مضبوط در زیر  
 انلر اطعام طعام و سقی ماء عملندن محروم لدر در که بو عمل بشره مخصوصدر  
 \* تا تو باشی در زمانه دادکر \* زیر دستا نر انکو دارای پسر \* تو لفظی  
 باشی تحتده اولان ضمیر فاعلی تأکید در دادکر باشی نک مفعولیدر  
 و بعد الجمله تعلیلدر زیر دارک مفعول اولی و نکو تائیدی در دادکر داد  
 عدل و دادکر عادل و شتمکر ظالم در و دادخواه شکایتچیدر کرکاف عجمی  
 ایله ادات فاعلدر بی معناسنه مثلاً زر کر قیوجچی و آهنکر دهر بی در  
 زیر استان الالنده اولنلدر در مطلقا پس دستا نک جمعیتی زیر دست  
 و محکوم اولنلر راجعدر آن ادات جهمدر جسم نامی ده یعنی انسانده  
 و حیوانده و نباتده مستعملدر مثلاً مردمان و اسبان و درختان دیرلر

✽

نکو نونك كسريله ونيكو كوچكك در مقابل زشتندركه چركندر  
 (معناي پست) بودركه ناسن زمانه ده عادل اوله سن يعني عدل صغيله  
 متصف اولماك ايچون الك التند وزير حكومنده اولان اهل واولاد  
 وخدامي كوچكك و خوش طوت وهره وكلبه وارنجه حقوق عباد  
 وحيواني رعايت ايله تاكه صفت انهيجه ايله متصف اولاسن وشرف  
 ودرجات عاليه بولاسن والارذيل وساقط اولورسن ودرگاه نزول  
 ايدرسن زيرا ظالم ملعوندر وملعونك مفرى نادرر وحديده كلور  
 (كلكم راع وكلكم مسئول عن رعيته) وآخر وصاياي نبوي ده كلور  
 (الصلوة وما ملكتم ايمانكم \* هر كه در پند خود آمد استوار \*  
 \* پنداورا ديكران پندندكار \* تقديري هر كسي كه ديمكد در استواره  
 ظرف واستوار آمده مفعولدر وبعد الجملة مبتداه صفت اولوركه  
 هر كسي در ديكران پندندك فاعلي و پند مفعول اولي و كار ثانيي در  
 وبعد الجملة مبتداه خبردر پند باء مجمينك فتحه سبيله نصحت  
 ووعظدر كه ترك او كوت دير استوار محكم معنا سنه در ديكران ديكرك  
 جعيدر غير معنا سنه ترك بردخي دير نتكم مفصلا مروايلدي بندند  
 باء هر بيله فعل مضارع جعيدر مصدرى بستن در در بخلق معنا سنه  
 مضارعنده سين نونه قلب اولوب بندد و بندنده ديرلر (معناي پست  
 بودركه هر كسه كه كنده وعظ و نصحت ايتكمده محكم كلدي يعني  
 عظ نفسك ثم عظ الناس موجبجه اول نصيحت ايدوب عمل ايلدي  
 غير يلدخي انك نصيحتي كار بغلديلر و ايش طوتديلر يعني انلره دخي  
 تاثير ايدوب عمل قلد يلد و نصيحتك نفوذى اولدي زيرا خلقك اسان  
 عذري قطع اولندي و ترده مجاللري قالدی اشته عامل ايله غير عاملك  
 فرقي بودر \* هر كه او كفتار خود باشد ملول \* قول اورا ديكران  
 نكند قبول \* ملول باشدك مفعوليدر فاعلي هر كه متضمن اولديغي  
 كسك ضميريدر ديكران نكندك فاعلي وقول مفعول اولي وقبول  
 ثانيي در و بوقوله ترا كيبك نظائر كثيره سي مرور ايتشد در اعرابي  
 انلره قياس اولنه و بوييتك جميع مفرداتي بالاده شرح اولمشدر  
 خصوصاً كفتار اغظي محلدن مطالعه اولنه (معناي پست) بودركه  
 هر كسه كه كندى سوزند ن پرمال و كسلناك اوله يعني مقتضاسيله



عمله حرکت ایتمه و قول مجرد بده قاله غیر یل انک سوزنی قبول ایتزل  
 زیرا متکلم و مخاطب و ناصح و منصوح له اراستند جهت جامعیه  
 کر کرد که چاقق ایله قالو اراستند اولان مناسبت کبی تا که ارتباط  
 حاصل اوله و متکلم و ناصح و کلام مخاطب و منصوح لیه نافذ  
 و واصل اوله و بومعنی مرتبه اقوایی بیاند و الا انفسا نده استعداد  
 و اقبال لولیجی خط دیوار دن دخی اخذاید و دیشدر که (الحکمه ضانه  
 المؤمن اتما و جدها اخذها) چونکه اد بار اوله انسان عام لدن دخی  
 مستفید اولماز تنکم حدیثه کاور (یحییٰ الّهی و لیس معه احد) فافهم  
 جدا \* هر چه باشد در شریعت ناپسند \* کرد. او هرگز مکرد ای  
 هوشمند \* ناپسند باشد که مفعولیدر و بعد الجملة هر چه به صفت  
 اولور که هر کسی چه یعنی که تقدیرنده در که مبتدا در کرد مکرد  
 مفعول و بعد الجملة خبر اولور (هر چه ده هر کل افرادی معناسنه در  
 وجه که برینه مستعملدر اگر چه لفظ نده اولدینی کبی و جائز در که  
 اصلی اوزرینه بنه نه معناسنه اوله تنکم تصور معناده کاور (شریعت  
 الله تعالیٰ تک عبادی ایچون مشرع یعنی دین ده طریقت قلدینی  
 نسنه در که انک اوزرینه سلوک ایدوب کیدر لر و اول شریعتنه وضع  
 الهی دیر که رسول الله صلی الله علیه وسلم کنورمش و انک و ساطنیه  
 متعین اولمشدر پس شول نسنه که کتاب و ستدر ایکسی دخی شرعدر بر  
 سنت دخی (و اما انا کم لرسول فخذوه) مضمونه داخلدر و شولکه کتاب  
 و ستدن علی سبیل الاجتهاد استنباط اولمشدر (احکام فقهیه کبی  
 و یاخود اجاع علماء انک اوزرینه منعقد اولمشدر بویکسی کتاب و سنت  
 اوزرینه متفرعدر و کتاب و سنت و اجاعی انکارایدن کافر اولور  
 اجتهاد بانی انکارایدن کافر اولماز زیر اطنیه ندر بلکه تضلیل اولنور  
 و شول ستلر که الله تعالیٰ به قربت طریق اوزرینه ابتداع اولمشدر  
 انلردخی سنت طاهره نبویه ده داخلدر تراویج و امشالی کبی زبرا  
 سنت مطلقیه مضاده سی اولمیان امور محدثه ضلالتدن خارجدر  
 و بونک خلاقی اوزرینه اولان کسه عقل و حملدن بالکلیه خالی و حایه  
 ادرا کدن عاطلدر ناپسند اصلنده ناپسندیده در بکنلامش معناسنه  
 مصدری پسندیدن در که بکنمک دیمکدر دکه نسنه بی بکنیمه

مشکل پسند بر ( کرد کسر کاف بجمیله بر قاج معنایه کلور بوراده  
 چوره دیمکدر کردا کرد چپ چوره در ( مکدر کاف بجمینک فتحیه  
 نهی حاضر در مصدری کردید در دونک معناسنه بر حالدن بر حاله  
 و بریاندن بریانه و کید رکن دونک کبی مضارعی کردد کلور ( هوشمند  
 اوصلی و عقلی باشند کسیه کافی نعمه الله زیرا مند ادات توصیفدر که  
 لی معناسنه در و د فایقه کلور که هوش اولک دید کلری حالتدر که  
 عقل صحیحک اثریدر که عرب اندن تمیز له تعبیر ایدر که آدمی خیر و شر  
 ونفع و ضرری انکله فرق ایدر یو خسه نفس عقل دکلدر اوکی کیمشه  
 بیهوش و اوکلویه هوشمند دیرلر هوشک منافسی لسان عربیده اغما  
 دید کلریدر اوصلو دلو مقابلیدر اگر هوش اوص اولایدی بیهوش  
 دیوانه اولوردی انتهی بالتهذیب کتاب مذکورده هوشک عقل  
 اوزرینه متفرع اید و کنه بویتله اشتشهاد ایدر که ( بعقل ار چند  
 مردم هوشمند ست نداند موی ریش خود که چند ست یعنی مردم  
 هر چند که عقلیه بمیر اولسه ده کندی صفالک قبل قاج اولدیغن بلز  
 ولکن کشف الاسرار نام تفسیرده کلور که زهری که بیاد تو خورم  
 نوش آید دیوانه زاینسد و باحوش آید بس بویتده باهوشک دیوانه به  
 مقابله سی هوش اوص معناسنه اولمق اشعار ایدر و د فایق ینتده اولان  
 هوش کاله مصر و قدر که انسان قوت مد که سیله ندر کامل اولسه  
 دیمکدر و د فایقک بو محله بوندن غیری قصوری دخی رارد که تطو بیلدن  
 حذرا بیان وجوایی طی اولاندی فاعرف ( معنای یت ) بودر که  
 هر کسه که شریعتده ناپسند و نامقبول اوله ای عقلو انک چوره سنده  
 او قادن هیچ بروقتده دونه و طولا شمه زیر اشعرله عامل اولما نه رغبت  
 و مجلسنه حرکت بو قدر و کذلک بر کسه ده حال اوله و اکن ادب شرع اولیه  
 اولدخی اهل قال بی ادب کبیدر که اقتدایه صالح دکلدر شو قدر واردر که  
 مجذوب الهی اولانه اقتدا اولمزه ده تعظیم و احترام اولور فاحفظه  
 \* تا صواب کار بینی سر بسر \* بامر اد خود مکن کار ای بسر \*  
 صواب بینی به مفعولدر سر بسر معنی جهتیه بینی به متعلقدر زیر  
 تقدیری از تا سر بسر دیمکدر و بعد الجمله مصراع ثانی مضبوطه  
 تعلیل اولور کار مکن کله سنک مفعولی و با اکامته لغدر زیر معیت

✱

و مصاحبت ایچوندر (صواب خطا مقابیدر) یعنی مضارع مخاطبدر  
 مصدری دیدن در کورمک معنایسته علی غیر القیاس دال بایه قلب  
 اولنوب یبند و یبندیدر (سر بسر از سر تابسر دیمکدر یعنی اوجدن  
 اوجه و باشدن باشه بالکلیه مراد در تخفیف اولنوب سر بسر  
 دیمکدر تکم سر بسر اکاقرینه در زیر بودخی از سر تابسر دیمکدر که  
 تا انتهای غایت ایچوندر و انتهای ابتدا لازم اولمغه از تقدیر اولمغه باعث  
 بودر زیرا از ابتداء غایت ایچوندر و سر اسر و نکا پو و دنکا دنک  
 و امثالنده اولان الفات واودن بدلدر که اصلنده سر و سر و نک و پو  
 و دنک و دنکدر که تخفیف مراد ایند کلمی برده بونی ایدر و در بددر  
 دخی سر بسر کییدر که از تابدر دیمکدر یعنی قبون قبویه در یوزه  
 ایدر انتهای دنک دیمکدر مقلسه در بددر دید کلمی بومقوله در یوزه  
 شانندن اولمغه در سر بسر باش باشد و در بددر قبو قبویه و روبرو  
 یوز یوزه دیومقابله معنایسته دخی صحیحدر و اکن هر استعمال موافقه  
 کوره در بوراده مراد اولدر (مکن نهی حاضر در مصدری کردندر  
 ایلک و ایشلک معنایسته مضارعنده را یرینه نون کتورب کند وکنده  
 درلر) معنای بیت) بودر که ای بسر کرکار یکی بالکلیه صواب اولمق  
 استرک و هراشم خیر و اسون درسین کندی مراد کله ایش ایش  
 و نفسکی آرادن طرح ایدوب هوی و شهوتی براق و شرعله و مرشد سوزله  
 و حقه ایش طوت تا که اغراض نفسانیه و شهوات طبیعیه دن خلاص  
 اولوب خاص آتون اوله سن و نحاسک ز زایر یزه منقلب اوله و لکن بو یعنی  
 خواص ناسه مخصوصدر که انلر کار دان و حق بین و حق شناس وفاتی ارادتدر  
 \* \* \* در بیان رستکاری گوید \* \*

\* هست بی شک رستکاری در سه چیز \* باتو کویم یاد گیرش ای عزیز \*  
 هست مقدم خبر و رستکاری مؤخر مبتدادر و بی خبره متعلق و در اکا  
 ظرفدر بانو ما بعد نه متعلقدر گیرش ده شین مفعول اول و یاد اکا  
 ثانی در وجهه سی استیاف بانی در هست وارددر دیمکدر رستکاری ده  
 یامصدریه در رسته رانک فتحیه اسم مفعولدر مصدری رستن در که  
 فورتمقدر خلاص و نجات معنایسته مضارعنده سین بایه قلب اولنوب  
 رهد و رهنده دنلور خواستن دن خواهد دنلد و کی کی و بعضیلر

رهیدن رسته کوره و خواهیدن خواسنه کوره دخی لغتدر دیمشدر  
 ورستکار دخی رسته کی قورلمشدر زیراکاف عجمیله ادات مبالغه در که  
 بعض افعال و اسماء آخرنه لاحق اولور مواد کثیره سی وارددر (یادکردر  
 کبرکاف عجمینک کسریله امر حاضر در مصدری گرفتن در طومنی  
 معناسنه مضارعنده باز یاده ایدوب کرد و گیرنده دیرلر یاد کبر خاطر کرده  
 طوط و ذکر و حفظ کردن کیمسون دیمکدر (یاد داشت خاطرده محفوظ  
 اولان نسنه یه دیرلر (معنای یت) بودر که دنیا و آخرتده خلاصلق  
 بی شک و شبهه اوج نسنه ده درای عزیز سکا اول اوج نسنه بی  
 سوبلیم سن اتی خاطر کرده طوط و عمل ابله تا که بلا و محنتدن نجات  
 بوله سن و دردد و غمدن خلاص اوله سن \* زان یکی ترسید نست  
 از ذوالجلال \* دوم آمد جستن قوت حلال \* یکی مبتدا و ترسید  
 نست خبردر زان یکی دن یا حال و باا کا صفتدر از ترسیده متعلقدر  
 دوم مبتدا جستن آمد ضمیرندن حالدر عربی ابله تقدیری الثانی جاء  
 کائنا هذا المعنی دیمکدر آمد بعد الجملة خبر اولور جستن مصدردر که  
 مفعولنه مضافدر حلال قوتک صفتدر (یکی بری دیمکدر که آخرتده  
 یا نسبت ایچوندر یک بردر (ترسیدن قبحیله قورق خوف معناسنه  
 (ذوالجلال الله تعالی در که جلالت و عظمت و هیئت صاحبی در پس  
 جلال نعت الهیدر که بخلوبه هیئت و تعظیم اعطا ایدر و بوجلالدن  
 اسم جلیل ظاهر اولمشدر و حکم جلالدر که تنزیه و تشبیه دینلور  
 یعنی جلال ضدین اوزرینه اطلاق اوانور (ایس کشله شیء) و مرضت  
 فلم تعدنی کچی (دوم ضمتین ابله ایکنچی دومین ایکنجسی دیمکدر که  
 ایکی به مذسودر یکی به منشوب اولدیغی کچی (آمد فعل ماضیدر  
 مصدری آمدن در کلمک معناسنه مضارعنده میم یایه تبدیل اولنوب  
 آید و آینه دیرلر (جستن جیم عربی تک ضمه سیله استمکدر مضارعنده  
 سین واو و یایه قلب اولنوب جوید و جوینده دیرلر (قوت حوت و زنی  
 اوزرینه عمر پیدر مایقوم به بدن الانسان معناسنه یعنی انسانک بدنی  
 انکله قوام بولاجق قدر غدا در (حلال عقده حرمت اندن حل  
 اولنان نسنه در که استعمالنده عقاب یوقدر طیب استلذذ اولنان  
 نسنه در پس هر حلال طیب اولماز (معنای یت) بودر که اسباب





نجات اولان اوج نسنه دن بری ذوالعظمه والبرياء اولان الله تعاليدن  
 خوفدر يعنى عقابدن واکا باعث اولان امور دن برهيز و حذر در  
 بوراده مقام خوفده ذوالجلال وصفنک مناسبت و لطافتی خفی دکلدر  
 ایلکنجی قوت حلال طلب ایتک کادی یعنی نفقه سنی حلالدن ایلکجه  
 و محرمات و مشبهات تناولندن حذر ایدیه والا آتش اکل ایدر و عذابیه  
 مستحق اولور و فرض و نافله سی قبول اولماز و آخرته صورتی مسخ  
 اولور \* سیومین رفتن بود بر راه راست \* رستکارست انکه این  
 خصلت و راست \* سیومین مبتدا رفتن بود مک مفعولی پر رفتنه  
 متعلقدر و بعد الجملة خبر در رستکارست مقدم خبر انکه مؤخر مبتدا  
 و این خصلت دخی مبتدا و راست خبر در زیر تقدیری حاصل است  
 اورا دیمکدر و بعد الجملة انکه به صفتدر زیر ان کسی که تقدیرنده در  
 (سیومین او چنجیمی سوم او چنجیمی در یا اشباع طریقیه در اصلی  
 سه در که او چدر سینک فتحه سی کسره جابنه اماله ایله او قنور  
 سیومین ده یا نسبت و نون تا کید نسبت ایچوندر (راه راست صراط  
 مستقیم در که دین مشر و عدر (رستکار مری و ابتدی (خصلت  
 فضیلتده غالبدر اگر چه ذیلتنده دخی مستعملدر (ورا اصلنده  
 اورادر که و او حرف آخره اتصالله همزه ساقط و واوه اخف حرکات  
 اولان فتحه و برلشددر (ورا کلمه سی ثبات مفعولدر و لام جازه معاشنه  
 کلور که بوراده مراد بوددر (معنای یت) بودر که اسباب خلاصک  
 او چنجیمی صراط مستقیم اولان شرع نبوی اوزرینه یور یوب  
 کتمکدر قور تلمشدر اول کسه که بو خصلت یعنی سلوک جاده دین  
 انک ایچون حاصلدر زیر شرع مطهر دن خارج اولان کافر در  
 کافره ایسه نجات یوقدر بلکه نجات مؤمنه در و خصلت مذکورده  
 امر و نهی داخلدر زیر فرائضی اکساب متاهیدن اجتنابله نام  
 اولور پس انده که امر اوله و لکن نهی اولیه و بالعکس اول کسه  
 نجات بولماز زیر احدهما آخره مری و بوط و بری برینه منوطدر تنکم  
 قرآنک و عیدندن مفهومدر شوقدر و اردر که ایمانله انتقال ایدن  
 عاصی نک حسابی حقه مفوضدر حق عبد اولمچق عفو ایتک جاؤدر  
 \* کر تواضع یشه کیری ای جوان \* دوست دارندت همه خلق جهان \*

تواضع کبری نك مفعول اولی و پیشه ثانسی و بعد الجملة  
فجعل شرطیدر همه دارندك فاعلی و تا مفعول اولی و دوست ثانسی  
و بعد الجملة جزاء شرطیدر (کبر)، مضارع مخاطبدر مصدری  
گرفتن در طوتمق معناسنه مضارعنده بازاده ایدوب کیرد و گیرنده  
دیرل و بعض نسخده کردی دوشمدر که ماضی مخاطبدر (جوان  
یکت در که پیر مقابلیدر جوان مرد یکت کشی و مخنی زیر جوان  
قوت معناسنی متضمندر سخا ایسه قوت روحانیبه ایله نفسی زبون  
و مغلوب ایتمکدن کلور (دارند فعل مضارع جمعدر مصدری  
داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولوب دارد  
و دارنده دیرل (خلق جهانندن مراد افساندر که افرادی پری برلینه  
دوست اولور زبر مراد تواضع مقابله سنده اولان دوستقدر سائر  
مخلوقات ایسه یوصفله موصوف دکلردر اگر چه حقه مسخر  
و متفاد لر در و انسان کامله بعضی نك محبتی واردر (احد یحیانا و نجده)  
و بعضی نك بغضی واردر در سام ابرس دید کلری کلر که آتش ابرهیم  
علیه السلام نفخ ایشدی انکچون سارع انك قتلی ایله امر ایشدی  
(معنای بیت) بودر که ای جوان اگر تواضعی پیشه و کار طوتمسک و یا  
ایلد کسه سنی خلق عالم دوست و محبوب ملوترل زبر برده اولان بوزی  
کسه بصم و خالکله یکسان اولنلری خاکدن رفع ایدوب دستگیر اولور  
و طبع انسان انك اوزرینه در که سرکشه سرفروایتمز بلکه فی المثل الی  
کو کسنده اولانه انقیاد و محبت ایدر پس محبوب القلوب اولمغه بی وجود  
اولق لازمدر و بونده جوانه خطابك سری بودر که جوانلق ایام غریب  
و سرکشی در که دمه حالله کسه به باش اکمز یوجمندن تواضع و ترک کبر  
احسن اخلاقنددر \* سرمکن در پیش دنیا دار پست \* و زکنی بی شک  
رود دینت ز دست \* سر لغظی مکن کله سنك مفعول اولی و پست  
ثانسی در در اکا ظرفدر و زکنی واکر کنی دیمکدر که شرطیدر بی شک  
زوده متعلقدر دین زودك فاعلیدر و تابه مضافدر ز دست دخی اکا  
متعلقدر دنیا دار وصف ترکیبی در اصلنده دارنده دنیادر دنیا طوتمی  
معناسنه که غنی و ممتول مراددر (دین معلوم اوله که شریعت و دامت و دین  
وضع الهی اولدیغی جهندن امر واحد و لکن اطاعت اولاندیغی

\*

\*

مطل

جهتدن دین و کتابت اولندیغی یوزدن ملت دینلور پس وضع آلهی  
انی اقامت وانکله عامل اولانه کوره دین وانی الله تعالی دن تأدیه ایدنه  
نسبتله ملت دیرلر و امام راغب دیمشدر که ملت الله تعالی به و آحاد  
امته مضاف اولماز بلکه بی به مضاف اولور ملت ابرهیم کی و كذلك  
جمله الشرائع ده مستعمل در آحادده دکل دین ایسه بویه دکلدر تنکیم  
دین الله و شرع الله دیرلر و نماز دین دن در دینلور ملتدر دینلر  
(معنای بیت) بودر که غنی و اهل دنیا اوکنده باشکی آشفه ایتمه یعنی  
سرفرو ایدوب منحنی اولمه واکر بو وضعی ایلر سک بی شبهه دینک  
الدن کیدر یعنی بی دین فالور سن زیر غنی به غناسندن اوتوری رکوع  
ایتمک الله دن غیر به معجده در بو ایسه کفر در و حدیثده کلور که  
(من تواضع لغنی لغناه ذهب ثلثا دینه) یعنی لسان و بدنی مرتبه سنده  
دینی کیدر انحق قلبی مرتبه سنده فالور واکر بعد اللسان و البدن قلبی  
ایله دخی اعتقاد ایدنه جک اولور سه کل دینی ذاهب اولور واکر غنی به  
غناسندن اوتوری عبادت قصد ایتموب بلکه تعظیما نحت قصد  
ایدوب سرفرو ایدر سه مکر و هدر و مشایخ و بکر اوکنده تقبیل ارض  
و انحنایو بمعنا به محمولدر \* بهر زر مستای دنیا دارا \* ناچه خواهی  
کرد این مردار را \* دنیا دار مستایک مفعولی بهرائک تعلیلی در کرد  
خواهی ک مفعولی و این دخی کردک مفعولیدر مستای سینک لاجل  
الضروره سکونیه نهی حاضر در زیر میم مقترحه نهی ایچوند که امر  
طلب فعله دلالت ایندوکی کبی نهی دخی ترک طلبه دلالت ایدر ستای  
کسرله مصدری ستودن در او کک مدح معناسنه مضار عنده و او  
یرینه الف و یا زیاده قلوب سناید و سناینده دینلور دنیا دار بیت  
سابقده در کرد بوراده مصدر معناسنه در که کردندر زیر ایکی فعلک  
اجتماعندن فایده اولدیغندن ثانی مصدره محمول اولور چه خواهی  
کردنه ایلمک دیرلر سن و نه ایدرلر سن دیمکدر این مردار جیفه دنیا به  
اشارتدر هر نه اولور سه کرک عروض و کرک نقود (معنای بیت) بودر که  
دنیا داری یعنی غنی و مفعولی سیم و زدن یعنی مطلق مائندن اوتوری  
مدح و ستایش ایتمه و لکن زر که آتوندر اعلى المعادن و انفس الاثمان  
و النعود اولغله انکله اکتفا ایلدی نابو دنیا جیفه سن نه ایلمک

استرسن ونه ایدیسرسن که اندن اوتوری اهل دنیا به سرفرو و مدح  
و ثنا قیلورسن شعرا اغنیایه قصائد عرض ایتد کلری کبی زیرا بوراده  
لسان و کتابت پردر که غرض دنیا ایچون سوبلک و یازمق مذمومدر  
وا کامیت دیرلر که بی روحدر زیرا بزکارک روحی ذکرالله در چونکه  
اوراده یاد حق اولایه مینه در خصوصاً که حضور حقده کذب  
ایندوب خلقی مدح ایتک نه شناعتدر اشته موتی اوزرنه اوصاف  
سوبلک تنکم اهل شام مبتلا در که اکا متصدی اولانه مداح دیرلر  
قیبحدر فافهم جدا \* مرد کاند اغنیای روزکار \* ای پسر بامرد  
کان صحبت مدار \* اغنیای مبتدا و مرد کاند خبر مقدم در و صحبت  
مدارک مفعولی و بادخی اکا متعلقدر مرد کاند اصلنده مرده کان  
اندر که کان لفظی کافی عجمیه ادات جمعدر و عند البعض کافی آخری  
هائ غیر ملفوظه اولان کلماتک هارندن بدلدرد و ادات جمع آن در کان  
دکدر بوضوئده مثلاً مرده اوکنده هایا زلزله زیرا بدل و مبدل منهک  
اجتماعی لازم کلوز اولکی صورتده دکل ولکن تخفیفات لغت عجمه  
مناسب اولان صورت ثانیه در واند ضمیر جمع غایبدر یعنی است که  
رابطه در اند لفظی الک جمعیدرانی تخفیفاً حذف اولمشدر راست دن  
بعض مواضعده حذف اولندیغی کبی و کاه اولور که است واند مجتمع  
اولورل حریدستند کبی که اشترا ایشلردردر دیمکدر پس مرد کان  
مردهک جمعیدر و اخرنده انداست کبی رابطه در معنای مردهل درلر  
دیمکدر که ل ادات جمع اولان آن دن ودرل انددن مستفاددر اغنیای  
اصلنده اغنیاء در همزه ایله که غنی نک جمعیدر ولکن استعمال عجم  
اوزنه همزه دن بدل یاه توسل و اضافت کتورلر غنی و بقیه مفردات  
بالاده در (معنای یت) بودر که اغنیای زمانه مردهل یعنی میت کیلر  
در که قلبی حب دنیا و حرص متاع فانی ایله اولمش و نفسلری  
دیرلشدز (ای پسر بومقوله مردهلله صحبت طومعه و الفت و اختلاط  
ایتمه والا الصحبة مؤثره فحواستجیه انلرک صفات ذمیه سی سکا  
دخی ساری و اثر صحبت اوزر که جاری اولوب بسندخی انلرک کبی  
اولورسن و اخر اولورسن \* مال وزدی حد بدست آورده کیر \*  
\* بعد ازان در کور حسرت برده کیر \* آورده کیرک مفعولی و مال



دخی آورده نك مفعولی و بدست اكا متعلقدر بی حد مال و زرك  
صفتیدر برده دخی ایکنجی کبرك مفعولی و در برده به ظرفدر بعد دخی  
بویله در ( مال رغبت و تصرف جاری اولان نسته در دراهم و دنانیر  
کبی پس تراب و نار و مردم کیلر مال قسندن خارجدر زیر طیراغه  
و آتسه رغبت یوقدر و حر اولان کسه نك تصرف و عملی جائز دکدر  
و بوندن فهم اولندیکه زری مال اوزرنه عطف ایتك تخصیص  
قیلنددر زیر عموم نفعی اولغله سائر اموال دن مرغوب و مستنادر  
و مال دندوکی بودر که قلوبك اكا میل تاهی وارد شول جهندن که  
انسان فقیر بالذات و مال دخی قاضی الحاجات در ( آورده و اوک  
فخیمه ماضیدن قسمدر که کتور مش دیمکدر مصدری آوردن  
و آوردن در که کتور مکدر ( کبرکاف عجمبله امر حاضر در  
مصدری گرفتن در که طوتمقدر ( بعد ازان آورده نك مصدر نه  
اشارتدر ( کورکاف عجمینک ضبله قبر در کورک حسرتیه اضافتی  
ادنا ملابسایله در ( حسرت غم و فرقت و ندامتدر تفصیلی باآلاده در  
( برده دخی ماضیدن قسمدر مصدری بردن در که ایلتک در ( معنای بیت )  
بودر که بی حد و بی پایان یعنی غایتده چوق مال و خصوصاسیم وزر  
اله کتور مش یعنی طو تالم که بی حساب ملک و مالک اولمش من  
آدن صکره حسرت قبرنه ایلتمش طوت یعنی انک صوکی اول مالی  
دنیاده آلیقو یوب کندک غم و فرقت و الم و ندامتله قبره کبرمکدر زیرا  
و فاسی یوق و سندن مفارق اولور دوستدر پس سندن آبرلماز دوست  
تخصیل اید کور که عمل صالح و بلکه مولادر جل جلاله وحدیثده  
کلور ( نعمها بالمال الصالح للرجل الصالح ) یعنی مال قسمی خلالدن  
و خیره مصروف اولیحق سائر اموال کبی اولمز بلکه مدد و ح اولور  
\* \* در صفت ذکر الله میگوید \* \*



\* باش دائم ای پسر بیاد حق \* کر خبر داری ز عدل و داد حق \*  
دائم باشه ظرفدر بادخی اكا متعلقدر بعد الجملة جزاء مقدم در مصراع  
ثانی شرط مؤخر در باعث تقدیم ذکرله توصیه بی تعجیل در خبر مابعدنه  
مفعولدر خبر اعلام و اخبارله اولان علمدر داد عدلک عطف  
تفسیری در عدل بالاده در ( معنای بیت ) بودر که ای پسر هر دمده

ذکر حقّه مقارن ومصاحب اول واندن مفارقت ایتمه اگر حقک عدل  
 و دادندن خبر و علم طوئرسک یعنی شول کسیه نک که یوم حشرده حقک  
 کمال عدلندن و غافلری مؤاخذه سندن خبری اوله (اذکر والله ذکر ا  
 کثیرا) موجبجه استیعاب اوقات واستغراق حالات اوزرنه ذکر الله دن  
 خالی اولماز زیرا غفلت منهی در قال الله تعالی (ولا تکن من الغافلین)  
 ذکر ایچون وقت مخصوص و حالت مخصوصه اولماز قال الله تعالی  
 (الذین یذکرون الله قیاما و قعودا و علی جنوبهم \* زنده دار از ذکر  
 و صبح و شام را \* در تغافل مکذّر آن ایام را \* زنده مفعول مقدم در  
 از زنده یمه متعلق در صبح دارک مفعول ثانسی در آن ایام مکذره مفعولدر  
 در ا کا ظرف در ذکر نسیانک ضد بندر قال الله تعالی (واذکر ربک  
 اذا نسیت) بونده کلمه اذا دلالتیه نسیانک تحقیقنه اشارت واردر ولکن  
 فی الجمله نسیان ذکر دائمی متافی دکلدر و اوصاف نبویه ده کلور (کان  
 یذکر الله علی کل حالاته) و د عاده کلور (ذکرنا مانسینا و علمنا ما جهلنا)  
 یعنی بونده فی الجمله نسیانی اثبات واردر اگر چه متعلق قرأندر ولکن  
 اذا نسیت ده متعلق حقده روهوات نبویه دخی بویه در اگر چه انک  
 سهو و نسیانی افراد امتک سهو و نسیانی کبی دکلدر (صبح و صبح  
 حاجب شمسله افقک قزردینی وقتدر که اول نهار عرفی در و فجر  
 معناسنه دخی کلور که اول نهار شرعیدر آنکچون صبح صادق دبرل  
 (شام اخشام وقتی که غروبدن اعتبار اولنور) (تغافل بی غفلت ایکن  
 غفلت کوسنرمکدر بوراده مراد حقیقت غفلتدر شکم شعرده کلور  
 (کیدر خاب تغافل دیده لردن دورا و اور برکون) مکذ رکاف عجمینک  
 لاجل الضروره سکونیه نهی حاضر در مصدری کذ شتن در و از کلک  
 و بر پردن بریره کچمک معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب  
 کذرد و کذارنده دبرل (و بعض لغتده کلور که کذا شتن قومقدرد  
 مضارعی نمکذارد کلور) و بومقامه مناسب اولان معنی بودر (آن ایام دن  
 مراد ایام عمردر که اهم اشارت تعظیمی مشعر در که ایام فاضله و اوقات  
 شریفه دیمکدر ایام یونک جمیدر که طلوع شمسدن غروبه دک  
 اولان وقتدر اصلنده اون ایکی ساعتدر صکره اختلاف مشارقی  
 و مغارب ابله زاید و ناقص اولدی (معنای یت) بودر که صباح



واخشی ذکر الله دن زنده طوت واحیایله زبر زمان و مکان میت  
 کیدر که انری حی کی قلان ذکر در و کذلک نفس ذکر دخی اهما  
 اوئدیغی جهندن میت حکمنده در و آنی احیایدن ذا کر در انکچون  
 احیاء ذکر و احیاء اصول دیرلر (بعده ناظم قدس سره دیر که غفلتیده  
 قوم و ترک ایتمه و بچورمه اول ایام شریفه بی که ایام عمر عزیز در  
 و دیشلر در که (الوقت سیف قاطع) یعنی وقت انسان سیف قاطع کی  
 نافذ و ماضیدر که تیر کلور بجر پس مرور ایتمزدن اول تدارک حال  
 لازمدر و انسان دارا احزان اولان دنیادن خروجنه اغلر آخر غفلتله  
 یکن دملرنه اغلر و تأسف ایدر زیرا عمر سرمایه در و غفلت کا زیاندر  
 \* یاد حق آمد غدای روح را \* مرهم آمد این دل مجروح را \*  
 یاد آمدک فاعلی و غذا مفعول ایدر مرهم اینکچی آمدک نمحنده فاعلندن  
 حالدر غذا کسرله ما بوه کل در (یعنی بیجک نسنه در غدو و غده  
 اول نهار در و اول وقتده اکل اولسان طعامه غداء دیرلر فحله اخشام  
 اکل اولسانه عشاء دیدکلی کی فحله صکره هر طعامه غداء دندلی  
 تغلیب طریقله (روح دند مراد روح رواندر زیرا روح حیوانی نک  
 غداسی اطعمه و اشربه در را تخصیص ایچوندن روح غداسی  
 معناسنه و بعض نمحنده غدا این روح را دوشمشدر بوضورتده غدا  
 آمدک فاعلندن حال و را علامت مفعول اولور بور و حه معناسنه  
 (مرهم عریذد که جراحت اوزرینه اوردقلمی ملائم نسنه در تحریف  
 ایدوب ملهم دیرلر) اصلی رهمتد کسرله مطر ضعیف دائم معناسنه  
 پس مرهم دم مطر مذکور کی لین اولفله مرهمی رهمتدن مشتق  
 قلدیلمر (مجروح جراحت نمش یعنی برالشمش زیرا جراحت کسرله باره در  
 (معنای یت) بودر که ذکر حق روح انسانی نک غداسی کلدی یعنی  
 جسد مطعومات و مشروبات خسیه ایله تغذی و تربی ایدوکی کی روح  
 دخی ذکر و تسبیحه خدا لنور و آنکله نشوونما بولور زیرا هر نسنه نک  
 غداسی کندنی مناسب وجهله در و وحد یشده کلور که (ایکم متلی اتی  
 ایت عندر بی بطعینی و یسقینی) زیرا ارباب معرفت بواطعام و سقنی  
 مضوی اولفله چل ایتمشدر که علوم و معارف و حکم ذوقیه در و ذکر  
 حق بودل مجروحه مرهم کی کلدی یعنی کوکل که خنجر فراق و سکن



عشق و احتراق ایله مجروح اولشد در انك مرهم و دواسی ذکر حقدر  
 (مرض قلبه شفا در توحید) قال الله تعالى (الا بدكر الله تطمئن العلوب)  
 یعنی اضطراب دل که مجروحك اضطرابنه بکزر انك سکونی ذکرله در  
 \* یاد حق کر مونس جانت بود \* کی هوای کاخ و ایوانت بود \*  
 یاد بودك فاعلی و مونس مفعولی و بعد الجمله فعل شرطدر و حرف  
 شرط که کردر معناده بود اوزرنه داخلدر هوای ایکنجی بودك فاعلی  
 و تامفعولیدر که معناده اکا متصلدر تقدیری کی بودت یعنی بود ترا  
 هوای کاخ و ایوان و بعد الجمله جزاء شرطدر (مونس ایناسدن در که  
 انس و یرمکدر ضمه ایحاشك ضدیدر که وحشت و یرمکدر پس انس  
 و وحشت ضدان در) کی فتحله اسم استفهامدر جن معناسنه (هوای  
 آرزو و اشتها در تفصیلی با لاده در هوای آخرنده یا اضافت ایچونددر  
 الف هوای نك یاسندن منقلبدر) کاخ کاف عربی و جاء معجمه ایله کوشك  
 و چارطاق و تماشا گاه که باغده یا بلش اوله (ایوان فتحله طاق بلند  
 و نشگاه پادشاهان و رواق که او اوکنك سقنی در و قاموسده کئور که  
 ایوان کسرله صغه عظیمه در پس بوندن معلوم اولدیکه ایوانك  
 فارسیده استعمالی فتحله و عربیده کسرله در) معنای یت (بودر که  
 یاد حق و ذکر ذات مطلق سنك مونس جانك اولورسه و سکا انس  
 و حضور و یروب دفع و وحشت و غفلت ایدرسه جن سکا قصر و سرای  
 و رواق و طاق و طمطراق قبوسی و آرزو و هوس و علاقه سی اولور  
 یعنی اولماز زیر باقی ایله مستأنس اولان فانیدن علاقه بی قطع ایدر  
 و ابرهیم ادهم کی تاج و تخت سلطنت صاحبی اولورسه ده ترك و تخرید  
 طریقه کیدر و حدیثده کلمشدر که اگر امیر ذکر الله ده اولان فضیلتی  
 بلیدی امارتی کسرله یعنی بکلکنی ترك ایدوب دیویش اولور دی  
 و اگر تاجر دخی اول معنادن آگاه اولیدی تجارتی ترك ایدوب ذکره  
 اشتغال کو سیزردی و اگر برتسبیجه نك ثوابی اهل ارضه تقسیم  
 اولنسه ایدی هر فرده اضعاف دنیا اجر دکردی (والله بضاعف لمن  
 بشاء \* کر زمانی غافل از رحان شوی \* اندران دم هدم شیطان  
 شوی \* تقدیری کر شوی غافل زمانی از رحان دیمکدر که غافل  
 شوی نك مفعولی و زمان غافله ظرف و از اکا متعلقدر اندر ایکنجی



مطلـ





شوی نك ظرفی و همدم مفعولیدر و بعد الجمله مصراع اوله جزادر  
 (زمانی ده یا وحدت ایچوندر زمان عندالعرب لیل و نهارد در که یکر می  
 درت ساعتدر و بونك تفاصل کثیره سی وارددر محلدن مطالعه ارنه  
 (رحمن الله تعالی در که رحمت واسعه وانعام وافضالی جیع اشیایه  
 شاملدر و یواسم شریف شمول و عمومده اسم الله ایله برابردر شوقدر  
 وارددر که جلالة نك مرتبه دخی دلالتی وارددر که الوهیت جیع مراتب  
 اسمایی جامعدر سلطنت کبی اسم رحانده ایسه دلالت مذکوره یوقدر  
 (شوی فعل مضارع مخاطبدر مصدری شدن در اولی معناسنه  
 مضارعنده واوزباده ایدوب شود و شونده دبرل (دم نفس حرکت  
 ایله که آغزندن و برونندن نه داخل و خارج اولان ریج در که نفس  
 انسانی به غذا کییدر آنکچون انقطاع و انحباس ایله حیات منقطع  
 و جسد متلاشی و نفس مرده اولور (اندران دم زمان غفلته اشارتدر  
 (همدم مصاحب یعنی اش و یولداش و نفس داش زیراهم مقارنته  
 دلالت ایدر پس ایکی کشی نفس المقده برابر اولسهل همدم دبرل  
 (معنای یت) بودر که اگر بر زمان قلیل رحاندن و ذ کردن غافل  
 اولوب غیره مشغول اولورسك اول غفلتك دمنده شیطان مصاحب  
 اولورسك زیرا حقندن مفارقت ایدن شیطان متصل اولور شول  
 جهتد نکه انسان یارچانده و یا ماسواده در چونکه ذکر رحانه  
 مشغول و توجهی اکا موصول اولیه ماسوائله مألوف و مستأنس  
 اولور یوایسه نفس و شیطانتک تزیین و اغواسته دائردر پس بر نفسی  
 اضاعت ایلین شیطان مقارن اولوب اول نفس شیطانله کذر ایدیجک  
 یوقدر انقباسی اضاعت ایده نك حالی نیجه اولور آنکچون دیدیلر که  
 محافظه نفس لازمدر زیر جائز در که بر نفیده بر دولته نائل اوله که  
 سائر انفساسده اول دولت مقدر اولیه و بونده اشارت وارددر که عمر  
 اذسان دید کلری فی الحقیقه انقباسدر پوخسه ایام ولیالی و اسایع  
 و شهر و سنون دکلدرفافهم جدا \* مؤمننا ذکر خدا بسیار کوی \*

تایابی درد و عالم آب روی \* مؤمننا ای مؤمن معناسنه ندادر زیر آخر  
 احمد اولان الف مباحنه کاه اولور که ندا علامتی اولور یار لاکبی که  
 ای یار دیمکدر ذکر کویک مفعولیدر بسیار اکا مفعول مطلقدر



(اذا كروا لله ذكرا كثيرا) کپی آب روی پیانی نك مفعولیدر در دخی  
 اکا ظرفیدر (بسیار کثیر معناسنه در شریخی مرور ایتمیدر) (کوی کاف  
 عجمی ایله امر حاضر دره مصدری گفتن در سو بلك معناسنه مضارعنده  
 فاواوه قلب اولنوب بریاء زیاده سیله کوید وکوینده دیرل ونعمه للهده  
 کویدن دخی گفتن کپی مصدر اولق اوزره ایراذ اولتمیدر بوصوونده  
 قلب مذکوره حاجت قالماز ولکن فعل مغیرک مصدری معتد به دکلدر  
 یعنی انک اوزرنه برنسنه بنا اولغاز زیرا قاعده عجمه مخالفدر و بعض  
 فضوللر هر فطاک مطلقا لفظندن مصدر اخذ ایدرل وشولکه  
 بعض لغاتده مندرجدر کویدن کپی کثرت استعمال وشهرنسه بناء در  
 (پیانی مضارع مخیاطیدر مصدری یافتن در بولق معناسنه یا بیدن  
 دکلدر اگر چه نعمه اللهده درج اولتمیدر فاما کویدن کپی مصدر  
 فرعیدر اصلی دکلدر پس اصله کوره فاباه موحد به قلب اولنوب  
 مضارعنده باید ویا بنده دیرل (آب روی بوز صوبی یعنی حرمتلو زیرا  
 حرمتلو آدم بوزی صولی ورونقلو اولور کل سیراب وشاداب دیدکلی  
 کپی و برنسنه بی مدح ایسار صوبند مدر دیدکلی معنای مذکوره  
 راجعدر (معنای یت) بودر که ای مؤمن حفاک ذکرنی چوق ایله  
 یعنی حتی ذکر کثیر ایله ذکر ایله تنکم قرآنده مواضع متعدده منصو مصدر  
 تا که ایکی عالمده یعنی دنیا وعقباده حرمت وعزت بوله سن دنیاده  
 حرمت بودر که اهل ذکر بوزی نورلو ومحبوب القلوبدر وعقباده  
 حرمت بودر که درجانی عالیه در تنکم قرآنده بودخی مصرحدر و بوندن  
 فهم اواندیکه اهل غفلت ونسیان اولنلر ظلمت نفسک غلبه سیله  
 بی نور وفرقا بشار و ذلت بولشار در فافهم جدا \* ذکر را اخلاص  
 می باید نخست \* ذکر بی اخلاص کی باشد درست \* اخلاص بایدک  
 فاعلی و ذکر مفعولی ونخست اکا ظرفدر ذکر بی اخلاص منبدا  
 درست باشدک مفعولی و بعد الجملة خبردر (اخلاص خالص قلمقدر که  
 شوبندن صافی ایتمکدر وگاه اولور که شوبی اولمبانه دخی خالص دیرل  
 اخلاص ترك را یا ونفاق وقلبی شائبه نفسا نیتدن حتی ملاحظه  
 اخلاصدن به تحصیلدر (می باید باه موحد نك تقدیمی ایله فعل  
 مضارع غائبدر مصدری بایستن در ترك اولق معناسنه مضارعنده

مطالعه

✱

سین حذف اولتوب باید دینلور (نخست نون و جاء مجبه لك ضمدر به  
اول ونخستین اولکی در) باشدك مصدری باشیدن در اولوق معناسنه  
(درست بنوندن که مقابلی شکست در (معنای یت) بود در که حق  
ذکر اینکه اول اخلاص کر کرد که انده حفظ نفس و غرض وریا و نفاق  
اولیه زیرا بی اخلاص اولان ذکر حقن درست و صحیح اولور یعنی  
اولماز و اعتبار بولماز بلکه سائر اعمال باطله کبی صاحبك بوزنه ضرب  
اولتور اشته ذکر خالص حضورله و حقله اولان ذکر در غفلتله  
و خلقله اولان دکلدر یعنی ذکرده ملاحظه خلق شر کرد که صفات  
نفسا نیه لك بقاسند ندر چونکه صفات نفسا نیه محو اوله ذا کر  
و مذکور حق اولور و بوندن فهم اولندیکه ذکر حق حقله اولان  
ذکرک فوقده در زیر حقله اولان ذکرده فی الجمله اثنبیت وارد  
ذکر حقده ایسه بومعنی مفقود در زیر بودره چه ده عبد فناء مطلقدر  
\* ذکر باشد برسه وجهی بی خلاف \* تاندانی این سخن را از کزاف \*  
ذکر فاعلدر باشد و بروی اکا متعلقدر این ندانی به مفعولدر از دخی  
اکا متعلقدر (وجه و جهت بر درو طریق معناسنه دخی استعمال اولتور  
آخرنده یازانده در) خلاف و فاقك ضد بدر (نا بوراده تحذیر ایچوندن  
زهار معناسنه عربیده ایاك و اتق کبی شکم دیرل ایاك والاسد زیرا  
استدا و انتها و تغلیل و دوام و که معنارینك بو مقامه مناسبتلری  
بو قدر بعض نسخده تا برینه تو دوشمشدر فاما اولکمی انسیدر  
و بوستانده کلور (الا تا نکرید که عرش عظیم) (یلر زده می چون  
بکرید یتیم) یعنی ظاهر اولان بودر که بو یتیمه تامعنای مذکور ایچوندن  
(کزاف کاف محمینك ضمی و زاء هو زایله قولابنه و یهوده و لاف  
دیگدر که تعریب ایدوب جزاف دیرل بیع جزاف کبی (معنای یت)  
بودر که ذکر اوج وجه و قسم اوزینه اولور یعنی اوج قسم اولدینی  
بین العلماء اتفاقی در آگاه اول و صاقن که سن بوسوزی لاف و چکه  
چالمقدن و کوزی بلبه سن که انک و ننی و انداز سی اولیه بلکه ذکر  
حقنه و اقسامی خصوص مننده سوزم علم البقین دن و اتفاق علماء  
بالله دندر که انده شک و شبهه بو قدر فاطمك قدس سره بو کلامدن  
مرادی استماعله توصیه و تقریری تقویتدر زیرا بعض اهل رسوم که

\*

✱

جهلاء حکمنده در اذکار متعلق اولان مباحثه منازعه وانکار  
 وسوء اعتقاددن خالی دکلردر ازاحهم الله عن وجه الارض وضیق  
 علیهم کل طول وعرض \* عام را نبود بجز ذکر زبان \* ذکر خاصان  
 باشد از دل بی بیان \* عام نبود که مفعولیدر فاعلی جز لفظنک مدخولی  
 اولان ذکر در زیر جز حرف استناد و بواسطه استثناء مفرغ  
 دبر که علی حسب العواملی معربدر عربی ایله تقدیری لایکون له ذکر  
 من الاذکار الا ذکر اللسان دیکدر که مستثنی منه حذف اولوب عامل  
 مستثنی ایچون تفریع اولمشدر (بجزده بازابدهدر) (زبان قحله و ضمه  
 لساندو) (خاصان خاصک جعیددر خاص و عام بر برینک مقابلیدر  
 معناری با لاده در) (بیان کاف عجمینک ضمیمه ظن معناسنه در که ترک  
 صانودیر) (معنای بیت) بودر که عوام ناس ایچون اقسام ذکر کردن  
 اولمزالا ذکر لسانی اولور که اکا ذکر مجازی دبر زیر قلیری غافلدر  
 و خاصلرک ذکر بی شبهه کوکلدن یعنی ذکر قلبی اولور زیر قلیری  
 مذکورله حاضر در که اکا ذکر حقیقی دبر و صورت معنای بدن  
 قشربکی در و اهل نفاق عوامله ذکر لسانی ده مشترکدر فاما خواصله  
 ذکر قلبی ده مشترک دکلدر زیر نفاق و غفلت خلوص و حضوره  
 مانعدر \* ذکر بی تعظیم گفتن بدعتست \* و اندران یک شرط دیگر  
 حرمتست \* گفتن مبتدا ذکر آنک مفعولی و بی تعظیم ذکرک صفتی  
 و بدعت خبردر و یک شرط مبتدا و دیگر صفت و اندران مبتدایدن  
 حال و حرمت خبر و بعد الجملة ماقبله معطوفدر (تعظیم عظیم یعنی  
 اولو طومقدیر که فارسیده بزرگ داشتن ایله تعبیر اولنور) (بدعت کسرله  
 ابتدا عدن اسمدر رفعت ارتقا هندن و خلفت اختلافدن اسم  
 اولد قلیری کبی صکره دینده زیاده ده و نقصانده استعمال اولندی  
 زیاده دخی اگر کاب و سسته مصادمه طریققبله اولور سه بدعت  
 قبیحه در که مر دود در و دینده حدث دید کلری بودر اگر شرعهده  
 اصل صحیحی اولوب علی طریق التقرب ابتداء اولندیسه بدعت حسنه  
 دیدکلر بدو که مقبولدر و اکا حدث دیمزلر بلکه سنت دبر زیر استن  
 علماندر بواعصارده اکثر علماء ظاهر بدعت نه ایدوکن یلیوب شوبله  
 مجهول قالمشدر انکچون خلق اراستنده اختلاف فاحش وارد کلام

مطلـ

ناظمده

ناظمه قدس سره اولان بدعت ایله مراد بدعت قبیحه به لازم کلن  
 بطلاندر (اندر آن ده اندر ظرفدر آن اسم اشارتدر مشار الیهی ذکر در  
 شرط اصلده رانک فتحه سیله در علامت معناسنه صکره برشی برمیثه  
 تعلیق ایتمکه که معلق به اولان شیئ و قوعیه معلق دخی واقع اوله  
 شرط دیدیلر رانک سکونیه زیر معلق به اولان نسنه نک حصول  
 معلق و وجودنه علامت کیدر مثلاً ان کانت الشمس طامعه فالنهار  
 موجود کی که نهارک وجودی شمسک طلوعنه تعلیق اولنوب طلوع  
 شمس انک وجودنه علامت قلمشدر (دیگر یا نله و یاسر بردخی در که  
 غیر معناسنه در) حرمت ضم و سکونله روا اولماق و پرده سی بر تلماق  
 یومعنا یه ایسه احترام و توقیر لازم کلور یعنی اول پرده سی مخرق اولق  
 جائز اولیان نسنه بی هیئتو و حشمتلو طوتوب اکاکوره حقنی مراعات  
 و شائی تعظیمدر بونده ناظم قدس سره تعظیم ایله ظاهرده اسمنی  
 تعظیم و حرمت ایله باطنده معناسنی توقیر مراد ایدر تنکم اسمنی تعظیمه  
 کلور (سبح اسم ربک الاعلی) و معناسنی تعظیمه کلور (سبحان ربک  
 رب العزت عما یصفون) (معنای بیت) بودر که بی تعظیم ذکر ایلمک  
 و حقیق اسم پاکنی یاد ایلمک بدعت و باطلدر زیر اقرون ثمه تعظیمه  
 باد ایدر ردی بی ادبک صکره کلن احداثه حادث اولدی پس  
 اسم شریفی تحریفدن مصون طوته و استهزاء و هزل کی سو بلیه  
 و عند التأدب و عند مضغ الطعام و حال غائط ده و مزابلده و و واضع  
 مستقذر ده و ملاهی و اغانی اوزرنه سو بلیه و قسمنی من غیر مباله  
 اکثاراتیمه و خبائث و رواغ کریمه دن پاک اولمش دهان و لسانله ذکر  
 ایلیه و غلبه خوابده و اختلاط اصواتده و مشغول اولان قوم یاننده دمبه  
 و غفلتله و معنی و حقیقته عدم و قوفله ذکر دن فخر ز ایلیه و کلام حق  
 کلام ناس یرینه قومیه و اسم الیهی یاد اولسه جل جلاله و بونک  
 امثال نسنه ایله مقابله ایلیه و اسم الیهی ارضدن و فیه ایلیه و دیوار  
 آرائنه صوقیه و علی هذا اسم شریفی ابتدال دن و جهر و اخفیه  
 لحن دن حذر و ذکرده برغیری شرط دخی حرمتدر یعنی معناسنی  
 قلبنده مهابلو طومقدربوکا خود حضور دل لازمدر والله تعالی  
 ذائنده عنیم و صدور و قلوبده معظمدر پس اکاکوره ذکر ایلمودر



\* ذکر خاص الخاص ذکر سر بود \* هر که ذا کر نیست او خاسر بود \*  
 ذکر راتک کسره سبله استعمال عجم اوزرنه مبتدادر ذکر ثانی بودک  
 مفعولی و بعد الجمله خبر در هر که هر کسی که تقدیر یله مبتدادر ذا کر  
 بحسب المعنی نیستک مفعولیدر و بعد الجمله مبتدایه صفتدر او مبتدا  
 و خاسر بودک مفعولی و بعد الجمله خبر و بودخی بعد الجمله هر کسی به  
 خبر در خاص الخاص اخص الناس در عادتک مقابلی اولان خاصک  
 درجه ده فوقنده در سر انسان قلبه ابداع اولمش براطیفه در که  
 بدنده روح کبیدر پس روح محل محبت و قلب محل معرفت و ستر محل  
 مشاهده در زیرا یوسر الهیدر که اکا نجلی وجه خاص دیرل  
 بوجهله عینله حق اراسنده واسطه یوقدر و اول وجه انک نجلی  
 جعی دن حصه سیدر بوجهندن مشاهده لازم کلسه چشم سرله  
 مشاهده اولور حق حقله شهود دیدگری بودر زیرا خلقله حق  
 مشهود اولماز انکچون بوذکره ذکر خاص الخاص دیدی زیرا ذکر  
 قلبی نك باطنی در که ذکر حق در و ذکر قلبی ده معنای حضور واردر که  
 اثبتینی مشهور در ذکر حق ده ایسه ذا کر و مذکور بر در فافهم جدا  
 (خاسر خاه معجمه ایله خسارتنددر زبان معنانه پس خاسر اهل زیاندر  
 (معنای یت) بودر که اخص الخواصک ذکر ی ذکر سر ی در که ذکر  
 قلبی نك فوقنده در و مشاهده حق اول مرتبه نك دیده سبله حاصل  
 اولور زیرا حق واجب الوجود در لسان و قلب و روح ایسه مخلوقدر  
 مخلوق ایسه جانب خلقیندن حق کورن زیرا میانده جهت جا ه  
 یوقدر بلکه جانب حقیندن کورر که سر الهی در و حدیث قدسیده  
 کلور (سر الانسان سری و سری سره) یعنی انسانک سری بنم سرمک  
 ظاهری و بنم سرم انک سرمک باطنیدر و هر کس که حق تعالی بی  
 هر نوجهله اولورسه ذا کر اولیه تجارت عمده زبانکار و وقتی اسراف  
 ایدر و اکا غافل دیرل پس ابتداء یقطه ذکر لسانی و بعده قلبی  
 و بعده سری ایله اولور که یقطه نامه در \* هست مر هر عضورا  
 ذکر ی ذکر \* هفت اعضا هست ذا کر ای پس \* هر عضو بحسب  
 المعنی هستک مفعولی و ذکر فاعلیدر ذکر ذکر ی نك صفتدر اور تاده  
 بآ وحدت که نوعیت دلالت ایدر و صفتیه مانع دکلدر و اصل استعمال

مطلب



بحکم بوقوله مواضعه وجه مذکور له یا ثله در (بحری دیگر کی هفت  
 اعضا مبتدا هست ذا کر خبر در زیر تقدیری ذا کرست دیمکر که  
 بوراده هست است برینه در شکم کاهیجه عکس اوزرینه در مرتفعه  
 تحسین لفظ ایچون اول کله به داخل اولور مرتراکی و چون دیمک  
 اولور و لام جاره معانسه کلور مرتفلان فلانه و فلانک دیمکر (عضو  
 ضمله و کسر له عظیمه بله اولان لجم و آفره دیرل جمعی اعضا کلور  
 اعضاء سبعه دن مراد جبهه و یدین و رکتین و اطراف قدمن در  
 انف جبهه ده داخلد زیر عظیمی بر در و اعضاء مذکوره به  
 مساجد دیرل که بدن انساندن مواضع سجود در بوراده مساجد مسجده  
 جمعی در فتحه لا غیر کافی المغرب بعد ذا تاظمک قدس سره اعضایی  
 تعمیدن صکره اعضای سبعه بی تخصیصی شرفندن او توریدر زیر  
 سجده ارکان صلاتک اعظمی در که حال اقتراب و مشاهده در پس  
 جمیع اعضا و اجزاء لطیفه انسانیه ایچون ما خلق له وارد راول اعضا  
 کندی ذاترنده مسیح اولد قلرندن ماعد انسان انلری وجه شرع  
 اوزر نه استخدام لازمدر که اولکسی عبادت ذاتیه و ایکنجسی عبادت  
 تکلیفیه در انکچون ایاک تعبد نون جمعه ایراد اولندی تاکه جمله اجزایه  
 شامل اوله فاعرفه (معنای یت) بودر که اعضاء انسانیه دن هر عضو  
 ایچون بشقه بر ذکر واردر یعنی اعضا تک نوعیتی کی ذکر لری دخی  
 انواع در که هر برینک ذکر حالت مناسب اولان وجه اوزر نه در  
 و جمیع اشیا دخی بواسطه اوزر نه در انکچون برسالک اشیا بی کندی  
 تسبیحی کی تسبیح ایدر استماع اینسه انک کشف خیالی در حقیق دکلدر  
 زیرا هر برینک ذکر مخصوصی واردز که مکاشف اولان ذکر و تسبیحه  
 مفایدر داشته الطریق الی الله بعدد انفس الخلاق سری بودر ای بسر  
 خصوص اوزر نه بدی اعضاء سجده دخی ذکر در پس اهل ذکر  
 تعظیم ایدوب ما خلق اینده استخدام ایتک لازمدر زیر سکا الصوفی  
 اولان نسنه تک غیریدن حق اقوادر فافهم جدا \* یاری هر عاجز آمد  
 ذکر دست \* ذکر پاخویشان زیارت کردندست \* یاری مبتدا او هر نه  
 توسل ایله مابعدنه مضافدر ذکر دست آمدک تحسیده یاری ضمیرندن  
 حالدر و بعد الجمه خبردر ذکر یا مبتدا و خویشان زیارتک و زیارت

✱

دخی کردینک مفعولی و کردن مبتدایه خبر در (باری اعانت در عاجز  
 قادرک ضدیدر عجز فتح عین و ضم جمله برنسنه نك مؤخریدر  
 برد العجز کبی که قبش آخرنده کلور عجز که قدرت مقابلیدر اندن  
 مأخوذ در زیر تأخرآموره مؤیدر (خویشان خاء معجمه نك کسری  
 و واور سمبله خویشک جمعیدر خصم قوم معناسنه (زیارت زور دندر  
 فتح و اوله میل معناسنه زیر زائر اقربا و اصدقا سنک ملاقاتنه  
 میل ایدر و بازور دندر جور و زنی اوزرنه که وسط صدر در زیر  
 زائر مزورک مواجهه سنی قصد ایدر (معنای یت) بودر که دستک  
 ذکر خلقک عاجزنه اعانت کلدی یعنی دستله بتن ایشلرده عاجزله  
 ال یاردمی ایند رسک الکی ماخلق لهنده استعمال یتش اولور سن والک  
 دخی ذکر یتش اولور و پای یعنی ایاغک ذکر اقربا و اصدقا یی  
 زیارت یتکسدر زیر حرکتله زیارت و حرکت دخی ایاقله اولور پس  
 ایاغک ماخلق لهی بودر اگر بی دست و پا و زیاده اعرج اولور سه  
 معذوره حرج اولم اقله اعانت و زیارت ساقط اولور و زیارتی اقربا به  
 تخصیص ابتدوی شرفندن و صله رجدن اتوری در و الاعلاء بالله  
 و اخوان فی الله دخی زیارت اولنور \* ذکر چشم از خوف حق  
 بگریستن \* بازدر آلاء اونکر یستن \* ذکر چشم مبتدا و بگریستن  
 خبر و از اکامتعقدربازگیر و معناسنه در یعنی و بردخی دیمکسدر  
 درنکر یسته ظرفدر او حقه اشارتدر چشم کوزدر که قیاق و کرپک  
 آنده داخلدر خوف توقع مکرهده که اوراده یا علامت مظنه  
 و یا معلومه اوله بوراده مراد عذاب حقندن خوف و یا جلال و هیبتندن  
 خشبتندر (گریستن کاف عجمینک کسر یله اغلقدربوراده وزن ایچون  
 اسکان اولنور مضارعنده سین حذف واء اسکان اولنوب کرید  
 و گرینده دینلور اولنده باء عربیه مکسوره ادات توسلدر که افعال  
 و مصادر اولنه داخل اولور که علامت اشتقاقدر (آلاء الیک جمعیدر  
 همزه نك فتحی و لامک سکونیه نعمت معناسنه و دخی غیری وجهه  
 اوزرنه جمع لور و بعضیلر دیدیلر که آلاء نعم ظاهره و نعماء نعم باطنه در  
 مثلاً یدین ورجلین و امثالی آلاء دن و قوتلری نعماندن و اغدیه  
 جمعی آلاء و علوم و اذواق نعمادر و حدیده کلور (تفکروا فی آلاء الله

✱



ولا تفكروا في ذات الله) یعنی آثار ظاهره به نظر اید وب اثر دن مؤثره  
استدلال اید بکوز وحقائق اسمایه مطلع اولو کز فاما ذات الهیه ده  
تفکر ایتمکوز زیرانظر عقلی ایله ادراک اولنور مقوله سی دکلدرد (نکر یستن  
نوتک کسره سی وکاف عجمینک لاجل الضروره سکونیه باحق نظر  
والتفات معناسنه نگاه کردن کی مضار عنده سین حذف اولنوب نکرد  
ونکر نده دینلور و بوندن فهم اولنور که نکر یستن ده یا اشباع  
طریقیه در اصلی نکر یستن در (معنای بیت) بودر که کوزک  
ذکری الله تعالی نک عذاب و عقابی خوفدن و جلال و هیئتدن  
اغملقد ر تنکم تابئر و عارفلر کر یان اولور ل کر و یعنی آله حقه دیده  
عبرته نظر ایلکدر تنکم قرأ نده کلور (فانظروا الی آثار رحمة الله)  
وینه کلور (فاعتبروا یا اولی الابصار) وینه کلور (سنزیم آنا تنا  
فی الافاق و فی انفسهم) پس مقتضای نظر مشاهده مجرد دکلدرد بلکه  
اعتبار و اطلاع حقا قدر و علم نجومک فی الجمله مرخص اولد یغی  
(و یتفکرون فی خلق السموات والارض) مضمونده داخل اولغله در  
الحاصل تفکر ایتمک خلقه کوره در حقه کوره دکلدرد انکحون خلقه  
تقید ابتدی زیر فکر طبیعی خیاله مصاحبدر خیال دخی محسوساتدن  
اخذ ایدر و عقل فکر طبیعی نک فوقنده در پس ماده حسدن اخذ  
ایتمسه دخی عقلیات و روحانیاتی ادراک ایتمک شاندندرد ولكن معتبر  
ولان عقل قدسی کلیدر یو خسه عقول جرئیه دکلدرد و فوق العقل  
اکشف مرتبه سی واردر امور معنویه آنکله ادراک اولنور \* استماع  
قول قرآن ذکر کوش \* تاتوانی روز شب در ذکر کوش \* استماع مبتدا  
ذکر خبریدر تاما دام معناسنه مصراع ثانی اخرنده کوشه ظرفدر توانی  
مضارع مخاطبدر مصدری توانستن در قادر اولمق معناسنه مضارعنده  
سین حذف اولنوب تواند دینلور تانک دخوالیه مصدر یته فحول ایدر  
عریده مده قدر تک دیمکدر روز و در کوشه ظرفدر استماع قصده  
سماعدر یعنی قولاق طوبوب دکلکدر (سماع اعمدر قول قرآن دن مراد  
تلاوت قرآن در کوش اول کاف عجمی نک ضمیمه قولاندر و کوش ثانی  
کاف عربی نک ضمیمه امر حاضر در مصدری کوشیدن در دور شقی  
و چالشقی معناسنه (معنای بیت) بودر که تلاوت قرآن نه قولاق

طوب دكلك قولاغك ذكرى در زیر اقرآن فلك جمع ذاتی دن  
 فلك سمع صفاتی به نزول ابتدر پس لسان تلاوت ایچون  
 اولد یغنی کی سمع دخی استماع ایچوندر وحدیث و کلمات کبار  
 دخی لازم الاستماع اولمقد قرآنه منضم و ملحقدر ایتدی  
 مادام که قادر سن کیجه و سکوند ز ذکره چالش و اعضا  
 و جوارحکی دخی اعمال ایله \* اشتیاق حق بود ذکر دلت \* کوش  
 تا این ذکر کرد حاصلت \* اشتیاق بودله فاعلی و ذکر مفعولیدر  
 کوش کاف عربیله امر حاضر در تنکم مرور ایتدی تا تعلیل ایچوندر  
 انتهاسه غایت ایچون اولمغه تحملی وار در این ذکر کردله فاعلی  
 حاصل مفعولیدر حاصل تاء خطابه مضافدر و جائزدر که تاء خطاب  
 بحسب المانی کردد کله سنه لاحق اوله (اشتیاق هوی و محبت قلبه  
 حرکت و هبوب و انبعاشدر شوق کی ولیکن فرق بودر که شوق غایب  
 حاضر اولیجی قلب ساکن اولور اشتیاقده ایسه ساکن اولماز بلکه  
 محب محبوبه ملاقاتله فرح و سرور مزید اولور و مطالعه جمال ایتدکجه  
 محاسن افزون اولور و دیداره طویع اولماز (کردد کاف عجمی ایله  
 فعل مضارعدر مصدری کشن در شدن معناسنه کردیدن دخی اقتدر  
 دوغک معناسنه که لازمی تحولدر یعنی بر حالدن بر حاله دوغک که  
 صبرورندر (معنای بیت) بودر که اشتیاق حق سنک قلبک ذکر  
 اولور یعنی شول کسه که جمال حق مشتاق دکلدر انک قلبی غافلدر  
 ذا کردکل پس چالش بو ذکر قلبی سنک حاصلک و یا سنک حاصل  
 اولمقدن اوتوری و یا خود بومر تبیه منتهی اولنجیه دك اجتهد ایله  
 زیر عاشق و مشتاق حق اولسان انسان حیوانی اولور حقیقی دکل  
 نفس حیوانیه به ایسه عذاب اولور فاما اهل عشق و شوقه عذاب  
 اولماز و حقه و صوله طریق عشق در غیری بول بوقدر و سر خلافت  
 اکا منوطدر فافهم جدا \* آنکه از جهلست دائم در کار \* کی حلاوت  
 یا بد از ذکر آله \* آنکه انکسی تقدیر یله مبتدادر جهلست ده تا کاهه  
 قیددر تقدیری در کار هست دائما از جهل دیمکدر که در محذوفه متعلق  
 اولوب عزیزده کی ظروف کی ماقبلنه صفت و یا صله اولور از طرفده  
 اولان استقراری تعابیلدر حلاوت یا بدک مفعولی و از حلاوته متعلقدر

✽

✽

و بعد الجمله مبتدایه خبر در جهل نفسک علیدن خلویدرگاه اولور که  
 لا علی سبیل الذم ذکر اولنور (بحسبهم الجاهل اغنیاء من التعفف) کبی  
 زیر آوراده جاهل ایله مراد انلرک حاللرنه واقف اولیان دیمکدر کلام  
 ناظمده قدس سره جهل ایله مراد جهیل مذمومدر که حقوق الله  
 و حقوق عباد بلامک و یاسوه اعتقاد اوزرنه اولمقدر (حلاوت حلوک  
 لذتیدر حلو مرک ضدیدر که طئلو و آجی دیمکدر) یا بد مضارعدر  
 مصدری یافتن در بولمق معنائه تنکم مرور ابتدی (اله الله تعالی در  
 ولكن معرف الله تعالی دن غیری اوزرنه اطلاق اولماز تنکم قرآنده  
 کلور) (هل تعلم له سمیا) اله منکر ایسه اطلاق اولنور هل من اله غیر  
 الله و امثالی کبی لاله الا الله ده اولان منکر معبود بالحق معناسنه در که  
 اصلی الله الله در (معنای یت) بودر که اول کسه که جهلی سببیه  
 دائماً گاه ایچنده مستقر و راسخدر اله حقک ذکرندن حقن حلاوت  
 و لذت بولور یعنی بولماز زیر استفهام انکاریدر و بوندن معلوم  
 اوادیکه جهیل بالا حکام و بالله باعث کاهدر و کاه مجابدر و حجاب  
 غفلتدر و غفلت مانع ذوق ذکر در زیر غفلتله ذکر مجتبع اولماز ذوق  
 نروده قالدی اشته بوسیدن عوام ناسده ذکر اولماز و اواسه دخی  
 حلاوت بولماز و بوسره اشارت ایچون قرآنده کلور (واذا ذکر الله  
 وحده اشأزت قلوب الذین لا یؤمنون بالاخره و اذا ذکر الذین من دونه  
 اذاهم یستبشرون) و العباد بالله من ان یکون ذوقنا و فرخنا عموماً  
 \*خواندن قران بود ذکر لسان\* هر کرا این نیست هست از مقلسان\*  
 خواندن بودک فاعلی و ذکر مفعولیدر هر کرا تک تقدیری هر کسی که  
 اورادیمکدر که هر کسی مبتدا و این مبتداء ثانی و نیست خبر و بعد الجملة  
 مبتداء اوله صفتدر اوراده را لام جازه معناسنه نقیه متعلقدر و هست  
 هر کسی به خبردر و از اکا متعلقدر (خواندن خاء مجعیه تک ضمی و و او  
 رسمیه الف ثابتدر او قومی فارسیسی ترکیسی کبی مشترکدر و دعوت  
 معناسنه کلور) (لسان جارحه و قوت جارحه در تنکم قرآنده کلور  
 (واحلل عقده من لسانی) مقصود لسانک قوتندن عقده بی حل ایله  
 دیمکدر زیر عقده نفس لسانده دکل بلکه قوتنده ایذیکه نطق انکله  
 حاصل اولور (هست بوراده است یرینه در بحسب المعنی تقدیری

✱

از مفلسانست دیکدر (مفلسان مفلسك جعیدر فلس سکون لامله  
منفر دید کمریدر ماضیسی افلس کلور مالی قالمیوب دراهمی فلوس  
اولدیغی وقتده و یا خود بر حالله اولسه که یاننده فلس بله بولمنسه  
وقاضی فلان کسه بی تفلپس ابتدی دیرلر افلاسنه حکم ابتدی معناسنه  
افلاس مفلس اولمقدردر (معنای بیت) بودر که قرآن اوقومق لسانك  
ذکری اولور جیع اذکار و اسماء دخی قرآنده مندر جدر هر کس که انك  
ایچون تلاوت قرآن معناسنه ذکر بوقدر اول کسه قیامت مفلسلرنددر  
زیرا قرآن اوقومق مؤمنلرک سرمایه سیدر که تجارت آخرت انك  
نظمی ذکر و معناسیله عمل ایتمکله اولور پس بونجارتدن محروم اولان  
مفلس و بی مایه قالور و خسارت عظیمه بولور \* شکر نعمتهای حق  
میکن مدام \* تا کند حق باتو نعمت رامدام \* شکر میکن کله سنك  
مفعولیدر مدام اکا نلر قدر زیرامدام اصلنده مطر دائم در بوراده  
مطلق دوام مراد در حق کنسك فاعلی و باتو اکا متعلق و نعمت  
مفعول اول و تمام ثانی و بعد الجملة تعلیلدر تمام اصلنده اتمام در که  
مصدر در زوایدی حذف اولنمشدر و قرآنده کلور (ثم آتینا موسی الکتاب  
تماما) ای اتعانا للكرامة والنعمه كما فی الارشاد بقیه مفردات بالاده  
شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودر که حقك نعمت لرنه دوام اوزرنه  
شکر ایله تا که حق دخی سكا (لئن شكرتم لازیدنکم) نعمتی مزید و اتمام  
ایلیه بوراده نعمتها دیو نعمتی جمع ایراد ایلدی زیرا نعم الهیه (وان تعدوا  
نعمه الله لا تحصوها) و فقیحه غیر محصوردر و شا کره لازمدر شکری  
بعنی نعمه تخصیص ایتمه بلکه ظاهر و باطن انواع نعمه قسیم ایلیه  
تا که هر بری ایچون مزید حاصل اولوب نعم کی شکر دخی تام اوله  
قال الله تعالى (واسع علیکم نعمه ظاهره و باطنه) وقال (وقلیل  
من عبادی الشکور \* جد خالق بر زبان دارای پسر \* عمر تاباد  
ندهی سر بسر \* جد دارك مفعولی و برا کا متعلقدر عمر دخی ندهی نك  
مفعولی و بردخی اکا متعلقدر سر از سر تقدیر یله در تنکمر مرور ابتدی  
جدك متعلق اعمدر که نعمته و غیره شاملدر و موردی خاصدر که  
لساندر (خالق خلقنددر که ترکیب اجزا و تسویه اجسامدن عبارتدر  
وعند الصوفیه وجودك ماهیاته افتزایددر (دار امر در داشتن دن که

\*

\*

صافلق و حفظ ایتک معناسنه در (ندهی مضارع مخاطب منفی در  
 دالک سکونی لاجل الوزن در مصدری دادن در مضارع غنده الف  
 هایه قلب اولوب دهد و دهنده دینلور (ده کسرله امر در) (سر بسر  
 از سر تا بسر تقدیر به باشند باشد و اوچدن اوچه دیمکدر نتم مرور  
 ایتدی (معنای بیت) بودر که ای بسر سنی خلق ایلین مولانک جد  
 و شکرنی ز بانک اوزرنه طوت وانکله رطب اللسان اول وجهله اوقانده  
 اتی حفظ و ضبط ایله تا که بالکلیه عمرکی بر باد ایتجه سن و هوایه  
 صاورمیه سن زیرا عمر که بی ذکر و بی جد و ثنا کذر ایده هوادر یعنی  
 فائده دن خالی در و ذکر و جدك فائده سی حقه ارتباط و نعمت وجوده  
 جد له مقام محمودینه و صولدر زیرا حامد حقك محمودیدر ذا کر  
 مذ کوری اولدیغی کبی \* جد حق را بر زبان بسیار دار \* ناشوی  
 از نار حرمان رستکار \* جد دارك مفعولیدر بر جدّه متعلقدر بسیار  
 بحسب المعنی دارك مفعول مطلق در رستکار شوی لك مفعولی و از  
 رستکاره متعلقدر و جمله سی تعلیلیه در (حرمان منع معناسنه در  
 محروم ممنوعدر رزقه و سعی اولیان و خیردن ممنوع اولان حقنده  
 استعمالی کثیردر بوراده مراد اجر و ثوابدن محرومیدر که آتش بکرر  
 زیرا مرزوقیت جتنده و محرومیت جهنمده اولور (رستکار قورتلش  
 خلاص اولش معناسنه نتم انك و بقیه مفرداتك شرحی بالاده در  
 (معنای بیت) بودر که جد حق ز بانک اوزرنه چوق طوت یعنی  
 جد کثیرله حقه جد ایله تا که محروملق آتشنندن خلاص اوله سن  
 یعنی نعم الهیه به علی الدوام جد ایدرسك جنات عالیه ده اجر جزیل  
 و ثواب کثیر بولورسن و سرا و ضراوه حامد و ندن اولوب محاسبه دن  
 قورتلورسن و الا آتش حرمانده معذب اولورسن و ضیقده قانورسن  
 و دیمشلدرد که فرائض وجود واجب و نوافل وجود ممکن مقابله سنده  
 شکر در پس بویکی وجودك سرنه واقف اولان عارف لسانی مورد  
 شکر ایتدی کبی ارکاتی دخی مصدر اعمال ایدوب فرائض و نوافل ایله  
 حقه تقریدن خالی اولماز و اگر بواسطوب اوزرنه شکر دن دور اولورسه  
 حقندن بعد اولور و قرب و منزلت بولماز و منزلی نار حرمان و بعد  
 اولور \* لب مجناب جزیه کر کرد کار \* زانکه پاکانرا همین بودست کار



\* لب مجنبانك مفعولیدر جز استثناء مفرغدر تقدیری مجنبان لب  
 مجبزی الابد کردیمکدر همین ادات قصردر انجیق معناسنه بودست  
 مقدم خبر و کار موخر مبتدا در پا کارا کاری تعلیلدر زیر را لام جاره  
 معناسنه در (مجنبان نمی حاضر در مصدری جنبانیدن در دیر نمک  
 تحریک معناسنه لازمی جنبیدن در محرك معناسنه که دیر نمکدر) کرد کار  
 فعال معناسنه در زیر کرد کاف عربی نك کسر یله ایشدر تنکم دقایقه  
 مسطور در (و کار کاف عجمی ايله ادات مبالغه در که مشتقات و بعض  
 اسما و آخر نه لاحق اولور پس کرد کار حق تعالی در که فعال لما یزید در  
 سوال اولور سه که اولان کرد در فتحله زیرا کردن ایلک و ایشلیمکدر  
 کرد انک ماضی در که اشلدی دیمکدر جواب بودر که بعض افعال  
 و اسما وارد در که علیه نقل و یا ترکیب اولند فیه تغییر اولنمشدر  
 بوجهندن لغاتده کرد کاری کسره باینده درج ایشلردر مثلاً فرا  
 دیرل فتحله اصلی فراردر کسرله و کردون دیرل فتحله اصلی کرددر  
 کاف عجمیله که ذکر می دیمکدر پس گاه فتحه دن کسره یه و گاه عکس  
 ایتک قاعده عجمدر و لسان عربده دخی تغییرات نسب دیرل مشهور در  
 و بومعنادن غافل اولان جاهل کرد کاری فتحله تصحیح ایدوب جمهوره  
 مخالفت ایش و قصور عقلی سببیه خطا یولنه کیشمشدر (پا کان  
 پاکک جمیدر دنس معاصی و تعلقاتدن طاهر دیمکدر) بودست  
 اصلنده بوده است در که بوده اسم مفعولدر آخرندن هاء علامت  
 واستک اولندن حذف و بری برینه وصل اولنمشدر) کار کاف عربیله  
 ایش معناسنه در (معنای یت) بودر که دوداق در نغمه اشیادن  
 برنسنه ايله الافعال لما یزید اولان الله تعالی نك ذکر یله تحریک ايله شول  
 سببندنکه معاصی و تعلقات فانیه چرکندن طهارت بولنله کار انجیق  
 بواولمشدر یعنی انلک ایشلری دائماً غزلنی خیره و ذکره اچقددر فضول  
 کلامه دکل زیرا فضول مشولدر پس اگر پا کلردن ايسک اغز که پاک  
 اولان ذکر و تلاوت و کلمات خبری ال مساوی و ما لا یعنی بی بالکلیه ترک ايله  
 \* بر همه کس نیک باشد چار چیز \* باتو کویم یاد کیرش ای عزیز \*  
 چار چیز باشدک فاعلی و نیک مفعولی و برا کا متعلقدر همه کسه  
 مضافدر کل ناس معناسنه باتو ما بعد نده فعل مضارع متکلم

خطا



و حده به متعلق در کبرش ده شین مفعول اول و یا تائید کبر کاف  
 عجمیله امر در مصدری گرفتن کلور مضارع شده یا زیاده سبیله گیرد  
 و گیرنده دبر بر بقیه مفردات ظاهر و سابقدر فاعرفه (معنای بیت)  
 بود که درت نسبه جمله ناس و جمیع مؤمنین اوزرنه کوزل  
 اولور و خوب کلور سکا ای عزیز و شریف اول درت نسبه بی  
 سویله بی آنی یاد ایلله و خاطر کده طوت و عمل ایلله تا که اهل دین ایچنده  
 خوب و محبوب اولاسن و عند الله و عند الناس رغبت و اعتبار بولاسن  
 \* اول آن باش... که باشی داد کر \* هم ز عقل خویش باشی باخبر \*  
 اول مبتدا آن باشد ک مفعولی و بعد الجمله خبر در داد کر باشی نک  
 مفعولی و بعد الجمله ما قبلته صفت در و که لفظی موصوف و صفت  
 میاننده رابطه در هم معیت افاده ایدر و لکن مالی و او عاطفه معناسیدر  
 زاز دن مخفف حرف جردر متعلق اینکجی باشد ر باه خبر دخی اکا  
 متعلقدر داد کر عادل ز زیر داد عدلدر و کر کاف عجمینک قحیله  
 ادات فاعلدر جی معناسنه خبر اخبار و اعلامدن حاصل اولان علمدر  
 (معنای بیت) بودر که اول درت نسبه نک اولی اول اولور که عادل  
 اولاسن یعنی خلقک اچانب و افار بی ایلله عدلله زندگانی ایده سن  
 و هیچ بر مخلوقه ظلم ایتمیه سن بلکه کندی وجودنده دخی اعضا  
 و قواکی تعدیل و تقویم ایده سن و هر بری ما خلق لهنده استعمال  
 ایلله سن و الانفسکه و اجزاء وجود که ظلم ایتمش اولور سن رای ایسه  
 رعیتندن مسئولدر هم کندی عقلندن خبر ایلله اولاسن یعنی اول چار  
 چیز ک بری دخی بودر که عقلک باشکده اوله تا که دیوانه معامله سی  
 و بد کار لاق ایتمیه سن زیر خفت عقلله ناسزا کار بسبار اولور  
 \* باشکیبایی تقرب کردنت \* حرمت مردم بجای آوردنت \*  
 تقرب کردنت مفعولی و با تقریه متعلقدر و کردنت مبتدا بمحذوفه  
 خبر در که سوم و یا ثالث در اول قرینه سبیلله آوردنت دخی  
 بویه در که و یا چارم و یا رابع تقدیر اولور حرمت آوردنت مفعولی  
 و بجای دخی اکا متعلقدر بعض نسخنده حرمت برینه خدمت  
 د و شمشدر شکیبایی ده شین معجه نک کسریله شکیبیدن لفظندن  
 صیغه مبالغه در زیاده صبر ایدیمی معناسنه عریده صبور کی اخرنده

یاء اولی اصلیه و ثانیه مصدریه در شکب لقی صبر ایتمکدر و دقایقه  
 کلور که حرف یا معنای مصدریت افاده ایتمز زیرا اسماء جامده ده اول  
 معنی بولتمز لغت فارسی ده اول معنای افاده ایدن نون ساکنه در که  
 اخر فعل ماضی به لاحق اولور کردن کبی زیرالسان فارسیده فعل ماضی  
 اصل و مصدر اکا تابعدر و بونون مصدریه نك مدلولنك یاء وصفیه  
 و نسبت مدلولنه بعضی مواده قریب اولغین حرف اولی نك مدلولنی  
 حرف ثانیه نك مدلولی همانورز مثلاً شکبیدن ده اولان معنای مصدری  
 شکبایی ده اولان معنای وصفیه مثله در اراننده فرق دقیق در که  
 تصاریفدن ظاهرا اولور مثلاً شکب اول حالتك اسمیدر که لغت عربیده اکا  
 صبر در لر (شکبیا صبر او در شکبایی صبر اولق در شکبیدن صبر ایتمک لکدر  
 شکبیده صبر ایدمی در شکبیده می صبر ایدمی لکدر انتهی بوفقیه ظاهر  
 اولان بودر که عبارتده فی الجمله فرق بولتمق معنی و مألده اتحادی منافی  
 دکدر و جامد دخی مشتق ایله مؤل اولیحق مشتق حکمیده اولور مثلاً  
 مردی ارلکدر سردی صبر قلقدر بدی کلمه سنده یایی کرک نسبت  
 و وصفیت ایچون اخذ ایله و کرک مصدریه طوط مراد اسائندر (تقرب  
 قریب اولق و قرب طلب ایتمکدر مقصود اسباب سعادتله عبدك حقه  
 قریبدر و نتیجه می آنکشاف جابدر که قاب قوسین مرتبه سنه ناظر در  
 پس قرب دیدکلری قوسینك خطی کیندر حرمت احترام و تعظیمدر  
 نتکم مرور ایدمی (معنای یت) بودر که اوچنجسی زیاده صبر لو  
 اولق ایله حقه تقریدر یعنی کرچه حقه امور مقر به چوقدر و لکن  
 صفت صبرله اتصاف کبی بوقدر زیرا صبرك اولی و آخری سلامتدر  
 آخری سلامت اولد یعنی ظاهر در نتکم صبرله قورق حلوا اولور دیرلر  
 مشهور در و اولنك سلامتی بودر که صبرله انفس و آفاده آفاتدن  
 خلاص اولور یعنی نفسنك شردن خلاص اولد یعنی کبی صبر سزلق  
 ایله خلقك جانبدن متوجه اولاجق بلادن دخی مصون اولور  
 در نجسی آدم او غلنك حرمتی برینه کنور مکدر و هر کسه مقامنه  
 کوره تعظیم ایدوب خوش کور مکدر مکر که اهاتی موجب بر معنای  
 شرعی اوله و یا خود خدمت ایدوب مصالح عبادده بولتمقدر که اعمال  
 فاضله نك بری دخی خدمتدر \* چار چیز دیگر ای نیکو سرشت \*

✽



\* هست از جاه خلأقی نیک زشت \* چار چیز مبتدا و دیگر صفتیدر  
 نیکو سرشت صفت مشبیه در که سرشت نیکو نك معناده فاعلیدر  
 هست معناده ماضی در عریده كان کبی زیرا ایکسی دخی وجوده  
 دلالت ایدر نیک زشت انك مفعولیدر و بعد الجمله خبردر نیکو کوکچدر  
 (سرشت مزاج و طبیعت و خوی در واسم مصدر در یوغرش معناسنه  
 زیرا سرشت تن یوغر مقدر مضارعنده یا زیاده اید وب سریشد  
 و سریشنده دیرل نیک ابودر مقابل بد در که برامزد زشت چرکین در  
 مقابل نیکو در بوراده نیک قاتی معناسنه در (سخت زشت کی تنکم  
 رکبده دخی مستعملدر که ابو چرکین و ابودنسنه در دیرل قاتی  
 چرکین و بد معناسنه و لکن ناظمك قدس سره سخت برینه نیک  
 براد ابتدایی زشته مقارنندن اوتوری در که ضدینی جمع کی در پس  
 نیک ایله زشت ارا سنده و او عاطفه بوقدر (معنای یت) بودر که  
 ای کوکچ نهاد او که طبیعتی ایلو کله تخمیر اولمشد در بشقه  
 درت نسنه دخی وارد در که جمله ناسدن ابو قبیح کلمشد در یعنی  
 قاتی و زیاده چرکین در که هر کیده که اول درت خصلت ذمیه  
 بوانورسه کبی دخی خلق ارا سنده مذموم و عندالله مفضوب  
 اولور زیرا ذناتم خصمان سبب غضب رب ملاك متعالدر  
 \* زان چهار اول حسد کینی بود \* زان کذشی عیب خود بینی بود \*  
 زان چهار مابعدندن حالدن زیرا عربی ایله تقدیری الاول منها  
 دیمکدر پس اول مبتدا در حسد کینی بودك مفعولیدر و بعد الجمله  
 خبردر زان مابعدنه متعلقدر زان کذشی معناده و انسانی برینه در  
 و یا و بعده دیمکدر و یا خود شرط و جزا تقدیرنده در که فاذا نجحوا ورت  
 عنه فائسانی بکون هو العجب دیمکدر عجب بودك مفعولیدر خود بینی  
 عجبك صفت کاشفه سیدر تقدیری عجب که خود بینی است دیمکدر  
 زان اصلنده ازان در انك النفسك مدیه و زنیچون تخفیف و درج  
 اولمشدر چهار جیم قبحله در تدر چهار شنبه یوم احدك در دخی  
 کونیدر انکچون عرب یوم احد و یوم اتین و یوم ثناء و یوم اربعاء  
 دیر زیرا بری از پنج خلق اولمشدر و یوم یکشنبه و دوشنبه  
 و سه شنبه و چهارشنبه دیر کویا شنبه که جعه ابرتسندر اندن صکره



متعاقبه و مرتبه اولان ایام در که آخری پنجشنبه در که پنج بش در  
 عرب یوم خمس دیر که خمس دخی بشدر حسد کنی ده یا مصدریه در  
 حسد کنی اصلند حسد آکین در انک مدی و کاف عجمینک کسر یله  
 عند الترتیب الف حذف اولمشدر آکین یصدق و متدر و یورغان  
 کیلرک ایچنه طولدر دقلری نسنه در که عرب حشودیر (عجمین غم  
 طولاش و نمکین یاش طولمشدر حسد آکین حسد طولمشدر حسد آکین  
 حسد طولو لقدر یعنی قلبی حسدله طولمقدر و بعضیلر کین لفظنک  
 مخفف اولدیغن بلیوب (کین اادات نسبتدر دیمشدر ظاهرا هیچ دکلدر  
 بلکه اادات نسبت اولان ین در) مثلاً زین دیرلر التونه نسبتده زیر  
 بانسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر (گذشتی ماضی مخاطبدر مضدیر  
 گذشتن و گذاشتن در و آزلک و صالی و یرمک و یرردن بر یوه تکمک  
 معنایزه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب کدرد و کذارده و کذریده  
 و کذارنده دیرلر) عجب عینک ضعی و جیمک سکوتله کنیدینی و رایخی  
 استعظام ایلیوب منعمی و توفیقی نسیاندر (خود بینی ده یا مصدریه در  
 خود بین وصف ترکیبدر اصلنده ینشده خوددز کنیدینی کوریچی  
 معنایسته خود بینی کنیدینی کوریچی لکدر (معنای بیت) بودد که اول  
 دریدن اولکسی حسدله پر اولمقلق اولور یعنی دشمنی اولان کسیه تک  
 نعمتی زائل اولوب کندنه اولدیغن استمکدر بو ایسه فی الحقیقه  
 کفر در زیر الله تعالی تک حکمتی جهلدن و حکمته اعتراضدندر  
 و بو حسدی کچد کدن صکره اول درت خصلتک ایکجسی عجب  
 دید کلری عجم اندن خود بین لک و ترک کندن کوریجیلک ایله تعیر  
 ایدر و کندن کورمک حتی نسیاندن توفیقی عدم ملاحظه دندر  
 و بونده شبه اعتزال وارد یعنی طائفه معتزله عبد افعالی کنیدی  
 خلق ایدر دیوب خلایق نسیان ایند کلری کبی معجب بنفسه و برآیه  
 دخی افعالی کندنه اضافت ایتمش لولور توفیق و ترتیب اسباب ایسه  
 حقنددر پس تأثیر و خلق حقیدن اولیحق غیره نظر ایتمک کرک  
 کنیدی نفسنه و کرک آخره باطلدر \* خشم را دیگر فرونا خوردنست  
 \* خصلت چارم بخیلی کردنست \* خشم فرونا خوردنک مفعول  
 و دیگر مبتدا و فرونا خوردن خبر در خصلت مبتدا و چارم انک صفتی

✱

و بخیلی

و بخیل کردنك مفعول و كردن خبر مبتدا در خشم فتح خاء مجحه ايله  
 اسحدر اگر چه كسرله مشهور در اسم مصدر در فافیق معناسنه كه  
 عرب غضب دیر خشم آلو و غضبه طولش كسه (دیگر غیرى و بردخی  
 ) فرواشغه فرو خوردن بر صوبى بو عمق فرو بردن و فرو آوردن كپ  
 فرونا خوردن بر صوبى بو عماق و اشغه بطنه المامق بوراده مراد  
 غضبى بو عمق یعنى كرى رد ایتك و حبس ایتك معناسنه در كه عرب  
 كظم غیظ دیر ( خصلت فضیلتده غالبدر گاه اولور كه ردیلتده  
 دخی استعمال اولور بو مقامده اولدیغی كپى ( چارم رانك ضمه سهله  
 دردنجی بخیل ده یا مصدریه در بخیل سبق ایتدی (معناى بیت بودر كه  
 اول درت خصلت ذمیه نك برى دخی غضبى بو عما مصدر یعنى  
 یور كنك قانی قینا دیغی زمان طشره دوكلك و اغزنه كلهنى سوبلیوب  
 و التمدن كلهنى اشلكدیر كه شیطانك تحريك و تسلطنندیر انكچون  
 بغضوبك كوزلى و چه ره سی قرار و وجودنده ناریت ظهور ایدر  
 دردنجی خصلت ذمیه بخیللق ایتكدیر یعنى مانی امساك ایدوب  
 مستحقندن منعدر و كتم كتب دخی منع مال کبیدر اگر كسندنه  
 ضرورى دكل و یا مكرر ايسه و حدیثده كلور كه مستحقندن كنتم علم  
 ایده نك اغزنه آتشیدن لجام اوریلور \* ای بسر كم كرد كرد این  
 خصلال \* از برای انكه زشتست این فعال \* كم مابعدنه مفعول  
 مطلقدر ایكنجی كرد اولكنك ظرفیه در كرد این كله سنه مضاف  
 و خصال اینك صفتیه در زشت مقدم خبر و این فعال مؤخر مبتدا در  
 و بعد الجملة مابعدنه صفتیه در زرا تقدیری از برای آن سبب كه دیمكدر  
 كم كاف عربی نك فحیله اكسكدیر كینه اكسكلودر ناقصه قلت لازم  
 لكلكه قلیل ده دخی استعمال اولور بو مقامده اولدیغی كپى كه قتلدن  
 مراد عدمدر كرد كاف عجمینك فحیله امر در مصدری كریدن در  
 دو نك و طولاشقی معناسنه و امر مستقلدن مستقدر كردك مستقبلى  
 ايسه كرد در كرد دكلدر پس دال تأییدك حذفیه امر اولور و كشتن  
 دن كرد اخذ و انتمق خلاف قیاسدر زرا مضارع دال واحده ايله  
 كرد كلسك كرك ایدی شینی رایه قلب ايله كرد كاف عجمینك كسرله  
 چوره معناسنه كرد اكرد چپ چوره دیمكدر از برای تعلیلدر بهر كپى

✽

فعال کسرله فعلک جمعیدر که قصده اشلن عملدر کافی القاموس  
 ومفردانده کلور که قصده اشلن ایشه عمل دیرل فعل دیمز زرا  
 فعل بغیر قصد حیوانانندن دخی صادر اولور پس صنع بطریق  
 الاجاده وعمل بطریق القصد وفعل عامدر (معنای بیت) بودر که  
 ذکر اولان خصال ذمیه نک چوره سنده ازدون یعنی دور قبل ایله  
 دور ایله وطولاش یعنی هیچ دونه وطولاشمه اول سبدن که بوفطالر  
 قیجدر پس قیجی ارتکاب ایدن دخی قیجدر حسنی اختیار واکتساب  
 ایدن حسن اولدیفی کبی ایشیه قلت عدمه محمول اولدیفی بوندن  
 ظاهر اولور زرا برنسنه که قیج اوله کرک قیج عقلی وکرک قیج شرعی  
 ایله انک چور سنده هیچ بروقتده طولاشیق مرخص دکلدر \* غل  
 وغش بگذار چون زرا پاک شو \* پیش از انکه خاک کردی خاک شو \*  
 غل وغش بگذارک مفعولی و پاک شوک مفعولی وچون پای تشبیهدر  
 پیش ایکنجی شوک ظرفیدر خاک انک مفعول مقیدمیدر اولکی خاک  
 کردی نک مفعولیدر وبعد الجمله از انکه به صفتدر زرا تقدیری پیش  
 از ان وقت که دیمکدر (غل وغش نعمة الله ده ایکنسیده کسره باینده  
 یازیلوب خیانت معناسنه اخذ اولمش واکن قاموسیده غل کسرله  
 حقه در دیمشدر یعنی کوکده کین طومیق وغش کسرله خیانتدر  
 یعنی المحاض نصح ایتامک و یاخود اضمار ایتدیکي نسنه نک خلافی  
 اظهار ایتامک (بگذار بانک ضمی ولاجل الضروره کافی بحمینک  
 سکونیه امردر مصدری گذاشتن در یکجک وترك ایتامک معناسنه (زر  
 التوندر سیمه شمولی یوقدر نیکم بعضیلر زعم ایتشدر و عدم شمولی  
 بومقامده تشبیهدر مأخوذ در زرا مهذب اولان نسنه بی ذهبه  
 تشبیه ایدر لرفضیه دکل خاک اولکی خاکدن مراد ترایدر زرا بدن  
 انسان موت طبیعی ایله منحل و تراه منقلب اولور مکر که بدن انسان  
 کامل اوله و ایکنجی خاک فنا فی الله معناسنه در زیرانفسندن فانی  
 اولان ذلت وتواضعده اصل عناصری اولان تراب مرتبه سنه نزول  
 ایدر انکچون ساکن و ساکتدر (کردی کافی بحمینک فحیه مضارع  
 مخطیدر اولور سن معناسنه نیکم مرور ایتشدر (معنای بیت) بودر که  
 کین وکبر وخیانت وامثال صفات رذیله دن کج واتی ترک ونفسکی

✽

اندن ترکیه ایدوب زر خالص کی بلك وطاهر اول یعنی اتون قال  
اولدینی کی سندخی قال اولوب حلال وقبول کامل بول وسن موت  
طبیعی ایله مرده اولوب قیرده خاکله یکسان اولنزدن اول ماسوی  
اللهیدن وتعلقات اغیار دن جدا و یار بقی اولان خدایه متصل اول  
✽ خرصن بکذار وقناعت پدشه کنی ✽ اخوان مردن یکی اندیشه کنی ✽  
خرصن بکذارک مفعول وقناعت کنی کله سنک مفعول اولی و پدشه  
ثانیسی در یکی معناده اندیشه نکی صفتیدر و اندیشه کنی مفعولیدر  
وازا اندیشه بیه متعلقدر تقدیری کنی اندیشه یکی از مردن و آخر مکر  
دیمکدر که مقام قهر بضده مستطردر نه کم تصویر معناده ظاهر اولور  
(یکی ده یازیده در یک دیمکدر بقیه مفرداتک شرحی مروا بمشدر  
(معنای یت) بودر که دنیایی رغبت و کمال ارادته طلب ایتمکی قو  
وموجودله اکفایا ایدوب قسمته راضی اول و زیاده اردنه دوشمه زیرا  
مطلوب حقیقی خدا و حب دنیا زاس کل خطا در آخر موتدن بر  
اندیشه وفکر ایله یعنی نیچون بویله طول امله و حرصه هوشرسن سن  
خود مرده اولجغکی بیلورسن پس بویله عقلت سندن مجیدر کویا که  
موتنه واقف دکل سنکه بومعامله بی ایدرسن و عاقلار طریقته کیدرسن  
شکم قرآنده کلور (اولم تکنونوا اقسیم من قبل ما انکم من زوال) یعنی  
کال غرون وغفلتزدن بزه موت یوقدر دیو دنیاده خلود دعواسن  
ایدرل و انک اوزرنه قسم ایلرلردی و یا ظاهر حاللرندن دعوی خلود  
شم اولنوردی (هل من محبص) یعنی موتدن مفر و فنا و هلاکدن  
✽ کر زکاه و پناه کاه یوقدر وموت مذل الجباره در فلفهم ✽ با محبان باش  
دائم هم نشین ✽ تاتوانی روی اعدارا مبین ✽ با محبان هم نشینه متعلقدر  
هم نشین باشک مفعولی و دائم انک ظرفیدر روی مینک مفعولی تاتوانی  
کا ظرفدر زیرا مادام معناسنه در یعنی مادام ده مامصدریه اولوب  
فایعبدنی تاویل مصدرده قلیدیگی کی تادخی مدخوانی بویله قلور  
فعل مضارع اوزرنه داخل اولان ان ناصبه کی وقبل المصادر زمان  
تقدیر اولنق کثیر در پس تاتوانی ک تقدیری مده قدر تک دیمکدر  
(محبتن محبت جمعیدر یار و صادق معناسنه محبت بالاده قهریف  
و لمشدر هم نشین هم صحبت و محالسه در زیرا هم موافقه دلالت ایدر

و نشین اصلنده نشینده در که مصدری نشستن در اوتورمق جلوس  
معناسته مضارعنده سین مهمله برینه یا ونون کلوب نشیند و نشیننده  
دبرل (اعدا عدونك جعیدر دشمن معناسته که دوستك مقابلیدر  
مبین میم مفتوحه ایله نهی حاضر در مصدری دیدن در کورمك معناسته  
علی غیر القیاس دال بایه قلب اولنوب پیند و پینده دینلور (معنای  
پیت) بودر که دائمی یعنی ممکن اولدجه محلی و حقیقی دوستلر ایله  
محالسه و صحبت ایله تا که قادر سن دین دشمنلرینك یوزلن کورمه  
کرك کفار و کرك بخار و رؤیتدن نهی صحبتدن نهیدر زیرا صحبت  
رؤیتی مستلزمدر بدون العکس پس بعض مواضعده اعدایی رؤیت  
ضروری در ولکن صحبت ضرورت یوقدر مکر که نادر اوله وجه نهی  
بودر که (کور یجك دشمنی و بیسی اونیدرسن کندك) روی بی روح  
عدو آدمه نسیان و برر) موجبجه عدو بی روح کیدر و معینه  
نظرده ندر فایده و سوء حال بحکم الجوار قرینه ساری در و او مقوله ایله  
صحبت دخی دین ده نهمتبر و باعث کدورت دلدر و دشمنلر که اضیق  
السیجون معاشره الاضداد یعنی دوستله سم الحیاط صحرا و دشمنله  
عکس اولور فافهم

\* \* در صفت مدبری میگوید \* \*

\* چار چیز آمدنشان مدبری \* یاد گیرش کورتوروشن خاطری \*  
چار چیز مبتدا نشان آمدك صمیرندن حال و بعد الجمله خبر در  
شین گیرك مفعول اولی و یاد ثانیسی و بعد الجمله جزاء مقدم و مابعدی  
شرط مؤخر در نومبتدا و روشن خاطر صفت مشبهه در که خبر در  
(مدبری ده یا مصدریه در مد بر مقابلك ضدیدر تنکم بالاده شرح  
اولندی) (خاطری ده یا زایده در و یاتوینی تأکید ایچون خطا بدر  
خاطر اصلنده قلب اوزرنه مرورایدوب مکث ایتین نسنه در تنکم  
خطر بایله دبرل بویله مواضعده ذکر حال اراده محل طریقله نفس  
بال مراد اولنور (معنای پیت) بودر که درت خصلت مد برلك  
اوکد قلق نشان و علائقی کلدی اگر سن روشن ضمیر و محلی قلب ایسك  
انی باد طوت یعنی خاطرندن چقارمه و حفظ ایلوب عمل قبل بوراده  
روشن خاطر دیدی زیرا افکار دنیا و تعلقات ماسواثر نگار یله آینه قلبی

مکدر

مکدر اولان کسه تک قلینده صورت پند نقش بند اولماز بلکه استماع  
نصح ایتمک (اولی السمع وهو شهید) مقوله سندن اولمغه محتاجدر  
\* مدبری باشد بایله مشورت \* هم بیجاهل دادن سیم زرت \*  
مشورت باشد که فاعلی ومدبری مفعولی و بایله مشورته متعلقدر بیجاهل  
دادنه متعلقدر زرت ده تا خطاب معناده دادنه قیید در که دادنت  
دیمکدر که تا دادنت فاعلیدر اگرچه مضاف الیه در پس دادنت سیمه  
اضافتی مصدرک مفعولسه اضافتی قییلندندر (ایله اوغوزدر که سلیم  
الصدردر ناظم قدس سره ابلهی عامه لساننده شایع اولدیغی اوزره  
احق معناسنه استعمال ایلدی فاما احق بشقه در وحیدشه کلور  
(اکثر اهل الجنة البله والعلاء فی علین) بوندن ایله غافل مقابله سنده  
اولمق مقابله سنده ظن اولتورولکن بوراده ایله محجوبدن وعافل  
مکاشفدن کایه در مشورت استخراج الزامی معناسنه در یعنی بر قیاج  
کسه تک مجتمع اولوب مشاوره لری بری برلرینک رأیلر نی و مؤدای  
فکرلرنی استخراجدر تا که اقوی واصح ایله عمل اولنه و قرآنده کلور  
(وشاور هم فی الامر) یعنی وحی صریح اولمیان ماده ده مشاوره ایله  
امر در زیر اجانب رسالت مشاوره کونورمز بلکه مشاوره مقام خلافت  
ناظردر (هم اصلنده موافقت ایچوندن بویله مواضعده پس و بردخی  
دیمک او اور (معنای بیت) بودر که مدبرک اولور ایله ایله مشاوره  
ایلت زیر احق قیده نه رأی اولاجق که انکله عمل ایدن کارنده اقبال  
و ترقی بوله زنان ایله مشاوره کی انکچون وارد اولدیکه (شاور وهن  
خالقوهن) یعنی آنلرک رأیلر بیل عمل اولتماق ناقصات العقل  
اولد قلدندنر پس هراحق و ناقص العقل زن حکمنده اولمش او اور  
و آنک رأی معمول به دکلدر و الامم کی ندانمندر وهم یعنی بوندن صکره  
علامت ادبار و نخوست سیم وزری قدرنی بلین کسبه و برمکدر تنکم  
قرآنده کلور (ولاتوه توالسفهاء اموالکم) زیرا سفه جهل و یانقبض  
العقل در و بورادندر که جوهری نادان الینسه و یرمه دیرلر زیر ضایع  
اولور و نقد دخی تلف و سرف بولور \* هر که پند دوستان نکند  
\* قبول \* در حقیقت مدبرست ان بوالفضول \* پند نکندک مفعول  
اولی و قبول ثانیسی و بعدا جمله هر که به صفتدر که هر کسی تقدیرنده در

وهر کسی مبتدا و مدبر است خبر در و در مدبره ظرف در آن مدبر  
 فاعلیدر بوالفضول آن کلمه سنک مشار الیهی در حقیقت نفس الامر  
 و بی تأویل و بلا مجاز بوالفضول اصلنده ابوالفضول در بوالعجب  
 و بوالهوس و امنالی دخی بویله در فضول بالاده ذکر اولمشدر حاصلی  
 فضل مدحده و فضول ذمده مستعملدر انکچون فلان فطول آدمدر  
 دیو ذماید در فضولدن غلط در ابولفظی فضوله اضافتدن مبالغه  
 فهم اولنور کویا فضول اندن تولد ایشدر (معنای بیت) بودر که  
 هر کسه که دوستلرک و ناصح بلخیرک پند و نصیحتی قبول ایلمه و هواسنه  
 تابع اولوب ردایده اول ابوالفضول حقیقتده و کند ی ذاتده و بلا  
 تأویل مدبر و محوس و اوکدق در زیر عاقل اولان کلام حق استماع  
 ایدر و اهل حقه تابع اولوب کند ی عفتدن فضولی کی ایش طوعمن  
 و هر کس فوقنده اولانه متابعتله مأموز در قال الله تعالی (قل ان کستم  
 تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله) یعنی مقام محبویتنه وصول اتباعله  
 حاصل اولور \* هر که از دنیا نکیرد عبرتی \* هست ازان مدبر  
 جهان را نفری \* هر کسی که نکیرد عبرتی از دنیا دیمکدر که اعرابی  
 ظاهر در هست مقدم خبر و نفری مؤخر مبتدا در از نفرته متعلقه سدر  
 جهان کی زیر را لام جاره معناسنه در (عبرت عین مهمله نک کسر یله  
 موعظه و دلالت که انکله جهلدن علمه عبور واقع اولور) نفری ده  
 یازیده در و یا تعظیم ایچوند که نفرت عظیمه دیمکدر (معنای بیت)  
 بودر که هر کسه که احوال حائله دیادن عبرت و موعظه اخذ ایدوب  
 حقیقت حاله واقف اولیه اهل جهانک اول مدبردن نفرت عظیمه سی  
 وارد در یعنی او مقوله کسه مدبر و منفور و احق در زیر العاقل من وعظ  
 بغیره کلامدن مأخوذ و مفهومدر که عاقل موعوظ بالغیر اولان یعنی  
 غیرک حالنه نظر ایدوب عبرت الاندر و اولیان احق در احقندن ایسه  
 اهل جهان اور کوب فرار ایدر و اویله لایالی جاهلک یانسه او غرامز  
 زیرا که صحبت جاهل نار دوزخدن اشد در فافهم \* مشورت هر کس که  
 با ایله کند \* دیو ملعونش سبک کرد کند \* هر کس که کند مشورت  
 با ایله دیمکدر که هر کس مبتدا و مابعدی بعد الجملة اکا صفتدر دیو  
 مبتداء ثانی و ملعون انک صفتی و شین معناده ایکجیمی کننده



قید در که کندش دیمکدر که شین ککندک مفعول اولی  
 و کمره ثانسی ( و سبک اکا ظرف و یا ما غلتیدن خالدر فی  
 زمان سریع او مسرعاً معناسنه ) دوش طاندر غلبه مایستحق من  
 الالعنه نکچون ملعونیتله وصف ایلدی زیرا درگاه دجندن مطرودذر  
 ( سبک سبک قتی و باء موحده نک ضمی و کاف عربیله بینی خفیف  
 معناسنه و خفته سرعت لازم کلکله بویله مواضعده سرعتنه مجولدر  
 شکم سبک سیر درل سریع السیر معناسنه ) کمره کمره دن تخفیف  
 اولمشدر کمره ضفت مشبهه در آزعون بوللی ضال معناسنه  
 ( معنای یت ) بودر که هرکسه که احق ایله مشورت ایلیه ابلیس  
 ملعون اتی زمان سرریعه و یا مسرع اولدیغی حالده ضلالتنه  
 دوشر یعنی رأی احق ایله طریق مراده مهتدی اولامیوب تیر  
 زمانده بلاستی بولور و مدبر اولدیغی بللو اولور \* انکه مال وزر دهد  
 باجاهلان \* انچنان کسی بود آن قبلان \* مال وزر دهدک مفعولی  
 و با اکا متعلق و بعد الجملة انکه به صفتدر زیران کسی که دیمکدر که  
 آن کسی مبتدا در آنچنان کس اصلده چون آن کس در که آن مبتدا  
 و کس مشارالیه در عربیده مثل ذلك الرجل کی زیرا آن بعیده اشارتدر  
 ذلك کی کی بود بعد الجملة خبر و بوجه دخی آن کسی به خبردر  
 و بوندن فهم اولندیکه چنان انجیلین و چنین بونجیلین دیمکدر و لیکن  
 انچنان آن چون آن و اینچنین این چون این دیمک اولیچق آن و اینک  
 تکراری احدهماک آخری ناکیده مجول اولمسبیله مد فوعدر  
 ( معنای یت ) بودر که اول کسه که مطلق مالی و خصوصاً اعز الاثمان  
 و الاجساد اولان اتونی جاهلاره و قدر و قیمت بلیوب هوی و شهواتنه  
 اسراف ایدنلره ویره و بومعنا به کنند و دخی نادان اوله اول کسه فح  
 مقبوللردن اولور یعنی اولاز بلکه مدبر دانه سنده قالور زیرا محملک  
 غیریه اعطاء مار ایتک فی المثل خرامی الله قلیج و برمک کیدر بوايسه  
 اشد جهالتدر \* زرچو جاهل راهمی آید بکف \* میکند اسراف  
 می سازد تلف \* زر آیدک فاعلی و جاهل را اکا متعلقدر بکف کی  
 زیرا را لام جار معناسنه در بعض نسخده جاهل یرینه ابله دوشمشدر  
 میکندک نمخنده ضمیر فاعل جاهله راجعدر اسراف مفعولیدر



می سازد تلف دخی بویله در و میکند جمله سی اوزر ینسه معطوفدر  
 (همی آیدده می ادات حال واولنده ها معنای حالی تا کید ایچوندیر  
 تنکم ماضی اواننده می بعده وها تا کید معنای بعده محمولدر همی کقم  
 کچی که زمان قدیم ده اکا سوبلدم دیمکدر (کف فتح کاف عربی  
 وشدید فائله عربی در ال آیه می مناسبه مشهوردر اگرچه فاهوسده  
 ید ایله تفسیر ایتمشدر) اسراف حد اعتدالی نچس اوزدر هر نه مقوله  
 فعلده اولورسه اولسون اگرچه انفاقده اشهردر اسرافک تبذیردن  
 فربقی بودر که اسراف مالی مخلتد زیاده وجهی اوزره وتبذیر محلاتک  
 غیریه صرفدر پس طاعت حقه اولسه قلیل ایسه ده سرفدر  
 وخیرده اولسه لاسرف فی الخیر موجبجه کثیر ایسه ده سرف دکلدیر  
 (سازد مضارعدر مصدری ساختن در دوزمک معنای مضارعده  
 خازیه قلب اولنوب سازد وسازنده دیر لول براغنه برک و ساز  
 دید کلری دوز بلوب تدبیر اواند یفندن اوتوریدر (تلف عربی سدر  
 هلاک معنای و اتلاف افتادر (معنای یت) بودر که مال وزر چونکه  
 نادان و ابله الله کله آتی اسراف ایلر و تلف و هلاک دوزر یعنی اناک  
 ایشی و تدبیری اول مالی محلتک غیریه صرف اولور پس شول مال که  
 قوام وجود و مدار طاعت رب ذی الجوددر و کذلک الدراهم لجروح  
 الدهر مراهم موجبجه یاره لره مرهم و بیچاره لره چاره و باعث دفع  
 غمدر بر آلائی قدر و قیمت بلزلرک کبسه لینه کیرمک روا و یاد لاله لره  
 دوشتمک سزادکلدیر \* نشنود ازدوست ابله پندرا \* از جهالت بکسلد  
 پیوندرا \* ابله نشنودک فاعلی و پند مفعولیدر از من اجلیه معنای  
 مابعدنی تعلیلدر پیوند بکسلدک مفعولیدر بعد الجملة ماقبلنی بیان  
 کچی در که اکا استیفاف یانی دیر که علم یانده سوال مقدره جوابدر  
 (نشنود فعل مضارع منفیدر اصلی نه شنود در شبتک کسره سیله  
 بوراده ورنچون اسکان اولنور (شنودن ضمه و شنیدن کسره سیله  
 مصدردر اشمک معنای چونکه بولسانده مضارع امر حاضر درن  
 مشتقدر دال شاکنه زیاده سیله امر ایسه شنودر کسره لاجرم اول  
 مضارع مکسور اولدی (بکسلد فعل مضارعدر اصلانده بانک  
 کسره سیله در لکن کاف فارسیبک ضمه سنه اتباعا مضموم اوقنور



بو راده کاف و زینچون اسکان اولتوز کسلدک مصدری کسستن  
 و کسستن در ضم کاف عجمی ایل اوزمک و اوزلمک و صنفی معنانه که لازم  
 و متعدید و مضارعنده خاء عجمه لامه قلب اولتوب کسلد و کسلنده دنلر  
 و کاه اولور که یانی حذف ایدوب کسلدخی دیرل فاما امر و تهنیده  
 حذف واجبدر انکچون بکسل و مکسل دیرل جان کسل جان اوزمچی  
 و قطع ایدمچی دیمکدر شکم شعرده کلوز (قید غم جان کسل زلف  
 سیاهکمیدر) (صد شکن انداز دل طرف کلاهکمیدر) پیونده باء  
 فارسینک فتحه سیله سبب اتصال و اولاشق و چاتق و ایاق باغی کوباکه  
 پای وند و پای بند بودندن تصرف اولمشدر پیوستن اولاشق  
 و اولاشدر مقدر مضارعنده سین حذف اولتوب پرنه نون و دال  
 کتورل پیوند و پیونده دیرل (معنای یت) بودر که ایل اولان کسه  
 دوستندن و خیر خواهندن و عطف و نصیحتن و قولاغنه الماز کال  
 جهالتندن سبب اتصال اوزر و کسر یعنی دوستندن نصیحت  
 طوعد یغی صورتده دوست دخی اکا عدو و اشنایکن ییکانه  
 اولوب علاقه یی قطع ایدر شکم قرآنده کلور (ولو کنت فضا  
 بغلیظ القلب لانفصوا من حولک) انسان بد خوی اولق بدعت  
 نفر قدر و جائزدر که پیوندی قرمق حق اتصال انقطاع تبدیل  
 معنانه اوله زیر اشریعت رابطه قویه در پس سوز دکلین کسه آه  
 شریعتدن خارج و حقدن جدا اولور و بالاخره بلاسنی بولور و باشنه  
 چوق قضا کلور و اعجاز بالله تعالی \* عبرتی گیر از زمانه ای جوان \*  
 تابانی از شمار مدبران \* بوییتک اعرابی ظاهر و مفرداتی مره بعد  
 اخیری شرح اولمشدر (معنای یت) بودر که زمانه ده واقع اولان  
 حوائث هاله دن عبرت ال وجهلدن علمه عبور ایله تاکه مدبرل  
 عدادندن و بولکنندن اولیه سن یعنی اگر عبرت الورسک دینده ترقی  
 و حقه اقبال زائد بولور سن و الادیلر دایره سنده قالور سن و استمد و کلک  
 کی مدبر اولور سن و آخرته صف نعلاده اولتورله کلور سن بوراده  
 جوانه خطایک سبی بودر که جواک عقلی قوتده و ادراکی متاثرده  
 اولغله صرف بصر بصیرت اتمک اکا سهل و ادراک اتمک آسان  
 و عبرت اتمق قولای اولور پیرایسه بویله دکلدر خصوصاً که ازل عمره

✱



بانغ اولمش اوله بوسورتده قلی سست وادراکی ضعیف اولور \* هر کرا از  
 خصل کاهی بود \* زدا وادبار کراهی بود \* یونک تقدیری هر کسی که  
 اور بود اکاهی از عقل دیمکدر که اکاهی فاعل بود واورا مفعولدر  
 واز اکاهه متعلقدر (زدا یکنجی بوزله طرفی) وادبار فاعلی (و کراهی  
 مفعولدر و بعد الجملة هر کسی به خبردر جمله اولی صفت اولدیغی کی  
 اکاهی ده یا مصدر یه در آگاه خبردار دیمکدر (زدا لسان عربده عند  
 معناسته در ترک یان ایله تعبیر ایدر زرا یان ده حضور معنای واردر که  
 معنای عنددر مثلاً فلاک یا ننده دنیانک قدری یوقدر در لر عرب ابرس  
 لادنیاء عنده قدر دیر عجم نزد اودنیار اقدیر نیست دیر کراهی ده اولان یا  
 دخی مصدریه در (معنای بیت) بودر که هر کسه که انک عقلدن  
 اکاهلغی اولور یعنی ادنای عقلدن حصه مند اولان کسه نك فائده  
 ادبار دید کبری معنی ضلالت اولور یعنی مدبر اولغی ضال اولقدن عد  
 ایدر واندن حذر ایلر و مقبل اولغی مهندی اولقدن اعتقاد ایلر و انک  
 اسبابند تشبث ایدر همان سوز عقلمده در که قبل و مدبری فرق ایدن اودر  
 \* \* در بیان صفت دانش گوید \* \*



\* چار چیز آمد بزرک و معشیر \* می نماید خرد ایکنی در نظر \*  
 چار چیز مبتدا آمد جمله سی خبر بزرک آمدله فاعلندن چالدر بو خمه  
 آمده مفعول دکلدن زرا آمد لازمدر خبر پیده جاء واتی کنی (بزرک بانک  
 وزانک جمله جمله ورنانک سکوئله اولور عظیم معناسته) می نماید فعل  
 مضارع مجعولدر قائم مقام فاعلی تحنند ضمیردر که چار چیزه راجعدر  
 خرد مفعولدر نمایدک مصدری نمودن در کوسترمک و کورنگک معناسته  
 مضارعنده واورینه الف و یا یکتوز وب نماید و نماینده نر لر (خرد خام  
 و جمعه نك ضمیمه ورنانک سکوئله اواق و خرد مرد اواق دولک و کچی رک  
 (خرد اسم مفعولدر که خرد دن مشتقدر مرده کنی اواق اولمش  
 نسبه خرده در لر (دقیق نکتہ بلنه خرده دانده در لر که خرد نکتہ  
 دقیقه ایچون استعاره اولمشدر زرا خرد اولان نسبه دقیق اولور  
 غلیظ اولماز انکیچون اونه عرب دقیق دیر طحین معناسته لیکن کسر  
 لامله حرف استناددر معنای می نماید اوزرنه داخلدر) در نظر نماید  
 ظرفدر بوراده نظره مراد نظر عین دکلدن زرا بود قائمه ذکر اولنان

او مورك

امورک بعضی حس و بعضی عقلی در بلکه مقصود اعتبار عقل در  
 (معنای پست) بود که درت نسنه فی الحقیقه عظیم و عند العقلا معتبر  
 و مقبول کلدی و لکن عقل جزئی یا نسنده و اعتبار نده خرد کورینور  
 یعنی حقیر و لاشی عد اولنور و لکن عقلا اول امورک انجامنه نظر ایدوب  
 استعظام ایدرلر پس عاقل اولدن صوکن صیرکه اکا عاقبت اندیش  
 دیرلر و حذر سر اولان نسنه نک ایرکندن تدارکن ایدر احق ایسه  
 بونک خلافت در انکیچون عاقبت سر نده آتشلرینار \* زان یکی  
 خصم است و دیگر آتش است \* باز بیماری کز و دل ناخوش است \*  
 یکی مبتدا زان اندن حالدر خصم خبر در و دیگر بوراده لسان عربده  
 و لسانی برینه در که آتش اکا خبر در باز دخی و لسانی برینه در که بیماری  
 اکا خبر در و دل مبتدا و ناخوش خبر و از و ناخوشه متعلقدر و بعد الجملة  
 بیماری به صفتدر نقد بری بیماری که دل ناخوش است از و دیگر  
 یکی بری دیگر خصم خصوص متدندر منازعه معانسه مخاصم اولان  
 کسبه خصم دیدنلر فحله زبر ا عندالخصومة بری برینک خصمه ضمه  
 یعنی جانیته یا پشوب دست و کربیان اولورلر (باز کیر و دیگر بیماری ده  
 یا مصدر نه در خسته نک معانسه نکم مفصلا بیانی بر و را پشودر  
 (خوش و او رسمیه ملایم و ابو و بخشی معانسه در پس ناخوش انک  
 خلافتدر زبر ناخرفده که نغیه دلالت ایدر بعدذا ساکنه الاخر اولان  
 کلمه نک آخر نده اولان رابطه نک همزه سی لفظا و کتابة و جوبا حذف  
 و وصل اولنور دیو بعض لغات فرسده مصر جدر و لکن هر برده اتصال  
 مشکل اولمغه یعنی طول کلمه و شین معجمه اولان مجله مناسب اولان  
 ایچای جواز تبدیلدر (معنای پست) بود که اول درت نسنه نک بری  
 خصم و بری آتش و بری خسته لکدر که دل آندن ناخو شد بر یعنی  
 خسته نک و انحراف مزاج انک مشربنه ملایم و ابو دکل بلکه انک  
 حد و ثله پراضطراب و المدرشته بواج نسنه بی کلیچک در دنجی ایله  
 خوار و حقیر و حذر کورنمک کز کدر نکم صری اشغده کلور  
 \* چارمین دانش که آراید ترا \* این همه ناخرد نماید ترا \* چارمین مبتدا  
 دانش خبری و ما بعد نده اولان جمله که رابطه سیله اکا صفتدر این  
 مبتدا همه اتی تا کیدر که هر ییده هذا کلمه برینه در خرد نمایدک مفعولیدر

و قان مقام فاعلی تختنده ضمیر در که اینده را جعد در این امورار بعده ایشار تدر  
 که مبتدادر و ما بعدنده جمله خبر در ( و ترا اصلنده تورادر که را لام  
 جمله معناسنه در ) چارمین دردنجسی دیمکدر زیر چار دت و چارم  
 دردنجی و چارمین دردنجسی در که یا نسبت و نون تا کبد نسبت ایچوند  
 ( دانش اسم مصدر در دانستن بلمکدر علم کبی و دانش که بلودر  
 بویله مواضعده مصدر معناسنه در ) آراید مضارعدر مصدری  
 اراستن در بزه مک یعنی زینت ایتمکدر مضارعنده سین رایه قلب  
 اولنوب اراید و آراینده در لر ( تا اادات تخدرد در زنهار معناسنه هر پیده  
 اناک والاسد و اتق و اخذر کیلزدن مفهوم اواره یعنی کبی اگر چه  
 بومعنی کتب لغویه فارسیه ده درج اولنوامشدر و لکن ظاهر حال  
 اکا قرینه در ( معنای یت ) بودر که اول چارچیرک دردنجسی  
 علمدر که سنی بزدوسکا زینت و برزرا صفت شریفه الهیه در انکچون  
 عالم صدرده اولور و وسادات و اکا اوزرینه هر وجهله ترجم اولنور  
 بوجهله یعنی بودرت نسنه سکا خرد و خوار کور نمکدن صاقن زیر  
 بوتلر فی الحقیقه استعظام اولنور بوجسه استحقار اولنماز \* هر که  
 در چشمش عدو باشد حقیر \* از بلای او کند روزی نفیر \* تقدیری  
 هر کسی که باشد عدو در چشمش حقیر دیمکدر که هر کسی مبتدادر  
 عدو باشدک فاعلی و حقیر مفعولی و بعد الجمله مبتدایه صفتدر کنندک  
 فاعلی تختنده هر کسی ضمیری و مفعولی نفیر و از تعلیل و روزی اکا  
 ظرفدر ( حقیر عظیمک مقابلدر ) اوضمیر غائبدر هوکی که عدویه  
 راجعدر ( روزی ده یا وحدت ایچوند ) نفیر بیدر جزع واضطراب  
 و تقرت و فراز و بطریق الحرب عدویه خروج ایتمک ( معنای یت )  
 بودر که هر کسه که دشمن انک کوزنده خوار و حقیر اوله و کوزنه  
 صالندر بیوت عدوی هججه ضایه اول کسته آخر اول عدویه مبتلی  
 اولوز ویر کون انک بلاسی او جسدن جزع واضطرابه دوشر  
 و احسانیه انک جتکنه چقر و زجت چکر زیر کاه اولور که بر صو  
 آرایکن چوغ اولور و دوه بی کوتر و برودندن منجمد اولان اژدر  
 کرمین بولور و دریلور و برقیل انساک باغنه طولاشر و دوشرد  
 و برچوب کوزه کبروب کوزی کور ایلر و علی هذا پس دشمنی استحقار



ایتمک بوقدر آنکچون آداب مناظره دندر که خصمی خوار کورده بتمک  
 قضائله الله آخر مغلوب وز بون اولور وشهر و بیسی ده کلور (بیست)  
 (ندکلو مور ایسکده پامال اولور قیاس ایتمک) (سلیمانلر ز بون دارو  
 کچی مور اولور برکون) \* ذره آتش چوشد افر وخته \* بینی ازوی عالمی  
 راسوخته \* ذره شدک فاعلی و افر وخته مفعولی و بعد الجمه فعل  
 شرط و مصراع ثانی جمله سی جزاء شرطدر عالمی بینی تک مفعول اولی  
 و سوخته ثانسی و از سوخته به متعلقدر (ذره آتشده همزه توسل  
 ایچوندر که بوراده اضافته توسل ایچوندر و بعضی مواقعهده بین  
 الموصوف و الصفة دخی اولور که اوراده وصفیه توسل ایچوندر  
 (ذره اصلنده اواق فارجه نملة صغیره معنایه و یا پنجه دن شعاع  
 شمسک عکسند کورینن هیا و یا کفی خاکه وضع و بعد الرفع کینه  
 ملزقی اولان تراب دانه لری و یا بر حبه شعیر که درت برنج و هر برنج  
 درت سوسم و هر سوسم درت خردل و هر خردل درت نخاله یعنی  
 کیک ورنی و پرورق بر ذره در و بوراد مذره جزئی دیمکدر هسانک  
 و امثالک جزئی کی (افر وخته اسم مفعولدر یا الکلمش معنایه  
 مصدری افر وختن در یا الکلندرق و یا الکلمق معنایه مضارعند  
 خاء مجحه زایه قلب اولنوب افروزد و افر و زنده دیرلر (بینی کسرباه  
 اصلیه الیه فعل مضارع مخاطبدر مصدری دیدن در کورمک معنایه  
 مضارعی علی غیر قیاس یتدکلور) (عالمی ده باز انده و یا خود وحدت  
 ایچوندر اکر عالمدن مراد بر شهر و امثالی اولور سه سوخته دخی اسم  
 مفعولدر یا تمش معنایه مصدری سوختن در یا تمق و یا تمق معنایه  
 مضارعند خاء مجحه زایه قلب اولنوب سوزد و سوزنده دیناور  
 (معنای بیست) بودر که چونکه آتش ذره سی یعنی بر جزئی آتش یا الکلمش  
 و هوا کبر اوله سن عالمی و یا بر شهری اندن یا تمش کور سن حاصلی  
 بر شراره قوت بولسه غلوتور و کبدنک اطرافنی سر یا احرار ایدر  
 ابدی آتش بقدر جزئی اولور سه ده انی استحقار ایتمک کر کدر  
 بوسیدن جناب نبوت صلی الله علیه و سلم کیجه لیده اطفاء ناز و سراج الیه  
 امر ایلدی تا که بر بهانله ضرر رسار بیسی اولیه \* علم اکر اندک بود  
 خوارش مدار \* زانکه دارد علم قدری بی شمار \* بونک تقدیری اکر

بود علم اندک مدارش خوار دیگر مآل مدار علم را خوار اگر بود اندک  
دیگر که اگر بوراده عربیده آن وضلیه برینمدر (قدری قاعده قریس  
اوزینه یا نه در که موصوفه صفت میانه متوسط در زیر یا بشمار  
قدرد صفدر بحری دیگر کی) (بشمارده بی حرف نفی و شمار  
صاع شد عدد معناسنه مصدری شمردن و شمار یکندر) (معنای بیت)  
بود که علم دین اگر اندک یعنی از ایسه اتی خوار و حقیر طوطه و قلیل  
کورمه شول سیدیکه علم مطلق بی عدد و بی حساب قدر طوتر  
یعنی فضائلی جوق و قدری عالی و ورتی آخر در آنکچون دندیکه  
شمة من العلم خیر من کثیر من العمل یعنی بی علم اولات عملک چوغندن  
بلکه جمله سندن علم جزئی خیر لودر زیر علی منهاج السنه اولان  
عمل علم اوزنه مبنی در و بوندن مفهوم اولدیکه مقصود اولان علم  
شرعیدر که تفسیر و حدیث و کلام و فقه و اصول و فقه در بو خسه  
مطلقا علم دکادر و دیشلردر که وقل رب زدنی علما علمه مراد علم  
حقایق قدر بو خسه علم احکام دکلدو زیر علم احکام محصور و علم  
حقایق غیر محصور در والله واسع علمیم \* رنج اندک را بکن غمخواره کی \*

ورنه بینی عجز در بناره کی \* رنج بکن کله سنک مفعول اولی غمخواره کی  
ثانیسی ورنه نک تقدیری و اگر نکنی در و لکن والا و بو خسه معناسنه  
استعمال اولنور بلا احتیاج الی التقدير عجز بینی نک مفعولی و در عجزک  
طرفیدر (رنج امک و زحمت و خسته ای مصدری رنجیدن کلوز  
انجتمک معناسنه متعدیسی رنجانیدندر) (بکن بانک ضمیمه کافه اتباعا  
بحسب و بکوش و امشب الی کی) (غمخواره کیده اگر هاء رسمی کاتب  
اولنور سه کاف زانده و یا مصدریه اولور نتکم بعض اهل لغت اختیار  
ایتملردروا اگر کاتب اولنور سه کاف هادن بدل اولور نتکم بعضی  
عند نده بو مختار در غمخوار و غمخواره غم بیجی و قیوری و یار  
و یولدش و انیس در و غم بکدن مقصود انک غمیه غمناک و غم از الیه  
چاره ساز اولدق یس غمخواره کی غم بیجی لک و قیوری لغت در و او  
رسمیه و حلیمی ده کلور که و دخی جا زدر که الف ایله استعمال اوله  
و او سز اتھی ولکن و اوله می سوم اولدیقی صورتده الفک وجهی  
بو قدر زیر حقیر و ذلیل معناسنه اولان خواره التباس لازم کلور



مع هذا جميعا لغائه ونسخته الف ثابته ايله در (بیماره کی خسته لکدر  
 ها وکاف اولکی کبیدر (معنای یدت) بودر که آزر بنجه و خسته لکه  
 غمخوره لک ايله یعنی انک غم بی ونولاجق بودر خسته لکدن دیمه  
 والا خسته لک ایچنده عجز کورر سن یعنی آخر بتز و آزاکن چوغ  
 اولور و دفعنه قادر اولر سن همان قلیل ایکن معالجه ایده کور و دفعه لیه  
 مفید اول زبرا لایالی اولاجق محل دکادر تنکم بعضی اشخاصک  
 مثانه سنده طاش اوله له عمر بوله مبتلا اولور ولکن بوکون یارین  
 دیه رک معالجه بی تأخیر ایتمکله اول طاش نخورد قیدر ایکن جوز  
 ویمرطه قدر اولور و خلاص امید یله اوراسنی جراحه شق ایندروب  
 هلاک اولور تنکم شامده اشنة ال دن بر جوانه واقع اولدی والعیاذ  
 بالله تعالی \* درد سر را چون نجوید کس علاج \* خوف آن باشد که  
 بد گردد مزاج \* کس نجویدک فاعلی و درد مفعول اولی و علاج تائیدی  
 و بعد الجملة فعل شرط در خوف باشدک فاعلی و بعد الجملة جزاء  
 شرط در مزاج گرددک فاعلی و بد مفعولی و بعد الجملة مشار البهی  
 بیان و کشف و آنه صفت اولور درد سردن مراد باش اغریسی در  
 (نجوید فعل مضارع منفیدر مصدری جویدندر ارامق معنای  
 علاج معالجه و مداوات ایتمکدر فعل اصلنده فاعلین اعضائله  
 مباشرت و حرکت جسمانیه ايله صادر اولان نسنه در ضرب و فح  
 و امثالی کی انکچون قلیج و قلغان لعنه مواظبت ایده نه معالج دیدیلر  
 و بواشک علاجی ندر دیرلر کرک مریض و مجروح کوره اولسون  
 و کرک غریبه کوره اولسون اگر چه علاج طیب ده اکثر در (کردر)  
 کاف عجبیه فعل مضارع در مصدری کردیدندر صیوروت معنای که  
 عجم شدن ايله تعبیر ایدر (مزاج چار طبیعت که حرارت و برودت و رطوبت  
 و یوسندر بونلرک میانده کیفیت متوسطه در یعنی بری بر یله امتزاج  
 و اعتدال در خلافته مبدل اولور سه انحراف دید کلری معنی حاصل  
 اولور وقوام وجود قائم از (معنای یدت) بودر که باش اغریسنه مثلا  
 برکسه علاج ارامه و ابتدا ظاهر و زنده قیدنی کورمسه کیدرک مزاج  
 منحرف اولوب ایوایکن بر امتزاج خوف و احتیاج اولور زبرا صداع  
 شدیدک وجعی بدنه ساری اولوب جمله اعضا و قوایی مضطرب

✱

قیلور والله الحفیظ \* باش از قول مخالف بر حذر \* پیش از آن پادری  
 ای پسر \* از با ما بعد نه متعلقند و بعد الجمله ماقبلنه صفتند (حذر  
 خوفند و مثلند کلور) (احذر من الغراب) دری ده در ز آمده دری  
 مضارع مخاطب در مصدری آمدن در مضارعند هم پایه تبدیل اولتوب  
 آید و آینه دیرل بقیه مفردات مرارا محرز در (معنای بیت) بود که  
 شرع مخالف اولان قولدن و او مقوله نسته بی امانه کتور مکدن  
 خوف و حذر اوزنه اول و یا خود سکا مخالف اولان کسه نک سوزنی  
 قولایمکه آله بلکه وقت ضرورتند خصوصاً حال مرصده قول  
 موافق ایله عمل ایت ای پسر اندن اول که ایاقدن کله سن یعنی ایاغک  
 سورچوب دوشمزدن اول زیرا زلل واقع اولدقدن صکره قیام کوچ  
 اولور اشته معنای ثانی نک بیت سابقه مناسبی وار و اولک بوقدر  
 پس قبولده اختیار الکده در \* آتش اندک توان کشتن بآب \* و آی  
 آن ساعت کرد التهاب \* توان بوراده مضارعدر تواند معناسنه کشتن  
 مفعولی و آتش دخی کشتنک مفعولی و بآب دخی اکامتعلقدر آن ساعت  
 و آی کله سنه ظرفدر زیرا حال مشکل باشد آن ساعت که تقدیرنده در  
 التهاب کیردک مفعولیدر و بعد الجمله ماقبلنه صفتند بیت سابقه  
 اولدیی کی (توان قدرندر بوراده مضارع اولغله ممکن اولور دیمکدر  
 (کشتن کاف عربی نک ضمیمه دیه لمک قتل معناسنه بوراده اطفادر که  
 سویندرمکدر مضارعند کشد و کشتند دیرل) (بآب ده ب سبیه در  
 زیرا صوآتشک سویننه سیدر) (و آی مدله کله توجع و نحسدر  
 اه واه و فریاد معناسنه) (ساعت اجزاء زماندن بر جزه در) (کیرد فعل  
 مضارع غایبدر مصدری گرفتن در طومق معناسنه مضارعند یاز یاده  
 ایدوب کیرد و کیرنده دیرل) (التهاب آتش یا الککنق لهب آتش یا الکبدر  
 (معنای بیت) بود که از آتشی صویله سویندرمکه و اولدرب میت  
 حکمنده قلیق ممکن اولور فاما حال مشکل اولور اول ساعتده که  
 یا الککنش اوله زیرا اول وقتنده اتی صو سویندرمکه وفا ایتوب  
 مقتضای طبعی اوزنه علوتور وهرینه ملاقی اولور سه احراق  
 ایدر و ضرر عظیمی اولور \* ای پسر هر کس که دارد چار چیز \*  
 \* چار دیگر هم شود موجود نیر \* هر کس میتدا و ما بعد نه

اولان

اولان جمله متعده رابطه سببه اكا صفتیدر چار دیگر شود ك  
 فاعلی و موجود مفعولی و بعد الجملة خبر در هم موافقت معناسنه  
 (و نیز دخی معناسنه دیگری تا کبد کیدر موجود معلومك ضدیدر  
 (مضای بیت) بود که ای پسر هر کسه که درت نسنه بی طوز یعنی  
 انکله متصف اولور غیر درت نسنه دخی موجود اولور یعنی اول  
 درت نسنه نك جزاء وفاقی اولور درت نسنه دخی اندن تولد ایدر  
 \* خشم رانکند پشیمای علاج \* عاقبت رسوایی آید از لجاج \* عاقبت  
 آیدك ظرفی و رسوایی مفعولی و از اكا متعلقدر پشیمانی نکندك  
 فاعلی (و خشم مفعول اولی و علاج ثانیه در) رسوایی آورنده اولان  
 یا مصدریه در رسوایملائت اولمش کسه در (لجاج لامك فتحيله  
 غیریدر خصومت معناسنه) خشم خام مجع نك فتحيله اگرچه لسان  
 ناسیده کسرله متداول و مشهور در غضب معناسنه در که قافیتی در  
 پشیمانی ده یا مصدریه در (پشیمان نادم معناسنه ندامت اودر که کنندن  
 صادر اولان نسنه اوزرنه نولایدی اولیایدی دیو علی الدوام محزون  
 و مغموم اوله علاج بالاده در (مضای بیت) بود که عاقبت رسوایلق  
 و ملائت حاصل اولور خصومت ایتکدن یعنی خصومت و بیهوده  
 جنگ و جدل ایتکدن فضاحت لازم کلور و لسان عامه دن ملائت  
 اولنور و انسان غضبنی بودوب سکوت ایتک کر کدر و الا صکره پشیمان  
 و نادم اولوق غضبه علاج و فائده ایتن زیرا دهاندن بیرون بر دخی کبرو  
 دوغمز و امام علی دن کرم الله وجهه مشهور در که دیمشدر (جراحات  
 السنان لها التیام) (و لا یلتام ما جرح اللسان) یعنی مزارق یاره سی  
 بریره کلور فانما لسانك آجد و غنی یاره بریره کلوب او کلمز \* بی کان  
 از کبر خیزد دشمنی \* حاصل آید خواری از کاهل تی \* دشمنی خیزد ك  
 فاعلی و بی واز اكا متعلقدر (خواری آیدك مفعولی و حاصل فاعلیدر  
 واز اكا متعلقدر) خیزد فعل مضارعیدر مصدری خاستن در قائم اولوق  
 معناسنه ترکیبه اوری طور مقی ایله تعبیر اولنور بوراده خیزد ظهور ایدر  
 معناسنه نه در زیرا قیامده ظهور واردر دشمنی ده یا مصدریه در کاهل  
 تی ده یا مصدریه در کاهل کاف عربی و هاء مفتوحه ایله تنبیل دید کلریدر  
 کاهل تن صفت مشبهه در (مضای بیت) بود که بی شک و بی شبهه

✱

✱

کشتی کمتدنی غیرین اکبر ظن ایدوب متکبر اولمقدن دشمنک قائم اولور  
 و طهور ایدر یعنی متکبر کیرندن آخر خلقک اکا هداوق تولد ایدر  
 و او مقوله بی سومز اولور لر پس انسان تر ایدن مخلوق اولمظه یوزی برده  
 اولانک یوزینی بصمزلر واکا محبت ایدر لر متکبرایسه بویه دکلدن زیر  
 آتش کی سرکشدن بوا یسه شیطان صفتیدر و شیطان (فانخذوه عدوا)  
 موجبجه مؤملرک دشمنیدر و کذلک خوارلق و حقیرلق حاصل اولور  
 (کاهل تنلکدن یعنی تنبل اولمقدن زیر کسل و قنور صفت اهل نفاقدن  
 منافق ایسه ذلیل و نظردن ساقطدر پس معاش و معادده حرکت  
 بمدوجدر و نشاط صفت اهل اخلاصدر \* چون لجوجی در میان  
 پیدا شود \* بنده از شومی اورسوا شود \* لجوجی شودک فاعلی و پیدا  
 مفعولیدر در پیدایه ظرفدر و بعد الجملة فعل شرطدر (بنده اینکچی  
 شودک فاعلی) و رسوا مفعولی و از رسوا یه متعلقدر (لجوجی ده یا  
 مصدریه در) (لجوج مبالغه اسم فاعلدر ضررب کی کثیر الججاج  
 و الخسومه و کثیر الضرب معناسنه) بنده اسیردر مطلقا مرد وزن  
 و خانکی و غیره شاملدر (شومی ده همزه اضافت ایچون و یا  
 مصدریه در) (شوم اصلنده مهموزدر که ضد یمن در یعنی یمن سعادت  
 و شوم نخوستدر (معنای یت) بودر که چونکه اورتاده لجوج خلق  
 و خصوصت ظاهر اوله قول یعنی انسان اول خصوصتک شوملغندن  
 و نحو سئلندن رسوای و پر ملامت اولور زیر خلق اتی او مقوله  
 منازعه سئلندن اتوری تعیب و تعیج ایدر لر و برده سی بر تلوب عاز  
 و ناموس بر طرف اولور و بوجهندن آدم برینه عد اولمبوب خاک ذلنده  
 و رتیه حیوانتده قالور \* خشم خود را چونکه راند جاهلی \*  
 جز پشیمانیش نبود حاصلی \* جاهلی راندک فاعلی و خشم مفعولی  
 و جمله سی شرطیه در حاصلی نبودک فاعلی و جز استثناء مفرغدر که  
 ما بعدی علی حسب العوامل معربدر و عربی ایله تعبیری لایکونله حاصل  
 الا التمامه دیمکدر و بعد الجملة جزاء شرطدر (راند فعل مضارع  
 غائبدر مصیدری راندن در سور مک معناسنه) (جاهلی ده یا وحدت  
 ایچوندر) (پشیمانیش ده اولان ضمیر متصل معیاده نبوده قیددر نبودش  
 جز پشیمانی دیمکدر) (و پشیمانی آخرنده یا مصدریه در) (معنای یت

بودر که

و برلدى ننگم بالاده شرح اولمشدر ملك ميكن ضميمه دولت و سلطنت  
 تفصيلي مرور ايتمشدر (معناي بيت) بودر كه چونكه سلطان تحت  
 سياستنده اولان رحيمه ظلم و جور ايليه ملك و دولته اكا بقا و ثبات  
 آزا اولور ننگم مثله ديمشدر در (طوغان طورمز زيانكار اولديغچون  
 باشركر كس كم آزار اولديغچون) اصلي بودر كه عالم افاق عالم  
 انفسك تفصيليدر چونكه تفصيل خراب اوله اجمال دخی اكا تابع  
 اولور و نظام وجود بوز بلور و حديشده كلور كه (اسرع الخير ثوابا  
 صلة الرحم و اعجل الشر عقوبة البغي) يعني اعمال خير اينچنده صلة  
 رحك اجر و ثواب و اثرى زياده سريع و اعمال شر اينچنده بغي و ظلمك  
 عقوبت و نتيجه سي زياده تيزدر \* كرترا ازدوستان آيد عتاب \*  
 \* كم بقا باشد چو خط بر روی آب \* عتاب ايدك فاعلى و ترا مفعولى  
 وازا كا متعلقدر و بعد الجملة فعل شرطدر بقا باشدك فاعلى و كم  
 مفعولى و بعد الجملة جزاء شرطدر خط قلم و غيرى ايله كتابت ايتكدر  
 خط اصلنده مدكي در كه طولى اولان نسنه اوزرنه اطلاق اولنور كه  
 ابعاد نثنهك اولكسى در (روى يوزدر كه آرقه مقابليدر عجم روى  
 پشت در جانب ظاهره ده مجازا روى ديرلر مثلا ارضك سطح ظاهره  
 روى زمين و صونك روى آب ديرلر عرب و جهده ابتدكي نجومى عجم  
 روى ده و ترك يوزده ايدر هر يوزدن شويله در دير (معناي بيت) بودر كه  
 اكر سكا دوستلردن خطاب ادلال و نوعا غلظتى مشتمل سوز كلور سه  
 الك بقا و ثباتى آزا اولور صويوزنه يازى يازمق كبي يعني صواوزرنه  
 اولان رفق دواى اوليوب صوفى الحال برى برينسه ملاقي اولغسله  
 رقدن نشان بلور مدبكي كبي احباب اراسنده دخی فى المثل ناز و نیاز  
 سريع الزوالدر \* چون بنا جنسان نشيندادمي \* كترك يند از نشان  
 همدى \* ادمي نشيندك فاعلى و بنا جنسان كا متعلقدر و بعد الجملة  
 فعل شرطدر همدى يندك مفعول اولى و كترك ثابتي در از همدى  
 پيائدر و بعد الجملة جزاء شرطدر (نشيند نونك كسريله فعل  
 مضارع مصدرى نشستن در اوتور مقى معناسنه جلوس كبي  
 مضارعنده سين همله برينه يا ونون كلوب نشيند و نشينده ديرلر  
 آدمي ده يانسبت ايچوندر آدمي آدم زاد ديمكدر و زايد اولق دخی

و جهدر) كترك ده ترادات تفضيلدر نكتم مرور ابتداي وكاف هري  
 نصغير ايجوندر پسرک اوغليحق ديمكدر چونكه ترلفظي بر نسنه نك  
 اكسكلكدده ويا ارتقلقده فضلي بيان ايجوندر تصغيرك دخی اكسكلك  
 ايله قوت مناسبتی اولغله بطريق التاكيد ادات تصغير الحاق  
 اولندي همدی ده يا نصصدر به در (همدم يار و بولداش و مونس  
 ) معنای يبت) بودر كه چونكه آدم ويا آدمي زاد ناجنسله اوتوره  
 وصحبت ایده ايلردن افس و حضوري ازارق كورر زيرا ناجنسله  
 صحبت كالجمع بين الضب والتون مضموني اوزنه در پس ناجنس سنكله  
 صحبتی استغفال ايدوب تيز قیام ايدر وسكا وفادارلق ايلر پس  
 اومقوله نك يوزنی كورمه و مجلسنه اوتورمه زيرا طوطی وزاغ بر قفسده  
 اولماز وزاهد وعاشق بر يرده ديرلر \* زاغ چرن فارغ زبوی كل بود \*  
 نفرش از صحبت بلبل بود \* زاغ بودك فاعلی وفارغ مفعولدر زيرا  
 حرف شرط معناده فعل اوزنه داخلدر وحرف جر فارغه متعلقدر  
 و بعد الجملة فعل شرطدر نفرت ايكنی بودك مفعولی وشين معناده ايكنی  
 بوده قيدرو حرف جر نفرت متعلقدر (زاغ مطلقا فارغه كه قوزغون دخی  
 انده داخلدر) فارغ مشغولك ضدیدر (كل كاف عجمينك ضميله معروف  
 چچكدر و مطلقا چچكه اطلاق اولنور ولكن تعیین مراد ایدسلاضافه  
 تخصیص ایدر كل زنبق و كل بادم و كل شفتالو وامثالی چچكدر كي بلبل  
 معروف قوشدر كه كل ايامنده فریاد ايدر وا كا هزار دستان وعندياب  
 دخی ديرلر عربیدر وقاموسده كلور كه الهزار طائر فارسبته هزار دستان  
 وعندل الهزار صوت اشهي كویا بلبله عئندليب دیدك كری صوتیدن  
 اوتوری وهزار دستان انواع اصوات ونغماته تصویته بناء در  
 و ديمشدر در كه (حضرت ابرهیم عليه السلام آتش نمروده طرح  
 اولندقدده بلبل دخی اكا تابع اولوب آتش كلستان اوليحق حق تعالى  
 اكا اسماء حسنی ايله تسبیح و ذكر ايمكي احسان وانعام ایلدی  
 ) معنای يبت) بودر كه چونكه فارغه رايحه كلدن فارغ و خالی وآنی  
 استشمامه نامشعده در لاجرم صحبت بلبلدن انك نفرتی اولور زيرا بلبل  
 اول بویله مبتلي وملازم صحبت كل رعناذر بو جهتدن ايكنستك  
 میانده مناسبت اولماز وعدم مناسبت عدم محاستدن كلور وعدم

\*

و ناز قسمندن بر نوع در قلانه عتاب ایتدم دیمک صدرمده بولدیفم  
 غلطی انک حقنده اظهار ایتدم معناسنه در بقیه مفردات بالاده  
 مشرو حد (معنای بیت) بودر که سلطانک چور وظلمی ایچون بقا  
 وثبات اکسیرک و آزارق اولور یعنی تقد رظلمی چوق اولسه زمان  
 دولتی اوقدر آزا اولور زیر اظلمه بقاء دولت بریده اولماز کفرله اولور  
 شول معنادن که کفرکندی نفسنه لازم و غیره غیر متعدی در ظلم ایسه  
 متعدی در که اختلال عالمه باعث در و قرآنده شرکه ظلم عظیم دندلیکی  
 ظلم نفس اولمق حسبیه در که ینسه و بین الله در ظلم غیر ایسه ینسه  
 و بین الخلق در که صورت عالم بونکله خراب اولور و بوندن صکره  
 بی بقا اولان اموردن بری دخی بودر که دوستلرک عتاب و خطاب  
 نازی خوشلرک اولور زیرا جان و کو کلدن دکلدر بلکه بی بقادر که  
 کاور کچرود و سلتق کلاول برنده قالور \* دیگران مهری که باشد  
 از زنان \* بی بقا چون صحبت ناجنس دان \* دیگر و الثالث ینسه در  
 و یا خود و او عاطفه به بدلدر آن مهر مبتدا و ما بعدی صفتدر دان  
 امر در که بی بقا اکا متعلقدر چون بی بقای تمثیلدر و بعد الجمله  
 مبتدایه خبردر و جائزدر که بی بقا خبر اوله بقاست تقدیر یله بوصورنده  
 مابعدی دان اورا چون صحبت زنان دیمک اولور مهر کسرله محبت  
 و شفقت آخرنده یا زایده و یا وحدت و نوعیت ایچوندر تاجنسنده نانی  
 ایچوندر دکل معناسنه عریده لبس کی جنس کسرله نوعدن اعمبر  
 مثلاً دوه بهایم جنسنند که بهایم بر نوعدر دان امر در مصدری  
 دانستن در بلمک معناسنه مضارعنده سین حذف اولتوب داند  
 و داننده دیلر (معنای بیت) بودر که چار چیزدن بری اول محبت  
 و یا اول بر نوع محبت که زلردن مردلره و از واجه واقع اولور سن آتی  
 بی بقایل صحبت ناجنس کی یعنی ناجنسک بری بریله اولان صحبتلرینک  
 دواهی اولدیغی کی شکم دیلر (کبوتر یا کبوتر باز یا باز محبت زنانک دخی  
 دواهی بوقدر زیرا زن صورت دنیا ایسه بر مطرب کی در که  
 هر کون برخانه ده سازنده لک ایدر و هیچ برخانه اهلنسه و فاسی اولماز  
 چونکه زن زوجنک فی الاصل جزئی و آندن متلذذه ایکن اکا وفاسی  
 و دوام محبتی اولیه نیکم بو خصوصده اخبار کثیره وارد بر پس سائر



اجانبه نو جهله وفا واستقامتی اوله بو یوزدن زن یوزه خنسنده زنان  
 اوندیضه مغرور اولماق کرکدر \* کرچه باشد زن زمانی مهربان \*  
 \* چون کم ید بهره بکساید زبان \* زن باشدک فاعلی ومهربان  
 مفعولی وزمان ظرفدر بوراده کرچه عربیده ان وصلیه کیدر ( بهره  
 آیدک فاعلی و کم مفعولی و بعد الجملة فعل شرطدر بکساید فاعلی  
 زن ومفعولی زبان در و بعد الجملة جزاء شرطدر کرچه برکله  
 حکمنده در اگرچه اصلنده چه نک بری یوقدر زمانی ده یا وحدت  
 ایچوند که زمان تمتد مراد در (مهربان محبتلو شفقتلو دیمکدر زبرا  
 بان صاحب و بی وحافظ مغسارینه کلوز پس مهربان مهر صاخی  
 و محبت ایدیی و محبتی حفظ ایلجی دیمک اولور و دقاقتده کلور که (بان  
 اسم جامد در مضاسی کوزدیجی در باغی کوروب کوزند یکچون  
 باغ بکمی سنه باغبان دیرلر) کم کاف عربی نک فحیله اکسک معناسنه  
 تنکم مرورایتدی بهره بانک فحیله پای و نصیبدر اصلنده تعلیل ایچون  
 اولان بهر در زبرا نصیبی انک ایچون واندن اوتوری آبقورلر پس  
 اخرنده ها تخصیص ایچوند (مضای یت) بودر که کرچه زن  
 بر زمان مدید مهربان و محبه اولورسن آئی محبتنده صادق صانورسن  
 چونکه معاشدن نصیبی اکسک و قلیل حکله زبان آجریعی  
 دشمن کی زبان درازا اولور و آزه قناعت اتمز و وقت اخرده اولان  
 ذوق وصف و وسعتی نسبان ایدر و طارلفه دوشر پس جمیع احوالده  
 محبتی مطرده اولمسانی نیلر بلکه حبلك علی غارک د بوب ترك  
 ایلرلر \* بارعبت چون کند سلطان ستم \* مرورا باشد بقادر ملک کم \*  
 سلطان کننک فاعلی و ستم مفعولی و با ستم متعلقدر بقا باشدک  
 فاعلی و مرورا مفعول اولی و کم ثانسی و در ملک بقایه ظرفدر و مجموع  
 مصراعین شرط و جزادر رعیت مرعیه معناسنه در تنکم کلکم راع  
 و کلکم مسؤل عن رعینه اکا دالدر یعنی راعی اول کسه در که بر قومک  
 امرنه والی و متصرف اولوب انلری رعی و حفظ اید و کورب کوزه ده  
 و اول قومه مرعی اولدقلری ایچون رعیت دیرلر که جمعی رعایا کلور  
 قح را ایله بریا و زنی اوزره ستم جور و ظلمدر مرورا مرزایددر تحسین  
 لفظ ایچون ورا اصلنده اورا در همزه حذف و واوه فتحه حرکت

و برلدی



یمک معناسه اکل کبی فرو آشفه دیمکدر آشفه یمک یومقدن عبارت  
 ولور برصوی یوندیغی کبی و آشفه یمک یونمی دیمک اولور (ونخورد  
 خاء معمه نك ضمه سبله اولور بوراده ورنیچون اسکان اولتور) بسی  
 نیچه معناسه در که کثیردر بس کبی باء عریله آخرنده یانست ایچوند  
 (معنای یت) بودر که اگر برکسه غضبنی یونمیه و مقتضاسنی اجرا  
 ایدوب دلنه کله فی سوبلیه عاقبت چوق پشیمانلق کورر وزیاده  
 ندامت چکر بوراده کورمک پشیمانلق معناسنک آتاری و متعلقانی  
 اعتبار یله در زیر نفس پشیمانلق محسوساندن دکلدرد و بردخی بودر که  
 رؤیت ادراک معناسه در زیر رؤیتله اولان ادراک سائر ادراکاتدن  
 اقوادر پس پشیمانلق کورمک نفسنده آتی ادراکدر (فذوقوا العذاب) ده  
 ذوقله مراد ادراکدر و بردخی رؤیت ابتلادر تنکم تهدیده دیرلر که  
 برکون کوررسن باشکه نلرکلور یعنی بلاء عظیم ایله مبتلی اولورسن  
 \* هر که او افتاده و تن پرورست \* نیست آدم کتر از کاو خرسست \*  
 هر کمنی که تقدیرنده در مبتلادر او مبتداء ثانی و افتاده خبر و بعد الجمله  
 مبتداء اوله صفتدن نیست آدم عرییده لیس با دم یرینه در و مبتدایه  
 خبردر کتر مبتداه محذوفه خبردر بلکه او کترست دیمکدر (افتساده  
 دوشمش دیمکدر که ماضیدن قسمدر که اکاماضی مقید دیرلر مصدری  
 افتادن کلور ضمه دوشمک معناسه (تن پرور وصف ترکیبدر اصلی  
 پرورنده تن در تن بسلیجی معناسه مصدری پروریدن و پروریدن در  
 (کتر کم کاف عربینک فحینهله اکسک و ترادات تفضیلدر پس کتر  
 اکسکدر دیمک اولور انقص معناسه کترین و کترینه بر طائفه نك  
 اکسکری اولان کسه (کاو کان عجمیه اهلی اولان صغره دیرلر  
 اسم جنسدر جاموس یعنی صوصغری دخی انده داخلدر) خر  
 معروفدر که عرب حمار دیر طوشانه خرکوش دید کلری قولایغی خر  
 قولاغنه بکز دیکندن اوتوریدر (معنای یت) بودر که هر کسه که  
 اوطبیعت دوشکونی و تن بسلیجی در او قوله کسه آدم دکلدرد بلکه  
 کاو خردن احقر و اذل در زیرا آدم انسان کاملدر و انسان کاملک  
 خداسی روحاییدر و غداء جسمانیسی قوام بدن اولاجق قدردر پس  
 غداء روحدن بی خبر اولوب بالکزدن بدنی سلین حیوان و بلکه حیواندن

✱

بیزدر قال الله تعالى ( اوكك كالانعام بل هم اضل ) وپونده کاوخری  
تخصیص بالذکر ایتدوکی بوایکسنگ اکلده و جهل و حاقنده علم  
اولدی یغیچوندروپونلر بوصفاتر دیه ایله متصف ایکن تن پوراولان انسان  
پونلردن دون اولدی زیرا پونلر اعمال شاقده استعمال اونورلر تن پرورک  
ایسنه بطلالتدن غیری ایشی یوق و باب حقه خد مننه عدم  
مسار عشندن جرمی حد دن ارتوقدر

\* \* در بیان صفت ناجنس گوید \* \*

\* چارچیز ای خواجه کم دارد بقا \* کوش دارای مؤمن نیکولقا \*  
چارچیز مبتدا و دازد جمله سی خبر در کم بحسب المعنی بقانک صفتی در  
عربی ایله بقاء قلیلا معنای کوش دارک معنوی در نیکو مؤمنک  
صفتیدر ( لقا صورتده نیکویه مضاف الیه معناده انک فاعلیدر زیرا  
نیکولقا صفت مشبهه در حسن الوجهه کی پس نیکولقانک مؤمنه  
وصفتی زید ضارب علامه قیلندن اولور لقا رؤیتدر کویچک لقالو  
اولق حسن المنظر اولقدن کایه در که علامت خبر در خواجه  
واورسیله بای و پیر و عزیز و دانشمند و لطف الله حلیمی دیمشد رکه  
خواجه قوش ایکی که خروس و طویغارک تاجیدر بوسیدندر که تعظیم  
قصد ایدوب بعض عزیزله خواجه دیرلر بقا برنسنه نک حالت اولاسی  
اوزرینه ثباتی در ضدی فسادر (معنای بیت) بودر که ای عزیز و رفیع  
درت نسنه بقا و ثباتی اکسک یعنی آظوتور زیرا ناقصه قلت لازم کلور  
و قلت دخی عدمدن عبارتدر پس دیمک اولور که درت نسنه نک بقاسی  
یوقدر ای مؤمن نیکولقا و حسن المنظر و جلیل الخلق قولاق طوت  
اول درت نسنه بی سکادیه یم تا که ضبط ایده سن و عبرت و نصیحت  
اخذ ایده سن \* جور سلطان را بقا کمتر بود \* پس عتاب دوستان  
خوشر بود \* بقا بودک فاعلی و کتر مفعولی وجود بقایه متعلقدر زیرا  
آخرنده را لام جاره معنای در عتاب ایکنی بودک فاعلی و خوشتر  
مفعولی و بعد الجملة ماقبلته معطوفدر زیرا پس باء مجمی ایله بوراده  
عربی در تم معنایسنه در که عاطفه در عتاب تا، مثبات ایله برکسه به  
برنسنه ایچون ظهار غضب ایتکدر محبتک بقاسیله بله یعنی اول کسه  
اول نسنه بی ترک ایتسه دخی غاضبک محبتی باقیدر پس عتاب ادلال

بود که چونکه بر جاهل کندی غضبی سوره واجرا ایدہ آنکچون  
 پشیمانلقدن غیری حاصل اولماز یعنی غضبی یومئوب فعلہ کتوردی  
 ایچون آخر پشیمان اولور وندامت ایچنسدہ قالدور و غصبتدن بومعنی  
 وجودہ کلور نیکم بعض اشخاص غضب ائسانسدہ کفر سویلر و یا خود  
 ثلاث ایلہ خانوتی تطلیق ایلر و سورت غضب ساکن اولدقدن صکرہ  
 اشدندامتله نادم اولور ولیکن چہ فائدہ کہ ایمان وزن المن کیدی  
 \* هر که کشت از کبر بالا کردنش \* دوستان کردند خردشمنش \*  
 بونک تقدیری هر کسی که کشت کردنش بالا از کبی دیمکدر که هر کسی  
 مبتدا ( و کشت جمله سی اکا صفندر ) دوستان کردند فاعلی  
 و دشمن مفعول و آخر اکا فلر قدر و بعد الجمله خبر در ( کشت کاف  
 بحمیتک فحیلہ فعل ماضیدر مضدری کشتن در شدن مقاسنہ کہ  
 اولمقدر مضار غنسدہ کردد دینلور ) بالا یوقار و و یوجہ در  
 و دقاغندہ کلور کہ بالا ابعاد ثلثہ نک ثانی در کہ لسان عربده اکا  
 عنی دیرلر مذکور بعدہ کہ انسانک غیری حیواناندہ و کلیا جساداندہ  
 جانب هر کزدن جهت اوجہ اعتبار اولور اکثر یارفعت  
 لازم اولدیفنشدن او توری بالایی پستدہ استعمال ایدرلر مع ہذا  
 پستک مقابلی بلند در الحق و یوکسک دیچک یردہ بالا و پست دیرلر  
 بالانک قدہ وصف اولوب قد بالا دید کلری یوجہ معناسندہ استعمال  
 اولندیغی اعتبار بلہ در مذکور بعدک طرف اعلا سندہ بالا دیرلر  
 و بواعتبارلہ بالا مقابلہ ز یردہ استعمال اولور آشفہ و یوقارو دیچک  
 یردہ زیر و بالا دیرلر ایکی او بری برینک اوستندہ اولسہ اوستندہ کی اویہ  
 بالا خانہ دیرلر حقیقتدہ زیرک مقابلی ز بردر نیکم زیر و بر دیرلر ( کردن  
 کاف بحمیتک فحیلہ بیون رقبہ معناسنہ کردند کاف عجمی ایلہ فعل  
 مضارع جعدر شوند معناسنہ اصلی کردہ انددر کہ مضمراندن جمع  
 غائب ایچون وضع اولمشدر واکار ابطہ دیرلر کہ ثبوت افادہ ایدر  
 است کبی صکرہ ہا و ہمزه حذف و ماقبلی مابعد نہ وصل اولندی  
 ( معنای یت ) یو در کہ هر کس کہ انک بیونی کیردن و یوکلمجکدن  
 یوقار و یوجہ اولدی نیکم متکبرلرک عادتلریدر کہ رقبہ ارن یوکسک  
 طوئرلر آنکچون کردنکش دیرلر اشدہ او مقولہ متکبرلرک آخر دوستلر دشمنی

اولورل واول کبر انلرک محبتلرینک عداوت و بغضه مبدل اولماسنه  
 باعث اولور زیرا کبر یا صفت الهیه در که عبده یراشمز بلکه عبیدک  
 صفتی ذلت و خضوع و تواضعدر چونکه عبد مولی صفتیه ظاهر  
 ابله مغضول اولور زیرا عبد مولی اولماز فافهم جدا \* کاهلی را هر که  
 سازد پیشه \* آید از خواری به پایش تیشه \* تقدیری هر کسی که سازد  
 کاهلی را پیشه دیمکدر که کاهلی سازدک مفعول اولی و پیشه ثانسی  
 وبعد الجملة هر کسی به مقتدر که هر کسی مبتدا و جمله مصراع ثانی  
 خبردر تیشه آیدک فاعلیدر به پایش آیده متعلقدر از خواری تیشه دن  
 حالدر پس بونده خوار لغی تیشه به تشبیه وارددر ( کاهلی ده یا  
 مصدر به در پیشه مستقدر صانع صنعتی پیشه یعنی اوکنه الوب  
 اشد بیکچون پیشه دندلی پس آخرنده ها علامت تخصیصدر و همزه  
 یا به توسل ایچونددر که اصلی پیشه ای در و بوراده یا زانده در و بدلی  
 اولان همزه دخی زیاده لکده ا کا تابعدر (تیشه ها اصلیه ایه کسر که  
 دور کر آتنددر و کلذک معانسه و تیشه آخرنده همزه دخی کالاولدر  
 و جائزدر که ا بکسند به همزه نوع ایچون اوله زیرا کاهلک پیشه  
 مجازیدن و خوار لغی دخی تیشه حکمیدن بر نوع غریبدر که غیری  
 انواعه قیاس اولماز فا حفظه (معنای یت) بودر که هر کسه که  
 تلب لکی و بطالتی صنت دوزه یعنی ایش ایدینه و دائم کاری اوله  
 خوار لغدن و ذلیل لکدن ایاغنه کسر و بالته کله یعنی خوار لغی اتی  
 اوره و مجروح ایدوب دوشوره و بین الناس نظر دن ساقط اوله زیرا  
 الله تعالی کندی ذاتی وصف ایدوب (کل بوم هو فی شأن) بیوردیکه  
 فعال اولد یغنه دلالت ایدرا اگر چه فعلی حرکت ایه دکدر بلکه  
 کن خطایله در پس عبید دخی مولاسی صفتی اوزنده فعال اولن  
 کر کدر که صفت حیاتک قوتنددر زیرا ناقص الحیوة اولان مؤف  
 و پرفور و بی حرکتدر \* خشم خود را کفر و نخورد کسی \* عاقبت  
 پند پشیمانی بسی \* کسی نخوردک فاعلی و خشم مفعولی و بعد الجملة  
 فعل شرطدر پشیمانی پندک مفعولی و عاقبت ظرفدر و بسی پشیمانی به  
 مقتدر بری نداده کثیره معانسه (فرو خوردن یومغنی فرو بردن  
 و فرو آوردن کی پس فرو نخورد یومغیه دیمکدر که مصدری خوردنددر



مجانست دخی سر قدرد داتر نسنه در که اهلی ییلور \* صحبت ناجنس  
 جان کاهی بود \* جله رازین حال آ کاهی بود \* صحبت بودك  
 فاعلی و جان کاهی مفعولیه در جله سی اینجی بودك مفعولی  
 و آ کاهی فاعلیدر زین حال فاعله متعلقدر جان کاهی ده یا مصدریه  
 و بازایده در (جان کاه کاف عربی ایله وصف ترکیبی دراصلی  
 کاخنده جان در جان اکسلدیچی معناسنه مصدری کاهیدن در  
 اکسمک نقص کی و اکسلک انتقاص کی و کاستن دخی بویه در  
 مضارعی کاهد کلور زین حال مصراع اولك مضمونه اشارتدر  
 و اول معنادن حال ایله تعبیر اولندیچی امور متحول و متغیره دن اولقی  
 حسبیه در (آ کاهی ده یا مصدریه و آ کاه مد و کاف عجمی ایله خبردار  
 معناسنه در (معنای پیت) بودر که صحبت ناجنس جان اکسلک لکه  
 سبب و یا جان اکسلدیچی اولور و جله عقلایه بو حال و بو معنادن  
 آ کاهلق اولور یعنی جاه سی ییلور لکه بویه در زیر صحبت ناجنس ایله  
 جان منقبض اولور انقباض ایسه انبساطك ضدیدر پس انبساط ایله  
 جان آرتدیچی کی انقباضله دخی اکسلور تنکم بعض مفرح نسنه یه  
 روح افزا دیرلر زیرا روحه نشاط زاید و پر مکه قوت روح مزید  
 و جان اوزرنه جان اولور و کذلک بعض مکدر نسنه یه جکر کاه  
 دیرلر که بودخی کاف عربیه در جکری اکسلدیچی وفان قوریدیچی  
 معناسنه زیرا انسانک حیات حیوانیه سی خون جکرله در پس اول  
 خون جکردن اکسلک حیاتك انتقاصنه سببدر و بالکلیه پیوست غلبه  
 اینسه ممانه مؤدی اولور تنکم ایام حرارتده باد به لده قائلره واقع اولور  
 حتی دهاننده اصلا اثر لعاب قالمیوب زبانی نخته پاره یه دوتر تنکم الفات  
 ار بعده ده طریق حجه قرب علی ده معرکه عرب واقع اولوب بوفقیه  
 دخی معنای مذکور دن مذاق حاصل اولدی و آخر نیمه رفقا و غیر  
 چشمه حیاندن فیض مند اولوب اول حرارتله نور آتشین ریکستانده  
 یاتوب شمع وجودی سویندردیلر \* چون ترا ناجنس آید در نظر \*  
 \* ای پسر چون باد از وی درگذر \* ناجنس آیدك فاعلی و ترا  
 مفعولی و در کافر فدر و بعد الجملة فعل شرطدر و مضمون مصراع  
 ثانی جزادر (نظر اصلنده بر نسنه بی ادراک و رؤیت ایچون تقلب



بصردر اگرچه تقلیب بصیرتده دخی مستعملدر پس تقلیب بصیر  
ادراك حسیات و تقلیب بصیرت ادراك عقلیات ایچوندن و نظر بویله  
مواضعده رویت بصیریه ده مستعملدر (درگذرده در زایده در گذر  
کافی عجمینک ضمیمه امر حاضر در مصدری گذاشتن و گذاشتن در  
بریدن بریره کچمک معناسنه اولکیدن مضارع گذرد و ایکنجیدن  
کدارد کلور (معنای پیت) بودر که ای پسر چون ناجنس سنک  
نظر که وقارشو که کله و آتی بر طریقه کوره سن سن آندن و انک یانندن  
یل کبی کچ و سرعتله حرکت ایله و اکالتفات ایتمه زیرا نظر والتفات  
و صحبت و محادثه به سزا دکدر بلکه نحو سندن سکا اثر ساری اولور  
و آینه خاطرک آندن کدر بولور بونده (فرمن المجذوم فرارک من الاسد)  
سرنه اشارت واردر کوبا ناجنس مرض ها ئله مبتلی کبیدر که انک  
صحبتندن تحذیر اولمشدر فافهم جدا

\* \* در بیان صفت شکر میگوید \* \*

\* چارچیز از چار دیگر شد تمام \* چون شنیدی یادی دارای غلام \*  
چار چیز شدک فاعلی و تمام مفعولی و جار و مجرور تمامه متعلقدر  
و چار چیز مبتدا و جمله فعلیه خبر اولمق دخی و جهدر و لکن اولکسی  
اخصر اولمغله اختیار اولندی و بوکابد انک نظارتی چوقدر فاحفظه  
چون شنیدی شرط و مابعدی جزا در یادی دارک مفعولیدر شنیدی  
ماضی مخاطبدر غلام فارسیده قول معناسنه عربیده حر الاصل ده  
دخی مستعملدر و لغات عربیده ده کلور که غلام هنوز بیخی در لبوب کلن  
و یاخود ابتدای ولادتدن حد شبهه بابت ده اطلاق اولنور و مطرزی  
لغت مغربده دیمشدر که شاب او توز ایله قرق اراسننده اولانه دیرلر  
و اشباهده کلور که بلوغدن اون طغوز یاشنه کلنجه غلام و او توز درت  
یاشنه کلنجه شاب دیرلر اهل لغت ذاهب اولدقلری اوزره فاما  
اهل شرع بلوغه دک غلام و او توزه دک شاب و فنی دیرلر و ترک  
غلامدن اوغلان ایله تعبیرایدرو بوندن اهل لغت استعمالی اصح اولمق  
کورینور بوراده ناظم قدس سره تازه به غلام دیدی زیرا تازه لک  
وقت نعلدر (معنای پیت) بودر که درت نسنه بشقه درت نسنه دن  
تمام اولدی ای غلام چونکه سن اتی اشدک یاد طوط یعنی حفظ ایله

و خاطر کدن



و خاطر کردن اخراج ایله زیر امور مهمه دینه دندر و ناطمك قدس سره  
 بو كآبد به بموقوله امور اربعه ایله تقیدی و سائر اعداد اوزرنه ترجیحه  
 سبب چار اسماء آلهیه و چار عناصر و چار طبائع و چار اخلاط  
 ملاحظه سیله در كه وجود انسانی ظاهر و باطن بو چار را اوزرنه مبنی در  
 \* دانش مر د از خرد كبرد كمال \* از عمل نیت همی باید جبال \*  
 دانش مبتدا و خرده مضافدر (كآل كبردك مفعولی و ازا كا متعلقدر  
 و بعد الجملة خبردر) (نیت یادك فاعلی و جبال مفعولی و حرف جرا كا  
 متعلقدر) (دانش باشد كه اسم مصدردر بویه مواضعه نفس  
 مصدر مر اددر كه علمدر) (خرد خاء مجهول كسریله عقل دیمكدر كمال  
 و تمام بر معنایه در یعنی كآل اودر كه برنسنه دن غرض اولان معنی  
 حصوله كله و بر غایتبه ابره كه شیء آخره حاجت قالمیه ( عمل بوراده  
 عملدن مراد قصده مفاراك اولان عمل شرعیدر) (نیت بر فعله شروع  
 وقتنده آنكه الله تعالی به قربت قصد ایتكدر و نیت اول فعلك محتمله  
 شرطدر ركرك اول فعل صلاة اولسون و كرك غیری اولسون و نیت  
 عملك غیریدر زیرا نیت ارادت مخصوصه در هر علمه ایسه ارادت اولماز  
 كفر و معصیتی بلك كبی یعنی بر كسه بونلری بلكله كافر و عاصی اولماز  
 بلكه قصدله و فعل ایله اولور (جبال حسن در كرك خلقدن قتمله  
 و كرك خلقدن ضمیمه و حسن برنسنه نك طبعه ملایم اولمیدر و امام  
 سهیلی فرق اید و ب دیمشد كه حسن سنك استحسنان ایتد و كك  
 نسنه در كه انده غرضك اوله بس حسن ذآله قائم اولور صفت دكلدر  
 جبال ایسه صفت عین در انكچون سنك حقیكده جبال اولدیغی كبی  
 غیرك حقیكده دخی جبالدر و حقیك جبالی صفت رحمت و اطفیدر  
 (معنای نیت) بودر كه كشی نك علمی عقلندن كمال طو تر یعنی عقل كه  
 قلبك ادرا كده آتی در اگر كامل ایسه انك ادرا كبله اولان علم دخی كامل  
 اولور انكچون احقی و رأیی كسه بكنمز و عمله كتور مز بلد و كنده نسنه  
 بو قدر دیر زیرا علمك اساسی اولان عقل ضعیف و جزئی در و كذلك  
 نیت و قصد قلبی عمل شرعی قالی دن حسن و جبال بولور زیر افعاله  
 كلكبجه مستوردر و مستور اولان نسنه جباله موصوف اولماز الحاصل  
 نیتسه علمك مقارقتی دخی لازمدر عمله نیت لازم اولدیغی كبی و شولكه

حدیث شده کلور (نیه المؤمن خیر من عمله) مواد مخصوصیه و اهل نینک  
 مرتبه زنه کوزه در فاعرفه \* دینت از پرهیز کامل میشود \* نعمت  
 از شکر شامل میشود \* دینت میشود فاعلی و کامل مفعولی  
 و حرف جر را که متعلق در و یا دینت مبتدا و جمله فعلیه خبریدر که  
 عربی ابله تقدیری دینک یکون کاملاً با تقوی والورع دینکدر مصراع  
 ثانی دخی بویکی وجه اوزرنه در دین وضع آهی در که شرع در تنکم  
 با آلاسه تفصیل اولندی (پرهیز اجتناب دید کلریدر که تقوادر و لکن  
 بوراده تقوادر دینده داخل در ز یادین امر و نهی مشتملدر و دین دینله  
 کامل اولماز پس ناظمک قدس سره آشفه ده تقدیری قرینه سبله تقوی  
 مطلق پرهیزه محمولدر یو خسه یا لکن کفر و معاصیدن دکل (شامل عام  
 و منشر در (معنای بیت) بودر که سنک دینک ورع و پرهیز  
 و علاقتدن انقطاع و مساوی ترکله کامل و تام اولور زرا نوافل طاعات  
 دخی قربانددر و یوم قیامتده فرائض نوافل ابله تکمیل اولور و سنک  
 اوزر مه لازم دکلدر دید و تک امور سلف صالحین التزام ایتمش لر  
 و ما لایزم دیمه شلدر در صوم دهر و احیاء لیل و ریاضات و مجاهدات  
 شاقه کبی زیر اشار عدن بونلره دخی اشارات وارددر و کذلک سنک نعمتک  
 یعنی احسان اولنان نعم آهیه شکرله شامل و عام اولور و مزید تام  
 بولور پس نعمتک یا نتیجه هر برینه فردا فردا شکر دخی کر کن تا که نعمت  
 کمال بوله ز برانعم آهیه محصور دکلدر و شکر ایتدیکه کمال بولمقده و تام  
 اولمقده در وفق الحدیث (افلا کون عبداً شکوراً) ای شاکر اعلی الاستغراق  
 \* هست دانش را کالات از خرد \* نیت را بی عمل کس نکرده \*  
 هست مقدم خبر و کالات مؤخر مبتدا در (دانش بحسب المعنی هستک  
 مفعول و حرف جر دخی اکامه متعلقدر عربی ابله تعبیری الکلمات حاصله  
 للعالم من العقل دیمکدر کس نکرده فاعلی و نیت مفعولی و بی عمل نیتدن  
 حاصلدر کس بوراده عموم فاده ایدر زرا معناده سیاق نفیده در (شکر دده  
 نون اولی نافیه در نون ثانیه اصل کلمه دندر که اصلنده مکسوردر  
 بوراده و زنجیون اسکا اولور (نکرده کاف مجمعینک فتحیه مضارعدر  
 مصدری نکرستن در باقی التفات و نظرمعناسته مضارعنده سین  
 حرف اولوب نکرده و نکرنده دیرلر (معنای بیت) بودر که دانشه





کلمات خرد دن حاصله در یعنی نملک کمال عقل کامله دن کلور نتکم  
 پسان اولندی و بوندن عقله اصلنده تفاوت یوقدر ز زیر عقل اوله  
 مستند در و لیکن بعض احوال عارضه ایله سازش با تفاوت قبول  
 ابتدیی کی اولدخی قبول ایتشد در نتکم حدیث فطرت اکاد الدر که کلور  
 (کل مولود یولد علی الفطرة ثم ابواه یهودانه و بنصرانه و یمجسانه)  
 و كذلك بی عمل اولان نیت هیچ کسه التفات و رغبت حتی ملائکه دخی  
 کتابت ایتمزل ز برای اعمال قلوبه مطلع دکلردر بلکه انی انجیق الله تعالی  
 یلمور و خیرا و شرا مجازات ایدر ز برای عزم حسنه ده ثواب و عزم سیئه ده  
 عقاب وارد اگر چه عمل جوارحک ثواب و عقابی زیاده در داشته  
 بی عمل نیت اعتبار یوقدر دیدو کی بودر و الا بعض نیت اعتبار وارد  
 اگر عزمه مقارن ایه بوضو رنده مانع قوی منع ایتدیکه فعله کتورمک  
 کر کرد که اجر مزید حاصل اوله و دیمش لدر که نیت عملک روحی  
 و مرغک پر و بالی کبی در پس بی عمل نیت چندان مقبول اولد بی کی  
 بی نیت عمل دخی قبول دکلر بلکه مبت کی در بوجهندن مؤمنه  
 لازمدر که نیتنی تحقیق و معانی اصلاح ایلده \* چون کمال بنده رادر  
 دین بود \* پیشه زهد و طاعتش آیین بود \* بونک تقدیری چون بود  
 بنده را کمال در دین دیمکدر که کمال بودک فاعلی و بنده مفعولی و در  
 کاله ظرفدر و لیکن ضرورت و زنیچون فاعلی مفعوله مضاعف قلمدی  
 و مصراع ثانی نیک تقدیری بود پیشه اش زهد و آیتش طاعت  
 دیمکدر که طاعتش ده اولان ضمیر غایب آینه قید در و بوقرینه ایله  
 قریندن اش حدیث اولمشدر پس زهد بودک فاعلی و پیشه مفعولدر  
 و آیین پیشه و طاعت زهد اوزرنه معطوفدر نتکم بعض ائمه نحو  
 تجویر ایتشد لدر و یا خود بود آیتش طاعت تقدیرنده در (زهد متاع  
 دیادن امساکی مباح اولان نسنه بی ترک و بدندن اخراج و عدم میل در  
 و دیمش لدر که دنیاک قلیلی کشی بی زهد دن اخراج ایتمز و ترک جماع  
 زهددن دکلدر انکچون قطب کثیر النکاح در ز برای زهد حقیقته بغض  
 دنیا و اندن اعراضدر و جماع اسباب تصفیه دن اولغله زن کامل ناسه  
 کوره امور اخرویه دن عداوتدی و حدیده کلور که متاهلک ایکی  
 رکمتی غیر متاهلک یتیم رکعتدن خیرا ودر (آیین عرب رسم و قانون



وعادت و ترتیب دید و کسکه عجم آیین و ترك توره دیر (معنای بیت)  
 بودر که چون بنده مک دین ده کمالی اوله انک صنعتی زهد و ترك دنیا  
 و رسم و عادت طاعت و عبادت حق اولور زیرا جسدی یوزندن  
 شریعت و احکامی در عهده ایستد و کی کبی نفسی یوزندن طریقتی  
 و قلبی یوزندن اخلاقی و روحی یوزندن معرفت آلهیه بی و سری  
 یوزندن ترك ماسوایی دخی در عهده ایتمشدر ایمدی بو عهده لردن  
 بیرون اولمغه ظاهر و باطن اجتهد لازمدر و کمال مطلق  
 بو معنائه حاصل اولور والا ناقص قالور و حق بو مقوله امور له  
 امر ایتمشدر دیمک کذب محضدر زیرا کلاب و سبندده  
 جمع مراتبه اشارت و ترغیب وارد و العارف یکفیه الاشارة و لایحتاج  
 الی العبارة \* شکر نعمت را کمالی میدهد \* غافل از آکوشمالی میدهد \*  
 شکر میدهد ک فاعلی و نعمت مفعول اولی و کمال ثانسی در غافلان  
 و کوشمال دخی ایکنهی میدهدده کوره بویه در کوشمالی ده یا زانده در  
 کوشمال و صف ترکیبدر اصلی مانده کوش در مالیدن اومق  
 و سورتمک و دورتمک قولاق اومق بورمقصد و بورمق دخی تأدیدن  
 نکایه در (معنای بیت) بودر که نعمت شکر ایتمک نعمته کمال و پرر  
 یعنی شکر له مزید و تام اولور قال الله تعالی (لئن شکرتم لازیدنکم) تنکم  
 کفرانله الدن بیرون اولور قال الله تعالی (ذلک جزیناهم بما کفروا)  
 و شکر ایتمک شکر دن غافل اوللری تأدیب ایدر زیرا کفرانله حرمانه  
 دو شیجک شکرانله نعمتی مزید اولان مرزوقله باقوب عبرت و نصیحت  
 آور لو بویه دیمک دخی اولور که شکر له نعمت افزون اولمقدن غافل  
 اوللر شا کرلک حالنه باقوب متنبه اولور و بر دخی مرزوق اولور سق  
 طریق شکره سلوک ایده لوم تا که بزه دخی بو حسن حال احسان اولنه  
 دیر لر فافهم جدا \* شکر نا کردن زوال نعمتست \* بهره شا کر کمال  
 نعمتست \* بو بیت تفنن فی العبارة قیبلندندر و الانکراردن زیرا مضمونی  
 سبق ایتمشدر (نا کردن ایلمامک دیمکدر زیرا نا حرف نفیدر و حرف نفی  
 کلام صریحه اسم و فعل اوزرینه داخل اولد یعنی کبی کلام فارسیده دخی  
 داخل اولور شکر نا کردن تقدیرده نا کردن شکر دیمکدر که اضافله در  
 وعدم الشکر کبی مبتدادر خبری زوال نعمتدر حذف مضی افله که

تقدیری سبب زوال نعمت دیمکدر (زوال ثابت اولان نسنه نك مفرندن  
مفارقته در زوال شمس دیدکاری شمسك کبد سمداده استوا واستقراری  
حسیله دکادر زیر اشمس حرکت دائمه اوزرنه در ولکن وقت ظهره ده  
بطیئة الحرکه اولمغه له ثابته حکمنده قلوب زوال دندلی کواکب ثابته  
دیدکاری دخی بویه در زیر کواکب وارد که بطیء الجریان اولمغه له  
نجه یک یلده دور ایدر نیکم قطب شمالی دیدکاری کوکب بویه در  
انگچون ترکیده اکا دمر قازق دیرل که قبله یه متوجه اولان کسه نك  
صول اوموزی اوزرنه کلور (بهره شا کردخی میندا و کمال نعمت خبردر  
بهره نك همزه سده همزه توسل و اضافت دیرل زرا اضافته توسل  
انکاده در و بعض مواضع ده وصفیه دخی توسل اولنور بوصورته  
حرف اضافت دیمزل بلکه حرف توسل دیرل صوفی صافی و ناله  
سبکبر و محبوبه ظریفه و امثال کبی (بهره نصب در که ترک پای در  
اتهمی فافهم جدا \* علمرا بی عقل نتوان کار بست \* پیش بی عقلان  
نمی باید نشست \* بونك تقدیری نتوان بستن کار علمرا بی عقل دیمکدر  
زرا نتوان بست ایله ذکر اولنسه ماضی مصدر معناسنه اولور و سائر  
ایکی فعل مجتمع اولان مواد دخی بویه در که ثانی مصدره مجعولدر بوراده  
نتوانده نون نافیه و توان کرچه قدرت معناسنه در ولکن توان تواند  
معناسنه مضارع کلدوکی دخی حلیمی ده مصر حدر (نمی باید نشست دخی  
بویه در که نشست مصدر معناسنه در که نشستن در پس بستن نتوانك  
فاعلدر واصلنده کاره مضافدر بوراده بستنه مفعولدر بناء علی هذا  
اصلی اعتبار یله مصدر مفعولنه مضاف اولور و فاعلی فی الحقیقه علمدر  
اگرچه علم بوراده صورت مفعولده کلمشدر بی عقل علمك صفتیدر  
نشست نمی بایدك فاعلیدر پیش نشستنك ظرفی و بی عقلانه مضافدر  
(نشستونك کسر یله در و شین ده فتحه و کسره جا ندر) (معنای یت)  
بودر که علماء بی عقل کار بغلق ممکن اولمز یعنی عقل اولدجه علم صورت  
بولماز زرا علمك وسیله سی و آلتی عقلدر پس احق جاهلدر بوجهتدن  
احق و بی عقل اولنلر اوکنده و حضورنده و مجلسنده اوتور مق  
کرکز زرا احق ایله مجالسه ایدن استفاده علم ایده میوب اسراف  
وقت و اضاعت عمر ایدر و همنشینك حالی اکا دخی ساری اولوب آخر

✱

اودخی انجلین احق اولور وحضرت عبساند علیه السلام سؤال  
 ایدوب نه مقوله کسه ایله مجالسه ایدهلم دیدکلرنده جواب و یردیلرکه  
 انک که منطقی سزک علمکنز یاده ایده انکله صحبت اید یکوز یعنی  
 عقلی کامل اولانک علمی دخی کامل اولور پس عقل و علم الله صحبت  
 ایدیکوز که انلرک نطقلری و کلاملری مفیددر زیر انسان بوموطن  
 تکلیفه علم و عبادت ایچون کلمشدر\* بی خرد دانش و بالست ای پسر\*  
 علم مرغ و عقل بالست ای پسر\* بی خرد دانشک صفتیدرکه لاجل  
 الضروره تقدیم اولمشدر دانش مبتدا و بال خبریدر و کذلک علم  
 و عقل مبتدال و بال خبرلر در (و بال ضرری خوف اولنان نسنه  
 و شدت و ثقل (بال فارسیده قوشک قنادی چلکی که شهیر دیرلر  
 (معنای بیت) بودر که بی عقل اولان علم ضرر و سبب شدت و ثقلیدر  
 پس احقک علمنه اعتبار یوقدر و هرکیم اعتبار و عمل ایدر سه آخر و بالان  
 چکر علم قوش و عقل انک قنادیدر یعنی علمی اوچوران عقلدر و بی جناح  
 اولان مرغ اوج هوایه پرواز ایده میوب حسیض خاکده قالد یعنی کبی  
 عقل کاملدن ناشی و ادراک نامدن فاشی اولیان علم دخی ساقط و بی  
 اعتباردر\* هر که علمی دارد و نبود پران\* از طریق عقل باشد برکران\*  
 تقدیری هر کسی که دیمکدر که مبتدادر علمی داردک مغفولی و بعد  
 الجمله مبتدایه صفتدر و نبود جمله سی انک اوزرنه معطوفدر از باشد  
 متعلقدر بر کبی و بعد الجمله خبردر علمی ده یا زانده در (پران بای عجمینک  
 فحشیه ایکی احتمال اوزرنه در اولکسی بودر که پرفقات و آن اسم  
 اشارتدر که پر اکامضا فدر و لکن ضرورت و زنجیون رانک کسره سی  
 اختلاس اولنور (پس نبود پران اول علمک قنادی اولیه دیمکدر زیر  
 بیت سابقده علم مرغه و عقل قناده تشبیه اولمشدر و احتمال ثانی بودر که  
 پران کلمه واحده در که صفت مشبهه در اوچغان معناسند مصدری  
 پریدن در که اوچقی دیمکدر تکم چان قنخله صالحان در که مصدری  
 چیبیدن در صالحتی معناسند زیرا صفت مشبهه بالکنز الف ایله  
 اولدینی کبی تکم دانا وینا دیرلر الف و نونه دخی اولور خنسدان  
 و کریان و امثلی کبی بوصورنده نبود پرانک معناسی اول علم اوچغان  
 یعنی عقلدن قنادی اولماق حسیله اوچیبی اولیه دیمکدر (طریق

اصلنده قدم ايله طرف و ضرب اوانان بولدر كرك معناد السلوك اولسون  
و كرك اولسون صكره هر نسنه كه انكله بر شبد توصل اولنه طرف ديدير  
خير و شر اولسون وحى و عقل اولسون سبيل دخی بويله در عرب  
بوصلتك طرف و سبيل و ترك بولى ندر دير يعنى منزله بولدن واصل  
اولدقلى كې اكا دخی نوجهله وصول نمكندر ديمكدر (كران كاف  
عربىنىك فتحيله كاز ديمكدر كه برى برينك مقلوبيدر (معناى بيت)  
بودر كه هر كسنىك علمى اوله و اول حلك عقلدن قنادى اوليه و يا خود  
بر عقله پرواز ايدى اوليه طرف عقلدن اولان بلكه طرف دن كاز  
اوزنه اولور يعنى مقبول دكلدر كه طرفى اوزنه كلامشدر بلكه كازده  
قالشدر اشته بوزاندر كه الله تعالى حضرت آدم عليه السلام  
عقل و ايمان و حياى عرض ايدوب بولرك برى اختيار ايله ديدكه  
آدم دخی عقلى قبول ايدى ايمان و حيا دخی عقله تابع اولدیلر  
بناء على هذا عقل كامل اولان يره ايمان منجى و حياء تام دخی بولنور  
\* چار چيز نست انكه بعد از رفتن \* از محالاتست باز آوردن \*  
چار چيز مقدم خبر انكه ان امور و خصايل كه تقديريله مؤخر مبتدادر  
بعد آوردنه طرف در باز آوردن مبتدا و از محالات خبر و بعد الجملة  
مبتدای اوله صفت اولور ( رفتن فتحيله مصدر در كتمك و بوزيمك  
معناست ) ذهاب و مشى كې مضارعنده فای واوه و تاي داله قلب  
ايدوب رود و رونده دیر رفتن ضميرى چار چيزه راجعدر زيرا اسان  
فارسيده مطابقت معتبر دكلدر ( محالات ضميره محالات جعيدر محال  
خارجده وجودى ممنوع اولان نسنه در كه اكامتت لذته و محال عقلى  
دیرل شريك بارى و اعدام القديم و جمع الضدين و التناقضين و قلب  
الحقائق كې و محالات بعض انواعى دخی وارددر كه محلنده ميپندرو صوابدن  
بعد اولان نسنه دخی محال دیرل و قاموسده كلور كه المحال من الكلام  
ما عدل عن وجهه كالمستحيل انتهى قال الراغب استحالة الشيء صار  
محالا فهو مستحيل اى اخذ فى ان يصير محالا ( آوردن و اوله فتحيله در  
كتورمك معناست (معناى بيت) بودر كه درت نسنه در كه اول امور كه  
كتد كدن صكره انلرى كروكتورمك محالاتندو زيرا كرى دونك  
شاستدن اولان امور دن دكلدر پس بوندن فهم اولنور كه قییل



مذکور در اول بیان امور دخی وارد در آنکچون چارچیزه تخصیص  
ایلدی و بونک اوزرنه دخی کلام وارد آشفته کلور \* چون حدیثی  
رفت نا که بر زبان \* یا که تیری جست بیرون از کان \* چون حرف  
شرطدر جزاسی بیت آتی مضمونیدر حدیثی رفتک فاعلیدر زیر ارفت  
ماضی در مصدری رفتن در که بیت سابقده در نا که رفته ظرفدر ردخی  
اکامتعلقدر تیری جستک فاعلیدر لفظ که تقدیرده نبردن مؤخر در  
یا تیری که دیمکدر بیرون بحسب المعنی بسته متعلقدر از کبی حدیثی ده  
اولان یا وحدت ایچوندز (حدیث قاموسده خبردر و ترک سوزدر  
وامام راغب دیمشدر که هر کلام که جهت سمعندن و یا طریق  
و حیدن یا بقطعه ده و یا منامده انسااته بالغ اولور اکا حدیث دیر  
انکچون قرآنه حدیث دندلی قال تعالی (فلأنتی بحديث مثله) و قرآنک  
نزولی وقتا فوقتا جدید اولمغله حدیث دندلی والا صفت قدیمه  
حضرت قدیم در وحدیث رسول مقابله قرآن قدیمه اولمغله در  
و حدیث انسان دخی حدیثی اعتباریله در و قریب العهد اولانه دخی  
حدیث دیر حدیث السن کبی که سن و سالی تازه دیمکدر و بوندندر که  
نزول مطرده (حدیث عهد بری) وارد اولدی (نا که نا کاهدن مخفقد  
معناسی بی وقت دیمکدر ترک آ کسوزن در عرب فجاءه دیدوکی کبی (برزبان  
بعض نسخده از زبان دوشمشدر ایکسی دخی توجهده یعنی بر زبان  
اولور سه جری علی اللسان و از زبان اولور سه صدر عن اللسان کبی  
اولور (یا نقطه مثله ایله خرف تردید در عربی ده او کبی نحو جانی زید  
او عمرو و کاهیجه مکرر دخی کلور عربی ده اما کبی نحو جانی اما زید  
واما عمرو تا که اول امر دن کلام شک اوزرنه مبنی اولدیغی معلوم  
اوله (تیری ده یا وحدت ایچوندز تیر اوقدر نه مقوله اغاجندن اولور سه  
و کلک فامشدن و خدنگ قاین اغاجندن اولاندر و ناوک چکره و قوغش  
اوقی دید کلریدر حقیقهده شول اوزرق کبی نسنهک آدی در که ایچندن  
اوق اتارلر اما مطلق اوقده شایعدر (جست جیمک فکحیله ماضیدر  
مصدری جستن در صحیرامق معناسنه که عرب و شبه دیر مضاعفده  
سین سایه قلب اولنوب جهد وجهنده درلر (بیرون کسنره طشره  
دیمکدر بیرون آمدن طشره چقیمق و بیرین کردن طشره چقر مقدر

کمان کاف عربی نك فتحيله یای معناسنه در که عرب قوس دیر و قوس  
 برجنه قوس دیر لر یعنی عرب برج قوس و عجم برج کمان دیر تشبیه  
 طربقیله و کمان ابرو یای فاشلودر (معنای بیت) بو در که چونکه  
 بر سوز آ کسوزدن زبان اوزرنه کندی یعنی جاری اولدی و یادلدن  
 صدور ایلدی و یا بر اوق که یای دن طشره صجرا دی یعنی ائلدی  
 و یای دن چغدی مقصود بو ایکسنی من بعد تدارك ممکن دکلدر  
 دیمکدر و شولکه بیت مولانده قدس سیره کلور (اولیار اهست قوت ازاله)  
 (تیرجسته باز کرد اندز راه) بوندن مقصود خرق عادت طربقیله مولاندر  
 والا بحسب العاده آتلن اوق کری دوغز الحاصل بطریق الکرامه اولان  
 نسنه بطریق العاده اولانه قیاس اولماز زیرا قدرت الهیه هر نسنه به  
 صالحدر آخر زمانده شمسک مغربدن طلوعی کبی پس شول نسنه که  
 قدرته مضاف اوله عادتدن خارجدر مثلاً سنک سیاهدن اسباب عادیه  
 جهتیله جوهر و آینه اولماز فاما بتعلق قدرت اولان ضلع ابردر  
 حواخلق اولنوب صورت قوس اولان عظم صورت بشریه بدیهه به  
 کبردوی کبی صورت حجر دخی کهر اواق بعید اولماز تنکم طور موانک  
 علیه السلام وقت نبلی ده احجاری لعل اولدی \* باز چون آری حدیث  
 گفته را \* کس نکرداند قضاء رفته را \* حدیث آری نك مفعولی  
 و گفته حدیثک صفتیدر بوم مصراع بیت سابقک مصراع اولنه  
 ناظر در کس مبتدا و قضاء تکرر داندک مفعولی و بعد الجملة خبردر رفته  
 قضایه صفتدر (چون بوراده اشباع ضمه و اظهـار و اوله نیجه و نه  
 معناسنه در عربیده کف کبی) آری فعل مضارع مخاطبدر مصدری  
 آوردن در کتورمک معناسنه مضارع غنده رایه فتحه حرکت و یروب  
 آورد و آورنده دیر لر و کاه اولور که کثرت استعمالنه بناء تخفیفاً و اوی  
 حذف ایدوب آرد و آرنده دیر لر بوراده آری تخفیف مذکور اوزرنه  
 جاری در والا اصلی آوری در (گفته اسم مفعولدر سو یلنش معناسنه  
 پس بوراده حدیث سخن معناسنه در که هنوز لسانه کلین سوزدر  
 انکچون گفته ایله وصف ایلدیکه گفت دله کلن سوزدر (نکرداند  
 کاف عجمی ایله فعل مضارع منفیدر مصدری کرد ایتدندن در  
 دوندنرمک و بر حالدن بر حاله تحویل ایتک معناسنه) قضاء بوراده



همزه اصلیه در یوخمه حرف توسل دکلدر زیر ناقصی مد وقصر  
جائز در عطا وجفا وصفا وامثال کی خطا بویه دکلدر یعنی مهموز در  
پوسیدن مد اول نماز مکر ضرورت اوله و یائنیبه قصد اولند (ان قتلهم  
کان خطاً کثیراً) کپی فحسله و مدله قرآنه کوره قضا حکم وفصل  
الامر در که صفت الهیه در (رفته ماضی مقید در کتمش معناسنه  
قضاء رفته قضاء ماضی وازلی و مبرم دیمکدر وگاه اولور که قضا مقضی  
معناسنه دخی کلور قضاء سوه وقضاء بد دید کلری کبی زیر صفت  
الهیه ده بدلك اولماز بلکه مقضی ده اولور که مقضی خیر و شره  
شاملدر و مقضی شره بلادیرل انکی چون قضاء الهی به رضا اوزرنه  
اولوب مقضی سوه رفعه دعا ایتک برکدر (معضای یت) بودر که  
نه کیفیله سوبلتمش سوزی کروکتور رسن یعنی اغز کردن چغان سوز  
پردخی اغز که دونوب کلز بلکه فاش ومنتشر اولور همان دلکی طوت  
وبرکسه قضاء میری کری دوندره منزالش اوق کبی مکر که متعلق شدن  
اوله بوصورته بطریق خرق العاده اوق کری رجوع ابتدوی کی  
مقضی نک شری دخی دعائله مرتفع اولور و ضرری اولماز بلکه  
نیجه سیئات حسنه مبدل اولور والله علی کل شیء قدير \* باز کی گردد  
چون تیر انداختی \* همچنین عمری که ضایع ساختی \* بونک تقدیری  
چون انداختی تیر باز کی گردد دیمکدر که انداختی ماضی مخاطبدر  
وتیرانک مفعولیدر و کرددک نخنده ضمیر فاعل تیره راجعیدر و بمصراع  
شرط و جزادر همچنین اصلنده همچون این در که چون ادات تشبیه  
و این اسم اشارتدر که عرییده مثل ذلک کبی و بوااعتبارله مقدم خبر  
وعمری مؤخر میندادر و جائزدر که همچنین کی گردد عمری تقدیرنده  
اوله (ضایع ساختی نک مفعولیدر و بعد الجمله عمری به صفت اولور  
(کی کاف عربینک فتحبله اسماء استفهامیه دندر که بواده انکاره  
محولدر) کردد کاف عجمی ایله مضارع غائبدر مصدری کریدندر  
دوئمک معناسنه تنکم بالاده شرح اولتمشدیر (انداختی ده یا خطاب  
ایچوندر انداختن اتقدر مضارعنده خازا به قلب اولتوب اندازد  
واندازنده دیرل) همچنین اصلنده همچون این در که بونجیلین و همچنان  
انجیلین دیمکدر که این مصراع اول مضمونند اشارتدر و اگر مابعدند

✽



فعل مقدر و یا فعل مذکور ایسه این اول فاعل مصدر نه اشارت  
 اولوب ادات تشبیه تفخیمده مبالغه ایچون یوخسه فی الحقیقه تشبیه  
 ایچون اولماز والا برسنه بی کندی نفسنه تشبیه لازم کلور و تفخیم  
 اسم اشارتدن مأخوذ دراکرچه که لسان فارسیده این قریب و آن بعید  
 ایچون وضع اولمشدر اشته بوتقریر همچنین کردیم و همچنین میکنیم کی  
 برلده جاریدر بوراده همچنین ماقبلنه اشارتدر تنکم اشارت اولندی  
 زیرا فعل اوزرنه داخل دکلدر فافهم جدا فانه عمیق و بالتأمل حقیق  
 (عمری ده یا وحدت ایچوندر و یا تنکیر تفخیمی یه محمولدر) ضایع هالک  
 و متلف در ضیاعدن در که هلاک و تلف اولمقدیر (ساختی ماضی مخاطبدر  
 مصدری ساختن در دوزمک معنا سنه مضارعنده خارایه قلب  
 اولنوب سازد و سارنده درلر (معنای یت) بودر که کری چن دوز  
 چونکه اوقی اذک یعنی آتلان اوق کری دوزمک محال عایددر اعمالک  
 مصغه نظری کی و تبرانداخته تک استحالرت رجوعی کیسدر شول عمر  
 نازنین و عزیزک رجوعی که سن آتی ضایع و هلاک دوزمک یعنی هلاک  
 و تلفنه سبب اولور وجهله تدبیر ایدلک و اولیه صورت و یردک ایددی  
 اغزدن چقان سوز و آتلان اوق و قضاء مبرم و لکن عمر بودردی کری  
 دوزمک همان کندوکی محافظه و وقتکی مراقبه ایده کور و قضایه رضا و پر  
 و بلا یه صبرایت تا که بالاخره نادم اولمیه سن فافهم جدا \* هر که  
 بی اندیشه گفتارش بود \* پس ندامتهای بسیارش بود \* گفتار بودک  
 فاعلی و بی اندیشه اکا متعلق و بعد الجمله هر که یه صفتدر زیرا  
 تقدیری هر کسی که دیمکدر که مبدادر ندامتها ایکنجی بونک فاعلی  
 و بسیار ندامتهاک صفتی و بعد الجمله خبر مبدادر (گفتار وصف  
 زکیسدر اصلنده آرنده گفتدر سوز کتور یچی معناسند و دقایقده  
 کلور که گفتار کاف عجمی ایله سوز دیز مکدر انجو دیزر کی عرب اکا  
 نظم کلام دیر نظم کلام سوزی کتور مکه باعث اولدیغندن اوتوزی  
 باعث فعله فاعلک اسمن اطلاق ابتدیلر پس باء عجمی ایله فاه جزایه  
 معناسند در (ندامتهای ندامتک جعیدر پشیمانلق معناسنه آخرنده  
 باهمزه توسلدن مقلوبدر زیراهمزه بی تلفظده ثقلت وارددر و فارسیده  
 نظارتی چوقدر (بسیار کثیر در اصلی آرنده بسی در که بودخی وصف

\*

ترکیبدر ( بسی باء عربی ایله کثیر معناسنه در ولکن ترکیب اولمغله  
 فتحه کسره به نحو بل اولندی ( معنای یت ) بودر که هر کس که انک  
 سوزی بی اندیشه یعنی فکر سز اوله بوسبدن چوق ایشان اولور  
 زیرا قول جزافک نتیجه سی اولماز و عاقبت فائلی خسارت و فضا حته  
 دوشر و نارندامته بقار پس بویله بی اندیشه اولانه سکوت اتمک  
 دوشر و فکر صحیح و رأی صواب دخی عقل کاملدن کلور بوجهندن  
 احجک فکر معقولی اولماز و خاطرنه کللی اغزنه الور \* تانکفی می توانی  
 کتفتش \* چون بکفی کی توان بنهفتنش \* تامادام معناسنه اولمغله  
 ما بعدی می توانی به طرفدر عربی ایله تقدیری مدۀ عدم تکلمک  
 دیمکدر کفتی می توانی به مفعولدر آخرنده شین که ضمیر غایبدر نکفتی دن  
 مفهوم اولان کفته راجعدر ( توان تواند معناسنه مضارعدر  
 ( بنهفتن ده کی با که مصادر و افعال و اوائله داخل اولور حرکتی  
 ضمه ده و حرف شفوی اولد یغی یرده ما بعدنه تابعدر بوراده کاف  
 و نونک ضمه سندن اتوری مضمومدر و لکن بنهفتن ده لاجل الضروره  
 نون اسکان نهفتن کزلمک و کز لیمکدر لغت حلیمی ده کلور که نهفتن  
 مصدردر مضارعنده نهید و نهبنده دیرل شکم سفتن لغظندن سنبید  
 و سنبنده دیرل ( معنای یت ) بودر که سوبلدنجه اول سوبلدنجه کلک  
 سوزی سوبلدنجه قادر سن زیرا هنوز ضبطسکده در چونکه آنی  
 سوبلدنجه سن کزلمک نیجه ممکن اولور یعنی اولماز پس ضمیرده مخفی اولان  
 سخن هنوز مطلعنه بالغ اولمیان کنش کبی در که خفازه در چونکه  
 مطلعندن طلوع ایده سترنه بحال قالماز زیرا ضبوطی منشرا اولور فافهم  
 \* عمر رای دان غنیمت هر نفس \* چون رود دیگر نیاید باز پس \*  
 عمر می دانک مفعول اولی و غنیمت ثانسی هرا کا ظرفدر چون رود  
 شرط و نیاید جمله سی جزادر رودک ضمیری عمره راجعدر تیاید کبی  
 و دیگر نیاید ظرفدر زیرا عریده مره آخری یرینه در و باز پس  
 نیایدک مفعولدر اگر باز کرو و پس باء مجمله صولک و آرد واکه  
 معناسنه اولور سه که ظاهرا اولان بودر و جائزدر که پس فاء جزائیه  
 معناسنه اولوب بحسب المعنی نیاید اور زنه داخل اوله که تقدیری  
 نیاید باز دیگر دیمکدر بودخی لطائف کلامدندر زیرا جزا اولنه

حرف جزا داخل اوله کلمه در که اشعار سبیت ایچوندر (عمر و حله  
 بدت مدت عمارت در اسم عمر بوندن تقول اولنوب وضع اولنمشدر  
 (غنیمت اهل حربدن قهرله اخذ اولناب مالدر) (نفس فائک قبحیه  
 تنفس حالنده اغزدن و پروندن خر و ج و دخول ایدن ربحدر که  
 بقا انسان اکانو طدر انکچون مخنوق اولان هلاک اولور (نیاید  
 اصلنده نه آید ایدی تخفیف ایچون همزه یایه قلب اولندی (معنای بیت)  
 بودر که هر نفسده عمری غنیمت بیل واکا کوره تدارک اوزرنه اول  
 چونکه اول عمر اسریل و افار صوبکی کیده بردخی کرو آردنه کلمز یعنی  
 دوغمز و پردخی جوان اولماز و بویاغه خزان ایردکده بردخی بهاره  
 ایرمز ریزا فصولنی تکمیل اتمش و انجاشنه یتشدر و بونده رمن واردکده  
 عمر دیکلری فی الحقیقه نفس در که ساعت و یوم و هفته و ماه و سال  
 انک تفاسیلی در و نفسک دخی مبدائی آن غیر منقسمدر و لکن ترکیبی  
 غالب اولنلر زمان تفصیلی به باقوب عمری انکله حساب ایدرلر و تجرد  
 اهلی آن بسبیطه نظر ایدوب علم عدد انقاسی حقه تقویض ایدرلر  
 \* هیچ کس از خود قضا را در نکرد \* هر که راضی از قضا شد بد نکرد \*

\*  
 کس مبتدا و قضا نکردک مفعول اولی ورد ثانیسی و از اکا و یارده  
 متعلقدر راضی شدک مفعولی و از راضی به متعلقدر و بعد الجملة  
 هر که به صفتدر زبرا هر کسی که تقدیرنده در که هر کسی مبتدا در  
 بد نکردک مفعولیدر و بعد الجملة مبتدایه خبردر (هیچ بویله مواضعده  
 مابعدنده اولان نکره تک عموم افاده ایدر) قضا حکم الهی رکه بالاده  
 مفصلا مرور ایدی ایکنجی قضا، بویله در رضا قرینسه سبیل زبرا  
 رضا ترک اهتراض و غضب و عند البلاء سکون نفسدر حکم الهی به  
 تعلق ایدر و بلا، که مقضی در دعائله رفعنه جهد اتمک رضایی منافی  
 دکلدر (معنای بیت) بودر که افراد ناسدن بر فرد کندی اوزرندن  
 قضایی رد اتمدی یعنی قضا، مبرمی کری دوندر مکه قادر دکلدر  
 مکر که قضا معلق اوله و هر کس که قضا، الهی دن راضی اولدی  
 پرامن ایش اشدی زبرا بدایشی قضایه راضی اولیان ایشله مثلاً عند  
 المصیبه جزع و چاک کر بیان و امثالی افعال غیر مرصیه کی زبرا  
 هر نسنه تک اجل مستاسی وارد در حتی کسر اوایی و ظرو ف ایدن

جوادی ضرب اولمقدن نهی اولسدی زرا ادوات ونظر وفک دخی  
 آجال مضروبیه سی واردر ووقت مصنیته جزع ایتک مصیبت  
 اخرا در زرا ثوابدن حرمانه باعشر وحیث نیویده کلورکه (ولانقول  
 الا حقا) یعنی وقت بلانده لسانمه قول حقندن غیری کتور مرز بلکه  
 حقه حمد ایدوب و دخی (انا لله وانا الیه راجعون) دیرز \* هرکه  
 میخواهد که باشد در امان \* مهر می باید نهادن بر دهان \* بعضی نسخده  
 هر که باید که باشد در امان دوشمشدر دیشلدر که خواهد ایله ترکیب  
 اولتان فعل مصدر معناسنه در پس بواده باشد باعری ایله یاشیدن  
 معناسنه در که اولقی در بناء علی هذا میخواهد مفعولدر وکه فعل ایله  
 مفعول اراسنده رابطه در وبعد الجمله هرکه به صفتدر زرا اصلی  
 هر کسی که دیمکدر که هر کسی مبتدادر مهر نهادنک مفعولی  
 و نهادن بایدک فاعلی در و بر نهادن متعلقدر و بعد الجمله  
 خبر مبتدادر (امان سکون نفس و زوال خوفدر) مهر ضم مجله  
 مشهور در مهر لشمش فسته به مهور دید کلری اغلاط عامه دندر بلکه  
 مختوم و یا مطبوع دیمک کر کرد زرا مهر ضمه فلرسیدر (مهر کی  
 کسرله محبت در خانویه مهوره دید کلری مهر دن در فتحله صدق  
 مرأه معناسنه (معنای یت) بودر که هر کسی که امانده اولقی دلیه  
 یعنی امن اوزره و بی خوف و بی فزع اولغه طلبکار اوله اغزی اوزره  
 مهر قومی کر کرد زرا (سلامة الانسان فی حفظ اللسان) موججحه  
 سلامت دلی طومقده در و این سکیت که ائمه لغتدر دلی اوجندن  
 متوکل خلیفه نک غضبینه او غریب لبساقی قفاسندن اخراج اولمشدر  
 بوجهندن دیشلدر که ملوکله رفقه معامله کر کرد \* می سزد کر  
 عمر و داری عزیز \* چون رود پیشش نخواهی دید نیز \* بعضی  
 نسخده چون رود دیگر نخواهی دید نیز دوشمشدر عمر داری نک  
 مفعول اولی و عزیز ثانیسی و بعد الجمله فعل شرطدر جزاء شرط  
 مقدمدر که می سزد در مصراع ثانی دخی شرط و جزادر (پیش باء  
 عجمی ایله روده ظرفدر ضمیر مجزیه راجعدر که فی الحقیقه دیده قید در  
 تقدیری نخواهی دیدنش دیمکدر زرا دید بواده مصادر معناسنه در  
 که دیدن در نیز دخی وینه معناسنه در عربی ده ایضا کی و لکن دخی

\*

\*

معنا سنه اول یعنی بعضی مواضعه حرف عطف کی و بعضی مواضعه  
اولماز (معنای یت) بود که اگر عمری عزیز و شریف و حرم تلو  
طو توب قدرن یلور سک لایق اولور سک زیرا عمری نفس الامر  
عزیز در یعنی مثلی بولماز نسنه در پس واجب اولان ای محافظه در  
زیرا چونکه ایبری بکوب کیده و نظردن غایب اوله آتی بردخی  
کور مبسر سن زیرا کرمی دو نمک شاندن اولان اموردن دکلدرد  
و دیمش لردر که الوقت سیف قاطع یعنی زمان سیف تیر کی نافذ  
و ماضی در و کسلن باش بردخی بزم تنکم مشهور در  
\* \* در بیان صفت خاموشی و سخاوت میگوید \* \*



\* حاصل آید چار چیز از چار چیز \* یاد دار این نکته از من ای عزیز \*  
چار آید ک فاعلی و حاصل مفعولی و از حاصله متعلق در یاد دارک  
احد مفعولینی و این آخری و نکته اینه صفت در زیر عربی ایله تقدیری  
احفظ هذه النکته منی دیمکدر پس چار و مجرور یاد داره متعلق در (یاد  
اکتی معنا سنه اسم مصدر در دار امر در مصدری داشتن در طو تومق  
معنا سنه مضارع نده شین رایه قلب اولنوب دارد و دارنده دیرلر (یاد  
طو تومق از پر سک دیمکدر تنکم یاد داشت دیرلر خاطر ده محفوظ اولان  
نسینه نکته نقطه وزنی اوزرنه عربی در اصل نده شول اثره دیرلر که  
وجه ارض نده بر چبق و امثالی نسنه او جیله حاصل اوله صکره قوت  
فکر له استخراج اولنوب قلبه مؤثره اولان لطیفه ده استعمال اولندی  
لطافت و دقتی حسبله (معنای یت) بودر که درت نسنه دن درت  
نسنه حاصل کلندی و انکله عامل اولان اندن فائده نندی ای عزیز  
بولطیفه علمه بی بندن از برایله و حفظ اید و ب عمل قبیل که بنم سکا  
یاد کار مدر و عزیز له خطابی رمز ایدر که بولطائف ایله عمل ایلین کسه  
بین الناس عزیز و نادر الوجود اولور فافهم جدا \* خامشی را هر که  
سازد پیشه \* گردد ایمن نبودش اندیشه \* خامشی سازد ک مفعول  
اولی و پیشه ثانسی و بعد الجملة هر که به صفت در زیر هر که هر کسی که  
تقدیر نده در که هر کسی مبتدا در کردد ک تحت نده ضمیر فاعل کسی به  
راجع و ایمن مفعولیدر و بعد الجملة خبر مبتدا در (اندیشه کردد ک  
فاعلی و شین مفعولی و بعد الجملة جمله خبریه بی تأکید و ایضا حذر



خاموشی ده اولان یا مصدریه در اصلی خاموشی در ایسم اولی معناسنه  
تخفیفاً و ضرورت حذف واوله دخی استعمال اولنور پیشه واندیشه ده  
اولان همزه لکه یایه وسیله واندن نشانه در زاید در اندیشه ده  
وحدت یچون اولی دخی وجهدر (کردد کاف بحمله مضارعدر  
شود معناسنه) ایمن قبوسز دیمکدر همزه نك ومیمك کسره لریله تنکم  
بالاده مؤمن لغظی مقابله سنده ایراد اولندیغی اکادالدر (معنای یت)  
بودر که هرکس که سکوت ایتمکی کندنه کار دوزه وایسم اولمی ایش  
ایدیشه بی غم و بی غصه اولور واندیشه و فکری اولماز ویاخود  
افکاردن هیچ پردرلو فکر اکابول بولماز زیرا خاموشلق سببیه باشی  
سلامت اوزرنه اولان کسه نك قلبنده فکره صالح نسنه اولیحق  
اوراده غم نیلر الحاصل خاموشلق سلامت صدره و صفاء خاطره سببدر  
واکشار کلام ایتمک دین و دنیا ده کدره باعثدر خصوصاً که کلامی  
اذیت ناسدن خالی اولیه که اومقوله دل آزار و زبان دراز و حدید  
اللسان دیرلر که خلق اومقوله نك صحنندن و معامله سندن فرارایلر  
\* کرسلامت بایدت خاموش باش \* کشت ایمن هرکه نیکی کرد فاش \*

✽

سلامت بایدك فاعلی و ناخطاب مفعولی و بعد الجمله فعل شرطدر  
خاموش باشك مفعولی و بعد الجمله جزا در مصراع ثانی نك تقدیری  
هرکسی که کرد نیکی فاش کشت ایمن دیمکدر که هرکسی مبتدا وکشت  
ایمن جمله می خبردر و نیکی کردك مفعول اولی و فاش ثانیسی و بعد الجمله  
مبتدایه صفتدر نیکی ده یا مصدریه در فاش عربی در اصلنده فاشی در  
ناشی وزننده صکره یاسی تخفیفاً حذف اولنوب اول وجهله استعمال  
اولندی معاف و مسلم دید کاری کی اصلی معافی در فاشی منتشر  
معناسنه در خبری و یا رایحه سی و یا فضلی فاش اولدی دیرلر شایع  
و منتشر و اطرافه متفرق اولدی دیمکدر افشا نشر و طاعتقدر (معنای  
یت) بودر که اگر سکا آفانیدن سلامت کرک ایسه خاموش اول زیرا  
سلامت حفظ لسانده در مکر که خیر سوبلیسه سن و ذکرایه سن  
هرکس که ایلوک فاش ایتمدی یعنی اگر لسان و قولیه و اگر فعلی ابله  
ایلوک چوق سوبلیوب و چوق اشلیوب اطرافه طاغندی  
بی غم و بی غصه اولدی زیرا (هل جزاء الاحسان الا الاحسان)



موجب بجه ایلوککنه ایلوک قرشوکسدی تنکم خلاقی یعنی  
 بد اولوب بد لکنی افشایدن بد لک بد لکیله مجازات اولندی  
 و ایلوک یوزنی کورمدی \* از سخاوت مرد باید سروری \*  
 \* شکر نعمت را دهد افزون تری \* مرد بایدک فاعلی و سروری  
 مفعولی و از یابدی تعلیلدر شکر دهدک فاعلی و نعمت مفعول اولی  
 و افزون تری ثانسی در و یا خود شکر مبتدا و دهد جمله سی خبر در (سخنا  
 علی قدر الحاجة اولان عطارد که معطی نک رأینسه کوره در یعنی  
 مصلحت نه ایسه اول مقدار بذل ایتمکدر (سروری ده اولان یا  
 مصدریه در سرور صاحب ریاستدر زیر سر باش (ور عربی ده  
 ذو کبی در سردن مراد بو مقامده مجازا ریاست و متبوعیندر و لکن  
 غلبه استعمالله مقدم و متبوع معناسنده حقیقت منزله سنه وار مشدر  
 کذا فی الدقایق و نعمة الله ده کلور که (ور ادات نسبتدر پیشه ور  
 و جانور صنعتلو و جانلو دیمکدر و بعض اسمک آخرنه لاحق اولور  
 اسم فاعل معناسنه مثلا سختور سو بلیچی ره و بولچی زرکر التوبچی  
 دیمکدر انتهی سائر لغاتده دخی بوتقریر اوزرنه نحریر اولمشدر الحاصل  
 سرور باش بوغ دید کلریدر (افزون تری ده یا مصدریه در افزون  
 آرتقدر یعنی افزودن لفظندن اسمدر که آرتقدر مقابلی کاستدر که  
 اکسکدر یعنی کاستن لفظندن اسمدر که اکسکدر (ترادات تفضیلدر  
 افزونتر آرتوق رقدر مقصود آرتقلقه فضائی بیاندر (معنای پیت)  
 بودر که مرد سخاوتندن اوتوری سرورلک بولور یعنی اهل دین  
 ایچنده باش بوغ اولور و عند الله درجه عالییه بولور زیر سخا وجود  
 صفت انبیا و اولیاد و فائد جنان و راغم شیطاندر و شکر ایتمک نعمته  
 فوق الحد زیاده لک و بر زیر شکرک متعلق کر چه بالکرت نعمتدر  
 فاما موردی قلب و لسان و ارکاندر پس عبودیت تقدیر مزید اولور سه  
 فیض حق دخی اکا کوره اولور زیر اوارد ورده ناظر وقوت و ضعفده  
 انکله دائردر و بویشنده اشارت واردر که سخا و کرم شکر نم دندر  
 \* هر که اوشد در سخا سرور شود \* نعمتش از شکر کامل تر شود \*  
 هر که مبتدادر تقدیری هر کسی در او مبتداه ثانی و شد جمله سی ثانی یه  
 خبر و بعد الجمله مبتداه اوله صفتدر سرور شودک مفعول اولی و بعد



الجمه مبتداء اوله خبردر نعمش مبتدا کامل ترشود مؤخرک مفعولی  
 واز تعلیل و بعد الجمه خبردر واکر اختصار اولنورسه شود مظهره  
 مسند اولور که نعمتدر (شود نعمش) معناسنه در ظرفدر که رسوخ  
 واستقراره متعلقدر تقدیری شود راسخ و مستقر در سخا دیمکدر  
 (معنای بیت) بودر که هر کس که سخا و کرمده راسخ و مستقر اولدی  
 سرور اولورز برا (الانسان عبید الاحسان) موجبجه آخر خلق عالم  
 انک محب و تابعی و داثره سنک ملازمی اولور و اولدخی بوسیدن  
 تعین و درجه عالیه بولور و ارتفاع شانه دولت و سلطنت ایاغنه کلور  
 و شکر اوچندن نعمتی اکمل و اولکیدن اکثر و اوفر اولور \* هر که اوشد  
 ساکن و خاموش کرد \* از سلامت کسوفی بردوش کرد \* تقدیری  
 هر کسی که او باشد ساکن و خاموش کرد کسوفی از سلامت کرد  
 بردوش دیمکدر که اعرابی ظاهر در زیر نیچه کره شرح و اعراب  
 اولمشدر (ساکن متحرک مقابلدر یعنی سکون بر نسنه نک  
 تحرکدن صکره ثبوتدر) خاموش کرد صفت مشبهه در خاموش فعللاو  
 معناسنه زیر کرد اشادی معناسنه ماضی اولدی یعنی کبی اشک  
 معناسنه دخی اسم مصدر کلور تنکم لغت حلیمی ده مصرحدر (کسوفی ده  
 یا وحدت نوعیه ایچوندر کسوه لباسدر مایلبس و یکی به معناسنه  
 (دوش او موزدر چکن دخی دیرلر عرب منکب دیرمیک فحیه له قال  
 الله تعالی) فامشوا فی مناکبها (کرد فعل ماضیدر ایلدی معناسنه  
 مضارعی کند کلور (معنای بیت) بودر که هر کس که او ساکن  
 و ساکت فعللاو اولدی یعنی چوق سویلیوب ایسم او توردی سلامتدن  
 بر کسوه عجبیه او موزی اورزنه ایلدی یعنی سلامت کسوه سنی کیدی  
 و وجودی آفاندن خلاص اولدی پس بونده سلامتی کسوه به تشبیه  
 وارد در ستر و حفظده زیر از سلامت لغظی کسوه بی بیان ایچوندر  
 اگر چه تقدیم اولمشدر تنکم قرأند کلور (حتی یتین لکم الخبط  
 الایض من الخبط الاسود من الفجر) یعنی من الفجر خبطی بیان  
 ایچوندر زیر خبط ایض واسود ابه مراد حقیقه قلمری دکلدر بلکه  
 تشبیه طریقه وارد اولمشدر که مقصود نهاری خبط ایضه و لیلی  
 خبط اسوده تشبیهدر \* کره سی خواهی که باشی ر امان \* روتکوی

✱

✱



کن تو با خلق جهان \* مصراع اول شرط وثانی جزا در ر و فتحه  
 امر در مصدری یوریمک و کیمتک معناسنه مضارعنده فای و او  
 و تابی داله قلب ایدوب رود و رونده دیرل مابعدی روی تبیین ایچوندر  
 نکویی کن کله سنک مفعولیدر یا، ثانیه مصدر په در (تو کن) نختنده اولان  
 ضمیر خطابی تا کید ایچوندر با نکویی به متعلقدر ز برانکویی تقدیرده  
 تودن مؤخر در (معنای یدت) بودر که اگر دلر سک که امن و امان ایچنده  
 اوله سن و فزع و خوفدن نجات بوله سن یوری خلق جهانله ایلوک ایله  
 یعنی بویلو که مسارعیت قیل زیراسب امان و باعث سکون و اطمیناندر  
 شول جهتدنگه سنک انلره خیر خواهلرک انلرک دخی سکا خیر  
 خواهلرک عتدر خیر خواهندن ایسه ضرر کلز پس ندن الم چکر  
 و ندن خوف ایدرسن اشسته مؤمن حقیقتی بودر که غیری بی امانده  
 فلق غیرک دخی سنی امانده قلمه سنه وسیله در حتی مؤمن کامل بدرجه  
 و اصل اولور که وحشیلراندن تنفر اتمزل و موذی و مضر اولان سباع  
 حیوانات اتی اهلاک و افتراس بولنه گیتیز بومقامدندر که بعض اهل  
 تصرف اسده راکب اولوب و دسننه نازیانه برینه مار آلور \* هر کرا  
 عادت شود جود و کرم \* در میان خلق کردد محترم \* هر کسی که شود  
 اورا جود و کرم عادت کردد در میان خلق محترم دیمکدر که هر کسی  
 مبتدا اورا عربی ده له معناسنه شودی تعلیل وجود فاعل و عادت  
 مفعولدر و بعد الجملة مبتدایه صفتدر در کرده ظرف و محترم مفعول  
 و بعد الجملة مبتدایه خبر در عادت افعاله و عرف اقوالده مستعملدر  
 کما فی التلویح مثلاً لباس آتیه قبض تلبس ایتک که فعلدر عادتدر  
 و تعزیه ده الحکم لله دیوب تهینه ده دیمک که قواد ر عرفدر والا  
 بحسب المعنی تهینه ده دتک کرک ایدی و امام راغب دیمشد که عادت  
 یا بر فعلی و یا انفعالی تکریر ایتکدر تا که تعاطیسی کندنه سهل و امر  
 طبیعی کی اوله انکچون دیمشدر در که العاده طبیعه ثانیه پس عادت  
 اودر که خلق اتمک اوزرنه مستمر اولوب معاوده ایتدکری نسنه در ز بر  
 حود دندر که رفسنه دن بعد الانصراف رجوع معناسنه در جود  
 قبل السئول و کرم بعد السئول اولان عطادر میان اورته و میاند  
 وسط معنا سنه فتح سینله (کر دد کاف عجمی ایله مضارعدر اولور



معاذ الله محترم حرمتلو و مهابلو و عرضلو و وفارلو مصدری احترام  
 کلور (حرمت پرده سی برتلیسی جائز اولمیان نسنه در قال الله تعالی  
 (ومن يعظم حرمات الله) ای ماوجب القیام به فانه مما لا یجمل انهما که  
 (معنای بیت) بودر که هرکس که جود و کرم انک ایچون عادت اوله  
 و دائمابو معنایه معاوده ایلله خلق اراستده حرمتلو و عزتلو و عظمتلو  
 اولور زیرا جود و کرم استجلاب مودت قلوب ایتمکده حجره مقناطیس  
 و جذب کبی در الانسان عبید الاحسان خود مشهور در و خالق اقبال  
 و اعزاز و اکرام و احترامنده فایده بودر که نافذ الکلم اولور نفوذ  
 کلمه ایسه دین و دنیا به نافع نسنه در خصوص الامر و نهی و احساب  
 صدقده اوانلره مفیددر زیرا کرملری نهی ایندیکلری نسنه دن اجتنابه  
 وسیله اولور شول جهتدکه منهی اولان نسنه دن قراغ عطادن  
 اعراضدن آسان و سهل **کلور** \* هرکه کارینک و باید میکند \*  
 آن همه میدانکه باخود میکند \* بونک تقدیری هرکسی که میکند  
 کارینک و باید میدانکه میکند آن همه باخود دیمکدر (نیک کارک  
 صفتی دریا حرف تردیددر (نیک و بد بری برینک مقابلیدر که نیک ایو  
 و بد برامزدر و میکند جمله سی هرکسی به صفتدر که هرکسی مبتدادر  
 آن ایکنجی میکند مفعولی و همه اتی تا کیددر و بعد الجملة مبتدایه  
 خبردر (میدان وسط کلامده کلدوی ضروره در زیرا عربک اعلم  
 دید و کیدر که تنبیه و ایضاظ ایچوندر بومقوله کلمات ایسه صدارت کلام  
 اقتضایدر و کاه اولور که آخر کلامده ایراد ایدوب فاعلم ذلک دیرلر  
 بویینک مفرداتی مرارا شرح اولنشددر (معنای بیت) بودر که  
 هرکس که ایو و یا برامزایش اشلر بیل که بوجه بی کندنه ایلر نیکم  
 قرأ نده کلور (من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعلیها) زیرا انسان  
 غیره بذلک اینسه دخی غیر انک و بالک چکمز بلکه صوره متأذی  
 و متضرر اولور و دیاده فنا بولور و آخر نده و بالی بذلک اید نیک  
 اوزرنده فالور و ایلوک دخی بویه در که ثوابی فاعل خیر اولانه در  
 اگرچه دیاده غیر انک خیرندن صورتا مستفیع اولور سده و اولکیه کوره  
 دیمشلددر که من حفر حفر لاخیه وقع فیه و کندی نفسنه ظلم دخی  
 بویه در و ایکنجی به کوره دیمشلددر که من بفعل الخیر فالرحمن بشکره

یعنی

✽

یعنی غیره خبر ایدن کندی نفسنه ایدر \* ای برادر بنده معبود باش \*  
 \* تا توانی با سخا وجود باش \* برادر کسر بائله قرنداش در قز قرنداشه  
 همشیره دیرل بویتک اعرابی ظاهر و بقیه مفرداتی مره بعد آخری  
 شرح اولمشدر (معنای بیت) بودر که ای برادر معبود حقیقی اولان  
 الله تعالی یه عبد و عابد اول ماسوا پرست اوله زیرا ماسوی سنک  
 مثلکدر حقک ایه مثل و نظیری یوقدر و قادر اولدجه سخا وجود  
 صفتیه له متصف اول زیرا حق سنی جود ایلله خلق ایشدر پس  
 کر کدر که سنده دخی اول خلق بولنه اگر قدر نک واریسه یعنی آفاهه  
 کوره و اگر یوغیسه نفسکی بدل ایلله زیرا کندی نفسکده اکافادرسن  
 پس قدرتم یوقدر دیو تعلل ایلله زیرا هر کس مقدری مرتبه سیه  
 ما مورد \* باش از بخل بخیلان باحذر \* نانسوزد مرترا نارسقر \*  
 باحذر باشه و از حذره متعلقدر (نارسقر نسوزد ک فاعلی و مرترا  
 مفعولیدر بخل مالی مستحقندن امساک ایتمکدر علی امساک دخی آنده  
 داخلدر تنکم بالاده مرورایتدی بخیلان بخیلک جمیدر حذر خوفدر  
 (نسوزد ذهل مضارع منفیدر مصدری سوختن در بامق و یاندر مق  
 معناسنه لازم و متعدی استعمال اولور مستقبیلنده خاء زایه قلب ایدوب  
 سوزد و سوزنده دیرل (مرترا اصلنده مرتورادر که مرترا زایه در  
 و توضحه سن دیمکدر عربی ده انت کبی ضرورت وزن اولیجق و او  
 تلفظ اولتماز بوراده و اوک حذفی آخریه علامت مفعول اولان رانک  
 اتصالی سببیه در زیر ابالاتصال حذفی اولنسه کلمه حرف واحد  
 اوزرنه قائمی لازم کلور پس اتصال مذکور له طلبا للتحقیف و اوی  
 حذفی ابتدایر خصوصاً و او حرف علتدر که آخر کلمه دن حذفی  
 شایدرتنکم بومقامده بعضیلر ذاهب اولمشدر و لکن علت اولی  
 اصحدر مرترا بوراده و او جائزدر که اصل کلمه دن اولیه بلکه تانک  
 ضمه سنه نشان وضع اولنه بوضوئیده آخر کلمه حرف علتدر دلتز  
 مکره طلق اخرنده بولمغله اطلاق اولنه (سقر ابن عباس رضی الله عنه  
 قولی اوزرنه جهنمک التبی طبقه سنک اسمیدر سقر اصلنده کنشک تابی  
 برنسنیه تأثیر ایدوب اتی احراق ولوقی نسوید ایتمکدر اول طبقه نک  
 آتشی دخی لواحه للبشر محرقة مسوذة للبشره ایلله موصوف اولمغله

✽

سفر دیو تسمیه اولندی (معنای یت) بود که بخیلارک بخلند ز  
حذر و خوفله اول یعنی صاقن سکا بخل بخلاء دن ساری او اوب سنده  
انلر کی اولیه سن تا که سنی نار جهنم احراق ایتیه زیر حقوق مالی  
مراعات و محافظه ایتین آخر (فکوی بها جباهم و جنوبهم) شانیه  
معلم اولور (ومن یبخل فانما یبخل عن نفسه) ای علی نفسه موجب  
وبال و جزا سن بولور

\* در بیان اخلاق چندی که چندی دیگر از آن حاصل و ظاهر آید \*  
\* چار چیز بی برد هدر چار چیز \* نشود این نکته جز اهل تمیز \*  
چار چیز مبتدا و دهنده قید بر مفعول دهنده فاعلی ضمیر غایب در که  
مبتدایه راجع در و بعد الجمله خبر در این نشودك مفعولی و فاعلی  
اهل در زیر استثناء مفعول نکتہ اینك صفتی در (بر بقاء عربی نك فحیله  
باغ و بغجه و بستان کیلارك حاصله در بر و آغاچ یمشته دخی شاملدر  
بوراده حاصل و میوه دن مراد اثر و نتیجه در ) نشود فعل مضارع  
منفیدر مصدری شتودن در ضم شین و نونله اشتك معناسنه ( نکته  
مرور ایتشد ر تمیز ) یاء واحده ایله اصلنده ایکی یاءله تمیز در ادراك  
و فرق معناسنه تفصیلی مرور ایتشد ر (معنای یت) بود که  
درت نسنه سکا درت نسنه دن میوه و محصول و پرور یعنی درت نسنه نك  
درت اثری وارد که ا کالایم کلور و اندن تولد ایدر حاصل بردن و میوه  
افاچدن اولدیغی کی بونکته بی یعنی بولطیفه و دقیقه مؤثره بی هیچ  
برکسه کوشنه الماز و اشتمز الا اهل ادراك آلور و اشیدر زیر خیر و شری  
تشخیص ایدر و اکا کوره خیره اقبال و شردن اد بار ایلر \* هر که  
ز و صادر شود این چار کار \* بیند آن چار دیگر بی اختیار \* تقدیری  
هر کسی که شود این چار کار صادر از و دیگر در که هر کسی مبتدا  
و ما بعد بنده جمله اکا صفتدر این شودك فاعلی و چار کار اینك صفتی در  
صادر شودك مفعولدر حرف جر صادره متعلقدر آن بیندك مفعولی  
و در ک چارك صفتی و بی بنده متعلق و بعد الجمله مبتدایه خبر در  
زو اصلنده از او در که از حرف جر و او عربی ده هو کی ضمیر غایب  
منفصلدر همزه ل حذف و تخفیف اولنوب زایه ضمه حرکت و برلدی  
زیرا و او بحسب الغالب ما قبلنك ضمه سن اقتضا ایدر صادر صدور دندر

که اصلنده کری دو نمک معناسنه در یعنی ورود و محیی دن صکره رجوع  
وانصرافدر مثلاً دو لوصویه کلوب اورادن دوفسار (صدرت الابل  
عنی الماء دیرلر زیراً عن کله سبیله تعدیه معنای انصرافی اقتضاییدر  
بومقامده دخی از عن معناسنه در فاما معنای مذکورک بویه مواضعده  
مناسبتی اولدی یغندن صدور وقوع و تحقق معناسنه محمول تنکم (یومئذ  
یصدر الناس) ده صدور قبور دن قیامدر چارکار اصلنده چارکاردر  
کارده رانک کسریله که چارکاره صفتدر این کار چار عربی لسانله  
هذه الامور الاربعه دیمکدر صکره صفت موصوف اوزرنه تقدیم  
وتخفیفار اسکان اولنوب چارکار دنلدی (شاه راه کبی که اصلنده راه  
شاه دزاولو یول معناسنه عربی ده طریق عظیم کی چارد کرده دکر  
چاره صفتدر که بومقوله رده فی الحقیقه رابطه محذوفه وارد تقدیری  
چاره دکرسته در ( اختیار اضطرارک ضدیدر یعنی اختیار اصلنده  
فعلی خبر اولان نسه فی طلب ایتیمکدر وعند المتکلمین مختار اودر که انک  
فعلی اکراه و اجبار طریقله اولیه (معنای یت) بودر که هرکس که  
اندن بودرت ایش صادر و واقع اولور او بر چار چیزی دخی بی اختیار  
کورر یعنی اول درت کارک مقابله سنده ناچار درت نسنه دخی ظهور  
ایدر که انک غمزه و لازمی در وانی دفع اینده مز \* چون سئوال آورد  
کرد دخوار مرد \* ماند تنها هر که استخفاف کرد \* بونک تقدیری  
چون آورد مرد سئوال کردد خوار دیمکدر که مرد آوردک فاعلی  
وسئوال مفعولی و بعد الجملة فعل شرط و کردد خوار جزاء شرطدر  
واکر تقدیری چون آورد سئوال کردد خوار مرد دیمک اولور سه تنازع  
فعلین قییلندن اولور که مرد عند البصریه کرددک فاعلی اولوب آوردک  
فاعلی مضمر وعند الکوفیه خلافی اولور تنکم محلنده میندر مصراع  
ثانی نک تقدیری هرکسی که کرد استخفاف ماند تنها دیمکدر که  
هرکسی مبتدا و استخفاف کرددک مفعولی و بعد الجملة مبتدایه صفتدر  
تنها ماندک تحتشده فاعلندن حالد رزیرا ماند لازمدر سئوال بوراده  
استعطای در استغاثی دکل یعنی ادناک اعلادن برنسته طایدر که  
ادنی مرتبه سی دلمک دید کلیدر و سائر تعریضاً و تصریحاً سئوالدر  
دخی انده داخلدر هر کیمدن اولور سه آورد مدالف و قبح و او وسکون

رانله فعل ماضیدر مصدری آوردند رکتورمك متناسنه مانند مدله  
 ونونك سكويه مصدری مانند در قالمق متناسنه مضارعنده نونه  
 فتحه حرکت و یروب مانند وماننده دیرلر (تنها بالکوز) استخفاف  
 خفیف طوعمق که استهزایی مستلزمدر انکیچون استهزاده مستعملدر  
 واستخفافی استخفالك ضدیدر ولیکن خفیف وثقیل مدحاو ذمانکم بحجم  
 مدحده سبکروح دیر خفیف الروح کبی و ذمده کران جان دیر  
 ثقیل الروح کبی و كذلك مدحده صاحب الوفا دیرلر که ثقیلک متناسیدر  
 (معنای یت) بودر که چونکه مرد خلقدن دنیایه متعلق نسنه طلب  
 ابلدی وذللك کتوردی خوار و ذلیل اولور یعنی هر کیمدن شوال  
 صادر اولور سه ذلت بولور و ذلت اول شوالک لازمیدر که اندن مفارقت  
 ایتمز انکیچون جناب نبوت صلی الله علیه وسلم (لا تسألوا الناس) دیو  
 شوالدن نهی ایتدی و كذلك هرکس که خلقی استخفاف واستهزاء  
 ایتدی آدم پرینه عدا یتیموب مرتبه سندن انلری اسقاط وتنزیل ایلدی  
 تنها قالدی زیراهزی اوجندن خلق انک یاتندن پریشان اولور و آخر  
 بالکوز قاوراشته پوتنهالق دخی اول استخفافک ثمره ونتیجه سیدر که  
 اندن مفارقت ایتمز پس خلقله صحبت والفت وحسن زندگانی استین  
 انلری مرتبه لرینه تنزیل ایدر وتعضیلر نده قصور ایتمز \* هر که در پایان  
 کاری ننکرد \* عاقبت روزی پشیمانی خورد \* در ننکرده ظرفدر  
 و بعد الجمله هر که به صفتدر هر که هر کسی که تقدیر نده مبتدادر  
 عاقبت و روزی خورده ظرفدر در (پشیمانی خوردک مفعول ایدر  
 و بعد الجمله خبردر) پایان کاری ده یا وحدت ایچون و یا زاید در پایان  
 کادایش آخری و صوبی (ننکرد ده نون اولی نافییه و نون ثانییه کسرله  
 اصلیه در بوراده وزن ایچون اسکان اولمشدر ننکرد نونك کسری و کاف  
 عجمی و رانك فتحه لیه فعل مضارعدر مصدری ننکرستن در باقی  
 متناسنه نظر والتفات کبی مضارعنده سین حذف اولنوب نکرد و ننکرده  
 دیرلر (روزی ده یا وحدت ایچوندر) (پشیمانی ده مصدریه در) خورد خانک  
 ضعیفی و رانك فتحیه مضارعدر مصدری خوردن در یمک متناسنه اکل کبی  
 بوراده اکل الله مراد مجازی در زیر مطعومات غداء جسمانی اولدیغی  
 کبی غموم و هموم و پشیمانی و اشمالی دخی غداء روحانی کبی در پس

فلان کسه فلانک غن برید کیری انک غمی جاننه خدا کی اولمشدر دیمکدر  
 (معنای یت) بودر که هر کسه که برایشک و یا مطلقا کارک صوکنه  
 نظر ایتیه و تفکر ایدوب عاقبت اندیش اولیه عاقبت برکون پشیمانلق  
 یعنی ندامت بر و نادم اولیق غذا کی اکا برنسنه اولور آنکچون دیرلر که  
 اولدن صوکن صایق کر کدر و دیمشدر که قدم الخروج قبل الولوج  
 ادم علیه السلام نهیک غایتی تأمل ایتوب حوا سوزیله تأویله ذاهب  
 اولدی و آخر نادم اولوب ظلم نفسه اعتراف ایلدی الحاصل بی تأمل  
 ایش طوقن آدمه ندامت لازم کلور \* هر که نکند احتیاط از کارها  
 \* بر دلش آخر نشیند بارها \* بر نشینده متعلق و آخر اکا ظرف  
 و بارها انک فاعلیدر و باقی نکند فعل مضارع منفیدر کسندک کافی  
 اصلنده مضمومدر بوراده ضرورت و زنیچون اسکان اوانور مصدری  
 کردن در ایلک معناسنه (احتیاط حیاطت دندر حفظ و صیانت  
 معناسنه احتیاط برنسنه بی جد و اقدام وجودت رأیله طومعه در که  
 اولی ایله عمل دید کلریدر و امام راغب دیمشدر که الاحتیاط استعمال  
 مافیه الحیاطة ای الحفظ بو کلامک مؤداسی دخی ماقبلی کبیدر (نشیند  
 نون اصایه نك کسریله فعل مضارع مثبتدر مصدری نشستن درشین  
 مجیه نك فتحی و کسریله اوانور می جلوس معناسنه مضارعنده سین  
 مهمله برینه یانون کتوب نشیند و نشیننده دیرلر (بارها بارک جمعیدر  
 یوک معناسنه حل کی بار کیر یوک طویمچی فرسدر یوکلو یعنی حامله  
 عورته باردار دیرلر و اغاج یمشی اغاجک یوکی کی اولمسه بار دیرلر  
 بوراده باردن مراد بار مجازی در که غموم و هموم و حسرت دلدر  
 (معنای یت) بودر که هر کس که کارلردن احتیاط ایلز یعنی طوتدیخی  
 ایشلری جودت رأی و اهتمامله طومنز واجوط و اولی ایله عمل ایتز  
 آخر قلبی اوزرینه اجمال ثقیله اوتورر و فی المثل یوک بز و اول یوک  
 ندامت و غم و حسرتدر پس عاقل اولان ایشی جد و رأیله اخذ ایدوب  
 عزیمتی دلدن و اولی واعلائی الدن براقمق کر کدر تا که آخر و عاقبت  
 خیر اوله و کار مراد اوزرنه حصوله کله \* هر که اوستیزه با سلطان  
 کند \* کار خودر اسر بسر و بران کند \* استیزه کسندک مفعولی  
 و با استیزه یته متعاقدر و بعد الجمله اویه خبر اولور زیرا او مبتدا در

و بعد الجمله هر که به صفت اولور که هر که هر کسی تقدیر یله مبتدا در  
 خبری مصراع ثانی جمله سیدر کار اینکجی کندک مفعول اولی و ویران  
 مفعول ثانسی در و سر بسر کاری پیاندر من الاول الی الآخر معناسنه  
 استیزه همزه نك کسر یله اصلنده ستیزه در کسر سینه همزه لاجل  
 الضروره ادخال اولمشدر عادت عجم اوزنه که اولکی مکسور اولان  
 کلماتی وقت ضرورتده همزه ایله استعما ایدرلر ستیز و استیز و سپید  
 و اسپید و امثال کی نتکم اولی مهموز اولنلرک دخی ضرورتده همزه لرن  
 حذف ایدوب اسکندر و سکندر و استانبول و ستانبول و نظارتی کبی  
 (ستیزه عناد و جدل معناسنه اسم در مصدری ستیز یدن در که جدل  
 ابتکدر ترک اونکولک دیر مضارعی ستیزد و ستیزنده کلور (سر بسر  
 بالاده شرح اولندیغی اوزره تقدیری از سر تابسر دیمکدر باشند  
 باشه و اوچدن اوجه یعنی بالکلیه و محتمله کوره باش باشه معناسنه  
 دخی اولور و بروکی که یوز یوزه دیمکدر که مواجهه معناسنه  
 (معنای یت) بودر که هر کسه که اوسلطانه جنک و جدل ایلیه  
 کندی کارنی بالکلیه خراب الیر یعنی انکله باشه چقامیوب ایاقده قانور  
 و آخر زار و زیون اولور زیرا فی المثل ارسلانه کورشمک اولماز پس  
 الیر رفقه معامله ایتک کر کدر کرک ناصح و کرک غیر ناصح فافهم  
 \* هر که کشت از خوی بد ناساز کار \* دوستان از وی کندی شک فرار \*

✽

ناساز کشتک مفعولی و بعد الجمله هر که به صفتدر که هر که هر کسی  
 تقدیری ایله مبتدا و مصراع ثانی جمله سی خبر در دوستان کندک  
 فاعل منطهری در اگر چه تقدیم اولمشدر انکچون کند مفرد در  
 فرار مفعولی و از فراره متعلقدر (کشت کاف فارسیله اولدی معناسنه  
 شد کبی) ناساز کار ده نانی همچوندر ساز دوزن در ساختن دن تغیر  
 اولمشدر کار کاف عربیله ایش معناسنه در ساز کار صفت مشبهدر  
 دوزنلو و موافق و فایده لو ایشلو معناسنه حلیمی ده کاف عجمیله  
 دید و کنه اعتماد اولنجه ناساز کار دوزنسر ایشلو و ناموافق معناسنه در  
 حافظه (معنای یت) بودر که هر کس که بد خوبی و برامز خلقی  
 اوچدن دوزنسر و مخالف ایشلو اوله دوستلر اندن فی شبهه فرار ایدرلر  
 و اکا بغض و عداوت اوزره اولورلر را دوستلرک اکا موافقت و انکله





صحبت و الفتیری خوی نیک و کار موافقه منبیدر والا ابولر یرامزاره  
 یار اولدزلر و موافقتر محالفلر یانلرینه اوغرامزلر \* هر که باسلطان  
 دلیری کرد مرد \* در هلاک مال و جان تن را سپرد \* بادلیره متعلق  
 و دلیر کردک مفعول و بعد الجملة هر که به صفتندر و هر که هر کمی  
 تقدیری ایله مبتدادر خبری مرد جمله سیدر زیرا مرد میک ضمیمه  
 ماضیدر مصدری مردن در اولمک معناسنه موت کی مضارعنده  
 فصیح اولان بود که میی مکسور و بابعدنه بریاء زیاده ایدوب میرد  
 و میرنده دیرل و که اولور که ضرورت و زنیچون یاسز استعمال اولنور  
 ( تن سپردک مفعولیدر سپرد سینک و یا، بحمینک ضمه لر یله ماضیدر  
 مصدری سپردن در اصم لاق معناسنه مضارعنده الف زیاده سیله  
 سپارد و سپارنده دیرل ضمیمه سپردنه کوره و کسرله مصدر فرعی به  
 کوره که سپاریدندر کسرله و بلا الف سپرد و سپرنده دخی جائزدر  
 ( دلیر بهادر معناسنه در تفصیل بالاده در ) معنای یت ( بودر که  
 هر کسه که سلطانه بهادراق و قول و فعلله جرأت و جسارت ایلدی  
 اولدی یعنی تنینی و کندن مال و جانک هلاک و تلفنه اصم لادی و تسلیم  
 ایلدی زیرا آخر مالنه قیرل و الندن انورلر و جاننه دخی قیرلر که  
 قتل ایدرلر انکچون سلطان جائزه کله حق سر یلک افضل الجهاد  
 اولدی زیرا تلف نفس غالبدر سائر جهاده ایسه خوف اولدیغی کی  
 رجاء نجات دخی وارد و انسان کندی نفسی ته لکه به القایتمک نه میدر  
 و بو بایک تفحیلی و قانع حاجدن و تیور دن و امه لندن معلومدر و بوراده  
 خود را برینه تن را دیدی جانله جعدن اوتوری \* هر که او باغی شود  
 با پادشاه \* روز او چون تیره شب کرد دسیاه \* باغی شودک مفعول  
 و با پادشاه باغی به متعلق و بعد الجملة او به خبر و او دخی هر که به صفتندر  
 ( روز کردک فاعلی و سیاه مفعول و چون سیاهی به تشبیهدر و بعد الجملة  
 هر که به خبر اولور تنکیم نظائر کثیره سی مر و رابتدی ( باغی بغی دندر  
 علو و ظلم و استتاله یعنی کردن کشاک معناسنه اصلنده طلب  
 معناسنه در که اشدلوکی ایشده و نخری ایتدوکی نسنده اعتدالی تجاوز  
 اتمک استمکدر کرک بالفعل تجاوز بولنسون و کرک بولنسون و بغی  
 اکثر مواضعده بغی مذموم در و بعض مواضعده ممدوح دخی اولور



عدلی احسانه و فرضی تطوعه و فرضی هبه به تجاوز کی بویه برلرده  
افساد مملکت و خروج علی السلطان مراد در زیر اطاعت سلطان اندین  
خارج اولان زور بازولره اهل بنی و جلالی دیر لر پس بوراده بایرینه بر  
کرک ایدی زیرا بر علی معناسنه در که استعلا ایچوندر و با معیت و مجرد  
تعلق ایچون کلور و لکن باغی شود ارادت معناسنه محمول اولوب  
اراد بالسلطان البغی دیمک تقد بر یله اعتراض مندفع اولور (تیره شب  
اصلنده شب تیره در که تیره شبه صفتدر بولانق و قرا کو معناسنه  
ظلمت کی صکره شب تأخیر و آخری اسکان اولمشدر عالم پناه کی که  
اصلی پناه عالمدر اضافتله و بو مقوله تخفیفات لسان بمحمده چوق  
واقع اولمشدر (سیاه سپیدک مقابلیدر که عرب سواد و بیاض و ترک قاره  
واق دیر و بویکی لون اصل و ماعداسی بطریق الامتزاز جدر  
معنای یت) بودر که هر کسه که سلطان اعظمه بغی و خروج قصد ایله  
امک کونی ظلمانی کیجه کی سیاه اولور یعنی اق کور من و دلی سواد غم  
و جسم ظلمت آفتدن عبارت اولمغله اویله بد حالک روزه روزدنلر بلکه  
شب تیره یعنی زیاده ظلمانی کیجه دینلور مقصود بغی و جسارتک کندی  
هلاکنه سبب اولدیغن بیاندر نتکم منقول اولدیغی کی هر عصرده  
دخی مشهود در زیر خروج علی السلطان جائز دکلدر و عنفله  
معامله ایتک دخی ممنوعدر پس منهی و ممنوعی ارتکاب ایدن کسه آخر  
منهزم و مخذول و مد مر در \* هر که اواز کبر باشد سر بزرک \*

از همه تنها بماند همچو کرک \* بوییتک اعرابی نظائرندن ظاهر در  
سر بزرک اصلنده بزرک سر در اولو باشلو معناسنه که صفت مشبهه در  
صکره تخفیفاً ترکیب تغیر اولمشدر (بزرک بانک و زانک ضمه سی و راه  
مهمله نک سکونیه اولو دیمکدر عظیم معناسنه بزرک سر کردنکش  
و سرکش کی در که تکبری مستلزمدر انکچون متکبره بزرک منش برلر که  
منش طبع و کولدر کو کلی بیوک اولمق ایسه کبری مستلزمدر یعنی  
ظاهرده دخی اظهار آثار کبردن خالی دکلدر باش بیوکلی دخی اکا  
قیاس اولنه زیرا سودا آدمک باشند و ماغنده او اور و متکبره مد مغ  
دیرلر (کرک کافی بحمتک ضمیمه قورد ذنب معناسنه که سباع حیواناتدندر  
و کرکین بر پهلوانک اسیدر که افترا سده و زور پنجه اولمقده کر که نسبت

\*

و تشبیه اول نمشد. (معنای بیت) بودر که هر کس که کندنی کنیدی  
نفسنده غیریدن اولو ظن ایتدو کندن بیوک باشلو اوله و متکبر اولوب  
اظهار اثار کبر ایله اول کسمه جمله خلقدن قورد کپی تنها  
قالور و هیچ کسه بانه اوغرامز اولور اشته متکبری قورده تشبیه ایلدی  
زیرا برینچی حیوانانک یا نشدن چرل و شردن حذر ایدرل و انلره  
هداوت اوزره اولورل متکبر دخی بویه در که خلق انک صحنیدن  
فرار و متواضع اولانک بحالسنده قرار ایلرل والله الحفیظ

\* \* در دشمن داشتن و وام کردن می گوید \* \*

✱

\* آدمی را چار چیز دارد شکست \* باتو کویم یاددارای حق پرست \*  
چار چیز ادک فاعلی و آدمی مفعول اولی و شکست ثانیه در با کویم  
کلمه متعلقدر (کویم فعل مضارع نفس متکلم وحده در یاد دخی  
دارک مفعولی در دار امر در تنکم نیجه کره تقریر اولمشد) آدمی یا  
نسبتله در آدم زاده در که عرب ابن آدم دیر (شکست ماضیدر بوراده  
مصدر معناسنه در که شکستن در شکستن صمق و صنفدر که متعدی  
ولازمدر کسر وانکسار کبی مضارع عنده سین نونه قلب اولنوب شکند  
و شکنده دیرلر (حق پرست وصف ترکیبی در اصلنده پرستنده حقددر  
حقه طبعی معناسنه زیر مصدری که پرسنیدندر طایمق دیمکدر  
مضارع عنده پرستد دینلور (پرستار قول و قراو شددر بودنی اصلنده  
آرنده پرستدر طایمق کتوری معناسنه) (معنای بیت) بودر که درت نسنه  
آدم اوغلنه انکسار کتور و نظام حالته خلل ویرری حق پرست اول  
درت نسنه بی سکا سویله بن حفظ ایله یعنی از بر ایدوب مقتضاسیله  
عمل ایله تا که بریشانلق کورده سن بوراده حق پرست دیدی زیر دنیا  
پرست اولان کسه نک گوشه کلام حق کبر مز و سر نه ایرمز و آخر عناد  
و اصرار وجهه انک جزاسنی بولور و استمدوکی کپی اولور \* دشمن بسیار  
و وام بیشمار \* جور بی حد و عیال بی قطار \* چار چیز بی بیان و اندن  
یدلدر وام بورجددر دین معناسنه (بیشمار بی حسابدر بورزاده کثرتدن  
کایه در تنکم مقام مبالغه فلانک حسابسن بورچی وارد در دیرلر کثیر الدین  
معناسنه جور بی حد بعض نمخنده جرمی حد و شمشدر فاعلر ماذری  
(عیال کسرله کاب وزنی اوزرنه مؤنثه کافل ورزفته ضامن اولدینک

✱

کسه لردر واوی و یائی اولور واوی اولورسه مفرد اولوب جمعی عالة  
کلور و یائی اولورسه عیال جمع اولوب مفردی عیل کلور یانک کسر سی  
و تشدید ایله جیصاد و جید کی یقال عال الشیء فلانا غلبه و تغلب  
علیه و اهمه امام راغب دیمشدر که عول مصیبت ثقیله در انکیچون  
عیال دندلی زیرا صاحب العیال اولان عیالانک مؤتی ثقلتی چکر  
و حدیثده کلور (ابدأ بمن تعول) وینه کلور (الخلق کلهم عیال الله)  
و امام شافعی دیمشدر که (الخلق کلهم عیال ابی حنیفة فی الفقه) یعنی  
خلق امام ابوحنیفة نیکو عیالی کییدر که انک فقهیه انتفاع ایدر لر  
(قطار دیزی در یعنی نظام اوزرنه بری برینه تقریب یغفور قطره لر کی  
بری بری اردنجه اولان نسنه لردر قطار ایل و امثال کی تنکم قاموسده  
کلور که قطر الابل قطرا و قطرها و اقطرها قرب بعضها الی بعض  
علی نسق و جاءت الابل قطارا بالکسر ای مقطورة انتهى (معناییت)  
بودر که اول درت نسنه نک بری انسانک دشمنی چوق اولمقدر که بومعنی  
انسانک بلن بوکر و کله سن شکست ایلر و ضعیف الحال ایدر و بری دخی  
بی حساب یعنی چوق بورچدر زیرا انک سببیه زیون افکار و غم  
و غصه دن تزار و بیمار اولور و بری دخی خلقک ستم بی حدی و یا  
کندینک جرم بی عدی در زیرا ستم و ظلمه دنیاده و جرم و کاهله  
آخرنده شکست و پریشان اولور فاما ظاهر اولان جوردر زیرا ناظمک  
قدس سره مرادی حال دنیایی بیاندرو بری دخی کثیر العیال و متفرق  
الخرج اولمقدر زیرا برکسه نک دخلی آز و عیال و خرجی چوق اولسه  
قطار سز و دور نسز صالمه دوه صاحبنه دوز پس بی قطار بسیار  
وی نظام اولمقدن کله در و بعضی نسخده باقطار دوشمشدر اگرچه  
ماقبلنه مناسبتی بو قدر زیرا ماقبلی منفی و بومششدر و لکن من وجه  
صحته قریبدر زیرا کثرتدن تعبیرده قطار یله کلدیلر دیر یعنی بری برینه  
منضم اولوب چوق اولدقلری حالد و ارد اولدیلر \* وای مسکینی که  
غرق و ام شد \* هر دمی از غصه خون اشام شد \* وای کله تحسدر در  
آه و فریاد معناسنه مسکینی و یا بر مسکینی تقدیرنده در بعضی نسخده  
وای بر مسکین که واقع اولد یعنی آتی تأیید ایدر و یا مسکینی دیمکدر  
غرق شدک معنوی و بعد الجملة مسکینه صفتدر هر دمی ایکنی شده

✱

ظرفدر از خون اشامی یاندر خون اشام شدك مفعولیدر بعد الجملة  
بودخی وآی فحشده داخلدر (مسکینی ده اولان یا وحدت ایچوندر  
مسکین من لاشی له معناسنه در که فقیردن ابلقدر مسکتدن اولورسه  
ذلیل وضعیف وسکوندن اولورسه فقرآنی اسکان ایتش اولور یعنی  
حرکتنی تقلیل ایتش معناسنه اولور (غرق صویه بایمقدر اصلنده  
رانك فحله در نتکم قرآنده کلور (حتی اذا در که الغرق) ای الرسوب  
فی الماء و بطریق التشبیه مستعملدر نتکم فلان کسه غریق نعمتدر  
دیرلر یعنی هر جانبدن نعمت انی احاطه ایتشدر صوغریق احاطه  
ایتدوکی کبی و بومقامده غریق وام دخی بویله در نتکم فلان کسه  
بوغانه دك بورجه بایمقدر دیرلر (غصه اصلنده بوغرده معترض  
اولوب فلان نسنه در که لاتازل وخارج اوله عظم وامثالی کبی و بومعنی  
غم وحزنی مستلزم اولمغله اندن غصه ایله تعبیر اولندی قساوت  
دید کلری کبی که غم قسوت قلبه سببدر (خون اشام وصف ترکیبدر  
اصلی اشامنده خوندر قان ایچیبی معناسنه مصدری اشامیدن کلور  
ایچمک معناسنه شرب کبی مضارعی اشامد کلور بوراده خون اشام  
اولمق تشبیه طریقه در نتکم از غصه انی بیان واقع اولشدر یعنی غم  
وغصه چکر که اکا قان وزهر ایچمک کبی اولور (معنای یت) بودر که  
وای اول بر مسکین اوزنه ویا اکا که بورجه غرق اولدی و دین انی  
هر طرفدن دریا کبی احاطه قبلدی و بوسبیدن هر دمه غم وغصه دن  
قان ایچیبی اولدی وقان یوتدیکه قان ایچمک و بومق نقدر دشوار ایه  
بورج اوجسندن چکلن غم وغصه دخی اویله در که یورکنه درددر  
پس بوقان در یاسندن سلامت استین لئکر عقلیه وجودنی ضبط  
ایلر و دینله افکاره دوشوب کندن مضطرب قلز \* هر کر ابسیار  
باشد دشمنش \* خیره گردد هر دو چشم روشنش \* بونك تقدیری  
هر کسی که باشد اورا دشمنش بسیار گردد هر دو چشم روشنش خیره  
دیگدر که اعرابی بوندن ظاهر در نتکم نظائری هرور ایلدی خیره  
طونق وظلمانی در (معنای یت) بودر که هر کسه که انك ایچون دشمن  
چوق اوله انك ایکی روشن کوزی طونق و بولانق اولور و کال  
حیرتدن کوزلی کورمدن قالور و امثاله مساوات بولور و کثرت اعدا



او جندن دیده لری خیره وتیره اولدیغنك سری بودر که اعدا دائما  
 انك فرصتن کوز لر اولدخی انلری مراقبه سببیه کوز دن چقر  
 وحیره دوشرو افکار دن ظاهر و باطنی بولانور والله الرقیب وهو  
 الکالی باللیل والنهار لکل حبیب \* هرکرا اشغال بسیارش بود \*  
 در زمانه زاری کارش بود \* بونک تقدیری هرکسی که بود اورا اشغال  
 بسیار بود کارش در زمانه زاری دیمکدر که اعرابی بوندن ظاهر در  
 (اشغال شغلک جمیدر که فراغک ضدیدر زاری ده ایکی یا واردر که  
 اولکسی اصلیه و اینکجهسی مصددر به در زاری دخی جائز در همزه  
 ایله که همزه یاه ثانیه دن بدلدر زاری لق اکلکدر نالان اولوق کپی  
 (معنای بیت) بودر که هرکسه که انک اشغال کثیره سی اوله زمانه ده  
 یعنی زمان مخصوصده که انک مدت حیاتیدر کاری زار بلیق اولور  
 یعنی محنت او جندن اکلیه فالور زری اشغال از اولسه بله انسان اندن  
 بی حضور اولور فکیف که چوغ اوله و اوقاتی استیباب ایده بنه  
 علی هذا شغلی فراغه تبدیل ابدوب آسوده اولوق کرکدر بعد ذا  
 ناظم قدس سره بویاتده سرد ایندوکی معاینه لف ونشری مراعات  
 ایندی و بعضی اجمالده ذکر ایندوکی تفصیلده ایراد ایندی مع هذا  
 ذکر انک دابی ایدی یا وضوحنه بناء طی ایندی و یا خود ناسخ  
 اولئرک قلمزدن ساقط زریا بوبند نامده ابتدکاری تقدیم و تأخیر  
 و تغیر و طی و ترک هیچ برکابده یوقدر سامحهم الله تعالی عز شانه  
 \* \* در صفت زنان و صبیان می گوید \* \*

\* چارچیرست از خطاها ای پسر \* کوش دارش باتو کویم سر بسم \*  
 چارچیر مبنده و از خطاها خبردر است خطاها یه فیددر چارچیر  
 از خطاها ست دیمکدر و جائزدر که چارچیر و هاست خبر اوله هست  
 معناسنه زریا هست و است بری برینک مقامنده استعمال اولندیغی  
 بعضی کتب فارسیه ده مصر حددر بوصورته چارچیری بیانددر کوش  
 مابعد نه مفعولدر بانو دخی مابعد نه متعلقدر سر بسم از سر تا بسم  
 تقدیرنده در تقدیر اوزینه کویمه متعلقدر و تقدیردن قطع نظر جیعا  
 معناسنه دارش ضمیرندن حالدر زریا شین چارچیره را جمعددر بعض  
 فسخده باتو کویم برینه تاب کویم دوشم شددر معناده بری برینه متقاربلدر

اگر چه اولکسی استعمال عرفی به افر بدر (خطاها خطانک جعیدر  
خطا لغته ضد صوابدر که جهندن عدولدر واصطلاحده کاهدر  
یعنی فعل قبیح اولان نسنه در و دیمشدر در که برنسنه نک خطا اولدیغنی  
یلوب اشلینه خاطی دیرلر که انکله مأخوذ در یلوب اشلسه مخطی  
دیرلر پس اولکسی دینده ضلالدر قال الله تعالی (لایاکله الا  
الطاطون) وایکجسی کلامده ویا برخصوصده زلل وهفوتدر خطاء  
مهموزدر آنکچون مداولنق خطادر زبرامد وقصرک جوازی ناقصده  
اولور وفا وجفا وعطا کی خطایا چوغیکن بوراده دوردی تخصیص  
ایتدیکی عظمتنه تنبیهدر (معنای بیت) بودر که ای پسر درت نسنه  
خطایای عظیمه دندر ویا خود درت نسنه غیره قیاس اولنماز اول درت  
نسنه به قولاق طوط تا که من الاول الی الآخر سوبلیه یم وسندخی  
اومقوله خطادن حذر ایده سن وسلامت بوله سن \* اول از زن داشتن  
چشم وفا \* ساده دل رابس خطا باشد خطا \* اول مبتدا واز داشتند  
متعلقدر وچشم داشتندک مفعولیدر وداشتن مبتداء ثانی در ساده دل  
باشدک مفعول اولی و بس خطاء ثانیسی در زبر خطاء کیمرا دیمکدر  
ایکجی خطاء تا کیدر وبعد الجملة مبتداء ثانی به خبر وثانی دخی  
اوله خبر اولور (چشم اصلنده کوزدر صکره امید معناسنده دخی استعمال  
اولندی زیر انسان امید ایتدوکی نسنه طرفنه کوز اوجله التفاتدن  
خالی دکلدر (وفا غدرک ضدیدر یعنی عهدنه طوره قدر (ساده دل  
صفت مشبهه در خالی دل معناسنه زبر ساده اصلنده آری نسنه در که  
غیری جنسله قارشمش اولیه اکثر قفانده ونقشلمانش نسنه ده  
استعمال اولور تعریب ایدوب ساذج دیرلر تصور کی که حمله بهم  
دکلدر صکره ابله وبون وحرामزاده لک بلز الدانور کسه ده استعمال  
اولندی (بس بوراده باه عزیمله نیچه یعنی زیاده وچوق معناسنه در  
(معنای بیت) بودر که اول درت خطاء اکبرک اولکسی بودر که زن  
یعنی عورتدن عهدده وفا ایتمک امیدنی طومق خالی الذهن وسلم  
الصدر وبون آدمه زیاده خطا اولور زبر بونلکی سبیلله زنی عهدنه  
طورر ظن ایدوب الدانور و آخر اول خداره نک بی وفالغی زچتن چکر  
پس انک عهد و پیمانده اعتماد ایتمک کر کدر زبر زن عجزو زنبالک



✱

صورتیدر دنیاك ایسه كسه به وفاسی یوقدر بلكه مطرب كیدر كه  
هركون برخانه ده سارنده لك ایدر \* كام نفس بد برآوردن خطاست \*  
زانكه دشمن را بیروردن خطاست \* برآوردن مبتدا و كام مفعولی  
و خطا خبریدر زانكه خطایی تعلیلدر بیروردن دخی مبتدا و دشمن  
مفعولی و خطاست خبریدر ( كام كاف عریضه مراد معانسه در  
(نفس بد نفس اماره در كه صفات حیوانیه سی غالب و شهواته طالبدر  
(برآوردن واول فتحیله یوقاری كتورمك یعنی تحصیل ایتك بوندن در كه  
یاپیش بنایه برآوردن دیرلر (زان كه زان سبب كه دیمكدر كه تعلیل  
معناسنده مستعملدر (پروردن بآه عجمی ابله بسلكدن مضارعی پرورد  
و پرورنده كلور واول ورائك فتحیله اولنده اولان بآه عربی مصادر  
و افعال وائلنه ادخال اولنان ادات توسلدر كه علامت اشتقاقدر  
بو بانك حكمی مكسور اولمقدر و لكن بوراده مضمومدر زیر ما بعدی  
حرف شفوی در (معنای بیت) بودر كه براخر نفسك مرادنی تحصیل  
ایتك خطاء محضدر شول سبیدنكه نفس اماره دشمندر و دشمنی بسلك  
خطادر حرامی الله قلیچ ویرهك كیدر پس آرزوری برطرف ایدوب  
مجاهده و ریاضت اوزرنه اولمق كركدر \* ایمنی از بد خطایی دیگرست \*  
صحبت صبیان ازینها بد ترست \* ایمنی مبتدا و خطایی خبر و دیگر  
اكا صفقدر بویه برلده موصوف ایکی یاثلله رسم اولمق استعمال عجمه  
مناسبدر و بآه ثانیه صفت و موصوف میاتی فصل ایتمز كه رابطه سی کی  
بوسیدن در كه بحری دیرلر محور اوزرنه مبنی اولان نظرلده و صحبت  
مبتدا و ازین بدتره متعلق و بدتر خبردر ایمنی ده اولان یا مصدریه در  
(ایمن كمرله قیغوسزدر (صبیان صبی نك جمیدر هنوز سددن  
كشلمش اولان اوشاغه دیرلر صبو اصلنده میل معانسه در زیر صبی  
حكم طبعیه منه میل ایدر كه شهواتدر بوراده مراد حد بلوغه بالغ اولیان  
و اول حكیده اولنلدر (ازینها اصلنده ازینها در كه از حرف جر  
و اینها ایتك جمیدر و این اسم اشارتدر (معنای بیت) بودر كه بد آمدن  
و بد لگندن بی قید اولمق بشقه برخطادر یعنی ذكر اولنان درت  
خطا نك بری دخی بودر كه بودخی خطاء عظیمدر زیر بد آدم  
مارکی در كه زهرنا كدر ماردن ایسه لاابالی اولمق خطادر و نابالغ

✱



و بحکمه اولان اوشاقلوله صحبت ایتک ذکر اولسان خطالردن  
بدترد یعنی بدلکده زیاده در زیر محل نهمندر و مخالف عرض  
و وقار در و صحبت مؤثره اولغله آخر انلرک مشر بلرنه دخول  
ایدوب تغییر طبع ایتک لازم کک لور بوا یسه سفاهت و جنوندر  
و بعض نسخده دردنجی اولق اوزره یازیلان بیت بودر که ذکر اولنور  
( چارمین ازمکردشمن ایمنی ) ( کی کند دشمن بغیر از دشمنی ) یعنی  
اول خطالرک دردنجسی کید و حیلۀ دشمندن امن اوزره اولمقد ر زیر  
دشمن دشمنلکندن غیرنی چن ایلر یعنی ایلر پس اندن حذر اوزره  
اولماق خطادر

✱ ✱ در بیان حق والدین و فرض آوردن میگوید ✱ ✱  
✱ چارچیزست از عطاها ی کریم ✱ با تو کویم یاد کیش ای سلیم ✱  
بوت اعرابی بند سابقک عنوائی کنید ر عطاها عطا نک جعیدر صله  
واحسان معناسنه عطوت الشیء دیرل یدله تناول ایتدم دیمکدر کریم الله  
تعالی در که مبالغه ایله کرم ایدیچی در کرم بعد السؤل اولان عطادر  
جود قبل السؤل اولان عطاولد یعنی کبی کرامت بوندن مأخوذ در  
یعنی کرامت اودر که عبده علی وجه الکرم احسان اولنسه کرامات  
اولیا کبی ( سلیم سالک مبالغه سیدر سلامت آفات ظاهره و باطنه دن  
نغری در تنکم بغیر موسی حقنسه کلور ( مسلمة لاشیه فیها ) یعنی  
عیب ظاهری یوقدر و فلان مسلم در دید کلری بوندن در و عیب باطندن  
سلامته شمولی اولق دخی و جهدر وینه قرأنده کلور ( الامن اتی الله  
بقلب سلیم ) مراد سلامت باطندر یعنی امراض قلبیه دن و تعلقات  
کونیه دن سلامتدر ( معنای بیت ) بودر که درت نسنه و ازدر مولای  
کریمک عطازندن یعنی اول درت نسنه حقه عبده عطایای  
خاصه سندن در که موجب شکر عظیمدرای سلیم القلب سکاسو بلیه یم  
سن دخی حفظ الیوب موجبیه قائم اول تنبیه وئا کید دن مراد  
امور آتیه نک حفظ و عملنسه ترغیدر ✱ حکم قرآن چار چیزست ✱  
ای جوان ✱ چون در آوردی بکوش اورایدان ✱ بونشد نامه نک  
تصرفات فاحشه سندن بری دخی بیت مذکوردر فاما ظاهر اولان  
بودر که بیت اولک برینه نهجه در بوخسه مستقل دکلدر آنکچونه

اکثر نسخیده یوقدر حکم قرآن مبتدا و چار چیز خبر در اورا آوردی نک  
مفعولید ربکوش دخی اکا متعلقدر و بعد الجملة فعل شرط (و بدان  
جزا در حکم قرآن دن مراد حکم شرعیدر که الله تعالی نک افعال  
مکلفینه متعلق اولان حکمی وشویه در دیو خطاب وقضا سیدر  
کرك عمله و کرك اعتصاده متعلق اولسون پس حاکم الله تعالی در  
بوراده حکمی قرآن نه نسبت ایتک مجازدر ز پرا حکم الهی قرآن ده  
مذکوردر یو خسه قرآن حاکم دکلدر عقل کبی ز پرا عقل آت  
معرفتدر (معنای پیت) بودر که ای جوان قرآن ده حکم الهی درت  
نسنه در یعنی کرچه قرآن ده احکام کثیره واردر و لکن بودرت نسنه  
احکام رئیسیه و فرائض جامعه مقدمه دندر چون اول درت نسنه بی  
قولاغنه کتوره سن والاسن آنی پیل یعنی عمله دخی کتور ز پرا علمدن  
مقصود عملدر \* فرض حق اول بجای آوردنست \* والدین  
از خویش راضی کردنست \* فرض حق آوردن نک مفعولیدر اول  
طرفد ر بجای آورده متعلقدر آوردن چار چیزدن بدله ر والدین  
کردنک مفعول اولی و راضی ثانسی و از راضی به متعلقدر و بودخی  
ماقبلندن بدله ر که چار چیزک ایکجسی در فرض اصلنده بر سخت  
نسنه بی قطع و آنده تأثیردر قطع حد بد کبی بوراده فرض مفروض  
معناسنه در خلق و مخلوق کبی یعنی حکم الهی مقطوع و مقدر  
و مبین والدین پدر و مادر در که ترک آنا و بابا دیر هرب اب وام  
ولادندن در که کسرله طوغمقد زادن معناسنه بوراده والدین  
تغلب طریقبیله دکلدر ز پرا انا به والده د نلد و کی کبی والد دخی  
دینلور (زوج و زوجه کبی نتکم قاموسده کلور ولدت تلد و هی والد  
ووالده و امام راغب مفردانده دیمشدر (الاب یقال له والد والام والد  
و یقال لهما والدان) خویش و اورسمی ایله کند ی دیمکدر  
(معنای پیت) بودر که اول فرض حق برینه کتورمکدر که توحید  
و عبادتی اکا تخصیصدر قال الله تعالی (واعبدوا الله ولا تشركوا به  
شیئا) و فی الحدیث (یا معاذ هل تدری ما حق الله علی العباد ان یعبدوه  
ولا یشرکوا به شیئا) ایکجسی والدینی کنندن خوشنود ایلکدر  
و حقوقنی کا بنیعی عزاهات و محافظه در قال تعالی (و بالوالدین



احسانا) یعنی کننده عبادتی تخصیصه امر دن صکره والدینه  
احسانا ذکر ایتدی و آنکله توصیه قلوب سائر فرائض او زرنه  
تقدیم ایلدی و بوندن فهم اولند بیکه حقوق والدین حق الله کی  
امر مؤکد و عقوقی کفر کی در \* حکم دیگر چیست باشیطان جهاد \*  
چارمشی نیکی بخلاق نامراد \* بعضی مستخذه شیطان پرینسه نفسک  
دوشمشدر کاف تصغیر تحقیری ایله فی الحقیقه بواسطه اولوق کورینور  
زیرا نفسله جهاد اشد در شول جهتدنکه داخلند در شیطان ایسه  
خارجند و شیطان اضملال ایدن دخی نفسی در پس نفسله مجاهده  
ایتمک فرض اقوادر (حکم دیگر مبتدا چیست خبرد ربا جهاد \*  
متعلقدر که تقدیری آن جهادست باشیطیان دیمکدر که جهاد مبتداء  
مخذوفه خبرد روجه سی ماقبلنده سئواله جوابدر (چارمشی رانک  
ضمیمه مبتدا در ضمیر غائب چار چیزه را جعده در (نیکی خبرد  
یا مصدربه در (بخلاق نیکی به متعلقدر (نامراد خلقک صفی در  
تقدیری بخلاق که نامرادست دیمکدر زیر موصوف و صفت میاتنده  
اولان رابطه اکثر یا مخذوفدر نامراد مجنا جدر که مقاصدی مقضیه  
دکدر مقابلی بر مراد در که مراد نه نائل و بی ضرورتدر (منای  
پیت) بودر که بر حکم آخر دخی یعنی احکام اربعه و چار فرائضک  
او پنجسی ندر شیطان رجیم و یا خود نفس اماره ایله جهاد اکبر  
ایتمکدر که بودخی رجعت من الجهاد الا صغر الی الجهاد الاکبر موجبجه  
فرض مؤکد زیر ایکسی دخی عد و الله وعد و انساندر و دفع استیلاء  
ایچون اعدائله محاربه ایتمک اهم و واجب اولان امور دندر زیر تسلط  
اعداء امور واجبه بی محافظه و شرائع دینی اجرایه مانعدر آنکچون  
نصب سلطان لازم کلددر تا که امر جهادله قائم اولوب رعایا آسوده اوله  
اول درت حکمک در دنجسی محتاج و اهل ضرورت اولان خلقه  
ایلوک ایتمکدر زیر دین ایکی نسته دن عبارتدر که بری تعظیم لامر الله  
و بری شفقت علی خلق الله در فقرایی مرعات شفقتدر و انسان  
عامیه احسانله مأموردر کرک ماله و کرک غیری ایله و فقر اغنیانک  
آینه سیدر یعنی قابل صدقه فقیر اولسه غنیانک غناسی یوز کوسترمز  
و محسن اولدیغی ظاهرا و ملاز می قال تعالی (وانفقوا مما جعلکم

مستخلفین فيه ) یعنی انسان اتفاق مالدہ خلیفہ حق در پس حق  
مالی امری اوزرنه اتفاق لازمدر

\* \* در بیان تراید عمر میگوید \* \*

✱

\* می فراید عمر مردان چار چیز \* این نصیحت بشنوی جان عزیز \*  
عمر مرد می فراید ک فاعلی وازا کا متعلقدر این بشنو ک مفعولیدر  
نصیحت اینه صفتدر لسان عربی ده هذه النصیحة کبی عزیزدخی جانہ  
صفتدر می فراید فعل مضارعدر و فعل مضارع فارسی فعل مضارع  
عربی کبی حال واستقبال میانده مشترکدر پس باء موحدہ می یا ارادت  
حاله و یا تقریب حاله تخصیص ایدر (می فراید اصلنده می افزاید در  
همزه سی تصرفات بحم اوزرنه حذف اولتمشدر مصدری افزودن در  
آزتمق وار تومق معناسنه که لازم ومتعدی کلور مستقبلندہ واوی الفه  
قلب وما بعد نده بر یا زیاده سبیلہ افزاید و افزاینده دیرل عمر بد نک  
روحله مدت عمارتیدر تفو لا عمر اسمی اندن اخذ اولتمشدر (مرد اردر  
بویله مواضعده زن دخی اکا ابعدر زیر امور آیه نک مرده اختصاصی  
بوقدر احکام قرآنیہ کبی (نصیحت اصلنده نصیحتن در فتحله جامه  
ومنخرق نسنه دکنک معناسنه آنکچون خیاطه ناصح دیرل و واعظله  
ناصح دید کلری وعظ ونصیحله خلق خروق دینی دکوب ملتئم  
قلد بغندن وفسادنی اصلاح ایند یکندن اوتوری در بشنوا امر در  
مصدری شنیدن وشنودن کلور اشمک معناسنه مضارعی شنود  
وشنوندہ در اولندہ اولان با تا کید طلب ایچوند رکہ امردن مستفاددر  
بوجهندن امر بائله ومضارع می ایله استعمال اولنور مکرکه ضرورہ  
حذف اولنه (جان بورادہ روح رواندر) عزیز قلیل الوجود در جان  
کبی آنکچون مشهور در رکہ دیرل جان بوستانده بتمز بوسیدن  
حضرت موسی علیه السلام مصرده قبل النبوة قتل قبطی ایندکده  
مدین طرفنه فراراید وب روح انسانسنی تخلص ایچون بدن وروح  
حیوانیسنه زجت ویردی بورادہ جان عزیزدید وکی تشبیه  
طریقله در که جان عزیزم کبی محبوبم اولان مرد دیمکدر (معنای  
یبت) بودر که انسانک عمری درت نسنه سبیلہ افزون اولور یعنی  
عمرندہ برکت بولور والا عمر زیاده ونقصان قبول ایتم صورتا قبول

ابتدوی

✱

ایتدوکی یا تعلیقات و یا انفا سده تفاوت ایله در ونصوصده واقع اولان  
 زیاده ونقصان مؤلدر صدقه وصله رحم حدیثی کبی ای جان عزیزم  
 کبی سوز کم ایش و اول ایش نسنه بی ازی رایت \* اول آوردن بکوش  
 آواز خوش \* وانکهی دیدن جمال ماه وش \* اول مبتدا و آوردن  
 خبر و بکوش اکا متعلقدر وانکهی مبتدا در زیر اگر چه و بعده  
 دیمکدر و لکن بوراده والثنائی دیمکدر نیکم اول اکا قرینه در (دیدن  
 خبر در جمال اکا مفعولدر آواز مدله اون صوت کبی خوش خاه میجه نك  
 ضمیمه و اور سیمله ابو و ملایم و یخشی بوراده خاتك فتحه سیمله اوقنور  
 وش دن اوتوری (وانکهی و اندن صکره دیمکدر اصلی وانکاهی در  
 یاه زانده ایله زیر انکاه دخی اومعنايه در جمال صفت عین در که برنسنه نك  
 زاننده کوزل اولماسیدر حسن ایسه بویله دکدر بلکه گاه اولور که  
 سنك استخسانکله کوزل اولور کرکسه فی نفس الامر حسن اولسون  
 لیلی کبی که چشم مجنونه کوزل کورینوردی مع هذافی نفس الامر مجنون  
 اولاجق قدر حسن رائق و جمال بدیعی یوغییدی بوراده جمال دن  
 مراد وجه جیلدر و حقه کوزل اطلاق ایتک جیلدن مأخوذ در  
 اگر چه اسماء حسنی دخی دیرلر (وش ادات تشبیهدر که مشبه به اولانک  
 آخرنه لاحق اولور یومقامده اولدیغی کبی (ماه وش و غنچه وش  
 دیرلر (معنای بیت) بودر که اول درت نسنه نك اولی قولاغکه  
 آواز خوش کتورمکدر زیرا آواز خوب غدای روحدر و بدن ملایم  
 و لذیذ غذا بولدجه سمر و ب زیاده لك قبول ایتد وکی کبی روح دخی  
 صوت حزن و مؤثر دن غذا الثور و نشاط و انبساطدن کویا افزون  
 اولور و بدنده مدت بقاسی زیاده لك بولور انکچون صفا ایله یکن  
 کونلره خواله دیرلر طول مکشدن اوتوری یوخسه دوام بقاسندن  
 اوتوری دکل زیرا بتون عمر دنیا به دوام اولماز فکیف که خصوص  
 اوزرنه عمر انسانی پس عمر دنیا علم الهی ده مسمی و معین اولیحق  
 عمر انسان دخی اول مسمایی تجاوز ایتن تکیم کلور (لایستأخرون ساعة  
 و لایستقد مون) و اندن صکره یعنی اول درت نسنه دن ایکنجی سبب  
 آی کبی منور یوز کور مکدر زیرا حسن و جمال فی الحقیقه  
 امر روحانی در که روح اکا منجذب و انکله منبسط اولور و انبساط ایسه

گویا سبب تزايد عمر در و بهض احاديثه کلور که اوچ نسنه چشمه  
 جلا و پر که سبز به و ماء جاری به و وجه حسنه نظرد و ابن عباس  
 رضی الله عنهما عند النوم الحمد دید کلری طاش سورمه بی دخی الحاق  
 اتمش لرد و بوم مقامده وجه حسندن مراد نظری حلال اولان  
 وجه حسندر مطلقا فافهم جدا \* سیوم آمد ایمنی بر مال و جان \*  
 \* میفزاید عمر مردم را ازان \* سیوم مبتدا و آمد جمله سی خیر و یا خود  
 سیوم امده فاعلیدر ایمنی اندن حالدر زیرا ایمن لازمدر بر ایمنه متعلقدر  
 عمر می فزاید فاعلی در زیرا کلمه سی بوراده زاید در نیکم کتب  
 لغویه فارسیه ده رانک زاید و تحسین لفظ ایچون کلد و کی دخی  
 مصر حدر اوچمی دیمکدر اصلنده سوم در سینک کسره سی و واولک  
 ضمه سیله بلایه و لکن سلاست و زنجیون کسره دن یا اشباع و رسم  
 دخی اولتور و بعض باه یطنیلر وارددر که کاتب بنام خداوند جان افرین  
 و امثالنده واقع اولان کی که زباده کثری وارددر (معنای بیت) بودر که  
 اول درت نسنه نک اوچنجسی مال و جان اوزرنه فیغوسزلیق کلدبکه  
 عمر انسان اندن آترا کسلز یعنی انسان دنیا ده کسندی نفسی و مالی  
 اوزرنه بی خوف و باامن اولقی اسباب تزايد عمر دندر زیرا بویاکی نسنه  
 انسانه احب الاشیادر حتی مال جانندن در دیمش لرد در پس بویاکی نسنه  
 خصوصنده قلبی بی قید و بی غم اولقی روح افزا اولور و روح افزا لقی  
 سبب درازی عمر در نیکم هریر ایتدی فاما مردمدن یعنی آدم  
 اوغلانندن بوصفنده کسه اولقی نابادر مکر که بخون اولا که بی غم  
 اوله خصوصا که مشهوردر مالک دشمنی چوقدر بوسیدن مالدار  
 اولان آدم مالک ملاحتله و فکرندن خلاص اولمز \* آنکه کارش  
 بر مراد دل بود \* در بقا افزونیش حاصل بود \* تقه دیری آن کسی که  
 بود کارش بر مراد دل بوندش افزونی در بقا حاصل دیمکدر پس  
 افزونیش ده شین فوله قیددر و افزونده یا مصدر به در (بقا فنانک  
 ضدیدر که بر نسنه نک حالت اولی 'اوزرنه ثباتیدر بقیه مفردات  
 و کذلک تقدیر مذکور دن اعراب طاهر در (معنای بیت) بودر که  
 اول کسه که انک ایشی کوکلی مرادی اوزرنه اوله و ارادتندن مرادی تخلف  
 ایتمه اکا و عالمده بقا و ثبات و طول عمر حاصل اولور زیرا مرادی اوزرنه

\*

\*

اولد فده غم دلدن قور تلور وصف او حضور وراحتله تعیش ایدوب عمرنده  
برکت بولور \* \* در نقصان عمر میگوید \* \*



\* عمر مردم را بکاهد پنج چیز \* یاد دارش چون شنیدی ای عزیز \*  
عمر بکاهدک مفعولی و پنج فاعلیدر چون شنیدی فعل شرط  
یاد دارش جزاء شرطدر (کاهد کاف عربی ایله فعل مضارعدر  
مصدری کاهیدن در اکسملک و اکسملک معنایه نقص کی که لازم  
و متعدیدر کاستن دخی بویه در مضارعنده سین هایه قلب اولوب  
کاهد و کاهنده دیناور (پنج بشدر خسه کی پنجک دید کلری پنج  
یکدن غلطدر بشدر بر معنایه خمس کی ضمه پنجه هاء تخصیصه  
انسانه کوره بش پرمنی مشتمل اولان کف و حیوانه کوره بش طرخی  
حاوی اولان ایاقدر پنجاه الی در که بش کره اوندر (معنای یت)  
بودر که آدم اوغلانک عمرنی بش نسنه اکسلدر و پرکنن قوماز  
ای عزیز و شریف و نادر الوجود چونکه اتی اشیده سن حفظ ایله  
وانیدن حقه استعاده قیل ریزا امور صعبه و احوال مشکله در \* شدیکی  
زان پنج در پیری نیاز \* پس غریبی و آنکهی رنج دراز \* یکی مبتدا  
زان اتی بیان و نیاز شدک مفعولی و فاعل نمحنده ضمیریکی در ودر پیری  
نیازه متعلقدر و بعد الجملة خبر در غریبی بر مقدر شدک مفعولیدر  
رنج دراز کی (یکی ده یا نسبت ایچوندر پیری دیمکدر) پیری ده  
مصدریه در (نیاز احتیاج معنایه در نیاز مند احتیاجلو مقابلی  
نازدر ریزا نازلق عدم احتیاجدندر و حقه نیاز ایله یعنی عرض حاجت  
ایست و فلافه نیاز ایست یعنی یلوار ریزا یلوار مقی ضرورتدن ناشیدر پس  
صوکه و آرد یعنی بعده) آنکهی ده بویه در (غریبی ده یا مصدریه در  
غریب و طندن دور اولان کسه در ریزا غربت و طندن مفارقت  
و تباعدر قارغه به غراب دلدی ریزا ابراغه اوچر کیدر و غربتک  
انواعی وار در بوراده مراد غربت حسیه در که غربت کوبه دن  
بر نوعدر) رنج دراز اوزون زحمت یعنی مدت مدیده خسنه لک  
و امثالی الحاصل دراز جسم ممتددر که عرب طویل و ترک اوزون دیر  
مقابلی کوتاه در که قصه در قبوه امتداد بولند یضدن او توری چاهی  
درازله وصف ایدرلر نتمک دلوکیه غرب دیرلر قبویه بعدی تصوریه

(معنای یت) بود که اول بشدن بری پیرلک وقتسنده ضرورت  
 واحتیاج اولدی زیر پیرلک زمان ضعیف وانقطاع قوادر که مانع  
 کسبدر و خلقه محتاج اولقی دین و دنیا جهتیله محل و مضر در پس  
 پیر ایسه دخی فکر معاش بقیه عمر نده برکت قوماز و اندن صبر که  
 بری دخی غریب بقدر که وطن اصل بسندن دور واقربا و اشناسندن  
 مهاجور اولمقدور زیر هجران المندن غیری هزار زحمتی دخی وارد که  
 وجودک انحلال و جوهر قلبک ذوبانته سببدر که غمندن لیل و نهارنی  
 تمیز و حیرتسندن عین و بشارنی تشخیص ایتمه نک عمر نده نه برکت  
 اولاجقدر و اندن صبر که یعنی او چنجهسی رنج دراز و مرض مدید  
 و بی نفاذ درد در زیر فی المثل بیوک باشک بیوک اغریسی اولدیغی کبی  
 بلاء عظیم و رنج طویلک دخی فکر و غم درازی اولور محتله مرور  
 ایدن عمره ایسه عمر دینلر و دنلشددر که کل قلیلا تعش طویلا یعنی  
 طعامی قلت اوزنه اکل ایله و حقوق یاشه زیر اقلت اکلده صحت بدن  
 وارد و صحت بدنه برکون بلا صحت اون کوندن خیرلی و اکثر در  
 پس درد و مرضه مقارن اولان عمرده برکت بوقدر \* هر که او بر مرده  
 اندازد نظر \* عمر او بی شک بکاهد ای پسر \* بونک تقدیری هر کسی که  
 او اندازد نظر بر مرده ای پسر بکاهد عمر او بی شک دیمکدر که  
 بو تقدیردن اعرابی ظاهر در (مرده میتدر آخرنده ها فعلیتدن اسمیتنه  
 علامت نقلدر) اندازد فعل مضارع در مصدری انداختن در اتحق  
 معناسنه مضارعنده خاء مجعنه رایه قلب اولنوب اندازد و اندازنده  
 دیرلر (نظر برنسنه بی ادراک و رؤیت ایچون بصر و بصیرتی تقلیب  
 ایتمکدر) بکاهد بوراده لازمدر اکسلور معناسنه اولنده باء مکسوره  
 حرف استقبالدر می حرف حال اولدیغی کبی (معنای یت) بود که  
 هر کسه که میت اوزنه نظر و التفات طرح ایله ای پسر انک عمری  
 بی شبهه اکسلور زیر موت و حیات مجانس دکلر در حیات ایسه  
 حی دن اخذ اولنور پس میتنه نظر ایتمک نقص حیاته سبب اولور  
 انکچون دیمشدر در که مصلوبه نظر والواح قبوری قرائت نسیان  
 کتور و نسیان عصیاندر و عاصی مرده کبیر و بونده میتدن مراد  
 عوامدر زیر خواص ناس احباء حقیقه در پس انلرک میتلری

✱





حی حکمنده اولغله هر حالده انلره نظر ایتک برکتدن خالی دکلدن بلکه  
 دست و پاری به تقبیل اولتور زیرا انلرک جسدلرنی مس ایدن اعضا  
 دوزخه یانمز \* پنجم آمد ترس و بیم ازشمنان \* عمر را اینها همی دارد  
 زیان \* پنجم آمدک فاعلی و ترس اندن حالدر و از ترسه متعلقدر اینها  
 دارندک فاعلی و عمر مفعول اولی و زیان ثانسی در (پنجم باء بحمینک فتحی  
 و جیم فار سبک ضمیمه بشبجی دیمکدر) ترس فتح نائله ترسیدن لفظندن  
 اسم مصدر در قور خو معانسته ترسیدن قور خقدر خوف کبی بیم دخی  
 قور خو معانسته در پس عطف تفسیری فیلندن اولور و دقایقده  
 کلور که بیم مقابل امید در عرب توقع خیره رجا و عجم اسید و ترک  
 اومود دیر نومید اولانه اوموسی یوقدر دیرل و عرب توقع شره خوف  
 و عجم بیم و ترک قور خو قویو دیر عجم بی ترس و بیم دیر ترک قور خوسی  
 قویوسی یوقدر دیر ترس مطلقا قور خودر اولاجقدن اولسون  
 اولشدن اولسون انتهی بوصورده و او عاطفه مغایرتی بیان ایچون  
 اولش اوور (همی دارد می حرف حال وهاء مفتوحه تأکید ایچوندر  
 دارد فعل مضارع در مصدری داشتن در طومتق معانسته مضارعنده  
 شین رایه قلب اولنوب دارد و دارند دیرل (زیان زای هوزک کسر بیه  
 اصی تک ضید یدر سود و زیان دیرل (معنای یت) بودر که بشبجی  
 دشمنلردن و شترلندن خوف کلدی زیرا خوف و هم انسانی اریدر  
 و بدنی چور یدر و رفتنی شاشور و آخر طیراغه دوشورر اشته بو  
 بش نجه عمر انسان و حیات آدمه خسارت و زیان طوترو بوتلردن  
 مصون اولان کسه تک وقتی هر دم بهر ایلوب بلبل کبی دائم اوتر  
 \* هر که اواز دشمنان ترسان بود \* کار او هر لحظه دیگر سان بود \*  
 تقدیری هر کسی که او بود ترسان ازشمنان بود کار او هر لحظه دیگر سان  
 دیمکدر که بود اولک تحتاده ضمیر فاعل او به راجعدر ترسان مفعولی  
 و از ترسانه متعلقدر و بعد الجمه او به خبردر که او مبتداء ثابیدر و او دخی  
 بعد الجمه هر کسی به صفتدر که هر کسی مبتدای اولدر کار ایکنجی  
 بودک فاعلی و هر لحظه طرفدر و دیگر سان مفعولدر و بعد الجمه  
 مبتدای اوله خبردر (ترسان صفت مشبیه در که ترسیدن لفظندن  
 صیغه مبالغه در معنای قور قفاندر و لکن اکثر مواضعده معنای صفته



نظر ایتزل بلکه همان اسم فاعل معناسن و برل و قور خوبی دیر  
 خائف کی تنکم اسماء مصادر دخی بویه در مثلاً دانش که باش  
 دیمکدر بلکه استعمال ایدر ل علم کی (لحظه لحظه کوز اوجیه  
 وقبروغی ایله باققدر لحظه اندن مره در لمح برکه نظر در طرفه برکه  
 کوز فباغن آچوب قیامقدر پس بواج کله نک میاننده فرق ظاهر  
 اولسی (سان معانی کثیره به کلور بوراده مراد اسلوبدر کافی الدقایق  
 و دورلومعناسی در کافی وسیله المقاصد (معنای یت) بودر که هرکسه که  
 اعدادن قور خوبی و دشمنلری طرفندن خوفي اوله انک هرکوز  
 قیروغیه نظر وانتغات ایده جک زمانده یعنی هرمدنه کاری بشقه  
 اسلوب و بردورلودخی اولور یعنی حال مکدر اولوب بلا وقضا وافکار  
 و غم غصه اکا کوز آچدرمز واستغراق اوزرنه باشنه نر کلور فافهم  
 \* از خدا ترس و مترس از دشمنان \* کز همه دارد خدایت در امان \*  
 بویتک اعرابی ظاهر در ترس امر حاضر و مترس نهی حاضر در (کز)  
 اصلنده که از در که کاف عربیتک کسر یله کلامک ما بعدنی ماقبلنه  
 ربط ایچون و تعلیل ایچون دخی کلور تا کی بوراده ایکسی دخی  
 وجهدر (خدایت ده نا دارده قیددر داردت خدا از همه دیمکدر که  
 خدا داردک فاعلی و تا مفعولیدر (امان بی خوف و بی اضطراب  
 اولمقدر امن کی) (معنای یت) بودر که الله تعالی دن خوف ایله  
 اعدادن خوف ایله که حق سنی جله سندن اماننده و حفظنده طونه  
 و یا خود تا سنی جله سنک شردن مصون ایلیه رزرا انسانه اعانت  
 التجا ایندیکی یردن کلور ملتجا و متجا ایسه حقندن در پس اکا حق  
 تعظیله تعظیم ایدوب جلال و هیبت و مؤاخذه سندن خوف ایدن  
 البت امان بولور بورادندر که اعوذ بالله دینلور و قرآنده کلور  
 (فاستعذ بالله) وینه کلور (اعیذها بک) اشته بومعنی عالم حقیقتک  
 حکمیدر قال الله تعالی (فلا تخافوهم و خافون) فاما شریقتده  
 (خف من الذی لا یخاف من الله) دندلی پس غیریدن خوف  
 ایتک امر حقه اولیحق اعدادن خوف اولنور تنکم واسطه به شکر  
 امر شارعله اولمغین شکر اولندی والا حقندن غیره به شکر اولمغ  
 \* \* در شتات دروغ کوی کوی \* \*

✱

مطالعه

\* دور باش از پنج خصلت ای پسر \* تازید آب رویت در نظر \*  
 دور مابعدنه مفعولدر زیرا باش امر در باشند دن بام عربی ابله اولی  
 معناسنه تا تعلیلیه در آب نرزدك فاعلیدر (خصلت فضیلتده اکر در  
 بوراده رذیلتده مستعملدر (نرزد فعل مضارع منفی در مصدری  
 ریختن در دوک مک معناسنه صب کبی مضارعنه خاز ایه قلب اولتوب  
 ریزد ورزنده دیر لر ریزدن دوک مک سر که لازمدر بوراده مراد بودر  
 ریختن معناسی دکلدر که متعدیدر (معنای یت) بودر که اش رذیله دن  
 دور وبعده اول وائی ارتکابدن حذر ابله تا که خلقک نظرند بوزك  
 صوبی دوک مک وحرمت وعزتک باقی قاله والا بین الناس بی اعتبار  
 اولورسن مؤمنه ایسه عرض دین و عرض دنیا لازمدر انکچون وارد  
 اولدیکه (اتقوا مواضع التهم) عرض کنینک صیانت ایتدوی طرفیدر  
 زیرا عرض که سره عرضدن اخذ اولمش در ضمه که جانب دیمکدر  
 قال الله تعالی (لینهب عنکم الرجس) ای الشیء القذر المذنس بعرضکم  
 \* اولاکم کوی بامردم دروغ \* زانکه کردی از دروغت بی فروغ \*  
 اول مبتدا در زیر آخونده الف لاجل الضروره وصلی وقف مجراسته  
 اجرا قیلندندر کوی امر در کم اکا مفعول مطلقدر عربی ابله  
 تقدیری قل قولاً قلیلاً دیمکدر با اکا متعلق و دروغ الک مفعولیدر  
 وبعده الجملة خبردر (کردی فعل مضارع مخاطبدر که بی فروغ  
 مفعول صریحی واز غیر صریحی در) کم کاف عربی ک فتحیه اکسک  
 معناسنه ننکم بالاده شرح اولندی بوراده نقصان قلنی مستلزم اولغله  
 عدمدن کایه اولور (دروغ یلان کذب کبی دروغ زن یلانجی وفاسق  
 وفاجر دروغ کوی کبی) کردی کاف بحمله شوی معناسنه که اولورسن  
 دیمکدر تحقیقی بالاده در (فروغ علو وشعله یعنی ایدنلق (معنای یت)  
 بودر که اولآدم اوغلانته وخلقده یلانی اکسک واز سویله یعنی هیچ  
 سویله زیرا کذب رخصت بوقدر مکر که اصلاح سناه وسیله اوله  
 اول سبیدن سویله که دروغکندن بی فروغ اولورسن یعنی بوزك قرار  
 وفضاحت بولورسن کویا دروغی صبح کاذبه تشبیه ایتدی بالاخره  
 ر واسباه اولغده ننکم صدق صبح صادق بکر زرو سفید اولغده زیرا  
 کتدیکه عنونی افزون اولور طلوع شمسده \* هر که استیزه کند

بامهتران \* آب روی او بریزد بی کان \* تقدیری هر کسی که کند استیزه  
 بامهتران بریزد آب روی او بی کان دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهر در  
 ( استیزه اصلنده ستیزه در عناد وجدل معناسنه تنگم مرور ابتدی  
 اولنده همزه مکسوره لاجل الضروره تصرفات مجمنددر ) مهتران  
 مهترک جمعیدر میمک کسریله مه اولودر ترادات تفضیلدر مهتر اولورقی  
 دیمکدر یعنی اولوقده غیر اوزرنه فضلی واردز ( کان کافی عجمینک ضمیه  
 شبهه و سزمک (معنای یت) بودر که هر کسه که اولرله یعنی اکابر  
 و اشراف و اعیانله جنک وجدل و مضاد ایلیه انک بی شبهه آب روی  
 دوکیلور و حرمتی قالماز زیر حدی اولبان کسه وجوه قومک یوزرنه  
 قرشوبد معامله ایتمک سبب حقارت و باعث سقوط در بلکه مردمانله  
 مطلقا کثرت مجادله خفتدن ناشی اولغله بین الناس استخفافه داعیدر  
 \* پیش مردم هر کران بود ادب \* کر بریزد آب و نبود عجب \*  
 تقدیری هر کسی که نبود اورا پیش مردم ادب دیمکدر که اورا نبودک  
 مفعولی عربی ده له معناسنه و ادب فاعلی و پیش ظرفیدر و بعد الجمله  
 هر کسی به صفتدر و هر کسی مبتدا در اب روریزدک فاعلی و جمله سی  
 فعل شرطدر اینکجی نبودک فاعلی بریزدک مصدری اولان ریزیدندر  
 و عجب مفعولیدر و بعد الجمله خبردر ( پیش باء فارسیله اولک معناسنه  
 جهات ستنددر ) ادب امور مستحسنه بی مراعاتر عجب سبی خفی اولوب  
 عادتدن خارج اولان نسنه دن نفسک تغیریدر سیل عظیم و شجره  
 منتهی و امثالی کبی (معنای یت) بودر که هر کسه که انک خلق اوکنده  
 و یاننده ادبی و عقلا و شرعا مستحسن اولان نسنه بی مراعات  
 و محافظه سی اولمیه انک یوزی صوبی دوکیلوب حرمتی قالماز و بی عرض  
 و بی ناموس و بی اعتبار اولورسه عجب اولماز یعنی او یله اولد یقنه عجب  
 ایتمه ز براسی واردر که بی ادبکی در و بی ادب حیوان مقوله سیدر که  
 عجب و عاری یلزد و حسن و قبحی فرق ایلزد فافهم \* از سبکساران  
 مباش ای نیک خوی \* کز سبکساری بریزد آب روی \* از ماشه  
 متعلقدر ( کز تقدیرده که بریزد آب روی از سبکساری دیمکدر که  
 آب روی بریزدک فاعلی و از بریزده متعلقدر ) سبکساران سبکسارک  
 جمعیدر سبکسار و سبک سر صفت مشبهه در که لفته یینی باشلو

✱

✱

دیم کدر و لکن عرفده خفیف العقل معناسنده مستعملدر تشکم دستور  
 العقل ده مصر حددر ( نیک خوی دخی صفت مشبهه در کوزل و ابو  
 خویلو معناسنه سبکساری ده یا مصدریه درینی باشا لوق معناسنه زیر  
 سارا کرچه دپه در انکی چون کلاه پوشه ساره دیرلر و لکن جزء کل اوزرنه  
 محمول اولوب بتون باش مراد اولور و خفیف العقلدن کتایه اولدیغی  
 عقل سرده اولغله در پس سرک خفیف عقلک خفیفی در (معنای بیت)  
 بودر که ای ابو خویلو خفیف العقل اولنلردن اوله که خفیف العقل  
 اولمقدن آب روی دو کیلور و انسانه حرمت قالملاز زرا خفت عقله  
 حفت افعال لازم کلور افعالنده متانت و او ضاعنده و قار و صلابت  
 و لیان کسه نک ایسه حرمتی اولماز بلکه سغه و خفت و جنونه حل  
 و نسبت اولنور \* ای پسر بامهتران کمتر ستیز \* وز حاققت آب روی  
 خود مریز \* ستیز امر حاضر در ستیزیدن دن کترانک مفعول مطلق  
 و یا ستیزه متعلقدر بونک لسان عربی ایله تقدیری و جادل الا کابر  
 و الاشراف محج دله ناقصه قلیله ای لاتیجادل اصلا (آب روی مربرک  
 مفعولی) و ازانی تعلیدر (حاققت قلت عقلدر) (معنای بیت) بودر که  
 ای پسر خلقک عظمیا و کابری ایله از جنک وجدل ایله یعنی هیچ ایتمه  
 و حاققت سببیه کندی آب رویکی دو که یعنی انلرله مجادله ایتمک  
 حاققتندر و حاققت اثری اولان کار انسانک قدرنی تنزیل ایدر و بی  
 حرمت و بی اعتبار قیلور \* کر بعالم آب روی بایدت \* دائما خلق  
 نکوی بایدت \* تقدیری کر بایدت آب روی بعالم بایدت دائما خلق  
 نکوی دیمکدر که تاه خطاب بایدت مفعولی و آب روی فاعلی و بعالم  
 اکا ظرفدر و بعد الجمله فعل شرطدر خلق نکوی دخی اینکجه بی  
 بایدت فاعلی (و دائما ظرفی و بعد الجمله جزاء شرطدر) (بعالم ده با  
 ظرفیه در که در عالم دیمکدر و عالم مایعنه به اصانع در که دنیا مراد در  
 آب روی ده) و ثانیه و کذلک نکوی ده یا زانده و یا وحدت نوعیه  
 و یا تکثیر بچوند که تخطیه محمولدر بوخسه جنسندن فرد مهمه دکل  
 (معنای بیت) بودر که اگر سکا عالم دینا ده آب روی و یا بر نوع آب روی  
 غریب و یا آب روی عظیم کر کسه سکا دائما ابو خوی کر کدر  
 یعنی ادبک و ابو خویک وار یسه عز تلو و حرمتلو و بوزی مصلو

اولور سن واکر خلاقی یعنی بدخوی اولور سنك بوزك صورتك قالماز  
 و بین الناس بدنام و پر ملامت قالور سن انکچون ممدوح و نیک خوره ملک  
 مشربدر دیرلر و بد اخلاق اوللره کلب عقور و حیوان مغترس دیو  
 سویلرلر \* هر که اهنك سبکساری کند \* ازوی آبدری بیراری کند \*  
 اهنك کندك مفعول و فاعلی هر که در زیر تقدیری هر کسی که  
 دیمکدر که مبتدا در و بعد الجملة مبتدایه صفتدر ( آب روی اینکچی  
 کندك فاعلی و بیراری مفعولی و از بیراره متعلدر و بعد الجملة  
 مبتدایه خبردر ) اهنك مدله قصد و عزم معناسنه اسم مصدردر  
 آهنگیدن مصدردر که قصد ایتکدر خیر اهنك و شر اهنك فاصدخیر  
 و شر دیمکدر ( بیراری ده یا مصدیه در بیرار نفرت یعنی اورکک  
 و قور تلق و قاچق (معنای یت) بودر که هر کسه که قصد خفت  
 ایلله آب روی اندن بیرارلق ایلر و نفرت قیلور حاصلی خفیف ادمده  
 آب و روی و حرمت اولماز بلکه مسخره عالم اولور و بوندن فهم  
 اوللور که آب روی محافظه ایتك اسبابنه تشبث ایلله اولور که از جمله  
 کران سر یعنی اغر باشلو و اوصلو و ادبلو اولمقددر \* جز حدیث راست  
 بامردم مکوی \* تا نکردد آب رویت آب جوی \* جز حدیث استنشاه  
 مفرغدر که جز کله سنك ما بعدی علی حسب العوامل معربدر یعنی  
 مکوی بامردم الاحدیث راست س حدیث مکویك مفعولیدر مثبتی  
 اعباریله با انا متعلقدر تا تعلیل ایچوندن آب روی نکردك فاعلی  
 و آب جوی مفعول و بعد الجملة مکویه تعلیلدر و بو تقریردن فهم  
 اولریکه (جز حرف استنشادر) حدیث خبر و سوزدر راست طوغریدر  
 اگر کرک مقابل اولور سه که اگری در اما چه مقابل اولیق معناسی  
 صاعد ترك صاغ وصول دیدوی برده عجم راست و جب و عرب یمین  
 و شمال دیر (جوی ارمق نهر کی بونده آب روی آب جویه تشبیه  
 و در روان اولمده (معنای یت) بودر که خلقه طوغری سوزدن  
 غسیری سویله یعنی نه بتون یلان سویله و نه سوز که یلان قات تا که  
 آب روی و حرمتك یرق صوی کی آقوب کتبه پس کذب ایتك  
 بزویك جریان و عدم قرانه سببدر و کذب هر کسدن مذمومدر  
 (اما سلطانن زیاده مذومدر زیرا غیر یسی کذبله یا جلب منفعت

\*

\*

و یا دفع مضرت ایدر سلطان دفع وجابه کذب له توسل ایتمکه حاجت  
 یوقدر پس حل وعقد وتصرفاته قادر اولان کسه نک کذبی خیانت  
 \* زاتیه سته نشاند \* ازخلاف و ازخیانت باش دور \* تابود پیوسته بر روی  
 \* نونور \* دور باشک مفعولی و از اکامتعلقدر نور بودک فاعلی و پیوسته  
 مفعولی و بر اکامتعلقدر و بعد الجمله امر سابق تعلیلدر خلاف وفاق  
 ضدیدر خیانت دخی امانتک ضدیدر یعنی خیانت امانده علی خلاف  
 الشرع تصرفدر که نقض عهد ایتمکه حقه مخالفقدر پیوسته اولاشق  
 وچائق واولاشمش مصدری پیوستن در اولاشقی واولاشدر مق  
 معناسنه مضارعنده حذف سین و جلب نون و دالله بنوند و پیونده  
 دیرل بعض نسخ ده بر یرینه درد و شمشدر نور مایدرك به ولایدرک در  
 (تو تفسیر اوزرنه الله تعالی به دخی اطلاق اولنور فاعرفه) (معنای یت)  
 بودر که حقه و خلقه مخالفندن وحق وخلقک اماناته خیانتدن دور  
 و بعید اول تا که متصل یوزک اوسنده نور اوله یعنی دائما نور او اولسون  
 دیرسک خلاف و خیانت ظلمتی از اله ایله زیر نور طاعتله ظلمت  
 معصیت بر یرده اولماز و بونده خلاف و خیانتی تخصیص ایلدی و ترکی  
 سبب نور قیلدی زیر الله تعالی وفاق و اجتماعی سور خلاف و افتراقی  
 سوز حتی طلاق سبب افتراق اولمغه ابغض مباحاندندر و انساک  
 خلقندن مقصود تعمیل امانتدر اگر شرائع و اگر حقائق و اگر  
 سائر و دائع و امانات و امر دین و دنیا وفاقله نظام بولور خلاغه دکل  
 \* فافهم جدا \* کرهمی خواهی که کویندت نکوی \* ای برادر هیچ  
 \* کس رابد مکوی \* کویند ضمیر جمع خلقه راجعدر و ناء خطاب مفعول  
 اول و نکوی ثانی و بعد الجمله که رابطه سیله خواهی به مفعولدر  
 و خواهی جمله سی دخی فعل شرطدر (نکوی نونک کسره سی و کاف  
 عربیله) و مکوی کاف فارسیله در و ایکسی دخی یا ئله و یاسز مسندملدر  
 و مده الف اولسه اودخی بویله در مثلا خدا و خدای دینلور و بوندن  
 فهم اولنور که بالاصل کله دندر (هیچ کس مکویک مفعول اولی) و بد  
 ثانسی در و بعد الجمله جزاء شرطدر (معنای یت بودر که اگر دلر سک که  
 سکا ابو سو یابهلر بد سو یلمدلر ای برادر سندخی هیچ بر کسیه بد سو یله  
 زیر ایلو که ایلوک و کلاکه کلاک ایله مقابله اولنه کلسدر و دیمشدر در که

کما تدین تدان و بالکأس التي تسقى تسقى وقرأته کلور (هل جزاء  
 الاحسان الاحسان) وینه کلور (و جزاء سبته سبته مثلها) و دیمشدر که  
 کران جانه یعنی ثقیل اولان کسمیه حرف ثقیل سوبله ناکه سندخی  
 اندن ثقیل سوز اشتبه سن زیرا طاع رد صداده بی اختیار در یعنی  
 طاعه چاغرن آدمک صوتنه وکلامنه کوره صوت وکلام عکس ایدر  
 وقبه دخی کوه کبی در \* تانباشی در جهان اندوهکین \* از حسد در  
 روز کار کس مبین \* اندوهکین نباشی نک مفعولیدر و بعد الجملة  
 مصراع ثانی نک مضموتی تعلیلدر زیرا تا بوراده تا، غرضدر عربیده  
 لام علت کبی از مینه متعلق ودر دخی اکا ظرفدر اندوه غم و غصه  
 اندوهکین غصه لو اندوهناک کبی زیرا کین کافی عجبیه ادات نسبتدر  
 کافی کتب اللغة و بضایر دیدیلر که کین اصلنده اکین درائف ممدوده  
 ایله شیء آخرله ترکیب اولتیجی الف حذف اولنور اکین مندر و یصدق  
 و یورغان کبیرک ایچنه طولدر دقلربنه دیرل غمکین و غمکین کبی که غم  
 طولش و غم طولش دیمکدر اصلری غم اکین و غم اکین در و بو قول  
 صوبه افریدر زیرا نسبت ایچون اولان بن لفظی در که یانست و نون  
 تا کید نسبت ایچوندر سیمین وزیرین کبی نسبتده کافی دخی زیاده  
 اولور دیمک ضعیفدر (حسد بالاده در) روز کار زماندر مراد حسن حال  
 و خوشلقدر ذکر محل و اراده حال طریقله (مبین نهی حاضر در  
 مصدری دیدن در کورمک معنائه مضارعنده دال علی غیر قیاس  
 بایه قلب اولنوب بیند و بیننده دیرل (معنای بیت) بودر که تادنیاد غم  
 و غصه لو و یا خود غم و غصه ایله طولش اولمید سن یعنی بویله  
 اولماقدن اوتوری حسد یوزندن کسمه نک دنیا جهندن حسن حال  
 و خوشلقنه باقیه سن زیرا حسد صفت شیطانیه در پس عاقبت سنی  
 پردرد کرفتار ایدر و غم دوشورر بو معنادر کر کدر که حسدی  
 غبطه به تبدیل ایده سن و غیرک علم نافی کبی علم استیسه سن تا که اهل  
 دینی احبا ایلید سن و عاملرک اجری قدر اجر بوله سن و کذلک غیرک  
 مال حلالی کبی مال دلیه سن و خیرات و حسنات ایله ذکرک جاودان  
 و سرای آخرتک آبادان اوله فافهم \* در سخاوت کوش اگر داری غنا \*  
 \* تاقراید آب رویت از سخا \* در کوشه ظرفدر و بعد الجملة جزاء

✱

✱



مقدم وما بعدی شرط مؤخر در که لاجل الضروره تقدیم و تاخیر واقع  
اولش در ( آب فزایدك فاعلی و از اكا متعلقدر و بعد الجملة ماقبله  
فعلیدر) (كوش كاف عریله امر حاضر در مصدری كرشیدن دود و رشمق  
و چالشق معنائه) غنا فترك مقابلیدر که بی احتیاج اولقدر (فزید  
فعل مضارعدر مصدری فزون در ارتق و ارتق معنائه مضارعدر  
و او برینه الف و یا کنور و ب فزاید و فزاینده دیرل افزون اسم مصدر در  
آرتوق معنائه و همزه ایله افزودن و فزاید و افزون دخی دیرل  
(ود قافده کلور که فزون آرتقدر اصلی افزون در افزودن دن که  
معنایی ارتقدر الفی حذف اولش در مقابل کاست در که معنایی  
اکسدر اسمدر کاستن دن که معنایی اکسیدکدر افزون ایله پیشك  
فرق بود که ارتقغه زاید اولان نسبه افزون و ابتدادن زاید خلق  
اولانه پیش دیرل (معنای یت) بودر که اگر غنا و دولتک واریسه  
جو مردلکه و فقیرله صرف ایتمکه چالش تا که سخا و بذلک سببیه  
آب و یك افزون اوله یعنی کر چه غیری احواله دخی بوز صوبی  
و حرمت حاصل اولور فاما سخا ئله زیاده لك بولور زیرا خلقده فقر  
ذاتی اولقی حسبیه ماله میل ایدرلر بومعنادن کرم کور دکلری کسبه  
تعظیم ایدرلر کریم دخی صکر می سببیه حرمت و عزتی ارتورر  
\* برد باری و وفاداری کزین \* زانکه آب روی فزاید ازین \* کزین  
امردر برد باری اکامفعولدر فزاید مضارعدر آب روی انك فاعلیدر  
ازین اكا متعلقدر ( برد باری ده یا مصدریه در بانك ضمه سیاه یواش  
حلمیم کی و یوك کونورچی و کوچ چکیبی معنائه برد بار یواش یعنی  
حلمیم اصلنده فعلدر که برد ماضی و بار انك مفعولدر صکره معنای  
مذکورہ نقل اواندی ( وفادار و صف ترکیبی در اصلی دارنده و فادر  
آخرند یا مصدریه در ( کزین كاف عجمینك ضمه در که مصدری  
کزیدن کلور اورندلك معنائه مضارعنده کزیند و کزیننده دیرل  
( معنای یت) بودر که بواشلق و وفادالق اختیار ایله تیر مشرب  
و غدار اوله شول سببینه بوا یکی صفتدن آب روی زیاده او اور  
انکچون کادالحلمیم بکون نیا دلدی یعنی حلم و خلقک یوکن چکوب  
تحمل ایتمک انبیا صفتی در و وفادخی بویه در که عهدنه طور مقدر



كرك حق و كرك خلقه قال الله تعالى ( يوفون بعهدهم ) فافهم  
 \* هر که او با خلق بخشاید همی \* بی شک آب رویش افزاید همی \*  
 با بخشاید متعلقدر و بعد الجمله او به خبر واودخی بعد الجمله هر که به  
 مستدر زیر هر که هر کسی که تقدیرنده در که مبتدادر آب روی  
 افزایش فاعلی و بعد الجمله مبتدایه خبردر ( همی ایکی موضعه دخی  
 حقیقتده فعللر اوزرنه داخلدر که همی بخشاید و همی افزایش دیمکدر  
 (می حال ایچون و اولنده هاء مفتوحه تا کید حال ایچوندر (بخشاید  
 مضارعدر مصدر اصلبسی بخشودن در که اسر کمکدر مضارعنده  
 و اولفه قلب اولوب بخشاید و بخشاینده دبرل مصدر فرعیسی  
 بخشایدندر بخشایش اسم مصدردر اسر کیش معناسنه (معنای یت)  
 بودر که هر کسه که خلقه مرحت ایلر بی شک انک آب روی افزون  
 اولور یعنی خلقی اسر کت و مرحتله معامله قلیق حرمت آر تور  
 انکچون دبرل که کند کدن اسن و اکبر اولانی پدر و برابری برادر  
 واصغری اولاد یرینه بیل یعنی بوجلیه پدر و اخوان و اولاده اولان  
 معامله بی ایله که لطف و مرحت و شفقتنه در تا که بوصفت رجانیه ایله  
 محبوب انقلوب اولاسن و حرمتک افزون اولوب قدر و جاه بولاسن فافهم  
 \* \* در بیان آنکه آب روی ازان زیادت می شود گوید \* \*  
 \* می فزاید آب رواز پنج چیز \* باتو کویم بشنوی اهل تمیز \*  
 بون اعرای ظاهر و مفردتی مره بعد اخری شرح اولمشدر  
 (معنای یت) بودر که آب روی و حرمت بش نستندن افزون اولور  
 سکا سوبلیهیم ایشت و قولاق طوت ای اهل تمیز و ادراک بوندن  
 مقصود تنبیه در یعنی امور آتیه حفظنده اهتمام اوانه جق اشبادن  
 اولغله اول خصوصده سامعی ایضا صدر تا که وارد اولدقه غافل  
 اولیه پس لسان فار سینه بشنو و امثالی عریده استمع و الا واعلم  
 کله لری کبیدر بعد ذل امور خسته ماضیه تخلیه خاء معجه ایله بایندن  
 اولغله تقدیم و امور مستقبله تخلیه نو عندن اولغله تأخیر اولندی  
 زیرا اساس بنادن مقدم در \* چون بکار خویش حاضر بوده \*  
 \* آب روی خویش را افزوده \* حاضر بونه نک مفعولی و بکار  
 حاضر متعلقدر و بعد الجمله شرطدر آب روی افزوده نک مفعولیدر

آب روی و روی خویش مضاف در و بعد الجملة جزاء شرط در  
 (بکارده باظر فيه در شکم آشفته ده اندر کردن مفهوم در) (بوده ده  
 همزه خطاب ایچوندر که اصلند یاء محذوفه به توسل ایچوندر  
 مسکونه یا خطابه بدل قلمشدر) (بوده ماضیدن قسمدر مصدری بودن در  
 اولوق معنای مضارعنده و او مفتوح اولوب بوددینلور و افزوده ده  
 بوده کبدر (معنای یت) بودر که چونکه کندی کار کرده حاضر  
 اولش سن آبروی و حرمتکی آرتورمش سن یعنی اگر ایشکی غیره اعتماد  
 آید و بپاراش قلمز سن بلکه بالفعل حاضر اولور سن فضاخذن  
 قورتلور سن زیرا بلکه ایل سنک ند بیرکه موافق ایش طومبوب سنی  
 بخیل ایلده آب روی و وکیله خصاصا که کار خطیری شخص  
 و غیبه تفویض ایتک محل خطر در و لسان ترکده مثلدر که قورده  
 سؤال ایدوب اکسک نیچون قالندر دیمش اولدخی ایشمی غیره اصمرلام  
 دیو جواب ویرمشدر \* از سخاوت آب رو افزون شود \* و بخیلی  
 بی خرد مطعون شود \* آب رو شودک فاعلی و افزون مفعولی و از  
 اکامتعقد و وجهه سی ابتدایه در وی خرد شودک فاعلی و افزون  
 مفعولی و مطعون مفعولی و از اکامتعقد در و بعد الجملة ما قبله  
 معطوف در (بخیلی ده یا مصدریه در) (بخیل مالی مستحقندن امسالک  
 ایده نه دیرل بی خرد عقلسز در مطعون طعن دندر که مزراق  
 و بویوز و امثالیه ضربدر صکره و قیعه ده قولله اولان ظروفقه  
 بطریق الاستعاره استعمال اولندی قال الله تعالی (و طعنوا فی دینکم)  
 و مبارک دید کلری مرضه مبتلی اولانه مطعون دیدیلر زیرا طائفه  
 جنک رحمه طعن و ضربندن حاصل اولور و بعض نسخده مطعون  
 ریشه ملعون دوشمشدر علیه الالعنه (معنای یت) بودر که سخا  
 وجود و کردن انسانک حرمتی آرتار و بی عقل اولان بخیلانی اوچندن  
 تعیب و تقبیح و قدح اولور و خلقک دلنه دوشوب رسوای و بد نام  
 اولور بوراده بی خرد دید وکی بخیک نقصان عقلدن ناشی اولماسنه  
 دلالت ایدر زیرا عقل کاملی اولان آدم مقتضای عقل و شرعی  
 مراعات ایدر و امور واجبه و مستحسنه محافظه ده تقصیر ایتز  
 و بوندن فهم اولور که مؤمن عاقل هر وجهه محل تمیدن حذر





ومظان قبل وقال وطعن وتشنیدن کنزایلر \* هر که حاضر نیست  
ندرکار خویش \* ریزد آب روی از رخسار خویش \* بونک عربی ایله  
ترجمه سی کل شخصی افس بحاضر فی فعله دیمکد ر پس حاصر  
بحسب المعنی نیستک مفعولی و فاعلی هر که به زاجع ضمیر در اندر  
حاضره متعلقدر وبعد الجمله هر که به صفتدر زیرا هر که هر کسی  
دیمکد که مبتدادر ( آب ریزدک فاعلی و ازاکامتعلقدر وبعد الجمله  
مبتدایه خبردر) ریزد فعل مضارع لازمدر و کیلور معانسه عربی ده  
ینصب کی مصدری ریزیدندر دوکک معانسد انصاب کی (رخسار  
یوفنده تدوین اولسان جمیع کتب لغویه ده تحریر ابتدکاری بودر که  
رخسار اصلنده رخزاردر که رخ یکاق و زار که برکله نک آخر نه لاحق  
اولور موصوفک کثرتنه دلالت ایدر (کنزار و لاله زار و امثالی کی  
واخری حرف حلق اولیان کله به متصل اولسه زائله سینک قرب  
مخرجی اولق سببیه زائله سینک قلب اولوب مثلاً رخ زارده رخسار  
و شاخ زارده شاخسار و که زارده کهسار دینلور ورخده کثرت حقیقیه  
اولامغله رخسارله دکریمی و بونک یکاق مراد اولور کویا برقاچ یکاق  
حکمنده در و ابن کمال دقائقه دیمشد که سارده در شاخسار  
بدق دپه سیدر چاهسار قیو باشدر چشمسار بکار منبعیدر که سار  
بوراده بطریق الاستعاره در رخساردکی کی که یکاغک اورته سسند  
یوجه یرینه دیرل یعنی یکاغک یومروحه یری زیرا رخسارده کزنک  
وجهی بودر انتهی ملخصاً اشته بونک کلامندن سار زاردن  
مقلوب اولدیغی معلوم اولدی و لکن لسان فرسه مناسب اولان  
اعتبار اولدر که رخسارده کثرت اعتباریه به جلدوزیرا یونده  
مبالغه وارددر که مقام مدحه مناسبدر و بونک نظاری دخی بویه در  
حتی شاخسار که بوداقلقدر اگر بر بدق اولوب زیاده منتهی ایسه  
مبالغیه محمودر و کذلک شاخ که بوی نوذر بر اولوب عظیم قرند  
عظیم واریسه کثرت اعتباریه به راجعدر و لسان عربده دخی بومعنی  
جاریدر یعنی مفردی جمع منزله سنه تنزیل ایدوب صیغه جمعه تعبیر  
ایدر سر و یل کی کویا هر قطعه سی بر سر و له در و عجم محبوبه  
جانان دیر مع هذا بر جاندر زیرا همان بن خسته نک جانی دکلسن جان

مطل

عالم سن) و فقیه بر قاج جان و نیجه روح روان منزله سنده دیر پس  
 بومعنا به الف و نونی نسبت معناسنه اخذ ایتمکه حاجت یوقدر  
 و این کماله یوقد قاعدن ذهول ایدوب اظهار نقصان دوشمزدی و لکن  
 دیمشردر که انکل صارم کبوة و اول کتابده بومقوله مرجوح اعتبار لر  
 و بلکه سقط سوز لر چوقدر (معنای بیت) بودر که هرکسه که کندی  
 کارنده حاضر دکل وایشنی غیره اصم لر انک آب زوی رخسار ندن  
 دوکیلور و حرمتی قالمز و صوبی کسلش اناج کی قور یوب قالور فافهم  
 \* هرکرا با خلق بخشایش بود \* آب زوی اود را افزایش بود \*  
 تقدیری هرکه اورا یوزد بخشایش با خلق بود آب زوی اود را افزایش  
 دیمکدر اورا یوزده متعلقدر که را لام جاره معناسنه در تقدیم اواندینی  
 که به ارتباط ندن و ایکسی کله واحده حکمنده اولدیندن اوتوری در  
 با بخشایشنه متعلقدر بخشایش دخی بودک فاعلید ز و بعد الجمله  
 هر که به صدقدر که هر که دخی هر کسی تقدیر یله مبتدادر (هر افعلی  
 کل افعالی معناسنه احاطه افراد ایچوندن آب روی ایکچی بودک فاعلی  
 و در اکا ظرفدر و بعد الجمله خبر مبتدادر) بخشایش اسم مصدر در  
 اسرکیش معناسنه در و لکن بویله مواضعده مصدر معناسنه حل  
 اولور بخشودن در که اسرککدر مرحت کی (افزایش دخی بویله در  
 یعنی اسم مصدر در آرتش معناسنه زیرا افزون ارتوق و افزایش  
 آرتش در مراد مصدر در که افزودن در آرتقی معناسنه (معنای بیت)  
 بودر که هرکس که انک خلقه مرحتی اوله انک حرمتی ارتقده اولور  
 زیا رحت و حرمت بری برینک مقلوبیدر پس شول دلد که صفت  
 رحت اوله انک صاحبی حرمت و عزت بولور و رحتک نتیجه سی  
 معاونت و امداد و انعام و افضالدر پس مالیه و بدنیله اولانه شاملدر  
 \* باش دائم بردبار و ماوفا \* تا بروی خویش بینی صد صفا \*  
 دائم ظرفدر بردبار باشک مفعولیدر تا تعلیلیه در بروی ده باظر فیه در که  
 بینی به متعلقدر صد صفا بینی تک مفعولیدر و بعد الجمله مصراع اولک  
 مضعوتی تعلیلدر بردبار یواش معناسنه دو حلیم کی فعلدن متفولدر  
 عربی ده خیل و قال کی یعنی اصلنده برد فعل ماضی و باز انک مفعولیدر  
 صکره حلیم معناسنه نقل اولندی یوخسه وصف ترکیبی دکلور زیرا

و صنف ترکیبی ده مشتق مؤخر در (بارکش کبی که اصلنده کشنده  
 باز در معمول عامل اوزرنه تقدیم و ترکیب اول نور صد فخله یوزدر مائه  
 کبی اصلنده سین در وایکمی دخی مستعملدر صفا کد رک ضد یدر  
 یعنی برنسنه بی شوبندن تخبصدر (عسل مصفی کبی که شمعدن تصفیه  
 اولمشدر (معنای یت) بود رک دائما حول وحلیم اول که صفت  
 انبساط و عهد که طور و وعدی انجاز ایله که غدار لاق منافق لر صفتیدر  
 تا که کندی یوز کده یعنی اوزره صد صفا یعنی چوق صفا کوره سن  
 زیرا صد بویه مواضعده تکثیر ایچوند ر بوراده صفا ن مراد  
 حرمتدر زیرا یوزی مصفی و منور اولان کسه نک حرمتی زیاده در  
 و بردخی چونکه حرمتدر آب روی ایله تعبیر ایتدی صفت ایه آبک  
 لوازمنددر نیکم آب صافی دیرل ماء قراح کبی که ایچنه خار جدن  
 نسنه محالطه انجاش اوله \* دوستی بانی هنر عین خطاست \*  
 \* ورننداری دشمن اورا هم رواست \* دوستی مبتدا با اکاه تعلق عین  
 خبر و خطابه مضافدر و زحرف شرطدر اصلی واکردن و ننداری نک  
 مفعول اول و دشمن تانبسی در لاجل الضروره ثانی اول اوزرنه تقدیم  
 اولمشدر و بعد الجمله فعل شرطدر رواست مبتداء محذوفه خبردر  
 تقدیری این ناداشتن هم رواست دیمکدر (هنر عینک ضدیدر نیکم  
 نجاتی نک بویشتدن معلومدر) یت (حرفی اوچ اولغله ایکسنتک)  
 (برمیددر فی الحقیقه عیب و هنر) و کتب لغویه ده کلور که هنر  
 صنعت و صنعتده مهارتدر (هنرمند و هنرور هنر لودر عین بوراده  
 غیرک مقابلدر عین خطا نک معنای خطا نک غیری دکلدر بلکه  
 نفس خطا در دیمکدر زیرا عین معانی کثیره اوزرنه کلور که از جمله  
 عین الشئ ذات الشئ دیمکدر خطا صواب مقابلدر الفی مقصوددر  
 مدی خطا در زیرا خطا هموزدر ناقص دکل مهموزده ایسه الف  
 ماقبلک فحه سنی بیان ایچوند ر فارسیده ماضی مقبدر و اسم فاعل  
 و اسم مفعول آخر نده اولان هاء غیر ملفوظه کبی هم تخفیفله جمع و ضم  
 معناسنه در بوراده مراد مصراع ثانی مضمونی ایله اولک اجتماع  
 وبری برینه انضمامدر ولایق و درست و جائز دیمکدر اشتغافی  
 رفتن در روان مروایدی در سرو روان کی جوازده معنای مرور

اولمغه عجم جائز کور ره بسن د بچک برده رواداری دیر (معنای بیت)  
 بود که بی هنر دوستلق و محبت ایتمک خطادن غیری دکا در بلکه  
 عین و نفس خطا در زیر محبت یا علمی وافر و یا صنعتنده ماهر اولانه  
 کر کرد ر تا که ظاهر و باطننده اندن مستفید اوله و علاقه و الفتدن  
 فائده بوله و عمری هبا و حاصلی هوا اولبه و اگر او مقوله هنر سرنی دشمن  
 طومنز و عداوت ایتمز سک دخی جائز و سزا در یعنی نه دوست و نه خود  
 دشمن اول زیرا بی هنر اولوق عداوتی اقتضا ایتمز بلکه او مقوله ناقصک  
 خصوصنده خالی الذهن اولوق لازمدر که فی نفس الامر لایضر و لایمنفع  
 قبیلند ندر \* تا بماند رازت از دشمن نهان \* سر خود باد و ستان  
 کمتر رسان \* راز بماندک فاعلی و نهان فاعلندن حال و از نهانه متعلقدر  
 سر رسانک مفعولی و باا کامتعلق و کتر مقدره صفتدر که اول مقدر  
 مفعول مطلقدر عربی ابله تقدیری اوصل سرک الی الاحباب ایصالا  
 قلیلا دیمکدر (بماند بانک ضمیمه در زیر ما بعد نده میب شفویدر مانند  
 مضار عذر اولنده با استقباله تخصیص ایچوندر زیر لسان فارسینده  
 دخی مضارع حال و استقبال میانده مشترکدر و بویاه علامت اشتقاق  
 وادات توسل دخی دیرل اصلنده مکسوردر راز و سر بر معنایه در که  
 کتم اولنان نسنه در ضد الشهرة معناسندلکن راز فارسی و سر بر بیدر  
 کتر آزارق معناسنده در تفصیلی بالاده در بوراده قلت عهد مدن  
 کتایه در رسان اخر حاضر در مصدری رسانند ندر و رسانیدن  
 ایرشدر مک معناسنه (معنای بیت) بودر که تا که سنک رازک دشمنندن  
 نهان فله یعنی دشمنندن مستورا و لمقدن او توری کنندی سرنی دوستلره  
 آزارق سویله یعنی هیچ افشا ایتمه زیرا دیمشاردر که کل سر جا و زلاتین  
 شاع یعنی ایکی لبدن چقان سر درون احباب قولاغنه کبرسه دخی  
 آخر دشمن اغرنه دوشر و ضبطی قابل اولماز پس آئی درون دلد  
 حفظ اید و ب هیچ بر فرد آچامق کر کرد و الا بر دخی قسائمز و بونده  
 مطلقا سر در اخلدر کرک اسرار کوبینه و کرک اسرار الهیه زیرا همدل  
 نادر و رازدار کیا بدر و بوقعیر نیجه اسرار الهیه احباب نمانه اولنلر  
 ایچون نحر بر اتمش ایدم آخر اعدا الله دوشوب نیجه زحمتلر چککدی  
 \* نانکری پیش مردم شرمسار \* آنچه خود ننهاده باشی بر مدار \*

✱

✱

پیش نکرده به ظرف و شرمسار مفعول وجهه سی مصراع ثانی به  
تعلیل در آنچه آن چیزی که دیکدر که مبتداء خود مبتداء ثانیه که  
انت معانیده در نهاده کر چه فعل ماضی مقید منفی در فاما نفی  
حقیقه باشد به قید و نهاده بحسب المعنی اکا مفعول در فارسیله تعبیری  
نیاشی نهاده او و عربیله لم تکن انت واضعه دیکدر که بعد الجملة  
خوده خبر و خود دخی بعد الجملة مبتداء اوله معتددر و برمدار جلد سی  
خبر در تا تعلیلیه نکرده کافی بحمی ابله نشوی معانیده در شرمسار محمل  
اوتانمش معانیده و دعا فقهه کلور که شرمسارک اصلی شرمه ساردر ترکیب  
اولیچق ها حذف اولمش در شرمه ده کی ها نسبت ایچوندر سارده کی  
ها کی (شرم اوددر شرمه اود لودر کشتی اوتانیچق باشنی اشاغه  
صلار اثر حیا اندن ظاهر اولغین اکا نسبت ایدرلر برکسه اوتانسه  
نجالت کلسه شرمسار اولدی دیرلر (برمدارده بر استعلاء افاده ایدر  
مدار نهی حاضر در مصدری داشتن در طوتمق معانیده مضارعنده  
شین رایه قلب اولوب دارد و دارنده دیرلر برداشتن و برداریدن رفع  
معانیده یعنی فالدرمق پس مدار فالدرمه دیک اولور (معنای یت)  
بودر که تا که خلیق اوکنده نجل اولیه سن یعنی انلرک یا نلرنده  
اوتانمقدن اوتوری اول نسنه بی که سن کندک قومامش اولاسن  
الکله قومدغک نسنه بی فالدرمه تا که تهمت و نجلتدن خلاص اولاسن  
زیرا اول نسنه نک محل مخصوصه وضع اولندیغی بر مصطلحه دائر  
اولا که واضعی ییلور و بومعنی بین الناس کثیر الوقوع در انکچون  
فضوللق ایدنلر آخر شرمسار اولورل پس خاله غیرده و امثالده  
اوضاع غیره وضع و رفعیه مداخله ایتمه زیرا سرندن بی خبر سن  
\* ای برادر پرده مردم مدر \* تاندر پرده ات شخص دکر \* پرده مدرک  
مفعولدر شخص ندرک فاعلی و پرده ات مفعولی بعد الجملة تعلیلیه در  
( پرده حجاب و نقاب مدرک فاعلیه نهی حاضر در مصدری  
دریدن در کسراه برتمق و بچک معانیده و اهل لغت اتی کرچه کسره  
باینده درج ایتمش لردر عبارت شیخ فتحله استعمالنه دخی شاهد در  
و بوستان سعدی ده دخی کلور (یت) توینا و ماخائف از یکدکر  
( که تو پرده پوشی و ما پرده در) و یوسف زلیحای مولانا جامی ده کلور

✱



(یت) قدم ازده غمازی بدره) (که باشد پرده پوش از پرده در به)  
 و حلیی ده دخی دبر که (در قیو وادات ظرفیه ودریدن لفظند دن  
 صیفه امر ووصف ترکیب در مثلاً پرده در کبی (ندرد فعل مضارع  
 منفی در مصدری ذکر اولسان دریدن در ولکن کسره به کوره دالک  
 کسره سی وفتح به کوره فتحه سیله تلفظ اولنور رانک تشدید لاجل  
 الضروره در والا اصلنده مخفف در و مواقع ضرورت مستند در  
 زر لفظنده و امثالنده دخی جاری در (پرده ات فصله در زیر واصله  
 ضرورت یوقدر واهل لغت دیمش لردر که اگر تاء خطاب آخرنده  
 هه علامت اولان کلیه متصل اولسه برهمزه مجتلبه زیاده ایدر لر  
 بنده ات کبی وگاه ضرورت ایچون اول ها و همزه بی حذف ایدر لر  
 درخزیت کبی که درخزینته ات تقدیرنده در و تاء خطاب ویم متکلم  
 وشین غائبه اصطلاح شمراده حرف اضافت دیر لر کما فی اللغات  
 شخص عربیدر انسانک و غیرینک ابراقدن کورین قرانی سیدر صکره  
 کسه معناسنده استعمال اولندی (معنای یت) بودر که ای برادر  
 و آخرت قرنده اش و برادر کبی محبوب خلق پرده سنی برتمه یعنی کرلو  
 اولان عیوبی کشف ایتمه رفع پرده ایدوب مستوری کشف ایدر کبی  
 بلکه حقیق سنارینی صفتیه عمل ایله وخالق خلقیه متخلق اول  
 تا که برغیری کسه دخی سنک پرده کی برتمه زیرا اند وکو که کوره  
 بولورسن خیرا وشر و حدیث قدسیده کلور (یا عبادی انما هی اعمالکم  
 ترد علیکم) کل ایندی بصیرت اوزره اول که رجائی وملکی وشیطانی  
 و نفسانی هر نه دورا و صورت اولورسه سنندن اولور خارجدن نسنه  
 یوقیر \* با هوای دل مکن زنهار کار \* تا نیارد بس پشیمانیت بار \*  
 با مکنه متعلق در کار مفعولدر زنهار کلمه تنزیه ورد عدد کلا معناسنه  
 و دقایقه کلور که زنهارک اصل معناسی صفین دراما وصیت و سبارش  
 محلنده تا کید ایچون استعمال اولنور (بس بوراده باه عربی ایله بسی  
 و بسا کبی کثیر معناسنه در) پشیمانیت ده اولان تاء خطاب معناسده  
 نیارده قید در و تا نیاردک مفعول اولی (و بار که یمش و محصول  
 معناسنه مفعول ثانی در و بس پشیمانی باره عطف پیاندر تقدیری  
 تا نیاردت بار بس پشیمانی (معنای یت) بودر که صافق هوای دل



وشهوت طبعی کند که کار ایلله و آئی ایش طوتمه تاسکا محصول  
 کتورمه که اول محصول چوق بشپا نلقدر وزیاده نداشتدر یعنی  
 هوای نفسه و آرزوی دله تابع اولان صکره چوق نادم اولور زیرا  
 داعیه شرع و عقل کامل اولدجه ایش طوتمق اولباز وانک که ایشی  
 هوی وهبا اوله نه هدی ونه خدا قیوسیدر و آخر انک مطرچی آه  
 وندامت قیوسیدر فافهم جدا \* قدر مردم راشناس ای محترم \*  
 تاشناسد مردمان قدر توهم \* قدر شناسک مفعولیدر مردمان  
 شناسک فاعلی و قدر مفعولیدر و بعد الجمله تعلیلدر (قدر مقداردر که  
 بکیت دخی دیرلر مقصود وزن عقل و اعتبارله اولان قدر یدر تنکم  
 برکبه بی مدح اینسه لر وزنده آخر چکر دیرلر (شناس شین مجمه نک  
 کسریله امر حاضر در مصدری شناختن در آکلیق معناسنه مضارعنده  
 خاسنه قلب اوانوب شناسد و شناسنده دینلور محترم حرمتلو و معزز  
 و مکرم بونده محل قیدده محترم لفظنده اصابت ایتدی هم جمع  
 و موافقت ایچون اولدینی مرارا اشارت اولتمشد (معنای یت) بودر که  
 ای محترم و معزز کسه قدر مردمی فهم ایلله و خلقی مراتبه تنزیل ایت  
 تا که مردملر یعنی آدم اوغلعلری دخی سنک قدر کی بله لر و سنی عالی  
 طونه لر و بویکی فهمک اثری بر بره مجتمع اوله والا خلاقی بر بره کلور که  
 ایکی طرفدن دخی حرمتسزلکدر الحاصل خیرا و شررا انسان عمامه  
 کوره مکافات اولنور \* تازیانت باشد ای خواجه دراز \* دست کونه  
 دار و هر جانب متاز \* زیانت باشدک فاعلی و دراز مفعولی و بعد الجمله  
 ظرفیه در زیر نا بوراده مادام معناسنه در دست دارک مفعول اولی  
 و کونه ثانیهی و هر جانب متاز متعلق و بعد الجمله دار جمله سی اوزرنه  
 معطوفدر خواجه بای و پیر و عزیز و دانشمند و قوش ایوکی و بعضیلر  
 دیدیلر که خوچ اصلنده جیم مجمله قوش ایوکی در مثلا خروس  
 و طویغر و هدهد و امثالنک تاجیدر بوسیدن در که تعظیم قصه  
 ایدوب بعض عزیزلره خواجه دیرلر بوصورتده آخرنده اولان  
 ها تخصیص ایچون اولور (کونه هاه ساکنه ایلله کوتاه دن مخففدر  
 قصه دیمکدر قصبرکی که درازک مقابلیدر که اوزوندو طویل کی (متاز  
 نبی حاضر در مصدر اصلیبسی تاختن در سکرتمک وقتی ایومک معناسنه

✱

✱

مضارعنده خا زایه قلب اولنوب تازد وتازنده دینلور ومصدر فرعبسی  
 نازیدن در زیر بعدالقلب اخذ اولنمشدر (معنای یت) بودر که  
 ای خواجه مادامکه سنک دلك اوزون اوله وخلقه اطاله وپرده در  
 اولمقدن خالی اولیه سن مرادك اولان نسنه دن الكی قصه طوت  
 وهر جانبیه یلوب سكرتمه یعنی هرقنخی جانبیه هرنه مراد ایچون  
 حرکت ایتسك الك مطلوبه ایرشمن واندن کوتاه قالور پس بوکلامده  
 محذوف واردر که بحسب المقام مفهوم اولمغله طی اولنمشدر و بونده  
 تایی تعلیلیه طوتوب زبأنك دراز اولمقدن اوتوری یعنی اکر دیلرسك  
 زبأنك دراز اوله دلکی کوتاه طوت دیو معنی فاسدر زیر کلامك  
 ماقبلنه مخلفدر وپردخی لسان عامه دن خارجدر اکر چه من عرف الله  
 طاللسانه وفتحجه التي دنیادن چکوب علاقات طرفنه حرکتدن  
 منقطع اولان عارف بالله اولدیغی جهندن طویل اللسان اولور یعنی  
 چوق سویلر ومعروفك اسماوصفاتنی شرح ایلر \* هر کرا قدری نباشد  
 در جهان \* زنده شمارش که هست از مردگان \* بونك تقدیری  
 هر کسی که نباشد اوزا قدری در جهان شمارش زنده که از مردگان  
 دیمکدر و بونك نظائرلك اعرابی سبق ایتشد (شمارش نهی حاضر در  
 مصدری شماریدن در ضمله صایمق معناسنه بوراده لاجل الضروره  
 شین اسکان اولنور که لفظی بومقامده تعلیل ایچوندن وهست است  
 معناسنه در که مردکانه قیددر تقدیری از مردگانست دیمکدر مردگان  
 مرده نك جمیدر میت معناسنه که زنده نك مقابلدر کاف مرده  
 آخرنده اولان هاء غیرملفوظه دن بدل وآنادات جمعدر تنکم بالاده  
 مشرو حدر (معنای یت) بودر که هرکسنه نك که بدخوی  
 وید زبان اولدیغندن اوتوری دنیاده قدر واعتباری اولیه سن آنی  
 زنده صایمه زیر اولیه کس مرده لردندر یعنی میت حکمنده در الحاصل  
 خوار وحقیر اولان کسه نك حیات دنیویه سی ممت کبیدر وحقارتنه  
 سبب اخلاق ردیه در \* از قناعت هر کرا نبود نشان \* کی توانکر  
 سازدش مال جهان \* تقدیری هر کسی که نبود اوزا نشان از قناعت  
 کی سازدش مال جهان توانکر دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهر در  
 قناعت قسمته رضاونز یاده طلب ایتامکدر اوراده بالام جاره معناسنه در

✱

✱

عرب له دیر (توانکر قادر دیمکدر زیرا توان قدرت و کرکاف عجمی ایله  
 ادات فاعلدر که ترکیده جی معناسن افاده ایدر) (زرکر قبو جی در  
 توانکر قدرت بولیجی در) (سازد مضارعدر مصدری ساختن در دوزمک  
 معناسنه مضارعنده خا زایه قلب اولنور (معنای بیت) بودر که  
 هرکسه که انک ایچون قباعندن نشان اولیه و موجود اولان مرتبه دن  
 زیاده سن طلب ایلیمه چن آنی مال دنیا توانکر وغنی دوزر یعنی  
 اهل حرصی بتون مال عالم طویرمز وهر تقدیر چوق بولسه طویدم  
 دیمز بلکه قبرده طوپراق طویرور که استخوان و دیده سنک ایچمنه  
 طولار پس نعیمک مزیدنی آخریه آلیقومق کرکر \* دائمی باش  
 از حق ترسکار \* باش نیز از رجش امیدوار \* دائما ظرفدر  
 از ترسکاره متعلقدر ترسکار می باشک مفعولیدر امید واریجی باشک  
 مفعولی اولدینی کی از رجعت امید واره متعلقدر ترسکارده ترس فحمله  
 سمدر قورخو معناسنه مصدری ترسیدن در که قورخقددر) (کارکاف  
 عجمی ایله ادات مبالغه در که فعل ماضی و امر و بعضی اسماء او اخریه  
 لاحق اولور و کثرت معناسن افاده ایدر که معنای مبالغه اسم فاعلدر  
 پروردکار کی که کثیر التزیه در رب کی و امر زکار کی غفور معناسنه  
 ویا کار کی که آکدر ریجی دیمکدر و حلیمی ده کلور که اسم فاعل  
 مقامنده مصدر دن بر اسم اخذ اولنوب آخریه کار الحاق ایدر ز مثلاً  
 ساختن لفظندن ساز آلوب ساز کار دیرلر موافق معناسنه انتهی  
 بوصورته ترس دخی ترسیدن لفظندن اخذ اولنوب ادات کار الحاقیه  
 مبالغه اسم فاعل معناسن افاده ایدوب زیاده خائف دیمک اولور و بویه  
 دیمک دخی جائزدر که (ترس ترسنده دن ترخیم اولغش اوله وصف  
 ترکیبی ده اولدینی کی بوصورته ادات مبالغه اسم فاعل آخریه کلش  
 اولور نتکم توان دیرلر که اسم قدریدر و تواند مراد ایدر لر که فعلدر  
 و مطلق اسم لاحق اولوق جائز اولدینی ذکر اولنسان یاد کار لفظندن  
 و خداوند کاردن و امثالندن مستفاد در زیرا خداوند کار صاحب  
 و مالک معناسنه در مبالغه طریقیله ملوک و سلاطین کی و بحسب  
 الاعتبار عزیزه و اهل کمال اولنسلره دخی اطلاق اولنور حضرت  
 مولانا به خداوند کار دیدکاری کی) (نیر نعمة الله ده کلور که نیز حرف



مطالعه

عطف در دخی دیمکدر وینه معناسنه اتهی پنه ایضا معناسنه در  
 بو مقامده اولدیغی کی وایکن نیرک حرف عطف اولماسنده شبهه  
 وارد دیو بعضیلر اعتراض یلش لر در ز بر اسب واستررا سوار کشتند  
 دیمک برده اسب نیز استررا دلتز و بوفقیه فیهم ایتدیکی بودر که  
 حرف عطف دخی معناسنه اولغله نیری دخی معنای دخی بی مشمل  
 اولغله او حکمه قیلدیلر پس بوندن نیر فی نفس الامر حرف عطف کی  
 استعمال اولمق لازم کلز و قانقده کلور که نیر لفظی ده معناسنه دز  
 مثلاً ترک اولده دیر عجم اونیز دیر نیرک نوزدن فرقی بودر که نوز  
 دخی در اوانه ها زیاده ایدوب هنوز دیرل اتهی بالاجال بوفرقک  
 تحتده طائل یوقدر ز بر اده ودخی بر معنایه در وهنوز دخی شمعی  
 معنایه کلور مقامنه کوره (امید وار کتب لغویه ده کلور که وار ادات  
 نسبه در قمر وار کی و مصاجبت ایچوند ر امید وار و بز کوار کی  
 امید لی و عظیمتلو دیمکدر وود قانقده کلور که وار لسان فارسیده  
 مناسبت و لیاقت معناسن افاده ایدر که ترکی دلد اندن برارایله تعبیر  
 ایدر لر راه وار که آت اوصافندندر بوله برار آت دیمکدر در شهوار که  
 انجو اوصافندندر معناسی شاهه لایقندر کوشوار کوبه در قولاغنه  
 مناسبتی اولمق اعتبارایله در مناسبت مشابهتدن برنوع اولدیغندن  
 اونوری مقام تشبیهده ده وار استعمال اولنور ز قمر وار کی برکسبه  
 برنسنه لایق واول کسبه سر اوار واول نسبه سر اوار دیرل (بز کوار  
 اولویه لایق اما ولولغه لایق معناسنه استعمال اونور بوضورتده  
 بز کوارک اصلی بزری وار اولور که اندن اختصار اولمشدر  
 (معنای یت) بودر که دائم حق تعالی دن زیاده خوف ایدیچی اول  
 و مکرندن امن اوزرنه اوله ز بر کفر وینه رجندن امیدلو  
 ورجانو اول ونا امید اوله که بودخی کفر در نکم بالاده تفصیل اولمشدر  
 قال تعالی (لاتأمنوا مکر الله) وقال تعالی (لاتعطلوا من رحمة الله)  
 لایه فافهم جدا \* برعد وی خویش چون ابی ظفر \* عفو پیش  
 آور زجر مش در کند \* تقدیری چون بابی ظفر برعد وی خویش  
 بش آور عفو ودر گذر از جر مش دیمکدر که اعرابی بوندن ظاهر در  
 (بابی قبل مضارع مخاطبدر مصدری یافتن در بولمق معناسنه

مضارعنده فایه قلب اولنوب باید و باینده دینلور (ظفر عربی در  
مطلوبه فوز وغالب اولق) عفو عربی در ذنب ن تجاوز و اثری محمود  
ودعاده کلور (اسألك العفو والعافیه) ای ترك العقوبة والسلامة  
(عفو اصلنده قصد معاصی مشتملدر کویا سندن عفو ایتدم دیمک  
ازاله ذنبی قصد ایتدم دیمکدر) جرم ضمه عربی در اکساب مکر و هده  
استعمال اولور اصلی جرم در فتحله که آفا چدن یمش که یمک  
معناسنه در (گذر بوراده امر در مصدری گذشتن در واز کلک  
و بر بردن برره بچمک و صالیو برمک مضارعنده شین رایه قلب اولنوب  
گذرد دینلور (معنای یت) بودر که چونکه کندی دشمنک اوزرنه  
ظفر یوله سن وغالب اولسن عفو او کو که کتور وانک کاهندن کج  
یعنی عفو راجع اولان مقامده والاشرعدن و قلبدن استغفایله واکا کوره  
عمل قبل زیرا بعض اعدا وارد که قتلی و یاغیری وجهله مؤاخذه سی  
لازمدر تنکم بعض حیوانات حل و حرمد قتل اولنور فاره و کلمه  
و کلب عفور و عقرب و دولنکچ دید کاری قوش کبی \* با تواضع باش  
و خوکن بادب \* صحبت پرهیز کاران می طلب \* یا ما بعدنده امره  
یعنی باشه متعلقدر و خورخی کنه مفعول و با کامتعلقدر و بعد الجملة  
جمله اولی اوزرنه معطوفدر صحبت ما بعدنه مضاف و می طلبه  
مفعولدر تواضع عبودیت نفسی ییلوب تذال ایتکدر که مقابلی  
کبردر و ریاستدر آنکچون در ویش ریاست اهلی اولماز (ادب امور  
مستحسنه بی رعایتدر کرک عباداتده و کرک معاصیلاتده و کرک عاداتده  
وانک جزئیاتی چوقدر انسان کامل کرکدر که هر بابده عهده سندن  
کلمه) و پرهیز کاران پرهیز کارک جمیدر پرهیز کار صفت مشبهه در  
اهل تقوی معناسنه (می طلب امر حاضر در مصدری طلبیدن در  
استمک معناسنه مضارع می طلبد کلور اصلنده عزیدر و آنکن بحم  
نجم و تصرف ایتکدر (معنای یت) بودر که تواضع صغیله اول  
و ادب خوی ایه و اهل تقوی صحبتی طلب ایت اشقیسا بجلسنه اوتورمه  
زیرا تواضع و ادب صفت انبیادندر علیهم السلام و متواضع و متأدب  
اولان کسه انبیائله مجانست و مناصبت ایتکله وصف مذکور علو  
درجه سنه سبب اولور و کذلک مجاس تقوی مجلس رحمت و مجلس



فسق مجلس غضبدر بناء علی هذا اعوذ برضاك من سخطك موجه  
اسباب غضبیدن فرار و دائره رجته قرار ایتك كركدر و انسان بالنعل  
فسق ایتك دكل بلکه فاسقه و آلات فسقه نظرایتك بله منهیدر  
\* برد باری جوی و بی آزار باش \* تا که گردد در هز نام توفاش \*  
بر باری مابعنه مفعولدر (و بی باشه متعلقدر و بعد الجمله جوی  
جمله سی اوزرنه معطوفدر (نام کردك فاعلی و فاش مفعولیدر  
و در اكانر قدر برد باری ده یا مصدریه در برد بار حول و حلیم در  
نتکم تفصیلی مرور ابتدی (جوی امر در مصدری جویدن در  
آرامق معناسنه (آزار آزر دن لفظن دن مشتقدر و اسم مصدر در  
آزردن و آزار دن آزارلق و انجتمك و سوكم معناسنه (هز خصال  
جیده و صنعت و مهارتدر (فاش عربی در اصلنده فاشی در تخفیف  
یاسنی حذف اید و ب فاش استعمال ایدر فشو عتو و زنی اوزرنه  
بر نسنه لك انتشار و ظهوریدر نتکم مرور ابتدی (معنای بیت)  
بودر که بواسطه آره و دله یعنی خلقك هز نه ایه بوکن کتوریچی اول  
و بی آزار اول یعنی کسی بی رنجیده اتمه و سب و شتم ایل و دهانکی  
محفوظ طوت تا که هزده نامك فاش و منتشر اوله یعنی بویه خصال  
جیده و اخلاق جیلک سبیلله اسان ناسده ابو نامك سوبلنه و خلق  
سنگ حسن حالکه شهادت اید لکه اتم شهداء الله فی الارض  
موجه انلك حسن شهادت لری عند الله قبوله قریندر خصوصاً  
دیمشدر که قرق نفرکسه برولی عرفی حکمنده در ولی لك شهادتی  
ایسه مفعولدر زبرا ترکیه نفس ایتكله کلام شوب اغراضدن خالصدر  
\* همچو تر یاقند دانا یان دهر \* قاتلند ای خواجه نادان چو زهر \*  
همچو تر یاقند مقدم خبر و دانا یان دهر مؤخر مبتدادر قاتلند ایل  
نادان دخی بویه در (همچو کله تشبیه در مثل معناسنه در هم لفظی  
موافقه دلالت ایدر مالی تشابهدر که ایکسی بری برینه تشبیهده  
موافقدر دیمکدر کویا دانا تر یاقه بکره دیکی کی نافع اولمقده تر یاق  
دخی دانا به بکرز مفید اولمقده نتکم علم بیانده کلور (بیت) رق الزجاج  
ورقت الخمر (فتشایها و تشاکل الامر) (فکنا خمر و لا قدح)  
و کنا قدح و لا خمر) تر یاقند اصلی تر یاق اندر اندر یاقند بوراده است

که رابطه در آنک جمیع درباران من اند بنم بارلر مدر دیمکدر تریاق و در یاق  
 کسرله معروف نسنه در که زهرلک مضر تن دفع ایدر یعنی بردواء  
 مرکبدر که ابتدائی ماغنېس دبدکلری حکیم اختراع ایلدی صکره بر حکیم  
 دخی کلوب لحوم افاعی زیاده سیله انی تبیم ابتدی و تار یخ کزیده ده کلور که  
 دفع زهر ایچون مار افعی دن معمول اولان تریاقی افریدون دید کلری  
 پادشاه دوزدی و قاموسده کلور که تریاق یونانی در صکره تعریب  
 اولمشدر و صحاح جوهریده فارسی معربدر دیمشدر یعنی فارسیده  
 تریا کدر صکره کافی قافه تبدیل اولنوب تریاق دلمشدر تنکم ساخته  
 افریدون اولق اکا دالدر زرا افریدون ملوک عجمدندر ولکن کلام  
 قاموس اصحدر زرا حکما یونانیه در و معاجین و ادویه انلردن قالمشدر  
 پس اصلی تریادر تا ورا آنک کسرملری و یانک تشدیدیه (دانیان دانک  
 جمعیسدر اصلی دانا آن در همزه ایله که آن ادات جعدر ولکن تخفیف  
 همزه یایه قلب اولمشدر دانا صفت مشبهه در مبالغه ایله عالم معناسنه  
 علیم کی و مفتاح الافه ده کلور که صفت مشبهه مضارع دن مشتقدر  
 طریق اشتقاقده کاه فعل مضارعک آخر حرفن الفه ابدال ایدوب  
 مثلاً کوید ویند لفظندن کویا وینا دیرلر و کاه الفه برنون ضم  
 ایدوب مثلاً کرید و نالد لفظندن کر یان و نالان دیرلر و بوصیغه ایله  
 مبالغه اسم فاعل مراد اولسه ده جائزدر اتمهی و بعضیلر دیدیلر که  
 صفت مشبهه امر دن مشتقدر مثلاً داناده دان امر در آخر نه الف  
 زیاده سیله صفت اولور و دقایقه کلور که دان اسم فاعلدر دانستن دن  
 معناسی بلجی در داننده دن ترخیم اولمشدر نکته دان و خرده دان دن  
 جز اولان دان دخی بو معنایه در دانا بللو دیمکدر شول الف که آخر  
 کلمه لاحق اولور معنای انصاف افاده ایدر شول حالت که عارض  
 اوله انده ادات توصیف مندر حاجت مندر کی و شول حالت خلقی  
 اوله آنک اداتی الفدر یناده کی تواناده کی کی داناک مقابلی نادان در  
 کسک مقابلی ناکس و مردک مقابلی نامرد اولدیغی کی اسان فارسیده  
 نا ادات سلبدر اول کلمه داخل اولوب مدخولنک مدلولنسه اولان  
 وصفی موصوفندن سلب ایدر بوقاعده اوزره نادانک معناسی بلجی  
 دکلدر دیمکدر تنکم نامردک معناسی ار دکلدر دیمکدر اتمهی (دهر



اصلانده عالمك مبدأ وجودندن انقضاسته دك اولان مدتک اسمیدر  
 صکره هر مدت کثیره ده استعمال اولندی زمان ایسه مدت قلیله  
 وکثیره اوزرنه واقع اوایور دهری دیرلر بقاء دهره ذاهب اولانه بوراده  
 دهرله مراد زماندر قال الله تعالی (وما یلکنا الا الدهر) ای الزمان  
 (قاتلند بونک دخی اصلی قاتل انددر قاتلدر در معناسته قتل چسددن  
 روحی ازاله در موله فرقی بودر که موت فوت حیاته اولور قتل ده ایسه  
 مباشرک فعلی معتبردر (زهر آغودیدکلریدر زهره اوددر مراره معناسته  
 زیاده آبی اولد یغدن اوتوری یعنی اکا نسبت ایدوب زهره دیدیلر  
 و یاد زهر دیدکلری مصنیح زهر دیمکدر (معنای بیت) بودر که زمانک  
 عالمیری وجهانک فاضلاری تریاق فاروق کی در که زهر جهله محض دوا  
 ومرض نفسه عین شقادر نادانلر ایسه بونلرک خلافیدر که زهر  
 هلاهل کی قاتل و مضردر پس نافعدن استفاده و ضارندن مباعد  
 اید کور قال الله تعالی (وهدیناه التجدین) یعنی الله تغسانی سنی طریق  
 خیره و شره هدایت ایلش واسبابی بلدر مشدر همان سندخی مهندی  
 اولوب طریق خیره سلوک و طریق شردن رجوع ایله فافهم \* مردم  
 از تریاک می یابد نجات \* خود کسی از زهر کی یابد حیات \* تقدیری  
 می یابد مردم نجات از تریاک کی یابد کسی حیات از زهر دیمکدر که  
 مردم یابدک فاعلی و نجات مفعولی و ازا کا متعلقدر کسی و حیات  
 و از دخی ایکنجی یابده کوره بویله در (یابد یاء مثانک باء موحده اوزرنه  
 تقدیری ایله مضارعدر مصدری یافتن در مضارعنده فایله قلب  
 اولوب یابد و یابنده دیرلر) خود بویله برده آخر افعلی کی مقام تعریف  
 استعمال اولور تنکم تصویر معناده کلور (معنای بیت) بودر که  
 آدم اوغلانک مسموم اولانی تریاکدن نجات بولور و هلاکدن  
 قورتلور خود برکسه زهردن چن حیات بولور یعنی بویله اولدیغن  
 ییلور سن و سکا دیملو دکلدر وانی یلسامک عجبدر اجمدی دانائله  
 نادان دخی بویله در که دانا علم و کمالی ایله هلاک معنویدن نجاته سبب  
 و نادان جهل و نقصانیه هلاک مؤیددر بوسیدندر که علم نور  
 و روح و فیض دیرلر باعث روشنائی و بادی حیات جاوداتی در  
 جهل ایسه ظلمت و مزیل الحیات و عین بیوستدر والله الحفیظ

✱



\* صبر و علم و حلم تو باغ دلند \* حرص و بغض و کینه زهر قاتلند \* بعض  
 نسجیده صبر و علم و عقل تو و بعضنده صبر و علم و حلم تریاک دلند  
 دو شمشیر و لکن عین عقلمند داخلدر و باغ دخی تریاک افاده ایندوی  
 حیاتی افاده ایدر تنکم آشفته کلور اگر چه تریاکله زهرک ظاهرده  
 مناسبت ضدییه وارددر (باغ عجمده رومده بغچه دید کلری در که  
 هر نوعدن اشجاری مشتملدر اوزم چغنه اختصاصی یوقدر و باغ  
 و باغچه به بالطبع میل ایدوب سبب انشراح صدر و باعث حیات دل  
 ایلمریله تریاکه بدل باغ ذکر ایتدی زیر تریاک زهرک مضرتن دفع  
 ایتدوی کبی سیر باغ دخی انقباض و کدورتی دلدن ازاله ایدر و انبساط  
 و صفا و حیات بخش اولور (دلند قاتلنده اولان اتد بالاده کی کبی در  
 (بغض حبک ضدیدر یعنی بغض نفسک بر نسنه دن نفرتی و حب  
 نفسک بر شیئه انجذاب و رغبتی در و دشمنلردر که عداوت ایله بغضاتک  
 فرقی بودر که عداوت بغضادن اخصدر زیر هر عدو مبعضدر فاما  
 هر مبعض عدو اولماز مثلاً بعض اشخاص بری برندن بالطبع نفرت ایدر  
 فاما اور تاده موجب عداوت اولیحق انتقام ایچون کین طوتمقدن  
 خالی دکلددر (کینه کاف عربی نک کسر ایله خشم و قلبنده دشمنلک  
 طوتمق و انتقام الحق دله مکدر که عرب حقد دیر) کینه ور کینلور در  
 بغیة مفردات بالاده در (مضای بیت) بودر که سنک صبر و علم و حلم  
 و عقل و سایر صفات و خصایل حیده ک باغ لک و سبب انبساط  
 و باعث حیاتکدر تریاک کبی زیر بومقوله فضائل ایله قلب زنده اولور  
 تنکم حرص و بغض و کبر و کینک و امثال قاتل حیاتکدر زهر کبی زیر  
 بومقوله رذائل ایله قلب مرده و نفس زنده اولور مقصود اصلی ایسه  
 نفسی قتل و قلبی احیاد و بومعنی حیات حقیقه اربابی ایله صحبته  
 منوطدر زیر زنده ایله اختلاطدن زنده لک حاصل اولور مرده ایله  
 القتن مرده لک وجود بولدیفی کبی \* فخر جله کارهانا دادنست \*  
 در بروی دوستان بکشادنست \* فخر مبتدا و جله دخی همزه اضافت  
 تقدیر یله مابعد نه مضافدر اصلی جله کارها در که لاجل الضروره  
 همزه حذف اولمشدر دادنست خبردر و نان انک مفعول بدر بروی  
 بکشادن مفعولقدر بکشادن خبر بعد خبردر (فخر نازلحق و خصایله



تمدحدر افتخار کبی (نان خبر در نان اصل اولغله تخصیص ایلدی  
 پس ادام دخی مطلقا اکا منضمدر (بروی بروی دیمکدر که رانک  
 حذفیه تخفیف اولمشدر (کشادن اچقدر مضارعنده یاز یاده  
 ایدوب کشاید وکشاینده دیرل اولنده بامضموم اوقنور کافک ضمه سنه  
 اتباعا اگر چه بوراده کاف لاجل الضروره اسکان اولمشدر  
 (معنای بیت) بودر که جله کارلرک فخری یعنی انسان انکله فخر  
 وتمدح اتمکه صالح و سزا اولان ایش نان ویرمک واطعام طعام  
 اتمکدر که قرآنده مواضع عبیده ده مدح و ترغیب اولان صفت جبه  
 وخصلت جلیله در و دوستلرک بوزی اوزرنه قیوی اچقدر یعنی  
 کشاده باب اولوب آیشده ورونده یه اکرام و انفاق اتمکدر کویا  
 کشاده در اولوق سخا و ضیافتدن و بسته در اولوق امساک وادخاردن  
 کایه اولدی و بوراده دوستانی تخصیص ایلدی زیر بطریق الزیاده  
 کلوب کیدن احبابدر اعداد کل و بردخی اهل تقویه رمزدر زیر  
 حدیثه کلور که (لایا کل طعامک الاتقی) اگر چه حضرت ابرهیم  
 علیه السلام بذل عام ایلردی و بوندن مراد ذی قدرت اولانی اطعام  
 و انفاقه ترغیبدر زیر معسر اولنلره خرج یوقدر \* کر چه دانا باشی  
 و اهل هنر \* خویش را کمتر زهر نادن شمر \* تقدیری کر چه باشی دانا  
 و اهل هنر شویش را کمتر زهر نادن دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهر  
 اولور کر چه کر حرف شرطدر که اکردن تخفیف اولمشدر و رچه دخی  
 دیرلر و لکن چه بوراده اتباع طریقله در یو خسه بشقه معناسی  
 یوقدر (شمر شبنک ضمی و میمک فتحیله امر در شمر دندن ضمتین ایله صایمق  
 معناسنه ماضی دخی بویله در شمر دکی مضارعی شمر دکلور میمک فتحیله  
 یو کله نک تفصیلی بالاده در (معنای بیت) بودر که اگر چه دانا و اهل  
 هنر اوله سن یعنی یوصفتلرله و تصف اولور سگده بنه کند یکی هر ناداندن  
 اقل و انقص عد ایله زیر اکال انسانی بونده در وشول که منم دبکر  
 نیست دیر قصورنه واقف اولمدیغدن در و یو بایده اعلم الخلق علمنا  
 ما جهلنا دیدی و ما عرفناک حق معرفتک دیو اعتراف ایلدی و حق تعالی  
 (وما اوتینم من العلم الا قلیلا) یوردی پس حقدن آگاه اولان کسه یه  
 دعوی دوشمن بلکه تواضع دوشمن زیر دیمشدر که فی کل شیء وفیه



\* \* تنبیهات اخیری \* \*

کل شیء فافهم جدا

✱

\* شد دو خصلت مرد نادان را نشان \* صحبت صبیان و رغبت با زنان \*  
 دوشدک فاعلی و خصلت فاعل در تمیز در نشان مفعولیدر مر دوشده  
 متعلق در زیر را لام جاره معناسنه در نادان مرده صفت در صحبت دودن  
 بدلدن معطوفه به (خصلت بوراده رذیله در) صبیان صبی نك  
 جمعیدر که هنوز سوددن کسب این اوغلاندر بوراده صبیان ایله مراد  
 احداث در یعنی حدیث السن اولان اوغلان و تازه لر در (رغبت  
 برنسنه بی حرصله ارادت و طلبدر زهدك مقابلیدر که زهد اعراض  
 و رغبت توجه و اقبالدر) با زنان ده با فی معناسنه ظرفیه در و یا الی  
 معناسنه در زیر رغبت فی و یا الی ایله استعمال اولسنه حرص و اقبال  
 وعن ایله مستعمل اولسنه زهد و اعراض قضاایدن (زنان جمع زندر که  
 مقابل مرد در (معنای یت) بودر که ایکی خصلت رذیله مرد نادان  
 ایچون نشان و علامتدر یعنی هر کیده که بویکی خصلت اوله اول کسه  
 جهلا و سفها قبیلتنددر عفا و اهل وقار کروندن دکل اول ایکی  
 رذیله نك بری تازه لر له صحبت و مجلس سمرنه ملازمت و بری دخی زنلره  
 رغبت و حرص و انلرله الفت و مزاجه در زیر ایکیسی دخی خفته  
 دلالت ایدر اگر چه خانولرله محالطه فی الجملة مشروعدر تمتع و تناسل  
 ایچون فاما تازه لر له صحبت بالکلیه ممنوعدر زیر مواضع تمه دندر مکر که  
 ضرورت قویه اوله تعلیم علم و کتابت و صنعت و امثلی کبی \* ناخوشی  
 در زندگانی ای واید \* مرد را از خوبی بد کردد بدید \* ناخوشی مبتدا  
 و در زندگانی اکا صفتدر تقدیری ناخوشی که در زندگانی حاصلست  
 دیمکدر بدید کرددک مفعولی و مرد اکا متعلق و از بدیده متعلقدر  
 و مردک تعلقی را لام جاره معناسنه اولغله در و بعد الجملة مبتدایه  
 خبردر ناخوشی ده یا مصدریه در (ناخوش ناملازم بمکدر) (زندگانی  
 بالاده تحریر اولندیکه زندگی دیری لکدر حیات کبی کاف زنده آخرنده  
 اولان هاء غیر ملفوظه دن بدل و یا نسبت ایچوندر زندگانی در لکدر  
 حیاتدن تمتع معناسنه که دیری لك اورننه متغیردر کاف و یا  
 زندگی ده اولان کبی در نف و نون نسبتده مبالغه ایچون زیاده قلمدر  
 اکا فی الدقایق بوراده ظاهر اولان یا مصدریه او قدر زیر اگر چه

✱

مصدره

مصدرده الف ونون زیاده قلنغز ولکن زنده نك قحه سنی تصحیح ایچون  
 کاف زیاده قلند یغی کی زنده کی یه مشابیهت لازم کلسون ایچون  
 الف ونون دخی زیاده قلند ی ( واید عربی در موأود معناسنه  
 بویله مواضعده ای جوان وای پسر معناسند استعمال اولور  
 ) بیدید بعضی نسخ ده وحید دوشمدر باء عربی نك فتحیله آشکاره  
 و بللو معناسنه ( معنای یت ) بودر که ای ولید وجوان درلکده  
 ناخوشلق یعنی خلقه ناخوش درلك ولطفله کچما نك وامتراج  
 قلماق انسانه بد خویندن ظاهر و آشکاره اولور اگر حسن خلق  
 اوزرنه اولسه هرکس ایله خوش کچنور و محبوب القلوب و مقضی المرام  
 اولوردی پس بد اخلاق اولان کسه کندی نفسنه لوم اینسون و تبدیل  
 اخلاق ایلسون تا که وکونوا فی الله اخوانا موجبجه هرکس ایله اخوت  
 مرتبه سنه اربوب آخر حقنده حسن شهادته سرا اولسون \* آنکه نبود  
 مرور افعول نکو \* مرده می دانش که زنده نبود او \* فعل نبودک فاعلی  
 مرور الکا متعلقدر که تقدیری مرورا دیمکدر که رالام جاره معناسنه در  
 ونکو فعله صفتدر و بعد الجملة آنکه یه صفتدر که انکسی تقدیرنده در که  
 مبتدأ در مرده دانشک مفعولی و بعد الجملة خبردر و که تعلیل در  
 نبودک فاعلی او و مفعولی زنده در و بعد الجملة تعلیلده بو یتنک جمله  
 مفر داتی مرارا شرح اولمشدر ( معنای یت ) بودر که اول کسه که  
 انک ایچون ایوایش اولیه بلکه بد کار اوله اتی سن مرده و میت یل زبرا  
 زنده لك اسبابدن اوزرنده اثر یوقدر حیات حقیقه نك آثاری ایسه  
 افعال جمیله و اخلاق جمیده در حیات صوریه نك آثاری حس و حرکت  
 مطلقه اولدیغی کی و شوکه حقیقنده زنده در کال صورت الهیه  
 اوزرنه در و شوکه فی الحقیقه مرده در نصف صورت الهیه اوزرنه در  
 میت کی و بوندن انسان حقیقی ایله انسان حیوانی نك ینشده فرق  
 ظاهر اولدی \* هر که کوید عیب تواند رحضور \* می نماید راهت از  
 ظلمت بنور \* هر کسی که دیمکدر مبتدأ در و کویدک تحتند خیمیری  
 اکار اجددر و عیب مفعولیدر و اندر اکا ظر قدر و بعد الجملة مبتدایه  
 صفتدر ( راه نمایدک مفعول ثانیسی فاعلی تحتند کس در نا خطاب  
 نمایده قیددر می نمایدت راه دیمکدر که نمایدک مفعول اولی در واز و با

ضـ



نماید متعلقدر (عیب شول امر در که برنسنه انکله مقر نقص اولور  
 تفصیلی بالاده در) حضور غیبتک ضدیدر غین مجمه نك قمیه  
 (ظلمت استنارت شانندن اولان محله عدم نور در محل لیل کبی انکچون  
 ظلمت لیل دیرل وجهل و شرک و فسقه دخی ظلمت دینور علم و توحید  
 و طاعت نور دینلدوکی کبی زیر ظلمت و نورک هربری ایکی قسمدر که  
 حسی و معنوی در (معنای بیت) بودر که هرکسه که سنک عیب  
 و نقصان و خطای حضور کده یوز که سوبلر اول سنک مخلص  
 دوستکدر زیر اسکا ظلمتدن نوره یول کوستر یعنی ظلمت عیب و عار  
 و نقصدن نور هنر و عرض و کماله اخراج ایدر مداحک اولان ایسه  
 خلاف ایدر تنکم اهل خلاف حقنده کلور (بخروجونهم من النور  
 الى النظمات فافهم \* مرترا هرکس که باشد رهنمای \* شکر اومی باید  
 آوردن بجای \* هرکس مبتدا و رهنمای باشدک مفعولی و مرترا اکا  
 متعلقدر و بعد الجملة مبتدایه صفتدر شکر آوردنک مفعولی و آوردن  
 بایدک فاعلیدر بجای اکا متعلقدر (رهنمای وصف ترکیبی در یول  
 کوستر بجای معنایه مرشد و هادی کبی اصلنده نماینده راهدر صکره  
 تزخیم و تقدیم معموله ترکیب اولمشدر مصدری نمودندر کو سترمک  
 و کورنمک معنایه مضار عنده و اویرینه الف و باکتور و ب نماید  
 و نماینده دیرل (معنای بیت) بودر که هرکسه که طریق حقده سکا  
 رهنما و مرشد اوله انک شکرنی برینه کتورمک کرکدر اولاحقه شکر ایله که  
 سنی او مقوله مرشد هدیایت ابتدی و ثانیاً اول مرشد شکر ایله که  
 سنی ارشاد ایلدی زیرا بومقوله به شکر ایتک امر حقله اولیجی اطاعت  
 امر لازمدر سجده آدم کبی الحاصل مرشد امرله در تنکم قرآنده کلور  
 (وابتغوا الیه الوسيلة) و شکر واسطه دخی بویه در کما ورد فی الحدیث  
 (من لم یشکر الناس لم یشکر الله) تنکم برات صدیق رضی الله عنهما حقنده  
 آیات کریمه نزول ایتدکده پدری حضرت صدیق رضی الله عنه اکا  
 رسول الله صلی الله علیه و سلم شکرله توحیه ابتدی زیرا نعمت  
 مذکور و وساطت رسولله حصوله کلاهی پس حق واسطه مراعات  
 اولمقی مقتضای حکمت اولدی \* مرخرد مندان عالم را شناس \*  
 خلق نیک و شر م نیکو تر لباس \* بعض نسخته لباس شناس دوشمشدر



مأل بر در الام جاره معناسنه اولغله خرد مندان شناسه متعلقدر خلق  
 شناسك مفعول اولی و نيكو تر ثانیسی در نيكو تر لباس احسن لباس  
 ديمكدر (مر خرد مندان مر زاندر خرد مندان خرد منذك جعبدر  
 عقلاو معناسنه دانشمند بيللو در زبرا مند آخر كلمه لاحق اولوب ربط  
 ونسبت افاده ايدر و دقا نغده كلور كه شول حالت كه خلق اوله انك  
 ادات توصيفی الف درينا و توانا كی و شول حالت كه عارض اوله  
 انك ادات توصيفی مندر خرد مند كی زيرا خرد بصيرت در چشم  
 بصيرت ايسه سهيله آچملق واردر مقابلی بی خرد در انتهی بومقامه  
 متعلق اولان كلام بالاده در (شناس امر در مصدری شناختن در  
 اكملق معناسنه مضارعنده خاسبنه قلب اولوب شناسد و شناسنده ديول  
 ) شرم اود در حيا كی ( نيكو تر ابورك یعنی زياده ابو لباس مايلبس  
 معناسنه بونده اخلاق جيله بی لباسه تشبيه واردر اشتمالده نكتم قرآنده  
 كلور و لباس التقوی ذلك خير (معنای یت) بودر كه عالم دنياك  
 عاقلاری ایچون ابو خوی و حيا بی زياده كوزل و براشور لباس اكله یعنی  
 احق كندی اوزرنه لباس فاخر تلبس ايسه دخی براشمن زبرا اخلاق  
 جيله دن وجود نده زينتی يوقدر و عاقل پلاس و خر قه كبسه دخی  
 ياقشور زبرا حسن الاخلاقدر و انسانه اخلاق حسنه زينت پسدر  
 كر كسه لباس زينتی اولسون الحاصل عاقل اولان كسه كر كدر كه  
 لباس شهرت قيد نده اوليه بلكه اخلاق حسنه الله تخلق ايليه كه  
 فی الحقیقه لباس بودر خصوصاً حیا و ادب یوزنی و یولنی طوبه  
 \* حال خود را از دو كس پنهان مدار \* از طبیب حاذق و از یار غلر \*  
 تقدیری مدار حال خود را پنهان از دو كس ديمكدر كه حال مفعول اول  
 و پنهان ثانی و از پنهانه متعلقدر ايكنچی و اوچنجی از اولكیدن بدلدر  
 حال انسانك نفسنده و جستمند و مانده امور متحول و متغيره سیدر  
 (پنهان باء عجيبك قصيله كز او كافی لغة نعمة الله وغيره ولكن ابن كمال  
 پنهانله و پیدائله آشكاره بی فرق ایدوب پنهانده اختفا غيرك فعليله  
 اولور خفی و نهان ده اول معتبرد كلدر پس پنهان مخفی در افعالدن  
 اسم مفعول صیغه سی اوزرنه مقابلی پیدازر كه مظهر در بودخی  
 اظهاردن صیغه اسم مفعول اوزرنه كه غيرك فعلنه مقارن اولان



ظهور در آشکارا که نه آنکه مقابلیدر غیرک فعلی معتبر دکلدر الحاصل  
 آشکارا و نه آن و ظاهر و خفی بر بایندند و پیدا و پنهان و مظهر و مخفی  
 دخی بر بایندند (طیب طبنددر مثلثة الطأ که علاج جسم و علاج  
 نفسدر) حاذق حذاقة دنددر که بر نسنه بی تعلم ایدوب مهارت اهلی  
 اولمقدر طیب حاذق جسمانی اودر که جسمک دردی مقداری  
 علاجنه قادر اوله و طیب حاذق روحانی اودر که نفسک مرضنه  
 مطلع و معالجه و ارشاد و تکمیل قادر اوله و مواظندن هیچ بر موطنده  
 وقفه و عجزی اولمده (غار طاغده اولان مغاره در اگر واسع دکل  
 ایسه و الا کهف دیرلر یار غار اصلنده ابو بکر صدیقدر رضی الله  
 عنه که جناب نبوته صلی الله علیه وسلم مکة مکرمه قربنده جبل  
 ثورده اولان مغاره ده (اذهما فی الغار) موجنبه یار و مصاحب و معین  
 اولمشدر صکره تشبیه طریقله خواص احبابدن اولان کسیه یار غار  
 دنددی زیرا شدتدرده معین و هر حالده مصاحب و همدم در  
 (معنای بیت) بودر که کندی حالکی ایکی کسیه دن کزن لوط و نومه  
 و هر نه ایسه سویله بری طیب حاذق و حکیم ماهر دن و بری دخی  
 یار غار و مصاحبدن زیرا اگر جسمانی و اگر روحانی در سنک مرض  
 و در دکه مطلع اولمحق حالك مشند و هلاکه مؤدی اولور انکچون  
 مرید رؤیاسنی مرشد دن کتم ایتمز بلکه هر نه ایسه سویلر زیرا  
 اظهارنده مصلحت وار در و یار غار دخی بویله در انکچون جناب  
 نبوت حذیفة البیانی بی صاحب السر ایدتمشدر که ساره ابراز ایتدوکی  
 اسرار و خفایا کا کشف ایدردی زیرا بو کشفده دخی مصلحت  
 وار در نظر ایله که الله تعالی کزن مخفی ایکن کندی اظهار و اسما  
 و صفاتی ابراز ایلدی ولیکن نیچه عبادنی محرم راز ایلدی و نیچه لری  
 اسرارندن اجنبی قلدی \* تا صواب کار بینی سر بسر \* بر مراد خود  
 مکن کارای پسر \* صواب بینی تک مفعولیدر سر بسر از سر تا بسر  
 دیمکدر که من الاول الی الآخر جمیعا و کلیا معناسنه بر ممکنه متعلقدر  
 کاراتک مفعولیدر (معنای بیت) بودر که تا که ایشوک صوابی کوره سک  
 من الاول الی الآخر یعنی جمیع کارم صواب اولسون و اوچدن اوچه  
 هیچ بر نسنه ده خطا ایتمه یم دیر سک ای پسر کندی مرادک اوزرنه





ایش ایشله بلکه ایشوکی شرعه تطبیق ایله وهوی وشهوتله ایش  
 طوعمقدن حذر ایت والاخطا ایدر سن ونام اولور سن و بونده  
 مشاوریه دخی رمزواردر زیر مشاوره ایله استخراج اولنان رأی کا.  
 اولور که مراد مخالف کلور پس آورده کندی ارادتت ترك ایتک لازم  
 اولور قال تعالی (وشاورهم) \* تاوانی باز نان صحبت مجوی \* راز  
 خود را نیز با ایشان مکوی \* تا مادام معناسنه در لسان عربی ایله  
 ترجمه سی مادمت تقدر ای مده دوام قدرتک دیمکدر (مجوی نهی  
 حاضر در مصدری جستن وجویدن در استمک و اراق معناسنه  
 صحبت انک مفعولی وبا صحبت متعلقدر تقدیری مجوی صحبت بازمان  
 دیمکدر راز دخی مکویک مفعولی وبا اکا متعلقدر (نیز دخی معناسنه در  
 شرحی بالاده در (معنای یت) بودر که قادر اولدغه زنلره صحبت  
 طلب ایله یعنی صحبت والفت ایتنه زیرا طلبک ثمره سی صحبتدر مقصود  
 کثرت صحبتی منع ونهی در زیر مخالف وقار وباعث طیش وخفت  
 وسبب مذمتدر تنکم بالاده مرور ایتدی والافی الجمله اختلاط انبیا  
 واولیاده دخی اولور خصوصا که (حبب الی من دنیا کم ثلث العلیب  
 والنساء وقره عینی فی الصلوة) حدیثنده تحبیب نسائک سرنی اربانی  
 یلور ودخی کندی راز وسرکی زنانه آچلوب سوبله زیرا ضبطنه  
 قادر اولمایوب فضاحتکه سبب اولورلر پس انلره افشای راز ایتک  
 محل نهمت اوور \* انچه اندر شرع باشد ناپسند \* کر داوهر کز مکرد  
 ای هوشمند \* تقدیری آن چیزی که باشد اندر شرع ناپسندای هو  
 شمند مکرد هر کز کرداودیمکدر که بوراده چه چیزی معناسنه در که نسنه  
 دیمکدر و باشد چه سی اکا عقندر و چیزی مبتدادر که خبری مصراع  
 ثانی مضمونی در (ناپسند بکلامش یعنی منهی ومنکر ومکروه پسندیدن  
 بکنمکدر پسند پسندیده وبرگزیده معناسنه در مشکل پسند دکه  
 نسنه بی بکنمن (کرد کاف بحکمینک کسر یله چوره معناسنه مکرد  
 ظرفدر) مکرد نهی حاضر در کردیدن در دونمک معناسنه (هر کز  
 تعمیم ازمان و اوقات ایچوندر) هوشمند اوصلو وعه للونکم بالاده تفصیل  
 اولمشدز (معنای یت) بودر که اول نسنه که شرع الهی ایچننده  
 پسندیده ومقبول دکلدر ای عاقل هیچ بروقتنه انک چوره سنده دوغمه

وایشلیه بم دیمه زیر عاصی اولور سن و آخر جزاکی بولور سن زیر  
حق تعالی عصیان مقابله سنده وعید وانذار ایتمشدر انتقامدن دخی  
عاجز دکلدن مکر که منهی اولان نسنه بی ارتکابه ضرورت قویه اوله  
بوصورتنده اول نسنه بنه اذن شرعله معمول اولور حالت مختصده  
اکل مینه کبی و بعض محرماتله تدای و خجراه اساغنه لقمه و امشالی  
دخی انده داخلدر ولکن حرامله تدای نیک جوازی حلاله تدای به  
امکان اولوب طیب حاذقک رایسه اولغنه موقوفدر اگر چه  
بواعصارک احوالی لسان و قلمه کنجایشدن دوردر \* هر چه را کردست  
حق بر تو حرام \* دور باش ازوی که کردی نیک نام \* حق کردستک فاعلی  
ورامفعول اولی زیر تقدیری هر چیزی که اورا دیمکدر که هر چیزی  
مبتدادر و حرام مفعول ثانی و بر حرامه متعلقدر و بعد الجملة مبتدایه صفتدر  
دور ما بعدنده امرک مفعولیدر و بعض نسخده دور دار از خود دوشمشدر  
از دوره متعلقدر و بعد الجملة مبتدایه خبردر نیک نام کردی نیک مفعولیدر  
و بعد الجملة تعلیلیه در زیر بوراده که تا معناسنه تعلیل ایچوندر  
تا کردی دیمکدر (کرد فعل ماضی و آخرنده است رابطه اخباردر  
( و حرام و محرم بر معنایه در که حقنده نهی قطعی اولانه دیرل پس  
حرام قطعاً ممنوع اولان نسنه در ( نیک نام صفت مشبهه در کوزل  
و ایو ادلو مضامنه یعنی ممدوح (معنای یت) بودر که هر نسنه که اتی  
حق تعالی سنک اوزر که حرام ایلمشدر سن اندن بعید اول و حد شرعی  
تجاوز ایتمه تا که نیک نام اوله سن یعنی اگر دلدرده ممدوح و حقه مقبول  
و مرضی اولایم دیرسک حرامدن حذر ایله والابد نام و مبغوض و مغضوب  
اولور سن الحاصل سوء حالک سنی هر وجهله پست پایه ایدر  
\* چونکه بکسایددر روزی خدای \* دل کشاده دار و تنکی کم نمای \*  
خدای بکشایدک فاعلی و در مفعولی و بعد الجملة فعل شرطدر دل  
دارک مفعول اولی و کشاده ثانیهی و بعد الجملة جزادر تنکی نمایک مفعولی  
و کم مصدر محذوفک صفتیدر که اول مصدر نمایک مفعول مطلقدر  
لسان عربی ایله ترجمه سی ارا لا نقیاض اراءه قلیله دیمکدر چونکه ده که  
رابطه در که ایکی کلمه و یا ایکی جمله بی بری برینه ربط ایچوندر  
( روزی ده یا اصلنده نسبت ایچوندو که روزی بهر يوم تقدیر اولتان

✱

✱

وظیفه در که ترك كو ناك دېر صكره رزق مقدر ده استعمال اولنسي  
 (تنكي ده يا مصدر به در كه طارلق دېمكدر ضيق كي مقابلي فراخي در كه  
 بولاق در وسعت كي انكچون غني به فراخ دست دېر لر (نمای امر در  
 مصدری نمودن در كو ستر مك وكور نمك معناسنه بوراده متعدی در  
 مضارعی نماید كلور تنكم سبق ايتمدر (معنای بيت ) بودر كه چونكه  
 حق تعالى خزانه كي اولان رزق قبوسنی اوزر يكه قنح وسنی مرزوق  
 ايليه باطنكده كشاده دل اول و ظاهر كده دخي طارلغی از كو ستر يعني  
 هيچ بوجه له منقبض اوله يعني تحديت نعمت طريقه كشاده روی اول  
 و اثر نعمی اوزر كده اظهار ايله والا كفران نعمت اولور سن تنكم بعض  
 اشخاصك رزقه ضرورتی بوغيكن خلقدن جرابيچون فقر صورتی  
 كو ستر و بوندن مستثادر شول مسأله كه پر كسه نك مالی اولوب ولكن  
 ظلمه شرنندن حذرا مالني كسه يه بلدر مسه لایا سدر فافهم جدا  
 \* تازه روی و خوش سخن باش ای اخي \* نابود نام تودر عالم سخني \*  
 نازه باشك مغوليدر نام فاعلی و سخني مفعولی و در اكا ظرفدر  
 و بعد الجملة تعليلدر ( تازه مغر و فدر عرب غض و طری دېر بوراده  
 نازه خندان معناسنه تازه روی كولر يوزلو و خوش سخن ملايم سوزلو  
 دېمكدر كه ايکې سیده صفت مشبه در ( اخي ده يا منكم وحده ياسيد  
 ) اخ برادر در يعني ولادته آخره يا طرفين دن و يا طرف واحد دن  
 و يا رضاعت مشار كدر صكره دينده و يا قبيله ده و يا صنعتده و يا  
 معامله ده و يا مودته و يا مناسباتدن بر مناسبتله غيره مشارك اولان  
 ايچون استعاره اولندی بوراده مراد دين قرنداشيدر سخني سخاوتندر كه  
 حاجت مقداری بذل و عطادر بوراده مطلق جو مرد معناسنده  
 مستعملدر ( معنای بيت ) بودر كه ای دين قرنداشی ما له مالك  
 و رزقه نائل اولديغك و قنده كولر يوزلو و ملايم سوزلو اول و اثر رزقي  
 ظاهر كده اظهار و ما لكدن دوستان و فقرايه بذل و اتفاق ايله تا كه  
 عالم نامك سخني و جو مرد لكه آدك اكله و خلق سنك حسن خلق  
 و ما كه حسن شهادت ايدوب بومعنی سبب مغفرت و باعث رفعتك اوله





خصوصاً و فاتکدن صکره خیره ذکر باقی عمر ثانی در پس شیخ  
 مرادی یالکز سنحاله یاد اولق دکلدر زیراً بو یعنی شهرت مجرده در که  
 تختنده طائل یوقدر بلکه تقریر اولندیخی اوزره فائده اخرویه در  
 \* پرمخوراندوه مرک ای بوالهوس \* چونکه وقت آید نکرده پیش و پس \*  
 اندوه مخورک مفعولیدر وقت آیدک فاعلی و بعد الجملة فعل شرطدر  
 نکردد ضمیری مرک را جعدر (پیش نکردک مفعولیدر پیش و پس  
 مقدم ومؤخر در زیراً پیش او کدر که تقدم و پس آرد در که تأخر  
 اقتضایدر) پر باء بحمینک ضمیمه مملو معنایه طلویه کثرت لازم اولغله  
 پر جوق معنایه استعمال اولنور (مخور نمی حاضر در مصدری  
 خوردندریک معنایه اکل کبی) اندوه غم و غصه بونده تشبیه واردر  
 زیراً غم و غصه مطعوماتدن دکلدر بلکه انسان صباح و اخشان  
 غم و غصه ایله مبتلی اولوب انی جانته غذا کبی قلفین مخور دیدی  
 انکی چون یار وائیسه شمعوادیر زیراً انک غن بیجی و حالن قبوریجی در  
 (مرک موتدر) بوالهوس اصلنده بوالهوس در که همزه لاجل  
 الضروره محذوفدر و ضرورتک غیریده دخی کثرت استعمالنه بناء  
 تخفیفاً بوالهوس دیرر (هوس عربیدر که نوعاً جنون معنایه در  
 بویله مواضعده سودا مراد در بوالهوس مبالغه طریقه در کویاکه  
 هوس و جنون و سودا اندن تولد ایتشد ر یوسیدن اولغظی هوسه  
 اضافت قلندی نعمه الله ده هوس هوادر دید و کی صحیح دکلدر زیراً  
 هوی و هوس دیویری برینه عطف ایدر که عطف بحسب الغالب  
 مغایرت اقتضایدر بلکه هوی سودادن اعددر (نکردد کاف بحمی ایله  
 فعل مضارع متنی در مصدری کردید ندر دو نمک معنایه و لکن  
 دو نمکه تحول بولتمله کردیدن شدن معنایه دخی استعمال اولنور  
 (معنای بیت) بودر که ای بوالهوس و صاحب سودا و حریص  
 حیات قانیه غم و غصه موق جوق یمه و موتدن خوف ایدوب طائفه  
 یهود کبی الف سنه عمر تمنی ایمه چونکه وقت موت کله (فاذا جاء اجلهم  
 فلا یستأخرون ساعة ولا یستقدمون) موجنبه مقدم و مؤخر اولماز  
 و سنک تمنی و خوف کله ایش بتز و هیچ کسه موته درمان بولماز  
 چونکه اجلک سن معلوم و مرض معهودی یوقدر پس مؤمن

جام آشام فنا اولاجن یلوب هر نفسده سفر آخرته مهیا  
و تحصیل زاد ایچون میان بسته اولوق کر **کدر** فافهم  
\* دل زغل وغش ههشه پاك دار \* تا توانی کینه دو سینه مدار \*  
دل دارك مفعول اولی و پاك ثانیهی و حرف جر یا که متعلقدر (ههشه  
دائما معنایه ظرفدر کینه مدارك مفعولیدر دراکا ظرفدر زغل وغش  
ایکبسی دخی غین مچمه نك کسریله در زغل خیانت و قلبده عداوت  
و کین طونوق وغش دخی غل کبی و محاض نصیح ایتمک و یا اضمار  
ایتد و کی نسنه نك خلافن اظهار ایتمک و یونلرک امشالی فسادات  
باطنیه غل وغش دیرلر کیشه عرب حقد دیر که قلبنده انتقام ایچون  
عداوت طومقددر (سینه کوکس در صدر کبی) (معنای بیت) بودر که  
قلبکی اخلاق ردیه دن دائما پاك طوت وقادر اولدجه سینه کده هیچ  
برکسیه کین و عداوت طومنه زیراسنك قلبك فی الحقیقه جنت  
معنویه در و اهل جنت حقنده کاور (وزعنا ما فی صدورهم من غل)  
پس جنت عاجله اهلی اولوق استین ابر **کندن** کد و رات باطنه بی  
ازاله ایدر و اختیار یله نزع ایلر و آخرتده مزروع اولغسه تأخیر ایتمز  
والامقر بین دن اولماز \* تکیه کم کن خواجه بر کردار خویش \*  
دل نینه بر رحمت جبار خویش \* تکیه کن کله سنك مفعولی و کم  
مصدر مخذ و فک صفتیدر که اول مصدر امرك مفعول مطلق در  
عربی ايله تقدیری اعتمد اعتمادا قلیلا دیمکدر که بوراده قلت عدمدن  
عبارتدر که لاعتمد اصلا دیمکدر بر تکیه یه متعلقدر دل مابعدنده  
امرک مفعولی و بر رحمت دخی اکا متعلقدر تکیه طیانق و سویکمک  
اعتماد کبی تکیه کاه سویکمک بر و کاه اولور که کاهمی حذف اید و ب  
تکیه دخی دیرلر (خرمن و خرمنکاه و امشالی کبی خانقاه صوفیه یه تکیه  
دیدکلی بوقیلدندر یعنی تکیه کاه دیمکدر که خلقدن عزت و انك  
ز و یا اسندن بر زاویه ده سویکنبه مراقبه حالته اشارتدر اگر چه  
بواعصارده نادر در خواجه ای خواجه دیمکدر که حرف ندا  
مخذ و ضمیر (یوسف اعرض عن هذا) کبی کردار کاف عربی نك کسریله  
صنعت و عادت اولوب اشلتن ایش وصف ترکیبی در که صلنده آرنده  
کرد و ایش کتور می معنایه زبر ا صنعت ایش کتور مکه باعث در

مع هذا ايشی اشـلین صانع در ولكن باعث فعله مجازا فاعلن اسمن  
 اطلاق ایدر لر تنکم گفتارده مرور ایتدی وایش معناسنه اولان کرد  
 کسرله اصلنده فتحله در ولكن عندالترکیب فتحه کسرله به تفسیر  
 اولمشدر سائر مغیرات کئی وفعال معناسنه کرد کاردخی کاف عربی نك  
 کسر یله در تنکم جمع لغاتده کسرله باینده درج اولمشدر و آئی فتحله  
 ضبط ایدن عقل قاصره تابع اولوب خطا ایشدر (بنه نه نونک کسری  
 وهاء ساکنه ایله امر در اولنده باء مکسوره تا کید طلب ایچوند  
 مصدری نه ایدندر قومق معناسنه وضع کپی مضارعنده الف حذف  
 اولنوب نهد ونهنده دیرلر (جبار بالاده مفصلدر (معنای یت) بودر که  
 ای خواجه وعزیز ودانشمند کندی فعل و عینک اوزر نه آزا اعتماد ایله  
 یعنی اصلاطیانمه و بنم علم واردردیو نفسکه غرور کتور مه بلکه  
 کولکچی کندی جبار و غفاریک اولان مولانک فضل و رسته قو  
 یعنی اکا طیان زیر اتوفیق آند ندر و عمل موجب دخول جنت دکلدر بلکه  
 دخول فضل و رسته منوطدر اگرچه درجات جنت اعماله کوره  
 اقسام اولنور و بعض اعمال وارددر که عن اصل باطلدر و بعضی  
 دخی بعضا فاسددر و درست عمل نادر در زیر شروط نظاهره  
 و باطنه سنی مراعات صعبدر که انبیا و کل اولبایه مخصوصدر بوسبیدن  
 خدمتده قائم اولوب ولیکن ملاحظه اعمالدن انماض کرکدر و غیره  
 اعتماد ایلک درست اولمایدغندن بو خوفله بعض خواص فرائض ایله  
 اکتفا و بعضا بر دخی جمیع اعمالی غیره همه ایلوب مفسون ایله مسمی  
 اواندیلر که بوافلا سده عین غنا وارددر \* بهترین چیزها خلق نکوست \*  
 خلق خلق نیک را دارند دوست \* بهترین مبتدا و مابعدنه مضاف  
 و خلق خبر و نکوست اکاصنتدر خلق دارندک فاعلی و خلق مفعول  
 اولی و دوست ثانسی در و باخود خلق مبتدا و دارند جمله سی خبردر  
 بهترین ده یا نسبت و نون تا کید نسبت ایچوند (خلق خا و معجمه نك  
 ضمیه خوی معناسنه در او چینی خلق کئی ایکنی فتحله مخلوق  
 معناسنه در که مراد ناسدر (معنای یت) بودر که نسنه لک یعنی  
 اوصاف انسانیه نك ال ایوسی و بکرکی ابو خویدر و حسن خلق  
 جمله دن مقبولدر زیر اخلاقی بری برینه نظم و جمع ایدر الله تعالی ایسه



اجتماعی سوره و افتراقه بغض ایلر و خلق عالم دخی ابو خوی سوره  
 و صاحبی دخی دوست طور لر زیر خوی محبوب اولیحق انکه متخلق  
 اولان دخی محسوب اولور و محبوب القلوب صفت اخیار در  
 \* رو فروتن باش دائم ای خلف \* کین بود آرایش اهل شرف \*  
 \* ر و راه مهمله نك فتميله امر در رفتن دن کیتک و یوریمک معناسنه  
 مضارعنده فای وای وای داله قلب اید و ب رود و ر و نده دیر لر  
 بوراده یوریمک مطلق اولغله ز و ک مابعدی روی واقع اولمشدر  
 فروتن باشک مفعولیدر دائم ظرفدر (کین اصلنده که این در یعنی که  
 رابطه در واسم اشارتدر این که مشار الیهی فروتن باشک مضمونیدر  
 و این بودک فاعلیدر و آرایش مفعولیدر و آرایش مابعدنه مضافدر  
 فروتن صفت مشبهه در آشفه تنلو معناسنه یعنی متواضع زیر فرو  
 آشفه دیمکدر و تننی اشاغده طوتمق تواضع تنکم یوقار و طو توب  
 کردنکش اولق کبر و ریاست علامتدر (خلف فمختین ایله بحسب  
 الغالب صالحله اطلاق اوانوب صفت مدح اولور ولد صالح کی که  
 پدری مقامنه خلیفه اولور پس خلف متأخردر که ضدی سلفدر  
 متقدم معناسنه زیر خلافت تأخرله وجود بولور و خیر خلف  
 دید کبری خلفک مطلقا نسله اطلاقیه شعر در بوصورده لفظ خیر  
 شری اخراج ایچون اولور (آرایش زینتدر یعنی آرایش کر چه  
 بره یش معناسنه در اسم مصدر در فاما برك وزینت معناسنه  
 شایعدر ا شرف علو و مجد در یا آباء واجداد بوزندن و یا خود  
 کندی حسب وهنزی جهتیله (معنای یت) بودر که ای خلف  
 و ولد و خلیفه من تقدم یوری دائم متواضع اول که اهل شرف  
 و حسبک فی الحقیقه زیب و زینتی بوصفت اولور یعنی اکر خلف  
 الصدق خاندان پادر اولایم دیر سک و سلفه خیر خلف اولق دیر سک  
 تواضع زینتی ایله ترین ایله زیر اهل عز و قدر و شرف اولنلرک زینتی  
 بودر که زینت معنویه در و بو مقوله زینت و آرایش زینت حسیه دن  
 خیر لودر زیرا الله تعالی صورته نظر ایلن بلکه سیرته نظر ایلر خصوصاً  
 اصیل اولان فروعه طریق اصولی طوتمق کر کدر انکچون دئمیشدر که  
 لاصل لا یخلمی یعنی اصلدن خطا کلن فافهم \* انکه باشد در کف

شهوت اسیر \* کرچه آزادست اورا بنده کبر \* تقدیری آنز کسی که  
 باشد اسیر در کف شهوت کرچه او آزادست کبر بنده او را دیمکدر که  
 اعرابی بوندن ظاهر در آزادست مبتداء محذوفه خبر و بعد الجملة شرط  
 و جمله بعینه جزا در (کف عرب بدر اصلند تشدید له در بوراده  
 ضرورت و زنیچون تخفیف اولمشد در کف کرچه ال آیه سنده مشهور در  
 ولکن بد معناسنه دخی مستعلا در بوراده اولد یغی کبی (شهوت نفسک  
 لذاته میل وانی ارادیتدر) اسیر مأسور معناسنه در که مأخوذ و مقید در  
 زیرا اسر شد معناسنه و اسار کتاب و زنی اوزرنه انکله شد اولنسان  
 نسنه در ارب و قایش کبی و بعضیلر دیدیلر که اسر اصلنده قایش ایله  
 بند ایتکدر (آزاد بوراده حر الاصله و غیره شاملدر) (معنای یت)  
 بودر که اول کسیه که شهوت طبیعه النده اسیر و اکا بند اوله اگر چه  
 آزاد در سن انی قول طوط و اسیر عد ایله یعنی ظاهرده حر و آزاد  
 اولد یغی شرفی ندر که معناده عبد البطن والشهوه در و شهوت  
 نفسانیه امر و سافله دن اولمغله صاحبی دخی خوار و ذلیلدر انکچون  
 طائفه صوفیه سلوک کربن ریاضتله بدء ایدر و بعض شعراء عرب  
 دیمشدر (یت) و مایفغ الاعسل من هاشم) (اذا كانت النفس من باهله)  
 یعنی هاشمی الاصل اولد یغی فائده سی نفسی باهله دن اولد قد نصکره  
 و باهله عربدن ذات ایله معروفه برقیله در که عظام مینه نک مخنی  
 یعنی ایلمکنی چقاروب برلردی و دیمشدر در که العبرة بالوصل لا بالاصل  
 \* چون کنی دأب حبیباً ترا ادب \* دارشان از خویش دور و کم طلب \*  
 دأب کنی نک مفعول اولی و ادب ثانیسی و بعد الجملة شرط و مصراع  
 ثانی مضمونی جزا در دارشان ده شان ضمیر جمع متصل مفعول اول  
 و دور ثانی در و از دوره متعلقدر و کم طلب دارشان جمله سی اوزرنه  
 معطوفدر زیرا ایکسی دخی انساند و کم طلبک عربی ایله تقدیری اطلب  
 طلباً قلیلاً دیمکدر زیرا کرچه معنای کم ناقصدر فاما نقصان قلتی  
 مستلزم اولمغله نقصان قلیله مستعمل اولوب قلت دخی عدده محمول  
 اولدی نو جهتدن تقدیری لا تطلب اصلاً لا قلیلاً و لا کثیراً دیمکدر  
 (کنی فعل مضارع مخاطبدر مصدری کردن در ایاک و ایشلمک معناسنه  
 مضارعده فون حذف و ای قلب ابدالی ایله نونه قلب اولتوب کند

وکننده



وکنده دینلور (دأب عادت معناسنه در دیدن کبی) حیسان حییک  
 جعیدر محبوب یعنی دوست معناسنه دأبک حییه اضافی ادنای  
 ملایسه ایچوندنر (طلب امر حاضر در مصدری طلبیدن در استمک  
 معناسنه مضارعی می طلبد کلور (معنای بیت) بودر که چونکه  
 دوستله دأب وعادتکی ادب وامور مستحسنه بی رعایت ایلید سن  
 پس انلری کند کدن دو طوت و از طلب ایله یعنی مقتضای ادب  
 بودر که انلردن اصلا بر نسنه طلبنده اولییه سن وانلری اومقوله طلبیدن  
 بعید طوته سن تا که اراده بر امر مکروه ظهور یله دوستن سندن تنفر  
 ایتمه لر و دوستاندن نسنه استمک ممنوع اولیجق دشمناندن بطریق  
 الاولی در و بیعت نبویه ده کلور (ولانسلوا الناس) یعنی خلقیدن  
 نسنه استمکوز مکر کنسدی ارادتلر یله بطریق الهیدی وارد اوله  
 بوضورتده لاسلب ولاجلب مقتضاسنجسه رد یوقدر \* کر نویینی  
 ناکسی را دستگاه \* حاجت خود را ازوهر کز مخواه \* بعض نسخنده  
 دستگاه یرینه بارگاه دوشمشدر مال بردر زیر بارگاه صاحبی اولغه  
 دستگاه یعنی قدرت لازمدر (کر حرف شرطدر که فعل اوزرنه داخلدر  
 (توسط ایتدوکی لاجل الضروره در پس توحقیقته بینی نمکنده  
 اولان ضمیر خطابی تا کیددر) بینی تو دیمکدر (رالام جاره معناسنه در  
 ونا کسی بینی به متعلقدر دستگاه بینی نک مفعولیدر حاجت مخواهاک  
 مفعولیدر از دخی اکا معلقدر) ناکسی ده یا تکبر و ابهام ویا وحدت  
 ایچوندنر ناکس کس دکل دیمکدر نامرد مرد دکل یعنی آدم دکل معناسنه  
 اولدیغی کبی ونا کس اولمق بخندن ناشی اولغله ناکس بغیل ودنی  
 معناسنه استعمال اولسدی (دستگاه عوام تحریف ایدوب دزگاه  
 دید کلر بدر زیر دست ال در وگاه کاف فارسیله اسم مکاندر دزگاه  
 صانعک ال ایله اشد وکی بر اولغله دستگاه دیدیلر صکره صنعت  
 سبب غا و قدرت اولغین دستگاهی قدرت و مکنده استعمال ایلدیلر  
 بارگاهده دخی بار اجارت وگاه ظرف مکندر مرتبه صاحبیلرینک  
 قبولنه و دیوانخانه لرینه اذن و اجازتسز وارمق و کیرمک ممکن اولماقوله  
 بارگاه دندلی اجازتگاه معناسنه و بومقوله صاحب الباب اوللره  
 بهر حال مال و مثال لازم کلور (ازو اصلنده لزاودر تخنیفا الف حذف

✽

مطل

اولنشدن اوضه منفصلدر که ناکسه زاجعدر (معنای بیت) بود که  
اگر سن بخیل ودنی کسه ایچون قدرت وغنا کوردر سک و یا بارگاه وجاه  
وجلال مشاهده قبلدر سک کدی حاجتی اومقوله سفلدن اوقاتدن  
بروقته طلب ایتمه یعنی جمع اوقاته اندن مستغنی اول واکا ال اچهر زرا  
دنی به ال اچق زیاده دناوندن پس اومقوله بی آدم یربشه عد ایتمه  
زرا نصف صورتدر فافهم جدا \* بدر ناکس قدم هرکز مبر \*  
ور یبئی هم میرس ازوی خبر \* قدم مبرک معفولی و براکا متعلقدر یبئی ک  
معفولی محذوفدر ور یبئی ناکس را دیمکدر و بعد الجمله شرطدر زرا  
ور واکردن تخفیف اولنشدن از میرسه متعلقدر و خبر اناک معفولیدر  
و بعد الجمله جزادر و جزا جمله سبی دخی ماقبلنه معطوفدر (میرباء  
موحده ناک فحیله نهی حاضر در مصدری بردن در بانک ضمیمه ایلتک  
معناسته مضارعنده فحیله برد و برنده دیرل) یبئی ده با اصلنده مکسورددر که  
اوائل مشتقانه علامت اشتقاق ایچون و مضارع اوزرنه تخصیص  
استقبالدن اوتوری داخل اولور بوراده مابعدنده اولان باشقوی اولغله  
مضموم قلنشدن پس رسمی متصل کرکدر (یبئی مضارع مخاطبدر  
مصدری دیدن در که کور مکدر مضارعنده علی خلاف القیاس دال  
بایه تبدیل اولور یبند و یبندنده دینلور) هم جمع وضم ووافقت ایچوندن  
(میرس باء تجمینک ضمیمه نهی حاضر در مصدری پرسیدندر صور مق  
معناسته سؤال کی از وی اصلنده از وی در تفصیلی یا آاده در) خبر  
غیرک اخبار یله حاصل اولان علمدر بوراده اخباره صالح اولان نسنه در  
مثلا نه خبر وار دیرلر یعنی اخباره صالح نسنه واریسه سویله ناکه  
سنک اخبار و اعلامکله معلومز اولسون دیمکدر و بعض علماء خبری  
تجدید اتندی زرا ضروری نسنه در که تعریفه محتاج دکلدر  
و بعضیایر دیدیلر که هو ما یصح السکوت علیه نحو زید قائم پس خبر  
برنسنه بی برنسنه نسبتدر کرک صدق و کذب به محتمل اولسون و کرک  
اولسون خبرا الیه کی که صدق محضدر و محال دن خبر کی که  
کذب محضدر (معنای بیت) بود که ناکس و بخیلک قیوسی اوزرنه  
قدم ایلمه وایشکسته ایاق باصمه واکر آتی کور سن اندن خبر صورمه  
زرا آندن خبر صور مق که سؤال استفتائی در سؤال استعظائی

\*

مطل

چگونه در چونکه دنی و دوندن طلب عطا ممنوع در سؤال خبر دخی  
 بویه در زیر ایکسی دخی سؤال قبیلند ندر پس بومقوله سؤال مذات  
 و حقارتی مشتل اولغله منهی اولدی و اندن امساک ایتمکه عرض دین  
 \* کاین بولدی فافهم جدا \* تاتوانی کار ابله را مساز \* کار فرمایش ولی  
 کتر نواز \* تاتوانی ظرفیت مستمره معناسنه در مادمت تقد ر دیمک  
 اولغله مسازه ظرفدر (کار مسازک مفعولید رایکنجی کار فرمایشک  
 مفعول ثانسی و ضمیر غایب اولکیسیدر) ولی ولیکن دن تخفیف اولنمش  
 حرف استدر اکر کتر محذوف اولان مفعول مطلقه صفتدر تقدیری  
 نواز نواختن ندک دیمکدر (ابله عریسدر بون وساده دل یعنی اوغوز  
 و سلیم الصدر معناسنه و لکن نظم قدس سره مقام ذمده استعمال ایلدی  
 احق و بوغون و ناساز کی) مساز نهی حاضر در مصدری ساختن در  
 دوزمک مضارعنده خازایه قلب اولنوب سازد و سازنده دیرل و مصدر  
 فرعی دخی استعمال اولندی سازیدن کی و ساز دوزندر چالیجی به  
 سارنده دیدکری چالیدیغی نسه نک دوزن دوزدیکندن او توری در  
 (فرمای امر حاضر در مصدری فرمودن در که بیورمقدر مضارعنده  
 و اویرینه الف و یا کلوب فرماید و فرماینده دیرل) نوازا امر حاضر در  
 مصدری نواختن در او خشمق و ابو نغمه ابله ساز چاللق و دوست  
 و قرتداش طوتنقی معنالزله مضارعنده خازایه قلب اولنوب نوازد  
 و نوازنده دیرل (معنای بیت) بودر که مادام که قادر اوله سن احق  
 و ناسازک ایشنی دوزب قوشمه مة صقود ایشنه قارشمه و بولاشمه والا  
 ملوث اولور سن دیمکدر و سن اکا ایش بیور و خدمت خار جیه ده  
 استخدام ابله ولیکن آنی یار و بولداش طوتوب او خشمه و رفقه معامله  
 قلمه زیرا ابله بنده شهوتدر حر باطیع دکلدر پس اکا خدمته  
 تشدید ابله و قهر یوزنی طوت زیر الطف و معامله به سزا و حسن خطابه  
 لایق دکلدر فافهم

\* \* در بیان احتراز از دشمنان کوید \* \*

\* از دوکس پرهیز کن ای هوشیار \* تائینی نکبتی در روزگار \*  
 تقدیری کن پرهیز از دوکس دیمکدر که پرهیز امرک مفعولی و جار  
 و مجرور پرهیزه متعلقدر (نکبتی نبتی نک مفعولی و در فعله ظرف

و جهل سی تعلیلیه در (پرهیز اجتناب و اتقا) هوشیار د فائده کفوز که  
 هوش تمیز دیدکاری حاشد که عقل تحجیک اثر بردار می خیر و شر و نفع  
 و ضرری آنکه فرق ایدر هوشیار آیدر مقابل مستدر معنای  
 ترکیبی هوشی کند و به یار و معین در انتهی بوقفیره لایح اولان  
 بود که هوشیار اصلنده یار هوش در اضافتله مصاحب هوش  
 معناسنه مرکب علم اولینحق مضاف الیه یک تقدیمی شایع اولمله هوشیار  
 دندلی عالم پناه و دولت خانه کبی که اصلنده پناه عالم و خانه دولدر  
 پس هوشیار معنای اضافی اوزر نه در نظارتی کبی دقائده و پردوی  
 معنی ایسه اصلنده صفت مشبهه اولق اوزر نه در اگر چه ترکیده ایکی  
 معنی دخی شایعدر تنکیم در لر که فلانک عقلی کند و به یار دکلدر  
 و در لر که فلان عقله یار دکلدر پس بوراده معنای اصلسی اوزر نه  
 مصاحب دیمکدر تنکیم یاران صفادر لر معین معناسنک مناسبی یوقدر  
 (نکبت فتحله عریدر مصیبت معناسنه منکوب دیدکاری یوندند که  
 مصائب دهرله مبتلا و دوشکون دیمکدر (معنای بیت) بود که  
 ایکی کسه نك صحبندن و فر بندن اجتناب ایله تا که روز کارده مصیبت  
 کورمه سن یعنی زمانه ده منکوب و مصاب اولمقدن خوف ایدرسک  
 اول ایکی نسنه دن حذر ایله والادرده او غررسن و مصیبتیه دوشرسن  
 فافهم \* اول از دشمنی که او استیزه روست \* وانکهی از صحبت نادان  
 دوست \* تقدیری اولا پرهیز کن از دشمن دیمکدر که جار و مجرور  
 مقدر پرهیزه متعلقدر و اول ظرفدر او میتد او استیزه رو خبر و بعد الجمله  
 دشمنیه صفت اولور (وانکهی و بعده و ثانیاً پرهیز کن از صحبت  
 دیمکدر استیزه رو صفت مشبهه در جنک وجدل و خصومت یوزلو  
 معناسنه (پس ر و اصلنده روی در یوزه معناسنه (نادان دوست نونک  
 سکونیه اصلنده دوست نادان در تانک کسره سیله که نادان محذوفدر که  
 رابطه سیله دوسته صفتدر تقدیری دوست که نادانست دیمکدر (مرد  
 جو مرد کبی که تقدیری مرد که جو مردست دیمکدر و لکن اگر ضرورت  
 و اگر سعتده رابطه حذف اولنحق شایعدر (ارادت خیر دخی بویه در  
 (معنای بیت) بود که اولا شون دشمندن اجتناب ایله و شرندن حذر  
 ایله که جنک وجدل و خصومت یوزلو در یعنی یوزسز در که اظهار



خصوصیت و عداوت ایتمکدن وانسانک بوزنه یا پشیمقدن حیا ایلز یعنی  
 فاسق ایکی دورلوا و او ببری فاسق معطن و ببری فاسق مستور اولدیغی کی  
 دشمن دخی ایکی نوعدر که ببری عدو باطندر که اظهار عداوت و حالی  
 اوزرنه کجوب کیدر بونک حالی اخذدر و ببری عدو ظاهر در که باطنده  
 کین اهلی اولدیغی کی ظاهرده دخی اتاری اظهار ایتمکدن خالی اولماز  
 بونک حالی اشد در زیرا بی ادبدر که انسانی رسوای ایتمکدن پرهیز ایلز  
 پس سن او بیه رسوایدن پرهیز ایله و نایا نادان اولان دوستک صحبندن  
 صافن و آنکله چوقلقی بحالسه ایتمه زیرا آخر منکسر اولور سن  
 و دیمشدر که بحالسه الاحق خطر و القیام عنه ظفر فافهم جدا  
 \* خویش را از نزد دشمن دور دار \* یار نادان را ز خود مهجور دار \*  
 تقدیری دار خویش را دور از نزد دشمن دار یار نادان را مهجور ز خود  
 دیمکدر که خویش دارک مفعول اولی و دور نایسی و جار دوره متعلقدر  
 و كذلك یار ایکنجی دارک مفعول اولی و مهجور نایسی و جار مهجوره  
 متعلقدر (نزد عند معنای در مثلا نزد من بنم قائمه و نزد دوستک یانکده  
 دیمکدر) مهجور هجرت در مفارقت معنایست و یا بدن و یا لسان  
 و یا قلبه هجرت بوندنر که ترک دیار و مفارقت اوطان و اعتزال  
 اخواندر (معنای پست) بودر که کندیکی دشمن یاندن دور و بعید  
 طوت تا که شرنندن امان بولاسن و نادان اولان دوستی کنه رکن  
 مهجور و متروک طوت و دوستی ترک ایست زیرا احققدن جفادن  
 غیر نسنه کلمز بوسیدن دیمشدر که احق دوستدن عفا و دشمن  
 ینکدر زیرا عاقل اولان کسه دشمن اولسه ده میران عقل الله  
 اولدیه هراشی فکر صحیح ایله وزن ایدوب ایشلر احق ایسه بی میران  
 و بی فکر در و بونده رمز وار در که احق سنک صحبکه طالب اولسه  
 دخی سن اتی کند کدن تبعید ایله و وصالی هجراته تبدیل ایست زیرا  
 اناک صحبندن سکا حاقب و جهل ساری اولور عقل و علم دکل زیرا  
 عقل اولیحق علم زده دن کلور \* ای پسر کم کوی بامردم درشت \*  
 \* ور بکوی باتو کر داند پش \* کم بالاده تقدیر اولدیغی اوزره در  
 درشت موصوف تقدیر ایله کویک مفعولدر سخن درشت دیمکدر  
 باکویه متعلقدر ور بکوی واکر بکوی درشت تقدیر ایله شرطدر

پشت کردانندك مفعولی و فاعلی تحتند ضمیر جمع در زیر مردم اسم  
 جنس در باکر داننده متعلقدر وبعد الجملة جزا در (درشت لغانده ابری  
 ايله تفسیر اولمشدر خشن معناسنه و دقا ثقه دیمشدر که درشت قانی در  
 مقابلی نرم در فارسیده ابری به سترك دیرلر انتهی ولكن بونده نظر وارد  
 زیرا ابری ایکی وجهله در بری جتهده ابری و یو کدر که اکا سترك دیرلر  
 و بری دخی خشن معناسنه ابری در که اکا درشت دیرلر (و عبر پیده  
 خشونتک ضدی این اولدیغی کی فارسیده دخی درشتک ضدی نرم در  
 قانی معناسند کلن سختدر) گردانند کاف عجميله جمع مضارع غایدر  
 مصدری گردانیدن در دوندر مک معناسنه (پشت باء عجمینک ضمی  
 و شین معجمه ايله ارقه در ظهر کی) (معنای یت) بودر که ای پسر خلقه  
 ابری سوزی از سويله یعنی هیچ سويله و اگر سوز دکه یوب سويلرسک  
 سکا ارقدرن دوندرلر یعنی اقبال ایتمزل بلکه اعراض ایدرلر زیرا قول  
 غلیظ سهم زهر ناک کی در بو مقوله سهم ايسه کسه قارشو وارمز  
 و یوزنی اکا هدف ایتمز و خلق سندن اعراض ایدیمک بیکس  
 قانورسن انسان ايسه مدوز، بالطبع در که بی نوعيله تعبشه محتاجدر  
 پس حسن خلق و رفقه کلام کر کدر تا که خلقی مسید ایده سن  
 \* بهترین خلق می دانی که راست \* انکه داد انصاف و انصافی نخواست \*  
 \* بهترین خلق مبتدا که راست خبر و بعد الجملة میدانی نک مفعولیدر  
 زیرا میدانی افعال قلوبدن در که بوراده معلقدر انکه نک تقدیری  
 ان کسی راست دیمکدر که آن مبتداء محذوفه خبر در که اودر دادک  
 تحتند فاعلی آن کسی در انصاف مفعولیدر و ایکنجی انصاف نخواهتک  
 مفعولیدر که نخواست فعل ماضی منی در و او معناده نخواست اوزرنه  
 داخلدر و بعد الجملة داد اوزرنه معطوفدر (خلق خاء معجمه نک  
 ضمیمه خویدر تفصیلی باآلاده در) می داند فعل مضارع مخاطبدر که  
 بوراده استفهامی متضمندر مصدری دانستن در بلك معناسنه  
 مضارعنده سین حذف اولوب داند و داننده دینلور (که راست ده که  
 اسم استفهامدر و را تخصیص ایچوندر که لام جاره معناسنه در پس  
 کرا لسان عربیده لمن کیدر) است ادات خبردر (انصافی عدالتدر که  
 نفع و ضرریده مثلی ايله مکافات و مقابلهدر) انصافی ده بازانده در و بعض

✱

نسخده انصافش دوشم در که ضمیر داد انصافک مضمونه راجعه  
 (نخواست و اورسمی والف ثابته ایله در مصدری خواستن در ديلك  
 معنای طلب و ارادت کبی مضار عنده سین هآیه قلب اولنوب  
 خواهد و خواهند دیرل (معنای بیت) بو در که خویك یکرکی والک  
 ابوسی یلور مبین کیلک ایچوندر و کیم مخصوصدر وانکله متصف  
 اولان کیدر پس جواب و یروب دیرکه اول کسه ایچوندر وانک  
 شاندندر که خلقه انصاف و یردی وعدله معامله ایلدی وانلردن  
 انصاف استبدی بلکه ظلم اولندیغی صورته عفو ایلدی زیرا کرچه  
 عقاب مثلی ایله مقابله اولنور شرعا فاما عفو ایتمک خبر اولور در حقیقه  
 زیرا صفات آلهیه عفو غایبدر پس شول کسه که خلقه ظلم ایتمه  
 و اگر خلق کا ظلم ایدر سه اول انلره عفو له مقابله ایلیه که (واحسن  
 الی من اساء الیک) مضمونیدر بونک فوقده عند الله مرضی و مقبول  
 خوی اولماز انکیچون قرأند کلور (فاعف عنهم و اصفح و قل سلام)  
 \* چون حدیث خوب کوی با فقیر \* به بود رانش که پوشانی حریر \*  
 مصرع اول شرط و ثانی جزا در حدیث کوی تک مفعول صریحی  
 و با فقیر غیر صریحی در و چون معناده کوی اور زنه داخلدر زانش  
 به متعلقدر به بودک فاعلدر شین ضمیری فقیر راجعه در حریر  
 پوشانیدنک مفعولی و بعد الجملة که رابطه سیاه ماقبله صفتدر  
 (حدیث سوزدر) کوی مضارع مخاطبدر مصدری گفتن در که  
 سوبلکدر مضارع عنده فا واه قلب اولنوب بریا زیاده سیله کوید  
 و کوینده دیرل (فقیر کثیر الاحتیاج در) به کسر له و هاء ساکنه  
 ملفوظه ایله ابودر نیک کبی کا فی اللغات و دقائقده کلور که به یکدر  
 نیک ابودر مقابلی بددر که یرامزدر (بهتر یکر کدر انتهی ظاهر بودر که  
 ابو اولغه سارندن یک اولق لازم کلور بوجهتدن بهر ایواله تفسیر  
 ایتدیلر) زانش اصلنده از آتش در همزه حذف و زانک سکونی لاجل  
 الضروره فتحده تبدیل اولمشدر شین فی الحقیقه پوشانی به قید در  
 تقدیری از ان معنی که پوشانیش دیمکدر (پوشانی فعل مضارع مخاطبدر  
 مصدری پوشانیدن در امر تک و کیدرمک و اورتدرمک و کیدرتک  
 معنای نه زیرا امرک آخر نه الحاق اولنان الف وید لفظلری تعدیه



ایچوندر ونعدیه بر مقوله وایکی مقوله تعدیه به شاملدر پس پوشانید  
 کیدردی وکیدرتدی و پوشاند کیدرد وکیدرد در دیمکدر زایانید  
 طوغردی و طوغرتدی و زایاند طوغرد و طوغرد در دیمک اولدیغی کی  
 و پوشانیدن ایله پوشیدنک فرقی بودر که پوشانیدن متعد یدر مطلقا  
 یعنی بر مفعولله ایکی مقوله تعدیه میا ننده مشترکدر پوشیدن لازم ایله  
 متعددی میاننده مشترک اولدیغی کی زیرا معناسی اورتمک واورتمک  
 وکچک وکیدر مکدر مضارعی پوشد کلور پوشانیدنک پوشاند کلور  
 فاحظه فانه منالقی الاقدام (حریر ثیابک رقیقنه و ابریشمیدن منسوج  
 اولانه دیرلر که رجاله لبسی حرامدر مکر که ضرورت قویه اوله پس  
 بوراده ناطمک قدس سره مرادی یا ثوب رقیقدر که ارباب زینت  
 یاننده معتبردر و یا ثوب شهرتدر زیرا حریر ثوب شهرتده علم کی در  
 خصوصاً که سرخ رنگ اوله و یا خود فقیره الباس زوجہ سی و یا  
 جاریہ سی فقیره به نسبتله اوله نتمک جناب نبوت صلی الله علیه وسلم  
 حضرت عمر رضی الله عنه حریردن برجه اهدا ایتدیلر و حضرت  
 عمر بو باده توقف ایدیچک بیع ایدوب ثمنی مصارفنه صرف ایلمیه  
 و خانوننه و جاریہ سنه الباس ایده دیو ییودیلر (مضای بیت) بودر که  
 چونکه فقیره کوزل سوز سو یلمیه سن وفرح بخش کلامله حسن خطاب  
 ایلمیه سن بو معامله اکا حریر کیدر مکدن یک اولور زیرا کلام حسنک  
 تأثیری جانه و الباس رقیق و ثوب شهرت بدنه در و روحانی جسمانی دن  
 اقوادر بوسیددن قرآنده کلور قول معروف و مفقره خیر من صدقه  
 یتبعها اذی) فافهم جدا \* خشم خوردن پیشه هر سرور ست \*

تلخ باشد و زشکر شیرین ترست \* خوردن مبتدا خشم مفعولیدر  
 پیشه خبر و ما بعد نه مضافدر تلخ باشدک مفعولیدر فاعلی تحتند  
 ضمیردر که خشم خوردنه راجعدر و زشکر تقدیری و لکن اوشیرین  
 ترست از شکر دیمکدر که بوراده حرف استدر اک تقدیر و انور و شیرین  
 مبتدا، محذوفه خبر و جار و مجرور اکا متعلقدر (خشم خاء مجهم نک  
 فقحله غضبدر اگرچه بین الناس کسرله شایعدر غصب بورک قانی  
 قینا مقدر انتقام المی ایچون پیشه صفندر که تفصیلی بالاده در  
 (سرور سابقا حل اولندیغی اوزره ریاست صاحبی و مقدم و متبوع

\*



معناسته مستعندر بوراده مراد مقتدای دین و امام اهل یقین در که  
 خصال حیده ده سائره نسبتله باش بوغدر وخلقک پهلوانیدر زیر  
 شدید اودکلدر که کشتی کبرلکده خصمه غالب اوله بلکه شدید اودر که  
 غضب حانده نفسنه مالک اوله و حکمی و یرمیوب زمام صبر و تجرع ایله  
 اتی قید و بند ایده (تلخ آجی در مقابلی شیریندر نتکم مرارا مرواریندی  
 (معنای بیت) بودر که غضبنی یتک و یومئق و لسان و فعله اثری  
 کتوریمک و طشره چقرمق رئیس دین اولان کسه تک صنعتی و میدان  
 تقوانک پهلوانی اسیدر کرچه بویله تجرع غبط و غضب ایتک ابتداده  
 تلخ زهرناک اولور و لکن نهایتیده شکردن زیاده طاتلو کلور زیر  
 غضبک دنیا و آخرتده مفاسدی چوقدر نیچه زانک سببیله دین و سر  
 و جانندن چقمشلا و مال و ملک خصوصاً خاتونلرندن و اولادندن جدا  
 دوشمشلردر و کذلک جفاره تحمل ایتک بدایتده آجی کلور چونکه  
 انسان کمال اهلی اوله و تحمل و تجرعی خوی ایدینه و بلکه صاحبی اوله  
 بردخی آجی کورمز و آجیلرا کا طاتلو اولور خصوصاً که مکاشف اوله  
 زیر کا مکاشفک نظری حقه در و جانب حقندن کلن زهر ایشه شکردر  
 \* هر که بامردم نسازد درجهان \* زندگانی تلخ دارد بی کان \* تقدیری  
 هر کسی که نسازد بامردم درجهان دارد زندگانی تلخ بی کان دیمکدر که  
 اعرابی ظاهر در خصوصاً که نظارتی سبق ایتشد (نسازد فعل  
 مضارع منفی در مصدر اصل بسی ساختن و فرعی بسی سازیدن در دوزمک  
 معناسته (زندگانی آخرتده اولان همزه حرف توسلدر که بوراده  
 صفت ایله موصوف اراستده توسط ایتشدر آنکچون حذف اولنماز  
 بلکه سلاست و رندن اوتوری حرکتی اختلاس اولنور نظم لرده  
 نظارتی چوقدر (معنای بیت) بودر که هر کسه که دنیاده خلق  
 عالم ایله کندنه دوزن و رمز یعنی دوز بلوب قوشیاوب امتزاج ایتمز  
 اول کسه بی شک و شبهه آجی دیرلک طور و خلقله دیرلکی اولدیغندن  
 حالی زهرناک اولور و عروه کاری بدنده قالور زیر معین بولمز و غم  
 و غصه دن خلاص اولمز \* آنکه شوخست و ندارد شرم نیز \* دان که  
 اونا پاک زادست ای عزیز \* آنکه آن کسی که تقدیرنده دز مبتدا  
 و شوخست مبتداء محذوفه خبر در که اودر و بعد الجملة مبتداء اوله

صفت در شرم ندارد که مفعولیدر و بعد الجملة جمله اسمیه اوزرنه  
معطوف در اگر چه فعلیه بی اسمیه اوزرنه و بالعکس عطف ایتمک بلاغته  
انصب دکلدر او مبتدا نایاک زادتستک نمختنده فاعلندن خالدن و زاد  
بعد الجملة مبتدایه خبر و بعد الجملة که رابطه سببه دانه مفعولدر ز پر ادان  
افعال قلوبندن در که بوراده معلقدر (شوخی بر قاج معنایه کلور بوراده  
مناسب اولان بی تکلف و جری و بی ادب و فتنه معنایدر (شرم  
اود در یعنی او تائق که عرب حیدر (دان امر حاضر در مصدری  
دانستن در بیک معنایه مضارعننده سین حذف او انوب داند  
وداننده دینلور (نایاک سلب طهارتدر پاک و طاهر در کل معنایه (زاد  
طوغندی دیمکدر مصدری زادن در طوغنق و طوغرمق معنایه لازم  
و متعدی استعمال اولنور مضارعننده دال یا به قلب او انوب زاید  
و زاینده دینلور کذا قالو و لکن بونده نظر وارد در ز پر تعدیه معناسن  
افاده ایلین زایانیددر که طوغردی و طوغرتدی دیمکدر نتکم ایکی بیت  
مقدم تحقیق اولندی زاد لازمدر که طوغدی دیمکدر و گاه اولور که  
عربی ده فعل لازم حرفه تعدیه ابتدایی کبی فارسیده دخی تعدیه ایدر  
مثلاً زاده که لازمدر را کلمه سی ایله متعدی اولور نتکم کلور (بیت)  
(پشت دوتاه فلک راست شد از خرمی) (ناچو تو فرزند زاده مادر ایام را)  
زیرا بوراده زاده که مادر ایامه تعدیه سی را وسطاطتیه در بوجهتندن  
زایانید منزله سنده او اور معناسی دیمکدر که فلک ایکی قات اولان  
آرقه سی سرور و شنگدن راست و طوغری اولدی (مادر ایام  
سنک کی فرزند طوغرالدن بری پس بوراده زاده طوغری دیمکدر  
ولکن ادات تعدیه ذکر اولمده نه عربی ده و نه فارسیده معنای  
تعدیه و برلما مک کرکدر فاحفظه (معنای بیت) بودر که اول کسه که  
فتنه و بی پرده و بی ادبدر و حیدرخی طوغر ای عزیزیل که اونا پاک  
طوغرشددر یعنی طهارت اصلیه سی یوقدر بلکه خبائست جلیه ایله  
دنیا به کشدر بد کهر دن ایسه او مقوله سوء خلق صادر اوله کشدر  
علی الخصوص منبت سوء دن یتک دخی باعث فضا حیدر نتکم  
حدیده کلور (ایاکم و خضرء الدمن) یعنی نایاک زنه اعتبار ایتمکوز  
حسار دن ایسه ده زیرا گاه اولور که مزایه ده و موضع خبیثه نبات

وطل

✱

بترکه ظاهری ناظری تحسین کنوز رفامامرداد پرده بیکله معتبر دکلدر  
 و حد شده کلور که (وارد الزنیة شرالثلة) فافهم جدا \* از ملامت  
 تابمانی در امان \* باش دائم هم نشین صالحان \* از امانه متعلقدر و در  
 بمانی به ظرفد ر تا تعلیلیه در دائم طرف باش در هم نشین مفعول باشد  
 و ما بعد نه مضافدر ملامت دناه نه متعلق اولان نسنه ایله وصف  
 و تعیب اینکدر (بمانی بابت ضمیمه زیرایم شغوی اولغله حرکتی  
 اکانا بعدر) مانی مضارع مخاطبدر مصدری ماندن در قالمق معناسنه  
 مضارعی ماندکلور فتح نوله امان زوال الخوف و حصول الاطمینان در  
 هم نشین هم محبتدر زیرایم موافقت ایچوندر (نشین نشینده دن  
 ترخیم اولمشدر مصدری نشین در اوتور مق معناسنه جلوس کبی  
 مضارع شده سین مهمله برینه یا ونون کلوب نشیند و نشینده دیرل  
 پس هم نشین اوتور مقدمه بری برینه موافق یعنی بریده اوتورب صحبت  
 ایدیچی دیمکدر (صالحان صالحان جمعیدر صلاح اودر که اوقاتدن  
 هیچ بروقتده اعتقاد و عملنه خلال کلیه و بومعنی کسبی اولغله خواص  
 ناس صلاحه رغبت و اهل صلاحه التحاقله دعا ایتدیلر زیرا کر خلقی  
 اولادیدی هر کس صالح اولوردی و معنای مذکور دن غافل اولان  
 صلاحی درجه نازله صاندی و ظاهر آیه آندندی قال تعالی (فاؤلئک  
 مع الذین انعم الله علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء والاصالحین)  
 یعنی صلاحک تأخیر اولندیغی مرتبه جامعه اولدیغنه مانع دکلدر  
 بلکه نبوت و صدیقیت و شهادت صلاح مطلقدن خصوص مرتبه در  
 فاعرف جدا (معنای یت) دیمکدر که ملامت و سرزنشیدن  
 امانده قالمق ایچون دائمًا صالحلره یا زاول وانلرله صحبت ایله زیرا  
 صالحلر مدد و حلر و ناسه قلمر مذموملر در پس مذمومه مقارن اولان  
 مذموم اولدیغی کبی مدد وحه مقارن اولان دخی مدد وحه در و دیمکدر که  
 تقوادن صکره خیر او نسنه اخ صالحدر زیرا خیرله امر ایدر و کلب  
 جلوس سوء دن خیرلور زیرا جلوس بد شره تخریضدن خالی دکلدر  
 \* \* در بیان صفت خواری میگوید \* \*

✱

\* چند خصلت آورد خواری بروی \* باتو کویم کره بی کو بی بکوی \*  
 بعضی نسخ ده هشت خصلت دوشده در سکر خصلت ذمیه معناسنه

چند خصلت آوردك فاعلى خواری مفعولى و با كاشعقلدر و یا خود  
چند خصلت خصال متعدد معناسه مبتدا و مابعدى خبردر  
با كویه متعلقدر و بعد الجمله جزء مقدمدر مابعدى شرط مؤخردر  
(بكوى بلك ضميله مفعول قولدر) چند جیم عجمى ايله عدد دن سؤالدر  
كتم كبی یعنی اسماء استفهامیه دندر نقدر معناسه تكتم دیرل (دراهمت  
چند ست یعنی افعه ك نقدر در چندان نیچه و اولقدر دیمكدر  
گاه اولور كه استفهام انكاری معناسه كلور و گاه مجرد تكثیره محمول  
اولور (خواری خاء معجمه تك فحیله و واورسمی و الف ثابته ايله دار  
وزننده ذلیلدر كه عزیزك ضدیدر آخرنده یا مصدریه در (روی  
پوزدر مراد ذات در ذكر جزء اراده كل طریقیه در و لكین روی  
تخصیص ایلدی زیرا اثر حقارت و ذلت یوزده بلا و اولور (كوی مضارع  
مخاطبدر) بكوى بلك ضميله امر حاضر در مصدری گفتن در سو بلك  
معناسه مضارعنده فانی و او قلب و بر باز یاده سیله كوید و كوینده  
دیرل (معنای یت) بودر كه بز قایج خصلت انسانك یوزنه یعنی ذاته  
خوارلق و ذات كنور را كرسویه دیرسك سكا سو بلیسه یم یا خود  
نمقدار خصلت انسانی خوار ایدر دیو سؤال ایدرسك سكا جواب  
و یروپ تعداد ایده یم تا كه اول ردائلدن حذر اید و ب ذلیل او لمقدن  
مصون اوله سن و معنای اوله كوره اكر سویه دیرسك دید و كی  
سئواله حل و سوبلتجك خصالك ذكری امور لازمه دن  
اولدیفن اشعاردر یعنی طالب عزت اولان سكا بوقوله نسبه دن  
سئوال ایتك دوشرو بالقرض سن آتی صور مسك دخی بن آتی  
دیملویم زیرا اجتنابی واجب و عرضه شین و یرن نسبه ردندر  
\*اول آن باشد كه مانند مكس\* مرد ناخوانده شود مهمان كس\*  
اول مبتدا آن مفعول مقدمدر بعد الجمله خبردر مانند مهمانی تنظیردر  
مرد شود لك فاعلى مهمان مفعول ایدر ناخوانده مرد دن حال و یا اكا  
صفتیدر حال اولورسه آخری ساكن و صفت اولورسه مكسوردر  
(مانند شبیه و نظیر معناسه مانستن دن مأخوذ اسمدر مانستن  
بكر مكدر چون ايله فرقی بودر كه مانندك معنای مستغنی اولغله قابل  
سلیدر بی مانند دیرل اما بی چون دیمز اگر چه چون دخی بلا اشباع



الواوادات تشبیه در (مکس سکک در ذباب کبی) ناخوانده اوقنماش  
 ودعوت اولنماش معناسنه اسم مفعولدر اصلی خوانددر خائک ضمی  
 وواو رسمی و دالک سکونیه که ماضیدر اوقیدی معناسنه آخری  
 مفتوح و فتحه سنی بیان ایچون ها غیر ملفوظه زیاده قلوب خوانده  
 دنددی (ناادات سلبدر معناسی دکل دیمکدر ناخوانده اوقمش دکلدر  
 ماضی مقید ایله اسم مفعولک لفظده فرق یوقدر ولکن مقامدن  
 وسوق کلامدن معنی فرق اولور (مهمان قونقدر) مه اولودر (مان  
 بکزیجی معناسنه مانستن دن اسم فاعلدر قونق مستحق تعظیم اولوب  
 قوندیغی برده رعایت اولندیغدن اوتوری مهمان دیرل اولویه بکزر  
 دیمک اولو اولقدن عبارتدر لسان عربده ده مستعملدر مثل الامیر  
 یحیی علی الادهم والاشهب کبی فافهم (معنای بیت) بودر که  
 اول خصال رذیله نک اولی اول ذمیمه در که کشی دعوت اولنماش  
 اولدیغی حانده و یاخود دعوتیست مکس کبی کسه به مهمان  
 وضیف اوله یعنی سکک بلادعوه طعام اوزرنه قوندیغی کبی اولدخی  
 واروب ایل سفره سنه اؤتوره وطفیل کبی مدعو اولنلره تابع اولوب  
 غیرک خانه سنه مهمان اوله بوايسه عقلا وعاده بلکه شرعا فیجدر  
 نتکم قرأ نده کلور (ولکن اذادعیتم فادخلوا) یعنی بیوت نبویه به  
 مأذون وطعامه مدعو اولسکوز اول وقتده علی وجه الادب داخل  
 اولوکز والا ثقلت ویرمکوز کما فی التفاسیر \* هر که مهمان کسی  
 ناخوانده شد \* نزد مردم خوار و زار و رانده شد \* تقدیری هر کسی که  
 شد مهمان ناخوانده شد نزد مردم خوار و زار و رانده دیمکدر بوندن  
 اعرابی ظاهر اولور ناخوانده شدک محتند ضمیر دن حالدر (ناخوانده  
 بیت سابقده در بونده خاء مضموم و خوارده مفتوحدر) زار اکلیجی  
 نالان معناسنه زاریدن اکلمکدر (رانده اسم مفعولدر سورلش معناسنه  
 مصدری راندن در که سور مکدر) (معنای بیت) بودر که هر کس که  
 برکسه نک مهمان وقونغی اولدی اورایه اوقنماش اولدیغی حالده  
 اول کسه خلق یاننده ذلیل و نالان و سورلش اولدی ذلیل اولدیغی  
 بودر که بلادعوه و ارمغله استثقال و تذلیل اولنور زار اولدیغی بودر که  
 خلقک ستمی و ملامتی اوچندن مریض و مبتلی کبی اولوب اکثر سورلش



اولدینگی بودر که نظردن ساقط واعتباردن دور اولور بده که نیچه لری  
 حقیقتده مجلسدن سوریلور و بوندن فهم اولنور که مهمان اولوق  
 غیرک طماننه حاضر اولمقدر مسافر اولوب برخانیه نزول ایتمک  
 بشقه در و بعض کتب معتبرده کلور که اهل کوفه دن طفیل دیرلر  
 برکسه واریدی که اکا طفیل الاعراس دیرلر دی زیر ا دو کونارده  
 و جمعیتلرده حاضر اولوردی و بو عمل ابتدا اندن قلوب صکره بو باید  
 اکا اقتدا ایدنلره طفیلی دیوب مثل ضرب اولمقدی \* دیگران باشد که  
 نادانی رود \* کد خدای خانه مردم شود \* دیگر مبتدا در ثانی پرینه  
 وضع اولمشدر آن باشد سابقده کی کپی خبردر نادانی باه وحدت ایل  
 روءک فاعلیدر (کد خدا اصلنده خدای کددر صاحب الیت ورب  
 الدار معناسنه زیر کد لغت پهلوی ده خانه و خدا رب دیمکدر امورده  
 مدبر معناسنه ده استعمال کد خدایت اندن تعریب اولمشدر  
 ود فایده کلور که کد مطلقا محل قراردر کرک اوزرنده بنا اولسون  
 میکرده پت کده آنشکده کپی و کرک اولسون وادی کده کپی کده  
 مخصوصدر خانه ده بنا معتبردر یو خسوله کدای دید کلری دنلور کن  
 اولر قبوسنه کد دیکندن اوتوریدر پس کدای ده آی خدای ده کیدر که  
 آینه ترخیم اولمشدر و کد آنک کافی عربدر اگر چه عجمی ایل استعمال  
 ایدرلر و دالله تانک قرب مخرجی اولمغه بین الناس کنخدا دیرلر بوراده  
 کد خدا خانه مضاف اولمغه تجریده محمولدر و فضولا صاحب خانه  
 دیمک اولور (معنای بیت) بودر که بردخی یعنی ایکنجی خصلت رذیله  
 اول اولور که برنادان کیده فضولا خانه خلقک کهنسداسی اوله یعنی  
 خانه صاحبی کپی غیرک خانه سنده متصرف اوله و بی پروا معامله ایل  
 وایشه فاریشه که اکا بین الناس فضول دیرلر زیر ا مداخله سی رضا  
 و تعیینله دکلدر بویله اولان ایه استشفال و تذلیل اولنور مکر که  
 ضرورت قویه اوله نکاح فضولی و امثال کپی و خواص احباب اولنلر  
 بوندن خار جلدر زیر حکما مأذونلدر خصوصاً که اخوان فی الله  
 اولنلر تکلفدن بزیلدر \* کار کردن بر حدیث آن دو مرد \* کز پی  
 جهلند دائم در نبرد \* او چنجی خصلتی بیاندر پس کار کردن مبتدا  
 محذوفه خبردر که ثالث و یا دیگردر کار کردنک مغفولدر کز اصلنده

✱

مطلب —

✱

که از در و لکن همرنگ حرکتی کافه نقل اولمغه کاف مفتوح اوقنور  
 ز پی یرینه از سر دخی نسخنه دوشمشدر که ایکسی دخی مقام تعلیلده  
 ز بهر و عربی ده لاجل کبی در (جهلنده اندادات جمع ورا بطه در  
 معناده نبرده قیددر) نبردند دائما از پی جهل دیمکدر بس دومرد مبتدا  
 ودر نبردند خبردر نبرد نونک تقدیمیه جنکدر نبرده بهادر در که جنکه  
 قادر در (معنای یت) بودر که خصال ردیه نك او ججیسی ایش  
 ایشمکدر اول ایکی کسه نك سوزی اوزرنه که انلر بری بری ایله دائم  
 جهالتلری اوجندن جنك وجدلده در زیر اهل خصوصتک سوزنه  
 اعتبار و اعتماد بوقدر که غرضای برل نك خلافنه اولوب  
 مخالف سویلر بس او مقوله لك سوزلرن دکلمکده خطر واردر  
 زیر اخلاقی ظهور ایتدکه انسان نجل و خوار اولور و بوندن فهم  
 اولتور که بی معنی خصوصت جهالتدندر زیر عقل کامل و علم شادک  
 حکمی وقار و صلح و صلاح و امثالی صفات حیده در فافهم \* هر که  
 بنشیند زیر صدر صدور \* کر رسد خواری برویش نسبت دور \*  
 هر کسی که دیمکدر که مبتدا و بنشیند جمله سی کا صفتدر زیر نشیندک  
 ظرفیدر بوراده سکونه اوقند بیغی لاجل الضروره در والا مابعدنه  
 مضاف اولدیغی جهتدر مکسور در خواری رسدک فاعلی و برویش  
 اکا متغلقدر و بعد الجملة فعل شرطدر دور نیستک مفعولیدر عربی ایله  
 تقدیری لبس بعیدا دیمکدر و بعد الجملة جزاء شرط و شرطیه دخی  
 بعد الجملة خبر مبتدادر (نشیند فعل مضارعدر مصدری نشستن در  
 اوتور مق معناسنه مضارعنده سین مهمله یرینه یا ونون کنور وب  
 نشیند و نشیننده دیرلر زیراء هوز باء موحده نك فتحه لریله یوقاری  
 و اوست فوق کبی (صدر اصلنده جازحه در که کوکس در و کوکس  
 بدک مقدمی اولمغه صکره هر نسته نك اعلی و مقدم واولنده استعمال  
 اواندی بوندندر که قاضیه سکرله صدرین دیرلر زیر جیع قضاتک  
 مقدمایدر پس صدر صدور مقدملرک مقدمی و اعلا نك اعلاسی  
 دیمکدر که اکابر و اشرافدر و بعض نسخنه که صدر صدور یرینه  
 زبردست دوشمشدر خطا و غلط در (رسد مضارعدر مصدری  
 رسیدن در ایرشک معناسنه (معنای یت) بودر که هر کسه که



مطالعه

مجالس ده اعلا الاعالی اولان اشرافك اوست یانته اوتوره و حدن بلیه  
 اكر انك یوزنه خوارلق ایریشورسه و حفارت ذاتله مبتلا اولورسه  
 بعید دكلدر زبرا حدنی تجاوز ایدن كسه آخر نجل اولور انكچون  
 دیمشلدركه (رحم الله امرأ عرف قدره ولم يتعد طوره) معلوم اوله كه  
 بوبتك مضمونی خصال رذیله تك دردنجیسی در \* نیست جعی را  
 چو بر قول تو كوش \* صد سخن كراشدت يك را مكوش \* بشیجی  
 خصلته اشارتدر جعی راده را لام جاره معناسنه اولغله بحسب المعنی  
 نیتنه متعلقدر زبرا بوراده عرییده لبس معناسنه در كوش فاعلیدر  
 و بعد الجملة فعل شرطدر زبرا چو واو غیر مفعوله ایله كه واو رسمی  
 دیرلر برفاق معنایه كلور بوراده شرط ایچوندر كه معناده نیست  
 اوزرنه داخلدر (صد سخن باشدك فاعلی و تامفعولدر و بعد الجملة  
 شرطیهدر) يك را مكوشك تقدیری مكوان جعی را یکی از صد سخن  
 دیمكدر پس شن ضمیر غایبدر كه بحسب المعنی مكویه متعلقدر  
 عربی ایله تقدیری لاتقل لهم من اقوالك الكثیره ولو واحدا دیمكدر  
 و بعد الجملة جزا و جمله جزایه دخی شرطیه اولایه جزادر (جعی  
 جماعت معناسنهدر و یا وحدت ایچوندر) كوش قولقدر بوراده سماع  
 معناسنهدر زبرا قولاق طومق دكلك و طومق دكلك ایچوندر (صد تكثیر  
 ایچوندر) يك بوراده یکی مقامنهدر زبرا مراد بر دیمك دكل بلکه بری  
 دیمكدر (مكوكاف عجمی ایله نهی حاضر در سوبله دیمكدر مصدری  
 كفن در كه سوبلكدر مضارعنده فاواوه قلب و یریا زیاده سبله كوید  
 و كوینده دیرلر (معنای یت) بودركه چونكه سنك قول و كلامك  
 اوزرنه برجاعتك كوش و سماعی اولمیه اكر یوز سوزك یعنی كلام  
 فراوانك اوله برنی سوبله زبرا كلام حق كه در كه مناسب قولاق  
 اولدجه تعلیق اولنمار و لاسوزك بیانه كیندر و خوارا و اوردن و بوندن  
 متكلم سخنور و كلامك حق اوله سی فهم اولندی زبرا كلامه  
 اقتدازی و كلامی حق اولمیه اهل حق كوش طومق \* حاجت خود را  
 مجوی از دشمنان \* زین بتر خواری نباشد در جهان \* التبی خصلتی  
 تفریدر حاجت نخواهك مفعول و جار و مجرور كا متعلقدر (خواری  
 نباشدك فاعلی و زین خواری به متعلقدر در كبی (زین بتر اصلنده





زاین بد تردر تخفیفاً همزه و دال حذف اولنشد ر بقیه مفردات  
 ظاهر در (معنای یدت) بود که کنندی حاجت و ضرورتی اولدیغی  
 نسته بی دشمنی کردن استمه زیرا دنیاده بوندن زیاده بد خوارلق اولماز  
 شول سبید نکه دشمنه جلادت واستغنا اظهار اتملودر که عزت  
 بونده در سؤال و طلبیده ایسه ذلت وانکسار واردر دشمن دخی سنک  
 بویه اولدیغک استر \* آن فرومایه مراد خود مجوی \* تانیاید مر ترا  
 خواری بروی \* یدنجی رذیله بی بیاندر (مراد مجویک مفعولی و از دخی  
 اکامتعقد در مصراع ثانی ک تقدیری تانیاید خواری بروی ترا دیمکدر که  
 خواری نیایدک فاعلی و بروی اکامتعقد و یا خود مرتزاده رالام جاره  
 معناسنه اولوب نیاید متعلقدر پس بروی خوارلغک متعلقنی بیان  
 اولور (فرومایه خوارودنی و بی اصلدر زیرا فروآشغه در ومایه  
 هر نسته نک اصلیدر پس صفت مشبهه در آشغه و الحاق اصلاو  
 معناسنه نیاید ایکی یاه مثائله اصلنده نه آید در دفع ثقلت ایچون  
 همزه یایه قلب اولنشد در (آید فعل مضارع در مصدری آمدن در  
 کلمک معناسنه مضارع غنده میم یایه تبدیل اولنوب آید و اینده دینلور  
 (معنای یدت) بودر که دشمندن طلب حاجت ایتد و کلمک کی کرکسه  
 بد اصل اولسون بد اصلدن دخی مرادی استمه کرکسه دشمن اولسون  
 تا که یوز که و ذنکه خوارلق کلیه زیر اید اصل اولان کسه بد معامله دن  
 خالی ذکادر کشتی زاده ر حسن معامله دن خالی اولدیغی کبی زیرا  
 بحسب الغالب اخلاق حسنه و سیئه ساریدر پس اهل عرض اولان  
 دنی مقوله سنه ال آچمز و حاجت طلب ایتمز \* بازن و کودک مکن  
 بازی هلا \* تانکردی خوار و زار و مبتلا \* سکرنجی خصلتی تحریردر  
 پس عنوان کلامده چند دن مراد هشت اولمش اولور (بازی مفعولی  
 مکن و یا مکن ایله بازی دن هر برنه تعلقه صالحدرا کر چه ثانی  
 اقربدر خوار نکردی نک مفعولی و بعد الجمله ما قبلنسه تعلیلدر  
 کودک ضمه بالغ اولدق اوغلان ایکی کاف دخی عربی در (بازی  
 او یون لعب کی بازیدن اوینا مقصد ر هلا تخفیفله ال معناسنه  
 حرف تنبیه در آگاه اولدیمکدر (وبلا و قورق معنای نه  
 دخی کک لور و هلا عربی ده فرسی زجر در کاف فی الثنا مؤمن

هلا زجر التجبیل بوراده زجرا یچون اولمق انسدر (معنای یت)  
 بودر که عورت و اوغلان ایله اویشامه صاقن تا که خوار و حقیر  
 و بالان و پر بلا اولمه سن زیرانی نفس الامر و قاری منافی و عرضه  
 مخالفدر پس بو مقوله لعب اوچندن انسانی خلقدن ستم اکسک  
 اولماز و غم و غصه آخر آدمی بانی ایدر یعنی چور یدر و کهنه قیلور  
 \* \* در صفت یار موافق گوید \* \*

\* در جهان شش چیز می آید بکار \* اولایابی طعام خوشکوار \*  
 شش چیز می آید فاعلی و در اکا ظرف و با اکا متعلقدر اول اول  
 دیکدر که الف اطلاق و صلی وقف مجراسته اجرا ایچوندر اول مبتدا  
 و مابعدی مصدر تأویلی ایله خیردر اولایابی به ظرف اولمق درست  
 دکلدر تأمل (بابی فعل مضارع مخاطبدر بوله سن معناسنه مصدری  
 یافتن در که بولغندر مضارعند فایه قلب اولنوب باید و یابنده دیرلر  
 بعضی نسخه یابی برینه باری دوستمدر پر کره معناسنه غلط محضدر  
 صوابی یابی در طعام یابی تک مفعولیدر خوشکوار طعامک صفتیدر  
 (طعام مطعم معناسنه در که طعم و ذوق اولنان غدا در) (خوشکوار  
 صفت مشبهه در کاف عجمی ایله خوش سکبی یعنی سکه سی خوش  
 و ملائم پس مصدر دن مرخم اولور که کواریدن در سکیم و سکورمک  
 و قائم معناسنه مضارعی کوار و اسم فاعلی کوارنده کلور کوارش  
 ضمه هاضم طعامدر که تعریب ایدوب جوارش دیرلر یعنی معده به  
 قوت و پروپ بمک سکور بی و هاضم اید بی مجبوندرو بو تقریر دن  
 مفهوم اولدیکه خوشکوار وصف ترکیبی دکلدر نتم اهل لغت  
 زعم ایتدیلر زبرا وصف ترکیبده جز اینک بری مفعولدر پس  
 خوشکوارک تقدیری کوارنده خوش اولور خوش ایشه کوارنده به  
 مفعول اولمق بحسب المعنی صحیح اولماز (معنای یت) بودر که دیاده  
 الی نسته ایشه کلور و برار وفانده لور رغبتلوردر اول الی نسته تک اولی  
 بودر که منهضم اولور ملائم طعام بولاسن که بدنه مفید و مقویدر  
 درشت و بایس نسته زایشه معده ده منهضم اولوب کدورت و تقنندن  
 خالی اولماز بو جهندن مهرا طعاملره رغبت ایدلر و ثقیل نسته دن  
 جذم ایلرلر مکرر که فقرادن اولوب اکل ایتدیکی ناملازم ضروری اوله

فافهم \* خوش بودیان، وافق در جهان \* باز مخدومی که باشد مهر بان \*  
 بودك فاعلی یار و مفعولی خوشدر و دراکا طرفدر مخدومی مقدر بودك  
 فاعلیدر که باز خوش بود مخدومی که تقدیرنده در باشدك تحتندده  
 ضمیر فاعل مخدومه را جعددر مفعولی مهر بان در و بعد الجمله مخدومه  
 مصتدر (موافق مخالفك ضدیدر یعنی موافقت و مطابقت و ایکی  
 کشیك مراد لری بری برنه اتفاق اوزره اولمقدر) مخدوم خدمتنددر که  
 معروفدر خدمت دخی کسراه خدمه دندر حرکت ایله خدمه خلخاله  
 دیرل خدمك مخدومی احاطه سی خدمه نك ساقی احاطه سنه تشبیه  
 اولندی آنکچون الله تعالی به مخدوم دنگل زرا الله تعالی محیطدر محاط  
 دکلدر بلکه معبود دینلور (مهر بان کسراه شفقتلور زرا مهر شفقت  
 و محبت معناسنه کلور و بان صاحب در و دقایقه کلور که بان اسم  
 جامد در که کوزه دیچی معناسنه در باغ بکچی سنه باغی کوزب  
 کوزندو کیچون باغبان دیرل بلکه باد بان دیرل استعاره طریقیله که  
 یل کوزه در شخصه تشبیه اولتمشدر و دیده بان دیمکده دخی نوع  
 توسع وارد در زرا اول کسه کوز کوزه دیچی دکلدر بلکه کوزانك خدمتشك  
 آلتی در که انکله کوزه در نکاهبانده او یله در برنسنه بی کوزتمکدن  
 مراد انك امرنده قیام و اتمامنده اهتمام در انتهی بالا جال و بعض  
 کتب فارسیه ده کلور که معنای اسم فاعل مشتق غیریدن دخی  
 اخذ اولنور لفظ کر مقارنیه زر کر کی که قیومی دیمکدر و بالفظ بان  
 مقارنیه باغبان کی که باغچی در و بالفظ دار مقارنیه علمدار کی که  
 سنجق کوزیچی در انتهی بالا اختصار پس مهر بان دخی بوقیلدن  
 اولق جائز اولور شفقت و محبت ایدی معناسنه سؤال اولنور سه که  
 اسم جامدده معنای حدوث یوقدر اسم فاعل ایسه حدوث ایچوندن  
 جواب بودر که مقصود اسم فاعلک سروریدر که اندن تعبیر اولنسان  
 جی لفظی ایله تعبیر اولتمقدر یوخسه حقیقت اسم فاعل دکل پس  
 باغبان و مهر بان و شتر بان و سکنان و کشتی بان و امثالی بریابنددر که  
 اصل لری اسم جامددر و لفظ کر امثله سی دخی بویله در فاما با جدار  
 و علمدار بویله دکلدر که بونلرده وصفیت معناسی واردر (معنای یدت)  
 بودر که خوش اولور یار موافق دبنساده یعنی موافق مصاحب و متفق

بولدش دنیاده رغبت اولنان اموردندر کرو بر مخدوم که مهر بان  
 و مشفق اوله بودخی شانه اعتنا اولنان نسنه لردندر مخدومدن مراد  
 خادمک و لیبسی در که افندیسی در بومقوله اینسه ایکیدن خالی دکلدن  
 یا اخلاق صلحا اوزرنه در که حقوق خادمی مراعات ایدوب شفقت  
 و مرحتله معامله ایدر و بومعنی خادمک سعادت دنیویه سندنند  
 و یا اخلاق فسقاء اوزرنه در که خامه خالی دائما جبر و عنفدر و بوحال  
 خادمک بی ستاره اولد یغندنز که خدمتده اولد بجه طلبت غدن  
 خلاص اولماز \* هر سخن کان راست کو بی و درست \* به زدنیا زانکه  
 دروی نفع تست \* هر سخن مبتدا کان اصلنده که آن در که رابطه  
 و آن اسم اشارتدر آن را تقدیر یله که آن کو بی نک مفعول اولی  
 و راست ثانسی در و بعد الجملة مبتدایه صفتدر به تقدیری به است در که  
 خبر مبتدادر زانکه زان سبب که معنا سنه تعلیلدر و در روی مقدم  
 خبر و نفع تست مؤخر مبتدادر ادات خبر فی الحقیقه خبره قید در  
 تقدیری در روی است نفع تو دیمکدر راست طوغری در که واقعه  
 مطابق اولان سوزدر صدق کبی (درست بتون و صاغ در که عرب  
 صحیح دیر) به کسر و سکونله یک معناسنه ننکم سبق ابتدای (نفع  
 ضریک مقابلیدر که فائده ایلکدر اسمی منفعت کلوز (معنای بیت)  
 بودر که سوز که اتی طوغری و صاغ سونیلرسن دینادن و اینجده اولان  
 اشیادن سکا یکدر شول سبیدن که طوغری و صحیح سونیلکده سنک  
 دین و دنیا که فایده وارد ننکم مشهوردر که دیمشدر در النجاة فی الصدق  
 و الهلاک فی الکذب یعنی دنیا و اخرتده نجات طوغری بلقده و هلاک  
 اگر یلکده در زیر اصدق جته و کذب جهنمه جر ایدر و بین الناس  
 معاملات دنیویه ده دخی مشهوردر که یلانجی نک یوزی قاره اولور  
 صبح کاذب کبی ننکم طوغری نک یوزی آتی اولور صبح صادق کبی  
 پس صدق من کل الوجوه ایشه برار کذب برامز فافهم \* آنچه  
 ارزانست عالم در بهاش \* عقل کامل دان و رود لشاد باش \* بعض  
 نسجنده دان و زان خرسند باش دو شمشدر که خرسند خاء مجهمک  
 ضمیمه قانع معناسنه در آنچه آن چیز دیمکدر که مبتدادر ارزا نیست  
 مقدم خبر و عالم مؤخر مبتدا و بعد الجملة مبتداه اوله صفتدر صکه

✱

✱

رابطه سببه که محذوف در آنچه که دیکدر در ارزانه نظر در عقل داتک  
 مفعولی و بعد الجمله آنچه دیک خبر پدر زو که از او دیکدر دلشاده  
 متعلق در دلشاد باشک مفعول پدر و بعد الجمله جمله دان اوزر نه  
 معطوف در ازان او جور اریانی او جور لقی ولایق معناسنه دخی  
 استعمال اولنور (بها قصرله برنسنه ک فیتی در عربی ده بهله حسن  
 فائق معناسنه در دان امر حاضر در مصدری دانستن در بلك معناسنه  
 مضارع عنده سین حذف اولنوب داند و داننده دینلور (دلشاد اصلنده  
 شاد دل که صفت مشبهه در سر خوش اصلنده خوش سرا ولدینی  
 کبی که بودخی صفت مشبهه در یو خسه خوش سره صفت دکلدر  
 تنگم بعضیلر زغم ایندیر) پس شاد دل شن کو کلو دیکدر صکره  
 قاعده عجم اوزنه تخفیفاً ترکیب و تغییر اولندی (معنای یت) بودر که  
 اوله نسنه که عالم انک بها و قیمته او جور در یعنی بتون عالمی انک  
 منابله سنده و یوسک ینه او جور آلمش اولور سن اول نسنه بی عقل  
 کامل یتل اگر عقل کاملک واریسه دلشاد و فرخناک و باخود اکا قانع  
 و راضی اول زرا عقل کامل بتون دنیا دکر که انک کالی عقل معاد  
 اولقدر زرا عقل معاش ناقص کرده دخی بولنور که عقل رخی صدر  
 بس عقل غالی کاملرک عقلایدر و هر کجده که یو عقل بولنور دولت  
 عظایه مالک اولمش اولور پس بودولشه نیجه شن و شاد اولماز  
 والله الکریم \* دشمن حق را نباید داشت دوست \* باز کست جمله چون  
 آخر بدوست \* بعض نسخه نه نباید برینه نشاید دوشمشدر معنای  
 متعارف پدر را باید کرک اولور و نباید کرکز و شاید یرار و نباید کرکز  
 بر امر دیکدر دوست داشتک مفعول اولی و داشت داشتن معناسنه  
 نیایدک فاعلی و دشمنی داشتک مفعول ثانیه در باز کست مبتدا  
 و جمله به مضاف و بدوست خبر در (باز کست رجوع معناسنه در  
 زیرا باز کیرو و کست کافی عجمینک فتحیله کستن معناسنه در که دونک که  
 رجوع در و بر حالدن بر حاله انتقال بلك و اولقی معنایله کلور موسیقی ده  
 بر مقامدن بر مقامه انتقال اینسه باز کست ابتدی دیرلر (جمله دن مراد  
 جمله خلقدر) چون تعلیل ایچوندر (بدوست اصلنده باوست در  
 همزه داله قلب اولمشدر بدن و بدان کبی که اصالی باین و با آن در

✱

و بوده فتنه پس نام وارد و او ضعیفی حق را جعفر (معنای بیت)  
 بود که حقل دشمنی دوست طومق اولماز یعنی کفار و فساق و اهل  
 بدعت و ارباب انکار دوستلغه سزا دکلدر زیر اجله خلق رجوعی  
 آخر حق در پس مؤمن مطیع و سنی و مفکر دوستی الله در ماسوی  
 دکلدر و آنکه که مرجعی الله در آنک محاسبه سندن جذر ایدوب اعدایی  
 احباب اتحاد ایتمک کر کدر قال الله تعالی (لا تتخذوا عدوی وعدوكم  
 اولیاء) و قال عن ابرهیم علیه السلام (فانهم عدولی الا رب العالمین)  
 و قال (یا موسی هل والیتلی ولیا او هل عادیت لی عدوا) یعنی حقل  
 دوستنه دوست و دشمننه دشمن اولمق حق را جعفر اولور عمل خاص در  
 اعمال باقیه ایسه عاملک کندنه راجعدر \* عیب کس با او نمی باید نمود  
 \* زانکه نبود هیچ لمی بی غدود \* عیب نمودک مفعول و نمود بایدک  
 فاعلیدر زیرا نمودن معناسنه در و با نموده متعلقدر و بعد الجملة  
 مستأنفه اولور زانکه زان سبب که دیمکدر که مابعدنده جمله اکا صفتدر  
 هیچ لمی نبودک فاعلی و بی غدود اکا متعلقدر (غدود غین مجبه تک  
 ضمیله غده تک جمعیدر غوم غه تک جمعی اولدینی کی) (غده لم یچنده  
 یک نسنه در که ترکیده بز دیر ل اکل مکره در سائر مفردات ظاهر در  
 شوقدر وارد در که لمی ده یا زانده در و وجدت ایچون اولمق دخی جائزدر  
 (معنای بیت) بودر که کسه تک عینی اکا یعنی کندنه کوسزمت  
 و سنک شویله عیبک و سبب نقصانک وارد دیمک کرکز زیرا هیچان  
 و یا هیچ برات بز دید کتری نسنه سز اولماز پس بزی طرح ایدوب  
 لمی اکل ایته دکلری کی سندخی عیبی ترک و ستر ایدوب و هنر و خصلت  
 حسنیه نظر ابله زیرا دیمشردر که ای الرجال المهنذب یعنی خلق  
 قنغیسی منفع و عیبیدن خالص و خالی در همان عیبیه قبول ایتمک  
 کر کدر پس بو کلام عیبی غده به و هنری لجه تشبیهی متضمندر  
 و کسه تک عینی کورمک و سوبلک منهیدر مکر که سوبلدوی تعیب  
 طریقله اولیوب ارشاد و اخلاقی اصلاح معناسنه اوله \* از خدا  
 خواه آنچه خواهی ای پسر \* نیست در دست خلائی نفع و ضرر \*  
 آنچه آن چیز که دیمکدر که مقدم اولان خواهک مفعول صریحی  
 و از خدا غیر صریحی در و خواهی جمله سی چیزه صفتدر نفع

✱

✱

نیستک فاعلیدر عربی ایله تقدیری لیس فی ید الخلاق نفع وضر  
 دیمکدر ونیست ننی جنس ایچون اولان لامعنا سنه ده اولمق  
 جائزدر بو صورتده نفع منسوب اولوب تقدیری لانفع ولاضر  
 دیمک اولور خلاقی خلیقه تک جمیعذ ناس معناسته بقیه مفردات  
 ظاهر در ( معنای یت ) بو در که ای بسر هر نه حاجتک  
 وار یسه خدای غنی دن طلب ایله که حصوله کله زیراخلقک التسه  
 نفع وضرر یوقدر بلکه نافع و ضار الله تعالی در یعنی منفعت  
 ومضرته تأثیر خدا نکدر وخلقک جمله سی ( یا ایها الناس انتم الفقراء  
 الى الله ) موجبجه باب حقل محتساجلریدر پس حاجتکی اصالة  
 اول باب به عرض ایله وبعده قطبه توجه ایله وانک رو حایتندن  
 استمداد ایله که قطب مظهر صفات الهیه وخصوصا مظهر قدر تدر  
 وبعده مظهر اسم غنی اولان سلطان اعظم قیوسنه وار باب الله اولمق  
 فعیله زیر سلطان دخی غناسی جهتیه وظل حقیقت الهیه اولمق  
 طریقیه سنک حاجتکی بتورمکه قادر دذ اذن الهی اولور سه سائر  
 یونلر پایه سنده دکلر در بوراده شیخ ناظم قدس سره ضری تعیم  
 طریقیه الحاق ابتدی والامطلوب اولان منفعتدر مضرت دکل کوبا  
 دیمک اولدیکه جلب منفعت ودفع مضرت ایتک استرسک دامن حقه  
 یادش وکنندیکه بر مضرت ایریش سه دخی حقدن بیل منفعت کی  
 غیره نسبت ایتمه که آنده شرک خفی واردر والله الحفیظ \* بندکاترا  
 نیست ناصر جز اله \* یاری از حق خواه واز غیر ی میخواه \*  
 بند که ازاده را لام جاره معناسته در که بندکان نیستک مفعول  
 غیر صریحی در ناصر فاعلدر جزا که استثناء مفرغدر عربی ایله تقدیری  
 لیس للعباد ناصر الا الله دیمکدر یاری خواهک مفعول صریحی  
 واز حق غیر صریحی در ایکنجی از میخواه متعلقدر وبعدا جمله خواه  
 جمله سی اوزرنه معطوفدر وبعطف معطوف علیه جمله سی تأکید  
 ایچوندربندکان بنده تک جمیعدر که کاف بنده آخرنده اولان هاه  
 غیر ملفوظه دن بدل وآن ادات جمعدر وبقیه تفصیل بالاده در  
 ( یار معین و یاری معاونتدر پس یا مصدریه در و بعضی نسخده از غیرش  
 دوشمشدر ) ونصرت دخی یاری کی اعانتدر وناصر یاردر غیر ی ده

✱

یا زایده در غیری سوی معناسنه در جمعی اغیار کلور و بعضی تفاسیر ده  
 مبتدر که کلمه غیر اوج وجه اوزرنه در اولکبسی مغایرت معناسنه در که  
 فارسیده سی جز در قال تعالی (لتفتری علینا غیره) و ایکنجبسی لا  
 معناسنه در که فارسیده سی نادر قال تعالی (فن اضطر غیر باغ و لاعاد)  
 و او پنجبسی الا معناسنه در که فارسیده سی مکرر قال الله تعالی (فاوجدنا  
 فیها غیریت من المسلمین) (معنای یت) بود که قول را ایچون الله تعالی دن  
 غیری ناصر و معین یوقدر که محل ضرورت و خصوصاً اعداء و وزرنه  
 نصرت و اعانت ایدر بناء علی هذا اعانی مولی الموالی دن طلب الیه  
 زیرا اعداسی اعانتدن عاجز در و الله المعین قال تعالی (ان ینصرکم الله  
 فلا غالب لکم وان ینخذ لکم فن ذا الذی ینصرکم من بعده).  
 \* هر که از قهر خدا ترسد بسی \* بی کمان از وی بترسد هر کسی \*  
 بعض نسخده بی کمان ترسند از وی هر کسی دو شبشدر اولکبسی اولی در  
 بونک تقدیری هر کسی که ترسد از قهر خدا بسی بترسد بی کمان از وی  
 هر کسی دیمکدر بسی ترسد اوله و بی کمان ثانی به قید در قهر اطفک  
 ضدیدر یعنی غلبه و تذلیل و تسخیر در بسی ده یا اصلنده نسبت ایچوندر  
 بس باء عربی الیه نیجه و جوق و زایده معناسنه در هر کسی ده یا وحیدت  
 ایچون و زایده اولمغه دخی صالحدر (معنای یت) بود که هر کس که  
 قهر الهی دن زایده سیله یعنی حقیقت خوفله خوفی ایلیمه که  
 موارد خوفدن هیچ بر محله استشعار خوف ایتمکدن خالی اولیمه بی شک  
 و شبهه هر کس او قوله خائفدن خوف ایدر واکسیر فرودن منفک  
 اولماز نتکم خلقه امان و یرن مؤمنه خلق عالم دخی امان و یرن نظریله  
 اسده زاکب اولانلره و حضرت سلیمان علیه السلام که نوجهله تسخیر  
 جن ایتمشدنی آشته خوف کرچه وصف کونی در که حقه مضاف اولماز  
 و لکن حقه مضاف اولان کسبه حقیق اسماسیله قائم اولور که از جمله  
 اسم قهار و مرید و مقتدر و قهار و جبار و متقم و مذل در فافهم  
 \* از بدی گفتن زبان را هر که نیست \* کرد شیطان لعین را زبردست \*  
 از بسته متعلقدر و زبان انک مفعولی در و بعد الجملة هر که به مقتدر  
 تقدیری هر کسی که بست زبان را از بدی دیمکدر که هر کسی مبتدا  
 و مصراع ثانی جمله سی خبر در کردک نمشد فاعلی هر کسی در

\*

\*



شیطان مفعول اول و زبردست مفعول ثانی در بدی ده اولان بازایده در  
 بد برامز در مقابل نیکدر که ابودر (لعین بمعنی الملعون طریق بمعنی المطرود  
 اولدینگی کبی مقصود رجعتن دور اولدینیدر (معنای بیت) بودر که  
 هرکشی که لساتی شرعاً و عقلاً قبیح اولان سوزی سو بلیکدن بغلدی  
 و أغزك آچوب سو بلمدی شیطان لعینی الی التندہ ایلدی یعنی زبون  
 و مغلوب قبلدی و الاشیطان اکا غالب اولدی یس دلنی لغشدن و کلام  
 ردی دن حفظ و ضبط ایدن شیطان غالب کلدی ز بر اشیطانک اضلال  
 و ازلالی باقلب یوزندن در که و سوسه سی ابله اعتقاد فاسده و ظنون  
 و شکوک ایتاق ایدر و بالسان یوزندندر که منکرات سو بلمدرو یا ارکان  
 یوزندندر که سیئات اشدرو و لسان و ارکان سالم اولقی حسن  
 اعتقاد دندر و لسان کرچه قلیل الجرم در و لکن کثیر الجرم در پس  
 حفظ اسانده سلامت و سد باب معصیت واردر و الله الحفیظ  
 \* کس نیاید پنج چیز از پنج کس \* یاد کبر از ناصح خود این نفس \*  
 کس نکره اولغله مقامنه کوره عموم افاده ایدر نمره خیر من جراده کبی  
 پس کس مبتدا و نیاید جمله سی خبر در نیاید فاعلی محشده و پنج  
 مفعولی و جار و مجرور اکا متعلقدر یاد ما بعد تک مفعولی و این دخی  
 یادک مفعول ایدر و لکن یاد کبر لسان عربی ده احفظ و اضبط معناسنه  
 مستعمل اولغله این نفس یاد کبرک مفعول ایدر دیتک دخی و جهدر  
 ناصح بالاده ذکر اولندی (نفس فانک فحیله أغزندن داخل و خارج  
 اولان ریجدر و لکن ایکی جسمک تصادمی سببیه تموج عارض  
 اولسه صوت و صوته دخی کیفیت مخصوصه عارض اولسه  
 حرف دیرل اشته سوزه نفس دیکلرینک اصلی بودر که اصلی اعتباریله  
 اطلاقدر (معنای بیت) بودر که هیچ برکسه بش نسنه بی بش کسه دن  
 بولماز یعنی اول بش کسه ده اول بش خصلت اولماز و مأمول دکلدر  
 کندی ناصح و واعظ کدن بونفسی یعنی بوسوزی از برایله و خاطر کدن  
 چقرمه مقصود دیکلدر که بزم سوز مزسکا نصیحت طریقیه در  
 و بوخصوصه قلمزده غل و غش یوقدر بناء علی هذا نفس حقدر  
 دیوب سوز طوترسک متفع اولورسن \* نیست اول دوستی اندر ملوک  
 \* این سخن باور کن از اهل سلوک \* اول مبتدا دوستی بحسب المعنی

نیستک فاعلیدر وجه سی مقدم خبر در اندر نیسته ظرفدر نیست  
مقدم خبر و دوستی مؤخر مبتدا اولوب بعد الجملة خبر اولغه مساغ  
یوقدر بوصورنده نیست مجرد رابطه وادات خبر اولور فافهم باورکن  
یت سابقه یادگیر کی در (عریده اعتقد معانسته اولیحق این سخن  
لفظی باورکن مجموعه مفعول اولور والا این باوره مفعولدر دوستی ده  
یا مصدریه در اندر ظرفدر در کی ظرفدر مراد بودر که قلبلرند  
دوستلق راسخ دکادر دیمکدر (باور مصدری باوریدن و باور کردن در  
ایناحق معانسته تصدیق کی) سلوک اصلنده رفتن الیه تعبیر اولانان  
رفتاردر که یوریمک و کیمکدر و سالک رونده در یعنی بر و بجرده  
سباحندر وارباب حقائق غنبدنده رفتن مخصوصدر که جهلندن علمه  
واخلاق ذمیه دن خیده به و وجود مجازی دن وجود حقیقی به و بر  
اسمدن بر اسم و بر تجلیدن بر تجلی به و بر فعل مشروعدن بر فعله  
و بر ترکدن بر ترک و بر فعلدن بر ترک و بر ترکدن بر فعله و بر مقامدن  
بر مقامه سفر و حرکت معنویه در که بمقوله سالک اهل سلوک دیو  
شهرت بولشدر اگر چه دشمنلری چوق و قطع طریق صد دنده  
اولان ار باب انکار و حرامیان حددن ارتوقدر (معنای یت) بودر که  
اول بش نسنه نک اولی بودر که سلاطین و ملوکده دوستلق یوقدر  
یعنی قلبلرند صداقتلری راسخ دکادر بلکه ادنی بهانه الیه صداقتی  
عداوته تبدیل ایدر و وعد و عهدلر نه طور محبوب لاوفاء للووک و قبحه  
غدر و نقض عهد اتمک شانلرنددر اهل سلوکدن بوکلامه اعتقاد الیه  
یعنی خواص ناس سکا بوسوزی عین الیقین دن سویلرل پس بو معنایه  
ایناحق اولماز نظر الیه که انبیا و اولیایه نلر ایتدیلرونه اذیت و جفا  
ایلدیلر که قلم و لسانه کلز \* سفته را بامرؤت ننکری \* هیچ بدخوینی  
نیابد مهتری \* بعضی نسخده سفلکارا دوشمشدر سفته نک جمعی  
اولق اوزده سفته ننکری نک مفعول صریحی و بامرؤت غیر صریحدر  
مهتری نیابدنک مفعولی وید خوینی فاعلیدر مصرع ثانی جمله  
مستقله و مضمونی دخی ماقبلندن منقطعدر (سفته ضمه و کسرله  
هر نسنه نک کندی جنسندن بد کوهر اولانه دیلر و بخیل و دون  
همت در آخرنده همزه یاه زائده به بدلدر اصلنده عربی در کسرله

وقع وسكون فائده اسافل ناس معناسنه (مرؤث فصیحی همزه ابله در  
 کشتی لك معناسنه مرء دن در كه كشتی و انسانیت دخی دبرل ولسان  
 تركده آدمك ديمك دخی شایعدر (نكری فعل مضارع مخاطب  
 منی در اصلنده نكری در نونك كسريله نون نافیه ادخال اولندفده  
 ضرورت ورنیچون اسكان اولندی مصدری نكرستن در باقی معناسنه  
 نظیر والتفات كبی مضارعنده سین حذف اولنوب نكرد و نكرنده دبرل  
 نگاه كردن دخی نكرستن معناسنه در ابدخویی ده یله ثانیه وحدت  
 ایچوندر وزانده اولوق دخی جائزدر (نیابد فعل مضارع منی در  
 یاه مثالتك تقدیمی و باء موحدۀ نك تا خیر یله مصدری یافته در  
 بولوق معناسنه مضارعنده فایه قلب اولنوب یابد دبرل (مهری  
 اولواتر زرا یا مصدریه در (معنای یت) بودر كه دخی و بنجیل  
 و بد كوهره مرؤث ايله نظر ایلده سن یعنی برکشیلکی و بر اطف و کرهی  
 اولور دیو و وجهله انك جانبنه باقیه سن زرا بد اصل و بنجلدن  
 بو مقوله ایلوك صادر اولماز پس (لقد ازلت حاجاتی بو ادغیر ذی زرع  
 مؤنجنجه تخم املی شوره زاره صاچش اولور سن وفائده بولماز  
 نهی دست قالدور سن و دخی هیچ برید خوی اولوق بولماز و خلق  
 اراستنده اهل عزت و جرمت اولماز پس بدخوی آدم اولور دیمه  
 و امید ایلده اشته بویکی مصراعك هر بری پنج چیزدن برر ماده به  
 اشارت اولمش اولور \* هر كه برمال كسان دارد حسد \* بوی رخت  
 دردماغش کی رسد \* بعضی نه خنده بوی راحت دوشمشدر اولكبسی  
 اصحدر تقدیری هر کسی كه دارد حسد برمال كسان کی رسد بوی  
 رخت دردماغش دیمكدر بر حسده متعلقدر حسد داردك مفعولیدر  
 بعد الجملة هر کسی به صفتدر كه هر کسی مبتدادر بوی رسدك فاعلی  
 ودر اكاظرفدرو بعد الجملة مبتدایه خبردر (كسان كسك جمعیدر  
 كسنه و كشتی معناسنه مقصود متمول اولان كسه لر در) حسد بالاده  
 محرر در (بوی قو خود در عرب رایحه در) دماغ كآب و زنی اوزرنه  
 نخ الرأس در كه ترك بینی دیرام الدماغ برجلد رقیق در كه بینی انك  
 ایچنده در دماغی كسرا تيمكدر صكره بطریق الاستعاره غیری  
 موضعه دخی استعمال اولندی مثلاً حجت دامغه دبرل دعوائی باطله نك

✱

دماغی سرایدی یعنی ابطال و ازله ایدی معناسنه و فی التزلیل (بل)  
 نقد علی الباطل قدیمه (ای یکسر دماغه) (معنای بیت) بود که  
 هر کس که کسه رک یعنی ارباب غنا دن اولان خلقک مالی اوزرنه  
 حسد و انک زوالی و کند نه حصولی است به بومقوله کشتی نک  
 دماغه ز بهت قو خوسی جن ایشور یعنی ایشور رحمت بولماز  
 زیرا الله تعالی نک حکمته اعتراض ایش اولور که فی الحقیقه کفر در  
 و یا خیر رحمت شم ایشور ز برادر حسدله دردناک اولان کسه نوجمله  
 مستخرج اولور و نل و نه از بنجه د کله نور پس انسان بومقوله اوصافدن  
 نفسیه کیه اینه د بجه آسوده اولماز انک چون سلیم الصدر اولنلر دارین ده  
 سلیم و عند الله مقبولدر \* انکه کذا بست و میگوید دروغ \* نیست  
 اولور وفاداری فروغ \* تقدیری آن کسی که او کذا بست دیمکیر که  
 او ابتدا و کذاب خبر و بعد الجملة ان کسی به مقتدر که آن کسی مبتدا در  
 و میگوید دروغ جمله سی فعلیه بی اسمیه اوزرنه عطف قبیلندیدر  
 اگر چه بلاغته مناسب د کلدرد و جائزدر که و او میگوید تقدیرنده اوله  
 بصورتده اسمیه اولور فروغ نیستک بحسب المعنی فاعلیدر و آوراده  
 الام جاره فاعلسنه اولمله فروغه متعلق اولور کذاب صیغه مبالغه در که  
 مواد کثیرده کذب اسارتدر پس مبالغه کذب متعلق اعتباریه او اور  
 بصورتده میگوید بطریق المبالغه استمراره محمول اولور (دروغ کذبدر که  
 واقعه مطابق اولیان سوزی سوزیکدر) وفاداریده اولان یا مصدریه در  
 وفادار وصف ترکیبی در اصلنده دارنده وفاد وفائی حفظ ایدی  
 و صقلیبی معناسنه و فاعدر و نقض عهد ایتامک در (فروغ شعله که  
 ترک اشق و آیدنلق دیرلر بوراده مراد اثر در (معنای بیت) بود که اول  
 کسه که کذاب در و علی الاستمرار بلان سوزیلر اول کسه ایچون  
 وفادارلقده شعله و اثر یوقد ز بر کذاب اولان کسه وعده طور مز  
 و دائماً نقض عهد ایدر پس اومقوله نک وعد و عهد و پیمانه اعتماد  
 ایتامک کرکدر و او یله کسه یار وفادار اولماز بناء علی هذا صحبنددن  
 و دوسلفنددن حذر لازمدر و حدیثه کلور که بر کسه دین قریبداشته  
 برنسنه وعد ایدوب نهند و فایتمک اولسه فاما عائق و مانع حبیلله  
 و فایده مه اکا کنه اولماز

\*

\* \* در بیان اهل سعادت گوید \* \*



\* هر کراسه کار عادت باشدش \* در جهان بخت و سعادت باشدش \*  
 یونک تقدیری هر کسی که باشدش اورا سه کار عادت باشدش بخت  
 و سعادت در جهان دیمکدر پس اورا فی الحقیقه ضمیر غائبند یعنی  
 شین دن بداند سه کار باشدش فاعلی و شین مفعول اولی و عادت  
 ثانسی و بعد الجمله هر کسی به صفتدر و هر کسی مبتدا در و بخت  
 و سعادت ایکنجی باشدش فاعلی و شین مفعول و در انک ظرفیدر  
 و بعد الجمله مبتدایه خبردر (سه اوچدر ثانیه معناسنه آخرنده ها  
 سبنک قحقه سنه علامت اولغله تلفظ اولماز وسین دخی قحقه  
 صریحه ایله تلفظ اولمبوب کسره جانبیه امله و بلکه اکثر یا اشباع  
 اولتوب یا الله تلفظ اولتور و بوراده سلاست بواشباعله حاصلدر  
 (عادت خلقت معاوده ایلوب اوزرنه مستمر اولدقلری نسنه در تنکم  
 بالاده تفصیل اولندی) بخت دولت و طالع سعادت شقاوت و نحوستک  
 ضدیدر یعنی افور آلهیه نک انسانه نیل خیر اوزرنه معاوتی در  
 (معنای بیت) بودر که هر کسه که اوج کارا کا عادت اوله دنیاده  
 آکا دولت و سعادت حاصل اولور یعنی دنیاده طالبی باشند اوور  
 اول کارلر موفق اولدیغیچون و آخرنده دخی اجر عظیم بولوب سعیدا  
 در جاتنه و صول بولور \* تا توانه خیری منت کند \* خویش را  
 مستوجب رحمت کند \* تا تواند عربی ایله مده دوام قدرته معناسند  
 کندک ظرفی و خیر کندک مفعولیدر خویش ایکنجی کندک مفعول  
 اولی مستوجب ثانسی در (خیر شرک مقابلیدر امر مرغوب فیه در  
 (منت امتان معناسنه اسمدر که عد نعمتدر امتان ایسه مده و مدر  
 تنکم بالاده مفصلا شرح اولندی بعض نسخ ده چیز بی منت دیمش  
 جیم بجمی ایله نسنه معناسنه غلطدر زیر خیری منت شول ایلو کدر که  
 انده من وادی اولیه قال الله تعالی (لا تبطلوا صدقاتکم بالمن والاذی)  
 ولکن خیر چیز رسمنده اولغله سهو ایدوب لفظ و معنایی تغیر ایشلدر  
 (مستوجب اسم فاعل صیغه سی اوزرنه استیجابنددر لابق اولمی  
 معناسنه قال فی القاموس استوجبه استحققه (معنای بیت) بودر که  
 قادر اولدجه بی امتان خیر و حسنه ایله و بوبهائیه کنندنی مستحق



رجت ایلبه یعنی ابتدایی ایلو کده اگر امتان واذنی بوغبسه سزاوار  
 رجت اولور والا بطلان عملدن ماعدا کسر خاطر ایتکله مظهر  
 غضب الهمی اولور پس امتانندن حذر کر کدر زیرای الحقیقه معطی  
 وفعال الله تعالی ذر عبد آلت کیدر بوجهندن (بل الله بمن علیکم)  
 موجنبه هر وجهله منت الله تعالی به مضافدر و سبجه ایلبه تعداد  
 تسبیح و امثالنی ایتک امتان د کدر بلکه ضبط عدد ایچوندر فاعل  
 بذلک \* دائما کریند او عیب کسان \* در ملامت هیچ نکشاید زبان \*  
 کریند اودا نما عیب کسان تقدیرنده در که اویندک فاعلی و دائما  
 ظرفی و عیب مفعولی و بعد الجملة فعل شرطی در نکشایدک ظرفی  
 و نکشایدک فاعلی تحتشده اوضمیری و مفعولی زبان و بعد الجملة جزاء  
 شرطی (عیب اول نسنه در که برشی \* انکله مقرر نفس اولور انسانی  
 و غیره جاری در (ملامت خوارلق یعنی ذم ایتک و باشه قاقوب  
 طعن و تشنیع ایتک (معنای یت) بودر که اگر اول کسه دائما خلقک  
 عیب و نقصاتی کوره ملامتده هیچ زیان آچیه یعنی اغزن اچوب دل  
 اوزانیه و تعیب ایدوب حقدده بد سو یلیه و سترایلیه پس اغز اچقدن  
 مراد دل اوزانقی اولغله آچنی زبانه قیلدی مع هذا دهان دیسه دخی  
 وزنه خلل کزدی و بونده رمز وارد که لبر زبانی حفظ ایچوندر کویا  
 طویل الاسان اولان کسه بی لب و بی دهان کیدر انکچون محل ذم ده  
 اغزی آچی دیرل بنه علی هذا اسم ستاره اوصاف لازمدر فافهم  
 \* هر کرابینی راه ناصواب \* سر بر ایش آرتایابی ثواب \* تقدیری هر کسی که  
 یبی اورا دیمکدر که اورا یینی تک مفعولی و راه اکا ظرفدر و بعد الجملة  
 هر کسی به صفتدر که هر کسی مبتدا در ناصواب راهک صفتدر آر  
 امر حاضر در مصدری آوردن در واو فحمله کتور مک معنای منار عنده  
 رایه فتح حرکت و یروب آورد و آورنده دیرل و گاه اولور که کثرت  
 استعمالدن اوتوری تخفیف و اوی حذف ایدوب ارد وارنده دیرل  
 پس اولکینک امری اور وایکجهینک ار کلور و سرارک مفعولی و بر ایش  
 انک ظرفدر و راهشده اولان شین سره قیددر سرش بره اردیمکدر  
 و بعض نسخده سریرینه رو کلمشدر مالی بر در ثواب یابی تک مفعولدر  
 و بعد الجملة تعلیلیه در ناصواب خطا دیمکدر زیرا تا نفی ایچوندر

\*

\*

عربی ده لبس کبی دکل معناسنه پس ناصواب دیمک صواب دکل بلکه  
خطادر معناسنه اولور (ثواب عمل صالح مقابله سنده اولان جزادر  
وجزاء خیره ثواب دیمک ایکی معنایه در اولکبسی بودر که ثواب مستحق  
جانبته ثوران و مجله ایدر یقال تاب الی الشئ اذا اثار الیه بالجملة  
ایکجیبسی بودر که اصل ثوب برنسنه حالت اولاسنه رجوعدر یقال  
تاب فلان الی داره کویا ثواب عملک عینی در که آکار جوع ایدر قال تعالی  
(من یعمل مثقال ذره خیرا یره) یعنی عمل خیره جزاسنی برعد ایدوب  
عملنی کور دیدی مع هذا کور دیکی عملک ثوابی در نفس عمل دکل  
ولباسه ثوب دینلندی زیرا غزل که اصکر دکتری ایملک درانکچون  
تقدیر اولنان حانته رجوع ایشدر که ثوب اولمقدر (معنای بیت) بودر که  
هر کبسی که راه خطاده کوره سن کرک خطاء ظاهر و کرک خطاء باطن  
سن انک باشی و یوزنی طریق صوابه کتور و طوغری یوله دوندر خطاء  
ظاهر اعمی و کراهک خطاسی کبی و خطاء باطن سوء اعتقاد و عمل  
وظنون و شکوک و وقوع کبی که بومقوله بی طریق مستقیمه ارشاد ایتک  
افاضل اعمالدندر که اعمی و ضالی ارشادک فوقنده در زیرادینه متعلقدر  
وفی الحدیث (یا علی لان یهدی الله بک رجلا خیرک من حرا النعم) یعنی  
الله ته الی نک برکسه بی سنک یوز کدن هدایتی عندالهرب مقبول اولان  
شتر سیدر نیکی تصدقندن خیر اولور زیرا تصدقه اولان ثواب کندی  
نفسکه راجع اولان کمالدر هدایت ایسه تکمیل غیر بایندندر که خیر  
متعدی و صفت خواص بشردر \* زحمت خودر از مردم دور دار \*  
بار خود برکس میفکن زینهار \* دور دارک مفعول اولی و زحمت ثانسی  
وجار و مجرور دوره متعلقدر و جا ژدر که دور دارک مجموعی عربی ده  
بعد معناسنه اوله تبعیددن که ابراق طو تمقدر بوسورتده مفعول بر  
اولور که زحمتدر بار میفکنک مفعولی و برا کامتعلقدر (زحمتزه هوزایله  
غلبه و تضییق تنک اترده کلور از حقه رجحه یعنی نمازده از دحلم ایتک  
ودوش بدوش اولور زحمتدر که بنیان مرصوص اولمغله شیطان انزه  
فرجه بوله مزو و یوله از دحامه نوما ثقلت و شدت لازم کلکله زحمت  
معنای لازمی ده استعمال اولندی (بار به موحد ایله بوکدر جل کبی پس  
بار زحمتی تفسیر کبیدر زیرا بارک شانی ثقیل اولمقدر و بوندن فعل ثبیلی

✱

بارگانه تشبیه لازم کور (میکن نمی حاضر اصل شده مافکن در  
همزه ایله دفع ثقلت ایچون همزه بایه قلب اولمشده در مصدری  
افکنندن در براقی معناسنه (زینهار یا ئله و یاسز زینهار کله تنزیه  
ورد عدد کلا معناسنه و د قاعده کور که زینهارک اصل معناسی  
صافن در اما و صبت و سپارش محلنده تأکید ایچون استعمال اولنور  
(معنای بیت) بودر که کنندی ثقلتی و کندی که تشاق اولان ایشی  
خلقدن اراق طوت صافن کنندی بارکی کسه نک اوزرنه براقه بلکه  
غیرک بوکنی کنندی اوزرنه آل که کان انسانی بونده در الحاصل سن  
غیریدن اولی دکل سن که غیر بوکنی چکه بلکه غیرله نفس واحده  
کپی سن پس مایه فضا دن حصه مند ایسک سن غیرک مؤنثی

چک و عباد اللهک باری تخفیف ایله

\* \* در بیان رستکاری کوید \* \*

\* سکرهمی خواهی که باشی رستکار \* رخ مکردان ای برادر از سه کار \*  
رستکار باشی نک مفعولی و باشی جمله سی دخی خواهی نک و خواهی  
جمله سی دخی فعل شرطی و رخ مکردانک مفعولی و ازاکا متعلق در  
و بعد الجمله جزاء شرطی در رستکار اصلنده رسته در که اسم مفعول در  
قورتاش و خلاص و لش معناسنه آخرنده کارکاف مجعمی ایله ادات  
نهی حاضر در مصدری گردانیدند و دوند نک معناسنه تجویل  
کپی سه کار اولان کارکاف عربی ایله در ایش سه مفصلامور  
ایتدی (معنای بیت) بودر که ای برادر دنیا و آخرنده اهل نجاتدن  
اولقی دارسک اوچ کاردن بوزکی دوند رمه و انلرله عمل ایله بواوچ کار  
سنتک دست قهردن سبب نجات و باعث خلاصکدر فافهم  
\* اولادیدن بود حکم قضاش \* بعد از آن جستن بجان و دل رضاش \*  
اول مبتدا الف وصلی لاجل الضروره وقف بحر اسنه اجرا ایچوندر  
دیدن بودن فاعلی حکم دیدنک مفعولیدر بعد الجمله خبر در حکم  
قضایه و قضیه مضاف و شین ضمیر غایبدر که الله تعالی به راجعدر  
بعد جسته ظرف و جار و مجرور اکا متعلقدر رضاش انک مفعولدر  
(دیدن کور مکردر بوراده مراد بیت تلبیه در که معرقتدر (قضا  
صفت آهینه در که حکم ازلی و ارادت قضایه دار که برنسته نک

وجودی



و خودنی ایجاب ایتشد در زیر امراد حق ارادتدن تخلف ایتز و اول  
 قضائک حکمی و مقتضای تسلیم و انقیاد و حقندن اولدیفن ادراک  
 ایدوب و موجبی اوزره جریاندر کافال تعالی (ان الدین عندالله الاسلام  
 ای الاسلام و یا خود حکم قضای مضی نک وجودی در که دفعنه چاره  
 یوقدر کافال تعالی (والله یحکم لامعقب لحکمه) وقال تعالی (واذا  
 اراد الله بقوم سوء فلا مرد له) رضا نرک السخط و خشنود لقدر  
 (معنای بیت) بودر که اولالله تعالی نک حکم قضای بی نک و انک  
 اوزرنه جاری اولوب حل و مرده انقیاد کوستر مکدر بوندن صکره  
 جان و دل ایله رضای طلب ایتکدر یعنی اسباب رضایه تشبث ایدوب  
 رضی الله عنهم و رضوانه زمره سندن اولمقدر زیر اطلب رضا بالکرز  
 لسانله اولماز بلکه فعلیل دخی مأمور اولدیغی برده ثابت اولوق کرکدر  
 ولیکن مصراع اولک مضمونی بوندن اشد در زیر آمنت بالله و بالتقدر  
 خیره و شیره دیمک کفایت ایلز بلکه مر قضایاده حکم قضایه تسلیم  
 ایتکله اولور بایسه اکال ناس حابدر که لطف و قهرده حالری  
 برابر در عوام ناس ایسه جزع و اعتراض و تشکی دن خالی دکلردر  
 \*چبست سیوم دور بودن از جنا\* هر که دار داین بود اهل صفا\*  
 چبست مقدم خبر سیوم مؤخر مبتدا در دور بودنک مفعولی و بودن  
 مبتداء محذوفه خبر در که جمله سی سوال جوابدر تقدیری آن بودن  
 دور دیمک در از دوره متعلقدر این داردک مفعولی و بعد الجمله  
 هر که به صفتدر و هر که هر کسی که تقدیر یله مبتدا در اهل صفا بودنک  
 مفعولی و بعد الجمله خبردر (چبست اصلنده چه است در نیست اصلنده  
 نه است اولدیغی کبی چه ده هاء غیر ملفوظه دن یاء ملفوظه بدل  
 اولوب حذف همزه یله چبست دندلی تنک نه ده های یاء ابدال اولنوب  
 نوک فتحه سی کسره به تحویل و تخفیف حذف همزه یله نیست دندلی  
 (سیوم اوچبی دیمکدر اصلنده بلا یاء در و لکن سلاست و زنجیون  
 کمر دن یا شماع اولنور) جفا جفوتدن در غفلت و سوء معامله  
 معائنه (این جفانن دور اولمقه اشارتدر یوخسه سبق ایدن اوچ  
 نسنه دکل (صفا صفتدن در که برنسنه شوبدن خالص اولمقدر غسل  
 شمعندن مضی اولدیغی کبی (معنای بیت) بودر که اوچنجی نندن

✱

کسیه جفا بکندن و غفلتله معامله دن دور و بعد اولقدر و بونده  
 الله تعالی به و رسول الله صلی الله علیه و سلم اذی و جفا دخی داخلدر که  
 کتاب و ستنک حکمندن خروج و تعظیمی نخل اولور ایشده بولقددر  
 و هرکسه که بومعنادن یعنی جفادن دورا و لخی طوته و اهل جفا اولیه  
 اول کسه اهل صفا اولور یعنی غلظت و کد و رتدن آینه سی پاک اولوب  
 عکس انوارا لکبه ایله تابناک اولقه سزاوار اولور فافهم فاعمل بذلك  
 \* هر که دارد دانش و عقل و تمیز \* جز برای حق نبخشده هیچ چیز \* جز  
 استثناء مفرغدر تقدیری نبخشده هیچ چیز از چیزها لایق حق دیکدر  
 و بواسطه مستثنی علی حسب العوامل معر بدر بوراده مفعول واقع  
 اولشدر ماضربت الازید اکی تمیز اصلنده تمیز در ایکی بائله شکم بالاده  
 مفصلدر نبخشدر در مضارع منی در مصدری بخشیدن بفشلی معانسه  
 (معنای بیت) بودر که هرکسه که علم و عقل و ادراک طوطر یعنی بوقوتلرو  
 ملکه لآنده موجود در برسنه بفشلی و کسیه اعطا ایتمز الاحق ایچون  
 و رضاسنی تحصیلدن او توری بفشلرو و بر یعنی عطاسی غرض نفسانی  
 ایله مشوب دکل بلکه محضار ضاء حق ایچوندر زیر مؤمن مخلصک حالی  
 بودر بوخسهر یا و اتفاق دکلدر و الاتفاقی باطل اولور بوراده ناطم قدس  
 سره ایکی سنه ذکر ایتدی بری بودر که دانش و عقل و تمیزک مبایحی جمع  
 ایتدی زیر ارا زنده تفاوت وارددر که تمیز عقلک اثریدر نفس عقل دکلدر  
 و علم دخی عقلدن حاصلدر انکچون احقده علم اولماز بلکه جهل اولور  
 پس امور ثلثه مذکوره کمال انسانی به دالدر و کاملدن اگر اتفاقده و اگر  
 غیریده ناقص ایش کلز و بری دخی بودر که چیزی نعیم ایلدی زیر کلام  
 اتفاق خلوصه ایتمکده در اتفاق اولنان هر نه اولور سه اولسون یعنی  
 حلالدن اولدقدن صکره جله سی جائز و مشروعدر اگر چه مشروعه عاده  
 تفاوت دخی وارددر مثلاً صوغان و صار ساق مطعومات لذتده کبی  
 دکلدر پس اتفاقده دخی تفاوت وارددر اتفاقک محلنده تفاوت اولدی یعنی  
 کبی زیر اوبن ایله غیر ی و صالح ایله فاسق بر دکلدر شکم قرأنده  
 کلور (یسألونک ماذا یغفون قل ما انفقتم من خیر فللوالدین و الاقربین  
 و البیتامی و المساکین و ابن السبیل) و فی الحدیث (لایأکل طعامک الا تقی)  
 یعنی طعام حلالک نه اولور سه اولسون طعام و آکلی منی کرکدر

\*

✽

کیم اولورسه اولسون فافهم جدا \* صدقه کالوده باشد باریا \*  
 \* کی بودان خیر مقبول خدا \* صدقه مبتدا و که رابطه و آلوده  
 باشدك مفعول و یا آلوده به متعلقدر و بعد الجمله صدقه صفتدر آن  
 خبر بود فاعلی و مقبول مفعولی و بعد الجمله خبر مبتدادر (صدقه  
 شول عطیه در که نکه الله تعالی دن ثواب مطلوب اوله ولكن  
 صدق برمناسی دخی شدت اولغله صدقه شدت وقهرله اعطا  
 اولنان نسنه در ز بر نفس بخل اوزرنه مجبوله در که و یرد یکی نسنه بی  
 طیب خاطرله و بر مز مکر که ترکیه اولنه بوراده صدقه لاجل الضروره  
 دالک سکونیه اوقنور (کالوده اصلنده که آلوده در و زنیچون حذف  
 و درج اولغله شد آلوده ماضیدن قسمدر بولاشمش مناسنه مصدری  
 آلودن در که بولاشمقدر مستقبلنده و او الفه مقلوب و مابعدنده باریا  
 زیاده سبله آید و آئینده دیرلر بولاشور و بولاشیمی مناسنه (ریا  
 عملی خلقه کوسترمک یعنی اخلاصی قویوب حق غیر بی ملاحظه  
 اتمک تنکم بالاده تفصیل اولغله شد (خیر شرک ضد بدر که مرفوب فیه  
 اولان شی در بعض نسخ ده چیز دوشمقدر جیم عجمینک کسرله  
 نسنه مناسنه ولكن تصحیف در ز بر صدقه خیر مقوله سندندر که  
 جعی خیر کلور چیز اعددر (معنای بیت) بودر که صدقه و یاخود  
 بر صدقه که ریا و سمه ایله آلوده اوله اول خیر فخر مقبول خدا اولور  
 یعنی اولماز پس استفهام انکاری اولور و او مقوله اغراض نفسانیه ایله  
 مشوب اولان نسنه خیر دیمک صورتی و یا صاحبک زعی حسبه در  
 نتکم قرأ نده کلور (لم یثالوا خیرا) والاخیر اولغله شدن عری و قبولدن  
 بری در ز بر الله تعالی پاکی قبول ایدر ملوثی دکل تنکم آیات واحادیث  
 انکله مشحونه در \* کر عمل خالص نباشد همچوزر \* قلب را ناقد  
 نباید در نظر \* تقدیری کر نباشد عمل خالص همچوزر دیمکدر که  
 عمل نباشدك فاعلی و خالص مفعول و همچو خلوصی تشبیه در  
 و بعد الجمله فعل شرطدر ناقد نیایدك فاعلی و قلب مفعولی و دراکا  
 ظرفدر و بعد الجمله جزاء شرطدر (قلب یکمرا فیه در ز بر اطر یقندن  
 قلب و تحویل اولغله شد و اکا ناسره دخی دیرلر) ناقد نقد دیمکدر که  
 دراهم و غیر بی تمیز اتمکدر پس ناقد و نقاد تمیز ایدیچی و انتقاد جیاد

✽

وز بوفی بری برندن تمیز ایدوب ایوسن اختیار ایلکدر (معنای بیت)  
 بودر که اگر عمل خاص لتون کی غشدن خالص اولیه قلب و غشوش  
 اولمش او اور ناقد و صراف ایسه او مقوله قلبی نظره کتور من و قبول  
 اینمز وحیدیه کلور (واخلص العمل فان الناقد بصیر) یعنی الله تعالی  
 بصیر در که ناقد دراهم و دنانیر نوجهله رائج و قلبی بری برندن تمیز  
 ایدوب رائجی قبول و قلبی رد ایدرسه الله تعالی دخی یوم قیامته عملک  
 خالص و غیر خاصنی تمیز ایدوب کنسدی ذاتیچون اولان عمل خاص  
 و صالحی اخذ و ما عدا سن طرح ایدر پس ریائله اولان عمل قبوله  
 قرین اولماز زیرا اذنه ملاحظه غیر شایبه سی وارد و بلکه محضا  
 غیر ایچوندر و العیاذ بالله تعالی \* تا توانکر باشی اندر روز کار \*  
 نفس را از آرزو هاد و ردار \* توانکر باشی نک مفعولی و اندرا کا ظرف  
 و بعد الجملة مصراع ثانی مضموتی تعلیلدر (دوردار بعد معناسنه در  
 تبعیددن و نفس انک مفعولی و جار و مجرور کا متعلقدر) (توانکرده  
 توان کوچدر قدرت معناسنه توانکر قادر در زیر کر کاف عجمی ایله  
 جی معناسن افاده ایدر که انکله کلمه اسم فاعل معناسنه تحول ایدر  
 زوکر و کفشکر کی که قیو جمعی و پاشمقچی در غنی به قدرت لازم کلمکله  
 توانکری بای معناسنه استعمال ایدر ز بوراده معنای اصلبسی اوزرنه  
 مستعملدر که توانا دیمکدر کوچلو و قوت و قدرتلو معناسنه (باشی  
 فعل مضارع مخاطبدر مصدری باشیدنر اولق معناسنه مضارعی  
 باشددر) (نفسدن مراد نفس حیوانیه در آرزو و شهواتک مبدائیذر  
 (آرزو دلکدر ارزومند ارزولی و مشتاق دیمکدر) (معنای بیت) بودر که  
 باروز کارده کوچلو و قوت و قدرتلو اوله سن نفس حیوانیه بی مشتاهی  
 اولان نسنه لر دن تبعید ایله یعنی قوت و قدرت اودر که نفسه غالب  
 اوله سن و دلدوی نسنلره مساعده ایتمه سن اگر بویه توانا اولور سن  
 پهلوان و بهادر سن والا ارسلان اولسک دخی روباه و خر کوشدن  
 اضعف سن زیرا اعتبار معنایه در صورته **دکک**

\* \* در صفت صدق و امانت و سخاوت گوید \* \*

\* چار چیز سن از کرامتهای حق \* یاد دارش چون زمن کبری  
 سبق \* چار چیز مبتدا و است معناده آخر مصراعه قیددر که

از کرامتهای حقست دینکدر جار و مجرور خبر در یاد دارش جزاء  
مقدم و مابعدی شرط مؤخر در سبق گیری مك مفعولی وزن اكا  
متعلقدر (کرامتهای ده یا اضلفته نوسل ایچوندر رزرا ماقبلی الف  
ساکنه در کرامتها کرامتك جمیدر کرامت انسانه علی وجه انکرام  
اشلنن و یا اعطا اولنان نسنه در کرامت مصطلحه بوندندر که اولیادن  
بطریق خرق العاده صادر اولان نسنه در هواده اوچق و صودن  
مرور ایتك و آتشد محترق اولماق و امثالی کبی (یاد دارش ده شین  
ضمیر غائب منصلدر که چار چیزه راجعدر) کبری کاف عجمینک  
کسره سیله مضارع مخاطبدر مصدري گرفتن در طوتحق در  
مضارعنده یا زیاده سیله کید و گیرنده دیرلر (سبق حرکت ایله درس  
معناسنده مستعملدر ظاهر بود که فعلدن منقولدر قبل و قال کبی زیرا  
سبق حرکت ایله سابقه سبقی مقابله سنده و یریلان اجریدر که اكا جمل  
دیرلر (سبق سکون بائله تقدم و احراز فضل معنایه در درسته ایسه  
سبق و تقدم اعتبارا و انور پس بواعتبارله سبق دیدیلر تقدم ایلدی  
و یکدی معناسنه فاعرفه (معنای یت) بودر که درت نسنه الله تعالی نك  
عباده کرامتلرندندر که (مختص برجنه من یشاء) موجبجه خیراد  
ایتدییکی قوائه انکله اکرام ایلشدر سن اول درت نشدی از برای  
چونکه بدن درس طوته سن یعنی بدن بونسنه لری اخذایتد کد نصکره  
حفظ ایله و اكا کوره عمل قبل رزرا مفید نسنه لدر \* اولاً صدق  
زبان در سخن \* بعد از ان حفظ امانت فهم کن \* اولاً مبتدا در  
سابقا ذکر اولندیغی اوزره صدق زبان خبر در زبان تاء خطابه مضافدر  
در صدقه ظرفدر بعد اران دومین که عرب الثانی دیر انک برینه در  
و حفظ خبردر فهم کن کله سنك مفعولیدر و بعد الجملة استینافیه  
اولور که ماقبلته تعلقی بوقدر (بوراده سخن سبنك فتحیله در مطابقت  
کن دن او توری) امانت ضد خیانتدر انك حفظی ضبط و مراعاتیدر که  
ترك کوزتمکله تعبیر ایدر (فهم مخاطبک لفظندن معنایی تصوردر  
یعنی قلبه آتی ادراکدر) (معنای یت) بودر که اول درت نسنه نك  
اولی سوزده صدق زبانکدر یعنی سوزی طوغری سوبلیه سن کذب  
ایتمه سن و یا یلان قائمه سن و خلط کذبندن در که مثلا کلام عربی ده



واویرینه فاکتوره سن اگر غیرك کلامنی نقل ایدرسك والاصادق  
 اولمزنسن بوندن صکره حفظ امانتدر که خلاف شرعه امانتده  
 تصرف کوسرمیه سن وامانات حق وعبدك عهده سندن کله سن  
 ایمدی فهم ایله عمل قیل رزیرا فهم بولمقدقه عمل درست اولمزن \* پس  
 سخا هست از کرامات آله \* فضل حق دان کر نظر داری نگاه \*  
 سخا مبتدا هست است معناسنه آخر مصراعه قیددر که از کرامات  
 آلهست دیمکدر پس جار و مجرور خبر مبتدا در فضل دانك مفعولی  
 وبعد الجمله جزاء مقدم در نظر داری نك مفعول اولی ونگاه ثانیه  
 وبعد الجمله شرط مؤخر در پس بوراده بعده معناسنه در (نگاه  
 نونك کسری وکاف عجمی ایله صغلق و بکلمك نگاه داشتن کبی که حفظ  
 ایتکدر نگاهبان کورب کوزدیچی رقیب معناسنه پس نگاهبانه اولان  
 نگاه باقی معناسنه اولور معلوم اولاکه بوا یکی مصراعك بری  
 بشقه جمله و مضمون مستقلا در یوخسه بری برینه متصل و متداخل  
 دکلدر (معنای مصراع) اول بودر که بوندن صکره سخا و کرم  
 الله تعالی نك عبده کرامات سنیه سندن در یعنی سخنی اولان کسه  
 حقك اکرامنه منزهرا اولمشدر که انك کرمی اکا ساری اولوب اهل  
 کرم اولمشدر پس هر قوله بوکرامت و برلز بلکه اختصاص آله پدز  
 و معنای مصراع ثانی بودر که اگر نظر و بصیرتی محفوظ طو ترسك اتی  
 حقندن مزید لطف بیل یعنی کشی چشمی نا محرمدن و نظری حرام  
 اولان نسمره باقندن حفظ ایتك حقك اکا فضل و احسان و زیاده  
 اکرامنددر که هر کسه مبسر اولماز سخا کبی و دیمشدر که آلات لهوه  
 نظر ایتك مکروه در پس خانه بیرون اولان کسه اگر زقاقده و اگر سو فده  
 کوزنی حفظ ایتلودر اگر محرمدن و اگر مکروهدن زیرا مکروهه  
 نظر دخی حظ نفسدن و معصیه داعی اولمقدن خالی دکلدر  
 \* ناتوانی دور باش از سود خوار \* زانکه هست از دشمنان کردکار \*  
 ناتوانی مابعدنه طرفدر دور باش بعد نفسك دیمکدر مصراع ثانی نك  
 تقدیری زان سبب که از دشمنان کرد کارست دیمکدر که هست است  
 معناسنه ادات خبر در و جار و مجرور مبتداء محذوفه خبر اولوب  
 بعد الجمله سببه صفتدر وزن سبب دور باشی تعلیلدر سود خوارده

✱

✱

رسم بلا الف اولقدر زیرا اصلی خورنده سوددر که خوردن دیمکدر  
اکل کبی ولكن اوضح فافیه ایچون الف ایله مرسوم اولدی بس خاٹک  
ضمه سی قنجه اماله یله او قنق کر کدر سودخور فایده بیچی یعنی معامله جی  
وحتکر که برنسنه بی زیاده به بیع ایچون صغار مع هذا خلقک اکا ضرورتی  
وارد و اهل ربوا و احتکارک اعداء حق و ملعون مطلق اولدقلری نصله  
ثابت در قال تعالى (واحل الله البيع و حرم الربوا) وقال ومن عاد ای  
الی الربوا (فاؤلثک اصحاب النار) وفي الحديث (من احتکر فهو ملعون)  
کرد کار کاف اول عربی و مکسور و کاف ثانی عجمی در فعال معناسنه  
نتکم بالاده تفحیح اولندی (معنای یت) بودر که قادر اولدقسه  
معامله جیدن یعنی اهل ربادن وحتکر دن نفسکی تبعید ایله و صحبت  
ایچون مجلسار نه داخل اوله بلکه ملاقی اولسک سلام به و یرمه اول  
سیدن که بونلر فعال لما یزید اولان الله تعالی تک اعدا سنددر و اعدایه  
مقارن اولغندن دوسته عداوت لازم کلور پس حذر ایتلودر و بونده  
وعید شدید وارد ز بر سود خواره مقارنت ده سوء حال بو اولیحق  
سودخورنه سوء حالی نیجه اولق کر کدر بعض نسخده بو محمله بو یت  
دخی واقع اولسدر \* هر کرا حق داده باشد این چهار \* باشد انکس  
مؤمن پرهیز کار \* ولکن ناظم قدس سره کر چه غنیوان کلامده  
دخی چار چیز دیدی فاما پنج چیز یازدی مکر که چار چیز ناسخندن  
سهو اوله (معنای یت) بودر که هر کیمده که الله تعالی بودرت کرا یت  
اجسان ایتش اوله اول کسه مؤمن متقی اولور پس پرهیز کاره مؤمنک  
صفیدر یوخسه و او عاطفه ایله دکدر نتکم شرح صد دنده اولان  
بعضی بی مایه لک نسخد زنده و غیر یده و اوله واقع اولسدر \* پیش مردم  
هر که رازت کرد فاش \* همدم آن ایله باطل مباش \* بونک تقدیری  
هر کسی که کرد فاش رازت پیش مردم مباش همدم آن ایله باطل  
دیمکدر و بو تقدیر دن اعرابی ظاهر در کرد فاش مجموعی عربی ایله  
افشی معناسنه در که ماضیدر (فاش منتشره معناسنه و اصلی فاشی  
اولد یعنی بالاده در) همدم همنفس و هم صحبت که هم موافقت ایچون  
و دم نفسدر قنح فائله (ایله عربی در عجم ساده دل دیرسایم الصدر اغوز  
معناسنه یعنی بون کسه که حرام زاده لک بلز الدانور و لکن احق

و بی اندیشه و نازش معالزته استعمالی شایع در باطل مقابل حقد که  
 مقال و فعالده اولفه شاملدر ابلهی باطل ایله وصف ابتدی زیر  
 کشف راز ایتک بلاهتده کاندندر که اومقوله باطل دیرلر که حد  
 شرعدن خارجدر که شرعده حق و ثابت اولمیان نسنه پی سویلر  
 وایشلر (معنای بیت) بودر که هرکسه که سنک راز کی خلق اوکنده  
 وناس یاننده افشا ایدوب سویلر اول ایله باطل و آغزی اچفک  
 مصاحبی اوله زیر اهدم اودر که صاحب السر یعنی رازدار اوله  
 چونکه بومعنی مقوددر بس اومقوله ایله صحبت ممنوعدر والا فضاخته  
 مؤدی اولور \* هر که باشد مانع عشر و زکات \* وانکه غافل وار بکرزادر  
 صلوات \* بر حذر باش از چنان کس زینهار \* تاباشی در جهان بسیار  
 زار \* هرکسی که وانکسی که تقدیرنده در که نظارتی سبق ایتشد  
 غافل وار مابعدنه قیددر بر باشه و از حذر متعلقدر و باش جله سی  
 هرکسی به خبردر زیر هرکسی عرییده کل شخص معناسنه مبتدادر که  
 هر لفظی کل افرادی مناسنه در تاجله سابقه امر به بی تعلیلدر  
 زار نباشی تک مقولیدر بسیار زاره قیددر (مانع مقابلی معطی در  
 عشر ضم عینله اون جزء دن بر جزء در که عجم دهک دیر اوندوب  
 معناسنه بوراده مراد خارج ارضدن و بریلان زکوة عشر و در اکر  
 خارج سنه ده ایکی کره اولسه ایکی عشر و بر یعنی خارج تکرر  
 ایتدیکه عشر دخی تکرر ایدر خراج وظیفه دیدکری ایسه بویه دکلدور  
 و خراج وظیفه وضع عمر رضی الله عنه اورزه سنه ده باعتبار از راعه  
 ذمتده واجب اولان شیءدر (زکوة مالدن جزء معیندر که فقرایه  
 صرف اولنور زکاء و غناء دندر زیرا اخراج زکاتله مال نامی و افزون  
 اولور و باخود طهارت معناسنه در که زکات نفی رذیله بخلدن  
 نطهیر ایدر) و ارادات تشبیه در ولایت معناسنه کلور (بکرزار  
 زاء هوز ایله مضارع مبتدع مصدری کزاردن در کاف عجمینک  
 ضمیمه ادا ایتک معناسنه ترک اوده مک دیر (صلوة لغتده دعا و شرعده  
 افعال مخصوصه و ارکان معلومه دن عبارتندر که شرائط مخصوصه ایله  
 اوقات مقدره ده ادا اولنور و صلوة رسول طلب تعظیم و استعلاء  
 رجت مخصوصه دن عبارتندر معلوم اولاکه صلوة وزکوة و حیوة

✱

مطلب



مصحف عثمانیه واوله رسم اولمشدر پس قرآنده اكا اتباع اولنور  
 وخارج قرآنده بلا واولالکزالف ايله دخی رسم اولنور خصوصاً  
 حال اصافت و تشبیه ده یالکزالف ايله رسم اولنور دیو حریری  
 نص ایشدر (حذر خوف معناسند) چنان اصلنده چون آن در که  
 چرن تشبیه ایچون وآن اسم اشارتدر (زینهار مرور ایندی  
 بعد ذابیت اول بیت ثانی به مرهوند رانکچون بریره جمع اولندی  
 معنای دو بیت) بودر که هرکس که عشر روز گانه مانع اوله یعنی  
 (وأتو حقه بوم حصاده) موجب خراج ارضك حقنی محلنه و برمه  
 ودخی (وأتواز کوة) و فقیحه حق فقرایی اخراج ایلیمه واول کسه که  
 غافل کی نماز اوده به یعنی شروط ظاهره و باطنه سن رعایت ایتوب  
 غافلان نماز قله (وان تعبد والله کانت تراه فان لم تکن تراه فانه یراک)  
 مضمونندن بی خبر اوله اومقوله کسه دن حذر اوزرنه اول صاقن  
 تا که جهاند چوق نالان اولیمه سن یعنی اگر احتراز اوزرنه اولمازسک  
 وآنلره هندی اولورسک باشکه کلان درد و بلا اوجندن چوق اکثر سن  
 زیرا حقوق الله و حقوق عباد بیلنلر مقضوب و منحوسلردر پس  
 انلره قرین اولان دخی انلر کی اولوب برکات عمر و رزق بولدیفندن  
 غیری سربان اخلاق ايله دخی مذموم وخرتده معذب اولور  
 \* \* در صفت ترک خشم و قهر کوبد \* \*



\* در کذر از چار خصلت زینهار \* تا نسوزد مر ترا بسیار نار \*  
 در کذر امر حاضر در مصدری گذشتن در که کجک در مضارعنده  
 شین رایه قلب اولوب کذر و کنارنده دینلور نسوزدك فاعلی نار  
 و مفعولی ترادر مرزایددر (بسیار محذوفه صفتدر که اول محذوف نسوزدك  
 مفعول مطلق در عربی ايله تقدیری کبلا یجرحك النار احراقا کثیرا  
 دیمکدر) نسوزد مضارع منفیدر مصدری سوختن در یا نطق و یا قدی  
 معالنه که لازم و متعدی در مضارعنده خاء مجع زایه قلب اولوب سوزد  
 و سوزنده دینلر نار حسیه و روحانیه شاملدر (حسیه جهنم و روحانیه  
 غم و الحسرت وندامتدر) معنای بیت) بودر که درت خصلتندن  
 کج صاقن یانسه اوغرامه و صاحب اولمه تا که سنی صوری و معنوی  
 آنش چوق باقیه یعنی اگر اول خصال رذیله دن کچمز و آنی ترک

ایتمزسك چوق بنارمن وغم وحسرت آتشنه دوشرسن \* لذت عمرت  
اگر باید بدهر \* باش دائم بر حذر از خشم و قهر \* غمزد ده تا و خطاب  
بایده قیصد در تقدیری اگر بایدت لذت عمر بدهر دیمکدر پس لغت عمر  
بایدك فاعلی و ناه مفعولیدر دائم ظرفدر بر باشه و از حذر متعلقدر  
(خشم فکله قضیه که ارادت انتقام بچون دم قبلك غلبانی در  
(معنای بیت) بودر که اگر سکا دهر و زمانده لذت عمر کرکسه و حلاوتی  
بولایم دیرسك دائم غضب و قهر دن حذر اوزر نه اول یعنی کسه بی  
مقهور و مسخرایدیم و انتقام الایم دیوم اضطرب و بی حضور اوله زیرا  
خشم و قهر ایتمك و انتقام صد دنده اولق انسانه کدر ویر و زهرناك ایله  
پس لذت عمری نوجمله بولور بلکه وقتی زهرله کذرایدر پس بومقوله  
صفندن سلیم الصدر اولق کرکد رکه دنیا و آخرتده صوری و معنوی  
عذابدن خلاص نفسی بوصفندن ترکیه ایله اولور \* چون نکرد  
خلق با خلق توراست \* کر بخوی مردمان سازی رواست \* خلق  
اول فکله نکردك فاعلی و راست مفعولی و با خلق ضمه اکا متعلقدر  
و بعد الجمله شرطدر بخوی سازی به متعلقدر که سازی فعل مخاطبدر  
و بودخی بعد الجمله شرط ثانی در و (رواست بچوز معناسند جزادر  
و بعد الجمله شرط اولك جزاسیدر و جائزدر که روا جائز معناسنه  
مبتداء محذوفه خبر اولوب جمله سی جزا اوله این رواست تقدیرنه زیرا  
عربی و فارسیده شرط و جزا جمله قیلمنددر (معنای بیت) بودر که  
چونکه خلق عالم سنك خلق و خویك ایله راست و درست اولیسدر  
بلکه سنك خویکله تخلقندن منحرف اولار و سن خویکله تیهافلاسن  
پس کوردك زمانه اویمدی سن اوی زمانه به و قعقبه اگر مردملرك  
و ناسك خوی ایله دوزیلوب قوشیلوب کند که برد وزن و پر رسك  
روا و جائز و بکه محله کوره و اجیدر و اکن بوسعی امور عامه به کوره  
شرعه موافق اولان مواده در و الاخلاف شرع اوزره وعادت  
قیبهمده خلقك مزاجنه کوره یوریمك راست و روا کددر آتشنه عوامه  
کوره جمهوره مخالفت ایتمك قوت خطا دندر و خواصه کوره جمهوره  
مخالفت قوت صوابد ندر زیرا عادات مطاقتك ایلند بجه راه صوابه  
سلوك مبسر اولماز \* زانچه حاصل نیست دل خرسند دار \* کوش

دل را جانب این پسند دار \* تقدیری دارد دل خرسند زآن چه که  
 او حاصل نیست دیمکد رکه دل دارك مفعول اولی و خرسند ثانسی  
 و حرف جر خرسنده متعلقدر واو مبتدا و حاصل نیستك مفعول ابدر  
 زیرا نیست بوراده لبس معناسنه در و بعد الجمه خبر و بعد الجمه که  
 رابطه سیله چه به صفتدر زیر چه بوراده چیز معناسنه در زآن ده زانك  
 کسره سی همزه تك حرکتی اکاقل او انوب زانچه کلمه واحده کبی قلمشدر  
 (خرسند ضمه فاعلدر رکوش دل ایکنجی دارك مفعول اولی و جانب  
 ثانسی در (معنای بیت) بودر که اول نسنه که حالا حاصل و واقع  
 دکلدر اندن قلبی قانع و راضی طوت یعنی ماضی به تأسف و مستقبل  
 ایچون توقع ایتمه بلکه موجودله اکتفا ایله و قلبك قولاغنی بونصبحت  
 جانبدنه طوت زیرا فائده لی نسنه در قان تعالی (لکیلا تحزنوا علی  
 ما فاتکم ولا تنفروا بما آتاکم) و دیمشدر در که ذره موجوده خیرمن دره  
 موعوده و مشهور در که دیرلر ارنلر حاضره فلش دعایی و صوفی  
 ابن الوقتدر قاعرف \* ای خلیفه تکیه بردوات مکن \* یاد داراز ناصح  
 خود این سخن \* ~~اصک~~ تر نسخده خلیفه یرینه برادر واقع اولشدر  
 انسب اولان خلیفه در که مراد سلطاندر زیرا سائره نسبتله دوات  
 کامله صاحبی در بر تکیه به متعلق و تکیه مفعول مکن در یاد دارك  
 مجموعی عربی ایله احفظ معناسنه در این مفعول صریحی و از غیر  
 صریحی در خلیفه ده تا مبالغه ایچوندر علامه و نشا به و امثالنده  
 اولد بغی کبی یوخسه تأیث ایچون دکلدر کما فی التفسیر خلیفه  
 خلافتدر که غیرك یرینه نائب و مقامنه قائم اولمقددر یا منوب عنه  
 غایب اولمغله و یا موتی سببیه و یا عجزنه بناء و یا مستخلفی تشریفدن  
 او توری شکم آدم خلیفه الله اولدی واکامل اولادی دخی اول درجه به  
 باغ وهربری تشریف تام بولدی یعنی هم آدمك خلیف اولدی لکه  
 دنیا به اندن صکره کلدیلر و هم حقّه نسبتله خلافت مرتبه سن بولدیلر  
 و سلطان اعظمك خلافتی متقدمك خلیف اولمغله در اگر خلافت معنویه  
 درجه سنه ایرمدیسه و اگر خواص اولیادن ایسه قطب ظاهر و باطن  
 اولور. خلفاء اربعه و امشالی کبی (تکیه اعتماد در تکیه کاه سو یکجک  
 بر در شکم بالاده مفصلدر دولت شول مال و مرتبه در که بین الناس

تداول یعنی بری بریندن اخذ اولور (معنای یت) بودر که ای خلیفه  
ارض و مدار بقاء طول و عرض مال و ملک و مرتبه ک' اوزرنه اعتماد  
ایتمه و دنیا به طبعانه زیرای وفا و سریع الزوال و حجب ظلماتی در  
و کندی واعظ و اصحکدن بوسوزی و پندی حفظ ایله زیرای مفید  
نسنه در که عمل ایدرسک متفع اولورسن و حقه توکل تامله برارنخ دنیا  
واخرتدن نجات بولورسن یوسف و داود و سلیمان علیه السلام  
نظر ایله که دولت و سلطنتلری حقه حجاب اولدی و دولت ایچنده  
دولت عظمی بولدیلر سر افتقار در آنکچون ظاهرده دخی فقر ائله  
بحالسه ایدر لر و کسب یدر یله تعیش ایلر لدی فاعرفه \* سود نکند  
کر کریزی از قضا \* هر چه می آید بدان می ده قضا \* سود نکند  
جزاء مقدم کر کریزی از قضا شرط مؤخر در سود نکند ک' مفعولیدر  
فاعلی محذوف در که جمله شرطیه دن مستفاد در نکند کر یخن سود  
دیمکدر کر کریزی مضارع مخاطبدر مصدری کر یخن در قاجق  
معناسنه فرار کبی مضارعنده خا زایه قلب اولوب کر یزد و کر یزنده  
دینلور از اکا متعلقدر هر چه هر چیز که معناسنه در که مبتدا می آید  
جمله سی محذوف اولان که رابطه سیله اکا مستقدر رضایمی دهک  
مفعولی و بدان رضایه متعلقدر و بعد الجملة خبردر (بدان اصلنده  
بآن در تخنیه فاهمه داله قلب اولمشدر (ده کسرله وهاء ساکنه ایله  
امر در مصدری دادن در و یرمک معناسنه اعطا کبی مضارعنده  
الف هایه قلب اولوب دهد و دهنده دینلور (معنای یت) بودر که  
اگر قضا و حکم ازلدن فرار ایدرسک بوفرا ایتک سکا فائده و یرمز  
زیرا قضا، مبرم کیر و دونهز و آخر مقضی نه ایسه برن بولور بناء علی هذا  
هر نسنه که قضا دن سکا کله اکا رضا و یر و غضب ایتمه و اعتراض ایله  
زیرا اول مقضی س-نک احوال عینکدن در که حق تعالی مروهونده  
خانی ایدوب سکا کوندر مشدر پس (لا تفرق بین احد من رسله)  
موجبجه قضا و قدره ایمانی کامل اولان کسه محبوبی قبول ایتدوکی کبی  
مکروهی دخی قبول ایدر که محبوب طبعاً حلو و خیردر و مکروه طبعاً  
مر و شر در و اگر وارد اولان قضا، معایق ایسه دعا ئله قرشوله زیرای  
دعا دخی قضا دندر بوضو رتده قضای قضا ئله ردایتش اولورسن



فافهم جدا \* هر که او با دوستان يك دل بود \* جمله مقصود دلش حاصل بود \* تقدیری هر کسی که او بود يکدل با دوستان ديمکد ر که هر کسی مبتدا و او مبتداء ثاني و بود جمله سی خبر مبتداء ثاني و بعد الجملة مبتداء اوله صفت اولور مصراع ثاني نك تقدیری بود جمله مقصود دلش حاصل ديمکد ر که جمله بود ك فاعلی و حاصل مفعولیدر و بعد الجملة مبتداء اوله خبر اولور و جمله لفظی مقصوده مضافدر که اصلنده جمله در همزه اضافت ايله ولكن بوراده لاجل الضروره حذف اولمشدر و جازد ر که جمله مابعدندن حال اوله جيعا معناسنه بصورتده مقصود بود ك فاعلی اولور (معنای بیت) بود ر که هر کسی که دوستداره يکدل و بکجهت يعنی متحد و منفق اوله اول کسه نك جميع مقاصد قلبی حاصل اولور يعنی کوکلی مرادی نه ايسد وجوده کلور زیرا بر مصلحت همه دوشد کده قلبلرله همت و قاللرله دخي اعانت ايلرلر و آني مخذول ايلوب حالی اوزر نه ترك ايمزلر زیرا مقتضای صداقت و اخوت نصرت و اعانتدر خلافي دکل و شولکه احباله صداقت اوزر نه زنده کافی اتيه آخر مفعول و مخذول اولور فافهم جدا \* \* در بيان بی وفای جهان کويد \* \*



\* در جهان دانی که گردد معتبر \* آنکه اورا پاک می باشد نظر \* بعض نسخده مصراع ثاني آنکه اورا پاک نبود از خطر دوشمشدر ( که لفظی کسرله ذوی العقولدن سئوالدر کیم معناسنه آخرنده هاء علامت تلفظ اولماز و کاه اولور که ضرورت و زنجير کسر می اشباع ايدوب يانی تلفظ ايدرلر و کاه اولور که مابعدنده کی کله نك اولن اسکان ايدوب کافی اکامتل قیلورلر که رابطه درده چوق واقع اولور کاین کی که اصلنده که این در بوراده که اسم استفهامدر عربی ده من کی فحله و مبتداء ر که خبری کرد د جمله سیدر و بعد الجملة دانی به مفعولدر زیرا بوراده دانی افعال قلوب معلقه دندر و بوراده معنای استفهامی متضمندر آنکه جواب استفهامدر تقدیری آن کنی کرد معتبر که ديمکد ر که ان کسی مبتدا و مابعدی خبردر نظر می باشد ك فاعلی و پاک مفعولی و اوراده را لام جاره معناسنه در که نظره متعلقدر معتبر اعتبارند ر که مشاهده اولتان نسنه نك معرفتندن مشاهده

اولئبان نسنه نك معرفته عبوردر یعنی برنسنه ده نظر در انك جنسندن  
شیء آخری بلكدن اوتوری وفلان معتبر آدمدر دیدكاری بورادن  
اخذاولمشدر یعنی آثارنه نظراولتوب انكله كالنی معرفته توصل اولمش  
ونظر قبول وتحسبنا منظر وملفت اولمشدر دیمكدر (باك باء عجميله  
آری وتمیز دیمكدر كه عرب طاهر دیر (باك باء عربی ايله مبالات یعنی  
قبورمق دیدكاری دیر بی باك بی پروا وبآمن دیمكدر (خطر هلاكدر  
( نظر برنسنه بی ادراك ایتكچون بصر و بصیرتی تغلب ایتكدر  
وكاه اولور كه تأمل ونفخص مناسبه كلور یعنی برنسنه ده فكر ایتك  
وفلان صاحب نظر در دیرلر یعنی نظر بصیرتی ايله جمیع معاد مانی  
ادراك ایلر وباك نظر دیرلر شول كسبه كه محاسن واحاسنه  
نظری حقائقه راجع اوله یوخسه شهوت وهوی وصور  
ومجازه دكل واکا عاشق باك باز دخی دیرلر (معنای بیت) بودر كه  
بیلور مبسین كه جهاندكیم معتبر اولور وقتی شخصی زیاده رغبت  
واعتبار بولور اول كسه معتبر اولور كه باك نظر یعنی هوی وشهوتله  
نظر دن طاهر اوله وچشم مجازله باقیه بلكه غفیف اوله ویاخود  
هر کاری نظر عقلی به مقارن اوله وهر ایشی طریق اوزرنه ایشلیه  
بومقوله ایسه قلت اوزرنه بولنور آنکچون معتبردر ونسخه اخرايه كوره  
دیمك اولور كه اول كسه معتبردر كه خطر وهلا كدن خوف ایتیمه  
وامور هائله بی قبور مبه وامن اوزرنه اوله بوندن مراد شجاعته  
وصغدر زیرا بهادر اولان كسه ده اولور اولان نسنه بی مبالات اولان  
اگر چه نفسی نهلكه یه القا ایتك منهیدر فاما شجاعت كه نهورله جین  
اراسنده برخلقدر مقبولدر زیرا اعدائله محاربه ده مقدم ومضرب  
اولق کر كدر \* کم کنند با کس وفا این روز کار \* جور دار دینشنش  
بامهر کار \* تقـدیری کند این روز کار وفا با کس کم دیمكدر كه این  
روز کار كندك فاعلی ونا مفعول ویا کس وفا یه متعلقدر کم كنده  
ظرفدر ویاخود عربی ايله تقدیری بی هذا الزمان وفاء قلبلا دیمك  
اولور سه مصدر محذوف فعله مفعول مطلق اولوب کم قلبلا معناسنه  
مصدره صفت اولور وکم كرهه اكسك معناسنه در ناقص کی ولكن  
نقصان قلبی مستلزم اولمقله معنای قلته محمول وقتل دخی عدمدن

✱

کایه اولور جور مابعد نه مفعولده ریست بوراده لبس معناسنه در که  
 کار فاعلی وشین معناسده مفعول غیر صریحدر عربی ده له معناسنه  
 وبامع معناسنه کاره متعلقدر (معنای بیت) بودر که بورز و کار یعنی  
 زمانه و یاد نیا خلقه وفای آرایله یعنی اصلا وفاسی بوقدر اگر وفاسی  
 اولایدی خلق مصائبدن مصون اولوردی خصوصاً جله درمان  
 بولوردی پس مصراع ثانی ایله بی وفا اولدیفنی شرح ایدوب دیر که  
 بودنیا جور طور و زمانه ده ظلمدن غیر اتر کورنمز وانک مهر و محبتله  
 کمسبه ایشی بوقدر یعنی زمانه ظالم و غدار و بی مرحمت و شفقتدر  
 وعوام و خواصده حالی بودر پس بوقوله بی وفایاره دل بسته اوله  
 بونده معنای مذکور ری روز کاره نسبت ایتدوکی روز کار مفعول فیه  
 اولدیفنی جهتندن مراد الله تعالی دنیایی دار بقا و زمانی صاحب  
 وفا فلانمش در وانک ایچنده جور و ظلم و امثالنه متعلق ایش اچوقدر  
 همان اگاهتماد ایتوب اقبالکی حق باقی به و مرادی اندن رجایله  
 وسندن اعراض ایدن فانی به یوز طومند \* انکه باتور وز غم  
 می بست کار \* روز شادی هم پیرش زینهار \* بعضی نسخ ده  
 می بست برینه پیوست و کردست کار و بودست یارد و شمشدر  
 جله سنک مالی بدر تقدیری آنکسی که بست باتور وز غم کار هم  
 پیرش روز شادی زینهار دیمکدر که کار بستک مفعول صریحی  
 و باتور صریحی و روزا کا طرفدر و روز شادی پیرش ظرفدر  
 و جله اولی آنکسی به صفت و ثابته خبردر نیکم نظارتی مرور ایتشدن  
 (بست باده عربی ایله ماضیدر مصدری بستن در یغلق معناسنه  
 مضارعنده سین تونه قلب اولتوب بندد و بندنده دینلور (شادی ده  
 یامصدریه در سرور معناسنه شاد مسروردر (پیرش ده باده عربی  
 اول و باده عجمی ثانی مضمومدر پرس امر در مصدری پرسیدن در  
 صور مق معناسنه سؤال کی (معنای بیت) بودر که اول کسبه که  
 غم و غصه و مصیبت کونده سنکله ایش بغلیدی و یار و وفادار و ندیم  
 غمکسار اولدی فرج و شادی و سرور و سور کونده هم سن آنی صور  
 و انکه لطیف و کرمه متعلق کار بغله و سابقه بی نسیان ایتمه والا کفران  
 نعمت اهلی اولور سن و آخر مزید دن حرمان بولور سن و دوستلق

✱

حقیقی مراعات اتمام ک بی وفا نقدند و بی وفا غدار دروغدار خائن در  
 و خائن مکر آلهی ابله محاسط در (زینهار کلمه زجر در مصافق  
 بودید و مکت خلاف اتمه و با کلمه دیمکدر \* روز نعمت ک تو پردازی  
 بکس \* روز محنت باشدت فریادرس \* تقدیری ک پردازی  
 توروز نعمت بکس باشدت روز محنت فریادرس دیمکدر که  
 تو پردازی تحتند اولان ضمیر خطابی ناکید در روزا کا طرف و بکس  
 دخی اکا متعلق در و بعد الجمله فعل شرط در باشد ک فاعلی تحتند  
 ضمیر کس و مفعول اولی تاء خطاب و ثانسی فریادرس و بعد الجمله  
 جزاء شرط در و تاء خطاب حقیقتند مفعول غیر صریح در زیر تقدیری  
 باشد ترا دیمکدر که را لام جارح معنایند در پس لسان عربی ابله تقدیری  
 بصیرتک دیمک اولور و بولکاید بومقوله اعتبارات چوقند و لکن دکه  
 بر فهمیک وقوفی بوقدر (پردازی فعل مضارع مخاطب در مصدری  
 پرداختن در اتمام ایلک و ایشه صورت و یرمک معنایند تاجر لسانند  
 پرداخت دید کلری بور اندر مضارعند خازیه قلب اولنوب پردازد  
 و پردازند دینلور (محنت امتحانند اسمدر امتحان و ابتلا و اختبار  
 آزمودن ابله تعبیر اولسان معنادر که ترك صنایق دیر که اکثر یا طبعاً  
 مکروه و منفور اولان نسنه ابله در (فریادرس مدد ایریشیجی زیر فریاد  
 مدد دیو اغلا شقی و چاغ غر شمعدر اصلند رسند در ایریشیجی  
 معنایند پس فریادرس رسند فریاد معنایند و صف ترکیبی در تکم  
 بالاده شرح اولندی (معنای یت) بودر که اگر سن نعمت و رخا و خوشلغ  
 کونند کسه نک ایشنه صورت و یررسک و مصلحتند بولنور سک  
 روز محنت و شدند اولدخی سکا معین و مدد ایریشیجی اولور یعنی  
 ایلوک ضایع اولماز وفائده سنی سکاراجع اولور قال تعالی (هل جزاء  
 الاحسان الا الاحسان) (وفی الحدیث تعرفی الی الله فی المرخا یعرفک  
 فی الشده) یعنی انسان شدته و مشکل ایشه دو شکمن خالی دکدر  
 زیر داز بلاده در پس راختی حالتند اگر خق و اگر خلق ابله خوش  
 اولق کرکدر تا که وقت محنتند انلرک طرفند اکا بر آشنالق  
 ظهور اید و محنتدن خلاص اوله و بومضوئه عمل اهم مهماتند در  
 و لکن اکثر اس غافلدر و واقعه نک علاجی و قوعندن صکره ار در



✱

مع هذا تداركى مقدمين كركبراشته منصور و مخذول اولدارك حاللى  
 سر مذکور اورز نه دأردز \* چون بياني دولتي از مستعان \* اندران  
 دولت مبراز دوستان \* دولتي بياني نك مفعولى وار اكا متعلقدر  
 اندران مبره ظرف وار اكا متعلقدر وبعد الجملة جزاء شرطدر  
 بياني مضارع مخاطبدر مصدرى يافتن در بولق معناسنه مضارعنده فا  
 باء موحدیه قلب اولتوب يابد و يابنده ديثلور دولتي ده باوحدت نوعيه  
 افاده ايدز (دولت مال و ميريه در كه الدن اله كزر و شتخصدن شتخصه  
 انتقال ايدز) مستعان الله تعالى در كه اندن وقت حاجانده عون  
 ونصرت طلب اولتور انكچون نعم المعين و نعم المولى و نعم النصير  
 ديثلدى (مبراه موحدیه عربيه نك ضميله نهى حاضر در مصدرى  
 بريندر كسبك معناسنه رانك تشديد و تخفيفى اقتدر مضارعى مى برد  
 كلوربانك ضميله (معناى بيت) بودر كه چونكه حق تعالى نك اعانت  
 و امداد يله ردولت عاليه بولاسن و بر منصب شريفه اقراندن سر  
 اقرار اوله سن اول دولت و پايه ايچنده دوستلردن كسله وينه اولكى  
 صحبت و حسن معامله اورز نه اول بلكه بحسب المقام و الحال مواسات  
 احباب اليه تا كه دولتك عهده شكرندن كله سن و مزيد رفعت بولاسن  
 بوراده مبر كچه متعددى در كه قطع اتمه ديكمدر و لكن قطع انقطاعى  
 مستلزم اولفله مبر منقطع اوله معناسنه محمول اولدى و بونك عكسى  
 و يتل اليه بتبيلامضمونيندز زيرا بتبيل و انقطاع نفسى عواقندن قطع  
 و تجريدله اولور كه معنای بتبيل تفعيلدن بودر \* مرزا هر كس كه  
 يار غم بود \* چون رسيد شادى همان همدم بود \* بوراده نسخه لرده  
 اختلاف فاحش وار در اصح اولان يار ياء مثالتله اولمقدر مصاحب  
 معناسنه شكم روز غم نسخه سى انى تأييد ايدز بوصورته يارك غم اضافتى  
 ادباى ملايه ايچون او اور تقديرى يار تو بودر اوقات غم ديكمدر  
 و جأزد كه باء موحدیه اليه بار اوله بوك معناسنه شكم نصوير معناده كلور  
 هر كس مبتدا و يار بوك مفعولى و مرزا اكا متعلقدر زيرا بوراده را  
 لام جاره معناسنه در نكهم نظا رى مرورايتدى شادى رسدك فاعلى  
 وبعد الجملة فعل شرطدر همدم بودك مفعولى و همان هم اول  
 معناسنه او اور سه فاعل اولور زيرا همانه بر قاج معنى و ير مشلدر انجق

✱

وانجیلین و هم اول و همیشه کبی و جا ز در که مان مان ندن مر خم اوله  
 بکتر ز معناسنه مصدری مانستن در که بکتره مکدر (معنای بیت) بودر که  
 هر کسه که اوقات غم و غصه ده سنک یار غمگسارک چونکه غمک زائل  
 اولوب فرح و سرور حاصل هم اول یار سنک انیس و مصاحبک اولور  
 و محنت و راحتده سندن منقطع اولماز بس سکا لازم و واجبدر ایام  
 غمه اولان غمخور لغنه باغوب ایام سرورده مجلس سکن دور  
 و محبتکدن مهجور ایتیه سن تنکم بیت سابق بومعنا بی تأیید ایدر  
 و یاخود هر کسه که ایام غمه سکاغم بوکی اوله یعنی غمخورک اولوبوب  
 خلافکده بولنه چونکه سکا سرور ایشیه یعنی ادبارک اقباله و عزت  
 نصبه و ذلتک عزته مبدل اوله همان سکا انیس و مصاحب اولور  
 و صورت معامله بشقه یوز کوستر و نفاقنی ستر ایدوب اخلاص یوزندن  
 کلور تنکم ابتداء زمانه نك جميع زمانده حالری بودر انکیچون انسانک زمان  
 نصبنده حالی درخت میوه داره تشبیه ایتیلر در که میوه چین اولغیچون  
 نخته بجمیع اولور چونکه بی پرو بارقاله اورادن دونوب طاهیلور لر  
 \* \* در صفت معرفت حق میگوید \* \*

✱

\* معرفت حاصل کن ای جان پدیر \* تابایی از خدای خود خبر \*  
 حاصل کن مجموعی صریح ده حصل معناسنه اولغله تفعلیدن امر اولوق  
 او زره معرفت اکامفعول اولور حصل المعرفة معناسنه از خبره متعلق  
 و خبریابی نك مفعولیدر وجهه سی تعلیلیه اولور زیرا تا غرض ایچوندیر  
 معرفت بر نسته بی علی ما هو علیه ادراک ایتکدر معرفت بعد العلم  
 حاصل اولان نسیانله مسبوق اولغله حق تعالی یه عالم دینلور عارف  
 دینلر و بردخی عند العلماء معرفت جزئیاتده و علم کلیاتده استعمال اولنور  
 علم حق ایسه کلی و محیطدر جزئی و محاط د کل و علم بالله دید کلری  
 حیثیت ایله معتبردر یعنی حق تعالی ایله خلق ارا سنده اولان ارتباط  
 و عالمک حقندن انتشاسی حیثیتندن اولان علمدر والا من حیث الکنه  
 حق مدرك دکلدر و علم اوله اشارت ایدوب قرآنده کلور \* فاعلم انه  
 لا اله الا الله \* یعنی مرتبه الوهیه علم باعتبار الحیثیه اولان علمدر اسما  
 و صفات مرتبه سنده اولان علم ایسه بحسب مقدور العبد کلی در انکیچون  
 دیر لکه ما عرفناک حق معرفتک ای بخسبک و عرفناک حق معرفتک

ای بحسبنا

مطالعه

ای بحسبناو علم معرفتدن اشرف در زیر علم ایکی مفعوله متعدی در که  
 بری حق و بری عبد در زیر عبد اکمل اودر که انده بقضاء رسم اوله  
 یعنی کندی جائینی ملاحظه دخی بولنه یو خسه محو مطلقده قائمه  
 معرفت ایسه مفعول واحده متعدی در یو یوزدن اگر حقه تعلق  
 ایدرسه کوندن و اگر کونه تعلق ایدرسه حقدن محتجب اولق لازم کلور  
 یو ایسه شرح صدرک مقتضاسی دکلدر زیر شرح صدرده حقه  
 خلقدن و خلقله حقدن محتجب اولق یو قدر چونکه علم اشرف در  
 عارف بالله دیمبوب عالم بالله اطلاق ایتک کر کلر ایدی و لکن ابتداء  
 علماء رسومه علماء دیمک عرف اولمغله انلردن تمیز ایچون عالم بالله  
 اولنره عارف بالله و عالم باحکام الله اولنره علماء دیدیلر پس عارفک  
 معرفتی عالمک علمندن کلی در زیر عارف اهل حکمتدر که اشیایی علی  
 ماهی علیه بلش و اسمها وصفات و ذات حق بقدر الطاقه البشریه  
 فیهم الی شدر زیر معرفتی تقوی و عمل صالح و سلوک اوزرنه منبدر  
 انکچون علمنه شبهه طاری اولماز فیکر عقلی اهلی اولان ایسه  
 فی المثل بردالده طویرمن اشته شیخ ناطمک قدس سره بوراده معرفتله  
 مرادی معرفت الهیه در که ذات و صفات و افعال حقه متعلقدر  
 یو خسه افواه عوامده دائر اولان معرفت و هزد کلدر زیر قواعد  
 و رسوم و شعر و انشا و امثالک علم الهی باتنده واقعی یوقدر و یو بابک  
 تفاعیلی چوقدر اربابی ییلور (حاصل کن تحصیل ایله دیمکدر که  
 تحصیل جمع معناسنه در و محصل اودر که جمع علمی مراد ایلشدر  
 عرف عوامده محصل جمع مال ایدی دیمک اولدیغی کبی (جان پدر  
 ای پدرک جانی کبی محبوبی و پدر تعبیرنده اظهار شفقت واردر) خبر  
 مخبرک اخبار ایله حاصل اولان علمه دیور (معنای بیت) بودر که ای  
 اعز و احب اشیای اولان جان کبی عزیز و محبوب اولان پسر معرفت  
 اکهی جهنی قصده ایله ناکه کندی ربکدن خبر بولاسن یعنی کشتی به  
 معرفه الله لازم و طریقتدن و حقدن خبر الملق کر کدر ناکه غافل و جاهل  
 زهره سندن اولیه زیرا غفلت و جهل منهیدر و سر آمد اهل تألیف  
 سید شریف جرجانی دن منقولدر که کندی نفسندن اخبار ایدوب  
 دیمشدر تا بن مشایخ شیرازدن زین الدین کللاله صحبته ایرشدم رقصدن

قورتلدم وتابن خواجه علاء الدين عطاره پيوسته اولدم خدای  
 متعالی بیلوب اکلدم یعنی آخر معرفه الله بکا عطاواک صحبتدن حاصل  
 اولدی شویله که اکر اکا متصل اولبايدم حقدن بی خبر قالوردم  
 ونحصیل ایتدوکم غلومک چوقلق بکا فائده سی اولمازدی ای عارف  
 اشته سید سندنک بو کلامدن انکله سائرک فرقی ظاهر اولدی علامه  
 شیرازی ونصیرطوسی وفخر رازی وسعد الدین تفتازانی وادشالی کی  
 \* هر که اورا معرفت حاصل نشد \* هیچ باده مقصود خود واصل نشد \*  
 معرفت نشدک فاعلی وحاصل مفعولی واورا حاصله متعلق در زیر  
 رلام جاره معناسنه در وبعد الجمله هر که به مقتدر که هر کسی تقدیرنده  
 مبتدا در اینکجه نشدک تحتند ضمیر فاعلی اویه راجعدر واصل مفعولی  
 ویا واصله متعلق وبعد الجمله خبر مبتدا در بوینک مقدراتی ظاهر در  
 (معنای یت) بودر که هر کسه که اکا معرفه الله حاصل اولدی  
 وحقی اسماء وصفاتی یوزندن مقدور بشر اولدیغی قدر بلدی اوقاتدن  
 بروقتده مراد ومقصودنه واصل اولدی بلکه اندن منقطع قالدی  
 زیرا مقصود اصلی معرفه الله در که اجل المعلومات اولدیغی کبی لکا  
 علمدخی اجل العلوم در پس معرفه الله ومن حیث التجلی مشاهدهدن  
 ماعداسی مقاصد حسنه ومطالب مقبوله دن دکدر بناء علی هذا  
 طریق معرفتدن منقطع اولان کسه هر نه مقوله مراده ابرسه منزل  
 مقصودنه ایردم دیمسون وبالاده اشارت اولندیکه معرفت مقبوله  
 تقوی وعمل وسلوک یوزندن حاصل اولاندر ماعداسی هر دود در  
 فافهم جدا واعمل \* هر که عارف شد خدای خویش را \* در فنا  
 بیند بقای خویش را \* تقدیری هر که شد عارف خدای خویش را  
 دیگر در که عارف شدک مفعولی وخدای لفظی دخی عارفک مفعولیدر  
 بقا بیندک مفعولی در دخی اکا ظرفدر و جمله اولی هر که به صفت  
 وثابیه اکا خبر در زیر هر کسی تقدیرنده در که مبتدا در (فنا بقا معلوم  
 اولاکه فنا وبقا ضدان در فنا برنسنه تک حالت اولاسی اوزرنه عنده  
 ثبوتیدر وبقا ثبوتیدر اجسام فثائله موصوف اولدی زیر صوردر  
 وصورک ایسته حالت واحده اوزرنه ثبوتی بو قدر ارواح بقائله موصوف  
 اولدی زیرا حقانقدر حقائق ایسه اولنکی حالی اوزرنه دائمه در انکچون

حقائق الاشياء ثابتة دندلی صور الاشياء دندلی زیرا صور حقائق  
 اوزرنه عارضه در عارض ایسه معدومدر و فائله عدمک فرقی بودر که  
 فنا عدمدن اخصدر زیرا عدم سلب الوجود در کرک سابقا و کرک  
 لاحقا فنا ایسه لاحقا سلب وجود در بوراده ناظمک قدس سره  
 فنا و بقائله مرادی اصطلاح صرفیه اوزرنه اولان فنا و بقادر یعنی  
 فنا معنوی نک اول مرتبه سی سقوط صفات نفسانیه در و آخری  
 رسومک بالکلیه زوالی و ذات و صفات و افعال عبیدیه نک ذات و صفات  
 و افعال حقه استهلاکی در که نفسک غیر بتدن فنا می در و بومرتبه  
 فقر حقیقی دیرلرتکم کلام بکارده کلور (الفقر سواد الوجه فی الدارین)  
 یعنی فقر حقیقی کونین دن فنا در که انده حقدن غیریه به تعلق یوقدر  
 زیرا کونین مخلوقدر آنکچون کون دندلیکه وجود بالفعل در عارف ایسه  
 مخلوقه تعلق انحر و بونک مقابلی غناء اعتبار بدر که بیاض الوجه  
 فی الدارین در که انده ماسوای حقه تعلق واردر و فنا عبیدک حق  
 اولسی معنائه دکلدر بلکه وجود مجازینک زوالی و وجود حقیقی نک  
 ظهور بدر که وحدت دید کلری بودر چونکه عین ممکنه عبید فنا  
 ایره عین واجبه حقه بقا بولور که اکا باقی بقاء الله دیرلر (لا اله الا الله  
 سر فنایه) و محمد رسول الله سر بقایه رمز ایدر و فنا ده اولان سواد  
 ظل حقیقی در که عین نور مطلقدر زیرا بومرتبه ده تقابل یوقدر  
 پس عالم فنا لا نور ولا ظلمتدر لیل قدر کی سائر انوار ایسه ظلمت ایل  
 مقابله اول نور لیل و نهار کی (معنای بیت) بودر که هر کشتی که کندی  
 خدا سینه عرفان حقیقی ایله عارف اوله و وجدان ایله ادراک ایلیه  
 اول کسه فنا فی الله مرتبه سنده کوزر کندی بقاسنی و حیاتی و ادراک  
 ایلر زیرا بوراده رؤیتدن مراد رؤیت قلبیه در الحاصل حقه بقا  
 و حیات باقیه استین اول کندی نفسنی فنا ایدر یعنی ذات و صفات  
 و افعالی ذات و صفات و افعال حقه مستهلاک قیلور صکره ذات  
 و صفات و افعال حقه بقا بولور که اوچی به تحلیل و انکچی به تعقید  
 دیرلر اشته مرتبه فنا ذات عروج و مرتبه بقا صفاته زول صور تیدر که  
 عروجده متباه اودنی و زولده غایبه قاب قوسین دیرلر و فنا موت معنوی  
 و بقایات باقیه در و بومقامدن دیمشدر (اقتلونی یا قتلی)

حیاتی) و بیت مذکور ده بویه دیمک دخی اولور که اول کسه بقاسنی  
 وزنده لکنی عالم فناده کورر و تحصیل ایدر ز پرا فناء ارادی معنوی سلوکه  
 حصوله کلور و سلوک سفر معنویدر و سفر معنوی بو عالم فانی ده باقی  
 اولدجه وجود بولور چونکه فناء اضطرابی یعنی موت طبیعی ایله  
 فانی اوله بردخی تدارک مافات ایده مز پس سر حیات و بقادن حصه مند  
 اولایم دین کسه عالم فناده اختیار النده ایکن طریق فنایه سلوک ایدر  
 فاعل بذلک \* هر که اوعارف نباشد زنده نیست \* قرب حق رالایق  
 وارزنده نیست \* تقدیری هر کسی که اونا باشد عارف نیست زنده دیمکدر  
 که هر کسی مبتدا و او مبتداء ثانی و نباشد فاعلی تحتده ضمیر او و مفعولی  
 عارف و بعد الجمله خبر مبتداء ثانی و بعد الجمله صفت مبتداء اولدر  
 نیست لیس معناسنه در فاعلی تحتده ضمیر او و مفعولی زنده و بعد الجمله  
 مبتداء اوله خبر در لایق ایکنی نیستک مفعولی و قرب لایقه متعلقدر  
 زیرا رالام جار معناسنه در و لیاقت کر چه باثله تعدیه اولتور فاما  
 معنای اهلیت تضمینی ایله جائزدر عربی ایله تعبیری لیس اهلا لقرب  
 الحق دیمکدر و بعد الجمله خبر بعد خبر در ( زنده حی در مراد حیات  
 معنویهدر که قلب فیض معرفتله حیاتی در (قرب حق معلوم اولاکه  
 مقام قرب دیدکلی حقیقت قاب قوسیندر ( یعنی شول دایره بی ایکی  
 نصف ایلین خط مقداری نسنه در که مشاهده دیدکلی پور مرتبه ده  
 حاصلدر زیرا قرب و بعد مفرط مانع مشاهده در و فناء کلیده  
 مشاهده اولم دیدکلی قرب مفرط دندر و مرتبه حجابده اولد یعنی  
 بعدده افراط اولدیغنددر و اعتدال مزاج و انحرافک بو بایده دخی  
 چوقدر انکچون دیدلر که مزاج نبوی اعدل الامزجه ایدی بومعنادن  
 مقبام قر به سارندن اقرب اولدی نتکم معراجی دلیل وافی در (ارزنده  
 راء مهمله نک تقدیمی ایله لایق معناسنه اسمدر ارزانیدن لایق اولقدر  
 ارزانی شدن کی پس ارزانیده کرک ایدی ولکن تخفیف اختصار  
 اولمدر لسان مجمله بو مقوله تخفیف و اختصار چوق واقع اولور  
 (معنای بیت) بودر که هر کسه که اوعارف بالله اولیه زنده دکلدر  
 زیرا حیات حسیه به اعتبار یوقدر حیوانانده دخی واردر بلکه معنیر  
 اولان قابل فیض معرفتله زنده اولماسیدر که حیات انسانیه بودر

\*

مطل

\*

و او یله کسه قرب حقه لایق و ارزانی دکلدر زیرا قرب حقه وسیله  
 اولان معرفتدر و معرفت دخی طریق عبادت شرعیه در \* نفس  
 خود را چون شناسی با خطا \* حق تعالی را بدانی با عطا \* بعض نسخده  
 خطا یرینه هوی دوشمشدر مال بر در زیرا هوای نفس خطا لازم  
 کلور نفس شناسی به مفعولدر بادخی اکا متعلقدر و بعد الجمله فعل  
 شرطدر حق لغتلی بدانی به مفعول و بادخی اکا متعلقدر و بعد الجمله  
 جزء شرطدر تعالی جمله معترضه در (نفس ایله مراد نفس حیوانیه در که  
 مبداء شروفساددر) شناسی مضارع مخاطبدر مصدری شناختن در  
 اکلامق معناسنه مضارعنده خاسنه قلب اولنوب شناسد و شناسنده  
 دینلور خطا مقابل صوابدر زیرا مقصوددر که اء مهموزانی فحشه طایبی  
 بیان ایچوندر مدی جائز دکلدر مکر تنبیه ایچون اوله (ان قتلهم کان  
 خطا کبیرا) ده قراءت مدکی فافهم (حق اسم ذاتدر ثابت و دائم و باقی  
 معناسنه) تعالی ماضیدر تفانلیدن اصلی علودر وصف واصفین  
 و علم عالمن و عارفین آتی احاطه ایتمکدن وصفات مخلوقین دن عال  
 و مرتفع اولدی دیمکدر لفظ تفاعل علوده مبالغه دن اوتوری در  
 یوخسه بشردن واقع اولدیغی کبی تکلف طریق اوزرنه دکلدر ابدانی  
 مضارع مخاطبدر مصدری دانستن در بلك معناسنه مضارعنده  
 سین داله قلب اولنوب داند و داننده دینلور (عطا مقصودا و محدودا  
 زیرا ناقصدر) عطا عطیه و صله در عطا و دندر که یدله تا اولدر و اعطا  
 انا له در یعنی عطا و بر مکرر و عطا مایعطی معناسنه کلدوکی کبی اعطا  
 معناسنه دخی کلور (معنای یت) بودر که چونکه کندی نفسکی خطا له  
 یعنی خطا کار اکلیه سن حق تعالی بی عطا له یعنی عطا کار یا اورسن  
 ناظمک قدس سره بوندن مرادی طبقات معرفتدن طبقه ادنایی بیاندر  
 زیرا اوصاف اکلیه بی معرفته اوصاف نفسیه ایله انتقال اولنور  
 پس قلب انسانی ده ادنی المعارف نفس حیوانیه نك شانی خطا اولدیغن  
 بلمکدر و کشتی کندی جریمه اعتراف ایتمک طلب عفو مستلزم در  
 عفو ایسه الله تعالی در که مذنبه توبه اعطا ایدر اولدخی نائب اوور  
 و تواب و غفور و عفو اسملری بوزندن حقه ارتباط بو اور و عبد مذنب  
 ذنب نه ایدوکن بلسه بوارتباطی بولماز فافهم جدا و بومعنی من عرف



نفسه فقد عرف ربه کلینک بر جزئی سیدر سائر اوصاف دخی اکا  
 قیاس اولنه فافهم جدا \* عارف ان باشد که باشد حق شناس \* هر که  
 عارف نیست نبود جنس ناس \* تقدیری عارف باشد آن کسی که  
 دیمکدر که عارف مبتدا و آن کسی باشد مکمل و بعد الجملة  
 خبر در بوصورته باشد فاعلی تحتد ضمیر اولور و جائزدر که عارف  
 باشد فاعل اوله و حق شناس ایکنی باشد مکمل و بعد الجملة  
 ماقبله صفتدر و ایکنی مصرعک تقدیری هر کسی که نیست عارف  
 دیمکدر که هر کسی مبتدا و عارف نیستک بحسب المعنی مفعولیدر  
 و بعد الجملة مبتدایه صفتدر نبودک تحتد ضمیر فاعل مبتدایه راجعدر  
 جنس نبودک مفعولیدر و بعد الجملة خبردر (حق شناس وصف  
 ترکیبدر اصلی شناسنده حق اکلیبی معناسنه) جنس نوعدر  
 نعم اولانه دیر که نوع انک بر ضری یعنی بر صنفی در انسان حیوانک  
 ضری اولدینی کی ولیکن حقیقت متخده افراده دخی جنس دینلور  
 ارارنده بعض اوصاف و احواله اختلاف و امتیاز اولیحق تشکم  
 دیرل الرجل جنس والمرأة جنس (ناس اسم جمعدر انسان ایچون  
 وجه نسیمه نسائی و یا ابصاره ایناس و ظهوری و یا انسی ایچونکه  
 ضد وحشدر نسیاندن اولور سه مقلوب اولور یعنی نوس نسو  
 اولوب و او طرفه واقع اولغله یا به قلب اولور و صاحب قاموس  
 دیمشدر که ناس انسدن و جندن اولور جمع انس در اصلی اناس در  
 جمع عزیز در ~~که~~ اوزرنه ال ادخال اولمشدر انتهی بالمعنی  
 (معنای بیت) بودر که عارف اول کسه اولور که حق شناس  
 اوله یعنی حق اکلیب کسه به عارف دیمز لر کر کسه عارف تخلص  
 ایلسون و علوم و قوانین عقلیه و رسوم عرفیه بلسون زیرا مقصود  
 اصلی علم الهی در هر کیمکه عارف بالله دکلدر جنس ناس اولماز  
 یعنی سن او مقوله به آدم دیمه زیرا آدم خلیفه الله در و خلافت علم  
 و معرفت اوزرنه موقوفدر انکیچون تنزیده کلور (و علم آدم الاسماء) و امام  
 راغب دیمشدر که کاه اولور ناس ذکر اولور و فضلا مراد اولور زیرا  
 مقصود اولان معنای انسانیتک وجودیدر و هر نسنه که کندی نه  
 مخصوص اولان کالیدن عاری اوله اکا اطلاق اولان اسم مجرد در



✽

مثلا یدہ اخذ و بطش و سائر معانی اولسہ اکاید دیمک سریرک ایاغنه  
 قدم دیمک کبی اولور \* هست عارف را بدل مهر و وفا \* کار عارف  
 جد باشد باثنا \* بعض نسخده ثنایه بدل صفا دوشمدر ثنا انفسدر  
 مکر که جد برینه جله اوله تنکم بعض نسخده دوشمدر مهر و وفا  
 مبتدا و هست مقدم خبردر حاصل معناسنه عارف بحسب المعنی هسته  
 متعلقدر زیرار لام جارہ معناسند در بدل اکا ظرفدر کار باشدک فاعلی  
 و جد مفعولی و با مع معناسنه اکا متعلقدر جد محمود اوزرنه ثنا در  
 یعنی تعظیمی مشعر اولور وجهله ذکردر نعمت مقابلہ سنده و غیریدہ  
 اولفہ عام و موردی خاصدر کہ بالکز اساندر (معنای بیت) بودر کہ  
 عارفک برنشانی دخی بودر کہ عارفک قلبندہ مهر و وفا واردر یعنی محبت  
 روحانید و عہد و وعدہ وفا واردر کر جفہ و کرک خلقہ نسبت ایله  
 و برعلانی دخی بودر کہ عارفک کاری اللہ تعالیٰ بہ جد و ثنا اولور  
 یعنی اگر نعمت معرفتہ و اگر غیریہ و کرک سرا و کرک ضمرادہ زیر  
 جله سی محمود در و بعض احوالک طبعامکروہ اولدیغی عارفک غیریہ  
 کورہ در زیر عارف سرقدہ واقف و حکمت ابتلاہ مطلع و حلول  
 و مرا کا برادر کہ حلولہ مثلذ و مہرلہ متأل اولانز فاعرفہ بوجہتدن  
 باصفا دیدی تنکم بعض نسخده واقع اولمشدر یعنی صفا، خاطرلہ  
 جداید ر یوخسہ قلبی متکدر اولوب جدی بالکز اسانہ کتورمز  
 و یا خود جله کاری صفا بہ مقروندر فافہم \* هر کہ اورا معرفت  
 بخشد خدای \* غیر حق را در دل اونیسٹ جای \* تقدیری هر کسی کہ  
 بخشد اورا خدای معرفت نیست در دل او غیر حق را جای دیمکدر کہ  
 اورا بخشدک مفعول غیر صریحی و خدای فاعلی و معرفت مفعولی در  
 عربی ایله تقدیری کل شخص و ہبلہ معرفتہ بہ لیس فی قلبہ محل لغیرہ  
 پس جای نیستک فاعلی و در اکا ظرف و غیر مفعول غیر صریحی در  
 بخشد مضارعدر مصدری بخشدن در بغشلق معناسنه (معنای بیت)  
 بودر کہ هر کس کہ اللہ تعالیٰ اکا ذات و صفات و افعالہ متعلق معرفت  
 بغشلیہ ائک قلبندہ حقن غیری ایچون پر یوقدر (ما جعل اللہ لرجل  
 من قلبین فی جوفہ) موجبجہ قلب واحدہ یارلہ اغیار صغیر  
 و معرفتہ اللہ او مقولہ تعلق کورمز پس فغنی قلبندہ کہ ماسودن برنسنہ یہ

✽

✱

تعلق واردر ائک معرفتی قاصره و ناقصه در \* نزد عارف نیست دنیا را  
 خطر \* بلکه بر خود نیستش هرگز نظر \* خطر نیستک فاعلی و دنیا  
 مفعول غیر صریحی زیرا را لام جاره معناسه در نزد اکاظر قدر نظر  
 نیستشک فاعلی و بر نظره متعلق در نیستشک تقدیری نیست اورا  
 دیکدر هرگز عموم اوقات ایچون در (نزد عند معناسه در ترک یا ندر  
 (خطر صدر و کدر و ز نلری اوزرنه عربی در شرف معناسه) بل که  
 بل دخی عربی در بوراده ترقی ایچوندر زیرا بل که سنک مابعدی  
 اولی اولسه ترقی به محمول اولور که لغظلی مابعدنه ربط ایچوندر  
 استعمال بحجم اوزره (معنای بیت) بودر که عارف بالله قاتنده دنیا  
 و مافیهاک شرف و عزت و حرمت و مقداری یوقدر زیرا مخلوقدر  
 آنکچون عارف ملک سلیمانه نظرایتمز را ملک فانیدر بلکه حق باقی به  
 و تجلیاتنه نظرایلر و دنیا به نظرایتمک طور سون بلکه کندی نفسی  
 اوزرنه به هرگز و اصلا نظرایلمز مع هذا کندی نفسی کندنه احب  
 الاشیادر زیرا فی المثل جان ویرمد بجه جانان اله کیرمز پس طالب جانان  
 اولان کسه جاتی جانندن عزیز اولان جاتانه بذل ایدر زیرا جان که  
 مخلوقدر ائک دخی دنیا کی خطری یوقدر بلکه جان و جهاتک  
 خطری جاهل بالله و غافل عن الله اولنسلر یاتنده در \* معرفت فانی  
 شدن دروی بود \* هر که فانی نیست عارف کی بود \* معرفت بودک  
 فاعلی شدن مفعولی و فانی شدنک مفعولی و در فانی به طرفدر ۹ یکنجی  
 فانی نیستک مفعول و عارف بودک مفعولیدر و بعد الجملة هر که به  
 خبر اولور فانی نیست جمله سی صفت اولدینی کی دروی اصلنده  
 در اوی در اوی ضمیر نه فصلدر هو کی بوراده خدایه راجه مدر صکره  
 همزه حذف اولنوب واوه اخف حرکات اولان فقیه ویرلدی (معنای  
 بیت) بودر که معرفت الهیه دیکلری حقندن فانی اولیق اولور یعنی  
 نتیجه معرفت فنا فی الله در که عبدک ذات وصفات و افعالی ذات  
 اخدی به ده بالکلیه مستهلاک اولمقدر که محق و طمس و محو در هر کینکه  
 بووجهله فانی دکلدر چن عارف حقیقی اولور یعنی اولماز بلکه عارف  
 رسمی اولور بوراده معرفتی فنا به موقوف قیلدی زیرافنا ذاته وصول  
 و مقام احدیته دخولدر که ذات احدیه منبع فیض معرفت و معدن

✱

جواهر حکمت در انکچون دید بلر که من عرف الله کل لسانه یعنی مرتبه  
فساده که عین الجمع در ومن عرف الله طال لسانه یعنی مقام بقاده که  
جمع الجمع در پس تکلم معارف ایل طویل اللسان اولی حق و وصولدن  
صکره در \* عارف از دنیا و عقی فارغست \* زانچه باشد غیر مولی  
فارغست \* عارف مبتدا فارغ خبر و از فارغه متعلق در زانچه دخی  
ایکجی فارغه متعلق در باشد فاعلی تحتیده ضمیر آنچه در غیر مفعول  
و بعد الجمله آنچه به صفت در دنیا عقی دنیا دنودن در قرب معناسند  
یوزاده قرله اولیت مراد در در آخر مقابله سنده ذکر اولمشدر و کما قال  
تعالی (خسر الدنيا والاخرة) یا خود دنیا دنی و رذیل و حقیر در عقی  
آخرت در که عالی و شریف و عظیم در و لکن عقی دلدی زیرا دنیا نیک  
عقب سده در و یوم آخر در که دنیا دن طغوزیک سینه مؤخر خلق  
اولمشدر و بر دخی مؤمنلرک عاقبت خبری در که خیر لری مقابله سنده  
اوراده مکافات اولنورل فارغ مشغولک ضدیدر (زانچه اصلنده  
از آن چیز دیمکدر مولی الله تعالی در که عبد مملوک مقابله سنده  
مذکور در انکچون مولایی مالک و ولی و ناصر و رب و منعم ایل تفسیر  
ایدر خلافت تفسیر ایتدکاری کبی یعنی مولی عبد و منعم علیه و معقی  
و امثال معنای دخی کلور (و مولی دیر سی الزوم معناسنه) معنای  
بیت (بودر که عارف بالله دنیا و عقی قیسند دن مطلق و انلره تعلق  
ایچون خد متدن فارغدر زیرا دنیا و آخرت اهل الله حرامدر یعنی  
اهل الله که حقه مضای اولمشدر در دنیا و عقیابه تعلقدن محجور  
و ممنوعلدر اگرچہ ابدانله اعمال اخرویه به مشغوللردر و لکن قلوبله  
تعلقدن بر بلردر شول جهتدن که طالب اجور اولان اجیر اولور  
عارف ایسه خادم حقد رکه عبددر و هر نسنه که مولانک غیریدر  
آندن آزاده در زیرا مطلوب حقیق مولادر که یار باقی در غیر ایسه  
فانی در فانی ایسه باقی به بدل اولماز فافهم \* همت عارف اقصای  
حق بود \* زانکه از خود فانی مطلق بود \* همت عارف مبتدادر  
لقا بودک مفعولی و بعد الجمله خبردر (زانکه از آن سبب که دیمکدر که  
مضمون مصراع اولی ثعلبیدر فانی ایکجی بودک مفعولی و از فانی به  
متعلقدر و بعد الجمله سببه صفتدر و اولکی بودک فاعلی ضمیر همت

و اینکجی نك ضمیر عارف در و بعض نسخ ده از خود برینسه در حق  
دو شمشدر اول کسی بحسب المعنی اظهار و از خود ایله در خود پردر  
(همت هم دن در که هم عقد قلب معناسنه در همت عقد مخصوص در که  
قلبک برینسه اوزرنه جیع قواسیه تو جهیدر بروجهله که  
اول نسنه نك خلاقی خاطر کلمیه پس انسان بومرینه ده کندی  
نفسنده شیء واحد اولوب هر نه مقوله اسم الهی بوزندن توجه ایله  
اجرا و احوال عالمه البت تری ظهور ایدر واکا برینسنه مشکل اولماز  
حتی بعضی اسماء جلالیه ایله قتل نفوس ایدر اگر چه مقبول دکلدر  
زیرا مریدله بدایت حالرنده واقع اولان احوال دندر و نفسی قتل ایتمک  
اندن اقد مدر چونکه نفس مقبول اوله غیرک قتل قیوسی قالماز لقاء  
حق اصلنده همزه ایله در و لکن بحجیم بویه مده لی ثبات آخره حالت  
انصاف و توصیفده یاه توسل کتور رلقا زوئیدر کرک حسن بصیرله  
و کرک ادراک بصیرتله بوراده مراد رؤیت قلبیه در زیر الله تعالی  
محسوسات و معقولات قیلندن دکلدر بلکه تجلیسی بوزندن چشم  
بصیرتله ادراک اولنور از خود کندی نفسندن دیکدر جم اعضا  
و قواسنک حسیه انکچون فانی مطلق دیدی زیرا فانی مقبند ده  
لقا بخم مقید در هرک شمسله دورنه نظرایله معتبر اولان بدر اول سیدر  
(معنای بیت) بودر که عارف بالله همت و قصدی لقاء الهی  
و رؤیت باری در اول سیدنکه کندی نفسکدن فانی مطلق در یعنی  
افصل و صفات و ذاتندن و اعضا و اجزا و قواسندن فنا بولقد در  
الحاصل اگر عارفک مرادی لقاء حق اولیا یدی فناء کلی بولمازدی  
پس عارفه دوشن بویه فنا تحصیل ایتمکدر تا که لقاء مذکورله مستفید  
و مشرف اوله زیرا نفس پرده در بوجهندن نفسله باقی اولان بی پرده  
حقه واصل اولماز و سر معرفت بولماز و سر معرفت مشاهد  
حضرندر فافهم جدا \* یاچه ماند این جهان کویم جواب \* آنکه بیند  
آدمی چیزی بخواب \* یا مانده متعلقدر این ماندک فاعلیدر (کویم  
جواب شرط مقدره جزا در تقدیری اگر برسی کویم جواب دیکدر  
جواب کویمک مقعولیدر فاعلی میم متکلم در زیرا میم ساکن ایله که  
خرک به ملحق اوله ضمیر متکلم و حده در (جلم و دلم و دانستم کی

آنکه ماند بان چبری تقدیرنده در آدم بیندك فاعلی و چیزی مفعولی  
 و بخواب اكا ظرفدر و بعد الجمله آن چیزی به صفتدر ( چه جیم  
 بجمینك كسر به نه دیمكدر ) جواب جو بدن در قطع معناسنه زیر  
 كلام خصم جوابه منقطع اولور آدمی ده یا وحدت ایچون و یازاید در  
 ونسبت ایچون اولوق دخی جائزدر آدم زاد معناسنه ( خواب واو  
 رسمیه او یخو نوم کبی و منامده اولان واقعه به دخی اطلاق اولنور  
 ( معنای بیت ) بودر که بوجهان نیه بکزر اکر سئوال ایدرسك سکا  
 جواب ویره یما کاکبکر که برکسه منامده برنسنه کوره و امور خیالیه دن  
 برشی مشاهده ایلیه که کورد یکی نسنه او چار قوش سایه سی کبی  
 قوری قرالتی در که سایه صید اولمندیغی کبی اول خیال دن دخی برنسنه  
 اله کیرمز \* چون شود بیدار از خواب عزیز \* حاصلی نبودز خوابش  
 هیچ چیز \* شودك تحتند ضمیر فاعل آدمی به راجعدر بیدار مفعولدر  
 از پیساره متعلقدر هیچ چیز نبودك فاعلی و حاصلی مفعولی و حرف  
 جر حاصله متعلقدر و بینك اول و آخری شرط و جزا در ( بیدار  
 او یا نوق حاصلی ده یا زاید در خوابش ده ضمیر غایب فعله قیید در  
 نبودش هیچ چیز حاصل از خواب دیمكدر ( معنای بیت ) بودر که  
 ای عزیز انقدر و شریف الوجود چونکه اول آدمی خواب دن او یانه  
 خوابده کوردیکی نسنه دن اكا برنسنه حاصل اولماز زیرا علم سیم با کبی  
 امر خیالی در که خارجه وجود محقق یوقدر مثلاً کندنی جامده  
 اغسال ایدر کورر او یا نوب بدننده جام راحتی بولماز و غسل مصفی  
 تناول ایدر ولیکن یقطه به کلدکده آغزنده داد دن زاد بولماز اما  
 ارباب کشفك انسلا خرنده اولان احوال بویه دکلدر بلکه خارجه  
 اثری احساس اولنور حتی جذاب نبوت صلی الله علیه وسلم شیخ قطعك  
 قدس سره یه نه بر قرصه و بروب شیخ مذکور اول عالمده قرصه ك  
 نصفنی اکل ایدوب حسه کلدکده نصف آخرنی نشده بولدی  
 فسبحان القادر \* همچنین چون زنده افتاد و مرد \* هیچ چیزی  
 از جهان باخود نبرد \* همچنین ادات تشبیه در اصلی هم چون  
 این در هم بونجیلین معناسنه زنده افتادك فاعلی در آخنده همزه  
 وحدت ایچوندر که یاء محذوفه دن بدلددر هیچ چیزی

یدک مفعولی و از و با نبرده متعلق در و بعد الجمله جزا در ( افتاد  
 فعل ماضی در مصدری افتادن در و شتمك معناسنه مضارعنده  
 الف ساقط اولوب افتد و افتنده دیرل ( مرد دخی ما ضیدر  
 مصدری مردن در که اولمکدر موت صکی مضارعنده فصیح  
 بودر که علی خلاف القیاس میم مکورایدوب مابعدنه بر یا زیاده سیه  
 میرد و میرنده دیرل مکر که وزن بوصورنده بلا یا استعمال اولنور و میم  
 اصلی اوزرنه مضعوم قلنور ( نبرد ماضی منی در مصدری بردن در ضمه  
 ایلتمك معناسنه مضارعنده ضمه فتحه به تبدیل اولنوب برد و برنده  
 دیرل تا که قطع معناسنه اولان بریدك مصارعنه ملتبس اولیه  
 ( معنای بیت ) بودر که بونجیلین یعنی حال خواب کی چونکه برزنده  
 یعنی دیری خاك فنا به دوشدی و اولدی و یا خود قیام ایدوب کز رکن  
 و سرو کی روان صرصر اجل طوقنوب یقلدی و دوشدی و مرده  
 اولدی و یا خود مرده اعتبارده مقدمدر یعنی مرده اولدی و حفره قبره  
 دوشدی بوجهاندن کندی ایله هیچ برنسنه ایلدوب آخرنه کوتورمدی  
 باغ و باغچه و متاع و لباس و دار و اثاث و درهم و دینار و امثالندن بلکه  
 بوجهله دار فناده قالدی پس استصحاب اینکه حسن عمله محتاج و لدی  
 تنکم بومعنائی افاده ایدوب دیر \* هرکرا بودست کردار نکو \* درره  
 عقبی بود همراه او \* تقدیری هر که بوده است او را کردار نکو بود  
 درره عقبی همراه او دیمکدر که بوده است مقدم خبر و او را کا متعلقدر  
 و کردار مؤخر مبداد بود ضمیری کرداره راجعدر در کا ظرف  
 و همراه کا مفعولدر و بعد الجمله هر که به زیرا تقدیری هر کسی که  
 دیمکدر بوده ماضیدن قسمدر که اکا ماضی مقید دیرل و ماضی مقید  
 اودر که کلمه نك آخری قریه دلالت ایچون مفتوح قلنوب فتحه سینه  
 دلالت ایچون دخی آخرنه هاء غیر ملفوظه الحاق اولنوب اکا ماضی  
 مقید بالقرب دیرل و اگر اولنده می لفظی ادخال اولورسه اکا ماضی  
 مقید بالبعد دیرل می آموخت کبی تعلیم ابتدی زمان قدیمه و یا تعلیم  
 ابتدی معناسنه واکرمی ایله هاجتمع اولورسه توسط ایچون اولور  
 می آموخته کبی واکر بوقیدلردن مطلق اولورسه اکا ماضی مطلق  
 دیرل آموخت کبی و دقایقه کاور که بود وجوددر بوده موجوددر

✱

مطلـ

صیغه اسم مفعول در بودندن که بودن مصدر در اولی معناسنه انتهی  
 عرب وجوده کون دیر پس وجود و کون الفاظ مترادف بدن اولور  
 و سائر لغاتده دخی آخرنه ها لاحق اولان کلماتی اسم مفعولدر دیمشدر  
 تنکم مفتاح اللغهده کلور که اسم مفعول ماضیدن مشتق در طریق  
 اشتقاق بودر که هر فعل ماضی نك که آخری ساکن اوله وقتا که  
 اسم مفعول قلمی داسلر ماضی نك آخر حرفی مفتوح قلوب مابعدنه  
 برهاء غیر ملفوظه یا زلزل آخر ک فحسه سنه دلالت ایچون مثلا کردوشد  
 لفظندن کرده و شده دیرلر بومعنایه نظر صیغه اسم مفعول فعل  
 لازمندن دخی کلور بوسیدندر که صیغه اسم مفعولی صیغه ماضیدن  
 اخذ ایدرلر انتهی و بعضیلر بونی تزییف ایدوب عرییده و فارسیده  
 فعل لازمندن مفعول و مجهول کلز مثلا خمیده اکلش د کدر بلکه  
 اکلیبی در دیمشدر بوفقیق فیهم ایتدیکی بودر که بویکی طائفه دخی  
 خطا ایتشدر صواب بودر که بونلرک اسم مفعول دید کلری بالاده  
 شرح اولنان ماضی مقیددر ولیکن صیغهده متحد اولغله ماضی بی  
 مفعول ظن ایتدیلمر ولیکن مقامدن و سوق کلامدن فرق حاصلدر  
 مثلا کرده ایلشدر که بحسب المقام ماضی مقید دینلور و كذلك  
 ایلشدر که بودخی سوق کلامدن مفعول اولدیغی بللوردر پس کرد  
 متعددی اولغله ماضی مقیده و مفعوله متحملدر و شده اولشدر که  
 ماضی مقیددر بوخسه اولشمش دکل زیرا لازمدر و بودخی شده کیدر  
 و فلان آمده است و رفته است و امثالی دخی بویله در که ماضی لازمدر  
 معناسی فلان کلشدر و کیتشدر دیمکدر زیرا بومقوله ماضی مقید  
 ادات خبرله مجتمع اولور مانحن فیه اولان بودست دخی بویله در که  
 معناسی اولشدر زیرا بود وجود اولدیغی کی ماضی دخی کلور ایدی  
 معناسنه جان بود جان ایدی دیمکدر و دقایقهده بوده موجود در  
 واسم مفعولدر دیدوکی اگر موجود معناسی اعتبار یله ایسه فی الجملة  
 صحیحدر والا فلا (کردار کاف عربی نك کسریله عادت اولوب اشتن  
 ایش که صنعت دیرلر اصلنده کاف مفتوحدر ولیکن بعد التركیب  
 تغیر اولمشدر انکچون دقایقهده کلور که کرد کاف عربی نك کسریله  
 ایشدر کرد آزدنن مرکبدر برجزئی کرد و برجزئی آردر که اسم فاعلدر

آوردن انتهی یعنی اصلند آورنده کرد در ایش کتور یعنی معناسنه  
 و تخفیف و اوی حذف ایدوب آورد و آورنده برینه آرد و آورنده دخی  
 دیرل پس کردارک فی الحقیقه اصلی آورنده کرد و فرعی آورنده کرد در  
 تزخیم و تأخیر اولنوب کردار دندلی (نکونوک کسریله کوکچک در  
 نیکو کبی) همراه یولداش در زیر راه یول و هم موافقت ایچ- و ندر  
 (معنای یت) بود که هر کسه که ائک کوکچک ایشی یعنی عمل صالحی  
 اولاشدر و وارد راه عقبانده ائک یولداشی اولور یعنی بور باط کهنه دن  
 نهضت و سفر آخرت ابتدا کرده اکا یولداش اولاجق اعمال صالحه باقیه در  
 یوخسه زخارف دنیای فانیسه دکلدن پس اغیاری ترک و کندنه یار  
 اولانی اختیار ایتک کر کدر \* این جهان را چون زنی دان خو بروی \*  
 خویش را آراید اندر چشم شوی \* این جهان دانک مفعول اولی  
 و چون زنی ثانیه در خو بروی زک صفت در خویش آرایدک مفعولی  
 و اندر اکا نظر در وجه سی وجه تشبیهی بیاند زنی ده یا زانده در  
 (خو بروی صفت مشبهه در کوزل یوزلو معناسنه) (آراید مضارع در  
 مصدری آراستن و آرایدن در که اولیکبسی مصدر اصلی و ایکنجبسی  
 مصدر فرعیدر یعنی اولیکبه کوره مضارع ندده سین یایه قلب اولنوب  
 آراید و آراندن دیرل و بعد القلب آرایدن اخذ ایدر لر بزه مک یعنی  
 زینت ایتک معناسنه (شوی ضمه و شوهر ضمه و فتحه عورت اری  
 زیرامطالعاره مرد دیرل (معنای یت) بود که بوجهانی کوزل یوزل  
 عورت کبی بیل یعنی مرأه حسنا کبیدر که کندن اری کوزینه ترین ایدر  
 و شیرین کوسه تر مرادی ایسه حقیقت دکل بلکه مکر و حیا در فافهم  
 \* مرد را می پرورد اندر کنار \* مکر و شیوه می نماید بیشمار \* مرد پروردک  
 مفعولی و اندر ظرفیدر مکر دخی می نمایدک مفعولی و بی شمار اکا متعلق در  
 پرورد مضارع در مصدری پروردن در بسلمک معناسنه (کنار و کنار  
 فتح کاف عربیله حالت وصلدن کنایه در وقوع چق معناسنه کلور  
 اگر چه اولیکی معنائک جزئیاتند در اما مستقل دخی استعمال اولنور  
 (مکر عربیدر خفیه سعی بالفساد معناسنه و امام راغب دیمشدر  
 المکر صرفی الغیر نمایه صده بحیله یعنی مکر برکسه بی مقصودی اولان  
 نسه دن چو یروب دوندن مکر (شیوه ناز و طریقه خوبان یعنی

محبوبلرک



محبوبه لرك خوش حركنى و كرسىء سى شيوه زبان طاتلو دلاو شيوه كر  
 نازيد بى و نازك حركت ايليجى و ظريف (نماید مضارع در مصدرى  
 نمودن در كوسترك و كورنگك معنائه مضارعنده و او برضه الف و يا  
 كتورب نماید و نمائنده دیرلر (معنای بیت) بودر كه زن خوب روى  
 ارى قوجا غنده بسار و بى حساب حيله و ناز و عشوه كوستر تا كه سنى  
 صيدا يايه و مغرور و غافل قيله فافهم \* چون بيايد شوى خفته نا كههان  
 \* بى كان سازد هلا كش آن زمان \* شوى بيايدك مفعول اول و خفته  
 مفعول ثانى و نا كههان بيايد نظر در بى كان سازده متعلق و هلاك  
 سازدك مفعولى و فاعلى ضمير زن در وضعير غائب كه شين در شويه  
 راجه در آن سازده ظرفدر (بيايد مضارع در مصدرى يافتن در بولق  
 معنائه مضارعنده فاباه موحده به قاب اول نور پس بيايدك وسطى  
 ياه مشاه و طرفينى با، موحده در كه اولكى با مضارعى استقباله تضيي  
 ايدن بادر (خفته ماضى مقبدر در مصدرى خفتن در ياتقى و او بومق  
 معنائه بوراده مراد غفلتدر كرك خوابده اولسون و كرك اولسون  
 (نا كههان اصلنده نا كههان در كه نانق ايجوندر دكل معنائه لبس كى  
 كاه كاف عجمى اليه ظرف زماندر آخريده الف و ون ظرفيت ايجوندر كه  
 ده معنائه افاده ايدر بهاران بهارده و بامدادان بامدادده و صبح كههان  
 صباح وقتنده ديمكدر پس نا كاه و نا كههان وقتسز و آكسوز يعنى غافل  
 اولديغى وقتنده (سازد دوزر و صورت و برر معنائه نكتم مروايتدى  
 (معنای بیت) بودر كه چوكه زن مكاره و خداعه ارنى او بومش  
 و غافل بوله بى كان اول وقت غرور و غفلتده انك هلا كنى دوزر  
 و صورت و يروب وجوده كتورز زرا شيوه كارلقدن مرادى كندنى  
 ايناندر مق و يار وفادارطن ايندر مك ايدى يو خسه صادقانه دكل ايدى  
 \* رتوباه اى عزيز باهز \* كرچنين مكاره باشى بر حذر \* بعض نسخده  
 باهز برينه نامور دوشمدر بر با دايه متعلقدر باهز عزيزه صفتدر  
 اى عزيز كه مقارنت باهز ديمكدر زيرا با مع معنائه در برثانى باشى به  
 و كز كه اصلنده كه ازدر حذر متعلقدر كه رابطه در (رتوبادا كه  
 ديمكدر بادا امر نمائدر در مصدرى بودن در اولق معنائه باد اصلنده  
 بوادر يعنى قبل الدال الف زياده سيله صكره كثر استعمالده بناء



مخفیا واو حذف اولنوب آخرنه تفخیم ایچون الف اطلاق الحاق اولندی  
 ویاژدر که اصلی بود اوله واو الفه قلب اولنوب ماقبلک قحقیله باد  
 دندلی و بونک نظاثری چوقدر ککاد ورساد و امشالی کبی که د عاده  
 مستعملدر (هنر صنعت و صنعتده مهارتدر هنرمند هنرلو یعنی صنعتده  
 مهارتلو که چوق ییلور و اهل فن دردی بکدن عبارتدر نامور بعض نسخ ده  
 کلمشدر و نامدار آدلو یعنی آدی جقمش و دللرده خیره و بعض اوصافله  
 سوبلنور انوشروان عدله و سبحان فصاحتله و مجنون عشقله  
 و حاتم طی سخاقله یاد اولندیغی کبی (مکاره زیاده مکر و حیله ایدیچی  
 و فی المثل صمان التندن صو یوریدیچی زیرا مکرك معناسنده سعی  
 بالفساد ایخفا ایتک واردر (معنای یت) بودر که ای عزیز باهنر  
 و شریف نامور سنک اوزر که اولسونکه بومقوله مکاره دن حذر و خوف  
 اوزر نه اولاسن یعنی بویله زن مکاره دن حذر اوزر نه اولیق امور  
 لازمه دن اولدیغی کبی والا هلاک صوریه مؤدی اولور کذلک  
 عجز و دهر دن دخی احتراز کر کدر والا هلاک معنوی به منجر اولور  
 بس بونده دیسابی زن زیبا به و زخارفنی زینت و دیبا به و صورت  
 مزخرفه سیله دافریب اولدیغی مکر و حبله و تزویر تشبیه واردر  
 \* \* در صفت و رع کوید \* \*

✱

\* در و رع ثابت قدم باش ای پسر \* کرهمی خواهی که باشی معتبر \*  
 در نایته ظرف و ثابت قدم باشه مفعولدر و جمله سی جزاء مقدم در معتبر  
 باشینک مفعولی و بعد الجمله که رابطه سیله خواهی به مفعول و بعد  
 الجمله شرط مؤخر در بعض نسخده باشی یرینه کردی دوشمشدر  
 کاف عجبیه و بعضنده مصراع ثانی مقدم در (و رع شهادتن اجتنابدر  
 محرمانه وقوعدن خوف ایس و رع حرام و شبهاتک مجموعندن  
 اجتنابدر حلالدن دکل زیرا حلال اکثساب اولنور یو خسه  
 اجتناب اولماز (ثابت قدم صفت مشبهه در ثابت ایاقلو معناسنده  
 (معنای یت) بودر که ای پسر و رع باینده ثابت قدم اول و شهادتن  
 پر هیز خصوصنده ایاق یص و ذللدن صاقن اگر عند الله معتبر  
 آدم اولیق استرسک زیرا الله تعالی نجاسات صوریه و معنویه دن  
 منظر اولنلری سور محرمان و شبهات ایسه نجاسات معنویه دن در

شبهه اودر که انک پروجهی حلاله و پروجهی خرامه اوله علی السواء  
 من غیر تغلیب وجه نسیمه من وجه حقّه مشابیه تدر انک چون استفت  
 قلبک دندلی ولكن هر قلبک فتوا سنه عمل یوقدر بلکه اهل دل و ارباب  
 کالک فتوای قلبه نظر ایلودر که بومقوله نک قلبی آفت وهم و خیال دن  
 سلیم و عقل کامل ایله استخراج ابتدکی معنی مستقیم در فاحظه  
 \* خانه دین کرد دایاد از ورع \* لیسک میگیرد خرابی از طمع \*  
 خانه کردیک فاعلی و همزه سی حرف اضافت در آباد مفعولیدر از آباده  
 متعلقدر لیک حرف استدر اکدر لکن معناسنه و حرف استنا دخی  
 دیرل اصلی لکن در تخفیفه فاعلی حذف اولمشدر (میگیرد مضارعدر  
 مصدری گرفتن در طومع معناسنه مضارعنده یا زیاده ایدوب گیرد  
 و گیرنده دیرل اولنده می لفظی ادات حالدر (خرابی ده یا مصدریه در  
 خرابلق و یران اولمقددر پس خراب عمارتک ضدیدر و معمور مقابله سنده  
 دخی استعمال ایدر لر (طمع نفسک بر نسته به حرصه میلی و ایدی ناسده  
 اولان شهوت و هوای طریقیله حرکت و داعیه در (معنای بیت) بودر که  
 شبهاتدن پرهیز ایتکدن خانه دین معمور و آبادان اولور و طمع مدن  
 خرابلق طومع بونده دینی خانه به تشبیه و ورعی اساسله تنظیم وار در  
 کویا بی اساس و بی استحکام اولان بنا استمساک ایتیموب خراب اولدیخی  
 کبی دین دخی طمعله خراب و ورعله معمور اولور و ورعی طمع  
 مقابله سنده ایراد ایلدی زیرا طمع عکار اولان آدمده پرهیز اولماز بلکه  
 حاطب لیل کبی نه بولور سه جمع ایدر و حلال و حرام و شبهه دیمز  
 اکل ایلر \* هر که از علم و ورع کیرد سبق \* دور باید بودنش از غیر حق \*  
 هر کسی که دیمکدر کیردک ضمیر فاعل کسی به راجع و مفعولی سبق  
 و از سبقت متعلقدر ورع علم اوزرنه معظوفدر و علم ورعه اضافه دخی  
 در سندر تکم تصور معناده کلور دور بودن مفعولی و بودن بایدک  
 فاعلیدر و از غیر دوره متعلقدر (سبق حرکت ایله درس معناسنه در  
 تفصیلی بالاده در (معنای بیت) بودر که هر کسه که علم نافعدن  
 و ورع قوی دن درس طوته و یا خود ورع نیه دیرلر کایدیخی اکا عالم اوله  
 اول کسه حقک غیریدن دور اولتی کر کدر یعنی یا لکن شبهه لو نسته دن  
 دور اولتی دکل بلکه ماسوی اللهک جمله سندن پرهیز ایدر و ورع شرعی

✽

✽



و حقیقی ایله متصف اولور و لکن اکثر ناسده علم و ادراک نام و ورع غالب  
اولد یغندن اغیاره قریب اولور لر و یاردن بعید دوشر لر \* ترسکاری  
از ورع پیدا شود \* هر که باشد بی ورع رسوا شود \* تقدیری شود  
ترسکاری پیدا از ورع دیمکدر که فعل و فاعل و مفعول در از پیدایه  
متعلقدر مابعدی ظاهر در ترسکاری ده یا مصدریه در ترس خوفدر که  
ترسیدن دن اسم مصدر در کار کاف عربیله ایش معناسنه در ترسکار  
صفت مشبهه در خوف ایشلو دیمکدر یعنی ایشی خوف و خشبندر  
واصلنده جا ژدر که ترسنده کار اوله بوضورتده کار کاف عجمی ایله  
ادات مبالغه اولور زیاده خوفناک معناسنه (رسوا بلامت و ایش کسه  
(معنای بیت) بودر که الله تعالی دن خوف و خشبت اوزره اولوق  
ورعدن پیدا اولور یعنی انک که شبها تنن اجتنابی یوقدر قلبی فاسیدر  
و بوضفتلو کسه الله تنن قور خیز هر ککه بی ورع و تقوی اوله رسوا  
و پر ملامت اولور یعنی اگر دنیا ده و اگر عقبا ده زیرا دنیا ده لسان ناسه  
و آخرنده زبانه الله دوشر \* باورع هر کس که خود را کدر است \*  
جنبش و آرامش از بهر خداست \* تقدیری هر کس که کرد خود را  
راست باورع دیمکدر که هر کس مبتدا و مابعدنده جملله اکا صفتدر  
خود کردک مفعول اولی و راست ثانسی و با کرده متعلقدر جنبش مبتدا  
واز بهر خبر و بعد الجملة هر کسه خبردر جنبش جنبیدن لغظندن اسم  
مصدردر دیره نش و حرکت معناسنه آرام آرامیدن لغظندن اسم  
مصدردر قرار معناسنه یعنی دکلتمک بوراده جنبش و آرامدن مراد  
حرکت و سکوندر (معنای بیت) بودر که هر کسه که کندنی ورع  
صفتیه راست و مستقیم ایلدی و تقوای حقیقی ایله حقه طو غریلوب  
کتدی انک حرکت و سکونی حقدن اوتوریدر یعنی اغراض نفسانیته دن  
پاک اولوب هر حالی حقه اولور و کندنی نفسیه من بعد ایش طو غمز  
زیرا ورع انک سبب طهارتیدر بوضورتده آخرنده محاسبه به حاجت  
قالماز زیرا محاسبه خالص و غیر خالصی نقیش ایچوندر اهل ورع ایسه  
دنیا ده محاسبه لن کور مشلدر حتی (حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا)  
جدینده محاسبه ایله مراد و رعدردیمشلدر \* انکه از حق دوستی دارد طمع  
\* در محبت کاذبش دان بی ورع \* تقدیری آن کس که دارد از حق



دوستی طمع دیمکدر که آن کس مبتدا و دارد که فاعلی ضمیر آن کس  
و مفعول اولی دوستی و ثانسی طمع و بعد الجملة مبتدایه صفتند  
کاذب داند مفعولی و شین دانه فیدر و در کاذبه متعلق و بی ورع  
شین دن حالد و بعد الجملة مبتدایه خبر در بو بیتک مفرداتی شرح  
اولنشد (معنای بیت) بود که اول کسه که حقن حقه دوستلق  
طمعن طویری ورع اولدیفی حالده یعنی شریعت و حقیقتده ورع  
و تقوای یوغیکن دعوی محبت الکبه ایدرسن لقی اول حالده  
دعوا سنده کاذب بیل زیر محب محبوبک امر و نهیدن طشره چقر  
پس بلا برهان دعوی استماع اولنماز \* چیست تقوی ترک شبهات و حرام \*  
از لباس و از شراب و از طعام \* چیست مقدم خبر و تقوی مؤخر مبتدا  
و ترك سؤله جوابد که مبتدای محذوفه خبر در تقدیری او ترك شبهات  
و حرامست دیمکدر از شبهات و حرامی بیاند در شبهات ضمتین ایله شبهه نك  
جمعیدر ضمه واحده ایله غرافات غرقه نك جمعی اولدیفی کبی بوراده  
لاجل الضروره بانك سکو نیله تلفظ اولنور بطریق الاختلاس (حرام  
محرم و) لباس ملبوس و) شراب مشروب (و طعام مطعوم معناسنه در  
و بو بیتک مفرداتی بالجملة بالاده تفصیل اولنشد (معنای بیت) بود که  
ندر تقوی ملبوسات و مشروبات و مطعوماتندن شبهات و محرمات  
اولانلری ترکدر و بونلر معظم شبهات و محرمات اولفله تخصیص  
بالذکر ایدی و الاجزئیاتی احصادن خلجدر کالایخی و شبهاتی  
تقدیم ایدی زیر احرامك وسیله سیدر پس ترك شبهات ایدن حرامدن  
دخی پرهیز ایدر بطریق الاولی انکچون قرأند کلور (تلك حدود الله  
فلا تقر بها) و حدیده کلور هر پادشاهك حایه ایدر کی سنه سی واردر  
ارض و امثالی کبی و حقك حاسی محارمی در وشول کسه که حایه  
قریب اوله لاید انک ایچنه دوشر پس کر کدر که شبهاتندن اجتناب  
ایده و حدود الهیه قریب اولیه فافهم \* هر که افزونست اگر باشد  
حلال \* زدا صاحب ورع باشد و بال \* تقدیری هر چیز که افزونست  
دیمکدر که هر چیز کل شیء معناسنه مبتدا و افزونست مبتدای محذوفه  
خبر و بعد الجملة مبتدای مذکوره صفتد و اگر بوراده عریده ان و صلیه  
معناسنه در حلال باشدك مفعول ایدر نزد ایکنی باشدك ظرفیدر و بال

✱

✱

ائک مفعولیدر وبعد الجمله هر چیزه خبر در (افزون آرتوق معناسنه  
 اسمدر افزودن دن که معناسی آرتوقدر مقابلی کاست در که معناسی  
 اکسک در اسمدر کاستن دن معناسی اکسکلمکدر آرتوقله زاید اولان نسنه به  
 افزون وابستدادن زاید خلق اولسانه پیش دیرلر حلال اودر که اتی  
 استعمالله عقاب اولیه زیرا عقده منع اندن حل اولمشدر و بال  
 ضروری خوف اولتان نسنه در (معنای بیت) بودر که ذکر اولتان  
 ملبوسات و ما کولات و مشروبات و غیرین هر نسنه که قدر حاجتدن  
 زیاده در اگر حلال مفعوله سندن ایسه دخی اصحاب ورع و ارباب  
 تقوی عندنده ضررندن خوف اولنور زیرا فوق الحاحه نسنه انذار  
 واستمساک ایتک زهد و توکللی متافی و حرص و طمع و شهوتی مشعردر  
 انکچون صحابه رضی الله عنهم زایدی قبول ایتدیلر و محاسبه سندن  
 خوف ایتدیلر زیرا وارد اولمشدر که (حلالها حساب و حرامها عذاب)  
 فافهم جدا و اعمل \* چون ورع شبیار با علم و عمل \* حسن اخلاص  
 بیابدی خلل \* ورع شدک فاعلی و یار مفعولی و با علم یاره متعلقدر  
 و بعد الجمله فعلی شرطدر و حسن بیادک فاعلی و بی خلل فاعلندن  
 حائدر و بعد الجمله جزاء شرطدر اخلاصت ده تاء خطاب بیاده قیددر  
 یار قرین و صاحب معناسنه اخلاص عملی ملاحظه غیردن خالص  
 قلمقددر حتی کشندی اخلاصنی رؤیتدن بله فنا بولمقددر خلل ایکی نسنه  
 ارا سنده اولان فرجه به دیرلر بی خلل متصل دیمکدر (معنای بیت)  
 بودر که چون ورع و تقوی علم و عمله قرین اوله بولمک وجودندن صکره  
 متصل حسن اخلاص دخی کرکدر زیرا اخلاص هر هک اصلیدر  
 بی اصل فرع ایسه ثمره و برمز و اصلک وجودندن صکره حسنی دخی  
 لازمدر که استحکامدر و بی خلل کرکدر که هر عمله مقارنی در و الا بی روح  
 چسبکی اولور زیرا افعال صالحه ک از واجبی نیات خاصه و قصود  
 صافیه در و صالحک صلاحی انکله صورت بولور و الا فاسد اولور  
 ایتتمه و پنددن درت نسنه مفهوم اولدی که بری اصل و اوچی فرعدر  
 اصل اولاب اخلاص محکم و فرع اولان علم و عمل و تقوی شرعیدر  
 علم و عمل اکسباب و تقوی اجتناب باینددر و اجتناب کرچه اساس  
 بی ایلله اصلدر و لکن اگر فعل و اگر ترک قصد صحیحه مقارن

کرکدر

کر کرد و بوم صومده ترك طعام و امشالی کبی زیراً مطلق ترك قربی  
 مستلزم دیکدر پس نیت قربت و خلوص طوبیت لازمدر فافهم جدا  
 \* ناکهان ای بنده کردی کاه \* توبه کن در حال و عذران بخواه \*  
 ناکهاه کردی به ظرفدر کاه انک مفعولیدر توبه کن لفظنه مفعول  
 و دراکا طرف و عذر بخواهک مفعولیدر و مصراع اول شرط و ثانی  
 جزادر ناکهاه بالاده در کردی کاف عربیله ماضی مخاطبدر (توبه  
 موصبتدن طاعته رجوعدر و عند العارفین رجوع دائمدر) حالدن  
 مراد حال زمانیدر (عذر فعلت و اساءت و قداقلعت دیمکدر یعنی  
 بن اشلدم و بدلك ایندم و رجوع ایلدم بردخی ایتمیه بنی معناسنه پس  
 عذر انسان ذنوبنی انکله محوایده چک نسنه تحری ایتمکدر که قول  
 مذکوردر (معنای بیت) بودر که ای بنده یعنی الله قولی اگر ناکاه  
 غفلتله خطا و کاه ایند کسه تأخیر ایتموب همان اول حالده مولایه  
 رجوع ایله و ایند و کک کاهک عذرنی دله و استغفرک و اتوب الیک ذیو  
 سوبله که توبه طاعته رجوعک و استغفارا ایند و کک کاهک سترنی  
 طلبدر که رجوعک حقیقی بوابیکی نسنه دن عبارتند رزیرا بری  
 قولی در که لسانله در و بری دخی فعلی در که ارکانله در و کاه اولو که  
 ایکسی دخی لسانله اولور مثلاً لفظ فیجک برینه کلمه طیبسه بمصوبلر  
 و لسانله اول لفظک سترنی طلب ایلر اگر چه قابیله ندم دخی توبه در  
 \* ولیکن مرتبه شریعی دخی مراعات و محافظه ایتملوردر \* چون کاه  
 نقداید در وجود \* توبه نسیه ندارد هیچ سود \* کاه آیدک فاعلی  
 و دراکا طرف و نقد کاهک صفتدر تقدیری چون ایدان وجود  
 کاه که تقدست دیمکدر توبه نداردک فاعلی و هیچ سود مفعول و نسیه  
 توبه نک صفتدر که بونک دخی تقدیری توبه نسیه است دیمکدر  
 توبه اخرنده اولان همزه توسل ایچوند که صفت و موصوف میساننده  
 واقع اولشدر رزیرا هاء غیر ملفوظه اتصاله مانعدر نقد نسیته نک  
 خلاصیدر (نقد حاضر مال و نسیته قبیله و زنی اوزرنه و بره سنی  
 دیدک لریدر که تأخیرندن اوتوری نسیته دندلیدی زیرانس مرء و زننده  
 تأخیر ایتمکدر (ونسی فعل و زنی اوزره اسمدر تنکیم قرآنده کلور  
 انما النسیه زیاده فی الکفر) وجود برنسنه نک عین خارجی ده ظهور

و کونی در زیر پرمایسته وجود دیمک ظهوری اعتباریله در پس  
وجود کونی ماهیتی اوزرنه امری زاید هر (نسبه نونک کسری و سبتک  
سکونیه نسبه معناسنه در زیر اکرمانی شرحنده کلور که نسبه  
کیمه وزنی اوزره وادغام دخی اولنور (بریه کپی و حذف همزه  
و کسر نوله دخی دیلور جلسه وزنی اوزره (معنای بیت) بود رک  
چون وجوده حاضرگاه کله ویره سبیه تویه اصلا فائده طومنز پس  
خطاه حاضره تویه عاحله کرکد ز برابله ناکاه مصرافوت اوله  
انکچون حدیثه کلور (هلاک المسوفون یعنی تویه بی تأخیر ایدنر هلاک  
اولدیلر زیر برکسه بی که یلان صوقش اوله شهر اصفهاننن تر یاک کلنجه  
تأخیر ایتمز بلکه هلاک اولور پس کاه یلان کپی زهرناکد رک حذر  
ایتلودر و وجود بولد یغنی صورنده دخی تأخیر ایتموب علاجن  
کورملودر فافهم \* در انابت کاهلی کردن خطاست \* برامید  
زندگانی کان هواست \* کردن مبتدا کاهلی مفعول ودر کاهله ظرف  
و خطا خبر در بر کرده متعلقدر کان اصلنده که آن در که کافک کسره سی  
حذف و همزه نک فتحه سی اکانقل اولنوب درج اولنمشدر (ان مبتدا  
وهو خبر در و بعد الجملة صفتدر) انابت تویه و اخلاص ع ل ایه  
الله تعالی به رجوعدر قال تعالی (وانیبوالی ربکم واسلمواله) و حقیقت  
انابت رق شهواتدن خروج و نفسندن حقه دخولدر و عشق مفرط  
اهلنک معشوقده استهلاکی کپی حقه استهلاکدن (کاهل هانک  
فتحیه سست معناسنه و فتحله اولد یغنی بالاده ناطمک قدس سره  
تنبیل لفظنی کاهل مقابله سنده ایرادنن ظاهر در مکر که ضروره  
مکسور اوله (زندگانی حیادنن تمتع معناسنه شکم تفصیلی مرور ایتمشدر  
آن امید اشاره هوا مدله خلوه دلالت ایدر پس هر خالی هوادر  
انکچون سما وارض اراسته هوا میدیلر صورتا خلوندن اوتوری اگر چه  
حقیقتده ارواحدن خالی بر یوقدر اکر فوق العرش و اکر تحت العرش  
فافهم جدا (معنای بیت) بود رک حقه انابت و رجوع ایتمکده  
سستلک ایلک وضعف و فتور کوسترمک خطاددر شول حیادنن مدت  
طوباه تمتع و انتفاع اوزرنه اول امید معناسدن خالی وفایده دن  
نهی در زیر ایلک سن معلوم و فرض معهودی یوقدر پس محتمل رک

✱



سن بوطول امل ایچنیده غافل اولوب موت سکا کله و امید ایندو کک  
معنی حاصل اولیسه ننکم نیچه ری بو وجهه مأخوذ اولمش و دیندان  
قصور و نقصانله رحلت قلمش لر در

\* \* در صفت شرف خدمت گوید \* \*

\* \* تا توانی ای پسر خدمت کز بنی \* \* تا شود اسب مرادت زیر زین \* \*  
تا توانی کزینده ظر فردر ز پرا تا مادام معناسنه در خدمت مفعولدر  
ایکنجی تا تعطیل ایچوندی اسب شودک فاعلی وزیرا کاظرفدر (کزین  
کاف بحمی ک ضمیمه اسر در مصدری کزیدن در اورند ملک معناسنه  
مضارعی کزیند و کزیننده کلور) (اسب آت در فرس معناسنه) (زیر  
آشغه در مقابلی زبرد که یوقرودر) (زین کسرله ابر که آت ارقه سنه  
اوردر سر ج معناسنه زین پوش حاشیه که ابر اورتوسیدر زین کوه  
ایر فاشیدر زین کرا کرجی در سراج معناسنه) (معنای یت) بودر که  
ای پسر تا که قادر سن یعنی قار اولدقده خدمت اختیار ایله وسائر  
احوال ایچندن اتی اورندله تا که مرادک آتی ابرالنده اوله یعنی تحت  
سرجده فرس مرکوب آدم را کبد نیچه مسخر اولدیسه مراد و مقصودک  
دخی سکا مسخر و مبسر اوله زیرا خدمت وسیله نفسدر فتح فائله  
و نفس عین مراد در پس خدمت شدن مراد طریق تواضعی اختیار  
و مصالح عبادده بولنقی و اداء حقوق و خدمت باب الله در که صورت  
کامله سی مرشد کامله خدمتدر و خدمتک غایتی (من خدم خدم  
موجب نیچه مخدوم اسماء و ممدوح خلائی اولقد در \* بنده چون خدمت  
مردان کند \* خدمت او کنند کردان کند \* تقدیری چون کند  
بنده خدمت مردان کند کنبد کردان خدمت او دیمکدر که بنده کندک  
فاعلی و خدمت مفعولدر و کندک کنبد ایکنجی کندک فاعلی و خدمت  
مفعولدر و مجموع کلام شرط و جزا در بنده ده اولان همزه وحدت  
ایچوند ر (مردان رجال الله دیمکدر زیرا مرد ابردر اهل الله ایسه  
حقیقت ازلیدر اگر چه آرا لنده نسان دخی وارد و لکن حقیقت  
فعاله صورتی اوزرنه کما کله اردندلی پس او بقوله زن ظاهرده قابل  
و باطنده فاعلدر) کنبد ضمیمه قبه در و لکن کافک عربیت و عجمینه  
تعرض ایتماشلر در ظاهر اولان عجمیتدر اگر چه لسان عامه ده عربتله

مشهور در گردان کاف عجمی ایل صفت مشبهه در دو تنک معناسند  
 مصدری گردیدن دو تنک معناسند که لازمدر (معنای یت) بود در که  
 چونکه برصادق حق قول رجال الله خدمت لایقه ایل به کبند  
 گردان که آسمان و افلاک در آنک خدمتک ایل زیرا حقیقت ارلنه  
 خدمت همان حقه خدمت در زیرا و سائل حق و مظاهر سر مطلقدر  
 و حدیث قد سیده کلور که (بادنیا الخدنی من خدمتی) یعنی خادم حق  
 اولانک دنیا خدمتکاری اولور اگر برز و اگر کوکلر و اگر ما فیما و لکن  
 چرخي تخصیص ایتدی زیرا اجزاء دنیا تک معظمی در خصوصاً  
 وجه ارضه اولان ارزاق و اسبابه تأثیرات واردن نازل اولور زیرا  
 علویات مؤثرات و سفلیات متاثرات در فافهم \* بهر خدمت هر که  
 بر بند میان \* باشد از آفات دنیادر امان \* تقدیری هر کسی که بر بند  
 بهر خدمت میان دیمکدر اعرابی ظاهر در بهر تعلیل ایچوندر برزاید در که  
 مصادر و افعال و ائنه تحسین ایچون کتور ز وگاه اولور که اول  
 ماضیه برودر مفاجاه ایچون زیاده قنور برآمد و درآمد کی ناگاه  
 کلدی دیمکدر (بندد مضارعدر مصدری بستن در بخلق معناسند  
 مضارعنده سین نونه قلب اولوب بندد و بندنده دیرل (میان بل  
 واورنه معناسند وسط کی سکون سین ایله میانه الگ اورتیه وسط کی  
 فتح سینه میان بندد قشاقدر آفات جمع آفتدر که مضرومغه ندسنه در  
 (معنای یت) بود در که هر که که خدمت مردان ایچون بل بغلیه و فی  
 المثل دامن در میان و تشمیر شاق ایله آفات و عاقلات دیویه دن امانده و بی  
 خوف اولور زیرا فاؤوال الکهف) موجه اهل الله که هف اماندر که  
 آفات نفیدن انزلله امان حاصل اولدیغی کی آفات صوره دن دخی  
 حضوره کلور زیرا الله تعالی انلره نظر ایدوب انلرک حرمتنه خلقه مرحمت  
 و آفاتی دفع ایلر خصوصاً که خدمت سبیلله اور تاده اتصال قوی اوله  
 سؤال اولور سه که یا بوقدر ایتلا و محنت ندر که خواص و عوام مبتلادر  
 جواب بود در که بودنیادر علامه دکلدر دار الامتحان در و حق تعالی تک  
 امسالک ایتدی کی آفات ارشال ایتدیکنندن بسیار در قال تعالی (ولویواخذ  
 الله الناس بظلمهم مازک علیهم امن دایه) فافهم \* هر که پیش صالحان  
 خدمت کند \* ایزدش بادر و ایت و حرمت کند \* تقدیری هر کسی که

✱

✱

کند خدمت پیش صالحان کندش ایزد بادولت و حرمت دیمکدر که  
 بودند اعرابی طاهر در (صالحان صالحک جمیدر صلاح جمیع اوقات و  
 اعمال و افعالی فساد و خلودن مصون اولمقدر که امر مضبوط در آنکچون  
 اندیش و اولیا صلاحه و صلاح اوزرنه نبات و صالحه حقوق ایلہ دعا  
 ایدر (ایزد کسر همزه و فتح زاء مجمله ایلہ کافی الدقایق و مفتاح اللغه ده  
 کلور که ایزد زاء مجمله در لسان فارسیده الله تعالی تک علی در عربیده  
 لفظه الله و ترکیده تکریم) کبی یزدان خالق معناسند در که بر ادبی در  
 (دولت مال و مرتبه در که خلق اراستند نوبت بنوبت اخذ اولنور  
 والدن اله که در (حرمت عزت و تعظیم که احترامدن اسمدر فلان  
 حرمتیچون دید کلری بورادندر (معنای بیت) بودر که هر کسب که  
 صالحه حضورنده خدمت ایلہ و مصالحنده بولنه الله تعالی آتی  
 دولت و حرمته مقارن ایلر ز بر محترم اولان کسه به احترامما خدمت  
 ایتم سبب حرمتدر و کذلک دولت اخر و یه به وسیله در زیر اصلحا  
 و مردان حق ملوک معنویه در ملوک ایلہ اصحاب خرائن در بعض نسخده  
 صالحانه بدل مقبلان دوشمدر مقبل مدبرک ضدیدر بوراده مراد  
 مقبل حقیقی در که اقبال کلی ایلہ حقه مقبلدر شکم خدمته ترغیب اکا  
 دالدر زیر دولت عظمی و حرمت کبری دکه صالحه خدمتدن حاصل  
 اولاز \* خادم اراست در جنت مأب \* روز محشر بی حساب و بی کتاب \*  
 بعض نسخده کتاب برینسه عذاب و یا عقاب دوشمدر انساب اولان  
 کابدر هست حاصل و موجود در بوراده رابطه در است معناسنه که  
 خادمانه قید در تقدیری خادم اراست در جنت مأب دیمکدر که رالام  
 جارم معناسند در خادمان مقدم خبر و مأب مؤخر مبتدا و در جنت  
 اکا طرفدر عربی ایلہ تقدیری للخدامین مأب و مرجع فی الجنة دیمکدر  
 و بونده نجرید اعتبار اولنور ز بر مأبیدن مراد جنک کندیدر پس  
 جنت ایچنده مأب واردر دیمک جنت ایچنده جنت واردر دیمکدر که  
 جنتدن مأب اخر انتزاع ایدوب خادمان ایچون مهیا قلدی ترغیب  
 و حبس مأبله اتصافده مبالغه دن اولنوری تنکیم هل نار حقهده کلور  
 (لهم فیها دار الخلد) یعنی جهنمدن دار اخری انتزاع اولنوب کفار  
 ایچون معد قلدی امر ناری تهویل و شدله اتصافنده مبالغه ایچون

جنت دارالثواب در که اشجار یله وجه جنت مستز اولور (مأب مرجع در  
 اویدن که رجوع در جنتك مرجع اولدیغی آدمك علیه السلام  
 اورادن خر و ج وارضه هبوطی اعتبار یله در اول وقتسده ذریغی  
 ظهر نده اولفسله حکما انلر دخی جنتدن چقب دیلر و روز حشر ده  
 ایمانلری حسب یله ینه اورایه رجوع و دخول ایدرلر (بی حساب خادمان  
 حال و روز اکا ظرف در روز محشر ده بی حساب و بی کتب اولدقلری  
 حالده جنته رجوع ایدرلر دیمکدر حساب نصر با بندن عد اعمالدر  
 مجازات ایچون و تفسیر ده کلور که محاسبه معناسنه در که عدك خیر  
 و شر فی اظهار ایتدکدر تا که انک اوزرنه مجازات اولنه (کتاب دفتر  
 اعمالدر (معنای یت) بودر که صلحا به خدمت ایدنلر ایچون جنتسده  
 مأب وارد ریعنی اومقوله خادملره جنت عالیله حسن مأب و مرجع در  
 روز محشر ده و جمعه بی حساب و بی کتب اولدقلری حالده یعنی انلر ایچون  
 نه دفتر عمل اچلور ونه خود مناقسه اولنوب بو عمل ندر دیو صایلور  
 بلکه قبرلریدن مبعوث اولدقلری کبی جنته رجوع ایدرلر و مقاملرنه  
 کیدرلر سائر ایه بویه دکلر در پس خدمت از باب کمال اعمال  
 مخصوصه دن اولدی اعمال سائر اوزرنه مزیت و بر جستانی وارد  
 \* خادمان باشند اخوان را شفیع \* جای ایشان در جنان باشد رفیع \*

خادمان مبتدا شفیع باشندك مفعولی واخوان شفیع متعلق در زیرا  
 را لام جاره معناسنه در و بعد الجملة خبر در عربی ايله تقدیری الخادمون  
 یکنون شفیع للاخوان دیمکدر و ان شفیع ضرورت ایچون افراد  
 اولندی و یا خود هر بر خادم اعتبار یله و یا خود اسان فارسیده بو مقوله  
 مطابق امور لازمه دن دکلدر جای ایشان مبتدا و در اکا ظرفدر  
 باشندك تمثله ضمیر فاعل جایه راجع در رفیع مفعولیدر و بعد الجملة  
 خبردر (باشند باشندك جمیع در زیرا تون ادات جمیع باشند باه عربی ايله  
 اولقی معناسنه در) اخوان جمع اخ در قرنداش معناسنه تفصیلی بالاده در  
 (شفیع شافعك مباهه سیدر شافع شفیع ندر جنت معناسنه زیرا  
 شافع کنندنی مشفوع له اولان کسه به حصول مرانی رجا در جنت  
 و مشرک قلمشدر و بوتدن فهم اولنور که شافع مشفوع له دن مرتبه ده  
 اعلى کر کدر تا که مراد حاصل اوله (رفیع بمعنی المرفوع در عالی معناسنه

\*

زیرا رفع اجسام موضوعه بی مقرندن اعلاده و ذکر و منزلی تنویه  
و تشریفده استعمال اولور بوراده مراد رفع حسیدر که درجات عالیّه  
جنانه دائر در (معنای بیت) بودر که اهل حقه خد متکزار اولور  
یوم حشر ده اخوان مؤمنه شفاعتگاه اولور لر کرک اول اخوان  
منفع له اخوان قرابت اولسون و کرک (انما المؤمنون اخوة) موجب  
اخوان دین اولسون خصوصاً که میانه عقد اخوت اخرویّه مخصوصه  
اوله و او مقوله خادم لک جنات عالیّه ده بری مرفوع و عالی اولور  
زیرا عملدن غاری اولان اولاد مرتبه ده آباء واجداده ملحق  
اولیحق خدمت یاب الله ده دخی قصور ایتمیلر میخادیم مرتبه سن  
بولور لر و آخرتده لئیک جوارنده اولور لر شوجهتدن که اولاد  
و آباء واجدادک لرا لزنده والدیت و مولودیتله مناسبتلری اولدیغی کی  
بولرک دخی خادمیت و مخدومیت ایله اضافت و خصوص اوزرنه  
حال بوزندن دخی محافست وارد قال تعالی (واذا النفوس زوجت  
\* اگر چه خادم عامی و مقصد بود \* بهتر از صد مسک و عابد بود \*  
کر چه بوراده عربی ده ان و صلیه کبیر پس جزایه محتاج اولماز  
خادم بودک فاعلی و عامی مفعولیدر بهتر ابکی بودک مفعول و از  
بهره متعلقدر کر چه ده اولان چه لفظنک معناسی بوقدر فاما معجم اتی  
کر ایله استعمال ایدر رابطه صورتده که کی عامی عصیان ندر  
طاعتدن خروج معناسی یعنی قصد له ارتکاب حرامدر و اگر خطا لله  
اولسه زله دینلور و آدمک علیه السلام زله سندن عصیان ایله تغییر  
اولندیغی تنکم کلور (و عصی آدم ربه عهد مأخوذه عدم اهتمامدن  
و شاتی او مقوله نسبیان تبعیددن او توری ایدی مقصد ضد مصلحدر  
فساد صلاحک و مقصد مصلحتک ضدی اولدیغی کی افساد برنسته بی  
حد اعتدالدن اخراجدر یعنی حالت مستعجیه و نافع سنی تغیردر  
افساد فی الارض ارتکاب معاصی ایله در صد بوراده نکثیره مجولدر  
مسک امسا کنندر که مال و وجودی بنده بخل ایتمکدر عابد و زاهد  
عاشق خادم مقابله مننده در زیر عابده عبادت و زهدوار یسه امساک  
وجود دخی وارد عاشقک ایسه جسدی خدمه مصر و فوجانی  
حقه مبذولدر (معنای بیت) بودر که اگر چه خادم اهل الله و عاشق



جلال الله كندى نفسنده خطا كار وارض وجود نده مفسد اوله يعنى  
 بالغرض بوبله اولسه دخی بگر كدر چوق ممسك وعابد دن يعنى  
 جله سندن اولادر ديمكدر زيرا افراد اهل امساك وعباد تدن هيج  
 بفرندك راه حقه وجودنى بذل ايدن عاشقه برابرا ولد يفى بوقدر  
 فكيف كه اندن اولى واعلى اوله بوراده ناظم قدس سره خادمى عاشق  
 معناسنه اخذ ايتدى انكچون عابده مقابله قيلدى ومقتضاي عشق  
 خدمته بذل وجود اولغله ممسك لفظنى دخی درج ايليوب عاشق  
 بذله مدح وعابدى امساك له ذم ايتدى وبونده عاشقك عشق سيبيله  
 ذنبى مغفور اولغه رمز وار در انكچون حق تعالى بن عشاقه عذاب  
 ايتيم ديوي وعد واخبار اتمشدر تأمل ايله كه حضرات اصحاب كرامك  
 رضى الله عنهم غزوه بدرده خدمت رسول وخدمت دين وبذل وجود  
 ايتدكلر بچون اعمالوا ماشتم فقد غفرت لكم مضمونى ايله مبشر اولدبلر  
 الحاصل بيت مذكور دن مراد عاصى بي مطيع ومفسدى مصلح اوزرنه  
 ترجميمدكلدر بلكه شرف خدمتى بيان وخدمته بذل وجود ايدن عاشقى  
 عابد ممسك اوزرنه ترجميدر وعابده خود بين وخود روافى كاه يتر  
 عاشقه بي وجود اولد يفى ثواب كافى اولد يفى كبتى \* ميدهده مرخادمى را  
 مستعان \* اجر ومزد صائمان وقائمان \* مستعان ميدهدك فاعلى  
 وهر خادمى را مفعول اولى واجرنائيسى در مستعان الله تعالى در كه  
 اندن عون ونصرت طلب اولنور اجر ومزد ضم ميم وسكون زاء  
 هوزايله بر معنايه در كه اجرت وثواب ديمكدر كويامضاف اليهك تعددى  
 اعتبار بيله مضافى تكرر ايلدى صائمان قائمان صائمانك وقائمانك جمعلا بدر  
 قيام ليل كچه كيجيه بي عبادتله مطلقا احيا در فاما بحسب الغالب  
 صلاتله احيا در مستعملدر (معناى بيت) بودر كه الله المستعان صلمايه  
 خدمت ايدنلرك هر برينه صائمانلرك اجرنى وقائمانلرك مزدنى ويرر يعنى  
 صائمان وقائمان اولسه دخی شرف خدمت سيبيله انلرك ثوابى بولور  
 زيرا صائمان وقائمان اولق كندى نفسنه خدمتدر خدمت صلما وارباب  
 حق ايله خير متعددى در وغيرك مصلحتنده بولنق افضلدر خصوصا كه  
 مصلحت خواص ناس اوله \* بهر خدمت هر كه بريندد كمر \*  
 از درخت معرفت ياد هنر \* تقديرى هر كسى كه بريندد كر بهر خدمت

✱

✱

یابد از درخت معرفت ثمر دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهر در هر حرکت ایل به  
 قوشاق معناسنه که عرب منطقه دیر (درخت یاش اغاج که هنوز  
 کسلماش اوله و دقا نغده کلور که درخت شول اغاجدر که هنوز  
 کسلماش اوله یاشه و قزویه و یمش و یرنه و یرامز اولانه شاملدر (معرفت  
 حقائق آلهیه و کونیه به علمبر بونده معرفتی میوه دار اولان اغاجه  
 تشبیه وارد در پس درختک معرفته اضافتی مشبه بهک مشبه اضافتی  
 قبیلنددر جبل الورد و لحین الماء کی ثمر حرکتله اغاج یمشی در جل  
 الشجر معناسنه و مال مستفاددن گایه اولور (و کان له ثمر کی و هر نافع  
 شی که برشیدن صادر اوله اکا ثمره دیرلر عمل صالحه ثمره العلم و علم آلهیه به  
 ثمره العمل الصالح دیرلر (معنای بیت) بودر که هر کسه که قوشاق بقلیه  
 خدمت مر داندن اوتوری یعنی خدمتده جد و اهتمام ایل به شول بر مهم  
 کار ایچون بند نطق ای بدن کی اول کسه بولور معرفه الله اغاجنده میوه  
 یعنی میوه معرفتی خادم مر دان اولان اکل ایدر کویا معرفت آلهیه  
 مطلقا بر اغاج کی در که فیض الاهی انک میوه سیدر و یوزاده درختله  
 نمثیلده لطافت بودر که خادم خدمتده قائم در شجره بستانده قائم  
 اولد یعنی کی انکچون میوه دار اولور و خادمک میومسی دهان مر داندن  
 اخذ ایتدو کی فیض معرفتدر چونکه مخدوم یوزندن پرورش بوله  
 آخر کندی دخی مخدوم اسماء اولور \* هر که خادم شد جنانش میدهند \*  
 هم ثواب غازیانش میدهند \* تقدیری هر کسی که شد خادم میدهندش  
 جان هم میدهندش ثواب غازیان دیمکدر پس شبنلر فعلاره قیددر  
 و بو تقدیردن اعراب بیت ظاهر در ثواب اجر عملدر تکمیلاده تفصیل  
 اولندی (غازیان غازیانک جعبه و غزو دشمنه بحار به ایتکه خروچدر  
 و قاموسده کلور که غزاه العدو سارالی قتالهم و انتباهیم یعنی دشمنه غزاه  
 ایتدی دیمک انلرک قتال و نهیب و غارتنه سیر و حرکتدر (معنای بیت  
 بودر که هر کسه که مر دان میدان حقسه خدمت ایلدی اکا جنتلر  
 و یرلر یعنی بر دکل برفاچ جنت احسان ایدرلر هم اکا غازیلر ثوابی  
 و یرلر یعنی یوزد زجه و یریلور که هرابکی درجه مک اراسی بشر یوز  
 سنه مک مسافه در پس مجموع مسافه الی یسک ییل اولور و جهمی  
 بودر که خدمت مر دان ایتک جهاد اکبر قبیلنددر که نفسله بماهده در

و بوجها ده اهلنه صدیق دیرل که درجه سی فوق درجالت الشهدا در  
 بوجهتدن ثواب غزائله مثاب اولدیغی جهائی یوزندندر اگر چه  
 صدیقی یوزندن رتبه سی غازی و شهیددن عالیدر بویشته و برلر  
 دیدی یعنی جـ له ابراد ایلدی مع هذا اعطا ایدن فرد واحد در که  
 الله تعالی در یا مباحثر اولان ملائکه و یا خود حقک ذات وصفاتی  
 اعتبار یله خلفه تا و حمله و کائنات و انشائی کبی که قرأند و واقع اولشد و فافهم  
 \* \* دراکرام مهمانی می گوید \* \*

✱

\* ای برادر دار مهمانرا عزیز \* تاییسانی عزت از رحن تو نیز \* مهمان  
 دارک مفعول اولی و عزت تائیمی در عزت یسائی نك مفعولی و از اكا  
 متعلق و توییایی تختنده ضمیر خطابی تا کیددر (نیز دخی معناسنه در  
 (مهمان قونقدر که عرب ضیف نیر تفصیلی بالاده در) عزیز عزتلو  
 حرمتلو و شرفلو) تا تعلیل ایچونددر (یایی مضارع مخاطبدر مصدری  
 یافتن در بولقی معناسنه مضارعنده فایله موحده به قلب اولنوب یابد  
 و یابنده برلر) (رحن الله تعالی در که واسع الرحه در یعنی انعام  
 و افضالی دنیاده مؤمن و کافره شامل و واصلدر کیرک وجود و کیرک  
 لوازم وجود جهتدن زیر خلاق و رزاق مطلقدر) (معنای بیت)  
 بو در که ای قرداش اگر خانه که قونق کلورسه و سکا ضیف تزل  
 ایلرسه اتی عزیز طوط یعنی خدمتـ له و اطعام طعام له و روی خندانله  
 تا که سندخی رحن اولان الله دن عزت و حرمت بولاسن زیر اهر علك  
 جزاسی کندی چنسننددر بوراده اسم رحانی ذکرده اصابت ایلدی  
 زیر رحم که قرابت معناسنه در اسم رحانندن مأخوذدر و مؤمنلر  
 اخوان فی الله اولغـ له بری برلرینه صله لازم اولشد خصوصاً که  
 ضیف مقوله سندن اوله فایعرفه \* مؤمنی کونداشت مهمانرا نکو \*  
 حق کشاید باب رحمت را برو \* مؤمنی مبهـ نا و با وحدت ایچونددر  
 کو اصلنده که اودر که او مبتداه ثانی و مهمان داشتک مفعول اولی  
 و نکو تائیمی و بعد الجمه مبتداه ثانی به خبر و بعد الجمه مبتداه اوله  
 صنفدر حنی کشایدک فاعلی و باب مفعولی بروا کا متعلق و بعد الجمه  
 مبتداه اوله خبردر برو بر اودر که براستعلا ایچونددر علی کبی و واضعیر  
 مبهـ صلددر که مؤمنه را جوددر و بروی او تقدیرنده اولق دخی لطائف

✱

کلامدندر



کلام ندر بو صورنده ب حرف تعلق وروی یوز معاسنه اولور  
 وجه کبی (معنای یت) بودر که بره مؤمن که اومهمانی ابو وخوش  
 طوندی واکا شایسته خدمت ایتدی بوخو یلو مؤمن اوزرنه ویا خود  
 انک یوزنه الله تعالی باب رختی کشاده ایدر یعنی مرحت واکرامی  
 وفتح بانی مقابله سنده اکا رحت خاصه قبوسن آچر مقصود بودر که  
 انک ذنوبی مهمان ایله خانه بیرون اولدیغندن ماعدا اکرامی فوقنده  
 مزید نعمت ووفور رحتله اکرام اولنور (ان الله لا یضیع اجر المحسنین)  
 وپونده رمز وارددر که مهمانک تزوی امتحان آلهی قیلنسد ندر تا که  
 متابعت ملت ابرهیمه ادعا سنده اولان مؤمن اکرام ضیفده خلیل  
 الرجن مشربنده اولدیغی ظاهر اوله وصدق دعواسی ثبوت بوله  
 والا کذبی ظهوره کله زیر اصادقه دعوا سنده برهان کر کدر فافهم واعمل  
 \* هر که باشد طبعش از مهمان ملول \* ازوی آرارد خدا و هم رسول \*  
 تقدیری هر کسی که باشد طبعش ملول از مهمان آرارد ازوی خدا  
 و رسول دیمکدر که هر کسی مبتدا و طبع باشدک فاعلی و ملول مفعولی  
 و از ملوله متعلق و بعد الجملة که رابطه سیله مبتدایه صفتدر ازوی  
 آراره متعلق و خدا فاعلی و بعد الجملة مبتدایه خبردر (طبع مزاجدر که  
 حرکت و شعوری اولانده و اولیاند، مستعملدر حرکت حیوان و حرکت  
 افلاک کبی که طبع حرکتک مبدائیدر و حیوانک اول حرکتک شعوری وار  
 و جادک یوقدر طبیعت اندن انحصار در زیر حرکت و شعوری اولیانده  
 استعمال اولنور فلاک خوشبجه طبیعتی و ازدر دیمک اغلاط عامه دندر  
 زیرا آدمی عاقلی جاد منزله سنه تنزیلدر و تعریفانده کلور که طبیعت  
 اجسامه سران ایدن قوتدر که جسم کمال طبیعی سنه انکله واصل  
 اولور نهاده و سرشت دید کلری بو طبیعتدر که هر موجود طبیعت  
 اوزرنه تخمیر اولنمشدر و طبیعت انک مایه سیدر و طبیعیون دید کلری  
 عالم طبیعتدن بحث ایدن طائفه در که مذمومه در و مزاج آدمی دید کلری  
 حرارت و رطوبت و برودت و یسوت میاتی جمع ایدن حقیقتدر که  
 عناصر اربعه اوزرنه متفرعه در نشکم اخلاط دخی طبایع اوزرنه  
 مرتبه در (ملول ملالتدندر سئات معناسنه یعنی انسان برنسنه دن  
 طوق اولقی و اوصانقی و فی الحدیث (تکلفوا من الاعمال فان الله

✱

لايمل حتى نملوا) مقصود سزده ملالت اولور الله تعالى ده اولماز  
وياخود حَقِّ مَرادى اوزرنه بر صفت مشابهه در ضحك و فرح  
واستهزا و مكر و امشالى كې (آزارد مضارع در مصدرى آزر دن در  
سو كَمْك و انجَمْك معناسنه كه آزار لقي دخی دیرلر مستقبلا تنده  
زائله را اراسنده بر الف زیاده سبله آزارد و آزارنده دیرلر و بعضی  
لغافنده آزار دن دخی آزر دنه ضم اولنشدنر بوضو رنده مضارع نده  
الف زیاده سنه حاجت قالماساز و لكن ظاهر اولان بودر كه آزار دن  
مصدر فرعى در كه مضارعى تصحیح اولنسد قدن صكره اخذ  
اولنشدنر بعد ذا آزارد متعدى در بوراده ناظم قدس سره آزاردى  
رنجد مقام منده استعمال ایتشدنر كه لازمدر زیرار نچیدن انجمنكدر  
انجمنكه ايسه انجمنك لازم كلور (معناى یت) بودر هر كسه كه اناك طاع  
و مشربى مهماندن پر ملال اوله واستشغال ایلوب حظ انجبه خدا و رسول  
اندن انجمنورنر برا كتاب و سننه مخالفدر كه الله تعالى اطعام طعام  
و رسول الله اکرام ضیف ايله امر ایتشدنر و مخالفت امر شارحى رنجیده  
قلقى كې در اذای خدا و رسول ايسه موجب لعنشدنر تنكهم قرانده  
منصوصدر بورنچیده لك دخی ملالت مذكوره كې صفت مشابهه در كه  
اعتقاد ایلوب كیفینندن بحث ایتامك كر كدر زیرار صفات كونه ايله  
حقك انصافى خلقك انصافى كې دكلدر بوراستنى فهم ایتك امر حسیر  
اولدیفندن اكثر علما تا و یله ذاهب اولمشار و بعضى لوازم ايله تفسیر  
ایلمشاردر حتى انعام و غصبى هذاب معناسنه محموله قلمشردر قاما  
محصولی قلبلدر زیرار بوضو رنده سامكك ذهنی هر مذهب ممكند ذاهب  
اولماز و تخصیص اولنان معنی عندالله اطلاقى دخی منافیدر \* بنده  
كو خدمت مهمان كند \* خویش را شایسته رجان كند \* تقدیری  
بنده كه او كند خدمت مهمان كند خویش را شایسته رجان  
دیمكدر كه بوتقدیرله اعرابى ظاهر در خصوصاً كه نظائرى قریبا  
و بعدا سبق ایتشدنر شایسته برار و یراشق مصدرى شایستن در  
یرامق معناسنه شایستكى برار اولمق و یراشقلى مضارع نده سین حذف  
اولنوب شاید وشاینده دیرلر (معناى یت) بودر كه بر قول كه او مهمانه  
خدمت لایقه ایلایه كندنى رجان برار ایلر یعنی رضاستنى بولور و مقام



قرب عندیتده اولور پس رحانده مضاف تقدیر اولور رضای رحن  
 وقرب رحن کبی بونده اکرام ضیفده فضل راجح اولغه رمزوار در  
 زبرا بر عمل که عیدی موصل مولی اوله اعمال سازه دن ممتاز اولور  
 اصلی بودر که الله تعالی اطعام وسقی وعباده فقیری کندنه اضافت  
 قیلدی جعت فلم تطعمنی وطمئت فلم تسقنی ومرضت فلم تعدنی کبی  
 بوجهندن ضیفک نزولی حقل بالذات نزولی کبی اولدی وسلطانه  
 اکرام ایدن قرب سلطانه مکرم اولدی \* هر که مهبان را بروی تازه  
 دید \* از خدا الطاف بی اندازه دید \* تقدیری هر کسی که دید مهبان را  
 بروی تازه دید از خدا الطاف بی اندازه دیدمکسدر که اعرابی ظاهر در  
 (تازه طری و لطیف و کنج روی تازه خندان یوزدر که ترو تازه کبی  
 کورینور) الطاف لطفک جعیدر لطف ایصال نفعدر که انده دقت  
 اوله انکیچون تعاطی، امور دقیقه لطافت دیرلر وحاسه ادراک ایتدوکی  
 نسنه دن لطیف ایله تعبیر ایلرلر و دقائق اموری ادراک ایده نه دخی  
 اطلاق اولنور و لطیفه دیرلر شول دقیقه المعنی اشاره که فهمه لایح  
 اوله فاما عبارته صغیه وموده وسیله اولان تحفه دخی لطف دیرلر  
 وفی الحدیث (تهادوا تحابوا) اندازه رسم وتصمیم واولحکم ومشهور  
 اغاچدر که در زیلر و بزرگانلر قاشی انکله اولچرلر تعریب اولنوب  
 هندازه دیرلر کسرله هندسه ومهندس دید کلری بوندند که زایی  
 سینه قلب ایتشدرلر زیر لسان عربده دالدن مسکره زا کلور کلمه  
 یوقدر (معنای بیت) بودر که هر کسه که مهماتی کولر و آحق بوزله  
 کوردی وانی انبساطله قرشولدی خدای غنی ومعطی دن بی قیاس  
 و بی تقدیر لطفلر کوردی و ایتدوکی کر مک اجرنی مشاهده قیلدی  
 ونتیجه سنه واصل اولدی واجرک بی حد اولدینی عاملک خلوصنه  
 دائر در یعنی خلوص نقدیر قوتده اولسه اجر اکا کوره تضعیف اولنوب  
 عشر اتدن مأنه ومأندن الوفه ترقی لیدر خصوصاً که اختصاص الهی  
 بابتدن بشقه مزید دخی واردر قال تعالی (الذین احسنوا الحسنی و زیاده)  
 \* از تکلف دور باش ای میزبان \* تا کرانی نبودت از مهبان \* دور  
 باشک مفعولیدر واز دوره متعلقدر و یا خود دور باشک مجموعی نباعد  
 و یا تبعیده امدردر بصورتده از مجموعه متعلق اولور تا تعلیل ایچوندر

\*

\*

کراتی نبودک مفعول ثانیه سی واولی تاه خطابدر حرف جر کراتی به  
متعلقدر (تکلف کلفت و مشقته ایش طومق وزجت چکمک تنکم  
شرعی مرور ایلدی) میر ~~کسر~~ کسرله قنوعک وضع خاصله اسمی در  
مهمانک ایسه اطلاق وضع عام ترکیبی حسبیه در میربان قونقی  
قونقلیوب رعایت ایدندر زیربان حفظ ایدی معنانه در (کراتی  
کاف عجمینک کسر یله و یاه مصدر یه ایله اغراقدر کران اغردر  
تغیل کی کراتمایه اغر بهاودر) میهمان میمک کسری و یاالله و یاسز  
قونقدر (معنای یت) بودر که ای قونق قونقلایی و کوروب کوزدب  
رعایت ایدی اکر طعامده واکر غیری احوالده تکلفدن و دادندن  
زیاده ایش طومقدن ابراغ اول و یاخود کندی نفسکی تبعید ایله  
ناسکا قونقدن اغرق حاصل اولیه یعنی اکر تکلف طریقه سالک  
اولور سک قونقدن نیز ملال کلور واسنتقاله سبب اولور بوجهتدن  
اجرک نقصان بولور زیرا اجر و ثواب مأمول اولان خدمات نشاط  
و انبساطه مقارن کرکدر پس شول عمل که کراحت طبعله اوله مقبول  
اولماز فافهم \* میهمان هست از عطا های کریم \* هر که زو پنهان  
شود باشد لثم \* میهمان مبتدا وهست اخر مصراعه قید در است  
معنانه از عطا های کریمست دیمکدر که جبار و مجرور خبردر مصراع  
ثانی نك تقدیری هر کسی که شود پنهان زاو باشد لثم دیمکدر که اعرابی  
ظاهر در (کریم الله تعالی در که زیاده کرم صاحبیدر کرم بعدالسؤال  
اولان عطادز که انده عوض و غرض ملحوظ دکدر انکچون دیدیلر که  
فعل آلهی معلل بالغرض دکدر والا ذتنده ناقص و غیرله مستکمل  
اولق لازم کلور بوا یسه محالدر لثم کریم مقابلیدر که ذی الاصل  
و شحیح النفس اولان کسه در که فرومایه دیرل ولوم ضحله و سکون همزه  
ایله ضد کرمدر (معنای یت) بودر که قونق قوناق صاحبنه مولای  
کریمک عطا زدنندر که کفارت ذنوب و رفع درجاتنه باعثدر هر کسه که  
مهمانندن کندی کزلیه و کورنجه و دفع ایله ذی و بخیل اولور پس  
خلق آلهی ایله انصاف کرکدر که کرمدر و ملت ابراهیمه اوزرنه  
اولق لازمدر که اکرام ضیفدر و لاعبدحق اولمز بلکه عبدنفس اولور  
و ملت ابرهیمه اتباعدن خارج اولور قال تعالی (قل بل ملة ابرهیم حنیفا)



✽

\* خیره برخوان کسی مهمان شود \* چون رسد مهمان از و پنهان شود \*  
 تقدیری شود خیره مهمان برخوان کسی چون رسد مهمان شود پنهان  
 از و دیمکر که بو تقدیردن اعرابی واضح اولور خیره خاه مجهمك  
 کسریله بر قاج معنایه کلور بوراده مراد بی عقل و بی ادراک  
 و بداندیش در خوان نفمة الله ده ضمه بانه شور با و حاضر بیچک  
 ایله تفسیر اولمشدر ( و حلیمی ده کلور که خوان سباط و سفره و هر  
 نسنه که ایچنده طعام اراسته اوله و اورسمی والف ثابتدر ) عرب  
 خوان دیر واره زیان وزنی اوزره و صحاحده کلور که ایچنده طعام  
 اولور سه مایده والا خوان دیر ( معنای بیت ) بودر که بی عقل و بی  
 ادراک و بداندیش اولان غیرک سفره نی اوزره مهمان اولور و زول  
 و جلوس ایدر چونکه اکا مهمان کله کزلنور و سفره سنه کسه آلوب  
 مواسات اتمز بی عقل و بی ادراک اولدیغی بودر که علم حال بلز  
 و مهمساك ضیف الهی اولدیغن اکلز و بداندیش اولدیغی بودر که  
 نعمت اکسلور قیاس ایدر مع هذا بذله مزید اولور زیرا محسنه احسان  
 الهی وعد اولمشدر بعد ذابیت مذکورده اصح اولان شود در  
 یو خسه بعض نسخده واقع اولدیغی کی مشو دکلدنهی حاضر اولق  
 اوزره مکر که حرف ندا محذوف اولوب ای خیره دیمک اوله بوايسه  
 عربیده شایعدر فارسیده دکل فافهم \* هر که مهمانت شود از خاص  
 و عام \* پیش اومی باید آوردن طعام \* تقدیری هر کسی که شود  
 مهمانت از خاص و عام می باید آوردن طعام پیش او دیمکر که  
 از خاص و عام هر کسی دن حالدر و آوردن می بایدک فاعلی و طعام  
 آوردنک مفعولی و پیش اکا ظرفدر باقی مفردات بالاده مشر وحه در  
 ( معنای بیت ) بودر که هر کسه که خاص و عام دن سنک قونغک اوله  
 انک اوکنه طعام کتورمک کر کدر که عرب اکا قری دیر کراو زنی اوزره  
 و تعجلی منید و بدر خصوصاره دوردن وارد اوله زیرا آج اولق  
 احتمالی غالبدر \* هر که مهمانرا کرای می کند \* کوششی در نیک نامی  
 می کند \* تقدیری هر کسی که می کند مهمانرا کرای می کند کوششی  
 در نیک نامی دیمکدر که اعرابی ظاهر در کرای کاف فارسینک  
 کسریله و بآء نسبتله اولو و عزتلو و حرمتلو معناسنه پس کرام عزت

✽

✽

و حرمت دیمک اولور و هر قیلول اولان نسیبه دخی کرامی د برر  
 کوششی ده یا زایده و باوحدت نوعیه ایچوندر (کوشش کاف عربی نیک  
 ضعیله کوشیدن لفظندن اسم مصدر در د ورشش معنایه و لکن  
 مصدر مراد در که دور شمع قدر اجتهاد کبی نیک نام صفت مشبهه در  
 ایو آدلو و خیره یادلو معنایه اخرنده یا مصدریه در (معنای یت)  
 بودر که هر کسه که مهمانی عزیز ایلر یعنی اول عمل انک بین الناس  
 نیک نام اولماسنه باعث پس اکرام ضعیله کندی نفسی چون اجتهاد  
 ایش اولور که خلقک کنندی حقنده حسن شهادت و خیره  
 د عالی در که سبب قبول خدادر تنکم حدیده کلور (اتم شهداء الله  
 فی الارض) و الاخلق ایچنده مجرد شهرت شایعه دن فایده اخر ویه  
 حاصل اولماز سوال اولنور سه که اگر ضیف کافر مقوله سی اولور سه  
 انی نوجهله عزیز طور که اعزاز کافر اذلال دین در جواب بودر که  
 مقصود حالیه کوره قوندرب کو چرمکدر خلیل الرحمن علیه  
 سلام المنان ابتدوی کبی یو خسه مؤمن و کافری هر حاله برابر کورمک  
 دیمک دکلدر و کافره اسباب قهر ظهوری دخی داخلدر که اطنی  
 خوش کوردیکی کبی قهری دخی خوش کوره زیر رسول حقدر  
 قال تعالی لا تفرق بین احد من رسله (تأمل ایله که سائل فرس اوزرنه  
 را کب اووب کلور سه دخی رد ایتک بودردندیدی یعنی هر حاله  
 مواسات و حسن معامله لازمدر \* زانجه داری اندک ویش ای پسر \*  
 برد باید پیش در ویش ای پسر \* بونک تقدیری ای پسر آنچه داری  
 زانک ویش بیکدر که حرف جر ماقبلنی بیاند و جائز در که حرف  
 جرداری به متعلق اولوب اندک ویش آنچه دن بدل اوله برد باید ایکسی  
 دخی فعل اولغله برد مصدره محمول اولوب بایدک فاعلی اولور (باید  
 بردن دیمکدر بوضوح پش برده طرف اولور و بعد الجملة انجه به تقدیر  
 اول اوزرنه خبر اولور و تقدیر ثانی اوزرنه دخی کلام معنای مبتدیان  
 خالی دکلدر زیرا عربی ایله تقدیری دیمکدر که (من کل شیء مملکه  
 من القلیل و اکثر لا بد من رفعه الی حضور الفقیر) یعنی کل شیء مملکه  
 الی اخره زانجه در جله در اصلی کسر زائله و قطعله زانجه در تنکم  
 مر و راستدی (اندک کاف عربی ایله آذر در قلیل معنایه ظاهر بودر که

اندنچه معناسنه در که عدد مجهولدن عبارتند ر اخرنده کاف تصغیر  
 تقلیلله دلالت ایچوند ر (یش باء عربی ایلله ارتوقدر زائد معناسنه  
 بوراده نلفظ قدس سره یشی اندک مقابله سنده ذکر ایلدی مع هذایشک  
 مقابلی کم در که ناقصدر واندک مقابلی بسدر که چوقدر ز بر ا قلت  
 ونقصان بری برلینی مستلزمدر پس اندک که آزددر کثیره کوره ناقصدر  
 ( یش ثانی باء مجمی ایلله اوکدر ر قدام کی مقابلی پس در باء مجمله  
 معناسی صوکر در ( خلف کی در ویش لغوی فقیددر و عرفی ترک و تیردر  
 اهلیدر اولکبه فقیر صوری وایکجی به فقیر حقیقی دیرل بوراده  
 مر ادم مطلق فقیددر اگرچه (لایا کل طعامک الاتقی) موجبجه در ویش  
 حقیقی به بذل ایتمک اقوی و ثوابده مضاعف در و بواعضارده کثوت  
 در ویشانده اوللرک اکثرنه در ویش دیمک تسمیه مجرده قیلندند ر  
 حبشی به کافور و طاعونه مبارک اطلاق کی ( معنای بیت ) بودر که  
 ای پسر هرنه که طووسن آزدن و چوقدن یعنی مالک اولدیفک نه ایسه  
 در ویش اوکنه ایتمک کرکدر کرک مهمان و کرک غیر مهمان ز بر ا فقرایه  
 تصدق الله تعالی به قرض حسن کی در که الله تعالی غنی بالذات  
 اولمقلله مقابله سنده مضاعف احسان ایدر ز بر ا قرضندن مرادی  
 لطف و کرمنه وسیله در \* نان بده باجائمان بهر خدا \* تادهندت  
 در بهشت عدن جا \* تقدیری بده نان باجائمان از بهر خدا دیمکدر که  
 نان بدهک مفعول صریحی و باجائمان غیر صریحی در از بهر امری  
 تعلیل در تا غرض ایچوندردهندت ده تاء خطاب مفعول اول و جائنایدن  
 ( بده امر حاضر در بانک و دالک کسریله بانا کید طلب ایچوندردهدک  
 مصدری دادن در و یرمک معناسنه اعطا کی مضارعنده الف هایه  
 قلب و انوب دهد و دهینده دینلور قبحله ( باجائمان ده باتعیده یعنی  
 مجرد تعلق ایچوندن جائمان جائنمک جمعیندر جوع شبعک ضدیدر  
 یعنی آج اولمقدر که معده طعامدن خالی اولمقدن حاصل او اوز  
 بهشت بانک کسریله اوچق جنت معناسنه بهشتک عدنه اضافتی  
 عامک خاصه اضافتی قیلندندر بلد بغداد کی ز بر ا عدن ابن عباس  
 رضی الله عنهما قول اوزرنه جنان سبعک و غیر یلر قائل اولدیفی اوزره  
 ثمانیه نک بریدر که اعلی الجنان در عدن دنلدوکی خواص اهل جنتک



اوراده استقرار و ثباتندن اوتوریدر تنکم مستقر جواهره معدن دپرل  
 کسر دالله تنکم دارالخلد دخی احدى الجنانک اسمیدر که خلود و بقایه  
 دلالت ایدر وجیع جنان دارالبقاء والقرار ایکن خصوص اوزرنه  
 عدن وخلد اطلاق اولندی بعض فضائله اختصاص ایلرندن اوتوریدر  
 انکیچون اوراده بقاسار جنانده بقادن مرغوبدر (معنای بیت) بود که  
 نان و پروخبر طوغره آج اولنره رضاء خدا ایچون ناسکا جنت عدنده  
 پروبرل یعنی اوراده ملائکه سکا پرومقام کوسترل اگرچه فی الحقیقه  
 معطی الله تعالی در مقصود اعطاء نان واطعام طعامک مزید فضلی  
 یساندر که بوخصلت باعث دخول اعلای جنات و سبب وصول  
 ذروه مقاماتدر بس بوراده نانی تخصیص ایتدی معظمم خدا اولغله  
 والامراد اطعام طعامدر مطلقا کرکسه وقت ضرورته کله اولسون  
 زیرا هرکبد رطبه ده اجر واردر وحدیثه کلور (افضل الصدقة  
 ان تشیع کبدا جائعا) کا فی الجامع الصغیر شرح مناویده کلور که  
 کبد جائع مؤمن وکافر وناطق وصامت یعنی انسان و حیوانه شاملدر  
 وشول حدیث که کلور (اکرموا الخبز) بوندن مراد تحقیردن تحذیردن  
 اطعام ایسه مأمور بهدر وکلیک لعابی نجس اولوق مستلزم تحقیر دکلدر  
 زیرا نظر ابتدایه در انتهایه دکل والا انتهاده اعطاء انسان ایله  
 دهان کلب برابر اولور وناظم قدس سره اطعامی رضاء خدائله تعلیل  
 ایلدی زیرا اخلاص نیت و حسن طوبیت اوزرنه منی اولسه مردود  
 وموجب غضب رب معبود اولور فافهم جدا \* برتن عریان که پوشد  
 جامه \* حق دهد اورا زرجت نامه \* که لفظی بوراده ذوی العقولدن  
 استفهام ایچوندر که مبدادر پوشد ضمیری کا راجعدر جامه پوشدک  
 مفعول صبری و برتن غیر صبری در وبعد الجملة خبردر حق دهدک  
 فاعلی و نامه مفعولی واورا اکا متعلقدر زیرا لام جاره مناسنه در  
 زرجت نامه بی بیاندر وبعد الجمله جواب استفهامدر (تن کوده در  
 بدن مناسنه که رأس ویدان ورجلان اندن خارجدر جسد دخی  
 بدن در لکن جثه اعتبار یله بدن ولون اعتبار یله جسد دپرل و بومقامک  
 تفصیلی بالادهدر (عریان ملبسک خلا فیدر که عجم برهنه و ترک جلاق  
 و بالحق در رجعی عریانون کلور غاری ده کرچه عریان مناسنه

مطلـ

✽

ولکن



ولكن انك جعي عراة كلور (پوشد مضارع در مصدری پوشیدن در  
اورتلك واورتلك وكمك معناسنه (جامه ده همزه وحدت همچون و یا  
زائده در جامه ملبوس در تفصیلی بالاده در) نامه ده همزه دخی بویه در  
نامه عرف عامه ده مکتوب دیدکله در اینجاچنده نام یعنی آدیارلقله مکتوبه  
تخصیصی همچون آخرنه ها الحاق ایتلدر در (معنای یت) بودر که  
هرکیم عریانک بدنی اوزرنه برجامه ولباس اوزنه وکبدوره حق تعالی  
اکا رچندن برنامه ویره یعنی مرحوم و مغفور اولسی حقنده برات یازه  
وآخرنده معافی و مسلم اولنلرله محشور اوله وحله جنت ایله آرایش بوله  
جزاء وفاق طریقه زراهر عملک کندی مناسب اجری واردر انکچون  
صائله (کلاوا و اشربوا) دنیاور فافهم \* هرکه ثوبی برتن عاری دهد  
\* در دو عالم ایزدش یاری دهد \* تقدیری هرکسی که دهد ثوبی  
برتن عاری دهدش ایزد درد و عالم یاری دیمکدر پس شین دهنده قیددر  
بوراده اوکی دهد پوشد معناسنی متضمن اولمقله برایله تعدیه ایلدی که  
استعلا ایچوندن تکم عرب البس علیه و خاع علیه دیر (ثوب لباسدر  
اصولنده برشبنک حالت اولاسنه و یا حانت مقدره سنه رجوع عیددر  
اولکبه کوره مثلاً ثاب فلان الی داره دیرلر و اینکچی به کوره مثلاً لباسه  
ثوب دیرلر زیر غزلدن اول فکرته مقصود اولان ثوب ایدی پس  
غزل اول حالت مقدره به رجوع ابتدی انکچون دیمکدر که اول الفکره  
آخر العمل فافهم جدا (دو عالم دن مراد دنیا و آخرتدر) (ایزد زاء عربی  
و یاء عجمی تک فتحیه اسم خاص یاری در عربی ده جلاله و ترکیبده  
تکری کی) یاری اعانت معناسنه در یار معین در پس یامصدریه اولور  
(معنای یت) بودر که هرکسه که بر عریانک بدنی اوزرنه برلباس ویره  
یعنی لباس ایلله ایکی عالمده حق اکا اعانت ویره یعنی عریانه لباسه  
نیجه معین اولدیه حق دخی اکا معین اولوب دنیا ده لباس تقوی  
و آخرنده حله جنت ایله مزین ایلله \* کر براری حاجت محتاج را \*  
پسر از اقبال بابی تاج را \* مصراع ثانیکن تقدیری بابی تاج بر سر از  
اقبال دیمکدر که تاج بابی نک مغولی و از تاجی پیاندر براری مضارع  
مخاطبدر مصدری بر آوردن در یوقاری کتور مک یعنی قالد رمق  
معناسنه مستقبلنده آورد و آرد دخی دیرلر حذف و اوله اقبال ادبارک

ضدیدر مقبل سعادت لو کسه در که دین و دنیا جهمتندن دائم ترقیده اوله  
 تاج ( پادشاهلر باشلرنه کیدکاری نسنه در که جواهرله ترین اولنور  
 کلبل دخی دیر لر تفصیلی سبق ایشدر بوراده اقبالی تاج شاهی به تشبیه  
 ابتدی زیر اقبال کشتنک عزت و سعادت سریدر (معنای یت) بودر که  
 اگر محتاجک حاجت و فقر و ضرورتی یوقاری کتور رسک یعنی  
 احتیاجنی دفع ایدوب مرادنه مساعده ایدرسک اقبالدن باشک اوزرنده  
 تاج بولورسن یعنی تاج اقبال کیوب ملوک کی معزز و مکرم اولورسن  
 زیرا فقیرک دستگیری اولوق سبب دولت و غنا و حقیرک معاوننده بولوق  
 باعث عظمت و کبر یادر \* هر که باشد اوز دولت بختیار \* خبر ورزد  
 در نهان و آشکار \* بعض نسخده هر کر باشد دولت بختیار دوشمشدر  
 بونسخه به کوره بخت منفصل بازیلور او باشدک نخسده ضمیر فاعلی  
 تا کیددر بختیار مفعولی در و خیر ما بعدنه مفعول در (بختیار بخت دولت  
 و طالع مناسبه در پس (بختیار دولتو و طالعو دیمکدر یعنی بختی  
 کندو به یار و معین در هوشیار و یار هوش در صکره جزء ثانی تقدیم  
 و ترکیب اولمشدر سرخوش دخی بویه در که اصلنده خوش سر در  
 اگر چه بعضیلر خوشی سره صفت طوتمشدر در و لکن قواعد فرسه  
 بخالفدر (ورزد مضارع غائبدر راء مهمله تک تقدیمی ایله مصدری  
 ورزیدن در او یکمک و بر نسنه بی عادت ایدمک و قرانمق معنارنه  
 (معنای یت) بودر که هر کسه که دولت اخرویه دن طالعو و کوکاو  
 یعنی بومقوله دولت عظمایه ستاره سی مساعد اوله و نجم سعدده طوغوب  
 نوح جیشنده رقم سعادت یازله اول کسه کزلی و آشکاره خیر قز انور  
 و خیر لو نسنه به یلشور وانی عادت ایدنور زیر ایلدزینک مقتضاسی  
 بودر و بوتک خلاقی اولان ساعی بالشر اولور تنکم حدیثده کلور  
 انملرا فکل مبسر لما خلق له) پس بونده خیرله مراد امر مضویدر  
 مطلقا کرک (اطعام طعام) و اکرام ضیف (والباس لباس و کرک غیری  
 \* ای پسر هرگز نخور نان بخیل \* کم نشین در عمر برخوان بخیل \*  
 کم مصدر محذوفه صفتدر که اول مصدر نشیننه مفعول مطلقدر  
 فارسی ایله تعبیری نشین نشن اندک و عربی ایلد ترجمه سی اجلس جلوسا  
 قلیلا دیمکدر ای لا یجلس اصلا فان القلة فی مثل هذا المقام عبارة

عن العدم بقية اعراب ظاهر در وجه مفردات مرة بعد اخرى محرودر  
 معنای پیت ) بود که ای بسر هیچ برو قده بخیل اولان کسمه نک  
 انکن یمه و عمر کده ممسک اولانک سفره سی اوزنه آزاوتور یعنی هیچ  
 اوتور مه زیرا خسب سسک طعامی دآء یعنی مر ضرر جو مردک طعامی  
 دواء اولاد یعنی کبی انکچون بعض صلحاك فظور یله تبرک ایدرلر بونده  
 تعیم دن صکره تخصیص وار در زیرا اکل نان سفره یه اوتور معنی اقتضا  
 ایتمز بلکه غیری وجهله دخی او اور پس دیمکدر که نه سفره سنه اوتور  
 ونه خود غیری وجهله طعامی اکل ایله زیرا بخیلک هر نو جهله اولور سه  
 طعامک اکل ایتمک همان سفره سنه اوتور معنی کبی در زیرا سفره یه  
 اوتور مقدر مراد اکل طعامدر فافهم \* نان ممسک جهله رنجست وعنا \*  
 میشود نان سخی نور وضیا \* نان ممسک مبتدا جهله حال و رنج خبر در  
 نان میشود فاعلی و نور مفعولی در (ممسک بخیلدر که مالی محلنه  
 صرف ایتمکدن امسالک ایدر یعنی اکا تعلق و حفظ ایدر (رنج فارسیدر  
 زجت معناسنه) عناعری در که حرکتدن حاصل اولان تعبدر (سخی  
 شول جو مر در در که حاجت مقدار ی بذل ایده زیاده ایتمه زیرا بلکه  
 زیاده ده مضرت و مفسده اوله نور وضیا دیمش لدر در که ضیاء بحکم  
 الوضع والاستعمال نور دن اقوادر انکچون ضیاء شمس و نور قره نسبت  
 او نور قال الله تعالی (هو الذی جعل الشمس ضیاء والقمر نورا) وعند  
 الحكماء ضیاء بالذات اولانه دیرلر ضیاء الشمس کبی و نور بالعرض  
 اولاندر نور القمر کبی بو بوزدن دیمش لدر نور القمر مستفاد من الشمس  
 و بعضیلر دیدیلر که اغنده ایکبسی میا ننده فرق بوقدر انکچون نور  
 القمر دیدکری کبی نور الشمس دخی دیرلر نور وضو اجسام نره دن  
 منتشر اولان نسبه در که امور حسیه بی مشاهده یه معین در انکچون  
 دیمش لدر که النور یدر که به ولایدرک وعند الصوفیه ضیاء نور وظلمتک  
 امتزاجندن نایج اولاندر نور ایسه بویله دکلدر تفصیلی وارد ار بانه  
 معلومدر (معنای پیت) بودر که بخیلک نان و طعامی جله رنج والمدر  
 یعنی درد و بلا وزجه سببدر که اندن ظلمت طبعیه حاصل اولور  
 سخی و جو مردک نان ونعمتی ایسه نور وضیاء یعنی قلب و روحک  
 بنور و پرضیا اولماسنه باعث در زیرا سخی نک قلبی نور خلوصه منور





ومالی دخی شوب شبهه دن مطهر در پس اثری دخی اکا کوره اولور  
 \* تا نخواندت بخوان کس مرو \* وزپی مردار چون کرکس مرو \* تا  
 مادام معناسنه مرو کله سنه ظرفدر نخواندت فعل مضارع منفی در  
 تاه خطاب مفعولی و فاعلی ناس در کس قرینه سببه و بخوان اکا  
 متعلقدر مرو نهی حاضر در مفعولی محذوفدر ماقبلی قرینه سببه  
 تقدیری مرو بخوان کس دیمکدر و مصراع ثانی تک تقدیری و مرو  
 ازپی مردار چون کرکس دیمکدر که بودند اعرابی ظاهر در مرویم  
 مفتوحه ایله نهیدر که طلب ترك فعل در مصدری رفتن در کیتک  
 و بور یک معناسنه مضارعنده رود و رونده در ل فای واوه و تایی داله  
 قلب ایله (ازپی بهر معناسنه در ازپی توسندن اوتوری دیمکدر  
 و پی ایز و او کجه معناسنه ده کلور (مردار لاشه و جیفه دیدکلر یدر که  
 جسته المیت در (کرکس لغات فارسیده نحریر اولند بیغی اوزره  
 معروف طائر عظیمیر که یک ییل باشد دیرلر ترکیده آق بابا  
 دیدکلر یدر بیاض ریش اولور و جیفه به قوغغه مشهور در  
 (معنای بیت) بودر که مادام که سنی دعوت ایتمه لکسه تک سفره سنه  
 کیمه و جیفه دن اوتوری کرکس کی کتمه یعنی دنیای خبیثه اردنه  
 دوشوب کرکس قوشی کی لاشه به قوغغه و مردار نسنه یمکه تنزل ایتمه  
 زیرا بلا دعوه سفره غیره جلوس ایتمکده رزالت و فضاحت وارد در  
 شکم بالاده بلندی و دنیا جیفه و طالب لری کلا به تشبیه اولند بیغی خود  
 اثرده وارد اولشد در پس دنیا جیفه دن عبارت اولدی فکیف که خبیث  
 و حرام اوله فافهم جدا \* چشم نیکی از خسبس و دون مدار \* سقفه  
 اورا هم تو بی استون شمار \* بعضی نسخده سقف ویران راتو پراستون  
 مدار دوشمدر چشم مدارک مفعولی و حرف جر اکا متعلقدر سقف  
 دخی شمارک مفعولی و تو نه تنده متبعر خطابی تا کید و بی اکا متعلقدر  
 چشم بوراده امید معناسنه در زیرا پرکسه تک ا خردن امیدی اولسه  
 کوزا و جیله اکا نظر در ن وارد نجه التفاتدن خالی اولماز (نیکی ده یا  
 مصدر به در (تیک ایودر خسبس دون خساست و دناءت و حقارت  
 اهلی دیمکدر پس دو تک عطی تفسیری در (سقف خانه تک تاوانی در  
 قار آسمانی (وجعلنا السماء سقفا محفوظا) یعنی سما ارضک سقنی کی در



عرشه کرسی یعنی سطح جنت کی (استون ضمله اصلنده ستون در که  
درک دیمکدر اسطوانه کی همزه لاجل الضروره اذخالی اولمشدر  
کلمات فارسییده نظاری مجوقدر (معنای یت) بود که خسانست  
ودنائت اهلندن ایلوک امیدنی طومعه هم سن او مقوله ک سقفی درکسیر  
عدایله یعنی بخیل ودنی دن برنسته رجاسنده اولق تلمسز ودرکسیر  
خانه یه اعتماد کی در که تحننه فایده یوقدر ونسخه اخراک دخی بالی  
بومعنادر زیر ادیمکدر که دنی آدم سقف ویران کی در که سن اتی درک  
اوزرنه طومعه واکا کوکل ویرمه زیرا اندن خیر یوقدر \* کرکنی خبری  
توان از خود مین \* هر چه یتنی یتک بین و بد مین \* بونک تقدیری  
کرکنی تو خبری مین آرا از خود دیمکدر که توکنی تحننه اولان ضمیر  
خطای نا کید و آن مینک مفعولیدر و یا خود ظاهر نظم اوزرنه در که  
تومبتدا و آن کالاول و مین جمله سی خبر و بعده جزاء شرطدر هر جا  
مبتدا و یتنی جمله سی اکا صقدر عری ایله تقدیری کل شیء تراه دیمکدر  
یتک مابعدنه مفعول اولوب به نا جمله خبردر و بد دخی ماقبلنه معطوفدر  
عطیف الانشاء علی الانشاء قیلنددر خود بوراده اماله ایله اوقنور زیرا  
بدایله قافیه اولمشدر مین نهی حاضر در بین امر حاضر اولدخی کی  
مصدری دیدن در که کورمکدر مضارعنده علی خلاف القیاس دال بایه  
قلب اولنوب یتنددر (معنای یت) بود که اگر سن برخیراید و یا خود  
اگر خیر ایلرسک سن اتی خود بین اولوب کس کدن کورمه بلکه توفیق حقه  
باق بلکه کنیدیکی افتابدوب توحید افعاله ناظر اول و هر نه که کوررسن  
ابو کور و بد کورمه یعنی فیجک فیمنی ستر و حسننی کشف ایله نا که ستار  
اسمندن حصه دار اولاسن بلکه کنیدیکی مقام فرقه اولنوب کم و برامز کور  
و خلقه نظر جمعه نظر ایدوب محاسندن غیر کورمه زیرا حکیمک  
جمع افعالی خبردر انکچون (بده الخیر) دندلی و شرافت اولمدی  
زیرا شریزه نسبتله و مقضی بالغرض در فافهم جدا

\*

\* در صفت علانتهای احقان کوید \*  
\* سه علامت دانکه در احق بود \* اولاً غافل زیاد حق بود \*  
بونک تقدیری دانکه سه علامت بود در احق دیمکدر که دانکه عربی ده  
علم دیمکدر پس سه علامت مبتدا و بود جمله سی خبر اولوب بعده

دانکه به مفعول اولور لول میندا وائف توصلی وقف مجراستبه اجرا  
 ایچوندر غافل ایکنجی بودک مفعولی و حرف جر غافله متعلق و بعد الجملة  
 خبردر بویتک مفرداتی شرح اولمشدر (معنای یت) بودر کفای عاقل  
 بیل و متنبه اول که احقده اوچ علامت و نشان واردر که اول علامات  
 انک حاقته دالدر اول ذکر حقندن غافل اولور زیر ذکر ایکنکه اول  
 عقل کرکدر علم عقل اوزرنه میندر پس شول دلدکه علم و عقل  
 بوقدر معلوم و مذکور نه دن خاطره کلور پس بونده رمز واردر که  
 انپیان دائمی حضور اوزرنه کرکدر تا که معاصیدن مصون و اذکار  
 و عباداته مقرون اوله \* کفین بسیار عادت باشدش \* کاهلی اندر  
 عبادت باشدش \* کفین باشدک فاعلی و عادت مفعولی و شین عاده  
 قیددر یعنی بحسب المعنی اکار اجمدر زیر باشد ایکی مفعوله تعدیه  
 ایتمز مکرکه شین اورا برینه اولاکه رلام جاره معناسنه در تنکم بعض  
 نظارتی مرور ایتدی کاهلی ایکنجی باشدک فاعلی و اندر اکا ظرفدر  
 (عادت خلق انک اوزرنه مستمر اولوب معاوده ایتد کلری نسنه در  
 ) کاهل هانک فحیله سستدر (عبادت امرله و بلا امر اولانه شاملدر  
 طاعت ایسه امره مقارن اولاندر (معنای یت) بودر که احقک  
 ایکنجی علامتی بودر که چوق سویلک اکا عادت اولور اککار  
 کلام ایسه مالا یعنی مفعوله سنددر و انسان هراشتد و کن سویلک  
 کذبدر و انسانی یوزی اوزرنه جهنمه دوشورن لسانی شریدر  
 پس قلب کلام عقلدن و کثرتی حقدندر و اوچنجی علامتی بودر که  
 عبادته اکا کاهلک و فتور اولور یعنی جد و نشاطله عبادته قیام ایتمز  
 زیر ثمرات علم و عملدن مستفید دکل و حقیقه الحال و قوفی بوقدر  
 \* ای پسر چون جاهل و احق مباح \* یکدم از یاد خدا غافل  
 مباح \* تقدیری ای پسر مباح چون احق و جاهل و مباح غافل  
 از یاد خدا دیکندر که از غافله متعلق و یکدم اکا ظرفدر (معنای  
 یت) بودر که ای پسر احق و جاهل ککی اوله یعنی بر دم  
 و یرنفس ذکر حقندن غافل اوله پس مضارع ثانی اولی بیان اولمش  
 اولور الخاصل عاقل و عالم اول که مقتضایی دوام اوزرنه ذکر حقدر  
 تنکم احق و جاهلک خالی دوام اوزرنه غفلتد سوال اولور سه که



ذکر دائم محالدر (جواب بود که بحساب نبوت صلی الله علیه وسلم  
 نعتیده کلور که) (کان یدکر الله علی کل اشیائه) یعنی حضور مع الله اهلنه  
 غفلت یوقدر زیر اهرنه مقوله ایش طو ترسه حقله در وصورت خوابده  
 اولسه نفسی تسبیحدر \* هر که اواز یاد حق غافل بود \* از حاققت در  
 ره باطل بود \* تقدیری هر کسی که او بود غافل از یاد حق بود در ره  
 باطل از حاققت دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهر در (معنای بیت) بود در  
 هر کسه که او ذکر حق بدین غافل و غیره مشغول اوله حاققتدن باطل  
 بولده اولور یعنی طریق حق طریق ذکر و طریق باطل طریق سبوه  
 ونسیان و غفلتدر باطل اولدینی بود که نتیجه شی یوقدر زیر  
 بر فایده لم دسنسندیه مومل دکلدر \* هیچ از فرمان حق کردن متاب \*  
 \* بهر دام ازاده رادامن متاب \* کردن متاب مفعولی و جار و مجرور  
 اکا متعلقدر بهر ایکجی متابی تعلیلدر دامن انک مفعولیدر دامن  
 معناده آزاده مضاعفدر دامن ازاده راویمکدر دام داشتن جزء اولغله  
 ساق مساق کتی بریده جمع ایلدی (کردن کاف بحمله بیوندر عنق کبی  
 (متاب نهی حاضر در مصدری تافتن در بوکک معنای نهی حاضر عنده  
 فانی بایه قلب ایدوب ثابت و تائیده دیور مصدر قرصمی تایدن کلور  
 (ود قانده کلور که تاب قورمدر قورم قورم اولان نینیه بر تاب دیور  
 تمام قورلمش اولسه نیم تاب دیور تاب دیور تاب اسمتدر تایدندن که  
 قورمقدر رسن تاب ایب بوکچی و مونتاق قبل قور یی مونتاق ده دیور  
 اصلنده تاف در فائله بازار اسنده مبادله واردز مثلا اصفهان واصبهان  
 وزفان وزبان دیور (دام دال محمله ایله طوزاق در که اسم جتسدر  
 بوراده تزویر ایچون استعاره اولمشدر شکم دام تزویر دیور آزاده فارغ  
 معنای نهی که مشغول ضدیدر دامن داماندن تخفیف اولمشدر که  
 عرب ذیل در (معنای بیت) بود که هیچ حقله بیور یفتدن بوکه ویان  
 و بره شکم فرانده کلور (واذا انعمنا علی الانسان اعرض وناهی بجانبه)  
 شکم خستس اولان غنی فقیری کور دکده روگردان و پهلوزن اولور  
 ودخی تزویردن اوتوری فارغ و کندی حالتده اولان آدمک دامنی بوکه  
 یعنی تکیه یاشوب چورمه وی کاهی منهم وی حضور انعم الحاصل  
 فرمان حقبدن بوکنی بوکوب چورمه یکک کی ایل انکنه دخی

بلا سبب یا بشوب قویرمه والا حقه وخلقه اذینت یا تمش اولور سن که  
 جزاسی لغت و غضب و عذابدر فافهم \* باطلی را ای پسر کردن منه  
 \* نقد مردانرا بهر کومن منه \* کردن مابعدنه مفعولدر و باطل  
 اکامتعقدن زیرا والام چاره معنلسنه در باطلی ده یا زایده در نقد. اینکجی  
 منه مفعول صریح و بهر غیر صریحدر (منه نهی حاضر دره صدری  
 نه اندر قومق معناسنه وضع کی مضارعنده الف حذف اولوب  
 نهید و نهنده دیلر) نقد حاضر مالدنر تفصیلی بالاده در نقد مرداندر  
 مراد رجال اللہک استمرار و معارفی در که قیمت و رغبت و اعتبارده  
 زن و سیم کی در بلکه دخی اعلی و اغلی در (نکودن کافه عن ربی نک  
 و دال مهمله نک فتحه زایله آخر یوریشلو) (کسند پالان آتی و طوی  
 قوشی بونلردن استعاره ایدوب کج فهملو احق و نادانه کودن دیدلر  
 (معنای بیت) بود که ای پسر باطله کردن قومه یعنی بون و یوروب  
 تسلیم اوله و اتقیاد ایسه بلکه حقه فرو ایله و ظاهر و باطن کتاب  
 و ستندن خارج اوله زیرا حقه عاصی و خلقه مطیع اولیق یوقدر  
 و باطل نفس و شیطان و اهل هوی و منکر تندر و دخی رجال اللہک  
 نقد معارفی احقرالنه و یرمه زیرا نادان قدر کهری بلنر و یدنده  
 ضایع اولور و عرفاء افتناء اسرار در پس نا محله صرف در هم و دینار  
 ایتمک نیجه خیانت ایسه کشفه اسرار و افشاء باز ایتمک دخی بویله در  
 و دیمشدر که لایبایع الابل فی سوق الدجاج \* در قضای آسمانی دم مزن  
 \* هر کسی که یدش بیت و کم مزن \* تقدیری مزن دم در قضای آسمانی  
 و بین هر کسی رایش و مزن کم دیمکندر که اجرایی نظائرندن ظاهر در  
 (در قضا در حق قضا دیمکندر حذف مضافله قضا حکم از لیدر که  
 بالاده مشر و حدر اخرنده یا توسل ایچوندر دم فرس اوزره فاما اصلی  
 اوزرنه همزه ایله قضاء آسمانی دیمک دخی و جهمدر عادت عرب اوزره  
 آسمانی ده یلنسبت ایچوندر (دم مزن سکوت ایله دیمکندر زیرادم یعنی  
 نفس اورمغه سکوت لازم کلور) (مزن نهی حاضر در مضدیری زدن در  
 اوزرق معناسنه ضربه کی مضارعنده نون زباده ایدوب زند و زننده  
 دیلر) یدش باء عربی ایله زاینددر مقابلی کم در که ناقصدر و لکن نقصان  
 قلتی مستلزم اولمغله اکثر مواضعده قلب و قلت ایله دخی عدم مراد



ایدر لر زیر اقلیل اولان نسنه معدوم کی امر دوه و مدر بوراده ناضمک  
 قدس سره یش ایله مرادی کاملدر آنچون کم ایله مقابله ایلدی که  
 ناقصدر و کمال و نقصان دخی معنایه راجعدر صورته دکل (معنای بیت)  
 بود که قضاء آسمانی حفته دم اورمه یعنی تکلم ایتمه زیر بوراده  
 سیکوت ایتک تکلمدن او جبر شول جهدنکه سر قضا و قدره دکه  
 عارف واقف دکلدر و بالفرض واقف اولسه دخی سوبله مز زیر اظاهر  
 شرعه خلل کتوردر پس حکم ازله اعتراض ایتموب مقضی اگر حلول و اگر  
 مرد قبول ایتمودر و اندن بختی ترک ایتک کر کدر و قضای آسمانه نسبت  
 ایلدی زیر صورتی اوحده مثبتدر وقت مرهونی اولد قده سماء بعد سماء  
 جو هوایه و اندن ساعته مقضی له و علیه نازل اولور و قضایک اسباب  
 مؤثره سی سماء در زیر اعلویات فواعل و سفلیات قوا بلدر و دخی هر کسی  
 زاید و کامل کور و ناقص و قاصر اورمه یعنی صفت کماله و صف ایله  
 صفت نقصانله دکل تنکم مشهوردر که دیشلردر (هر کور دکیکی  
 خضر بیل یعنی عین کماله باقی و حقیر کورمه کر کسه فی نفس الامر  
 کامل و عظیم اولسون زیر اسوز سنده در آنده دکل \* دست خود را  
 سوی نا محرم مبارک \* جانب مار یتیمان هم مبارک \* تقدیری مبارک دست  
 خود را سوی (نا محرم و مبارک جانب مال یتیمان دیمکدر که بو تقدیردن  
 اعرابی نذر اولور نا محرم اجنبیه در که منکوحه سی و جاریه سی اولیه  
 نا محرمک معنایی محرم دکل دیمکدر پس نا محرم ایله محرمدن احتراز  
 ایدر که نکاحی حرام اولاندن و استماعی حلال اولان دخی آنده داخلدر  
 ذکر اولنانن زوجه و جاریه کی (مبارک نمی حاضر در مصدری آوردندر  
 کتور مک معنایه مضارعنده آورد دخی دیر لر تخفیفله مبارک  
 اندندر پس مبارک اصلی مأردر همزه ایله که میم مفتوحه افاده نمی  
 ایچوندن و همزه ده ثقات اولمغله بایه قلب اولمشدر (یتیمان یتیک  
 جمعدر انساندن یتیم اولان شول صبی در که قبل البلوغ بلا اب قاله  
 و حیواندن بلام اولانه دیر لر و یتیم ضمه افراد و انقطاع معنایه اولمغله  
 در یتیم دیر لر زیرا دانه دانا اولمغله جنسندن منفرددر و انقطاعی محلی  
 صدقه نسبتله در (معنای بیت) بودر که کندی الکی نا محرم جانبدن کتورمه  
 و کتورمه و طوتمه تنکم بعضی نه خنده مبارک برشته مدار دوشمشدر



و باجرمه ال اوزا محق یا ز نادن کایه و یا بر عضوئی مس اینکسده رکه  
 بودخی ز نادن معدود در شهوتله نظر کپی زیر نظر و مس ذریعه  
 ز نادر بیراده ظاهر اولان مس حقیقی در یتلرک مالی جاننسه دخی  
 ال کنورمه یعنی اوزا تمه ناچرمه اورا تمده و غلک کپی زیر اینکسی دخی  
 حرامدر و مال یتیم اکل ایدن بطشده آتش اکل ایدر پس انک نفسی  
 دنیاده پر آتش اولمشدر اخرتده دخول نارك سبی بودر فافهم  
 \* تا توانی راز باهمدم مکوی \* کرتو باشی نیز باخودهم مکوی \*  
 تا توانی مکویه ظرفدر راز مفعول صریح و باهمدم غیر صریحدر  
 و باشی ده اولان ضمیر خطابی تأکیدر و بعد الجمله شرطدر یا خود  
 مکوی ثانی به مفعولدر و بعد الجمله جزادر بویتک مفرداتی ظاهر  
 و سابقده دخی مشرو حدر (معنایی) بودر که قادر اولد بجه رازی  
 نیس و جلبشده سو یله و سن اولورسک دخی سن سکاسو یله و کند کده  
 شما نه قلعه زیر صورت اولی ده بلکه همدک امانتد خیانت ایلدوب  
 کشف راز اید و سبب فضاحتک اوله و صورت ثانی ده بلکه  
 محاربه نفسانیه به شیطان مطامع اوله وانی خلقه نشرایلیه زیرا بویله  
 رازلر مکتوم ایکن من حیث لا یجنسب مکشوف اولشدر و بویله دیمک  
 دخی جائزدر که مصراع ثانی کشف رازی نهیده مباغیه به مجمولدر  
 زیرا کندی رازی کند نه کشف ایتک جائز اولد یعنی برده غیره کوره  
 بطریق الاولی در شکم و کلندن و نظرندن صاقنور در لر  
 \* تاشوی آزاد و مقل ای عزیز \* بی طمع می باش اگر داری تمیز \*  
 بویتک اعراب و مفرداتی ظاهر در (معنای بیت) بودر که ای عزیز  
 تا بند علاقه دن مطلق و آزاد و مقل و اهل سعادت اوله سن یعنی  
 بویله اولی ایچون بی طمع و حرص و شهوت اول اگر تمیز و ادر کلک  
 واریسه زیرا کمال عقل انسانی علاقه دن آزاد ایدر و شهوت نفسانیه دن  
 انقطاعه سبب اولور و خلقک مالنه و لئه باقیدر م بلکه سلامت  
 و عفت جاننسه جذب اید و ب کیدر

\* \* در صفت فاسق کوبد \* \*

\* هست فاسق راسخه خصلت در نهاد \* باشد اول دردانش حب فساد \*  
 هست مقدم خبر فاسق را اکامتلفد ز زیرالام جاوه معناسنه در

سه خصلت مؤخر مبتدا در در خبره قید در اول باشد ظرف در در خبری  
 حبه ظرف در حبه باشد فاعلی در ( فاسق طاعتدن خروج یدن  
 ائمه در ) نهاد طبع در سرشت کبی ( فساد صلاحك ضدیدر ) معنای  
 یت ( بودر که فاسق ایچون اوچ خصلت رذیله حاصلدر نهادنده  
 یعنی انك اوزرنه مطبوعدر اولاقبندده محبت فساد اولور یعنی صلاح  
 نسنه بی سومز بلکه فسادی سور ونظام انفس وآفاقه خلل ویره جئك  
 احواله میل ایدر وایکی کسه اراسنده شقاق واقع اولسه اصلاح  
 ذات البین ایتمز بلکه شدت بغضه وسریله اولان اسبابله آتش افروز  
 اولور \* حرفش آزدن خلق خداست \* دور دارد خویش را  
 از راه راست \* حرفت مبتدا وآزدن خبر در دور داردك مفعول اولی  
 وخویش نائسی وازد ویره متعلقدر ( حرفت حاء مهمله نك کسریله  
 عربی در صناعت معناسنه زیر اهر نسنه که اکا مشغول ومعتاد اوله  
 صنعت و حرفت، در لر شول جهتدن اکا منحرفدر ورزق عیال  
 ایچون حرف وکسب ایدر واهل حدیث فرق ایدوب دیبلر که  
 صنعت عمل بدایله اولاته در لر خیاطت وصباغت وکاتب واهشالی کی  
 حرفت ایسه تجارتدر برزاق وغیری کبی ( راه راست صراط مستقیمدر که  
 شرع الهی و دین مبین در رضاء حق موصولدر ) ( معنای یت )  
 بودر که فاسقك ایکنجی علامتی خلق خدایی انجتمکدر یعنی اذیت  
 وکسر خاطر اکا کار اولشدربوایسه فسق عظیمدر زیرا قتل  
 حکمنددر که بناء حق عدمدر پس قاتل نیجه ملعون ایسه مؤذی دخی  
 ملعوندر و اوچجی نشانی بودر که کندن صراط مستقیمدر دور  
 وبعید طونار وطریق ضلاله کیدر که راه کژدر کویا ناظم قدس سره  
 دیر که فاسق مطلق اودر که هم کندی نفسنه وهم ساره ضرر وظمی  
 واردر اصلحه الله تعالی فافهم

\* \* در صفت شقی گوید \* \*

\* هست ظاهر سه علامت در شقی \* میخورد دائم حرام از احق \*  
 هست ظاهر مقدم خبر در زیر ظاهر ست دیمکدر که هست بوراده  
 است برینه در سه علامت مؤخر مبتدا در ودر شقی ظاهر ظرفدر  
 دائم میخورده ظرفدر حرام میخوردك مفعولیدر از تعلیلدر از سبب

حاجت دیمکد رزیرا احق ده یا مصدر به در شقی سعیدک ضدیدر که  
 بد بخت دید کلری یعنی اسباب توفیقک مساعده و معاونت ایتمدیکی  
 کسه در زیر اصلده بی ستره در که ولادتق نجم سعد اوزرنه مینی  
 دکدر (حرام حرمتی دلیل قطعی ایله ثابت اولان نسنه در) احق ده  
 یا مصدر به در بوراده احق اودر که برنسن بی محلتک غیر به وضع  
 ایلبه قبحی بیلورکن حرامی حلال برینه وضع ایتمک کبی حرمتی معلوم  
 ایکن (معنای یدت) بودر که شقی اخروی ده اوچ علامت ظاهر در اول  
 احق لغدن داتما حرام اکل ایدر اکل حرام ایسه شقاوت احرویه به  
 باعثدر که طریق جشدن ضال اولوب طریق ناره طوغری کتدوکی  
 و اهل شقاوت ایله معذب اولدیغیدر پس فی الحقیقه شقاوت بودر که  
 شقاوت دنیویه ائک یا نند بی اعتبار در فقر و سوء حال و ذلت  
 و خسارت کبی \* بی طهارت باشد و بیکاه خیر \* هم ز اهل علم باشد  
 در کریز \* بیکاه خیر بی طهارت اوزرنه معطوفدر بی طهارت باشد  
 متعلقدر ز اهل کریزه متعلق ودر باشد ظرفدر (طهارت لغتده  
 نذافتدر که پاکک دیروشر عده اعضای مخصوصه بی صفت  
 مخصوصه اوزرنه غسلدر و حقیقتده قلبی نجاسات معنویه دن  
 تطهیردر واندن مراد اخلاق رذیله و اوصاف ذمیمه در کفر و نفاق  
 و کبر و حسد و غضب و ریا و حب مال و حب جاه و امثال کبی بیکاه خیر  
 بی وقت قالقیجی دیمکدر که صفت مشبهه در خیرک مصدری  
 حیریدن در ایاق اوزرنه قالقیجی معنای مضارع خیرد و خیرتده در  
 پس خیر اسم مرخدر (کریز کاف عجمینک کسریله وراء مهمله تک  
 تقدیمیه قاجقد رفرار کبی مصدری کر یختن در مضارعنده حازابه  
 قلب اولنوب کریزد و کریزنده دیرلر (معنای یدت) بودر که شقی تک  
 بر علائق دخی بودر که طهارتسر اوور یعنی آبدست آلتاز و وقتسر  
 یعنی کیج قالقیجی اولور که طالع شمسه دک اوور و نمازی قضایه  
 قالور و بی طهارت اولدینی جهندن قضای دخی ایتموب امر صلوته ده  
 تهاون و تکاسل ایتدوکی و عقاب الهیدن خوف ایتدوکی ایچون کافر  
 اولور و برنشانی دخی بودر که اهل علم صحبندن فرارده اوور زیر  
 علم حال او کریمک مرادی دکدر طلب علم ایسه هر مسلم و مسلمله اوزرنه



فرصت در بوجهدن علماء ایله بحالسه دخی فرصدر الخصاصل حرام خور  
 و بی نماز و جاعل اولی علامات شقاوتند در که صاحبی فلاح بولماز  
 کر کسه سعادت دنیویه مستعد ایله اولسون مال و صحت و طول  
 عمر و امثال کی \* باطهارت باش و پاکی پیشه کن \* وز عذاب کور هم  
 اندیشه کن \* بعضی نسخ ده هم برینہ نیرد و شمشدر معنی پردر زیر هم  
 بوراده نیر کی دخی معناسن افاده ایدر پاکی یاء مصدر به ایله کن امر نه  
 مفعول اول و پیشه ثانی در ایدیشه اینکی کنه مفعول و از عذاب  
 اندیشه به متعلقدر مقدمات مرارا تبیین اولمشدر (معنای بیت)  
 بودر که وضو له اول و پاکی کنه صنعت ایله یعنی صنایع صنعتن  
 الدن قومدینی کی سندخی الک و بوزک یومقدن خالی اولمه یعنی  
 بالکذا اوقات مخصوصه نماز ایچون آیدست المی دکل بلکه طهارت  
 دائمه اوزرنه اولغه سعی ایله و عذاب قبردن اندیشه و فکر ایله یعنی  
 خوف ایت زیر بی طهارت و بی نمازک قبرده حالی دشوار اولور  
 شول معنادن که ارکان دینی هدم ایتد کیچون شوال ملکینه جوابه قادر  
 اونیوب مغذب اوور \* ای پسر مکرر از اهل علوم \* تانوسوزد  
 مر ترا نارسوم \* بو بیتد اعرابی ظاهر در مکرر نهی حاضر در مصدری  
 کر بختن در کاف مجحی ایله فرار معناسند نسوزد مضارع منفی در  
 مصیدری سوختن در (بایمق و باقی معناسنه بوراده متعدی در  
 مرتزاده مرزایده در عموم فتح سین ایله شول ریج حاره به دبر که ستمک  
 یعنی زهرک تأثیری کی تأثیر ایله و در عشاردر که سموم غالباً نپارده اولور  
 نیکم حرور غالباً ایلده اوور و قرآنده کلور که ( واصحاب الشمال  
 ما اصحاب الشمال فی سموم ) یعنی کفره شول حر نازده در که مسام بدنه  
 یعنی بدنه دلچکرنه نفوذ ایدوب اجساد و اکادی احراق ایدر بومعنایه  
 کوره سموم سمون اولور ثقب معناسنه یوخسه زهر قاتل معناسنه  
 دکل و مسام بدن منافذ بدن (معنای بیت) بودر که ای پسر علوم  
 تافعه اهلندن فرار ایتمه بلکه تلم علم دین ایچون مجلسارنه داخل اول  
 و ملازمت ایله تا که حق نارسوم احراق ایمیه یعنی حر جهنم که زهرک  
 تأثیری کی تأثیر ایدر و باخود منافذ بدنه نفوذ ایدوب اجساد سوزان  
 ایتدیک کی اکادی دخی یا قویب بریان ایلر ترا جهل نازدر علم نور

اولدینی کی خصوصاً که علم حقائق اوله وجهل جابدر و علم کشفدر  
 العلم جاب دیدکلی جهلدن جابدر معناسنه در مکر که بندار اهل  
 اوله بوضوئده دخی جاب اولان بندارد نفس علم دکل و بوندن فهم  
 اولند بیکه علم معلومه کوره پرده اولماز فافهم جدا \* ناتوانی هیچ  
 کس را بد مکو \* پیش مردم هم ز باب خود مکو \* بعض نسخده  
 ناتوانی برینه ناتو باشی دوشمشدر مالی بر در تامادام معناسنه مکو به  
 ظرفدر و باشی جله سی خبردر و خبر مبنده انک صورت عینی و معنی  
 غیریدر که قدرت معناسنی متضمن در پس حل محجج اولور بد مکنونک  
 مفعول صریحی و هیچ کس را غیر صریحی در زیر الام جاره  
 معناسنه در عربی ایله تقدیری لاتقل قولاً فی الحال واحد من افراد الناس  
 دیمکدر (پیش باء محمی ایله ایکنجی مکو به ظرفدر حرف جر  
 دخی اکا متعلقدر) (باب اصلنده مدخل الشئ معناسنه در صکه  
 قیودر باب الیت و باب الدار و باب المدینه کی که مداخل  
 امکنه در صکره علمده دخی استعمال اولندی مثلاً باب الطهاره  
 دیرلر که طهارتک علمنه آنکله توصل اولنوردیمکدر و ابواب  
 جنت و ابواب جهنم دیرلر شول اسبابه که آنکله جنت و جهنمه  
 توصل اولنه و شونسنه فلاك بابی در دیرلر اکا صالحدردیمکدر (خود  
 خاتم سی فتحه به اماله ایله اوقنور بد ایله قافیه دن او توری  
 (معنای یت) بودر که ناسن سن اولاسن یعنی عمرک اولوب قادر  
 اولدجه کسه به بد سوبله زیر ابد زبان دیساده مذموم و آخرنده  
 معذدر و هم خلق اوکنده و یا نشده کندی بابکدن سوز آچوب  
 سوبله یعنی ناسک کندی احوالک اطلاعلر نه سبب اولاجق مذاکره  
 بابن سدایله و تمدح طریقله کاندن دخی حذرایت زیر اطعون و مفتضح  
 اولور سن پس صدف کی خاموش اول \* معرفت داری کره در ز مبنده \*  
 چون رسد مهمان برویش در مبنده \* بعض نسخده مغفرت خواهی  
 دوشمشدر اولکبسی اصحدر تقدیری داری معرفت مبنده کره در ز  
 دیمکدر که داری معنای شرطی متضمندر اگر داری معناسنه پس  
 مبنده جاهسی جزادر مصراع ثانی دخی شرط و جزا در مهمان رسدک  
 فالعیدر برویش ایکنجی مبنده متعلق و در انک مفعولیدر (معرفتدن

مراد معرفت الاهی و اخرویه در که معاده دائر در (کره کاف عجمی  
 و رانک کسر لریله و هاء ساکنه ایله دوکم معناسنه در عقده کبی  
 (زیر التونه) که اکتفا قیبلندندر مراد زروسم در (مبند نهی حاضر در  
 مصدری یستن در بغلق معناسنه مضارعنده سین نونه قلب اولنوب  
 بندد و بندنده دیرلر (در مینده در قبو معناسنه دری بند ایتمک عدم  
 مساعده دن کایه در نوجهله اولورسه (معنای یت) بودر که اگر  
 معرفت طو ترسک یعنی حقن آگاه ایسک و معاده و فوق اولوب  
 محاسبه مال نه ایدوکن یلورسک التونه و کسه دوکم بغله بلکه حل  
 عقده ایدوب مالکی راه حقه صرف ایله والا نره دن کسب ایندک  
 ونه خرج ایلدک دیو مشغول اولورسن و حساب شدید له بحاسبه  
 اولورسن چون قونق ایشیه و طوغریلوب خانه که کله اتی کله کله  
 قرشوله و قیوی انک یوزنه بغله ورد ایتمه زیراضیفه اکرام ایتمک  
 لازمدر که امر الاهی ایله جانب غیب دن کلور و باعث برکات اولور  
 و ذنوب انکله همراه اولوب حاجی یاردن قورتلور فافهم جدا

\* \* در صفت بخیل کوید \* \*

\* \* سه علامت ظاهر آمد در بخیل \* یا تو کویم یاد کیش ای خلیل \*  
 سه علامت مبتدا و در ظاهر طرف و ظاهر آمدک فاعلندن حالدر  
 یا کویمه متعلق (و یاد کیش عربی ایله احفظه معناسنه در) خلیل  
 دوست دیمکدر شرحی بالاده در (معنای یت) بودر که اوچ علامت  
 بخیل و مسمکده ظاهر کلدی یعنی بخیل و خنبدسک بخیل و خسانسته  
 اوچ علامت ظاهره و اردر سکا ای دوست اول اوچی سویلینه یم  
 حفظ و عمل ایله \* اولاز سائلان ترسان بود \* وز بلای جوع  
 هم لرزان بود \* تقدیری اولا بود ترسان از سائلان و هم بود لرزان  
 از بلای جوع دیمکدر که اعرابی ظاهر در (سائلان سائلک جمعیدر که  
 ترک دلخی دیر سوال استعطائی معناسنه (ترسان صفت مشبهه در  
 قورقغان معناسنه مصدری ترسیدن در که قورخقدیر (لرزان ده  
 صفتدر دترکن معناسنه مصدری لرزیدن در که دترمکدر (معنای یت)  
 بودر که بخیلک اولکی نشانی بودر که سائلان دن قورقغان اولور و راست  
 کلسه بکزی دوز و چپ و راست یوز جویر و دفعیله مقید اولور

و ابی که می علامتی بود در که اچلق بلا سسندن در کین اولور یعنی اچ  
 اولور سه دفع جوع بچون خرج لازم کلور دیوالم واضطرابه دوشتر  
 پس کبندی جوعی غصه سن چکن دنی نک آخره اطعام و احسان ایتمک  
 احتمالی اولوری قاتله الله تعالی \* چون رسد در ره بخویش و آشنا \*  
 بگذرد چون باد و گوید مرچبا \* بویتک اعرابی ظاهر در (خویش  
 خاه میجه نک کسری و واور میجه خصم و قوم خویشاوند کنی) آشنا  
 بلش مقابلی بیگانه در که یاد در (بگذرد بانک ضعی و ذال میجه اله  
 مضار عذر و صد ری گذشتن در بریدن بریره بکمک معنا سنه  
 مضار عنده بشین رایه قلب اولنوب بگذرد و بگذرنده دیرل (مرچبا  
 طایفه عرب اکرام مراد ابتد کلری مخاطبه مرچبا دیرل موضع رحبه  
 ضمله یعنی واسعه کلدک اگر قلبده و اگر مکانه که سنک اوزر که ضعی  
 یوقدر دیمکدر دیمش لرد در که مرچبا دیمک ستند زرا جناب نبوتدن  
 صلی الله علیه وسلم مرارا صادر اولمشدر و ابتد مرچبا دیمک ملوک  
 یمندن سیف بن ذی یزن دن قالمشدر (معنای بیت) بودر که چونکه  
 بخیل بولده خصم و قوم و اشدایه ایریشه و ملاقی اوله بندن برشی جر  
 ایدرل دیو خوفندن بل کی بکرو بر قوری مرچبا دیر و انکله دفع ایدر  
 زیرالتره با کلیه اجنبی معامله سن ایده مر سار بیگانه لره ایتدو کی کبی  
 والله الحفیظ \* نبود از نانش کسی را فایده \* کم رسد با کس ز خوانش  
 مایده \* از فایده به متعلق و فایده نبودک فاعلی و کسی مفعولیدر کم  
 محذوفه صفتدر که اول محذوف رسیده مفعول مطلقدر عربی ایله  
 تقریری یصل و صلا قلیلا ای لا یصل اصلا کما هو شان المسلم الشریح  
 و فارسیه ایله تقدیری رسد رسیدن کمتر با کس رسیده متعلق و جار  
 و مجرور مایده بی بیاندر و مایده رسدک فاعلیدر (فایده یاه مثلله لغته  
 علمدن و ماندن تحصیل اولنان نسنه در فیددن مشتقدر که زیاده اولقی  
 معنایه در و عرفده فعل اوزرنه ترتب ایدن مصلحتدر اول فعلک ثمره  
 و نتیجه سی اولدینی جهتندن (خوان سفره در تنکم مرور ایتندی  
 (مایده دخی یاه مثلله میددن در حرکت معنایه مایده طعمامدر  
 و اوزرنده طعمام اولان سفره در و اگر طعام اولنر سه خوان در  
 زیان وزنی اوزره (معنای بیت) بودر که بشیلاک نایندن و طعمامشدن



برکسه به فائده و غیره اولماز کرک اقارب و کرک اجانب و کرک اشنا و کرک  
 یکانه و انک سفره سندن کسه به طعام از ایریشور یعنی نادر واقع  
 اولور که ضرورت قویه ده بولنور و بلکه کسه فی المثل انکی اوجنی  
 اصرمبوب دنیادن اوله کیدر ننگم بنی حیدر دیومشته هراولان شخص  
 بوالعجب دن احوال غریبه منقولدر و بعض حکایات دخی مخلنده اند  
 \* \* در بیان حاجت خواستن کوید \* \*

\* حاجت خود را بمجواز زشت رو \* انکه دارد روی خوب ازوی بجو \*  
 حاجت مجربک فاعلی و جبار و مجرور بجو به متعلقدر انکه نک تقدیری  
 نکستی در که بتدر ادر و دارد جمله سی اکا صفتدر ازوی بجو به متعلقدر  
 و بعد الجمه خبردر (زشت و صفت مشبهه در چرکین یوزلو معناسنه  
 ) بجو بآنک ضمه له امر در بر ا مضارعک اول مفعول اولسه اوزرنه  
 داخل اولان بآنک حرکتی دخی تابع اولور (معنای بیت) بودر که کنندی  
 حاجت ضریره کی چرکین یوزلو کسه دن آرامه و طلب ایله بلکه  
 اول کسه که کوزل یوزطوتر اندن استه و حدیده کلور که (اطلبوا الخبر  
 عند حسان الوجوه) یعنی حسن الوجه اولق اعتدال مزاج و بعض  
 اسباب ملائمه نک اثری در که غالبانده خواص شریفه ایداع اولمشدر که  
 از جمله خوب و یوک فاضی حاجات اولوب ار باب ضرورنه بشاشت  
 وجهله استقبالدر \* مؤمنی را باتو چون افتاد کار \* ناتوانی حاجت  
 اورا برآر \* مؤمنی راده را لام جاره معناسنه اولغله افتاده متعلقدر کار  
 افتادک فاعلیدر باتو دخی اکا متعلقدر تقدیری چون افتاد کار مؤمنی را  
 باتو دیمکدر ناتوانی برآره ظرفدر حاجت آنک مفعولیدر و بعد الجمه  
 جزاء چون در مؤمنی راده یا وحدت ایچوندر (افتاد ماضیدر مصدری  
 افتادن در دوشمک معناسنه و افتیدن دخی کلور مستقبلده الف و با  
 ساقط اولوب افتد و افتنده دیرل) برآر براستعلا ایچوندر علی کی تحسین  
 ایچون زاید دخی کلور آر مدله امر حاضر در مصدری آوردندن در  
 کتور مک معناسنه مضارعنده آورد دیرل و تخفیف حذف و اوله آورد دخی  
 دیرل که آر بوندندر آور اولکیدن اولدینی کی (معنای بیت) بودر که  
 چونکه بر مؤمنک سنکله ایشی دوشدی و سکا متعلق مصلحتی واقع  
 اولدی مادامکه قادر اولاسن آنک حاجتی یوفر و کتور و بره براهه یعنی

حصوله کمنه سعی و اهتمام ایله زیرا مصالح ناسده بو ائتمک کندی  
 نغسه خدمتدن افضلدر شول جهندنکه مصلحت غیرده مجبور کیدر که  
 مرتبه فرمندر و کندی خدمتده مختاردر که مرتبه نافله در فرض ایسه  
 نافله دن اقوی در و پردخی عندالعارفین مقصود اصلی نفسندن فنا  
 بولمقدر خدمت نفسانیه ایسه وارلق کتورر \* حاجت خودرا جز  
 از سلطان نخواه \* چون بخواهی یافت از دربان نخواه \* حاجت  
 نخواهک مفعولیدر جز حرف استنادر بواستثنایه مفرغ دبر لر شکم  
 نظارتی مروتانندی یافت کرچه ماضیدر و لکن ایکی فعلک اجتماعندن  
 فایده اولما مغله بوراده و نظارتده مصدر معانسه اخذ اولنوز یافتن کی پس  
 یافت بخواهک مفعولیدر از مابعدنه متعلقدر (دربان قبولی در که بوی  
 کوزه در و بکلر (مضای بیت) بودر که کندی حاجتی هیچ بر فرددن  
 استمه الاسطان اعظمیدن وانک حکمنده اولان اغنیادن طلب ایله  
 زیرا اغتالی جهنیه تحصیل مراده قادر در چونکه حاجتک سلطانندن  
 بولیسرسن و او قبولدن وجوده کلک ممکندر پس قبولی دن وانک  
 حکمنده اولان ضعفا و فقرادن استمه زیرا عاجز در ناظم قدس سره  
 حسان الوجوه دن طلبی تقدیم ایلدی زیرا انک اسعاف مراده علامتی  
 ذاتی در سلطانک ایسه سلطنت و خزائن اعتباریه در و بونده  
 اقطاب دخی داخل اولدی زیرا انلرک دخی اسماسی ذاتیه و کلیه در  
 و ظاهرده بد لرنده خزائن یوغنیه دخی قلیلرنده مساعدده داعیه  
 اولیحق توجه و همت دل ایله سهولته حصول پذیر اولور شکم  
 حدیثده کلور (اذا خیرتم فی الامور فاستعینوا من اهل القبور) یعنی  
 من اهل القناء و حقک غیریدن اول غیرده اسماء آکهمیه ملا حظیه سیله در  
 والا خلقک اغنیاسی دخی فقرادر قال تعالی (یا ایها الناس انتم الفقراء  
 لئلا الله) یعنی حق افتقاری بلدکسه قننی بایدن طلب اینسک حقندن  
 طلبه راجعدر که باب اکا وسیله در \* از وفات دشمنان شادی مکن \*  
 از کسی پیش کسی دادی مکن \* تقدیری مکن شادی از وفات دشمنان  
 دیکدر که حرف جر شادی به متعلقدر دادی مکنه مفعولدر  
 اینکجه از دادی به متعلقدر دادی دخی مکنه مفعولدر پیش دادی به  
 طرفدر وقت دیری مکن دادی از کسی پیش کسی دیکدر (وفات موئدر

\*

\*

وفی دندر ضمه که برنسنه تمام اولوب غایبه ابرمکدر پس مونه وفات  
 دید کبری عمرک نماسنده اولوق حسبیه در و بوندن اخذ اولندیکه  
 وفات ده تا اصلیه دکلدر فواتده اصلیه اولدینی کبی (شادی ده یا  
 مصدر به در شاد اولوق معناسنه (دادی ده یا مصدر به در طلب عدل  
 و داد معناسنه حاکم حضورنده ایسه داد و فریاد دیمک خصمنیدن  
 شکایتدن ناشی اولغله داد دالین ایله شکایت معناسنه ده استعمال  
 اولندی (معنای یت) بودر که دشمنلرک موتندن مسرور اولوق ایله  
 زیرا دوران سنی ده انلرک اردنجه چوق مدت آلبقومز بلکه (الدینا  
 ساعه) موجنجه عمر دنیا بر ساعت کبی گذر ایدر و کسه به بقاسی ارلاز  
 پس بر ساعت عمر ایچنده کندی غن قویوب غیرک موتیله فرحناک  
 اولقدن نه حاصل اولور مکر که سجده شگری موجب نسنه اوله  
 نیکم جناب نبوت صلی الله علیه وسلم غزوه بدرده سرابی جهلی  
 مقطوع کوردکده شکر ایش کره سجده ابتدیلر و دخی کسه دن کسه  
 اوکنده و بانشده شکایت ایلمه زیرا ضرری وار فایده سی یوقدر  
 مکر که عدل ایچون سلطاننه شکایت ایلمه سن و خصمکدن داد خواه  
 اولاسن و حالکی حقه عرض ایده سن یا خلقه عرض ایندو کک  
 صورنده مرادک تشکی اولیسه بلکه المکی دفع و برای نسلی اولاکه  
 اکا حکایت دیلر زیرا اسان عارفه شکایت دوشمن بعد ذابو یتک  
 ماقبلنه مناسیتی یوقدر ظاهر بودر که مختلربونی محلدن رفع و ناعمله  
 وضع ایتملر در و بو ککاک اکثر مواضعی ملعه جهلا اولشدر والله علیم  
 عما یصنعون \* \* در صفت سخت دل میگوید \* \*  
 \* سخت دل راسه علامت یاقتم \* چون بدیدم روی از روی ناغم \*  
 تقدیری یاقتم سه علامت سخت دل ا دیمکدر که یاقتم ماضی مشکلم  
 و حیده در سه علامت آنک مفعولیدر سخت دل اده را لام جار  
 معناسنه در که یاقتم متعلقدر چون بدیدم جله سی شرطیه بدر روی  
 ناغمک مفعولیدر و از اکا متعلقدر و بعد الجملة جزا در سخت دل  
 صفت مشبهه در قاتی دلو و بور کلو معناسنه و دقائمه کلور که  
 سخت محکمدر مقابلی سست در که ککسکدر سختک ترکیده معناسی  
 برکدر پرک بوزلو دیمک یرده عجم سخت روی دبر بر ککله قاتیلوق لازم

اولد یقندن اوتوری مجازا قانی به سخت دیرل قانی ککسک دیچک برده  
 عجم سخت سست دیر قانیغه سختی دیرل یاقتم مصدری یافتن در  
 بولق معناسنه مضارعی باید کلور یاقتم تاء مثناه فوقانیه ایله مصدری  
 یافتن دیر بوکث معناسنه مضارعی باید کلور معنای بیت) بودر که  
 قانی کو کللو کسه ایچون اوچ علامت بولدیم چون اول سخت دلی  
 کوردیم آندن بوزمی بوکدم وچوردیم اول اوچ علامت قبیحه دن  
 اوتوری پس برکسه دن اعراض ایتک قیئحی حسبیه در بوخسه  
 بحسب الذات دکل و بویله دیمک دخی جائزدر که چونکه فکر ایتدیم کوردیم  
 اول اوچ نسته ک نهایت مرئیده قبیح اولدیغنی آندن اعراض وحذر  
 ایلدیم تا که سخت دل اولیام زیرا سخت دل اولان کسبه کلام حق  
 تأثیر ایتز (ختم الله علی قلوبهم) زمره سندن اوور و سختلندن  
 بی مرجحت و شفقت اولوب اخر (و غضب الله علیهم) شراره لری ایتک  
 اوزرنه دخی صاچلور \* برضه یغان باشدش جور و ستم \* هم قناعت  
 نبودش بایدش و کم \* برچوره متعلق و جور باشدک فاعلی و شین مفعولیدر  
 باقناعتنه متعلق و قناعت نبودک فاعلی و شین مفعولیدر ضعیفان ضعیفک  
 جعبه در مقابل قوی در یوراده مراد ضعیف حالدر بوخسه ضعیف  
 بدن دکل (جزر طلم در کوچ ایتک معناسنه اصلنده جقدن عدول  
 ایتکدر) ستم دخی ظم معناسنه در پس عطف تفسیری اولور قناعت  
 قسمته رضادر (بیش باه عربی ایله زاید) و کم ناقص در مقصود آز  
 و چوق دیمکدر اصلنده قناعت آزه در و لکن آز و چوق باندنه برابر  
 اولدیغنی اشعار ایچون مقابلی ایله جوج اولدی (معنای بیت) بودر که  
 اول سخت دکل برعلاتی بودر که ایتک ضعیفان و فقرای بی نام اونلر  
 اوزرنه طلبی اولور و کوچ طوره زیرای المثل قلندره مرجحت خلق  
 اولغا مشدر و برنشاق دخی بودر که ایتک چوغه و آزه قناعتی اولماز  
 یعنی ایکبسی ایتک باندنه برابر دکلدر بلکه چوق اولدیغنی زمان منبسط  
 و آز اولدیغنی وقته منقبض اولوب نه کشره شکر و نه قلیله صبر ایدر  
 زیرا قلینک حقه آشنای بوق و سر قضا و قدر دن بی خبردر  
 \* موعظت هر چند کوی بیشتر \* در دل سختش نباشد گاز کر \*  
 موعظت کوی تک مفعولیدر بیشتر موعظه تک ضعیفدر زیرا نقدیری

\*

\*

هر چند کوفی موعظت بیشتر دیمکدر که موعظه کثیره مراد در  
 در دل کار کرک ظرفیدر کار کر نباشد که مفعولیدر فاعلی تختنده ضمیر  
 موعظه در (موعظت تاء طویلله ایله عادت عجم اوزرنه در که زیاده  
 دیمکدر برده زیادت دیرل هم تاء طویلله باز لرل وهم تلفظ ایدرل پس  
 موعظت ده تا خطاب ایچون دکلدر بلکه موعظه دیمکدر که  
 وعظندن اسعدر (وعظ شول زجر در که تخویفه مقارن اوله و بعضیلر  
 دیدیلر که وعظ قلبی ترقیبی و انارزه خشیت ایدر و جهله تذکیر در  
 چند عدد دن سؤالدر کم معنائنه نمقدار دیمکدر (بیشتر باء عربی ایله  
 زیاده رک معنائنه زیر اتراداث تفضیلدر پس برنسنه نك آرتوقلقد  
 فضلی نیسان ایستلریشنی و افزوتی واکه کلکده کنی دیرل کار کر  
 اونکی کاف عربی وایکجهی فارسیدر (کار کر مؤثر معنائنه در زیر  
 کار ایش و کر اذات فاعلدر ایشجهی معنائنه آهتکر دمرجی دیمک  
 اولدیفی کبی (معنای بیت) بودر که سخت دلاک برعلاتی دخی بودر که  
 هر تقدیر زیاده موعظه سویلسک و نصیحت ایلسک ذلک سختنده  
 مؤثر اولمز زو سنک خارا کبی در که سنکه یازان تأثیر ایتدیکی کبی  
 اکا دخی فیض بند کار ایتمز کوبا اسعدر که اشتر قال تعالی (ولهم  
 آذان لا یسمعون بها) یعنی اذن که حمله قولافدر کلام حق کوش  
 ایچون خلق اولنمش ایکن ما خلق له ده استعمال ایتماسکله اصم کبی  
 اولورل حاضر مشاعر و محاسن وقوی دخی بویله در \* هر که عاری  
 باشدش از حسن و حیا \* از بی حاجت به پیش او میا \* بو بیت دخی  
 مجتهد دکلدر بالاده نظاری حقیقه کرک ایدی ولکن ناسخلر بلا حیا سینه  
 یاز لمسلدر تقدیری هر کفی که باشد عاری از حسن و حیا میابه پیش او از  
 بی حاجت دیمکدر که یونکن اعزایی ظاهر در (عاری عریاندر حسن  
 بالاده ذکر اولتان روی خوبه اشارتدر تنکم تفصیل مرور ایتدی (حیا  
 انقباض نفسدر برنسنه دن که فعلنده لوم واردر کشف عورت و فعل  
 معاصی کبی پس حیا به نخلته مؤدی اولان نسنه بی ترک لازم کلور  
 از بی تعلیل ایچوندز (پیش باء عجمی ایله جهات سندن دن قدام  
 معنائنه که او کدر که مقابلی صو کدر (میانجی حاضر در مصدری  
 آمدن در کلاک معنائنه مستقبلانده مبع بابه تبدیل اولنوب آید

وآینده دینلور پس اصلی مه آولور که تخفیفاً همزه بایه قلب اولمشدر  
 (معنای بیت) بود که هر کسه که حسن و جالیدن عاری اوله و صبیح  
 الوجه اولیه حاجت ضروریه کدن اوتوری انک اوکنه و یانه کله  
 واکا عرض حاجت ایته زیرا مقضی المرام اولمزسن شول و جهدن که  
 زینت آدمک خسیاست و دنائب خواص ولوازمندند و بی جیا و بی  
 ادب اولان دخی سنی صفر الیدردایتمکدن اوتانمز آخر یاندن نهی دست  
 و محزون چقرسن \* اهل دنیا را بمعنی مرده دان \* تا نباشی همنشین  
 مردگان \* تقدیری دان اهل دنیا را بمعنی مرده دیمکدر که اهل دنیا  
 داتک مفعول اول و مرده ثانسی و بمعنی اکا ظرفدر و همنشین بولملیک  
 مفعولیدر (اهل اهل الله خاصه الله در که حقه مضاف اولور ل و اهل  
 الآخرة خاصه الآخرة در که اکا نسبت اولنور و اهل الدنیا خاصه  
 الدنیا در که نسبتی دنیایه در پس اهلیته اشتاق وانس اولمعلق  
 معنای وارد بوجهندن حقه اشنا وانس اولان جهلک فوقنده در که  
 انده اجنبی لک و وحشت یوقدر اصلا و اهل آخرت حقیقندن اجنبی  
 و آخرتله اشنا و اهل دنیا آخرتدن اجنبی و دنیا لله اشنادر (معنی بوراده  
 صورت مقابلیدر اولنده بایه ظرفیه در) تا تحذیر ایچوند که صاقن دیمک  
 برده استعمال اولنور (معنای بیت) بود که اهل دنیای معناده و حقیقنده  
 میت بیل اگر صورنده و ظاهرده احیادن ایسه ده نیکم اهل الهی و اهل  
 آخرتی زنده بیل اگر موتادن ایسه ده زیرا حیات و نمائنده معتبر اولان  
 قلبک حلیدر انکیچون قرآنده کافر دین میت ایله تعیر اولمشدر  
 ابدی آگاه اول و صاقن مرده لک همنشین و صاحبی اولیه سن  
 یعنی اهل دنیایک حب دنیا لله قلبری مرده اولمضله انلرله صحبت  
 انمک همان مرده ایله صحبت کی در پس بر قلبی آگاهله صحبت ایله  
 تا که بحکم الجوار انک حیاتندن سکا دخی حیات سربان ایده  
 \* در صفت قناعت گوید \* \*

\*

\* با قناعت ساز دایم ای پسر \* کرچه هیچ از فقر نبود تلخ تر \* با سازه  
 متعلقه سدر دایم اکا ظرفدر مصراع ثانی لک تقدیری کرچه نبود هیچ  
 تلختر از فقر دیمکدر که تلختر نبودک فاعلی و جاز و محروم تلختره متعلقه سدر  
 و اصل نفسد بر کرچه نبود هیچ چیزی تلختر دیمکدر که هیچ چیزی نبود

\*

فاعل و مخترع فاعلك صفت در (ساز امر حاضر در مصدری ساختن در  
 دوزمك معناسنه مضارعند خازایه قلب اولنوب سازد و سازند  
 دیرل مصدر فرجعی سازیدن کلوز سازد براق معناسنه دخی کلور  
 بوله براخی ولوانی کنی ( کرچه بوراده عربی ده ان وصلیه برینه در  
 ) فقره ان مراد فقر صوری در که ضنا مقابله یعنی عديم المال و اهل  
 ضرورت اولمقدر (معنای بیت) بود که فیمته رضائله دوزل و قوشل  
 و کچن و نایم راه دین ده کند که براغ ایله اگرچه فقر دن آبی رف  
 وزهر ناک نسنه یوقدن انکچون خلق ماله میل ایدر زرا فقر ذاتی اوزرنه  
 مجبولدر پس اگر فقر بر تاج نسنه اولمایدی ماله میل اینز و طلبکاری  
 اولمایدی \* هر سحر بر خیر و استغفار کن \* فرصتی اکنون که داری  
 کلدر کن \* تقدیری بر خیر هر سحر و کنی استغفار دیمکدر که هر سحر  
 بر خیر ظرفدر و مصراع ثانی نك تقدیری فرصتی که اکنون داری  
 کن کار دیمکدر که فرصتی مبتدا و اکنون داری به ظرفدر و بعد  
 الجمله مبتدایه صفتدر پس که نك تأخیری ضرورتله در والا موصوف  
 و صفت ارا سنده رابطه در و کن جمله سی خبردر و جمله خبریه ده  
 رابطه مبتدا محذوفدر تقدیری کار کنی در آن فرصت دیمکدر (فرصت  
 ضمیمه عزیدر نویت معناسنه) سحر حرکت ایله قبیل الصبح در که  
 کیچمه نك سندس اخیری در که عالم حقیقتدن اول وقتنده فلک قره  
 بعض تأثیرات نزول ایدر (بر خیر بر تحسین لفظ ایچون زائد در اوائل  
 مصادر و افعال اوزرنه ادخال اولنور) خیر امر حاضر در مصدری  
 خیریدن در ایاق اوزرنه قالمقی معناسنه مضارعی بر خیر دکلور  
 (استغفار مغفرت و ستر ذنوب طلب ایتمکدر) اکنون فتحله شمعی  
 معناسنه تخفیف ایدوب کنون دخی دیرل (معنای بیت) بود که  
 هر سحر وقتنده فراشکدن قیام ایله و آبدست آل و نماز قبل و نوبه  
 و استغفار ایدوب و المستغفرین بالاسبحار زمره سندن اول و وضوء  
 و صلوة انشاء یننده درج اولندی زرا فی الجمله احیاء لیل بولمده  
 بی طهارت نصراع و نیاز و نوبه و استغفار آثار صلحادن دکلدر  
 و بر فرصت و نوبت که شمعی طور ترسن فوت اولمدن کار ایله یعنی  
 گذشته که خلیفه سن و نوبت حیات سکا دکشدن عمر کرانمایه نك





قدرنی بیل و غنیمت اكله و فائده لی ایش طوط که عمل صالحدر والا  
 ناگاه کذر ایدوب راه عقبا به بی زاد کیدرسن و وقت تدلوك فوت  
 اولیحق کند که نوجهله چاره ایدرسن فافهم \* همنشین خویش را  
 غیبت مکن \* غیر شیطان بر کسی لغت مکن \* غیبت مکنک مفعول  
 اول و همنشین ثانسی در واصلنده مفعول پردر زیر اغیبت مکن لسان  
 عربی ده لا تقب معناسندر و مصراع ثانی دخی بویه ذکر که لا تلغن  
 علی احد غیر الشیطان دیمکدر که غیر احیدک صفتیدر و لغت علی  
 کله سیله مستعملدر (غیبت غین معجه نك کسر یله در معناسی غای  
 بوجهله ذکر ایتکدر که اگر اشنسه ملول و محزون اوله انکچون مؤمنه  
 اوزرنه حرامدر زیر اذابی مشتملدر و قرآنده (ولا یقرب بعضکم بعضا)  
 دیو تصریح بالهی اولمشدر (معنای بیت) بودر که کندی مصاحب  
 و جلبسکی غیبت اینه زیر ایلکه کوشنه کیروب متأذی اوله  
 اذیت ایسه حرامدر و اشدوکی صورتده دخی امر منهی ارتکاب  
 ایتش اولور سن و علی کل حال جزاء بد و تنزل بولور سن و بلکه  
 همدمک اولیانلری اغیز که اله ولسانه کتورمه مکر که فاسق اوله  
 تنکم حدیثده کلور (لا غیبة لفاسق) اگرچه بعض عارفین بونفی  
 نهی معناسنه اخذ ایدوب غیبت فاسقدن دخی منع ایتشدر و دخی  
 شیطان دن غیری برکسه اوزرنه لغت ایلمه یعنی شیطاننه  
 لغت ایله زیر لغتی فصله ثابتدر و شیطان انس دخی بویه در تنکم  
 تنزیده کلور (شیاطین الانس و الجن) یعنی انسک ماردلرنه دخی  
 خبث ذاتیلرندن اوتوری لغت اولنور زیر شیطانله تمیز اولندی  
 و بونلر ناللم لنفسه اولغسله (الالعة الله علی الظالمین) دندلی  
 و بعض صلحا شیطاننه لغت ایتدی دهانمی تلویث ایتام دیو ولیکن  
 قاری قرآن مترجم حق اولیحق محل لغتی قرآنده نیجه لغت ایتش اولماز  
 فافهم و بردخی بودر که اهل تمکین مراتب اوزرنه جاری در پس صدیق  
 اولان مقام فرق و بقاده اثر نبوی و آثار کامله افتقاید و دبسلدر که  
 اکثر لغت شته محمولدر و الا محلی ایسه فها والا لا عنه مر دود اولور  
 پس بلا سبب و بلا محل لغتیدن حذر کر کدر فافهم جدا \* چون  
 شود هر روز در عالم جدید \* از گاهان توبه می باید کرید \* هر روز





شودك فاعلى و جديد مفعولى و در اكا ظرف در از توبه به متعقد توبه  
 كز يدك مفعوليد كز يدك كز يدن معناسنه بايدك فاعليدر و بعد الجملة جزاء  
 شرطدر (جديد عربى در يكي معناسنه عجم نو دير فحله كه حديث الانشاء  
 اولان نسته در (جد اصلنده قطع معناسنه در توبه جديد ديد كارى  
 قطعى قريب العهد اولمله در بورادندر كه ليل و نهاره جديدان ديرل  
 ز برا داتم تازه نور) كز يد كاف عجمينك ضميمه ماضيدر مصدرى  
 كز يدن در كه اورنسلكدرد (معناى بيت) بودر كه چون هر كون عالمده  
 يكي اوله و تالنده ككاهلردن توبه اختيار ايتك كرك يعنى توبه بى ده  
 تازه ملك لازمير زيرا انسان خطا دن خالى دكلدر مقصود كيجه و كوندن  
 ولكن احد هما اليه اخردن اكتفايلى و لكن روز كه عرب يوم دوزآن  
 غير تصحيحدن دخی هيات اولوز پس توبه رجوع دائمه مجولدر كرك  
 كيجه و كرك كوندن و رجوع دائم توبه عارفين در زيرا انظر طرفه العين  
 حقدن غافل و منفك اولمازلر فافهم \* هر كرا ترسى نباشد از خدا \*  
 \* حق بترساند زهر چيزى ورا \* بونك تقديرى ديمكدرد كه هر كسى كه  
 اورا نباشد ترسى از خدا بترسانيدن حق زهر چيزى ورا پس هر كسى  
 مبتدا ترسى نباشدك فاعلى اورا مفعول غير صريحي زيرا زلام جاره  
 معناسنه در از ترسى به متعقد و بعد الجملة كه زابطه سبله مبتدا به  
 صفة در حق بترساندك فاعلى و حرف اكا متعلق ورا اناك مفعوليد  
 اصلنده او را در ترسى اخرنده يازايدده در ترس فحله قور خودر خوف  
 معناسه و حليمى ده ككورد كه ترسيدن لفظندن اسم مصدر در ترسيدن  
 قور خقدر بترساند متعددى در مصدرى ترسانيدن در قور ختمق  
 تخويف كى (معناى بيت) بودر كه هر كس كه اناك حقدن خوفى  
 اوليمه و غضب و عقابندن حذر قلبيه حق تعالى آتى هر شييدن  
 قور خيدرد و قزع دوش و ر بوندن فهم اولنديكه شول كسه كه الله  
 تعالى لك جلالى و هيبتدن خوف ايده و اسماء قهر به سنى ذكر ايدوب  
 مواخذ سندن خسته دوشه جيع اشبا لادن تهيب ايلرو كندى  
 آنلردن امن اوزرنه اولور مكر كه خوفله مأمورا ولد يغي كسه دن  
 خوف ايده الله تعالى دن خوف ايتين كى قال الله تعالى (يا موسى خف  
 من الذى لا يشاق منى) فافهم \* تا توانى حاجت مسكين برآر \*

\* تبارد حاجت را کردگار \* تا توانی برآره ظرف و حاجت برآرک  
مفعولیدر کردگار برآردک فاعلی و حاجت مفعولی و جمله سی تعلیلیه در  
مسکین من لاشئ له معناسنه در مراد مطلقا فقیر و ضعیف در کردگار  
کاف اولی ک عربیتی و کسر یله و ثانیه ک یجمنی ایله فعال معناسنه در که  
الله تعالی در تنکم بالاده شرح اولندی (معنای یت) بودر که مادام که  
قادر سن مسکین و فقیر و ضعیفک حاجتن یوقاری کتور یعنی ضرورتی  
دفع ایله و مراد کن روا قبل و دستگیری اول تا که فعال لما یزید اولان  
الله تعالی سنک حاجتی برده قومیه و رفع ابدوب وجوده کتوره زبرا  
(انما هی اتمانکم ترد علیکم) موجبیه هر کس عملنه کوزه بولور محسنه  
احسان و مسببه اساءت اولنور تنکم اسم عدلک حکمی بودر خافهم  
\* هست مالت جله در کف عاریت \* کر بماند از تو باشد زاریت \*  
هست بوراده است معناسنه تقدیری مالت جله عاریت است در کف  
دیمکدر که مالت مبتدا و جمله آتی تا کیددر عربی ایله تقدیری مالک  
کله دیمکدر پس مالت ده تا خطاب ایچوندر و عاریت خبر و دیرا کا ظرف  
و قیددر مصراع ثانی شرط و جزا در از بمانده متعلقدر زاریت باشدک  
مفعولیدر حذف مضافه تقدیری سبب زاریت دیمکدر که یا مصدریه  
و تا خطاب ایچوندر کف اصلنده تشبیه در ال آیه سینه مشهوردر  
ولکن یده دخی اطلاق اولنور کافی القاموس عاریت ده یا اصلنده  
مشدددر و تا اصلیه در عادت عجم اوزرنه طویله یازیلور و تلفظ دخی  
اولنور عرب عاریه دیر قاموسده کلور که عاریه تشدیدله در تحذیف  
دخی اولنور بین الناس تداول اولنان نسبه در جمعی عواری کلور  
تشبیه و تخفیفله ذکره فی العور علی انها و اویه و عربک تعاورنا العواری  
دیدکاری اکاالددر و تعاور تداول و تنادب معناسنه در کویا برنوبت  
یه ز و برنوبت مستعیر ایچون اولور و فقهده کلور که عاریه بلا عوض  
تملیک اولنیلان منفعتدر اگر عوضله اوورسه اکااجاره دیرلر (معنای  
یت) بودر که سنک الوده اولان جله مالک عاریه در که سندن استرداد  
ایدرلر و یانکه فالماز اگر اول مال سندن مسکره فالورسه نالان و کریان  
اولغیه سبب اولور پس خلافت حقه اول مالی محله نسلم ایله  
و ضروری الکردن چمندن اختیار که اتفاق ایت قال الله تعالی

\*

وانفقوا

( و انفقوا مما جعلکم مستخلفین فیہ ) یعنی سرزده اولان مال اصدقه  
 سزك دكدر بلکه سز وکیل و خلیفه سز که طرف حقن بطریق  
 العاریه والا مانه متصرف سز بوجهندن حقن مالی راه حقنه ینه  
 امر حقه انفاق ایدیکوز اشند بومعنادندر که عارف بومال حقکدر پس  
 بکالت زکاتی و برک لازم کزدیه مزرا حق زکاتله امر ایتمشد ر  
 بومعنادن خلافت زکوة و برر فاعرفه \* عاریت را بازی باید سپرد \*  
 \* هیچ کس دیدی که زب باخود ببرد \* عاریت سپردن مفعولی و سپرد  
 دخی سپردن معنایه بایدک فاعلیدر هیچ کس مابعده مفعولدر زر  
 ببردن مفعول صریحی و یاخود غیر صریحی در و بعد الجملة که  
 رابطه سیله هیچ کسه صفندر (سپرد سین مهمله و یا عجبینک صمدل یله  
 ماضیدر بوراده مصدر معنایه در که اصمرلق و طیشمرق معنایه  
 تسلیم کبی مضارعنده سیارد ددیرل الف زیاده سیله و بلا الف سپرد  
 دخی جائزدر دیدی مضارع مخاطبدر که استفهامی متصنندر (زر  
 خصوص اوزرینه آلتوندر بوراده مطلق مالدن عبارتدر ماقبلی  
 قرینه سیله زر تخصیص اولندیغی قلبه سائرذن الصق و ادخاره اوفق  
 اولوق حسبیلدر (معنای بیت) بودر که عاریتی کیرو یعنی صاحبیه  
 طیشمرق و تسلیم ایلمک کر کدر یعنی معبر اولان کسه عاقبت عاریتی  
 مستعیر الذن استرداد ایتلودر انکیچون عرب تعاورنا العواری دیدی  
 یعنی ایدی ناسده اولان امورک جمله سی کرک اموال و کرک مناصب  
 عواریذن که نوبت بنوبت تعاور و نداول اولنور و برکسبه باقی قائماز  
 و هیچ کسه بی کور دکی که مالی کندیلله یله قبره کوزدی یعنی کورمدنک  
 پس مالک استصحاب اولندیغی اولیجی عاریه اولان نسنه بی بئدر  
 دیمک کذب کبی در و موجودی مصروف قلامق خطادر و دنیایه تعلق  
 ایتک غرور و غفلندر \* حاصل از دنیا چه باشدای امین \* نه کزی کرباس  
 و یک پاره زمین \* چه باشد حاصل از دنیا دیمکدر که چه اسم استفهام  
 و مبتدادر عربی ایله ای شی دیمکدر حاصل باشدک مفعولی و جار  
 و محرور حاصله متعلقدر عربی ایله تقدیری ای شی بکون حاصله  
 من لدنیانه کزی حاصلی بیاندر باشد از دنیانه کزی دیمکدر بو تقدیر  
 اوزره حاصل فاعل و نه کزی مفعول اولور کرباس تمیزدر پاره نه کز

اوزرنه معطوفدر زمین اتی پیاندر و فی الحقیقه تقدیری و باشد يك پاره  
 زمین دیمکدر (امین خائست مصلحتی در که امانته وجه شرعی اوزره  
 متصرفندر مراد امین دین و دنیاسدر) نه نونك ضعی و هانك شکونیه  
 طقوز در نه فاك دیرلر افلاک تسعه معناسنه کز می ده یازاید و در (کز  
 كاف عجیبی وزاء عربی ایله آرشون دیمکدر ذراع کی آرش دخی  
 یو یله در همزه نك فحشی و رانك کمر یله شکم بعض نسخ ده واقع  
 اولمشدر) کرباس قلن ایضدن اولان ثوبدر قابوسده کلور که  
 کرباس معربدر فارسسی فتحله در تغییره سبب فلال وز فی نك غرت  
 وندری در يك پاره زمین بر قطعه پردیمکدر که قیردر زمین بالاه شرح  
 اولمشدر (معنای یت) بودر که ای مؤمن امین دیادن و تاع دیادن  
 نه حاصل اولور یعنی غلبنده حاصل نو اور طقوز آرشون ییاضن پنبه بزی  
 او اور که کفندر و بر بارچه بر اولور که قیردر یعنی لباسك و تاعك کفن  
 و قبراووب ماعداسی النكدن چقر و غیر یلرک تصرفت داخل اولور  
 پس بومعنی خاطر که راسخ اولوب اکا کوزه تدارکده اول قال تشارکی  
 (ولانس نصیبك من الدنيا) بعضی اهل تفسیر دیمشدر که نصیبندن  
 مراد کفن در یعنی قارون که یوقدر خزائنه مالک اولدی و دنیایندن  
 نصیبی بر کفن اولدیغن یلدی و آخر خسفله جزاسق بولدی نوراده  
 نانظم قدس سره طقوز ذراعی تصریح ایلدی ز بر امانده کفن و حیات  
 ثوب کیسندر که بحسب الغالب جانه طقوز آرشوندن حاصل اولور  
 و قیر خص و مستنده يك پاره دیدی ز پرا میتك ظرلی و قصرنه کوره در  
 و پردخی يك پاره بر مقننار دیمکدر و بعضی تسخده دوسه کز زمین  
 دوشمشدر و لکن ناسخلرک تصرفاتسندر صحیح اولان اولکیدر فافهم  
 \* هر چه دادی در ره حق آن تست \* و آنچه ماند آن بلای جان تست \*  
 تقدیری هر چیزی که دادی در ره حق آن تست و آن چیزی که ماند  
 آن بلای جان تست دیمکدر که چه لفظی ایکی محمله دخی چیر معناسنه  
 و مبتدادر وادی و بعد الجملة محذوف اولان که رابطه سله مبتدایه  
 صفتدر آن تست کمر نوله خبردر و ماند جمله سی دخی ایکیجی خبره  
 صفتدر آن مبتدایه ثانی در بلا خبر و بعد الجملة خبردر (آن تست  
 سنکدر دیمکدر آن آن انکدر از آن منست یتدر از آن ماست بزمدر

(معنای بیت) بودر که هر نسنه که حق بولنده یعنی رضاء حق  
 ایچون ویردک اول سنکدر یعنی آخرتده انکله منتفع اولور سن واول  
 نسنه که سندن صکره قالدی اول سنک بلای جانکدر زیرا محاسبه  
 اولور سن و انفاقک دخی غرض نفس ایچون وسبیل شیطانده اولسه  
 اولدخی مال مدخر کی مضر در زیر صاحب المال زه دن کسب ایندی  
 وزه به صرف ایندی ونیچون انفاق ایندی دیوجله سندن مسئولدر  
 فافهم \* هر که باندک زحق راضی شود \* حاجت اورا خدا قاضی شود \*  
 تسدیری هر کسی که شود راضی زحق باندک شود خدا قاضی حاجت  
 اورا دیکدر که زحق راضی به و بادخی اکا متعلقدر خدا ایکنی شودک  
 فاعلی وقاضی مفعولی وحاجت قاضی نک مفعولدر مفردات ظاهر در  
 (معنای بیت) بودر که هر کسه که حق تعالی دن آزه راضی اوله خدا  
 انک حاجتی قضا وحکم ایدچی وکن خطا پیله وجوده کنورچی اوله  
 ورزق اکسک اولیه وازی چوق وله ویاخود اهل رضا اولان کسه نک  
 جیع حاجاتی مقضیه و مستجاب الدعوه اوله بونده اهل قناعت  
 ورضایک نفسی مؤثر اولغه رمز واردر زیر قسمتیه رضا حقدر رضادر  
 وحقله اولان من کان لله کان الله له وفقجه هر خصوصنده مساعدده  
 آلهیه دن خالی دکلدر \* هست دنیا بر مثال خانه \* بکدر ازوی کرتو  
 خود مردانه \* بوییت اکثر نسخده یوقدر وموجود اولان نسجه دخی  
 خانه برینه جیفه یازلددر فاما صحیح دکلدر زیرا قافیه درست اولان  
 (هست است معنایه ادا خبردر که بحسب المعنی آخر مصراع  
 قیدر تقدیری دنیا بر مثال خانه ایست دیکدر که دنیا مبتدا و بر مثال  
 خبردر و یاخود هست حاصل وکائن معنایه مقدم خبر و دنیا مؤخر  
 مبتدا در بکدر ازوی جزاء مقدم و مابعدی شرط مؤخر در تو مبتدا  
 وخود آتی تا کید و مردانه خبردر مثال بر نسنه نک صفتی د خانه ده  
 یازیده و باوحدت ایچون خانه دن مراد مسافر خانه در مردانه ده  
 یاخطاب و یا نسبت ایچوندر (معنای بیت) بودر که دنیا بر مسافر خانه کی  
 در که خان کی قوتان کو چر پس سندی اکا تعلق کر سترمه واورادن کچ  
 کر مردان حق منسوب ایست یعنی اگر علوه تک واریسه و منزل مراد  
 وصول در سک بول و زرنده قوغه و زوفند کسه دخی شول بر آغاج

سایه سته نزول ایدن کبی اول که اوراده اقامت ایله **کوج کیت**  
 \* هست دنیا بره شال قنطره \* بکذر از وی کر تو داری روبره \*  
 بونک دخی اعرابی اولکی کبیدر تو داری نک نختنده ضمیر خطابی تا کیدر  
 رودازی نک مفعول صریحی و بره غیر صریحی در قنطره عربی در که  
 کوپری معناسنه بعض علما اتی طاش کوپری به تخصیص انمشد  
 جسر اعمد بره ده باحرف تعدی دید کلریدر که تعلق مجرد ایچوندر  
 (ره هاء ساکنه ایله یولدر بوراده قافیه ایچون اسکان اولماز و اگر  
 اسکان اولنورسه قنطره ده دخی لاجل الضروره اسکان اولنور) معنای  
 بیت) بودر که دنیا بر کوپری مثالی اوزرنه در یعنی کوپری به بکزر  
 نسنه در که محل قرار دکل بلکه محل عبور در ایمدی سن اول کوپری  
 اوزرنده طورمه واندن گذرایله اگر یوزنی یوله طو ترسن یعنی اگر  
 رهرو و طالب منزل ایسک یولجی یولده یراشور دید کلری کبی سندخی  
 یولکه کت و محل اقامت اولیان برده اقامت ایله تنکیم حیدنه کلور  
 (کن فی الدنیا کانت غریب او عابر سبیل) بوندن مقصود ماسوادن  
 قطع علاقه و وصل مولایه عزیمت واسبابنه تشبیهدر \* هر که سازد  
 برسر پل خانه \* نیست او عاقل بود دیوانه \* تقدیری هر کسی که  
 دیمکدر که خانه سازدک مفعول اولوب بعد الجملة هر کسی به صفتدر که  
 هر کسی مبتدادر مصراع اتی نک عربی ایله تقدیری لبس هو عاقل  
 بل یکون مجنونا دیمکدر که اولفظی نیستک فاعلی و عاقل مفعولی  
 و بعد الجملة خبر در مابعدی تصریح بماعلم التزاما قیلندندر که معنای  
 اضرابی مشتملدر بل باء مجمی ایله اکثر لغاتده باء مضمومه ده درج  
 اولنمشدنر ولكن نعمة الله فتحه ده دخی یازمشدنر (بل کوپری در کوپری  
 باشی اوزره دیمک کوپری اوستنده دیمکدر زیرالسان عامه ده کوپری باشی  
 کوپرنک ایکی طرفیدن مقصود ایسه بود کلدر بلکه کوپرنک باشی  
 اوزره در که خلق اوستنه و باشنه بصوب کچرلر خانه ده یازیده در دیوانه ده  
 کبی (معنای بیت) بودر که هر کسه که کوپری اوستنده خانه دوزه و او بنا  
 ایلیه او کسه عاقل دکل بلکه دیوانه در زیر باشی محملنده دکلدر و حضرت  
 عبسی علیه السلام پیورمشدنر که (الدنیا قنطرة فاعبروها ولا تعمروها)  
 یعنی دنیا بر کوپری کبیدر پس اوزرندن عبورایدنک واتی نمارت ایتک یعنی

اوزرنده

اوزرنده بنا قومکز و محل ذمه کلور که سیدوا شدیدا واملو بعیدا یعنی  
 اهل دنیا طول امله دوشوب شدادی بنال قوردیلر و عمارتارایدیلر  
 و دنیا ده مخلص اولق اعتقادنی ایهام اتدیلر بوا اعتقاد ایسه خطا و بوحال  
 ایسه غفلت محضه در \* از خدا نبود غنا جستن روا \* هست مؤمن را  
 غنارنج و عنا \* تقدیری نبود جستن غنا از خدا روا غنارنج و عنا است  
 مؤمن را دیمکدر که جستن نبودک فاعلی و روا مفعولیدر غنا جستنک  
 مفعولی و از خدا اکامتعقد و ایکنجی غنامبتدا و رنج خبر و مؤمن را خبره  
 متعلقدر زیرالام جار ه معناسنه در و هست بوراده است معناسنه در که  
 معناده آخر مصراع ه قید در جستن ضم جیم عربی ایله استمکدر  
 مضارعنده سین واو و پایه قلب اولوب جوید و جوینده دیرلر اگر چه  
 مصدر جویدن دخی کلور و لکن مصدر فرعیدر و بعضیلر فرق ایدوب  
 جویدن آرامق و جستن استمکدر دیمشارنکم جستن وجود دیرلر و لکن  
 آرامق معناسنک مالی دخی طلبدر عنا عین مهمله نک فتحله عربی در  
 نصب معناسنه نصب اصلنده حرکتدن حاصل اولان تعبدر و لکن  
 بوراده مطلق عنا تعبدر (معنای بیت) بودر که خدادن غنا و دولت  
 طلب ایتمک روا و جاث اولماز یعنی اهل آخرت یاننده رایج نسنه دکلر  
 زیرا غنا و مال مؤمن کامله رنج و زحمتدر رنج و تعب ایسه باردر  
 و انسا نک اوزرنده بار آخرت واریکن باردنیا و غم و غصه ماسوایی نیلر  
 و اسم غنی چکمک غناء نفسی بولق ایچون در یوخسه غناء دنیایی  
 وجدان ایچون دکل و بن عهده غنادن کلورم دیمک قوری دعوادر  
 و طریق فقر طریق نبوی در \* فقر و درویشی شفای مؤمنست \*  
 \* زانکه اندروی صفای مؤمنست \* فقر مبتدا و شفا خبردر و اندروی  
 مقدم خبر و صفا مؤخر مبتدا در مصراع ثانی نک تقدیری زان سبب که  
 اندروی هست صفا مؤمن دیمکدر که اولکی است اصلی اوزرنه در که  
 در معناسنه در و ایکنجی است هست معناسنه در و اردر دیمکدر  
 انکچون معناده آخر خبره قید در وجهله سی تعلیلیه اولور درویشی ده  
 یا مصدریه در پس فقر و درویشی بر معنایه در فقر و درویش  
 بر معنایه اولدییگی کی شفا کسرله شفا دندر فتحله که طرف معناسنه  
 و مر ضدن شفا دیدکری طرف سلامت بولقد (معنای بیت) بودر که

فقر و درویشك مؤمنه شفا در اول سیدنكه اول درویشكده مؤمنه  
صفا و اردر یعنی مؤمنك قلبی كدورت ماسوائله پس طومش و مؤمن  
انك غم و غصه سبيله مر یعنی اولمق مرتبه سنه یتش و فخر و فاقه  
اول كد و رتی ازاله ایتمكه صیقل **كبی** در زیر ابتلا در ابتلا ایسه  
جله دله و سبيله در والا یتیا و اولیا مبتلی اولمزدی و جلاء دل دخی  
عكس انوار آلهیه بی مستلزمدر كه مقصود بالذات نور تجلیك  
انعكاسیدر پس بوصفا حاصل اولیعق مرض غصه به دخی شفا  
حاصل اولور \* مال و اولادت بمعنی دشمنند \* كر چه زديك  
تو چشم روشنند \* مال مبتدا بمعنی اكاذر قدر دشمنند خبر در آخرند  
ند ادات جعدر كر چه عربی ده ان و صلیه یرینه در زديك ظرفدر  
عند معناسنه مظروفي محذ و قدر كر چه مال و اولادت زديك تو  
تقدیرنده در كه چشم اول محذ و فقه خبردر چشم روشن نور دیده  
معناسنه پس اصلی سبب روشنائی چشمدر و جازدر كه بطریق  
المبالغه اوله تنكم دیرلر فلان كسه بنم كورر كوزم و طوز المدر (معنای  
یت) بودر كه سنك اموال و اولادك معناده و حقیقتده دشمنلدر زیر  
طریق رهنلر یدر اكر چه سنك یانكده دیده لریك سبب روشناسیدر  
و یا خود سنك روشن دیده لركدر كویا دنیا به انلر یله نظر ایدرسك  
و اولاده قره العین دیرلر زیر كوزلر انلرله ساكن اولوب غیره نظر  
ایتمزلر و یا خود انسان انلرله مسرور اولور \* انما والكم را یاد كیر \*  
مال و ملك این جهانرا یاد كیر \* یاد كیر اذ كرمعناسنه او اب انما والكم  
بحسب اللفظ اكامل مفعول اولور مراد (انما والكم و اولادكم فتنه آیتك  
مضمونیدر اولكی یاد یاه مثاله ذكر معناسنه ایكینجی باء موحده ایله  
یل معناسنه ریج كبی مال و ملك جماتی بونده ریجه تشبیه واردر  
زیرا ریج كبی تیر كذرا یدر و هیچ بر فردك یدنده باقی قالمیوب صاور یلوب  
كیدر (معنای یت) بودر كه (انما والكم و اولادكم) آیتك ذكر  
و مضمونی فكر ایله زیر الله تعالی بوايكی سنی فتنه قلمندر كه عبادی  
انلرله امتحان ایدر تا كه حقه مشغولله غیره مشغول بری برندن ممتاز  
اوله و بو جهانك مال و ملككی یل طوط یعنی یل كبی عدایله كه  
سریع الانقضا و وجودی عدمه مثابه سنده بر موهوم نسنه در و آثار

✱

✱



صوبه طبائع او لمدیخی کی امریله دخی اعتماد یوقدر فافهم  
 \* مر دره را بود دنیا سود نیست \* هرگز اندیشه از نابود نیست \*  
 بود دنیا مبتدا مر دره اکا متعلقدر زیر را لام جاره معنا سنده در سود  
 مفعولیدر نیست عربی ایله تقدیری ايس مفیدا دیمکدر بعد الجملة  
 خبردر و بویله دیمک دخی جائزدر که نیست مر دره را بود دنیا سود  
 مصراع ثانی ک تقدیری هرگز نیست اورا اندیشه از نابود دیمکدر که  
 اورا نیست متعلقدر اندیشه فاعلیدر حرف جر اندیشه به متعلقدر عربی  
 ایله تقدیری ايس له فیکر و غم من المعدوم اصلا ای فی وقت من الاوقات  
 او معنا ايس له ذلك لاجزئاً ولا کلیاً مر دره سالک راه حق در بود  
 وجود در که وارلقد را بود مقابلیدر که یوقلقد (معنای یت)  
 بودر که سالک راه حق ایچون دنیا ک وجودی مفید دکلدر یعنی انک  
 وارلقدن اکافر کلز و هرگز یوقلقدن دخی غم و غصه سی یوقدر  
 الحاصل نه وارلقدن سوینور و نه خود یوقلقدن برینور قال تعالی  
 ( لکیلا تأسوا علی ما فاتکم ولا تفرحوا بما آتاکم ) وجهی بودر که  
 عارف بالله رسم سوایی صحیفه خاطر در تراش ایلش و نقش اضافات  
 \* \* \* سلس در بوجهتدن حقندن غیری قیدی یوقدر \* هر کرا از صدق دل  
 صافی بود \* خرقه و لقمه کافی بود \* تقدیری هر که بودا ورا دل  
 صافی از سر صدق بود خرقه و لقمه کافی دیمکدر که اورا بودک مفعول  
 غیر صریحی و دل فاعلی و صافی مفعول صریحی در و از صدق  
 صافی بی تعلیلدر خرقه بودک فاعلی و کافی مفعولیدر صدق سرا  
 و علانیه حقه موافقتدر و فی الحقیقه شوایب صفات نفسانیه دن  
 تخلصدر صفو دخی شوبدن خاوصدر خرقه ده یا وحدت ایچوندر  
 لقمه ده کی کی ( خرقه اصلنده بر پاره بزدر صکره درویشلر حبیه سنده  
 استعمال اولندی بر پاره لریله مرقع اولمقله صکره مرقعه و غیر مرقعه  
 اطلاق اولندی لقمه لقم دن در فتحله ابتلاع معنا سنده ( لقمه ضممله  
 و فتحله ابتلاع ایچون تهینه اولنان نسته در ) کافی کذایتدن در کفایت  
 اول نسته در که انده سد ضرورت و بلوغ مراد اوله (معنای یت)  
 بودر که هر کسه که صدق او جندن قلبی صافی اوله یعنی اهل صدق  
 اولدیغندن او توری آینه قلبنده کبورت اولیه اول کسبه بر خرقه

و بر لقمه کفایت ایدیچی اولور یعنی تزیین و تنم قیدنده و غنمده اولماز بلکه عداء سرسری و خرقه درویشانه قائل اولور ناظم قدس سره بوراده مسکنی ذکر اتمدی زیرا مسکن عند اهل التجرد ضرور باتدن دکلدر بلکه مغاره لده و خراباتده اولمق دخی قابلدر مکر که متأهل و صاحب العیال اوله بوصورنده مسکن ضروری در \* انکه در بند زیادت مېشود \* دوران اهل سعادت مېشود \* تقدیری آن کسی که مېشود در بند زیادت مېشود دور از اهل سعادت دیمکدر که اعرابی ظاهر در بند قید معناسنه در زیادت عادت عجم اوزرنه تاء طوبه ايله مرسوم و مفلوظدر اهل سعادتدن مراد سعادت عظمی صاحب لیدر که توفیق الکھی کمال ذاتیلر نه مساعدده ایشددر که انلر مقربون در (معنای یت) بودر که اول کسه که خرقه و لقمه و جرعهدن زیاده قیدنده اوله اول کسه اهل سعادتدن یعنی انلر مقاماتندن ساقط و قهر بلرندن بعید اولور زیرا هر کس تجردنه و مقربونه مناسبت معنویه سنه کوره بولور \* بندکان حق چو جازا باخشد \* اسب همت تاثر یا ناخشد \* تقدیری چو باخشد بندکان حق جازا ناخشد اسب همت تاثر یا دیمکدر که بوتقدیردن اعرابی ظاهر در باخشد جمع ماضیدر مصدری باختن در او بنامق معناسنه مضارعنده بازده و بازنده دیرلر و مصدر فرعیسی بازیدن کلور که بودخی مستعملدر همت بالاده شرح اولمشد رثیا تر و تندن در کثرت معناسنه زیرا ثریا یدی عدد یلسد زدر که آلتبسی ظاهر و پری خفی و مر واصلنده اون ایکسد که یدنجبسی ايله عرب امتحان ابصار ایدر و اون ایکی به و ارنجه رسول الله صلی الله علیه وسلم محسوس و غیره غیر محسوسدر زیرا حدت بصر اعتدال مزاجه نابعد رمزاج نوی ایسه اعدالامن جه ایدی تاثر یازده نااتهاء غایت ایچوند حتی کی تاختن چایمقددر که قوشمق و ایومک دخی دیرلر مضارعنده خازایه قلب اولنوب نازد و تازنده دیرلر و مصدر تازیدن دخی کلور که مصدر فرعیدر (معنای یت) بودر که حق قوللری یعنی عبسده محض حق اولنلر چونکه جانلرک او بناد یلر و میدان فنا یه سرلرن قویوب وجود دن ال بود یلر فرس همتی اولنکر یلدز نه دك سکر دیلر یعنی چادر دیلر و لکن سونق

معناسنی متضمن اولوب سور ديلر ديمك اولمغله لازم متعدی مقامنده استعمال اولندي مقصود علوهست وعالم قدسه حرکترن ياندر زيرا ثريا وعبوق وامشالي علوده مثلدر تنکهم من الثرى الى الثريا وابن الثريا من يدالمتناول ديرلر و بوندن مفهوم اولديکيه على عظيميه وصول وحرم حقيقته دخول عناصره سغليه نك احکامندن خروج و بلکه جانندن دخي فئائله حاصل اولور والا جان وجهاني و يرمين بوى جانانين نه آکور و نيجارتندن نه بولور فاعرفه \* تانبازی درره اوهر چه هست \* انچه مى بايد کجا آيد بدست \* بونک تقديرى تانبازی درره اوهر چيزى که او هست کجا آيد بدست انچه مى بايد ديمکدر که تامادم معناسنه در ( نيازى فعل مضارع مخاطب فنى در و دراکا ظرفدر وهر چيزى مفعولدر و او هست مبتدا و خبر اولوب هر چيزى به صفتدر ( هست موجودست ديمکدر ) انچه يعنى آن چيزى که مى بايد جمله سى آيدک فاعليدر ( بدست آيده ظرفدر ) معنای ييت ( بودر که مامام که انک يعنى حقک بولنده هر نه که واردر موجودى او بناميه سن و جان وباشى خداقيه سن اول نسنه که کرکدر ولازمدر قنده اله کلور يعنى کلز مقصود بودر که افشای وجود ابتدا کجده وصل الهمي حاصل اولماز پس سن اکا وجود فاني يي بذل ايدر سن اولدخى سکا وجود باقى اعطسا ايدر که اخذ منهم واخذوا منه ديد ککلى بودر

\* \* در فضل سخا کويد \* \*

\* در سخا کوش اى برادر در سخا \* نايابى از پس شدت رخا \* در کوشه ظرفدر ايکنجى در آتى تا کيددر رخا يبابى نك مفعولى و جار و مجرور اکا متعلقدر وبعد الجمله تعليلدر ( سخا بالاده سبق ابتداوى اوزره على قدر الحاجه اولان عطادر که رأى معطى به مفعولدر ( کوش کاف عربى نك ضميمه امردر مصدرى کوشيدن در دور شتى معناسنه ( پس باء عجمى ايله صکره وارد معناسنه ( شدت اشتداددن اسمدر سخت اولوق معناسنه ( شد فحله عقد قوى در فرج بعد الشده ديرلر غم و محنتدن صکره کشف معناسنه ( رخا فحله و خاء و جمه ايله عمر پيسدر سعة العيش معناسنه اکثريا رخا و شدت برى برينک مقابله سنده ذکر اولنور کما ورد فى الحديث ( تعرف الى الله فى الرخاء

بمرفك في الشدة (معنای یت) بودر که ای برادر سخایه چالش سخایه  
تا که شد بدن و خط بدن صکره رخا و وسعت عیش بولاسن یعنی غم  
و غصه بدن نجات بولوب مسرور و خندان اوله سن مقصود جود  
و سخاک بوم قوله معنایه مؤثر اولدیغن بیاندر زیر سخایه محتاجه  
شرح صدر و ارور جزا ایسه عمل جنسندندر فی المثل کما تدین تدان  
فانهم \* باش پیوسته جوائمردای اخی \* زانکه نبودد وزخی مرکز سخی \*  
پیوسته باشه ظرفدر دائما معناسنه جوائمرد مفعولدر زانکه تعالیدر  
زان سبب که معناسنه هرگز سخی نبودک فاعلی و دوزخی مفعولیدر  
(پیوسته اولاشقی دیمکدر متصل کی) جوائمرد اصلنده مرد جوان در که  
جوان مرده صفتدر حذف رابطه الله مرد که جوائست دیمکدر جو مرد  
دیدکدری ضمه جوان مرددن تخفیف اولمشدر جوان مردیک کشیدر  
صکره سخی معناسنده استعمال اولندی زیر سخی ک سخا و قی جرات  
و قوت نفسله شول جهندنکه دیرل مال جاندندز جان و یرمک ایسه  
هرضایفه جیسر دکلدر (اخی ده یا متکلم وحده ایچوندر دوزخی ده  
نسبت ایچوندر) (معنای یت) بودر که ای فرنداشم و شفیع جانم متصل  
سخی اول ویدی احساندن کسمه و چکه اول سبیدنکه سخی هرگز  
اهل جهنم اولماز مکر که کافراوله حاتم طی \* این جدعان و انانی زیر  
(وب اغفر لی خطیاتی يوم الدين) دیمدیلر نیکم حدیثده مأثوردر پس  
مؤمن سخی داخل نلر اولماز زیر سخا امثل اخلاق انیسار و بکار  
بیورمشلریدر که احسن اخلاق یننه و بین الله تسلیم و رضادر و احسن  
اخلاق یننه و بین عباد الله حسن خلق و سخادر \* در رخ مرد سخی  
نور و صفاست \* زانکه در جنت قرینش مصطفاست \* اولیکی است  
هست معناسنه در تقدیری در رخ مرد سخی هست نور و صفا دیمکدر که  
مقدم خبر و مؤخر مبدءادر و در جنت مابعدنه ظرفدر قرینش مبدءا  
و مصطفی خبر و بعد الجمله زانکه به صفتدر زیر تقدیری زان سبب که  
نیمکدر مفردات یت بالاده شرح اولمشدر (معنای یت) بودر که  
جو مرد کشتی ک یکا غنده و یوزنده نور آلهی و صفا و جلا و روشنائی  
وارد اول سبیدنکه جسته انک قرین و همجواری جناب مصطفادر  
صلی الله علیه وسلم یعنی مرد سخی سخا و جود و سبیل جتانه نیرتله

\*

\*



مناخبت معنوی پندار آنگین جسته مکانی محاذات مقام نبوی ده اولور  
 وروی مصطفیان اقتباس نور حسن و جمال ایدوب یوزی نور اولوب  
 فالور \* حق تعالی بر در جنت نوشت \* این که جای استخیا باشد بهشت \*  
 نوشت کسر و اولماضیدر مصدری نوشتن در یازمق معنانه ککایت کبی  
 مضارعنده نویسد و نویسنده دیرل و مصدری نوشتن دخی کلور  
 باء موحد کسریله بوصوزنده مضارعنده باواوه و شین سین مهمله به  
 قلب اولنور ظاهر اولان بودر که مصدر اصلی باء موحد ایلده در  
 واوله اولان مصدر فرعیدر ولکن با وواو حروف شفویه و مبادله دن  
 اولمغله اهل لغت ایکی مصدری دخی ثبت ایستدیلر نوشتن فاعلی  
 حقدر تعالی جمله معترضه در شکم مر ورا یسیدی بر نوشتن مفعول  
 غیر صریحی و این صریحی در تقدیری این خط که دیمکدر استخیا  
 سخی تک جمیدر بهشت بآلک کسریله جنددر که باشدک فاعلی و جای  
 مفعولدر (معنای بیت) بودر که حق تعالی جنت قبوسی اوستنه دست  
 قیدر تله بو خطی باز دی که جنت سخی یری اولور یعنی جنت خلقی  
 اولندیغی و قنده طاقی بانه بو مضمون ککایت و لغش ایدی ز بر اجنت که  
 مضامی جود و کرمدن صورت بولدی آنکچون جند فضل الهی ایله  
 دخول ایدر لر بو خنده اعمالله دکل بوسیدن مؤمنه دخی کر کدر که خلق  
 الهی ایله مخلوق اولوب جواد اوله تا که جنته دخوله مناسبت قویه بوله  
 \* استخیا را با جهنم کار نیست \* جای همسک جز میان ناریست \* کار نیستک  
 فاعلی و استخیا اکا متعلقدر زیرار لام جازه معنانه و یا مع معنانه در که  
 کاره متعلقدر و عربی ایله تقدیری لبس للاستخیا فعل و مصلحه مع  
 جهنم دیمکدر جهنم دار العذاب یعنی حرور و زمهریر و جمله  
 طبقا تلک اسمیدر بضیة القمر اولان قویه جهنم نام دیرل (جهنم دخی بضیة  
 القمر اولمغله اندن مشتق اولدی و به ضیلر دیدیلر که جهنم جهامنددر که  
 ترش و اولمقددر ز را جهنم کریمه المنظر در و جهام شول محاب در که  
 مطرن صب ایتمش اوله مطرایسه رجت الله در چونکه رجت  
 یعنی مطر زائل اولدی جهام دندلی و کتک الله تعالی جهامدن  
 رحتی ازاله ایلدیر بری مر رجت اولان کسه تلک ایسه چهره سی عبوس  
 و کر به در جای همسک ایکنجی نیستک فاعلیسدر و جز استخیا مفرعدر

عربی ايله تفيد یری لبس مکان المسك الاوسط النار (معنای بیت)  
بودر که جومر دل ایچون جهنم ايله ایض یوقدر مالی محندن امسالک  
و حفظ اید نلرک یری دخی جهنم اور ناسندن غیری دکلیدر یعنی  
نه جومر دلرک جهنمه ونه بخیلارک جنتله منافیلری بلکه جومر دلرک  
یری وسط جنت و بخیلارک وسط نارد یعنی جهنم ایچروسیدر زیر  
میان اورنه در ولکن چاق اورنه دکلدو بلکه چاق اورنه به عرب  
وسط دیر سیک فحله و عجم میانه در هاء تخصیص ايله الحاصل سخا  
دخول جنتک اسباب قویه سندندر موجب دکل ایسده و بخل جهنمک  
اسباب قویه سندندر کذلک زیر دخول جنت فضله و دخول نار  
عدله در و درجات و طبقات اعماله اقسام اولوب خلودری  
اعتقاد لیه راجع اولور \* پیشه اهل بخل تلبیس دان \* دروچیمش  
همدم ابلیس دان \* پیشه دانک مفعول اولی و تلبیس تلبیسی در ایکنی  
دانک مفعول اولی محذوف در دان ایشانرا دیمکدر که اهل بخله ایشاندر  
مفعول ثانیمی همدم در ودر چیمش همدمه ظرفدر شین اهل بخله  
راجمدر زیر اهل لغظی جمع و افراده صالحدر و بردخی بولسانه  
مضایقت لازم دکلدن تلبیس تحییط و متاع و فاشک عینی خریدار و زینه  
سز اتمک تدلیس کی (چیم چیمه دندر که آتشک زیاده علو نفیدر  
پس چیم شول آتشدر که شدیدة الاشنة الدر چیم آخرنده شین معباده  
دانه قیددر که دانش دیمکدر (ابلیس ابلاسدن در که زیاده یأس  
و قنوطدن عارض اولان حزندر و بعضی لردید یلر که ابلیس اسم  
انجیمی در که مشتق دکلدن و شیطان و ابلیس و رجیم و امثال عزازیلک  
بعد اللعن اولان اسماسیدر قبل اللعن عزازیل دینلوردی که اسم الهی به  
مضافدر زیر ایل الله در جبرائیلده اولان کی (معنای بیت) بودر که  
اهل بخلک صنعتی تلبیس ییل یعنی خیر و شری بری برینسه خلط  
ایتملدر و طوغری بوله کتیموب حیل و مکر دن خالی دکلدن داشته  
بویه اولدقلر ایچون سن انلری جهنمه مصاحب ابلیس ییل یعنی اهل  
جهنم اولوب شیطانله برنجیره باغلنور لر زیر مالی امسالک ایتمکده  
ابلیس پرتلبیسک و حوسه سنه تابع اولمشلردی بوجهندن انک نجت  
الواهنده محسور لولوب (واذا النفوس زوجت) موججه جهنمه

دخی اکامقارن قننور و ناظمك قدس سره کلامنده تشدید و تغلیظ  
 واردر کمال یحیی علی الناظر المتأمل \* هیچ ممسك ننکرد روی بهشت \*  
 \* بلکه با او کم رشد بوی بهشت \* هیچ ممسك ما بعدنك فاعلی و روی  
 مفعولیدر بلکه اضراید که ترقی معنایی افاده ایدر با او رسده متعلقدر  
 بوی رسدك فاعلیدر کم مصدر محذوفه صنعتدر تقدیری رسد رسیدن  
 دیمکندر که رسیدن رسده مفعول مطلقدر عربی ایله تقدیری یصل الیه  
 ربح الجنة وصولا قلیلا ناقصای لا یصل اصلا کما مره نظائر (ننکرد  
 اصلنده ننکرد در نونك ~~کسر~~ سربله او زرنه نون ثانیه ادخال اولنوب  
 ضرورت و زنجیون نون ثانیه اصلیه نك حرکتی اختلاس اولنوز (مقتای  
 بیت) بودر که هیچ بر ممسك و یا خود ممسك هیچ بروجهله جنت بو زنه  
 بهمنزیرا او بونه بقاجق بوزی بوقدر که شخصی بوزدر بلکه جنت  
 رایجه سی که بشبوز یلیق مسافه دن ایریشور اکا آیریشور یعنی  
 ایراقدن به رایجه جنتی قوقاز زرا مشای باد بخل ایله مسدود اولمغه  
 دور و نزدیک بومعباده اکا برادر که نزدیک اولسه دخی دور در بعددا  
 بوندن مراد یا تغلیظ و یا خود قرآنده ذم اولنان بخلاء در که کفره در  
 پس بخل صفت کفره در صفت مؤمنین دکل تنکم بومعانی اشعار ایدر  
 شول آیت که قرآنده کلور (قول للمشرکین الذین لا یؤتون الزکوة) یعنی  
 اصل ایمان معدوم اولان محل فروعه مکلفه دکل ایکن زکاتی عدم  
 زبائله ذم ایلدی ایفاء زکوة ایتمام صفت کفره اولدیغن اشعار و توبیخدر  
 اوتوری تنکم ولدت فی زمن الملك العادل ده انوشروان کافرک عدله  
 موصوف اولدیغن عدلک مطلقا بمدوح اولدیغنه اشارت ایچوند زرا  
 بوعیدلدن مراد یتنه و بین الناس اولان معمله در و شرک که ظلم عظیم در  
 یتنه و بین الله اولان معبادر \* آنکه میخوانند هر لور اسفر \* اهل کبر  
 و بخل را باشد مفر \* آنکه آن طبقه و یا آن دارالعباد که تقدیرده در  
 میخوانندك ضمیری اهل قرآنه راجعدر که انتر صحفده او قورل  
 میزاید در او را میخوانندك مفعول اولی و سفر قافله تالیسی در  
 و بعض نسخده او را به بدل وی را دوشمشدر اینکسی بر در زرا  
 وی اصلنده اودر تنکم سبق ایتمدر و بعد الجملة آنکه به صنعتدر  
 و آنکه تقدیر مذکور له بهشت اودر خبری مضراع ثانی جمله سیدر





تا نیسی در روی شودك فاعلی و بدر مفعولی و منیر بدرك صفی در  
و بعد الجمله ماقبله تعلیلدر (تواضع نفسی وضع و خفض در که  
ریاست و کبرك مقابلیدر تنکم بالاده مرور ایتمشدر) پشه صنعتدر  
شرخی بالاده کذر ایتمشدر (کبر کاف مجمی ایله امر در مصدری  
گرفتن در طوعی معناسه مضارعنده کیرد و کیرنده دیرل یعنی نابی داله  
قلب و فابی بلاقلب حذف و باز یاده ایدرلر و کافك زیاده لکی اشباع  
کسره دن اولق دخی و جهدر و لکن دیمشدر در که عمل مذکور شاذدر  
یعنی گرفتن دن کیرد دیمك علی خلاف القیاس در که یانك زیاده لکی  
و فانك بلاقلب حذفدر (بدر اون درت کیچه لك آی که نورله متملی  
اوله) منیر انارتدن در روشن ایلك معناسه (معنای یت) بودر که سخایه  
مقارن اول و تواضعی کند که صنعت اتخاذا ایله که صانع صنعتنه مقید  
اولدینی کی سندخی تواضعدن جدا اولمه تا که سنك قلبك یوزی  
عالمی روشن ایدیمی اون درت کیچه لك ماه کی اوله زیرا سخائله جلاهدل  
حاصل اولور و تواضع دخی خا کدن مرفوع اولوب خاك آلود  
اولدینی مقابله ده مقام عالیده زیرقان کی شسرف و نور بولور  
\* \* \* در بیان افعال شیطانی بود \* \*

\* چار خصلت فعل شیطانی بود \* داند اینها هر که رجائی بود \*  
چار خصلت بودك فاعلی و فعل مفعولیدر و یا خود چار خصلت و جمله  
فعلیه خبردر هر که داندك فاعلی و اینها مفعولیدر بود رجائی جمله سی  
فاعله مقتدر رجائی و شیطانی ده اولان یار نسبت ایچوئدر (رجائی  
اخلاق آلهیه ایله متخلق) و شیطانی صفات شیطانیه ایله متصف اولان  
کسه در (اینها چار خصلته اشارتدر) (معنای یت) بودر که درت عدد  
خصلت ذمیه شیطانه منسوب ایش اولور رجائی اولان بوخصان  
ردیله بی یلور و نتیجه سنه واصل اولور بوراده عالمه رجائی دیدی  
ز بر اعلم اسم رجاندن فیض حاصدر و انسان رجائی اولدجه شیطانی  
و فعل شیطانی یلز و میان خیر و شری فرقی ایتمز انکچون هر عصرده  
بین الناس اختلافات کثیره سی اکثری جهلدن ناشیدر \* غطسه مردم  
چو بگذشت از یکی \* باشند از فعل شیطانی بی شکی \* تقدیر  
چو بگذشت غطسه انسان از یکی باشد دیمکدر که اعرابی نظاهر در

(عطسه ده اولان همزه اضافت ایچوندر) عطسه اغسرمق دیکلر یدر  
 عطاس کی اصلنده بناء مره در برگره اغسرمق معناسنه (یکی ده  
 و بی شکی ده یالز زانده در (معنای بیت) بودر که آدم او علاننک یعنی  
 اولاننک کرک. مذکر و کرک مؤنث اغسرمسی چونکه بردن کچدی یعنی  
 زیاده اولدی اول بی شک فعل شیطاندن اولور یعنی شیطانک دماغ  
 انسانی تحریک و ضربیدن اولور تا که صورتی متغیر و برآفته مؤدی  
 اوله معلوم اولاکه نفخ روح آدمک علیه السلام وجودنه سر بان  
 ایتد کده مخزلریدن یعنی یورنی دلیکلرندن هوا چقوب اغسردی  
 بوسیدن صورتی متغیر اولوب ایتنه برینه کلد کده ملک اکا جدد اجتماعی  
 تعلیم ایتدی زیر احسن صورتنک اولنکی حائنه عودتی نعمت جلبیه  
 ایدی آدم دخی علیه السلام الحمد لله دیوجک الله تعالی یوردی که  
 برحک الله با آدم لهذا خلقنک یعنی سنی بکا جدد ایچون خلق ایتدم  
 نا که جددک مقابله سنده سکار حجت ایدم اشته تشمیت عاطس یورادن  
 قالدی و مصایحه کلور که برکسه حضور رسول الله ده علیه الصلاة  
 و السلام اغسرد قدّه جناب نبوت دخی برحک الله یوردی وارد نیجه  
 برگره دخی اغسرد قدّه یوردی که الرجل من کوم یعنی ایکنجی عطسه سنده  
 تشمیت ایچوب بو آدم ز کام علتنه مینلادر دیو اشارت یالیدی ناظمک  
 قدسی سیره کلامی یور وایتنه و آدمک علیه السلام عطسه واحده سنده  
 موافقه بدیه و بعضی روایانده ایکی یه و بعضنده اوجه دك جواب  
 لازم و اوچدن زیاده سنده مخبر در وحیدشده کلور که (من عطس  
 ثلث عطسات متوالیات مکان الایمان ثبنا فی قلبه) دیو  
 حدیثده اوجه دك تشمیت لازم کلدیکی فهم اولنور و تشمیت لازم کلچیک  
 عاطسه دخی هر کرده جدد لازم اولور و جواب جدد مسموع اولد یعنی  
 صورتده در والا فلا \* خون بینی نیر ز شیطان بود \* انکد ظاهر دشمن  
 انسان بود \* خون بودک فاعلی و ازا کانه اقد رانکه آن شیطان که  
 دیکدر ظاهر فی الحقیقه دشمنه صفتیدر بود دشمن ظاهر انسان  
 دیمکدر که دشمن بودله مفعول و بعد الجملة شیطان صفت اولور یعنی  
 اولونده بام موحدهنک کسری و آخرنده بام اصلیه یله بزوندانف کی  
 (معنای بیت) بودر که برون قانی دخی شیطاندن اولور یعنی اناک دماغ

مطله





انسانی ضربندند تا که سیلان دم کثیرله هلاک اوله اول شیطانه  
 افسانک دشمن ظاهری اولور یعنی دشمن اولدیغی آشکاره دراکرچه  
 اغوا والقایبی خفیدر که فان پاره سی اولان یورک انک مغیزی در  
 ومنغدی بین الکتفین در انکچون اورادن حجامت سندر زیا دمک  
 تقلیلی ایله مجاری شیطان تنک اولور والله الحفیظ \* خامبازه فعل  
 شیطانست و فی \* ای پسر ایمن مباح از مکروی \* خامبازه میتدا  
 وفعل خبر و فی خامبازه اوزرنه معطوفدر ایمن مابعدنه معطوفدر ازایمه  
 متعلقدر خامبازه اسمک وخیازه دخی درلریزه اسمدر اسمک معناسنه  
 مصدري یازیدن در که اسمک و کرنگ در عرب اسمکه تشاب  
 دیرو کرنگه نمطی در (خام ناپخته وکنند وخم اگری وقورم و بکلم وکنند  
 یوغازه کچه جک بری ظاهر اولان بودر که خام اصلنده یازه اضافتله در  
 ولکن وجهی نامل ایله ظاهر اولور (فی عربیدر اصلنده همزه ایله در  
 فی کبی ولکن وی ایله قافیه اولغدن اوتوری بلاهمزه تلفظ او لتور  
 فی کوکلی بولانوب قوصمقدر (ایمن همزه نک و میم کسری ایله تنکم  
 بالاده مؤمن مقابله سنده ابراد اولندیغی اصکاد الدرایمن بالان  
 و بی خوفدر (مکر خفیة سعی بالفساد در (وی اصلنده اوی در که ضمیر  
 منفصلدر بوراده شیطانرا جعدر صکره همزه حذف ووا و مفتوح قلندی  
 تنکم مرور ابتد (معنای یت) بودر که اسمک فعل شیطاندر یعنی  
 اکا منسوب برکار قبیعدر زرا اسمک که آغزن آچوب کرنگدر همی  
 کزت طعنا مدن حاصل اولان ثقلت بدندر که حبا ثل شیطاندر  
 انکچون دیشلدر که هیچ برنی تشاب ایتماشدر زرا انلرده موجب تشاب  
 یوقدر و آغزن آچاق دخول شیطان طریقدر انکچون بدیله و یا یکی  
 ایله سترم ایتمک کرکدر کرک داخل صلوتده و کرک خارجنده زرا نزل  
 ادین و مفسده دن خالی دکلدر و کذلک فی ایتمک دخی فعل شیطاندر که  
 قبضی جهنبه اکامضافدر زرا سبب غالی امتلا وانحرافدر که وجوده  
 کسل ویرمکدن و طاعنی تاخیره باعث اولغدن منفک اولمازای پسر  
 شیطانک منکرندن بی خوف و باامن اولمه زرا حفیة سعی بالفساددر  
 بعداذا ناظم قدس سره طاعون و حیضی ذکر بتندی مع هذا ایکیسی  
 دخی ضرب جنه منسوبدر زرا طاعون سبب شهادت و حیضک

سیلابی دخی مدار صلاح رحم و طبعندر سؤال اولنورسه که چونکه  
حبضده فایده واردر شیطانه نسبتک معناسی ندر جواب بودر که مانع  
صلوة و صیام اولدیغیچوندر آنکیچون نسایه نافصـات الدین دندلی  
\* \* درصفت منافق کوید \* \*

✱

\* دور باش ای خواجه از اهل نفاق \* درجهنم ان منافق را وثاق \*  
از دوره متعلقه در در دانه ظرفدر وثاق دانک مفعولی و منافق را وثاقه  
متعلقدر زیر ارام جاره معناسنه در وثاق کسر وارله فارسیده خانه  
معناسنه و فتح و کسرله عربی ده شول اییدر که آنکله حیوان بغلنوو  
بوراده مراد اولکیدر بقیه مفردات شرح اولغشدر ( معنای بیت )  
بودر که ای خواجه یعنی ای عزیز و محترم اولان مؤمن مخلص اهلی  
نفاق دن وصفـلرندن دور اول و صحیحتر یچون مجلسـلرله داخل اوله  
سافقک خانه و منزلتی جهنمه میل که درک اسفلدر و اول طبقه نذ عذابـی  
سازدن اشددر پس اهل ناره قریب اولان دخی اهل ناز اولور بوکره  
یا علامت نفاق ندر تا که اول نشانه منافق بیلوب آندن بعبد اولایم  
دیوسؤال یوارداولیمق جواب ویر که \* سه علامت در منافق ظاهرست

✱

\* زان سبب مقهور قهر ظاهرست \* سه علامت مبتدا ودر ظاهرست  
طرف و ظاهر خبردر زان سبب عربی ده و لهذا برینه در که مابعدنه  
مقهوره متعلقدر مقهور مبتدا محذوفه خیردر تقدیری او مقهور  
دیگکدر مقهور مابعدنه و رابعدی دخی مابعدنه مضلفدر ( قهر غایب  
و تذلیل در قاهر و قهار الله تعالی در که قهر فی الحقیقه انک صفتدر  
( معنای بیت ) بودر که اوچ علامت منافقه ظاهر در یعنی منافقک  
اوچ علامت ظاهر می و نشان نفاق واردر که منافق اولدیغی اندن  
معلوم اولور اول سببـن یعنی اول اوچ علامندن و خصـلت در بفرله دن  
اونوری الله قاهرک قهرک مقهور بدر یعنی تحت قهر آکهدنه در که  
اگا حقیقـدن روی لطف یوقدر \* وعدهای او همه باشد خلاف \*  
قول اونبود بغیر از کذب و لاف \* وعدهای باشرک فاعلی و باضافت  
ایچوندر همه وعدهای تا کبدر خلافی مفعولدر قول نبود ک فاعلی  
و بغیر اکا متعلق و از دخی غیره متعلقدر ( وعدهای وعدک جمعـدر  
وعد خبرله ترجیه در یعنی زمان مستعجلده ایصال منفعت ایله اخباردر

خبرده استعمال اولندينی کي شرده دخی مستعملیدو قال الله تعالى  
 (وعدها الله الذين كفروا) خلاف اصلنده وقلک مقابلیدر بوراده  
 خلف معناسند در که وعده وفا ایتماکدر (لاف زرق وریا و لو کتمک  
 معناسنه اسم مصدر در لاف زدن و لافیدن او کتمک در (معنای پیت)  
 بودر که منافق جمله وعذری خلاف اولور یعنی ایندوی وعذره  
 وفا ایتم و انک سوزی کذب و لافدن غیرله اولماز یعنی سوزاری  
 واقعیه مطابق دکادر و قوری لاف و چکه در که بونلردن شرعه  
 نهی اولمشیدر و لکن اگر نفاق کفری ابطال و اسلامی اظهارله  
 اولورسه اکانفاق ایمانی و شریعی دیر که موجب درک اسفل اولان  
 بونفاق در و اگر سیری خلاف علی اولق معناسند اولورسه اکانفاق  
 عملی و عرفی دیر که بونک عذابى سائر عصات مؤمنین ایله طبقه  
 علیای نازده نر و ناظمک قدس سره عنوان کلامده وثاق جهنمده در  
 دیدوی بومعنايه محمولدر زیرا بونفاق اولکینک شعبه لرنددر یونخسه  
 حقیقت نفاق دکادر و اگر مرادی درک اسفل ایسه کلامی تعلیفه  
 و یا استخلاصه محمول اولور \* مؤمنانرا کم اعانت میکند \* هم امانت  
 را خیانت میکند \* مصراع اولک عربی ایله قصیری بفعل قلبلا  
 من الاعانت للمؤمنین دیکدر پس کم میکنک معنوی و اعانت بمیزی  
 و مؤمنانرا اعانت متعلقدر زیرا لام جارح معناسند در بعض نسخ ده  
 اعانت بدل رعایت و بعضنده عنایت دوشمشدر مال بردر عنایت شانه  
 اعانت و اهتمام معناسند در (اعانت و خیانت بری برینک مقابلیدر یعنی  
 خیانت امانتده خلاف شرعه تصرفدر (معنای پیت) بودر که منافق  
 مؤمن مخلص اولنله آزاردم ایدر یعنی اختیارله اعانت و رعایت  
 ایتم و شانلرنده و خصوصنده اهتمام قلن مکر ضروری واقع اوله هم  
 امانت خیانت ایلر یعنی قبول ایندوی کبی محله به تسلیم ایتمز بلکه  
 یا انکار و یا تبدیل و یا نقض ایلر و علی هذا بعددا حدیث صحیحده وارد  
 اولدینی اوزره جلالت نفاق اوچدر و درنددر که خیانت و کذب  
 و غدر و فجور عندالخاصمه در یعنی حقدن عدول ایتمکدر و ناظم  
 قدس سره اوچ روایتیه عامل اولوب فجور عندالخاصمه بی ترک  
 ابتدی \* نیست در وعده منافق را وفا \* زان نباشددر رخس نور وصفا



مطله



نیست عربی ده پس معناسنه اولغه وفا انك فاعلی ودر وقایه ظرفی  
و منافق را وقایه متعلق و منفی بی تبیین در وجا زدر که نیست نفی ایچون  
اولان لامعناسنه اوله بوصورنده وفا انك اسمی اولور لا وفاء للمنافق  
فی وعده معناسنه زان نفی تعلیل ودر نباشده ظرف و نور فاعلیدر  
مفردات بیت مره بعد آخری شرح اولمشدر (معنای بیت) بودر که  
منافق ایچون وعدنده وفا بو قدر بلکه کاری عهدنی نقض و وعدنه  
عدم وفادر بوسیدن انك بکاغنده یعنی یوزنده نور وصفا بو قدر زیر  
ظلمت باطنی و تار یکی عملی چهره سنه عکس ایشدر شویله که اگر  
بر چشم بصیرتی نور فراستله منور و پرتو عیان و کشفله روشن برکسه  
نظر ایلسه صورت ظلمت کورینور مخلص یوزنده نور ظاهر اولدیغی کبی  
فافهم \* تائیداری منافق را امین \* نیست بادا نخمش از روی زمین \*

\*

تائخذیر ایچوندر صافق معناسنه زنهاری کبی نینداری مضارع منفی در  
مصدری پنداشتن در صافق معناسنه مضارع عیده شین رایه قلب  
اولنوب پندارد و پندارنده دیرلر منافق مفعول اول و امین تائی در امین  
صفت مشبهه در که خائلك و خؤلك صبور وزنی اوزرنه مقابلیدر بادا  
امر غاییدر اولسون معناسنه اصلنده بود در واو الفه قلب اولنده قدّه  
بانك ضمه بی تبدیل اولنوب باد اولسی صکره تفخیم ایچون آخرنه الف  
اطلاق الحاق اولنوب بادا دندلدی و حلیمی ده کلور که باد اصلنده  
بود در کثرت استعمالنه بناء و او حذف اولمشدر انتهی و لکن صحیح  
اولان اولکی در زیرا بوراده الف صکره دن زیاده در کادده و رسادده  
و امثالنده اولدیغی کبی پس امر غایب اصلنده مضارع صیغه سی  
اوزرنه در که فرقلمی قرائتله در الغله اولان امر غایب دعاده مستعملدر  
رحمت ککاد کبی رحمت ایلسون دیمکدر (نیست بادانك مفعولی و) نخمش  
فاعلیدر تخم هر سنه انك اصلی و ماده سیدر حیوانده و میوه ده و غیر ده  
مستعملدر تخم مرغ بمرطه در بعض نسخ ده شرش و نامش و لکن تخم  
ابلقه بر از نیسته مملقددر روی زمین ظاهر اولان ارض دیمکدر  
(معنای بیت) بودر که زنهاری منافق امین ظن ایلیه سن زیرا امانت  
خواص اهل ایمانك صفتیدر پس اگر مالکی و اگر رازکی اکا امانت  
و برمه والا ضایع اولور منه افقك تخمی بر یوزندن یوغ اولسون زیرا

✽

ضرر عامی وارد بر وجهتدن بددعا به مستحقدر و سلسله سنك انقطاعنده  
 نفع شامل وارد ز بر دیمشدر در كه الحية لاتلد الا الحية و یوه مقامده  
 سوبلشدر در اذا طاب اصل المرء طاب فروعه \* از منافی ای پسر  
 پرهیز کن \* تیغ را از بهر قتلش نیز کن \* از پرهیزه متعلق و پرهیز  
 کن كه سنك مفعولیدر و تیغ ابكنجی كنك مفعول اولی و نیز ثانسی  
 و یا خود علی العكس در از بهر فعلی تعلیل در پرهیز صافمقددر تیغ  
 مطلقا نیز و كسكن سنه در دمردن اولسون غیریدن اولسون بوراده  
 مراد قلیچدر تیغ اصلی نیز در زاغینه تبدیل اولمشدر کر یغده کی که  
 اصلی کر یزدر (قتل جسدن روحی ازله در موت کی غیرك مباشرتی  
 اعتبار به قتل وفوت حیات اعتبار به موت دیرلر نیز نافذ در ترك  
 كچر دیر نیزه وصف اولنور سه مراد ذلك و تیغه وصف اولنور سه  
 كچمك در مقابلی كند در ضمله نفوذی بوق معناسنه ترك اكا چونكه در  
 زبان نیز دیرلر نافذ نسبه تشبیه اعتبار به وحدنلو كشی به مجازا نیز  
 دیرلر لسان ترکیده مجازا سریع كچر دیدكتری کی فارسیده نیز دیرلر  
 عربك الوقت سیف قاطع دیدوی سریع معناسنه در (معنای یت)  
 بودر كه ای پسر منافقن وانكاه صحبت و مخالفه دن و مصادقه دن  
 خذر و اجتناب به بلکه شرفی دفع ایچون آنی قتل ایتمدن اتوری  
 قلیچی كسكن ایله زیر اواجب القتل در شول وجهتكه مضر در بو كلام  
 بطریق المبالغه در و جائز در كه تیغی نیز ایتمكدن مراد بد دعا و له  
 نكتم بالاده ككندن صادر اولدی و محتملدر كه قتلدن مراد  
 قتل حكمی اولاه كه شری منصف اولور و جهله تضبیق در فافهم  
 ✽ بامنافق هر كه همراه بامنافق میشود \* منزل اودر تك چه میشود \* تقدیری  
 هر كسی كه میشود همراه بامنافق میشود منزل اودر تك چاه دیمكدر كه  
 بوقصدیردن اعرابی ظاهر در بعضی نسخده در تك چه یرنه در جهنم  
 دو شمشدر اولكیسی ابغدر (تك فتحله دیب كه فتحله عرب قعدیر  
 درین لك معناسنه (معنای یت) بودر كه هر كسه كه منافق ایله  
 بولداش و اكا یار و مصاحب اولور انك منزلی چاهك یعنی جهنم  
 قیوسنك درین دینده اولور كه جهنمك دیجی یتس یتلاق مسافه در  
 مراد (ان المنافقین فی الدرك الاسفل من النار) مضمونیدر زیر هر كس

✽

قرینک حکمی اخذ ایدر و جزاسی دخی اکا کوره اولور و بونده یول  
یولعاشی اولمقدن تحذیره رمز وارد در زیر اموجب تعب و سقوطدر فافهم

\* \* در علامت اهل تقوی میگوید \* \*

\* سه علامت باشد اندر متقی \* کی بود نسبت تقی را با شقی \*

✱

باشدک فاعلی سه علامت و اندرا کا طرفدر نسبت بودک فاعلی و تقی  
نسبتیه متعلق در با کبی (متقی اتقادند و قایه انجاز اینک معناسه که

کندیکی انکله صیانت ایند و کلک نسنه در و حقیقتی نفسی موجب

عقوبت اولان فعل و ترکدن صیانت در کفر و معاصی و تعلق ماسوی کبی

وانک اسمنه تقوی دیرلر و متقی و تقی بر در زیر اتقیب الشی دندلوی کبی

تقیب الشی دخی دینلور متقی نک جمعی متقون و تقی نک جمعی اتقیاکلور

نسبت اضافت و بر نسنه بی بر نسنه به ایصالدر شقی سعیدک مقابلیدر که

اسباب توفیق اکا مساعده یتامشد (معنای یتد) بودر که اوج

علامت اولور متقی ده که اول علامانه سعید و متقی اولدیغی بلنور

و شقی به سعید دتلز عکسی کبی زیرا چن تقی نک شقی به نسبت و اضافتی

اولور یعنی اولماز الحاصل متقی که سعیددر بشقه علامتی واردر که انک

سببیه سعید شقی به قیاس اولماز و حکم واحد ده فلنر بلکه هر بری

✱

وصف مخصوصی جهتیله برقیلیدندر فافهم جدا \* بر حذر باشد تقی

از یارب \* ناینند از دورادر کار بد \* تقدیری باشد تقی بر حذر از یارب

ناینند از دورادر کار بد دیمکدر که تقی باشدک فاعلی و برا کاواز حذره

متعلقدر تا تعلیلیه در نیند از دک فاعلی تحننده یاربده راجع اولان

ضمیردر ورا اصلنده اورادر نیند از دک مفعولیدر او ضمیر منفصلدر که

تقی به راجعدر در نیند از ده ظرفدر (معنای یت) بودر که متقی اولان

کسه بر امز اردن حذر و خوف و وزر نه اولور یعنی بدکار آدمی کندنه

یارایدوب آنکله صحبت اینمز تا که اتی کار بدیه القا یتدیه زیرا بدکاره قرین

اولان دخی بدکار او ورتکم مثل ترکیده کلور اوزم اوزمه کوره قرارر

یعنی انک رنکندن و طعمندن چغمن زیرا اصلده شرکت فرعهده شرکیتی

✱

مستلزمدر \* کم رود دیگر در و غش بر زبان \* و ز طریق کذب باشد

بر کران \* تقدیری دیگر کم رود دروغ بر زبانش دیمکدر که شین

زبانیه قید در که بونک عربی ایله تقدیری الشانی انه یجری الکذب علی



لسانه قلیلای جرمانا قلیلا دیمکدر زیرادیکر که بردخی دیمکدر بوراده  
ایکنجی معناسنه در که اوچ علامتدن اولکینک غیریدر و کم دن مفهوم  
اولان نقصان قلته و قلت عدمه محمولدر رود مضارعدر مصدری  
رفتن در کمتک معناسنه دروغ انک فاعلیدر که یلان دیمکدر وز طریق  
واز طریقندن مخفقدر که باشده متعلقدر طریق بولدر زیر آباق ایله  
طرق و ضرب اولنور کران کاف عریذک فحیلله کار معناسنه در که  
مقلوبیدر (معنای بیت) بودر که بردخی علامت متقی بودر که انسانی  
اوزرینه کذب آزکیدر یعنی اصلا یلان سوبلز و طریق کذبیدن کار اوزرینه  
اولور یعنی راه دروغه کتمز بلکه کاره چتر و سلامت بولور زیر طریق  
کذب غایتی منزل دوزخدر و کاری صدق در که یمین عرشه ابصال  
ایدر که جنت اوراده در والله الموصول \* از حلال پاک کم گیرند کام \*  
تانیفتد اهل تقوی در حرام \* بوز کبیک اصلانیده تقدیری اهل  
تقوی کم گیرند کام از حلال پاک تانیفتد در حرام دیمکدر صبره اضمار  
قبل الذکر طریقنه سلوک واقع اولدی پس کیزندک ضمیری مؤخر اهل  
تقوی به راجعدر انکچون جمع ایراد ایلدی اهل تقوی نیفتدک فاعلیدر  
انکچون نیفتدی افراد ایتدی حلال عقده منع اندن منحل اولان  
نسنه در استعمالی اوزرینه معاقبه بوقدر پاک طاهر دیمکدر که شبهه دن  
مباردر کم لفظی واعرابی نظارندن اخذ اولنور کام کاف عربی ایله  
مراد در تفصیلی بالاده در نیفتده نون نافییه در یفتد اصلانیده افتددر که  
دفع ثقلت ایچون همزه یاه قلب اولمشدر مصدری افتدندر دوشمک  
معناسنه حرام محرم در که حرمتی دلیل قطعی ایله ثابت اولمشدر و کعبه یه  
و حرمت مسجد حرام دندل و کی حرمت عظیمه سندن اوتوری در  
(معنای بیت) بودر که اهل تقوی حلال ظاهر دن بیه آز مراد طور  
یعنی دیکه برعدائله تعیش ایتمزلر کر کسه صورتا حلال اولون تاکه حرامه  
دوشمیه لر زیر تقوی و ورعه اهمات ائین شبهانه داخل اولوب  
اوزادن حرامه نجاوز ایدر انکچون قرأنده کلور (تلاک حد و د الله  
فلانقر بوها) پس قرب حدود دن نهیده مبالغه وارد زیرا مقصود  
اصلی حدردی عدم نجاوزدر بوخسه عدم قرب دکل  
\* \* در بیان شکر نعمها \* \*

\* هر که را باشد سه خصلت در سرشت \* باشد آن کس بی شک  
 از اهل بهشت \* تقدیری هر کسی که باشد او را سه خصلت در سرشت  
 دیمکدر که بونک اعرابی ظاهر و مصراع ثانی نک اظهار در (سرشت طبع  
 و نهاد و مزاج در که انسان اوزرنه تخمیر اولمشدر) سرشتن یوغرمقدر  
 مضارعنده یا زایده سبله سریشد و سریشده در لر (معنای یت)  
 بودر که هر کس که انک خبر مایه اصل پسندن او چ خصلت جیره اوله  
 اول کس بی شک و شبهه اهل جشدن اولور مقصود توحیده مقارن  
 اولان خصالدر والای فایده در \* شکر در نعم و صبر اندر بلا \* میدهد  
 آینه دل را جلا \* شکر میندا و در اکا ظرف میدهد ک فاعلی نختنده  
 ضمیر شکر آینه مفعول اول و جلا ثانیدر شکر و صبر با لاده بلندی نعماء  
 نونک فنی و مدله ضراء مقابلیدر یعنی نعماء حسن حال و طیب  
 عبس و ضراء سوء حال و ضیق معاش در (آینه معروفدر که ترک  
 کوز کو در ایکی یا ثله و بر یا ثله دخی جائزدر غرب مرأت در روم  
 سنجیل در صکره تعریب اولمشدر) جلا کسرله صفاتدر که پاس  
 اچقدر بوراده دل آینه به تشبیه ایلدی زیرا صور معقوله و معنویه  
 انده ظاهر اولور و انک کدورتی شکوک و ظنون و تعلقات فانیه دن کلور  
 (معنای یت) بودر که نعمتده شکر و بلا و محتده صبر ایتک آینه دله  
 جلا و پرزرا شکر اعتراف نعمت و معرفت منعم الیه اولور و صبر که نفسی  
 مکروه اوزرنه حبس در احتسابله در یعنی طلب ثوابله در پس ایکی  
 صورتده دخی حضور قلب بولنور پاسی ایسه ذکر الله ازاله ایدر یعنی  
 ذکر الهی باعث صفوت و ذکر ماسوی باعث کدرتدر قال الله تعالی  
 (فاذکرونی اذکرکم) یعنی ذکر عبد ذکر حقه سیدر ذکر حق ایسه  
 قلبی ظلماتدن اخراج و نوره ادخال ایدر نتکم تنزیده کلور (لیخرجکم  
 من الظلمات الی النور) الی آخره فافهم جدا و اعمل \* هر که مستغفر  
 بود اندر نگاه \* حق زناردوزخش دارد نگاه \* مصراع ثانینک تقدیری  
 داردش حق نگاه از نار دوزخ دیمکدر که شین دارده قیددر (مستغفر  
 اسم فاعل ضیفه سی اوزره استغفار یعنی کاهنی عفو و ستر طلب ایدی  
 (نگاه نونک کسری و کاف محسبله صغلامق حفظ کی) (معنای یت)  
 بودر که هر کسی که کاهنه دوشد کده کاهنه استغفار ایدی ارله

\*

\*

\*

حق تعالی ائی ناردوز خدن حفظ ایلیه یعنی توبه می سببیه مغفور  
وعذاب جهنم منصون اوله زیر اقرآنده کلور (وهوالذی یقبل التوبه  
عن عباده) وحیدیه کلور که (الثائب من الذنب کمن لا ذنب له)  
وکلام فاطمین قدس سره فہم اولنور کہ مضراولان معذب اوله  
ولکن مشیت حقہ در قال تعالی (ویغفر ما دون ذلک لمن یشاء) یعنی  
شرک بلا توبه مغفور اولماز سار صغائر و کبائر عفو جازدر صغیر  
اوزرنه عقاب جائز اولدیغی کی فافہم \* هر که ترسد از اله خویشتن \*  
خواهد اوعذر کما خویشتن \* ترسد مضار عذر مصدری ترسیدنر  
فور خفی معناسنه خوف کی بعد الجملة هر که به صفت اولور او  
خواهد ک فاعلی وعذر مفعولی و بعد الجملة هر که به خبر در زیر  
هر که هر کئی کہ تقدیرنده در کہ مبتدادر خویشتن کندی دیمکدن  
اکھک خویشتن اضافتنده فائده بودر کہ هر کس کندی افتدیشتن  
خوف ایده کلشدر حق تعالی ایسه رب العالمین در کہ هر کس امک  
من بوب و مملوکی در (عذر ایسد و کنه اعتراف ایدوب بدخی ایتمه بن  
دیمکدر شکم بالاده شرح اولندی (معنای بیت) بودر کہ هر کسه کہ  
کندی معبودن و افتدیشتن خوف ایلیه کندی کاهنک غدری  
طلب ایلر یعنی توبه واستغفار ایدوب بدخی ایتمه بن دیو در کاهه پوز  
سورر وغدری وعد کریمی موجب معصیت مقبول اولور و هر کیمده کہ  
خوف و خشیت یوقدر مصر و بی باک اولور و بو حالله آخر کفر  
مرتبه سنه ایر \* معصیت زاهر کہ بی در پی کنند \* ایزدش از اهل  
جنت کی کند \* تقدیری هر کسی کہ کند معصیت رایی در پی کی  
کندش ایزد از اهل جنت دیمکدر کہ هر کسی مبتدا و معصیت کندک  
مفعولی و بی در پی معصیتدن حالدر متصلا معناسد و یا خود کندک  
فاعلندن حالدر مصرع معناسه و در پی اولکینک صفتیدر ایزد ایکنجی  
کندک فاعلی و جار و مجرور اکا متعلقدر و بعد الجملة خبر در (معصیت  
فعل محرمدر کہ قصده واقع اولمش اوله زیر اخطائله اولانه زله درل  
پی باء عجمینک فتحه سبله ایز و او کی وارد معناسنه (بی در پی لا ینقطع  
دیمکدر ایز بزه متصل اولدیغی کی کہ بری بری اردنجه در) ایزد زاء مجہ  
عربیه و با عجمیه نک فتحه سبله تکرری معناسنه علم اولدیغی بالاده

مفصلدر (معنای بیت) بود که هر کس که متصل معصیت اشیاء  
یعنی معصیتی معصیتیه متصل قیله و یا خود معصیت اوزنه مصر اوله  
کر کسه بر دورلو معصیت اوله الله تعالی اتی جن اهل چنشدن ایلر  
یعنی ایلر زرا استفهام انکاری در مفعول تصور نمیدید و اهل اصبر ارك چنه  
دخولنی استبعاد در زیر مصر ایچون سوه خاتمه دن خوف اولانور  
و سببثات کثیره سی اولمق دخی بویلهدر \* ای پسر دایم باستغفار باش \*  
وزیدان و مفسدان بیرار باش \* دایم باشه نرفدیر باستغفار دخی اکا  
متعلقدر مصراع ثانی نك تقدیری و باش بیرار از بدان و مفسدان  
دیگدر که بیرار باشك مفعولی و از بیراره متعلقدر بعضی نسخ ده  
مفسدان یرینه مفسلان دو شمشدر فاسددر که نصرف تاسخندن  
و مفلس معنی اولان دن در مکر که یده مقارنت قرینه سیله مفلس آخرت  
مراد اوله (بیرار نفرت یعنی اورککدر و قاچق) (معنای بیت) بود که  
ای پسر علی الدوام استغفاره مشغول اول زرا بشر اهل شبردر  
و بالفرض نگاه اولسه دخی حقه رجوع دایم کر کدر که خواصك یوبه سی  
بودر و بداردن و مفسدردن نفرت ایله و صحبتلرینه داخل اوله بلکه ایلر دن  
برینه مرور ایلسك یان ویر والا چهره لزدن سکا نخوست عکس ایدر  
\* \* در فضیلت صدقه می گوید \* \*

\*

\*

\* کر کنی خبری بدست خویش کن \* خیر خود را وقف هر درویش کن \*  
خبری کنی نك مفعولیدر یا وحدت و یا ایهام ایچوندر نه مقوله خبر  
اولورسه اولسون دیگدر بدست آخر مصر اعده اولان کسه متعلقدر  
خیر خود را مصراع ثانی آخرنده اولان کنك مفعول اولی و وقف ثانیه سی در  
(وقف لغتده حبسدر و شرعه وقف مالدر فی سبیل الله و اکا خیر  
دیرل زرا خیر امر مرغوب فیه در مؤمن ایسه عملك ثوابنه رغبت ایدر  
زرا معاده ایمانی وارددر) (درویش لغوی فقیر و درویش اصطلاحی  
سالکدر بوداده مراد مطلق درویشدر و فقراء سالکینه وقف اینك  
غیر یلره وقفدن اولاد زرا ایلر غنشدلرن چهره ذکرله اذیه ایدرلر  
و نور ذکر عرشه طوغری کیدر بلکه اندن کذر ایدر بوجه هشدن  
انلره اتفاق خبری اولور مکر که منصوفه اطلالیدن اولال (معنای بیت)  
بودر که اکا بر خیر ایدر سك کندی الکله خیر ایله و مایه تاخیر اتمه

اگر چه ثلث مالدن وصبت دخی مشر و عدد زیر اصدقته نك خیر انسان  
صحیح شمع ایکن در و قبل الموت اتفاقدہ محاسبه سندن خلاص وارد  
و نسیك یدیلہ اولان خیرہ شبہ وار در یاتسد یل و یانقص ایدرز  
خصوصا بواعصارده تنفیذ وصبت امتز اولدیلر مع هذا امور واجبه  
شرعیہ دندر و مصراع ثانی نك مضمونی بودر که اهل خیر اولدیلر  
صورته خیر کی درو یلرہ یعنی فقرا یه وقف و حبس الیه زیر فقره  
صابرین باب اللهم ملا زملردر پس انلرہ مو قوف اولان نسنه نك  
اجر و ثوابی عظیم و جزیل اولور بعد ذا خیر امر مرغوب فیه معناسنه  
کلدیکی کبی مال معناسنه دخی کلور قال تعالی (ان ترک خیرا وقال تعالی  
(وانه لخب الخیر لشدید) وقال تعالی (لم یزالوا خیرا) پس کلام ناظمده  
قدس سره خیر ثانی مال معناسنه اولمق دخی جاژا اولور و جنس ماله خیر  
دنلدی مع هذا آرا سنده خیث و حرام دخی وار در زیر اعراب عادتا ماله  
خیر دیر جهاد سوء دیدیکی کبی انکچون عادتلری اوزرنه جریان  
طریقیه قرانده کلور (لم یسمهم سوء) مع هذا قتال جهاد در که اکاسوه  
دنلر و بعض علما دیدیلر که مال کثیر وجه محمود دن اولدیفه خیر دنلر  
پس کثیر اواسه و لکن طیب اولماسه اول مالدن خیر اولماز \* یک درم  
کا زایدست خود دهند \* به بود آن کر پی او مید دهند \* تقدیری یک درم که  
دهند آرا بدست خود بودان به که دهند صد از پی او دیمکدر و بونک  
دخی اصلی بود به ازان که دهند صد از پی او در زیر ایه کدباء موحده نك  
کسری و هاء ساکنه ابله یک دیمکدر از کله سیله استعمال او انوز نتم  
عجم بن سندن یک یلورم دیمک برده من از توبه دائم دیر یعنی دائم من به  
از توبه پس یک درم ده یک فی الحقیقه درمک صفتیدر و درم مبتدا در که  
عربیه تقدیری درهم واحد دیمکدر و لکن قاعده عجم اوزرنه صفت  
تقدیم اولتوب یک درم دنلدی واحد من الدرهم معناسنه نکره موصوفه  
اولوب مبتدا اولور و درهم اصلنده تمیز در کاژا اصلنده که آن را در که ها  
حذف و حرکت همزه کافه نقل اولتوب بطریق الدرجه کاژا را بدشدر پس  
آن دهندک مفعول صریحی و بدست غیر صریحی در و بعد الجملة مبتدا یه  
صفتدر آن بودک فاعلی و به مفعولی و بعد الجملة مبتدا یه خبر در  
صد ایکنجی دهندک مفعول صریحی و از غیر صریحی در و بعد الجملة



آنه صفتد وایکی موضعده دخی دهندک فاعلی اهل نفاقدر درم  
 که سر له اجه در ظاهر بودر که در همدن قصر اولمشدر و تر از و طاشنه  
 درهم دیدکتری وزن اعتبار به در که درهم شرعی و زیدری پوراده  
 آرد معانسه در و او یکده در که عقیدر (معنای پیت) بودر که راجه که آتی  
 کندی الیه ویرلک اولور آندن که آردنجه یوز ویرل یعنی موتدن  
 صکره یوز اجه صدقه دن حیاته ده راجه صدقه افضلدر ز رابعه الموت  
 اجه به ضرورتی قالماز و فیلی اولماز بوجهندن نیکی بریرینه به کچمز  
 فاما قبل الموت بویه دکلدر بلکه واحد کالف در و دخی زیاده در زیر  
 تضاعف اجر خلوصه و نفسه مجاهده به منیدر \* کر بخششی خودیکی  
 خرمای تر \* بهتر از بعد تو صد مثقال زر \* خود بخششی نک نمونده  
 فاعلی تا کید در انت معانسه زیر بخششی به اولی نک ضمیمه امر حاضر در  
 مصدری بخشیدن در بضمقه در بخش کردن قسمت ایملکدر یکی ده  
 بازایده در یک بخشینک مفعولدر و حرمانیمیر در آخرنده به تو سولدر که  
 بین الموصوف والصفة واقع اولمشدر بهتر مبتداء محذوفه خبر دران بهتر  
 دیمکدر که بعد الجملة جزاء شرطدر از بهتره متعلقدر صد مثقال از صد  
 مثقال دیمکدر که اولکی از قرینه سیله حذف اولمشدر بود دخی بهتره  
 متعلقدر که مفضل علیهی بیان ایچوندر اولکی ازایسه تعجیح معنی  
 ایچوندر پس مضای واحد اوزنه ایکی حرف برفه له و امثاله تعلق  
 قیلندن دکلدر خرما معروف بمشدر که ابوسی مدینه منوره ده اولور  
 خرما نک آغاجی بقیه طینت آدمدن خلق اولمشدر انکچون واجب  
 الا کرام در یعنی عدال آراستنده نان نیجه عزیزایسه میوه ل ایچنده  
 خرما دخی بویه در تر یاش در که تازه هر ادر خرما ی زعربک رطب  
 دینو کیدر ز فر و زنی اوزنه یابسنه تمر دیرلر بهتر بگر که ز ر بوراده  
 اذات تفصیلدر مثقال بر یچق در همدن کافی نعمه الله ثقل دندر مثقال هر  
 نسه نک آخری در که انکله وزن اولنور کما قال فی القاموس مثقال الشئ  
 میرانه من مثله وقال الراغب المتقال ما یوزن به وهو اسم لكل شیخ  
 (معنای پیت) بودر که اگر سن بر تاز خرما بخش ایلسک یعنی ایام  
 حیاتکده او یکدر سندن صکره یعنی مونکدن صکره یوز مثقال آتون  
 بفشلندن و تصدق ایتمکدن نیکم سری ما قبلندن بلندی آتون مرغوب

✱

وعزیز اولغله خرمایی آنکه مقابله ابتدی و خرمایی تخصیص ابتدوی  
 شرفسندن و بلاد هریده و غیریده رغبتسندن او توریدر \* هر که  
 بخشیدی مکن با اور جوع \* کرز با افتاده از دست جوع \* هر چه  
 هر چیزی که دیمکدر که مبتدادر و بخشیدی جمله سی اکاصفتدر رجوع  
 مکنک مفعولی و با اور جوعه متعلقدر و بعد الجملة خبردر کر بوراده  
 عربی دهان وصلیه بر بنده در که جزایی مقتضی دکلدر تقدیری کرافتاده  
 ز با از دست جوع دیمکدر که افتاده ده همزه خطاب ایچوندر اصلنده  
 ای در که همزه بیه خطابله تلفظ توسل ایچوندر مع هذا اخرنده هاء رسمیه  
 اولان کلامدن صکره یا مفرده رسم اولمقی قانون رسم دکلدر صکره با کثرت  
 استعماله بناء حذف و همزه اظهار یا ایچون فوق الهاء کتابت اولندی  
 بو اعتبارله یعنی یا کتبتن ساقط اولمقی حسیله همزه اکابدل قلندی  
 و خطاب ایچوندر دندلی پس افتاده ماضی مقید بالحال قیلندندر که  
 ز با اکا متعلقدر و از دست تعلیلدر بهر کبی انکچون بعض نسخ ده  
 بهر واقع اولمشدر و لکن پایه مناسب اولان دستدر خصوصاً که دست  
 دخی مستعملدر نتکم درر فلانک الذن عاجز قالدیم و بوایش فلانک  
 الذن نیز غالب کار الذن حاصل اولغله اله نسبت اولنور قرآنده  
 (فما کسبت ایدیکم) کبی معنای یدت بودر که هر نه شیء که بفشدر  
 و بر رسن اکا رجوع اتمه و هبه و انعامکدن دوغمه و عطا ابتد و کک  
 محلدن انی استمه اگر اخلق الذن و انک سببیه یا اقدن دوشدک ایسه ده  
 یعنی اخلق و ضرورت الی سنک ایاغک الوب دوشورسه دخی کری  
 باقه و احسانکدن دوغمه ز را هبه سندن رجوع ایدن شول کلبه بکر که  
 فی ابتدوی نسنه بی اکل ایدر بوایه امر فیجدر نتکم حدیده کلمشدر  
 و ناظم بیت آتی ده کلب بر بنه شخص و یا مرد دیمشدر و لکن کلبه تمثیلده  
 فیج ز یاده در فافهم \* این بدان ماند که شخصی فی کسند \* باز میل  
 خوردن لوی کند \* این مبتدادر که رجوعه اشارتدر بدان اصلنده  
 بان در که مانده متعلقدر تخفیف همزه داله قلب اولمشدر و جمله فعلیه  
 خبر مبتدعا در و یا وحدت ایچوندر بعض نسخ ده مری دوشمشدر  
 (شخص اصلنده قرانی معاشنه در خیال کبی بوراده مردم مراد در  
 فی کسند اصلنده همزه ابلا قوصه در کسندک مفعولیدر و بعد الجملة

✱

مبتدایه خبر در و بعد الجملة تشبیهی بیاندرد که مشبه به ارا شده  
 رابطه در و تشبیه مانندن مفهومند زیرا مانند مصدری مانندن در که  
 بکن مکدر مضارعند سین حذف او انوب ماند دیر باز کرو دیمکدر  
 میل کی کندک مفعولیدر خوردن یمکدر اکل کی (معنای بیت)  
 بودر که بخش ایدو کک نسنه دن رجوع اتمک اکا بکزر که بر شخص  
 یعنی بر کسه فی ایل به کرو اول فی ایدو کی نسنه بی یمکه فی میل ایدر  
 یعنی میل اتمز بلکه کندی قوصندیسی ایسه انک اکلنی استکراه ایدر  
 والا کلب کی اولور زیرا کلب فی ایدو کی نسنه بی اکل ایدر هره  
 کندی یاوریسی اکل ایدو کی کی \* بایسر کر چیر کی بخشد پدر \*  
 \* می سزد کر باز کیرد از پسر \* بونک تقدیری اگر بخشد پدر چیر  
 بایسر دیمکدر که پدر بخشدک فاعلی و چیر مفعول صریحی و باز پسر  
 غیر صریحی در می سزد جزاء مقدم و مابعدی شرط مؤخر در جزا  
 تقدیم اولندی زیرا استفهامی متضمندر سزدک فاعلی شرطک  
 مضمونیدر که باز گرفتن در و شرط ثانی جمله سی شرط اوله جزا در  
 چیر می نه یا وحدت ایچوندیر چیرک نسنه جک دیمکدر زیرا کاف عربی  
 تصغیر ایچوندیر سزد مضارعدر مصدری سزیدن در لایق معنانه  
 کرد دخی مضارعبر مصدری گرفتن در که طوتمقدر (معنای یت)  
 بودر که اگر پدر او غلنه بر نسنه جک بغسله اگر اقی او غانندن کرو  
 طوتوب الورسه لایق اولوری یعنی سرا دکلدیر پس استفهام انکاری  
 اولور الحاصل پدر او غلنه هیه ایدو کی نسنه بی کرو الموقیحه قیح  
 ایسه اجنبی به موهوب اولان نسنه بی استرداد اتمک دخی بویه در  
 زیرا مصامله دینیه ده اقارب واجانب پدر و اقارب کوره قیح اولان  
 نسنه اجانبه کوره حسن اولماز مکر که پدر بی شفقت اولوب استرداد  
 ایده والا صدوری منصور دکلدیر \* ای پسر بامال وزر شادی مجوی  
 \* آنچه کس راداده دیگر مکوی \* تقدیری مجوی شادی بامال وزر  
 دیمکدر که شادی مجویک مفعول صریحی و بامال غیر صریحی در  
 زیرا یا صاحب و معیت افاده ایدر و اینکجهی مصرعک تقدیری  
 داده آنچه کس را مکوی دیگر دیمکدر که آنچه داده نک مفعول اولی  
 و کس ثانیهی در و دیگر مکوی کله سنه ظرفدر زیرا عربی ایله تقدیری

✽

✽



لا تغله فی زمان من لازمة دیمکدر و یاخود مفعول مطلقدر که انتق  
القول انتفاء دیمکدر مال وزر خاصی عام اوزرنه عطف قیلسنددر  
مزیندن اوتوری (شادی ده یا مصدریه در شاذ فرح معناسنه ذال  
مجهله ایله در زیر قاعده عجم بودر که وای دن صکره مجمه والا همله در  
داده ده همزه خطاب ایچون و داده ماضی مقید در افتاده کبی تنکیم  
مرور ابتد (معنای بیت) بودر که ماله وخصوصا آلتون وکش ایله  
فرح آرامه وطلب ایتمه یعنی سیم وزر وسائر اموال ایله شاد و خندان  
اولق عقلا شانی دکلدر بلکه احقر و جاهلر حالیدر زیر فانی نسنه  
ایلله سرورک معناسی یوقدر تنکیم قرانده کلور (قل بفضل الله و برحمته  
فبذلك فليفرحوا هو خير مما يجمعون) یعنی الله تعالی تک مؤمنلره فضل  
ورحمتی کافرلرک جمع ایلدیکی مالدن خیرلورد الحاصل فانی به مدعین  
والتفات ایتک بله منهیدر دکل که انکله فرحناک اولق تنکیم قران  
وحدیث انکله مشهوندروای بسر اول نسنه بی که کسبه و یرمش سن  
پردخی سوبله یعنی لسانه کتورمه نه استرداد طریقبه و نه خود امتنان  
و تمدح صورتبله زیرا باطل و قبیحدر بلکه اخلاق الهیه ایلله تخلق ایلله  
و ماسوای حق نسیان ایتنا که بک سنی احسانک فوقنده نسنه ایلله ذکر  
ایلیه بعض نسخ ده بیت مذکوره بدل بویله واقع اولشدر که ای بسر  
بامال وزر شادی مکن روهز آموز و پیدای مکن یعنی مال وزر ایلله  
مسرور اوله که بونلر فانی و بی عاقبتدر یوری هنر او کرن و نفسکه  
ظلم ایتمه یعنی نفسکه او یوب جاهل اوله و ناقص قالمه بلکه اهل علم  
و کمال اول و تحصیل معارف الهیه ایلله که سکا قلاجق و نلر در  
\* شادی دنیاسراسر غم بود \* سورا و رادر عقب ماتم بود \*  
شادی میتدا و مراسر ایدن حالدر جمیعاً معناسنه و یامن الاول الی  
الآخر دیمکدر زیرا اصلی سر و سر در و او عاطفه ایلله صکره و او الله  
قلب اولمشدر تکاپو کبی که اصلنده تک و بودر لسان عجمده نظارتی  
چوقدر (سر و سر باشند باشه و اوجدن اوجه دیمکدر که سر تا پاتم  
معناسی دخی بودر از سرتاپا دیمکدر غم مفعول بودر که بعد الجمه خبر  
میتدادر و یاخود شادی بودک فاعلیدر سورا و را ماته قید در زیر  
را لام جاره معناسنه در ماتم بودک فاعلیدر در عقب اکا طر قدر سورا



نور و زنی اوزره دو کون و جمعیت و ضیافت در قاموسه کلور که سور  
 فاز سیدر که رسول الله صلی الله علیه و سلم اتی تشریف ایتشد راتنه می  
 یعنی ضیافت معناسنه تعریب ایتشد راتنکم حدیده **کلور**  
 (یا اهل الخندق ان جا برا قد صنع لکم سورا ای طعما ما) یعنی سور  
 لسان هریده قاعه و شهرک دیواریدر صکره خلقک مدعو اولدیغی  
 طعما دهخی اطلاق اولندی (عقب قافک کسریله عریدر اوچکه  
 معناسنه که مؤخرالجل در صکره مطلق مؤخر معناسنه دهخی استعمال  
 اولندی و اشباع کسریله عقب دهخی دندلی (ماتم باس و مصیبت که  
 دو کون مقابلیدر و قاموسه کلور که الماتم کفعد کل مجتم فی حزن  
 اوفر حوا خاص بانساء او بانثواب اتنه می یعنی ماتم عربی مهوز در که  
 باس و مصیبت جمعیت کاهنده مستعملدر اگر چه بعضیلر جمعیتگاه  
 فرحدر و بعضیلر خاتونلره و بعضیلر خاتونلرک تازه لره خاصدر  
 دیمشردر و لکن مشهور و معمول اولان اولکیدر (معنای ینت)  
 بودر که سرور دنیا اولدن آخره دیک غم و عصبه اولور یعنی المک  
 سروری چکلن غمته دکنز کویا که سرتا یا غم و المدر و دنیا تک دو کونی  
 عقبنده و صوکننده باس و ماتم اولور حیاتی آخرنده موت اولدیغی کبی  
 پس دنیا تک اول اعلیق و آخری موتدر و او رتاده واقع اولان احوال  
 عارضه به اعتبار یوقدرز بر افرق سنه ده واقع اولان سروری جمع ایتسک  
 بر سنه سرور و لماز انکچون معدوم حکمنده اولدی \* امر لاتفرح  
 ز قرآن کوش دار \* جای شادی نیست دنیا هوش دار \* تقدیری کوش  
 دار امر لاتفرح ز قرآن دنیا جای شادی نیست هوش دار دیمکدر که  
 کوش دار استمع معناسنه در امر لاتفرح کوش داره مفعول صریح وار  
 قرآن غیر صریحدر دنیا مبتدا جای نیستک مفعولیدر زرا نیست بوراده  
 فعل معناسنه در که تقدیری دنیا لیست محل السرور دیمکدر پس  
 بعد الجملة مبتدایه خبر اوور (هوش دار بشقه جمله در آخر کلامه  
 فاعلم ذلک کبی پس هوش دار غیر وادراک و تعقل ایله و دنیا تک دار قرار  
 اولدیغی یلوب اکا کوره حرکت ایله دیمکدر امر لاتفرح مناسب اولان  
 نمی لاتفرح دیمک ابدی و لکن امر نهیله و نهی دهخی امر له مؤیدر تنکم  
 قرآنیه (وذا ذروا الذم) دندلی که ظاهری امر و حقیقی نهی در که

لاتایعوا

لاتبايعوا ديمكذر كذلك لاتفرح اترك الفرح ديمكذر كه بعض علماء عندده  
 نهى طلب ترك فعلدر بوجهندن نهيك مؤداسى امر اولور وجميع موارد  
 امر ونهى بواسطوب اوزرنه دروجاژرد كه امر دض مراد مطلق  
 خطاب اوله لاتفرح قارونه خطابدر كه حضرت موساك عليه السلام  
 عم زاده سى ايديكه مفاعيخ خزائنى التمش بغل بوكى اولوردى قال الله  
 تعالى (اذ قال له قومه لاتفرح ان الله لا يحب الفرحين) قوم قاروندن  
 مراد بنى اسرائيل مؤمنلريد ر فرح لذت عاجله سبيله انشراح صدردر  
 اكثر بالذت بدنيه دنويه ايله اولور يعنى قارونه بطريق النصيحة  
 دبديلر كه باقارون بو قدر خزائنه مالك اولدم ديومال دنيا ايله فرحناك  
 اولمه بلكه بوفرى ترك ايله زير الله تعالى زخارف دنيا له فرحناك  
 اولمى سوزم شول معنادن كه دنيا عند الله مبعوضه واكمحبت ايمك  
 محبت الهيه به ثنائع ومزاجم در پس دنيا له ثواب آخرت مطلوبدر  
 بوخسه تنعم دكل (مضاي بيت) بودر كه اى پسر قرآن دن يعنى آيات  
 قرآن به دن (لاتفرح ان الله لا يحب الفرحين) آيتنده اولان خطابه  
 قولاق طوط وآنى استماع ايله وزخارف دنيا له مسرور واكمغرور  
 اولمى فوز برا دنيا جاى سرور دكلدر عقلكى باشنه جمع ايله بلكه  
 دار الغموم والاحزان در پس عبش وعشرى دار السرور اولان آخرت  
 تاخير ايله ودنياده حزن اوزرنه اول كه حزن مقامات عاليه دندر كه  
 خواص شرك مقاميدر وبعض نسخده زقرآن برينه زدنياهوشمدر  
 بدنيا اولسه دخى انسب ايدى كه فرحك متعلقى بيان اولوردى از  
 اولديغى صورته تعليله محمول اولور يعنى دنيا دن اوتورى ويدمه  
 مان دنيا كيردى ديو شادان اولمه فافهم \* شاد مانا زاندارد دوست  
 حق \* اين سخن دارم زاستاذان سبق \* تقديرى ندارد حق شاد مانان را  
 دوست ديمكذر كه حق فاعل وشاد مانان مفعول اول ودوست ثانى در  
 اين دارمك مفعول وفاعل ميم در سخن اينه صيغدر هذا القول معنانه  
 سبق مفعول ثانى در بعض نسخده اين دادند استاذان سبق دوشمدر  
 استاذنر بوسوزى درس ويرمسلر در معنانه شاد مانان شاد مانك  
 جميدر فرحناك معنانه مضاي لغوي سى شاده بگريجي ديمكذر ز برا  
 مان ماننده دن ترخيم اولمشدر مصدرى مانستن در كه بگريه مكبر



مضارعنند سین حذف اولوب ماند ومانند دینلور وماندن که  
 قائمیدر انک مضارعی دخی بویله کلور ولکن التباس بحسب المقام  
 مند فعدر و شادمانک نظاری چوقدر مهمان و دزمان و ترکان و امثالی  
 کبی که مهه یعنی اولوبه و دزه یعنی قلعه به و ترکیه بکزیچی معناسنه در  
 و بکزمکدن مراد مشبه بهک و صفیله قیامدر پس شاده بکزر دیمک  
 شاد اولقدن عبارتدر مهمان دخی بویله در و بعض ضحیم البدن کسه له  
 دزمان دید کلری غلظتده قلعه دیوارنه و بلکه بطریق المبالغه عین  
 دیوار اولق اعتباریله در و ترک اصلنده تا در ترکان انلردن غیریدر  
 و لکن لسانده مشابهنری اولق حسبیه ترکان دید بر این سخن مصراع  
 اولک مضموننه اشارتدر استاذان استاذک جمیدر ذال معجمه یله صنعتنده  
 ماهر و معلم اولانه دیر اصلنده کلمه اعجمیه در اگر عریبه اولابدی ستزدن  
 مشتق اولق لازم ~~ک~~ لوردی کلمه عریبه ده ایسه سین و ذال بریده  
 مجتمع اولماز دیو قاموسده مصر حدرو شعر جاهلی ده دخی بولکه نک  
 بولند یعنی معربات جو البقی ده در سبق قتحین ایله ظاهر بودر که  
 فعل دن منقولدر قبل و قال کبی درس معناسنه استعمال اولندی ز برا  
 درس ده سبق و تقدم واردر (معنای یت) بودر که حق تعالی دنیا له  
 شادمان و زخار فیله خندان اولنری دوست طوتمز ز برادینا مبعوض  
 حقدر و مبعوضه محبت ایدن دخی مبعوضدر بوسوزک مضمونی  
 بن استدلردن درس طوتم یعنی حقیقت شناس اولان عالمرو عارفلر بکا  
 بو وجهله تعلیم و افاده ایشلردر پس کاملرک نصیحتی ایله عامل اولق  
 کر کردر \* کر فرح دادی ز فضل حق رواست \* لیک از دنیا فرح  
 کردن خطاست \* بعض نسخ ده کردن برینه جستن دوشمدر ضم  
 جیم ایله که طلب معناسنه در مال بردر فرح مایعنده مفعولدر حرف  
 جر فرحه متعلقدر بعد الجملة شرطدر رواست مبتداء محذوفه خبردر  
 تقدیری آن رواست دیمکدر که جمله سی جزاء شرطدر بوراده ز فضل  
 برینه بفضل انساب ایدی ز برا قرانده بالله در قال تعالی (قل بفضل الله  
 و برحمته فبذلك فليفرحوا) (مصراع ثانی نک) تقدیری لیک کردن فرح  
 از دنیا خطاست دیمکدر که کزدن مبتداء و فرح مفعولی و از فرحه  
 متعلقدر و خطاست خبردر فضل لغتده زیاده اولقدر اصطلاحده



ابتداء احساند که آنده علت بود قدر یعنی هر عطیه که معطی به لازم کلمه اکافضل دیرل کالمبارک حالی کبی که هر نعمتی ابتداء احسان پیلورل زیر عتلاک موجب اولد یعنی پیلورل وفلان اهل فضلدر دیرل علمده و کالده سائرل اوزره رجحانی و زیاده نسکی ولردر دیمکدر و فضل عدل مقابله سنده دخی مستعملدر (معنای بیت) بودر که اگر حقک فضلندن فرح طو ترسک رو او لایقدر زیر فضل و رجحان الهی ایله فرحناک اولقی اوزره مأمورسن نتکیم آیت مذکورده دن مستفاد اولدی و لیکن دنیادن فرح ایملک خطا در زیر لا تفرح ده مر و رایتدوکی اوزره منهی در بعد ذافضلندن مراد اسلام و رجحندن مراد قراندر و جمع ایتد کلری نسنه مالدر یعنی اهل اسلام و اهل ذکر و قران اولقی مال دنیادن خیر لو در زیر اسلام و قرانک ثمراتی باقی و دنیایی نتیجه وفاتی در فافهم جدا

\* \* در بیان فصیح میگوید \* \*



\* ای پسر با محنت و غم خوی کن \* روی در اجانب دلجوی کن \*  
تقدیری کن خوی با محنت و غم و کن روی در اجانب دلجو دیمکدر که  
بوندن اعرابی ظاهر در روی یوز دیمکدر دله روی اثبات ایتدوکی مجازی  
در مقصود قلبک توجه معنوی سیدر دلجو وصف ترکیبی در کوکل  
قابیحی و دلستان کبی صک و کل آلبی بوراده دلجو ایله مراد محبوب  
حقیقی در که الله تعالی درو جانب که یان و طرفدر جهت ایام ایدر  
الله تعالی ایسه جهت مخصوصه ده اولمقدن مزهدر زیر تفسیدی  
مستلزمدر بلکه الله تعالی جمیع جهاتی محیطدر پس جانب دیدوکی  
مقابله دن ناشیدر یعنی قلبکی مشغول اولد یعنی جانبیدن آل و حقه وجه  
مطلقدن توجه ایله که آنده اصلا این یوقدر دیمکدر فافهم فانه لطیف  
(معنای بیت) بودر که ای پسر محنت و الم و غصه و غم ایله خوی ایله  
وعادت ایت و آنکله طبیعت اول شویله که یانکده سائر اخلاق کبی  
اولسون و اسبابی ظهور ایتد کده بی حضور اولده و قابیکی متکدر فایله  
بلکه قلبک یوزنی محبوب حقیقی اولان حق جائنده ایله یعنی غم و غصه  
و سائر احوال و اموره اشتغالی قویوب قابیکی وجه مطلقدن حقه  
توجه ایله و کامقید اول زیر فاعل مطلق اودر چونکه بو تو حسیدی

✱

بولاسن و بوسری به سن مبدأ اوله واصل اولوب امور اضنا فیه دن  
اولان لطف و قهر دن و سائر احواله اشتغال دن خلاص اولور سن  
و حضور ایدرسن فافهم \* حزن و اندوهست قوت بندگان \* غم شود یار  
فرح جو بندگان \* حزن مقدم خبر و قوت مؤخر مستداد رعم شود ک  
فاعلی و یار مغفولیدر حزن حاء مهمله نک ضعی و زاء هونک سکونیه  
زمان ماضی ده بر نافعک فوائی و یار ضارک حصولکدن لاحق اولان  
غمدر تنکیم خوف زمان مستقبله متوقع اولان سوء دن عارض اولان  
المدر و اما راغب دیمشدر که حزن غم دن نفسده حاصل اولان خوشونتدر  
ز پرا حزن قحله خشونت فی الارض در بوراده حزنک خون که قان  
معناسنه در دم کبی املا ده مشابهنی اولمغه ناسخملر غلط ایدوب خون  
باز مشلدر نوله که اگر چه فی الجمله صحت معنی وار در زیر اندوه که  
غصه در قیفو معناسنه شدندن کویا که جکر دن و بور کدن قان طبلر  
و اهل در دک غداسی اول قان اولور الحاصل اندوه و غم دم کبی  
طبعاً منفور نسته در آنکچون امر صعبه قان در یاسی دیرل (قوت قافک  
ضمیمه حوت و زنی اوزره بدن انسان آنکله قوام بولاجق قدر غدا در  
بند کان بنده نک جعبدر که کاف عجمی بنده اخرنده اولان هاء رسمیدن  
بدل و آن ادات جعبدر و بوندن غیر ی وجه دخی بالاده در بوراده  
(بند کان ایلهم مراد خواص عباد در بار بوراده مصاحب معناسنه در  
زیرا معین معناسنه دخی کلور) جویند کان جوینده نک جعبدر طبلکار  
فرح جوینده وصف ترکیبی در که اصلنده جوینده فر حد در قاعده  
عجم اوزره فرح جوی کرک ابدی زخمیه ولیکن جمع قلمغه اصلنده  
اولندی (معنای بیت) بودر که حزن و غم و غصه در الله تعالی نک  
خاص قوللر ینک غداسی یعنی محزونلر و مغفولدر که حزن و غم  
انلره هر وقته غذا کبی اولمشددر که آنکله پرورش جان و دل حاصل  
اولور رزق حسی ایله تربیه جسد وجود بولدیفی کبی و آخرت  
سرورنه طالب اولنلرک مصاحب و مقارنی غم اولور یعنی سرور  
آخرت استین غم دنیا ای اختیار ایلر ولیکن غم و حزنی دار  
غربنده اولمغه لله الله ایچوندر یو خسه نفس دنیا ایچون دکل و کان  
رسول الله صلی الله علیه و سلم متواصل الاحزان دائم الفکر \* هر کرانیود

✱

بدل اندیشه \* عاقبت بر پای یابد نیشه \* تقدیری هر کسی که اوزا  
 نبود در دل اندیشه یابد عاقبت بر پایش نیشه دیمکدر که بودند اعرابی  
 ظاهر در اندیشه و نیشه آخرنده اولان همزه ل وحدت ایچوندر وزانده  
 اولغه قایلدر (اندیشه فکر در و) نیشه که سردر که دور کر آلا تندر  
 و کلنک معنانه دخی کلور (معنای بیت) بود که هر کسه که انک ایچون  
 کوکلده فکر بوقندره مطلقا یعنی اهل تفکر دکلدر آخر ایابی اوزره  
 کسر و قاطع نسنه کوزر و ایاغنه فی المثل بالته اورر و منزل مقصود دن  
 کری قالور و یشمان اولور و یا خود فارغ و آزاده و بی اندیشه کرز کنی  
 ایاغنه بو دینسان کسر ل وانی چاه اندیشه به دوشور ل و ابیدی غم  
 و غصه دن خلاص اولماز و تفکر نه رأس اولان بر معنی بیت اتی ده کسه  
 کر کبر ا کرچه متعلق تفکر بی قیاسدر قال الله تعالی (و بتفکرون  
 فی خلق السموات والارض) \* ازچه موجودی یبندیش ای پسر \*  
 هر کسی دارد غم خویش ای پسر \* از موجودی به متعلقدر تقدیری  
 نوازچه موجودی دیمکدر که مبتدا و خبر در و بعد الجمله یبندیشه  
 مفعولدر (موجودی آخرنده یا خطاب ایچوندر عربی ایله تقدیری  
 انت من ای شیء مخلوق دیمکدر کا قال تعالی (من ای شیء خلقك  
 من نطفة خلقك) هر کسی داردك فاعلی و غم مفعولدر (یبندیش  
 امر حاضر در اصلنده باندیش در همزه ایله صکره دفع ثقلت ایچون  
 همزه یا به قلب اولندی مصدری اندیشیدن در فکر ایتک معنانه  
 مضارع می اندیشد کلور (معنای بیت) بود که ای پسر فکر ایله که  
 سن ندن موجود و مخلوق سن یعنی نطفه دن خلق اولندك که  
 ماء مهین در واصلک جهتیله خا کدن وجوده کلندك کا قال تعالی  
 (خلقکم من زاب ثم من نطفة) ای پسر هر کس کندی غنی طوز یعنی  
 سنک اوزره که لازمدر که کندی حانکی فکر ایله سن و کندی غنک  
 بیه سن زیرا هر کس عاقل اوله کندی غن بیه و تدارکن ایده کلشدر  
 مکر دیوانه اوله که بوقیده اولیه و کندی بوزنجیره بعلیه والله واهب  
 العقل \* کرد ایزد مرترا از نیست هست \* از برای آنکه باشی حق پرست \*  
 ایزد کردك فاعلی و مرترا مفعول اولی و هست ثانیه و از نیست اکا  
 متعلقدر از برای تعلیل کرد در از بهر آن معنی که دیمکدر حق پرست

باشی نك مفعولیدر وبعد الجملة آنكه به صفت اولور اصلنده از برای  
 باشیدن حق پرست دیمکدر (ایزد زاء عربی نك فتحیه و بمضیار  
 بحمیدر دید بلر الله تعالی نك اسم علمیدر که ترك نگری دیو) حق پرست  
 و صف ترکییدر اصلنده پرستنده حقدر حقه طوبجی معناسنه  
 مصدری پرسیدن در که طاعقدر مضارعی می پرستد کلور (معنای بیت)  
 بودر که الله تعالی سنی یوقدن وار ایلدی و معدوم ایکن موجود  
 قیلدی اول معنی دن او توری که حقه طوبجی و عبادت قلبی اوله سن  
 تنکم قرآنده کلور (وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون) و عبادتک  
 ثمره سنی دخی عابد مدر معبوده دکل تنکم حدیث قدسیده کلور (خلقت  
 الخلق ليربحوا علی لا لاربج علیهم) سؤال اولنور سه که چونکه خلقی  
 عبادت حق ایچون خلق ایلدی اکثر ناس ندن کافر اولدی جواب  
 بودر که عبادتله امر ایتمک ارادتی مستلزم دکلدر والا مراد ارادتدن  
 تخلف ایتمدی سؤال اولنور سه که چونکه عدم ایمانی یلوردی نیچون  
 امر ایتمدی جواب بودر که مأمور اولمق مقتضای استعدادی ایدی  
 قبول ایتمک دکل و بوراسی اسرار قضا و قدر دندر که سکوت لازمدر  
 \* تا تو باشی بنده معبود باش \* با حیا و با سخا وجود باش \* تقدیری  
 باش بنده معبود مادام که تو باشی تودیمکدر که اعرابی ظاهر در تقدیری  
 کن عبد المعبود الحقیقی مادمت حیا موجودا دیمکدر (معنای بیت)  
 بودر که مادامکه سن سن اولاسن یعنی حیاته اولدجه معبود حقیقی  
 اولان الله تعالی به عبد محض اول و عبادت اصنام صوریه و معنویه دن  
 حذر ایله والا مشرک اولور سن و مشرک مغفور اولماز و حیا و سخا  
 وجود صفتلریله متصف اول بوراده ناظم قدس سره اصل توجید  
 و ایمانی تعیین دن صکره شعب ایماندن اوج نسنه تخصیص بالذکر  
 ایتدی مزید فضلندن او توری زیرا حیا کرک حیا نفسانی در که  
 بین الناس عار و عیب اولان نسنه دن او تانمقدر کشف عورت و ترك  
 ادب کبی و کرک حیا ایمانی در که خرف حقندن معاصیدن اجتناب در  
 مقوی دین و ایماندر و سخا کفایت مقداری عطا وجود قبل السؤال  
 احساندر و بوابیکی خصلت یدنه و بین الناس احسن اخلاق و مستوجب  
 رضاء رب خلاق در \* مکذران در خواب و خور ایام را \* زنده دار

مط





از ذکر صبح و شام را \* مگذران نهی حاضر در کاف عجمینک ضمه سی  
 و زنی چون اختلاس اول نور مصدری گذرانیدن در یکورمک معناسنه که  
 متعدید مضارعی گذراند و گذراننده کلور لازمی مگذردر که مصدری  
 گذشتن و گذاشتن در یکمک معناسنه مضارعی گذرد و گذارد  
 و گذراننده کلور ایام مگذراتک مفعولیدر صبح زنده دارک مفعولی در  
 زنده دار عربی ایله احی دیمکدر که احیادن امر در (خور بیچکدر که  
 اکتفا طریقیه در مراد بیچک و ایچم جکدر) ایام یومک جمعیدر که  
 معروفدرنتکم بالاده شرح اولتمشدر (زنده سی دیمکدر که مرده مقابلیدر  
 میت کبی) ذکریدن مراد یاد حقدر نوجمله اولور سه افضلی لاله الا الله در  
 (صبح فجر در که صبح صادقدر و یا اول نهار در که افقک حاجب شمسله  
 اجراری وقتیدر) شام اخشامدر مسا کی شام صباح اوزرنه معطوف  
 و صبح دخی زنده دارک مفعولیدر بوراده صبح و شامله یا ایکی وقت  
 مخصوص و یا ذکر جزه و اراده کل طریقیه استیعابدرنتکم ایام ذکر  
 استیعاب ذکر قرینه در (معنای بیت) بودر که ایام و لیالی متامده و اکل  
 و شریده یکورمه یعنی سن بو حالده ایکن مرور ایتمسون بلکه ذکر الله دن  
 صباح و اخشامی زنده طوت یعنی احیا ایله زیر امانکن و ازمان بی ذکر میت  
 کی در و وقتک ذکر له حیات بولیحق قلبک دخی حیات بو اور و فیض  
 الهی ایله زنده او اور و قلوب مرده اولدیغی کونده سکامات عارض  
 اولماز و سعی ایله که ادمان ذکر له ذکر داثم اهل اولاسن و وقتکه تفرق  
 و حالکه شست پریشانلق کلیوب حقه حضور باقی بولاسن فافهم جدا  
 \* خواب کم کن اول روزای بسر \* نفس را خوردن میاموز ای بسر \*  
 خواب کم کنک مفعولیدر کم کنک تفصیلی بالاده در اول نظر قدر نفس  
 میاموزک مفعول اولی و خوردن ثانسی در (میاموز نهی حاضر در اصلی  
 ماموز در که دفع ثقلت ایچون همزه یایه قلب اولتمشدر مصدری  
 آموزیدن در او کرتمک معناسنه و حلیمی ده کلور که آموختن او کرتمک  
 و او کرتمک لازم و متعدی کلور مستقبلانده خازیه قلب اولور آموزد  
 و آموزنده دیرل انتهی پس آموختن مصدر اصلی و آموزیدن مصدر  
 فرعی اولمش اولور و فرعه اعتبار واردر اگر شهری واریسه والا فلا  
 زرا تکلفدن خالی اولماز (معنای بیت) بودر که ای بسر وقت اشراقده

خوابی قلت اوزرنه ايله يعنى هيچ اويومه زيرا بوراده قلت عدمدن  
 گناه در سببی بود که وقت اشراقده ملائکه ارزاق عباد له وجه  
 ارضه نزول ایدر پس اول وقتنده بیدار اولقی باعث برکت و خواب  
 سبب محققدر و بومضادن اوتوری (جناب نبوت صلی الله علیه وسلم  
 عائشه بنی رضی الله عنها اول وقتنده منامدن نهی ایلدی وابن عباس  
 رضی الله عنهما پیورمشدر که) (الصبحه مکرهه مکسله مهرمه منساه)  
 یعنی صبحه که ضمه عند الصبح نومدر انده کراحت کثیره و کسل کثیر  
 و هرم کثیر و حاجتی نسیان کثیر وارد ای پس نفس حیوانیه بی اکل  
 و شربه او کرتمه بلکه ریاضت و تغلیل غذا ايله که اکا موت ایض  
 درلر که سبب بیاضی دل و ضیاء معنوی در و اصلاح طبیعت ایکن  
 اول الباب در بس تن پرور اولقی حیوانیت و روح پرور اولقی ملکیت در  
 فاعلم ذلك و اعلم \* اخر روزت نکو نبود منام \* پیشتر از شام خواب آمد  
 حرام \* تقدیری نبود منام نکودر آخر روز دیکدر که تا خطاب  
 نبوده قید در و منامه قید اولقی اظهر در . بوندن اعرابی ظاهر در  
 و مصراع ثانی که تقدیری آمد خواب حرام پیشتر از شام دیکدر که  
 خواب آمد که فاعلی و حرام فاعلدن حالدر زيرا آمد لازمدر و پیشتر  
 دخی حرامه ظرفدر. (نکونوک کسری و کاف عربی که ضمه کوکچک  
 معنایه اصلی نکودر که تیکه منسوبدر منام مصدر می در نوم معنایه  
 و نوم شول حالت طبیعیه در که دماغه صعود ایدن بخار اتک رطوباتی  
 سببیه اعصاب دماغ استرخاء ایدوب عقل و قوی انکله تعطل ایدر  
 و بعضیلر دیدیلر که الله تعالی که نفس انسانی من غیر موت قوی  
 و قبض ایتمیدر (پیشتر باجمی ايله در که پیش او کدر که جهات  
 ستندر ترادات تفضیلدر پیشتر او کرک و مقدمه دیکدر حرام ممنوع  
 و منهی معنایه در (معنای یت) بودر که کون اخرنده او یومق سکا  
 ابو اولماز بلکه اخشامدن اول خواب حرام کلدی پس مصراع  
 ثانی که مضمونی ترقی یابندندر یعنی قبل المغرب منام ترک اولی یابندن دکل  
 بلکه حرام و منهیدر زيرا نقصان عمر و عقیله مؤیددر زيرا وقت  
 ناقصدر خصوصاً که تغیر زمانده ذکر و تسبیح اشتغال کر کدر  
 بوايسه منامه فوت اولور \* اهل حکمت را نمی آید خواب \* در میان

\*

\*

آفتاب و سایه خواب \* بونك تقدیری نمی آید اهل حکمت را خواب  
در میان آفتاب و سایه صواب دیمکدر که خواب نمی آیدك فاعلی و اهل  
حکمت مفعول اولی و صواب ثانیسی در و در میان خوابه منقطع در  
(حکمت اصلنده علم معناسنه در پس حکیم ا و در ~~که~~ فعلی بحکیم  
الاتفاق اولیه و اشیا بی موضعه وضع اولیه و حکمتك اقسامی وارد  
حکمت طبیه و حکمت بحثیه و حکمت علمیه و حکمت عملیه و حکمت  
ذوقیه کبی (حکمت بحثیه مفعولات فلاسفه در که نتایج افکار در  
بو حکمت اهل شرع عندند معتبردکدر) حکمت علمیه اعتقادیات در که  
علم کلامده میندر (و حکمت علمیه عملیات در که علم فقه الك بیانه  
متکلفیدر و بوا یکی حکمت حکمت منطوق بها دیر که حکمت ذوقیه به  
وسيله در) و حکمت ذوقیه اسرار حقیقت در که وجدانیات در بوراده  
حکمتدن مراد حکمت ذوقیهك شعبدلندن اولان حکمتدر که اسرار  
شرعده بعض خفایایه و قوفدر (آفتاب کونشدر اصلنده وصف  
ترکیبی در که تابنده آف در آف یعنی قزدر بی معناسنه زیر صوابالطبع  
بارد در و جازدر که اصلی آفت آب اوله زیرا آبی تحلیل و افنا ایلر  
بوصورنده آفت کلمه عربیه اولور فاما اولکی قاعده فرسه انسیدر  
(معنای یت) بودر که اهل علم و اسرار دان اولنره کنشک ضوئیه  
سایه اراستند او یومق صواب کلز بلکه خطا در زیرا او محله شیطانات  
تعلقی وارد در شول جهندنکه ضوئیه یعنی ضیح ایله ظلمک برزخیدر  
و برزخ شیطاناتک ملعبه سیندر \* ای پسر هرگز من و تنها سفر \*  
\* باشدت تنها سفر عین خطر \* تنها مروك فاعلندن حالدر زیرا  
عربی ده خان کونک منفردا ایله تعبیر اولنور سفر مروك مفعولیدر  
یاخر جرف تقدیریه که بسفر دیمکدر سفر ایدوب بوله جفمد معناسنه  
و یا خود مرو لا تفعل معناسنه محمول در ایکنجی تنها تاء خطابدن  
حانددر که تا مفعول باشد و سفر فاعلدر عین خطر مفعول ثانیسی و لکن  
مفعول اول فی الحقیقه غیر صریحدر که ترا دیمکدر عربی ایله تقدیری  
یکون لك در هرگز است تغراق زمان ایچونددر (مرو نهی حاضر در  
(مصدری رفتن در بور بلك و کیمك معناسنه مضارعی قبله رود کلور  
(سفر امتده قطع مسافه و شرعده سیرایل و مشی اقدامه اوچ

مط

✽

کونک مسافه به ودخی زیاده به خرو جدر و بعضیاری دیدیلر که سفر  
کشف العطا در که مسافر مکاندن و مکان مسافردن کشف ایدر  
واخلاق انسان دخی سفرله منکشفه اولور همین خطر نفس هلاک  
دیمکدر زیرا دین برنسته نک نفسی و حقیقی در بعضی نسخ ده باشدت  
تنها سفر رفتن خطر دوشمشیدر بوضورنده رفتن باشدک فاعلی اولوب  
سفر رفتنه مفعول اولور (مضای یت) بودر که ای پسر هیچ بر زمانده  
بالکبر سفره کیمه یعنی بطریق السفر عازم راه اولمه زیرا منفردا سفر  
ایتمک عین هلاک اولور هم صوره وهم معنی صوره خطر ظاهر در زیرا  
دیمکدر در الرفیق ثم الطریق یعنی بی رفیق سفر ایتمک کندی تهنگه به  
القادر زیرا دشمن ظهور ایدر سه مغلوب اولور ومعنی خطر بودر که  
بالکبر اولان سالک شیطان رفیق اولور شیطان ایسه دشمن دشمن ایله  
رفاقت ایسه محض ضرر در خصوصاً سیاهانده خیالات ظهور ایدوب  
در هنر ناک ایدر انکچون حدیثه کلور که بر پلرده غولار سبزی اضلال  
ابتدوی وقتده اذان و بریکوزر بر شیطان اذانه طایفوب فرار ایدر  
\* دست رادر رخ زدن شومست شوم \* استماع علم کن زاهل علوم \*  
زدن مبتدا و دست انک مفعولی و در زنده ظرف در شومست خبر و شوم  
انی ناکبدر استماع کنک مفعولی و از استماعه متعلقدر (شوم اصلنده  
همزه ایله در که ضد الین در صکره ماقبلی مضموم اولمغله و اوه قلب  
اولمشدر نظارتی چوقدر) استماع قصدله قولق طوتوب دکلکدر  
سماع اعمدر (علمدن مراد علم نافعدر که علم تفسیر و حدیث و فقه  
و تصوف و اصول فقه و کلامدر) (مضای یت) بودر که الی یوزنه  
اورمق یعنی الی بکاغنه و یوزنه قویوب یوزیله اکا طیانق شومدر  
یعنی مخصوصدر همچون و مبارک دکلدر زیرا محزونلر و اهل نار صغیدر  
کفره کبی و تشبده ضرر عظیم وارد و جازدر که ماتم و مصیبتنده  
خداش وجهه محمول اولاکه اهل جاهلیت صغیدر امدی اهل علم  
نافعدن علم دکل و سکا دیدم ایسه ونه دیدیلر ایسه انکله عمل ایله ناکه  
نحو سندن خلاص اولاسن و میجت و سعادت بولاسن \* شب در آینه  
نظر کردن خطاست \* روز اگر بینی توروی خود رواست \* تقدیری  
کردن نظر در آینه در شب خطاست اگر بینی توروی خود در روز



روز آن رواست دیمکدر که کردن مبتدا و نظر مفعول و آینه و شب نظره  
طرف و خطا خبر در تو بینی فحشده اولان ضمیر خطابئی تا کید در  
روی بینی به مفعول رواست مبتدا محذوفه خبر در ( بینی مضارع  
مخاطبید مصدری دیدن در کورمک معناسنه صکره دال مکسوره  
علی خلاف القیاس باء موحده به قلب اولتوب مضارعنده بیند و بیننده  
دینلور (معنای بیت) بود که کیجه ایچنده آیند به نظر اتمک خطادر  
صواب دکلدر زیر نورله ظلمتک مناسبتی اولدینغدن ماعدا تعرض  
شیطانہ دخی و سبله در زیر کیجه وقت انتشار شیطا تین و آینه محل  
خیالدر پس شبدہ محل خیالہ نظر در خوف اولور خصوصاً نابالغ  
وللرہ خیال شیطانی دن ضرر عظیم وارد اگر کونه زده آینه ده  
کندی بوز که بقر و آتی کوزرسک زوا و سزادر زیر روز محل روشنائی  
وزمان احساس صوردر پس آینه افاقده (المؤمن مرأة المؤمن)  
موجیجه کندی مناسبتی کرزدیکک کی آینه ده دخی بخموصه کندی  
مناسبتی کورمک و عقیب روئیده فتبارک الله احسن الخالقین دیمک  
لایقدر و اهل تصوف دیمشدر که سن مرأت حقسن که حقلک کالی سنده  
ظاهر در و حق دخی سنک مرأت احوالکدر یعنی اگر حقلک سنده  
نچلبسی اولیایدی احوالک نه بوزدن اولدینغی معلوم اولمازدی تنکم  
نقطه تک کاغد اوزرنده محل تعینی اولیایدی نقطه ندر بلنزدی  
فاعرفه \* خانه کرتنها و تاریکت بود \* مونسى باید که نزدیکت بود \*  
تقدیری اگر بود خانه ات تنها و تاریک باید که بود مونسى در نزدیک تو  
دیمکدر که خانه بودک فاعلی و تاء خطاب اکا قید در تنها اکا مفعولدر  
و بعد الجملة شرطدر مونسى بودک فاعلی و نزدیک اکا ظرفدر  
و بعد الجملة باید فاعل و بعد الجملة جزادر (مونسى ده یا وحدت  
ایچو ندر مونس ایناسدندر که برکسه تک و حشنى ازاله ایدوب اکا  
انس و برمکدر (معنای بیت) بودر که اگر خانه کیجه ایچنده تنها  
وی شمع اولورسه یعنی خانه ده بالاکر قالوب یزار مومک و قندیک دخی  
بولنر سه باری یانکده بر مونسک کرکدر زیر خانه مظلم ده و حید  
اولان کسنه به شیطان تعرض ایدر حتی آغریاعمقی دید کلری غالباً  
اندن کلور فاشمک اولدقده تنهالقی ضرر و یر ز بر اظلمات شیطانه

✽

✱

معیندن و كذلك مونسك اولدقد ظلمت ضرر ویرمن زیر مونسله  
 متقوی اولورسن و جماعت اولغله یدالله علی الجماعت سرن بولورسن  
 خصوصاً ناباغ اوشاقلری و حدت و ظلمتین محافظه لازمدن زیر  
 شیطان بالغه تعرض ابتدوی برده ناباغ بطریق الاولی در \* دست در  
 کم زن تودرز یزنج \* نزد اهل حال سیرزد آمدن چو یخ \* دست کم زن  
 مغفولدر کم زنک تقدیری مرار امرور ابتدوی تونک تحتاده اولان ناد  
 خطابی تا اکیدر و درزنه طرفه زرد آمد طرف و سیرزد آمدن فاعلندن  
 حاندن که مصراع اولک مضمونیندن چو یخ سردی تشبیه (زیر  
 کسره آشفه در (زیر قحله و بام موحدیه ابله اوست و یوقان و در  
 (زنج ایکنک دید کلری در که عرب ذقن حریفی ایکنک چکنک نک  
 لالت طرفدن جمع اولد یغی بر در (اهل حال اهل ذوق و وجدان  
 و واردات در که بومعنی مستحکم اولد یغی خالده حال دیرل زیر  
 انسان بر وصفدن بر وصفه تحول ایدر و متغیر اولور و الا مقام  
 دیرل ثبوت و استقرارندن اوتوری و دخی نیجه وجهله تعریف  
 اولمشدر که بوراسنی انک محل تفصیلی دکلدر و بعض نه خنده  
 نزد اهل معرفت دوشمشدر که بوانسب در (سرد صوقدر برد کی  
 (یخ بوزدر که عرب جد در حرکت ابله ماء جامده معناسنه ایجاد  
 ذوبانک ضدیدر (نیجه طولودر که عرب برد در حرکت ابله حب الغمام  
 دخی بوزر بولندد و کبلن بوز دانه سی معناسنه (معنای پت)  
 بودر که چکنک بالسه الکی آراور یعنی هیچ قومه و اعتماد ایتمه زیر  
 بودخی اهل نار صغیدر و بومعنی اهل حال فائده صوق کادی بوز کی  
 یعنی اهل حال و ارباب حکمندن اولنراتی دخی ایوکتورمرن و قللری  
 اکا صمن پس صوق اولق عدم تعلقدن کلیه در زیر ارسنه اسی ایکن  
 یایشون صوغیدقه دکل \* چار بار چون به یغی در قطار \* در میان  
 شاین نیایی زینهار \* بعض نسخ ده چار پادر بار چون یغی قطار  
 دوشمشدر و چار و دخی کلسدر و اوله زیر و لو یا حروف شغویه دن  
 اولغله آرازانده مهملده و اردو شور با و شور و دیرل طوز لو اش  
 و ناست و یوغردلی آس معناسنه چار پا به یغی نک مقصودی و در اکا  
 ظرفدر و بعد الجمه شرطدر ایکنی در نیایی به طرفدر (زینهار صافز

✱

دیمکدر که عرب احذر دبر (چار پا درت ایاق و حیوان دوه و آت  
 و فاطر و سحر کبی که قوئم از بیع صدحی دبرل (به بینی ده با مضموم او قنور  
 زبرا ما بعدی حرف شفوی در نسخه تائیه به کوره (بار بوکدر حمل کبی  
 قطار کسیرله کافال فی القاموس جاءت الابل قطار بالکسر ای مقطوره  
 و دوه نك و غیرنك قطار اولدیغی نسق واحد و زرنه بری برنه تقریب  
 اولند قلریدر قطرات مطر کبی (در میان شان مپانده نون مکسورد  
 شان ضمیر جمع متصل در ایشان ضمیر جمع منفصل کبی (در میان مضارع  
 منفی در مصدری آمدن در مضارعنده میم یایه تبدیل اولوب آید و آینده  
 دینلور (معنای بیت) بودر که چونکه چار پائی قطارده کوره سن  
 و یا خود بولك الشده قطار اولوب کیدر کوره سن صافق انزلک اورته سنه  
 کلبه سن یعنی آزارینف کچمه سن و آزارنده یوریمبه سن برزرا ایجاب  
 نسیان دندر یعنی انسانه او متقی کینور و بلدوکی نسنه بی حفظ ایدم  
 اولور و مقاصد حسنه ده قطع قطار ایلیم و جالین مقطورین میانده  
 یوریمبه دیمشد رکه مشی ده چلی تخصیص و قطعده قطاری مطلق  
 ذکر ایتشد و نسخه اخرا دن فهم اولنور که معنای مذکور بوکللی  
 یعنی بولك آئنده اولان حیوان قطارنه کوره در مطلق قطارنه کوره دکل  
 ظاهر اولان دخی بودد زرا دیر بار دما اولان حیوانده شیطانک بشقه  
 تصرفی وارد رکه باردن خالی اولانده و متفرقه یعنی قطار سز  
 و یولار سز اولان حیوانده او تصرف و تملیط یوقدر فافهم \* تا فراید  
 قدر و جاهت را خدا \* روز شب می باش دائم در دعا \* خدا فرایدک  
 فاعلی و قدر معنایید و بعد الجمله مضارع ثانی مضمومنی تعلیلدر روز  
 دائم و در او چلی بله می باشه ظرفدر دائم حقیقتده روز و شبی تا کیه در  
 سن روز شب و دائم ظرف زمان و در دعا ظرف فعلدر چونکه معناده  
 اختلاف بولندی ایکی طرفک بر فعله تعلق لا یأس اولدی (تا فرایدده  
 تا تعلیلیه در فراید مضارع مثبت در مصدری فرودن کلور آرتیق و آرتورده  
 معنایه بومقامده متعدی در مضارعنده و او بر پنه الف و یا کلوب فراید  
 و فراینده دینلور و الف ایلله افزاید و افزونده و افز و دن دخی جائز در  
 قدر و جاه بر معنایه دیر زرا قاموسده کلور که جاه قدر و سز تندر فافهم  
 ظاهر اولان بودر که قدر مقدار و مرتبه و جاه قبول عند الناس

و شاهی ده جاه منصب دیمشد را اگر مقلوب اولور سه و جاهت  
 معناسنه اولور که یوزی صولو و حرمولو دیمکدر دعا یا الله دیوب حتی  
 حصول حاجتیمون دعوت و طلبیدر (معنای بیت) بودر که تا که  
 الله تعالی سنک قدر و مرتبه کی آرتوره و عال قله یعنی بومقصودی  
 تحصیل ایچون روز و شب یعنی علی الدوام دعاء و درگاه حقه نیازده اول  
 و بود و آمدن مراد دوام عرفی در یوخسه دوام حقیقی دکل شو قدر  
 واردر که اهل کمالک حقه اتصال و توجهی دائم در زیر مراد بالکن  
 ظاهر لسانیه دعا دکلدر و یونیدن فهم اولور که حقه تضرع و ندال  
 و تواضع اوزره اولق علوریه به باعثدر تنکم کلور که (من تواضع رفعه الله  
 \* ناشود عمرت زیادت در جهان \* رو نکوی کن نکوی در نهان \*  
 بعضی نسخده در نهان برینسه ای جوان دوشمشدر عمر شود ک فاعلی  
 و تاء خطابه مضافدر زیادت تاء طویلله ملفوظه ایله تنکم رسم بمحدر  
 مفعولدر و قحله امر حاضر در مصدری رفتن در مضارعی رود در  
 مابعدنده اولان جمله روی تفسیردر نکوی کنک و ایکنجی تا کبد در  
 و آخرنده یاه ثانیه مصدریه در (معنای بیت) بودر که تا که سنک زیاده  
 عمرک زیاده و برکتن بولاسن بوری کز لوجه ابلوک ایله ابلوک دن  
 مقصود خفیه صدقه و اعمال صالحه در زیادن احتراز ایچون که  
 بومقوله عمل اجلی تأخیر و عمر و رزقی زیاده ایدر مراد ابلوک  
 و صدقه نک زیاده شبرفن بیاندر که شویله که اگر عمر افزون اولق لازم  
 کلسه صدقه و صله رحم ایله افزون اولوردی و جائزدر که زیاده نک  
 برکتی حسنبیله اوله و محتملدر که انفا سده تفاوت اولق حسنبیله اوله زیرا  
 عمر فی الحقیقه انفا سدر و انفا س سر یعه ایله عمر اکسلور و بطبیعه ایله  
 افزون اولور و الله اعلم بالخال و المال و ما ینتجه انقلم الماضي من الزیاده  
 و الانتفاض فی الآجال فافهم \* تا نکاهد آب روید روز کار \*  
 \* معصبت کم کن بعالم زینهار \* روز کار نکا هذک فاعلی  
 و آب روی مفعولیدر کم کن عربی ایله تقدیری افعلیها قلیلائی لاتفعلیها  
 اصلا دیمکدر تنکم نظارتی مرور ابتدی پس ا کامفعول اولور بع  
 ظرفدر نکا مد مضارع منفیدر مصدری کاهیدن در کاف عربی ایله  
 اکسملک و اکسملک معناسنه انتفاض و نقص کبی پس کاستن کبی لازم





و متعدی اولور بومقامده متعدی در نگاهدك فاعلی روزگار و مفعول  
 آب روی در حرمت معناسنه بوراده نقصی روزگار نسبت ایلدی  
 مجازا و یا خالق روزگار و یا اهل روزگار معناسنه اوله (معنای بیت)  
 بودر که تازمان سنك آب و روی و حرمتی نقص ائیمه و یا خالق الا ما کن  
 و الا زمان سنی ذلیل ائیمه و یا اهالی زمانه یاننده خوار اولیمه سن صافن  
 معصیتی آراشله عالمده یعنی هیچ بوجهله حقه نه آرونه چوق عاصی  
 اوله زیرا عصیان که قصده گناه ائیمکدر سبب بعد رجاندن ساجده  
 قریدن دور اولان ایسه خاکسار اولور فاقهم \* هر که رو در فسق  
 و در عصیان کند \* ایزد اندر رزق او نقصان کند \* تقدیری  
 هر کس که کند رویش در فسق و در عصیان کند ایزد اندر رزق  
 او نقصان دیمکدر که اعرابی ظاهر در فسق طاعتدن خروجدر ایزد  
 همزه نك کسر یله و زاء عربی نك فتح یله و یا زاء عجمی الله شکم حلیمی  
 ذاهب اولمشدر حق تعالی نك علم حاصی در تکرری معناسنه رزق  
 افسانك انکله تغذی ایتدوکی در بوخسه جع ایتدوکی دکل غذا ایسه  
 حلال و حرامه شاملدر و عند المعترکه حرام رزق دکلدر زیرا حرام  
 مال غیردر که مملوک دکلدر و انسان مالک اولدیغی نسنه بی وجهله  
 اکل ایدر و کار زنی اولور جواب بودر که گرچه حرامی الله تعالی به  
 اضافت ائیمک ترک ایدر و لکن سائق الله تعالی در که فعل اکا استند  
 اولتور عیدك مواخذة اولدیغی اشساب رزقه احتیاب ریه سوء  
 مبائرندن او توری در (معنای بیت) بودر که هر کسه که یوزن  
 فسق و عصیان ایلدی یعنی اکا قبل ایده و فاسق و عاصی اوله الله تعالی  
 انك رزقنده نقصان ایلر زیرا عمرنده برکت اولمیچق رزقنده و سه  
 احوالنده دخی اولماز و بعضی فاسقک دنیا جهشتدن مرفقه الحلال  
 اولدیغی بطریق الاستدراج در و یا خود نظر مطلق رفاهینه دکلدر  
 بلکه رزقه در غنی بجهتک ایسه فقیر و سخی دن رزق ایزد زیرا حرص  
 مانع انفعاد \* کم شود روزی ز گفتار دروغ \* در سخن کذاب را  
 نبود فروغ \* روزی کم شود فاعلی و حرف جرا کا متعلقدر در فروغه  
 ظرفدر کذاب نبوده متعلقدر فروغ نبود فاعلدر کم شودده نقصان  
 قلته محمولدر روزی رزق در تفصیلی بالاده در گفتار کبی کذاب کا ذنب

✽

✽

مبالغه سیدر که کذب تکرر نه و کثرت متعلقاته اشارت در دروغ یلان  
 و فروغ شعله وضیا (معنای بیت) بود که یلان سوزدن و کذب بتمکدن  
 رزق از او اور یعنی موجودی منتهی اولور و مفعودی اله کلمه ز را  
 ذنب موجب حرمانه ر خصوصاً که کذب یعنی کذب اعظم ذنوبیدر که  
 خلاف واقعی اخباردر که سبب اختلاف در بوسیدن کاذب رزق مختل  
 و مشوش اولور و کذاب همچون سوزده فروغ اولیا از یعنی قول کاذبک  
 نوری اولماز بلکه عقیده طلمی ظهور ایدر صبح کاذب کبی و فی المثل  
 کنش طوعبشیدن یلاور در درلر سوزده کلبشیدن ظاهر در فافهم  
 \* فافه آرد خواب بسیاری بستر \* خواب کم کن باش بیداری بستر \*  
 بعضی نسخده ترک کن این خواب زنده اری بستر دوشمشدر و بعضنده  
 کاور کتر کن خواب زنده اری بستر چله سنک مالمی بر در خواب آرد  
 فاعلی و فافه مفعولیدر ایکنی خواب مالمی نه مفعولیدر بیدار بانه  
 مفعولیدر و چله فافه اولیکیدن مفعول اولان مضمر فی تصریحدر  
 (فافه فقر و حاجت معنائیه در) آرد اصلنده آورد در حذف و اوله  
 تخفیف او بستر در مصدری آوردن و آوردن در که کنور مکرر  
 بسیار بالاده در (معنای بیت) بود که ای بستر چوقه از جو ق فقر  
 و فافه کنور در یعنی کایسب اولور ای بستر خوابی از ایله اگر واقعه  
 او یانق اول تا که غناود و انت کله زیر غافل ایله آناه بر و کلدر پس  
 تارر جتدن آ کلامه اون حصه واقع اولنده غافله انجق بر حصه  
 دوشر شول معنادن که آگاه طالب و غافل طالبین خالی و حلیه عملدن  
 غافل در \* هر که در شب خواب غریبان میکند \* ز نصیب خویش  
 نقصان میکند \* تقدیری هر کس که میکند خواب در شب غریبان  
 میکند نقصان از نصیب خویش دیکدر غریبان حالددر میکند  
 فاعلین در شب دیدوی قیده اجزازی دکلدر بلکه واقعی باند که  
 اکثر با خواب شنیده واقع اولور پس بومعاده نوز شب برابر اولور  
 نصیب در خط منصوب یعنی مفیدند (معنای بیت) بود که هر کس که  
 کیمه ده خوابی غریبان اولدی یعنی طالع اولدی یعنی جلاقی و یوز کنیدی  
 نصیب و رزقیدن نقصان ایله یعنی نقصان معنای بومه سبب اولور این  
 لوز خیرا حکما معنای مذکور ی باعث نقصان رزقیدن و بیشتر در

\*

\*

ولكن ظاهر اولان بود كه بومعنى تحت الخلاف اولد بى صورته در  
والاملبس كى در حى اكر مى لطفدن خارج ايسه فراشده قرآن  
او قومى دخی جائز در ياغنى مداخرسه والا تارك الادب اولور و بومعنى  
قرآنده (وعلى جنوبهم) دن اخذ اولمشدر زيرا ذكر و قرآن بردر  
\* بول بر پاهم فقيرى آورد \* انده بسيار پيرى آورد \* بعض نسخ ده  
بول عربان هم فقيرى آورد دوشمشدر اولكسى خديشه و ايكجيسى  
قول حكمايه موافقدر بول مبتدا و بر با اكا متعلقدر آوردك فاعلى تحتده  
مخير بول و فقيرى مفعول و بعد الجملة خبر در انده بسيار مبتدا آورد  
پيرى خبر در بول معروفدر ججى ابوال كلور فقيرى ده يامصدر به در  
انده فتح همزه و ضم دالده و اندوه و اوله قيغو معناسته غم و غصه معناسته  
پيرى قو چالقدر كه اخرنده يامصدر به در (معناى بيت) بودر كه  
آياق اوزره بول ايلك و يا خود عزيزان اولد بى حالده قبول ايتك  
هم فقير لاق ككتور محل بوايه مكر كه قاذورات و ياغيرى مانع  
اولمغله قيساما بول ايديه پس و واضع ضرورات مستثناستدر خصوصاً كه  
اكثر بلادده و اهالى بسنده بومعنى مبسر و كادر و چوق غم و غصه  
انسانه پيرك و هم ككتور زيرا ديشدر كه هموم قواى نفسانيه بى  
ضعيف قلوب تسارع شبيه سبب اولور و ديشدر در كه همه شخم  
بر برده منعقد اولناز زيرا هم و حزن انسانى بى خواب ايدر و ايدر  
بو بوزدن لحم و شخم منعقد اولد بى كچى ساج و صفتل دخی شبيهه  
مشغل اولور قافهم جدا \* در جنابت بد بود خوردن طعمه \*  
ناپسندست اين بيزد خاص و عام \* تقديرى بود خوردن طعمه  
در جنابت بد اين ناپسندست بيزد خاص و عام ديمكدر كه خوردن  
بودك فاعلى و بد مفعول و در خوردنه مفعولدر اين مبتدا و ناپسند  
خبر و بيزد ناپسندست متعلقدر (جنابت ازاله و يا النقاء جنابن ايله  
حاصل اولان معذور اول حائنه جنابت ديديلرز برا صيرتدن نجس  
و مفسده خيبدن) ناپسند بكنامشدر و مشكل پسند ديرز دكه نسبه بى  
يكمنيزه (معناى بيت) بودر كه حال جنابنده طعمه بيلك برا مزدر يعنى  
كچيه حرام دكلهز و لكن بومعنى عوام علما و خواص حكما ياننده  
ناپسنددر كه طعمه اى نجس لازم كلور خصوصاً كه (اكره و الخبز) موجب

نانه امانت ایش اولور فاما اکر وضوء شریعتین صکره اکل و شرب  
 ایشک می خصدیر ز بر وضوء شریعی نصف غسلدر پس سوز قبل  
 الوضوء اولان اکل و شرب کراهنشیده در یوخسه بعد الوضوء  
 لا باسدر پس بالکیز غسل یدین و مضمضه و استنشاقله اکتفا ایجه  
 زیر اولکی طهارت کامله به اقریدر و بعد الجنابه جواز منام بو وضوء  
 او ز بنه میندر فافهم \* ریزه نازامیقکن زیر پای \* کرهمی خواهی  
 و نعمت از خدای \* ریزه می فکنتک مفعولی وز بر پای ظرفیدر عربی ایله  
 لا تطرحه فیه دیمکدر ریزه آخرنده اولان همزه اضافت ایچوندر  
 و بعد الجمه جزء مقدم و مابعدی شرط مؤخر در تو خواهی نمونده  
 ضمیر خطابی تا کید در نعمت خواهی تک مفعولی و جار و مجرور  
 خواهی به متعلقدر (ریزه اواق دیمکدر خرده کی (ز بر پای ایاق انی  
 (معنای یت) و در که نان خرده سنی ایاق التمه طرح ایتمه و چینه یوب  
 یکمه اکر الله تعالی دن نعمت زائده و حالت جسته دلسک یعنی خبری  
 تعظیله مزید نعمت بولور سن و تحقیرله خوار و فقیر اولور سن اس  
 اولو خرده لری جمع ایدوب اکلہ صالح ایسه کهندک اکل ایله و الا عملی  
 مناسبنه ویر و یا بر ایاق بصمزمحله وضع ایله تا که مورچه لرنکله  
 انتفاع ایدلر فافهم \* شب مزین چاروب هرگز خانه در \* خاک روبه  
 هم منه در زیر در \* تقدیری مزین هرگز چاروب در شب خانه و هم منه  
 خاک روبه در زیر در دیمکدر که مزین نهی حاضر در مصدری زدن در  
 اورمق معناسته مضارعنده نون زیاده سیله زند و زنده دیرلر جار  
 کا مفعولدر شب و در خانه ظرفلر در و خاک روبه منه مفعولی در  
 زیر کا ظرفدر (چاروب سپر که در مکثیه کی اصلنده وصف ترکیبدر که  
 روشنده جای در رسپوری معناسته رفتن ضم رائله سپر مکدر  
 مضارعنده فایله مقبول و اشباع ضمده دن و او تولد ایدر رب روبه دیرلر  
 (هرگز استیجاب اوقات ایچوندر بومقامده کیچکدرده هیچ بر کیجه ده  
 دیمکدر) خانه در اصلنده در خانه در که در اوقات ظرفدر اینکجه مصراع  
 آخرنده اولان در قیوم معناسته در پس میانلرنده تحبیس تام واردر  
 (روبه بوراده رائله صمی و بام موحدک نک فتنی وها غیر ملفوظله ایله  
 سیراش دیمکدر که انیم مفعولدر اصلنده سپرنده در رفقه کی ضاله

\*

\*

راتك ضمّه سی اشباع اولتوب واولتولد ایلدی و فائله با ارا سنده مبادله  
 اولهله فایله تبدیلی قنوب روبه دتلدی (زیردر قیواشغاسی و التي در  
 مراد قیواری در بعض نسخده در پیش در دوشمشدر بواولکیدن  
 انسدر زیر ایدیده کلور که) نلفوا افنتکم ولا تشبهوا بالیهود بجمع  
 (الا کباء) جم کباء بالکسر بمعنی الکتناسه یعنی خانه لیکوزک اوکتری  
 پاک طوتک وکاساتی خانه رده جهله یهوده بکر مکوز (مضای بیت)  
 بودر که هرگز کعبه ایچنده خانه سپر که اورمه یعنی سپرزه زیرا سبب  
 فقر در تنکم حکما علمه و تجربه ایله بلشدر و سپرلش طیراغی یعنی  
 سپردوی قیوائتیه واردنه و اوکنه قومه زیرا نظافتدن عاری اولمغله  
 منهیدر \* کر بخوانی باب وامت را بنام \* نعمت حق بر تو میگرد  
 حرام \* باب بخوانی نک مفعولی و بنام اکا متعلقدر نعمت میگرد  
 مفعول اولی و حرام ثانسی و بر تو حرافه متعلقدر و مصراع اول شرط  
 و ثانی جزادر (باب زبان پهلوی ده بابا دیمکدر پندر کبی (مام اتا در  
 مادر کبی (مضای بیت) بودر که اگر سن بندر ووالده کی نامبرایله  
 او قورسک مثلاً یا عبد الله و یا حوا دیو آد لر یله چاغورسک نعمت حق  
 سنک اوزر که حرام اولور یعنی فقیر او نورسن زیرا الله تعالی انلره  
 تعظیم ایدوب (واعبدوا الله ولا تشركوا به شیئا و بالوالدین احسانا)  
 دیو کندنه عبادتله امره انلره احسانله توصیه بی تقریب ایتمش (وقل  
 لهما قولا کریمًا) دیو امر ایلمش (ولا تقل لهما اف) دیو نمی قلمشدر پس  
 انلری اسم صریح لری ایله یاد ایتمش تحقیر و اذادن خانی اولمغله  
 کر کدر که تعظیم و توقیر دلالته ایدر القناب مشرقه و القساط  
 مفرحه ایله چاغره سن الحاصل والذین نعمت جلیله اکهمیه در که  
 سنک سلسله وجوده ارتباطکه سبب و بواسطه آینه سنده روی  
 اسمایی مشاهده به باعث اولمشدر پس انلره کفران اوزره اولمق  
 مستوجب فقر اولدی یعنی لاریسدر واساتده علوم و معلمان صنایع  
 و خرف دخی نبویه در و انبیا و اولیا بونلردن اعالی در \* کز بهر  
 جوی کفی دندان خلال \* بی نوا کردی وافتی در زوال \* دندان  
 کفی نک مفعول اولی و خلال ثانسی و بهر خلال متعلقدر بی نوا  
 مانعینه متعلقدر و در ظرف افتی در و مجموع بیت شرط و جزادر



چو پی ده یا زاید در چوب کسایش و بونلوب دوزلش دکنک  
 (دندان دیش در عرب سن دیر) خلال خاء مچمه نك كسريله ايكي  
 نسته نك اراسی و دیش قارشدر دقاری نسته بوراده تخایل معناسنه در  
 دیش قارشدر مقدر و تخایل لحیه واصابع دید کلری ارا رینه صو  
 اساله ایتکدر (پی نواده نوا نونك فتح و ضمیمه غنا و نعمت و رونق حال  
 و بهره پس پی نوا پی بهره و بی نصیب دیتکدر) کردی کاف عجمی ایله  
 شدی معناسنه مضارع مخاطبدر افی کبی (زوال ثبات مقابلی در  
 زوال شمس دید کلری ظهیر ده کبد سمداء بطه حرکتدن اتوری در  
 والا شمس هیچ بر وجهله قرار یوقدر ناکه محسندن مفارقتله زائل  
 اولدی دینله (معنای یت) بودر که ا کر مسواک و زیتون و امثالی مر  
 اولان اغاچاردن غیری هر اغاچ و حبیب ایله دیشکی خلال رسك فقیر  
 اولور سن و زواله دوشرسن یعنی یدکده موجود اولان نعمت زائل  
 اولوب بردخی رخا و غنا و رونق حال یوزن کورمز سن زیر اثر عده  
 و حکمتده او مقوله نسته لره تحلیلدن نهی اولمشدر \* دست راهرکز  
 بخاك وکل مشوی \* از برای دست شستن آب جوی \* دست مشویك  
 مفعول صریحی و بخاك غیر صریحی در آب مابعدنه مفعول و از برای  
 فعلی تحلیلدر دست ثانی شستن کله سنك مفعولدر اصلنده شستن  
 دست در اضافه (کل کاف عجمی نك كسرله بالجهدر و خاتونلرك  
 جامده باشلرنه سور دکلری طنبیه دخی شاملدر زیر او دخی طبراق  
 نوغندندر) مشوی نهی حاضر در مصدری شستن در که یومق  
 معناسنه در غسل کبی مضارعنده سین مهمله برینه و او زباده ایدوب  
 شوید و شوینده دیرلر (جوی امر حاضر در مصدری جوییدن در  
 استمك معناسنه و جوی ارمق معناسنه دخی کلور نهر کبی بوراده آبله  
 جعنده لطافت اولدینی خنی دکلدر و دقائعه کلور که چستن  
 و جوییدنك معنای بری برینه قریبدر برینك معناسی استمك و برینك  
 ارا مقدر اول سیدن اندن اخذ اولنه جفی بوندن اخذ ایدرلر شستن  
 ایله شویدنك معنای دخی بری برینه قریبدر برینك معناسی یومق  
 و برینك آرمقدر چستن ایله شستن دن نه فاعل کلور ونه امر کلور  
 ایکسیده جوییدن ایله شویدن دن کلور بوده برنوعه توسعدر که

اسان فارسى به مخصوص در عربى ده بوقدر انتهى ظاهر اولان بود در که  
 جستن ايله جوييدن بر در زيرا جوييدن مصدر فر عدد که جستن ده  
 سين و او و بيايه قلب اولتوب مضارعى جويد دندله کدن صکره در  
 پس قاعده عجم اوزره جويدك دالى حذف اولتيحقى امر اولور که  
 جوى در و شستن ايله شوييدن دخی بويله در که شستن مصدر  
 اصليدر بعد القلب مضارعى شويد کلوب امرى شوى اولور جوى کبى  
 (معناى ييت) بودر که هرگز الکی طيراق و بالحق ايله بومد يعنى  
 صابون بزينه ازاله دنس و دشم ايجون استعمال ايتمه هر نه مقوله  
 طيراق و بالحق اولور و نه بلکه ال بومق ايجون صو طلب ايله يعنى  
 آنکله ابدست آلى جائز اولان صونه ايسه اويله صوبيله غسل ايله  
 والا فقر ايراث ايدر و قتلده کلور بگمزنك شيره سنه طيراق قاتوب  
 قينامق شرعيدر و نه کلور که بگمزن طيراغنى شرابه قاتوب بر مقدار  
 قينادقن صکره ايندروب طيراغنى سوزب چقارب صافى شيره قالوب  
 تکرار قينادوب بگمزن ايسه اول بگمزن بخس اولور هر نه قاتلور سه  
 بخس ايدر فافهم جدا\* اى پسر بر آستان کتر نشين\* کم شود روزى  
 ز کردار چنين\* بر آستان نشينه متعلقدر کتر مفعول مطلقه صفتدر  
 تقديرى اجلس على العتبة جلوسا قليلا اى لانيجلس اصلا ديمکدر  
 روزى شودك فاعلى و کم مفعولى و جار و مجرور اکامتعلقدر (آستان  
 اشک معناسنه که عرب عتبة الباب دير (نشين امر در مصدرى  
 نشين در اوتورمى معناسنه جلاوس کبى مضارعنده سين مهمله بزينه  
 باونون کتوب نشيند و نشينده دير (کردار کاف عربى کسريله  
 عات اولوب اشلن ايش و صنت تفضيلى بالاده در (چين اصلنده  
 چون ايس در بونجولين معناسنه (معناى ييت) بودر که قيو ايشکى اوزرنه  
 ازارق اونور يعنى هيچ و تومه زيرا بومقوله ايشدن رزق آزا اولور  
 يعنى بويله ايش طومق نقصان رزقه شيدر شکم مجربه ايله معلوم  
 اوليدر و ايشک سر برينه در سرايسه معضمدراوزرنه اوتورمى ايسه  
 تحقير در و نان دخی طعام اراسنده سر در پس سر اولان نانى تحقير  
 ايتک نوجهله باعث قلت رزق ايسه سر اولان آستانه بى تحقير دخی  
 بويله در \* نکه کم کن نيز بر پهلوى در\* باش دئم ازچنين خصلت بدر





بعض نسخده بر پهلودی و آخر بیت بری دوشمشدر مال بر در  
 (تکده سو یکمک اعتماد معناسنه تکبه گاه معناسنده اطلاق اولور  
 سو یکمک یردیمک اولور) پهلو به عجمی تک فقی و لامک ضعی ایله یان  
 معناسینه پهلودی ده بازیده در اصلنده نسخده اولی ده کی کبی یا  
 اضافتدر (بدر به عربی ایله طشره دیمکدر زیرادر ایله طشره جمعقدن  
 کایت ایدرر مثلا در آمدک معنای حقیقی سی قبویه کلیدی دیمکدر و لکن  
 قبویه کلک خروجی مستلزم اولمله معنای کایسی خروج اولور نسخده  
 اخرا به کوره (بری هر بی در که اصلی مهوردر برار معناسنه) معنای  
 بیت) بودر که دخی از طیان قبونک یانی اوزرنه یعنی هیچ طیبانه دانما  
 بونجیلین خصلت در بیله دن طشره اول و او بیله ایش ایچروسنه دخول ایتمه  
 زیر بودخی حکمتده ابو دکلدر شول معنادنکه رزق دخی سکایان و بر  
 و اقبال ایتمز زیر اجزاء عمل جنس نملنددر \* در خلاجه کبر طهارت میکنی \*  
 وقت خود را دانکه غارت میکنی \* تقدیری کر میکنی طهارتدر خلاجه دانکه  
 میکنی غارت وقت خود را دیمکدر که بوندن اغرای طاهر در (خلاجه بیت  
 اخلا دید کار بدر که خلوت او بدر یعنی مکان خالیدر که انسان آورده  
 فضاء حاجت ایچون نخلی ایدر قدمگاه و مستراح و امثال دخی بدرلر آورده  
 چه جیم عجمینک فقی و هاء زسمی ایله ادا ت تصغیردر خلاجه جق معناسنه  
 مورچه قرنجه جق دیمک اولد یعنی کبی و لکن معنای تصغیردن مستلزمدر  
 کنیزک کبی که اصلنده جاریه جکدر صکره مطلق جاریه معناسنه  
 استعمال اولندی بوراده خلاجه مطلق خلادر و بعضی نسخده خلاجا  
 دوشمشدر جای خلا معناسینه و لکن اصح اولان اولکیدر (طهارت  
 لغته نظافتدر و شرعه اعضاء مخصوصه بی صفت مخصوصه ایله  
 غسل ایتمکدن عبارتدر) غارت اغاره معناسنه اسم مصدر در که بر قومک  
 اوزرنه خیل و عسکر ایله واروب یغما ایتمکدر (معنای بیت) بودر که  
 اگر بیت اخلا ده طهارت ایلنه سن و آبدست آلاسن بیل که کنند  
 وقتی یغما ایلرسن یعنی وقتک ضایع اولور بر مقصد ایش طومش  
 اولسازسن زیرا بومقوله وضوء جکمتده سبب فقردر و بیت اخلا  
 مرداردر که طهارت ایله اصلا مناسبی بوقدر بویه غراشدندر که  
 قاموسده خلای متوضا ایله تفسیر ایشیدر متوضا ایله ابدست الا جق





مکند و مکر که خلا بیت الحلاوت شیری محله محمول اوله \* جامه را در تن  
 نشاید دوختن \* باید از مردان ادب آموختن \* تقدیری نشاید دوختن  
 جامه را در تن دیکبر که دوختن نشاید فاعلی و جامه دوختن  
 مفعولی و در دوخته ظرف دوختن دخی باید فاعلی و ادب  
 آموختن مفعولی و جار و مجرور آموخته متعلق در (جامه ملبوس در  
 تفصیلی مرور ایشدر) نشاید مضارع منفی در مصدری شایستن در  
 برامق معنای عرب لایق اولور دیدوکی برده ترک پراشور و بجم شاید در  
 و احتمال وارد که دیکر برده مجازا لسان ترکیبده برار دید کوری کبی  
 لسان فارسیده دخی شاید دیرل مضارع غنده شایستن دن سین حذف  
 اولنوب شاید و شایسته دیرل (دوختن دیکدر مضارع غنده خازیه  
 قلب اولنوب دوزد و دوزنده دیرل) باید باء عربی ایله کرک معنای در  
 بایستن دن مشتق در که کرک اولمقدر بجم کرکز دیکر برده نباید در  
 مضارع غنده سین حذف اولنوب باید دینلور (مردان میدان حقیقت  
 مردلی یعنی ازلی) ادب امور مستحسنه بی رعایتدر (آموختن او کرتمک  
 و او کرتمک لازم و متعدی کلور مستقبلانده خازیه مبدل اولوب آموزد  
 و آموزنده دینلور) معنای بیت) بودر که ایسانی اوستکده ایکن دکن  
 برامق یعنی ابود کادر که بحسب التجربه نسبتان کنور و فی الحقیقه  
 او زرده دکل ایکن خیاطنی نسبتان اپدیکر که محل خیاطه در  
 او زرده ایکن خیاطت که محل دکلدر سبب نسبتان اولور یعنی نسبتان دن  
 نسبتان تواند ایدر مردان میدان معرفتدن ادب او کرتمک کرکدر زیا  
 بویله ایش طوتمزل و ترک ایتمزل پس بویله ماده انله تابع اولق  
 کرکدر که راه ادب بودر فاعل و اعمل \* کر بد امن پاک سازی روی  
 خویش \* روزیت کم کردای درویش پیش \* تقدیری اگر سازی  
 روی خویش پاک بدامت ای درویش کرد روزیت کم پیش دیکبر که  
 روی سازی تک مفعول اول و پاک تأییدی و بدامن پا که متعلق در  
 روزیت کرد فاعلی و کم مفعولی و پیش باء عربی ایله فی الحقیقه  
 کم لفظ صفتد زیرا عربی ایله تقدیری بصیر رزقک یا فصا کثیرا  
 ای نقصا کثیرا بونده روزی خویش قید احترازی دکلدر بلکه  
 واقعی بیاندر (معنای بیت) بودر که اگر اتکال ایله کندی بوزکی سلوب





ياك ايدرسك اي فقير سنك رزقك زياده آز اولور يعني زياده نقصانه  
 سبب اولور زيرا انكله بوزك مناسبتى بوقدر كه برى علوى و برى  
 سفليدر و انك غالباً خاك آلوددر و خاكسار نسنه ايله عز يز اولان يوزى  
 سلمك و يوزى ذليل ايلك سبب خوارى اولان فقره سبب اولور بورداده  
 درو يش تعبيرى كه فقير ديمكدر بطريق الترجم و انشفيه در نكتم  
 مسكين لفظى دى فقير و در و يش كپى در \* دير و بازار و ميرون  
 آي زود \* از بكه رفتن نيابى هيج سود \* رو امر حاضر در رفتن دن كه  
 مضارعى رود در دير انك مفعول مضريعى و بازار غير مضريعى در ز برا  
 بازار ديمكدر كه حرف جر محذوفدر سر تا پايه كپى كه از سر تا پايه  
 ديمكدر آي دى مدله امر در مضدرى آمدن در مضارع شده ميم بيايه  
 ميدل اولوب آيد و آينده ديرل (ميرون انك مفعوليدر زود امر ك فاعلندن  
 حالدر حدى ايله تقديرى مسرعاً ديمكدر از رفته متعلقدر) (سود  
 نيابى نك مفعوليدر هيج سودى تمهيم ايجونددر عربى ايله تقديرى لا كليا  
 ولا جزئياً ديمكدر) (دير كسرله كچ در اسكى و قدیم اولان نسنه يه ديزنه  
 ديرل) بازار اصلنده بازار كاه در كه بيع و شرى بريدر صكره كثر  
 استعماله آخرين كاه حذف و انوب بازار دندلى پس بازار آي وصافى  
 ايمكدر (بازار كاه آي وصافى بريدر زيرا كاف عجمى ايله زمانه مكان  
 مياننده مشتر كدر) (زود تيز معاجنه سريع كپى) (بكه باء عربى نك  
 و كاف عجمى نك فتحه ليله و هاء ساكنه مملووظه ايله صبح و قى  
 و ير كن ديمكدر اصلى بكا در كه بكه اندن مخففدر و بونك دى اصلى  
 بكا در در عجم اير كن ريحك يره بكا در دير زيرا تر كه ادات تفصيلدر  
 نيه لاحق اولور سه مدخولنك مدلولنده مزيت معناسن افاده ايندر  
 وقتنده مزيت ايسنه اير كننك ايله اولور صكره كثر استعمالدر  
 طى اولنوب بكا بودى تخفيف اولنوب بكه دندلى با صكره دن  
 داخل اولمشدر كه كاهك اير كن معناسن افاده كويا اكا منوطدر  
 پس از بكه اير كنندن ديمك اولور (نيابى مضارع منى در مضدرى  
 باون در بلى معناسنه مضارع شده فاء و وحديه مقلوب اولوب بايد  
 و يابنده ديرل) (معناى يث) بودر كه بكر اهل سوق ايسنك كچ كت  
 بازار پزينه و سر عتله طشيره كل اعنى دكانى اير كن قبايوت شرطانك



محل تصرفی اولان موضعدن جبق وقرارگاه و مسکنکه طوعری  
کت زیر ابر کندن بازاره چقوب کتمکدن هیچ فایده بولماز سن نه  
جزئی و نه کلی زیرا دیمشدر که الحریص محرو و حکمته مخالفدر که  
سبب فقردر و حرصدن تولد ایدن حرماندر یعنی زیادهیه حریص  
اولوب ابر کندن بازاره خروج ایدن کسبه مناسب اولان جزاء رزق  
نقصاندر که اکا جزاء وفاق دیرل \* نیک نبود کرکشی ازدم چراغ \*  
ره مدهدود چراغ اندر دماغ \* تقدیری اگرکشی چراغ ازدم نبود نیک  
دیگدر که نبود نیک جزاء مقدم و مابعدی شرط مؤخر اولورره مدهک  
مفعول اولی و دود ثانیسی و اندرا کانظر قدر (کشی کاف عربی نیک ضمیمه  
مضارع مخاطبدر مصدری کشتن در اولدر مک معنای قتل کچی عرب  
اطفاء سراج دیر موی سویندر مک معنای عجم اندن کشتن ایله تعبیر  
ایدر زیرا موم و قتل قندبل اطفاء اولندقدیه روح قالور کویاضواءک  
رو حیدر (دم نفسدر مراد اوفور مکدر که عجم تف دیر (چراغ جیم  
عجمینک کسر ایله اصلده فتیده بنیان اودک اسمیدر بحاذا آلت  
مخصوصیه چراغ دیرل اول آلت که چراغ الک اوزرنده بتاری الحقیقه  
کا چراغ پایه دیرل سمعدان کچی و ایلکمن که بودخی بر مخصوص آلتدر  
چراغدن دیرل (مده دالک کسر ایله نهی حاضر در مصدری دادن در  
اوبر مک معنای اعطا کچی مضارعنده الف هابه قلب اولوب دهد  
ودهنده دیرل (دود دوتون در دغان معنای دماغ بینی دیدکلر بدرنتکم  
قاموسده کلور که الدماغ کتاب مخ الرأس یعنی باشک ایلکنه دماغ  
دیرل وام الدماغ بر جلیده رقیقه در که دماغ الک ایچنده اولور و خف  
کسر قافله فوق الدماغ اولان عظمدر (معنای بیت) بودر که  
اگر چراغی نفسدن یعنی تف دیوب اولدرل و سویندر رسک ابو اولماز  
زیرا بودخی اسباب فقر و فاقه دندر که بحسب التجربه و علم حکمتده  
بلمشدر زیرا نفخ نفس فی الاصل احبا ایچوندر امانه ایچون دکل و رزق  
دخی سبب حیاتدر پس سبب حیاتی موت قلمی سبب نقصان رزقدر  
و چراغک دوتوننه دماغه یول ویرمه یعنی مومک و قند بیک دوتونی  
دماغه دخول ایتمکدن حذر ایله زیرا زیاده دغان کثیف اولغله  
دماغ اطیفه ضرر عظیمی واردر و دیمشدر که چاه بابنده هاروت



و باروت یاغ مومك دوتو فی ایله معذبدر در بال مومبک دخانی آیه  
 بومرتبه ده دکلدر نعوذ بالله من الدخان ومن فیج النیران \* کم زن اندر  
 ریش شانه مشترک \* انکه خاص آن تو باشد خوشترک \* شانه کم زنک  
 مفعولیدر مشترک شانه دن حالدر یوخسه شانه ده همره مختلسه اضاقله  
 مضاف الیه دکلدر و کم زنک فاعلندن حال اولق دخی صحیحدر و لکن  
 بعیددن قریب افریدر انکه آن شانه که دیمکدر که مبتدا و خوشترک  
 خبردر خاص باشد مفعولی و آن توسنکدر آن ان انکدر دیمک  
 اولدینی کی خاصه متعلقدر مالی خاص بتو دیمکدر که حرف جر حذ  
 فته در (ریش کسسه صریحه ایله ضقل در لجه کی و کسره  
 مختلسه یله که اتیان بعض الحركه در فرجه معناسنه در جراحت کی  
 ریش بونده اکتفا طریقه یله در شعر رأس یعنی ساج دخی بویه در (شانه  
 طراقددر مشترک عربی در مشترک فیه معناسنه اشتراک بری بر یله بر ماده  
 شریک اولق که ترک اکا اورناق و عجم انباز دیر (خوشترک خوش رک  
 یعنی زیاده خوش دیمکدر تنکم قول مشهور در که دیر الله دیا  
 مشترک لیک تنها خوشترک و لکن بونده ایکی ضدی جمع وارد ز بر  
 تر فضیله و کاف عربی تصغیر دلالت ایدر دخترک کی بوجهندن کاف  
 تلمیضه مجولدر (معنای یت) بود که آزار و ساج و صفاله طراغی  
 مشترک اولدینی حانده یعنی ساج و صفالکی غیرک طراغیله طراوب  
 طراقددر مشترک اوله اول شانه که سکا مخصوص اوله و سنکدر خوشترکدر  
 یعنی کرچه اشتراک جواز وارد و لکن سبب فقر اولغله کرهفت  
 وارد ریش کندی ایچون مخصوص طرق انحاء اتمک کر کدر ز بر  
 صقال تعبیرده مایدر و مانده و اسبابنده اشتراک سبب نقصاندر \* از کدایان  
 بارهای نان محز \* زانکه می آرد فقیری ای یسر \* تقدیری محز بارهای  
 نان ز کدایان زان سبب که می آرد فقیری دیمکدر که بتو تقدیردن اعرابی  
 ظاهر در (کدایان کدایک جمیدر ز بر اصلنده کدای در که کد کاف  
 عربی ایله اگر چه کاف عجمی ایله استعمال اولنور قرار در مطلقا کرک  
 اوزرنده بنا و اسون کرک اولسون بارها باره تک جمیدر اخرید یاه اضاقلدر  
 (مخرنهی حاضر در مصدری خریدن در حاء معجمه تک قبیله و کسره یله  
 صیاتون آلفی معناسنه بورانده مخر قبیله در بسرله قافیه اولقندن و توری



فقری ده یا مصدریه در (معنای بیت) بود که ای پسر دلچپان  
 نان پاره رنی صانون آله یعنی اول نان پاره‌ری که قبول دین دلتوب جمع  
 ایشان در اندردن آئی اجماع ایل صانون آله اول سبب نکه فقر بقی کتور  
 زیر فقریدن اخذ اولسان رزق سبب فقر در شول سبب نکه انلر اول نان  
 پاره ری کنندی احتیاجلر عن رض ایدہ رک اله کتور مشلردن انلر  
 بدلدنن اوله نسنه نك خریداری اولسق دناوت و باعث نزلدر  
 و حکمت و خبر به هر یوزدن مخالفدر \* دور سکن از خانه تار عنکبوت  
 \* باشد اندر ماندنش نقصان قوت \* دور کن بعد معنا سنه در  
 تعلیلدن امر اولق اوزره تارا کا مفعول صریح و از غیر صریحدر  
 نقصان باشد ک فاعلی و اندر اکا طرفدر (تارا اصلنده بز آریشی که  
 آراغ مقابلیدر بحج تار و بودد عرب سدا و لحمه دیر بوراده  
 تار بطریق التشبیه در که عنکبوتک یعنی اور بحکک کیر دوکی  
 آغ وتل جلا نك چوز یکی ایلکه تشبیه اولمشدر) قوت حوت وزنی  
 اوزرنه مایقوم به بدن الانسان معناسنه در یعنی قوام بدن و لاجق قدر  
 غذا و رزقه قوت دیر (معنای بیت) بود که خانه دن اور بحکک  
 آغنی دور و ازاله ایل و حافی اوزرنه قومه زیر انک خانه نك اطرافه ایدہ  
 قالمه سنبده نقصان رزق اولور نیکم امام علی کرم الله وجهه  
 بیوزه مشلردن که (طهر و بیوتکم من تسج العنکبوت فان ترک فی البیت  
 یورث الفقر) الحاصل عنکبوت اضعف مخلوقاتند در بعوض کبی  
 آنکچون خانه سی او هن البیوت در پس اوله ضعیف و او هن خانه ده  
 ابقا اتمک اکا عتماد کبی در ضعیفدن ایسه قوت و قوت کلز \* خرج را  
 بیرون راندازه مکن \* ریش خشک خویش راندازه مکن \* تقدیری مکن  
 خرج را بیرون راندازه مکن ریش خشک خویش را تازہ دیمکد که  
 خرج مفعول و بیرون ثانی و حرف جر بیرونه متعلقدر و ریش و تازہ  
 دخی ایکنجی مکنه کوره اول و ثانی در (خرج کبسه کدن خارج و دخی  
 کبسه که داخل اولان مالدر) اندازه سبق ابتدی (خشک قرودر و لکن  
 تازہ ایل جعنده لطافت و طراوت وارد اگر چه مقابل خشک تدر  
 (معنای بیت) بود که خرجی اندازه و قیاسدن طشره و خارج ایله  
 زیرا اسراف اولد یغندن ماعدا سبب فقر در آنکچون چوق غنیلر

خرج زايد او جندن فقير اولمشلردر وقوري صفالكي تازه لمه يعني ساج  
 وصل قوري ايكن طرامه زبرا پوست وضيق رزقه سيبدر بلکه  
 کلابه ويا صوابه طراخي ويا ساج و صقال اصلد وب اونورد بفلک  
 برده طره بوخسه آياق اوزرنده ايکن نسرچ اتمه زبرا بودخي مذمومدر  
 \* دست رس کر باشدت تنكي مکن \* چون نور هواري بره لنكي مکن \*  
 بعض نسخ ده چون نور و آري بره لنكي مکن دو شمشدر و لکن نحر يفتدر  
 صحیح اولان اولکيدر زبرا مضمون مصراع اولي تمثيلدر و مصراع اول  
 دخی يفت سابق مصراع اولنه مر تبدر تقدير يفت بکر باشدت  
 دست رس مکن تنكي چون نور هواري مکن بره لنكي ديمکدر که  
 دست رس باشدت فاعلي و تاء خطاب مفعولي وجهه سي شرطدر  
 مکن تنكي جله سي جزادر تومبدا ور هواري خبردر (مکن لنكي فعل  
 و مفعولدر بره کا ظرفدر) (دست رس ال ابر شمد سيبدر که قدرندن  
 عبارتدر پس اصلنده رسيدن دستدر که تزخيم و بحسب الزکيب  
 تقديم و تأخير واقع اولمشدر) تنكي طارلق ديمکدر پس بامصدريه در  
 رهواري ده يا خطاب ايجوندر هوار بورغه واشکون آن در راه بولدر  
 و آن مناسب و لياقت معناسن افاده ايدر که اول معناسن ترکی دله  
 برارايه تعبير ايدر راه وار که آن اوصافند در معناسي بوله براريت در  
 (شاه وار که انجو اوصافند در معناسي شاهه لایق در) (لنكي فتح لامه  
 افساقلق پس بامصدريه اولور) (لک افساقلق اعرج کبی) (معنای يفت)  
 بودر که اگر سنک غنا و قدرتک اوله طارلق الیه یعنی وسعتکه کرده اعتدال الله  
 خرج ايله زبرا چونکه بورغه واشکون آن کبی من بولده کيدر کی  
 بورغه آن افساقلق اتمدیکي کبی سندخی طریق خرج و معاشده  
 بور بشوکی سر يع و مستقیم ايله وار باب انصافدن کري قائمه و خست  
 و امسالک جاننده محرف اولمه زرا الله تعالی توسيع نفقه ايدنله مزید و برر  
 فاعل \* \* در بیان فواید صبر گوید \* \*

\*

✽

\* ناشوی در روز کار از صابران \* رو مکن از دیدن سختی کران \*  
 بوراده رور آنک فتحبله رفتن دن اسر اولمق دن ایسه نوری معناسنه تنکم  
 بعضیله ذهاب اولمشدر ضمه روا اولمق بوز معناسنه اصح و او خمدن تنکم  
 بیت آتی اکا قرینه در پس (کران کاف عربی تک فتحبله کار و کاف

عجمينك كسر يله ثقبل معناسنه اولمغه زبرا يوز چورمك يوزنى كاره  
 طومغه اولور ننگم يان وپردی دبرل باتی دوندردیکی زمان وکذلک  
 يوزك ثقبل اولديني استيفال ايدنلرک چهره لری کبی اولمغه در که  
 عبوسندر ننگم مابعد ندن مستفاد در رو مضموم اوليحق مکی کله سنک  
 مفعول اولی وکران علی کلالو جهين ثانیسی در تاتعلیل ایچوند ر  
 (شوی مضارع مخاطبدر مصدری شدن در اولقی معناسنه که تحول  
 وانتقاله دلالت ایدر مضارعنده ولور یاده سیله شود وشونده دبرل  
 (روز کار زمان معناسنه در ننگم لفظر وزا کا دالدر ولکن جهان  
 معناسنده اخذ اولنشدر دنیا دیمکدر ننگم دنیادر بودیدکلری بوده  
 روز کار در بو وجهسندر بودخی دبرل زبرا زمان ومکان بری بری  
 مستلزمدر (صابران صابرک جعیدر صبر نفسی کراحت ایتدوکی نسنه  
 اوزنه حیس ایگدر) سختی قاتیلقی در که بامصدر پدرو دقا نغده کلور که  
 سخت محکمدر که ترکیده برک دبرل برک لیکه قاتیلقی لازم اولمغه  
 مجازاتی به سخت دبرل (معنای بیت) بودر که اگر زمانه ده و یادیاده  
 صابرل عداد ندن اولقی در سک واول دفتره یازلقی مراد ایلر سک  
 یوزکی شدت ومحنت کوردیکک ایچون کاره ایله ونه درده گرفتار  
 اولدم دیو برطرف ایتمه ننگم اهل جزع ایدرل ویا یوزیکی ثقبل وعبوس  
 طومغه بلکه بشاشت وانبساط اوزرنه حقندن وارد اولان نسنه بی  
 هر نه ایسه جائله مقبل اول ویا خود بوری محنت والم کورمکدن کار  
 ایله بلکه بار بلایی چک تا که صابر اولاسن واجر بی حساب بوله سن  
 فاعل \* کر ترش سازی تور واندربلا \* خویش را از صابران مشمر هلا \*  
 تقدیری کر سازی تور و ترش اندر بلا هلا مشمر خویش را از صابران  
 دیمکدر که توسازی نمونده اولان ضمیر خطابی تأکیددر وسازی ننگ  
 مفعول اولی وترش ثانیسی واندرا کا طرفدر خویش مشمرک مفعولی  
 وحرف جرا کا متعلقدر (ترش اکشی در ضمین ایله استعمال اولنور وگاه  
 اولور که تخفیفارایی اسکان ایدرل اما ترشیدن که آشیمکدر بونده  
 تخفیف مراد اولمغه را البته ساکن تلفظ اولنور (سازی مضارع  
 مخاطبدر مصدری ساختن در دوزمک معناسنه مضارعنده خازیه  
 قلب اولنوب سازد و سازنده دبرل مصدر فرعبسی ساریدن کلور) مشمر

\*

ایکی مہک بلہ فتحیلہ وضعہ شہنی لاجل الوزن اختلاسه نہی حاضر در  
 مصدری شمر دندر مہک ضمیلہ سایمقی معناسنہ مضارعی شمر د و شمار د  
 دخی کلور الف زیادہ سیلہ نتم بالادہ تفصیل اولمشدر (ہلاہانک  
 فتحیلہ الامعناسنہ حرف نمیدر کہ آکاه اول دیمکدر (معنای بیت)  
 بودر کہ اگر سن بوزکی بلا و امتحان وقتندہ و حالندہ اکشی دوزرسک  
 و منقبض و متغیر و عبوس اولورسک آکاه اول کندیکہ صابر لدن صایمہ  
 زیرا صابر حقیقی اودر کہ مبدأ اولہ ایمان کنور دیکہ کی قضاسنہ دخی  
 راضی اولہ و صفت رضا اودر کہ بلایی موجب غضب بلیہ و حکمنہ  
 احوالہ ایدوب پتہ سبب ترقی اولمق اعتقاد ایلہ زیرا فعل حکیمدہ عبت  
 و ظلم اولماز فافہم \* بی شکایت صبر تو باشد جیل \* با کسی کم کن  
 شکایت از جلیل \* تقدیری باشد صبر تو جیل بی شکایت کم کن  
 شکایت با کسی از جلیل دیمکدر کہ صبر تو باشدک فاعلی و جیل  
 مفعولی و بی شکایت جیلک تحتندہ ضمیر صبر دن حالدر با کسی  
 و از جلیل ایکسی دخی شکایتہ متعلقدر و شکایت کم کنک مفعولیدر  
 شکایت اظہار حزندر و اصابت ایدن مکر و ہدن اغلمقدر (جیل حسن  
 جلیل عظیم القدر در اللہ تعالیٰ بہ دلدی زیر الاشیاء عظیمہ خلق  
 ایتشددر کہ ذاتہ دلیلدر و محاط اولنقدن جلیلدر بلکہ محیط در کہ  
 کسہ نک اکادرا کی صغیر و او جملہ اشیا بی مدرک و حقائقہ عالمدر  
 و حواسلہ ادراک اولنقدن دخی عالی و جلیلدر انکچون کلیم اللہ بلہ  
 رؤیتدن منع اولندی قال تعالیٰ (لن ترانی) و اصلندہ جلیل جسم  
 عظیم غایظ ایچون وضع اولمشدر معنای غلظت ملاحظہ سیلہ  
 ذقیق ایلہ مقابلہ اولنوب مالہ جلیل ولادقیق دینلور (معنای بیت)  
 بودر کہ سنک صبرک بی شکایت اولدینی حالندہ جیل اولور یعنی صبر  
 جیل اودر کہ حالکدن خلقہ شکوی یتیمہ سن بلکہ حاسکی خالفہ  
 عرض ایدہ سن مکر کہ شکایتک حکایت طریقہ اولہ زیرالسان عارفہ  
 شکوی دوشمز یوسیدن اللہ جلیلدن کسبہ شکایتی آز ایلہ یعنی هیچ  
 یتیمہ زیرا حقندن وارد اولاتی خلق دفع ایتکہ قادر دکلدر بلکہ پتہ  
 خالق دفع اید و اللہ عظیمیدن عید حقیرہ شکایت ایتک دنا ددر  
 سلطاندن رعینہ شکایت کی فاما مبدأ لطف و قہرہ غراجمت

کندندن



کنندن کنند نه در که انده اظهار عبودیت واردر و بمقامده  
 دخی تفصیل واردر و لیکن اشارت کافیه در \* در بلا وقتی که صابر  
 نیستی \* نزد اهل صدق شاگرد نیستی \* بونک عربی ایله تقدیری  
 اذانت لست صابرا فی وقت البلاء لست شاگردا عند اهل الصدق  
 فی وقت العافیه دیمکدر یعنی نیستی بوراده لست معنانه خطابدر  
 پس دیمک اولور که فتن سنی وقت بلا ده صابر دکلسن اهل صدق  
 عندنده وقت عافیه و زمان نعمته دخی شاگرد کلسن یعنی مادامکه  
 بلایه صبر ایتمه سن نعمته اولان شکر که اعتبار یوقدر زیرا صبر و شکر  
 امور اضافیه دندر که بری بریله تام اولور و بلا اهل شریعت عندنده  
 بلا و اهل حقیقت عندنده نعمتدر زیرا تحت کل محنة منحة موجبیه  
 بلا و لای مشتملدر و لیکن محبوب فهم اید و کی و اهل رسمک عقل  
 و درک ایندیکی اموردن دکلدر \* گرنیاشد فخر از در و یثبت \*  
 \* کی باهل فقر باشد خوبشیت \* در و یثبت ده تاه خطاب نباشده  
 قیید در نباشد فخر از دریشی دیمکدر خوبشیت ده اولان نادخی  
 بویله در که کی باشد باهل فقر خویشی دیمکدر و بوتقدیردن اعرابی  
 ظاهر در فقر و فتنار خصال حیده ایله تمدحدر (در ویشی ده یاه  
 مصدریه در درویشک و فقیر لقدر) خوبشی ده اولان یادخی بویله در  
 خوبشی کسرله و واورسمی ایله خصمعلق و قرابتدر بونده ناظم قدس  
 سره الفخر فخری سرنه اشارت ایدر و بوکلام کر چه عند الحفاظ  
 ثابت دکلدر و لیکن عند اهل الله مضمونی صحیحدر زیرا فقردن مراد  
 زهد و ترک دنیا و ماسوی و تخلی عن الوجود الفانی در بوا یسه ممدوح  
 نیستنه در که ارباب حقیقت یاننده اعلای کالاتدر (معنای بیت)  
 بودر که اگر سکا درویشکدن فخر اولمازسه یعنی انکله تفخر و تمدح  
 ایتمزسک و بومعناده طریق سلفه کتمزسک فتن سکا اهل فقر حقیقی ایله  
 خصمعلق و قرابت اولور یعنی انلره انتسابه حسب کر کدر بوراده حسب  
 رایسه فقردر پس حسب اولیحق نسب دخی اولماز زیرا جهت جامعه  
 حسبدرانکچون حدیده کلور (آلی کل تقی \* کر همه جنبش بفرمان  
 باشد \* حرمت از خدمت فراوان باشد \* تقدیری کر باشد  
 همه جنبش بفرمان حق باشد حرمت فراوان از خدمت دیمکدر که

همه جنبش باشد ك فاعلی و تاء خطاب جنبش قید در ایکنجی تا  
 جرمت قید اولد یعنی صکی ( بفرمان باشد متعلق در حرمت  
 باشد ك فاعلی و فراوان مفعولی و از خدمت تعلیل در ( جنبش  
 جنبیدن لفظندن اسم مصدر در بوزیش و حرکت معناسنه  
 خدمتدن مراد فرمان حقله حرکتدر ( فراوان بول و چوق  
 و آخر معناسنه ( معنای بیت ) بودر که اگر سنك جمله بوزیش و حرکتك  
 فرمان حقه مقارن اولور سه یعنی امر نه اطاعت ایدرسك و خارج  
 ایش اشلزسك حرمت و عرتك چوق اولور خدمتكندن اوتوری یعنی  
 تقدیر حقه مطیع اولوب قبوسنده خدمت ایدرسك اوقدر شرف  
 بولورسن زیرا بوباید شرف عبودیتله در قال تعالی ( سبحان الذی  
 اسری بعبدہ ) وقال ( وانه لما قام عبد الله \* بنده از خدمت بعقی  
 میرسد \* بلکه از حرمت بمولی میرسد \* تقدیری میرسد بنده بعقی  
 از خدمت حق بلکه میرسد بمولی از حرمت دیمکدر که بوندن اعرابی  
 ظاهر در و مفردات دخی مرتبه بعد آخری شرح اولمشدر ( معنای بیت )  
 بودر که بنده حق خدمت حقندن درجات عقی و جثاه ابریشور بلکه  
 خدمت خاصه سی سبیلله حرمت و عزت بوزندن مولای حقیقی به  
 ابریشور كرك ظاهر در مملوك اولسوك و كرك حر اولسون زیرا مملوك  
 اولد یعنی صورنده مولاسنك دخی مولای حقیقیسی الله تعالی حر بعد از  
 بویتنه بل ترقی ایچوند زبرا مولایه وصول عقبايه وصول فوقنده در  
 و مصراع اولده واقع اولان خدمت و ایکنجی ده حرمت حاه مهمله ك  
 ضمی و رانله عزت معناسنه و بونده خدمت و عبودیتك شرف زایمانی  
 بیان وارد زبرا خدمت سبب حرمت و عزت و بودخی باعث وصول  
 جناب حضرتدر زبرای حرمت و عزت اولان آدم بساط قر به بصیر  
 و مجلس سلطانه اولور من \* حرمت ر خدمت آرام دلست \* هر که  
 خدمت کرد مرد مقبلست \* حرمت مبتدا آرام خبردر ایکنجی مصراعك  
 تقدیری هر کسی که کرد خدمت او مرد مقبلست دیمکدر هر کسی  
 مبتدا و کرد جمله سی اکا صفتدر مرد مقبل مبتدا محذوفه خبردر که  
 اودر و بعد الجمله هر کسی به خبردر ( آرام قرار معناسنه اسم مصدر در که  
 مصدری آرامیدن در قرار ایتك یعنی دولتمك ( مقبل مدبرك خندیدر

\*

\*

یعنی مقبل اودر که اسباب سعاده موفق اوله (معنای یت) بودر که  
 سنك خد متده حرمتك یعنی سبب عزتك سکون و اطمینان دلدر  
 شوبله که اگر خدمت حقده انشراح بولیبو ضیق نفس اوزرنه اولورسك  
 سکا حرمت قالماز پس نیمه مولایی بولورسن چونکه بوبله بی حرمت  
 اولورسن الحاصل هر خدمت سبب حرمت و باعث عزت اولماز مگر که  
 شرطی اوزرنه اولاکه فی المثل سوء خدمتدر و بومعنی نفسك  
 مطمئنه اولما سندن کلور بوايسه نادر در \* کر نکر دی ای پسر کر د  
 خلاف \* آنکھی زبید ترادر صبر لاف \* کر دکر دی به ظرفدر  
 و بعد الجمله شرطدر آنکھی بعده مضامنه زبیده ظرفدر ترا زبیدك  
 مفعول غیر صریحی در زیر الام جاره معنا سنه در عربی ایله  
 تقدیری لك دیمکدر لاف فاعلدر ودر لافه ظرفدر (نکر دی کاف  
 مجمیك فتحيله مضارع مخاطب متغیر مصدری کر دیدن در دوغتك  
 و برحالدن برحاله مفعول اولوق معناسنه (کر د کاف مجسک کسر بیه  
 چوره ودر کرمی وجمع معنانه کلور بوراده مراد اولکیدر) زبید مضارع  
 غایدر مصدری زبیدن کلور براشتی معناسنه (لاف اوکتمک وریاورد ق  
 (معنای یت) بودر که ای پسر الله تعالی ك امرنه مخالفت چوره سنده  
 دوغتمزسك ووقت ابتلاده مخالف ایش اشلزسك و باطل سوزسو بلزسك  
 اندن صکره پراشور سکا صبرده لاف ایتسك وتمدح ایدوب بن صابر م  
 دیمک والاد عوایی فوز بر اصبرله سنك میانکده مسافات و مراحل واردر  
 \* کر همی داری فرح را انتظار \* در بلا نبود بصیرت هیچ کار \*  
 انتظار داری ك مفعولی و فرح انتظاره متعلقدر زیر الام معناسنه در  
 و بعد الجمله شرطدر هیچ کار نبودك فاعلی و بصیر هیچ کاره  
 مطلقدر و تاء خطاب معناده نبوده قیددر ودر بلا صبره ظرفدر نبودت  
 هیچ کار دیمکدر و بعد الجمله جزا در همی می مضارعده حاله و هاتاً کید  
 حاله دلالت ایدر تنکم تفصیلی می ورا بتمشدر (فرح قلبده شوز لذت در که  
 مشتهایه تأتل اولمقدن حاصل اولور اکثر بالذات بدنبهده مستعملدر  
 (انتظار امید طومق و برنسنه اوزره تأنی ایلمک) هیچ عموم افعال ایچوندر  
 هرگز عموم ازمان ایچون اولد یغی کبی (معنای یت) بودر که اگر فرح  
 و سزور ایچون انتظار و ترقب طو ترسك بلا حائده صبرله سکا هیچ

کار اولماز یعنی فرجه منتظر سن سکا صابر نلرز برا انسان این الوقت  
اولن کر که وقت حاضر که حکمی نه ایسه کا مشغول اوله  
اگر صبردن واکر شکردن و مستقبلک حالتی خاطرته کنورمیه والا  
علاقه دن خلاص اولماز و اطمینان قدس سره بو کلامی خواص ناسه  
کوره درز پرا عوام ناس حقنده (انتظار الفرج عباده) وارد اولمشدر  
\* \* \* در بیان تجرید و تفرید مکتوبه \* \*

\*

\* کر صفای بابت تجرید شو \* کر خرد داری ز اهل دید شو \* صفا  
فاعل بدری بایدک مفعول تاء خطا بدر تجرید مفعول بدر شوک و لکن  
یا مجرد معناسنه اولور و یا مضافک حذفله در اهل تجرید کی و بعد الجمله  
جزا مشروط اولور مضارع ثانی دخی بواسطوب اوزر نه شرط و جزا در  
(تجرید لغتده برسته بی عریان و مجرد اینکدر انکی چون چکر کیه  
جراد دید یلرز برا وجه ارضی نباتدن جرد و قشر ایدر و اصطلاحده  
قلبیدن علاقات اغیاری ازاله در و تجرید توحید دیدکری موحدی  
انیم مفعول صیغه سی اوزره نسب و اضما فاندن تجرید و موحد  
کسرله کنندنی آفاقه التفاتدن نقطه بعد تنکیم در لر التوحید اسقاط  
الاضافات و بو معنا نك حصولی و مالمکک اول متسامه وصولی  
بحسب التغالب تجرید صورتی به منطوط اولمغله قبلی ترک و عیابی  
اختیار ایدن کسبه اهل تجرد دیدیلر ابرهیم بن ادهم و امثال کی  
زیرا اولکی حالته کوره عریان کی اولمش اولدی کر کسه اوستنده  
خرقه و مرقع اولسون (دید اسمدر دیدند نکه کور مکدر اهل دید اهل  
نظر در که نظر صحیح ایله معلو مائی ادراک ایلده بوراده مراد اهل  
مشاهده در که بصیرتلی کشاده اولمدر تنکیم خرد انکافرینه در فاقهم  
(معنای یت) بودر که اگر سنک خاطر که صفا و قلبه جلا کر کسه  
علاقاتدن مجرد اول و در و بشار خرقه سی تلبس ایله تا که ظاهر  
و باطنک فنا و ترک مرتبه سنه ایره و ترکده ایسه حضور قلب و صفای  
خاطر وارد و عقل کلک و کمالک واریسه و ادراک تام طور تنک اهل  
نظر و مشاهده دن اول زیرا مقتضای عقل قدسی مشاهده مرتبه سنه  
ترقی در ز برانظر و استدلال اهانک توحیدی توحید علمی در و مشاهده  
اهانک توحیدی توحید عینی در که مقصود بالذات بو توحید در

✽

و ناظم قدس سره تجریدی بر غیری اسلوب اوزنه تقدیر ایدوب دیر که  
 ✽ ترك دعوی هست تجریدی ای بسر ✽ فهم کن معنی تفریدی ای بسر ✽  
 ترك اضافتله و كافك كسر یله مبتدا در هست تجرید خبر در زیر است  
 بوراده است معناسه در که تجرید است دیمکدر معنی فهم کنك مفعولیدر  
 بر زیر فهم کن لسان عربیله افهم دیمکدر پس فهم لفظنی بشقه مفعول  
 اعتبار اینکه حاجت یوقدر ناظمك بوا مردن مرادی تفریدك مضامنی  
 آشفته ده پشانه و عدددر یعنی معنای تجرید مرور ایتدی شمدن صکره  
 معنای تفریدی سوبلرز (دعوی عندالله رتبه به دلالت ایدر کله صادر  
 اولمقدیر اقرا و امثال اوزنه فخر طریقیله بوا یسه مقبرد کلدز زیر  
 مقصود اولان عهودیتله قیام و ذلت و انکساره اولمقدیر علی الدوام  
 (تفرید خرد و یثکا قلمقدیر یعنی توحید موحیدی اسم فاعل صیغه سی  
 اوزنه انفسه التفاتدن استقطاعدر که اتفاقه التفاتدن استقطاعک  
 فوقنده در (معنای پند) بود که ای بسر ترك دعوی تجریددر یعنی  
 المنه خواصده تجریدد کتری دعوائی ترك ایتکدر که انا دیوب نفسه  
 بر نسته بی اسناد ایتامکدر زیر بر سالک که مشهودی حق اوله غیر  
 کور مز بس کیمک اوزنه افتخار ایدر و حق اوزنه افتخار ایتک باطلدر  
 اشته دعواده بقیه نفس اولغله الله تعالی محلی بلایا الله افتخار ایدر  
 زیر اصدق دعوا به برهان کر کدر و عند الامتحان بکرم الرجل او جهان  
 و پومقامک امثله کثیره سی واردر و لکن بعض ملاحضاته ترك اولندی  
 ای بسر تجریدی بلنک نه ایدو کن شمدن صکره تفرید ندر اتی فهم ایله  
 ✽ اصل تجریدت وداع شهونست ✽ بلکه کلی انقطاع لذتست ✽  
 اصل مبتدا و وداع خبر و انقطاع خبر بعد خبردر و یا مبتداه محذوفه  
 خبردر (بلکه او مضامنه بل حرب ترقی در) کلی بوجه کلی دیمکدر  
 و یا اصلی کاید که حالدر و لکن لاجل الضروره الف محذوفدر (وداع  
 فمع و اوله تودیعدن اسمدر سلام تسلیمدن و کلام تکمیلدن اسم  
 اولد قاری کی ترك و تخلیه معناسنی متضمندر انکی چون تشبیه مسافر ایدوب  
 بعد الدعا حالی اوزنه ترك و تخلیه به تودیع دیرر الحاصل تودیع سفره  
 کیدن کسه بی الله اصمیرلق و کیدنلر دخی قائلر خوش فالکوز  
 دیمکدر که ترك اگا امتلندی و عجم بدرد کرد دیر (شهوت مراد لذات

✽

عاجله نفسانیه در کرجه اصلیده ما کولات و مشربیات و انعام و لکن  
 بوراد و بل کله سبله لذته ترقید نه فهم اولور که شهوت لمور طبعیه  
 ولذت مطلقا ملایمات نفسانیه در (کلی جزئی مقابلی و انقطاع اتصالک  
 خلافتیدر) (معنای یت) بودر که منبک اصل تخرید که یاربزل اسکا  
 مبتنی بد ترک شهوت دیر یعنی ابتدا طبعیه شرعیه اصلاح ایتکدر بلکه  
 بالکله انقطاع لذت دیر یعنی بعده نفسی طریقتیه اصلاح لایوب  
 هواسنی قمع و اساس مراداتی قلع ایتکدر تا که المرید من لا اراده له  
 سری ظهور ایلیمه و ماسوا به تعلق جزئی و کلی قالمیه فافهم \* کر  
 دهی بیکاره شهوت را طلاق \* آن زمان کردی تو در تفرید طاق \*  
 یکباره دهی به طرفد رشهوت دهی به مفعول اول و طلاق ثانی در  
 و بعد الحمله شرطدر آن زمان کردی به طرفد تو نحتسده اولان  
 ضمیر خطایی تا یکیدر و در طاقه طرف و طاق کردیتک مفعولیدر  
 (یک باوه یک بزدن بار باه عربی ایله کره در باره هاء تخصیصیه بر کره در  
 یکباره بطریق التجرید بر کره و براوغوردن دیمکدر) (طلاق لغتیه  
 از الة قید و تخلیه و شرعه ملک نکاحی از الة در بونده مرادات نفسی  
 مشتبهی اولفده زنه تشبیه واردر) (کردی کاف عجمی تک فعیله شوی  
 معنایه مضارع مخاطبدر) (تفرید فرد و یکا فلیقه در طاق تک معنایه  
 فرد کی) (معنای یت) بودر که شهوات نفسانیه به براوغوردن طلاق  
 یعنی اوج طلاق و یروپ کنید کدن باین قلوبسک تنکم یکبار لفظی  
 عدد مذکور دلاله ایدر اول زمانده تفریده فرید و وحید اولور من  
 زرا فرد که یکا در ترکیبیدن انحلاله اولور چونکه افاق و انقعه  
 ترکیبات علاقات منحل اوله قلب و روح و سرانسان حقله فرد قالور  
 وفی الحدیث (سبق المفردون) یعنی مفردل مجردلری و مجردل دخی  
 موحدلری سابقدر زرا توحید آثار الهیه بی مشاهده ایله و تجرید  
 آفاقدن انقطاعله و تفرید انفسدن تجریدله حاصل اولان معنادر  
 پس متعلق تک آخری انفسدر که اندن صکره بدخی تعلقه صالح نسته  
 قائم از و تفریدله فناء کلی حاصل اولور \* کر تو بیریدی رموجودات  
 امید \* آنکه از تفرید کردی مستفید \* نو تا کیسه خطایدر امید  
 بیرید تک مفعولیدر آنکه کاف عجمی ایله آنکه دن مخفقدر کردی به

\*

\*

ظرف در از مستفیده متعلق در مستفید کردی نك مفعولیدر صورت  
 ترکیب کردی انگاه مستفید از تقرید دیکدر (ببریدی بآء اولی نك  
 ضمیه مضارع مخاطب در مصدری بریدن در کسک معنای سینه  
 مضارعی بر دکور ضمه) (موجودات موجودك جمیدر موجود  
 معدومك مقابلیدر که خارجیه متحقق اولان نشنه در معدوم لاشی در  
 وجود ظهور در پس اجسامه موجود دند یکی کبی از واجه دخی  
 دینلور ز برانخلوق در شوقدر وارد که مرتبه روحه ظهور نورانی در  
 (مستفید استفاده یعنی فایده طلب ایچی فایده بالاده در) (معنای یت  
 بود که اگر سن جمع موجودان کر جسمانی و کرک روحانی امیست  
 و رجائی کنیزك و علاقه به صالح اولان اشیاك بجایه شدن متقطع  
 اولورسك اول وقتیه تقرید در مستفید اولورسن و اگر افاقی و انفسی  
 جسم و روحا بر نسجه از بساطك اولوب ترکیب بالکلیه منحل اولورسه  
 فردانیت مرتبه سنه وصول بولسارسن ز برانخلوق (لا یسمیه  
 الا المظهر ون) یعنی سر هویتی دنس تعلقاتین مظهر اولانلرس ایدر  
 غیر یسی ایتمز الحاصل مرآت کونیه ایکدر که بری اجسام و بری  
 ارواحدر پس سالک مرتبه مولیدین عقل اوله و ارنجه (ان الله یأمرکم  
 ان تؤدوا الامانات الی اهلها) موجب جمیع اطواردن اخذ ایتروکی  
 اماناتی مخزنه تأدییه ایدوب تعقد ایدوکی نسجه لری تحلیل ایدیکجه عالم  
 کونین عالم وجودیه قدم بصیر و طریقه قالور که اکا اهل وقعه و اهل برزخ  
 و اهل کشف کوئی دیرلر بویه ممکور بی حسابدر و لکن هر کس حدی  
 مطلوب دعویاه دوشر و ساقط اولور \* اعتماد خون همه برحق بود \*  
 \* ان دمت تقرید جان مطلق بود \* تقدیری چون بود اعتماد همه  
 برحق بود آندم تقرید جانت مطلق دیکدر که دمت ده تاء خطاب  
 معنایه جانه قیددر بودن اعراب ظاهر در و مفرداتی دخی بیانه حاجت  
 یوقدر (معنای یت) بودر که چونکه سنك اعتماد و اسنادك بالکلیه  
 حق اوز دینه و ماسوای حقه تعلق قلبیه همان بر الله و برسن قاله سن  
 اول وقتیه سنك تقرید جان و ذلك مطلق اولور و قیدیدن قورتلور  
 یعنی کاینی ترکیب حل ایش اولوب بساطیکجه عالم نقطه به دخول  
 ایدرسن و مراد که ایدرسن و ولای حقیقی به خلوقخانه و حیدرند ملاقی



اولورسن \* ترك دنيا كن براى آخرت \* وز بدن برکش لباس فاخرت \*  
 تقدیری كن ترك دنيا براى آخرت و برکش از بدن لباس فاخرت  
 دیکندو که بوندن اعرابی ظاهر در آخرت ده تا اصلیه وفاخرت ده  
 خطاب ایچوندو (برکش امر حاضر در مصدری کشیدند در جگمک  
 مناسبه (معنای بیت) بود که ترك دنيا ايله اخرتدن اوتوری یعنی اگر  
 اخرتی بولق استر سگ ضعیفی قو و بلکه مولایه ابرم در سگ ایکی  
 جهاندن کج و بوندن لباس فاخری چک جفر و قبابی علیه تبدیل ايله  
 زیرا در ویشلک اولی زهد و تقلید و اخری عشق و تحقیق و تجرید در  
 و لباس فاخره لباس وجوده دخی اشارت وارد یعنی قید لباسدن  
 مطلق اولدیغک کبی جامع شدن دخی عریان اولوب بلکه جانکله  
 قال و بلکه جان دخی پرده روحانی و لطفه اتی دخی بر طرف اید و ب  
 عالم تغریده دامن سرکه یابش تا که لباس حقیقی نلبس ایده سن  
 و ابدی زینتک اولوب انکله خرامان اولاسن \* بکریابی از سعادت  
 این مقام \* صاحب تجرید باشی والسلام \* این مقام بیانی نک مفعولدر  
 صاحب باشی نک مفعولی اولدی یعنی کبی والسلام مکاتیب و رسالات  
 اخرنده ایراد اولسه کلمه در که علامت ختم در تقدیری والسلام علیک  
 دیکمک ز بیابی باه مو حده نک کسبر یله مضارع مخاطبند در مصدری  
 یافتن در بولق مناسبه مضارعنده فایله مبسطل اولوب باید در بر  
 سعادت شقاوتک ضدیدر یعنی اسباب خیرک مستعده نی و توفیق  
 الهی نک معاونتدر مقام فتح مبع ايله موضع قیام در صکره نجیب  
 امکنده استعمال اولندی حتی موضع قعوده دخی مقام دندلی کرکسه  
 انده قیام بولمبون بوراده مراد مقام حضوی در که ترك دنيا دن  
 حاصل اولان مرتبه در شکم بیت آتی اکافزینه ظاهره در مقام دندلی  
 زیرا سالک اورایه ابردکنه ثابت و مستقر اولور حال ایسه بویله دکلدرد  
 انگبون حال دندلی زیرا سالک بر خالدين برخاله تحول ایدر و بر پرده  
 قرار ایتمز (معنای بیت) بود که اگر سعادت از لیه حسبیه عون باری  
 باری اولوب بومقامی بولاسن و ترك دنيا دن حصه مند اولاسن  
 صاحب تجرید اولورسن والسلام علیک یعنی بومقامه ابردکنه فی الجملة  
 آفاتدن سلامت بولورسن و فحبت اولمغه سر اولورسن و سوز





بوراده تمام اولور \* کرز عقی دست شوی بهر حق \* انکه از تفرید  
 کویندت سبق \* تقدیری کر شوی دست از عقی بهر حق آنکه  
 کویندت سبق از تفرید دیکدر که دست شوی نک مفعول صریحی  
 وار ضمیر صریحی بهر فعل مذکور تعلیل در انکه کوینده ظرف در  
 تاء خطاب کویندت مفعول اولی و سبق ثانسی و از سبقه متعلق در  
 هر بی ایله تقدیری علموک فی ذلک الوقت الدرس من التفرید دیکدیر که  
 کوینده معنای تعلیم اولغله ایکی مفعوله متعدی اولدی و جائز در که  
 کویندت ترا تقدیر بنده اوله بوصورنده ترا مفعول غیر صریح اولور  
 زیرا لام جاریه معنایه اولور شوی مضارع مخاطبه مصدری  
 شستن در یومق معنایه غسل کی مضارعند سین مهمله برینه و او  
 زیاده اید و ب شوی و شوینده در لر سبق درس معنایه استعمال  
 اولور تفصیلی بالاده در (معنای یت) بودر که اگر حق ایچون یعنی  
 حقه وصولدن او توری عقبادن دخی ال یورسک یعنی فارغ اولورسک  
 اول وقتده و اندن صکره تفرید دن سکا درس ویر لر یعنی دنیادن  
 ال بودیفک کی عقبادن دخی ال یومزسک درس تفریدی الامزسن  
 و اندن جاهل فالورسن بعد ذا درس تفریدی تعلیم ایلین الله تعالی در  
 ولکن جمعه نسبت اولند یعنی ذات وصفات حقه اجتماعی و یا الهامله  
 معاونت ایلین ملائکه و یا تریبه ایله ترقی به باعث اولان ارباب تسلیک  
 اعتبار یله در و جائز در که سنن کبریلاوزرنه جریان قیلندن اوله  
 یعنی حق عظمت و کبریاییه سکا درس تعلیم ایلراشته بجانب عبدون  
 بطریق لغیه بودا جائز در فاما بطریق الخطاب اتم یعنی سز دناز  
 زیرا کثری ایهام ایدر و جانب حقدن دینلور تنکم خلقت و خلقتا  
 وانا ونحن وارد اولمشدر که نون جمع بطریق العظمت و الکبریادر  
 و بونده ال یومق فراغدن کتابه در زیر غسل بد برنسنه نک مثلاً  
 طعمک آخرنده اولور و جائز در که غسل بد ذکر جز و اراده کل  
 طریقیله اولاکه کادن مراد وجود در ولکن وجود دن دخی معظم  
 مفهود دل اولغله همان غسل بدن مراد عقبادن تعلق دلی قطع  
 او اوزر یعنی قطع اولسان تعلق در بوخسه عمل دکل پس انحراف ایچون  
 عمل باقیدر کرک عوامه و کرک خواصه سؤال اولنورسه که دنیادن

قطع تعلق دل ایتک د ناءت ورداء تندن اوتوری در ظاهرا عقبا دن  
 انقطاعه وجه ندر جواب بود که دنیا و آخرت مخلوق در تعلق ایسه  
 خالقیه کرد که باقی در مخلوق ایسه فلند بر بوجهندن خواص اهل  
 عمل اولد بر اهل تعلق اولد بلر سوال اوتورسه که بخرته غرض تعلق  
 ایچیک عمل نه معنایه اولور جواب بود که عمل شرعی حکم جسد  
 و مجرد جان دلدر پس ایکیسیده مراعات اولور بوراده ناظم قدس سره  
 ترک دنیای تجرید و فراغ آخرتی تفرید اعتبار ایلدی و لکن بحسب  
 الحقیقه صحیح تکلیف در مقام از رواج دخی آخره داخل اوله و جهمی  
 بود که اجسام حجاب ظلماتی وار رواج حجاب نورانی در و اجسام اولی  
 عرشدر که جنت اتمک در و نسیده در واد و احک عنوانی عقل اولدر  
 اولکه محسوسات و ایکنجه معقولات دیر و معقولات ماوراسنده  
 معنویات وارند که غیب القویه اربحه مقامنه کوره پرده در تنکم اهل  
 سلور و مقام ادک حکمی بود که شرعاً مدوح اولان مواده ترک دنیله  
 بلکه قطع تعلق دنیله تنکم عمل ظاهری ترک ایله دینار زیر اعلی ظاهر و علم  
 باطن هرری مرتبه سینه کوره کالدر کمال اولان نسیله ایسه ترک تعلق ایتمز  
 \* و مجرد کرد و دائم فرد باش \* نابهر فزنی نشینی کرد باش \*  
 و امر حاضر در که مابعدی آنی تفسیر در مجرد مابعد نه کردک  
 مفعولیدر زیر کرد کاف عجمینک قبحله امر حاضر در شو معناسنه  
 بصدری کرد بدن در که مجازاً تحول معناسنه در فرد اودر که غیر له  
 مختلط اولیه فرقی ده یا وحدت ایچوندو فرق عربی در ده معناسنه  
 وسط الرأس کی که سایج بولد کبری برده مغروق رأس کی (کرد کاف  
 عجمینک قبحله توز معناسنه غبار کی) معنای بیت) بود که بوری  
 علافاندن مجرد و دائم فرد اول کو کسه ایله اختلاط ایتمه الف کی  
 ناهر برده به اوتوره سین توز اول یعنی تواضعده غبار کی اول و کیندی کی  
 ترک کبریه بی مقدار قبل تا که غبار ده به قونیدی کی سندی باشلر حاجی  
 اوله سین و علو مرتبه بوله سین و آفتاب ذراتی هوا به جذب ایندی و کی  
 سنی دخی اجلی الاصلیه اعلا به جذب ایده و حضیض خاکدن اوج سما به  
 زلیخ ایله و زلیخ الدیر چاقه سیرتک ذروه سینه ایضاً ایده فافهم  
 \* کرد کبر و محب و خود را می نکرد \* قدر خود بشناسن هر جایی مکرر \*



کرد مکرر را ظرفی در قدر بشناسی و هر جایی مکرر مفعولیدر کرد  
 کاف عجبک کسر یله چوره معناسنه کبر انسان کنندی غیریدن اکبر  
 طن ایلک ناس اوزرنه ارتضاع ایدوب انلری احتقار ایتک عجب ضمله  
 مستحق اولمیدی رتبه کفندنده استحقاق تصور ایتک و کنندی کوریه  
 منعمک توفیق اولدیغی نسیان ایلک خود را پی ده یاه ثانیه مصدر یله  
 خود رأی ده خود کنندی ورأی همزه ایله عربی ذر مؤدای فکر در  
 واعتقاد معناسنه دخی کلور که نظر واجتهاد دن مکسب اوله خود  
 رأی کنندی فکر لو واعتقاد او یعنی کنندی اعتقاد نه تابع اولمش و فکر نی  
 یکتمش غرور اهل تنکم خود رود بر کنندن بتوب تریه سز حاصل  
 اولانه مکرر کاف عجبک فحیله نهی حاضر در مصدر ی کردیدن در  
 و غمک معناسنه بشناس شینک کسره سنی اختلاسه امر در مصدر ی  
 شناختن را کلک معناسنه مضارعنده خا سینه قلب اولنوب شناسد  
 و شناسنده دیر هر جایی ده یاه ثانیه زایده در (معنای یت) بود که  
 صفات ذمیمه خصوصاً کبر و عجب و خود رالق یعنی غرور بال رأی  
 چوره سنده د و غمه و طولاشمه بلکه تواضع اوزرنه اول و توفیق نعمتی  
 حقدن یل ورأی و فکر که وعقلشه مغرور اولمیب شرعه تابع اول  
 و امور مشکله ده عقلا له مشاوره ایله و کنندی مقدارنی آکله حدکی  
 تجاوز ایتمه تنکم مثل ترکیده کلور آباغنی یور غاننه کوره اوزات و هر برده  
 دوران ایتمه مقصود هر جایی اولمه دیمکدر یعنی بی وفا و بیقرار  
 و هر برده اولمچی \* هر که کرد کوره آنکشت کشت \* جامه اردودش  
 سیاه و زشت کشت \* تقدیری هر کسی که کشت در کرد کوزه آنکشت  
 جامه اش سیاه و زشت ازدود دیمکدر که هر کسی که مبتدا و ما بعدنده  
 جمله که رابطه سیله اکا صفت در جامه ایکنچی کشتک فاعلی و دودش ده  
 شین بحسب المعنی جایبه قید اولق او صحتدر سیاه مفعولیدر کوره  
 کاف عربی تک ضمله دمر جیلرک چاموردن یا بد قلری او جاقدر  
 بحجره کی کا قال فی القاموس الکور فی الضم بحجره الحداد من الطین  
 و الکبر بالکسر زق ینفخ فیله الحداد آنکشت فتح همزه و کسر کاف  
 عربی ایله و سیکون شینله کور در و لغت حلمی ده کسر کاف عجمی ایله  
 دید و کی سهوا و لک کرک زبیا صحاحده و غیر یله کاف عربیله ضبط

اولمشد در کشت اولکی کشت کشتن دن دونمک وایکنی صیروت  
 معناسنه در که اولمقدر (معنای یت) بودر ~~صکه~~ هر کسه که  
 دمر جیلرک کور او جاقلفی چوره سینه دوندی و طولاشدی ائک  
 جامه ولباسی د وتوندن سیاه و قبیح اولدی زیر بحکم الجوار  
 دمر جینک چهره ولباسنه ساری اولدینی ~~صکی~~ ائک دخی  
 اذل الامر لباسنه تاثیر ایدوب رنگنی تغییر و سیاهه تحویل ایملر  
 زیر سیاهک اثری دخی سیاه اولور زنجی دن زنجی طوغدینی وزاغدن  
 زاغ ظاهر اولدینی کبی \* آنکه باعطاری کردد قریب \* اوهمی یابد  
 زبوی خوش نصیب \* تقدیری آن کسی که می کردد قریب باعطار  
 اوهمی یابد نصیب زبوی خوش دیمکدر که آن کسی مبتدای می کردد  
 فاعلی نخستده ضمیر کس و مفعولی قریب و باعطار قریبه مطلقدر  
 و بعد الجمله مبتدایه صفتدر او مبتدا و همی یابد ضمیری اکا راجع  
 و نصیب مفعولی و حرف جر نصیبه متعلقدر و بعد الجمله مبتداه  
 ثانی به خبر و بعد الجمله مبتداه اوله خبردر (عطار بایع العطر در  
 یعنی طیب فروشدر) کردد کاف عجمی ایله مضارعدر مصدری  
 کردیدن در صیروت معناسینه (یابد مضارعدر مصدری یافتن در  
 بولمق معناسنه فا و با اراستنده مبادله اولمقله مضارعنده فا باه مبدل  
 اولوب یابد و یابنده دیرلر) نصیب حفظ منصوب یعنی معین (معنای یت)  
 بودر که اول کسه که عطاره قریب و مجاور اولور دکافی مشتمل اولدینی  
 رایحه دار نسملرک خوش و ملایم بویندن نصیب بولور یعنی حصه سی  
 مشامنه خوش قوخلو اولور زیر بونده دخی حکم جوار واردر و ناظم  
 قدس سره اصلنده عطار اولمقله کویا رمز ایدر که سالک راه خدا  
 اولان عاقلردن هر کیمکه شیخ عطاره مقارن و تحت تربیه سنده  
 داخل اوله اول کسه بوی معنادن دماغ جان بهر بولور و ائک عطار  
 حقیقی سندن معطر و بضر اولور اتهمی \* همنشین صالحان باش  
 ای پسر \* دور باش از رند و قلاش ای پسر \* مصراع ثانی  
 بعض نسخده هم جدا از فاسقان باش ای پسر دوشمشدر بآل پردر  
 همنشین باشک مفعولیدر دور باش هر بی ایله تباعد معناسینه در امر  
 اولمق اوزره تفاعلدن حرف جرا کا متعلقدر (همنشین هم صحبتدر که

\*

\*

هم مقارنت ایچوندر و نشین نشینند مدن هر چند مصدری نشین در  
 شین میجه، نك فتحیه و کسر یله اوتورمق جلوس کی مضارعند سین  
 مهمله برینه یا ونون کتورب نشیند و نشیننده دیرلر (نند راه مهمله نك  
 کسر یله کتب لغویده عبارتله تفسیر اولمشدر عبارت لسان عربی ده  
 شول کسه در که کندی نفسی هوا سیه تخلیه ایدوب منکر ایدن زجر  
 ایجه تنکم ایلیم مهرزی لغت مغربده این اتباری دن نقل ایتمشدر  
 پس زند فاسق دیمك اولور (فلاس اصلنده اسم اعجمی در صکره  
 تعریب اولمشدر یان کیمی و خراباتی و مفلس معناسنه در) (معنای بیت)  
 بودر که ای پسر صالحلو و عملر نه هیچ بروقتده خلل کتور مینر له  
 محالسد ایله و نلره مصاحب اول فاسقدن و خراباتی اوللرک صحبت لرندن  
 دور اولر زیر صحبت اولی دین و دنیا که نافع و نایه مضر در دنیاده  
 نفع خلقک سکا حسن به هادتی و مصالحکده معاوتی و یونک اشالی  
 معاملاتی و آخرتده نفعی صالحلرک شفاعتی در ضرر دنیوی  
 و اخروی دخی اکا قیاس اولنه \* جانب ظالم مکن میل ای عزیز \*  
 \*  
 ورنه کنی کردی ازان خیل ای عزیز \* تقدیری مکن میل بیجانب ظالم  
 دیمکدر که جانب حرف جز تقدیر یله میله متعلقدر و اینکمی مصرعک  
 تقدیری واکر کنی میل کردی ازان خیل دیمکدر که کنی نك مغولی  
 ماقلی قرینه سبله محذوفدر (ظالم عادلک خلافدر که هر نسنه بی  
 محلتک غیره وضع ایدن کسه در که طاعت برنه معصیت وضع ایلده  
 کرک ظلمی کندی نفسنه و کرک غیره اوله و اکن ظلم غیره مشهوردر  
 اگرچه غیره ظلم ایلك دخی کسنده ظلمدر زیر و بالی کندی نفسنه  
 راجعدر) عزیز شریف و ذوالقدر معناسنه بویه مواضعده بطریق  
 التوقیلدر پسر و برادر تعیری بطریق الترحم و التلطف اولدیی کی  
 (کردی کاف عجمی نك فتحیه شوی معناسنه مضارع مخاطبدر) خیل  
 جماعت افراس در که بلا و احدر بوراده مراد جماعت ناسدر که  
 حدیثده کلور (باخیل الله ارکی) تنکم بالاده تفصیل اولمشدر  
 (معنای بیت) بودر که ای عزیز کشتی جانب ظلمه میل ایله زیر  
 منهی در که قرأند کلور (ولا ترونوا الی الذین ظلموا فتمسکم النار) واکر  
 میل ایدرسک سندخی ظلمد کروهندن اولوب آخر سنی دخی انلری

من ایدن نار احراق ایلر و دیمش لر در که بر کسه یندی خطوه ظالم ایله  
 تمشی اینسه ظلم اولوب منتقم اسخندن جزایه سزا اولور قال تعالی  
 (انا من المجرمین منتقمون) وینه قرآنده کلور که (احشرو الذین ظلموا  
 وازواجهم) یعنی ازواج قرآنه ایله تفسیر اولمیشدر پس دیمک اولور که  
 ظالم لری و انلره قرین اولنلری بر پرده جشر و جمع ایدی کوزیرا ایکسیده  
 بر حکمده در \* روز اهل ظلم بکریز ای فقیر \* تانسوزی ز آتش تیز  
 ای فقیر \* بونک اعرابی ظالم در (روا امر حاضر در رفتن دن) (بکریز  
 باء موحدہ نك کسر بله امر حاضر در مصدری کر یختن در فرار معناسنه  
 مضارعننده خا زایه قلب اولنوب کر یزد و کر یزنده دیرلر) (انسوزی  
 مضارع مخاطبدر مصدری سوختن در یا تمق و یا ندر مق معناسنه  
 بوراده لازم معناسنه در مضارعننده خا زایه قلب اولنوب سوزد  
 و سوزنده دیرلر بعض نسخده تانسوزد آتش تیز دوشمشدر تقدیری  
 تانسوزدت آتش تیز دوزخ دیمکدر تیز کسکین شکم بالاده تفصیل  
 اولمیشدر (فقیر کثیر الاحتیاج در) (مضای بیت) بودر که ای  
 ذو الاحتیاج الکثیر و محمل المرحه بوری اهل ظلمک یانندن  
 فرار ایله و انلره آشنا و همنشین اوله تا که جهنمک کسکین و شدید  
 آتشدن محترق اولیه سن شکم بیت سابقده افاده اولندی بعد ذل  
 بو کلامده مبالعده واردر کویا دیمک اولور که ظالم اولوق و یا ظالمه  
 معین اولوق و آنکله مماشات ایتک دکل بلکه یاننه بله اوغرامه  
 و از اقدن بله چهر سته باقه زیرا انک جانبته مبسل آتش اولور سن  
 مکر که نظرک استعاذه و عملندن حقه لیاذ طریقله \* صحبت ظلم  
 بسان آتش است \* زانکه خلق آزار و تند و سرکش است \* صحبت  
 مبتدا (بسان آتش خبر در زانکه تعلیلدر) (خلق آزار مبتداء محذوفه  
 خبر در تقدیری) (انکه اودیمکدر) (بسان باء عربی نك فتحیله مثل معناسنه  
 ادات تشبیه در) (خلق آزار وصف ترکیبی در اصلی آزارنده خلق در  
 خلق انجیدی معناسنه مصدری آزرندن در که نجتک و سوکک معناسنه در  
 مضارعننده زائله را اراستده برالف زیاده ایدوب آزارد و آزارنده دیرلر  
 تندضم تائله صرپ دیمکدر) (سرکش وصف ترکیبی در اصلنده کشتنده  
 سر در باش چکیچی و مطع اولایچی معناسنه) (مضای بیت) بودر که

ظالم ايله صحبت ايتك آتش كييدر اول سبب نكه ظالم خالق انجيدوب  
 سويكيچي و صرب خوبيلو و حقه سرفروايجي در پس يانه و آران  
 كسه بي لسانيه آتش كيي بقار و قلبه طوقوب منكمسر قيلور بوسيدن  
 آتش سوزاندن فرار ايتلودر \* از حضور صالح شوي \* و رشتيني  
 بايدان طالح شوي \* تقديري شوي صالح از حضور صالحان  
 و شوي طالح اگر نشيني بايدان ديمكدر كه اهرابي ظاهر در از حضور  
 صالحانك تقديري از حضور مجلس صالحان ديمكدر نكتم (مصراع ثاني)  
 اكاقرينه در شوي مضارع مخاطبدر مصدرى شدن در اولق معنائه  
 مضارعنده و او زباده ايدوب شود و شونده در ل طالح ملا حدن در  
 قعله ضد الصلاح معنائه (معناي بيت) بودر كه صالحه محليسه  
 حضور له صالح اولور سن بدلر ايله مجالسه ايدرسك فاسق اولور سن  
 زيرا مشهور در كه اوزم اوزمه كوره قرار در يزل ايمدى سندنخي حكيم  
 قرينه محكوم اولوب انك رنكته بويلا و زسن يا غفلته طلار سن  
 ويا اويانور سن \* هر كه اوباصالحان همدم شود \* در حريم خاص  
 حق محرم شود \* تقديري هر كسي كه شود او همدم باصالحان شود  
 در حريم خاص حق محرم ديمكدر بو تقديردن اهرابي ظاهر در حريم  
 حولى و حوزه در حرم ديكلري بودر كه اويلا و خولدن اغيار ممنوعدر  
 و محرم اودر كه اول حرمه داخل اولور زيرا اجتنابدن دكلدر (معناي بيت)  
 بودر كه هر كسه كه اوصالحله همنفس و همصحبته اوله حقه حريم  
 خاصته محرم اولور يعنى آتى در كاه حقه آلورل و محرم اسرار ايدرل  
 فاسقلره و انلر ايله صحبت ايدنلره ايسه او مجلس خاصه يول بوقندر  
 زيرا مجلس خواص ناسه عوام دخول ايتز و صحبت ياره اغيار قوملر  
 و هر كس كندى جنسى ايله تزويج و تقرب اولور بعد ذاناظمك قدس  
 سره بوسوقندن فهم اولور كه صالحله مراد صديقدر زيرا مرتبه  
 صلاح جيع مراتبي مشتملدر اگر چه بعض علماء رسومه خفي اولشدر  
 بوجهندن (والحقى بالاصالحين) نظمنده يوسف صديق عليه السلام  
 صالحله الحاقله د عاسنى هضم نفسه حل ايتشدر زيرا مرتبه نبوت  
 مرتبه صلاحك فوقنده در نكتم (فاؤئك مع الذين انعم الله عليهم من  
 النبيين والصديقين والشهداء والاصالحين) اكادالدر و بو غلط وسوء

فهم له مبتلی اولان بلدی که کندی مدعاسی اوزره نبوت و صدیقیت  
 و شهادت بی صلاح اولیق لازم کلور مع هذا بونلرک هر بری صلاحده  
 خصوص مرتبه در که صلاح جله سنی حاوی در ایمدی صدیق  
 انبیا دن اشعه اولان خواص بشر در مرتبه صدیقته صلاح ایله ایر مشلور در  
 و صلاح جیع ازمانده جالی خیلدن محافظه در که کسی در اگر خلق  
 اگر خلق اولسه انبیا اکا غبطه ایتمز لر دی الحاصل صالحدن صالحه  
 فرق وارد در پس صالح مطلق انبیا و بعده سائر خواص بشر در و صالح  
 مقید عموم اهل ایمان دن منشرع اولنلر در و شرع له مقید اولیه انلر  
 فاسقلر در کرک کافر اولسون و کرک عاصی اولسون اشته بو مقام بویه  
 فهم اولنلق کر که ر و مطلق کماله صرف اتمک لجر مقرر مشهور در  
 شول کیمه که حریم خاصده اوله کندی خاص اولدیغی کی آئی اول  
 حریمه دخوله وسیله اولان دخی خاصدر که صالح صدیقدر و صدیق  
 ایله بی میانده مقام قرب وارد فقط \* ای پسر مگذار راه شرع را \*  
 اصل بانی کر بگیری فرع را \* مصراع ثانی نک تقدیری کر بگیری  
 فرع را بانی اصل دیمکدر که شرط و جزا در و لکن و زنجیون جزا تقدیم  
 اولمشدر بعض نسخ ده (اصل بانی کر بگیری فرع را و شمشدر که  
 (کر باری زاده هوزایله مصد ری کزاردن در او دمک میمانسه بو حسه  
 ذال مجبه ایله دکادر مگذار کبی یعنی مگذار نمی حاضر در مصد ری  
 گذاشتن در و از کلک و صالی و یرمک و قومق و بریدن بر یرمک کچمک  
 معنای راه شرع تشبیه طریقه در صراط مستقیم کبی کوبا اصول  
 اعتقادیه و فروع عملیه بر جاده در که حقه و رضایه موصلدلر اصل  
 بر نسنه نک قاعده سیدر که انک ارتفاعیه اول نسنه دخی مرتفع اولور  
 اساس و بنا کبی که اساس اصل و بنا فر عدر و شجره نک اصلی کوکی  
 و فرعی دالیدر و فرع انسان ولدی در و شرع من وجه فرع و من وجه  
 اصلدر اصل اولدیغی بودر که معرفت و حقیقه نک ظهوری شرعیه  
 عمل اوزره مبنی در و فرع اولدیغی بودر که مقصود بالذات معرفت  
 و حقیقه قدر مناسدن مراد قیاق و یا عدر پس لبن و سائل مقوله سندن  
 اولور اثمان کبی (معنای بیت) بودر که ای پسر راه شرعی ترک ایته  
 اصل بولور سن اگر فرعی طو تر سک وانی اودر سک یعنی اگر شرعیه



عامل اولورسك من عمل بما علم ورثه الله علم عالم يعلم موجبجه مرتبه  
معرفت و حقیقه ترقی ایدرسن زیرافرع اصلك وسیله سیدراترو مؤثرکی  
وشول که اثرده کلور (من عرف نفسه) عرف ربه بونده ایکی اعتباروارد  
بری معرفت نفس اصلدر که معرفت رب انك اوزنه مبتنی در ویری دخی  
فرعدر که معرفت ربه موصولدر \* از شریعت کرنهی بیرون قدم \*  
ضلالت در افغی ورنج والم \* تقدیری کرنهی قدم بیرون از شریعت  
افغی در ضلالت ورنج والم دیمکدر که قدم نهی نك مفعولی و بیرون اکا طرف  
و حرف جر بیرونه متعلقدر (شریعت دین ایچنده طریقت مسلوكه در که  
الله تعالی انی مشروع قلمشدر پس کتاب وسنت اصل و بو ایکبسنیدن  
علی سبیل الاجتهاد مستنبط اولان احکام فقهیه و یا اجاع علما انك  
اوزنه منعقد اولان نسنه اول ایکبسی اوزنه متفرعدر (نهی نونك  
کسر یله مضارع مخاطبدر مصدری نهادن در قوق معناسنه  
وضع کبی مضارعننده الف حذف اولوب نهاد ونهنده دیرلر (افغی  
مضارع مخاطبدر مصدری افتادن وافتیدن در دوشمك معناسنه  
مضارعننده الف و یا ساقط اولوب افتد وافتنده دیرلر وگاه اولور که  
فتد دخی دیرلر (معنای یات) بودر که اگر شریعتدن طشره ایاق  
فورسك ضلالت ورنج والمه دوشرسن زیر شریعت حقه هدایت  
ایاق اوزره منزلدر پس اندن خارج اولان ضلالت دوشر تنکم قرانده  
کلور (وماذا بعد الحق الا الضلال) یعنی حقدن عدو ادن صکره غیری  
نسنه یوقدر که صاحبی قوری رنج والم چکر و آخرنده معذب دخی  
اولور زیرا فرمان حقه مخالفت ایده نك حقنده وعید و تهدید شدید  
وارد \* هر که در راه ضلالت میرو \* از جهالت در بطلت میرو \*  
بونك تقدیری هر کسی که میرو در راه ضلالت میرو در بطلت  
از سبب جهالت دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهر در راه ضلالت  
شریعتك ارشاد ایتدوکی راه هدایتیه مقابلدر (میرو مضارع غایدر  
مصدری رفتن در یوریمك و کتمك معناسنه مضارعننده قلبه رود  
ورونده دیرلر (جهالت فحله حلك مقابلدر اگر جهل بسیط اولورسه  
سبب علندر و اگر مرکب اولورسه که تلز و تلزوکنی دخی تلز بلکه یلمورم  
دیو دعوی ایدر پس بوجهل اولکیدن بتدر (بطالت نام موحد نك

کسر به تعطیل و ترك شغل در یعنی برفتنه نك كه با نفع دنیویسی و یا نفع  
 اخرویسی واریکن اتی ترك ایدوب شوبله حانی اولان کسننه یه اهل  
 بطالت دیلر و حدیثه کلور (البطانة نفسی القلب) و بوراده قاعده  
 عربیه وارد در که فعاله وزنی اوزنه کلان مصدر کسر فائله مزاوله عمل  
 ایله واقع اولان صناعتده اولور ککابت و خبساطت و زراعت و حراثت  
 و تجارت و فصارت و صباغت و حیاسکت و امشانی کبی بطالتده ایسه  
 عمل یوقدر پس کسر له وزن مذکور اوزره کلدو کی حمل النقیض  
 علی النقیض طریقله در (معنای بیت) بودر که هر کسه که راه هدایت  
 اولان شرعی قویوب راه ضلالت اولان خلاف شرعه یوریه و کیده  
 کمال جهالتدن بطالت یولنه یعنی شرعه عملی ترك ایتمک بطاللق در  
 بطالت ایسه انسانی سخت دل ایدر و آخر سوء خاتمه یه مؤدی اولور  
 پس علم شرعی ایله منهاج سنت اوزنه عمله سلوک لازمدر تا که بطالت  
 و جهالتدن نجات حاصل اوله و دنیا و اخرتده حسن حال اثری ظهوره  
 کله \* حق طلب و زکار باطل دور باش \* در سخا و مردمی مشهور باش \*

\*

طلب بوراده امر حاضر در نهی مطلب کلور حق افظی اکا مفعولدر  
 و ما بقدرک تقدیری و دور باش از کار باطل دیمکدر که دور باش عربی ایله  
 بعد تنفسک و یا تباعد معنانه در که ایکسی دخی امر اولوق اوزره در  
 حرف جزا کا متعلقدر مشهور باش دخی اشتهر معنانه در صیغه امره  
 و در اکانظر قدر و بوعتبار قصر مسافه دن او تور ایدر و الا دور  
 و مشهور اصلنده باش کلمه لک مفعول ایدر حقندن مراد کار حقندن  
 تابعدی قریبه سبله و کار حق کار شرعیدر کار باطل خلاف شرعی  
 اولد یعنی کبی و جائزدر که حق اسم ذات الهی اوله مردمی ده یا مصدریه در  
 (مردم اصلنده آدم او غلایندر بوراده مر دتلك انسانیت دیمکدر که  
 اطف و کرمدن عبارتندر (معنای بیت) بودر که کار حق طلب ایله  
 و کار باطلدن دور و بعید اول یعنی شرعه عامل اول و خلاف  
 شرعدن حذر ایله زیرا کار حقده اولان اهل حق و کار باطلده اولان  
 اهل باطل اولور و یا خود طالب حق و سالک راه خدا اول حق و وصول  
 ایسه موافقتله اولور پس مخالفتدن اجتناب ایله و سخا و انسانیته  
 کون کبی مشهور اول نظر ایله شمس که قره نوجهله نور اعطا ایدر

و پوشرتدن

و بوشهرتدن مقصود افواه ناسده خیره یاد اولمقدرد که سبب عفو  
 ومغفرتدر والا مجرد شهرت ایچون عمل اولماز زیر غرض حقددر سائر  
 اغراض نفسانیه ایسه باطلددر \* هر نکز بند صراط مستقیم \*  
 \* در عذاب آخرت ماند مقیم \* صراط نکز بندک مفعولیدر در مقیمک  
 ظرفیدر مقیم ماندک فاعلندن حالدر و بعد الجملة هر که به خبر اولور  
 تنکم نظائری مر از مرور ابتدی ( نکز بند فعل مضارع منفیدر کافک  
 ضمیمی وز ایچون اختلاس اولور مصدری کز بدن کلور کاف عجمینک  
 ضمیمی وزاء هوز ایله اورندملک معنانه مضارعنده کز بند و کز بندده  
 دیرلر ( صراط شول طریقیدر انده اعوجاج اولمیه بلکه علی سبیل  
 القصد والاستواء اوله ) مستقیم استقامتدندر اعتدال معنانه که برسنه  
 طوغری اولمقددر مثلاً بر خط که جیع اجزاسی بری بری اوزرنه منطبق  
 اوله واعوجاج وانحراف بولمیه اکا مستقیم ومعتدل دیرلر عجم راست دیر  
 بعدذا صراط مستقیم ملت اسلام و یا دین حق ایچون استعاره در  
 وسیله مقصودی وسیله مقصده و یا محل توجه روحانی بی محل توجه  
 جسمانی به تشبیه طریقیله ( و دینه صراط دندلدی زیرا اگر چه  
 الله تعالی امکانه دن متعالیدر و لکن عید طالبه وصول حق  
 حاصل اولمجه قطع مسافات ومقاسات شداند ومس آفات لازمدر  
 ) ماند فتح نوله مضارعدر مصدری ماندن در سکون نوله  
 قالمق معنانه ( مقیم ثابت و پایدار قال الله تعالی ) ولهم عذاب مقیم ) ای  
 الی الابد ( معنای یدت ) بودر که هر کسه که صراط مستقیم اولان طریق  
 شرعی اختیار ایلیه که راه هدایتدر و راه مخالفی اختیار ایلیه که راه  
 ضلالتدر اول کسه آخرت عذابی ایچنده مقیم قالور و اورادن سفر  
 و حرکت ایده مزیرا طریق شرعدن بالکلیه خارج اولان کافر در  
 و کافر بخلد فی الناردر و کر مؤمن مصر ایسه اکثر سوء خاتمته ایله من لا  
 اولوب کفار ملحق اولور و سائر عصاة کیمی شفاعتله مغفور و کیمی  
 بقدر الذنب طبقه علیهای ناردده معذب اولوب آخر اوزادن خارج  
 وجسته داخل اولور فسبحان الحافظ \* در ره شیطان مزین کام ای ایخی \*  
 \* تانکردی خوار و بد نام ای ایخی \* کام مزینک مفعولی و در دخی اکا  
 ظرفدر خوار نکردی نک مفعولی ( در راه شیطانن مراد راه ضلالتدر

زیرا شیطان مضل اسمنه مظهر در (مزن نمی حاضر دو مصدق در)  
 زدن در اورمق معنایینه مستقبلا تهنه نون زیاده لیدوب زند و زنده  
 دیور (کام کاف بجمعی ایله آدم در خطره کی) (بخوار صغله و او و رشمیله  
 ذلیل و بی حرمت) بد نام صفت مشبهه در برامتر آنلو معنایینه  
 (معنای بیت) بود که ای اخ شیطان بولنه آدم قومه یعنی ایاق بهمه  
 و انک و سوسه سته اتباع اینه و تسو یلنه الدائم تا که ذلیل و بی حرمت  
 و عند الاخبار بد نام اولیه سن و بد لکله نامک سو یلمیه قال الله تعالی  
 (ولله العزة و لرسوله و للمؤمنین) یعنی عزیز اولی راه هدایت سالك اولان  
 مؤمنانك صفتی در یوخسه راه ضلالت سالك اولانك دکل و شولکه  
 راه هدایتده در هادی اسمی نمونده در ورحه انی در و شولکه راه  
 ضلالتده در مضل اسمی نمونده در و شیطانی در و رحانی اولانلر  
 باحرمت و نیک نام و شیطانی اولانلر بی حرمت و بد نام در \* هر که  
 در راه حقیقت سالك است \* روز و شب خائف ز قهر مالکست \*  
 تقدیری هر کسی که اوسالك است در راه حقیقت او خائف است  
 روز و شب از قهر مالک دیکدر که هر کسی مبتدا و مابعدده جاهه اکا  
 صفت در او خائف است جاهه سی خبر مبتدا در روز خائفه ظرف  
 و حرف جردخی اکا متعلقدر و بعضی نموده مصراع ثانی روز و شب  
 خواهان مهر مالکست و شمشیر اولکسی سوق کلامه است  
 یوزده باطم قدس سه راه شرعی بیانندن صکره راه حقیقه دخی  
 اشارت ایلدی زیر اشریعت و حقیقت بزی قشر و بری لب کی اولفله  
 ری برینه مرتبطدر و انلری بری بزدن تفریق ایدن ابدی جاهل  
 فاندی و علمه جمعیت دل بولدی (و راه حقیقت طریق اهل الله در که  
 سلوک معنوی الله حقیقه الحقائقه و اصل اولور و حقیقه الحقائق جمع  
 حقائق جامع اولان مرتبه احدیتدر و اول حقیقه و اصل اولی عقید  
 کندی اوصافندن فانی اولوب فاعل مطلق حق اولدین بملک  
 و عین الجمع الله نظر اتمکدر و شر حقیقت و حدث وجود دیکدر یسر  
 (معنای بیت) بود که هر کس که راه حقیقه سالك اول کسسه روز  
 و شب رب مالک مملوکی اولدیننی سلوب انک قهر و خلافتدن خوف  
 ایدینی در یعنی راه حقیقه سلوک ایدنك حاللری راه شریقه سلوک

ایدنلردن

ایستادند دشوار در زیر اهل شریعت و راه پرده ده در انکچون  
 خوفی مضاعف در اهل حقیقت ایسه مقام مشاهده جلال حضرت تدبر  
 بوجهتین خوفی قوی در زیر حضور له غیث برد کلدن و معصوم  
 و محفوظ اولق امتحانی منافی دکلدر انکچون مکریدن خوف ایدر لر  
 و نسخیه اخرايه کوره دیمک اولور که روز و شب مالک الملک مجبئی  
 طلب ایدمچیلدر یعنی انک مجبئه و سوناسنه دوشمشلردن و غیریدن  
 علاقه و ارتباطی قطع ایشلردن زیرا مقضای حقیقت مجرد محض  
 و تفرد صرقدن \* برخلاف نفس کن کار ای پسر \* تابعی خوار در راه  
 ای پسر \* بعضی نسخ ده خوار بریننه زار دوشمشلردن و بعضنده  
 تابعد پای بر خار و بعضنده خویش را می دار بیدار ای پسر  
 دوشمشلدر اولکبستی انسیدر برکنه متعلقدر و کار انک مغفولیدر  
 خوار نیفتی تحتیده اولان ضمیر خطا بدن حاضر در نیفتی به ظرف  
 وجهه سی تعلیلده در یوینتک مفرداتی مرا را شرح اولمشلدر  
 (معنای بیت) بود که ای پسر خلاف نفس اماره اوزرنه کار ابله یعنی  
 نفسکه دائم مخالفت و انکله مجاهده اوزرنه اول تا که خوار و ذلیل  
 ولدیفک حالد ناز دوزخه دوشمشینه سن زیر نفس و طبیعت جهنم  
 کبی در که دیناده هوی و شهوت نازنه دوشن آخرتده دخی عذاب  
 حسی آتشنه دوشر و خوار اولور زیر عذابک و صفندن خزی  
 و مهین ابله تغییر اولمشلدر یعنی عذابده فضاحت و اهانت واردر  
 \* بر مراد نفس رفتن ابلهست \* نفس را تابع شدن از کمر هست \*  
 بر رفته متعلق و رفتن مبتدا و ابلهست خبردر نفس تابعه و تابع دخی  
 شده مفعولدر و شدن مبتدا و تابعدی خبردر مفردات بیت بالاده  
 مشر و حذر و تفریر معنادن دخی معلوم اولور (معنای بیت) بود که  
 نفس اماره انک مرادی یعنی هواسی اوزنده یوز یوب کتمک ابلهک  
 و حاسق اعلی عظیمدر نفس تابع اولق کمر اهلقدن و ضال اولمشلدر  
 یعنی هوای نفس تابع اولان کسه طوغیری یولده دکلدر زیر نفس  
 منافی طریق مستقیم در منحرف قبلور و اغو با جله استقامت  
 بر پرده مجتمع اولان \* کار نفس بد همه شور و شراست \* جنک  
 انصاف جهاد اکبر است \* کار مبتدا نه نفسک صفی و همه کاری

تا کید در شور خیر در جنگ مبتدا با مع معانسه ا کا متعلق در جهاد  
 خبر در شور فتنه واشوب و عوغا و فرغشه شوریدن دلور مک  
 و قار شتی و قار شدر می و بولاتی معنانه کلور شر خیرک مقابلیدر که  
 رخت اولمباز و طبعه ملایم اولیان نسنه در جنگ جیم عربی ایل  
 صواش معانسه نفسک ده کاف عربی تصغیر و تحقیر ایچوندر و جازر که  
 احد ضد بنی آخر ایچون استعاره طریقه اوله ز برانفسک شری عظیم  
 و فساد کی و بلکه اکبر در انکچون انکله جهاده جهادا کبر دلدی  
 که کفاره جهاده جهادا کا کوره اصغر در الحاصل نفس اعدی  
 الاعداء اولمغه انکله مجاز و مجاهده اتمک کبر اولدی (معنای بیت)  
 بود که کار نفس بدیعنی برانز نفسک ایشی بالکله شور و شروفته  
 و فساد در که هیچ برخیره دار ایشی بو قدر ز را شیطان کی شراو زره  
 مجبولدر مقتضای جبلت ایه ذاتی در متغیر اولماز بو جهادر نفس ذایل  
 و با عظیم الشرا یله جهاد اتمک اکبر در تنکم حد یشده کلور (رجعا  
 من الجهاد الا صغری الجهاد الا کبر) سوال اولور سه نفس ذایل و خوار  
 اولدیغی صورته آنکله جهاد اتمک نو جهله اکبر اولور جواب  
 بود که فی نفس الامر حقیر اولیق عدم شدتی مستلزم دکلدر نظر ایل  
 که کفار خاکسار دیرل کفر لری سبیلله خوار در بویه ایکن جنگ  
 و حرب به کلد کیده عظیمدر انکچون دیرل خصمی هر بچند حقیر ایه ده  
 استحقاق اتمه ز را بلکه التیدن زبون و مغلوب اولاسن \* رو خلاف  
 نفس بکربن ای پسر \* هیچ طاعت به نشد زین ای پسر \* رو فتح را اله  
 امر در رفتن دن مابعدی آتی بیاندر (خلاف بکربنک مفعولیدر) بکربن  
 باء مو حده بک ضمی و کاف بجمینک ضمه سنی اختلاسله امر در مصدری  
 کزیدن در اوزنده ملک معانسته (مصراع ثانی بک) تقدیری نشد هیچ  
 طاعت به زین دیمکدر که هیچ طاعت نشدک فاعلی و به مفعولیدر  
 ازین به متعلقدر که به بک دیمکدر این خلاف نفسه اشارتدر  
 (معنای بیت) بود که ای پسر بوری خلاف نفسی اختیار ایل یعنی  
 اکاموافت و هوا سنه متابعت اوزده اوله بلکه دائم مخالفت اوزده  
 اول که بوندن بک هیچ بر طاعت اولماز یعنی نفسه مخالفت و هوا سنی قع  
 اتمک تجیع طاعتک اعلاسی و رأسی در زرا نفس مبتدا فساد در پس

\*

آنی قتل اتمک سبب صلاح انفس. و آفا قدر و تخلیه خاء. همه ایله تخلیه دن  
 مقدم در انکچون صحابه رضی الله عنهم صوری و معنوی مجاهده  
 ایند لر دی و ثواب عملدن سوال اتمک بلکه مقصد دن صور لر دی  
 فاعلم ذلک و اعمل علیه \* خلق نفس از آرزو باید برید \* ناتوانی چهره  
 اسلام دید \* تقدیری باید برید خلق از آرزو ناتوانی دید چهره اسلام  
 دیمکدر که برید بایدک فاعلیدز زیرا مصدر معناسنه در ککه  
 بریدن در خلق بریدک مفعولیدر از بریدن متعلقدر تا بعلیل ایچوندر  
 توانی مضارع مخاطبدر مصدری توانستن در قادر اولی معناسنه  
 مضارعنده سین حذف اولنوب توانددیلوز چهره مدیدک مفعولیدر دید  
 توانی تک مفعولیدر ز برآمدن معناسنه در که دیدن در خلق حد  
 مهمله ایله عربی در یوزغاز معناسنه حلقوم کی آرزو دلک بریدن با  
 موجوده تک صمله کسمک معناسنه قطع کی چهره صوت و بگر  
 معناسنه بونده استعاره بالکنایه واردر که اسلامی بر شخصه تشبیه و آنک  
 لوازمندن اولان چهره فی اسلامه اثبات واردر (معنای بیت) بودر که  
 نفس اعازه تک یوزغازی آرزودن کسمک کر کدیرتا که اسلام حقیقی تک  
 چهره سن کور مسکه قادر اولاسن یعنی نفسک یوزغازی کسمک و ب  
 مشتهیاسی قطع اولمده خفه اسلام یوزی کور غمز برانفس فی نفس  
 الامر کافر در آنک مسلمان اولماسی هوی و شهواتی قم و قلعه موقوفدر  
 انکچون دیمکدر که اعظم کرامات نفسی مسلمان اینکدر که \* نفس  
 پرور خود مسلمان کی بود \* همزه آنور ایمان کی بود \* نفس پرور کی  
 بودک فاعلی و مسلمان مفعولیدر ونور ایمان اینکچی کی بودک فاعلی  
 و همزه مفعولیدر (نفس پرور وصف ترکیبی در اصلنده پرورنده نفس در  
 نفسی بسلیجی معناسنه مسلمان تصدیق حق ایدیجی ایمان کنی ولیکن  
 ایمان بحسب الغالب باطنه و اخلاص ظاهره کوره استعمال اولنوب  
 (معنای بیت) بودر که نفس بسلیجی و شهواته متابعت ایله تعویب  
 هوی ایدیجی حق مسلمان و حق نور ایمان ا کابولدش اولور یعنی  
 اولماز نس انسان روح پرور کر کدیرتا که نور ایمان ا کادیده و بعد  
 الموت همراه اوله بوندن فهم اولمده بکه نفس اصلنده جهمی در که  
 ظلمانی در وانی تیور اتمک نور ایمان و اینه ایقله در و نفس پرور

منور اولغه ریاضته محتاج در پس اکامزاد اتیله موافقت ایدن ظلمتن  
 آرتور ریو خسه ظلمتن حقر من قال الله تعالی (والذین کفروا اولیاءهم  
 الطاغوت یخر جونهم من النور الی الظلمات) یعنی فطرت اضلیه  
 واستعداد نورندن ظلمات نفس وطبیعت اخراج ایدرلر و امر وجودی  
 معکوس قیلورلر که \* نیست حق بین هر که او خود بین بود \* همه  
 او نور مولی کی شود \* تقدیری هر کسی که بود او خود بین نیست  
 حق بین کی شود نور مولی همه او دیمکدر نیست بو ارده لبس  
 معنایه در که حق بین اکامفعولدر حق بین و خود بین وصف ترکیبی در  
 تقدیری بیننده حق و بیننده خود دیمکدر که معنای حق کوریجی  
 و کندنی کوریجی در صکره ترخیم و تقدیم و تأخیر اولمشدر حق بین  
 توفیق حقه نظر ایدیجی و خود بین توفیق حق بلایوب عجب نفسه  
 دوشیمی مغرور و متکبر در (معنای یت) بودر که او موجب بنفسه  
 اوله و کندنی بکنه اول کسه اعی کی در که توفیق حقه باقر  
 ورب فعلی کور من پس نور مولی بخن اکا همراه اولور بلکه  
 انک همراهی ظلمت نفس اولور زیرا که مشاهده نور ذات وصفات  
 و افعال حق ایدیدی نور حقه یولداس اولوب حقه کندی نور تله  
 و اصل اولور و بولده عقبه ده قالمز دی چونکه مشاهده مذکورده دن  
 بحجوب اولدی خود بخود قالدی پس بی دلیل زه به کیدر و آخر ضال  
 اولور فافهم \* بت شکن ز نار بکسا از میان \* تاشوی از جمله اسلامیان \*  
 شکن شین مجحه تک کسر یله امر حاضر در مصدری شکستن در  
 صمق معنایه کسر کی مضارعنده سین ممله تونه قلب و انوب شکند  
 و شکند دینلور اخزند نون حذف اولنسه ماضی اولور شکست  
 کی که فردی دیمکدر بت شکنک مفعولدر بت ضمه کافر لطاقدی  
 صورتلر در که کبی جته لو و کیمی دخی حنقوش اولور و علی الاستعاره  
 مخوبلره دخی دیرلر را عاشقانه لره معبوده سرفرو ایدر کی افتاد  
 کوسر زل و بردخی بودر که بت کی صورت حسنه ده نقش آلهی  
 ایشلر در و لکن کافرله بت پرست و عاشقانه محبوب پرست دیرلر  
 نار دخی بکشانک مفعول تقدیمی در بکشانک ضمه و کافک ضمه سن  
 اختلاسله امر حاضر در مصدری کشادنر ای حق معنایه مضارعنده





یازاده ایدوب کساید و کشایند دیرل ز ناز نصاری و مجوس میسانلرنده  
 یعنی یلارنده اولان نسنه در کافی القاموس و نعمة الله ده کلور که ز ناز  
 کافرله مخصوص بر قوشا قدر حتی بر میلان اتی قوشانسه شریعت  
 انک کفره حکم ایدر اون ایکی یرده دوکی اولور که پشاز قوشا نورل  
 و مجوس یلر و نصرائلر مذ هبنه دخی دیرل انتهی و مغربه الفیه ده  
 کلور که غبارله ز نازک فرقی بودر که غبار کسرغین مجید ایلله علامت  
 اهل ذنبد و ز ناز مجوسک و انلرک امثالنکدر انتهی پس قاموسده  
 نصاری دیدوکی اهل ذنمک غیر یدر و تعریفانده کلور که بر سیدین معمول  
 بر مق قدر غلبط بر خیط در که وسطه شد اولور کسینج دیکلرینک  
 غیر یدر انتهی یعنی کسینج غلبه بر خیط در که ذمی اتی فوق  
 التیاب و دون الز ناز شد ایدر که حتی دن معریدر کافی القاموس  
 اسلامیان اسلامی تک جمعیدر که یانسیبت ایچوند و ادمیان و آدمی کی  
 که آدمه منسوبدر و عالمیان و عالمی کی که عالمه منسوبدر فتح لاله  
 (معنای بیت) بودر که معبود انجوا ایتدوکل منم نفسی کسر ایلله  
 و وسطندن تعلق ماسوی ز نازنی آج و چوز تا که جله اسلامیانندن  
 اولاسن یعنی کر چه صورتا مسلمانسن و لکن حقیقتده منم پرست  
 و ز ناز بند اولد بجه اسلام حقیقی اهلی اولمزنن زیراکلام حقیقت  
 اسلامی بولمقدرا سلام ابرهیمی کی کا قال (اسلمترب العالمین) و خسه  
 صورت اسلامی دکل مقلند و اهل رسم کی بونلرک اکثرنک اسلامی  
 عاریه در و بوراسی بر بخوف یردر همان سلامتله مرور ایتمک اسبابده ثبت  
 ایلله \* نفس را کر باز داری از هوا \* دین و دنیا حاجت کردد ریا \*  
 تقدیری اگر داری نفس را باز از هوی کردد حاجت دین و دنیاات روا  
 دیمکدر که نفس داری تک مفعول اولی و باز نایسنی و حرف جر بازه  
 متعلقدر و حاجت ده اولان تاء خطاب فی الحقیقه دین و دنیا به قید  
 و حاجت مبتدا و انلره مضاف و کردد جله سی خبر در و جانا زدر که  
 تقدیری کردد حاجت روا در خصوص دین و دنیا اوله بوسورتده دین  
 و دنیا حاجتبه ظرف اولور و بوییتک مصرع اولی شرط و نایسنی  
 جزادر و بوراده هوا را وایه موافقت ایچون الف ایلله رسم اولور والا  
 اصلانده یا نه در زیر الف ایلله اولان هوا عناصر اربعه دندر (معنای

✽

دیت) بودر که اگر نفس اماره پی هواسندن کری طوترسک و شتهپانندن  
منع اید رسک سبک دین و دنیا حاجتک و یا دین و دنیا خصوصنده  
حاجتک رنج و جاری و جار و دما و سئوالک مستجاب اولور ز را سکا  
برده اولان نفس در چونکه زائل اوله نفس نفیسک تیر پرتا و کبی هدف  
اجابت اصابیت ایدر و عید حقه مطیع اولدجه حق دخی عبده مطیع  
اولور کافال (ابوطالب ما اطوعک ربک یا محمد فقال وانت یا عم لواطعته  
اطاعک) و بوینده بونله دیمک دخی جائز در که اگر هوای نفسی منع  
اید پلورسک من بعد کلاک تمام اولور و هر خصوصله حاجتک بتزیرا  
مقصود یا لذات نفسی قع اتمکدر پس بوم مطلوب مبسر اولسه هر کار  
تمام و بر کالدر \* جای انکس کی کند حق در بهشت \* کر هوای نفس  
سرکش را بهشت \* تقدیری کی کند حق جای انکس در بهشت  
اگر بهشت هوای نفس سرکش را دیمکدر که ایکی بهشت دخی باه  
موحده نک کسرله در و لکن نجیس نام اوزرنه در که اوله کبی جنت  
و ایکنجیسی ماضیدر مصدري هشتن در کسرله صالیو یرمک معانسه  
مخار عیده شبنی لامه و ابی داله قلب اندوب هلد در بر سرکش وصف  
ترکیبی در اصلی کشنده سردر باش چکبی و بیون ایکی معانسه تنیم  
بالاده دخی گذر ایشدر (معنای دیت) بودر که حق تعالی اول کسه نک  
برنی جنده بنقن قبولر یعنی اهل جنت ایتمز اگر نفس سرکشک هواسنی  
صالیو بر دیسه و مع انجیوب هواسنی اوزرنه ترک ایدیه یعنی اگر بالاکه  
اهل هوی ایسه دافرا ولوب جنت ووزن کوزمن واکر فی الجملة ایسه  
تغلیظه محمول اولور و بونده هوایی زیاده تقبیح و اثر در قال تعالی  
(ازایت من اتخذ لکم هواء) و بواسفهام استبعادن قهم اولنور که  
هوی ابیوض الاله در که عندالله زیاده مقوضدر \* هر که گردد  
پاهوای نفس یا ر \* سازدش ابلیس در بنی مها \* باهواره متعلق  
و یا کردیک مقمولدر ابلیس سازدک فاعلی و شین مقول اول و مهار  
نایمی و در کاطر قدر بنی باعربیک کسرله پورن معانسه انف کبی  
مهار فحله یولار و یوزن در فی کافی نعمه الله و قال فی القاموس المهار  
کتاب العود یجعل فی انف الجنی (معنای دیت) بودر که هر کسه که  
هوای نفس یار و مصاحب اولدی و ایدن مقاربت ایدری ایلر علیه

✱

ما یستحق انک نوزنه بور تدرق و باشنه بولار دوزدی یعنی کندنه  
 نسخیر ایلدوب استندوک یه چکدی کونوردی پس بونده هوای نفسه  
 تابع اولان کسمه بی حیوانه تشبیه ایله خالی تعیج وارد خصوصاً که  
 قادی شیطان اوله \* انکه نفس خویش را مقهور کرد \* دیورا  
 از صحبت خود دور کرد \* تقدیری آن کسی که کرد نفس خویش را  
 مقهور کرد دیورا دوز از صحبت خود دیمکدر که اعراب و مفرداتی  
 ظاهر در (معنای بیت) بودر که اول کشتی که کندی نفسی مقهور  
 و هوا سنه مخالفت ایله اتی کندنه. مسخر ایلدی کندی محبتندن دیوی  
 یعنی شیطان رجیمی دور و بعد ایلدی یعنی نفس مقهور و مغلوب  
 اولدو شیطان اکا غالب اولقدن خالی دکلدر چونکه نفس زبون اوله  
 شیطان دخی تسلطه بحال بولر زیر نفس شیطانک وسیله سیدر  
 و شیطانی دخی کندی نفسی اضلال و ازلال ایلشدر پس نفس شیطاندن  
 برتر \* چون به نیر صبر شد نفست قتل \* باتو نبود هیچ شیطانرا  
 سبیل \* تقدیری چون نفست قتل به نیر صبر نبود هیچ شیطانرا سبیل  
 باتو دیمکدر که نفس شدک فاعلی و قتل مفعول و به نیر قتل متعلق  
 و بعد الجمه شرطدر باتو سبیل متعلق و سبیل نبودک فاعلی و هیچ  
 شیطان مفعولیدر که غیر صبر بحددر زیرالام جاره معناسنه در (نیر)  
 او قدر نلن اولور سه صبر نفسی کراحت ایلدوکی نسبتنه او زرنه حبس  
 اتمکدر بوراده صبری سبب قتل اولقدنه تشبیه نیر وارد زیر تیر انسانی  
 قتل حسی ایله قتل ایلدوکی کبی صبر دخی نفسی قتل معنوی ایله قتل ایدر  
 یعنی هوا سنی قع و ازاله ایلر شویله که اتی میت کبی قیلور و بونده صبر صیام  
 و ریاضت یعنی تقلیل غداد در زیر صوم نصف الصبردر و صبر نصف  
 الایماندر پس صوم ربع الایمان اولش اولور نفس دن حراد نفس  
 حیوانیه در که اکل و شرب و شهوات انک شایندر قتل بمعنی القولدر  
 قتل غیرک مباشرتیه اولان ازاله روحدر و فوت حیات اعتباریه موت  
 در بر سبیل مقصد السلوک اولان طریقدر مصراع ثانی ک عربی ایله  
 تقدیری لایکون للشیطان سبیل علیک دیمکدر که (ولن یجعل الله  
 للكافرین علی المؤمنین سبیلاً) پس کلام ناظمده قدس سره باتو بر تو  
 معناسنه اولور که باعلی مقامنه اقامت اولمشدر (معنای بیت) بودر که

چونکه اوق کی اولان صبرله یعنی پرهیز و ریاضت و مخالفت هوی ایله  
 نفسک مقبول حکمی اولدی و هواستدن اثر قالمادی حیوان مذ بوحک  
 دی مسفوک اولوب بی حرکت قالدیغی کی شیطان ایچون سنک اوزر نه  
 بول قالماس یعنی شیطان سنی اضلاله یول بولامز و تسلطندن خلاص  
 اولورسن همان ابتداء امر دن نفسک قید فی کوره کور \* جام می را  
 ای پسر یالب مبارک \* از خدای خویش اخر شرم دار \* تقدیری  
 ای پسر مبارک جام می را یالب و شرم دار آخر از خدای خویش دیمکدر که  
 جام مبارک مقبول صریحی و یالب غیر صریحی دراز شرم داره متعلقه  
 زرا شرم دارک عربی ایله تقدیری استخی دیمکدر استفعالدن امر اولقی  
 اوزر جام عربی در سیمدن اولان ظرف در می خنجر در که ترک سبی در  
 میخانه سبی طور دینی اودر باده مطبوخ اولانه انطلاقی اولور مبارک  
 حاضر در اصل ما و در که بیم نمی ایچوندر آرا مر در مصدری آوردندر  
 کنورمک معنای مضرعی آوردن کلور و تحوفاوای حذف اید و ب  
 آرد دخی در لر پس آر که امر در مخفف اولان آردک امر بدر آوردک  
 امری آوردن کلور میارده یا همزه دن قلب اولمشدر زرا همزه ثقل  
 وارد آخر بوداده مقام تعریف صده مستعذر تنکیم تقریر معناده ظاهر  
 اولور شرم حیا در که ترک اود در (معنای یت) بودر که ای پسر  
 جام می و قدح خجری طودا غک کنورمه و آغز نه آوب بجه کندی  
 خدا کدن اخر حیاطوت یعنی اوتان زرا ییلورسن که حرام قلمش واکا  
 رجس دیمشدر یا بونک بوبله اولدین خود ییلورسن نجس حیا  
 ایتمزسن و نفسکه او یوب شیطان معین اولورسن \* در مکش آن آب  
 آتش رنگ را \* ترس از آتش که سوزد سنک را \* تقدیری در مکش  
 آن آب آتش رنگست دیمکدر که آن آب در مکش مفعول و آتش دنک  
 محذوف اولان که رابطه سیله اکا صفت در مصراع ثانیه اعرابی ظاهر در  
 مکش نمی حاضر در مصدری کشیدن دن چکیم معنای آن آب  
 میبه اشارت در آب دیدی زرا اصلنده اوزم صوبی در و لکن کیفی  
 متعبر در آتش رنگ صفت مشبهه در آتش رنگلو اولنلو دیمکدر ترس  
 فحله امر در مصدری ترسیدن در خوف ایتمک معنای سوزد  
 صا و عدد مصدری سوختن در یا نطق و یاند رمق معنای سوزاده

\*

\*

حرام استعدی در (معنای بیت) بود که اول آتش رنگ اولان قرمزی  
 صوبی چکمه ونوش ایتمه اول نار دوزخ بدن خوف ایله که طاشی بقار  
 وکل ایدر یعنی او قرمزی سچی نك جزاسی آخر بوصفتلو قرمزی آتشدر  
 وشول آتش که سنك خاری خاکستر مرتبه سته کنوره قیاس اولانه که  
 نه مرتبه ده شدید و مؤثر در ناظم قدس سره کو یادیمک استر که اول سنك  
 نوش ایتد وکل قرمزی صود کلدر بلکه آتش سوزاند که وقتی  
 کلدر که صورت نارله تمثل اینسه کر کدر و مکاشف اولانلرانی حالا آتش  
 صورتنده مشاهده ایدر آل فرعون کوره در یای قلزم کبی که صورتی  
 آب و حقیقی آتشدر انکچون پیورر (النار یعرضون علیها غدا و  
 وعشیا) و اموال بتاهی خفته کلور (انما یا کلون فی بطونهم نارا)  
 \* هر چه را حق گفت از وی دور باش \* کر شدی نزدیک از و مهجور  
 باش \* تقدیری هر چیزی که او را گفت حق دور باش از و کر شدی  
 نزدیک مهجور باش از و نمکدر که چه بوراده چیزی معناسنه در که  
 مبتدا در آورده را لام جاره معناسنه در که معناده گفته متعلقدر دور باش  
 از و جمله اولدقد نصکره مقول قولدر که بودخی مبتدایه صفتدر و مصراع  
 ثانی بعد الجملة خبردر (تزدیک قریب دیمکدر دیمشدر که نزد عند معناسنه  
 و یا نسبت ایچون و کاف نسبتده زیاده اولان حر و فدنر اگر چه یادن  
 مؤخر در تاریک ده بویه در مهجور هجدر فتنه ترک معناسنه و تر که  
 بعد لازم کلکله انده مستعملدر بو معنادن مهجور بعید معناسنه اخذ  
 اولندی (معنای بیت) بود که هر نه که حق انک ایچون وانک  
 حقند پیور دیکه اندن دور و بعید اول اگر قریب اولد کسهده اندن  
 بعید اول و حدود الهیه فی تجاوز ایتمه (یس بو کلام تعمیم بعد التخصیص  
 قبیلندن اولور که جمله متکرات انده داخلدر \* کرواب روی خواهی  
 ای بمر \* دور باشی از مناهی ای بمر \* تقدیری اگر خواهی  
 تو اب روی باشی دور از مناهی دیمکدر که تو خواهی نك نمشده ضمیر  
 خطاب تا کیدر آب روی مفعولدر از مناهی دوره متعلق و دور  
 باشی نك مفعولدر اب روی حرمت و وقار و جاه و عزتدر که انکله  
 انسانک یوزی سنبل طبری وکل طری کی ژ و تازه و سیر ایدر (مناهی  
 منهی نك جعیدر منهی اودر که انک حقند طرف شارعدن لا تقیل

دینله (معنای بیت) بود که اگر پسر سن عندالله و عند الناس حرمت  
 وعزت استرسك جميع مناهي ومنكراتك دور وبعيد اولور سن زیر  
 حل وحرمتی بلین بی حرمت اولور وعبد مملوكك مولای مالکی یابنده  
 اعتباری امر نه امثال ونهیدن اجتنابله در \* هر که میکرد مکرد  
 منکران \* از عذاب حق بگایا بد امان \* از عذاب امانه متعلقدر باقی  
 ظاهر در میکرد کاف عجمی ابله مضارعدر مصدری کریدندز دو نمك  
 معناسنه کرد کاف عجمی نك كسر یله چوره معناسنه در منکران منكرك  
 جمعیدر که معروفك مقابلیدر یعنی معروف عقلا وشرعا مستحسن  
 ومنكر بواکی وجهله مستفح اولانه دیرل بعد از امنكر انسا له قائم اولمغه  
 الف ونونله جمع قلندی والامنكرها كرك ابدی زیر آاز که ادات جمعدر  
 جسم نامی به مخصوصدر انسان و حیوان و نبات کبی ز امان بی خوف  
 ویاطمینان اولمقدر (معنای بیت) بود که هر کسه که منكر ونامشروع  
 نسنه لچوره سنده دونه وطولاشه اول كسه عذاب حقدن قنده امان  
 بولور یعنی بولماز زیر او عبد حق قولاغنه قومیاك آخر قلب وقالی ینار  
 وکرد منكرده دورنه كوره چهره سی قفاسنه دوز فافهم جدا  
 \* تادلت باید بقرب حق محل \* جهد کن تادز کشتی پای از وحل \*  
 تا تعلیل به در دل بایدك فاعلی ومحل مفعولی وبقرب محله ظرفدر جهد کن  
 اجتهد دیکدر که افتعالدن امر در پای در کشتی نك مفعولی واز وحل  
 اکامتعلقدر قرب حق بحالرك ارتفاعیله حاصل اولور امر معنوی در  
 زیرا حق ایچون قرب حسی اولماز محل خلول وزول ایده جك بر  
 و بورادندر که مکان نزول معناسنه وحل ماء مهمله نك سکونی وحرکتیله  
 عربیدر طین رقیق معناسنه یعنی مایع بالحق که انده ایاق قیار وطونمز  
 (معنای بیت) بود که تاسننك قلبك قرب حقدن محل بوله یعنی  
 بحال قلبك زائل اولوب بصیرتك مقام مشاهده به نزول ایتمکدن  
 اوتوری اجتهاد وبذل مقدورایله تا که ایاغکی تعلق بالحقندن چکه سن  
 وراه قریبه زلادن مصون اولاسن وطوغری یوله کیدوب منزل قریبه  
 بر بولاسن پس بوندن معلوم اولدیکه کرچه قرب حق مطلوبدر فاما  
 طریقنده مزائق اولاجق امور واردر تعلقات کونیه کبی ومادامکه  
 پای طلبکی بوتعلق بالحقندن چکوب المیه سن منزل قریبه ایرمز سن

✱

و جمال حضرت کور مزسن \* تادران حضرت دلت باید مقام \*  
 \* میل دل دار و نگه دار از حرام \* دل باید که فاعلی و مقام مفعولی  
 و دران مقامه نظر قدر میل نگه دار که مفعولی و جار و مجرور اکا متعلقه قدر  
 و بعد الجمله رو جمله سنی بیان و تفسیر اولور حضرت حضور دیمکدر که  
 بطریق الکنیه مراد ذات و مسما و صاحب مجلس در تنکم حضور لرنه  
 سلامر اولنور و خاکپارنه عرض عبودیت قلنور و حاشیه بساط طبری  
 تقبیل اولنور دیرلر زیر احضورک و ذیلک و حاشیه تک و خاکپایک و امثالک  
 اکا نوع تعلق واردر بوجهتدن تأدبا طریق کتایه به سلوک ایدرلر پس  
 برنسنده مراد اولان کسیه نوع تعلق اولسه کتایه سی درست اولماز  
 بقیه مفردات شرح اولنشددر (معنای بیت) بودر که تا که حضرت ذات  
 احدیه ده قلبک مقام بوله و منزل و صلده جلوسه مستحق اوله پوری  
 میل قلبی حرامدن حفظ ایله زیر مادامکه حرام خورسن اول حضرتدن  
 دورسن و حرام دخی ایکیدر بری شرعاً حرامدر که معلومدر و پری دخی  
 طریقه حرامدر که میل ماسوادر زیر اهل الله دنیا و آخرت حرامدر  
 یعنی انلر تعلق ماسوادن محجوردر و الا اهل الله اولماز شول  
 معنادن که اهل الله خاصه الله در و دائره عمومندن بیرون اولیان کسیه  
 اهل خصوصندن اولماز و قرب حقه مقام بولمز \* کرمقامی بایدت  
 خدمت کزین \* تا محل یابی بخدمت شوقرین \* تقدیری اگر بایدت  
 مقامی کزین خدمت تا یابی محل شوقرین بخدمت دیمکدر که تا خطاب  
 بایدک مفعولی و مقام فاعلی و بعد الجمله شرطدر کزین امردر خدمت  
 مفعولیدر و بعد الجمله جزادر و محل یابی تک مفعولی و بعد الجمله جزاء  
 مقدمدر و قرین شول مفعولیدر زیر اشوامرددر و بخدمت قرینه متعلقدر  
 مفردات بیت مره بعد آخری مشرو حدر شوقدر واردر که مقامی ده  
 یا تعظیم ایچونددر (معنای بیت) بودر که اگر سکا مقام عالی و عظیم  
 کرک ایسه خدمت و عبودیت اختیار ایله تا که محل رفیع بولاسن یعنی  
 حضور حقه مرتبه عالیله بولمقدن او توری خدمت حقه قرین اول مقصود  
 احکام شرعه قیام و آداب طریقه تا دبددر پس خدمت وسیله وصول  
 حضرت و عبودیت باعث علو و رفعتدر بناء علی هذا طالب حق اولنلر  
 فرمانله بوررلر و دیوان خدمتده آداب وار کانه طوردر و بونک خلاقی

✱



اشق مذهیدر که باطلدر \* مرد بی خدمت نمی باید مقام \* هست  
 بی خدمت محل انتقام \* مرد بی خدمت مبتدا و نمی باید مقام جمله سی  
 خبر و یا خود نمی بایدك فاعل مظهری در هست است معناسنه ادات  
 خبر در که معناده انتقام آخره متصلا در بی خدمت محل انتقامست  
 دیمکدر که بی خدمت مبتدا و محل انتقام خبر در (انتقام نقیمتدندر  
 عقوبت معناسنه و قاموسده کلور که نعمت عقوبتله مکافاندر و انتقام  
 معاقبه در) (معنای بیت) بودر که مرد که بی خدمت و بی عبودیت اوله  
 قرب حق و مقام عالی بولماز بلکه بی خدمت اولان کسه محل انتقام  
 و معاقبه در در زبرا اگر خدمت شرعه قصوری وار بسه و عبدا الهی  
 محاسبه در و اگر طریقنده کسلناك ايسه ذل حجابله ذلیدر که بری  
 عقوبت ظاهره و بری عقوبت باطنه در پس مصراع ثانی ترقی  
 طریقله در که بویوز او مدم قولاقدن آرلدم حکایه سیدر  
 \* \* در بیان رعایت مهمان میگوید \* \*



\* ای برادر مهمان را نیک دار \* هست مهمان از عطای کردگار \*  
 مهمان نیک دارك مفعولیدر (هست است معناسنه معناده آخر کردگار  
 متصلا در مهمان از عطای کردگارست دیمکدر که مهمان مبتدا  
 و مابعدی خبر در مهمان و مهمان بائله و یاسز قونوق در که عرب  
 ضیف دیر تفصیلی بالاده در) کردگار کسرله در کاف اولی عربیه  
 و کاف ثانیه مجمبه در اوصاف باری دندر که فعال معناسنه در شرحی  
 گذرا یشدر (معنای بیت) بودر که ای برادر قونوقی ابوطوت و خوش  
 کور زبرا قونوق عطای الهی در نوجهله عطا اولدینی بیت آتی ده  
 کلور بعدذا ناظم قدس سره مهمانه متعلق توصیه تقدیم ایش ایدی  
 پوراده تکرار ایدی آنکچون اکثر نهمده بولندی فاما بویاید ند  
 معنای زاید بولمدهله حشو و تکرار دن خالی در \* مهمان روزی بخود  
 می آورد \* پس گاه میزبان را می برد \* مهمان می آوردك فاعلی و روزی  
 مفعولی و بخود اكا متعلقدر و گاه می بردك مفعولیدر فاعلی نحتسده  
 ضمیر در که مهمانه راجعدر (روزی رزق معناسنه در که شرحی گذار  
 ایشدر (پس بآه مجمی ایله صکره معناسنه در) (میزبان میز کسرله  
 قونوق استیدر که وضع حاصله موضوعدر مهمانك اطلاق وضع عام





ترکیبی حبسیله در زیرامه اولودر ومان بگری می معناسنه در که مانستن دن  
 اسم فاعلدر قونق مستحق تعظیم اولوب قوندیغی برده رعایت اولندیغی  
 اجلدن مهمان درلر ومان او بارق معناسنه ده کلور کافی نعمته الله  
 میربان قونقی قونقلوب رعایت ایدندر زیرابان حفظ ایدیغی  
 معناسنه در (معنای بیت) بودر که قونق رزقی کنسیدله کتورر کوبا  
 اکل ایتدیگی نسنه سنک دکل انکدر زیرالیه تعالی انک تناول  
 ایتدوکنندن زیاده سکا اعطایدر ورزقه برکت ویرر پس فی الحقیقه  
 جله کز رزق آلهی اکل ایدر سکوز بومعنادن اوتوری امتناندن  
 منع ونهی اولندی اشته قونق رزقیله کلدوکنندن صکره کیندوکی  
 وقتده انی قونقلیان کسه نک کاغنی یا نتیجه ایلدوب طشره براغور  
 تنکم بعض مکاشفله ظاهر اولشدر که قونق دامنه نیجه حشرات  
 تعلق ایدوب خانه دن بیرون اولدوقده متفرق اولشدر در که اول  
 حشرات میربانک کاهلری صورتلر بدر \* ای برادر دار مهمان را  
 عزیز \* کر مرثت داری وعقل و تمیز \* مهمان دارک مفعول اول  
 وعزیز ثانیسی وبعده الجمله جزاء مقدم در و مصراع ثانی شرط  
 مؤخر در مرثت دار ینک مفعولیدر عقل مرثت اوزرنه و تمیز دخی  
 عقل اوزرنه معطوفدر (دار ایدر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه  
 مضارعنده شین رایه و تاداله قلب اولوب دارد ودارنده دینلور  
 (مرثت همزه ایله کدورت وزنی اوزره انسانیت و کشی لک در (تمیز  
 اصلنده تمیز در ایکی یا ثله ادراک معناسنه شرحی مرور ایتشدن  
 (معنای بیت) بودر که ای برادر مرتبه سنده اولان مؤمن اگر  
 مرثت وعقل و تمیز طو تر سک یعنی بوصفتر سنده واریسه قونقی  
 عزیز و شریف طوت و رعایت ایله زیرامه و معاده و خیر و شری  
 تمیزه عقل و ادراکی اولان جانب حقندن لمعو ث اولان مسافری  
 خوار و حقیر طو تمیز بلکه اعزاز و اکرام ایدرانکچون کتورر \* مهمان را  
 ای پسر اعزاز کن \* کر بود کافر برو در باز کن \* مهمان اعزاز کنک  
 مفعولیدر بودک فاعلی ضمیر مهمان در کافر مفعولیدر برو باز کنک  
 مفعول غیر صریحی ودر مفعول صریحی در بونک عربی ایله تقدیری  
 اجمع الباب مکشوفاً علی الضیف وان کان کافراً دیمکدر پس بونده

کر لفظی عربی ده ان وصلیه کیسدر بونده کافرغم و غصه به دخی  
 اشارتدر که جانب حقن قدوم ایتمکله فرح و سرور کی اکادخی حسن  
 تلقی و اقبال لازمدر (مضای بیت) بودر که ای بسر فونجه اعزاز  
 و اکرام ایله اگر کافر ایسه ده اوزرنه قیوی باز یعنی میکشوف ایله تنکم  
 حضرت ابرهیم علیه السلام مؤمن و کافری سفره سنه الوردی و هیچ  
 کسه دن نعمتی منع ایتمزدی زیرا بلکه کافر مؤمنک نعمتی تأثیری ایله  
 مؤمن اوله و بردخی بودر که کرچه کفر و ایمان بری برینه ضددر و لکن  
 مؤمن و کافر مرتبه روحانیده برابردر که نفخ روح مؤمنه اختصاصی  
 یوقدر و بردخی الله تعالی رحن الدنیا و رحیم الآخره در یعنی دنیاده  
 امدادی مؤمنه و کافره شاملدر قال تعالی (کلا تمد هو لاء و هو لاء  
 من عطاء ربك و ما کان عطاء ربك محظورا و قال تعالی فلیمد له الرحمن مدا  
 \* \* در بیان فضیلت صدقه میگوید \* \*

\* صدقه می ده در نهان و آشکار \* تا امان یابی ز قهر کرد کار \* صدقه می  
 دهک مفعولیدر در ا کا ظرفدر امان یابی نک مفعولیدر از قهر امانه  
 متعلقدر (صدقه حرکتسله در بوراده وزن ایچون تخفیف اولنور  
 صدقه شول عطیه در که انکله الله تعالی دن ثواب مطلوبدر صدقه  
 صدقن اخذ اولمشدر کسرله صدق کذب مقابلی اولدیغی کبی شدت  
 معناسنه دخی کلور زیرا انسان شخ و بخل اوزرنه مجبول اولمغه عطاسی  
 شدت و قهر و ابایتدن خالی دکلدر (کرد کار کاف عربی نک کسرله  
 فعال معناسنه بالاده کذر ایتمشدر بعضیلر غلط ایدوب فتحله ضبط  
 ایتمشدر غفلت اولنیمه و ترکیبات و تحویلاتده تغییراتی نلک کر کدر  
 (مضای بیت) بودر که صدقه و برکزلو و آشکاره و لیل و نهارده تنکم  
 قرآنده مسطور در تا که فعال لما یرید اولان مزلانک قهر و ابتلا سندن  
 امان بولاسن زیرا صدقه بلایی رد ایدر و قهر آلهی بی دونددر تنکم  
 حدیثده وارد اولمشدر \* هر که اورا خیر عادت مېشود \* بی کان عمرش  
 زیادت مېشود \* تقدیری هر کسی که مېشود اورا خیر عادت مېشود  
 عمرش زیادت بی کان دیمکدر که اوراده را لام جاره معناسنه اولوب  
 مېشوده متعلق اولور خیر فاعلی و عادت مفعولیدر عمر مېشودک فاعلی  
 و زیادت مفعولی و بی کان ا کا متعلقدر (عادت بطریق المعاوده

خلق انك اوزرنه مستر اولديغي نسنه (زيادتيده تا اصليه وعادت عجم  
 اورده طوبيله يازيلور وتلفظ اولنور (معناي بيت) بودر كه هر كسه كه  
 انك ايچون خير وحسنه وصدقه عادت اولا كه مره بعد اخري اشليه  
 انك عمرى بي شبهه زياده اولور زيرا حديث نبويه اول وجهله وارد  
 اولمشدر وانك تاويلي بالاده در زير اعر في الحقيقه زياده ونقصان  
 قبول ايتز \* انكه نيكي ميكنند در حق ناس \* بهترين مردمان اورا  
 شناس \* اورا شناسك مفعول اولي و بهترين ثانيي و بعد الجملة. انكه به  
 خبر در زيرا انكه ان كسي كه تقديرنده مبتدادر (نيكي ده يا مصدر به در  
 ايلوك معانسه) (حق ناسده حق واحد الحقوق در كه شرعا وعقلا حق  
 ثابتدر واستحقاق بوندندر كه استيجاب معانسه در) (بهترين به كسرله  
 وهاء ساكنه ايله يك و زادات تفضيل و يانسبت ونون تا كيد نسبت  
 ايچوندر) شناس امر در مصدرى شناختن در اكلامق معانسه مضارعنده  
 خاسين مهمليه و تا داله مقلوب اولوب شناسد ديلنور (معناي بيت)  
 بودر كه اول كشي كه ناس جقنده و امر واجبي خصوصنده ايلوك ايلبه  
 وحقوق مراعات ايده سن اني خلقك بكركي اكله يعني خلقك جله دن  
 خير لوسي وافضلي خير متعدي اهلبدر كه مصلح ناسده بولند و نافع  
 ايچينه مظهر اوله والله الكريم \* وانكه ازوي هست مردم راضر \*  
 درميان خلق نبود زو بتر \* تقديري وان كسي كه هست مردم راضر  
 ازوي نبود درميان خلق بتر زو ديمكدر وان كسي كه مبتد او مصراع ثاني  
 مضموني خبر در هست مقدم خبر مردم را اكا متعلقدر زيرا لام جاره  
 معانسه در ضرر مؤخر مبتدادر و بعد الجملة ان كسي به صفتدر بتر  
 نبودك فاعلي زو بتره متعلق ودر نبوده ظرفدر (زوزاو ديمكدر كه الف  
 تخفيفا حذف اولمشدر) (بتر اصلنده بد تردد كه براى زرق ديمكدر  
 تخفيف ايچون دال حذف اولمشدر (معناي بيت) بودر كه واول  
 كسه كه ناس ايچون اندن ضرر وارد در خلق اراسنده اندن بدتر  
 يوقدر زير ضرر متعدي اهلبدر و اثرده كلور كه (خير الناس من ينفع  
 الناس) و بوندن بطريق المفهوم اخذ اولنور كه (شر الناس من  
 يضر الناس) \* ترس اي دبندار از جبار خويش \* شرم دار از عقل  
 ناهموار خويش \* از جبار ترسه متعلقدر زيرا ترس امر در ترسيدن دن

خوف ايمك معنائه (ديتدار اسلام ديني طوتان تنكم سؤقه مناسب  
اولان معنای لغوی دوز یا کمال دین طوتغه طالب اولان زیرا بالفعل  
اهل تقوی خوفه مأمور اولماز مکر که تأدیب الصغیر بالکبیر قبیلتدن  
اوله (یا ایها الذی اتق الله) کی جبار الله تعالی در که متکبر دوز را تجبر  
تکبر در و یا مصلح در که جابر کل کسیر در و یا عبادی کنسیدی مرادی  
اوزرنه جبر و قهر ایدیچی در و بواسمه بغیه کلام بالاده در محل  
تخذیرده ناظمك قدس سره اسم جباری ایراندن اخذ اولنور که  
بوراده جبار قهار معنائه در (شرم دار استخیا ايله دیمکدر تنکم  
مرور ایشدی (ناهموار دوز اولمیب ایری یاری اولان نسه کافی نعمه  
الله و دقایقده کلور که هم موافقت ایچوندی یعنی ایکی نسنه مك  
اراسنده اولان جهت اتحادی افاده ایدر شول حالت که عرب  
اندن استوائله تعبیر ایدر ترك دوز بدز دیر و عجم هموار دیر و کله وار  
مناسبت و لیاقت افاده ایدر (معنای یت) بودر که ای دین طوتیچی  
و دین قیدنده اولان و یا کمال دین اهل خوف ايله کندی جبارك اولان  
الله تعالی دن زیرا حقك جبار و قهار اولدیغنی بلن محل نهیده بولنماز  
حذر ایلر و حیا ايله کندی عقل ناهموار کدن زیرا فعلك مضر د  
اولدیغندن عقلك دخی مضر د اولماق فهم اولنور بویه عقله ایسه  
عقل قاصر دیر لر که صاحبی آخر اوتاندر فافهم \* دین ندارد هر که  
نبود ترسکار \* نیست عقل آزا که باشد نابکار \* تقدیری هر کسی که  
نبود ترسکار ندارد دین دیمکدر که نبودك فاعلی ضمیر کس در و مفعولی  
ترسکار در و بعد الجملة هر کسی به صفتدر که هر کسی مبتدادر و نداد دین  
جمله سی خبر در نیست بوراده لبس معنائه در عقل انك فاعلیدر آزا  
ا کا متعلقدر زیرا را لام جاره معنائه در بو کلامك عربی ايله تقدیری  
لبس لمن کان غیر مشغول بشی من امور الدین عقل اصلا دیمکدر  
(ترسکار صفت مشبهه در اگر کار کاف عربی ايله اخذ اولنور سه تنکم  
ناظمك قدس سره نابکار دیدوی ا کا قرینه در زیرا آداب ناظمدر که  
بحسب الغالب الفاظی تناسب اوزرنه در و لکن ایکی محله دخی کار ایش  
معنائه اولمق تکرار ایهامندن خالی دکلدر کر کسه بحسب الترتیب  
تعارفده مغایرت اعتبار اولنسون بس انسب اولان ترسکارده کار کاف

بحکم به بعض کلمات او اخر نه لاحق اولان ادات مبالغه اولمقددر آمر  
 زکار و خداوند کار و امثال کمی نا بکار کاف عربی ایله باطل و مفسد  
 وایش سر (معنای یت) بودر که هر کسه که حقدن خوف اییدی  
 اولیه دین طوعنم یعنی بی دین در زیر عقوبت و مکر دن امن اوزرنه  
 ایلق کفر در عقل یوقدر اول کسه ایچون که نا بکار اوله یعنی باطل  
 و مفسد و بی کار اوله پس عاقل اودر که بطلانی حقه و افسادی  
 اصلاحه تحویل ایلیه و بی کار اولیه بلکه امور آخر نه مشغول اوله  
 زیرا بالکمز امور دنیاه اشتغال دخی بی کار لقدر شول جهندنکه  
 معاد دن دکل بلکه معاشدندر بواینه اسراف عمر و تضییع اوقاتدر  
 \* باورع باش ای پسر کر مؤمنی \* کافری از مکر حق کر ایمنی \*  
 بول تقدیری ای پسر اگر تو مؤمنی باش باورع و اگر تو ایمنی از مکر حق  
 نو کافری دیمکدر که مؤمنی مبتداء محذوفه خبر و بعد الجملة شرط  
 و باش باورع جمله سی جزادر و كذلك ایمنی مبتداء محذوفه خبردر  
 و از ایمنه متعلقدر و بعد الجملة بودخی شرطدر و کافری دخی مبتداء  
 محذوفه خبردر و بعد الجملة جزادر و رع حریم و شبهه دن اجتنابدر  
 حلالتن دکل و شبهه دن اجتناب حرامه وقوعدن حذر دن اوتوریدر  
 مؤمنی ده و کافری ده یا خطاب ایچوند (مکر خفیه سعی بالفساددر  
 یعنی جانب عبد دن بر کسبه من حیث لایشعر ایصال مکر و هدر  
 و جانب حقدن عبدک مخالفت و سوء ادبی وار یکن ارداف نعم ایلیوب  
 حالی اوزرنه ابقا ایتمکدر ایمن کسر همزه و کسر میله نتکم مؤمن ایله  
 مقابله آکا دالدر قیغوسز دیمکدر (معنای یت) بودر که ای پسر  
 اگر سن مؤمن کامل ایسک و بویله اولمی مراد ایدرسک حرام و شبهه دن  
 پرهیز اوزرنه اول زیرا شبهه دن اجتناب ایمن حرامه دوشر و ارتکاب  
 محرمات ایدن مؤمن کامل اولم از و اگر سن مکر حقدن بی قید  
 و لا ابالی ایسک کافر سن زیرا امن اوزره اولمی الله تعالی حقنده عجز  
 اعتقاد ایتمکدن در بو اعتقاد ایسه کفر در زیرا الله تعالی عاصیدن  
 انتقامه قادردر و نیجه آثار قدرنی ظهور ایتمشدر و نیجه سی دخی ظهور  
 ایسه کر کدر \* هر کر نبود ورع ایمان نیست \* هر کر ایمان نشد  
 ایمان نیست \* تقدیری هر که نبود اورا ورع ایمان نیست هر که

نشد اورا ایمان احسان نیست دیکدر ورع نبودک فاعلی واورا مفعول  
 غیر صریحی در ایمان نیستک فاعلیدرا اگر ابرس معناسنه اولورسه که تقدیری  
 لبس له ایمان دیکدر و یا خودنی جنس ایچون اولان لامعناسنه اولورسه  
 ایمان انک اسمی اولور لا ایمان له تقدیری اوزده و علی کلا التقدير بن  
 جمله سی هر که به خیر اولور ز بر هر که هر کسی تقدیرنده مبتدادر  
 و مصراع ثانی تک اعرابی دخی بواسلوب اوزده در احسان یا خیر اشلکدر  
 و یا مرتبه مشاهده در تنکم ایمان اکا قرینه در (معنای یدت) بودر که  
 هر کسه که انک ایچون حرام و شبهه دن پر هیز یوق ایمان یوقدر یعنی  
 انده کمال ایمان اولماز ز بر اوزده که ذکر اولنان وجه اوزده تقوادر نصف  
 یماندر ز بر ایمان مجموع اجتناب و اکتماس بدر و هر کشتی که انک ایمانی  
 اولدی مشاهده سی یوقدر ز بر ایمان علم البقین و احسان عین الیقین در  
 و عین البقین علم الیقین اوزده نه مترتیدر نظر ایله که فلا سفده ایمان  
 اولماغله ریاضت و مجاهده لری مقابله سنده حاصل اولان ذوق حال  
 و مکاشفاته اعتبار اولمندی حتی افلاک حرکتی اشیدر و نیچه مغیباته  
 واقف اولورلدی \* توبه نبود هر کرا توفیق نیست \* حق نه بیند هر کرا  
 تحقیق نیست \* تقدیری هر کسی که توفیق نیست اورا نبود توبه  
 و هر کسی که تحقیق نیست اورا نیند حق دیکدر که توفیق نیست و تحقیق  
 نیستک اعرابی بیت سابقده کی کپی در واورا عریضه له دیکدر که رالام  
 جاره معناسنه در نبود توبه هر که به خبر در حق نیندک مفعولی و بعد الجملة  
 بودخی ایکنجی هر که به خبر در توبه قیلدن عقده اصراری حل ایدوب  
 حقه رجوع و حقوقی ایله قیامدر توبه نک بعضی تفاسیلی بالاده در  
 توفیق موافقتندر و موافقت بر معنی در که نفیله قائم اولوب عبسدی  
 افعالده حد مشر و عه مخالفتدن منع ایدر و کمال توفیق اودر که توفیق  
 عبده هر حالده و هر مقابله مستصحب اوله پس توفیق اودر که  
 الله تعالی فعل عبسدی رضاسنه موافق قله تحقیق بر نسندهی حقیقته  
 ردایمکدر بر وجهله که شبهه ایله مشوب اولیه و بعضی اهل تحقیق  
 بیور مشلدر که تحقیق هر شئک ذاتی طلب ایتدوکی حق واجبی بلطوب  
 اکا کوره ابفاء حق ایتک کر کدر (معنای یدت) بودر که هر کشتی که  
 انک ایچون توفیق آللهی یوقدر یعنی حق تعالی اتی عنایت از ایله

ورعایت

و رعایت بر مردمیه به مختص قلامش در اکا توبه بوقدر یعنی بی توفیق  
 باری تائب و مستغفر اولماز بلکه توبه نتیجه توفیق در قال تعالی (ثم تاب  
 علیهم لئینوبوا) و هر کس که انک ایچون مقام تحقیق بوقدر حق تعالی بی  
 کورمز زبرا مقام مشاهده حقیقه وصول و حرم مغنایه دخول اوزرنه  
 مبنی واکامتفر عذر فافهم \* بی عمل دان هر که اورا علم نیست \*  
 \* نیست صادق هر که اورا حلم نیست \* یو بیتک دخی اعرابی ماقبلی  
 کبی در و مفرداتی ظاهر در (مغنی بیت) بود ز که هر کس که  
 انک ایچون علم جال بوقدر که هر نه ایله مأمور و نیم مشغول ایسه انک مصالح  
 و مفاسد نل از اولیه جاهلی بی عمل پیل یعنی عمل ایسه دخی مقبول  
 دکلد زبرا علمی علم شرعی اوزرنه مبنی دکلد و بورادندر که حدیثه کلور  
 (طلب العلم فریضه علی کل مسلم و نلشدر که شمه من المعرفه خیر من کثیر  
 من العمل و هر کشتی که انک ایچون حلم یعنی ثانی و تحمل بوقدر طریق  
 حقه صادق دکل بلکه کاذب در زبرا حقه صادق معامله سنی اولان  
 سرا و ضراوه بار امانتی بزا بر حکم وادی و جفا به تحمل ابلر که  
 تحقیق دعوا سنده برهان قوی بو مضادر

\* \* \* در بیان کرامتهای حق عز و جل \* \* \*  
 \* چار چیز است از کرامتهای حق \* مقبلست آن کس که کیرد این سبق \*  
 تقدیری چار چیز از کرامتهای حق است دیکدر که چار چیز مبتدا  
 و جار و مجرور خبر در و مقبلست مقدم خبر و آن کس مؤخر مبتدا در  
 این کیرد مکمل و سبق اینک صفتی و بعد الجملة ان کسه ضغندر  
 کرامتهای کرامتک جمعیدر و آخرنده یا اضافه ر کرامت انسانه  
 علی وجه الکرم اسلتن و یا اعطای اولئان نشنه در کرامات اولیا کبی  
 و جدیده صکالور (دفن البیات من المکرمات) یعنی دفن بنات  
 حق تعالی نک اعزاز واکرامتدندر پس مکرمات میم فقی و رانک  
 ضمیمه مکرمه نک جمعیدر میم فقی و رانک ضمیمه کرامت معناسنه  
 مقبل مد برلث ضدیدر که اسباب سعادت و اقباله موفق اولان کسه در  
 سبق حرکت ایله درس معناسنه در که شرحی کدرایتمشدر (معنای بیت)  
 بود بر که درت نشنه الله تعالی عیده کرامت نلندن یعنی انکله مکرم  
 و هنر ز قبله یعنی خصال شریفه دندر اول کسه که بود درسی طور

یعنی بودرت تسنیدی حفظ ایدوب انکه عمل ایدر مرد مقبدر یعنی  
 اهل سعادت و توفیق در که حسن خاتم و نجاته نشان در \* اول آن  
 باشد که باشد راست کوی \* با سخای نفس باشد تازه روی \* اول  
 مبتدا وان باشد مکفولی و بعد الجملة خبر در راست کوی ایکنجی  
 باشد مکفولی و بعد الجملة ماقبلنی بیاند تازه روی باشد مکفول  
 صریحی و با سخا تازه رویدن حال در سخای تازه رویه قید طوئیدی  
 کویا تازه روی اولی مقصود بالذات در زیر کوی یوز بشقه بر سخای  
 مقبول در قول معروف و کله طیه کبی که فرح بخش جان در راست کوی  
 وصف ترکیبی در اصلی گوینده راست در تازه روی صفت مشبهه در  
 (معنای بیت) بودر که اول درت خصلتک اولی اول اولور که طوغری  
 سو بلیجی اوله زیر طوغری یلق انسانی طوغری جینه جزایدر و سخای  
 نفسه مقارن اولدیغی حاده کوی یوز او اوله یعنی خندان روی جو مرد  
 اوله یوخسه عبوس اولمه زیر عیوسک سخا سندن انسانه کدر کلور  
 پس انسان سخی اولد یغنه کوره خندان روی و کشاده چهاره  
 و جین کر کدر \* بعد ازان حفظ امانت باشدش \* هم نظر پاک  
 از خیانت باشدش \* بعد ازان فارسیده دو مین و عربی ده و الثانی  
 برینه در حفظ باشدک فاعلی و شین مقفولی در و بعده بعد ازانه خبر  
 حکمتده در و نظر ایکنجی باشدک فاعلی و پاک مقفولی و از پا که  
 متعلق در زیر پاک طاهر معنایسته در و عربی ایله تقدیری یلزمه ان یکون  
 نظره طاهره عن الخیانه دیکدر و یا خود یلزمه النظر الطاهر عن  
 الخیانه تقدیرنده در امانت اداسی لازم کلان حقه دیرل امانت حقه  
 و امانت خلقه شامل در امانت حق عهود و حدود الهیه در امانت  
 خلق و دأعد در خیانت امانتک نقیضی در یعنی نقض عهدله حقه  
 مخالفت در بوراده خیانت نظر دین مراد نا محرمه اشتراق نظر در  
 یعنی او غورن نا محرمه با بقدر که مقصود نظره ثابته در زیرانظره  
 اولی معفود در و خیانت نظر حقهده قرأنده کلور (یعلم خائنه الاعین  
 و ما تخفی الصدور) معلوم اوله که ایمانک نوجهله شعبی واریسه که  
 از جمله امانت در کفرک دخی اوله شعبه لری وارد که از جمله خیانت در  
 و امشالی (معنای بیت) بودر که اندن یعنی صدق و سخاوتدن صکره



اكا حفظ امانت لازم اولور كه امانت الهیه و ودائع خلق محافظه  
و مراعات و وقتنده محله تادیه در وهم یعنی انكله به نظری خیاستدن  
باك اولق كركدر یعنی اگر ناكاه نا محرمه نظری تعلق ایدوب علی الفور  
انماض عین ایدرسه عفو اولور و اگر قصد له و نظره ثابیه ايله نظر  
اولورسه عفو اولمز زیرا انسانك بصری امانتدر كه حلاله نظر ایچون  
ایدا ع اولمشدر پس اتی محملك غیریه صرف ایتك خیاستدر كه  
مستوجب غضب الهیدر تنكیم اویله دنسدن باك و ظاهرا و لوق و سبله  
رحمت رحمانیه در زیر آنده عهد شرعه و ظا و در فاعل عرفه  
\* هر كه راحق داده باشد این چهار \* باشد آن کس مؤمن پرهیز کار \*  
تقدیری هر کسی كه باشد حق داده اورا این چهار دیمكدركه  
هر کسی مبتدا و مابعدنده اولان جمله اكا صفت و مصراع ثانی جمله سی  
خبردر حق باشدك فاعلی و داده مفعولیدر لکن داده ماضی مقید  
اولوب ایکی فاعلك اجتماعنده فایده اولما مغله ثانی بمعنی المصدر اخذ  
اولق فاعله مطرده در مصدر دخی كرك معناسی اوزرنه باقی و كرك  
بمعنی الفاعل اولسون بوراده اولدیغی کی دادن دهند معناسنه در  
اورا داده لك مفعول غیر صریحی و این چهار مفعول صریحی در  
این چهار صدق و سخا و حفظ امانت و حفظ نظر دران کس  
ایکجی باشدك فاعلی و مؤمن مفعولیدر پرهیز کار كاف عربی ايله  
صفت مشبهه در كه مؤمنك صفتی در كه تخصیص ایچوند زری  
هر مؤمن کمال تقوی ايله متقی اولماز (معنای یت) بودر كه هر کسه كه  
حق تعالی بودرت خصلتی اكا و یرمش اوله اول کسه مؤمن پرهیز کار  
اولور یعنی بودرت خصلت شعب ایمانك کلیاتندن اولمغله بولرله  
عامل اولان سائر مراتب تقوی ايله دخی عامل اولمش اولور بونده رمز  
واردر كه کر چه تقوی عبده مضافدر تنكیم کلور (واتقوا الله) و لکن  
تقوايه موفق اولق فی الحقیقه احسان الهی بایسنددر

\* \* در بیان انكه دوستی را نباید \* \*

\* دوست کر باشد زیانکار ای پسر \* رو طبع زان دوست بردار  
ای پسر \* بعض نسخ ده رو پرینه تودوشمشدر دوست باشدك  
فاعلی و زیانکار مفعولیدر مصراع ثانیك تقدیری رو بر طار طبع ازان

دوست دیکد که بردار جمله سی و جمله سنی بیاند از آن طمع  
و یا برادره متعلق طمعه تعلقی ملاحظه سیله زبان کار کاف عربیله  
صفت مشبهه در زبان ایشان معناسنه زبان سودک یعنی اصی نک  
ضدیدر زبانکار مفسد و مفسد در طبع نفسک شهوت طریقیله  
برسنه به میلی و خلق الله اولان مال و نعمته حرکت و انجذابی در  
بردار امر در مصدری برداشتن در برسنه بی پردن یوقار و قالد رمق  
معناسنه رفع کبی مضارعنده شین رایه و تاداله قلب و انوب دارد و دارنده  
دیناور مصدر فر عیسی برداریدن کلور (معنای یت) بودر که ای  
پسر اگر دوست زبانکار و مفسد و مفسد اوله یوری سنین اندن  
طبعی قالد و مفسدین مصلح صفتی امیدایم چونکه سنی افسادایدن  
پس سندی مفسدی کند که یار ایدمه و اندن مفارقت ایله زیرا اوسکا  
یار دکل بلکه عیار و اغیار در \* هر که میکوی بد بهای توفاش \*  
دوست مشمار و بد و همدم مباح \* فاش میکوی دک مفعولیدر اصلنده  
فاشی در یانه منشتر معناسنه کثرت استعمالنه بناء تخفیف یا حذف  
اولمنشدر شکم بد و دخی اصلنده با و را کامعناسنه همزه نک ثقلنی دفع  
ایچون داله قلب اولمنشدر بد و همدم متعلقدر و همدم مباح مفعولیدر  
بعض نسخ ده دوست مشمارش بد و همدم مباح دوشمشدر ولیکن  
عطافله اولق بلاغته انسیدر (معنای یت) بودر که هر کسه که  
سنک بد اکلر کی فاش و منشتر سوبلر یعنی ستره دار اولان احوالکی  
حلقه افشایلر سن اتی دوست عدایمه و کامدم و مصاحب اوله  
زیر افشای عیب ایتمک منهیدر که خلق ایچنیده فضاحت و اختلاله  
سیدر قال الله تعالی (ان الذین یحیون ان تشیع الفاحشه فی الذین  
امنوا لهم عذاب الیم فی الدنیا و الاخره) فاحشه اقوال و افعالدن  
عظیم العجم اولان سنه در زنی و امثالی کبی الحاصل کشف عیوب ایتمک  
کار عدودر پس دشمن نوجهله دوست اوامه سن اولور ایدمی اوله  
یکدمه قرین اولماق لازم کلور \* دوستی هرگز مکن باباده خور \*  
از چنان کس خویشتن را دور دار \* تقدیری مکن هرگز دوستی باباده  
خور دور دار خویشتن از چنان کس دیکد که دوستی مکنه مفعول  
و یادنوسنه متعلق و هرگز عموم از زمان ایچوند ربابه خور وصف

ترکیبی در که اصلنده خورنده باده در شراب نوش ایدیچی معناسنه  
 خوبستن دور دارك مفعول صریحی و از غیر صریحی در باده خمر  
 جنسندن مطبوخ اولاند یعنی اوزم صوبی ادنی طبع الیه طبع اولوب  
 نلندن اقلی کیدوب غلیان اشتداد قبول ایدوب اوزرنده تکف یعنی  
 کوپک ظاهر اولسه قلیل و کثیری حرامد که عجم اکاباده دیر مطبوخ  
 اولسانه می دید و کی پس می وباده مرادف نکدر و عرب میسه  
 نجر دیر و مطبوخ مذکور باذق دیر ذال میجه تک کسریله و فتحیله  
 واکرا اوزم صوبی نلستانی کیدنجه طبع اولنسه اکامثلث دیر لیهو  
 ولعب ایچون اولوب هضم طعام ایچون ایچلورسه و قدحله دخی دور  
 اولننرسه خللدر خورده الف رسمی یوقدر والا ذلیل معناسنه اولان  
 خواره مشابه اولور و لکن دار لفظنه موافقتدن اوتوری خاء میجه تک  
 ضمه سن جانب فقهه به اماله و مدله او قومق کر کدر یومقوله کلماتک لسان  
 میجه ده نظارتی چوقدر (معنای یت) بودر که ارماندن هیچ بر زمانده  
 باده خور می نوش الیه دوستلق ایتمه انجیلین کسه دن کنسبکی دور  
 طوت زهرا میخور الله تعالی دن دور در پس سندخی مؤمن کامل ایسک  
 الهمدن دور اولاندن دور اول تا که حقه قریب اولاسن باده بی یعنی  
 نجرى مطلقا تخصیص بالذکر ایدو کی اعظم کاردن اولغله در اندیچون  
 طریق مبالغه به سالک اولوب شارب الخمرک دوستلفندن نهی و منع ایلدی  
 یعنی نوش ایتمک و یا نوش ایدمک صحیفنه داخل اولیق دکل راقدن دوستلغی  
 و آشالغی دخی مضردر و قبحی نه مرتبه ده در که استعماله مسنده خبر  
 وارد رنتمک حدیثده کلوز (خیر خلیکم خل نجرکم) یعنی نجرى حال اوزرنه  
 قوموب سرکه به تحویل ایتمک کر کدر که رضاء الهی بونده در نوش  
 اولنسه بله نجر طور دینی برده مستغفر نسته در \* منعی کومیکند  
 منع زکات \* دور از وی باش تاداری حیسات \* منعی ده باوحدت  
 ایچوند و منع مبتدادر کوضم کاف عربی الیه اصلنده که اودر او مبتداه  
 ثانی و منع میکند مفعولی و بعد الجملة مبتداه ثانی به خبر و بعد الجملة  
 مبتداه اوله مبتدادر دور باشک مفعولی و از دوره متعلقدر و تا مادام  
 معناسنه دوره ظرفیدر که مابعدی تا و مل مصدر در تقدیری در مدت  
 داشتن نوحیات دیمکدو و بعد الجملة مبتداه اوله خبر در منع اسم فاعل

صنعه سی او زرنه غنی و دولت و دینکدر زیر انعام و احسان ایتمک منعم  
 عسقتدر پس غنی به منعم دید بیلر کرک انعام اولسون و کرک اولسون  
 زیرا بواطلا فقه تفوّل و ترغیب وارد در زکوة بالاده ذکر اولند بیکه  
 بسم زکوة مصحفده و اوله و غیریده الفله دخی باز بلور زکوة ربع عشر  
 مانند ری یعنی بیک الحقه ده بکرمی بش الحقه در تور اتده مفروض اولان  
 ربع مال بدی که بیکده ایکوز قرق سکر الحقه در زکوة سبب نماء مال  
 و بارز یله بخلدن سبب طهارت نفس اولفله زکوة دندلی (معنای  
 یت بودر که بر غنی و نصایه قادر کسه که زکاتی فقرا دن منع ایدوب  
 فرمان حتی اجرا ایتمه و عاملر بولنه کتمه سن اندن دور اول  
 مادامکه حیات طو زسن یعنی صباغ اولد بجه بانه اوغرا مه زیر  
 الله تعالی تک مضوی و خلقک منخوسی و ابلسک محبوی در  
 \* دور ازان یاری که خواهد از توسود \* کرسر خود در قدمهای  
 توسود \* تقدیری دور باش دیمکدر که عریده تباعد معاسنه در  
 تفاعلدن امر اولق اوزره از دور باش متعلقدر یاری ده بازایده در  
 سود خواهدک مفعولید راضی معناسنه فایده و ریج کی یوراده  
 مراد الحقه مرابطه سیدر ایکنجی سود ماضی در مصدری سودندن  
 از مک معناسنه سحق کی والایله بایشق لمس کی و آشتیق وضو امق  
 مستقلنده و اوی الفه قلب و بر باز یاده مسبله ساید وسایند دیر  
 کر یوراده صری ده انه وصلیه برینه در جزادن عاری درسر سودک  
 مفعولید در اکثر قدر (معنای یت) بودر که دور اول شول یاردن که  
 سندن الحقه فایده سر طلب ایدر و کاورد یکی مالی لله قرض و بر  
 وسندن سود مند اولق طمعنده اولورا کر کندی سرفی سنک آباعکه  
 سور دیسه ده یعنی سورر و تواضع کو ستر رسه زیر بویله وضع ایتمکدن  
 چه سود که وضع آلهی اولان شرعدر بی خبردر یعنی شرعده اخوان  
 بری برندن بوجهمه فایده لیمک بوقدر بلکه مواسات و تعاون و اعلی البر  
 و التقوی (موجبه بری بر ریشه اغانت و دفع ضرورت وارد چونکه  
 سنک باریک مسأله شرع تلیمه و درس حقیقت الیه سن اوله جاهلی یار  
 تخاذلیمه بلکه آنی اغیار بیل و اندن ابراغ اول بونده اهل حق ربوا  
 خو اولد بجه و زواردر \* ای پسر از سود خوران دور باش \*



خصم ایشان شد خدای نور پاش \* بعضی نسخ ده (ای پسر از سود  
 خوران کنی حسد (خصم ایشان شد خدای داد گر) دوشم شد  
 اولکبسی اولی در زیر بلاغته افر بدر از دور باشد متعلق در سود  
 خوران و صفت ترکیبی در اصلی خورانده شود دینکدر انچه فایده سی  
 اکل اید بیلدر که بین الناس اثره معامله بی دیر و بونده مختکر دخی  
 داخلدر که زیاده به صامتق ایچون نسته صقلر خدا شد فاعلی  
 و خصم مفعولی در (خدای اخرنده او لان بیه اصلیه در که بوراده بیه  
 تو ملدن مغنی در نور پاش اکا صفت در اولکی پاش بیه عربی ایل  
 امزد مصدری پاشیدن در اولقی معناسنه ایکبجی بیه عجمی ایل در که  
 اسم فاعلن مرخدر مصدری پاشیدن در صاحب و پراکننده ایتک  
 معناسنه مضارعی باشد و پاشنده کلور پس نور پاش اصلنده  
 پاشنده نور در که وصف ترکیبی در خدا نک نور پاش اولدینی اجسام  
 و اجرام تیره خلیق ایتسیدر شمس و قمر و نجوم و سراج و نار و برق کی  
 اگر چه باطن انسانه کوره انوار معنویه و تخلیقات حقیقه سی دخی  
 وارد در که اربابی یسلور خصم خصوصند ندر متازعه معناسنه تنکم  
 بالاده مفصلدر (معنای یت) بو در که ای پسر معامله جیلردن  
 و مختکر ردن دور اول و انلره محبت فیه و آشنا اوله زیرا انلرک خصمی  
 شول خدای قادر در که عالم لک ظاهر و باطنه اجرام حیه و معنویه ایل  
 نور صاحب شد و بو قدر نور آلهی انتشارنه کوره کنده یلری ظلمت  
 معاصیدن اولق **ک**ر کلر ایدی فاما اکل ایتد کلری ربوا و خلقه  
 احتکارله ایلد کلری تضییق وادی برده بصیرتلی اولوب نور حق  
 کور مدیلر و هدایت بولنه کیرمدیلر و حقک مشروع قلدینی وجهله  
 زیاده لک طلب ایدیلر ایلدیلر که (ولدینامزید) موجنبجه مزید الله تعالی به  
 و فرمائنه مفوضدر \* انکه از مردم همی کیردر یا \* زینهار اور انکوی  
 مرجبا \* تقدیری آن کسی که همی کیرد از مردم ریا زهار نکوی اور مرجبا  
 دینکدر که آن کسی مبتدا و مابعدی اکا صفت و مصرع ثانی خبر در  
 از کیرده متعلق و ربامفعول صریحی در اورا دخی نکوی به متعلق  
 و مرجبا اکامفعول ربو القنده زیاده معناسنه و شرعه کیل و وزنده  
 عوضدن خالی فضل مالدر که احد عاقدین ایچون شرط اولنشد



تفصیلی فقهده در ربوا و اوله بازلد یعنی اصلنه تنبیه ایچوندرز برا  
اصلی ر بار بودر و اخرنه الف زیاده قلند یعنی و اوجه تشبیهدت  
اوتوری درو بورسم محکمه جاری درز کوة و حبة وصلوة کبی  
و غیره مواضعده مر اعاتی لازم دکلدر خصوصاً که بویه مجلدده که  
قرینه تطبیق امور مستحسنه دندر زینهار یا لله و یاسز کله تجزیر در  
مرحبا بالاده مفصلدر (معای نیت) بودر که اول کسه که ناسدن را  
و ضرورت اهلنه الحقه بی فایده ابله و برصا قن انک ایچون بطریق  
الاکرام مرحبا سوبلیه سن ز را مرحبا به سزا دکلدر بلکه ویل و نفرینه  
مستحقدر الحاصل مرحبا کله سی که مکان واسعه کلدک سنک ایچون  
طاریق یوقدر اوتور مستخرج اول دیمکدر ربوا خوراولانه مناسب دکلدر  
زیرا جهمده انک ایچون مکان ضیق واردر واکا اصلاً راحت یوقدر  
پس بر کسه نک مالی اوله و مقولیه مرحبا دیمک حقّه مخالفت درز را  
حقک ضیق ابتدوکن توسیع ایتکدر که عین جهالت و فی الحقیقه کفر  
وضلا تندر \* بر ستر بالین بیمار ان کذر \* زانکه هست این سنت  
خیر البشر \* بر کذره متعلقدر (هست بوراده کان معنا سنه در که  
این فاعلی و سنت مفعولیدر بالین یصدقدر بال قول باشددر که امروز  
دیرلر یا نسبت و نون تأکید نسبت ایچوندر یصدقده بالین دیدکاری  
قول باشنه نسبتی اولد یغندن اوتوریدر بیمار ان بیمارک جمعیدر (بیمار  
خسته در که ترک صبر و در اصلنده آرنده بیم در زیر اخسته لک موندن  
خوف کتور و و بوندن غیره وجه دخی بالاده در (سنت طریق  
مسلو که در که جناب نبوت صلی الله علیه وسلم اصحابی انک اوزرینه  
حاث ایتشددر پس اهل سنت اصحاب و انلرک آثارنه اقتفا ایدنلر در  
و دیمشدر که نبی و ولی نک مواظبت ابتدوی سنه سنندر تکم احادیثده  
رمز اولمشدر پس سنت مطلقه سنت نبویه و سنت مقیده سائرلرک  
سنلریدر (بشر عامه ادباً اتفاق ایتشددر که بشره ظاهر جلددر و ادمه  
حرکت ایل باطن جلدی در که لحمی ولی ایدن جائیدر انسانه بشر دیدکاری  
جلد نک شعر دن ظهور اختصار یله در سائر حیوانات ایسه بویه دکلدر  
یعنی اوزرلرند صوف و یا بشعر و یا و پر اولان حیواناتک جلدلری  
شعرله مستوزدر بوراده بشر ایله مراد فضلاء بشر در خیر الناس ده کی

نلس کبی ذرا بالفعل کمال بشریت و انسانیت بولجیان اعتباردن پس  
 او مقوله اضافتہ فایده یوقدر (معنای یت) بودر که خستہ یصدیقی  
 باشی و اوچی اوزرنہ کذر ایله و اوغرہ یعنی خستہ حالتی صور مق  
 ایچون کہ عبادت دیرل عبادت فاضلہ دز یاندوغی برده باشی اوجنہ  
 واروندہ حالت دی و نسلی ایله تا کہ صحتک سبیلہ و جودندہ خفت بولہ  
 و کرجی زائلہ اولہ و لکن الزیارة لحظۃ و فقیحہ چوق مکث ایتمہ زبرا  
 زیارت جلسہ قلیلہ اولیجی عبادت بطریق اولی در شول و جھندن  
 حال خستہ بی سؤال و بی مجال یانہ وارمخہ اعتجال ایله کہ معنای  
 مذکور خیر البشرک علیہ الصلاۃ والسلام سنت فعلیہ بدر پس سندخی  
 سنت ایله عامل اولوب اهل سنتدن اولہ کور \* ناتوانی تشنہ راسیراب کن  
 \* در محالس خدمت اصحاب کن \* نامادام معناسنہ در کہ مابعدی  
 تاویل مصدردہ اولوب سیراب کنہ نظرف اولور تشنہ مفعولیدر خدمت  
 ایکنجی کتک مفعولی و دراکاظر فدر (تشنہ صوسوزدر کہ عرب عطشان دیر  
 (سیراب قائمشدر اصلندہ کسر رائلہ در کہ آبہ مضافدر سیر امالہ ایله  
 طوق معناسنہ در صویہ طوق اولقی ایسہ قائمغلہ اولور امالہ ایله دندلی  
 زبرا امالہ ستر کسرہ صریحہ ایله صر مساق معناسنہ در محالس  
 مجلسک جعیدر موضع جلوس معناسنہ (معنای یت) بودر کہ مادامکہ  
 فادرسن یعنی قدرتک اولدیغی مدتیجہ صوسوز اولان کسہ بی سیراب ایله  
 یعنی صویہ فاند زبرا نیچہ در صویہ ضرورت اولان برلردہ خلقہ  
 سقالتی ایتمکله خضرہ ابرشمشدر و نفس اخذ ایتمشدر در شیخ سعیدی  
 شیرازی و امثالی کبی ودخی مجلسلردہ خدمت احباب ایله جناب نبوت  
 صلی اللہ علیہ وسلم خدمت اصحاب ایلدیکی کبی زبرا کتب سیردہ  
 مثبتدر کہ بر سفرده طبخ طعام ایچون اصحابنہ ایضاد ناز ایلشدیلر  
 و بیور دیلر کہ (سید القوم خاد مهم) یعنی سیادت خدمتہ مانع دکلدر  
 و خادم اولنلر من خدم خدمت مو جیحہ مخدوم اولورلر و مخدوم اولنلر  
 رقیسات جلیلہ بو اولرلر پس کاملک نفسی خاک کبی آلحق و آب کبی  
 صافی در و خدمت حقہ در خلقہ دکلدر \* خاطر ایتم رادر یابنیر \*  
 \* تاترا پنوشہ دارد حق عزیز \* خاطر در بابک مفعولیدر نیر تونلہ دخی  
 معناسنہ در مضراع ثانی نک تقدیری تادارد حق ترا پیوستہ دیمکدر کہ



حق دارك فاعلى و ترا مفعول اولى و عزيز ثانیسی در و پیوسته  
 اكا متعلقه در كه على الدوام دیمكدر (خاطر قلبه کلان نسنه در كه  
 خواطر و هوا جس درلر بوراده مراد قلبدر) ایتام فتح همزه ایله ویتامی  
 یتیم چمیدر یتیم انساندن بی پدر و حیواندن بلام اولانه درلر و بالغ  
 اولدجه یتیم اطلاق اولنور یتیم ضمه انفراد در بو جهندن در یتیم  
 درلر شول دانه دار انجویه كه صدفده یكدانه اوله (در باب اخر در  
 مصدری یافتن در بولق معناسنه مضارعنده فاباء موحده به قلب  
 اولنوب یابد و یابنده دینلور و مصدر فرعیسی یابیدن کلور و یافتن  
 و یابیدن در ایله مرکب اولسه اكلامق واسرکک و یتیمک معالربنه  
 دخی کلور (پیوسته اولاشق دیمكدر متصل کی) (معنای یت) بودر كه  
 یتیم اولنلرك دخی خاطر لرنی تفقد و رعایت ایله و مرچتله معامله قبل  
 و امور مهمه لرنده بولنوب فریاد لرنه یتیم و امداد و اعانتلرنده اول تا كه  
 حق تعالی سنی على الدوام عزیز طوته یعنی سن متصل یتیم لری عزیز  
 و شریف و مکرم طوته حق دخی سنی جزاء وفاق طریقله بویه  
 طوتر و عزیز لفظنی تخصیصده فایده بودر كه ابلبس علیه مایستحق  
 هر صباح یتیم لرك یوزنه خاکستر یعنی کل صاچر خلقت کوزلرنه خوار  
 و ذلیل اولار دیو پس شیطاننه مخالفت ایدوب انلری عزیز طوتان کسه  
 عندالله عزیز اولور فاعل \* چون شود کریان یتیم نا کهان \* عرش  
 حق در جنبش آمدان زمان \* یتیمی ده یا وحدت ایچوندر یتیم شودك  
 فاعلی و کریان مفعولی (ونا کهان فجاءه معناسنه کر بانه قیددر فی \* غ  
 الاوقات معناسنه تنکم آن زمان اتی تأیید ایدر عرش حق آمدك فاعلی  
 و در اكا طرفدر آن کی و لکن هر برینك جهت ظرفیتی واردر بردور لودر  
 نا کهان نا کا دیمكدر كه شرحی بالاده در عرش حق ده عرشی حقه  
 اضافت ایلمدی تعظیم طریقله ذوالعرش ده کی اضافت کی زیرا  
 کنندنی ذوالعرش اولغله وصف ایتك انده استقراردن اونوری دکلدر  
 تعالی الله عن ذلك بلکه علونی و عظم عرشی بیان ایچوندر زیرا عرش  
 بر جسم لطیفدر كه درت یوزر کنی واردر كه هر ایکی رکنك اراسی  
 در تیوزینك ییالق مسافه در و عرشك شرح عریضی واردر كه تفاسیرده  
 و امثالنده میندر (جنبش جنبیدن لفظندن اسم مصدر در در نش





و حرکت معناسنه (معنای بیت) بود که چونکه برینیم ناکاه اغلبه اول  
 وقتده عرش الهی حرکت کلدی یعنی انک کریان اولدیغندن اوتوری  
 لرزان اولور زیرا امر عظیم و محل خوف و خطر در پس عرشده ایکی  
 دورلو حرکت وارد بریسی سرور طریقه در که اکا اهتر از دیرلر  
 شکم انصار دین سعد بن معاذک رضی الله عنه موتنده واقع اولدی  
 و بری دخی هیئت طریقه در که اکا ارتعاش دیرلر که دترمکدر و بوندن  
 معلوم اولدی که عرش ذوالحیاتدر زیرا دار آخرت اولان سطح کرسینک  
 سقنی در آخرت ایسه حیاته موصوفدر قال الله تعالی (وان الدار الاخرة  
 لهی الخوان) پس یو مقوله بی تأویل ایتک حقا نفعه جهل دندر  
 \* چون یتیمی را کسی کریان کند \* مالک اندر آتشش بریان کند \*  
 تقدیری چون کند کسی یتیمی را کریان کندش مالک بریان اندر آتش  
 دیمکدر پس آتشش ده اولان شین که علامت مفعولدر معناده کنده  
 قید در مالک خازن نار در که سائر زبانه و خدام انک زیر دستنده در  
 مالک ذلک دوکی شدت و قوت و قهرندن اوتوریدر خازن جسته  
 رضوان دندلی زیر حالت رضا حالت کبرادر که عاملار خطاب رضایه  
 جسته و اهل الله دنیاده نائل اولورلر (بریان کسرله کبابدر و ضمله  
 اصحدر) (معنای بیت) بود که برکسه برینیمی کریان ایلیه یعنی ظلم  
 ایدوب اغلده خازن اکبر نار دوزخ اولان مالک اتی آتشده بریان  
 و کباب ایلیه و مکان ضیق الفایدوب عذابی تغلیظ و تشدید ایده  
 زیرا یتیمی اغلامق سائر معاصیدن اشددر زیرا بی کس در وحدیت  
 قدسیده کلور (اشتد غضبی علی من ظلم من لایمجد ناصرا غیری)  
 \* انکه خندان یتیم خسته را \* باز یابد جنت در بسته را \* یتیم  
 خندانک مفعولی و خسته یتیمک صفتی در باز کلمه سی یابدک مفعول ثانیه سی  
 و جنت مفعول اولی و در بسته جنتک صفتی در و بعد الجملة انکه یتیم  
 خبریدر زیرا آن کسی تقدیرنده در نکم خندان جله سی انک صفتی در  
 (خندان مضارع متعدی در که مصدری خندانیدن در کلدرمک معناسنه  
 لازمی خندد در که مصدری خندیدن در کلمک معناسنه ضحک کبی خنده  
 کلمک اسمیدر خندان کلیمی در بر سبیل استعاره انسانک غیریده دخی  
 مستعملدر مثلا آجلش کلم کل خندان دیرلر و جتلماش رمانه نار

خندان دیرلر (خسته یاره لوکسینه در مجروح کبی هر صبرویه خسته  
دیدکاری مجاز در زیر خستن یاره لقی و صابجی در و خسته دل  
دیدکاری ده مجاز در زیر بعضی الامدن مجروح کبی اولور بوراده مراد  
بودر) باز آحق در مقفوح کبی (در بسته ده بسته اسم مفعولدر معلق  
معناسته و در بسته اصلنده صفت مشبهه در که بسته در دیمکدر صکره  
تغیر اوانندی (معنای یت) بودر که اول کسه که یتیم خسته دلی کلدره  
و بر لطفه شن و شادان ایلده معلق قبولی اولان جنتی آحق بولور زیر  
غم و غصه آنچه نك جزاء وفاقی باب جنت انك اوزرنه آچلمقدر و قاب  
انسان جنت معنویه در \* هر که اسرار ت کند فاش ای پسر \* از چنان  
کس دوری باش ای پسر \* بو یتک اعرابی و مفرداتی ظاهر در  
(معنای یت) بودر که ای پسر هر کیمکه سنك اسرار کی فاش  
و منتشر ایلده یعنی اغیار دن کتم و ستر ایتدو کت نستینی اظهار ایده  
اول مقوله کسه دن و صحبتدن دور و بعید اول زیر احیدده کلور  
(المجالس بالامانات) پس شول کسه که امانته خیانت ایلینسه یعنی  
مجلسده محاده اولان رازدن اجابی اکاه ایلده سنك اکا قربك خائنه  
قر بدر و ابن عباس رضی الله عنهما پیور مشدر که (کلیب امین خیر  
من صاحب خون) یعنی امین اولان کلب خائن اولان یار و صاحب دن  
خیر اودر زیر کلب دن نیچه وفال کور مشدر در نکم خفته نیچه اخبار  
منقوله و حکایات ما ثوره در \* در جوانی دار پیرا عزیز \* تا عزیز  
دیگران باشی تو نیز \* در داره ظرف و پیرا ترا دارك مفعول اولی و عزیز  
ثانیسی در عزیز دیگران باشی نك مفعولی و تو باشی نك تختنده اولان  
ضمیر خطابی تا کید در و بعید الجملة ماقبلنه تعلیلدر جوانی ده یا  
مصدریه در (جوان یکت در منجی نه جوان مرد دیدکاری سنجی نك  
قوتندن او توری در زیر مال جانندنر بدل جان ایتکه ایسه مرد قوی  
لازمدر) پیر جوانك مقابله بدر که قوجه آدمدر که الی برندن  
اخر عمر نه دك اطلاق اولتور عرب اکا شیخ دیر (وپیر فانی ارذل عمر  
بالغ اولاندر که عرب اکا هم دیرلر کسر هائله و تشدید میله و هرم  
دخی دیر قح ها و کسر رائله که اقصای کبره بالغ اولاندر و اکا فانی دیدیلر  
زیرا فانیه قریبدر و یا خود قوتی فتنه بولمش وضعی کلاه ابر مشدر

انکچون

انکچون شهر رمضانده افطاری مرخصدر که بهر یوم مسکینه بشیوز  
 یکبری درهم بغدادی و یا بهاسنی و یر مکله صوم ساقط اولور  
 (معنای بیت) بودر که جوانلغک ایامنده پیر اولنلری عزیز و محترم طوت  
 و خوار و ذلیل کورمه تاسندخی پیر اولدوقده غیر بزرگ عزیزی اولاسن  
 یعنی سسکادخی ایملر احترام ایدملر و سنی عزیز و شریف طوتهلر زیر  
 (هل جزاء الاحسان الا الاحسان) موجبجه مقتضای حکمت جزاء  
 و فاقدر و اکثر ناسک مبتلی اولدیغی بلا یا کندیگ کسب یدی  
 اثر یدر اگرچه بی خبردر و بعد خراب البصره تدارکی امر مشکدر  
 پس مقدم شرع اوزرنه جریان ایدی چونکه نقصرات ایندی آخر  
 وقت مرهونده مکافات و مجازات اولندی و فی الحدیث القیدسی  
 (بإعبادی انماهی اعمالکم ترد علیکم \* برضعیفان کر بخشایی رواست \*  
 \* کین زسیرتهای خوب اولیاست \* بر بخشایه متعلقدر رواست  
 مبتداء مجذوفه خبردر اور رواست دیمکدر زیر شرط و جزا جمله  
 اولق لازمدر کین اصلنده که این در که این مبتدا و مابعدی خبردر  
 و این مضمون ماسراع اوله راجعدر و که بوراده تعلیل ایچوندر  
 (ضعیف ایله مراد ضعیف الخالد که فقیردر بخشایی ده بآه اولی  
 مضمومدر) بخشایی مضارع مخاطبدر مصدری بخشاییدن در ایکی  
 یا لله اسرکاک و عفو ایلک معناسنه (بخشایش اسم مصدردر  
 اسرکیش دیمکدر) سیرت کسرله سنت و طریقت و هیئت دیمکدر  
 قال الله تعالی (سنعیدها سیرتها الاولى) یعنی اول حیه بی  
 بز هیئت اولی سنه اعاده ایدرز که هیئت عصویه در  
 (سیرت اصلنده سیردندر که سیردن برنوع دیمکدر صکره طریقت  
 ایچون تجوز اولندی زیر سیرطریقه اولور) اولیا ولی نک جعیدر که  
 مراد ولی عرفیدر که قرب حق بولش و فنا فی الله و بقا بالله اهلی  
 اولمشدر (معنای بیت) بود که اگر ضعیفا و فقرا اوزرنه مرحمت  
 و مرحمتک نتیجه سی اولان انعام و احسانله معامله ایدرسک روا و لایقدر  
 زیرا بو معنی سیرت حسنه اولیادندر و شول نسنه که بوقیلدن اوله  
 انکله انصاف خویدر و بو ستانده کلور (جوانمرد اگر راست خواهی  
 و ایست) کرم پدشه شاه مردان علیست \* برسر سیری نخورهر کر طعام \*

تا بمرد در بخت دل ای غلام \* بعضی نسج زده مصراع ثانی ناپسندست  
 این بنزد خاص و عام و بعضی نسج زده بخت برینه نذرت دو شمشیر اولکی  
 اولی و ابلاغ در بر خورده متعلق در طعام مفعول در دل نمیدرک فاعلی و در  
 اکا ظرف در (بر بوراده در معناسند ظرفیت ایچوندر) (سرباش و اوچدر  
 (سیری سینه مملکت کسریله طوق قدر ز بر یا مصلد ریه در (نمیدر  
 مضارع منفی در مصدری مردن در که اولمکدر موت کبی مرده میتدر  
 مضارع غنده فصیح بودر که میم مکسوره و باء زائده ایله میرد و میرند  
 دیرلر و کام اولور که ضرورت و زنجیر بلا یادی استعمال اولور  
 بخت ده تا خطاب ایچون و برکوکس در سینه کبی و بوندندر که محبوبله  
 سیم بر و سیمین بر دیرلر و دقائقه کلور که سینه کوکسدر و برکوکسوک  
 ایکی یا ندرلر بجزا بر طیب دیرلر طیب بانی معناسنه (غلام لسان  
 فارسیده قول معناسنه در لسان عربی ده حر الاصله دخی شاملدر که  
 ترك اوغلان دیر بوراده جوان و پسر معنای مراد در (معنای بیت)  
 بودر که ای غلام وای جوان وای پسر طوقلق باشند و اوچنده  
 یعنی هنوز طوق ایکن طوقلق اوزرنه طعام یمه آج اولنجبه تا که  
 سینه کده قلبک مرده اولمیه یعنی سینه ک مشتمل اولدیغی قلبک اعمی  
 و میت کبی اولمیه نتکم قرآنده کلور (فانها لا تعمی الابصار و لکن تعمی  
 القلوب الی فی الصدور) وینه کلور (وما یستوی الاحیاء و لا الاموات)  
 یعنی الله تعالی کافر و جاهلی میت کبی قیلدی زیرا حیاطه متفع دکل  
 و علم و معرفتدن قلبی خالیدر اشته اکثر طعام و حد امتلایه دک اکل  
 ایتمک وجه قلبه حجاب غلیظ اولوب مشاهده حقه مانع اولور و حیات  
 روحانیه سی زائله اولوب حیات طبیعییه سی ایله مرده کبی قالور  
 و موت قلب کفره مؤیددر و العیاذ بالله \* علت مردم ز پر خوری بود \*

✽

خوردن پر تخم بیماری بود \* علت بودک فاعلی و حرف جرا کا متعلقدر  
 خوردن مبتدا و پر انک صفتیدر کثیر معناسنه و تخم بودک مفعولی  
 و بعد الجملة خبردر و یا خود خوردن پر بوده فاعل ظاهر در (علت  
 شول معنایه دیرلر که حلول ایندوکی محلاک حالی انکله متغیر اولور  
 انکچون مرضه علت دیدیلر ز بر حلول مرض ایله شخصک حالی  
 قوتدن ضعفه متغیر و متحول اولور (پر خوری کثرت اکلدر خوف

بمکملک معناسنه خوردن پرکبی یعنی ایکبسی برمعنا به در بوراده  
 خوردنک ضمه سی قحطیه امله ابله اوقنور بملری به هوا فقندن اوتوری  
 (نجم هرمنسنه نك اصلى و ماده سیدر) بیماری خسته لکدرتغصیلی  
 بالادمدر (معنای بیت) بود که انسانک علت و مرض و اشراقی جوق  
 نمکدن اولورز برا قارنی طولویعک یعنی قارنی طولدر ب املا حسته دک  
 تناول طعام ایتک مایه مرضندر و اثرده کلور مشهور در که برهیز هر در لو  
 دوانک و پر خور اولوق هر دور لو مرضک رأسی در قال الله تعالی (و کلو  
 و اشربوا و لاتسرفوا) فافهم جدا \* راحتی نبود حسود شوم را \*  
 کاذب بد بخت را نبود وفا \* راحتی نبودک فاعلی و حسود را حه  
 متعلقدر زیر آخرنده را لام جاره معناسنه در مری ابله تقدیری  
 لاراحه الحسود الشوم دیمکدر وفا ایکنی نبودک فاعلیدر و یونک  
 دخی تقدیری لا وفاء للکاذب الخوس دیمکدر حسود حاسدک  
 میالغه سیدر که بالاده مشر و هدر شوم ایتک صفتی در بشوم  
 مهموز العین در که ضد الین در (بد بخت بد ظالعیدر که مخوس  
 دیمکدر) (معنای بیت) بود در که حسود بی میمنک راحتی اولماز  
 یعنی علت حسد اکا راحت و پر مزوی راحت اولدینی کی مشوم  
 اولور و کاذب بد طالع و مخوسک دخی و فایسی اولماز یعنی کذب و فانت  
 اجتماعی مبرد کدر و کاذبه و فاعل دینی کی مخوسلق دخی وارد در  
 زیر اصدق نور و کذب ظنندر و بی نور و فراوان بلند نخس در فافهم  
 \* توبه بدخو کجا محکم بود \* مر بخیلان را مرؤت کم بود \* تقدیری  
 کجا بود توبه بدخو محکم کم بود مر بخیلان را مرؤت دیمکدر که توبه  
 بودک فاعلی و محکم مفعولیدر و مرؤت دخی کم بودک فاعلی و مر بخیلان  
 مرؤته متعلقدر زیر را لام جاره معناسنه در مرزاید در (مرؤت  
 همزه ابله مرور ایتشد) (معنای بیت) بود که برامز خوبلو آدمک  
 توبه سی قنده محکم و متین و قوی اولور یعنی اولماز زیر اخلاق سیبده سی  
 آتی نقص عهده جرایدر و کذلک بخیل و عسک اولنلرک مرؤت  
 وانسانیتلری آز اولور یعنی هیچ اولماز زیر کشتی لک ابله ناکس لک  
 بریده اولماز \* منافقی را تو دشمن دار باش \* از وی و از فعلی  
 او برار باش \* تقدیری باش تو دشمنار منافقی را و باش برار

از وی و از فعل او دیکدر که تو باشک تحتیده اولان ضمیر خطابی تأکید در  
 دشمندار باشک مفعول بسدر و دشمن فی الحقیقه دارک مفعول اولی  
 و منافق ثانیسی در تقدیری باش داویده دشمن منافق را دیکدر از وی  
 بیزاره متعلق و بیزاردخی باشک مفعول بدر هر منافقه هر زاید در که  
 تحسین لفظ ایچون اوائل کلمته کلوز هر دکلدر هائله کل مناسبه  
 تنکم بعض نسخده واقع اولسدر زیر سوق مباحه مناسب دکلدر  
 بیزار زاء هوز ایله نفرت و فرار ایدیچی یعنی اور **کوب** فاجیحی  
 (معنای بیت) بودر که سن دشمن طویچی اولان منافق واندن  
 وانک فعلی اولان نفراقدن نفرت ایدیچی اول الحاصل منافقک  
 بانه اوغرامه وانک حقنه خالی الذهن دخی اوله بلکه اکاعد اوت  
 ایدیچی اول زیر منافق عدوی حقدر بونده منافقدن مراد منافق شرعی  
 دکلدر بلکه منافق عرفیدر که سر و علی برابر دکلدر و عهد نه  
 طور من و امانته خیانت ایدر ویلان سویلر و برکسه ایله خصومتی  
 اولسه حدی تجاوز ایدر و شرعه خصومت و منازعه ایتمز فافهم  
 \* تاشود دین توصافی چون زلال \* باش دائم طالب قوت حلال \*  
 دین شودک فاعلی و صافی مفعولی و چون صفائی تشبیهدر دائم  
 باشه ظرف و طالب انک مفعولیدر (صافی شوی زائل اولان نسنه در  
 وگاه اولور که ذاندن مصفی خلق او انان نسنه دخی دیرل (زال ضمله  
 غراب وزنی اوزرنه عذب و بارد و سهیل و صافی و سریع المرور  
 فی الخلق اولان صودر آب زلال ده زلال ابک صفی اولور و بعضیلر  
 دیمشلدر که زلال برقی قدر بر قورد جغیزدر که اوزرنه صارو  
 نقطه لری اولور تلج یعنی قار ایچنده بولنور خاصه سی ایله صوبی تیرید  
 ایدر زیر قار ایچنده منزلی اولغله طبعی زیاده بارد در بوصورده  
 آب زلال اضافله اولق کورینور (قوت مایقوم به بدن الانسان) معنای  
 بیت) بودر که تاسنک دینک آب زلال کی صافی وکد ورت طبعیه دن  
 خالص اوله دائم قوت حلال طابی اول زیرا تصفیه قلبه سبب اولان  
 لقمه حلالدر و باب ملکوت انکله مفتوح اولور حتی دیمشدر که قول  
 صدق و لقمه حلال مفتاحک دند انلری کی در پس مفتاحده دندان  
 اولسه فتح باب اولدیغی کی دین ده قول صدق و لقمه حلال اولسه

✱

قبح باب قلب اولان انکچون سالک و رعدده اهتمام ایلرل \* وانکه باشد  
 در بی قوت حرام \* در تن اولد می میرد تمام \* دل میرد که فاعلی و در تن  
 ا کافر فدر و تمام مصدر محذوف ک صفتی اولور مردن تمام معناسنه که  
 مردن میرد مفعول مطلق اولور و بعد الجمله انکه به خبر اولور زیر انکسی  
 تقدیرنده مبتدادر (معنای بیت) بودر که و اول کسه که نفقه حرام و ذوق  
 خبیث اردنجه اوله یعنی غذای شرط شرع اوزرنه اولیه تی ایجره انک  
 قلبی تمام مرده اولور یعنی غذاء حرامک تأثیری ایله نوری منطقی اولوب  
 ظلمت طبع ا کافر بولور و عالم ملکوتیه و زنه سی قبانور و مشاهده دن  
 فالور حتی تناول لیتدوی حلال اولسه ولیکن وقت تناولده ذکر حق  
 مقارن اولسه بنه ظلمدن خلاص اولان زیر باطن انسان مزرعه یعنی  
 تارله و غذا تخم کبی در پس تارله به تخم افسان اولق بسمله و ذکره  
 مقارن اولق مسبب غما و برکت اولد یعنی کبی تخم غذا حاله یعنی بویه در  
 \* \* در بیان صله رحم کوید \* \*

✱

\* رو پرسیدن برخویشان خویش \* تا که کرد مدت عمر تو یس \*  
 بعضی فسخده پرسیدن برینه پرسش دوشم شد که اسم مصدر در  
 و امر حاضر در پرسیدن ا کامتلفدر (برایاندر بر طیب و وطیب یانه  
 یوری دیمکدر) (خویشان خویشک جعیدر و اور سمبله خصم و قوم  
 معناسنه ایکنجی خویش کنیدی دیمکدر خود کبی) مدت وقت بمتده  
 در لر زیر مد قحله جرمعناسنه در (عمر مدت حیاتدر یعنی بدتک حیاتله  
 عمارتی مدتیدر پس مدتک عمره اضافتی کر چه مدتک مدته اضافتی در که  
 مفید دکلدر و لکن عمرده تجرید مراد اولیحق اضافت در مدت اولور یعنی  
 بوزاده عمرله مراد بالکز حیاتدر مدته العمر مدته الحیوة دیمکدر مدته الحیوة  
 وقت الحیوة در انکچون یش ایله موصوفه اولدی زیرایش باه عربی نک  
 کسب یله زاید در (معنای بیت) بودر که یوری کنیدی خصم لک  
 و قوم قبیلهک یانه خاطر لک صور منی طریقه بقیله یعنی زیارته قادر ایسک  
 زیارت ایله و اگر غنی ایسک مالکله مواسات قیلل و الامکتوبله و ارسال  
 سلامله تفقد ایله زیر رحم اسم رحماند ندر و آخرتده تجسد ایدوب  
 شفاعت ایتسه کر کدر پس اتی صله و قطع ایتک رحمانه عائد اولور

ایندی بوصفته متصف اول تا که مدت حیاتک زانداوله یعنی عمرک  
 اوزون وبرکتلو اوله زیر عمرک طولی برکتله در والا ارتمز واکسلز  
 یعنی اجل مسمی و عندالله معین اولان تفسیر قبول ایتمز و یا خود صله  
 رحمه اولقادر تأثیر وارد رک بالفرض عمرافزون اولقی لازم کلسه  
 صدقه و صله رحمه ایله افزون اولور پس بوابکی خصلتک سائرلر اوزرنه  
 مزینی وارد در تنکم بالاده مفصلدر \* هر که کرداند زخویشاوند رو \*  
 بی کان نقصان پذیرد عمر او \* تقدیری هر کسی که کرداند  
 روزخویشاند پذیرد عمر او نقصان بی کان دیکدر که هر کسی مبتدا  
 و مابعدیده اکاصفندر رو کرداندک مفعولیدر و حرف جر اکا متعلقدر  
 عمر او پذیردک فاعلی و نقصان مفعولی و بی کان بی شبهه معنائسه  
 پذیرده متعلقدر کرداندکاف عجمی ایله مضارعدر مصدری کردانیدن در  
 دوندرك معنائسه (خویشاوند و اور سیمله یقین خصم معنائسه اصلنده  
 خویش آینده در که و او بادن بدلدن کندی کلیمی معنائسه خداوند  
 خود آینده اولدیغی کی و کندی کلک وجودی ذاتی اولوب ضایعیدن  
 مستفاد اولماغله در قرابت قریبه کی که نسبری اعتبارله دکل بلکه  
 حقیقه در (پذیرد بام عجمی و ذال مجحه ایله مضارعدر مصدری  
 پذیرفتن در قبول اینلک معنائسه مضارعنده فارابه قلب اولوب پذیرد  
 دینلور (معنای یت) بودر که هر کسه که کندی خصم و قوم و  
 خصوصاً قرابت قریبه سندن یوز دوندرك و وجه شرعی ایله اقبال  
 کوسرمیه بی شک انک عمری نقصان قبول ایدر یعنی بی برکت او اب  
 طویل العمر اولسه دخی آخر عمر نه طویماز و عمری اولو جهله آخر اولور  
 (و آیه لهم الیل نسلخ منه النهار فاذا هم مظلمون) سری ظهوره کلور  
 \* هر که اوزک اقارب میکند \* جسم خود قوت عقارب میکند \* تقدیری  
 هر کسی که او میکند ترك اقارب میکند جسم خود قوت عقارب  
 دیکدر که هر کسی مبتدا و او مبتداه ثانی و میکند جهله سی متداه ثانی به  
 خبر و بعد الجملة مبتداه اوله صفتدر و انک خبری مصراع ثانی مضمونیدر  
 جسم میکندک مفعول اولی و قوت ثانیسی در اقارب اقربک جمعیدر که  
 زیاده قریب اولان عشیرتدر عقارب اقربک جمعیدر که ذوات  
 السعوم دن مؤذی معروفدر که واجب القتل در حتی جناب نبوی



صلی الله علیه وسلم نشان ایچنده لدخ ایدر کده نعلبری ایله قتل وعت  
 ایتدیلر (معنای بیت) بودر که هر کسه که اقر باری ترک ایلد و صله  
 رحم ایتیه کندی جسمی عقر بلره قوت و نفقه ایدر یعنی قبره دخول  
 ایتد کده جسمی عقر بلر صوفوب حشران لجنی اکل ایدر که بویه  
 قطع رحم ایدر تک جزاء و فاقی بودر ز بر اهرزه ایله عینک قرب بحرچی  
 وارد بو یوزدن اقر به سوه معامله ایدن عقر بله مبتلا اولور \* کرچه  
 خویشان تو باشد از بدان \* بدتر از قطع رحم کاری \* تدبیری  
 کر چه باشد خویشان تو از بدان \* بدان کاری بدتر از قطع رحم  
 دیمکدر که خویشان باشند فاعلیند و فاعل مظهر اولسه فعلله  
 مطابقت لازم کز کاری مدائن مفعولی و بدتر کارک صفی در از بدتره  
 متعلقدر خویشان خویشک جعیدر خصم و قوم معناسنه رحم  
 کشف وژی و زرنه و در رحم کسیر له اصلنده مثبت الولددر که بطنده  
 اوغلان یتاغی دید کلاری طر قدر صکره و لاد جهتدن اولان قرابت  
 و و صلتله رحم دید بلمندان نهی حاضر در مصدری دانستن در  
 بلك معناسنه مضارعنده سین حذف اولوب داند و داننده دینلور  
 (معنای بیت) بودر که کر چه شک اقر بلك ظاهر ایدر دن اولال  
 و شرعا فسق و جور له اتهام بولال بویه ابکن قطع رحم ایتمکدن  
 بدکار بیه یعنی شک قطع رحم ایتد و کل انلرک بداکلردن دخی بددر  
 حتی اوزر که نفقه سی لازم کلن کسبه فاسق ایسه دخی کفایتی قدر  
 مخلوت ایتلور دن زیاده سی منهیدر ز بر مال حلالی حرامه صرف  
 ایدر و قطع رحم مدتی عرف ناسنه مبنی در اندن او توری وقت  
 تحدید ایتماشلر در فافهم \* هر که اواز خویش خود بیگانه شد \*  
 نامش از روی بدی افسانه شه \* نفقتیری هر کسی که او شد بیگانه  
 از خویش خود شد نامش افسانه از روی بدی دیمکدر که  
 نظر اژندن اعرابی ظاهر در بیگانه یاد (افسانه حکایت و مثل (معنای بیت)  
 بودر که هر کسه که او کندی خصم و قومندن یاد اولدی و آشناغی  
 بیگانه لکه تبدیل ایتدی و اقرار به اباعد نذر بله نظر ایلدی انک نامی  
 بویه بدلسکی یوزندن جهانده حکایت و مثل اولدی یعنی السنه ناسه  
 دوشوب بدنام اولدی ز بر هر صنفک کندی قرابتنه بحسب الطبع

والطین والدین میل وعلاقه سی واردر شویله که وصلی استخوان  
وقطع علاقہ فی استباح ایدر لر یوجهندن قاطع الرحم دللر ده مذموم  
اولوب سو یلنور ودلنور

\* \* در بیان مردی وفتوت کوید \* \*

\* \*

\* چیست مردی ای پسر نیکو بدان \* اولاً ترسیدن از حق در نهان \*  
چبست مقدم خبر و مردی مؤخر مبتدا نیکو مصدر محذوف و فک  
صفی در تقدیری بدان و انستن نیکو پس مصدر محذوف بدانه مفعول  
مطلق اولور ترسیدن سؤاله جوابد که مبتداء محذوفه خبر در تقدیری  
او ترسید نیست دیکدر اولاً اکا طرفدر در کی (مردی ارلکدر زیر  
بامصدریه در ارلکدن مرادر جولیت حقیقه در که اهل کمال صفی در  
(معنای یت) بودر که ای پسر ارلک ندر کو کجک پیل و برخوش  
فهم ایت اولاً الله تعالی دن کزیده خوف ایتکدر و تنهاسنیه معصیدن  
حذر ایتکدر زیر خلق مطلع دکل ایسه خالق مطلع در که (عالم الغیب  
والشهاده در) پس مراقبه اهل اولان کسه اطلاع حتی استحضار  
وجلال و هیبتی مشاهده ایدوب نهانی اشکاره سی کی چنایتدن مصون  
اولور \* عذر خواهد مردیش از معصیت \* باشدش طاعات پیش از  
معصیت \* تقدیری خواهد مردیش از معصیت دیکدر که  
مرد خواهد فاعلی و عذر مفعولی و پیش اکا طرفدر طاعات باشدک  
فاعلی در شین ضمیری معناده طاعاته قیددر که باشد طاعاتش دیکدر  
پیش باشدک مفعولدر عذر انسان کنندی کاهنی محواید جت نسبه  
طلب ایتکدر مثلاً اندم ایسه بردخی ایتسه من دیمک اعتذار در  
اولکی (پیش بامعجمی ایله اولک معناسنه در قدام کی ایتکی) پیش  
بامعریله در زاید معناسنه (معنای یت) بودر که مرد مغوی و اهل  
فتوت اودر که معصیدن مقدم عذر خواه اولور یعنی بالفعل معصیت  
بولنندن باطننده صفت ندامت واردر که ماضی و مستقبلی برره کنوروب  
حقه رجوع دائم اوزنه اولور و بو معنی اندن او توری در که الله تعالی  
قضایسی تنفیذ ایتک مراد ایسه ذوی العقولک عقولنی سلب ایدر  
و اول آئاده عیددن ناچار برناسرنا نسبه صادر اولور مع هذا اصلنده  
عن عمد اولیه ایشده بولمغنی خاطر نه کنوروز و لکن بشریت حسبله

\* \*

صلوات اول و پس مؤمن صادق بو معتابه عارف اولد یفتدن اول نسنه  
 وقوعندن اول حقه رجوع ایدر و کذلک مرد میدان حقل بر صفتی  
 دخی او لدر که ائک طناعی معصیتدن زیاده او اور ز بر ا معاصی به  
 آحاد دیرلر که (و جزاء سیئه سیئه مثلها) و فقیحه برینه بر یاز بلور طاعتک  
 ایه برینه ادنی الامر اون یاز بلور بو معنادن اثرده کلور که (ویل ان  
 غلبت آحاده علی حسناته) یعنی و آی اول آدمه که معاصیسی حسناته  
 غالب کله پس مرد حقیقی ده سیئات حسناتدن زیاده او لماز بلکه  
 حسنی سیئاتدن زیاده او اور که انکله اخرتده نجات بولور ز بر احسانات  
 چوغ اولجه کفه می کفه سیئات اوزرنه راحی کلور \* انکه کار نیک  
 مردان میکند \* باضعیفان لطف و احسان میکند \* تقدیری ان کسی  
 که میکند کار نیک مردان میکند لطف و احسان باضعیفان دیمکدر  
 کار میکند مفعول و نیک مردانه مضافدر نیک مردان اصلنده  
 مردان نیک در که نیک مردانک صفتدر صکره صفت موصوف اوزرنه  
 تقدیم ایله تخفیف اولمشدر (لطف شول تحفه به دیرلر که انکله مودته  
 توصل اولور تنکم حدیثده کلور (تهاد و اتحا بوا) پس لطف ایصال  
 نفعدر که انده دقت واردر انکچون لطیف دقائق امور و واقف  
 و اولوجهله احسان ایدمه دیرلر احسان اصلنده مشاهده درولکن  
 انعامه احسان دیدیلر ز بر اسکا انعام ایدن سنک حالکه مطلع اولاند  
 (معنای بیت) بودر که اول کسه که مردان نیک ایشنی ایشلر و لئلرک  
 بولنه کیدر ضعیفا و فقرا به لطف و احسان ایلر ز بر ابو معامله حسنه انلرک  
 خصال مد وحه لرنددر و اخلاق اخیاره متابعت ائک سبب سعادت  
 و باعث نجات و یادی رفعت در جاندرفاهیم \* هر که او باشد ز مردان  
 خدا \* باشد اندر تنک دستی از سخا \* بعضی تسخنده با سخا د و شمشدر که  
 با مقارنت معناسن افاده ایدر اولکبسی ابلند رز بر ا سخا نه نمکن  
 و استقرانه دلالت ایدر مردان خداده اصناف رجال الله و اهل  
 الله ده کی کی در که خاصه الله معناسنه تعظیم و تشریف افاده ایدر  
 (تنک دستی ده یا مصدر به در تنک دست صفت مشبهه در طار الو  
 معناسنه که ضیق ملل و ضرورت حالدن کلاه در تنکم غنی به فراخ  
 دست دیرلر عرب سعه ذات الید دیدوکی کی که ذات الید مالدر ز بر

\*

\*

بد مالک اشله و کنی غیرله اشله کو یا مالیده عطا و امسا کله امرایدر  
 و بد مالک مملوکیدر فافهم جدا (معنای یت) بود که اول کسه که راه  
 حق میردن و کرجک ارلندن در طارلق حالده به بیخداه اولور  
 فکیف وسعت حالده و اول معنیه ایثار دیرل شکم قرانده کلور (و یورون  
 علی انفسهم ولو کان بهم خصاصة) \* ای پسر در صحبت مردان  
 درای \* ناظر عیایابی از فضل خدای \* در صحبت درایه ظر قدر  
 ز را درای امر حاضر در مصدری آمدن در کلک معاسنه محیی کی  
 مضار عنده میم یاه مبدل اولوب آید و اینده دیرل نظر ها نظرك  
 جمیدر که یابی به مفعولدر یابی مضارع محالیدر مصدری یافتن در  
 بولاق معناسنه مضارع عنده فابا، موحده به مبدل اولوب باید دینلور  
 فضل عدل مقابله بنده در که مزید احساندر (معنای یت) بود که  
 ای پسر مصفات مذکور ایله تنصف مردلک و حق ارلرنک صحبتنه  
 کل و محالیرنه داخل اول تا که فضل خدادن نظیر بولاسن یعنی  
 الله تعالی ک فضل و کر مندن نظر رحمت بولاسن زیرا اولیالک نظری  
 نظر حقیدر و نظری جمع قلدی زیرا مقاصد انسان انواع اوزرنه در که  
 هر پرنه کوره بر نظر الهی وارد و یا نظرنه تنبیدر \* هر که از مردان  
 حق دارد نشان \* نکدراند عیب دشمن بزبان \* تقدیری هر کسی که  
 دار نشان از مردان حق دیمکدر که اعرابی ظاهر در نشان علامتدر  
 نکدراند کاف مجملی ک ضمه سنی لاجل الوزن اختلاسه و ذل معجه ایله  
 مضارع متعدی متغیر مصدری کذاویندن در کچورمک معاسنه  
 عیب مفر نقصان اولان نسنه در (معنای یت) بود که هر کسه که  
 مردان حقندن نشان طوتر یعنی انلرک علامت و خوبیندن اوزرنه علامت  
 و خوی واردر اول کسه دشمنک عیبی دلر اوزرنه کچورمز یعنی احبابک  
 عیبی سوبلک دکل بلکه اعدایی به آغزنه آماز بلکه ستر عیوبله مفید  
 اولور که الله تعالی ک ستازی ایله اتصافدر حق بمضیلر لاغیبه تفاسق  
 حدیثنده نقیبی نهی معناسنه جل ایدوب فاسقی دخی غیبتدن منع  
 ایتشدر ز را خلق تعیب ایتک خالق تعیبه مؤهی اولور پس برادیشی  
 براندندن او توری خوش کورمک کر کدر شکم مقتضای نو حید حقیقی  
 بودر لیکن بو مقامک اهلی غایت قلت اوزرنه در \* خود نخواهد

\*

\*

\*

مرد خصما را هلاک \* وز غم مردم شود اندوهناک \* مرد نخواهد  
 فاعلی و هلاک مفعول ضربیحی و خصما را غیر ضربیحی در زیر  
 رلام جاریه معنای مستدر و او معناده شود اوزینه داخلدر و شود از غم مردم  
 اندوهناک دیکدر که اندوهناک شودک مفعولی و جار و مجرور اندوهنا که  
 متعلق قدر مرددن مرد را در راه خدا در اندوه غصه در اندوهناک  
 غصه او در زیر براناک نسبت و وصفیت افاده ایدر زید فرحنا کست  
 دیمک فرجه منسوب و انکله متصف قدر دیکدر و دقا ئقه کلور که لسان  
 فارسیدهناک اختلاطدن عبارتند که اشراب طریقیله اوله غناک کی که  
 ایچنه یاش سکمش نسنه در کمال تکلفدن ده ناکله تعبیر ایدر لر غناک  
 و برشناک **کبی** (معنای بیت) بودر که مرد حقیقی خود کندنی  
 خصم و عدولی ایچون هلاک استمر یعنی هلاک اوسونلر دیمز بلکه محبی  
 و عینک ارادته احاله ایدر و اولی خصوصتی حکمتیه جل ایلر و اشیا بی  
 کاتب ازلبنده قلم کی ییلور قلیدن ایسه فریاد ایتمک اولماز زیرا آلت  
 مجبوره در بلکه جباره نظر اولور که الله تعالی در ولیکن قنی بوتو حیدک  
 صاحبی و کذلک مرد حقیقی اودر که خلقک غندن غناک اولور یعنی  
 مغموم اولسه اولدخی مغموم اولور و یا خلقک غمن چکر زیر جهت  
 جامه اخوت و یا انسانیت اتی مرحمت و شفقت جل ایدر بوسیددن  
 انلری کندنی نفسی حکمنده ییلوب تاسه لنور \* می نجوید مرد انصاف  
 از کسی \* کر زسد جور و جفا با اوبسی \* مرد نجوید فاعلی و انصاف  
 مفعولی و از انصاف متعلق قدر جور رسدک فاعلی و با اکا متعلق قدر بسی  
 معناده جور و جفا به صفتدر و جازدر که رسده ظرف اوله زمان کثیر  
 معنای عربی ایله تقدیری وان وصل الیه الجور و الجفاء زمانا کثیرا  
 دیکدر (معنای بیت) بودر که مرد معنوی اودر که هیچ برکسه دن  
 انصاف و بدل استمر اگر اکا جور و جفاء کثیر ایریشور سه ده یعنی  
 هر قدر برکسه دن جور و جفا چکسه و ظلم و تعدی **ککور** سه  
 شوندن بنم انتقامی البیورک دیمز و داد خواه اولماز بلکه (واحسن  
 الی من اساء الیک) موجب عفو ایدر اشته بومعنی دخی اولسانک صفات  
 مخصوصه سندنر و اکعدم التأفی باذی انشاس دیرلر و حید افعال  
 دند کلیری مرتبه خاطر در \* هر که با اندر ره مردان نهاد \* کی رود

✽

هرگز بدنبال مراد \* تقدیری هر کسی که نهاد پای اندر راه مردان  
حق دیمکدر که بودند اعرابی ظاهر در نهاد ماضی در مصدری  
نهادند کسر له قومی معناسنه مضارعنده الف حذف اولوب نهاد  
دینلور کسرنوله تنکم امری نه کلدوکی اکاد الدردنبال صمله قیر وقدر  
دنبال چشم کوز قیروخی در و د قانقده کلور که بال قنادر و قیروق  
صوفقه دخی بال دیرل دیمبال اندن مر کبدر دم قیر وقدر اصلی بال  
دم در ترکیب اولوب علم اولیحق مضاف الیه تقدیم اولمشدر بطریق  
الاستعاره آدمی نک آردنه ده دنبال دیرل انتهی ولغت حلیمی ده  
کلور که نون ساکنی بادن مقدم واقع اولسه میمه قلب اولوب لغت  
مستقله اولور (معنای یت) بودر که هر کشتی که مردان حق یولنه  
قدم قودی وانلرک کتد وکی یوله کندی چن مرادی اردنجه کبدر  
یعنی هیچ بر زمانده کندی مرادنه تابع اولماز بلکه ارادتتی ارادت حقده  
افتابندر و کسه دن انتقام اخذ ایده یم دیمز بلکه عالم فساد طوروب  
امرنی حقه تفویض ایدر تاکه حق اکانم البذل اوله الحاصل دنبای  
مراده تابع اولوق بقاء نفسند در بقاء نفس ایسه صفت نقصاندر رفاقهم  
جدا \* ای پسر ترک مراد خویش کبر \* وانکهی راه سلامت پیش کبر \*  
ترک کبرک مفعولیدر زیر کبر کاف عجمی ایله امر در مصدری گرفتن در  
ظومعنی معناسنه وانکهی و بعده دیمکدر و راه ایکنجی کبرک مفعولی و  
پیش قدام معناسنه ظرفدر (معنای یت بودر که ای پسر کندی مراد ک  
ترکی طوت یعنی نفسه تابع اولوب کندی مراد نجه اوله بلکه ارادتکی  
ارادت حقده افایله و نصرفی اکانسلیم ایله او اندن صکره راه سلامتی  
او کونه طوت یعنی سلامت و عافیت دل ایله یولکه کت والا خطر دن  
خلاص اولما زسن و برزخ نفسده مفالور سن و حفره هوایه دوشرسن  
زیر انسانک ارادت جزیه و تدبیر نفسانیمی بوراه درازده منزل رسان اولماز

✽ \* در بیان فقر گوید \* ✽

✽

\* فقر می دانی چه باشد ای پسر \* باتو کویم کرداری زان خبر \*  
عربی ایله تقدیری هل تعرف الفقر ما ذی کون ای ای شی هو دیمکدر  
بس چه باشد جمله سنی ماقبلندن مفهوم اولان سوالی نصریحد

معنای

(معنای بیت) بود که ای پسر فقری پیلورمسن نه اولور یعنی اسان  
صوفیه ده فقره دیکلری نه معنایه و حقیقی ندر و فقیر حقیقی ندن معلوم  
اولور علامتی ندر سکا سویلیسه یی اگر اندن خبر طومرمن یعنی بوا نه  
کلیجه اگر سکا بر عارفانی اخبار اتمدیه بوقوله قول غک طوت تا که  
سمعه الاسن ونه اید و کن بله سن \* کرچه باشد بی نوادر ز بردلیق \*  
\* خویش را منم نماید پیش خلق \* باشد که نحت شده ضمیری بیت  
سابقه فقره دلالت ایلدوی فقیره راجعدر بی نوا مفعولیدر و دراکا  
ظرفدر خویش نماید مک مفعول اولی و منم تالیسی و پیش اکانر قدر بی نوا  
بی غنا دیکدر زیر اوانک بر معناسی غنادر دلیق فتحله و لامک سکونیه  
درویشلر خرقه سی منم بالاده در (معنای بیت) بود که کرچه فقیر  
درویشلر خرقه سی اللته بی غنا و با احتیاج و ضرورت اوله بویه  
ایکن ینه خلق اوکنده کندی منعم و دوللو کوستر و جالی کتم الیوب  
کسبه افشا ایلن ضرورت و در دیوزانه تصریح و تعریض اسوز  
کتورمز \* کرسنه باشد دم سیری زند \* دوستی بادشمنان خود کند \*  
تقدیری باشد کرسنه زند دم از سیری کند دوستی بادشمنان دیکدر که  
یوندن اعرابی ظاهر در کرسنه کافک ضمی و رانک سکونی و سینگ  
کسر بله آج معناسنه جایع کی و رانک کمره سی و سینگ سکونیه دخی  
مستعملدر سیری طوقلقدن زیر ایا مصدریه در زند مضارعدر مصدری  
زند در اور مق معناسنه ضرب کی مضارعنده نون زیاده اید و ب زند  
و زنده دیرلر ((معنای بیت) بود که فقیر حقیقی اودر که آج اولور یعنی  
آج ایکن طوقلقدن دم اور و بی احتیاج اولد یعنی اشعار ایدر وجهله  
معامله ایدر و جفندن غیره جالی عرض ایتمز زیر ماسوا و جودنده  
ولو ازم و جودنده حقه مقتدر در هر کیم اولور سه اولسون پس غنی  
مطلق قویوب فقیر ذاتی به عرض حال اتمک جهل عظیمدر و کذلک  
فقر حقیقی اهلی اودر که کندی دشمنانه دوستی ایدر  
زیرا ترکیه نفسک حکمی جله به حسن معامله در والا اهل کین  
اولق حسیله خبت نفسدن طاهر اولمش اولماز \* کرچه  
باشد لاغر و زار و ضعیف \* وقت طاعت کم نباشد از حریف \*  
کرچه غریبه ده ان و صلیبه برینه در لاغر باشد مک مفعولیدر وقت

کم نباشده ظرف قدر بعضی نموده کم نماید دوشمشدر از حریف دخی  
 کم نباشده متعلق قدر (لاغر آرقدر که اتمن و یا غمزدرد لاغرمیان  
 انچه بالاودر) زارا کلیبی نالان کی اکلک بحسب الغالب خسته لکدن  
 اولفله زار بوراده ناخوشلقدن کایه در (ضعیف قوبنک ضدیدر  
 کم نباشدک نظارتی مرارام و رایتدی) حریف یار و مصاحب و دوست  
 (معنای نیت) بودر که فقیر حقیقی هر قدر آرق و ناخوش و ضعیف  
 الوجود اولسه ده ینه طاعت و عبادت و قننده یار و مصاحبدن اکلک  
 اولز یعنی بولدشدن کری قاناز و توانا و صحیح الوجود اولنترلر برابر  
 حرکت ایدر و عملده بولنور\* چون دل بردارد و دست نهی\* در ترازو  
 می نماید فریبی\* تقدیری چون دارد دل پر و دست نهی می نماید  
 در ترازو و فریبی دیمکدر که پرده و نهی دسته صفتدر در نماید ظرفدر  
 فریبی نمایدک قائمقام فاعلیدر (نهی کسرله بوش و شلا بوش اللویه  
 نهی دست دیور فقیر معناسنه نهیکاه بوش بو کردیمکدر) تراز و عربی ده  
 میران دیده کلریدر (فریبی ده یا زایاده در فریه اولنده فاه مفتوحه  
 و آخرنده باء موحده یک کسری وهاء ساکنه ایله سمزدرد که عرب  
 سمین دیو) (معنای نیت) بودر که چونکه فقیر طواو کوکل و بوش ال  
 طویر یعنی الی بوش ایسه دخی کوکلی غنی در ترازوده یعنی وزنده سمز  
 کورینور یعنی اغرچکر ز بر الله تعالی بواطنه نظر ایدر طواهره دکل  
 پس غنی اظهار غنا ایسه ثقیل الوزن اولمق لازم کلور ز بر قلبی قناعتدن  
 نهی در فقیر ایسه بویله دکلدر بلکه اظهار غنا ایسه ثقیل الوزن در  
 ز بر قلبی قناعتله پردر\* ای پسر خود را بدرویشان سپار\* تا بکمدارت  
 بود پروردگار\* خود را سپارک مقبولیدر تا ممانده بوده داخلدر تا بود  
 دیمکدر که پروردگار بودک فاعلی و نکهدار مفعولیدر (سپار کسرسین  
 و باء عجمی ایله امر حاضر در مصدری سپردن و سپاریدن در اصم لمق  
 و طایفه شرمق معناسنه مضارعده الف ایله سپارد و سپارنده و بلا الف  
 سپرد و سپرنده دخی جائزدر) نکهدار صفلابی و بکلچی در اصلنده  
 وصف ترکیبی در که دارند نگاه در نگاه داشتن صفلابی طوتمق و حفظ  
 ایتمکدر ز بر نگاه نظر و حفظ در و دارد داشتن دن اسم فاعلدر  
 صفلابی معناسنه (پروردگار مرئی معناسنه در که ممانده افاده ایدر



زیرا کار کاف فارسیه ادات مبالغه در ماضی آخره لاحق اولور مبالغه  
 فاعل معناسنه پروردگار کی که رب دیمکدر و آفریدگار کی که خلاق  
 دیمکدر و امره دخی متصل اولور آمرزگار کی که غفور و غفار دیمکدر  
 و آموزگار کی که کثیر التعلیم و کثیر التعلیم دیمکدر (معنای یت) بود که  
 ای پسر کنیدی درویش لره و فقراء باب الله سپارش ایله و طایشر  
 و انلرک دائره لرنده و خدستلرنده و صحتلرنده اول تا که پروردگارک یعنی  
 ربک سنک حافظک اوله یعنی بلایا و آفادن مصون و صحت و عافیه  
 مقرون ایله الحاصل اولیاء الله محفوظ اولمغله انلره قرین اولان دخی  
 ظاهر و باطن محفوظ اولور خصوصاً که شهوات و هوی و دنیا  
 و ماسوادن حفظ الغیب آلهی ده حایه بو اور فافهم \* بافقیران  
 هر که همدم میشود \* درسرای خلد محرم میشود \* تقدیری هر کسی که  
 میشود همدم بافقیران میشود محرم درسرای خلد دیمکدر که بودند  
 اعرابی ظاهر در (سرای پادشاهلرک و اولوکسهلرک اولدقلری دائره لره  
 و اولره دیرلر) سراجیه و سراجیه کوچک خانه حجره کی زیر اچه تصغیر  
 ایچوند (سرای خلد سرای جشدیر زیر کون و فساد عارض اولوب  
 درونی مشغول اولد بخی اشیائله حالت اولاسی اوزرینه باقیه در  
 (معنای یت) بود که هر که که فقراء حقیقه به همدم و مصاحب  
 اوله سرای مخلص اولان ینه انلره دنیا ده کی محرم و درجه لرنده  
 مساوی اولور زیرا مناسبت معنویه جنسی جنسه جذب ایدر و یا خود  
 محرم آلهی اولور ساثر درویشان و خواص درگاه رحمان کی  
 \* \* در بیان انباء از غفلت کوید \* \*

\*

\* از خدای خویشتن غافل مباش \* غافلانه درره باطل مباش \*  
 تقدیری مباش غافل از خدای خویشتن مباش غافلانه درره باطل  
 دیمکدر که اعرابی ظهردر (غفلت حقت غیریه مشغول اولوب حقی  
 نیسایندر) غافلانه ده اولار ها نسبت ولیقت معناسن افاده ایدر  
 نظارتی جو قدر ملو کانه کدایانه غافلانه و شیخانه کی (باطل حقت  
 مقابلیدر تنگم مرور ایشددر) (معنای یت) بود که کنیدی خدا کدن  
 غافل اوله یعنی غیره مشغول اولاجنکه اکا مشغول اول زیر غیر  
 فانی و حق باقیه در پس باقی بی فانی اوزرنه اختیار ایله عکس ایتمه



مظا

و غافلانه مناسب اولور وجه اوزره یعنی غافلار کی راه باطلانه یعنی  
 راه شیطانه و ماسواده و خلاف شرعده اوله \* جای کریمه است  
 این جهان دروی مخند \* چشم عبرت برکشا و لب به بند \* این جهان  
 مؤخر مبتدا و جای کریمه است مقدم خبر در در مخنده ظرف در چشم  
 ترکشایه مفعول در لب به بنده مفعول اولدینی کی (کریمه اسم مصدر در  
 اغلاش و اعلمه معناسنه کریمه زیادہ اغلفان معلوم اوله که برکله  
 ساکنه الاخر اولسه نیک کی ادا ت خبرک یعنی استک همزه سی لغظا  
 و کلمه وجوبا حذف اولنور نیکست کی واکر مفتوحه الاخر اولسه  
 کرده است و کریمه است کی خطا الفی وجوبا ثابت اولور افتظا ایسه  
 حذف و اثباتی جائز در (مخند نمی حاضر در مصدری خندیدن در کلک  
 معناسنه ضحک کی مضارعی خندد کلور خندان کلیمی و خندان بخندد  
 اسم مصدر در) عبرت کمرله اعتبار در که انسان بر نسنهک دلالتی بوزندن  
 جهل دن علم عبور ایتمکدر یعنی عبرت بر حالتیدر که آنکله مشاهد  
 اولان نسنهک معرفتدن مشاهد اولمان نسنهک معرفتسه توصل  
 اولنور اصل العبر بر حالدن بر حاله تجسوز در (عبور صوبی یکمکدر  
 یاسباحت و یاسفینسه ایله و یابعیر و یاقنطره اوزرنده) و دمعه یعنی  
 کوز یاشنه عبر العین و بولجی به عابر سبیل دیدکاری دخی ایندندر  
 و تفسیر رؤیاه تعبیر دیدکاری ظاهرندن باطنه عبور حسبیه در (برکشا  
 امر حاضر در مصدری کشادن در اچق معناسنه مضارعنده یاز یاده سیله  
 کشاید و کشاینده دیرلر (به بند بام اولی نک ضمیه امر حاضر در مصدری  
 بندیدن در بعلق معناسنه مضارعنده بندد دینلور) (معنای بیت) بودر که  
 بودار دنیا غلق بریدر بنده علی هذا کولمه یعنی دار ابتلا ده خندان اولق  
 اولماز پس انده کولمک سوداسنه دوشمه زیرانده مجنون اولان کولر  
 یوخسه عاقل کولمز انکچون دیرلر که جهانده بی غم اولان آدم اولماز  
 و عزت کوزنی آچوب احوال عالمه و واقع اولان تغیرات و قضایای  
 مختلفیه نظر ایله تا که متعظ اولاسن و پند قبول ایده سن و طودا عکی  
 بغله یعنی واجب اولان کوزی هیرندن اتوری آچوب واغزی قباوب  
 مهر سکوت اوزمی کر کدرز بر ادمشله در که هذا زمان السکوت  
 و ملازمه البیوت و وارد اولمشدر که (سلامة الانسان فی حفظ اللسان)



پس دنیا و آخرتده چکن ز جتلرك اکتري دل او جندند \* همچو  
 مور از حرص هر سوي مرو \* بند ناصح را بکوش جان شنو \*  
 بعض نسخده مرو بر بنه مدو دوشمشدر دال ايله دویدن دنکه يلك  
 معناسنه رائله ايسنه رفتن دن در يور يک و کتمک معناسنه اگر چه  
 اسان عامه ده متداول اولانه دال انسيدر زيرا قرنجه کي يار ديرل  
 تقديري مرو هر سوي از حرص همچو مور شنو بند ناصح را بکوش  
 جان ديمکدر که بوتقد بردن اعرابي ظاهر در (مور قرنجه در که صفت  
 حرصله معروفدر که اکل ايتدوکی نسنه بي ادخار ايدر) حرص فرط  
 ارادتدر يعني بر نسنه بي جدله طلب ايلک و تحصيل ايد يم ديو اجتهاد  
 ايتکدر و حرص غالبه شره ديرل حرکت ايله (سوي ده ياء ثانيه زايده  
 و يا وحدت ايجوندرو طرف وجهت که تزکيه بکا ديرل) ناصح بالاده در  
 (شنو کسرله امر در مصدری شنودندن در ضمه اشمک معناسنه مضارعی  
 شنود کلور) (معنای ييت) بودر که قرنجه کي حرصکدن هر يکا کتمه  
 ويلوب يو کر مه زيرا حرص صفت مذمومه در کرک رزق ايجون و کرک  
 غير ايجون زيرا حرصله مقدردن زايده اولماز و ديمشدر در که الحر يص  
 محروم وسن اگر بو خصوصده واکر غير يده ناصح و واعظک بند  
 و نصيحتني جان قولاغيله ايشت و دکلله بو خسه سمع ظاهر کله اکتفا  
 ايمه زيرا پند انسانک قلبنه تأثير ايتدکجه مقتضاسيله عمل حاصل اولمز  
 \* ای پسر کودک نه بازی مکن \* کار باشيطان بانبازي مکن \*  
 کودک نه نک مفعوليدر بازی دخی مکن مفعوليدر کار دخی ايتکجه  
 مکنک مفعوليدر باشيطان بانبازي اصلنده بانبازي شيطان ديمکدر  
 صکره و زنجون تفريق اولنسي (کودک کاف عربی نک ضميله بالغ  
 اولدق اوغلان دال ۴۰۴ له ايله مشهور در و لکن اصلي ذال معجمه در  
 زيرا قاعده عجم اوزنه وای دن صکره کلن معجمه در (نه ده همزه  
 خطاب ايجوندرو که بابه بدليت ايله در نه حرف نفيدر بوق معناسنه  
 پس نه نيستي معناسنه در که سن دکلسن ديمکدر عربی ده لسست کي  
 ولقت حلمي ده کلور که نون مفتوحه حرف نفيدر کله لاء اوللر نه  
 داخل اولور نفي حکم قصد اولنان ير لده متصل يازيلور مثلا فعللر ده  
 و مصدرلر ده واسم مفعوللر ده واسم فاعل صيغه لر نه ندانست و نداند



ونداشته ونداشتن یکی وئی ذوات و نعوت و سلب صفاته متعلق  
 قصد اولند قدرد مفصل یازیلور آخرتیه هاء علامته مثلا اسماء  
 جوامدده و اسماء مصدریه و اسم زمانه و اسم مکانده و نعوت  
 و مبالغه و اسم فاعل که مفعولیه متعلقدر انک نئی و سلبی قصد  
 اولند قدرد انتهی (بازی بام موحده ایله او یون یازیدن او یانه قی انباز  
 فحله و تقدیم و نه اور تا قدر شریک یکی یا مصدریه در (معنای یت)  
 بودر که ای پسر نابالغ و بی تمیز او غلام د کلن بازی ایله یئی  
 او شافکر یکی او یانه و سنی حقندن اشغال ایذه چک ایش طومعه الحاصل  
 لهو و لعب اهلی امله و شیطان اور تا قلعی ایله ایش ایله یعنی شیطانی  
 ایشو که قار شدیده والا کار خیرکی افتاد و ابطال ایدر پس هرایشه  
 بیسمله ایله مباشرت ایله و ضرورت اولدیه صول الکله طعام یمه  
 و غرض دنیا ایچون ایش طومعه وریا و امثالندن حذر ایله اشته کار  
 عقلا و اهل تقوی بودر \* نفس بدرادر کنه لری مده \* عمر بر باد  
 از تبه کاری مده \* تقی بیری مده یاری نفس بدرادر کلامده عمر بر باد  
 از تبه کاری دیکدر که یاری مفعول مده در نفس بدر یاری به متعلقدر  
 در کنه یاری به ظرفدر عمر ایکنی مدهک مفعول بدر بر باد مده  
 متعلقدر از دخی بویله در کنه کاهندن محققدر (تبه تباهندن محققه  
 اولدینی یکی (یاری بام مده ایله اعانتدر (تبه کاریده یا مصدریه در  
 (تبه کار صفت مشبهه در (تبه بامز و فاسد و آزعون و خراب پس  
 تبه کار بد کرددر (معنای یت) بودر که نفس بد کاه ایتمکده یاردم  
 و یرمه یعنی مفصیته هوای نفس مساعدده و شایسته ایتمه و بد کارلق  
 بوزندن عمرکی باد اوزرنه و یرمه و یوق بره هوا به ضاوب افتاد ایتمه  
 الحاصل شول کسه که کاه اشلکده نفس اماره به معین اولور و اول  
 یاده اکا مساعدده قبلور بوقوله بد کارلخی جهنتندن عمرنی بر باد  
 و اسراف و اضاعت ایلر و قیامتده مسئول اولور پس کر کردر که نفس  
 و شیطانه مساعدده ایتوب وقتی محافننه ایلیه فافهم \* هر یکا تهمت  
 بود آنجا مرو \* راه حق را همچو نایبنا مرو \* هر یکا ظاهرا بوده  
 ظریف و تهمت بود که فاعلیدر ولیکن معناده مبتدا و مرو آنجا جمله سی  
 خبر در عربی ایله تقدیری ای ممکن یکون فیه تهمه فلا تذهب الیه



دیمکدر وظاهری اوزرنه تقدیری بودر که مرو انجا که دران نهمت بود  
 دیمکدر راه مزلو مفعول غیر صریحی در ز را لام جاره مضاعف است در  
 لام دخی الی مقامنه اقامت اولمشدر (بان ربك اوحی لها) کبی که  
 اوحی الیهها دیمکدر همچو سالک راه حق تشبیه در (نهمت اصلانده  
 تانك ضمی وهانك فتحجمله در وزنیچون ها اسکان اولمشدر نیکم  
 عامه ده دخی اولوجهله شایع در اتهام وهیدندر نهمتلدی یعنی انك  
 یوزندن وهمنه برنسنه ادخال ایتکدر توهیم کبی (نابینا اعمی در بینا  
 بصیردر وه فائقه کلور که بینا می کدر بر جزئی بین در که اسم فاعلدر  
 کور یچی معنایه دیدندن مأخوذ در خلاف قیاس باوزرنه بر جزئی ده  
 القدر که لسان فارسیده وصف جلی الیه توضیفك انا ایدر معنای بین  
 حقیقته چشمك ایچنده کی بر عضوك حالیدر چشمه اول عضوك  
 اراسنده اولان حلاقه خلقیه به دلالت ایچونددر چشمك وصفی اولان  
 بیناده کی الف کی اتمهی ومفتاح اللغه ده کلور که صفت مشبه  
 مضارعندن مشتقدر طریق اشتقاقه کاه فعل مضارعك آخر حرفی  
 الفه ابدال ایدوب مثلاً کوبد ویند افظنده کوبا وینا دیرلر وکه  
 برنون ضم ایدوب مثلاً کربد ونالده کربان ونالان دیرلر بوصفیه الیه  
 مبالغه اسم فاعل مراد اولسه جائزدر (معنای بیت) بودر که هر قنده که  
 نهمت اوله اوتایه کتمه وموضع نهمته بولنجه زیرا وارد اولمشدر که (اتقوا  
 مواضع التهم) الحاصل خلقك وهمنه برنسنه دوشوب سنك حقهده  
 سوء ظنه باعث اولاجق برده وایشده بولنجه عرض دین وكرك  
 عرض دنیا در محفاظه الیه وضرورت اولورسه ازاله وهم الیه تنکم  
 جناب نبوت صلی الله علیه وسلم معتکفلرنده ام المؤمنین ضمیمه الیه  
 رضی الله عنها وعنهن مکالمه ایدر کن مسجد ایچندن بزکسه ضرور  
 ایدوب عطلع اولدقنده جناب رسالت اول کسه به پیوردیلر که یاهدا  
 یویم اهل صقیه در اجنبیه دکادر اول کسه دخی هاشا یارسول الله  
 بنم خاطر مه سرك حقکر ده اولیه نشسته کلر دیدکده پیوردیلر که (ان  
 لشیطان یحری من ابن آدم بحری الدم) یعنی شیطانك تسو یلندن  
 حذر کر کدو زیرا انسانك قلبنی افساد ایلر وینه ناظم قدس سره  
 ید ایدوب دیر که راه نفعه اعمی کبی کتمه یعنی اعمی بوله نوجهله افتاد

و خیران و تردد و تحیر اوزرنه بیدرسه سندخی طریق حقسه علی الهمیا  
 کتمه بلکه بر مرشد کاملی رهنا ایدوب هر وضع قدیم ایندو کلک یره  
 عمله ورشده ایاق بص تا که وقفه دن وانحرافدن خلاص اولوب  
 منزله طوغری واره سن ومقام معینکه ایره سن \* دشمنی داری ازو  
 ایمن مباح \* زیرسقف بی ستون ساکن مباح \* بونک تقدیری اگر  
 داری دشمنی مباح ایمن ازو مباح ساکن زیرسقف بی ستون دیمکدر که  
 بوندن اعرابی ظاهر در ( ایمن کسرهمزه ومجمله قیهوسن معنیانند  
 کسر میله اولدیغی بالاده مؤمن و بوراده ساکن مقابله ایراد اولند یغندن  
 مفهومدر (سقف خانه نك تاواتی در سمایه سقف دندل و کی تشبیه  
 طریقله در قال تعالی (وجعلنا السماء سقفا محفوظا) ستون ضمه  
 درك در عرب عماد واستوانه دیر (معنای یت) بودر که اگر دشمنی  
 طوترسک یعنی دشمن و خصمک واریسه اندن بی قید و لا ابالی اوله  
 زیرا دشمندن حذر لازمدر امدی در کسر سقف نشده اوتورمه  
 و ساکن اوله واوله مخوف یرده ساکن اولقدن نیجه حذر ایدرسک  
 اوزر که حواله اولان دشمندن دخی حذر اوزرنه اول واکا قریب اوله  
 الالهلاک مقرر در و بوراده دشمنی ده اولان یا جائزدر که تعظیمه محمول  
 اولوب مراد نفس اماره اوله بوصورنده شرط تقدیر اولنموب دیمک  
 اولور که سن بردشمن عظیم طوترسن که بین الجنین نفسکدر اندن  
 بی غم اوله زیرا انسانی موارد هلا که ایراد ایدن نفس شریره در  
 \* درره فسق وهوی مرکب متاز \* خویشتن راسخره شیطان مساز \*  
 تقدیری متاز مرکب در راه فسق وهوی و مساز خویشتن را سخره  
 شیطان دیمکدر که اعرابی ظاهر در (فسق طاعتدن خر و جدر  
 وطاعت امره مقارن اولان ایشدر (هوی آخرنده یا ثله نفسک شرعا  
 مذموم اولان نسنه طرفه میل وانحرافدیر زیرا هوی اصلنده کرچه  
 محمود و مذموم اولان مشتهایه شاملدر و لکن مسکره غیر محمود اوزرنه  
 تغلب اولنمشدر و برکسه متعمدا جاده سندن زایغ اولسه اهل  
 اهو اندر دیو ذم اولنور (مرکب رکوبه صالح اولان آت و قاطر و دوه  
 و چهار و امثاله شاملدر اگر چه اسان عامه ده مرکب خر معناسنه تغلب  
 اولنمشدر (متاز نهی حاضر در مصدری تاختن در چایمق معناسنه

مضارعنده

مضارعنده خا زایه قلب اولنوب نازد و نازنده دیرلر و مصدر فر عیسی  
 دخی مشعلیدر که نازیدن در (سخره سینک ضمیمه هر بیدر من بسخر منه  
 یعنی شول کسبه در که استنزا اولنور سخریت مسخره لق ایتمکدر  
 (مسازنهی حاضر در مصدری ساختن درد و زمک معناسنه مضارعنده  
 خا زایه قلب اولنوب سازد و سازنده دیرلر (معنای بیت) بودر که  
 فسق و هوی یولنده مرکب چایه یعنی اسب نفسکی او یوله سورمه  
 بلکه امسالک عنان ایله زیرا غای حفره هلاک و قوعدر کدر یکی شیطان  
 مسخره سی دوزمه یعنی برایش اشله که انکله سخره شیطان رجم  
 اولاسن بلکه بر کار طوط که سندن تهیب ایلسون و یانکه قریب اولمغه  
 قادر اولسون تنکم عارفک نور معرفتین فرار ایدر و محترق اولمقدن  
 خوف ایلر شهاب آسمان دن فرار و حذر ایتدوکی صکبی فافهم  
 \* چون سفردر پیش داری زاد کیر \* عمر خود را هم سراسر باد کیر \*  
 بعضی نسخده عمر خود را سر بسر هم یاد کیر دوشمشدر معنی پردر  
 تقدیری چون داری سفردر پیش کیر زاد هم کیر عمر خود را سراسر باد  
 دیمکدر که اغرابی ظاهر در زاد شول مدخر نسینه در که فی الوقت  
 محتاج الیه اولان و وزنه زانداوله مراد بول آریغی در (سراسر الف و او  
 عاطفه دن بدلدن سر و سر دیمکدر که بر او چدن پراوجه یعنی اولندن  
 آخرنه دیک معناسندو (معنای بیت) بودر که چونکه او ککده سفر  
 آخرت طو ترسن که اول یوله کنسک کر کدر آرق طوط یعنی علم و عمل  
 و حالدن لوازمه سلوک ایلتههی کتمه زیرا هر یوله حالته کوره البت بک  
 و ساز کر کدر و بونکله به کندی عمر یکی و مدت حیاتکی باشند باشه  
 یعنی من الاول الی الاخر باد طوط یعنی بیل کپی نسته در که تیر کلور کیر  
 و او چار قوش سایه سی و آفاز صوکی در که قرار ایتمز و سر عتله کدر ایلر  
 پس ا کاطایع و مغرور اولم و طول اعلی قو والا بر کون اجل ییلی اوزر که  
 اسدو کئی کور رسن و اضاعت اوقات و اسراف نقد عمر ایتدو ککده نادم  
 \* اولور سن هیا ن خدمت حقه اول نه طور رسن \* ای پسر اندیشه  
 از اغلال کن \* نفس بدرا بالکد پامال کن \* اندیشه مفعول کن و از  
 اندیشه به متعلقدر نفس بد مفعول پامال کن بالکدا کا متعلقدر (اغلال  
 غلاک جمیدر غل ضمه شول دمردن و غیر بدن حلقه در مجرمه لری تعذیب

و تأدیده تشدید ایچون بیونلرنه کجور لر والی ایله به جمع ایدر لر  
 شویله که باشلرنی تخریکه قادر اولماز لر اوائله بومقوله طوق منهی ایدی  
 بلکه بنده لک ایاقلرنه قیدیعی بوقاغی اوز لر دی قاما فقهه دیدیر که  
 بوا عصارده لایب سدر غلبه افراد دن او توری خصوصاً که هند  
 و انا لندن سنی اولنانلر مطوق اولدنجه دکه حاله ضبط اولماز لر  
 (لکد حرکت ایله دیمه و طبا نجه) بامال و بایمال آفاق آلتی و خوار نسته  
 اصلنده مالیده پای در که مالیدن او غنی و سورتک و دورنگ در مالیده  
 اسم مفعولدر پس مالیده پای ایاق ایله او غلش و سوزنلش دیمکدر که  
 خوار لقی انک لواز مندندر (معنای بیت) بودر که ای پسر دوزخده  
 بحر مالک بیونلرنه کجور دکاری آتشین حلقه لردن و زنجیر لردن اندیشه ایله  
 یعنی فکر ایدوب اسباب مؤدی سندن جذر ایله زیر بوراده دمردن  
 حلقه به طاق کتور من سن اوراده آتش سوزاندن طوقه لیجه طاقت  
 کتور من و نفس بدی دیمه ایله بایمال ایله یعنی مجاهده ایله شویله تأدیج  
 ایله که خوار و خف بر اولسون و قر نجه کبی از لیسون زیر سنی اتی عزیز  
 طر تر سن آخر اول سنی ذلیل ایلر و دوزخ نفسدن عبارت نسته در همان  
 باب هوی و هو سی سد ایدر سک باب دوزخی دخی سد آتش اولور سن  
 و عذابدن نجات بولور سن \* از عذاب حق یکی اندیشه کن \*  
 تانسوزی ساز کاری پیشه کن \* از اندیشه کنه متعلقدر یکی مضاده  
 اندیشه به صفتدر عربی ایله تقدیری تفکر تفکرا واحد و خوف من  
 عذاب الله تعالی دیمکدر که تفکر تفعل بایندن لمردر که اندیشه کنک  
 مضاسیدر پس اندیشه خوفی متضمن اولقله من مضاسنه اولان از ایله  
 استعمال اولندی ساز کاری پیشه کنه مفعولدر تانسوزی مؤخری  
 تعلیلدر تقدیری پیشه کن ساز کاری تانسوزی دیمکدر یکی ده یازانده در  
 نسوزی مضارع مخاطب منفیدر مصدری سوختن در یاغی و یاغی  
 معنانه بوراده مراد اولکیدو (ساز کاری ده یا مصدریه در ساز کار  
 صفت مشبهه در دوز کن ایشلو دیمکدر و لغتده کلور که ساز دوز  
 و براق و فائده و چالغی معنانه در (معنای بیت) بودر که عذاب حقدن  
 بر اندیشه ایله یعنی فکر ایدوب اندن خوف ایله که نار آخرت نار دنیا  
 کبی دکلدر بلکه نار دنیا نار آخرتدن یتش حصه دن بر حصه در تانار



✽

دوزخه یا تبه سن یعنی یا تمام قدن او توری ساز کاراخی پیشه و صنعت ایله  
 و دیم راه آخرتک براخی دوز و لوازه نی مه ایلله ز بر او برادن اورایه بی زاد  
 ونهی دست کیدنلر آخر معذب اولور ل شول معنایه که عمر لی اطلالنده  
 کچمش و نقد و قتلری هوایه کیدوب اوچشدر ✽ جمله راجون هست  
 زدوزخ کذر ✽ جای شادی نیست باچندین خطر ✽ تقدیری چون کذر  
 هست بر دوزخ جمله را این جای جای شادی نیست باچندین خطر  
 دیمکدر که چون تعلیل ایچوندر کذر مبتدا و هست خبر در عربی ایلله  
 المرور واقع و کائن معنایه بر کذر و متعلقدر جمله را کبی زی را لام چاره  
 معنایه در جای شادی نیستک مفعولیدر که نیست بوراده ایل  
 معنایه در که تحتند ضمیر فاعل محذوف اولان این جایه راجعدر که  
 این جای مبتدا و نیست جمله سی خبر در و یا خود این جای مابعدی  
 قرینه سیله فاعل محذوفدر که نیست این جای جای شادی دیمکدر که  
 عربی ایلله تقدیری لبس هذا المحل محل السرور در باء مقارنت ماقبله  
 فیددر (کذر و کذا ز ذال و حجه و آخرنده راه مهمله ایلله اسم مصدر در  
 کذا شن و کذا شن بر بردن بریره کیمکدر مضارعنده شین رایه قلب اولوب  
 کذر و و کبارد دینلور (چندین و چندان نیجه نیجه دیمکدر که انچه دخی  
 دیر چنه عدددن سو الدزنه مقدار معنایه عربی ده کم کبی بس چندان  
 اولقدر و چندین بوقدر یعنی خرق بیکدر خطر خاء و حجه ایلله عربی در هلاک  
 معنایه بوراده مراد اسباب و مواضع خطر در که بوم قیا منک مواقف  
 و بر ازخیدر (معنای یت بودر که) چونکه جمله عوام و خواص ایچون  
 جهنم اوزرنه مرور و عبور وارد در شکم قرأ نده کلور (وان منکم لا  
 وارد ها) بس و قدر خطر ل و موقفلر و هولناک بر زخلر وار بکن به محل  
 بونک ایلله به جای سرور دکلدر یعنی بوار ال اغلبه جق بر لدر دوزخه  
 کوله جک دکل ✽ آتشی در پیش داری ای فقیر ✽ هیچ خوف نیست  
 از نار سهیر ✽ تقدیری داری آتشی عظیم در پیش دیمکدر که آتشی ده  
 یا تبه عظیم ایچوندر و عظیم و شدتی بالاده بلندی مصراع ثانی نك عربی ایلله  
 تقدیری ایلل خوف اعلان نار السعیر دیمکدر که خوف نیستک  
 فاعلی و از خوفه متعلقدر نار سعیر نار جهنمدر که کفار و نجس ایچون  
 تسعیر یعنی ابقاد شد بدله ابقاد اولمشدر تا که انلری احراق عظیمله

✽

احراق ایلیه وانی ابقاد و اشعال ایدن غضب الہی و خطایای انس  
و جن و انفس بانیہ در و دیمشدر کہ حال اچہنم ہوا محتر قدر کہ انک  
جری یوم قیامتہ بخار و آلہہ اتخاذ اولان ابحار ولہبی جن بزہ کاردر  
فقیر بورادہ ترجم طریقہ در کر کہ عنی واسون (معنای بیت) بودر کہ  
ای فقیر و مسکین افخہینک کہ او ککدہ آتش عظیم طوزرسن کہ  
اوزرندن کذر ایلسک کر کدر سنک ایسہ بومقوله ناراللہ الموقدہ دن  
اصلا خوفک یوقدر نہ جزئی ونہ کلی پس اگر سن انک حقیقتی ادراک  
ایدیدک اول ناری سویندر نور عمل و نور معرفت پیدا ایدردک زیرا  
اول وقتدہ جہنم دیسہ کرک کہ (جز بامؤمن فان نورک اطفاء الہی  
\* عقبہ در راہست و بارت پس کران \* نکندد بارت یسعی دیگران \*  
عقبہ مبتدا و است هست معناسہ خبر و در ہستہ متعلقدر عربی ایلہ  
تقدیری العقبہ کائنۃ فی الطريق و یا خود است کنندی معناسہ رابطہ  
اولوب عقبہ مبتدا و در راہ خبردر کہ تقدیری فی الطريق العقبہ  
دیچکد بارت مبتدا و کران ماقبلی قرینہ سبیلہ مجذوف اولان ادامہ  
خبردر پس اکافید در تقدیری بارت کرانست کرائی بسیار دیچکدر  
ایکنجی بارت نکذر دک فاعلی و حرف جرا کا متعلقدر عقبہ حرکت ایلہ  
یوقش در کہ بحجم فراز در اسکان قاف ضرورت و زنیچون در (بار  
یو کبر جل گی) کران کاف عجمینک کسر یلہ ثقیل معناسہ استثقال  
اولسان آدمہ کران جان و خلافتہ سکر و روح دیرلر (معنای بیت)  
بودر کہ بولدہ عقبہ وارد و سنک یو کندہ زیادہ آغردر و غیر یلرک  
سعی ایلہ اول یوک اول یوقششدن کچمن زبرا هر کس کنندی یوکی  
قیدندہ در پس یوکی تخفیف ایدہ کورتا کہ آسان کذر ایدہ سن والا ایل  
سنک یوکک حکمز بوندہ طریق اخری طریق دنیایہ نشیہ وارد پس  
طریق دنیادہ حلی ثقیل اولان عقبہ بی کذر ایدہ مدیکی کی بار کماہی  
آغز اولان عقبہ آخرتدن نجات بولمز پس شول کہہ نک کہ کماہی  
از درو یا چوق ایسہ دہ مغفور اولمشدر انک ایشی آساندر و ناملمک  
قدس سرہ سعی دیگران دید وکی (وان لبس الانسان الاماسی)  
ودچی (ولا ترزوا زرة وزر اخری) وامثالہ اشارتدر و انک کا یبغی  
تہ صلی تفسیر من روح البیان دہ در \* داری اندر بیش روزر سفیر \*

\*

\*

و از خدایت نیست امکان گریز \* اندر داری به ظرف و روز  
مفعولدر و مصراع ثانی نك تقدیری و نیست امکان گریز از خدایت  
دیگدر که امکان نیستك ظاهلی و از گریزه متعلقدر پس نیست بوراده  
عربی ده لیس معناسنه در رستخیز و رستخیز قیامت گویندر که ثانی  
اولدن مخففدر ظاهر اولان بودر که رستخیز ده الف و او ماطفه دن  
بدلدر که اصلی رست و خیزدر تبا بونك اصلی نك و بودنكا دنك  
دنك و دنك و سراسر ك سر و سراسر اولدیغی کبی که نظائری چوقدر  
رست یتنه نك اسمیدر که رستن بمکدر مضارعی می روید کلور و خیز  
بودن قالمقوب اوروی طور مقدر که خیزیدن ایاق او زرنه قالمقدر نشاء  
آخره ده موتی تازه بنوب قبر لیدن قیامت کبر بچون اول کونه روز  
درستخیز دید لمر که (یوم يقوم الناس لرب العالمین) مضموننه اشارتدر  
گریز کاف بجمعی نك کسریله و آخری زاء هو زایل فرار معناسنه اسمدر  
مصدری گریختن در که قالمقدر مضارعی می گریزند کلور (معنای  
یت) بودر که او گدکه قیامت کونی طوترسن که بعد الموت حیات تازه  
بولوب قبر کردن قیامت ایدنسك گریزدر و اول کونده خدا کدن فراره امکان  
بوقدر انکچون خلق اول کون محصور و محاط اولیغی ابن المگردیسه لر  
گریزدر و زیاده دخی گرچه امکان گریز بوقدر فاما اهل دنیا امکان  
اولیغی تصور ایدر لر انکچون ایام طاعونده و بعضی نوازلده بر محلدن  
بر محله فرار ایدر لر فاما آخرتده بو تصور باطل اولور و هر کس یلور که  
ما خود در پس فراری قراره تبدیل ایلوب ابرکندن امرنه امثال ایل  
حقه اقبال گریزدر بر امدبر اول کونده جزا لر بولور \* ای پسر  
راه شریعت پیش گیر \* ره روی ترک هوی خویش گیر \* پیش گیر  
مجموعی خذ معناسنه در که راه آکا مفعولدر و با خود پیش نظر قدر گیر  
اگر چه ظروف توسعا مفعول دخی اولور روی مضارع مخاطبدر  
مصدری رفتن در راه اناک مفعولیدر (معنای یت) بودر که ای پسر  
راه شریعتی او گدکه طوط یعنی وراء ظهره طرح و ترک ایتنه بلکه اکا  
سالک و قبل اول و طوغری یوانسه کت اگر سن طریق حقه گر چک  
سالک ایدسك کندی هوای ترک طوط یعنی براق ایکی تکر بلو اولان منزل  
و حده بمن پس حق سندن وحدت و هوای نفسک کثرت دلر و بوابکی

✱

مطلوب پذیرده مجتمع اولماز بو جهتندن کر کدر که هوای نفسی  
 ترک ایدمن و حقه حظه کیده من تا که واصل منزل اولاسن و مرادکی  
 بولاسن و یونده اشارت و ایزد کر که جمیع وصل الهی تک طریق  
 شیر یفتد کینی شریعت اولان دایره حقیقه دخول ایدمهز فاما سلوک  
 هوای مشوب اولیحق مطلب حقیقی حاصل اولماز ز پرا هوای معارض  
 حق و معاندرب مطلقدر \* ای برادر باش با فرمان حق \* تایانی جنت  
 و رضوان حق \* اعزانی ظاهر در (رضوان رضاء کثیر در و قرانده  
 کلور) و رضوان من الله اکبر) بوراده رضوانک تنکیری تقلیل ایچوند  
 و رضاء قلیل من الله معاشیه و بو تنکیردن او توری رضوان معنای  
 کثرتدن بجزید اولمشدر (معنای بیت) بودر که ای برادر فرمان حقه  
 و امر خدایه مغارن اول یعنی حقیق پیور غندن طشره چشمه که راه  
 شیر یفتد تا که جنت و رضوان بولاسن و اهلی نعیم اولاسن یعنی  
 ظاهر شریعت سالکی نعیم و بلطنی منع حقیقی به ایصال ایدر  
 و هر کس کنیدی خطوه سینه کوزه بقدر استعداد بولنه کیدر بوزاده  
 ناظمک قدس سره جنت و رضوانی جعنده ایضا فت اولدیغی  
 ظاهر در اگر چه رضوانه هر اید رضاء آلهیدر فاما خازن دار اشواب  
 اولان رضوانه ایمان دخی خالی نکدر و رضوانک جسته اختصاصی  
 عوام ناسه کوره در و الاعار فلر بود نیاده راضی و مرضی در \* کردن  
 از حکم خدای خود متاب \* تاغانی روز محشر در عذاب \* تقدیری  
 متاب کردن از حکم خدای خود دیکندر که کردن متابک مفعولیدر  
 از متاب متعلقدر (کردن کاف عجمی ایله بیوند که عرب عنق دیر (حکم  
 خطاب الهی در جا کم الله تعالی در عقل کار ز بر عقل آلت معرفتدر  
 محکوم به فعل مکلفدر محکوم علیه نفس مکلفدر (متاب نهی حاضر در  
 مصدری نافتن در بو کم و چو پر کم معاشیه مضارعنده فاباه موحیده  
 مقلوب اولوب تأید و تأیید دینلور (تأقی مضارع مخاطبدر مصدری  
 ماندن در فایق معاشیه مضارعی ماند و مانده کلور) محشر حشر برادر  
 حشر بر جاهی مفرندن حرب و امثاله اخراج و از عاجدر پس و اخده  
 کوره محشر دینلر ز برامعنای جعدن خالیدر مکر که امت واحده حکمتده  
 قیله و رفیق نوفل کینی قبیل النبوة انتقال ابتدی (معنای بیت) بودر که

کردنکی

کرد یکی حکم خدادان بود که یعنی اندن اعراض ائمه و خطاب آلهی به  
 یان و یرمه بلکه اقبال ایله تا که روز محشرده عذابیده فالیه سن زیر  
 امرا آلهی به مخالفت ایدن و عید قرآن اوزرنه معذب و بلکه بجهلری  
 مخلص فی العذاب در \* تا بیانی در بهشت عدن جای \* شفقتی بنمای  
 با خلق خدای \* تا مصراع ثانی فی تعلیلدر جای بیانی نك مفعولدر  
 با خلق تقدیرده شفقت متعلق و شفقت بئایه مفعولدر (عدن جنان  
 ثمانیه و یا سبعة دن مقر انبیا و خواص ناس اولان جنت عالمه در که  
 اکا دخول خصوص عمل موقوفدر که از جمله بوراده شفقت علی  
 عباد الله در که نصف دین در پس بهشتك عدنه اضافتی عامه نك  
 خاصه اضافتی قبیلنددر بلکه بغداد کی معنای لغویسی بالاده در  
 (شفقت فانك فتحیله در بوراده ضرورت وزن ایچون اسكان اولمشدر  
 (باخلق ده با علی معناسنه در شفقت علی خلق الله اودر که انلره محبت  
 و شانلره اعتنایده سن و مکروه خوفندین خوف ائله سن (معنای یت)  
 بو در که جنت عدن ده بر بولقدن و انده قرار داده اولقدن اوتوری  
 الله تعالی نك قوللره یعنی مخلوقات اوزرنه شفقت و مرحبت کو ستر  
 بی رحم اوله و کسه به ضرر لاحق اولدیغن استمه وانلرك غن چکوب  
 بوصورنده انلری کندی نفسك حکمنده قلمش اولورسن و جمله صفات  
 رذیله دن قورتلورسن بوجهندن جایگاهك مقر خواص ناس اولور  
 \* تادهندت بجای در دارالسلام \* بافقیران روز و شب می ده طعام \*  
 تا تعلیلدر دهندت ده تا مفعول اول و جای ثانی و در اکا متعلقدر  
 طعام می دهدك مفعول صریح و بافقیران غیر صریح (دارالسلام  
 اسماء جناندنر عموم اوزرنه عدن و خلد کی و یا خصوص اوزرنه  
 بر جنتك اسمیدر که اطعام طعامك اکا دخولده زیله تأثیری واردر  
 (ده کسرله و هاء ساکنه ایله امر در مصدری دادن در اعطا معناسنه  
 مضارعنده الف هابه قلب اوانوب دهد دیر (معنای یت) بو در که  
 تا سکادارالسلامده برورل یعنی الله تعالی برورب ملائکه رهمنه اولقدن  
 اوتوری فقر ایه کیجه و کوندر طعام و بر یعنی بذلدن خالی اوله زیرا  
 ملائکه نك غبطه ایتدکلری اعمال مرغوبه نك بری اطعام طعام در  
 و طعام مظهره اوزرنه اولورسه اگر چه لحم ده و حلاوی قسمند بشقه

ونداشته ونداشتن کبی ونبی ذوات ونبوت ونبی صفاته متعلق  
 قصد اولند قدومه منفصل یاز یلور آخرینده هاء علامتله مثلا اسماء  
 جوامدده و اسماء مصدریه و اسم زمانده و اسم مکانده و نبوت  
 و سابعده و اسم فاعل که مفعولیه متعلقدر انک نبی و سلبی قصد  
 اولند قدومه انتهی (بازی بیه موحده ایله او یون یازیدن اوینامق انباز  
 فکله و تقدیم نوله اورتا قدر شریک کبی یا مصدریه در (معنای یت)  
 بودر که ای بستر نابالغ و بی تمیز اوغلان دکلن یازی ایله یعنی  
 او شاعر کبی اوینامه و سنی حقدن اشغال ایدنه ایش طومعه الحاصل  
 لهو و لعب اهل امله و شیطان اورتا قلعی ایله ایش ایله یعنی شیطانی  
 ایشو که قارشدیده والا کار خیرکی افناد و ابطال ایدر پس هرایشه  
 یسمله ایله مباشرت ایله و ضرورت اولدنی صول الکله طعمام به  
 و غرض دنیا ایچون ایش طومعه وریا و امانتدن حذر ایله اشته کار  
 عقللا و اهل تقوی بودر \* نفس بدرادر کنه یاری مده \* عمر بر باد  
 اوتیه کاری مده \* تقیدیری مده یاری نفس بدرادر کلامده عمر بر باد  
 اوتیه کاری دیمکدر که یاری مفعول مده در نفس بدر یاری به متعلقدر  
 در کنه یاری به ظرفدر عمر ایکنی مدهک مفعولیدر بر باد مده  
 متعلقدر از دخی بویه در کنه کلامدن محفدر (تیه تیه اهدن محفدغه  
 اولدینی کبی) (یاری بیه متعلق ایله اعانتدر) (تیه کاریده یا مصدریه در  
 (تیه کار صفت مشبهه در) (تیه یارمز و فاسد و آزعون و خراب پس  
 تیه کاریده کاردر) (معنای یت) بودر که نفس بیه کلام ایتمکده یاردم  
 و برمه یعنی مفصیصده هوای نفس مساعدده و شایعت ایتمه وید کارلق  
 یوزندن عمرکی باد اوزرنه و برمه و یوق بره هوا به ضارب افنا ایتمه  
 الحاصل شول کسه که کلام ایشلکده نفس اماره به معین اولور و اول  
 باده اکا مساعدده قیلور بوقوله بدکار لغی جهنتندن عمرنی بر باد  
 و اسراف و اضاعت ایلز و قیامتده مسئول اولور پس کرکدر که نفس  
 و شیطانه مساعدده ایچوب و قتی محافننه ایلیه فافهم \* هر کجا تممت  
 بود آنجا مرو \* راه حق را همچو نایب مرو \* هر کجا ظاهر بوده  
 ظرف و تممت بودک فاعلیدر و لکن معاده مبتدا و مرو آنجا جمله سی  
 خبر در عربی ایله تقدیری ای ممکن یکنون فیه تیه فلا تذهب الیه



دیمکدر وظاهری اوزرنه تقدیری بودر که مرو انجا که دران نهمت بود  
 دیمکدر راه مزلو مفعول غیر ضررچی درز را لام جاره مضامنه در  
 لام دخی الی مقامنه اقامت اولمشدر (بان ربك اوحی لها) کبی که  
 اوحی الیهها دیمکدر همچو سالک راه حق تشبیهدر (نهمت اصلنده  
 تانك ضعی وهانك قبحیله در وز نیچون ها اسکان اولمشدر تنکم  
 عامه ده دخی اولوجهله شایع در اتهام وهمدنر نهمتدی یعنی انك  
 یوزندن وهمنه برنسنه ادخال ایمکدر توهم کبی (ناینداعی در بینا  
 بصیردر و فائنده کلور که بینا می کدر بر جزئی بین در که اسم فاعلدر  
 کورچی مضامنه دیدندن مأخوذ در خلاف قیاس باوزنه بر جزئی  
 الفدر که لسان فارسیده وصف جلی الیه توضیفك ان ایدر معنای بین  
 حقیقته چشمك ایچنده کی بر عضوک حالدر چشمه اول عضوک  
 اراسته اولان محلاقه خلقیه به دلالت ایچوندن چشمك وصفی اولان  
 بیناده کی الف کبی انتهى و مفتاح اللغه ده کلور که صفت مشبه  
 مضارعین مشتقدر طریق اشتقاقه کاه فعل مضارعك آخر حرفی  
 الفه ابدال ایدوب مثلاً کوید ویند لفظنده کویا وینا دیرل وکره  
 برنوت ضم ایدوب مثلاً کرید و نالده کریان و نالان دیرل بوصیغه الیه  
 مبالغه اسم فاعل مراد اولسه جا زدر (معنای یت) بودر که هر فنده که  
 نهمت اوله اوزایه کتمه و موضع نهمته بولمه زیرا وارد اولمشدر که (اتقوا  
 مواضع التهم) الحاصل خلقك وهمنه برنسنه دوشوب سنك حقه  
 سوء ظنه باعث اولاجق برده و ایشده بولمه كرك عرض دین و كرك  
 عرض دینادر محافظه الیه و ضرورت اولورسه ازاله وهم الیه تنکم  
 جناب نبوت صلی الله علیه وسلم معترفانده ام المؤمنین ضمیمه الیه  
 رضی الله عنها. وعنهن مکالمه ایدر کن مسجد ایچندن ترکسه مرور  
 ایلوب مطلع اولدقده جناب رسالت اول کسه به پیوردیلر که یاهنا  
 بویم اهل صقیه در اجنبیه دکادر اول کسه دخی هاشا یار رسول الله  
 بتم خاطر مه منزك حقکر ده اوله نشسته کلر دیدکده پیوردیلر که (ان  
 لشيطان یحری من ابن آدم بحری الدم) یعنی شیطانك تسوینشدن  
 حذر کر کدو زیرا انسانك قلنی افساد ایلر وینه ناظم قدس سره  
 پند ایدوب دیر که راه خفه اعجی کبی کتمه یعنی اعجی بوله نوجهله افتار

و خیران و تردد و تحیر اوزرنه کیدرسه سندی طریق حقسه علی العیا  
 کتمه بلکه بر مرشد کاملی رهنا ایدوب هر وضع قدیم ایندو لک یره  
 عملله ورشده ایاق بص تا که وقفه دن وانحر افدن خلاص اولوب  
 منزله طوغری واره سن ومقام معینکه ایره سن \* دشمنی داری ازو  
 ایمن مباح \* زیرسقف بی ستون ساکن مباح \* بونک تقدیری اگر  
 داری دشمنی مباح ایمن ازو مباح ساکن زیرسقف بی ستون دیمکدر که  
 بوندن اعرابی ظاهر در (ایمن کسر همزه ومچه قی فوسن معنی باشند  
 کسر میله اولدیغی بالاده مؤمن و بوراده ساکن مقابله ایراد اولندیغدن  
 مفهومدر (سقف خانه نک تاوانی در سمایه سقف دندل وکی تشبیه  
 طریقله در قال تعالی (وجعلنا السماء سقفا محفوظا) ستون ضمه له  
 درک در عرب عماد واستوانه دیر (معنای یت) بودر که اگر دشمن  
 طوترسک یعنی دشمن و خصمک واریسه اندن بی قید و لا ابالی اوله  
 زیرا دشمنیدن حذر لازمدر امدی در کسر سقف الشده اوتورمه  
 و ساکن اوله واوله مخوف یرده ساکن اولقدن نیچه حذر ایدیرسک  
 اوزر که حواله اولان دشمنیدن دخی حذر اوزرنه اول واکا قریب اوله  
 الا هلاک مقرر در و بوراده دشمنی ده اولان یا جائزدر که تعظیم محمول  
 اولوب مراد نفس اماره اوله بوصورتنده شرط تقدیر اولنموب دیمک  
 اولور که سن بردشمن عظیم طوترسن که بین الجنین نفسکدر اندن  
 بی غم اوله زیرا انسانی موارد هلا که ایراد ایدن نفس شریره در  
 \* درره فسق وهوی مرکب متاز \* خویشتن راسخره شیطان مساز \*  
 تقدیری متاز مرکب در راه فسق وهوی و مساز خویشتن را بخیره  
 شیطان دیمکدر که اعرابی ظاهر در (فسق طاعتیدن خرو جدر  
 وطاعت امره مقارن اولان ایشدر) هوی آخرنده یائنه نفسک شرعا  
 مذموم اولان نسنه طرفه میل وانحر ایدر زیرا هوی اصلنده کرچه  
 محمود و مذموم اولان مشتباه شاملدر و لکن صکره غیر محمود اوزرنه  
 تغلیب اولنشد و برکسه متعمدا جاده سندن زایغ اولسه اهل  
 اهو اندر دیو ذم اولنور (مرکب رکوبه صالح اولان آت و قاطر و دوه  
 و چار و امثالنه شاملدر اگر چه اسان عامه ده مرکب خرمعنا سنه تغلیب  
 اولنشد (متاز نهی حاضر در مصدری تاخن در چایق معنا سنه

مضارعنده



مضارعنده خا زایه قلب اولنوب نازد و نازنده دیرل و مصدر فر عیسی  
دخی مستعملدر که نازیدن در (سخره سینک ضمیمه عر بیدر من بسخر منه  
یعنی شول کسبه در که استهزا اولنور سخریت مسخره لق ایتمکدر  
(مساز نهی حاضر در مصدری ساختن درد و زمک معنای مضارعنده  
خا زایه قلب اولنوب سازد و سازنده دیرل (معنای بیت) بودر که  
فسق وهوی بولنده مرکب چایه یعنی اسب نفسکی او یوله سورمه  
بلکه امسالک عنان ایله زیرا غایتی حفره هلاک و قوعدر که ربکی شیطان  
مسخره سی دوزمه یعنی برایش اشله که انکله سخره شبیطان رجیم  
اولاسن بلکه بر کار طوط که سندن تهیب ایلسون و یانکه قریب اولغه  
قادر اولسون تنکم عارفک نور معرفتین فرار ایدر و محترق اولمقدن  
خوف ایلر شهاب آسمان دن فرار و حذر ایتدوکی صکبی فافهم  
\* چون سفر در پیش داری زاد کبر \* عمر خود را هم سراسر باد کبر \*  
بعضی نسخ خنده عمر خود را سر بسر هم باد کبر دوشمشدر معنی بردر  
تقدیری چون داری سفر در پیش کبر زاد هم کبر نخر خود را سراسر باد  
دیمکدر که اغرابی ظاهر در زاد شول مدخر نسنه در که فی الوقت  
محتاج الیه اولاند اوزرنه زاندا اوله مراد بول آزیغی در (سراسر الف و او  
عاطفه دن بدلدیر سر و سر دیمکدر که بر او چدن پراوجه یعنی اولندن  
آخر نه دیک معنای سفر (معنای بیت) بودر که چونکه او ککده سفر  
آخرت طوتر سن که اول یوله کنسک کر کدر آرق طوط یعنی علم و عمل  
و حالدن لوازمه سلوک ایلله تهی کتمه زیرا هر یوله حالته کوره البت برک  
وساز کر کدر و بونکله به کندی عمر یکی ومدت حیاتکی باشند باشه  
یعنی من الاول الی الاخر باد طوط یعنی ییل کبی نسنه در که تیر کلور کبر  
واو چار قوش سایه سی و آفاز صوکی در که قرار ایتد و سر عتله کذر ایلر  
پس ا کاطیانمه و مغرور اوله و طول اعلی قو والا بر کون اجل ییلی اوزر که  
اسدو کنی کور رسن واضاعت اوقات و اسراف تقدیر ایتدو ککده نادم  
\* اولور سن همان خدمت حقه اول نه طور رسن \* ای پسر اندیشه  
از اغلال کن \* نفس بدرا بالکد پامال کن \* اندیشه مفعول کن و از  
اندیشه به متعلقدر نفس بد مفعول پامال کن بالکدا کامتلقدر (اغلال  
غلاک جمیدر غل ضمه شول دمردن و غیر بدن حلقه در مجرمه لری تعذیب

و تا ندیده تشدید ایچون پیونلرنه کجور لر والی ایله بله جمع ایدر لر  
 شویله که باشلرنی تحریریکه قادرا و لماز لر اوائله بومقوله طوق منهی ایدی  
 بلکه بنده لک ایاقلرنه قید یعنی بوقاغی اوز لر دی فاما فقهاء دیدیلر که  
 بوا عصار ده لا بائسدر غلبه افراد دن او توری خصوصاً که هند  
 و امثالندن سنی اولنانلر مطوق اولمده که حاله ضبط اولماز لر  
 (لکه حرکت ایله دیمه و طبا نجه) پامال و پامال آتاق آتی و خوار نسنه  
 اصلنده مالیده پای در که مالیدن اوغنی و سورتمک و دورتمک در مالیده  
 اسم مفعولدر پس مالیده پای ایاق ایله اوغلمش و سورتمش دیمکدر که  
 خوار لقی ائک لوازمنددر (معنای بیت) بودر که ای پسر دوزخده  
 مجرم لک پیونلرنه کچوردکاری آتشین حلقه لردن و زنجیر لردن اندیشه ایله  
 یعنی فکر ایدوب اسباب مؤدیة سسندن حذر ایله زیر بوراده دمردن  
 حلقه یه طاق کتور من سن اوراده آتش سوزاندن طوقه نیجه طاق  
 کتور من نفس بدی دیمه ایله پامال ایله یعنی مجاهده ایله شویله تأدیج  
 ایله که خوار و خفسبر اولسون و قر نجه کی از لبون زیر سنی اتی عزیز  
 طو تر سن آخر اول سنی ذلیل ایلر و دوزخ نفسدن عبارت نسنه در همان  
 باب هوی و هوس سی سد ایدر سک باب دوزخی دخی سد آتش اولور سن  
 و عذابدن نجات بولور سن \* از عذاب حق یکی اندیشه کن \*  
 تانسوزی ساز کاری پیشه کن \* از اندیشه کنه متعلقدر یکی مضاده  
 اندیشه یه صفتدر عربی ایله تقدیری تفکر تفکرا واحدا و خوف من  
 عذاب الله تعالی دیمکدر که تفکر فعل بایندن امردر که اندیشه کنک  
 متعاضددر پس اندیشه خوفی متضمن اولغله من مضاسنه اولان از ایله  
 استعمال اولندی ساز کاری پیشه کنه مفعولدر تانسوزی مؤخری  
 تعلیلدر تقدیری پیشه کن ساز کاری تانسوزی دیمکدر یکی ده یازانده در  
 نسوزی مضارع مخاطب منفیدر مصدری سوختن در یاغنی و یاغنی  
 معنانه بوراده مراد اولکیدر (ساز کاری ده یا مصدر یه در ساز کار  
 صفت مشبهه در دوزکن ایشلو دیمکدر و لغته کلور که ساز دوزن  
 و یاغنی و یاغنی معنانه در (معنای بیت) بودر که عذاب حقندن  
 بر اندیشه ایله یعنی فکر ایدوب اندن خوف ایله که نار آخرت نار دنیا  
 کی دکلدر بلکه نار دنیا نار آخرتدن یمش حصه دن بر حصه در تاناز

✱

دوزخه یا نیمه سن یعنی با تمام شدن او توری ساز کارانچی پیشه و صنعت ایل  
 و در راه آخرتک پراغی دوز و لوازه می ایلله ریز اوردن اوریاه بی زاد  
 و نهی دست کیدنلر آخر معذب اولور لر شول معنایه که عمر لی اطلالتده  
 یکمیش و نقد و قتری هوایه کیدوب اوچشدر ✱ جله راجون هست  
 بدوزخ کذر ✱ جای شادی نیست باچندین خطر ✱ تقدیری چور کذر  
 هست بدوزخ جله را این جای جای شادی نیست باچندین خطر  
 دیمکدر که چون تعلیل ایچوندر کذر مبتدا و هست خبر در عربی ایلله  
 المروء واقع و کائن معانسه بر کذر متعلقدر جله را کی زی را لام جاره  
 معانسه در جای شادی نیستک مفعولیدر که نیست بوراده ایس  
 معانسه در که تخشده ضمیر فاعل محذوف اولان این جابه راجعدر که  
 این جای مبتدا و نیست جله سی خبر در و یا خود این جای مابعدی  
 قرینه سیله فاعل محذوفدر که نیست این جای جای شادی دیمکدر که  
 عربی ایلله تقدیری ایس هذا المحل محل السرور در باء مقارنت ماقبله  
 قیددر (کذر و کذا ذال میجه و آخرنده راه مهمله ایلله اسم مصدر در  
 کذا شن و کذا شن بر بردن بره یکمکدر مضارعنده شین رایه قلب و انوب  
 کذر و کذا در دینلور (چندین و چندان نیمه نیمه دیمکدر که انجه دخی  
 دیرل چند عددن سوال الذر نه مقدار معانسه عربی ده کم کی ایس چندان  
 اولقدر و چندین بقدر یعنی چرق یکمکدر خطر خا میجه ایلله عربی در هلاک  
 معانسه بوراده مراد اسباب و موانع خطر در که یوم قیامتک موقوف  
 و برازخیدر (معنای یت بودر که) چونکه جله عوام و خواص ایچون  
 جهنم اوزر نه مرور و عبور وار در نیکم قرأ نده کلور (وان منکم لا  
 واردها) ایس و قدر خطر لر و موقفلر و هولناک بر زخلر وار بکن به عمل  
 بونک ایلله به جای سرور دکدر یعنی بوارال اغلبه جن برلدر بوخده  
 کوله جک دکل ✱ آتشی در پیش داری ای فقیر ✱ هیچ خوفت نیست  
 از نار سهیر ✱ تقدیری داری آتشی عظیم در پیش دیمکدر که اتشی ده  
 یا عظیم ایچوندر و عظیم و شدنی بالاده بلندی مصرع ثانی نک عربی ایلله  
 تقدیری ایس لك خوف اعلان نار السعیر دیمکدر که خوف نیستن  
 فاعلی و از خوفه متعلقدر نار سهیر نار جهنمدر که کفار و کفار ایچور  
 تسعیر یعنی بقاد شد بدله ایقاد اولمشدر تا که انلری احراق عظیم

✱

احراق ایلله وائی ایقاد و اشغال ایدن غضب الهی و خطایای انس  
 و جن و انفس زبانیه در و دیشلر در که حال جهنم هوا محترقند که انک  
 جری یوم قیامتده بخار و آلهه انخاذا اولئان اجار و لهی جن بزه کاردر  
 فقیر بوراده ترجم طریقله در کرکسه غنی اولسون (معنای یت) بودر که  
 ای فقیر و مسکین افصح هینک که او ککده آتش عظیم طوترسن که  
 او زرندن کذر ایللسک کرکدر سنک ایلله بومقوله نارالله الموقده دن  
 اصلا خوفک یوقدر نه جزئی و نه کلی پس اگر سن انک حقیقتی ادراک  
 ایدیدک اول ناری سویندر ر نور عمل و نور معرفت پیدا ایدردک زیرا  
 اول وقته جهنم دیسه کرک که (جز بامؤمن فان نورک اطفاء لهی  
 \* عقبه در راهست و بارت بس کران \* نکذرد بارت بیسی دیگران \*  
 عقبه مبتدا و است هست معنای خیر و در هسته متعلقدر ر عربی ایلله  
 تقدیری العقبه کائنه فی الطريق و یا خود است کنندی معنای رابطة  
 اولوب عقبه مبتدا و در راه خبردر که تقدیری فی الطريق العقبه  
 دیمکدر بارت مبتدا و کران ماقبل قرینه سببله محذوف اولان اداتله  
 خبردر بس اکافید در تقدیری بارت کرانست کرانی؛ بسیار دیمکدر  
 ابکنی بارت نکذردک فاعلی و حرف جر کا متعلقدر عقبه حرکت ایلله  
 یوقش در که عجم فراز دیر اسکان قاف ضرورت و زنجیون در (بار  
 یوکدر حل گی) کران کاف عجمینک کسر یله ثقیل معنای استقال  
 اولسان آمده کران جان و خلافت سکر و ح دیلر (معنای یت)  
 بودر که ولده عقبه وارد و سنک یوکنده زیاده آغردر و غیر یلرک  
 سمعی ایلله اول بولک اول یوقشدن حکم زرا هر کس کنندی یوکی  
 فیدنده در پس یوکی تخفیف ایده کورتا که آسان گذرایده سن والا یل  
 سنک بولک حکمز بونده طریق اخرق طریق دنیایه تشبیه وارد پس  
 طریق دنیایه حلی ثقیل اولان عقبه بی گذرایده مدیکی کی بار کاهی  
 آغز اولان عقبه آخرندن نجات بولمز پس شول کسه نک که کاهی  
 از درو یا جوق ایسه ده مغفور اولمشدر انک ایسی آساندر و ناملمک  
 قدس سره سعی دیگران دید وکی (وان لبس الانسان الاماسی)  
 ودخی (ولا ترزوا زرة و زراخری) و امثاله اشارتدر و انک کا بنی  
 تفصیلی تفسیر من روح البیان ده در \* داری اندر پیش روز سنجیم \*

\*

\*

و نه خدايت نيست امكان كړيز \* اندر داري به ظرف و روز  
مفعولدر و مصراع ثاني نك تقديري و نيست امكان كړيز از خدايت  
ديكدر كه امكان نيك نك ظاهلي و از كړيزه متعلقدر پس نيست پوراده  
عربي ده پس معناسنه در رستاخير و رستاخير قيامت كويندر كه ثاني  
اولدن مخففدر ظاهر اولان بوسر كه رستاخير ده الف واو ماطفه دن  
بدلدر كه اصلي رست و خيزدر نكا بونك اصلي نك و پو و دنكا دنك  
دنك و دنك و سراسر نك سراسر اولديغي كبي كه نظايرى چوقدر  
رست بيمه نك اسميدركه رستن بيمكدر مضارعى مى رويد كلور و خير  
بودن فالتوب اورى طور مفدر كه خير بدن اياق او زرنه فالتوب قدر نشاء  
آخره ده موتي تازه نبوب قبر لادن قيام ايند كلر بچون اول كونه روز  
در رستاخير ديد لمر كه (يوم يقوم الناس لرب العالمين) مضمونه اشارتدر  
كړيز كاف بجمعي نك كسر يله و اخري زاء هو زايله فرار معناسنه اسمدر  
مصدرى كړيختن در كه فاجقدر مضارعى مى كړيزد كلور (معناى  
يبت) بودركه او گنده قيامت كوني طوترسن كه بعد الموت حيات تازه  
بولوب قبر كدن قيام اينسك كركدر و اول كونده خدا كدن فراره امكان  
بوقدر انكچون خلق اول كون محصور و محاط اوليحق ابن المفريسه ل  
كركدر و دنياه دخی كړچما امكان كړيز بوقدر فاما اهل دنيا امكان  
اوليغى تصور ايدر لر انكچون ايام طاعونده و بعض نوازنده بر محلدن  
بر محله فرار ايدر لر فاما آخرنده بو تصور باطل اولور و هر كس پيلور كه  
ما خود در پس فرارى قراره تبديل ايلوب ايركندن امر نه امثال ايله  
حقه اقبال كركدر زيرا مبرا اولر اول كونده جزا لرن بولورل \* اى پسر  
راه شريعت پيش كير \* ره روى ترك هوى خویش كير \* پيش كيرك  
مجموعى خذ معناسنه در كه راه اكاف مفعولدر و با خود پيش نظر فدر كيره  
اكر چه ظروف توسعا مفعول دخی اولور روى مضارع مخاطبدر  
مصدرى رفتن در راه انك مفعوليدر (معناى يبت) بودركه اى پسر  
راه شريعتى او ككه طوط يعنى و راه ظاهره طرح و ترك ايمه بلكه اكا  
سالك و قبل اول و طوغرى يوانسه كت اكر سن طريق حقه كركچك  
سالك ايسك كندي هواي ترك طوط يعنى براقى ايكي نكريلو اولان منزل  
و حنده بجز پس حق سندن وحدت و هواي نفسك كثر نذر و بوايكي

\*

مطلوب پذیرده مجتمع اولماز بو جهتندن کر کدر که هوای نفسی  
 ترک ایدمن وحقه حظه کیده من تا که واصل میزل اولاسن و مرادکی  
 بولاسن و بونده اشعارت وایدز که کر جمووصل الهی تک طریق  
 شیر یئندز کیدی شریعت اولان دایره حقیقه دخول ایدمز فاما سلوک  
 هوایله مشوب اولیحق مطلب حقیقی حاصل اولماز زیراهوی معارض  
 حق و معاندرب مطلقدر \* ای برادر باش بافرمان حق \* تایانی جفت  
 و رضوان حق \* اعزای ظاهر در (رضوان رضاء کثیردر و قرانده  
 کلور) و رضوان من الله اکبر) بورانده رضوانک تنکیری تقلیل ایچوتدر  
 و رضاء قلیل من الله معانسه و بوتکیردن او توری رضوان معنای  
 کثردن تجرید اولمشدر (معنای بیت) بودر که ای برادر فرمان حقه  
 و امر خدایه مفارن اول یعنی حقیق پیورغندن طشره چقمسه که راه  
 شیر یئندر تا که جنت و رضوان بولاسن و اهلی نعیم اولاسن یعنی  
 ظاهر شریعت سب الکی نعیم و بلطنی منعم حقیقی به ایصال ایدر  
 و هر کس کنیدی خطوه سینه کوره بقدر الاستعداد بولنه کیدر بوزاده  
 ناطمک قدس سره جنت و رضوانی جعنده لطافت اولدیغی  
 ظاهر در اگر چه رضوانله مراد رضاء آلهیدر فاما خازن دار انشواب  
 اولان رضوانه ایمان دخی خالی دکدر و رضوانک جنبه اختصاصی  
 عوام ناسه کوره در و الاعار فلر بودنیساده راضی و مرضیدر \* کردن  
 از حکم خدای خود متاب \* تاغاقی روز محشر در عذاب \* تقدیری  
 متاب کردن از حکم خدای خود دیکندر که کردن متابک مفعولیدر  
 از متاب متعلقدر (کردن کافی عجمی ایله بیوندز که عرب عنق دیر (حکم  
 خطاب الهی در جا کم الله تعالی در عقل کلیر زیر عقل آلت معرفتدر  
 محکوم به فعل مکلفدر محکوم علیه نفس مکلفدر) متاب نمی حاضر در  
 مصدری نافتن در بوکمک و چو پریمک معانسه مضارعنده فاباء موحدهیه  
 مقلوب اولوب تاید و تابنده دینلور (غنی مضارع مخاطبدر مصدری  
 ماندن در فالت معانسه مضارعی ماند و مانده کلور) محشر حشر برادر  
 حشر بر جلعتی مفرندن حرب و امثاله اخراج و ازعاجدر پس واحده  
 کوره محشر دینلر زیر معنای جعدن خالیدر مکرکه امت واحده حکمتده  
 قیلنه و رفیق نوفل کی قبیل النبوة انتقال ابتد (معنای بیت) بودر که

کردنکی

کرد یکی حکم خدادان بود که یعنی اندن اعراض ائمه و خطاب آلهی به  
 یان و یرمه بلکه اقبال ایله تا که روز محشر ده عذابیده قائمیه سن زیر  
 امر آلهی به مخالفت ایدن و عید قرآن اوزرنه معذب و بلکه بیچله ری  
 مخلد فی العذاب در \* تا بیابی در بهشت عدن جای \* شفقتی بنای  
 با خلق خدای \* تا مضراع ثانی بی تعلیلدر جای بیابی نك مفعولدر  
 با خلق تقدیرده شفقته متعلق و شفقت پناه مفعولدر (عدن جنان  
 ثمانیه و یا سبعة دن مقر اثیبا و خواص ناس اولان جنت عالیله در که  
 اکا دخول خصوص عمله موقوفدر که از جمله بوراده شفقت علی  
 عباد الله در که نصف دین در پس بهشتك عدنه اضافتی غامه نك  
 خاصه اضافتی قبیلنددر بلد بغداد کبی معنای لغویسی بالاده در  
 (شفقت فاك فتحیله در بوراده ضرورت وزن ایچون اسكان اولمشدر  
 (باخلق ده با علی معناسنه در شفقت علی خلق الله اودر که انلره محبت  
 و شانلرنه اعتنایه سن و مکروه خوف ائلیله سن (معنای بیت)  
 بو در که جنت عدن ده بر بولمقدن و انده قرار داده اولمقدن اوتوری  
 الله تعالی نك قوللرنه یعنی مخلوقاتی اوزرنه شفقت و مر جت کبی ستر  
 بی رحم اوله و کسیه به ضرر لاحق اولدیفن اسقه و انلرك غن چکوب  
 بوصورنده انلری کندی نفسك حکمنده قش اولورسن و جلله صفات  
 رذیله دن قورتلورسن بوجهتدن جایگاهك مقر خواص ناس اولور  
 \* نادهنتد جای در دارالسلام \* بافقیران روز و شب می ده طعام \*  
 تا تعلیلدر دهندده تا مفعول اول و جای ثانی و در اکا متعلقدر  
 طعام می دهند مفعول صریحی و بافقیران غیر صریحی (دارالسلام  
 اسماء جنسانددر عموم اوزرنه عدن و خلد کبی و یا خصوص اوزرنه  
 بر جنتك اسیدر که اطعام طعامك اکا دخولده زیاده تأثیری وارد  
 (ده کسرله و هاء ساکنه ایله امر در مصدری دادن در اعطا معناسنه  
 مضارعنده الف هابه قلبه اوانوب دهد دیر (معنای بیت) بودر که  
 تا سکا دارالسلامده بر و رل یعنی الله تعالی بر و رل ملائکه رهتلا و لمقدن  
 اوتوری فقر ایه کیجه و کونندز طعام و یر یعنی بذلدن خالی اوله زیر  
 ملائکه نك غبطه ایتدکلری اعمال مرغوبه نك بری اطعام طعام در  
 و طعام فطعمدر هر نه اولورسه اگر چه لحم ده و حلاوی قسمند به شقه

فضیلت و اراد و الله المظعم المنعم الجواد \* شاذا کرداری درون  
 خستہ را \* باز بینی جنت در بستہ را \* شاذا کرداری ک مفعول اولی  
 و درون ثانسی در باز مفعول اولیدر بینی ک ثانسی جنتدر بعض نسخندہ  
 باز بای دوشمشدر مال بردر و در بستہ جنتک صفتیدر شرحی کذر  
 ایشدر (خستہ اصلندہ مجروحدر صکرہ عامہ مریض معناسندہ استعمال  
 ابتدیلر بورادہ ظاہر اولان تعیمدر) (معنای بیت) بودر کہ اگر بر مجروح  
 و مریض و بیچارہ ک درونی شاذ طور تسک و حاطرن حالتہ مناسب  
 اولان تطیب ایدر تسک بغلو قبولی اولان جنتک قبولسن آحق  
 کوررسن و بولورسن یعنی جنتک بای مقلقدر کہ ایمان و عمل صالح  
 اهلندن غیرہ آجز و اعمال صالحہ فاضلہ دن تفریح دل ناشاد ایتک  
 موجبات قنجدندر همان عقدہ قلبی حل ایلہ فتح باب ایدہ کورزیرا  
 دیشلردر کہ الجزام من جنس العمل \* هر کہ آرد این نصیحتہا بجای \*  
 در د و عالم ر جنتش بخشد خدای \* بعض نسخندہ نصیحتہا بر بستہ  
 و صبتہا دوشمشدر و ر جنتہ بدل راحت و حرمت واقع اولشدر جملہ ک  
 مالی بردر بویتسلک اعزای ظاہر و مفرداتی مرہ بعد آخری شرح  
 اولشدر ر جنتش دوشین معنادہ فعلہ قیدر بخشدش خدای رحمت  
 دیمکدر کہ مراد ر جنت کلبہ مطلقہ زیرا هر کس بویتدلرلہ عامل اولوق  
 آسان دکلدر (معنای بیت) بودر کہ هر مؤمن کہ بو نصیحتہا و اول  
 کتابدن بو مجملہ ک تحریر اولنان و صبتلری بر بستہ کتورہ و حکمنی و برہ  
 حق تعالی ایکی عالمہ یعنی دنیادہ و آخرتدہ اکا ر جنت و راحت  
 و حرمت و عزت بفشار بورادہ بخشد اخر غایب اولوق دخی جائزدر  
 بفشلہ سون معناسندہ ولکن مابعد کلامہ مناسب اولان بطریق التعلیل  
 اخباردر ر جنتک الله و امثالی افعال کبی \* ورنبار داین وصیت رابجای  
 \* دورماند بی شکی اواز خدای \* این وصیت نیار ک مفعولیدر بجای  
 اکا متعلقدر دورماند ک مفعولی و بی شک اکا متعلق و او ماندک فاعلی  
 و جبار و مجرور دورہ متعلقدر و (واکر دیمکدر کہ حرف شرطدر) نیار  
 و اصلندہ نہ آرد در شکم مرور ابتدی (وصیت موتک مابعدہ مضاف  
 اولان تملیکدر بورادہ مراد غیرہ پروغط و پند ایتک وصیت و عہددر  
 (بی شکی دہ باز ایدہ در) (معنای بیت) بودر کہ واکر بو وصیت و عہدی



برینه و محله کتور مزو عمل ایتزسه اوکسه بی شک و بی شبهه حق تعالی دن  
 دور و بعید او لور یعنی بعد معنوی بولور و بحاج آلتده قالورز برا  
 بوو صیقل اسباب قرب آلهی وو سائط وصل رجائی در پس انک  
 طریفسدن خارج اولان منزلدن دورا دور اولور \* یا آلهی رحم کن  
 برماهمه \* عفو کن جله کاه ماهمه \* یونک تقدیری یا آلهی و آله  
 المؤمنین دیمکدر انکچون تعیم ایدوب برماهمه دیدی ( یا ایها الذی  
 اذا طلعت النساء ) کبی اولور که تقدیری ( یا ایها الذی اذا طلعت  
 النساء ) دیمک اولور ( رحم کن ارحم معنانه در که ) برما کاه تعلقد  
 مامن کله سنک جمعیدر ( همه ای تا کیدر ) عفو کن دخی اعف دیمکدر که  
 جله انک معفو ایدر اصلنده همز احضا قتله جله کاه در همزه لاجل  
 الضروره حذف اولمشدر همه مایی تا کیدر و جازدر که جله بی  
 تا کید اوله پس ( فاستجد الملائکه کلهم اجمعون ) کبی اولور عفو  
 محمودر مغفرت ایله فرقی بودر که مغفرت تبدیل بایند ندر قال تعالی  
 ( فاولئک یدل الله سیئاتهم حسنات ) زیرا غفر ستر در سترایسه  
 محو اقتضا ایتز پس مغفرت خواص ناسه و عفو عوامه ( معنای بیت )  
 بودر که یا آلهی و آله المؤمنین جله مز یعنی اگر بنم و اگر سائر مؤمنلر  
 اوزرنه رحم ایله و اثر رحمت بودر که بزم جله مزک جله کاهنی عفو  
 و محو ایله و صحیفه اعلمزده اندن اثر قومه نانظم قدس سره بونده انبیایه  
 علیهم السلام اقتدا ایلدی زیر انلردخی عفو و مغفرتله دعا و تعیم ایتدیلر  
 شکم حضرت آدم و نوح و ابراهیم و موسی علیهم السلام و امثالندن  
 فرآنده منقولدر پس دعایی کندی نفسنه تخصیص ایتما مک کر کدر  
 اگر داخل صلاتده و اگر خارجنده زیر غیر بی تشریک ایتمک اجابتده  
 اقر بدر انکچون ( ایاک نعبد و ایاک نستعین ) دندلی اعبد و استعین  
 دندلی و فی الحدیث ( لا یوم عبد قوما فیخص نفسه بالدعاء دونهم  
 فان فعل ذلك فقد خائنهم \* عاجزیم و جرهما کرده بیسی \* نیست  
 ما را غیر تو دیگر کسی \* تقدیری ما عاجزیم و جرهما بیسی کرده دیمکدر که  
 ما عاجزیم مبتداء محذوف خبر بدر عاجز قادرک ضمدیدر زیرا  
 عجز انسان جمک ضمیمه مؤخر بدر عجز که سکون جمیله ضد قدرندر  
 تا آخر اموره مؤدی در انکچون تعارفده قصور عن فعل الشئ معنانه

اسم اولمشد (عاجزیم اخرنده اولان ایم کسر همزه ایه متکلم مع الغیر  
ضمیریدر تخفیفاً همزه می لفظاً و کاتبه حذف اولمشد (کرده ماضیدن  
قبمدر که ماضی مقید بالغرب دیرل ایلش معناسنه (جرمها انک مفعولی  
و بسی کثیر معناسنه اکاصفندر جرمها جرمک جمیدر ذنب معناسنه  
جرم فتحله اصلنده قطع الثمرة من الشجرة معناسنه در پس جرم ضمله  
شول کسب قبمدر که فاعلنک حقدن قطیعنی ایجاب ایلشد  
مارانیسته متعلقدر زیر الام جار معناسنه در عربی ایه تقدیری  
لبس لئنا غیرک اجدای احد غیرک دیمکدر که احد لبس نک فاعلی  
و غیر اتدن بدلد (دیگر تا کید ایچوندن زیر غیر معناسنه در پس کسی ده  
یا وحدت ایچوندن که کسی سیاق نفیده واقع اولمغه عموم افاده ایدر  
(معنای یث) بودر که بز عاجزلر و جوق کاه ایلشوز در بر ایچون  
شدن غیری هیچ برکسه یوقمدر که لاله غیرک مو جججه سنی معبود  
بالحق یلشوز والو هیتی سکا تخصیص قیلشوز و دخی (ومن یغفر الذنوب  
الا لله) مفهومی منجه سنک دامن عفو و مغفرتکه تشبث ایلشوز در پس  
بنده یوز که باب مولایه التجا و انتساب انجسوز در \* بخخوانی و ر برای  
بنده ایم \* هر چه حکم تست ازان خرسنده ایم \* بنده ایم مبتداء محذوفه  
خبر در تقدیری مابنده ایم دیمکدر که جمله سی جزاء شرطدر بوراده  
ایم اصلی اوزرنه همزه ایه واقع اولمشد که لفظاً و کاتبه مثبتدر  
مصرع ثانی نک تقدیری هر چیزی که او حکم تست ما خرسند  
ایم ازان دیمکدر که هر چیزی مبتداء و ما بعدنده جمله اسمیه اکاصفندر  
و ما خرسنده ایم جمله سی مبتدایه خبردر (بخوانی مضارع مخاطبدر  
مصدری خواندن در واور سمیله اوقومق و دعوت اتمک معناسنه  
ولکن خواندن فتحه و ضمه باینده درج اولمشد در پس اگر فتحه نظر  
اولنور سه باء موحده کسرله و اگر ضمه به اعتبار قلنور سه ضمله اوقنور  
بوراده بخوانی و براتی نک متعلقلری محذوفدر تقدیری بخوانی بدرت  
و براتی از درت دیمکدر که (در قیودر) براتی باء موحده نک کسرله مضارع  
مخاطبدر مصدری راندن در سورمک معناسنه حکم خطاب الهیدر که  
فرماندر (خرسند خاء معجمه نک ضمیله قانع و راضی معناسنه در آخرنده  
هائنده ایه مقابله دن او توریدر زیر الفت حلیمی ده کلور که کاه اولور که



هاء علامت محذاتنده وزن ضرورتندن اوتوری برهء ساکنه  
 احتیاج اولنورده اداخل اولنور اول حالده هاء صریح تلفظ ایلمک  
 قیصدا فصیح اولان بودر که فتحه بی سکرک تلفظ ایلمدلر شوبله که  
 نه صریح ها و نه الف بلکه بین بین اوله نیکم لطیفی شهرنده کلور  
 ( ای شاه ستمکاره وی دلبر عیاره ) تاکی دل بچاره کشته بفرقت  
 خون ) انتهی پس ضرورت وزن ایچون هاء علامت محذاتنده  
 هاء ساکنه اداخل اولنقی جائز اولیجی ضرورت قافیه ایچون  
 دخی ها، علامت اداخل اولنور ( معنای یت ) بودر که یا الهی اکر  
 قیوکه لطفله دعوت ایدوب قبول ایده سن واکر قیو کدن قهرله سورب  
 رد ایده سن هر نه شی که سنک فرمانک و موجب امر کدر اکافانع  
 و تسلیم واندن راضی یوز زبرا عبد مملوکه مولا سنه انقیاد و اطاعت  
 و حال و مرنه ذوقله اقبال دوشر یوخسه اذ بار و اعتراض دشمنانسته  
 یو بر کلاندر که یونک مضمونی عهده سندن کل اولبا بیرون اولور  
 آنجی وشیخ ناظمه قدس سره حسن ظن اولنور بعد ذادعاده الوهیت  
 و ربوبیت تعیین اولنوب یا الله العالمین و یارب العالمین دندل و کینک سری  
 بودر که حقه عبده میانده ارتباط الوهیت و ربوبیت و مالو هیت  
 و مر بویت ایله در که یونک ماوراسنه کذر قابل دکل و داعی به دخی  
 فیض حق اول مرتبه دن نازل اولور و اول مرتبه نک ابتداء ظهوری  
 عقل اولدندر پس الوهیت و ربوبیت سلطنت کی مرتبه تعیین در که  
 رعیتک سلطانه ارتباطی واندن سه سوال و منتهای داعی مرتبه  
 سلطنت اولدیغی کی اهل جهانتک مرجع توجهی دخی مرتبه الوهیتدر  
 \* رحمت حق باد بر روح کسی \* کین نصائح را بخواند اوبسی \*  
 ظاهر اولان بودر که ربوبیت بالاده ورنیارد پیشه الحاق و منظومه  
 مناجات خدائله ختم اولنه و لکن بزده بولتان نسخهلده بولمسی کویا  
 ناظم قدس سره مغفور الذنب اولماسن دعادن صکره رب العالمینسه  
 حسن ظنی ( وادعوا لله و انتم موقنون بالاجابة و ففجه کمال اولدیغی  
 جهتمدن اثر استجابات اسلشعار ایتمکله بطریق التکمیل دعاء آخره دخی  
 شروع ابتدی که نصائح مذکور ایله عمله تخریضدن صکره منظومه سنی  
 مناعه به دخی حسن ایلدی زیرا مطالعه طالب حقه وسیله عملدر



والا طالعہ مجردہ بی ثمرہ درو بو خصوصہ مستجاب اولد یفک  
 اثری بودر کہ بومظومہ بہ اعجام رغبت ایتدو کی کبی اروام دخی رغبت  
 ایدر و بومعنادن در کہ منقار قلم حق دن بونقاط یوا وراقہ چکیدہ  
 و بو حروف و کلمات بوسطورہ کشیدہ اولدی بیت مذکور ک عربی ایلہ  
 تقدیری رحمة الله علی روح رجل قرأ هذه النصائح قراءة كثيرة  
 وحفظها وعمل بها دیمکدر ( پس باد امر غایبد ر کہ رحمت حق انک  
 فاعلی وبرا کامتعلقدر ) او نحو انک فاعلی واین نصائح مفعولی و بسی  
 خواندہ قید درو بعد الجمله کسی بہ صفتدر باد امر غایک برنو عبد ر کہ  
 دعادہ مستعملدر ککاد ورساد و امثالی کبی اصلی بود در و او الفه  
 و ماقبلی مفتوح اولوب باد دندلی و بعض مواضعده بادا دینلور  
 الف اطلاقله تفخیمدن اوتوری ولغت حلیمی ده کلور کہ باد امر  
 غایبدن مصدری بودن در اولمی معناسنه اصلندہ بود در کثرت  
 استعمالنه بناء و او حذف اولندی انتھی (روح دن مراد روح  
 رواندر کہ نفس ناطقه دخی دیرلر کہ نفس کلبیہ دن مستفاد در یعنی  
 الله تعالی صورت آدمیہ بی تصویر اید وب نفخ ایلدی کہ اکا نفس  
 روحانی دیرلر فتح فائله و روح حیوانی و قوی اول نفسدن حاصل  
 اولوب اجزاء صورتہ سر بیان ایلدی و اول صورتہ نفس کلدن  
 نفس ناطقه جزئیہ تعیین ایتدی پس نفس جزئیہ نفس کلک  
 اشعه انوارند ند ر کہ تدبیر و تصرف انک یدندہ در اکر بو نفس ناطقه  
 اولمای یدی علم و ادراک حاصل اولمازدی و لکن اتی ادراک ایتکده  
 زیاده صعوبت اولمقله هر کس انک شانندہ حیرتده قالمشدر ( کین  
 اصلندہ کہ این در کہ این اسم اشارت و کہ رابطه در ضرورتاها و انق  
 لفظا و کتابہ حذف اولمنشدر ) نصائح نصیحتک جمیدر نصیحت  
 نصیح دن اسمدر نصیح شول فعلی و یا قولی تحری در کہ صاحبشہ  
 اندہ صلاح وارد رنتکم بالادہ تفصیل اولمنشدر ( معنای بیت )  
 بودر کہ رحمت اولسون اول کسه نک روح روانی اوزرنہ یعنی  
 رحمت خاصه الہیہ نزول ایلسون اول جان عزیز اوستد کہ لسانی  
 بو نصائحی چوق اوقیہ و قلبی اتی ادراک و حفظ ایدوب قلب و قلابی  
 ایلہ عملہ کنورہ نتکم بعض سور قرآنہ فضا ثنی بیاندہ بر کسه

یوسوره بی قرائت ایلسه شویله ثواب بوله دئلمشدر مقصود لسانیه  
 قرائت و جناتیه درایت و مقتضاسیه عمل و حرکت دیمکدر زبیرا  
 قرائت مجرده ده اجر مرتبه لسانه مقصودر که شیء قلیلدر فاعلم  
 هذا (بعد از ناظم قدس سره کتابی بیه بسمله ایله بدأ ایدوب بیه مشات ایله  
 ختم ایلدی که بیه موحده تعینات حرفیدک اولیدر یعنی الفک نقاطی که  
 یا اوج و بابش و یایدی در بیه موحده ده تعین بولدی و اخیری بیه  
 مشات ده ختم اولدی کویا بیه موحده ام الکتابدر که مرتبه علمدر  
 و اکا مرتبه صفات دخی دیرلر و نقطه مرتبه احدیتدر که مرتبه  
 غیبدر و اکا مرتبه ذات دخی دیرلر و بیه مشات اسم رب  
 مقابله سنده در زیر جله اطوار و مراتب ربوبیتیه ناظر در انکچون  
 رب العالمین دینلوب جیع عوالمه اضافت قلندی و کذلک بیه مشات  
 مراتب کونیه دن سماء کیوانه ناظر در که نزولا سماء اولی در بوجهندن  
 آخریت و اولیت بری برینه ملتقی اولدی زیر آخر الامر اول الامر  
 راجعدر بیکم دائره پرکارده ظاهر در و خوشدر اول آخریت که  
 اول الامر راجع اوله زیر امر سلوک خطی دکل بلکه دوری در همان  
 اختیار کله اولدین آخره ایره کور (و بعد از ناظم قدس سره بونده  
 رجته دعاسی مطالعه کتاب ایدنلرک مراتبه راجعدر زیر اهر کسه  
 رجحان کله حاله کورمدر پس وارحم محمد و ارحم امة محمد مقاله سنده  
 اولان رجحان خصوص اوزرنه در که جناب نبونه کوره تصلیه  
 معناه سنده در که بین الحیدین سر مکتومدر پس بوندن حضرت نبوت  
 غیرک مرحومی اولیق لازم کلز نتکم بعضیلر و هم ایندیلر و ایت محمد  
 تعلیق ایدن رجحان دخی علی الخصوص در اگرچه رجحان عامه تحتده  
 داخلدر الحمد لله الملك المنعم المحسن الفضال والشکر لله المولى المولى  
 المتعال که رجحان امتانیه و منبت رجانبه ایله بوشرح لطائف مشحون  
 و معارف مقرون شیخ اسمعیل جفی بروسوی ثبته الله علی الصراط  
 السوی قلندن چکیده و خط اتمام کشیده انجام رسیده اولوب بیک  
 یوز اوتوز الی سال فرخنده قالی مشتمل اولدینغی شهر رمضانک  
 اون بدینجی روز جمعه اشراقندن صکره مهر ختام اولریش و دفتر  
 تحریر و طومار دورلشدر جان و دلدن مأمول و درگاه عزندن مسئول

بودر که الی یوم التلاقی صحیفه عالمده نقش باقی اولوب بو عبد طالحدن  
 انتفاع ارباب دله صالح بر اثر جزیل اولغله اجر و ثوابی خالصه  
 حقیر حفره فقیری فیضیاب و حقیقه خشک حالی ترو تازہ و سیراب  
 ایلیمه والله خیر و انقی الحمد لله و سلام علی عبادہ الذین اصطفی  
 خصوصاً علی النبی المجتبی و الرسول المرتضی و الحبيب المصطفى  
 صلی الله تعالی علیه وسلم تسلیة و تسلیمة لبس  
 لهما نفاذ و علی آله و اصحابه الایجاد  
 الی یوم النشأ و آخر دعواهم  
 ان الحمد لله رب  
 العالمین

تاریخ منظوم للشارح قدس سره

حمد لله که شیخ عطارک و یردی حق مشامنه بو شرح  
 برالف قد کلوبه دیدی تاریخ اولدی اهل دله تحفه بو شرح

الحمد لله فی الاول والاخر \* والصلاة والسلام علی سیدنا محمد الناصح  
 لاسنه فی الکامن والظاهر \* وعلی آله و اصحابه ذوی السعادة والمآثر  
 فقد وقع اتمام طبع هذا الشرح المستطاب \* والکتاب الناطق بالحق  
 والصواب \* بدار الطباعة العامرة \* بمعرفة ناظرها القاضي يومئذ  
 بدار الخلافة الناضرة \* وهو العبد الفقیر الی الاء ربه الصمد \*  
 شیخزاده السید محمد اسعد \* الناظر لتقویم الوقایع السنیة  
 فی الدولة السرمندية العلییه \* اواخر

شهر رجب المرجب \* سنة

خمسین و مائتین

والفہ

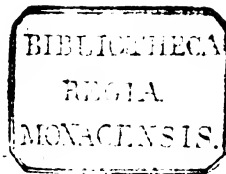
\* تاریخ ختام الطبع لاسعد الفقير \*

بولدی کثرن اشبو نسخه عهد خان محمودده  
ذاتی زیر منتصغر طبع عرفان نبهاله  
اسعداه مطبوعه در تاریخ ده الحقیق انکه  
پند عطار شرعی حق اولدی اعلی طبعاله

\* تاریخ دیگر \*

عجمی بیقرانک شهرت باصدرسه خان محمود  
زمان دولتی علم و کماله مایه در زیر  
هنر تحصیل موقوف کتاب اوله لطفند  
باصلفده نسخه نادر نسخ تصحیح ایله حالا  
از انجمله اولندی طبعاله تکثیر بو نسخه  
الوب قیسون دعای شاه عصری سرسردنیا  
صغایف جلوه کاه دیده تدریس اولدیفه  
وجود داور بسین زبور تخت ایلسون مولی

اوقونسون سولدی تاریخ اسعد لفظ او معنی  
باصلدی یک یکیوز اللیده پند شرعی یل رعنا





1







Ford-ellon Attor

F.A.M.

2192



